Η

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν ΑΜΑΛΘΕΙΑΝ, καὶ ΑΘΗΝΑΝ, τὸ 1851.

Bcna.

Ο

Η

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν ΑΜΑΛΘΕΙΑΝ, καὶ ΑΘΗΝΑΝ, τὸ 1851.

Stephanos Th. Xenos

ΥΠΟ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ. Θ. ΞΕΝΟΥ.

Συγγραφέως τοῦ Διαβόλου ἐν Τουρκίᾳ, τῆς Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Λονδίνου, Περιηγήσεως εἰς Μάνζεστερ, Μιᾶς ἑσπέρας εἰς τὸ Πάρκον τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

"Fortuna vitrea est; tum cum splendet, frangitur."
Pub. Syrus.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τῶν Κ. Κ. Wertheimer *καὶ Συντρ.,*
Κατὰ τὴν ὁδὸν London Wall.

1852.

Mr Stenas presents his Complements to the Editor of the Westminster Review and begs to observe that the accompanying Work is intended for Circulation only in Greece & the Parts of Turkey where the Neo Hellenic is spoken.

However Considering it an opportunity afforded to the literati of England of Comparing the modern dialect with its ancient prototype Mr S has forwarded it for the Editors acceptance —

Palace Chambers
St James St. | 5 Augt 1852

ΟΜΟΥΣΩ

ΛΗ

γνωμοσύνης ἕνεκεν

ὁ

Συγγραφεὺς ἀνατίθησι.

ΚΥΡΙΕ ΛΟΥΚΑ ΡΑΛΛΗ.

Ἐνθυμεῖσαι, ὅτε διατελῶν ἐν τῇ πολεμικῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων ἐξερχόμην πρὸς ὑμᾶς τὰς Κυριακὰς, ὁποίας νουθεσίας παρὰ Σοῦ ἤκουον; Ἐγὼ μὲν ὡς ἄπειρον μειράκιον καὶ μὲ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ἡλικίας ἐκείνης διηγούμην πρὸς Σὲ τὰ μαθηματά μου, Σὺ δὲ μετὰ μεγίστης ὑπομονῆς ἀκροαζόμενος ἤρχιζες ἄλλο περὶ τῆς Κοινωνίας μεγαλήτερον μάθημα.

Αἱ περὶ ἀρετῆς εὐφραδεῖς αὗται διδασκαλίαι σου εἰς τὰ ὦτά μου πάντοτε περιστρέφονται.

Ἐνθυμεῖσαι προσέτι, ὅτε, μετὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην αἱμοπτυσίαν μου κατὰ προτροπὴν Ἰατρῶν καὶ φίλων, ἀπεφασίσθη νὰ μὲ ἀποπέμψετε εἰς Σμύρνην ὅπως ἀποβιώσω ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, ὅτι Σὺ ὁ ἴδιος περιβαλών με διὰ τοῦ μανδύου Σου καὶ συντροφεύσας με μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου, μὲ καθύγρους ὀφθαλμοὺς μὲ κατησπάσθης ἀποδοὺς θλιβερὸν καὶ τελευταῖον φίλημα; Τίς ἐπίστευεν τότε ὅτι ἐγὼ ἤθελα ἐπιζήσει! ὅτι ἡ τύχη ἤθελε μὲ ἀποσφενδονίσει ἐν μέσῳ τοῦ ἀχανοῦς Λονδίνου, καὶ ὅτι ἐξ ὅλων τῶν μαθημάτων τῆς ἡλικίας ἐκείνης, μόνα τὰ ἰδικά Σου ἤθελον φανῇ πρὸς ἐμὲ τὰ χρησιμώτερα καὶ ἀναγκαιότερα! Τίς ἐπίστευε τότε ὅτι ἐπέπρωτο μετὰ 10 ἔτη νὰ λάβῃ χώραν μία Παγκόσμιος ἔκθεσις, ἥτις νὰ σείσῃ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, εἰς ἣν Σὺ μὲν νὰ μεθέξῃς, ἐγὼ δὲ τὴν περιγραφὴν αὐτῆς τόσον τολμηρῶς ν' ἀναδεχθῶ!

Ἰδοὺ πόσα πράγματα κατώρθωσε ἡ ἄδηλος αὕτη Εἱμαρμένη.

Δὲν δύναμαι λοιπὸν μὲ ἄλλου καλλίτερον ὄνομα νὰ στεφανώσω τὸ βιβλίον μου, εἰμὴ μὲ τὸ Σὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς φίλος τρέφω αἰσθήματα, ὡς πολίτης χρεωστῶ εὐεργεσίας, ὡς Ἕλλην πράττω χρέος.

Σ. Ξ.

Victoria R.

Albert

Η

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Α΄.

Ανοιξις τοῦ Ὑαλίνου Παλατίου.

Ἀναγκάζομαι σήμερον νὰ διακόψω τὴν Ἐπιθεώρησιν τοῦ Λονδίνου, διὰ νὰ ἐκθέσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου Ὅσα βλέπω καὶ ὅσα ὅλος ὁ πολιτισμένος ἢ ἡμιπολιτισμένος κόσμος τῆς ὑδρογείου βεβαίως περιμένει νὰ μάθῃ μετὰ πολλῆς περιεργείας.

Οἱ Ἄγγλοι τῷ 1849 συσκεφθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἐγείρωσιν ὑάλινον παλάτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προσεκάλεσαν ὅλα τὰ ἔθνη νὰ φέρωσιν ἕκαστον τὰ ἀξιολογώτερα προϊόντα ἢ τεχνουργήματά του· προεκήρυξαν δὲ ὅτι περὶ τὰ τέλη τοῦ 1850 ἄρχεται ἡ ἔγερσις τοῦ παλατίου, καὶ ὅτι τὴν ά Μαΐου του 1851 ἀνοίγονται αἱ πύλαι αὐτοῦ.

Ταῦτα πάντα ἐξετελέσθησαν κατὰ γράμμα μὲ ἀγγλικὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἀκρίβειαν καὶ ἐπιμονὴν, καὶ σήμερον, ά Μαΐου, ἡ βασίλισσα Βικτωρία μετὰ τοῦ συζύγου της, Πρίγκιπος Ἀλβέρτου διεκήρυξεν εἰς ἐπήκοον 400 ἢ 500 χιλιάδων ψυχῶν, ὧν μόλις 25 ἢ 20 χιλιάδες εὑρέθησαν ἐντὸς τοῦ διαφανοῦς τούτου ἄντρου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκτὸς, καὶ συνεώρτασε τὴν πρωτοφανῆ ταύτην πανήγυριν, τὴν ὁποίαν ματαίως ὁ γλαφυρώτερος κάλαμος καὶ ἡ δαψιλεστέρα φαντασία ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ παραστήσωσιν ἐντελῶς εἰς τοὺς μὴ παρευρεθέντας. Εἰσῆλθον δὲ ἐντὸς τοῦ παλατίου μόνον οἱ ἔχοντες εἰσιτήρια δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως.

Ἡ τιμὴ τῆς εἰσόδου εἶναι κοινῶς 5 σελίνια, καὶ διὰ τὸν πτωχὸν λαὸν καθ' ἡμέρας προσδιωρισμένας 1 σελίνιον. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς διατάξεως ταύτης ἐπωλήθησαν, διὰ μὲν τοὺς ἄνδρας πρὸς 3 λίρας, διὰ δὲ τὰς γυναῖκας πρὸς 2 λίρας, 25 ἢ 30 χιλιάδες εἰσιτηρίων τὰ ὁποῖα ἰσχύουν δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως· καὶ μόνον οἱ τοιαῦτα εἰσιτήρια ἔχοντες, ὡς ἔλεγον, ἠξιώθησαν τῆς ἀνεκφράστου ἡδονῆς νὰ παρευρεθῶσιν ἐντὸς τοῦ παλατίου· καὶ νὰ ἴδωσι τὴν βασίλισσαν περιστοιχισμένην ἀπὸ τοὺς πρίγκιπας καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν διαφόρων ξένων ἐθνῶν, τοὺς ὑπουργοὺς, τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ τοὺς διασημοτέρους τῶν σοφῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Εὐτύχησα ὄχι μόνον νὰ λάβω τοιοῦτον εἰσιτήριον, ἀλλὰ καὶ νὰ καθήσω εἰς τόπον εὔθετον μόνον 8 ἢ 10 βήματα ἀπέχοντα τοῦ θρόνου τῆς βασιλίσσης. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀναπαυτικώτατα παρετήρησα καὶ ἐσημείωσα ὅσα ὑπέπιπτον εἰς τὰ βλέμματά μου, καὶ ἤδη ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου, τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, λαμβάνω τὸν κάλαμον διὰ νὰ ἐκθέσω ἐνώπιον τῶν ἀναγνωστῶν μου ὅσα κατὰ τὴν δεκάωρον ἐκεῖ διαμονήν μου εἶδα.

Τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἦσαν βροχερά. Ὁ ἥλιος μὲ τὴν ἀστασίαν ἐκείνην ἥτις ἰδίως χαρακτηρίζει τὸν μῆνα τοῦτον, ποτὲ μὲν ἐφαίνετο ποτὲ δ' ἐχάνετο. Ὅτε ἐφαίνετο, ἦτο θερμὸς, εὐχάριστος, ἀπερρόφει διὰ μιᾶς ὅλην τὴν ἰλὺν τῶν ὁδῶν καὶ παρεκίνει τοὺς κατοίκους νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰ Πάρκα. Αἴφνης δὲ ὁ ὁρίζων μετεβάλλετο, ὁ οὐρανὸς ἐκαλύπτετο ἀπὸ πυκνὰ νέφη, καὶ ῥαγδαία βροχὴ ἢ χάλαζα ὁρμητικὴ καταπίπτουσα ἐφυγάδευε τὰ πλήθη. Τὰ παίγνια ταῦτα τῆς ἀτμοσφαίρας εἴχαμεν τετράκις ἢ πεντάκις τῆς ἡμέρας, μία δὲ μέριμνα κατεῖχεν ὅλας τὰς τάξεις τοῦ Λονδίνου· πότε θέλει φθάσει ἡ 1 Μαΐου, καὶ ἂν ὁ ἀνθοστεφὴς οὗτος μὴν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ βροχερὸς καὶ αὐτὸς ἢ νὰ φέρῃ ἀληθῶς τὴν ποθητὴν ἄνοιξιν.

Ἡ φύσις ἐφάνη γενναία, καὶ ὁ Φοῖβος σήμερον λαμπρότατος, χλιαρὸς, μόνον ὀλίγα νέφη φέρων ἐπὶ τοῦ διαδήματός του, ἀπετέλεσεν εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ Πάρκου δροσερὰς σκιὰς διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ παλατίου, διέχυσε τερπνὰς καὶ ῥοδοχρόους ἀκτῖνας εἰς ἡμᾶς τοὺς ὑπὸ τοὺς λεπτοτάτους καὶ διαφανεῖς θόλους τοῦ παλατίου. Αἱ ἀκτῖνες αὗται διαθλώμεναι ἐπὶ τῆς ἀπείρου ποικιλίας τῶν περικειμένων

* Ἰδὲ ἀριθ. 147.

τεχνουργημάτων, ἐπὶ τῶν χρυσοϋφάντων στολῶν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωματικῶν, ηὔξανον ἐπ' ἄπειρον τὴν ἀπερίγραπτον ἐκείνην ἡδονὴν τῆς ὁράσεως.

Πρόγραμμα δημοσιευθὲν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνήγγειλεν ὅτι σήμερον περὶ ὥραν 9 π. μ. ἔμελλον ν' ἀνοιχθῶσιν αἱ θύραι τοῦ ὑαλίνου παλατίου, καὶ ὅτι η βασίλισσα θέλει ἔλθει περὶ μεσημβρίαν. Ἐστοχάσθην λοιπὸν φρονήσεως ἔργον νὰ ἐγερθῶ πιρὶ τὴν 6 πρωϊνὴν ὥραν καὶ νὰ ὑπάγω νὰ περιμένω ἔμπροσθεν τῆς θύρας μέχρι τῆς 9, διὰ νὰ εἰσέλθω μετὰ τῶν πρώτων. Τῳόντι, περὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐξελθὼν διευθύνθην πρὸς τὸ Χάϊτ Πὰρκ, ἀλλ' εὑρέθην σφόδρα ἠπατημένος. Ἐπίστευσα ὅτι θέλω εἶσθαι εἰς τῶν πρωτων, καὶ μὲ μεγίστην ἀπορίαν ἀπήντησα εἰς τὴν ὁδὸν Πικαδύλλι μακρὰν ἄλυσιν ὀχημάτων ὄχι βραδυκινουμένων, ἀλλὰ τελείως ἐκεῖ σταθμευόντων. Ἤρχιζε δὲ ἡ γραμμὴ ἀπὸ τὴν δυτικὴν θύραν τοῦ ὑαλίνου παλατίου καὶ ἔληγεν εἰς τὸ Φλίτσ-στρὴτ, ἤγουν εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων. Τοιαῦται ἁλύσεις ἐσχηματίζοντο καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας θύρας τοῦ παλατίου πρὸς ἄλλα μέρη τῆς πόλεως, ὑπελόγισα δὲ ὅτι τὰ ἔσχατα ὀχήματα μόλις ἐδύναντο νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ παλάτιον μετὰ τρεῖς ὥρας. Οἱ πεζοὶ πορευόμενοι γοργότερα ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ἦσαν εὐτυχέστεροι, καὶ οἱ δύω πόδες αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἤξιζαν περισσότερον παρὰ τοὺς ὀκτὼ δύω ἵππων ζευγμένων εἰς τὸ ὄχημα.

Ἡ κατοικία μου ἀπέχει τοῦ ὑαλίνου παλατίου μόνον ἓν μίλιον· φθάσας λοιπὸν μετὰ τῶν πρώτων εὗρον ἐκεῖ περίπου 100 γυναῖκας καὶ ἄνδρας, ὧν ἕκαστος ἠγωνίζετο νὰ τοποθετηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς σιδηρᾶς πύλης. Ὠθῶν καὶ ὠθούμενος κατώρθωσα νὰ εἰσδύσω μέχρι τῆς θύρας, καὶ ἐκεῖ ἐπρόσμενα ὄρθιος τὰς 9.

Ἓν τέταρτον τῆς ὥρας μετὰ ταῦτα οἱ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων ἐννοήσαντες ὅτι ποτὲ δὲν θέλει ἔλθει ἡ σειρά τῶν κατέβησαν ἅπαντες καὶ ἦλθον νὰ ἑνωθῶσι μὲ ἡμᾶς· τότε δὲ εἰς τὸ ὀλίγον κατωφερὲς ἐκεῖνο μέρος τοῦ Πάρκου εἶδα ὄπισθέν μου πέλαγος ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παίδων, τῶν ὁποίων τὸ ἄπειρον πλῆθος οὔτε πρὸς τὸν χείμαῤῥον τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπελθόντων Περσῶν δύναμαι νὰ παραβάλω, οὔτε πρὸς τὴν ἐπὶ Ἀτίλα πλημμύραν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε πρὸς τὰ βαρυωπλισμένα στίφη τῶν Γότθων, οὔτε πρὸς τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν τῶν Ἰουδαίων. Ἐδῶ ἐπεκράτει ἐντελὴς ἀκινησία, σιγὴ καὶ ἀγωνία ἀκατανόητος ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς μυριοποθήτου 9 ὥρας. Τέλοςπάντων δὲ ἦλθεν ἡ ὥρα αὕτη, καὶ τοῦ πλατίου αἱ θύραι ἠνοίχθησαν.

Θόρυβος καὶ κυματισμὸς καὶ σάλος μέγας διέσεισαν τότε ὅλον τὸ πλῆθος ἐκεῖνο, καὶ συγχρόνως ἠκούσθησαν κραυγαὶ ὀξεῖαι. Ἦσαν κραυγαὶ παίδων καὶ γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν συντριβόμεναι καὶ συνθλιβόμεναι ἐλειποθύμουν, ἄλλαι δὲ ὠχρόταται ἠγωνίζοντο νὰ καταβάλωσι τὴν δειλίαν των κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην θέσιν. Οἱ πατέρες, οἱ σύζυγοι, οἱ ἀδελφοὶ ἐβόων, Προσέχετε εἰς τὰς Κυρίας! Προσέχετε! πλὴν οἱ λόγοι των ἐχάνοντο εἰς τὸν κοινὸν ἀλαλαγμὸν τῶν συνθλιβομένων ἀνθρώπων. Ἀγνοῶ τὰ ὕστερον, διότι εὑρεθεὶς ἐμπρὸς ἐῤῥίφθην πάραυτα εἰς τὸ μέσον τοῦ πλατίου· ἐπειδὴ δὲ πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος δυνάμει ἰδιαιτέρας ἀδείας εἶχα ἐπισκεφθῆ αὐτὸ, ἐγνώριζα εἰς ποῖον μέρος ἔμελλαν νὰ στήσωσι τὸν θρόνον τῆς βασιλισσης καὶ ἔτρεξα νὰ ἐκλέξω μίαν τῶν ὑψηλοτέρων θέσεων, τὴν ὁποίαν, ὡς προεῖπον, ἐπέτυχα ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ θρόνου.

Τὸ ἀντικρύ μου μέγα ὡρολόγιον μόλις ἐδείκνυεν 9 ὥρας καὶ 10 λεπτὰ, καὶ ὅλαι αἱ θέσεις ἦσαν πλήρεις· τὸ δὲ θέαμα ὑπερβαίνει ἤδη πᾶσαν ἔννοιαν. Τὰ καθίσματα ἦσαν τοιουτοτρόπως διατεθειμένα ὥστε σχεδὸν ἐσχημάτιζον ἀμφιθέατρον ἀφίνοντα ἐν τῷ μεταξὺ τὰς ἀναγκαίας διόδους· καὶ ἄλλους μὲν θεατὰς ἐβλέπομεν ὑπεράνω ἡμῶν εἰς τὰ περιστοα (galleries) ἄλλους δ' ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους καὶ ἄλλους ὑποκάτω ἡμῶν.

Μυρίαι κεφαλαὶ γυναικῶν στολισμέναι μὲ πολυτίμους λίθους καὶ παντὸς χρώματος καλύμματα, μέγα πλῆθος ἀνδρῶν διευθυνόντων τὰς διόπτρας των ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἀγάλματα ζώων, ἀνδριάντες, ποικίλοι τάπητες καὶ ἄλλα ἰνδικὰ ὑφάσματα κρεμάμενα διὰ τὴν Ἔκθεσιν, κρυστάλλινοι πολυέλαιοι, μεγάλα ἀργιλλόπλαστα ἀγγεῖα, δένδρα, ἄνθη, καὶ κρῆναι καὶ πίδακες, ἐπιγραφαὶ χρυσαῖ, τρόπαια, σημαῖαι διαφόρων ἐθνῶν, μηχαναὶ καὶ ἄλλα μυρία ἔργα ὅσα χίλιαι φαντασίαι συνεσώρευσαν εἰς ἕνα τόπον, ἐσχημάτιζον πανόραμα τοιοῦτον ὁποῖον ἡ εὐρυτέρα φαντασία δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ οὐδὲ τὸ ἀσθενέστερον μνημονικὸν νὰ λησμονήσῃ ποτέ.

Ἕως δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλίσσης τοῦ ἔθνους τούτου ἄς μοι συγχωρηθῇ νὰ παραθέσω σύντομον περιγραφὴν τῆς γενομένης προπαρασκευῆς διὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτῆς.

Ἡ ὀρθογώνιος κάτοψις τοῦ ὑαλίνου παλατίου ὁμοιάζει σταυρὸν. Εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ σταυροῦ τούτου ὑψοῦται δίβαθμον κατάστρωμα τετράγωνον καλυπτόμενον ἀπὸ ἐρυθρὰν στόφαν καὶ

τάπητα ἐρυθρὸν πεποικιλμένον, τὸν ὁποῖον 150 Κυρίαι ἐπίτηδες καὶ ἐπιτηδείως ἐκέντησαν διὰ τὴν ἡγεμονίδα των. Ἐπὶ τοῦ τάπητος τούτου, ἢ μᾶλλον εἰς τὸ μέσον τοῦ καταστρώματος ἔστησαν διὰ τὴν βασίλισσαν ἕδραν λαμπρὰν ληφθεῖσαν ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἔκθεσιν ἀπεσταλμένων ἰνδικῶν ἔργων. Ὑπεράνω τῆς ἕδρας ταύτης εἰς ὕψος 30 ποδῶν κρέμαται διὰ σχοινίων χρωματισμένων ἀπὸ τὴν ὑαλίνην ὀροφὴν τοῦ παλατίου ὀκτάγωνον στέγασμα ἐν εἴδει σκιάδος μὲ χρυσοῦν γῦρον καὶ κυανοῦς μεταξίνους θυσσάνους. Ἀντικρὺ τοῦ θρόνου φαίνεται κυκλοειδὴς δεξαμενὴ πλήρης ὕδατος καθαροῦ καὶ διαφανοῦς, ἐκ τοῦ κέντρου τῆς ὁποίας ἀνέρχεται λαμπρὸς καὶ μοναδικὸς πίδαξ (συντριβάνι) ἔχων 27 ποδῶν ὕψος καὶ κατασκευασθεὶς ἀπὸ ἕνα ὄγκον κρυστάλλου 4 τόνων, μὲ ποικίλας γλυφὰς, ἄνθη, κλάδους, ὀβελίσκους καὶ ἄλλα ὑάλινα ποικίλματα. Δὲν ἀνέπεμπε δὲ τὸ ὕδωρ του ὑψηλὰ μέχρι τῆς ὀροφῆς τοῦ παλατίου, ἀλλὰ τοὐναντίον εἰς ὄγκον πολὺν καὶ τοιοῦτον ὥστε καταπίπτον νὰ λαμβάνη τὸ σχῆμα ἀνοικτοῦ κρίνου καὶ νὰ δίδη εἰς τὸ ἀκτινοβόλον τοῦτο ὡραΐσμα χάριν ἐπὶ χάριτος.

Περὶ τὴν κρήνην ταύτην καὶ ἀντικρὺ τοῦ θρόνου ἦτο περιγεγραμμένον ἡμικύκλιον προσδιωρισμένον διά τοὺς πρέσβεις τῶν ξένων δυνάμεων καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς αὐλῆς. Ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ θρόνου, ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω, εἶναι δύω ἔφιπποι ἀνδριάντες τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας καὶ τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου ἔργα τελείας ὁμοιότητος καὶ ἐργασίας. Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῆς μαγικῆς ταύτης σκηνῆς δύω ὑψίκομοι πλάτανοι τοῦ Χάϊτ-Πὰρκ, τὰς ὁποίας ἐπιτηδείως συμπεριέλαβον ἐντὸς τοῦ παλατίου, τὴν μὲν ἀντικρὺ τοῦ θρόνου παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πύλην, τὴν δὲ ὄπισθεν παρὰ τὴν βόρειον, καθὼς: καὶ ἄλλα νεόφυτα δένδρα μὲ τὰ πράσινα φύλλα των καὶ τοὺς παμμεγέθεις κλάδους των, προσέθετον εἰς τὸ χειροποίητον ἐκεῖνο θέατρον τὰ κάλλη τῆς φύσεως.

Ἐκάλυψαν τὴν ἐκτεταμένην ὀροφὴν τοῦ ὑαλίνου παλατίου μὲ λευκὸν πανίον, διὰ νὰ καταπραΰνη τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὴν δύναμιν· ἀλλ' ὁ μέγας κυλινδρικὸς θόλος ὁ καλύπτων ὅλον τὸ μῆκος τοῦ ὁριζοντείου ἄξονος τοῦ σταυροῦ ἦτον ἀσκεπής. Ἐκ τούτου αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες εἰσδύουσαι καὶ καταπίπτουσαι λαμπρόταται ἐπὶ τοῦ εἰρημένου κρυσταλλίνου πίδακος καὶ ὅλης τῆς κρήνης ἀπετέλουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλα τὰ γοητευτικὰ χρώματα τοῦ ἰάσπιδος, τοῦ ἀμεθύστου, τοῦ καρχηδονίου, τοῦ βηρυλλίου καὶ τῶν ἄλλων πολυτίμων λίθων.

Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, τοῦ κοινοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς ἐκστάσεως, οὕτως εἰπεῖν, ὅλων, αἴφνης ἠκούσθησαν περὶ τὴν 10 ὥραν κραυγαὶ καὶ ἀνευφημίαι, ἀναγγέλλουσαι τὴν ἔλευσιν ἀνδρὸς ἀγαπητοῦ εἰς τὸν λαόν. Ἦτον ἀληθῶς ὁ δοὺξ Οὐέλλιγκτων, ὁ ἥρως τῶν 100 μαχῶν, ὅπως ὀνομάζουσιν αὐτὸν οἱ Ἄγγλοι, τὸ ἔνδοξον καὶ βαθυσέβαστον λείψανον τῆς Βοναπαρτικῆς ἐποχῆς. Αἱ τρίχες του εἶναι πολιαὶ, τὸ βῆμά του ἄστατον, αἱ χεῖρές του τρέμουσαι καθὼς ἡ σιαγών· ἔχει τὸ σῶμα κεκυφὸς, δὲν κρατεῖ βακτηρίαν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ στηρίζεται εἰς τὸν βραχίονα ἄλλου. Ἡ σήμερον ἡμέρα εἶναι ἡ τῶν γενεθλίων τοῦ δουκὸς, καὶ ὁ ἥρως οὗτος τοῦ Βατερλὼ ἐρχόμενος εἰς τὴν τελετὴν ταύτην ἤρχετο νὰ συνεορτάσῃ συγχρόνως τὴν 82 ἐπέτειον ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του.

Τώρα ἤρχισε καὶ ὁ κύκλος τῶν διπλωματῶν νὰ πληροῦται. Ὁ δοὺξ τοῦ Δεβονσχάϊρ, ἀνὴρ οὐκ ὀλίγον συντελέσας εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἐκθέσεως, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρβυυρυ, τὸ δεύτερον μετὰ τὴν βασίλισσαν πρόσωπον τοῦ βασιλείου, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Winchester, ὁ λόρδος δήμαρχος τοῦ Λονδίνου, ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ὑελίνου παλατίου Κύριος Πάξτων, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ: 119 οἱ βασιλικοὶ ἐπιστάται τῆς Ἐκθέσεως, οἱ τῶν διαφόρων ξένων ἐθνῶν, οἱ πρέσβεις, οἱ ὑπουργοὶ, πολλοὶ τῶν εὐγενῶν καὶ δικαστῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ μαρκέσιος Ἀγγλεσέϋ, καὶ πλῆθος ἄλλων τιτλοφόρων ἦσαν τὰ κύρια πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἦλθον νὰ περιμείνωσι τὴν βασίλισσαν. Ἀξιωματικοὶ δὲ λαμπρῶς ἐνδεδυμένοι παρετάχθησαν εἰς τὰ δεξιὰ, εἰς τ' ἀριστερὰ καὶ ὄπισθεν τοῦ θρόνου.

Μεταξὺ τῶν χρυσοποικίλτων στολῶν τῶν πρέσβεων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Τούνιδος, οὐδεμία ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν θεατῶν ὅσον ἡ ὄψις ἑνὸς Κινέζου Μανδαρίνου. Ἔφερε τὴν πάτριον στολήν καὶ εἶχε τὴν κεφαλὴν ξυρισμένην ἐκτὸς μακρᾶς πλεξίδος ἥτις ἀπὸ τῆς γυμνῆς κεφαλῆς κατέπιπτεν εἰς τὰ ὀπίσω μέχρι τῆς ζώνης. Τὸ χαλκόχρουν καὶ σιμὸν πρόσωπον αὐτοῦ, τῶν κροτάφων τὸ βαθὺ καὶ λειπόσαρκον καὶ ὀστεῶδες, ἀληθεῖς τύποι τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, δὲν ὡμοίαζον κάμμίαν ἄλλην φυσιογνωμίαν μεταξὺ τῶν 500 χιλιάδων ἀνθρώπων οἵτινες εὑρίσκοντο εἰς τὸ Χάϊτ-Πάρκ. Οἱ μικρότατοι πόδες του ἐκρύπτοντο εἰς ὑψηλὰς ξυλίνας ἐμβάδας (τζόκαρα), καὶ μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀδιαφορίαν περιήρχετο ἐντὸς τοῦ διπλωματικοῦ κύκλου, ἀκοντίζων φυσικώτατα ἢ μᾶλλον ἀπαθέστατα βλέμματα πρὸς τοὺς σωροὺς τῶν ἀνθρώπων οἵτινες δὲν ἔπαυον

θεωροῦντες αὐτόν. Ἡ δὲ ἄλαλος στάσις αὐτοῦ ἔλεγεν ὅτι, "Ὅστις ἔρχεται ἀπὸ τὸ Οὐράνιον Κράτος καὶ ἀπὸ αὐλὴν εἰς τὴν ὁποίαν μόνον ν' ἀτενίσῃ τις πρὸς τὸν μονάρχην εἶναι ἔγκλημα καθοσιώσεως· ὅστις ἔρχεται ἀπὸ βασίλειον τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις καὶ ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίνουσι τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ὅλης τῆς Εὐρώπης σας, τοῦ ὁποίου ἡ πρωτεύουσα καὶ τὰ φῶτα ἔχουν καὶ ἔκτασιν καὶ ἑστίαν ἀρχαιοτέραν τῆς ἰδικῆς σας, εἶναι δυνατὸν νὰ θαυμάσῃ τὰ μεγαλεῖά σας;"

Ὁ γηραιὸς Οὐέλλιγκτων δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ προσκαλέσῃ αὐτὸν πλησίον του, διὰ νὰ τῷ ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις τινὰς περὶ τῆς τελουμένης πανηγύρεως· πλὴν ὁ σοφὸς μανδαρῖνος ἀντεχαιρέτησε μὲν τὸν ἔνδοξον στρατηγὸν εὐγενικώτατα διὰ προσρήσεων τῆς ἀνατολικῆς ἐθιμοταξίας, ἀπέφυγε δὲ τὸ νὰ ἐκφράσῃ γνώμην τινὰ περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων. Τὸ δὲ πλῆθος, ἐνῷ ὁ μανδαρῖνος ἀπήρχετο μετὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην, ἐχειροκρότησεν.

Ὁ δείκτης ἔδειξε τέλος πάντων ἕνδεκα καὶ ἡμίσειαν, καθ' ἣν ὤφειλον νὰ κλεισθῶσιν αἱ πύλαι τοῦ παλατίου. Ὅσοι ἦλθον, ἦλθον· ὅσοι ἔχοντες εἰσιτήρια δὲν ἦλθον ἐγκαίρως, ὤφειλον νὰ μείνωσιν ἔξω μὲ τὰς μυριάδας τῶν ἄλλων.

Μετὰ τὴν ὥραν ταύτην ἡ προσοχὴ καὶ ἡ εὐταξία ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἕκαστος ἐκάθητο στερεώτερα εἰς τὴν θέσιν του, αἱ καρδίαι ἔπαλλον σφοδρότερα καὶ ἡ ὑπομονὴ ἔχασε τὰ ὅριά της. Δέκα λεπτὰ δὲ πρὸ τῆς 12 σάλπισμα ὀξὺ καὶ ξηρὸν ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλίσσης, καὶ τότε ἕκαστος ἐσείετο, ἔκλινεν εἰς τὰ ἐμπρὸς, ἔτεινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν μεγάλην πύλην καὶ ἐζήτει νὰ ἐγερθῇ. Ψιθυρισμὸς ἐλαφρὸς ὑψοῦτο βαθμηδὸν εἰς φθόγγους καὶ φράσεις ἀκατανοήτους. Ἀκριβῶς δὲ τὴν δωδεκάτην δεύτερον σάλπισμα ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ βασίλισσα διευθύνεται πρὸς τὸν θρόνον της.

Ἐδῶ αἱ σπασμωδικαὶ κινήσεις, οἱ ἀλαλαγμοὶ, τὰ ζήτω, ἡ παιανίζουσα μουσικὴ, τὰ τινάγματα τῶν πίλων τῶν ἀνδρῶν, τῶν μανδυλίων τῶν γυναικῶν ἦσαν ἐνθουσιασμοῦ καὶ μέθης ὁρμαὶ μᾶλλον ἢ ἁπλῆς χαρᾶς ἐνδείξεις. Πανταχόθεν ἐφώναζον, κάτω! κάτω! διὰ τοὺς ὀρθουμένους καὶ φράττοντας τὴν ὅρασιν τῶν ὄπισθεν καθημένων· πανταχόθεν αἱ δίοπτραι διευθύνθησαν πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον τὴν βασίλισσαν, ἡ δὲ λαμπρὰ Βικτωρία ὡς κορυφὴ τοῦ ὀπτικοῦ ἐκείνου κώνου ἐφαίνετο ὅτι διέχεε πρὸς ἡμᾶς τὴν βακχικὴν ἐκείνην ἡδονήν.

Ἡ βασίλισσα ἐστηρίζετο εἰς τὸν βραχίονα τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ὅστις μὲ τὴν ἀριστεράν του ἐχειραγώγει τὸν μικρὸν διάδοχον πρίγκιπα τῶν Οὐάλλς, ἐνῷ ἡ Α. Μ. μὲ τὴν δεξιὰν ἐχειραγώγει τὴν πρωτότοκον θυγατέρα της, βασιλικὴν πριγκιπέσσαν, καὶ ἀντεχαιρέτα κινοῦσα χαριέντως τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερὰ πρὸς τὸν ἀπὸ χαρὰν μαινόμενον λαόν.

Ὄπισθεν ἠκολούθουν ἡ δούκισσα τοῦ Σαθερλὰνδ, μεγάλη κυρία τῆς αὐλῆς, ἡ δούκισσα τοῦ Κὲντ, μία πριγκιπέσσα τῆς Πρωσσίας, μὲ τὰς κυρίας της, ἡ πριγκιπέσσα Μαρία τοῦ Κέμπριτς, ἡ λαιδὴ Σιαρλεμὸν, ἡ μαρκεσία Δουρὼ, θαλαμπόλοι τῆς βασιλίσσης, καὶ ἄλλο πλῆθος ξανθῶν κυριῶν τῆς ἐπιφανεστάτης ἀριστοκρατίας. Μεταξὺ δὲ τῶν παρακολουθούντων ἀνδρῶν διεκρίνετο ὁ πρίγκιψ Φριδερῖκος Γουλιέλμος τῆς Πρωσσίας, πρίγκιψ Ἐρρῖκος τῆς Ὀλλανδίας, ὁ πρίγκιψ Ἐδουάρδος τοῦ Σὰξ-Βεϊμὰρ, ὁ δοὺξ τοῦ Νορφὸλκ, ὁ δοὺξ τοῦ Σαθερλὰνδ, ὁ δοὺξ τοῦ Κέμπριτς, ὁ λόρδος Μάρκος Χὶλ, θησαυροφύλαξ τῆς αὐλῆς, καὶ πλῆθος ἄλλων ἐπιφανῶν εὐγενῶν.

Πρὶν καθήσῃ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἕδραν, ἐστάθη ἡ βασίλισσα ὀλίγον, διὰ νὰ δεχθῇ τοὺς φρενήρεις ἀλαλαγμοὺς τοῦ πλήθους· ἔπειτα δὲ ἀντεχαιρέτησεν εὐμενέστατα καὶ ἐκάθησεν. Εἰς τ' ἀριστερὰ ἔμεινεν ὄρθιος ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος μὲ τὸν υἱόν του, εἰς τὰ δεξιὰ ἡ μικρὰ θυγάτηρ αὐτῶν, καὶ ὄπισθεν αἱ κυρίαι καὶ κύριοι τῆς αὐλῆς.

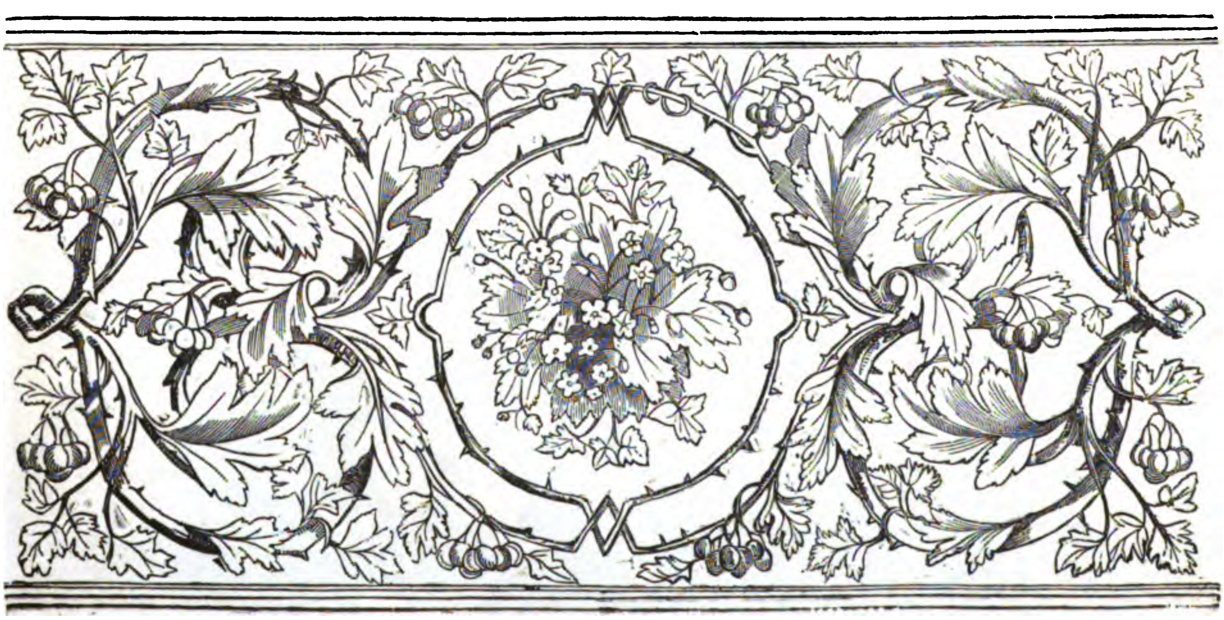
Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας εἶναι μᾶλλον μικροῦ ἀναστήματος, καὶ κατ' ἀκριβῆ ἀναλογίαν οὔτε ἰσχνὴ οὔτε παχεῖα· οἱ ὀφθαλμοί της εἶναι μᾶλλον κυανοὶ ἢ καστανόχροες, τὸ πρόσωπόν της δὲν ἔχει κάλλη ἐξιδιασμένα, καὶ μάλιστα βαθὺ ἐρύθημα περὶ τὴν ῥίζαν τῆς ῥινὸς ἴσως τὴν ἀσχημίζει ὀλίγον· πλὴν ἔχει φυσιογνωμίαν γλυκεῖαν καὶ ἐκφραστικὴν ἀγγελικῆς ἀγαθωσύνης. Ἐφόρει δὲ σήμερον ὑδατώδη ἐσθῆτα ἐκ μεταξίνου ῥοδοχρόου ὑφάσματος, ποικιλμένην μὲ ἀργυροειδεῖς κλάδους καὶ πολυτίμους λίθους κατ' ἐξαίρετον φιλοκαλίαν. Αἱ πτυχαὶ, τὰ κράσπεδα καὶ ἐπιῤῥάμματα τῆς ἐσθῆτος ἦσαν ὅλα ἐκ μετάξης πλεκτῆς. Εἶχε τοὺς βραχίονας γυμνοὺς, τὸν λαιμὸν ὀλίγον ἀνοικτὸν καὶ στολισμένον μὲ περιδέραιον ἐκ πολυτίμων ἀδαμάντων. Ἡ κεφαλή της ἦτο κοσμημένη μὲ χάριν ἔτι περισσοτέραν· ἡ ἄφθονος κόμη της πλεγμένη εἰς ψάθας ἐσχημάτιζεν ὄπισθεν κρώβυλον κρυπτόμενον σχεδὸν ὑπὸ ἀδαμάντινον στέμμα, καὶ δύω λευκὰ πτερὰ ἐκ τῶν ὠτίων της ἔπιπτον ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς τὰ ὀπίσω. Τὸ δὲ στῆθος αὐτῆς διεσταυροῦτο ἀπὸ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ παρασήμου τοῦ Γκάρτερ (γονατοδέσμου).

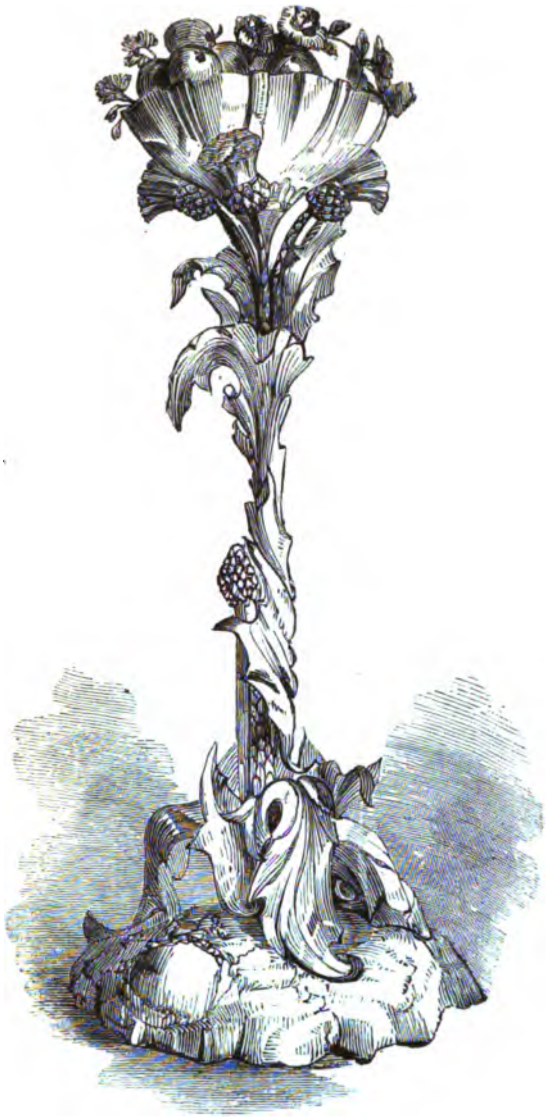
1 A

2

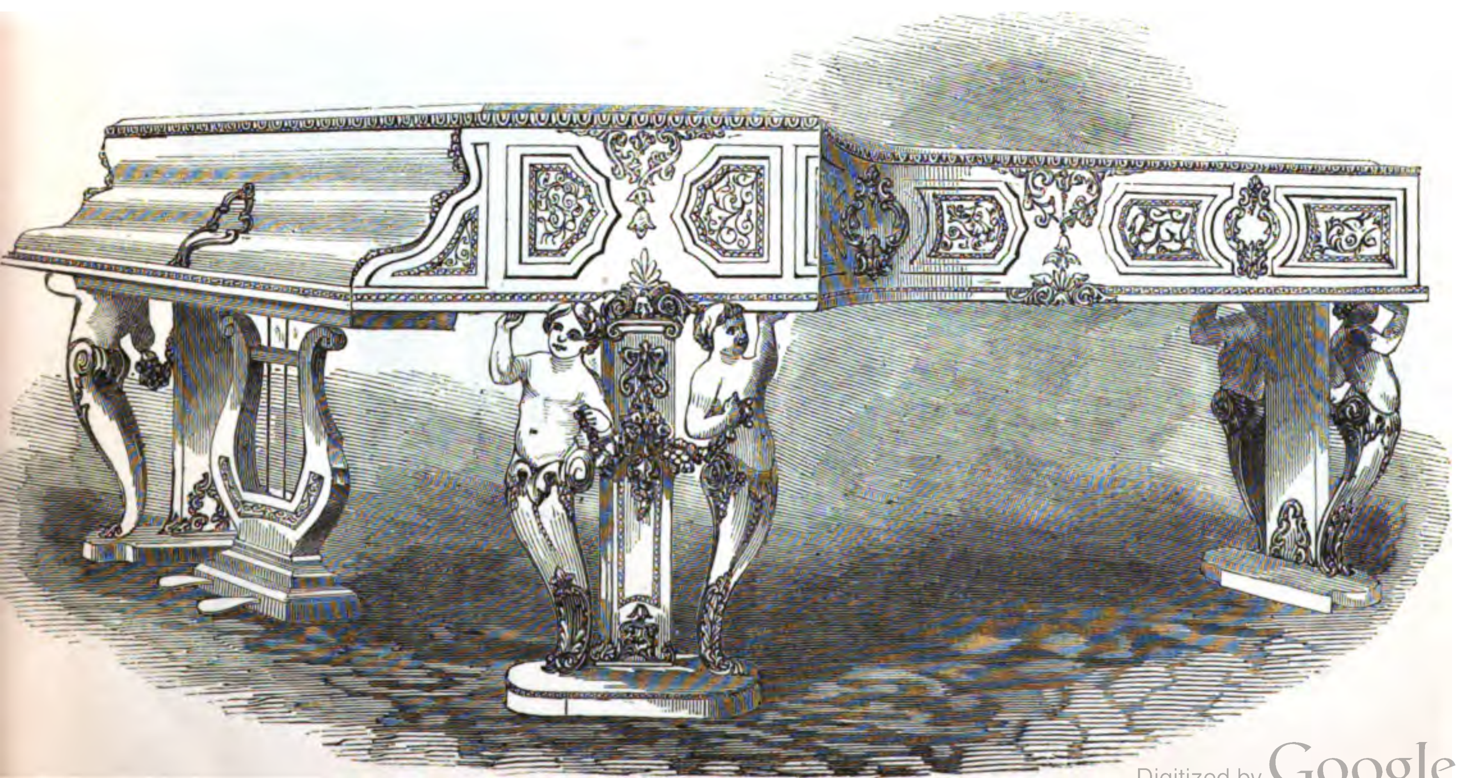
3

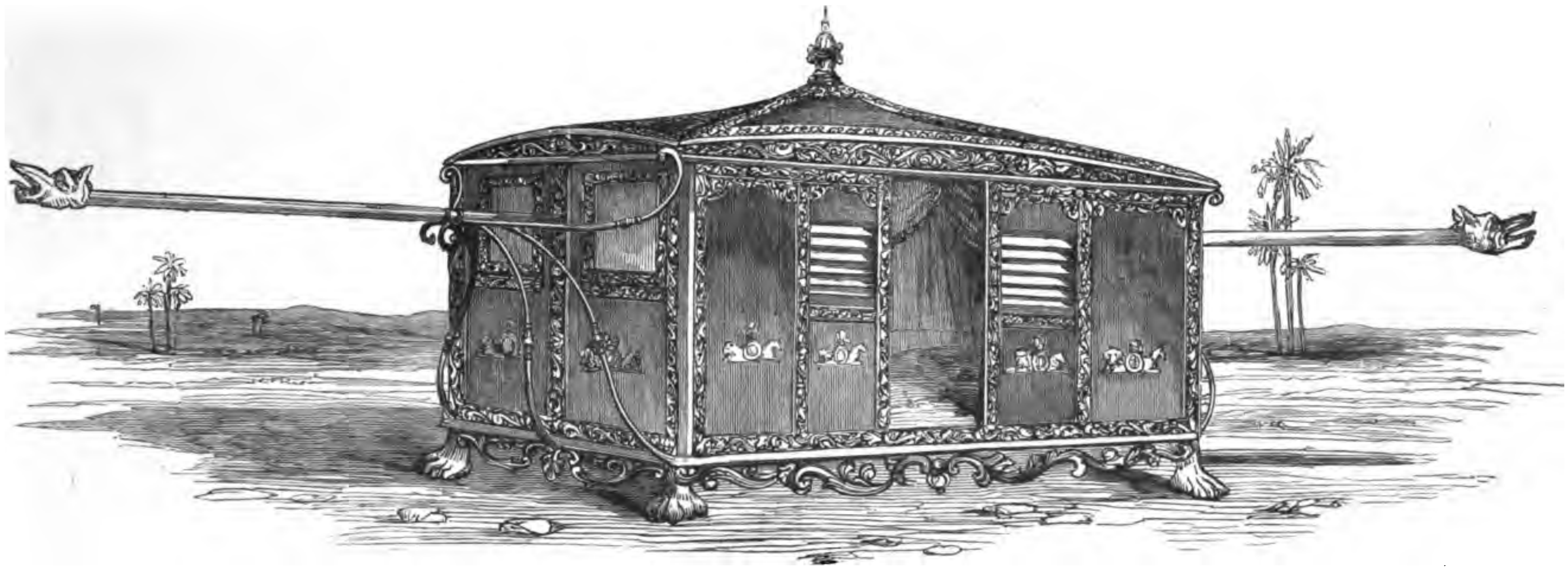
4

5

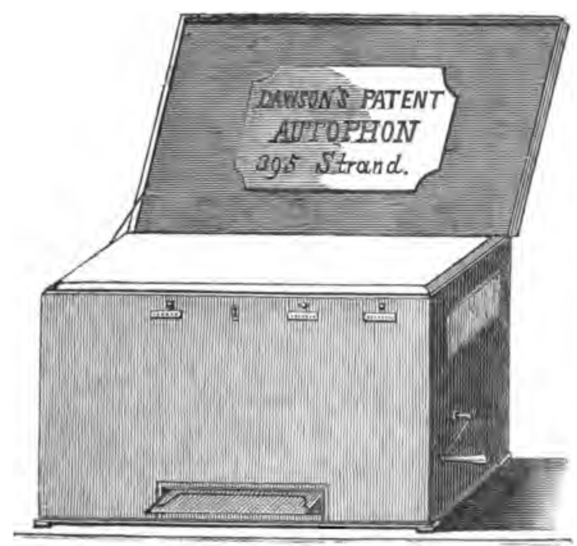
6

7

8

9

10

Ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος, ἀνὴρ ὡραῖος, ὑψηλὸς, μὲ βλέμματα ὑπερήφανα καὶ σταθερὰ, ἀργυροειδὴς τὴν ὄψιν, ἔφερε στολὴν στρατάρχου τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ παράσημα τοῦ Γονατοδέσμου καὶ τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος· ἐφαίνετο δὲ ὀλίγον σύννους ἴσως ἀπὸ ἀκούσιον δειλίαν, ἐπειδὴ ὅλος ὁ κόμος ἠτένιζε καὶ βλέμμα καὶ διάνοιαν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦτον τοῦ μεγαλητέρου ἴσως θαύματος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Τὴν θορυβώδη τύρβην ἐκείνην διεδέχθη αἴφνης σιωπὴ βαθυτάτη, καὶ ὅλοι ὠρθώθημεν ἀσκεπεῖς ν' ἀκούσωμεν χορὸν 400 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῶν περιφημοτέρων διδασκάλων τῆς φωνητικῆς μουσικῆς ψάλλοντα τὴν γνωστὴν ἐκείνην καὶ σεμνὴν δέησιν, Τὴν βασίλισσάν μας σῶσον, Κύριε.

Ὅλαι αἱ καρδίαι πρὸς τὴν θέαν ταύτην συνεκινήθησαν βαθύτατα, ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγράνθησαν καὶ ὅλων αἱ ψυχαὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὑψώθησαν πρὸς τὸν μέγαν ποιητὴν καὶ παντοκράτορα τοῦ κόσμου τούτου.

Μετὰ τὴν διάπυρον ταύτην δέησιν ἡ παντοδαπὴ ὁμήγυρις ἐκάθησε πάλιν καὶ διετήρησεν ἄκραν εὐταξίαν· διότι οἱ πρέσβεις καὶ ἄλλοι διπλωμάται τὴν ὥραν ἐκείνην διερχόμενοι ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐχαιρέτων τὴν βασίλισσαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος καταβὰς καὶ σταθεὶς ἀντικρὺ τοῦ θρόνου ἀνέγνωσε πρὸς τὴν ἀγαπητήν του σύζυγον καὶ Κυρίαν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προόδου τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἀνεδέχθη τὴν διεύθυνσιν καὶ προστασίαν, μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας· εἶπε δὲ μεταξὺ ἄλλων ὅτι 15,000 ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων οἱ ἡμίσεις σχεδὸν εἶναι ὑπήκοοι Ἄγγλοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀνάγονται εἰς 40 διάφορα ἔθνη, ἔσπευσαν νὰ ἐκθέσωσιν εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο τὰ ὡραιότερα καὶ ἐντεχνότερα προϊόντα τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας αὐτῶν. Ταῦτα πάντα ἤκουσεν ἡ βασίλισσα ὀρθία, μὲ χεῖρας ἀφελῶς δεδεμένας ἐμπρὸς ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς· ἅμα δὲ ὁ Πρίγκιψ ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεώς του, ἡ βασίλισσα ἀπεκρίθη χαριέντως ὅτι μὲ ἄκραν εὐχαρίστησιν καὶ ἀγαλλίασιν βλέπει τὸ γιγαντιαῖον τοῦτο ἔργον τετελεσμένον καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς δέεται πρὸς Κύριον ἵνα αἱ συνέπειαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἀποδειχθῶσι πρόξενα πάσης ὠφελείας καὶ προόδου εἰς τε τοὺς λαοὺς αὐτῆς καὶ εἰς ξένα ἔθνη.

Ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρβουρυ προελθὼν ἔπειτα πλησίον τοῦ θρόνου καὶ ἀτενίσας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπήγγειλε δέησιν κατανυκτικωτάτην καὶ διάπυρον εὐχαριστίαν πρὸς τὸν αἰώνιον, ἀτελεύτητον, καὶ παντοδύναμον ἕνα καὶ μόνον Θεὸν, ὅτι ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ εὐνοίᾳ καὶ ἀγαθότητι ἠξίωσε τὸ Βρετανικὸν ἔθνος τοιούτου ἔργου, τοιαύτης ἡμέρας καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς προσδοκωμένου κλέους.

Μετὰ τὴν προσευχὴν ταύτην οἱ μουσικοὶ καὶ ὅλον τὸ ἐκεῖ συνηθροισμένον πλῆθος συνέψαλον ἐνθουσιωδῶς τὸ ἁρμονικώτατον μέλος τοῦ Ἀλληλούϊα, καὶ συγχρόνως ἤχησαν εἰς τὸν αἰθέρα αἱ φωναὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ παλατίου μυριάδων.

Ὁ σοφὸς μανδαρῖνος καὶ πολίτης τοῦ Οὐρανίου Κράτους τὴν στιγμὴν ταύτην πεισθεὶς ἀναμφιβόλως ὅτι τὸ γήϊνον βασίλειον τῶν Ἄγγλων εἶναι παράδεισος λαμπρότερος γλυκυτάτου ὀνείρου, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα κατέπληξαν τὴν καρδίαν καὶ τὴν φαντασίαν του, προῆλθε μόνος ἀντικρὺ τοῦ θρόνου τῆς Βικτωρίας καὶ προσκυνήσας ἐπρόσφερε βαθύτατον σελὰμ κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς πατρίδος του, τὸ ὁποῖον ἡ Ἄνασσα χαριέντως ἀνταπέδωκεν. Ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πάλιν πρὸς τὸν μανδαρῖνον, καὶ ἕκαστος ἐζήτει νὰ μάθῃ τί σημαίνει ὁ χαιρετισμὸς ἐκεῖνος.

Μετὰ ταῦτα ἡ βασίλισσα πιάσασα τὴν χεῖρα τοῦ Ἀλβέρτου καὶ παραλαβοῦσα τὰ δύο τέκνα της περιῆλθε τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ παλατίου προηγουμένων καὶ ἀκολουθούντων τῶν κηρύκων καὶ χειροκροτοῦντος τοῦ πλήθους. Ἔπειτα δ' ἐπανελθοῦσα εἰς τὸν θρόνον της ἀνήγγειλεν ἐκεῖθεν ἐπισήμως τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐκθέσεως, καὶ περὶ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν μ. μ. ἐπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλειά της.

Οἱ θεαταὶ ἠγέρθησαν ἤδη διὰ νὰ περιέλθωσι τὰ περιεργότερα μέρη τοῦ παλατίου, καὶ τὸ πρὸ μικροῦ σοβαρὸν θέαμα τῆς ἐθιμοταξίας μετεβλήθη εἰς τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον περίπατον.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ γενόμενα ἐντὸς τοῦ παλατίου. Πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Χάϊτ-Πάρκ.

Τὸ Χάϊτ-Πὰρκ εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ τερπνότερος καὶ ἀγαπητότερος περίπατος τοῦ Λονδίνου. Εἶναι δὲ παράδεισος μέγιστος, δυνάμενος νὰ περιλάβῃ τὴν μεγαλητέραν πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Τουρκίας, ἐξαιρουμένης τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Παρέχει εἰς τὴν τέρψιν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν περιπατούντων μικροὺς γηλόφους, δένδρα ὑψίκομα, χαμόκλαδα, κοιλάδας, θριαμβευτικὰς πύλας, καὶ λήγει εἰς ὁδοὺς εὐρείας καὶ οἰκοδομὰς λαμπράς. Λίμνη πλατεῖα, ἠρεμοῦσα καὶ κυανωτάτη, ἐπονομαζομένη Ὀφιοῦσσα (Serpentine), ἐκτείνεται σχεδὸν εἰς ὅλον τὸ μῆκος τοῦ παραδείσου, καὶ ζευγμένη διὰ μεγάλης λιθίνης γεφύρας ὁμοιάζει εὐρύτατον ποταμὸν τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα ἐστάθησαν. (ἰδὲ τὴν ἀρχικὴν

χαλκογραφίαν). Τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης ταύτης ζωογονοῦν καὶ στολίζουν νῆσσαι, κύκνοι καὶ ἄλλα πτηνὰ, ἐνῷ οἱ ἀγαπῶντες τὴν κωπηλασίαν διασχίζουσι τὰ ὕδατα ἐπὶ κομψῶν ἐφολκίων ἢ λιβυρνίδων (fustes). *Παρὰ τὰς ὄχθας κάθηνται ἢ περιπατοῦσιν οἱ πεζοὶ ἐνῷ αἱ ὡραιόταται Ἀγγλίδες διερχόμεναι ἐντὸς χρυσοβαφῶν ὀχημάτων καὶ βραδέως τροχηλατοῦσαι ἀναπνέουσι τοὺς μοσχοβόλους ζεφύρους τοῦ Πάρκου.*

Εἰς τὴν λίμνην ταύτην μετεκόμισαν ἐπίτηδες κορβέταν μικρόσχημον μὲ ναύτας παῖδας, διὰ νὰ χαιρετήσῃ διὰ 101 *κανονοβολῶν τὴν εἴσοδον τῆς βασιλίσσης εἰς τὸ ὑάλινον παλάτιον. Τὸ κομψὸν πλοῖον ἔπλευσε διὰ τοῦ Ταμέσιος μέχρι πλησίον τοῦ Πάρκου, ἐκεῖθεν δὲ διὰ μηχανῶν μετεκομίσθη εἰς τὴν Ὀφιοῦσσαν.*

Εἰς ὅλας τὰς κορυφὰς τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἐκυμαίνοντο λαμπρῶς ὅλων τῶν ἐθνῶν αἱ σημαῖαι, καὶ πρὸς περισσοτέραν τέρψιν τοῦ πλήθους ἀφέθη τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν μέγα ἀερόστατον.

Εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐντὸς τοῦ Πάρκου μυριάδων διεκρίνοντο πάσης φυλῆς ἄνθρωποι. Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοὶ, Ρῶσσοι, Ἱσπανοὶ, Ἰταλοὶ, Ἕλληνες, Ὀθωμανοὶ, Ἀμερικανοὶ, Ἄραβες, Ἰνδοὶ, Κινέζοι, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ, τίμιοι καὶ ἄτιμοι μέχρι κλεπτῶν. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἔστειλεν ἐπίτηδες 500 *ἀστυνομικοὺς φύλακας, τοὺς ἀξιωτέρους, γνωρίζοντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ἐπιτηρῶσι τὴν διαγωγὴν αὐτῶν.*

Τὸ θέαμα τῆς ά. Μαΐου παρέχει ὕλην ἄφθονον καὶ ἀξιόλογον παντὸς εἴδους ἀριστουργημάτων εἰς ζωγράφους, εἰς γλύπτας, εἰς μυθιστοριαγράφους καὶ ἱστορικούς.

Ἐν Λονδίνῳ τῇ 1 *Μαΐου*, 1851.

Η
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ.

Β'

Τὸ *Ὑάλινον* Παλάτιον.

Οἱ ἀγῶνες, αἱ ἑορταὶ τῶν ἀρχαίων, αἱ ἀνθιππασίαι τοῦ μέσου αἰῶνος, αἱ πανηγύρεις τῶν νεωτέρων δὲν ἔχουσι τὴν παραμικρὰν σχέσιν πρὸς τὸ θέαμα ὅπερ σήμερον παρέχουσι τὸ Λονδῖνον καὶ τὸ μέγα ὑάλινον παλάτιον τοῦ Χάϊτ-Πάρκ. Λέγομεν καθ' ἡμέραν, ὅτι σήμερον θέλομεν διατρέξει μέρος αὐτοῦ, καὶ ὅμως μετὰ πολλὰς ἡμέρας οὐδὲν εἴδομεν. Διατί; διότι ἐκτὸς τῆς ἀπειρίας τῶν θαυμαστῶν πραγμάτων τῶν ὁποίων ἡ ἐπίσκεψις καὶ ἐξέτασις ἀπαιτεῖ μῆνας ὁλοκλήρους, οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες μετέβαλον τὸ μυθῶδες τοῦτο οἰκοδόμημα εἰς ἀπαράμιλλον περίπατον.

Ἐπὶ λαμπρῶν ὀχημάτων ὁ κόσμος ἐρχόμενος καθ' ἡμέραν ἐδῶ εἰς τέρψιν καὶ ἐπίδειξιν, προσθέτει πολυτέλειαν ἐπὶ πολυτελείας. Ἤρχισε δὲ νὰ μιμῆται τὰ ἐφευρήματα τοῦ συρμοῦ τῶν ξένων λαῶν, τὰ ὁποῖα ἐνταῦθα συνεσωρεύθησαν.

Ὀλίγας ὥρας ἀφ' οὗ εἰσέλθῃς, ἀναγνῶστα, αἰσθάνεσαι τὴν ὅρασιν ἀποκάμνουσαν, τὰς κνήμας ἀπὸ θερμὴν αἱμωδίασιν κατεχομένας, καὶ γλυκὺς νυσταγμὸς ὡς τοῦ μαγνητισμοῦ σὲ βιάζει νὰ εὕρῃς κάθισμα νὰ καθήσῃς. Ματαίως προσπασθεὶς ὕστερον νὰ διεγείρῃς τὴν καταπληχθεῖσαν φαντασίαν σου, ματαίως θέλεις νὰ ἐπιστήσῃς τὴν προσοχήν σου εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον. Τὸ ἓν εἶναι ὡραιότερον τοῦ ἄλλου, τοῦτο ἑλκυστικώτερον ἐκείνου, καὶ οὕτω μυριοτρόπως θελγόμενος, καὶ ἀπὸ ἐντύπωσιν εἰς ἐντύπωσιν, ἀπὸ αἴσθημα εἰς αἴσθημα, ἀπὸ

ἔκστασιν εἰς ἔκστασιν περιερχόμενος, ἐξέρχεσαι συντετριμμένος καὶ δύσπνους ἐκεῖθεν. Λέγων δὲ δύσπνους δὲν ἐκφέρω, τὴν λέξιν κατὰ πλεονασμὸν ἢ ὑπερβολὴν, ὄχι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ καθαρὰν σημασίαν, καὶ ὅστις ἦλθε καὶ διέμεινεν ὀλίγον; θέλει μὲ δικαιώσει πληρέστατα. Τοιαύτη ἡμερησία ὀχλοκίνησις, τοιοῦτος θόρυβος, τοιαύτη τύρβη τῆς ἀπεράντου ταύτης πόλεως, ἐν ᾗ τὰ πλέον ἀλλόκοτα φαντασιοκοπήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν μύθων τὰς πλέον τολμηρὰς ὑποθέσεις βλέπεις εἰς πράγματα μεταβεβλημένα, δὲν φέρουσι βεβαίως τὸν θεατὴν, οὐδὲ τὸν πλέον ἀπαθῆ καὶ ἀναίσθητον καὶ κυνικὸν, εἰς τὰς θρηνῳδίας τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοὺς γέλωτας τοῦ Δημοκρίτου, ἀλλ' ἐμπνέουσιν εἰς αὐτὸν σέβας καὶ ἡδονὴν ἄπειρον διὰ τὸν προορισμὸν καὶ τὸ μέλλον του. Ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος, ὁ Κολοσσὸς τῆς Ῥόδου, ὁ ἐν Ῥώμῃ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἕκαστον τῶν μνημείων τούτων εἶναι ἀδάμας στολίζον τὸ μέτωπον ἑνὸς ἔθνους· τὸ ὑάλινον παλάτιον εἶναι τὸ θαυμάσιον κάνιστρον εἰς τὸ ὁποῖον ὅλα τὰ ἔθνη συνελθόντα ἐκένωσαν ὅ, τι λαμπρότερον καὶ πολυτιμότερον εἶχον.

Ἡ δὲ σεπτὴ Ἀγγλία ἐν ὀνόματι αὐτῶν προσφέρει τοῦτο εἰς τὸν Παντοκράτορα σύμβολον εἰρήνης καὶ ἁρμονίας τῶν ἐθνῶν, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τοῦ λοιποῦ ἀντὶ τῆς διὰ φονικῶν πολέμων θέλει νομίζεσθαι προκοπὴ τῶν ἐθνῶν ἡ διὰ τῆς βιομηχανίας, τῆς ἐμπορίας καὶ τῶν μουσῶν. Τὸ ὑάλινον παλάτιον λέγει πρὸς τὰ ἔθνη, Βάλετε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην καὶ ἀποδυθῆτε εἰς ἄλλον συναγωνισμὸν ἄξιον τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ τῶν ἀνθρώπων.

Στρατηγός τις Καρχηδόνιος ἔλεγε ποτὲ πρὸς τὸν Ἀννίβαν, "Ἐξεύρεις νὰ νικᾷς, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν νίκην." Ὅλα τὰ ἔθνη σήμερον λέγουσι πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, "Ἐξεύρεις νὰ εὐδαιμονῇς, νὰ ὠφελῆσαι ἀπὸ τὴν εὐδαιμονίαν σου, ἀλλὰ καὶ γενναίως νὰ μεταδίδῃς αὐτὴν εἰς ἄλλους."

Ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωσι τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην οἱ μακρὰν τῆς Ἀγγλίας ζῶντες καὶ μὴ ἰδόντες ἐκ τοῦ πλησίον τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐκθέσωμεν τὰ καθέκαστα τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἐξόδων πρὶν μεταβῶμεν εἰς τὰ ἐμπεριεχόμενα.

Ἡ μὲν ἰδέα τῆς Ἐκθέσεως ἀνήκει εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ δὲ ἐκτέλεσις αὐτῆς εἰς τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον. Οὗτος παραλαβὼν τὴν ἰδέαν ἐκ τῆς Γαλλίας ἔδωκεν εἰς αὐτὴν μορφὴν γενικωτέραν καὶ τελειοτέραν. Ἰδοὺ πῶς

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔλαβον χώραν κατὰ καιροὺς διάφοροι Ἐκθέσεις. Τὸ ἔτος 1798 ὁ μαρκέσιος Δ' Ἀβὲζ συνεκάλεσεν εἰς τοὺς Παρισίους, εἰς τὴν οἰκίαν Δ' Ὀρσαὶ τῆς ὁδοῦ Βαρὲν, τοὺς ἀρίστους σκευοποιοὺς τοῦ Βασιλείου, τοὺς ἀρίστους ὡρολογοποιοὺς, τοὺς περιφημοτέρους ἀλαβαστρουργοὺς τῆς Ἀγγουλέμης καὶ Νάστ, τοὺς διασημοτέρους ζωγράφους, τοὺς ἀρίστους βιβλιοδέτας καὶ ἄλλους τεχνίτας, οἵτινες ἐξέθεσαν τὰ ἀξιολογώτερα τεχνουργήματά των εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ εἰρημένου παλατίου στολισμένου μὲ λαμπρὰ καὶ σπάνια ἄνθη· καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξε τοσαύτη ὥστε παρεκίνησε καὶ ἐνεθάῤῥυνε τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ εἰς τὸ λεγόμενον Πεδίον τοῦ Ἄρεως τὸ αὐτὸ ἔτος, τὴν πρώτην ἐπίσημον Ἔκθεσιν, ἥτις ἔκαμε πολὺν κρότον, διότι ἐπεστολίσθη μὲ τὰ λάφυρα τὰ ὁποῖα τότε ἐξ Ἰταλίας ἔφεραν οἱ Γάλλοι. Μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἐκείνην ἓξ ἑβδομάδας ἤγειρε τὸ ἔθνος τὸν Ναὸν τῆς Βιομηχανίας.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Γαλλίας δὲν ἐσυγχώρησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς τοιαύτας Ἐκθέσεις ἐτησίως, ὅπως ἔκτοτε εἶχεν ἀποφασίσει προσκαλέσασα ὅλας τὰς βιομηχάνους πόλεις τοῦ ἔθνους νὰ λάβωσι μέρος· τὸ ἔτος ὅμως 1801 ὁ μέγας καὶ δημιουργὸς νοῦς τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ διαφόρους ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης ἀκουλουθούμενος ἀπὸ πλῆθος σοφῶν Γάλλων, προσεκάλεσεν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Λοῦβρ περίπου 200 ἐκθέτας, καὶ μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην Ἔκθεσιν διένειμεν εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας 10 χρυσᾶ, 10 ἀργυρᾶ καὶ 50 χάλκινα παράσημα.

Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1802 ἔγεινεν ἑτέρα Ἔκθεσις μικροῦ λόγου ἀξία, ἀλλὰ τὸ 1806 περίπου 1400 ἐκθέται ἐξέθηκαν πλουσιώτατα μεταξωτὰ, βαμβακηρὰ, λινὰ, καζιμίρια, σάλια, ὡραῖα σιδηρὰ ἐργαλεῖα, μαχαίρας, ὅπλα καὶ πλῆθος ἄλλων ἀναγκαίων πραγμάτων ὅσα τότε παρῆγεν ἡ γαλλικὴ βιομηχανία.

Τὸ 1823, τὸ 1827, τὸ 1834 ἐπληθύνθησαν τῶν Ἐκθέσεων τούτων καὶ οἱ ἐκθέται καὶ τὰ τεχνουργήματα. Εἰς δὲ τὴν 11 Ἔκθεσιν τοῦ 1849, εἰς τὰ Ἠλύσια Πεδία, εἴδομεν 4494 ἐκθέτας καὶ Ἔκθεσιν ἥτις ἤθελεν ἔχει τὰ πρωτεῖα, ἂν ἡ παροῦσα δὲν τῇ ἔλεγεν, Ἀρχηγοῦ παρόντος πᾶσα ἀρχὴ παυσάσθω.

Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας πρὸ 15 ἐτῶν ἐμιμήθησαν καὶ ἡ Βαυαρία καὶ τὸ Βέλγιον καὶ πόλεις τινὲς τῆς Ἀγγλίας.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1849 ὁ Κύριος Μπουφὲ, ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, ἐπρότεινεν εἰς τὸ ἐμπορικὸν συμβούλιον νὰ προσκαλέσωσι τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη νὰ στείλωσι καὶ αὐτὰ δείγματα τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς γῆς καὶ τῆς βιομηχανίας των, πλὴν ἡ αἴτησις αὕτη ἀπεῤῥίφθη διὰ

πολλὰς προφάσεις· ὁ δὲ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἔκτοτε διὰ μιᾶς ἐννοήσας τὸ ὀρθὸν τῆς ἰδέας παρεδέχθη αὐτὴν, καὶ προσεπενοήσε νὰ εγείρῃ τὸ παρὸν παλάτιον καὶ νὰ προσκαλέσῃ ὄχι μόνον τὰ γειτνιάζοντα ἔθνη, ἀλλὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμένην.

Τῷ ὄντι ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος προκαθήμενος τῆς Ἑταιρίας τῶν Τεχνῶν ἤρχισε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου σχεδίου, πλὴν διὰ μιᾶς ἀπήντησε μεγάλα προσκόμματα, καὶ τὸ ἔργον μετ' ὀλίγον ἀπεδείχθη πολὺ δυσκολώτερον ἢ κατ' ἀρχάς.

Ἦτον ἄρα μᾶλλον εὐκατόρθωτον εἰς τὴν Γαλλίαν;

Δύω τινὰ πρέπει να διακριθῶσιν ἐνταῦθα· ἡ ἀπόφασις τοῦ ἔργου, καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ.

Ἡ ἀπόφασις ἦτον εὐκολωτέρα εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι, ἅμα ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσιζε, τὸ ἔθνος ἀμέσως παρεδέχετο. Τὸν Γαλλικὸν λαὸν εὕρομεν πάντοτε φιλοτιμότατον, καὶ εἰς τοιούτου εἴδους ἀθῶαν ἐπιχείρησιν τῆς Κυβερνήσεώς του ὄχι μόνον δὲν ἤθελεν ἐναντιωθῇ, ἀλλὰ μᾶλλον ἤθελε συνδράμει προθύμως. Τὸ ἐναντίον δὲ συνέβη εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ ἐργοστασιάρχαι καὶ κατασκευασταὶ τῶν διαφόρων βιομηχανημάτων τῆς Ἀγγλίας, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὅμοιοι τῶν Μαντζεστεριανῶν τοὺς ὁποίους ἀλλαχοῦ ἐχαρακτηρίσαμεν, ἐθεώρησαν τὸ ζήτημα μὲ ὀφθαλμοὺς ζηλοτύπους, ἢ μᾶλλον φθονερούς· ἐνόμισαν ὅτι τὸ νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τοιοῦτο στάδιον μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη δὲν ἦτον ἁπλοῦς συναγωνισμὸς, ἀλλ' ἡ καταστροφή των. Ἐνόμισον ὅτι οἱ ξένοι ἤθελον καταμάθει τὰ μυστήρια τῆς βιομηχανίας των, ἤθελον προσπαθήσει νὰ μιμηθῶσι τὰ τεχνουργήματά των, ἤθελε νοθεύσει τοὺς τρόπους καὶ τὰς συνηθείας των, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Πᾶς τις ἐννοεῖ πόσον τὰ προσκόμματα ταῦτα ἦσαν δυσυπέρβλητα, καὶ ἡ ἐπιμονὴ, ἡ καρτερία τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἕως οὗ φθάσῃ αὐτὰ μὲν νὰ καταβάλῃ, τὰς δὲ μωρὰς ἐκείνας γνώμας νὰ μεταθέσῃ, εἶναι ὄχι μόνον ἐπαίνων ἄξιαι, ἀλλά καὶ ἄριστα ἐχέγγυα τοῦ ἐμβριθοῦς νοὸς τοῦ ἀνδρός.

Συνεκάλεσε συνελεύσεις ἰδιωτικὰς, προεκάλεσε συνεδριάσεις ἑταιριῶν, ἔστειλε τοὺς ἀρίστους ῥήτορας εἰς τὰς διαφόρους συνελεύσεις τῶν βιομηχανικῶν πόλεων, μετέστησεν εἰς τὴν γνώμην του ὅλους τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους τῆς ἐποχῆς, ἐκέρδισε τὸν τύπον, καὶ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του διὰ τῆς ὑπερτάτης ἐπιῤῥοῆς του κατώρθωσε τὸ μέγα καὶ ἄλλως ἀκατόρθωτον ἔργον.

Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου ζητήματος, τοῦ τῆς ἐκτελέσεως, τοῦτο εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτο μᾶλλον δυσκατόρθωτον ἢ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Καμμία πόλις τοῦ κόσμου δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ προσφέρῃ τὰς ἀποχρώσας ἀναπαύσεις εἰς τὰς μυριάδας τῶν ἀνθρώπων οἵτινες καθ' ἑκάστην ἐπισκέπτονται τὸ Λονδῖνον. Οὐδενὸς ἔθνους τὰ ὑαλουργεῖα καὶ σιδηρουργεῖα ἐδύναντο ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ χορηγήσωσιν ὅλην τὴν ὕλην τοῦ παλατίου· οὐδὲν ἔθνος ἔχει περισσοτέραν εὐταξίαν ἐσωτερικῶς καὶ πίστιν εἰς τὰ ἔξω, ὥστε οἱ ξένοι λαοὶ φέροντες τὰ πολυτιμότερα πράγματά των νὰ ἐμπιστευθῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν φύλαξίν του· τέλος οὐδὲν ἔθνος ἔχει θερμοτέρους πατριώτας ἀδρῶς καὶ γενναίως συντελοῦντας εἰς τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα βλέπουσι προστευόμενα παρὰ τῶν ἀρίστων. Διὰ τοῦτο ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ συνήχθησαν ἐδῶ 150,000 λιρῶν ὡς προκαταβολὴ διὰ την ἀνέγερσιν του παλατίου.

Μετὰ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων ἀνεφάνη ἄλλη δυσκολία ἡ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ πρόσκομμα τοῦτο δὲν ἦτο ἐκ τῶν μικρῶν. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ παλατίου ἐντὸς τοῦ Χάϊτ Πὰρκ ἐνόμισάν τινες ὅτι ἔμελλε νὰ βλάψῃ τὸν ὡραῖον τοῦτον παράδεισον, ν' ἀφανίσῃ πολλὰ δένδρα αὐτοῦ καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τέλος πάντων δὲ θεωρήσαντες ὅτι ἄλλο κεντρικώτερον καὶ καταλληλότερον μέρος δὲν ὑπάρχει, παρεχώρησαν τὸ εἰρημένον Πάρκον.

Πλειότερα τῶν 245 σχεδίων ἐστάλησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, τὰ πλεῖστα παρὰ Γάλλων ἀρχιτεκτόνων· πλὴν φαίνεται ὅτι οὐδὲν τούτων ἐφάνη κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν, καὶ τότε ὁ Κ. Πάξτων, γνωστὸς ἀνθοκόμος καὶ φυτουργὸς τοῦ Chatsworth συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἰχνογράψῃ σχέδιον βασιζόμενον ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καθ' ἃς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἐξ ὑάλου καὶ σιδήρου τὸν περίπατον τῆς ἐκεῖ οἰκίας Victoria Regina. Ἰδοὺ δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ περιπάτου τούτου, ὅστις εἶναι ὁ μικρογραφημένος τύπος τοῦ παρόντος ὑαλίνου παλατίου.

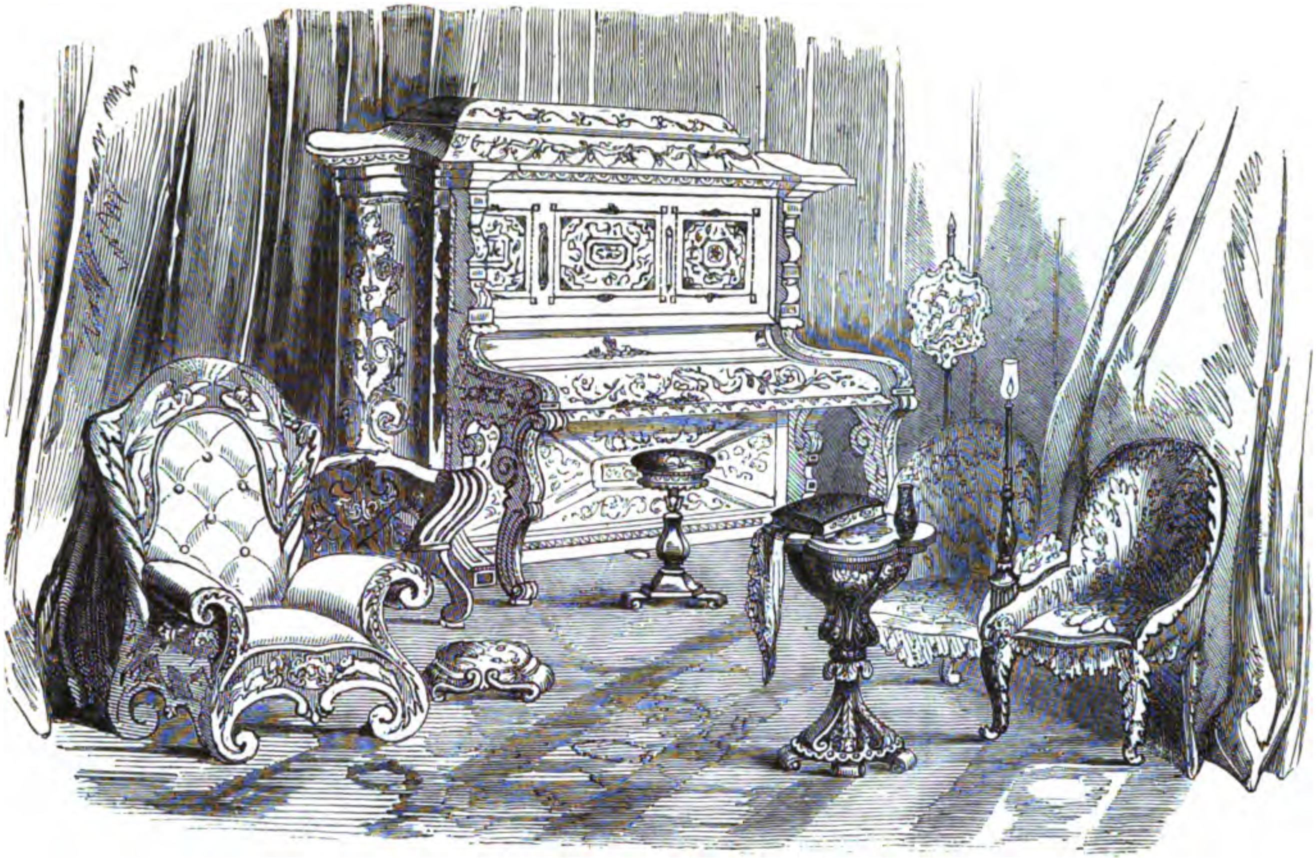
Τὸ 1828 τοῦ Chatsworth οἱ ὑαλοσκέπαστοι κῆποι ἦσαν κατασκευασμένοι κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον ἤγουν μὲ χονδροτάτας δοκοὺς, τὰ δὲ παράθυρα τῶν στεγασμάτων τούτων ἔχοντα περιθώρια καὶ πλαίσια παχύτατα ἐμπόδιζον τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ὥστε δὲν εἰσήρχοντο πολλαὶ ὁμοῦ νὰ θερμάνωσι τὰ ἄνθη καὶ φυτά. Ὁ Κ. Πάξτων ἐσμίκρυνε πρῶτον τὴν ζημίαν ταύτην ἐλαττώσας τὸ πάχος τῶν δοκῶν καὶ τῶν πλαισίων, ὕστερον δ' ἐτελειοποίησε τὸ πρᾶγμα καὶ ἀπήλαυσε περισσοτέραν θερμότητα ἀντικαταστήσας δύω ὑάλινα μέτωπα ἀντὶ δύω τοίχων. Τὰ ὑάλινα ταῦτα μέτωπα ἠναγκάσθη νὰ στερεώσῃ διὰ σιδηρῶν στηλῶν, καὶ κατ' ὀλίγον ὁ σίδηρος ἀντικατέστησε τὸ ξύλον εἰς τὸν σκεπαστὸν ἐκεῖνον κῆπον.

11

B

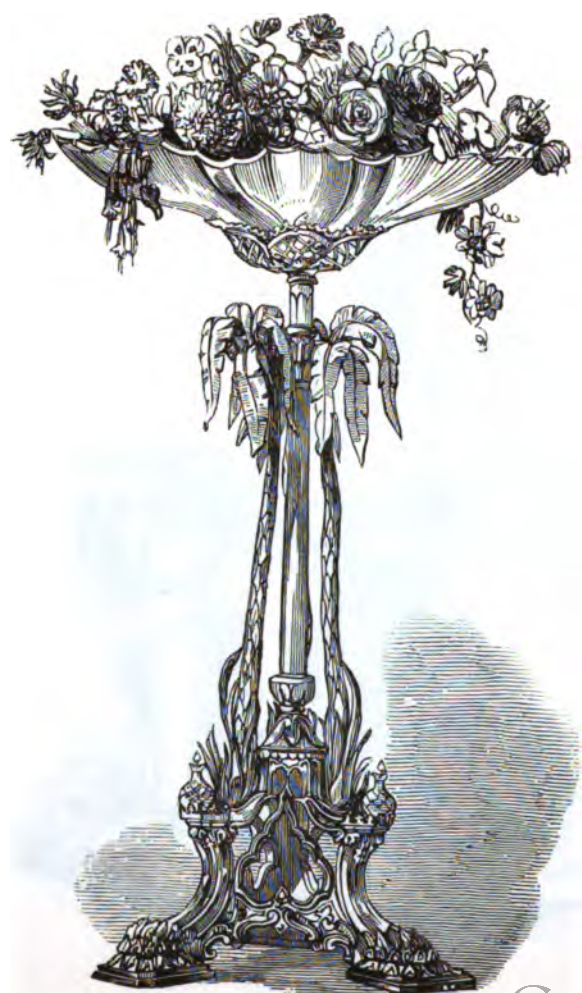

13

14

15

16

17

18

Τὸ 1848 ὁ αὐτὸς ἀρχιτέκτων θεωρήσας ὅτι τὸ σχέδιόν του ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς μεγαλητέρων διαστάσεων οἰκοδομήματα, κατεσκεύασεν εἰς τὸ Chatsworth περίπατον 331 ποδῶν μῆκος ἔχοντα, ὅλον ἐκ σιδήρου καὶ ὑάλου· τὸ δὲ 1849 ἕτερον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος διὰ τὴν οἰκίαν Victoria Regina. Τὸ παρὸν λοιπὸν ὑάλινον παλάτιον θεμελιοῦται εἰς τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ βάσεις, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ θεωρήσασα τὸ σχέδιον ἁπλούστατον, κομψὸν καὶ κατάλληλον εἰς τὸν σκοπόν της, ἀπέῤῥιψεν ὅλα τὰ ἄλλα καὶ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ.

Ἡ κάτοψις τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος εἶναι ὀρθογώνιον 1851 ποδῶν (562 μέτρων) μήκους, καὶ 456 ποδῶν (138 μέτρων) πλάτους. Τὸ δὲ ἐμβαδὸν σχηματίζει σταυρὸν, τοῦ ὁποίου ὁ ὁριζόντειος ἄξων σκεπάζεται ὅλος ἀπὸ ἕνα ἡμικυλινδρικὸν θόλον 408 ποδῶν μήκους, καὶ 72 διαμέτρου. Τὸ ὕψος τοῦ ἀνωτάτου μέρους τοῦ θόλου ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἔγεινεν 108 ποδῶν (33 μέτρων), διὰ νὰ περιληφθῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ δύω μέγιστα τοῦ Πάρκου δένδρα. Αἱ πτέρυγες ἔχουσιν ὕψος 64 ποδῶν (16 μέτρων).

Ἡ πρώτη στήλη τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἐστήθη τὴν 26 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου μηνὸς, καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἦτο τελειωμένον ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. Δὲν χωρεῖ εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν ἡ θησαυροφύλαξ Ἀγγλία ἐσκέπασε μὲ ὕαλον, ἐπιφάνειαν 24 στρεμμάτων (acres), ἐφ' ἧς ἐξετέθησαν τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα, καὶ ἔστησε 3,300 σιδηρᾶς στήλας, ὧν ἑκάστη ἔχει ὕψος 5 ἢ 6 μέτρων.

Τὰ σιδηρουργεῖα τῶν Κυρίων Κόχραν καὶ Συντρ. τῆς Στάφφορτσχερ ἔδιδον καθ' ἡμέραν 30 ἢ 40 σιδηρᾶς δοκοὺς καὶ 30 ἢ 40 τῶν εἰρημένων στηλῶν, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖσται εἶναι κεναὶ ἄνωθεν ἕως κάτω διὰ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς ὀχετοὶ τῶν ὑδάτων τῆς στέγης. Τὰ τῶν Κυρίων Φὸξ καὶ Χένδερσων τοῦ Λονδίνου ἐκτὸς μεγάλου ἀριθμοῦ στηλῶν, ἐχορήγησαν 80 ἢ 90,000 κομμάτια σιδήρου κατειργασμένου· ὑπολογίζεται δὲ ὅτι μετεχειρίσθησαν εἰς ὅλην τὴν οἰκοδομὴν περίπου 4,050 τόνων σίδηρον. Τὰ ὑαλουργεῖα τῶν Κυρίων Chance καὶ Συντρ. τῆς Βιρμιγκάμης ἐχορήγησαν 400 Τόνους ὑάλου δηλ: 869,000 τετραγωνικούς πόδας, ἤγουν τὸ ἓν τρίτον τῆς ἐτησίας παραγωγῆς τῶν ἀγγλικῶν ὑαλουργείων. Ὁ ὅλος ὄγκος τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι 33,000,000 κυβικῶν ποδῶν ἢ 785,715 θαλασσίων τόνων ὑπολογιζομένου τοῦ τόνου πρὸς 42 κυβικοὺς πόδας.

Περιλαμβάνει εἰς τὸ ὑπερῷον 6 περίστοα ἐπιμήκη καὶ 4 κατὰ πλάτος, τὰ ὁποῖα χορηγοῦσιν ἐπιφάνειαν δυναμένην νὰ χωρέσῃ πραγματείας ὡς 25 τοῖς 100 πλειοτέρας τῶν ἐν τῷ κατωγείῳ, ὅπου αἱ ὁδοὶ, τὰ περάσματα, οἱ ἀνδριάντες καὶ τὰ τρόπαια ἀφήρεσαν πολλὴν ἐπιφάνειαν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἰς τὰ ἄνω ἐξετέθησαν μόνον ἐλαφρὰ τεχνουργήματα, καὶ ὄχι μηχαναὶ ἢ ὅπλα ἢ ἄλλα βαρέα πράγματα. Τὸ ποσὸν τοῦ ξύλου τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ χαμωγείου καὶ τὰ καταστρώματα τῶν ἐπάνω περιστόων ἀναβαίνει εἰς 600,000 κυβικῶν ποδῶν. Εἰς τὴν ἔγερσίν του εἰργάζοντο 1,800 ἢ 2,000 ἐργάται πληρονόμενοι πρὸς 24 σελίνια τὴν ἑβδομάδα. Αἱ 3,300 σιδηραῖ στῆλαι συνδέονται διὰ 2,224 σιδηρῶν βραχιόνων καὶ 1,128 σιδηρῶν ἀκτίνων.

Διὰ τὸν ἐνδεχόμενον κίνδυνον πυρκαϊᾶς τινος οἱ ἐπιστάται τῶν ὑδραγωγείων τῆς Τζέλσης ἀνεδέχθησαν κατὰ τοιαύτην περίπτωσιν νὰ χωρηγῶσι 300,000 γαλωνίων ὕδατος τὴν ἡμέραν.

Πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ παλατίου ὑπάρχει μέγα χώρισμα διὰ τὰς μηχανὰς, καὶ πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, ταμεῖον ἀτμοῦ τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ἀτμὸν δυνάμεως 100 ἵππων διὰ τὰς μικρὰς μηχανὰς ὡς ἐπρόκειτο νὰ δοκιμασθῶσιν ἐνταῦθα.

Ἐπίσης ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ παλατίου ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος διὰ νὰ μεταδίδωσιν εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη αὐτοῦ προστάγματα καὶ εἰδήσεις.

Τέκτονες τοῦ κτιρίου εἶναι οἱ Κύριοι Φὸξ καὶ Χένδερσων, οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὴν οἰκοδομὴν δι' 80,000 λιρῶν, ἂν μετὰ τὴν Ἔκθεσιν χαλασθῇ καὶ λαβωσιν ὀπίσω τὴν ὕλην, καὶ διὰ 150,000 λιρῶν, ἂν τὸ παλάτιον μείνῃ ἀνέπαφον.

Ἐξετάσετε ὀλίγον τὰς διαστάσεις ἐκείνας, συλλογισθῆτε ὅτι τὸ ὑάλινον τοῦτο κτίριον καλύπτει 753,984 ποδῶν ἐπιφάνειαν, ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἐξετέθησαν ἤδη τόσα· θεωρήσατε ὅτι 50, ἢ 70,000 ἀνθρώπων περιφέρονται καθ' ἡμέραν ἄνευ τῆς παραμικρᾶς στενοχωρίας· ἐνθυμηθεῖτε ὅτι 119 ἔτη ἐχρειάσθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, 35 διὰ τὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου, καὶ ἱκανὰ δι' ὅλα τὰ ἄλλα μεγάλα μνημεῖα τῆς ἀνθρωπότητος· θεωρήσατε, λέγω, ὅλα ταῦτα, καὶ ὕστερον ἀναλογισθῆτε ὅτι τὸ κομψὸν καὶ ἐνταυτῷ ἀχανὲς, τὸ ψευδὲς τὴν ὄψιν, ἀλλὰ πραγματικῶς στερεώτατον τοῦτο ἔργον ἐντὸς 3 μηνῶν μόνον ἀνηγέρθη, ἐντὸς 3 μηνῶν μόνον ἀνεπέτασε τὰς στιλπνὰς πτέρυγάς του ὡς χρυσαλλὶς ἐξελθοῦσα τοῦ βόμβυκος· ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ τώρα βλέπομεν χρυσὸν, ἄργυρον, ἀδάμαντας μεγάλους ὡς ὠὰ, ὅλους τοὺς πολυτίμους λίθους, ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς πολυτελείας, ὅλα τ' ἀριστουργήματα τῶν τεχνῶν, ὅλην τὴν βασίλειαν τῆς φαντασίας καὶ τὰς ὡραιοτέρας γυναῖκας τῆς γῆς, καὶ δὲν θέλετε τὸ

ἀνταλλάξει, εἶμαι βέβαιος, οὔτε μὲ τοὺς Ὀλύμπους τοῦ Ὁμήρου, οὔτε μὲ τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰς τρυφὰς τοῦ Σεβὰχ Θαλασσινοῦ, οὔτε μὲ τὰς παραδεισίους εἰκόνας τοῦ Μανιώδους Ῥολάνδου τοῦ Ἀριόστου, οὔτε μὲ ἄλλον ἰδανικὸν κόσμον ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους αἱ θερμότεραι φαντασίαι τῶν περιωνυμωτέρων ποιητῶν ἔπλασαν.

Ἡ ἁπλῆ καὶ νεοφανὴς ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἤρεσε τόσον, ὥστε ἤδη ἡ ἑταιρία τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Βουκιγκαμσάιρ συνεφώνησε μετὰ τῶν Κυρίων Φὼξ καὶ Χενδερσὼν νὰ κατασκευάσωσιν εἰς Ὄξφορτ κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ὑάλινον σταθμόν. Ὡσαύτως ὁ Κ. Πάξτων προσεκλήθη νὰ δώσῃ σχέδιον διὰ νὰ σκεπασθῇ τὸ συναλλακτήριον τοῦ Λονδίνου, τὸ ὁποῖον ἄνωθεν εἶναι ἀνοικτὸν ἄχρι τοῦδε.

Τὸ ὑάλινον παλάτιον, ὡς εἴπομεν, σχηματίζει ἐπίμηκες ὀρθογώνιον, τοῦ ὁποίου αἱ μακρότεραι πλευραὶ βλέπουσι πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσιν, αἱ δὲ πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν. Δύο δὲ μακραὶ καὶ πλατεῖαι ὁδοὶ διαιροῦσι τὸ ἐμβαδὸν εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη ἀπολήγουσαι εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας εἰσόδους, τὴν μεσημβρινὴν καὶ κυρίαν, τὴν ἀνατολικὴν, τὴν βόρειον καὶ τὴν δυτικήν. Ἑκατέρωθεν τῆς μεσημβρινῆς εἰσόδου ὑπάρχουσιν ἐξ ἴσων διαστημάτων τρεῖς ἔξοδοι, καὶ ἑκατέρωθεν τῆς βορείου εἰσόδου ἐπίσης ἕτεραι τρεῖς. Εἰς δὲ τὰς ἐξόδους ταύτας ἀπολήγουσι τόσαι ὁδοὶ διατέμουσαι τὸ ἐμβαδὸν παραλλήλως πρὸς τὰς εἰρημένας δύο μεγάλας ὁδοὺς καὶ διαιροῦσαι αὐτὸ εἰς μικρότερα τετράγωνα. Ἐπὶ δὲ τῆς μακροτέρας τῶν μεγάλων ὁδῶν ὑπάρχουσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξ ἴσων διαστημάτων δώδεκα κλίμακες φέρουσαι εἰς τὰ ὑπεράνω περίστοα.

Εἰς τὸ σημεῖον τῆς διατομῆς τῶν δύο μεγάλων ὁδῶν ὑπάρχει ἡ περίφημος κρυσταλλίνη κρήνη, περὶ τῆς ὁποίας εἴπομεν· καθ' ὅλον δὲ τὸ μῆκος αὐτῶν μέχρι τῶν ἐξόδων φαίνονται κολοσσιαῖοι ἀνδριάντες, θαυμαστὰ ἀγάλματα ἐκ μαρμάρου καὶ χαλκοῦ, λαμπρὰ τρόπαια καὶ ἐξαίσιά τινα τεχνουργήματα. Ὅλη δὲ ἡ δυτικὴ περιοχὴ τοῦ παλατίου, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, παρεχωρήθη εἰς τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς· εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐξετέθησαν ὅλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὰ προϊόντα καὶ τεχνουργήματα.

Ὑπεράνω τῆς ἐκ μεσημβρίας εἰς ἄρκτον διερχομένης μεγάλης ὁδοῦ ἐξέχει τῆς στέγης ἑκατέρας τῶν πλευρῶν τοῦ οἰκοδομήματος ἐν εἴδει γεφύρας ὁ μέγας ἡμικυλινδρικὸς θόλος ὅστις εἰς τὸ ὅλον δίδει ἁπλῆν καὶ κομψὴν καὶ ἐν αὐτῷ μεγαλοπρεπῆ θεωρίαν. Εἰς δὲ τὰς ἐπάλξεις τῶν χαμηλοτέρων πλευρῶν κυμαίνονται αἱ σημαῖαι πάντων τῶν ἐθνῶν. Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἐξωτερικὴ πρόοψις τοῦ παλατίου, ὁμοιάζουσα ἐκτεταμένον κλιμακωτὸν προμαχῶνα (ἰδὲ ἀριθ. 199).

Τὸ ὑάλινον παλάτιον δέχεται τὸν ἀέρα διὰ 90 παραθύρων καὶ ὑαλίνων καταπακτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια ὁμοῦ ἀποτελεῖ ἔκτασιν 50,000 τετραγωνικῶν ποδῶν· εἶναι δὲ κατὰ τοιοῦτον μηχανισμὸν κατεσκευασμένα, ὥστε εἷς ἄνθρωπος εὐκόλως δύναται ν' ἀνοίξῃ ἢ κλείσῃ ἕκαστον αὐτῶν.

Τὸ μῆκος πολλῶν ὑάλων εἶναι 4 ποδῶν. Ἔλαβον λοιπὸν πρόνοιαν νὰ δώσωσι τοσαύτην στερεότητα ὥστε ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου νὰ μηδενίζεται ἐπ' αὐτῶν. Τῷ ὄντι δὲ ἐπειδὴ ἡ μεγαλητέρα γνωστὴ δύναμις τοῦ ἀνέμου ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι ἴση τοῦ βάρους 22 λιτρῶν εἰς ἐπιφάνειαν ἑνὸς τετραγωνικοῦ ποδὸς, τεκμαίρεται ὅτι εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ παλατίου ἡ θλίψις τοῦ ἀνέμου δὲν δύναται νὰ ἦναι μεγαλητέρα τοῦ βάρους 1,500 τόνων· τὸ δὲ παλάτιον κατεσκευάσθη οὕτως ὥστε ἄνευ κινδύνου νὰ ὑποβαστάζῃ θλίψιν 6,360 τόνων.

Αἱ στέγαι τοῦ παλατίου δὲν εἶναι ἐπίπεδοι, ἀλλὰ κυματώδεις, διὰ τοιοῦτον σκοπόν. Τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς συῤῥέον εἰς τὰς στερεὰς γωνίας τῶν κλίσεων τῆς ἐπιφανείας διαῤῥέει εὐκολώτερον πρὸς τὰ κάτω διὰ τῶν κενῶν σιδηρῶν στηλῶν, περὶ ὧν εἴπομεν.

Ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ παλατίου μηχανὴ ῥαντίζουσα, σαρόνουσα καὶ συγχρόνως φέρουσα τὸν κονιορτὸν εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ ὑπάρχοντα στενὰ χάσματα τοῦ δαπέδου. Ἀλλὰ τὴν μηχανὴν ταύτην ὀλίγον μεταχειρίζονται, διότι δὲν ὑπάρχει πολὺς κονιορτὸς, ἢ διότι, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀρχιτέκτονος Κ. Πάξτωνος, αἱ μακραὶ ἐσθῆτες τῶν κυριῶν σαρόνουσι πολὺ καλλίτερα.

Δικαίῳ τῷ λόγῳ ἀρχίζομεν τὴν περιγραφὴν τῶν ἐντὸς τοῦ ὑαλίνου παλατίου ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς βιομηχανίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς, συνιστάμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς σκεύη, ἔπιπλα, ἀγάλματα, ὑφάσματα ποικίλα, μηχανὰς, σιδηρᾶ, χάλκινα καὶ ἀδαμάντινα ἔργα, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ παρόμοια ἔργα ἐστάλησαν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, περιγράφοντες τὰ ἀγγλικὰ θέλομεν παραθέτει συγχρόνως καὶ περὶ τῶν ξένων τὰ δέοντα.

Αἱ διατριβαὶ τῶν Ἄγγλων καὶ Γάλλων περὶ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως διαφέρουν τῆς ἤδη παρ' ἡμῶν ἀναγγελλομένης. Ἐκεῖνοι γράφοντες διὰ τοὺς Ἄγγλους καὶ τοὺς Γάλλους καὶ ἄλλους Εὐρωπαίους γνωρίζοντας τὰ πλεῖστα τῶν τεχνουργημάτων, διότι καθημέραν βλέπουσιν αὐτὰ κατασκευαζόμενα εἰς τὰς πατρίδας των, ἐξετάζουν τὸ κρυστάλλινον

παλάτιον ὑπὸ γενικὴν πολιτικὴν, ἐμπορικὴν καὶ κοινωνικὴν ἔποψιν. Παραθέτουν σκέψεις περὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος μεγαλείου τῶν ἐθνῶν, περὶ τῆς προόδου καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν· συγκρίνουν τὰ πράγματα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εὐκολώτερα ἢ διὰ τῆς φαντασίας· ἐὰν δὲ καί τι σπάνιον θέλωσι νὰ περιγράψωσιν ἀκριβέστερα, ἔχουν τὴν εὐκολίαν τῶν γεωμετρικῶν καὶ μηχανικῶν σχεδίων καὶ πρόχειρον τὴν ὑπὸ τοῦ συρμοῦ προσδιωρισμένην ὀνομασίαν. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἔχοντες μήτε τὰ πράγματα μήτε τὰ ὀνόματα μήτε τὰ σχήματα, ἐὰν ἀκολουθήσωμεν αὐτοὺς, ἢ μεταφράσωμεν τὰς διατριβάς των, θέλομεν ῥίψει τοὺς ἀναγνώστας εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον.

Τούτου ἕνεκα ἐπιχειροῦμεν ἄλλο δυσκολώτερον βέβαια, πλὴν ἡδονικώτερον καὶ ἀναλογώτερον πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς γνώσεις τῶν ἀναγνωστῶν μας. Θέλομεν ἐξετάσει τὰ ἀξιολογώτερα τεχνουργήματα συγκριτικῶς πρὸς τὰ τῶν προγόνων μας· ἤγουν περιγράφοντες τὰ τῶν νεωτέρων θέλομεν παραθέτει τὰ γνωστότερα περὶ τῆς σκευοποιΐας καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων. Ὁ ἀναγνώστης λέγει ἴσως ὅτι κατὰ τὴν παράθεσιν ταύτην θέλομεν ἀπαντήσει φραγμοὺς ἀδιαβάτους καὶ πράγματα ἀσύγκριτα, καθὼς ὅταν π. χ. γείνῃ λόγος περὶ ἀτμομηχανῶν. Σύμφημι· ἀλλ' ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὰς ἀτμομηχανὰς καὶ τὰ ὅπλα καί τινα ἄλλα, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι τὰ πλεῖστα ἀφ' ὅσα σήμερον στολίζουν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ὄχι μόνον ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους κατασκευαζόμενα καὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἰς ἱκανὴν τελειότητα, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον διαφέρουν τῶν ἀρχαίων, ἐπειδὴ τὰ ἔθιμα καὶ οἱ τρόποι τοῦ σημερινοῦ κόσμου ἀπαιτοῦν τὴν διαφορὰν ταύτην.

Εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης περιγραφῆς θέλομεν ὁμιλήσει περὶ ἐργαλείων τινων τῆς γεωργίας ἅτινα εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν, τὰ κυριώτερα τούτων ἀπὸ ἐργολάβους ἢ κτηματίας πλουσίους, μετεφέροντο εἰς τὰ μέρη μας. Ταῦτα ἤθελον χορηγήσει μεγίστην εὐκολίαν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐξήσει τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν, ἐπειδὴ αἱ Ἐπικράτειαι αὗται ἐκ φύσεως εἶναι προικισμέναι μὲ πολλὰ δῶρα τῶν ὁποίων στεροῦνται τὰ βόρεια ἔθνη. Θέλομεν δὲ σημειώσει καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν τούτων, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κατασκευαστῶν.

Ἀρχίζομεν ἀπὸ τὰς κλίνας.

I.

Κλῖναι.

Πρῶτον καὶ ἀναγκαιότατον σκεῦος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κλίνη. Ἐπ' αὐτῆς γεννώμεθα καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν. Εἶναι ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου. Ὅταν ἤμεθα νήπια, εἶναι καὶ ἐκείνη μικροτάτη, ὅταν αὐξηθῶμεν, γίνεται καὶ ἐκείνη μεγαλητέρα· ὅταν ἤμεθα πτωχοὶ, εἶναι πενιχρὰ, ὅταν πλουτήσωμεν, μεγαλοπρεπεστέρα. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ ἄνθρωπος καταπαύει τοὺς πόνους, τὰς πικρίας καὶ τὰς θλίψεις του· ἐπὶ τῆς κλίνης μεταφέρεται εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον τῶν ὀνείρων. Ὅταν ἀσθενήσῃ, ἡ κλίνη εἶναι ἡ πρώτη θεραπεία του. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὁ πλέον ἐχέμυθος διακοινοῖ πρὸς τὴν σύζυγον τὰ μυστικά του, καὶ συσκέπτονται περὶ αὐτῶν. Μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπὶ τῆς κλίνης ἡ γυνὴ αἰσθάνεται τὴν ἄφατον ἡδονὴν ὅτι ἔγινε μήτηρ. Ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἡ πεῖνα λησμονεῖται, ἐπὶ τῆς κλίνης μετριάζεται τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους ὁ καύσων. Ἐπὶ τῆς κλίνης τὰ πάθη τῆς ἑσπέρας κατευνάζονται, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν εἴμεθα πραότεροι. Ἐπὶ τῆς κλίνης σκεπτόμενοι ἐπινοοῦμεν, καὶ τὸ πρωῒ ἐφαρμόζομεν· ἐπὶ τῆς κλίνης πολλάκις ἐλύθησαν τὰ δυσκολώτατα προβλήματα, ἐπ' αὐτῆς ἐπενοήθησαν τὰ δυσκολώτερα σχέδια καὶ αἱ τολμηρότεραι ἐπιχειρήσεις. Ἐπὶ τῆς κλίνης τέλος διεγείρεται ἡ συνείδησις μᾶλλον ἢ κατὰ πᾶσαν ἄλλην ὥραν, καὶ κατ' αὐτὴν κανονίζομεν τὰς μελλούσας πράξεις μας. Τέλος πάντων ἐπὶ τῆς κλίνης ὢν ὁ ἄνθρωπος ὑψόνει τὴν διάνοιάν του πρὸς τὸν Θεὸν, εὐχαριστεῖ διὰ τὰς ἀγαθοεργίας ὧν ἠξιώθη, ζητεῖ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ δέεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης του.

Το σκεῦος τοῦτο λοιπὸν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ παραμελήσῃ ὁ ἄνθρωπος; Ὄχι βέβαια· καὶ ἡ σημερινὴ Ἔκθεσις τοῦ ὑαλίνου παλατίου, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπομεν ἄπειρον ἀριθμὸν μεγαλοπρεπεστάτων κλινῶν τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν, σαφέστατα ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἡ κλίνη διελθοῦσα ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῶν λιτῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου μέχρι σήμερον, ἔφθασεν εἰς τὴν παροῦσαν ἀληθῶς θαυμαστὴν τελειότητα καὶ λαμπρότητα.

Τῳόντι εὑρέθην προχθὲς ἀντικρὺ τῆς μεγαλοπρεποῦς κλίνης τῶν Κ. Κ. Wakeling καὶ Υἱῶν, ὅτε νέος εὐειδὴς, ὅστις μετὰ προσοχῆς παρετήρει αὐτὴν αἴφνης στραφεὶς πρὸς ἄλλον περιεργαζόμενον τράπεζάν τινα ἐφώναξεν. "Ἰδὲ τὴν κλίνην αὐτὴν πόσον λαμπρὰ καὶ τελεία εἶναι" ὁ φίλος του πλησιάσας ἔῤῥιψε βλέμμα ἀδιάφορον εἰς τὸ κομψὸν σκεῦος καὶ εἶπε. "Καὶ τοῦτο ἄλλη πολυτέλεια, ἄλλη ματαιότης τῶν νεωτέρων. Οἱ ἀρχαῖοι βέβαια δὲν ἐκοιμῶντο εἰς τοιαύτας κλίνας, καὶ ὅμως ἦσαν μεγάλοι ὅσον ἡμεῖς." Ὀλίγον ὕστερον τὰ δύω ταῦτα πρόσωπα μετέβησαν εἰς τὰ ἐνδότερα, καὶ ἐγὼ καθήσας ἀντικρὺ τῆς μεγαλοπρεποῦς κλίνης, ἐνῷ πυκνὸν πλῆθος παρήρχετο ἔμπροσθέν μου, ἀνελογιζόμην τοὺς λόγους τοῦ νέου ἐκείνου. Ἐζήτουν δὲ ν' ἀναπολήσω εἰς τὴν μνήμην μου ποίου εἴδους κλίνας μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ἂν καὶ ἐκεῖνοι ἐγνώριζον τὸ πλούσιον καὶ κομψὸν ὡς οἱ νεώτεροι.

Ἀναφέρω ἐδῶ ὀλίγας τῶν σκέψεών μου πρὶν μεταβῶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κλινῶν τοῦ Ὑαλίνου Παλατίου. Αἱ ἐνθυμήσεις μου εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ τὸν Ἕλληνα. Ὅταν ἀναγνώσῃ αὐτὰς, ἴσως δὲν θέλει ταπεινωθῇ πολὺ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἔργων τῆς σημερινῆς λεπτουργίας. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς λόγους τοῦ νεανίσκου ἐκείνου, αὐτοὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἢ δὲν εἶχε γνῶσιν ἱκανὴν τῶν ἀρχαίων, ἢ τοῦ βαλαντίου του ἡ ἀπορία τόν ἔκαμνε νὰ λέγῃ, Ὄμφακές εἰσίν.

Οἱ Αἰγύπτιοι πρῶτον μετεχειρίζοντο κλίνας τῶν ὁποίων οἱ πόδες ἦσαν ἀγάλματα ζώων. Αἱ κλίναι αὗται ὁμοιάζουν πολὺ τὰ σημερινὰ ἀνάκλιντρα· ὑπῆρχον δὲ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τεχνῖται οἵτινες ἔδιδον σχέδια ἀνάλογα πρὸς τὰ ἄλλα ἔπιπλα καὶ σκεύη τῶν θαλάμων.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους των εἶναι ἀληθὲς ὅτι μετεχειρίζοντο κλίνας ἀπὸ δέρματα καὶ χόρτα· πλὴν ταύτας διεδέχθησαν ἄλλαι ἔχουσαι σχῆμα σημερινοῦ σοφᾶ ἢ καναπὲ, ἓξ ποδῶν μήκους καὶ τριῶν πλάτους, τούτων δὲ ὑπῆρχον εἰς ἕκαστον κοιτῶνα δύω. Ἡ μία ἐχρησίμευε διὰ τὸν ὕπνον, καὶ ἡ ἄλλη ὡς ἡμερούσιον ἀνάκλιντρον. Αἱ κλίναι αὗται ἦσαν καὶ ἁπλαῖ καὶ πολυτελεῖς, ἀναλόγως πρὸς τὴν εὐπορίαν τῶν κυρίων τοῦ οἴκου. Τῶν εὐπόρων κατεσκευάζοντο ἀπὸ ξύλον κέδρου καὶ ἐβένου, καὶ ἐπὶ τῶν ξύλων τούτων ἦσαν γεγλυμμένα πρόσωπα, ἄνθη καὶ ἄλλα ποικίλα στολίσματα μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν τέχνην ἥτις ἀπαθανάτισε τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ τὴν ὁποίαν μιμοῦνται σήμερον εἰς τὰς κλίνας τὰς ὁποίας ἔχω ἐμπρός μου. Τῶν πλουσιωτάτων αἱ κλίναι κατασκευάζοντο καὶ ἀπὸ ἐλεφάντινον ὀστοῦν ἢ καὶ ὁλόκληροι ἀπὸ ἄργυρον μὲ πόδας ἐξ ὄνυχος λίθου. Εἰς τὴν Πομπηΐαν εὑρέθη μία σιδηρᾶ κλίνη, ὅθεν φαίνεται ὅτι οὐδ' αὗται ἦσαν ξέναι εἰς τοὺς παλαιούς. Ὅτι αἱ κλίναι ἐκεῖναι κατὰ τὸν κανόνα τῆς τότε σκευοποιΐας ἦσαν μεγαλοπρεπέστεραι τῶν νεωτέρων, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει· διότι αἱ πλούσιαι ἦσαν ὑψηλαὶ, ὥστε ἀναγκαίως μετεχειρίζοντο μικρὰς κλίμακας ἢ ἕδρας ἢ ὑποπόδια διὰ ν' ἀναβαίνωσιν. Ἐσταίνοντο δὲ κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου καὶ ἦσαν τόσον εὐρεῖαι ὥστε νὰ συγκατακλίνωνται ἀνὴρ καὶ σύζυγος καὶ παιδίον· ἡ γυνὴ καὶ τὸ παιδίον ἐκοιμῶντο πλησίον τοῦ τοίχου, ὁ σύζυγος πρὸς τὰ ἔξω.

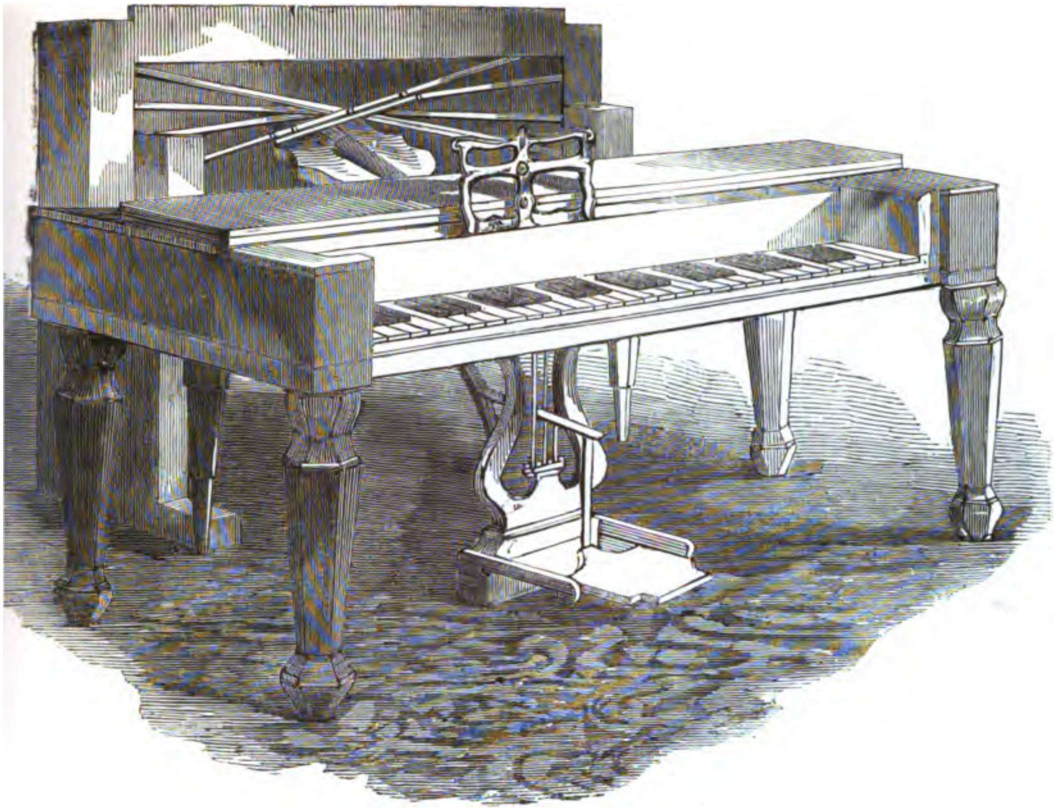
Ἡ λέξις κωνωπεῖον ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον καὶ τοιαῦτα, ἡ δὲ Ἱστορία ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ὁ Δαμοκλῆς ἐμακάριζε τὴν ὀλβιότητα τοῦ τυράννου Διονυσίου, οὗτος θέλων ν' ἀποδείξῃ πόσον τοὐναντίον ἦτο δυστυχὴς καὶ ἀνήσυχος παρὰ πάντα ἄλλον ἐκάλεσε τὸν νέον εἰς λαμπρὸν γεῦμα, καὶ ὕστερον ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ χρυσῆς μεγαλοπρεπεστάτης κλίνης, εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ὁποίας ἐκρέμασε διὰ τριχὸς κοπτερώτατον ξίφος ἀπειλοῦν ἀδιαλείπτως τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Ἡ τῶν χαύνων Ἀσιανῶν συνήθεια τοῦ κατακλίνεσθαι παρὰ τὴν τράπεζαν μετεδόθη δυστυχῶς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγνοοῦμεν κυρίως κατὰ ποίαν ἐποχήν. Εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Σικελιώτου Διοδώρου ἀπαντῶμεν παράδειγμα τοιαύτης συνηθείας ἐν ἔτει 540 πρὸ Χριστοῦ. Ὁ Πλούταρχος ὁμιλῶν περὶ τῆς λιτότητος τοῦ Κλεομένους λέγει ὅτι ἡ τράπεζά του ἦτο ἁπλουστάτη, συνίστατο δὲ μόνον ἀπὸ τρεῖς κλίνας, καὶ ὅταν ὁ βασιλεὺς εἶχε νὰ δεχθῇ πρέσβεις ἢ ἄλλους ξένους, ἐπρόσθετον ἔτι δύω. Αἱ τρίκλινοι αὗται τράπεζαι ἦσαν τοιαῦται ὥστε ἐφ' ἑκάστης κλίνης ἐδύναντο νὰ κατακλινθῶσι τρεῖς ἄνθρωποι. Κατεκλίνοντο δ' ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς εἰς στρώματα ἔχοντες τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ὀλίγον ἀνασηκωμένον καὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἐλεύθερον· ὄπισθεν αὐτῶν δὲ ὑπῆρχον μαλακὰ προσκεφάλαια πρὸς ἀνάπαυσιν.

Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι ἡ κοινοτέρα πολυτέλεια κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν αἱ κλίναι τῆς τραπέζης. Κατεσκευάζοντο ὅλαι ἀπὸ πλάκας ἀργύρου καὶ ἄλλων πολυτίμων μετάλλων καὶ ἐστολίζοντο μὲ τὰ μαλθακώτερα περιστρώματα. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σένεκα τὸ πρᾶγμα κατήντησεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς πολυτελείας. Αἱ κλίναι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ἄργυρον καὶ χρυσὸν, ἢ ἀπὸ ἤλεκτρον ἐπικολλώμενον εἰς τὰ μέταλλα ταῦτα. Ἡ διήγησις τοῦ Πλουτάρχου περὶ τοῦ θριάμβου

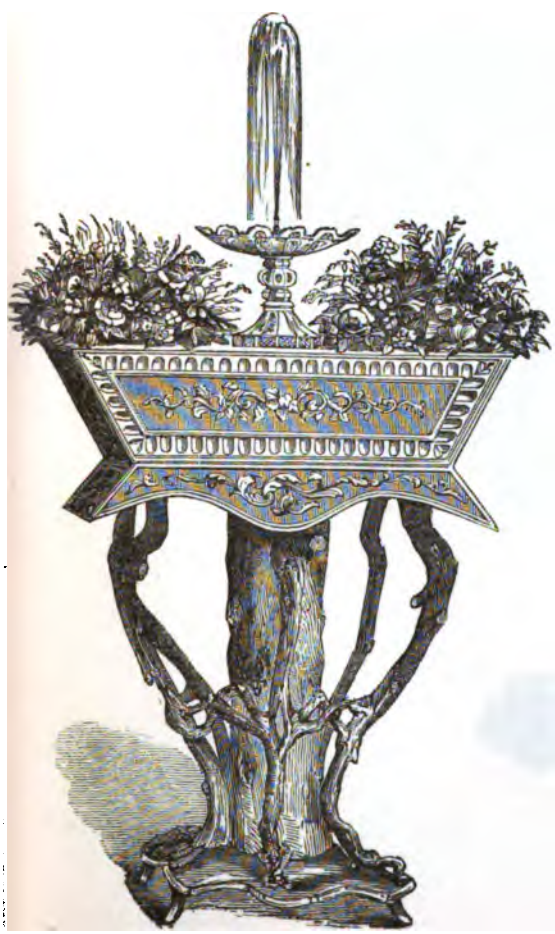
C

20

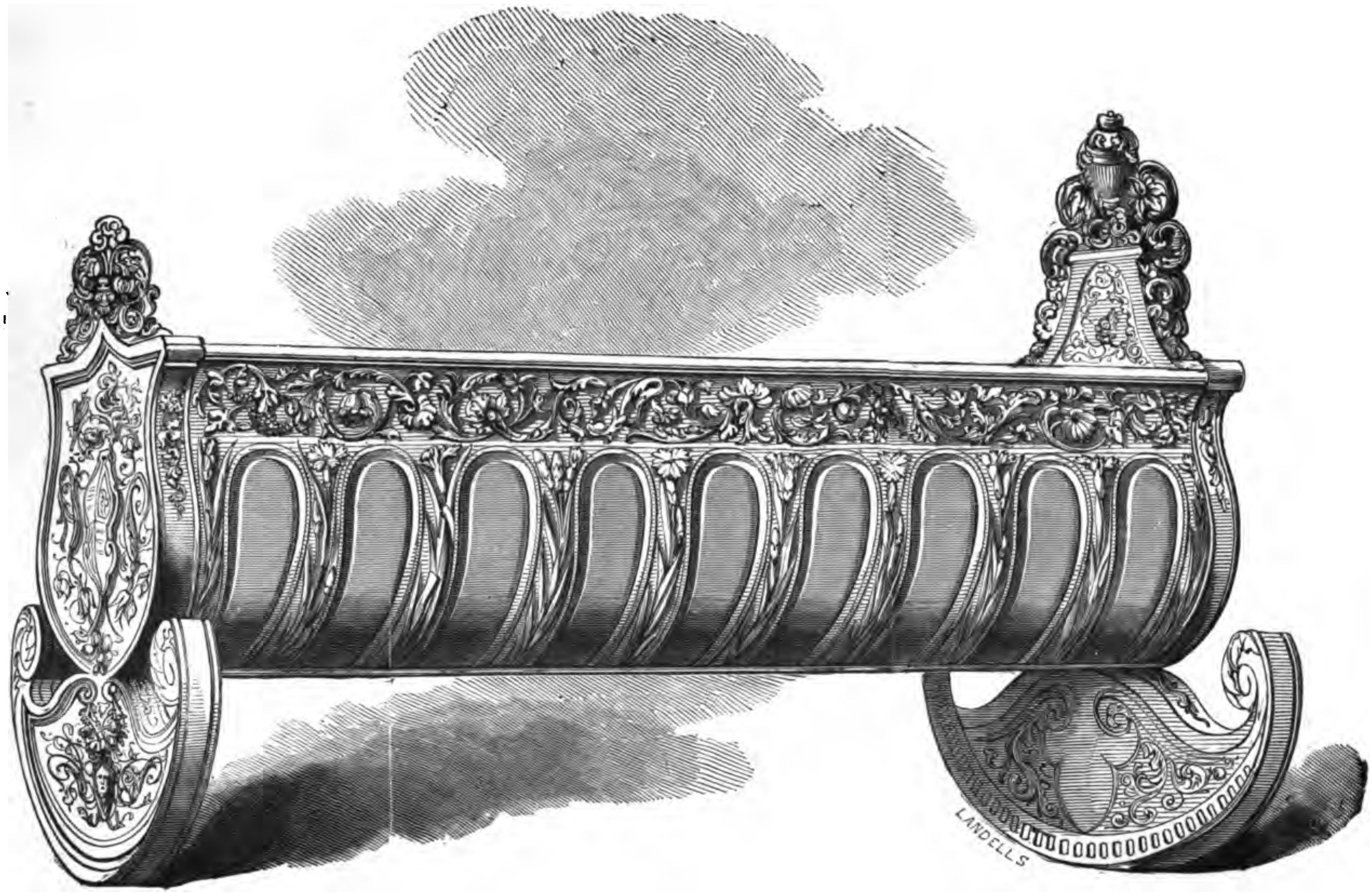
21

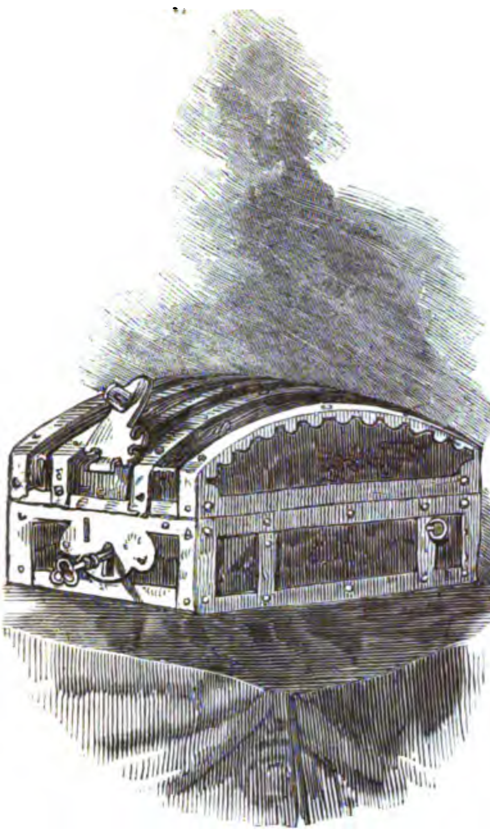
22

23

24

25

26

27

28

29

τοῦ Λουκούλλου ἀποδεικνύει ὅτι ἡ συνήθεια μετεδόθη εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τ' ἀνατολικώτερα μέρη, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα· πλὴν ἡ μεθοδικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία τῶν Γάλλων λέγει, ὅτι πρὸ τῶν Καρχηδονικῶν πολέμων οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάθηντο ἐπὶ ἁπλῶν ξυλίνων ἑδωλίων, καθὼς οἱ ἥρωες τοῦ Ὁμήρου καὶ οἱ Σπαρτιᾶται, διὰ χρόνου πολλοῦ· ὁ δὲ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς ἔφερεν ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα μικράς τινας κλίνας τὰς ὁποίας τότε μὲν ὠνόμασαν Ἀφρικανὰς, ὕστερον δὲ τελειοποιηθείσας ἀπὸ Ἀρχίαν τινα, ἄριστον λεπτουργὸν, μετωνόμασαν Ἀρχιακὰς κλίνας. Ὁ Ἄουλος Γέλιος καταγελῶν τὴν πολυτέλειαν τῶν Ῥωμαίων διὰ τὰς ἀργυρᾶς καὶ χρυσᾶς κλίνας λέγει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τότε μετεχειρίζοντο κλίνας μεγαλοπρεπεστέρας τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν.

Τὰ σχήματα τῶν κλινῶν ἦσαν διάφορα, ᾠοειδῆ, σταυροειδῆ κτλ. ἐνίοτε δὲ ἦσαν τόσον εὐρεῖαι ὥστε νὰ χωρῶσιν ἐφ' ἑκάστης πέντε ἄνθρωποι. Ἐπειδὴ δὲ αἱ Ῥωμαῖαι παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλληνίδων συνέτρωγον μὲ τοὺς ἄνδρας, κατ' ἀρχὰς ἐθεωρεῖτο ἐναντίον τῆς εὐσχημοσύνης νὰ ἐξαπλόνωνται καὶ αὐταὶ ἐπὶ τῆς κλίνης, διὸ καὶ ἐκάθηντο ἁπλῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δημοκρατίας· μετὰ ταῦτα ὅμως, ἀπὸ τῶν πρώτων Καισάρων μέχρι τοῦ 320 ἔτους Μ. Χ., ὅτε ἡ διαφθορὰ ὑπερέβαλεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν, ἐξηπλόνοντο καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὰς κλίνας ἄνευ συστολῆς ἢ αἰδοῦς. Ὁ Πλούταρχος λέγει ὡσαύτως ὅτι ὁ Καῖσαρ μετὰ τοὺς θριάμβους του ἐφιλοδώρησε τοὺς Ῥωμαίους μὲ 22,000 τρικλίνων τραπεζῶν, καὶ ἐπειδὴ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τοὐλάχιστον τέσσαρες ἄνθρωποι κατεκλίθησαν ἐφ' ἑκάστης κλίνης, συνάγεται ὅτι ἐχορτάσθησαν εἰς τὸ γεῦμα ἐκεῖνο τοὐλάχιστον 200,000 ἀνθρώπων.

Ἀναλογιζόμενοι πρὸς ὥραν ὅτι ἡ κλίνη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶχε δύο σκοποὺς, κατακλίσεως διὰ τὸν ὕπνον καὶ κατακλίσεως διὰ τὸ γεῦμα καὶ τὸ συμπόσιον, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ μὲν Σαρδανάπαλος ἐπιθυμεῖ τὴν μεγίστην τρυφηλότητα, ὁ δὲ αὐστηρὸς φιλόσοφος τὴν πλείστην λιτότητα, καὶ παραβάλλοντες τὰς παλαιὰς πρὸς τὰς παρούσας ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκεῖναι ἦσαν δαπανηρότεραι, πολυτελέστεραι καὶ τεχνικώτεραι. Εἰς ἓν τῶν χωρισμάτων τοῦ Ἀγγλικοῦ μέρους βλέπομεν ὀρθουμένας 12 ἢ 14 κλίνας ξυλίνας καὶ ἄλλας τόσας ἐκ μετάλλου.

Αἱ ξύλιναι κλίναι τῆς Ἀγγλίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν ἓν καὶ μόνον σχῆμα. Συνίστανται ἀπὸ τὸν κράββατον τὸν φέροντα τὰς στρωμνὰς, ὅστις εἶναι πλατὺς καὶ χαμηλὸς, ὥστε οὔτε βαθμίδες χρειάζονται διὰ ν' ἀναβῇς οὔτε ὑποκάτω δύνασαι νὰ κρυφθῇς. Ὑπὲρ τῶν ποδῶν καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς κλίνης ὑψοῦται μία πλὰξ ἁπλῆ ἢ πεποικιλμένη, κατὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὅλου. Κατὰ τὸ ἐναντίον μέρος τῶν προσκεφαλαίων καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν πλάκα τῶν ποδῶν ὑψοῦται ἡ αὐλαιοφόρος, ἤγουν δύο ξύλιναι στῆλαι ὑποβαστάζουσαι τετράγωνον σκεπάζον τὸ ἥμισυ τῆς κλίνης καὶ σχηματίζον ἡμιουρανὸν ὅμοιον τοῦ τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Ὁ οὐρανὸς οὗτος ἔχων σχῆμα πυραμίδος ἢ ἄλλο φέρει μακρὰ παραπετάσματα, τὰ ὁποῖα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν προσκεφαλαίων καταπίπτουν εἰς τὸ ἔδαφος. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο στηλῶν διάστημα ἢ εἶναι ξύλινον μὲ γλυφὰς, ἢ μεταξωτὸν μὲ ζωγραφημένα ἄνθη, ἔρωτας κτλ.

Ἡ κλίνη τῶν ΚΚ. Wakeling καὶ Υἱῶν τοῦ Λονδίνου, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν Ἀραβικὴν, κατὰ τὴν ἐπίδειξιν φέρει ἀναμφιβόλως τὰ δευτερεῖα μετὰ τὴν λαμπρὰν κλίνην τὴν ὁποίαν ἡ Αὐστρία ἔστειλε. Τὸ ξύλον της ἔχει μόνον δύο χρώματα, τὸ λευκὸν καὶ τὸ χρυσοῦν. Ἡ πλὰξ τῶν ποδῶν εἶναι λευκὴ καὶ στιλπνὴ ὡς γαλακτόχρουν μάρμαρον, καὶ περαίνεται εἰς δύο ἐπιχρύσους στήλας. Ἐπὶ τῆς πλακὸς φαίνονται ἔκτυποι δύο στέφανοι ἀνθέων ὁμόκεντροι καὶ χρυσοῖ, εἰς τὸ κέντρον τῶν ὁποίων δύο μικροὶ ἔρωτες παίζουν ἐπὶ γῆς οὐρανοχρόου. Ἐπὶ τοῦ γύρου τοῦ οὐρανοῦ τῆς κλίνης ἵστανται δύο μικραὶ καὶ χρυσαῖ περιστεραὶ, ὧν ἡ μία βάλλει εἰς τὸ στόμα τῆς ἄλλης λιτὴν τροφήν· ἀλληγοροῦνται δὲ πρὸς ἀνδρόγυνον διαβιοῦν ἐν ἀγάπῃ. Τὰ παραπετάσματα εἶναι ἀπὸ κατυφὲ βυσσινόχρουν, κεντημένα μὲ λευκὰ σειρήτια, καὶ πέριξ κρέμανται λευκοὶ ῥομβοειδεῖς θύσσανοι. Ἔσωθεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ παραπετάσματα εἶναι ὑπενδυμένα ὕφασμα ἀργυρόχρουν ὁλοσηρικόν. Ἡ ὑπὲρ τῶν προσκεφαλαίων ἐκ μετάξης λευκὴ πλὰξ φέρει ἐνυφασμένους τρεῖς μικροὺς ἔρωτας παίζοντας. Ἡ στρωμνὴ εἶναι πτιλωτὴ, τὸ ἐφάπλωμα ἐκ λεπτοῦ μεταξίνου ὑφάσματος, τὸ δὲ ὅλον ἁπλοῦν, κομψὸν καὶ ἄξιον ν' ἀγορασθῇ ὄχι ἀπὸ πλουσίους γέροντας, ἀλλ' ἀπὸ δύο ἐρώσας ψυχὰς τῆς χρυσῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας οὐδὲν ζοφερὸν, ἀλλὰ τὰ πάντα φαεινὰ καὶ χρυσᾶ.

Ἡ κλίνη τῶν ΚΚ. Ῥότζερ καὶ Διὲρ ἐπονομαζομένη τῆς Ἀναγεννήσεως, εἶναι ἴσως καταλληλοτέρα δι' ἓν ζεῦγος πλουσίων γερόντων. Κατεσκευάσθη ἀπὸ καρυόξυλον. Εἰς τὴν πλάκα τῶν ποδῶν φαίνεται ἔκτυπος ἡ Θεοτόκος φέρουσα τὸν Χριστὸν

εἰς τὰς ἀγκάλας, ἄγγελος δὲ μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας ἐπιβλέπει ἄνωθεν. Τὸ ξύλον εἶναι ποικιλμένον μὲ ἄνθη, καρποὺς, σφαιρίδια καὶ ἄλλα στολίσματα. Τὰ ποικιλόχροα παραπετάσματα ἔχουν κροσσοὺς ὡσαύτως ποικιλοχρόους, ἀλλὰ τὸ ἐρυθρὸν καὶ πορφυροῦν ἐπικρατεῖ. Ὁ οὐρανὸς σχηματίζει ἐντελῆ ἡμισφαιρικὸν θόλον μὲ λευκὸν ὑπένδυμα ὁλοσηρικόν. Ὅλη ἡ κλίνη εἶναι ἀναπαυτικὴ διὰ τὸ σῶμα, ἔντεχνος κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ἐπιδεικτικὴ εἰς τὴν θέαν. Τῳόντι οἱ γέροντες μὲ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς ἢ τοῦ λύχνου θεωροῦντες ἄνω τὸν οὐρανὸν, κάτω τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν ἄγγελον δύνανται νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς ἀναγεννήσεώς των εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν παροῦσαν (ἰδέ ἀριθ. 125).

Εἰς τὸ χώρισμα τῶν κλινῶν τῆς Ἀγγλίας ὁ Ἕλλην δὲν δύναται νὰ μὴ σταθῇ καὶ θαυμάσῃ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν τὴν κλίνην τοῦ Κ. Γουϊδίν. Αὐτὴ φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθη μᾶλλον διὰ Θεόν τινα τῆς μυθολογίας μας ἢ διὰ κατοίκους τῆς συννεφοῦς ταύτης ἀτμοσφαίρας. Τὸ ξύλον της ἔχει χρῶμα καφὲ μὲ χρυσᾶ στολίσματα καὶ ζωγραφήματα. Ὁ οὐρανὸς, τὰ παραπετάσματα, τὰ ἐφαπλώματα εἶναι ὅλα ἐκ μετάξης καὶ οὐρανόχροα μὲ λεπτότατα καὶ διαφανῆ παρυφάσματα. Ἐπὶ τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν φαίνεται ἀκτινοβόλον τοῦ ἡλίου τὸ πρόσωπον (ἰδέ ἀριθ. 30).

Εἰς τὸ χώρισμα τῶν σκευῶν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους βλέπομεν τὴν κλίνην τοῦ Κ. Μαλλιὰρ ἐπονομαζομένην Ἐλαστικὸν Διβάνιον. Εἶναι δι' ἓν ἢ δύω ἄτομα, καὶ ἐνταυτῷ κλίνη καὶ ἀνάκλιντρον. Ὅταν ἦναι ἀνάκλιντρον, ἔχει τὰ πτιλωτὰ προσκεφάλαιά του καὶ τὸ ἐπίστρωμα· διὰ νὰ γίνῃ κλίνη, ἀφαιρεῖς τὰ προσκεφάλαια καὶ τὸ ἐπίστρωμα, καὶ διὰ μηχανισμοῦ ἁπλουστάτου τὸ σκεῦος ἀνοίγεται ὡς κιβωτὸς, ἄλλη δὲ στρωμνὴ παρουσιάζεται ἑτοίμη μὲ τὰ σινδόνιά της καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα εἰς τὴν κλίνην. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶναι χρησιμώτατον εἰς ἀνδρόγυνον μετρίας καταστάσεως ἢ εἰς μαθητὰς ἔχοντας ἕνα καὶ μόνον θάλαμον.

Ὁ αὐτὸς ἐργοστασιάρχης ἐξέθηκε τὰς λεγομένας Καλλιφορνικὰς κλίνας, κατεσκευασμένας ἀπὸ σίδηρον καὶ ἀμερικανικὸν πανίον. Ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς ὅτι εἶναι κλίναι· βλέπεις μόνον 4 σιδηρᾶς ῥάβδους μὲ πανίνους τελαμῶνας· ὁδοιπορῶν δύνασαι εὐκόλως νὰ μεταφέρῃς τὸ ὅλον ὑπὸ μάλης. Πλὴν αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι διὰ κλειδώσεων ἀνοίγονται καὶ σχηματίζουν 4 πόδας διασταυρουμένους ἀνὰ δύω ἐν εἴδει ἑνὸς Χ. Εἰς τὸ ἴδιον χώρισμα τῆς Γαλλίας ὁ Κ. Van Ballhoven ἔστειλεν ἐκ Παρισίων κλίνην ἐξ ἐβένου, σκεῦος ἁπλοῦν καὶ κομψὸν, ὄχι πολὺ ὑψηλὸν χωρὶς οὐρανοῦ καὶ κωνωπείου. Εἶναι στιλπνὴ ὡς μαῦρον μάρμαρον, καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν φέρει δύω πρόσωπα. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς ὑπάρχει δίβαθμος μικρὰ κλίμαξ, ἥτις διὰ μηχανισμοῦ ἁπλουστάτου, ἀφοῦ ἀναβῇς, διπλόνεται καὶ κρύπτεται ὑπὸ τὴν κλίνην.

Ὁ Ἱσπανὸς Κ. Θωμᾶς Μιγουέλος ἔστειλεν εἰς τὸ ἱσπανικὸν χώρισμα δύω κλίνας ἐξ ὀρειχάλκου. Εἶναι ἁπλούσταται, ἀλλ' ἐνταυτῷ μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν κατεσκευασμέναι. Τῆς μιᾶς ὁ οὐρανὸς σχηματίζεται ἀπὸ 4 κυρτὰ τόξα ὑποστηρίζοντα ἕνα κύκλον, ὑπεράνω τοῦ ὁποίου ὑψοῦται διὰ λεπτῶν ἄλλων τόξων ἓν χρυσοῦν αὐτοκρατορικὸν στέμμα, ἄλλη εἶναι ἡ τοῦ ἀριθ. 103.

Ἡ πολυθρύλλητος κλίνη τῆς Αὐστρίας καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ὁμοιάζει παρεκκλήσιον. Εἶναι μεγίστη, πλατεῖα διὰ 5 ἀνθρώπους, εἰς τὴν θέαντης ὑποθέτεις ὅτι κατεσκευάσθη ὄχι διὰ βασιλέα ἤπιον, ἀλλὰ διὰ τύραννον κακοῦργον ἔχοντα χρείαν τοσούτου τόπου διὰ νὰ κυλίεται τὴν νύκτα, ὅταν ἡ κακὴ συνείδησις τὸν τύπτῃ καὶ στενοχωρῇ. Τὸ ξύλον εἶναι ἰνδικὸν καὶ ἔχει χρῶμα καφὲ ἀνοικτόν. Ἄνω τῶν προσκεφαλαίων ἐσωτερικῶν, μεταξὺ ποικίλων γλυφῶν καὶ ἀνθέων ἵσταται ἐπὶ στηλοβάτου ἄγγελος μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας κρατῶν εἰς τὴν μίαν τῶν χειρῶν κλάδον ἐλαίας, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης δεικνύων τὸν κοιμώμενον. Ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου φαίνεται ἔκτυπον παιδίον γυμνὸν μὲ ἡνωμένας χεῖρας δεόμενον ὑπὲρ τοῦ κοιμωμένου. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερὰ τούτου ἐζωγραφήθησαν ἐπὶ ἀλαβάστρου δύω γυναῖκες. Ὁ οὐρανὸς τῆς κλίνης ὑποστηρίζεται ἐν εἴδει πυραμίδος ἀπὸ 4 στήλας. Εἰς τὰς δύω τῆς κεφαλῆς φαίνεται ἐργασία ἀπαιτοῦσα ἀπίστευτον ὑπομονήν. Μέχρι τοῦ ὕψους τῶν προσκεφαλαίων εἶναι τετράεδροι, ἁπλούσταται καὶ μὲ ὀλίγας γλυφάς· ἀλλ' ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης κάθηνται 4 μικρὰ παιδία παίζοντα μὲ 4 τράγους· ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν παιδίων ἀναχωροῦν 4 κωνικαὶ στῆλαι αἵτινες ἑνόνονται εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς κλίνης, τὴν ὁποίαν καὶ ὑποστηρίζουν. Ὡραία κλειστὴ λάρναξ, πλατέα φύλλα καὶ ἄνθη σχηματίζουν τὸ κιονόκρανον τοῦ τετρακόρμου τούτου ὑποστηρίγματος. Ἑκάστη στήλη τῶν ποδῶν σχηματίζεται ὡσαύτως ἀπὸ 4 ἑλικοειδεῖς μικρὰς στήλας, φέρουν δὲ ἀγγέλους μικροὺς, ἄνθη, φύλλα, κ.τ.λ. Τὰ πολύτιμα παραπετάσματα τὰ ὁποῖα σχηματίζουν πυραμοειδῆ ὀροφὴν, εἶναι βαθέα δαμασκηνὰ μὲ στολίσματα καὶ κροσσοὺς τοῦ αὐτοῦ χρώματος· πλὴν πρὸς τὰ ἄνω, πλησίον τοῦ οὐρανοῦ, αἴφνης ἐξέρχονται ἐκ τῶν

πτυχῶν ἄλλα παραπετάσματα ἀπὸ λεπτότατον κατυφὲ μὲ σειρὰς παχέων χρυσῶν θυσσάνων, ὡς τῶν ἐπωμίδων τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν καὶ στολισμένα μὲ κεντήματα καὶ ποικίλας ταινίας.

Τὸ ὡραιότερον ὅμως τῆς κλίνης ταύτης εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν (ἴδε ἀριθ. 119). Ἐπ' αὐτῆς ἐντὸς 2 κοίλων θόλων βλέπεις τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν ἱσταμένους γυμνοὺς μὲ τὸν καρπὸν τῆς γνώσεως εἰς τὰς χεῖράς των. Ὑπεράνω καὶ πλησίον αὐτῶν πυραμίδες, καρποί, ἄνθη, γλυφαὶ ποικίλαι, περιστεραί, παιδάρια, ἄγγελοι στεφανηφόροι μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας, τόξα, στέφανοι, στῆλαι ἑλικοειδεῖς, στῆλαι ἀνθοστεφεῖς καὶ πλῆθος εἰσεχουσῶν καὶ ἐξεχουσῶν γλυφῶν, τὰς ὁποίας οὔτε ὁ κάλαμος τοῦ συγγραφέως οὔτε ἡ γραφὶς τοῦ ζωγράφου δύναται νὰ παραστήσῃ. Τὸ ὅλον εἶναι μεγαλοπρεπὲς καὶ τεχνικώτατον, πλὴν λίαν σοβαρόν. Τῳόντι ἡ θέα τῆς κλίνης ταύτης προξενεῖ μᾶλλον μελαγχολίαν ἢ τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν τοιοῦτο σκεῦος ὑπόσχεται.

Πλησίον τῆς κλίνης ἔστησαν οἱ Αὐστριακοὶ πίδακα ὕδατος τῆς Κολωνίας, ὅστις ἀφ' ἧς ὥρας ἀνοιχθῇ τὸ Παλάτιον μέχρις ἑσπέρας διαχέει τὸ εὐῶδες ῥευστὸν εἰς τὸν θάλαμον ἐκεῖνον· ἕκαστος δὲ τῶν προσερχομένων ἀναριθμήτων θεατῶν ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ βρέξῃ τὸ χειρόμακτρόν του εἰς τὸ ὕδωρ τοῦτο.

Ἐὰν ἡ κλίνη αὕτη κατεσκευάζετο εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Χεόπων καὶ Χεφρὶν, ὅτε ἐπίστευον ὅτι κατοικία αἰώνιος εἶναι ὁ τάφος, καὶ διὰ τοῦτο ἐφιλοτιμοῦντο νὰ κατασκευάζωσιν αὐτὸν ὅσον ἔνεστιν ἑδραιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον, εἶναι πιθανὸν ὅτι τῶν μεγιστάνων τις ἤθελεν ἐκλέξει, αὐτὴν διὰ μαυσωλεῖον μᾶλλον ἢ διὰ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν σήμερον κατεσκευάσθη.

Θεωρήσαντες τὰς ἀξιολογωτέρας κλίνας τοῦ ὑαλίνου παλατίου συνάγομεν ὅτι, ἂν καὶ πολλαὶ αὐτῶν ἦναι μεγαλοπρεπεῖς καὶ τεχνικώταται, ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων ὅμως φαίνονται ὑποδεέστεραι. Δύο τινα ἀποτελοῦν τὴν ἀξίαν παντὸς πράγματος· ἡ ὕλη καὶ ἡ τέχνη. Δὲν ἀπηντήσαμεν δὲ εἰς τὸ παλάτιον κἀμμίαν κλίνην οὔτε ἀπὸ ἤλεκτρον, οὔτε ἀπὸ ἄργυρον, οὔτε διάχρυσον, οὔτε ἐλεφαντίνην, ὡς ἦσαν αἱ τῶν ἀρχαίων· ἐκτὸς τῆς Ἰνδικῆς καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν τέχνην, τὰ ἀγάλματα, αἱ γλυφαί, τὰ ἄνθη καὶ λοιπὰ στολίσματα τῶν νεωτέρων εἶναι ὡραῖα· πλὴν ἐξεύρομεν ὅτι οἱ σημερινοὶ τεχνῖται εἰργάσθησαν κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων, πρὸς τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὁμολογοῦν ὅτι δὲν ἐξισοῦνται. Διὸ καὶ ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι, ἂν ἐσώζετο κλίνη τις ἀρχαία ἐκ τῶν πλουσίων ἐκείνων, ἤθελεν ἀμαυρώσει ὅλην τὴν σημερινὴν κλινοποιίαν.

Τὸ μόνον διὰ τὸ ὁποῖον ἴσως τις ἤθελε προτιμήσει τὰ ἔργα τῶν νεωτέρων, εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ τύπου καὶ τοῦ κανόνος. Γνωρίζομεν ὅτι τὰ σκεύη καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν παρελθόντων χρόνων παραβαλλόμενα πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς φοροῦμεν καὶ βλέπομεν, φαίνονται εἰς ἡμᾶς γελοῖα. Πλὴν ἆρά γε τὸ αὐτὸ δὲν ἤθελε συμβῇ καὶ εἰς τὸν Περικλέα καὶ τὴν Ἀσπασίαν, ἐὰν ἔμελλον νὰ κατακλιθῶσιν εἰς τὴν κλίνην τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας;

Τὰ σημερινὰ στρώματα, περιστρώματα καὶ προσκεφάλαια εἶναι πτιλωτὰ ἢ μὲ ἀέρα γεμισμένα· τὰ δὲ τῶν ἀρχαίων δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον μαλακὰ κατὰ τοὺς τρυφηλοτέρους. Τὰ φύλλινα καὶ δερμάτινα στρώματα τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων διεδέχθησαν τὰ ἐξ ἐρίων (μαλλίων) τῆς Μιλήτου, ἐκ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἔφερον πτερὰ νησσῶν διὰ τὰ πτιλωτά. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκοιμήθη εἰς τὴν Σπάρτην χαμαὶ, ἴσως μὲ τόσην εὐχαρίστησιν ὅσην ᾐσθάνθη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κοιμώμενος ἐπὶ στρώματος ῥοδοφύλλων. Ἐὰν δὲ παραθέσωμεν καὶ τὰ ἀπιστότερα, μανθάνομεν ἐκ τῆς Ἱστορίας ὅτι τῶν Συβαριτῶν τις δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δὲν ἐδυνήθη νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του διότι ἓν φύλλον ῥόδου ἐντὸς τοῦ στρώματός του ἦτο διπλωμένον καὶ ἑπομένως ἀπετέλει ἀνωμαλίαν τινα, φαντασθῆτε πόσην.

Ὁρμώμενοι ὅμως ἐκ τυφλοῦ ἐθνισμοῦ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπήσωμεν τὴν ἀγχίνοιαν τῶν νεωτέρων εἰς ὅλα ὅσα οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον. Αἱ Καλιφορνικαὶ κλίναι π. χ. περὶ ὧν εἴπομεν, καὶ τὸ Ἐλαστικὸν Διβάνιον, προσφέρουν εὐχέρειαν καὶ ἀνάπαυσιν ἁπλῆν καὶ θαυμασίαν· καὶ ἂν ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν δὲν ἀπαιτῇ μέγαν νοῦν, ὅμως ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁμοίως ἡ κλίνη τοῦ Κ. Τ. Ἰωάννου, ἐπονομαζομένη ἐγερτική, εἶναι ἀξιοθαύμαστος· διότι καθ' ὁποιανδήποτε ὥραν ἐπιθυμεῖς νὰ ἐξυπνήσῃς, ἡ κλίνη αὐτὴ σ' ἐξεγείρει, ἰδοὺ πῶς. Ὑπεράνω τοῦ προσκεφαλαίου σου ὑπάρχει μικρὸν ὡρολόγιον· ἐὰν λ. χ. θέλῃς νὰ ἐγερθῇς τὴν 8 ὥραν, θέτεις τὸν λεπτοδείκτην ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτῆς· καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, τὸ ὡρολόγιον σημαίνει, καὶ διὰ μηχανισμοῦ τινος, τὸν ὁποῖον μάτην ἤθελεν ἐπιχειρήσει τις νὰ παραστήσῃ περιγραφικῶς, τὸ στρῶμα κλίνει ἐλαφρὰ πρὸς τὸ ἔδαφος καὶ σὲ ἀποθέτει χαμαί. Σημειωτέον ὅτι παρὰ τὴν κλίνην ὑπάρχει κάτω ἄλλη στρωμνὴ μικρὰ καὶ μαλακή, εἰς τὴν ὁποίαν κατακυλίεσαι ἀβλαβῶς. Διὰ δὲ τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ὑπναλέους, οἵτινες μεταβαίνοντες ἀπὸ στρώματος εἰς στρῶμα πάλιν εὔκολα εὑρίσκουν τὸν ὕπνον, ἤθελεν

εἶσθαι καλὸν, ἐὰν ἀντὶ στρωμνῆς ὑπῆρχε παρὰ τὴν κλίνην ψυχρὸν λουτρὸν, διὰ ν' ἀνανήφωσιν ἐντελῶς.

Τὴν κλίνην τῶν ΚΚ. Φωδὲλ καὶ Φιλίππων τοῦ Λονδίνου (ἰδὲ ἀριθ. 180) ἔπρεπε νὰ σημειώσω πρώτην, ὡς πολυτιμοτέραν τῆς Αὐστριακῆς· πλὴν ἐπειδὴ ἡ ἐργασία αὐτῆς διαφέρει ἀπὸ τὴν τῶν ἄλλων νεωτέρων καὶ τῶν ἀρχαίων κλινῶν, διὰ τοῦτο ἀφήσαμεν αὐτὴν τελευταίαν. Ἡ κλίνη αὕτη ἔχουσα τὸ σχῆμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. εἶναι ὅλη ἐξειργασμένη διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὴν ἐν Εὐρώπῃ γνωστὴν ἐκείνην ταπητουργίαν τῶν Παρισίων τὴν ἐπονομαζομένην des Gobelins. Τὸ ξύλον εἶναι διάχρυσον· ἐπὶ δὲ τῆς πλακὸς τῶν ποδῶν φαίνεται ὁ Φαέθων ἐφ' ἅρματος τεθρίππου περιστοιχισμένος ἀπὸ ἑπτὰ γυναῖκας· τούτων δὲ προπορεύεται ἡ Ἠὼς ἐκ τῶν χειρῶν ῥόδα ῥαίνουσα, καὶ μακρόθεν φαίνονται κυανωτάτη θάλασσα, ὄρη καὶ πλοῖα. Ὅλη αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἀντεγράφη διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὸ πρωτότυπον περιφήμου ζωγράφου Ἰταλοῦ εὑρισκόμενον ἐν Ῥώμῃ εἰς τὸ παλάτιον Rospiglioso· εἶναι τέχνης καὶ ὑπομονῆς ἄπειρον ἔργον. Ὑπεράνω τῶν ὁλοσηρικῶν προσκεφαλαίων εἶναι τῆς αὐτῆς ἐργασίας γυνὴ μὲ πτερὰ ἀνοικτὰ, δύο παιδία κοιμώμενα εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς, νέφη μαῦρα καὶ γλαὺξ διϊπταμένη. Ἡ γυνὴ ἀλληγορεῖται πρὸς τὴν νύκτα καὶ ἀντεγράφη ὡσαύτως διὰ τῆς βελόνης κατὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ περιφήμου Δανοῦ γλύπτου Thorwaldsen. Εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς κλίνης φαίνονται 52 διάφορα ἄνθη καὶ καρποὶ, κεντημένα ὡσαύτως διὰ τῆς βελόνης, καὶ ἄγγελοι ῥαίνοντες ῥόδα ὑπὲρ τῶν κοιμωμένων. Τὰ παραπετάσματα εἶναι ὅλα ἐξ Ἰρλανδικοῦ poplin καὶ ὁλοσηρικοῦ. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ χρυσοῦ καὶ λαμπρῶς κεκοσμημένου πλαισίου τῆς ὀροφῆς κυματοῦνται λευκὰ καὶ κυανᾶ ἄνθη. Ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς κλίνης ταύτης εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξειργασμένα. Τὸ δὲ ἔργον θεωρεῖται πολυτιμότερον παντὸς ἄλλου διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἄπειρον ἐργασίαν καλλιτέχνων γυναικῶν, ἥτις ἀποδεικνύει τόσην τέχνην, τόσην ὑπομονὴν, τόσην φιλοκαλίαν, ὥστε οἱ ἄριστοι τεχνῖται τῆς ἀρχαιότητος ἐνώπιον αὐτοῦ ἴσως ἤθελον περιέλθει εἰς ἔκστασιν προσωρινήν.

Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐκθέτει μίαν κοιτίδα (κούνιαν) ἐκ ξύλου τῆς Τουρκίας τορνευθὲν συμβολικώτατα ἀπὸ τὸν κύριον W. G. Rogers. Ἐπὶ ταύτης παριστάνεται ἡ συμμαχία τῆς Ἀγγλικῆς αὐλῆς μετ' ἐκείνης τοῦ Σάξ-Κοβούργ-Γκόθα. Ἡ κοιτὶς εἶναι λεπτουργημένη μὲ πολλὴν τέχνην καὶ φιλοκαλίαν, τὰ δὲ ἄνθη, καρποὶ, προσώπια καὶ ἐπίλοιπα γλύμματά της, εἶναι τῆς μεγίστης φυσικότητος. Ὁ ἀριθ. 24, καὶ ἀριθ. 40 δίδουσι ἰδέαν μικρὰν ταύτης.

Ἑτέρα κοιτὶς διπλωτὴ πολλὰ περίεργος, εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Capper καὶ υἱός τοῦ Λονδίνου ἐφεῦρον. Εἰς τὸν ἀριθ. 2, ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἓν χαρίεν τόξον σκεπασμένον μὲ λεπτὰ κεντητὰ ὑφάσματα καὶ τρύχαπτα· τὸ τόξον τοῦτο ὡς καὶ τὰ τῶν ποδῶν καὶ πλευρῶν τῆς κοιτίδος ὅταν ἦναι ὑψωμένα σχηματίζουν ἓν ἀερῶδες ὑποσκήνωμα, ὑπὸ τὸ ὁποῖον τὸ νήπιον ἀναπνέει ἐν μεγίστῃ ἀνέσει, καὶ πρόφύλαξιν, ὅταν δὲ διπλοθῶσι ὡς εἰς τὸν ἀριθ. 36 σχηματίζεται ἓν δέμα μόνον 12 δακτύλων πάχους καθ' ὅλα ἐυμετακόμιστον. aa εἶναι ἡ ἅμαξα ἐντὸς τῆς ὁποίας τίθεται εἰς τὴν μετακόμισιν· e εἶναι τὸ μέρος τῶν ποδῶν· f τῆς κεφαλῆς καὶ gg τ' ἄγκιστρα ἐπὶ τῶν ὁποίων κρέμαται. Ὁ ἕτερος ἀριθ 36 δεικνύει εἰς ποῖον ὡραῖον ὑάλινον κιβώτιον ἐξετέθη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον.

Ἡ κλίνη τῶν Ἰνδιῶν ὑπερέχει πασῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἐφέρθη ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὅτι εἶναι γνησία ἀπόγονος ἐκείνων τὰς ὁποίας καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμιμήθησαν. Δὲν εἶναι ἀργυρωμένη οὐδὲ χρυσωμένη, ἀλλ' ὅλως διόλου ἀπὸ καθαρὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον κατειργασμένη. Ὁ ὀρθογώνιος οὐρανὸς αὐτῆς ὑποστηρίζεται ἀπὸ 12 κυλινδρικὰς στήλας ἀργυρᾶς μὲ μυρία ποικίλματα· τὰ παραπετάσματα εἶναι ἀπὸ βύσσινον μουσελῖνον κεντημένον καὶ διάχρυσον καθὼς εἶναι οἱ τουρκικοὶ τσεβρέδες. Γύρω τοῦ οὐρανοῦ τούτου κρέμανται μικροὶ κώδωνες ὧν ἕκαστος φέρει σμάραγδον ἔχοντα μέγεθος κοινοῦ ἐρεβίνθου· ἠρίθμησα δὲ μόνον εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ οὐρανοῦ 90, ὥστε αἱ 4 πλευραὶ φέρουν περίπου 300 τοιούτους σμαράγδους. Εἰς τὰς 4 γωνίας τοῦ αὐτοῦ οὐρανοῦ ὑψοῦνται 4 ῥομβοειδεῖς διάχρυσοι ὄγκοι, περὶ τοὺς ὁποίους κρέμανται ὡσαύτως σμάραγδοι. Ἡ πλατεῖα ζώνη τῆς κλίνης εἶναι δίκτυον πυκνὸν σμαράγδων, τῶν ὁποίων ἡ κλίνη ἴσως φέρει ὁμοῦ πλειοτέρους τῶν 1,000. Αἱ στρωμναὶ, τὰ προσκεφάλαια τῆς κλίνης εἶναι ἀπὸ κατυφὲ βυσσινόχρουν ἀφθόνως κεντημένον μὲ χρυσᾶ ποικίλματα κατὰ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Ἰνδῶν. Τὸ δὲ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὀρθοῦται ἡ κλίνη εἶναι στρωμένον μὲ τάπητα, καὶ στόφας ἐρυθρὰς κεντημένας μὲ κλάδους ἀργυροῦς. Κύκλῳ δὲ τοῦ πολυτίμου τούτου σκεύους εἶναι τοποθετημένα 24 κάνιστρα, καλάθια, σπυρίδες, φόρμια καὶ χαρτοφυλάκια κατεσκευασμένα ἀπὸ μυρίπνουν χόρτον τῆς Ἰνδίας καὶ ἐπικεντημένα μὲ κατυφὲ χρώματος χρυσοκανθάρου, τῶν ὁποίων ἡ

ναρκωτικὴ εὐωδία χρησιμεύει εἰς τὸν τρισόλβιον ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τῆς κλίνης κοιμώμενον (ἰδὲ ἀριθ. 210).

Ὄχι μακρὰν τῆς κλίνης ταύτης ὑπάρχει ἑτέρα ὡσαύτως ἀργυρήλατος μὲ παραπετάσματα ἀπὸ ἐκλεκτὰ σάλια, καὶ παρέκει φαίνονται 2 ἕδραι ἐξ ἐλέφαντος.

Τὰ ἔπιπλα ταῦτα τῶν Ἰνδιῶν καί τινα ἄλλα δὲν ἐκπλήττουν τὸν θεατὴν μόνον διὰ τὴν πολυτέλειάν των, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τὴν ἔντεχνον ἐργασίαν των, ἥτις ἐρχομένη ἀπὸ τόπους τοὺς ὁποίους ἀνάγομεν εἰς κατάστασιν ἡμιπολιτισμένην ὑποσκελίζει διὰ μιᾶς καὶ κατὰ τὴν φιλοκαλίαν, καὶ κατὰ τὴν λεπτότητα, καὶ κατὰ τὴν γνησίαν ἐφεύρεσιν, τὰ λαμπρότερα ἀριστουργήματα τῆς σοφῆς Εὐρώπης. Ἀπόδειξις τρανὴ τοῦ ὅτι εἰς τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα κλίματα αἱ λαμπραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες φωτίζουσι τὸν νοῦν, καὶ πᾶσα ζεφύρου πνοὴ ἐμπνέει μίαν ἰδέαν, καὶ πᾶς ἀστὴρ γεννᾷ ἕνα μῦθον.

Ἡ Παλανκίνα ἤτοι τὸ φορεῖον τοῦ Ῥαγιᾶ τῆς Τραβανχωρίας τῶν Ἰνδιῶν εἶναι ἕτερον δεῖγμα, τέχνης πλούτου καὶ φιλοκαλίας (ἰδὲ ἀριθ. 7).

Ἡ κοιτὶς τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 26 ὁμοία τῶν τῶν μερῶν μας, εἶναι καὶ αὕτη ἐκ τῶν ὡραιοτέρων· Τὰ παραπετάσματά της κρατούμενα ἀπὸ πρωτοστάτην ἄγγελον εἶναι ἐκ λευκοῦ καὶ κυανοῦ δαμασκηνοῦ ὑφάσματος.

II.

Καθίσματα.

Ὁ Κ. J. Malliot εἰς τὸ ἀθάνατον περὶ ἀρχαίων ἐθῶν καὶ ἐνδυμασιῶν σύγγραμμά του λέγει (τόμ. 2, σελ. 332), ὅτι τὰ ἔπιπλα τῶν ἀρχαίων διέφερον πολλὰ ὀλίγον ἐκείνων τὰ ὁποῖα σήμερον μεταχειριζόμεθα. Τῳόντι.

Καθίσματα, τράπεζαι, ἀνάκλιντρα, ἀγγεῖα, κάτοπτρα, τάπητες, ἄβακες (sideboards) εἶναι τὰ ὅσα βλέπομεν σήμερον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον· τὰ αὐτὰ ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ μὲ σχήματα καὶ μορφὰς διαφόρους, ὅσας αἱ τότε συνήθειαι, ἢ μᾶλλον ἀναπαύσεις ἀπῄτουν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὴν μανίαν τοῦ συρμοῦ τῶν νεωτέρων. Ἐγνώριζον καὶ ἐφύλαττον τὴν ἁρμονίαν τῶν σκευῶν, κατεσκεύαζον τὰ εἰρημένα ἔπιπλα λιτότατα ἢ πλουσιώτατα, ἀνάλογα πρὸς τοὺς πόρους ἑκάστου· πλὴν, καθὼς οἱ σημερινοὶ, μωρῶς δὲν μετέβαλλον κατὰ πᾶν δεύτερον ἢ τρίτον ἔτος τοὺς πόδας ἑνὸς καθίσματος, π. χ., ἢ τὸ πλαίσιον ἑνὸς κατόπτρου, ἀποβάλλοντες τὰ παλαιὰ καὶ λέγοντες ὅτι δὲν εἶναι πλέον τοῦ συρμοῦ. Οἱ νεώτεροι διὰ τὸν μάταιον τοῦτον συρμὸν πληρώνουν περισσότερα χρήματα τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ἐπίπλου.

Εἰς τὸ χώρισμα τῶν ἀγγλικῶν ἐπίπλων, ὡς καὶ εἰς τ' ἄλλα τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Αὐστρίας, κτλ., βλέπομεν καθίσματα ἐκ ξύλου καρυᾶς, ἐξ ἐβένου, papier maché, ἀπὸ κατυφὲ ἢ ὁλοσηρικὸν, μὲ σειρήτια χρυσᾶ ἢ πολύχροα, καὶ χρυσωμένα.

Τὰ καθίσματα ταῦτα εἶναι ὅλα νέων ἐφευρέσεων ἔργα, δηλαδὴ ὅλα ἐγγίζουν εἰς τὸ πρωτότυπον ἐκεῖνο σχῆμα τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἠνάγκασε τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐφεύρῃ, πλὴν τὰ ὀνομάζουν νέα, διότι εἰς τοῦ ἑνὸς τοὺς πόδας ἔδωκαν μίαν νέαν στροφὴν, ἢ διότι τοῦ ἄλλου τὸ προσκεφάλαιον κατεσκεύασαν ἐξ ἄλλης ὕλης.

Ὁ Κ. J. Wards π. χ. ἐξέθηκε μίαν ἕδραν τὴν ὁποίαν ἐπωνόμασεν Ἑδροκλίνην, διότι εἶναι ἐνταυτῷ καὶ ἕδρα καὶ κλίνη. Τὸ σχῆμά της εἶναι πλατείας πολτρώνας σκεπασμένης ἀπὸ ἐρυθρὸν κατυφὲ, τὸ δὲ κάθισμα εἶναι ἐλαστικόν· διὰ μηχανισμοῦ δέ τινος ἐπιτηδείου παρεκτείνεται κάτωθεν τούτου ἑτέρα στρωμνὴ ὁμόχρους, ἥτις ἀνελθοῦσα εἰς τὸ ὕψος τοῦ καθίσματος τῆς ἕδρας σχηματίζει στενὴν κλίνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ ἀσθενὴς π. χ. ἢ τετραυματισμένος, ἐὰν δὲν δύναται νὰ κοιμηθῇ, ἐμπορεῖ κάλλιστα νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα του. Ἡ τελειοποίησις τῆς ἕδρας ταύτης εἶναι ἔργον τῶν νεωτέρων, ἀλλ' ἐφεύρεσις αὐτῶν βεβαίως δὲν εἶναι. Ὁ Σκίμπους τῶν Ἑλλήνων ὅτι εἶναι γνήσιος πρόγονος τῆς ἕδρας τοῦ Κ. J. Wards εἶναι τόσον βέβαιον, ὅσον ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα γνήσιοι ἀπόγονοι ἐκείνων. Ὁ Σκίμπους συνίστατο ἀπὸ κλίνην καὶ κάθισμα. Ὁ Κ. Βόσιος εἰς τὸ σύγγραμμά του Roma subterranea (σελ. 83, 91, 101), ἐκθέτει διάφορα σχήματα τοιούτων κλινοεδρῶν. Ὁ Λιβάνιος λέγεται ὅτι ἀσθενῶν ἐδίδασκε κειτόμενος ἐπὶ σκίμποδος, καὶ αἱ διάφοροι ἀγγλικαὶ ἐγκυκλοπαιδεῖαι τῶν ἀρχαιοτήτων, πρὸ πάντων δὲ ἡ τοῦ Κ. Θωμᾶ Δόδλεϋ Φοσβρὸκ (τόμ. 1, σελ. 263) ἐπιβεβαιοῦσι τοῦτο. Ὁ τελευταῖος συγγραφεὺς μάλιστα προσθέτει ὅτι ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειτο ὁ Λάζαρος ὅτε ὁ Ἰησοῦς τῷ εἶπεν "Ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει ἦτο τοιοῦτος σκίμπους."

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκεν ἑτέραν ἕδραν ἐπονομαζομένην τῶν Ὀδοντοϊατρῶν. Τὸ σχῆμα αὐτῆς

εἶναι ἁπλοῦ θρονίου μὲ δερμάτινον κάθισμα. Ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τῶν δύω βραχιόνων ὑπάρχουν δύω λευκὰ ὀστεώδη μῆλα, τὰ ὁποῖα ἐὰν στρέψῃς περὶ τοὺς ἄξωνάς των, τροχαλίαι δύω ὑπὸ τοὺς ἐμπρὸς πόδας τοῦ θρονίου καὶ μία μεταξὺ τῶν δύω ὄπισθεν στρεφόμεναι ὄχι μόνον μετακινοῦν τὸ θρονίον ὅπου ὁ Ὀδοντοϊατρὸς θέλει νὰ τὸ διευθύνῃ, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἐπ' αὐτοῦ καθήμενος θέλει νὰ μετατοπισθῇ, ἐὰν ἄλλως τὸ ἔδαφος ἦναι ἐπίπεδον καὶ οἱ βραχίονες τοῦ ἀνθρώπου στρέφοντες τὰ δύω μῆλα δὲν ἀποκάμωσι. Τὸ ἁπλούστατον σχῆμα τοῦ θρονίου τούτου ἐγγίζει εἰς τὸ τοῦ ἀρχαίου Θάκου, παρεκτὸς τοῦ εἰρημένου μηχανισμοῦ.

Οἱ Κύριοι Jennens, Betteridge, καὶ υἱοί, ἐξέθηκαν τρεῖς ἕδρας· τὴν τῶν Ἡμερουσίων Ὀνείρων. τὴν Ἀνατολικὴν καὶ τὴν Ζευκτήν.

Ἡ τῶν Ἡμερουσίων Ὀνείρων εἶναι ἀπὸ papier maché κεχρυσωμένον πολὺ πλατεῖα καὶ ἐλαστική (ἰδὲ αριθ. 116). Ἐπ' αὐτῆς εἶναι ζωγραφημένος ἄνθρωπος κοιμώμενος, ἀστέρες καὶ ἄλλα σύμβολα τῆς νυκτός. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν μαλακῶν καὶ ὡραίων προσκεφαλαίων της εὐκόλως περιπίπτει εἰς ὕπνον βαθὺν, μάλιστα ἂν εὑρίσκεται εἰς θερμὸν κλίμα. Τὸ ἀναπαυτικὸν τοῦτο σκεῦος ὁμοιάζει μᾶλλον τὰς πλουσίας τῶν Ῥωμαίων καθέδρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ Κυρίαι καθήμεναι ἐθεώρουν τὰς πανηγύρεις ἢ παρατάξεις. Εἰς τὸν ἀριθ. 13 φαίνονται ἐπίσης καὶ διάφορα ἄλλα ἀπὸ papier maché τὰ ὁποῖα οἱ ἴδιοι Κύριοι ἐκθέτουν.

Ἡ Ἀνατολικὴ ἕδρα εἶναι ὡσαύτως ἀπὸ κατυφὲ, χρυσωμένη, ἐλαστικὴ καὶ ἀναπαυτική· τὸ δὲ ἔρεισμα αὐτῆς ὡς φύλλον δένδρου πλατὺ κάμπτεται ὀλίγον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς. Τοιούτου σχήματος ἕδραν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, οὐδὲ μεταξὺ τῶν σχημάτων ἀρχαίων καθισμάτων ἐδυνήθην νὰ εὕρω παραπλήσιον, διὸ ὑποθέτω ὅτι ἡ ἕδρα αὕτη ἐπωνομάσθη Ἀνατολικὴ μόνον ἐπὶ σκοπῷ κερδοσκοπίας, ἐπειδὴ οἱ τεχνῖται διὰ νὰ πωλῶσιν εὐκολώτερα τὰ τεχνουργήματά των, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δημοσιεύωσι συχνάκις διὰ τῶν ἐφημερίδων πομπώδεις ἀγγελίας μὲ παχέα ὀνόματα, τὸ δὲ ὄνομα Ἀνατολὴ ἐνταῦθα πάντοτε σημαίνει τι μυθῶδες.

Ἡ Ζευκτὴ ἕδρα εἶναι διὰ δύω Κυρίας συνεργαζομένας καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἄριστα εἰς δύω φίλους συνομιλοῦντας. Εἶναι ἁπλῆ καὶ κομψή· συνίσταται ἐκ δύω ἑδρῶν συνεχομένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου συνέχονται, μικρὸν κιβώτιον περιέχον τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ῥαπτικὴν ὄχι μόνον χορηγεῖ ταῦτα εἰς ἀμφοτέρας τὰς παρακαθημένας γυναῖκας, ἀλλὰ συγχρόνως καλύπτει πολὺ καλὰ τὸ προσάρμοσμα, ὥστε νομίζεις ὅτι αἱ δύω Κυρίαι ἁπλῶς ἔσυραν τὰ καθίσματά των ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης. Τοιαῦται ἕδραι ὑπάρχουν καὶ μεταξὺ τῶν ἐπίπλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν· εἰς τὸ γαλλικὸν χώρισμα μάλιστα εἶναι μία διὰ τρεῖς Κυρίας παρακαθημένας σταλμένη ἀπὸ τὸν Κ. Δεκαρτ. (ἰδὲ ἀριθ. 55). Ἡ Ζευκτὴ ἕδρα εἶναι βεβαίως παράγωγον ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ Bisellium, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν εἰς δύω ἄνδρας συνδιαλεγομένους περὶ ὑποθέσεων τῆς ὑπηρεσίας.

Εἰς ἓν τῶν χωρισμάτων τοῦ Καναδᾶ ὑπάρχουν ἔπιπλα διαφόρων σχημάτων ἐκ τοῦ σπανιωτάτου ἐβένου τοῦ τόπου ἐκείνου. Ἓν ἀνάκλιντρον ἐν εἴδει περισπωμένης ἔχον τόπον διὰ δύω ἀνθρώπους καὶ ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐρείσματος μικρὰν στρογγύλην τράπεζαν, εἶναι σκεῦος ὄχι μόνον πολύτιμον διὰ τὸ ξύλον του, ἀλλὰ καὶ διὰ παράδοξόν τινα κομψότητα ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς γῆς ἐξ οὗ ἐστάλη. Πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου τούτου 4 ἢ 5 καθίσματα ἐφελκύουν τὴν προσοχὴν τῶν κατοίκων τῆς Ἀνατολῆς πρὸ πάντων. Ὁμοιάζουν στασίδια τῶν ἐκκλησιῶν μας, ἢ μᾶλλον ἕδρας τινὰς παλαιὰς τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰς ἀρχαῖα μοναστήρια. Τὸ κάθισμα τούτων δὲν εἶναι ξύλινον, ἀλλὰ στρωμνὴ κεντημένη διὰ τῆς χειρὸς μὲ ῥόδα καὶ ἄλλα ἄνθη. Ἐξαιρέσει τῶν κεντημάτων τούτων, τὰ καθίσματα αὐτὰ ἀνάγονται εἰς τὴν ποικιλίαν ἐκείνην τῶν ἀρχαίων σχεδίων τὰ ὁποῖα ἐκάλουν θρανία ἢ θρανίδια.

Ἡ ἕδρα τῶν Κυρίων Lovegrove ἐπονομαζομένη μεταφερτὴ, κατεσκευασμένη ἀπὸ ξύλον ἀρχαίας δρυὸς μὲ κοσμήματα σκαλιστὰ, καὶ σκεπασμένη ἀπὸ κατυφὲ, ὁμοιάζει τὰ κοινὰ διπλωτὰ καὶ μεταφερτὰ ξύλινα καθίσματα καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος ὀνομάζει δίφρους, λέγων ὅτι εἰς αὐτοὺς ἐκαθέζοντο οἱ ὕπατοι, οἱ ἀρχιερεῖς, αἱ ἑστιάδες, κτλ. Οἱ δίφροι οὗτοι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ἐλέφαντα, καὶ οἱ πόδες τῶν ἔληγον εἰς κεφαλὴν ζώου τινός. Ὁ Βαλέριος Μάξιμος λέγει ὅτι, ὅτε οἱ Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν Ῥώμην, οἱ συγκλητικοὶ καθήμενοι ἐπὶ τοιούτων δίφρων ἐπερίμεναν ἐν σιωπῇ τὴν ἄφιξιν τῶν ἀγρίων νικητῶν.

Τὰ διάφορα σχέδια, τῶν ἐν τῷ παλατίῳ καθισμάτων εἶναι πολυάριθμα. Εἰς τὸ ἀγγλικὸν μέρος ἠρίθμησα 50 διάφορα σχέδια ἑδρῶν, εἰς τὸ γαλλικὸν 42, εἰς τὸ αὐστριακὸν 11, εἰς τὸ τοῦ Καναδᾶ 14, εἰς τὸ τοῦ Βελγίου 6, καὶ πλῆθος ἄλλων εἰς τὰ χωρίσματα τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης.

Μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν τὴν ἕδραν τοῦ Κ. Collinson τὴν ἐπονομαζομένην

βιβλιοθήκης ἕδραν. Αὐτὴ κατεσκευάσθη ἀπὸ μελανώτατον ξύλον δρυὸς, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως εὑρέθη θαμμένον εἰς τὴν γῆν πρὸ 2,000 χρόνων.

Ὁμοίως ἡ ἕδρα τοῦ K. Studson *ἡ ἐπονομαζομένη ἀγροτικὴ, εἶναι μοναδική· διότι τὸ ξύλον της κατειργάσθη ἀτάκτως καὶ ξενοτρόπως ὥστε ἀπατώμενος νομίζεις ὅτι εἶναι λεπτότρητος λίθος, ὡς εἶναι οἱ βράχοι τῆς θαλάσσης.*

Ἄλλη πλέον ἀναπαυτικωτέρα δι' ἀσθενεῖς κλίνη καὶ κάθισμα ἐνταυτῷ, εἶναι ἡ τοῦ Κυρίου Μίντων τοῦ Λονδίνου τῆς ὁποίας αἱ δύο εἰκονογραφίαι ἀριθ. 159 *καὶ ἀριθ.* 160, *μᾶς ἀπαλλάττωσι ἀπὸ κάθε περιγραφήν.*

Ὁ Κύριος Mercier *ἐκ* Hammersmith *ἐκθέτει τὸ τοῦ ἀριθ.* 69, *κάθισμα ἀξιοσημείωτον διὰ τὰ μὲ βελόνην λεπτὰ κεντήματά του. Τὰ κεντήματα ταῦτα εἶναι τὸ στέμμα τοῦ Βαρωνάτου τοῦ Πρίγκιπος τῶν* Wales *εἰς τὸν ὁποῖον καὶ τὸ ἀφιερόνει.*

Τὸ τοῦ ἀριθ. 71 *κάθισμα, κατεσκευάσθη ἀπὸ ἕνα ναυτοεργάτην τοῦ* Cockermouth *εἰς διάστημα* 6 *ἐτῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του, ὅθεν δὲν πρέπει νὰ τὸ παρασιωπήσωμεν.*

Ἡ εἰς τὸ Βελγικὸν *δωμάτιον Γοτθικὴ ἕδρα τοῦ Κυρίου* A. F. Roule (*ἰδὲ ἀριθ.* 50) *εἶναι ἓν τῶν ἀριστοκρατικωτέρων σκευῶν ὅπου ἀπαντήσαμεν. Εἶναι ἐκ κατειργασμένης μὲ μόχθον πολὺν κεχρυσωμένης δρυὸς καὶ τὰ προσκέφαλά της ἀπὸ βαθὺ ἐρυθρὸν κατυφέν· κάμνει δὲ μέρος μιᾶς βιβλιοθήκης καὶ μιᾶς ὡραίας κλίνης ὅπου τὸ ἴδιον ἔθνος ἔστειλεν.*

Τὰ καθίσματα ἐν γένει εἶναι ἐνταῦθα μεταξωτὰ, ἀπὸ κατυφὲ, κεντητὰ, ἀπὸ διφθέραν, ἀπὸ ξύλον τορνευμένον ἢ σκαλισμένον, ἢ καὶ ἀπὸ papier maché. *Ὅλα δὲ τὰ εἰρημένα σχέδια εἶναι τοῦ σημερινοῦ συρμοῦ πολυτελεῖς ὑπηρέται, τὴν δὲ ἀξίαν αὐτῶν αὐξάνει ἡ ἐργασία τῆς κατασκευῆς μᾶλλον παρὰ ἡ ὕλη.*

Παραβάλλοντες καὶ ταῦτα πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἂν καὶ ἐκεῖνα κατὰ περιγραφὴν μόνον ἐγνωρίσαμεν, ἐνῷ τὰ παρόντα εἰς καλὴν ἁρμονίαν διατεθειμένα καὶ μεταξὺ τόσων ἄλλων λαμπρῶν ἔργων τὰ ὁποῖα αὐξάνουν τὴν καλλονήν των, παρακινοῦν ἀναμφιβόλως τὸν θεατὴν νὰ λησμονήσῃ τὰ παρελθόντα καὶ δώσῃ τὴν προτίμησιν εἰς τὰ παρόντα· παραβάλλοντες, λέγομεν, ταῦτα καὶ γνωρίζοντες ὅτι παρ' ἐκείνοις τὰ καθίσματα, ὡς καὶ αἱ κλίναι, κατεσκευάζοντο ὁμοίως ἀπὸ ἐλέφαντα, ἤλεκτρον, χρυσὸν, ἄργυρον καὶ μάρμαρον, καὶ ὅτι τὰ προσκεφάλαιά των ἦσαν ἀπὸ κεντητοὺς τάπητας, χλαίνας καὶ ἄλλα πολύτιμα μάλλινα καὶ λεπτὰ ὑφάσματα, πιστεύομεν ὅτι πᾶς ἀμερόληπτος κριτὴς ὀφείλει καὶ ἐνταῦθα νὰ προτιμήσῃ τὰ τῶν ἀρχαίων.

Εἰς τὸ Ἰνδικὸν δωμάτιον διακρίνεται ὁ λευκὸς θρόνος τὸν ὁποῖον ὁ Ῥαγιᾶς τῆς Τραβανκὸρ ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἔκθεσιν καὶ διώρισε νὰ προσφερθῇ ὕστερον δῶρον εἰς τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν (*ἰδὲ ἀριθ.* 182). *Εἶναι ὅλος ἀπὸ ἐλέφαντα τετορευμένον, τὸ δὲ μαλακὸν καὶ ὁλοσηρικὸν κάθισμά του στολίζουν χρυσὸς, ἀδάμαντες καὶ ῥουμπίνια· ἐπ' αὐτοῦ δὲ παρίσταται διὰ γλυφῶν ὡραίων κόσμος ὁλόκληρος. Ἄνθρωποι, λέοντες, ἄνθη, διάφορα πρόσωπα τῆς ἰνδικῆς μυθολογίας ἀποδεικνύουν ἐργασίαν ἥτις ἀναντιῤῥήτως νικᾷ ὅλην τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην καὶ διδάσκουν ὅτι τὰ ἔπιπλα τῆς βίβλου τῶν Χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν, δὲν εἶναι ὄνειρα τῆς φαντασίας, ἀλλὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἡ Δύσις δὲν δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ πρὸς τὴν Ἀνατολὴν, ὅπου ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πολυτέλεια φαίνεται ὅτι ἔλαβον τὴν ἀρχήν των. Διὰ λόγων δὲ καὶ εἰκόνων ματαίως ἤθελεν ἐπιχειρήσει τις νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀκριβῆ ἰδέαν τοῦ σκεύους τούτου. Πρέπει τις νὰ τὸ ἰδῇ ἐκ τοῦ πλησίον, νὰ τὸ μελετήσῃ, καὶ τότε θέλει λάβει ἰδέαν αὐτοῦ ἀνεξάλειπτον.*

Εἰς τὸν ἀριθ. 33 *δίδομεν χωριστὰ τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τῶν ἑδρῶν ὅπου τὸν συντροφεύουν.*

Ἡ παράδοξος τὸ σχῆμα ἕδρα τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 45. *εἰκονογραφίαν εἶναι τῆς Ἀμερικῆς καὶ φέρει* 12 *περίπου σιδηρᾶ ἐλατήρια ὑποκάτω αὐτῆς τὰ ὁποῖα χορηγοῦν περισσοτέραν ἀνάπαυσιν εἰς τὸν καθεζόμενον.*

III.

Κάτοπτρα.

Τὰ κάτοπτρα ἀποδεικνύουν πολὺ περισσοτέραν ἀνάπτυξιν εἰς τοὺς νεωτέρους παρὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους. Ὄχι διότι εἰς τούτους δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα, ἀλλὰ μᾶλλον διότι ἡ χρῆσις τοῦ ὑάλου δὲν ἦτο τόσον γνωστή.

Τὸ σκεῦος τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐξίσου λέγει τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς βασιλεῖς, φαίνεται ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς μετὰ τὴν μετάβασίν του ἀπὸ τὸν νομαδικὸν εἰς τὸν πολιτισμένον βίον. Τί δυστυχία ἂν δὲν ὑπῆρχον κάτοπτρα, καὶ ἐπεριμένομεν νὰ μάθωμεν τὴν μορφήν μας ἀπὸ τὰ

χείλη τῶν κολάκων ἢ τῶν ἐχθρῶν μας. Τὸ Γνῶθι σαυτὸν διττῶς ἤθελεν εἶσθαι τότε δύσκολον εἰς τὸν ἄνθρωπον· ὥστε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀνάγκη ἐβίασε τὸν ἄνθρωπον νὰ τελειοποιήσῃ τὴν κλίνην καὶ τὸ κάθισμά του καὶ νὰ ζητήσῃ καθαρωτέραν καὶ ἀκριβεστέραν τὴν μορφὴν, τὴν ὁποίαν ἔβλεπεν εἰς τὰ ὕδατα ἀμυδράν. Τὰ κάτοπρα τῶν ἀρχαίων κατεσκευάζοντο ἀπὸ πλάκας στιλβωμένων μετάλλων, ὁ δὲ Πλούταρχος τὰ περιγράφει μὲ πλαίσια χρυσᾶ καὶ πολλάκις κοσμημένα μὲ λίθους πολυτίμους. Εἶχον δὲ τὸ σχῆμα ὠοειδὲς, στρογγύλον ἢ τετράγωνον.

Ὁ Κύριος Paw *βεβαιοῖ ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ἐγνώριζον ἄλλα κάτοπτρα παρὰ τὰ μετάλλινα· θεωρεῖ δὲ μῦθον τὰ περὶ τῶν δύω μεγάλων ὑαλίνων κατόπτρων τῶν ἐν Φάρῳ καὶ ἐν Ἡλιουπόλει. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι κατεσκεύαζον κάτοπτρα ἀπὸ γαγάτην λίθον ἢ ἀπὸ μαῦρον ὕαλον τῶν ἡφαιστίων, καὶ ὅτι τὰ ἐκρέμων εἰς τοὺς τοίχους. Τὸ δὲ μέγεθος τῶν κατόπτρων ἐκείνων δὲν ἦτο ποτὲ μεγαλήτερον τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, διότι ὁ εἰρημένος λίθος καὶ ὁ μαῦρος ὕαλος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλασθῶσιν εἰς μεγαλητέρας πλάκας. Ὁ Πλούταρχος λέγει περὶ τοῦ Δημοσθένους ὅτι εἶχε τοιούτου μεγέθους κάτοπτρον.*

Τὰ ὑάλινα κάτοπτρα ἀναφέρονται πρῶτον εἰς ἓν σύγγραμμα Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισίου ζήσαντος περὶ τὰ τέλη τῆς β΄ μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος, καὶ οἱ τετράγωνοι ὕαλοι μὲ τοὺς ὁποίους ὁ Φίρμιος ἐστόλισε τοὺς τοίχους τοῦ θαλάμου του ἦσαν κάτοπτρα. Τῶν δὲ ἱστορικῶν αἱ γνῶμαι διαφέρουν πολὺ ἐπὶ τοῦ προκειμένου· τινὲς λέγουν ὅτι εἰς τὴν Σιδῶνα πρῶτον κατεσκευάσθησαν ὑάλινα κάτοπτρα ὁ δὲ Κ. Οὐΐλιεμ Drummond *βεβαιοῖ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Φοίνικες, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι μετεχειρίζοντο ὑάλινα κάτοπτρα.*

Τὰ μετάλλινα κάτοπτρα τῶν Ἑλλήνων ἦσαν πολλάκις ἀπὸ ἄργυρον, λευκοσίδηρον, χαλκὸν, ἢ μίγμα ὀρειχάλκου καὶ λευκοσιδήρου. Πλησίον αὐτῶν ἐκρεμᾶτο λευκὸς σπόγγος μὲ ἡφαιστιόν τινα ὕλην, διὰ νὰ τὰ καθαρίζουν. Ὁ σπόγγος οὗτος ἐφυλάττετο ἐντὸς μικροῦ κιβωτίου.

Τὰ λίθινα κάτοπτρα κατεσκευάζοντο μᾶλλον διὰ στολισμὸν τῶν οἰκιῶν ἢ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου· πρὸ πάντων δ' ἐχρησίμευεν εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν τὸ μαῦρον μάρμαρον τῆς Χίου.

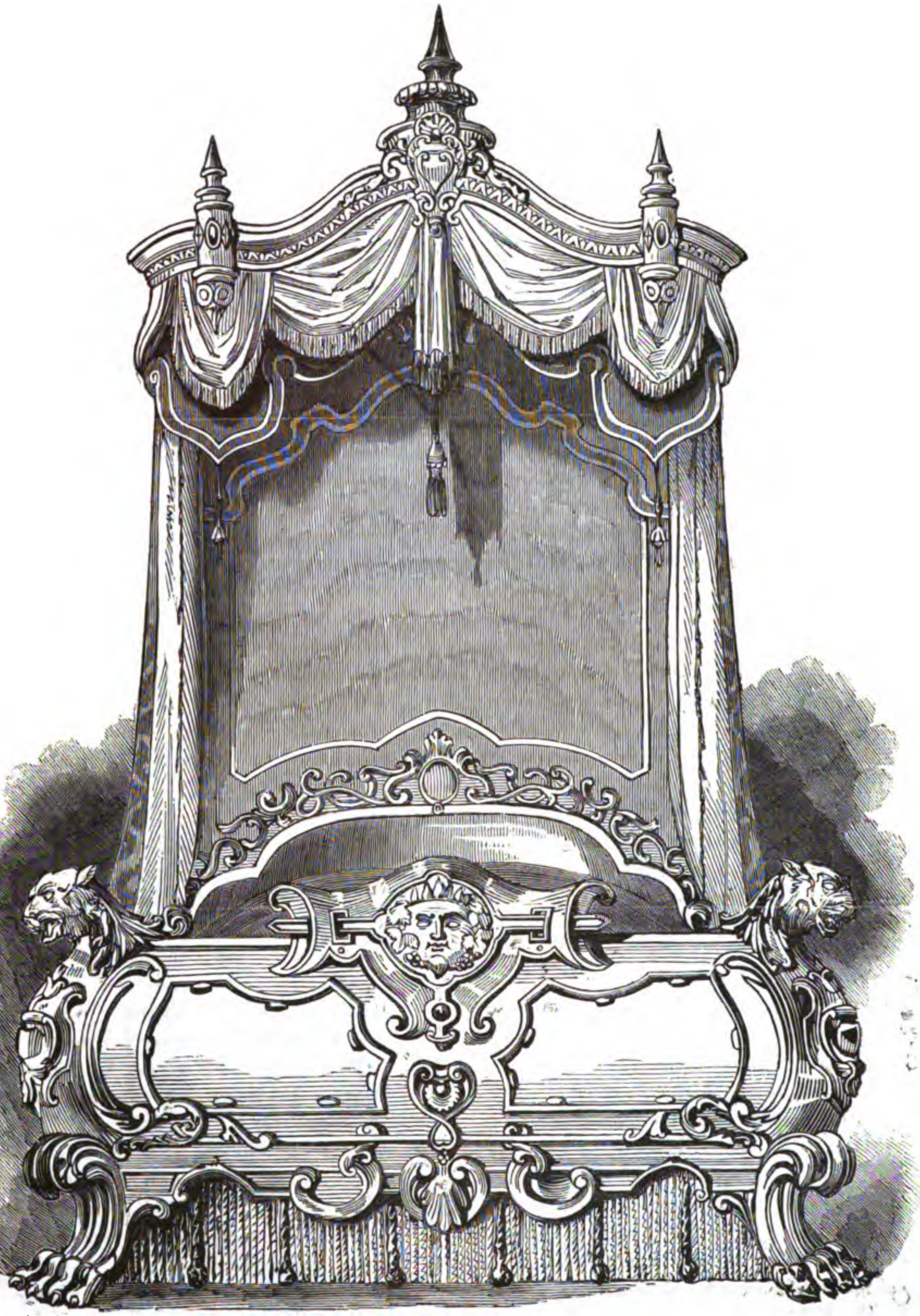
Τὰ ὑάλινα κάτοπτρα φαίνονται κατὰ πρῶτον κοινότερα εἰς τὴν ιγ΄ μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἦσαν τότε ὄπισθεν χρισμένα μὲ μόλυβδον· εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἦσαν πλέον κοινὰ περὶ τὸ 1400. Ἡ τέχνη τῆς ὄπισθεν κασσιτερώσεως τῶν κατόπτρων εὑρέθη περὶ τὸ 1600, ὁ δὲ Ἀβραὰμ Thevart *εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἐν ἔτει 1688 ἔσχισε τὸν ὕαλον εἰς πλάκας διὰ κάτοπτρα ὡς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχομεν. Τὰ δὲ κάτοπτρα τῆς Βενετίας ἐστέλλοντο περὶ τὸ 1,700 εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν.*

Ἂν πιστεύσωμεν τοὺς συγγραφεῖς τοὺς λέγοντας ὅτι τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαίων κατεσκευάζοντο ἀπὸ μέταλλα τόσον πολύτιμα καὶ ὅτι ἐστολίζοντο μὲ λίθους πολυτίμους, τὰ κάτοπτρα ἐκεῖνα ἦσαν βεβαίως μεγάλης ἀξίας, π. χ. ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ Σένεκας λέγει ὅτι ἔβλεπεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἔχοντα ὕψος ἀναστήματος ἀνθρώπου.

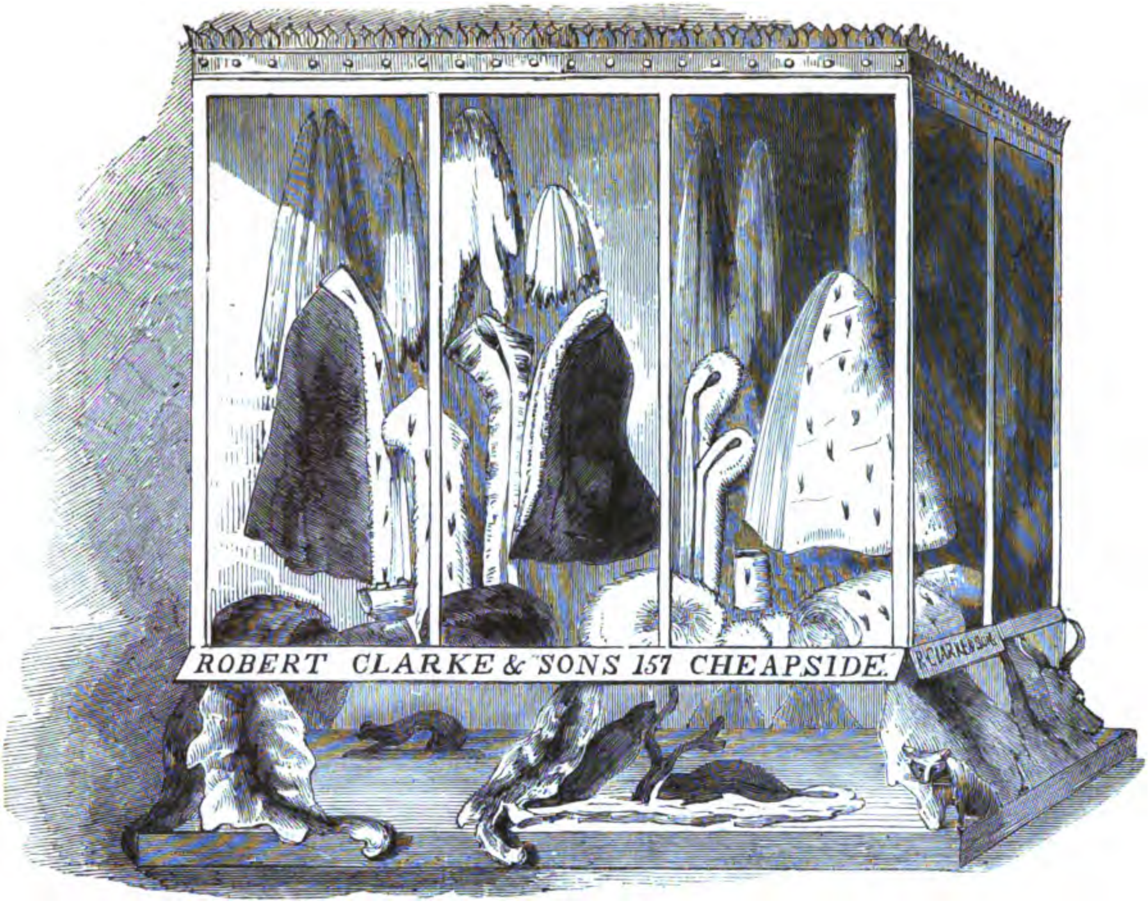
Οἱ νεώτεροι ἔχοντες ἀφθονωτέραν περιουσίαν χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων, διότι καὶ αἱ Ἰνδίαι καὶ τὸ Περοῦ καὶ ἡ Καλιφορνία τοῖς ἐχορήγησαν περισσότερα, ἀφ' ὅσα ὁ Πακτωλὸς καὶ τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀρχαίων ἐχορήγουν, δύνανται νὰ κατασκευάσωσι καὶ κατασκευάζουν πλουσιώτερα ἐκείνων· εἰπόντες δὲ κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ κατασκευὴ τῶν νεωτέρων κατόπτρων ἐτελειοποιήθη, ἐννοήσαμεν κυρίως τὴν στιμμικὴν ἐπίχρισιν τοῦ ὑάλου, καὶ ὄχι τὴν κατεργασίαν τοῦ πλαισίου.

Εἰς τὰ χωρίσματα τῶν Ἀγγλικῶν τεχνουργημάτων βλέπομεν πλησίον τῶν κλινῶν καὶ καθισμάτων τὰ ὁποῖα περιεγράψαμεν, τὸ κάτοπτρον τοῦ J. G. Donne, *τοῦ ὁποίου ὁ καθαρὸς καὶ πιστὸς μονομερὴς ὕαλος, ἔχει ὕψος μετρίου ἀνδρὸς 2½, πλάτος δὲ τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους. Τὸ χρυσοῦν πλαίσιον τοῦ λαμπροῦ τούτου σκεύους συνίσταται ἀπὸ κλάδους, ῥόδα, ἀνθοδέσμας, πτηνὰ, βότρυας καὶ ἄλλους καρποὺς, τὰ ὁποῖα περιπλέκονται καὶ συμφέρονται χαριέντως· κάτωθεν αὐτῶν δὲ φαίνεται ἡ μεγάλη πλὰξ τοῦ κατόπτρου, κατὰ τὰ διαστήματα τὰ ὁποῖα τὰ κοσμήματα ἐκεῖνα ἀφίνουν ἀνοικτά. Εἰς τὸ ἄνω καὶ εἰς τὸ κάτω πλαίσιον ἑπτὰ παῖδες ἐκ γύψου λευκοτάτου κρατοῦν σάλπιγγας ἢ παίζουν μὲ τὰ ἄνθη. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο δὲν δύναται ν' ἀγορασθῇ εἰμὴ ἀπὸ κανένα ἡγεμόνα ἢ αὐθέντην διὰ τὸ παλάτιόν του.*

Τὸ κάτοπτρον τῶν κυρίων Χάνσων καὶ Υἱῶν εἶναι ὀλίγον ὑψηλότερον ἀναστήματος ἀνθρώπου, πλὴν ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ πλαίσιόν του. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ ὀκρίβαντος ἐκ ξύλου καρυᾶς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου φαίνονται ἀλαβάστρινα καὶ ἀργιλλόπλαστα κυμβία καὶ τὰ ἄλλα ἀγγεῖα ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὴν βράσιν καὶ πόσιν τοῦ τείου. Τὸ δὲ πλαίσιον εἶναι λεπτὴ μαύρη ταινία συγκαμπτομένη πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ κατόπτρου. Ἡ ταινία αὕτη στέφεται ἀπὸ κλάδους, φύλλα, ἄνθη καὶ στάχεις ὄχι χαραγμένα ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ τοιαῦτα

30 D

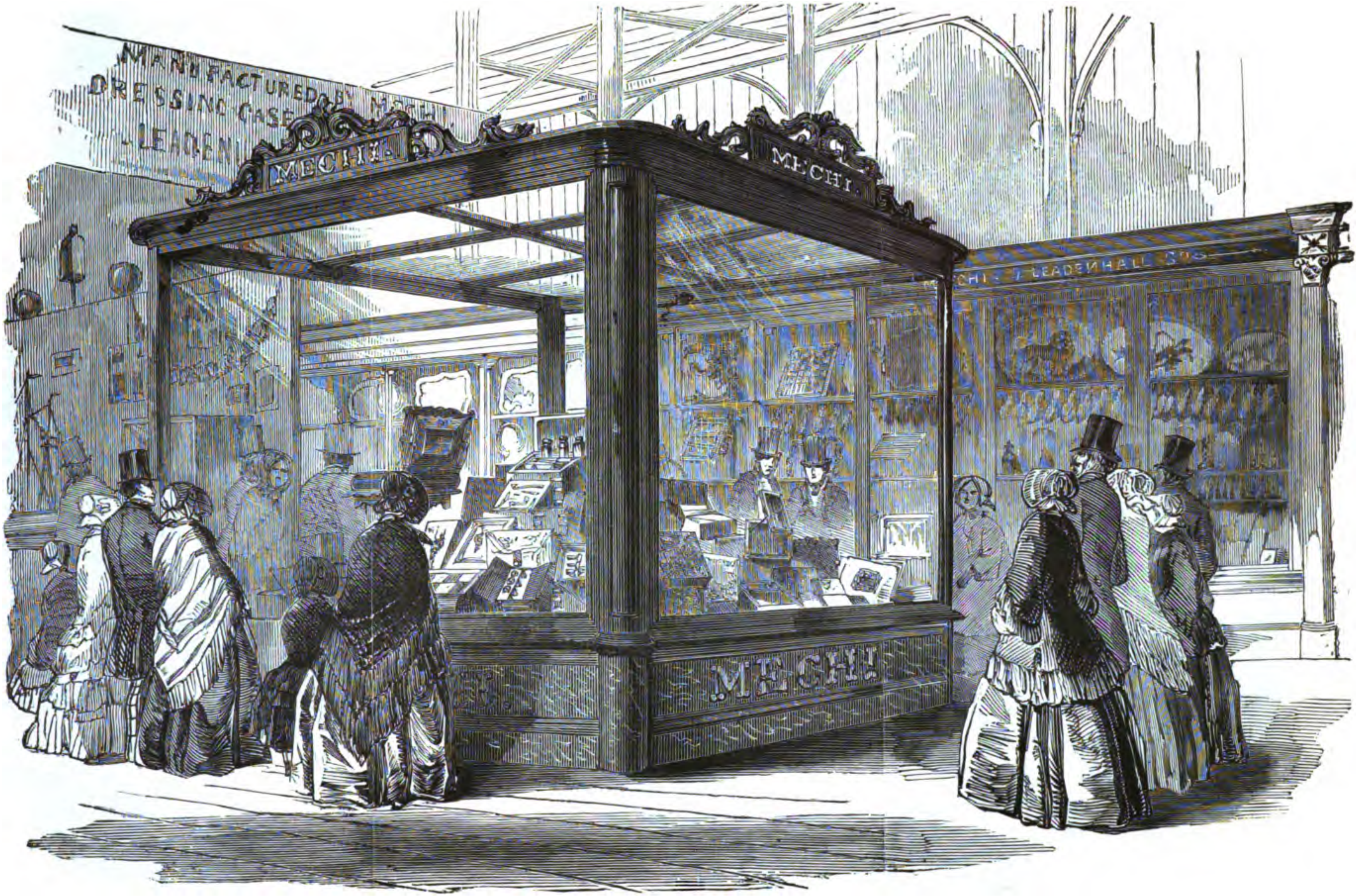
31

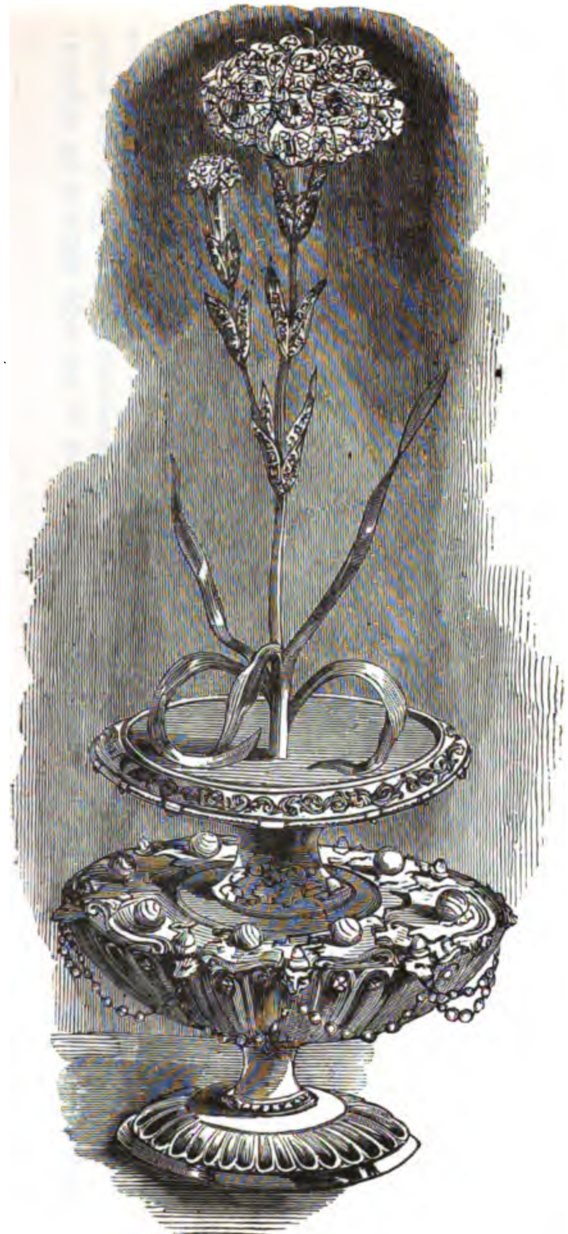
32

33

34

35

36

ὡς ἂν ἦσαν κατὰ φύσιν περιπλεγμένα. Τὸ ὅλον, ἐὰν ἔλειπεν ὁ ὕαλος, ἤθελεν ὁμοιάζει τὰς πύλας τὰς ὁποίας κατασκευάζομεν ἀπὸ ἄνθη καθ' ἡμέρας ἑορτασίμους. Παρὰ δὲ τὴν δυσχερεστάτην ταύτην ἐργασίαν τὸ σκεῦος τοῦτο γίνεται ἔτι πολυτιμότερον διότι ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ τῶν ἀνθέων τοῦ πλαισίου φαίνονται πλῆθος πτηνῶν, οἷον ἀλέκτορες, περιστεραὶ, χελιδόνες, τρυγόνες, γῦπες καὶ ἄλλα, ἕκαστον κατὰ φυσικὸν μέγεθος καὶ μὲ πτερὰ ἡμιανεῳγμένα, ὡς ἂν ἦσαν ἕτοιμα νὰ πετάσωσι· πρὸς τούτοις δὲ φωλεαὶ μὲ νεοσσοὺς καὶ τὰς μητέρας των ζητούσας νὰ θέσωσι τὴν τροφὴν εἰς τὰ στόματά των (ἰδὲ ἀριθ. 114). Ἡ τέχνη καὶ ἡ ποικιλία τοῦ ἔργου τούτου ἀποδεικνύουν αὐτὸ προτιμότερον τοῦ μεγάλου καὶ χρυσοῦ κατόπτρου τῶν κυρίων Donne.

Πρᾶγμα παράδοξον, ἀντικρὺ τοῦ κατόπτρου τὸ ὁποῖον ἤδη περιεγράψαμεν, ἕτερος περίφημος λεπτουργὸς τοῦ Λονδίνου, ὁ Κ. Rogers, ἐξέθηκε κάτοπτρον τῆς αὐτῆς μὲν κατασκευῆς καὶ ἰδέας, ἀντιστρόφου δέ· δηλαδὴ ἐκεῖ εἴδομεν ὅλα τὰ πτηνὰ μὲ πτερὰ ἡμιανεῳγμένα, πλήρη ζωῆς καὶ ἕτοιμα νὰ πετάσωσι προσεγγίζοντος τοῦ θεατοῦ· ἐδῶ τοὐναντίον ὁ τεχνίτης, ἀφοῦ κατεσκεύασε κλάδους, ἄνθη, ῥοδάκηνα, μῆλα, δαμάσκηνα καὶ πλῆθος ἄλλων ὡραίων καρπῶν, μᾶς προσφέρει εἰς κρεμάμενα δέματα λαγωοὺς, πέρδικας, φασιανοὺς, ξυλοκότας, τρυγόνας, ὄρτυγας, μελεαγρίδας, ἀγρίας περιστερὰς, κατὰ μέγεθος φυσικὸν καὶ τοιαῦτα ὡς ἂν ἦσαν ἐκτεθειμένα διὰ πώλησιν καὶ βρῶσιν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλαισίου κομψὸν δικτυωτὸν φόρμιον (καλάθιον) περιέχει ἰχθύας διαφόρων γενῶν σκιρτῶντας διότι μόλις ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ ὕδατος. Πρόσθες ἀστακοὺς, ὄστρακα, κογχύλας, θαλάσσια χόρτα, καὶ θέλεις ὁμολογήσει ὅτι οὔτε καρπὸς, οὔτε πτηνὸν οὔτε ἰχθὺς χρησιμεύων εἰς τὴν τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου λείπει ἀπὸ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἔργον. Ἐκ τοῦ μέσου δὲ τῆς κορυφῆς ὑψοῦται κεφαλὴ δορκάδος μεγάλη μὲ διακλαδιζόμενα κέρατα, τὰ ὁποῖα σχεδὸν φθάνουν εἰς τὴν ὀροφὴν τοῦ οἴκου. Τὸ κάτοπτρον τοῦτο εἶναι ἀνώτερον τοῦ προηγουμένου καὶ κατὰ τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὴν ποικιλίαν καὶ κατὰ τὴν ἰδέαν, ἴσως δὲ ἀγορασθῇ ἀπὸ πλούσιόν τινα διάγοντα εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ νὰ στολίσῃ οἶκον ἀγροτικὸν μὲν, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ.

Τὸ κάτοπτρον τοῦ Κ. Θωμᾶ, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς ἦτο στημένον παρὰ τὴν ἀνατολικὴν εἴσοδον τοῦ ὑαλίνου παλατίου, ἀντικατέστησεν ὕστερον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τὸ τοῦ Κ. Blackwall, θεωρούμενον μέγιστον τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὴν οἰκουμένην. Ἔχει 18 ποδῶν καὶ 8 ἰντζῶν ὕψος καὶ 10 ποδῶν πλάτος. Φαντασθῆτε τοσοῦτον μονομερῆ ὕαλον, καὶ θέλετε ἐννοήσει κατὰ πόσον τὰ κάτοπτρα τῶν νεωτέρων ὑπερέχουν τῶν ἀρχαίων. Τὸ δὲ θέαμα τοῦ κατόπτρου τούτου εἶναι μαγευτικώτατον διότι, ἐπειδὴ ἐστήθη εἰς θέσιν περίοπτον, ἐνοπτρίζονται εἰς αὐτὸ ὅλα τ' ἀναρίθμητα προϊόντα καὶ τεχνουργήματα τῶν ἀντικρὺ χωρισμάτων καὶ τῶν ὑπεράνω περιστόων, ὅλαι αἱ χιλιάδες τῶν ἀνθρώπων ὅσαι καθεκάστην ἐπισκέπτονται τὸ παλάτιον. Ὁ δὲ ἄϋλος ἐκεῖνος κόσμος τόσον πλανᾷ τὸν θεατὴν, ὥστε νομίζει ὅτι τὸ παλάτιον ἐκτείνεται ἔτι βαθύτερα, καὶ ὅτι διὰ τοῦ κατόπτρου δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἄλλα πράγματα καὶ ἄλλα πρόσωπα.

Πλησίον τοῦ κατόπτρου τούτου δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ ὅλους τοὺς Ἀδώνιδας τοῦ Λονδίνου, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔρχονται, ἀναχωροῦν καὶ πάλιν ἐπανέρχονται διὰ νὰ θαυμάζωσι τὰς μορφάς των.

Εἰς τὴν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἄγουσαν μεγάλην ὁδὸν ὑψοῦται ἄλλο πελώριον κάτοπτρον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τόσον ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὑάλου, ὅσον διὰ τὸν ὅλον τοῦ σκεύους ὄγκον. Μόνον ἡ χρυσῆ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ὀρθοῦται, ἔχει μῆκος τεσσάρων καὶ ἡμίσεως μέτρων, καὶ πλάτος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως. Οἱ ὁλόχρυσοι πόδες τῆς τραπέζης ταύτης συνδέονται διὰ στεμμάτων μεταξωτῶν, διὰ τετορευμένων καὶ ἐκτύπων γλυφῶν καὶ ἄλλων ποικιλμάτων· παιδία δὲ κατὰ μέγεθος νηπίων, ἄλλα μὲν ἱππεύοντα ἐπὶ κλάδων, ἄλλα δὲ κρεμάμενα, αὐξάνουσι τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ σκεύους τούτου.

Τὸ κάτοπτρον τοῦτο συνίσταται κυρίως ἀπὸ τέσσαρας ὑάλους. Ὁ μέγιστος καὶ μεσαῖος ἔχει ὕψος μὲν τριῶν μέτρων, πλάτος δὲ δύο. Ἐκ δεξιῶν δὲ καὶ ἐξ ἀριστερῶν ὑπάρχουν ὡς πτέρυγες ἐντὸς τοῦ πλαισίου ἕτερα δύο μικρότερα κάτοπτρα, ὧν ἕκαστον ἔχει πλάτος δύο καὶ ἡμίσεως ὑποδεκαμέτρων· καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς φαίνεται τέταρτον χωριστὸν κάτοπτρον στολισμένον μὲ ἄνθη καὶ ἄλλα ποικίλματα. Τὰ δὲ στολίσματα τοῦ ὅλου σκεύους εἶναι καὶ ἐδῶ ἄνθη, φύλλα, βότρυες, ταινίαι, χρυσᾶ βρέφη καὶ πλῆθος φανταστικῶν ἀραβουργημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ μὴ ἰδὼν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ ἀκριβῶς.

Ὁ κατασκευάσας τὸ λαμπρότατον τοῦτο κάτοπτρον, Κ. Ῥόζερ, ἐξέθηκεν ἕτερα δύο κάτοπτρα, ὧν τὸ μὲν φέρει ἐπὶ τοῦ πλαισίου στάχεις, ἀραβοσίτους, στεφάνους, παιδία κρατοῦντα πτηνὰ, καὶ ὅλους τοὺς καρποὺς τῆς ἀνοίξεως, τὸ δὲ ὅλα τὰ ζῶα, πτηνὰ καὶ θαλάσσια ἔντομα ὅσα εἰς τοῦ προηγουμένου τὸ πλαίσιον δὲν ἐχώρεσαν. Εἶναι δὲ τῆς αὐτῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ αὐτοῦ μεγέθους, καὶ ἀποτελοῦν

τοιαύτην ἁρμονίαν ὥστε, ὅστις ἀγοράσει τὸ ἕν, ἀναγκαίως πρέπει ν' ἀγοράσῃ καὶ τ' ἄλλο, διὰ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν αἴθουσάν του ὅλην τὴν φύσιν ξυλοπαγῆ.

Οἱ ΚΚ. Θὼρν καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν κάτοπτρον τοῦ ὁποίου τὸ πλαίσιον εἶναι ἀπὸ Γκούτα-Πέρκαν.* Ἡ νέα αὕτη ὕλη ἐπωνομάσθη μεγάλη ἐφεύρεσις τοῦ αἰῶνος τούτου, διότι ἐξ αὐτῆς κατασκευάζονται σχοινία, ψάθαι, ἁρπεδόναι τῶν ἁλιέων, κιβώτια, ἡνίαι, κάδοι, λεκάναι, ποτήρια, διάφορα ἄλλα ἀγγεῖα, πρὸ πάντων ἐλαιοδοχεῖα, ἱστοὶ διὰ τὰς σημαίας, ναυτικαὶ σάλπιγγες, σχοινία τῶν πηδαλίων, πλαίσια κατόπτρων καὶ εἰκόνων, δίσκοι, ὄργανα μουσικά, πάτοι ὑποδημάτων μὴ δεχόμενοι τὴν ὑγρασίαν, κάνιστρα, δακτυλίδια αὐλαιῶν, σωλῆνες ὑδραγωγοί, ἐργαλεῖα, γεωργικά, βιομηχανικά, χειρουργικά, χημικά, κτλ., κτλ. Προτιμᾶται δὲ εἰς ταῦτα πάντα καὶ διότι εἶναι εὐθηνὴ καὶ διότι δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ κἀνὲν ὀξύ, ὡς ἄλλα μέταλλα· πρὸς τούτοις δὲ διότι οὖσα ἐλαστικωτάτη δὲν φθείρεται εὐκόλως. Ὅταν δὲ χρυσωθῇ, γίνεται πολὺ στιλπνοτέρα καὶ ζωηροτέρα τοῦ ξύλου. Τὸ κάτοπτρον λοιπὸν τῶν ΚΚ. Θὼρν κατεσκευάσθη ἐκ τοιαύτης ὕλης· ἐπὶ δὲ τοῦ πλαισίου φαίνονται διάφοροι καρποὶ τεχνικώτατα κατεσκευασμένοι. Τὸ ὡραιότερον ὅμως τῶν ἐκ τῆς ὕλης ταύτης σκευῶν ἦναι τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 67, τ' ὁποῖον ἡ ἑταιρία τοῦ Λονδίνου τῆς Γκούτα-Πέρκας ἐκθέτει.

Τὰ πλαίσια ὅλων τῶν κατόπτρων τούτων, ὡς βλέπομεν, στολίζονται μὲ καρπούς, ἄνθη, φύλλα, κλάδους, ζῶα παιδία καὶ ἄλλας γλυφάς. πλὴν ἐπειδὴ ἡ ποικιλία αὐτῶν καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ θέσις παρέχουν τόσας διαφορὰς εἰς τὰ τεχνουργήματα ταῦτα ὅσας καὶ εἰς τὴν φύσιν, ἕκαστον τῶν εἰρημένων παριστᾷ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν νέον ὡραῖον θέαμα, καὶ εἰς τὸν νοῦν νέαν λαμπρὰν ἰδέαν.

Πλησίον τῆς κρυσταλλίνης κρήνης τῆς ἐν μέσῳ τοῦ παλατίου, περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ὡμιλήσαμεν, εἶναι τὸ μέγα κατοπτρικὸν τρόπαιον τῶν Κυρίων Keith καὶ Συντρ: συνίσταται δὲ ἀπὸ τέσσαρα μέγιστα κάτοπτρα ἔχοντα ὕψος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀνθρώπου ἀναστήματος καὶ στολισμένα μὲ πλούσια μεταξωτὰ ὑφάσματα ποικίλων χρωμάτων. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι ἐν Χ πλαγίως ἀνεστραμμένον, τοῦ ὁποίου αἱ μὲν ὀξεῖαι γωνίαι περιέχουσι δύω στενώτερα κάτοπτρα, αἱ δὲ ἀμβλεῖαι δύω πλατύτερα. Ὑπεράνω τῶν τεσσάρων τούτων κατόπτρων ὑψοῦται κιλυνδρικὸς πύργος ἐκ ποικίλων μεταξωτῶν ὑφασμάτων κατεσκευασμένος μὲ μικροὺς ὀβελίσκους εἰς τὰς πλευρὰς καὶ λήγει εἰς λόγχην φέρουσαν χρυσῆν σημαίαν ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς ὀροφῆς τοῦ ὑαλίνου παλατίου (ἰδὲ ἀριθ.190).

Καθὼς παρετηρήσαμεν εἰς τὰς κλίνας καὶ εἰς τὰ καθίσματα, ἡ Ἀγγλία ἔφερεν ὡσαύτως εἰς τὴν Ἔκθεσιν τὰ περισσότερα καὶ καλλίτερα δείγματα κατόπτρων. Ἠρίθμησα περίπου 48 ὧν ἕκαστον ἔχει ἴδιον σχῆμα καὶ εἶναι ὑψηλότερον τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Γαλλία ἔστειλε μόνον 26 ὧν τὸ μέγιστον μόλις ἔχει ὕψος ἀνθρώπου ἀναστήματος· σχεδὸν ὅλα δὲ εἶναι προσηρμοσμένα εἰς τραπέζας καλλυντηρίους (toilette) καὶ σκευοθήκας· τὰ σχέδιά των εἶναι ἁπλούστατα, μὲ ὀλίγας πτυχάς, ὀλίγας γλυφάς, καὶ σπανίως μὲ ἄνθη, ἀλλὰ πάντοτε μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ χάριν καὶ λεπτότητα, ὥστε φαίνονται μᾶλλον κοσμήματα ἢ ἁπλᾶ σκεύη. Τὰ τῶν Ἄγγλων παρουσιάζουν πλουσίαν καὶ βαρεῖαν ὕλην, ἐπίπονον καὶ ἐπιδεικτικὴν ἐργασίαν· ἡ δὲ τιμὴ ἑκάστου αὐτῶν ἀποτελεῖ μικρὸν κεφάλαιον εἰς τὰ μέρη μας.

Εἰς τὸν ἀριθ. 54 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς κατόπτρου τὸ ὁποῖον οἱ Κύριοι Wilkinson τοῦ Λονδίνου ἐκθέτουσι, προσηρμωσμένου ἐπὶ μιᾶς κομψοτάτης σκευοθήκης, σκεπασμένης ἀπὸ στιλπνότατον μάρμαρον. Τὸ ἔπιπλον τοῦτο θαυμάζεται γενικῶς ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν χαριεστάτην ἁπλότητά του.

Τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 57 ἔρχεται ἀπὸ τὴν πόλιν Meisen τῆς Σαξωνίας καὶ εἶναι περιεργότατον διότι καὶ τὸ περιθώριόν του, καὶ οἱ λυχνοῦχοί του εἶναι ἐκ Σινικῆς ζύμης.

Ἓν ἔπιπλον τ' ὁποῖον ὁμοιάζει μέγιστα τ' ἀρχαῖα καὶ κατὰ τὴν χάριν καὶ κατὰ τὴν ἁπλότητα, εἶναι τὸ ἐκ papier maché κάτοπτρον καὶ τράπεζα, τῶν Κυρίων H. Clay καὶ υἱοῦ (ἰδὲ ἀριθ. 60).

Τὸ εἰς τὰς δύο εἰκονογραφίας ἀριθ. 62, καὶ ἀριθ. 151· διδόμενον κάτοπτρον τοῦ Κυρίου Snell ἐκ μαονίου ξύλου λεπτουργημένον μὲ τὴν πλέον καλλιτεχνικὴν τέχνην εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῆς Ἀγγλικῆς ξυλουργίας. Τὸ σχέδιόν του ἐλήφθη ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ περιφήμου γλύπτου Βαρώνου

* Ἡ Γκούτα-Πέρκα εἶναι κόμμι ξανθὸν καταῤῥέον ἐκ δένδρου τῆς νήσου Βορνεὼ ὀνομαζομένου Πέρκα· ἐκτεθειμένη δὲ εἰς τὸν ἀέρα ξηραίνεται καὶ γίνεται ἐλαστικὴ καὶ ἐλαφρὰ ὡς φελλός. Ἔχει δὲ καὶ ἄλλην ἀξιόλογον ἰδιότητα, διὰ τὴν ὁποίαν κατασκευάζονται ἐξ αὐτῆς ἀκουστικοὶ σωλῆνες μεταδίδοντες τὴν φωνὴν εἰς ἀπόστασιν 300 ὀργυιῶν. Οἱ κωφοὶ μεταχειρίζονται τοὺς σωλῆνας τούτους μάλιστα εἰς τὰς ἐκκλησίας διὰ ν' ἀκουσωσι τοὺς ἱεροκήρυκας. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ ἐκ Γκούτα-Πέρκας κατασκευαζόμενα σκεύη καὶ ἀγγεῖα πίπτουσι μέν, ἀλλὰ δὲν θραύονται. Ἡ πολύτιμος αὕτη ὕλη μόλις εἶναι ἑπτὰ ἔτη ἀφοῦ ἀνεκαλύφθη.

Μαροκέττη καὶ ἐκατασκευάσθη ἀπὸ τὸν ἐκθέτην του Κύριον Snell. *Ἡ ὑπὸ κάτω τούτου λάρναξ εἶναι διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ὑαλικῶν, τὸ δὲ μάρμαρον αὐτοῦ ἐξωρύχθη ἀπὸ τὰ λατομεῖα τοῦ* Galway.

Δὲν δυνάμεθα ν' ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ δωματίου τῆς Ἀγγλίας χωρὶς νὰ κάμωμεν μνείαν καὶ τοῦ μικροῦ μὲν (ἴδε ἀριθ. 152) εἰς τὴν εἰκονογραφίαν, πλὴν ἀρκετὰ μεγάλου εἰς τὸ πραγματικὸν κεχρυσωμένου ὀρειχαλκίνου καλλυντηρίου κατόπτρου τ' ὁποῖον ὁ Κύριος W. Pott *ἐκ Βιρμιγάμης κατεσκεύασε διὰ τὴν Δούκισσαν τοῦ Σαθερλάνδ. Ἐπὶ τούτου χαριέντως κάθηνται κομμούμεναι δύο λευκόταται ἐκ Σινικῆς ζύμης Νηρεΐδες ἐνῷ πλησίον των κρέμανται ἀρωματικὰ θυμιατά, ἐκ τῶν ῥαμφῶν δύο Ἱεράκων. Τὸ στέμμα τῆς Δουκίσσης, καὶ τὸ λόγιον αὐτῆς* Frangas non flectes (*μὲ λυγίζεις πλὴν δὲν μὲ συντρίβεις*) *στεφανόνουσι τὸ ὡραιότατον κομψότατον, καὶ ἐντεχνέστατον τοῦτο ἔργον τῆς σκευοποιίας.*

Τὸ Βέλγιον ἔστειλε λαμπρὰ ξύλινα ἔπιπλα, ἐν οἷς μίαν λαμπρὰν κλίνην τὴν ὁποίαν παρεδράμομεν ἀνωτέρω καὶ τὸ ποδῆρες κάτοπτρον τοῦ ἐν Βρυξέλλαις K. J. Dussaert. *Τὸ πλαίσιον τοῦ κατόπτρου τούτου εἶναι ἀπὸ μαλακὸν λίθον χρυσωμένον τοιουτοτρόπως ὥστε φαίνεται ξύλον, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐξετυπώθη ἐπιτηδειότατα ὅλη ἡ Μυθολογία μας καὶ ὅλη ἡ Ἁγία Γραφή· ὁ Ἑρμῆς, ἡ Φήμη, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Θάνατος μὲ τὸ δρέπανόν του ἀφαρπάζων ἓν βρέφος, Ἄγγελοι, μία Θεοτόκος μὲ τὸν Ἰησοῦν, πολλοὶ Ἅγιοι, ὁ Ἥλιος ἀνατέλλων μὲ τὰς χρυσᾶς του ἀκτῖνας, 65 ἄλλα ἀγάλματα, πλῆθος ἀστέρων, ὀπωρικῶν, ἀνθέων, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα ταῦτα εἶναι μικρά, εἰκάζει ὁ ἀναγνώστης τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ τεχνίτου.*

Σποράδην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ βλέπει τις διάφορα ἄλλα κάτοπτρα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ὅμως ἀπέναντι τῶν εἰρημένων δὲν εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξια. Ἐὰν δὲ καὶ αὐτὰ ἠθέλαμεν νὰ περιγράψωμεν ὡσαύτως, 10 τόμοι δὲν ἤρκουν εἰς τὴν περιγραφὴν ὅλων ὅσα ἐξετέθησαν.

Οἱ Κύριοι R. W. Swinburne *καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν μεγάλας πλάκας πολυχρόων ὑάλων αἵτινες χρησιμεύουν εἰς κατασκευὴν καὶ στολισμὸν τραπεζῶν, θυρῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἐνίοτε τοίχων. Ἐξ αὐτῶν δὲ διεκρίναμεν ἕνα καταμέλανα ὅστις ὁμοιάζει τὰ κάτοπτρα τῶν ἀρχαίων. Θεωρῶν τις τὴν μορφήν του ἐναλλὰξ εἰς τὸν μαῦρον τοῦτον ὕαλον καὶ εἰς ἓν τῶν σημερινῶν κατόπτρων βλέπει τὴν πρόοδον καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς νεωτέρας τέχνης.*

Ἐνταῦθα δὲν ἔπρεπεν ἴσως νὰ παραθέσω τὸ χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν καλλυντήριον (toilette) *τὸ ὁποῖον κατεσκευάσθη διὰ τὴν δούκισσαν τῆς Πάρμας, ἀλλ ἐπειδὴ ἐπ' αὐτοῦ φαίνεται τὸ ὡραιότερον καὶ πολυτιμότερον κάτοπτρον ὅλων ὅσα εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο ἐστάλησαν, τελειόνω τὰς περὶ κατόπτρων σημειώσεις μου μὲ τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ. Ὀλίγοι βασιλεῖς ἴσως σήμερον ἔχουν τοιοῦτο κάτοπτρον.*

Τὸ καλλυντήριον τῆς δουκίσσης τῆς Πάρμας ἔχει ἀξίαν 6,000 λιρῶν καὶ κατεσκευάσθη εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὸν Κ. Φρομὰν Μεριὲ ἐξ ἐράνων, διὰ νὰ προσφερθῇ εἰς τὴν δούκισσαν. Αἱ ὗλαι ἐξ ὧν συνετέθη εἶναι καθαρὸς χρυσός, ἄργυρος καὶ πολύτιμοι λίθοι· διαιρεῖται δὲ εἰς δύω διακεκριμένα μέρη, τὴν ἀργυρᾶν τράπεζαν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς κάτοπτρον. Ὁ Ὅλμος τῆς τραπέζης ἤθελεν εἶσθαι ἔλλειψις, ἂν 4 μικραὶ ἐξοχαὶ ἄνω τῶν 4 ποδῶν δὲν μετεσχημάτιζον τὸ κυρτὸν τῆς καμπύλης γραμμῆς· ἡ δὲ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος τούτου εἶναι ψηφιδωτὴ μὲ διαφόρους ἐπιγραφὰς σημαινούσας τὴν ἀφιέρωσιν πρὸς τὴν δούκισσαν. Ἡ ζώνη τοῦ ὅλμου τούτου σχηματίζεται ἀπὸ λεπτοτάτους χρυσοῦς κλάδους φέροντας λίθους πολυτίμους, ὑποστηρίζουν δὲ αὐτὸν 4 ἀργυροῖ ἄγγελοι μὲ πτερὰ ἀνοικτὰ περιπεπλεγμένοι εἰς ἀνοικτοὺς καὶ κλειστοὺς κρίνους ὅλους ἀργυροχρύσους καὶ σχηματίζοντες τοὺς κορμοὺς τῶν ποδῶν τῆς τραπέζης. Οἱ πόδες οὗτοι δὲν φαίνονται διόλου διότι σκεπάζονται ἀπὸ πλατέα ἀργυρόχρυσα φύλλα ἀμπέλου, ἑνόνονται δὲ διαγωνίως διὰ κλημάτων ἀργυροχρύσων μὲ πλατέα φύλλα ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται μικρὰ πτηνὰ ἀργυρᾶ. Τὸ δὲ μέρος ὅπου διασταυροῦνται τὰ δύω κλήματα σκεπάζεται ἀπὸ μεγίστην ἀργυρᾶν δέσμην ζωηροτάτων κρίνων ἀνοικτῶν καὶ κλειστῶν.

Ἐπὶ τῆς δαψιλοῦς καὶ περικαλλεστάτης ταύτης τραπέζης κεῖνται λεκάνη καὶ προχόη ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ, ἔργα θαυμάσια διὰ τὸ κομψὸν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ἐργασίας καὶ διὰ πολυτίμων λίθων πεποικιλμένα· ὀπίσω δὲ τῶν ἀγγείων τούτων εἶναι τὸ κάτοπτρον ἔχον ὕψος μὲν μέτριον σχῆμα δὲ κωνικοῦ θόλου. Τὸ πολύτιμον διὰ τὴν ὕλην πλαίσιον αὐτοῦ ἀποδεικνύεται πολυτιμότερον διὰ τὴν ἐργασίαν. Ὁ χρυσὸς καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐδαπανήθησαν εἰς αὐτὴν ἀφθόνως, διάφορα δὲ παράσημα ἐκ λίθων πολυχρόων, δύο ἄγγελοι ἀργυροῖ μὲ χρυσᾶς ἀνοικτὰς πτέρυγας κρατοῦντες ῥομφαίας καὶ ἄνωθεν σκιαζόμενοι ἀπὸ δέσμας κρίνων κλειστῶν καὶ ἀνοικτῶν, μικρὰ ἀργυρᾶ πτηνὰ στίλβοντα ἐπὶ τοῦ κιτρίνου χρυσοῦ, δέκα μικροὶ ἄγγελοι ἐπίσης ἀργυροῖ, κλάδοι, φύλλα καὶ χρυσοῦν στέμμα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται σταυρός, ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦν

θέαμα τὸ ὁποῖον, καθὼς ὁ μαγνήτης τὰ ῥινίσματα τοῦ σιδήρου, οὕτως ἐφελκύει τὰ πλήθη τῶν θεατῶν. Ἐκεῖ πλησίον δὲ ἄλλο δὲν ἀκούεις εἰμὴ, τὶ πλοῦτος! τί βασιλικὸν ἔπιπλον! τί λαμπρότης!

Ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ κατόπτρου εἶναι δύο μικρὰ κιβώτια κλειστὰ ὅμοια ἀρχαίων ναρθήκων, ἐξ ἀργύρου καὶ λίθων πολυτίμων καὶ αὐτά. Ἡ ἁρμονία αὐτῶν πρὸς τὸ ὅλον εἶναι ἐντελὴς, χρησιμεύουν δὲ εἰς τὸ νὰ ἐναποθέτωνται οἱ ἀδάμαντες καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς δουκίσσης τῆς Πάρμας. Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ νάρθηξ τὸν ὁποῖον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εὗρε μεταξὺ τῶν θησαυρῶν τοῦ Δαρείου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐφύλαττε τὴν Ἀριστοτελικὴν διόρθωσιν τοῦ Ὁμήρου, ὡμοίαζεν ἓν τῶν κιβωτίων τούτων.

Ὁ τεχνίτης εἰς συμπλήρωσιν τῆς λαμπρότητος τοῦ ὅλου ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύω μικρὰ θυμιατήρια καὶ δύω λυχνίας μὲ πέντε κλάδους καὶ ταῦτα ἐκ τῶν αὐτῶν μετάλλων καὶ πολυτίμων λίθων κατεσκευασμένα. Ποία νέα κατοπτριζομένη ἐντὸς τοιούτου μυθώδους καλλυντηρίου, ἐν μέσῳ τοσούτων φώτων καὶ ἀρωμάτων, δύναται ν' ἀποφύγῃ τοὺς καπνούς τῆς φιλαρεσκείας καὶ νὰ μὴ νομίσῃ ἑαυτὴν ἀξίαν τῶν ὡραιοτέρων νυμφῶν τῆς Μυθολογίας (ἰδὲ ἀριθ. 209).

Ἐνόμισα ὅτι διερχόμενος τὰ λαμπρὰ κάτοπτρα τῶν νεωτέρων, τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ αἰῶνος τῶν ἐφευρέσεων, ἤθελα ἀπαντήσει τέλος καὶ τὰ πυρπολικὰ κάτοπτρα τοῦ Ἀρχιμήδους· πλὴν ἠπατήθην. Οἱ νεώτεροι ὄχι μόνον δὲν ἠσχολήθησαν εἰς ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἐνδοξοτέρων ἀρχαιολόγων τῆς Εὐρώπης θεωροῦν τὸ πρᾶγμα μῦθον ἁπλοῦν. Ἀλλ' ἡμεῖς πιστεύοντες ὅτι ἡ διήγησις ἐκείνη βασίζεται εἰς ἀδιαφιλονεικήτους χρονολογίας καὶ ἀληθῆ ἱστορικὰ συμβάντα, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμεν ἐπὶ τέλους περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς ὀλίγα.

Διϊσχυρίζονται πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων ὅτι οἱ κυρτοὶ ὕαλοι ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι δὲν ἐγνώριζον οὗτοι εἰμὴ μόνον τὰ κοῖλα κάτοπτρα. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω ἐν πρώτοις, πῶς ἦσαν ἄγνωστοι εἰς τοὺς ἀρχαίους οἱ κυρτοὶ ὕαλοι, ἐνῷ ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὑάλους τινὰς καὶ κρυσταλλίνας σφαίρας, αἵτινες διατεθειμέναι πρὸς τὸν ἥλιον κατὰ γωνίαν τινὰ ἔκαιον τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς σάρκας ἐκείνων ἐπὶ τῶν ὁποίων συνέπιπτον αἱ ἀντανακλώμεναι ἀκτῖνες. Ὁ δὲ Λακτάντιος προσθέτει, ὅτι ὁ πλήρης ὕδατος σφαιρικὸς ὕαλος ἀνάπτει τὸ πῦρ, ἔστω καὶ ἐπὶ τοῦ δριμυτάτου ψύχους τοῦ χειμῶνος.

Τὰ κάτοπτρα λοιπὸν δι' ὧν ὁ Ἀρχιμήδης ἔκαψε τὸν στόλον τοῦ Μαρκέλλου ἔξω ἀπὸ τὰς Συρακούσας, καὶ τὰ ὁποῖα ὁ Πρόκλος μετεχειρίσθη ὕστερον διὰ νὰ κάψῃ τὸν στόλον τῶν τὸ Βυζάντιον πολιορκούντων Βενετῶν, μνημονεύονται ἀπὸ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην, ἀπὸ τὸν Εὐστάθιον, τὸν Ζωναρᾶν καὶ τὸν Γαλιλαῖον. Τοὺς ἱστορικοὺς τούτους λαμβάνομεν καθ' ἡμέραν μάρτυρας πολλῶν πραγμάτων, διατὶ νὰ μὴ τοὺς πιστεύσωμεν ὁμιλοῦντας περὶ τῶν κατόπτρων ἐκείνων; Τάχα οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσωσί ποτε εἰς τόσην μωρίαν ὥστε νὰ πλάσωσι τοιαύτην ὑπόθεσιν ἀνύπαρκτον οὖσαν; Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ὁ Τσέτσης, ποιητὴς Ἕλλην ζήσας περὶ τὰ 1,200 μ. Χ., περιγράφει λεπτομερῶς τὰ κάτοπτρα ἐκεῖνα. Λέγει ὅτι τὸ κάτοπτρον τοῦ Ἀρχιμήδους συνίστατο κυρίως ἐκ πολλῶν κατόπτρων, τὰ ὁποῖα διετίθεντο τοιουτοτρόπως ὥστε νὰ σχηματίζωσι κατοπτρικὸν πολύγωνον. Τὰ κάτοπτρα ταῦτα συνεδέοντο διὰ κλειδώσεων, καὶ διὰ τούτων ἐδύναντο νὰ σχηματίσωσιν ὀξείας ἢ ἀμβλείας γωνίας κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἐπιστατοῦντος ἀνδρός. Οὗτος διέθετε λοιπὸν τὰ κάτοπτρα τοιουτοτρόπως ὥστε ὅλα νὰ ῥίπτωσι τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον. ὅταν δὲ τοῦτο ἐγίνετο, ἐννοεῖται ὅτι πᾶν εὔπρηστον πρᾶγμα εὑρισκόμενον ἐπὶ τοῦ σημείου ἐκείνου ὤφειλε νὰ πυρποληθῇ. Ὁ Τσέτσης εἴπαμεν ὅτι ἔζησε περὶ τὰ 1,200· ἐπειδὴ δὲ ο Πρόκλος ἔκαψε τὸν Βενετικὸν στόλον τὸ 1,500 πιθανὸν ὅτι ὁ ὕστερος ὠφελήθη ἐκ τῆς περιγραφῆς τοῦ πρώτου.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἡ περίστασις αὕτη καὶ ἄλλαι πολλαὶ μαρτυρίαι τὰς ὁποίας ἐδυνάμην νὰ παραθέσω, ἐὰν τὰ ὅρια τῆς περιγραφῆς τὸ ἐπέτρεπον, ἀποδεικνύουν τὴν ὕπαρξιν τῶν φερονύμων τοῦ Ἀρχιμήδους κατόπτρων. Κατὰ τοῦτο δὲ μόνον ὁ Σικελιώτης Διόδωρος καὶ ἄλλοι τινὲς συγγραφεῖς ἴσως περιέπεσαν εἰς ὑπερβολὰς, ὅτι ἔθεσαν τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον εἰς ἀπόστασιν τριῶν σταδίων, ἤτοι 3,000 βημάτων. Ὁ Κ. Kircher, ὅστις καλῶς ἐσπούδασε τὴν τοποθεσίαν τῶν Συρακουσῶν, λέγει ὅτι ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος δὲν πρέπει ν' ἀπεῖχε τῆς ἑστίας τοῦ Ἀρχιμήδους πλειότερα τῶν 30 βημάτων. Τῷόντι δὲ καὶ κατὰ τὰς παρατηρήσεις ἄλλων περὶ τῆς ἀρχαίας θέσεως τῶν Συρακουσῶν, τὸ λεγόμενον. Ὠτίον τοῦ Διονυσίου ἔκειτο ἀντικρὺ τοῦ λιμένος· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχαῖοι προσέβαλλον εἰς τὰ μόνιμα ὀχυρώματα ὄχι κλιμακηδὸν ὡς σήμερον, ἀλλὰ κατ' εὐθεῖαν καὶ ἐκ τοῦ συστάδην διὰ νὰ δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς καταπέλτας καὶ τὰς ἄλλας μηχανάς των, ὁ στόλος τοῦ Μαρκέλλου δὲν ἐδύνατο νὰ διατρίβῃ ἐκτὸς τοῦ εὐρυχώρου λιμένος τῶν

Συρακουσῶν, ἀλλ' ἦτον ἐντὸς αὐτοῦ· διότι κατ' ἐναντίαν περίστασιν δὲν ἐδύνατο νὰ ἴδῃ τὴν πόλιν εἰμὴ ἐξ ἀποστάσεως μεγαλητέρας των 3,000 βημάτων. Τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις προσθέτομεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ, ἁρμοδιώτεροι δὲ Ἕλληνες ἐδύναντο ἴσως νὰ παύσωσι πᾶσαν ἀμφιβολίαν τῶν ξένων,—περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος.

IV.

Τράπεζαι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τραπεζῶν ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν παντὸς ἄλλου εἴδους τεχνουργημάτων ἐν αὐτῷ, καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἔστειλαν ὡραιότατα δείγματα τοῦ σκεύους τούτου.

Εἴδομεν ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τράπεζα ἦτο σχεδὸν ἀχώριστος ἀπὸ τὴν κλίνην· ἐπειδὴ δὲ αἱ κλίναι τῶν ἀρχαίων ἦσαν πολυτελέσταται, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι καὶ αἱ τράπεζαι ὡσαύτως.

Τῶν Ἑλλήνων αἱ τράπεζαι συνήθως ἦσαν τρίποδες καὶ εἶχον σκέπασμα καλούμενον ὅλμον· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἦσαν μονόποδες, τρίποδες, καὶ ἐνίοτε τετράποδες. Τὸ σχῆμα αὐτῶν στρογγύλον, ὠοειδὲς, ὀρθογώνιον, ἐπίμηκες ἢ πεταλῶδες· κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ κέδρον, ἔβενον, μάρμαρον, ἄργυρον, ἐλέφαντα, μὲ ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς πόδας. Τὰ σχέδια διαφόρων ῥωμαϊκῶν τραπεζῶν τὰ ὁποῖα εἶδον ἐπὶ πολλῶν πηλίνων ἀγγείων εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, μὲ πείθουν ὅτε μικροτάτη εἶναι ἡ διαφορὰ τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τὰς σημερινὰς τραπέζας. Οἱ Ῥωμαῖοι κατεσκεύαζον τραπέζας καὶ ἀπὸ lignum citrum, ξύλον τὸ ὁποῖον τινὲς τῶν ἀρχαιολόγων θεωροῦν ὅτι ἦτο τῶν κιτριῶν τῆς Χίου, καὶ τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο πολύτιμον διότι αἱ σπεῖραί του ὡμοίαζον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς οὐρᾶς τοῦ ταῶ· ἄλλοι δὲ λέγουν ὅτι ἦτο ξύλον δένδρου σπανίου τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν γνωρίζομεν καὶ τὸ ὁποῖον τόσον ἐτιμᾶτο ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ὥστε μόνον οἱ πλουσιώτατοι ἐδύναντο νὰ τὸ ἀποκτήσωσιν.

Ὁ Λίβιος λέγει ὅτι αἱ μονόποδες τράπεζαι εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὸν Ἀσιατικὸν στρατὸν ὡς μεγίστη πολυτέλεια. Ἕτερος συγγραφεὺς λέγει ὅτι ἡ τράπεζα τοῦ βασιλέως Ἰούβα ἐπωλήθη ἀντὶ 15,000 στατήρων καὶ ὅτι ἡ τοῦ Πτολεμαίου ἦτο ἔτι πολυτιμοτέρα, διότι εἶχε 4 ποδῶν καὶ ἡμίσεως διάμετρον καὶ πάχος 3 δακτύλων, οὖσα δὲ ὁλόχρυσος ἐπωλήθη εἰς πολὺ μεγαλητέραν τιμὴν, διὰ τὸ βάρος τοῦ χρυσίου της. Ἡ τράπεζα τοῦ Κικέρωνος ἤξιζε 2,000 νούμμους (νόμισμα σχεδὸν ἰσοδύναμον τοῦ στατῆρος) ὁ δὲ Πλίνιος λέγει ὅτι δύω τράπεζαι τοῦ Γάλλου Ἀσινίου ἐπωλήθησαν εἰς τοιαύτην τιμὴν ὥστε μὲ ἑκάστην αὐτῶν ἠγόραζέ τις ἓν ὑποστατικόν. Μετεχειρίζοντο δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἕλληνες δύω τραπέζας, μίαν διὰ τὰ κυρίως φαγητὰ, καὶ μίαν διὰ τὰ τραγήματα καὶ τὸν οἶνον. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἔψαλλον καὶ ἔσπενδον, ὕστερον δὲ στρώνοντες προσκεφάλαια κατεκλίνοντο καὶ ἀπεκοιμῶντο.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἔβλεπέ τις ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ τὸ γεῦμα χρυσῆν οἰνοχόην τὴν ὁποίαν μόλις δύω ἄνθρωποι ἐδύναντο νὰ κινήσωσι καὶ πλῆθος λαγήνων ὡσαύτως χρυσῶν συμμέτρως διατεθειμένων. Ὑπηρέται νέοι συμποσιάζοντες, εὐειδεῖς ὡς Γανυμῆδαι, ἐνδεδυμένοι πλουσιώτατα καθὼς οἱ κύριοί των, πλῆθος παρασίτων καὶ μουσικὴ ἐξαίσιος συνεπλήρουν τὴν πολυτέλειαν καὶ χαυνότητα ἐκείνην ἥτις ἤρχιζε νὰ προμηνύῃ τὴν διάλυσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Αἱ τράπεζαι ἦσαν ὡσαύτως πολυτελεῖς ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῶν Ἑλλήνων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπιθέτων τοῦ Ὁμήρου ἀργυρᾶ, καλὴ, εὔξοος, κυανόπεζα, κτλ. Ἂν δὲ πιστεύσωμεν τὴν Μυθολογίαν ἢ μᾶλλον τὸν αὐτὸν ποιητὴν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ὑπῆρχε τοῦ Ἡλίου ἡ τράπεζα, τῆς ὁποίας μόνη ἡ ἐπωνυμία ἀρκεῖ νὰ δώσῃ ἰδέαν τῆς λαμπρότητος αὐτῆς, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ζεὺς πολλάκις καταβαίνων ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἠγάπα νὰ παρακάθηται εἰς αὐτήν.

Νὰ περιγράψω τὰς τραπέζας τοῦ ὑαλίνου παλατίου εἶναι ἀδύνατον, διότι μόνον ἀγγλικῶν ὑπάρχουν 120 διάφορα σχήματα· τῆς Γαλλίας ὑπάρχουν 16, τῆς Αὐστρίας 20, τοῦ Βελγίου 13, τῆς Ῥωσσίας 7, τῆς Γερμανίας 6, τῆς Μελίτης 7, τῆς Ἰταλίας 24, τοῦ Καναδᾶ 8, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν 5 καὶ τῶν Ἰνδιῶν 6. Ἐκ τούτων λοιπὸν λαμβάνω τὰς ἀξιολογωτέρας, εἴτε διὰ τὴν ἐργασίαν ἐν γένει, εἴτε διὰ μηχανισμόν τινα· εἶναι δὲ κατεσκευασμέναι ἀπὸ ἔβενον, δρῦν, καρυόξυλον, papier maché, ἐλέφαντα, γκούτα-πέρκαν, μάρμαρον, κόκκαλα, ψάθαν, ἀλάβαστρον ἀγγλικὸν, καὶ μάρμαρον ἢ ξύλον ψηφιδωτόν.

Αἱ τράπεζαι τῶν Κυρίων Οὔϊλσων καὶ Υἱῶν ὀνομάζονται τράπεζαι περιστρεφόμεναι, διότι συγχρόνως χρησιμεύουν ὡς λογεῖα, διὰ χαρτοπαίγνια καὶ τὸ ζατρίκιον. Ὁ ὅλμος των εἶναι κυκλοειδὴς, ἐλλειψοειδὴς ἢ τετράγωνος, καὶ ἐνῷ παρουσιάζει ἐπιφάνειαν

ἀπὸ στόφαν διὰ χαρτία, αἴφνης ἡ ἐπιφάνεια αὕτη στρεφομένη περὶ τὸν ἄξωνά της κρύπτεται ὑποκάτω, καὶ εἰς τὴν πρώτην θέσιν αὐτῆς ἀναφαίνεται ἄλλη μὲ τετράγωνα διὰ τὸ ζατρίκιον· ἢ ἐνῷ παρουσιάζει ἐπιφάνειαν στιλπνὴν ὡς εἶναι ὅλου τοῦ σκεύους αὐτὴ περιστρεφομένη ὁμοίως κρύπτεται ὑποκάτω, καὶ ἀναφαίνεται ἄλλη ἀπὸ στόφαν.

Ἡ τετράπους καὶ ὀκτάγωνος τράπεζα τοῦ G. Watson, μὲ ψηφοθετήματα διάφορα καὶ κυμάτια, εἶναι ἀναντιῤῥήτως τὸ λαμπρότερον ἔργον τῆς ἀγγλικῆς λεπτουργίας. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὅλμου της ὑπάρχει τὸ βασιλικὸν παράσημον τῆς Ἀγγλίας, καὶ περὶ αὐτὸ φαίνονται τρόπαια, πύργοι, ἄνθρωποι, πτηνά, ὅλα συνθεμένα ἀπὸ πολύχροα ξύλα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἐντελῆ στίλβωσιν τοῦ ὅλου ὁ ὀφθαλμὸς ἀπατώμενος νομίζει ὅτι εἶναι ἰχνογραφημένα.

Πλησίον τῆς τραπέζης τῶν Κυρίων G. Watson, οἱ Κύριοι Johnstone and Jeanes, ἐπιπλοποιοὶ τῆς Βασιλίσσης, ἐξέθηκαν κατέναντι τῆς ῥηθείσης στρογγύλην τράπεζαν, κατασκευῆς ἁπλουστάτης μέν, ἀγχινουστάτης δέ (ἰδὲ ἀριθ. 154).

Ὁ ὅλμος αὐτῆς εἶναι κύκλος 5 ποδῶν διαμέτρου καὶ μὲ 8 ἀκτῖνας· ἤγουν ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὅλμου σύγκειται ἀπὸ 8 ἰσοσκελῆ τρίγωνα, τὰ ὁποῖα κοινὴν κορυφὴν ἔχουν τὸ κέντρον τῆς τραπέζης, καὶ τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ συνεσφιγμένα, ὅμως δὲν λανθάνουν τὸν ὀξυδερκῆ ὀφθαλμὸν ὥστε νὰ μὴ διακρίνῃ τὰς 8 διαιρετικὰς ἀκτῖνας, αἵτινες τὰ χωρίζουν. Ὁ δὲ μηχανισμὸς τῆς τραπέζης εἶναι οὗτος.

Ὅταν στρέψῃς τὸν στρογγύλον τοῦτον ὅλμον ἀπὸ τ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιά, αἱ 8 ἀκτῖνες ἀνοίγονται διὰ μηχανισμοῦ ὄντος κάτωθεν τοῦ ὅλμου καὶ ἀφίνουν κενὰ διὰ 8 νέας σανίδας, αἵτινες προστιθέμεναι αὐξάνουν τὴν διάμετρον τοῦ κύκλου ἀπὸ 5 εἰς 7 πόδας, ὥστε ἡ ἰδία τράπεζα ἥτις χρησιμεύει διὰ νὰ παρακάθηνται 7 ἄνθρωποι, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ συγχρόνως καὶ διὰ 12. Ὑποθέτομεν ὅμως ὅτι θέλομεν νὰ προσκαλέσωμεν περισσοτέρους τῶν 12 φίλων· μόνον τὸν ὅλμον θέλομεν στρέψει πάλιν ἀπὸ τ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιά, καὶ πάλιν αἱ 8 ἀκτῖνες ἀνοίγονται περισσότερον καὶ 8 νέαι σανίδες προσθετόμεναι ἐκτείνουν ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς τραπέζης. Σημειωτέον δὲ ὅτι, ὁσάκις παραθέσωμεν νέας σανίδας, πρέπει νὰ στρέψωμεν τὸν ἴδιον ὅλμον τοὐναντίον ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερά, διὰ νὰ συσφιγχθῶσι καὶ συσσωματωθῶσιν.

Δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 155 τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τραπέζης τῶν Κυρίων Holland καὶ υἱοῦ πολυμόχθου κατασκευῆς μέν,—πλὴν ἰδέας γελοιωδεστάτης, διότι τί ἀτοπώτερον παρὰ μέσῳ μιᾶς αἰθούσης νὰ ζητῇ τις νὰ ῥίψῃ ἓν ψυχρὸν πλέγμα ὄφεων.

Ἡ μικρὰ τράπεζα τοῦ ἀριθ. 17 κατασκευὴ τῶν Κυρίων Winfield καὶ Συντρ. Εἶναι ἐκ κεχρυσωμένου ὀρειχάλκου, ἐλαφρά, χαρίεσσα, καὶ ἁπλουστάτη.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνακλίντρων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς τραπέζας, τὰ καθίσματα, κτλ. δὲν εἶναι μέγας· ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ τούτων, διαφόρων σχημάτων, ἀπὸ ξύλα σπάνια, καὶ μὲ στρωμνὰς ἀπὸ τρίχινα ἢ μάλλινα ὑφάσματα, διφθέρας κατειργασμένας, κατυφὲ ἢ πλούσια μεταξωτά, ὅμοια τῶν λοιπῶν σκευῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν μορφήν.

Μεταξὺ τούτων μόνον τὸ ἐκ γαιάνθρακος ἀνάκλιντρον, τὸ ὁποῖον ἐκθέτει ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν. Κατεσκευάσθη εἰς τὸ Fifeshire ὑπὸ τοῦ Κυρίου Θωμᾶ Οὐΐλλιαμς Βὸν (Vaun)· εἶναι δὲ δι' 6 ἀνθρώπους, καὶ πρέπει νὰ τεθῇ εἰς κῆπον, ἢ αὐλήν, ὄχι εἰς θάλαμον. Τὸ σχῆμά του ὁμοιάζει πρὸς ἑδώλιον μὲ νωτοστήριγμα εἰς τὸ ὁποῖον οὔτε ποικίλματα οὔτε πολλαὶ γλυφαὶ φαίνονται, ἀλλὰ μόνον 4 στῆλαι ὀρθογώνιοι λήγουσαι εἰς 4 μαύρας σφαίρας. Εἶναι καταμέλαν, στιλπνὸν ὡς μαῦρον μάρμαρον καὶ καθαρώτατον, ὥστε καὶ τὰ λευκότατα ἐνδύματα ἂν φέρῃς, δὲν ἔχεις τὸν ἐλάχιστον φόβον νὰ τὰ κηλιδώσῃς, ἂν ἐπὶ τούτου καθήσῃς. Τὸ ἀνάκλιντρον τοῦτο ἤθελεν ἀναλογεῖ ἐξαίρετα πρὸς τὸν ἐβένινον θρόνον τοῦ Πλούτωνος ἂν ὑπῆρχεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καθ' ὅσον καὶ τὸ σχέδιον καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ ὁμοιάζουν πρὸς τὰ ἁπλᾶ ἐκεῖνα ἀνάκλιντρα τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων.

Εἷς μέγας ὅλμος τραπέζης ἐξ ἑνὸς κομματίου δρυὸς κοπείσης ἀπὸ τὸ δάσος τοῦ Νορθάμτωνσχερ, κρεμάμενος εἰς τὸν τοῖχον, ἔχων μῆκος σχεδὸν 5 μέτρων καὶ πλάτος τὸ ἥμισυ, ἐστιλβωμένος καὶ μὲ παλίῤῥοα ὕδατα, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἔργον τῶν Κ. Gillow καὶ Συντρ., εἶναι ἓν τῶν περιεργοτάτων ἀγγλικῶν σκευῶν.

Ὁ Κ. Ἐδμὼν Nye ἔστειλεν ἐκ τῆς πολίχνης Τάμπριτζ-Οὐέλς τράπεζαν τὴν ὁποίαν ὠνόμασε ναυτικήν. Ὁ ὅλμος αὐτῆς εἶναι στρογγύλος, καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ φαίνεται θάλασσα τεταραγμένη καὶ ναῦς μεγάλη κινδυνεύουσα. Ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα καὶ ἡ ναῦς εἶναι ψηφοθετήματα συγκείμενα ἀπὸ 118,800 πολύχροα τεμάχια ξύλου, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς θεωρούμενα ὁμοιάζουν κεντήματα βελόνης ἐπὶ χονδροπάνου.

Αἱ τράπεζαι τῆς Ταπροβάνης τῶν Ἰνδιῶν δὲν ἔχουν ἄλλο ἀξιοσημείωτον εἰμὴ ὅτι εἶναι κατεσκευασμέναι ἀπὸ μαόνιον καὶ ἄλλα πολύτιμα ξύλα τοῦ τόπου ἐκείνου.

Ἡ ἐργασία τῶν τραπεζῶν τῆς Μελίτης εἶναι ἀρίστη, καὶ μάλιστα παραβάλλεται πρὸς τὴν τῶν ὡραιοτέρων τεχνουργημάτων τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία καὶ ὁ Πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἐξέθηκαν διάφορα τεχνουργήματα ἴδια αὐτῶν, ἢ διὰ δαπάνης αὐτῶν ἐκδοθέντα, τὰ ὁποῖα θέλομεν ἀναφέρει εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Ἐνταῦθα δὲ σημειοῦμεν τὴν ἐξ ἠλεκτρικοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τράπεζαν τῆς Βασιλίσσης τὴν κατασκευασθεῖσαν ἀπὸ τὸν Κ. Ἐλκιγκτων. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ταύτης φαίνονται ἀνακοίλως ἐκτυπωμέναι ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Ἀστρονομία, ἡ Γεωμετρία, ἡ Μουσική, ἡ Ῥητορική, καὶ εἰς τὸ μέσον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τοῦ κόσμου.

Τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ ἄλλα τεχνουργήματα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι σχεδὸν τὰ ἔσχατα πάντων εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἡ πλουσία Ὁμοσπονδία τῆς ὁποίας τὸ ναυτικὸν καὶ ἡ ἐμπορία μόνα σήμερον ἁμιλλῶνται πρὸς τὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς ὁποίας αἱ γιγαντιαῖαι πρόοδοι τὴν Ἀγγλίαν ταύτην εἰς οὐκ ὀλίγην φέρουν ἀνησυχίαν, αὐτὴ ἦλθεν εἰς τὸν λαμπρὸν τοῦτον γάμον μὲ τὰ πλέον πενιχρὰ ἐνδύματα. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ παράδοξον τοῦτο. Ἢ ἡ φιλοσοφία της, φαίνεται, τὴν παρεκίνησε νὰ παίξῃ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο πρόσωπον τοῦ Νασρεντὶν Χότζα μὲ τὴν χειρίδα τοῦ φορέματός του, ἢ ἐπίτηδες ἠθέλησε νὰ ψεύσῃ τοῦ κόσμου ὅλου τὰς προσδοκίας, ἢ τέλος ἐφοβήθη νὰ ἐκθέσῃ τοὺς θησαυρούς της εἰς τὰ κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Τὰ ἔπιπλα τῆς Ἀμερικῆς εἶναι λοιπὸν μικροῦ λόγου ἄξια. Μία κλίνη ἄνευ στροφίγγων καὶ καρφίων, συνδεομένη μόνον δι' ἁπλουστάτων ξυλοδέσεων, εἶναι ἔργον γνησίας ἀγχινοίας, οὐχὶ δὲ καὶ ἄξιον ἰδιαιτέρου θαυμασμοῦ. Ἡ Στρογγύλη λεγομένη τράπεζα θαυμάζεται καὶ αὐτὴ μᾶλλον διὰ τὴν ἀγχινουστάτην ἐφεύρεσιν τοῦ τεχνίτου ἢ δι' ἄλλο τι. Εἶναι κοινὸν γραφεῖον πολλῶν ὑπαλλήλων. Ὑπὲρ τοῦ εὐρυτάτου ὅλμου αὐτῆς ὑψοῦται ἐπὶ τῶν νώτων 6 μικρῶν ἄρκτων δίσκος φέρων κύλινδρον καθέτως αὐτοῦ μὲ 52 φακελλοθήκας ἀνὰ δύω, σημειωμένας δι' ἑνὸς γράμματος τοῦ ἀγγλικοῦ ἀλφαβήτου. Ὁ κύλινδρος οὗτος στρέφεται περὶ τὸν κάθετον ἄξωνά του, καὶ ὅταν τις τῶν παρὰ τὴν τράπεζαν καθημένων γραφέων θέλῃ ἔγγραφον ἐναποθεμένον εἰς μίαν τῶν εἰρημένων θηκῶν, ὠθεῖ ὀλίγον τὸν περιστρεφόμενον κύλινδρον καὶ φέρει αὐτὴν ἐνώπιόν του.

Αἱ γαλλικαὶ τράπεζαι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν δὲν εἶναι ἰδίως ἀξιοσημείωτοι, ἀλλὰ μάλιστα φαίνονται κατώτεραι πολλῶν. Ὅμως ἡ πολύμορφος τράπεζα τῶν ἐν Παρισίοις Κυρίων Krieger καὶ Συντρ. εἶναι τὸ πλέον οἰκονομικὸν ἔπιπλον διὰ πᾶσαν οἰκογένειαν. Εἶναι ἐλλειψοειδὴς καὶ χρησιμεύει ἄριστα εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης. Ἂν ὑπάρχῃ συναναστροφὴ καὶ ἐπιθυμῶσι νὰ παίξωσι χαρτία, ἡ ῥηθεῖσα τράπεζα διὰ τοῦ μεγάλου ἄξωνός της διαιρεῖται εἰς δύω ἡμιελλειψοειδεῖς, ὧν ἑκάστη διὰ μηχανισμοῦ ἀγχινουστάτου παρίσταται μὲ νέους πόδας, νέαν ἐπιφάνειαν, καὶ προσφέρει μικρὰν καὶ στερεωτάτην τετράγωνον τράπεζαν σκεπασμένην ἀπὸ στόφαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σκεῦος τοῦτο μεταβάλλεται εἰς τρεῖς τραπέζας, τὰς ὁποίας εὐκόλως πᾶς τις δὲν δύναται νὰ πορισθῇ εἴτε διὰ τὸ βαλάντιόν του εἴτε διὰ τὰς διαστάσεις τοῦ δωματίου.

Ἡ Τοσκάνα ἔστειλε μικρὰν καὶ ὡραίαν στρογγύλην τράπεζαν τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ Κ. Μπιανκίνη, ἀξιοσημείωτον διότι ἐπὶ τοῦ μέλανος μαρμάρου αὐτῆς φαίνονται ἄνθη, βότρεις, ῥόδα λευκά, κίτρινα καὶ κυανᾶ ὡς ζωγραφημένα, ἐνῷ καὶ αὐτὰ εἶναι ψηφοθετημένα καθὼς τὰ εἰς τὴν προειρημένην ξυλίνην τράπεζαν τοῦ Κ. Γεωργίου Οὐάτσων. Ἑτέρα δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους τράπεζα, ἔργον τοῦ ἐν Λιβόρνῳ Κ. Φ. Μαρτινέτη, εἶναι ὀρθογώνιος, ἀπὸ ἔβενον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλμου αὐτῆς φαίνονται μάχαι, παρατάξεις, μονομαχίαι ψηφοθετημέναι ἐξ ὀρειχάλκου καὶ μαρμάρων. Ἡ τράπεζα αὕτη εἶναι μία τῶν πρωτίστων τοῦ παλατίου.

Ὁ ἐν Βιέννῃ Κ. Habenicht ἔστειλε μικρὰν τράπεζαν τῆς ὁποίας ὁ ἀνοιγόμενος ὅλμος παρουσιάζει κιβώτιον μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ῥαπτικὰ ἐργαλεῖα τῶν Κυριῶν. Ἡ τράπεζα αὕτη εἶναι ὅλη ἀπὸ λευκὸν κόκκυλον καὶ ἐρυθρὸν κατυφὲ λεπτότατα ἐξειργασμένη. Ἑτέρα τράπεζα τῆς Αὐστρίας δὲν εἶναι μεγάλης ἀξίας, ἀλλὰ μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδός της, ἐπειδὴ ὁ ὅλμος αὐτῆς εἶναι ψάθα πολύτρητος καὶ λεπτοτάτη ὡς τῶν ἀραιῶν κοσκίνων. Πλησίον δὲ τῆς μεγάλης κλίνης τοῦ Αὐτοκράτορος εἶναι μεγίστη τράπεζα διὰ 40 πρόσωπα, ἔργον βαρὺ καὶ πολύμοχθον.

Ἡ Ῥωσσία ἔστειλεν ὀλίγας τραπέζας τῶν ὁποίων εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἐκθέσεως ταύτης θέλει γίνει ἰδιαιτέρα μνεία. Τρεῖς τούτων ἔχουν τὸν ὅλμον, τοὺς πόδας καὶ τὸν κορμὸν ὅλον ἐκ λίθου μαλαχίτου εὑρισκομένου μόνον εἰς τὰ μεταλλεῖα τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ παρέχουσιν ἰδιαιτέραν τέρψιν διὰ τὸ χρῶμά των, τὰ χρυσᾶ κλαδία, τὰ ζωάρια καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν φυσικὰς καὶ λαμπροτάτας γλυφάς των. Τὸ χώρισμα τοῦτο τῆς Ῥωσσίας θεωρεῖται ὡς τὸ μᾶλλον ἀγλαοφανὲς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου,

διότι ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τραπεζῶν ἔστειλεν ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἔκθεσιν μεγίστην θύραν δίπτυχον, λάρνακας καὶ ἄλλα ἀγγεῖα κατεσκευασμένα ὡσαύτως ἐκ μαλαχίτου λίθου. Ἀδύνατον δὲ ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ θαλάμου τούτου χωρὶς νὰ θαυμάσωμεν μὲ ἄπειρον ἡδονὴν, τὴν τράπεζαν τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔπεμψε δῶρον τῇ Βασιλίσσῃ Βικτωρίᾳ. Εἶναι ἐκ μετάλλου χρυσωμένου καὶ κατειργασμένου μὲ πολλὴν τέχνην, ἐπὶ δὲ τοῦ ὅλμου αὐτῆς φαίνεται κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον ζωγραφημένη λίμνη μὲ πτηνὰ μόλις ἐφαπτόμενα τοῦ ὕδατος, φύλλα πλατέα, ὀπωρικὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα (ἰδὲ ἀριθ. 39).

Τὸ Ἀμβοῦργον ἔστειλε μίαν τράπεζαν ἀξίας 400 διστήλων ἀπὸ ξύλον καὶ μὲ λαμπρὸν ψηφοθέτημα ἐξ ἐλέφαντος καὶ ἐλαφοκέρατος ἐπὶ τοῦ ὅλμου αὐτῆς.

Κορωνὶς δὲ πασῶν τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τραπεζῶν κατὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ἀξίαν καὶ τὴν λαμπρότητα εἶναι ἡ τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἱππότου Βαρβιέρη, ἐπονομαζομένη Μωσαϊκή (ἰδὲ ἀριθ. 92).

Εἶναι στρογγύλη, μονόπους, μὲ τρεῖς λέοντας περὶ τὴν βάσιν τοῦ ποδός. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὅλμου αὐτῆς παρουσιάζεται ἐν πρώτοις τῆς Ἰταλίας ὁ κυανώτατος οὐρανὸς κατ' ὀλίγον λευκούμενος πρὸς τὸ ἀργυροῦν, οὐχὶ ζωγραφημένος, ἀλλὰ ψηφιδωτὸς ἤγουν συνθεμένος ἀπὸ ψηφία μικρὰ ὡς κόκκους ἄμμου, ὥστε μόλις διακρίνονται διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὑπὸ δὲ τὸν οὐρανὸν τοῦτον φαίνονται μετέωρα 4 μικρὰ παιδία ὡσαύτως ἐκ ψηφίων συνθεμένα καὶ κρατοῦντα τὸ μὲν λύραν, τὸ δὲ διαβήτην, τὸ ἄλλο σφύραν καὶ τὸ ἄλλο γραφίδας, ἀλληγορούμενα πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας. Κύκλῳ δὲ τοῦ οὐρανοῦ τούτου παρουσιάζεται τὸ πάντων θαυμαστότατον· φαίνονται δηλαδὴ ᾠκοδομημέναι αἱ πόλεις Ῥώμη, Νεάπολις, Φλωρεντία, Μεδιόλανα, Γένοβα, Πανόρμον, Βενετία, ὁ Ἅγιος Πέτρος καὶ πλῆθος ἄλλων οἰκοδομῶν, ἀκριβέστατα καὶ θαυμασίως πως συνθεμένα ἐκ μικροτάτων καὶ μόλις διακρινομένων ψηφιδίων. Ἐδῶ ἐκπλήττεται ὁ νοῦς, θαμβοῦται ἡ ὅρασις, καὶ ὁ παρατηρητὴς ἀδυνατεῖ νὰ εὕρῃ ἀμοιβὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ μόχθου τοῦ δημιουργοῦ τοιούτου ἔργου. Ὁ ὅλμος τῆς τραπέζης ταύτης σκεπάζεται ἀπὸ ὕαλον διὰ προφύλαξιν τοῦ λεπτοτάτου ἔργου καὶ διὰ τοῦτο ὁμοιάζει στρογγύλην εἰκόνα ἐν μέσῳ χρυσοῦ πλαισίου.

Δύσκολον νὰ εἴπῃ τις περὶ τῶν νεωτέρων τραπεζῶν, ἂν ἦναι κατώτεραι ἢ ἀνώτεραι τῶν ἀρχαίων. Ἡ ἐργασία τῆς τραπέζης τοῦ ἱππότου Βαρβιέρη, τὸ πολύτιμον τῆς τραπέζης τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, ὁ ἐλέφας, ὁ ἄργυρος, ἡ ἐργασία τῶν πλείστων μᾶς λέγουν ὅτι ὅσον πολυτελεῖς καὶ λαμπραὶ καὶ ἂν ἦσαν αἱ τῶν ἀρχαίων, πάλιν ἡ διαφορὰ ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ μεγάλη. Τὴν τράπεζαν τοῦ Κ. Βαρβιέρη μάλιστα πιστεύομεν ὅτι ἀδιαφιλονεικήτως ἤθελε θαυμάσει διὰ τὴν μωσαϊκὴν τέχνην της ὅλος ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος τῆς Πομπηΐας, ἐὰν ὡς ἐκ θαύματος παρίστατο ἐνώπιόν του.

V.

Διάφορα ἄλλα σκεύη καὶ κοσμήματα τῶν οἰκιῶν.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἐπίπλων, τὰ σκεύη ὅσα σήμερον ἀποτελοῦν τὸν κόσμον μιᾶς οἰκίας καὶ τῶν ὁποίων ἀναρίθμητος πλησμονὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη ἐστάλη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἶναι ἄβακες, βιβλιοθῆκαι, ἀνάκλιντρα, ὑποπόδια, λυχνίαι, ὡρολόγια, κλειδοκύμβαλα, νάρθηκες, πυξίδες, προχόαι κατὰ μίμησιν τῶν σινικῶν σκευῶν, δερρίδες (ὀρθὰ παραπετάσματα πρὸ τῶν θυρῶν), καλλυντήρια, ἀγγεῖα διάφορα, ἑστίαι ἐκ μαρμάρου, χρυσοῦ ἢ ἄλλου μετάλλου, μὲ τὰ παραπετάσματά των, καὶ ἄλλα μικρὰ πράγματα τὰ ὁποῖα διὰ καλλωπισμὸν ἐκθέτονται ἐπὶ τούτων καὶ τῶν τραπεζῶν.

Ὅλα ταῦτα ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὅμοια, καὶ κατὰ τὴν τέχνην καὶ πολυτέλειαν ἀνάλογα πρὸς τὰς κλίνας, τραπέζας καὶ ἕδρας τούτων ὁποίας ἐπεριγράψαμεν.

Τὸ sideboard, cupboard ἢ cabinet τῶν νεωτέρων εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτέρων καὶ χρησιμωτέρων ἐπίπλων. Ἂν μὲν ἦναι προσδιωρισμένον διὰ τὸ ἑστιατήριον, χρησιμεύει διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ποτηρίων, φιαλῶν, κυμβῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων τῆς τραπέζης· ἂν δὲ διὰ τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς (ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν καὶ κάτοπτρον ὑπεράνω αὐτῶν), τότε χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ δέχωνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ μετάλλινα ἀργιλλόπλαστα, ἀλαβάστρινα, κρυστάλλινα καὶ πήλινα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα δι' ἁπλὴν, ἐπίδειξιν ἢ καὶ δι' ἀρώματα καὶ ἄνθη ἐκθέτονται ἐπ' αὐτῶν, ἢ τέλος πάντων λυχνίας, ὡρολόγια καὶ προχόας. Τὸ σκεῦος τοῦτο ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἔχει σχῆμα χαμηλῆς βιβλιοθήκης ἀνερχομένης εἰς μέτριον ἀνδρὸς ἀνάστημα· ἂν δὲ μὴ ἐντελῶς ὅμοιον καὶ ἴσον, βεβαίως ὅμως εἶναι παράγωγον τοῦ ἀρχαίου ἄβακος.

32

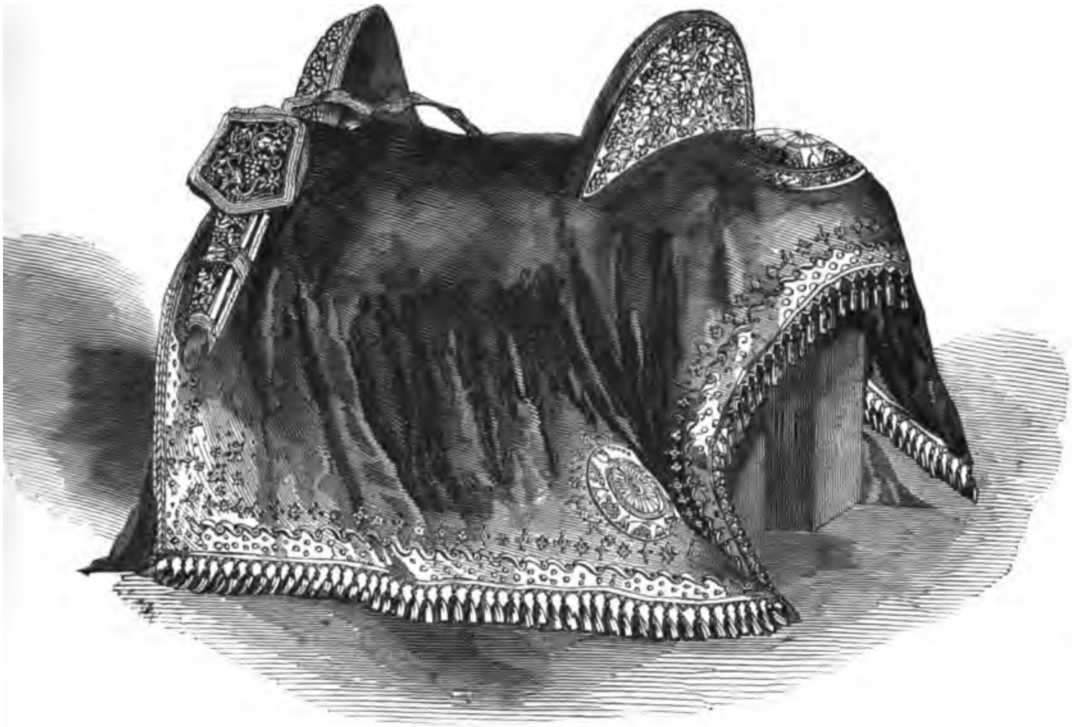

33

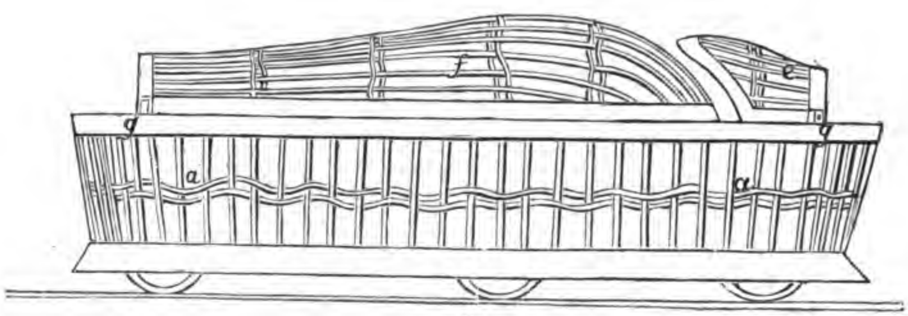

34

E

35

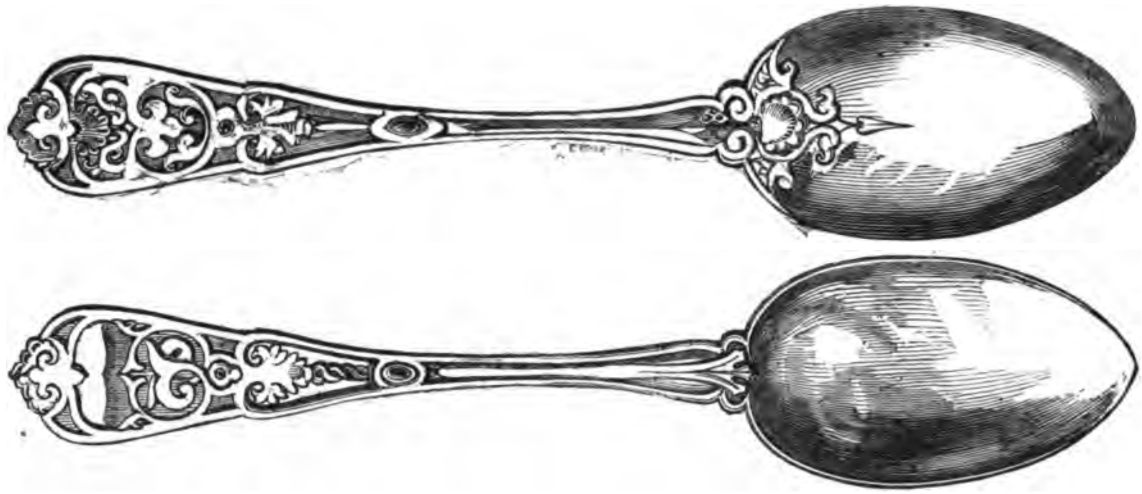
36

37

38

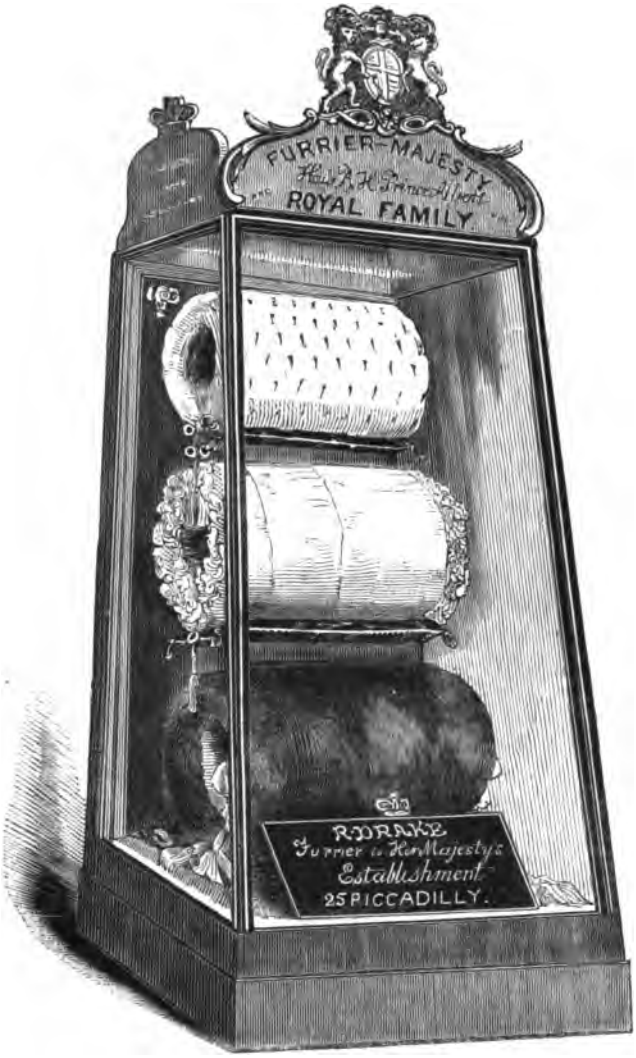
39

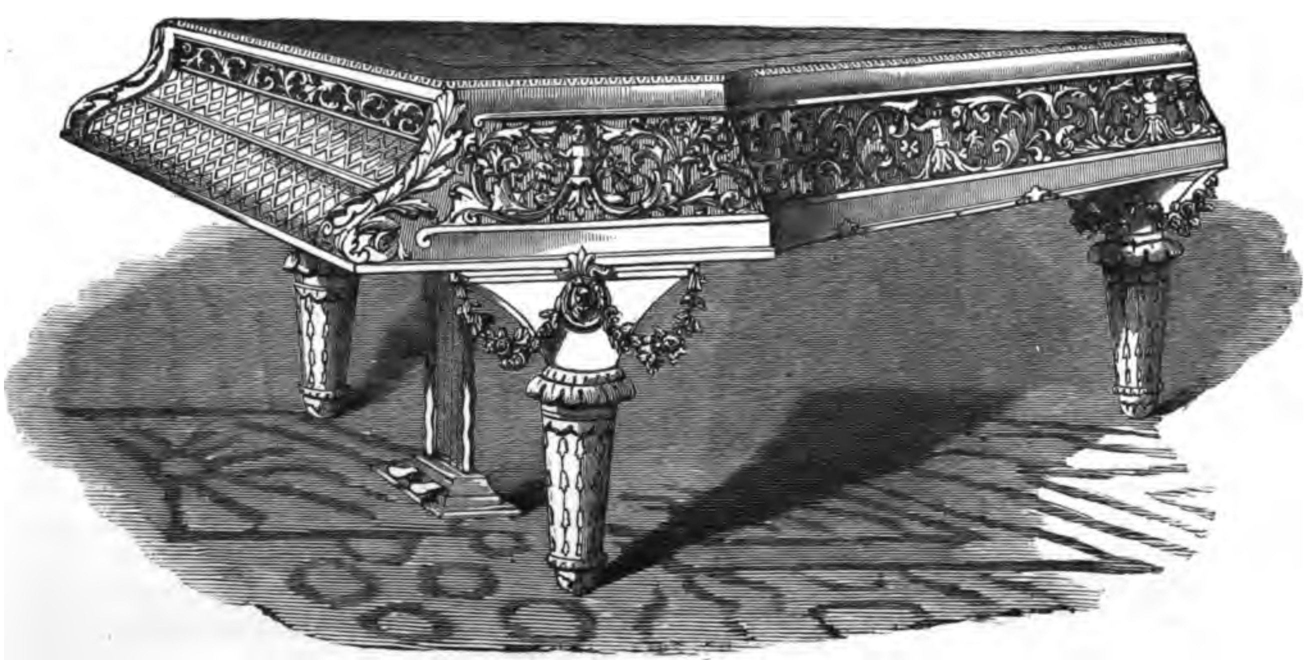
40

41

FURRIER-MAJESTY
ROYAL FAMILY
R. DRAKE
Furrier to Her Majesty's
Establishment
25 PICCADILLY

42

43

Διὰ τῆς λέξεως Ἄβαξ οἱ Ἕλληνες ἐσήμαινον τὸν Πυθαγορικὸν πίνακα, τὴν κυβευτικὴν σανίδα, τραπέζας τινάς, ἢ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔπιπλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐκεῖνοι ἐφύλαττον τὰ κομψότατα ἐκεῖνα ἀγγεῖα μὲ τὰ ὁποῖα σήμερον στολίζονται τὰ πλεῖστα Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. Κατεσκευάζοντο δὲ οἱ ἄβακες ἀπὸ μάρμαρον ἢ ξύλα πολύτιμα καὶ ἐσκεπάζοντο μὲ πλάκας ἀργυρᾶς ἢ ἐξ ἐλέφαντος συνθεμένας. Ἡ ἀνακάλυψις πολλῶν τοιούτων εἰς τὴν Πομπηΐαν καὶ τὸ Ἡράκλειον ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅτι οἱ ἄβακες ἦσαν τὰ σημερινὰ sideboards. Ὁ Πλίνιος, ὁ Λίβιος καὶ ὁ Σαλούστιος ἀναφέρουν τοὺς ἄβακας· ὁ τελευταῖος μάλιστα κατηγορεῖ τοὺς Ῥωμαίους, διότι παραλαβόντες τὸ ἔπιπλον τοῦτο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τὸ ἔφεραν εἰς μεγάλην πολυτέλειαν.

Μεταξὺ τῶν ἀβάκων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου διακρίνομεν, τὸν τοῦ W. J R. & E. Hunter ἀπὸ καρυόξυλον, μὲ ὡραῖον κάτοπτρον, πλατὺ μάρμαρον ἐκ τῶν λατομείων τοῦ Galway τῆς Ἰρλανδίας, γλυφάς, πρόσωπα, ἄνθη, καρπούς, κ.τ.λ., καὶ τὸν τῶν Κυρίων Cooks καὶ Υἱῶν ἐπονομαζόμενον Ἄβακα τοῦ Κενιλγόρθ.

Τὸ δεύτερον τοῦτο (ἰδὲ ἀριθ. 158) εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ λαμπρότερον ἔργον τῆς βρετανικῆς λεπτουργίας καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν του. Διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐξετυπώθη διὰ γλυφῆς ὁλόκληρον μυθιστόρημα τοῦ Οὐαλτερσκώτου, τὸ τοῦ Κενιλγὸρθ, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν κατεσκευάσθη δὲ ἀπὸ τὸ ξύλον κολοσσιαίας δρυὸς κοπείσης πλησίον τοῦ φρουρίου Κενιλγὸρθ εἰς τὸ Warwickshire. Ἡ δρῦς αὕτη εἶχε διάμετρον δέκα ποδῶν, καὶ ἔδωκε ξύλον 600 κυβικῶν ποδῶν.

Τὸ Κενιλγὸρθ, ἴσως τὸ ὡραιότερον τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Οὐαλτερσκώτου, εἶναι περιγραφὴ τῆς ἐπισκέψεως τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ εἰς τὸ φρούριον τοῦτο τοῦ κόμητος Λέϊστερ, ἐν ἔτει 1575· ἡ δὲ ἐπίσκεψις αὕτη ἐσημειώθη εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ ὑποδοχὴν τῆς Βασιλίσσης καὶ διὰ τὴν ἀπίστευτον δαπάνην τὴν ὁποίαν ὁ λόρδος ἐφιλοτιμήθη νὰ κάμῃ δι' ὅλην τὴν βασιλικὴν συνοδίαν.

Ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει ὅτι μεταξὺ τῶν πολλῶν μνηστήρων τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ συναριθμεῖται καὶ ὁ κόμης Λέϊστερ, ἀνὴρ τοῦ ὁποίου τὸν χαρακτῆρα, ὅστις ἀνέγνωσε τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ μισήσῃ. Ὁ Οὐαλτερσκῶτος εἰς τὸ εἰρημένον μυθιστόρημά του παρεισάγει αὐτὸν σύζυγον ὡραιοτάτης νέας, ὀνόματι Ἀμὶ Ῥοψὰρτ, τὴν ὁποίαν κρυφίως ἐφύλαττεν εἰς τὸ φρούριον ἐκεῖνο· ἡ δὲ Ἐλισάβετ ἀνακαλύπτει αὐτὴν ἐκεῖ καὶ σχεδὸν παραφρονεῖ ἀπὸ ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ ἐραστοῦ της, τὸν ὁποῖον ἀποβάλλει τῆς εὐνοίας της.

Τὸ μῆκος τοῦ ἄβακος εἶναι περίπου 4 μέτρα, καὶ τὸ ὕψος 2½. Ἡ πρώτη πλὰξ συγκειμένη ἀπὸ ἓν τμῆμα ξύλου παρουσιάζει ἔκτυπον τὴν Βασίλισσαν Ἐλισάβετ ἀφικνουμένην ἔφιππον εἰς τὸ φρούριον καὶ εἰσερχομένην διὰ τῆς πύλης Μόρτιμερ. Ἡ Βασίλισσα φέρει τὸ στέμμα της καὶ περὶ τὸν τράχηλον τὰ τεράστια ἐκεῖνα ζαμπὰ, τὰ ὁποῖα ἦσαν ὁ ἀχώριστος αὐτῆς στολισμὸς εἰς πᾶσαν παράταξιν καὶ πάντα χορόν· ἀκολουθεῖται δὲ ἀπὸ τοὺς αὐλικούς της. Ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ ὢν λαμπρότατα ἐνδεδυμένος καὶ πεζὸς ὁδηγῶν τὸν ἵππον τῆς Βασιλίσσης φαίνεται πλήρης χαρᾶς καὶ εὐτυχίας διὰ τὴν τιμὴν ἧς ἀξιοῦται. Ἡ μὲν Ἐλισάβετ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἡλικίας 42 ἐτῶν, ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ 44. Ἡ πολυάνθρωπος ἀκολουθία τῆς Βασιλίσσης συνισταμένη ἀπὸ κυρίας, αὐλικούς, βαρώνους, παῖδας, πεζοὺς καὶ ἐφίππους, οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ λόρδου Λέϊστερ, τὰ παχέα καὶ ὀχυρώτατα τείχη τοῦ φρουρίου του, αἱ ἐστολισμέναι ἐπάλξεις, τὰ ὑψίκομα δένδρα φαίνονται ἐπὶ τοῦ σκεύους τούτου μὲ τόσην ἀκρίβειαν καὶ ἐπιτηδειότητα ἐκτυπωμένα, ὥστε εὐκόλως διακρίνεις καὶ ἀναγνωρίζεις ὅλα τὰ ἱστορικὰ ταῦτα πρόσωπα καὶ πράγματα. Εἰς τὸ τέλος δὲ τῆς παρατάξεως φαίνεται ὁ κόμης τοῦ Σῶσεξ, ἀντεραστὴς τοῦ λόρδου Λέϊστερ καὶ λίαν εὐνοούμενος ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν. Οὗτος ὢν ὡσαύτως λαμπρὰ ἐνδεδυμένος καὶ ἱππεύων ἵππον καταστόλιστον ὑποβλέπει ζηλοτύπως τὴν προτίμησιν καὶ εὐτυχίαν τοῦ λόρδου Λέϊστερ.

Τὸ φύλλον τοῦ δεξιοῦ ἁρμαρίου τοῦ ἄβακος παρουσιάζει τὴν Ἐλισάβετ ἀνακαλύπτουσαν ἐντὸς σπηλαίου τινὸς τοῦ Κενιλγὸρθ τὴν Ἀμὶ Ῥοψὰρτ, ἥτις γονατιστή, σχεδὸν ὁμολογεῖ τὴν σχέσιν της μὲ τὸν λόρδον Λέϊστερ. Παρὰ τὰ πρόσωπα δὲ τῶν δύω τούτων γυναικῶν ἀδύνατον νὰ ἰδῇ τις εὐμορφότερον καὶ ζωηρότερόν τι. Τῆς πτωχῆς Ἀμὶ Ῥοψὰρτ ἡ ὄψις εἶναι λύπη, δειλία, ἀμηχανία· τῆς αἱμοβόρου Βασιλίσσης ἀγανάκτησις, καταφρόνησις, βασιλικὴ ὑπεροψία.

Τὸ φύλλον τοῦ ἀριστεροῦ ἁρμαρίου εἶναι ἡ συνέντευξις τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ λόρδου Λέϊστερ. Τὸ πρόσωπον τῆς Βασιλίσσης ἐδῶ δὲν ἐκφράζει παραφορὰν ἔρωτος οὐδὲ ἀδημονίαν, ἀλλὰ θυμὸν καὶ περιφρόνησιν κατὰ τοῦ ἀναξίου ἐραστοῦ, τὸν ὁποῖον ἐρωτᾷ περὶ τῆς Ἀμί. Ὁ δὲ λόρδος Λέϊστερ γονυκλινής, ἔχων τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὴν Βασίλισσαν ἀνατείνων,

φαίνεται ὅτι προσπαθεῖ νὰ δικαιολογηθῇ. Ἡ σκηνὴ αὕτη ζωηροτάτη εἰς τὸ μυθιστόρημα τοῦ Οὐαλτερσκώτου ἀποβαίνει ἔτι ζωηροτέρα εἰς τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο.

Εἰς τὰς 4 ἐξεχούσας γωνίας τοῦ ἄβακος ὑπάρχουν 4 ἀγάλματα 4 περιωνύμων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· τοῦ Σεχσπήρου, τοῦ σὶρ Φιλίππου Σίδνεϋ, ἀνεψιοῦ τοῦ κόμητος Λέϊστερ, ποιητοῦ καὶ ὑπουργοῦ, τοῦ σὶρ Φραγκίσκου Δράκου, ἐνδόξου νικητοῦ τῆς Ἀνικήτου Ἀρμάδας πρώτου θαλασσοπόρου Ἄγγλου περιπλεύσαντος τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, καὶ τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Ῥαλέϋ, ὅστις ἐκλείσθη διὰ τὰς βαθείας φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς γνώσεις του.

Ἐπὶ τοῦ ἄβακος τούτου δὲν ὑπάρχει οὔτε χρυσὸς, οὔτε ἄλλο πολύτιμον μέταλλον, οὔτε κάτοπτρον, πλὴν τὸ ἔπιπλον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γίνεται πολυτιμότατον διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν του. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων ἀναγλύφων, σήματα, στέμματα, ἄνθη, καρποὶ, ποικίλματα διάφορα καὶ 4 μεγάλαι ἄρκτοι ἁλυσίδετοι δίδουν εἰς τὸ ὅλον ὄψιν πολὺ διαφέρουσαν ἀπὸ τὰ ὅμοια ἔργα τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Ὁ ἐκ ξύλου τῆς νέας Ζιλανδίας ἄβαξ. (ἰδὲ ἀριθ. 74), τοῦ Κυρίου J. M. Levien τοῦ Λονδίνου δὲν εἶναι ἔργον τῶν πρωτίστων τοῦ Κρυσταλλίνου Παλατίου πλὴν ἀξιοσημειώτων διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ χάριν του· τὸ — μάρμαρον αὐτοῦ, οἱ κεχρυσωμένοι ὀρείχαλκοι, καὶ τὰ κάτοπτρά του εἰς τὴν φυσικὴν του μορφὴν τὸ κάμνουν πλέον προσβλητικὸν ἀφ' ὅ,τι ἡ εἰκονογραφία τὸ παριστάνει.

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Βελγίου ἔχομεν τὴν ἀβακοτράπεζαν τοῦ Κυρίου T. Hilgers τοῦ Düsseldorf, ἐξ ἐβένου τῆς ὁποίας εἰς τὸν ἀριθ. 53 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν· διότι ὄχι μόνον εἶναι ἁπλουστάτη, ἐλαφρὰ καὶ κομψὴ, ἀλλὰ ἴσως, καὶ ἓν ἐξ ἐκείνων τῶν ἐπίπλων τὰ ὁποῖα ἠμποροῦν νὰ εἰσχωρέσουν εἰς τὴν ἰδικήν μας σκευοποιίαν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγομεν καὶ διὰ τὸν εἰς τὸν ἀριθ. 102 ἄβακα.

Τὸ γαλλικὸν κυλικεῖον (buffet) (ἰδὲ ἀριθ. 104), τὸ ὁποῖον οὔτε ἁρμάρια, οὔτε σύρτας διὰ φύλαξιν τῶν ἀναγκαίων τῆς τραπέζης ἔχει, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μέρη εἶναι ἀλληγορικώτατα, ὄχι μόνον εἰς τὰ χρονικὰ τῆς γαλλικῆς λεπτουργίας θέλει μείνει ἀξιοσημείωτον, ὡς τὸ τοῦ Κενιλγὸρθ εἰς τὰ τῆς ἀγγλικῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, ὡς ὁ ἀδάμας τοῦ Κοϊνοὺρ, ἡ Αἰχμάλωτος Ἑλληνὶς, ἡ Ἀμαζὼν καὶ ἡ Τίγρις, καὶ τὰ λοιπὰ λαμπρὰ ἐκθέματα. Κατασκευαστὴς δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ K. A. G. Fourdinois, κάτοικος τῶν Παρισίων, ἐν ὁδῷ Amelot· ἔχει ὕψος ὡς ἔγγιστα 5 μέτρων καὶ πλάτος 6. Δὲν περιλαμβάνει κάτοπτρον, πλὴν τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀναπληροῖ εἰκονογραφία ὡραία παριστάνουσα μεγάλην γάστραν μὲ φύλλα ἀγρίας συκῆς, βότρεις, ῥοδάκινα καὶ ἄλλους καρποὺς μὲ ζωηρότατα χρώματα.

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς εἰκονογραφίας ταύτης ἵστανται 6 ξύλινα ἀγάλματα, ὧν τὰ 4 παριστάνουν τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν, καὶ ἕκαστον κρατεῖ σύμβολον τῆς ἠπείρου εἰς ἣν ἀνάγεται. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κυλικείου τούτου κάθηται γυνὴ ἐστεφανωμένη ὡς Βάκχη μὲ βότρυας καὶ στάχυας καὶ κρατοῦσα ἀντεστραμμένα δύω κέρατα τῆς Ἀμαλθείας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀφθόνως καταῤῥέουν καρποὶ, ἄνθη καὶ πᾶν δῶρον τῆς φύσεως. Ἓξ μικροὶ ἔρωτες, μία φονευμένη ἔλαφος, εἷς φασιανὸς πλησίον αὐτῆς, ὄστρακα, ἰχθύες, ἀστακοὶ, ξυλόκοται, ἄνθη, σάλπιγγες, καρποὶ διάφοροι καὶ γλυφαὶ ποικίλαι κατὰ τάξιν καὶ σύζευξιν διαφέρουσαν τῶν ὅσα εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς λεπτουργίας ἀριστουργήματα εἴδομεν, ἀποδεικνύουσι τὸ ὅλον τόσον κομψὸν, τόσον ἀφελὲς καὶ τόσον ἔντεχνον, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἀκούσιον ζηλίαν διότι τὸ κυλικεῖον τοῦτο δὲν ἀνήκει εἰς τὰ ἔργα τῆς πατρίδος του.

Τὸ εἰρημένον ἔπιπλον στέκει ἐπὶ 6 κυνηγετικῶν κυνῶν ἁλυσιδεμένων, ὧν ἕκαστον πρόσωπον ἔχει διαφέρουσαν ἔκφρασιν.

Τὸ δωμάτιον τῆς Ἰταλίας περιέχει ἀρκετὰ ξύλινα ἔπιπλα τὰ ὁποῖα κατατάσσονται εἰς τὴν πρώτην τάξιν. Μεταξὺ τούτων ἓν κυλικεῖον τοῦ Κυρίου Βαῤῥότη πρώτου ἐκθέτου τοῦ δωματίου θεωρεῖται τὸ καλλίτερον (ἰδὲ ἀριθ. 141). Εἶναι καταπλουτισμένον ἀπὸ παντὸς εἴδους ἀγάλματα καὶ γλυφάς. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς του πατεῖ ἐπὶ σφαίρας εἷς Γανυμήδης ἐναγκαλιζόμενος τὸν Ἀετὸν τοῦ Διὸς, καὶ ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ του φαίνονται διάφοροι σκηναὶ ἐκ τῆς Ἰλιάδος. Τὸ ἔπιπλον τοῦτο κατειργασμένον μὲ ἄνθη, πρόσωπα, καὶ παντὸς εἴδους σκαλίσματα εἶναι ἐκ καρυοξύλου.

Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 32, διδομένη εἰκονογραφία εἶναι ἓν σκεῦος διὰ νὰ θέτῃς ἐπὶ τούτου τὰς μὲ ἄνθη γάστρας, ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουν Ἀνθοφόρια (flower-stand)· εἶναι δὲ κατεσκευασμένον καὶ ἐκθεμένον ἀπὸ τὴν Γαιανθρακικὴν ἑταιρείαν τῆς Ἀγγλίας.

Δίδομεν ἐπίσης τὴν εἰκονογραφίαν, ἀριθ. 44, ἑνὸς ὑποστάτου (ῥαφίου), ἐκ ξύλου κατειργασμένου μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα καὶ ὑπομονήν. Τὸ πτηνόν εἰς τοῦ ὁποίου τὰς πτέρυγας στηρίζεται ἡ πλὰξ τῆς ἐπιφανείας του, εἶναι ἄγριον ὄρνεον.

Εἰς τὰς ἀνοικτὰς ἑστίας τὰς ὁποίας τὰ βόρεια ταῦτα ἔθνη μεταχειρίζονται ὅτε αἱ φλόγες των εἶναι μεγάλαι, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχουν ἀλεξίφλογα δι' ὅσους πλησίον των κάθηνται. Ταῦτα συνήθως εἶναι ἐκ Σινικοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος μὲ κεντήματα. ἓν τῶν ὡραιοτέρων ὅπου ἀπαντήσαμεν καὶ τοῦ ὁποίου εἰς τὸν ἀριθ. 34 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν του εἶναι τὸ τῶν Κυρίων Ackermann τοῦ Λονδίνου.

Τὸ Γαλλικὸν νιπτήριον τὸ ὁποῖον ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 52 ἔπιπλον διὰ στολισμὸν ἡγεμονικοῦ κοιτῶνος εἶναι τῶν κομψοτέρων καὶ εὐφυεστέρων ἔργων ὅπου ἀπαντᾷ τις ἐνταῦθα.

Εἶναι καλυμμένον ὅλον ἀπὸ λευκὰ τρύχαπτα, ἐπὶ μιᾶς βυσσινῆς γῆς. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν παραπετασμάτων του, τ' ὄπισθεν τοῦ κατόπτρου, καὶ ὅλον τὸ ἐπίλοιπον σκεῦος. Εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ χωρίζεται εἰς δύω,—ὅτε μέλλεις νὰ νιφθῇς, καὶ παῤῥησιάζονται δύο νιπτῆρες μὲ ὅλα τ' ἀναγκαῖα των. Τοὺς νιπτῆρας τούτους δύνασαι νὰ ὑψώσῃς ἢ χαμηλώσῃς ὅσον θέλεις δι' ἀγχινουστάτου μηχανισμοῦ.

Βιβλιοθήκας πολλὰς δὲν βλέπομεν εἰς τὸ ὑάλινον παλάτιον, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ὀλίγων σημειόνομεν τὰς ἀκολούθους· Πρῶτον ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας πέμπει δῶρον τῇ Βασιλίσσῃ Βικτωρίᾳ. Ἡ ἀξία αὐτῆς εἶναι περίπου 6,000 λιρῶν, τὸ δὲ σχῆμα καὶ ἡ κατασκευὴ ὁμοιάζουν πολὺ τὰ τῆς κλίνης τὴν ὁποίαν περιεγράψαμεν. Διὰ τὰς πυραμοειδεῖς ἐξοχὰς, τοὺς ὀβελίσκους καὶ τὰ ἄνθη της ὁμοιάζει καὶ αὐτὴ γοτθικὴν ἐκκλησίαν ἢ σκιάδα ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ θεατὴς μᾶλλον ἤθελε σπεύσει νὰ καπνίσῃ τὸ σιγάρον του ἢ νὰ ζητήσῃ βιβλία (ἴδ. ἀριθ. 110 καὶ ἀριθ. 106). Ἡ θρησκευτικὴ αὕτη κλίσις τῶν αὐστριακῶν τεχνιτῶν εἶναι ἀξιοσημείωτος. Ἂν τὰ σκεύη ταῦτα ἐστόλιζον τὸν κοιτῶνα Σαρδαναπάλου τινὸς Ἡγουμένου, τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο τόσον παράδοξον. Τὰ δὲ μεγάλα καὶ λαμπρὰ βιβλία ὄντα δεμένα καὶ στολισμένα μὲ χρυσὸν, κατυφὲ, μάργαρα, λευκὸν ὀστοῦν, μαροκῖνον, κτλ. ὁμοιάζουν τὰ ἀργυρᾶ ἢ χρυσᾶ Εὐαγγέλιά μας, διότι φέρουν καὶ σταυροὺς καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ σύμβολα.

Αἱ βιβλιοθῆκαι δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τῶν νεωτέρων. Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης λέγει ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου οἱ σύγχρονοι τοῦ Πριάμου τῆς Τρῳάδος εἶχον βιβλιοθήκην τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον "Ψυχῆς Ἰατρεῖον." Εἰς τὸν ἐν Μέμφιδι ναὸν τοῦ Ἡφαίστου ὑπῆρχε τοιαύτη βιβλιοθήκη, ἐξ ἧς ὁ συκοφάντης Ναυκράτης ἢ Ναυκρατίτης* εἶπεν ὅτι ὁ Ὅμηρος ἔκλεψε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν καὶ τὰς ἐπώλησεν ὡς ποιήματα ἰδικά του. Ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης πρῶτος ἐδίδαξε τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου πῶς νὰ σχηματίσωσι βιβλιοθήκην. Ὁ Ἄουλος Γέλλιος† λέγει ὅτι ὁ Πεισίστρατος εἶχεν εἰς τὰς Ἀθήνας δημοσίαν βιβλιοθήκην, τὴν ὁποίαν ὕστερον ὁ Ξέρξης μετέφερεν εἰς τὴν Περσίαν. Ὁ τύραννος τῆς Σάμου Πολυκράτης εἶχε σχηματίσει ὡσαύτως βιβλιοθήκην, πρὸς τούτοις δὲ σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀραβίας εὑρίσκονται βιβλιοθῆκαι τὰς ὁποίας μὲ πολλὴν προσοχὴν διεφύλαξαν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔλαβον τὰς βιβλιοθήκας των ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὰς τὴν πολυτέλειαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὕστερον εἶχον καὶ τὰ ἄλλα ἔπιπλα αὐτῶν. Τὰς ἐστόλιζον μὲ εἰκόνας, μὲ χρωματισμένους ὑάλους, μὲ σύρτας καὶ θυρίδας διὰ τοὺς κυλινδρικοὺς παπύρους των, καὶ κατεσκεύαζαν αὐτὰς ἀπὸ κέδρον, ἔβενον καὶ ἐλέφαντα. Εἰς ἕνα θάλαμον τῆς Πομπηΐας εὑρέθησαν πλῆθος κυλινδρικῶν παπύρων καὶ μία βιβλιοθήκη. Εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας ὅλα τὰ συγγράμματα ἑνὸς συγγραφέως ἐθέτοντο εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χώρισμα μὲ τὴν εἰκόνα ἢ τὴν προτομὴν τοῦ συγγραφέως. Μία βιβλιοθήκη ἀνακαλυφθεῖσα εἰς τὰ τείχη ἐκκλησίας τινὸς τῶν Αὐγουστίνων πλησίον τῶν Πορτίκων, μὲ πλαίσια πολύχροα καὶ ἄλλα ξύλινα κοσμήματα, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νέων διαφορὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη.

Μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη πασῶν τῶν ἀρχαίων βιβλιοθηκῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Αὐτὴ διῃρεῖτο εἰς δύω διακεκριμένα μέρη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐφυλάττετο εἰς τὸ Σεραπεῖον, τὸ δὲ εἰς τὸ Βρύχιον· θεμελιωτὴς δὲ αὐτῆς ὑπῆρξε Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἠγόραζε μὲ μεγίστην τιμὴν ὅλα τὰ βιβλία ὅσα εὕρισκεν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς οἰκουμένης, διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὁ

* Ναυκράτης Ἐρυθραῖος ἢ Ναυκρατίτης ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἰσοκράτους, παρὰ τῷ ὁποίῳ καὶ ἐμαθήτευσεν· ἐθαυμάσθη δὲ διὰ τὸν ἐπιτάφιον λόγον τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλεν ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος συζύγου αὐτῆς Μαυσώλου.

† Ὁ Ἄουλος Γέλλιος ἔζησεν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίνου καὶ Μάρκου Αὐρηλίου· διέτριψε δὲ χρόνον πολὺν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἔγραφεν ἀξιόλογον σύγγραμμα ὀνομαζόμενον Ἀττικαὶ Νύκτες (Noctes Atticae) καὶ περιέχον φύρδην ποικίλας ἱστορικὰς, φιλολογικὰς ἀρχαιολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς, γνώσεις εἰς δώδεκα βιβλία.

Φιλάδελφος ἐπέφερε τὴν μεγίστην τάξιν καὶ αὔξησιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ἄουλον Γέλλιον περιεῖχεν 700,000 τόμων. Ὁ Φλάβιος Ἰώσηπος λέγει μόνον 500,000, καὶ ὁ Σένεκας μόνον 400,000. Μέρος τῆς βιβλιοθήκης ταύτης εἶχε καῆ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ἀλλ' ἀνεπληρώθη πάλιν ὕστερον. Ἀφοῦ δὲ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σαρακηνῶν Ἀμροῦ, Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ἐζήτησε τότε παρ' αὐτοῦ νὰ τῷ δοθῶσι φιλοσοφικά τινα συγγράμματα, ὁ δὲ Ἀμροῦ ἔγραψε περὶ τούτου πρὸς τὸν καλίφην Ὀμάρ. Ὅλοι δὲ γνωρίζομεν τὴν φερομένην ἀπόκρισιν τοῦ Ὀμάρ· "Ἂν τὰ βιβλία, εἶπε, περιέχουν ὅσα καὶ τὸ κοράνιον, εἶναι περιττά· εἰδὲ μή, ἀντιβαίνουν πρὸς αὐτό, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ καοῦν·" διεμοιράσθησαν λοιπὸν πολλαὶ μυριάδες βιβλίων εἰς τὰ λουτρὰ τῆς πόλεως, τὰ ὁποῖα λέγεται ὅτι ἐθερμαίνοντο ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ἓξ ὁλοκλήρους μῆνας.

Ἡ βιβλιοθήκη ὅμως αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὰς σημερινὰς τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου ἀποδεικνύεται μικρά· διότι αἱ 700,000 τόμων τοὺς ὁποίους περιεῖχε, δὲν ἀναλογοῦν βεβαίως εἰμὴ τὸ πολὺ πρὸς 100,000 τῶν σημερινῶν. Ὁ Ὠριγένης λέγει ὅτι συγγραφεύς τις, Δίδυμος ὁ Ἀλεξανδρεύς, ζήσας ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος, συνέγραψεν 6,000 τόμων· ἄλλοι συγγραφεῖς ἔγραψαν 4,000 καὶ 2,000 τόμων. Ἀναλογιζόμενοι λοιπὸν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους καὶ τὸ βραχὺ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, θέλομεν ἐννοήσει ὅτι εἶναι ἀδύνατον οἱ τόμοι ἐκεῖνοι νὰ ἔχωσι τὸν ὄγκον τὸν σημερινόν· διότι ὅσον ταχυγράφος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ συγγραφεύς, ὅσον ἄφθονον καὶ ἂν ἔχῃ τὴν ὕλην καὶ γόνιμον τὴν κεφαλήν, εἶναι ἀδύνατον ἐντὸς δύω μηνῶν νὰ συγγράψῃ πλέον τοῦ ἑνὸς μετρίου τόμου· πρὸς τούτοις δὲ ἡ εὐκολία τῆς μελάνης καὶ τοῦ χαρτίου δὲν ὑπῆρχε τότε ὡς τὴν σήμερον. Αἱ 6,000 τόμων λοιπὸν ἀπῄτουν 12,000 μηνῶν συγγραφήν, ἤγουν 100 χρόνων βίον. Αἱ σημεριναὶ βιβλιοθῆκαι ἀποβαίνουν πραγματικῶς πλουσιώτεραι καὶ διότι ἐπεσωρεύθησαν εἰς αὐτὰς ὅλα τὰ σωζόμενα συγγράμματα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, καὶ διότι πᾶς συγγραφεὺς συνήθως προσφέρει ἓν ἢ δύω ἀντίτυπα τοῦ συγγράμματός του εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς πατρίδος του. Αἱ δὲ 700,000 κυλίνδρων τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης κατὰ συλλογισμὸν ὀρθὸν μόλις ἀναλογοῦν πρὸς 100,000 τόμων τοῦ σημερινοῦ ὄγκου, διότι τόμους ὀνομάζουν οἱ παλαιοὶ φύλλα μακρά, τὰ ὁποῖα περιειλίσσοντο εἰς κυλίνδρους καὶ οὕτως ἐθέτοντο εἰς τὰς βιβλιοθήκας.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, αἱ 100,000 τόμων τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης περιεῖχον ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου κόσμου, τὸν ὁποῖον κατὰ πᾶν βῆμα θαυμάζομεν καὶ δοξάζομεν σήμερον καὶ ἐὰν ἐσώζοντο, πόσον φῶς ἤθελον διαχύσει εἰς πολλὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς ἱστορίας, πόσα ἀμφισβητούμενα ζητήματα ἤθελον λύσει πόσας νομιζομένας νεωτέρας ἐφευρέσεις ἤθελον ἀποδείξει παλαιάς, καὶ πόσον τὸ πρὸς τὸ ἔνδοξον Ἑλληνικὸν ἔθνος ἤδη ἀποδιδόμενον μέγιστον σέβας ἤθελε πολλαπλασιασθῇ. Ἀλλὰ μήπως τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης τὸ δυστύχημα μᾶς ἠδίκησε; Κατάρα φρικτὴ φαίνεται ὅτι ἔπεσεν εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ Εὐμένης βασιλεὺς τῆς Περγάμου καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων, ἐφάμιλλος τῶν Πτολεμαίων εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων, εἶχε συστήσει βιβλιοθήκην ἥτις ἔμελλε νὰ ὑπερβάλῃ τὴν Ἀλεξανδρινήν· πλὴν ὁ Ἀντώνιος γενόμενος κύριος τῆς πόλεως ἐπρόσφερε δῶρον εἰς τὴν Κλεοπάτραν τὴν βιβλιοθήκην, ἥτις συγχωνευθεῖσα εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν συναπωλέσθη ὡσαύτως μὲ αὐτήν. Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κωνσταντίνου αὐξηθεῖσα ἀπὸ τοὺς διαδόχους του εἰς 300,000 τόμων ἐκάη καὶ αὐτὴ ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου. Εἰς αὐτὴν περιείχοντο, ὡς λέγουν, ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια γεγραμμέναι ἐπὶ δέρματος ὄφεως. Ἡ μεγίστη βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ῥώμῃ Καπιτωλίου ἐκάη ἐπὶ αὐτοκράτορος Δομετιανοῦ. Ἡ πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη τοῦ Τραϊανοῦ, τῆς ὁποίας τὰ χειρόγραφα ἦσαν ἀπὸ πανίον καὶ ἐλέφαντα, ἠφανίσθη. Φιλολόγος διακεκριμένος βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὴν Κνίδον ὑπῆρχε μεγίστη βιβλιοθήκη καεῖσα κατὰ διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ Ἱπποκράτους, διότι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως δὲν ἠκολούθουν τὰ παραγγέλματά του· πλὴν τῆς τελευταίας ταύτης ἡ ὕπαρξις ἀμφισβητεῖται, ὡς καὶ ἑτέρας τινὸς ἐν Σούσοις, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι ὁ Μεγασθένης ἀνέγνωσε τὰ χρονικὰ τῆς Περσίας.

Ταῦτα πάντα θεωροῦντες οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ κομπάζωμεν σήμερον διὰ τὰ μεγαλουργήματα τῆς παρούσης ἐποχῆς. Ἐνώπιον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἐνώπιον τῆς ἀνεξιχνιάστου καὶ ὑπερτάτης βουλῆς τοῦ ὑψίστου, τὰ πάντα εἶναι ἐφήμερα, καὶ παράδοξον δὲν εἶναι, τὸ μέγα τοῦτο καὶ κολοσσιαῖον κρυστάλλινον οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἔχομεν ψηλαφητὸν ἐνώπιόν μας, οἱ μεταγενέστεροι μετὰ ὀλίγας ἑκατονταετηρίδας νὰ θεωρήσωσι μῦθον ἀπίστευτον καὶ ὄνειρον τῆς φαντασίας, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ τὰ ἐρείπιά του δὲν θέλουν εἶσθαι διαρκῆ.

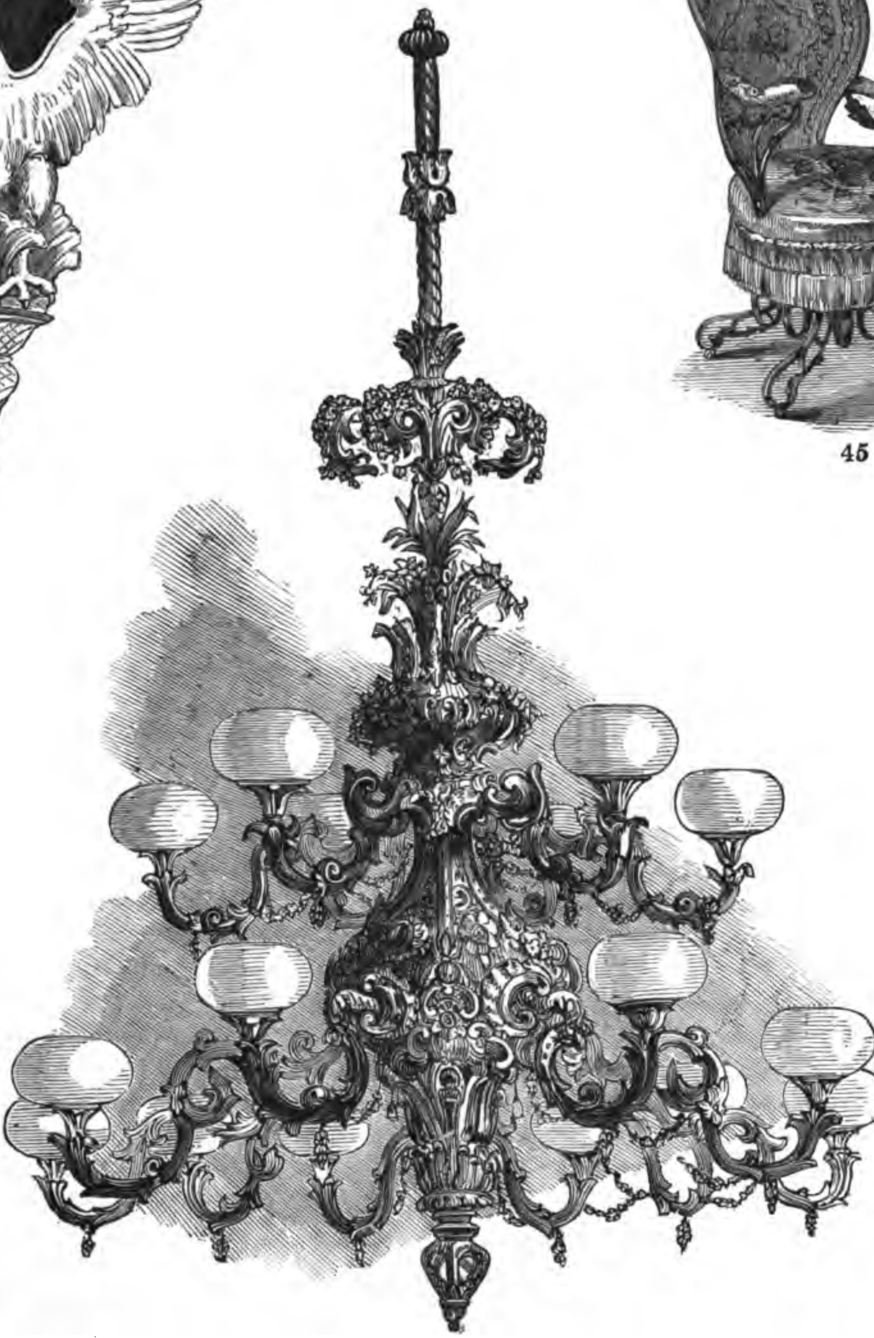
Ὁ ἀναγνώστης πιστεύομεν ὅτι δὲν θέλει δυσα-

44

45

46

47

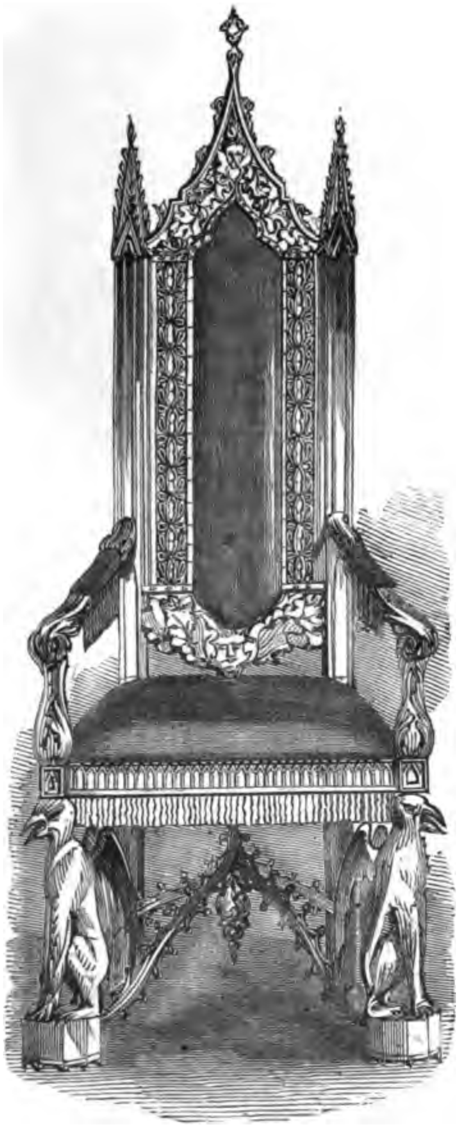
F

48

49

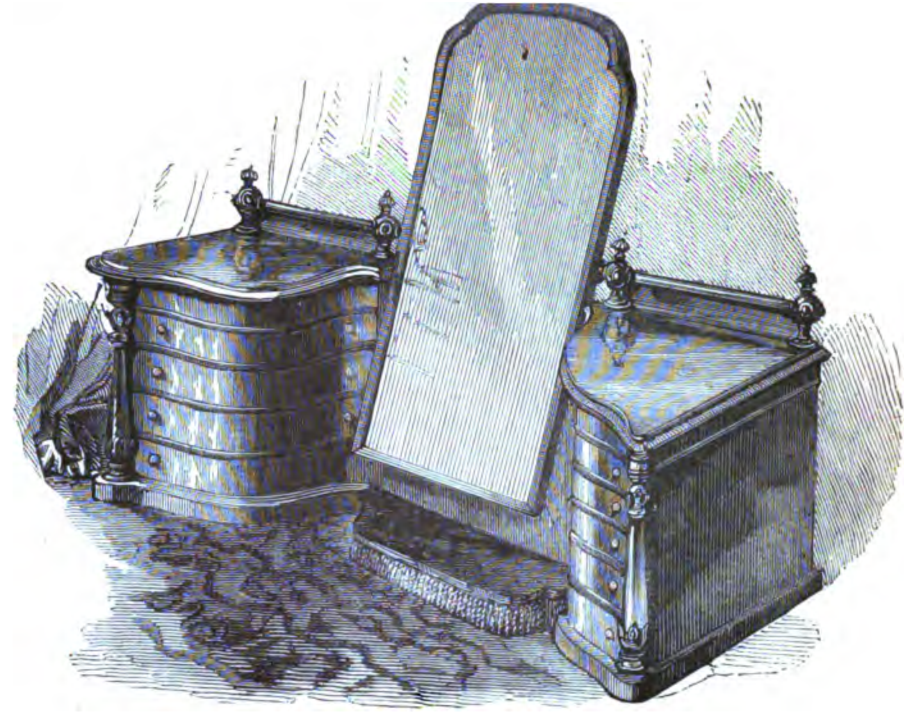

50

51

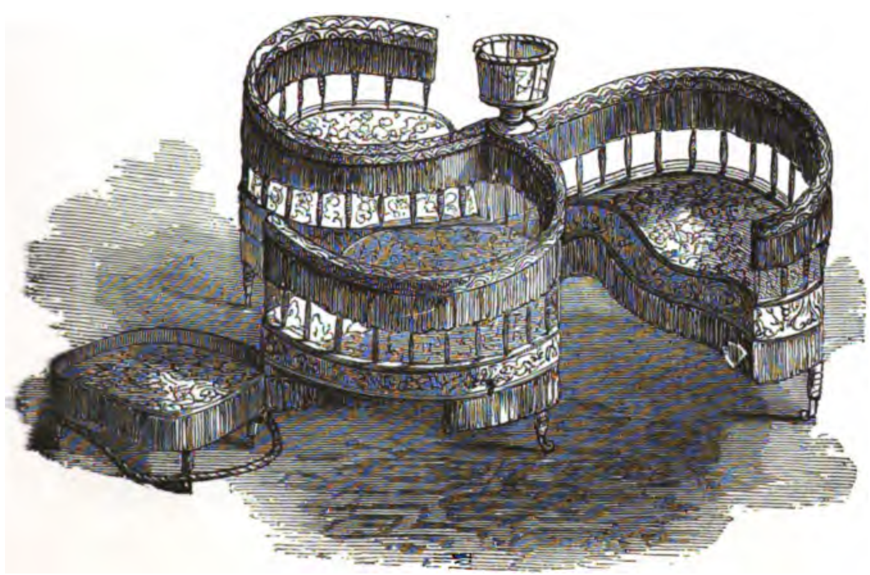

52

53

54

55

56

ρεστηθῇ ἐὰν ἐνταῦθα παραθέσωμεν καί τινα περὶ τῶν ἀρχαίων βιβλίων.

Οἱ Ἕλληνες ἔγραφον τὰ πρῶτα συγγράμματά των εἰς φύλλα φοίνικος, εἰς τὸν φλοιὸν τῆς φιλύρας, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου φυτοῦ τῆς Αἰγύπτου ὅπερ ὠνόμασαν πάπυρον, καὶ τέλος ἤρχισαν νὰ χρίωσι μὲ κηρὸν ἀβάκια ἢ μικρὰς πλάκας καὶ νὰ χαράττωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ γράμματα διὰ γραφίδων. Μετὰ ταῦτα μετεχειρίσθησαν δέρματα, καὶ κυρίως μεμβράνας, τὰς ὁποίας διεδέχθησαν ὁ μόλυβδος, τὰ λευκὰ πανία, διαφόρων ζώων κέρατα, ἕως οὗ ἐφευρέθη τὸ χαρτίον.

Ὅταν τοῦ βιβλίου ἡ ὑπόθεσις ἦτο μακρὰ, μετεχειρίζοντο πολλὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα προσήρμοζον, ἐκόλλων ἢ συνέῤῥαπτον τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ τὰ περιείλιττον ἐπὶ κυλίνδρων. Τὸ τοιοῦτον περιέλιγμα ὠνόμαζον οἱ Λατῖνοι volumen, ἐξ οὗ καὶ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἄγγλων τὸ volume. Τὰ σημερινὰ βιβλία εἶναι εἰς φύλλα τετράγωνα ἢ ὀρθογώνια χωρισμένα· οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον καὶ τὴν μέθοδον ταύτην, πλὴν εὐχρηστοτέρα ἦτον εἰς αὐτοὺς ἡ προειρημένη. Ὁ Κ. Ρ. Montfaucon (Παλαιογραφ. Ἑλλην. βιβλ. 1. κεφ. 4. σελ. 16) λέγει ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ὅσα εἶδεν εἰς τὰς ἡμέρας του, ἦσαν προσηρμοσμένα καὶ περιειλιγμένα καθὼς εἴπομεν· ἀποδίδεται δὲ ἡ ἐφεύρεσις αὕτη εἰς τὸν Ἄτταλον βασιλέα τῆς Περγάμου καὶ ἀδελφὸν τοῦ Φιλεταίρου, ὅστις ἐφεῦρε καὶ τὴν χρῆσιν τῆς μεμβράνης. Οἱ πάπυροι ἐτυλίσσοντο περὶ ῥάβδους τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα ἦσαν χρυσᾶ, ἐλεφάντινα, καὶ ἐνίοτε λιθοκόλλητα. Οἱ κύλινδροι οὗτοι διαθετόμενοι ἐπιτηδείως εἰς τὰς θυρίδας τῶν βιβλιοθηκῶν ἀπετέλουν θέαμα πλούσιον καὶ εὐάρεστον.

Τὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων διέφερον ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖναι μὲν ἐδιπλόνοντο, τὰ δὲ βιβλία περιειλίσσοντο εἰς κυλίνδρους. Ἡ δὲ μελάνη τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο τόσον ῥευστὴ ὅσον ἡ σημερινὴ, διότι εἰς ἐκείνην δὲν ὑπῆρχεν ἡ χαλκάνθη (vitriol). Τοῦτο δὲ συνάγεται ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τῶν Πορτίκων καὶ ἀπὸ μικρὰν ποσότητα ἀρχαίας μελάνης εὑρεθεῖσαν ἐντὸς ἀγγείου ἀνακαλυφθέντος εἰς τὸ Ἡράκλειον, ὁμοιάζουσαν ἔλαιον καὶ δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν γραφὴν ἔτι καὶ σήμερον. Ἡ ἀρχαία αὕτη μελάνη ἔχει περισσοτέραν ὁμοιότητα πρὸς τὴν σινικὴν, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα εἰς τὴν καλλιγραφίαν, τὴν ἰχνογραφίαν καὶ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἔτριβον τὴν μελάνην των ἐντὸς κοχλιῶν ἢ ἐπὶ πινακίων. Εἰς τὸν περὶ Στεφάνου Λόγον ὁ Δημοσθένης κατηγορῶν τὸν Αἰσχύνην λέγει ὅτι ἡ πενία του τὸν ἠνάγκασε νὰ καθαρίζῃ τὸ σχολεῖον μὲ σπόγγον καὶ νὰ τρίβῃ τὸ μέλαν. Τὸ ἀλουργὸν μέλαν ἐτιμᾶτο πολὺ, διότι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς ὑπέγραφον μὲ αὐτὸ ἐπιστολὰς, διατάγματα, διπλώματα καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα· μετεχειρίζοντο δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν συγγραμμάτων, ὡς καὶ τὸ πράσινον καὶ τὸ κυανοῦν. Κατεσκευάζετο δὲ ἐκ τοῦ αἵματος κογχύλης τινὸς ὀνομαζομένης πορφύρας.

Ἐκ τούτων ὅλων συνάγομεν ὅτι, ἂν καὶ εἰς τὰ συγγράμματά των οἱ ἀρχαῖοι ἔδειξαν τὴν μεγίστην εὐφυΐαν, κατὰ τὴν κατασκευὴν ὅμως αὐτῶν καὶ τὴν διακοίνωσιν ἔμειναν πολὺ ὀπίσω. Τοῦ τύπου μὴ ὑπάρχοντος, ἐννοεῖται ὅτι ἑκάστου συγγράμματος μόνον ὀλίγα ἐγίνοντο ἀντίγραφα, τὰ ὁποῖα ἑπομένως πάντοτε ἐκινδύνευον ν' ἀπολεσθῶσι, καὶ, ναὶ μὲν, ἀνεγινώσκοντο εἰς ἐπήκοον πολλῶν χιλιάδων ἀκροατῶν ἐπὶ πανηγύρεων καὶ ἄλλων συνελεύσεων, πρὶν τεθῶσιν εἰς τὰς βιβλιοθήκας, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐδύναντο νὰ λάβωσι τὴν κυκλοφορίαν τὴν ὁποίαν ἡ σημερινὴ στοιχειοθεσία χορηγεῖ.

Ἡ γραφὴ, ὁ τύπος, τὸ δέσιμον ἑνὸς βιβλίου, ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτυποῦται (διότι ἐνώπιον ἡμῶν ἔχομεν μηχανὴν ἐκτυποῦσαν κατὰ πᾶν Σάββατον 200,000 ἀντιτύπων ἐφημερίδος τινὸς) ἔφθασαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς τελειότητος. Ἀναγινώσκεις καὶ ἀγοράζεις ἓν βιβλίον μὲ τὸ τίποτε ὡς λέγομεν. Μ' ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ νεώτεροι πρὶν φθάσουν εἰς τὴν τελειότητα ταύτην ὠφελήθησαν ἐκ τῆς πείρας καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων. Ἐκεῖνοι ἐφεῦρον τὰ γράμματα, ἐκεῖνοι τοὺς συνδυασμοὺς αὐτῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν φράσεων καὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων, ἐκεῖνοι τοὺς παπύρους καὶ τὰς μεμβράνας, τὰς μητέρας τοῦ χαρτίου. Ἐκεῖνοι μὲ ἄλλας λέξεις μᾶς ἔδωκαν τὸ ὕφασμα, τὰς βελόνας καὶ τὴν κλωστὴν διὰ νὰ ῥάψωμεν ἡμεῖς τὸ τέλειον ἔνδυμα· ἂν ἔλειπον ἐκεῖνα καὶ εἰσέτι ὤφειλον νὰ ἐφευρεθῶσι, βεβαίως ἡμεῖς σήμερον δὲν ἐβλέπομεν ἐδῶ τὰ λαμπρὰ καὶ χρυσοδεμένα βιβλία τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, οὔτε τὰ τῆς βιομηχανικωτάτης Βελγικῆς, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ θαυμάσῃ ἀρκούντως διά τε τὴν λευκότητα τοῦ χάρτου καὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῆς δέσεως καὶ διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ τύπου, ἥτις καὶ τὰς ἀνοητοτέρας ἰδέας ἀποδεικνύει πιθανὰς καὶ τερπνάς.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ βιβλία τυπόνονται καὶ δένονται καθαρώτατα, μὲ πολλὴν χάριν καὶ στερεότητα. Οἱ Ἄγγλοι εἶναι μάλιστα τόσον παράξενοι διὰ τὸ σχῆμα τοῦ βιβλίου, ὥστε, ἐὰν δὲν ἦναι

τυπωμένον εἰς καλὸν χαρτίον καὶ ἀφειδῶς, οὐδὲ τοῦ πλέον γνωστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συγγραφέως τὸ ὄνομα δύναται νὰ εἰσάξῃ αὐτὸ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας.

Ὁ Κ. J. G. French ἐξέθηκε διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία δεμένα μὲ κατυφὲ καὶ ἐπικεντημένα μὲ λεπτὴν κιτρινωπὴν μετάξην, διὰ τὴν ὁποίαν πλανοῦν τὴν ὅρασιν καὶ φαίνονται ὡς χρυσομένα.

Διάφοροι ἄλλοι Ἄγγλοι ἐξέθηκαν τὰ λευκότατα καὶ λεπτότατα εἴδη χαρτίου, στοιχεῖα τυπογραφικὰ ἀπὸ τὰ μεγαλήτερα μέχρι τῶν μικροτάτων, τὰ ὁποῖα μόλις διακρίνει ὁ ὀφθαλμός· ἔκτυπα βιβλία διὰ τοὺς τυφλοὺς, ὅλα τὰ εἴδη τῶν χρωματισμένων χαρτίων, χαρτία χρυσωμένα καὶ διηνθισμένα διὰ γραμμάτια ἐρωτικὰ, χαρτία διὰ τὴν ἰχνογραφίαν, βιβλία κομψὰ διὰ δῶρα πρὸς τὰς κυρίας, βιβλία μέγιστα καὶ βαρύτατα, τὰ ὁποῖα μόλις δύνασαι ν' ἀνασηκώσῃς, δεμένα μὲ μαροκινὸν δέρμα καὶ ὀρείχαλκον. Αὐτὰ εἶναι τόσον μεγάλα ὥστε ὁμοιάζουν μᾶλλον σκεπάσματα τύμβων ἢ βιβλία. Πλησίον αὐτῶν δὲ ὑπάρχουν κονδύλια, μελάνη καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν γραφὴν με τόσην κομψότητα καὶ ἀφθονίαν ἐκτεθειμένα ὥστε τὸ λαμπρὸν τοῦτο χώρισμα τῆς βρετανικῆς βιομηχανίας καὶ εἰς τὸν πλέον ἀγράμματον δίδει ὄρεξιν νὰ γράψῃ.

Διὰ νὰ λάβῃ ἰδέαν ἁπλῆν ὁ ἀναγνώστης τοῦ πλουσίου δεσίματος τῶν Ἀγγλικῶν βιβλίων τῷ δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 150 ἕνα τόμον δεμένον μὲ λιθομένον χαρτίον ἀπὸ τοῦς Κύριους Ζάκσων καὶ υἱὸν, καὶ εἰς τὸν ἀριθ. 187 ἕτερον πλουσιώτερα ἔτι ἀπὸ τὸν Κύριον C. Ye.

Ἤμην πολὺ περίεργος νὰ ἰδῶ εἰς τὰ δωμάτια τῆς Κίνας δείγματά τινα τῆς βιβλιοποιΐας τοῦ ἔθνους τούτου, τὸ ὁποῖον ἀνάγει τὴν ὕπαρξίν του εἰς πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Πλὴν οὐδὲ ἁπλῆν φυλλάδα εὗρον ἐκεῖ. Τὸ μέγα τοῦτο βασίλειον ἔστειλεν ἄλλα περίεργα τὰ ὁποῖα θέλομεν ἀναφέρει εἰς τὸν ἁρμόδιον τόπον, ὄχι ὅμως καὶ βιβλία. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὰ δείγματα ἐκεῖνα εἶναι δείγματα τῆς βιομηχανίας μόνον τῶν παραθαλασσίων τόπων τῆς Κίνας, τοῦ δὲ ἐσωτερικοῦ δὲν ἐστάλησαν, διότι ἡ κοινωνία τῶν κατοίκων αὐτοῦ πρὸς τοὺς ξένους εἰσέτι δὲν εἶναι ἀκώλυτος καὶ ἐλευθέρα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὁ τύπος καὶ τὸ χαρτίον εἶναι τελειότατα· ὑπάρχει μάλιστα ζήτημα δυσδιάκριτον ἂν ὑπερέχωσι τῶν Ἄγγλων οἱ Γάλλοι κατὰ ταῦτα ἢ ἦναι κατώτεροι αὐτῶν. Πολλοὶ προτιμοῦν τὰ γαλλικὰ ἔργα, καὶ ἐγὼ ὡσαύτως ἤθελα δώσει τὴν προτίμησιν εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία διὰ τὸν μόνον λόγον ὅτι τῆς αὐτῆς ποιότητος ὄντα πωλοῦνται εἰς τὴν Γαλλίαν πολὺ εὐθηνότερα παρὰ τ' ἀγγλικά.

Οἱ Κύριοι A. Guérien ἔστειλαν ἐκ Παρισίων χαρτία χρωματισμένα καὶ τυπωμένα, ἐπὶ τῶν ὁποίων τόσον φυσικὰ ἐμιμήθησαν σχέδια τσιτίων καὶ περσικῶν σαλίων, ὥστε ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πλανᾷ καὶ τὸν ὀξυδερκέστατον ὀφθαλμόν. Ἐκ τῶν Παρισίων, τοῦ Λυὸν καὶ τῆς Ἀλσατίας ἔστειλαν τρίχαπτα, πιτσίλια καὶ τούλια κατεσκευασμένα ἀπὸ χαρτίον λευκότατον τόσον τεχνικὰ, ὥστε φαίνονται ὑφασμένα ἀπὸ νῆμα καὶ διὰ τῆς χειρός. Τὰ κομψὰ φύλλα τοῦ χαρτίου, τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι κατασκευάζουν ἐπίτηδες διὰ τὰ ἐρωτικὰ γραμμάτιά των, οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς τόσην κομψότητα καὶ τελειότητα. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐρωτικὸν τοῦτο ἔθνος φυσικῷ τῷ λόγῳ εἶναι καὶ ἐφευρετικώτερον περὶ τὴν λατρείαν τοῦ Ἔρωτος. Τὰ γραμμάτια ἐκεῖνα εἶναι πιτσιλωτὰ, χαρακωμένα, μὲ ῥόδα, περιστερὰς, διάφορα ἄλλα σύμβολα καὶ χρώματα στολισμένα, καὶ στιλπνὰ ὅσον εἶναι τὰ πρόσωπα τῶν ὡραίων πρὸς τὰς ὁποίας στέλλονται. Τί δυστυχία ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου τοιαῦτα δὲν ὑπῆρχον! καὶ ὅμως ἐκεῖνος κατώρθωσε τόσα ὅσα πολλοὶ δὲν θέλουν κατορθώσει μὲ πολλὰς δεσμίδας ἐρωτικῶν γραμματίων.

Πλησίον τῶν ῥαβασίων τούτων βλέπομεν 4 ἢ 5 βιβλία, τὰ ὁποῖα βέβαια κατεσκευάσθησαν διὰ τοὺς Τιτᾶνας τῶν ἀρχαίων, ἤγουν διὰ νὰ γραφθῶσιν εἰς αὐτὰ τὰ χρονικὰ τῆς μάχης αὐτῶν κατὰ τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν. Ἀμφιβάλλω ἂν τρεῖς ἄνθρωποι εὐκόλως δύνανται νὰ σηκώσωσιν ἓν ἐξ αὐτῶν τὸ μεγαλήτερον. Εἶναι δεμένον μὲ ξύλον, ὀρείχαλκον καὶ δέρμα παχύτατον, ἔχει ὕψος καὶ πλάτος ἑνὸς μέτρου καὶ περιλαμβάνει 2,000 σελίδας χονδροτάτου ἀγράφου χαρτίου τῆς ἰχνογραφίας.

Οἱ Κύριοι Ξαβιὲ Οὐδὲντ Υἱοὶ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν 4 εἴδη χαρτίων τὰ ὁποῖα δίδουν τελείαν ἰδέαν τῶν ἀρχαίων μεμβρανῶν. Τὸ ἓν τούτων ὀνομάζουν χαρτίον ζωϊκὸν papier animal καὶ εἶναι εἶδος μεμβράνης χρησιμεῦον πρὸς κατασκευὴν τῶν σάκκων τῆς πυρίτιδος. τὸ ἕτερον δὲ διφθερωτὸν χαρτίον, χρησιμεῦον καὶ τοῦτο δι' ἐπιδέματα καὶ λοιπὰ περιτυλίγματα.

Ὁ Κ. Berthault ἐκθέτει τὰς τελειοτέρας μεμβράνας, τὰς ὁποίας ἂν ἔβλεπαν οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἤθελαν ἀνταλλάξει μὲ τὸ ὡραιότερον χαρτίον τῶν σημερινῶν. Εἶναι δὲ λεπτόταται καὶ διαφανεῖς ὡς αἱ

φλύκταιναι (φοῦσκαι), ἔχουν χρῶμα λεπτὸν κίτρινον ὡς τὸ τῶν καναρίων καὶ εἶναι τόσον ὁμαλαὶ καὶ ἰσχυραὶ, ὥστε αἱ ἰσχυρότεραι χεῖρες ἀδυνατοῦν νὰ τὰς σχίσωσι.

Τὸ δέσιμον τῶν βιβλίων τῆς Γαλλίας οὔτε κατὰ τὴν δαψίλειαν οὔτε κατὰ τὴν τέχνην ὑπερέχει τοῦ τῶν ἀγγλικῶν· μάλιστα δὲ ἐκεῖνα εἶναι ὑποδεέστερα τούτων ὡς πρὸς τὴν στερεότητα καὶ τὴν διάρκειαν· ἔχουν ὅμως κομψόν τι καὶ ἐλαφρὸν καὶ εὔχρηστον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀναγνώστου.

Ἡ Ἀγγλία ἐκθέτει καὶ συλλογὴν ξυλίνων βιβλίων· πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν κενῶν τόπων μιᾶς βιβλιοθήκης. Εἶναι δὲ ταῦτα ἀρίστως τετορευμένα καὶ μιμητικώτατα τῶν ἀληθῶν. Οἱ ἐν Λονδίνῳ Κύριοι Schlesinger καὶ Συντρ. ἐκθέτουν μηχανὴν τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν Μηχανὴν Σελιδοῦσαν (Paging Machine), διότι δι' αὐτῆς δύνασαι εὐκολώτατα νὰ ἐπιγράψῃς ἀριθμοὺς εἰς ὅλας τὰς σελίδας βιβλίου μικροτάτου ἢ μεγίστου ἀπὸ μιᾶς μέχρις 100 χιλ. σελίδων. Ὁ δὲ τρόπος τῆς σελιδώσεως εἶναι, ὅσον δύσκολος εἰς τὴν περιγραφὴν, τόσον εὔληπτος εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ νὰ θέσῃς τὸ βιβλίον εἴς τινα στερεὰν θέσιν ἐπὶ τῆς μηχανῆς, καὶ ἑπομένως ἓν μικρὸν σφυρίον, ὅπερ μόνον ἑκάστοτε ἀλλάσσει τὸν ἀριθμὸν τῆς σελίδος, καταβαίνει, ἀριθμεῖ τὴν σελίδα καὶ ἀναβαίνει πάλιν, διὰ νὰ σοὶ δώσῃ καιρὸν νὰ στρέψῃς φύλλον καὶ διὰ νὰ ἀλλάξῃ καὶ αὐτὸ τὸν ἀριθμόν του. Ἡ δὲ ἀπαρίθμησις γίνεται μὲ ὅσην ταχύτητα θέλῃς· ἀρκεῖ μόνον σὺ νὰ προφθάνῃς νὰ στρέφῃς τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει ὡσαύτως καὶ διὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, χαρτοσήμων, εἰσιτηρίων θεάτρου, κτλ.

Ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Βελγικὴ δὲν φαίνονται ὑποδεέστεραι τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἰς τὸν συναγωνισμὸν τοῦτον. Ἡ Αὐστρία μάλιστα ἔστειλε δείγματα παντὸς εἴδους· στοιχεῖα ἐκ γύψου στερεότυπα, ἐκ μολύβδου στερεότυπα, ἔργα τῆς γαλβανοπλαστικῆς· πρὸς τούτοις δὲ 52 χάρτας τυπωμένους εἰς διαφόρους γλώσσας μὲ ὅλην τὴν ὡραιότητα τοῦ σημερινοῦ τύπου. Πλὴν τὸ περιεργότερον καὶ τὸ μεγίστην τιμὴν εἰς τὸ ἔθνος τοῦτο φέρον, εἶναι 8 μεγάλοι χάρται κρεμάμενοι εἰς τὰ δωμάτιά της. Ἐπ' αὐτῶν εἴδομεν τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκτυπωμένον εἰς 608 διαλέκτους, ὅσαι ὑπῆρξαν μετὰ τὸν Μιθριδάτην τὸν Εὐπάτορα· Τὰ δείγματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἰς οὐδενὸς ἄλλου ἔθνους τὰς βιβλιοθήκας ἀπηντήσαμεν, σημαίνουν τάχα ὅτι μόνον εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν τῆς Βιέννης δύναται νὰ τυπωθῇ βιβλίον εἰς οἱανδήποτε τῆς ὑφηλίου διάλεκτον ἢ ὅτι οἱ ἄλλοι δὲν ἐσυλλογίσθησαν νὰ στείλωσι τοιαῦτα; Ἀφίνομεν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου εἰς τὸν ἀναγνώστην, διότι εἶναι πολὺ δύσκολον εἰς ἡμᾶς νὰ γνωμοδοτήσωμεν, ἀφοῦ μάλιστα ζητήσαντες ἀπὸ διαφόρους μεγάλους τυπογράφους πληροφορίας περὶ τούτου οὐδὲν θετικὸν ἐδυνήθημεν νὰ μάθωμεν. Εἰς τὸ ῥηθὲν δωμάτιον βλέπεις πρὸς τούτοις τύπους διὰ τὰς γλώσσας τῶν τυφλῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας· τοὺς τύπους τοῦ πρώτου τυπωθέντος Εὐαγγελίου ἀπὸ τὸν Gutenberg εἰς 4 διαφόρους διαλέκτους· τοὺς τύπους τῆς Προπαγάντας τῆς Ῥώμης εἰς 23 ἀλφάβητα· τοὺς τύπους τῆς Γαλλίας εἰς 42 ἀλφάβητα· τοὺς τύπους τῆς Γερμανίας εἰς 19 ἀλφάβητα· τοὺς τῆς Ἰνδίας εἰς 13 ἀλφάβητα· τὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν γραμματικῶν χαρακτήρων τῆς ὑδρογείου, καθ' ἕνα γενεαλογικὸν πίνακα, καὶ τὴν ἀντιγραφὴν δύω ἰχθύων μαλακίων γινομένην διὰ τοῦ ἠλεκτρογαλβανισμοῦ. Ὀφείλω δὲ καὶ νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ὁμιλήσω ὀλίγον ἐδῶ περὶ σχολείου ὡραίου, περιέργου καὶ λίαν περισπουδάστου τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκθέτει ἡ Αὐστρία, μάλιστα δι' ἡμᾶς, οἵτινες τόσον ὀπίσω εἴμεθα εἰς τὴν τυπογραφίαν. Σπεύδω νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν 4 μεθόδων διὰ τῶν ὁποίων ὁ σήμερον ἄνθρωπος ἔφθασε νὰ τελειοποιήσῃ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως, νὰ κατασκευάζῃ εὐκόλως εἰκονογραφίας καὶ νὰ διευκολύνῃ τόσον ὀλιγοεξόδως τὴν διάδοσιν τῶν φώτων. Εἶναι δέ.

Ἡ Χημειοτυπία, ἡ Χρωματολιθογραφία, ἡ Γαλβανογραφία, καὶ ἡ Τυπομετρία.

Τὰ 4 ταῦτα, ἄγνωστα παντάπασιν εἰς τοὺς ἀρχαίους, συστήματα, τῶν ὁποίων τὴν τελειοποίησιν ὀφείλομεν μᾶλλον εἰς τὴν Αὐστρίαν ἢ εἰς ἄλλο ἔθνος, πασιφανῶς καταδεικνύουν κατὰ δυστυχίαν τὸν ἀρχαῖον κόσμον πολὺ ὑποδεέστερον τοῦ νέου ὡς πρὸς τὴν βιβλιογραφίαν.

Ἡ Χημειοτυπία, τέχνη δι' ἧς ἐκτυποῦνται εἰκονογραφίαι πεντηκοντάκις εὐκολώτερον καὶ εὐθηνότερον ἢ διὰ ξυλογραφίας, ἔκαμεν εἰς τὴν Αὐστρίαν θαυμασίαν πρόοδον, τὴν ὁποίαν ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς The Illustrated London News ἐπαινεῖ ὑπερβαλλόντως καὶ ὑπόσχεται νὰ προσπαθήσῃ νὰ εἰσάξῃ τὴν τέχνην ταύτην εἰς τὰ πιεστήριά της, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι παντάπασιν ἄγνωστος. Ἰδοὺ δὲ εἰς τί συνίσταται. Ἕκαστος γνωρίζει ὅτι μία ξυλογραφία γίνεται οὕτως· ἐπὶ σκληροῦ ξύλου σχεδιάζεται ἀντικείμενόν τι, ὁ δὲ ξυλογράφος γλύφει τὸ σχέδιον τοῦτο, δηλ. τὸ σκάπτει καὶ δὲν ἀφίνει ἄλλας ἐξοχὰς

εἰμὴ τὰς γραμμὰς τοῦ σχεδίου, αἱ ὁποῖαι μελανούμεναι ἀποτελοῦν τὴν ξυλογραφίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς Χημειοτυπίας, ἥτις ἐφευρέθη ἀπὸ Δανόν τινα ὀνομαζόμενον Piil, λαμβάνεται πλὰξ ψευδαργύρου (Zinc) βερενικωμένη, ἐφ᾽ ἧς ἐγχαράσσεται διὰ βελόνης τὸ σχέδιον· ἔπειτα δὲ ὅλη ἡ ἐπιφάνεια χρίεται ἀπὸ μεταλλικόν τι ῥευστὸν (ἀρνητικὸν), τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς χαραγὰς τῆς εἰκονογραφίας. Μετὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακὸς καθαρίζεται καὶ μόνον εἰς τὰ χαράγματα μένει τὸ ῥευστὸν μέταλλον, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἀποξηρανθῇ, ἐξογκούμενον ὀλίγον εἶναι ὡς ἔκτυπον ἐπὶ τῆς πλακός. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακὸς χρίεται πάλιν ὅλη ἀπὸ τὸ αὐτὸ ῥευστὸν μέταλλον, καὶ πάλιν καθαρίζεται, ἕως οὗ τὸ ῥευστὸν εἰσχωρήσαν καλῶς, ἀποξηρανθὲν καὶ ἐξογκωθὲν, ἀποτελέσῃ πλάκα ὁμοιάζουσαν ὁλοτελῶς τὴν τῆς ξυλοτυπίας καὶ ἱκανὴν νὰ ἐκτυπώσῃ χιλιάδας ἀντιτύπων σχεδίου τινός.*

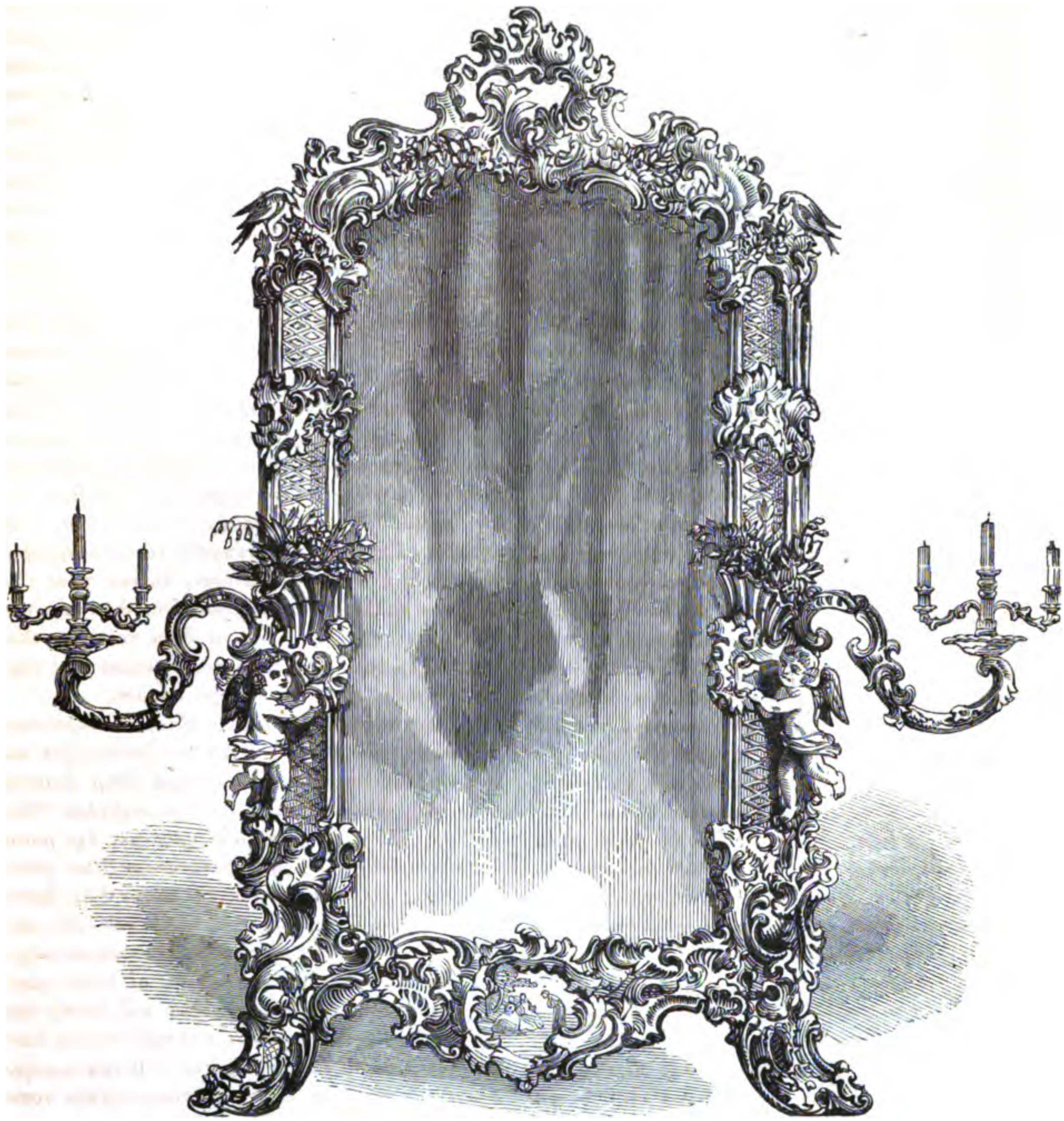
Ἡ Γαλβανογραφία εἶναι εὐκολωτάτη. Ὁ ζωγράφος ἰχνογραφεῖ μὲ τὴν γραφίδα του ἐπὶ λείας καὶ προπαρεσκευασμένης πλακὸς ἓν σχέδιον· μετὰ ταῦτα θέτουν τὴν πλάκα εἰς τὴν γαλβανικὴν μηχανὴν ἥτις γαλβανίζουσα ὅλον τὸ σχέδιον ἀποδεικνύει τὴν ἰχνογραφηθεῖσαν πλάκα ἱκανὴν νὰ μεταδώσῃ διὰ τῶν πιεστηρίων τὴν εἰκόνα της εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη εἰσήχθη τὸ 1840 εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔκαμε δὲ ὀλίγας προόδους, καὶ μάλιστα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐλησμονήθη παντάπασιν ἕως σήμερον, ὅτε διὰ μιᾶς ἡ Αὐστρία διήγειρε τὴν προσοχὴν ὅλου τοῦ τυπογραφικοῦ κόσμου· ἐπειδὴ ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τοῦ παρασκευάζειν πλάκα τυπώσεως ἀμέσως ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ ζωγράφου εἶναι πολὺ προτιμότερος ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἤδη μεταχειρίζονται· δηλ. πρῶτον ὁ ζωγράφος νὰ ἰχνογραφῇ εἰς χαρτίον τὸ σχέδιον, καὶ ἔπειτα ὁ χαλκογράφος νὰ τὸ ἀντιγράφῃ, δι᾽ ὃ καὶ ἄπειρα σφάλματα συμβαίνουν.

Ἡ Χρωματογραφία ἢ Χρωματολιθογραφία, τέχνη καὶ αὕτη τῶν ἡμερῶν μας, ἔρχεται πλήρης ζωῆς μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς βιομηχανίας ἔργων νὰ καθέξῃ θέσιν διακεκριμένην εἰς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου τοὺς λεπτοὺς τείχους. Οἱ ἄνθρωποι μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐξετύπουν ἄνθη, καρποὺς, ἢ ἄλλα ἀντικείμενα. καὶ ὕστερον διὰ τῆς χειρὸς ἐπρόσθετον τὰ χρώματα. Ἡ Αὐστρία δεικνύει καὶ ἐνταῦθα τὴν μέθοδον καθ᾽ ἣν ἐκτυποῦνται μὲ ὅσα χρώματα θελήσῃς ὅσα ἀντίτυπα ἐπιθυμήσῃς. Ἐκθέτει δὲ 6 εἰκόνας διὰ τῆς χειρὸς γεγραμμένας καὶ τὰς αὐτὰς ἐκτυπωμένας. Αἱ εἰκόνες αὗται παριστάνουσαι ἄνθη, καρποὺς πρόσωπα, ποικίλων χρωμάτων, ἀριστουργήματα τῆς διὰ τῆς χειρὸς ἰχνογραφίας, ἀποδεικνύονται ἔτι μᾶλλον ἀριστουργήματα διὰ τοῦ τύπου. Τὰ χρώματα τοῦ τύπου εἶναι ζωηρότερα, φυσικώτερα, καὶ ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις ποῖαι εἶναι αἱ διὰ τῆς χειρὸς καὶ ποῖαι αἱ διὰ τοῦ τύπου εἰκόνες, ἂν ἐφ᾽ ἑκάστης αὐτῶν δὲν ἦτο σημειωμένον. Εἰς τοιαύτην δὲ τελειοποίησιν κατήντησεν ἡ τέχνη αὕτη, ὥστε τὰ μὲν πρωτότυπα ἀξίζουν λίρας 25 ἕκαστον, τὰ δὲ ὡραῖα ταῦτα χρωματολιθογραφήματα μόνον ἓν σιλλίνιον.

Ἐν τούτοις εἰς τὸ ἀγγλικὸν δωμάτιον ἐκθέτει ὁ ἐν Λονδίνῳ Κύριος J. M. Kronheim διαφόρους εἰκόνας τυπωμένας μὲ ἐλαιοχρώματα· σημειῶ δὲ μίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταβιβαζομένου ἀπὸ τὸν σταυρὸν τῆς ὁποίας ἂν δὲν ἐξεθέτοντο πλησίον τὸ σχέδιον καὶ τῆς ἐκτυπώσεως ὅλη ἡ προπαρασκευὴ, πεισματωδέστατα ἤθελέ τις στοιχηματίσει ὅτι εἶναι ἀπὸ τὴν γραφίδα ζωγράφου, καὶ ὄχι ποτὲ ἔντυπος. Ἡ πρόοδος αὕτη περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἐλαιογραφημάτων καὶ ἡ ἐντελὴς ἐξομοίωσις τούτων πρὸς τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τὰ ἔργα, εἶναι ἀναντιῤῥήτως πολλοῦ λόγου ἄξια· διότι τὰ ἔργα ταῦτα πολλαπλασιαζόμενα εἰς ἀντίτυπα θέλουν κάμει τοὺς τεχνίτας γνωστοτέρους εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ἡ Τυπομετρία, ὁ λαμπρὸς οὗτος οἰκονομολόγος τῶν πιεστηρίων, εἶναι ἡ τέχνη τοῦ ὑπολογίζειν καὶ μετρεῖν ἀκριβέστατα τὸ διάστημα ὅπερ ἕκαστον στοιχεῖον, ἢ μία γραμμὴ ἑνὸς χειρογράφου θέλει καθέξει. Ἡ τέχνη αὕτη εἶναι χρήσιμος ὄχι μόνον διὰ νὰ μανθάνῃ τις ἀκριβέστατα πόσον θέλει γείνει ἓν σύγγραμμα ἐκτυπούμενον, καὶ πόσον θέλει δαπανηθῇ διὰ τὴν ἐκτύπωσίν του, ἀλλὰ καὶ διότι κατ᾽ αὐτὴν δύνανται νὰ ὑπολογισθῶσι λεπτομερῶς μέχρι τοῦ ἀπειροστημορίου τὰ στοιχεῖα, αἱ ὑποστιγμαὶ, τὰ χωρίσματα τῶν παραγράφων καὶ λοιπὰ ὅσα ἑκάστη στήλη θέλει καθέξει, καὶ πρὸς τούτοις διότι διὰ τῆς μεθόδου ταύτης περίπου 150 ἑκατομμύρια στοιχείων ἐχύθησαν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν τῆς Βιέννης. Ἡ μέθοδος τῆς τυπομετρίας, τῆς ὁποίας τὴν σπουδὴν ἀφίνομεν εἰς τοὺς τυπογράφους μας, διότι ὁ τόπος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐμβῶμεν εἰς ἐκτενεστέραν περιγραφὴν, τόσον χρήσιμος ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὥστε ἤδη εἰς τὰ δωμάτια τῆς Αὐστρίας βλέπομεν μὲ ἄπειρον ἡδονὴν καὶ περιέργειαν μυθιστόρημα τῆς Ἰαπωνικῆς γλώσσης τυπωθὲν πρώτην φορὰν μὲ

* Ἐὰν ἡ οὕτω πως σχηματισθεῖσα πλὰξ ἐνισχυθῇ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, μυριάδες ἀντιτύπων δύνανται νὰ τυπωθῶσιν ἐξ αὐτῆς.

57 G

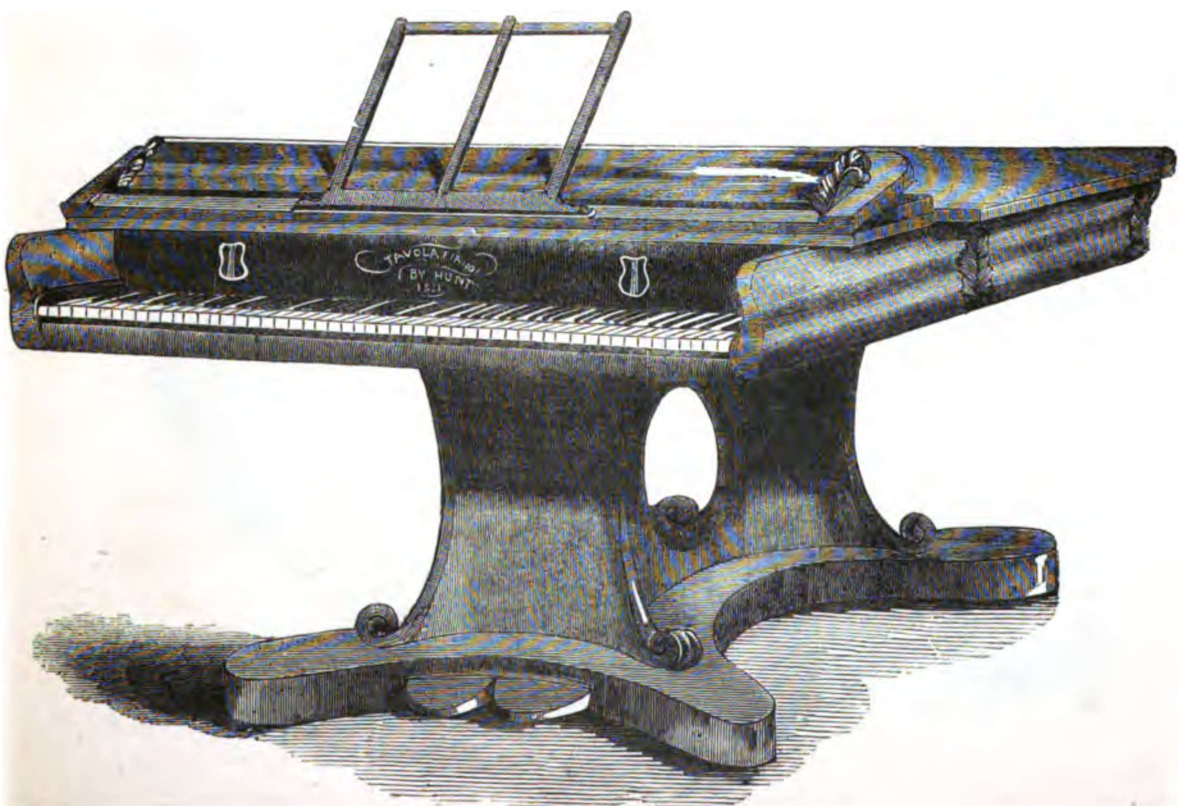
58

59

60

61

62

63

κινητὰ στοιχεῖα εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ παρ' αὐτῷ τὴν εἰς τὸ γερμανικὸν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ δόκτωρος Pfizmaier. Ἡ ἀκρίβεια καὶ τὸ ἀλάνθαστον τοῦ συγγράμματος ἔκαμον ὅλα τὰ μέλη τῶν σοφῶν ἑταιριῶν τῆς Γερμανίας νὰ νομίζωσιν ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐτυπώθη εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ μόνον ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Βιέννην· διότι εἶναι τῷόντι δυσχερεστάτη ἐπιχείρησις νὰ χυθῶσι τόσα μικρὰ σύμβολα, ἐξ ὅσων συνίστανται τὰ γράμματα τῆς γλώσσης ταύτης, καὶ στοιχειοθέται, οἵτινες ἀναμφιβόλως δὲν γνωρίζουσι τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, νὰ τὰ προσαρμόσωσι καὶ ἀποτελέσωσι τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἔργον.

Ἂς μεταβῶμεν ἤδη ὀλίγον εἰς τὰ πιεστήρια τῆς Ἀγγλίας τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἓν τῶν περιεργοτέρων κοσμημάτων τοῦ δωματίου τῶν ἀγγλικῶν μηχανῶν. Ἀποχαιρετῶντες δὲ μὲ σέβας καὶ θαυμασμὸν τῆς Αὐστρίας τὴν πολύγλωττον ἔκθεσιν, καὶ εἰσερχόμενοι ἐνταῦθα, τί ἄρα πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν βλέποντες ὅτι εἰς μίαν μόνην ὥραν ἐκτυποῦνται 20 ἢ 25 χιλιάδες φύλλων ἐφημερίδος περιεχούσης ὕλην δεκαπεντάκις ἢ εἰκοσάκις περισσοτέραν τῆς Ἀμαλθείας ἢ τῆς Ἀθηνᾶς; Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἁπλοῦς θαυμασμὸς, ἀλλ' ἔκπληξις περιδεὴς, ὁσάκις βλέπεις τὸν ἀτμὸν μὲ πάταγον, μὲ κρότον καὶ σεισμὸν νὰ ἐπιστρέφῃ ἐντύπους καὶ πλήρεις γνώσεων τὰς τεραστίας ἐκείνας σινδόνας, ἅμα ἐπιθετομένας εἰς τὸ πιεστήριον.

Ὡς ἡ πατρὶς τοῦ Ὁμήρου φιλονικεῖται ἀπὸ 7 πόλεις, οὕτω καὶ ἡ τῆς τυπογραφίας ἀμφισβητεῖται ἀπὸ ἄλλας 7, Μακοντιακὸν, Στρασβοῦργον, Χαρλὲμ, Βενετίαν, Ῥώμην, Φλωρεντίαν καὶ Αὐγούσταν. Ἐκ τούτων δὲ τὸ Μακοντιακὸν, ἡ Harlem καὶ τὸ Στρασβοῦργον ἔχουσιν εὐλογωτέρας ἀξιώσεις διὰ τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν 14ην ἑκατονταετηρίδα Μ. Χ. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ δὲ, εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰσήχθη ἀπὸ τὸν William Caxton, καὶ τὸ 1470 εἰς τὸν ναὸν τοῦ Οὐεστμίνστερ ἐτυπώθησαν τὰ πρῶτα βιβλία τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης. Ἔκτοτε ὁ τύπος καὶ τὰ πιεστήρια ἔλαβον μορφὰς διαφόρους μέχρι τῶν παρόντων.

Εἰς τὸ ἀγγλικὸν δωμάτιον ὁ Κύριος Αὔγουστος Ἀπλ-Γκὰθ καὶ οἱ Κύριοι Κοῦπερ ἐκθέτουν δύο πιεστήρια, καὶ τὸ μὲν τοῦ Κυρίου Ἀπλ-Γκὰθ εἶναι ὅμοιον ἐκείνου τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται ἡ ἐφημερὶς ὁ Χρόνος καὶ ἡ Illustrated News μὲ τοὺς κυλίνδρους καθέτους· τὸ δὲ ἕτερον τοὺς ἔχει ὁριζοντείους.

Οἱ κάθετοι κύλινδροι ἀναμφιβόλως ὑπερέχουν πολὺ τῶν ὁριζοντείων· διότι φέροντες τὴν μελάνην ἀποθέτουσιν αὐτὴν ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐλαφρῶς, μόλις ἐγγίζοντες τὴν ἐπιφάνειάν των, ἐνῷ οἱ ὁριζόντειοι, ὡς ἐκ τοῦ βάρους τῆς θέσεώς των, ἀκουσίως πιέζουν καὶ ὑπεργεμίζουν τὰ στοιχεῖα, ὥστε ἐκ διαλειμμάτων ὀφείλει ἄνθρωπός τις νὰ τὰ σπογγίζῃ. Ὁμοίως εἰς τὰ κάθετα πιεστήρια ἂν κονιορτὸς ἢ ἀκαθαρσία εἰσχωρήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας, πίπτει εἰς τὸ ἔδαφος, ἐνῷ εἰς τὰ ὁριζόντεια αὐξάνει καὶ μετ' ὀλίγον ἀναγκάζονται νὰ διακόψωσι τὴν ἐργασίαν διὰ νὰ ἀφαιρέσωσι τὴν ἀκαθαρσίαν. Ἔχομεν δὲ παράδειγμα ὅτι 50,000 φύλλων ἐτυπώθησαν κατὰ τὸν τρόπον ἐκεῖνον χωρὶς νὰ παύσῃ ἡ ἀτμοκίνητος μηχανὴ τοῦ πιεστηρίου.

Τίνι τρόπῳ δύναταί τις νὰ παραστήσῃ ἓν τῶν δύω τούτων πιεστηρίων ἄνευ εἰκονογραφίας; Ἐδῶ εἷς ἐργάτης λαμβάνει τὸ χαρτίον, τὸ φέρει πλησίον κυλίνδρου τινὸς, ὅστις κινεῖται ταχύτατα, καὶ ὁ κύλινδρος χωρὶς περισσοτέραν βοήθειαν τὸ περιλαμβάνει, τὸ εἰσάγει ἐντὸς τῆς μηχανῆς, ὅπου εὑρίσκονται τὰ στοιχεῖα, τὸ τυπόνει ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ ἐπιστρέφει ἀπὸ τ' ὄπισθεν μέρος τυπωμένον· ἐπειδὴ δὲ εἰς ὅλην τὴν μηχανὴν εὑρίσκονται 8 κύλινδροι, 8 φύλλα διὰ μιᾶς τυπόνονται.

Τὸ 1814 ἡ ἐφημερὶς ὁ Χρόνος μεταχειριζομένη ἀτμοκίνητα πιεστήρια δὲν ἐλάμβανεν εἰμὴ μόνον 1,800 ἀντίτυπα τὴν ὥραν. Τὸ 1827 οἱ Κύριοι Κοῦπερ καὶ Ἀπλ-Γκὰθ συνεννοηθέντες ἐφεῦρον τὰ μὲ 4 κυλίνδρους πιεστήρια, τὰ ὁποῖα ἐχορήγουν 4 ἕως 5 χιλιάδας ἀντιτύπων καθ' ὥραν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐφημερίδα· τὸ δὲ 1848 ἐκ τῶν δύω πιεστηρίων τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος ἐξήρχοντο 20,000 φύλλα τὴν ὥραν, δηλ. ἐξ ἑκάστου 10,000.

Ὁ Κύριος Γεώργιος Tidcombe ἐκθέτει μηχανὴν δι' ἧς κόπτεται εἰς ἴσα μέρη τὸ χαρτίον ἅμα ἐξερχόμενον ἀπὸ τὴν μηχανὴν τῆς κατασκευῆς του.

Τὸ χαρτίον κατασκευαζόμενον ἠξεύρομεν ὅτι μεταβαίνει εἰς μηχανήν τινα διὰ ν' ἀποξηρανθῇ, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεται καὶ τρέχει κατὰ τὸ πλάτος τῆς μηχανῆς εἰς ἀπειρομήκη λευκὴν ταινίαν. Ἡ μηχανὴ λοιπὸν τοῦ Κυρίου Tidcombe τὸ περιλαμβάνει, τὸ διπλόνει, τὸ κόπτει καὶ τὸ προσφέρει ἕτοιμον διὰ νὰ σχηματισθῶσιν αἱ δεσμίδες, αἵτινες στέλλονται εἰς τὰ μέρη μας.

Οἱ Κύριοι Βλὰκ παρουσιάζουν μικράν τινα μηχανὴν ἥτις χορηγεῖ τόσην εὐκολίαν εἰς τὴν βιβλιοδεσίαν, ὅσην ὁ ἀτμὸς εἰς τὴν τυπογραφίαν. Τὰ τυπογραφικὰ φύλλα ἐξερχόμενα τῶν πιεστηρίων πρέπει νὰ διπλωθῶσιν εἰς σχῆμα 4ον, 8ον, ἢ 16ον διὰ νὰ συνδεθῶσι καὶ σχηματίσωσι τὸν τόμον. Τὸ δίπλωμα τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον γίνεται διὰ τῶν

χειρῶν. Οἱ Κύριοι Βλὰκ λοιπὸν, λέγομεν, ἔστειλαν μηχανὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐξαπλόνεται τὸ τυπωθὲν χαρτίον, ἔπειτα ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ διπλόνεται διὰ τοῦ ἀτμοῦ εἰς 2, 4, 8, *ἢ* 16 *καὶ ῥίπτεται ἀπὸ τὰ κάτω διὰ μικροῦ τινος ὀχετοῦ, ὡς ἀλλαχοῦ εἶπον περὶ τῶν περιτυλιγμάτων τῶν ἐπιστολῶν ὅτι πίπτουν ὡς τὸ ἀλεθόμενον ἄλευρον. Ἐννοητέον δὲ, ὅτι ὅσον ταχύτερα θέτῃς ἐνταῦθα τὰ φύλλα τοῦ χαρτίου, τόσον περισσότερα διπλωμένα δύνασαι ν' ἀπολάβῃς ἐντὸς μιᾶς ὥρας.*

Εἰς τὸ γαλλικὸν δωμάτιον τῶν μηχανῶν οἱ Κύριοι Varall, Middleton *καὶ* Dwell *ἔπεμψαν τεραστίαν μηχανὴν,* 52 *βημάτων μήκους καὶ* 5 *πλάτους; κατασκευάζουσαν χαρτίον. Συνίσταται δὲ ἀπὸ ἀριθμόν τινα παραλλήλων κυλίνδρων ὀρειχαλκίνων δι' ὧν τὸ χαρτίον μετὰ τὴν κατασκευήν του διέρχεται διὰ νὰ ξηρανθῇ· πλὴν ποτὲ δὲν εἴδομεν αὐτὴν κινουμένην ἢ ἐν ἐνεργείᾳ, ὡς τὰς τῶν Ἄγγλων, αἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐκθέσεως δὲν μένουσιν ἀργαὶ, ἀλλ' ἐργαζόμεναι καὶ εἰς τοὺς θεατὰς δίδουν νὰ ἐννοήσωσιν ὁπωσοῦν τὴν χρῆσίν των, καὶ εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν ὄφελος ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων.*

Ὄχι μακρὰν τοῦ μηχανοστασίου τῶν Ἄγγλων οἱ ἐν Λονδίνῳ Κύριοι Spicer *ἐκθέτουν κύλινδρον χαρτίου τῆς ἰχνογραφίας ἑνὸς ἀγγλικοῦ μέτρου πλάτος καὶ* 2,500 *μῆκος.*

Τὸ ὁλοσχερὲς καὶ ἀδιάκοπον τοῦτο χαρτίον εἶναι προϊὸν τῶν ἐργοστασίων των, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι τόσον μακρὸν ὅσον ἀπέχουν ἀπ' ἀλλήλων αἱ δύω ἀπώταται γέφυραι τοῦ Ταμέσεως, ἢ τῆς Βοξὸλ καὶ ἡ ὑποταμεσία.

Μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ πρωτεῖα κατέχει ἡ εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια βιβλιοθήκη τῶν K. Barbedien *καὶ Συντρ. Αὕτη ἀνάγεται εἰς τὸν κανόνα ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὀνομάζουν τῆς Ἀναγεννήσεως* (renaissance) *καὶ εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ στιλπνὸν ἔβενον, ἐφ' οὗ ἐξετυπώθησαν φύλλα, ζῶα, ἄνθρωποι καὶ ἄλλα ἔργα τῆς ἀρίστης ὀρειχαλκουργίας καὶ τῶν ὁποίων τὰ σχέδια ἀντεγράφησαν κατὰ τὰ πρωτότυπα τοῦ Γκιλβέρτου καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου (ἰδὲ ἀριθ.* 147).

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Λονδίνῳ Κυρίου W. Tanner *ἐκ δρυὸς, συρμοῦ τοῦ Φραγκίσκου* I. *εἶναι καὶ αὕτη ἀρκετὰ κομψὸν σκεῦος διὰ μίαν πλουσίαν αἴθουσαν (ἰδὲ ἀριθ.* 179).

Ἡ εἰς Παρισίους ἑταιρεία τῶν Ἐβενιστῶν (société des Ebenistes) *ἔπεμψε τὴν εἰς τὸν ἀριθ.* 178, *βιβλιοθήκην ἥτις ἴσως μετ' ἐκείνην τοῦ κυρίου* Barbedien *εἶναι ἡ ὡραιοτέρα ὅπου εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἔχομεν.*

Ἡ ἐργασία της εἶναι λεπτοτάτη, τὸ σχέδιόν της ἀρχιτεκτονικώτατον, καὶ κομψὸν, εἰς ἕνα λόγον φέρει ὅλα τὰ προσόντα ὅσα μία ἐντελὴς βιβλιοθήκη ἀπαιτεῖ. Ἐπι τῆς κορυφῆς της εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ Σχεκσπείρου.

VI.

Λύχνοι, Λυχνοῦχοι, Λαμπτῆρες.

Ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἐγνώρισε τὸ πῦρ, ἅμα αἱ λαμπραὶ φλόγες τούτου προσέβαλον αὐτὸν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐζήτησεν ἀμέσως νὰ συνάψῃ αὐτὰς διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ μακρὸν καὶ βαθὺ σκότος τῶν νυκτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φύσις εἶναι ὁ ἄριστος ὁδηγὸς εἰς τὰς ἐφευρέσεις, αὐτὴ ἀναντιρρήτως τὸν ὡδήγησε πρῶτον νὰ μεταχειρισθῇ ξηροὺς κλάδους, ὕστερον δᾶδας καὶ ἐπὶ τέλους νὰ ἐφεύρῃ τὸν λύχνον καὶ τοὺς λυχνούχους, οἱ ὁποῖοι ἕως οὗ ἔλαβον τὰ σχήματα τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἔμπροσθέν μας, ἤλλαξαν βέβαια μυρίας μορφάς.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ λύχνου ἀποδίδεται εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Ὁ δὲ Κ. Malliot *λέγει, ὅτι οὗτοι δὲν ἦσαν γνωστοὶ ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν πολέμων, καὶ βεβαιοῖ τοῦτο φέρων παράδειγμα τοὺς μνηστῆρας τῆς Πηνελόπης, οἵτινες μετεχειρίζοντο πύραυνα (μαγκάλια) θέτοντες ἐπ' αὐτῶν εὐώδη ξύλα· τὴν δὲ μαρτυρίαν ταύτην λαμβάνει ἀπὸ τὴν Ὀδύσσειαν.*

Ὁμοίως ὁ Ἀθήναιος (ιέ. 20) *λέγει, " Οὐ παλαιὸν εὕρημα ὁ λύχνος· φλογὶ δὲ οἱ παλαιοὶ τῆς τε δαδὸς καὶ τῶν ἄλλων ξύλων ἐχρῶντο," ἅπερ δικαιοῦσι τὴν ἰδέαν τοῦ Κ.* Malliot, *τὴν ὁποίαν καὶ συμμερίζονται πλεῖστοι εὐρωπαῖοι συγγαφεῖς.*

Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ἁρμόδιοι νὰ γνωμοδοτήσωμεν, ἂν οἱ λύχνοι ἦσαν γνωστοὶ ἢ ὄχι ἐπὶ Ὁμήρου πλὴν τὰ ἑπόμενα, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Ὀδύσσειαν (Τ. 34), *" χρύσιον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει," μᾶς παρακινοῦν νὰ πιστεύωμεν ὀλίγον, ὅτι ὁ λύχνος χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν ἐκείνην ἐποχήν.*

Ἡ δὲ ἐξέτασις τῶν φωτοφόρων τούτων σκευῶν, τῶν τε ἐν τῷ ὑαλίνῳ παλατίῳ καὶ τῶν ἀρχαίων, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἐν συνόψει. Ὁ λύχνος. ὁ λυχνοῦχος, ὁ λαμπτὴρ ἀποτελοῦν σήμερον οὐ μόνον τὸ χρησιμώτερον, ἀλλὰ καὶ ἓν τῶν λαμπροτέρων

καὶ πολυτελεστέρων σκευῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος δὲν μεταχειρίζεται, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι, τούτους μόνον δι' ἑορτὰς, τελετὰς, θυσίας, ἢ διὰ τοὺς τάφους του, ἀλλ' ἐξέτεινε τὴν χρῆσίν του καὶ ζητεῖ νὰ φέρῃ εἰς ἀνταγωνισμὸν τὸ φῶς του πρὸς τὸ τῆς ἡμέρας. Ὅλη ἡ σημερινὴ θεατροποιΐα αὐτοῦ χάνεται, ἅμα λείψωσιν οἱ λαμπροὶ λύχνοι. Τί θέλουν κάμει αἱ δυστυχεῖς Κυρίαι τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰ ἐπίλοιπα κοσμήματά των, ἐὰν ἡ ἀφθονία τῶν φώτων δὲν ἐπιχέῃ λάμψιν ἐπ' αὐτῶν; Τὰ πανοράματα, οἱ ἑσπερινοὶ δεῖπνοι, οἱ χοροὶ, ἐὰν ὤφειλον νὰ φωτισθῶσι μόνον ἀπὸ ἁπλοῦς λύχνους, καὶ ὄχι ἀπὸ λαμπρὰς φλόγας παιζούσας μὲ τὸν χρυσὸν, τὸν ἄργυρον καὶ τὸν κρύσταλλον, πόσον πενιχρὰ ἤθελον μᾶς φανῇ! Ὅσον ὑλικῶς ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὁ εἷς γίνεται ἀνώτερος τοῦ ἄλλου, τόσον πρέπει καὶ τὸ φῶς του νὰ αὐξάνῃ, διὰ νὰ τὸν βλέπωσι καλλίτερα οἱ ἄλλοι. Δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ φιλοσοφία ἐκείνη, ἥτις ἔλεγε, "Λύχνου ἀρθέντος πᾶσα γυνὴ ἡ αὐτή." Τὴν σήμερον ζῶμεν μὲ ἄλλα φρονήματα· ὅθεν πρέπει κατὰ τὴν παροιμίαν, ὅταν εἴμεθα εἰς τὴν Ῥώμην, νὰ πράττωμεν ὡς πράττουν εἰς τὴν Ῥώμην· ἂν ὅμως ῥωματΐζοντες ὀρθῶς ἢ στρεβλῶς ποιοῦμεν, θέλουν κρίνει οἱ μεταγενέστεροι.

Οἱ πρῶτοι λύχνοι τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἦσαν ἁπλούστατοι, ἀπο γῆν ἐψημένην, με ἓν, δύω ἢ τρία φωτύλια, τὰ ὁποῖα καὶ ὠνομάζοντο ἐλλύχνια ἢ θρυαλλίδες κατασκευαζόμεναι ὄχι ἀπὸ βάμβακον, ἀλλ' ἀπὸ φυτόν τι ὀνομαζόμενον θρυαλλίς. Ἡ δὲ ὀπὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ φωτύλιον ὠνομάζετο μυκτὴρ ἢ μύξα, ὅθεν καὶ δίμυξοι, τρίμυξοι, πολύμυξοι λυχνίαι, αἱ οὖσαι μὲ ἓν, δύο, ἢ πολλὰ φωτύλια.

Ὅταν ἡ πολυτέλεια ἤρχισεν εἰς τοὺς ἀρχαίους, οἱ λύχνοι κατεσκευάζοντο ἀπὸ ὀρείχαλκον τῆς Κορίνθου, μὲ πολλὰς θρυαλλίδας, καὶ ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἄργυρον· ἤρχισαν δὲ νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τοὺς γάμους, εἰς τὰς νυκτερινὰς διασκεδάσεις, θέτοντες αὐτοὺς πλησίον πρισματικῶν κατόπτρων, διὰ νὰ διαχέωσι περισσότερον τὸ φῶς των. Ἐθεώρουν δὲ ἀνάξιον τοῦ ἀνθρώπου ὁ λύχνος νὰ μὴ καίῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς θαλάμους τῶν ἐσχάτων ὑπηρετῶν δι' ὅλης τῆς νυκτός.

Εἰς τοὺς τάφους μία ἀνημμένη λυχνία δὲν ἐχρησίμευε τόσον εἰς τὸ νὰ μετριάζῃ τὸν φόβον τῶν πενθίμων ἐκείνων κατοικητηρίων, ὅσον εἰς ἀπόδειξιν σεβασμοῦ πρὸς ψυχὴν ἥτις ἀπεκδύθη τὴν σάρκα καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἐντὸς δὲ τῆς σαρκοφάγου τότε ἔκλειον λύχνους ἀνημμένους, ὅταν ἔθαπτον ζῶσαν Ἑστιάδα τινὰ, διὰ παράβασιν τῶν καθηκόντων τῆς ἁγνότητος.

Εἶναι γελοῖον νὰ πιστεύωμεν σήμερον τὴν ὕπαρξιν τῶν ἀσβέστων λύχνων. Πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν λέγουν ὅτι μέχρι σήμερον ἐντὸς τάφων ἀρχαίων εὑρίσκεται φῶς. Εἰς τὸν τάφον τῆς θυγατρὸς τοῦ Κικέρωνος λ. χ. ἀνακαλυφθέντα τὸ 1540 εἰς Ῥώμην, βεβαιοῦν ὅτι ὑπῆρχεν ἄσβεστον πῦρ, τὸ ὁποῖον ἔσβεσεν ἅμα προσεβλήθη ἀπὸ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι ὁ Καλλίμαχος ἀφιέρωσεν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος χρυσοῦν λύχνον, ὅστις ἔκαιεν ὅλον τὸ ἔτος καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἔλαιον μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστου ἔτους ἀνεπληροῦτο. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ὁ Κλεόμβροτος ὅταν ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν τοῦ Ἀμμωνίου Διὸς εἶδε λύχνον καίοντα ἡμέραν καὶ νύκτα χωρὶς νὰ ἐπιχέωσιν ἔλαιον.

Δύω πράγματα ἀποτελοῦσι κυρίως τὸν λύχνον, τὸ ἔλαιον καὶ τὸ φωτύλιον. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ λοιπὸν αἰωνιότης, ἓν τῶν δύω πρέπει νὰ ἦναι ἄφθαρτον· πλὴν οἱ ἀναγνῶσται, ἐπειδὴ καθ' ἑκάστην ἔχουν ὑπ' ὄψιν τὸ παράδειγμα, γνωρίζουν ὅτι καὶ τὸ φωτύλιον κατακαίεται καὶ τό ἔλαιον ἐξαντλεῖται· ὅθεν ἐπαναλαμβάνομεν ἔτι γελοία ἡ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀσβέστων λύχνων.

Ἐν τῷ βρετανικῷ Μουσείῳ εἴδομεν εἰς τοὺς Τυῤῥηνικοὺς θαλάμους (ἀρμάρια 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57), διαφόρους ἀρχαίους λύχνους, πηλίνους τε καὶ ὀρειχαλκίνους. Τὰ σχέδιά των εἶναι ποικίλα, καὶ πολλὰ διαφερόντως κομψά. Εἷς λύχνος μάλιστα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πηλεὺς φαίνεται ὅτι κρατεῖ ἀπὸ τὴν χεῖρα τὴν Θέτιν, ἥτις διὰ νὰ δραπετεύσῃ μεταβάλλεται εἰς ὄφιν, εἶναι τὸ λαμπρότατον δεῖγμα τῆς ἀρχαίας λυχνοποιΐας.

Τοὺς πηλίνους καὶ μεταλλικοὺς τούτους λύχνους τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἂν μεταφέρῃ τις πλησίον τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν σκευῶν τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, πλησίον τῶν νέων καὶ ζωηρῶν ἀλαβαστρίνων ἀγγείων τῆς Σέβρης, θέλουν φανῇ καὶ χάριτος ἐνδεεῖς καὶ κατ' ἄλλα ὑποδεέστεροι. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν ἕνα τῶν δημιουργῶν τῶν σκευῶν τούτων. Ὑπόσχεται ὅτι τὰ ἤδη νεαρὰ καὶ ἀκμαῖα σκεύη τοῦ μετὰ 2000 ἔτη, ἀφοῦ ταφῶσιν ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς, ἐν μέσῳ ἀτμοσφαίρας φθαρτῆς, ἀφοῦ κατακλυσθῶσιν ἀπὸ τὰς βροχὰς 2000 χειμώνων, καὶ ὑποστῶσι τῆς ὑγρασίας τὴν ἐπιῤῥοήν· ἀφοῦ γείνωσιν ἴσως φωλεαὶ σκωλήκων καὶ ἄλλων ἑρπετῶν· ἀφοῦ, ἀνακαλυφθέντα ὕστερον ἀπὸ τὸ ὡραῖον καὶ ζωογόνον κλίμα μας, τὸ ὁποῖον ἕκαστον μάρμαρον καὶ ἕκαστον λίθον διατηρεῖ εἰς τὴν λευκότητα τὴν ὁποίαν ἡ φύσις τῷ ἔδωκε, μεταφερθῶσιν εἰς τὸ ὑγρὸν καὶ φθοροποιὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἰς ὀλίγα ἔτη σήπει

καὶ κατατρίβει τὸν σκληρότερον λίθον (καὶ ἀπόδειξιν ἔχομεν τὰ ἀγάλματα τοῦ Παρθενῶνός μας, ὅσα εἴδομεν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σώζονται εἰς Ἀθήνας· τὰ ἐν Ἀθήναις φαίνονται ὅτι εἶναι ἀπὸ μάρμαρον, τά δὲ ἐνταῦθα νομίζει τις ὅτι εἶναι ἀπὸ κίσσηριν ἢ ἐλαφρόπετραν· τόσον ἠλλοιώθησαν!)· μᾶς ὑπόσχεται, λέγω, ὅτι τὰ σχέδιά των θέλουν μείνει αἰώνια, ὡς τὰ τῶν ἰδικῶν μας, καὶ τὸ ὅλον τόσον στερεόν; Τὸ καθ' ἡμᾶς, νομίζομεν, ὅτι καὶ ἂν ἔτι 2000 ἔτη διέλθωσιν, οἱ ἀθάνατοι οὗτοι λύχνοι μας θέλουν ζῇ, ἐνῷ τὰ κομψὰ, τὰ ἐντέχνως εἰκονογραφημένα καὶ γεγλυμμένα ταῦτα τῶν σημερινῶν, τὰ ἄξια καὶ ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ, θέλουν ἀρχίσει νὰ φθείρωνται πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τούτου, καὶ ἂν δὲν ταφῶσιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἂν φυλαχθῶσιν εἰς ὑάλινα ἁρμάρια, ὡς σήμερον διατηροῦνται. Δὲν ἐλάβομεν δὲ, ὡς ὁ σχολαστικὸς, τὸν κόρακα, διὰ νὰ κάμωμεν τὴν σύγκρισιν· ἀλλὰ κάμνομεν αὐτὴν ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. Βλέπομεν δὲ ἤδη ἀγγεῖα μόνον 80 ἢ 100 ἐτῶν, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν νὰ γίνωνται δυσδιάκριτα.

Οἱ λυχνοῦχοι (κηροπήγια, Chandeliers) εἶναι ἀρχαιότεροι τῶν λύχνων, πλὴν ταχέως ἐγκατελείφθησαν διὰ τὰς πτωχὰς οἰκογενείας. Κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ ξύλον, μάρμαρον, ὀρείχαλκον, χρυσὸν, ἄργυρον, καὶ πολλάκις ἐκοσμοῦντο μὲ λίθους πολυτίμους, ὡς ἦτον ὁ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀντίοχος ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Καπιτώλιον Δία (Κικέρ. Verr. IV. 28). Συνίστατο δὲ ὁ ἀρχαῖος λυχνοῦχος ἀπὸ τρία διακεκριμένα μέρη, τὴν βάσιν, τὸν καυλὸν καὶ τὸν δίσκον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτίθετο τὸ κηρίον, ἡ χρῆσις τοῦ ὁποίου ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους. Τὰ σχέδιά των ἦσαν κυλινδροειδῆ, δενδροειδῆ, κλαδοειδῆ καὶ παραπλήσια πολλῶν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, περὶ ὧν σπεύδωμεν νὰ ὁμιλήσωμεν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἔληγον εἰς τρεῖς πόδας, οἵτινες ἦσαν ἢ τρεῖς κεφαλαὶ λεόντων, ἢ ὀνυχοειδεῖς πόδες, ἢ ἄλλων τεράτων.

Εἰς ἓν τῶν δωματίων, τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, τὸ ἐπονομαζόμενον Mediaeval Court, βλέπομεν παντὸς εἴδους ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ ἄμφια, δηλ. ἐνδύματα χρυσοκεντημένα, διαφόρων ἱερατικῶν βαθμῶν, σταυροὺς μὲ πολυτίμους λίθους, λεκάνας ἀργυρᾶς καὶ χρυσᾶς, ἀρχιερατικὰς ῥάβδους (πατερίτζας), δίσκους, δισκοπότηρα, θυμιατήρια ἀλυσίχρυσα, μανουάλια μὲ κηρία, νάρθηκας, μικρὰ κωδωνοστάσια γοτθικοῦ ῥυθμοῦ ἀπὸ γύψον ἢ ξύλον κατεσκευασμένα, Ἁγίους, μικροὺς ἀγγέλους· πρὸς τούτοις δὲ περίπου 70 λύχνους, λυχνούχους καὶ πολυελαίους πρὸς χρῆσιν ἐκκλησιῶν, ἔργα ἀγγλικῆς βιομηχανίας, εἰς διάφορα σχέδια καὶ ἀπὸ διάφορα μέταλλα, καὶ ἀξιοσημείωτα εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, διότι τὰ πλεῖστα ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῶν ἐκκλησιῶν μας. Ὄχι μόνον δὲ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἱερατικὰ σκεύη, τὰ ὁποῖα προανέφερα, ἔχουν παράδοξον ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἡμέτερα· τὸ δὲ ὅλον τοῦ δωματίου, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ τόσην τάξιν εἶναι τοποθετημένα, παρουσιάζει, ὅταν διελθὼν τὰ ἄλλα μεταβῇς εἰς αὐτὸ, σοβαρόν τι καὶ σπουδαῖον, ὡς νὰ εἰσέρχησαι πραγματικῶς εἰς ναόν.

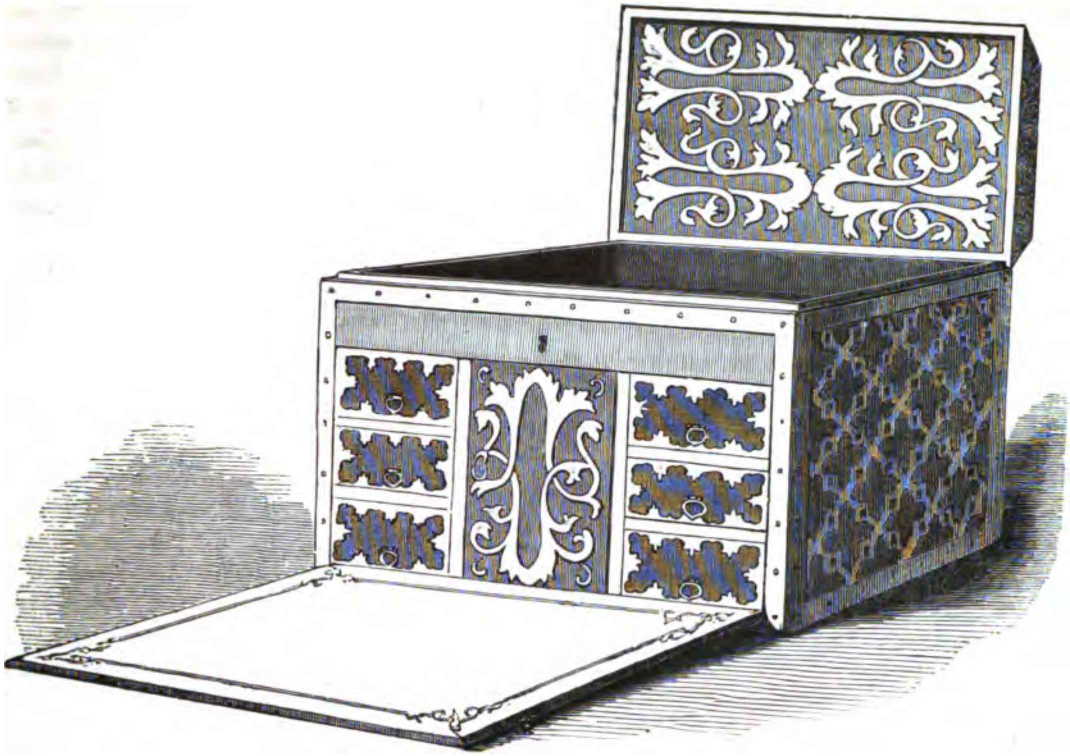
Οὐ μακρὰν τοῦ δωματίου τούτου, ἡ Βιρμιγγάμη, τὸ νέον τοῦτο χαλκεῖον τοῦ Ἡφαίστου, ἔστειλεν ὡραιότατα δείγματα τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα περιγράφομεν.

Οἱ Κύριοι Messenger καὶ Υἱοὶ, ἐκ τῆς εἰρημένης πόλεως, πληροῦν μὲ τὰ προϊόντα τῶν ἐργοστασίων των ἱκανὸν μέρος, προσφέροντες παντὸς εἴδους λύχνων καὶ λυχνούχων. Μεταξὺ τούτων δὲ δύο μέγιστοι λυχνοῦχοι ὀλίγον τι ὑψηλότεροι ὑψηλοῦ ἀνδρὸς, οἵτινες χρησιμεύουσιν ἀναμφιβόλως εἰς φωτισμὸν προδόμου παλατίου, ἐκπλήττουν διὰ τὴν μεγίστην ὁμοιότητά των πρὸς τὸ ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ σχέδιον τοῦ χρυσίνου ἐκείνου, ὅστις ἐφυλάττετο εἰς τὴν σκηνὴν τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης κατὰ τὴν πορείαν τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἔρημον· κατὰ τοῦτο δὲ μόνον διαφέρουσιν ἐκείνου, ὅτι δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς γλυφὰς καὶ τὰ αὐτὰ ποικίλματα, καὶ ὅτι πέριξ τῶν 6 θρυαλλίδων ἐκείνου δὲν ὑπάρχουν αἱ 6 θαμβεραὶ ὑάλιναι σφαῖραι, τὰς ὁποίας οἱ Κ. Messenger καὶ Υἱοὶ ἔθεσαν εἰς τοὺς ἰδικούς των ὡς ἐκ τῆς σημερινῆς εὐκολίας τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑάλου. Τὸ ὅλον τῶν λυχνούχων τούτων εἶναι μεγαλοπρεπὲς, πλὴν δὲν ἔχουν τὴν κομψότητα τῶν τῆς Ῥωσσίας τοὺς ὁποίους παρακατιόντες θέλομεν ἀπαντήσει.

Εἰς τοὺς ἀρχαίους ὁ λαμπτὴρ διέφερε τοῦ λύχνου, κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν λαμπτὴρ ἦτο στερεὸς, ὁ δὲ λύχνος μεταφερτός· ὅθεν νομίζω, ὅτι ἡ μόνη κατάλληλος λέξις διὰ νὰ μεταφράσωμεν τὰς gas lamps, τὰς ὁποίας κρεμοῦν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης ὑπὲρ τραπεζῶν, ἢ εἰς τὴν εἴσοδον τῶν μεγάρων καὶ τῶν ξενοδοχείων, εἶναι λαμπτήρ.

Ὁ Κύριος W. Potts, ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, ἐξέθηκε διαφόρους λαμπτῆρας, διμύξους καὶ τριμύξους, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικόν· εἶναι δὲ ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν ἁπλότητά των, ὄχι δι' ἄλλο ἄξιον ἰδιαιτέρας περιγραφῆς.

Οἱ λαμπτῆρες τῶν Κυρίων Lloyd et Summerfield τῆς Βιρμιγγάμης εἶναι προτιμότεροι· συνίστανται ἀπὸ μεγάλην θολώδη ὑαλίνην σφαῖραν μὲ κλάδους καὶ χρυσᾶ περικοσμήματα καὶ πρέπει νὰ

64

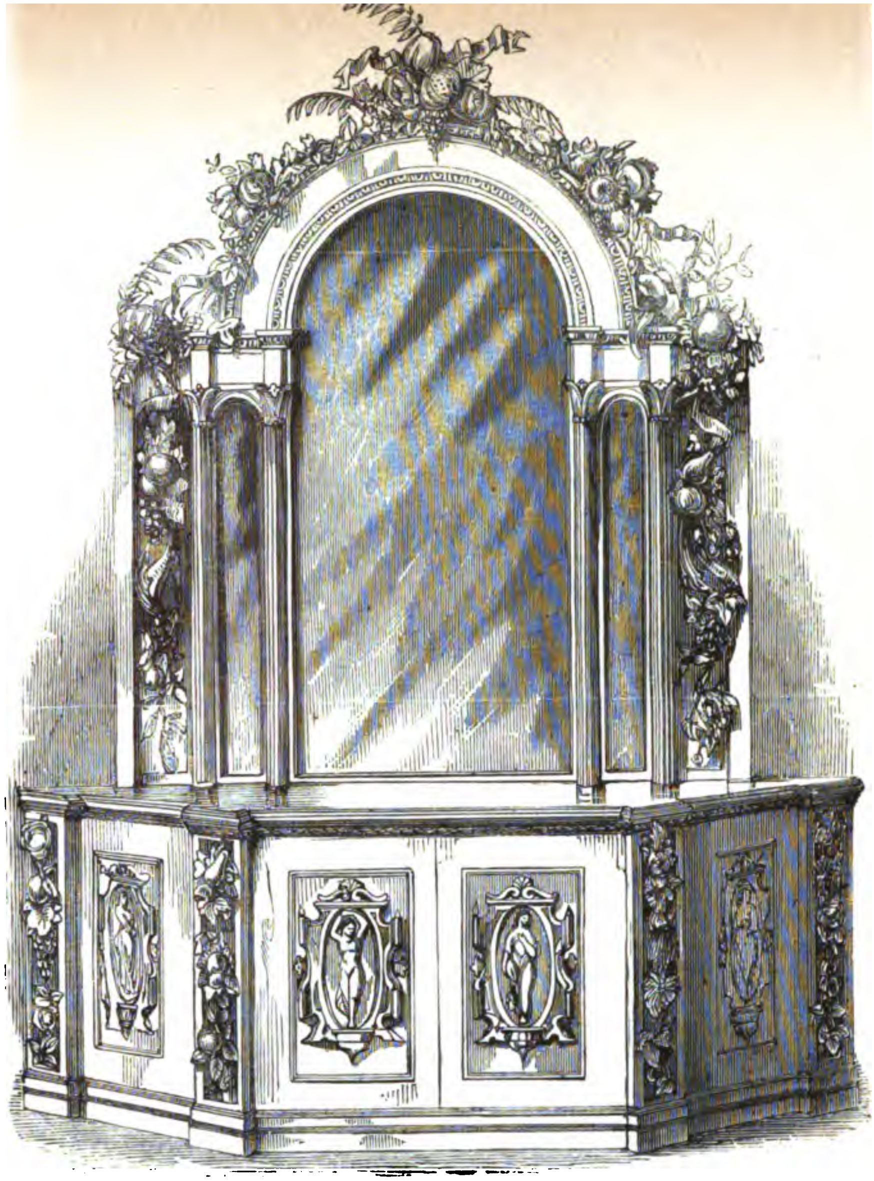

ACKERMANN'S
SUPERFINE WATER COLOURS
By Special Appointment
TO H.M. THE QUEEN H.R.H. PRINCE ALBERT
H.R.H. THE DUTCHESS OF KENT
AND THE ROYAL FAMILY.

65

H

66

67

68

69

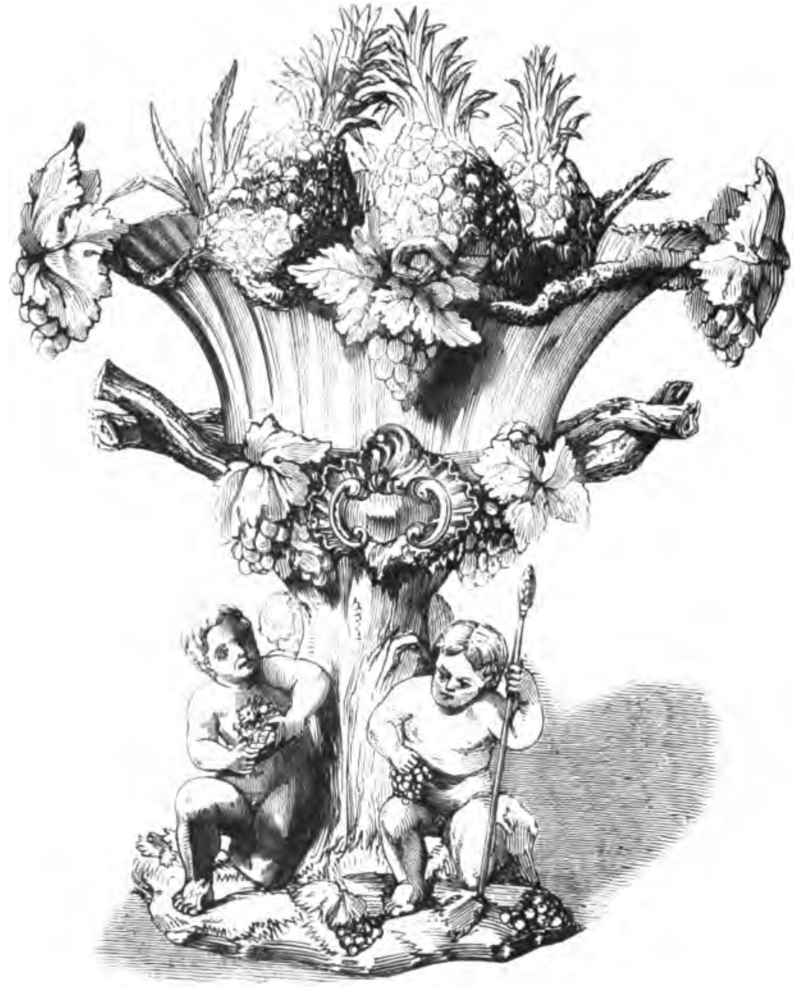
70

71

72

73

74

75

κρεμάζωνται εἰς τὰς εἰσόδους ἱερῶν ἢ μεγάρων μᾶλλον ἢ εἰς αἴθουσαν ὑποδοχῆς.

Ἂς ἀναβῶμεν ὀλίγον εἰς τ' ἀγγλικὰ δωμάτια, ὅπου ὁ ἄργυρος, ὁ χρυσὸς, οἱ ἀδάμαντες καὶ οἱ λοιποὶ πολύτιμοι λίθοι εἶναι ἀφθονώτατοι. Νομίζω ὅτι, ἂν ποτε οἱ Ὄλυμποι ἤνοιγον τοὺς καταῤῥάκτας τῶν θησαυρῶν των, δὲν ἤθελον βρέξει τόσα, ὅσα ἐνταῦθα ὑπάρχουν. Κινδυνεύει τις, καὶ ἂν δὲν τῷ ἀνήκωσι, νὰ βαρυνθῇ τοὺς μεγάλους λίθους, τοὺς μεγάλους μαργαρίτας, τὴν ἀφθονίαν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὴν τέχνην, τὰ σχέδια. Ὅστις εἶδεν ἐδῶ ταῦτα, δὲν φοβεῖται ἐπὶ ζωῆς του νὰ ἐκπληχθῇ οὔτε ἀπὸ τὴν ἐπίδειξιν παμούχου τινὸς, οὔτε ἀπὸ τὰ μεγάλα ψεύδη ἄλλου. Θέλει τῷ λέγει· Εἶδον τὰ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, καὶ διὰ μιᾶς θέλει τῷ ἐπιβάλλει σιωπήν. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν τινὰ, ἂς φαντασθῇ τραπέζας πλάτους 5 βημάτων, καλυπτομένας ἀπὸ ὑάλους, κατεχούσας κατὰ μῆκος τόπον 250 βημάτων, φερούσας δὲ λυχνούχους, δίσκους, πινάκια, μελανοδοχεῖα, ἀγγεῖα διὰ ἄνθη, κάνιστρα διὰ καρποὺς, προχόας, ποτήρια, κάνιστρα διὰ ὀπωρικὰ, τεϊέρας, κοχλιάρια, μαχαιροπέρονα, μικρὰ ἀγάλματα, ἐλαιοδοχεῖα, ἁλατοθήκας, φιάλας διὰ ἀρώματα, ὅπλα, κέρατα χρυσᾶ μὲ πολυτίμους λίθους, δίσκους δι' ἄρτον, σκεπάσματα διὰ νὰ διατηρῶνται θερμὰ τὰ φαγητὰ, κωδωνίσκους, ψέλια, στεφάνους ἀδαμαντίνους, ἐνώτια, περιδέραια, πόρπας, ὡρολόγια, χρονόμετρα, θήκας χρυσᾶς διὰ γραμμάτια τῶν ἐπισκέψεων, χαρτοφυλάκια χρυσᾶ, ἄνθη διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν Κυριῶν ἀπὸ χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους, παράσημα, σφραγῖδας, ἁλύσεις χρυσᾶς, δακτυλίδια, ταμβακοθήκας, κομβία χρυσᾶ τῶν χιτώνων, ζατρίκια ἀργυρᾶ, νομίσματα καὶ διάφορα ἄλλα εἴδη τῆς ἀδαμαντοποιΐας καὶ χρυσουργίας, ἅπαντα φιλοκάλως τοποθετημένα καὶ μὲ ἁρμονίαν πολὺ διαφέρουσαν τῆς τῶν ἀγορῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἄλλων πρωτευουσῶν τοῦ κόσμου πόλεων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ ὑπερῷα ἐκ πολυτίμων μετάλλων λυχνούχων εἶναι μέγιστος· ἂν δὲ ἀναφθῶσιν ὅλοι ἐν καιρῷ σκότους, δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς τὸ κειμηλιοστάσιον τοῦτο.

Ὁ ἀπὸ ἠλεκτρισμένον ἄργυρον λυχνοῦχος τῶν Κυρίων Elkington καὶ Mason τῆς Βιρμιγγάμης ἐπέσυρε πρῶτος πάντων τὴν προσοχήν μας κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μας εἰς τὸ μέρος τοῦτο. Εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὸς, μὲ 8 κηρία καὶ χρήσιμος εἰς πολυτελῆ δεῖπνον, διότι 4 μικροὶ ἄγγελοι μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας πατοῦντες ἐπὶ 4 δρακόντων σηκόνουν 4 μικρὰ κρυστάλλινα πινάκια διὰ τὰ ὀπωρικά. Ὑψηλότερα καὶ ἐν μέσῳ τῶν 8 κηρίων ἕτεροι 3 ἄγγελοι ἡμιϊπτάμενοι καὶ πατοῦντες μὲ τὸν ἕνα πόδα μόνον σηκόνουν ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς μέγα κρυστάλλινον πινάκιον δι' ἄνθη ἢ ὀπωρικά. Εἶναι δὲ πολὺ ὡραῖος ὁ λυχνοῦχος οὗτος καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ διὰ τὴν ἐλαφρότητά του· ἀλλὰ συγκριτικῶς πρὸς τοὺς ἑπομένους εἶναι πολὺ κατώτερος.

Ὁ ἐξ ἀργύρου λυχνοῦχος τῶν Κυρίων Δίξων καὶ Υἱῶν, τῆς πόλεως Sheffield, ὅστις ἔχει ὕψος περίπου μιᾶς ὀργυιᾶς καὶ ζυγίζει 750 οὐγγίας, εἶναι ἀριστούργημα τὸ ὁποῖον ἀμφιβάλλομεν ἄν τις δύναται νὰ ἴδῃ χωρὶς νὰ θαυμάσῃ μεγάλως. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δύω διάφορα μέρη, ἕνα δίσκον καὶ τὸν λυχνοῦχον ὅστις ἐπὶ τούτου τίθεται. Ὁ δίσκος εἶναι στρογγύλος καὶ ἔχει ἐμβαδὸν κάτοπτρον· ἐπὶ δὲ τῆς περιφερείας του εἶναι φυσικώτατα κατειργασμένα λαμυρὰ κύματα, βράχοι καὶ σκόπελοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα κάθηνται λάροι μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας. Ὁ ὀκτάκηρος λυχνοῦχος φέρει 4 βραχίονας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἵστανται 4 κρυστάλλινα πινάκια διὰ ὀπωρικὰ, μεταξὺ δὲ τούτων 4 ἀγάλματα γυναικῶν, τῶν ὁποίων ἡ μία κρατεῖ ῥόδον, ἡ ἄλλη στάχυν, ἡ ἄλλη βότρυας, καὶ ἡ τετάρτη λύχνον· ἀλληγοροῦνται δὲ εἰς τὰς 4 ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὁ λυχνοῦχος λήγει εἰς μέγα καὶ βαθὺ κρυστάλλινον κάνιστρον, καλυπτόμενον ἀπὸ δικτυωτὸν ἀργυροῦν κάλυμμα καὶ χρησιμεῦον ὁμοίως δι' ὀπωρικὰ ἢ ἄνθη.

Τί πρέπει νὰ εἴπωμεν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀδαμαντοδετῶν τῆς Βασιλίσσης Κυρίων Hunt et Roskell, ἢ μᾶλλον τῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Storr et Mortimer εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐγνωσμένων; Ὑπὸ ὑάλινα καλύμματα περικλείονται ἀδάμαντες τούτων, πολύτιμοι λίθοι, ἄργυρος καὶ χρυσὸς, οὐχὶ χιλιάδων λιρῶν ἀξίας, ἀλλὰ μυριάδων. Μέσῳ τούτων ὑπάρχουσι 18 ἢ 20 λυχνοῦχοι, ἐξ ὧν δύω, μάλιστα δὲ εἷς, κατὰ τὸν ῥυθμὸν τὸν ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ'., τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα εἶναι ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἔφιππος, μὲ πανοπλίαν λεπιδωτὴν καὶ ξιφήρης καταβάλλων πτερωτὸν δράκοντα, πρωτεύει κατ' ἐμὴν κρίσιν μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἀγγλίας. Ἡ τεθραυσμένη λόγχη τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κεῖται πλησίον τοῦ ἀφρίζοντος δράκοντος· ὅλον δὲ τὸ ὀκτάκηρον τοῦτο σκεῦος ἀνήκει εἰς τὸν δοῦκα τῆς Νασσωβίας. Ὁ δεύτερος λυχνοῦχος, ἀνήκων ὡσαύτως εἰς τὸν ἴδιον δοῦκα, ἐπροσφέρθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Orange τὸ 1846, ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίου τῆς Goodwood. Παριστάνει δὲ τὸν Γουλιέλμον τῆς Νασσα-

βίας, δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Γουλιέλμου Β'. πρίγκιπος Orange καὶ τῆς Ἑρριέτας θυγατρὸς τοῦ Καρόλου Α'., ἐπιβαίνοντα ἵππου ὡρθωμένου εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας του καὶ κτυπῶντα διὰ τοῦ ξίφους ἄνδρα τοῦ ὄχλου, ὅστις μὲ ρόπαλον ζητεῖ ὡσαύτως νὰ τὸν κτυπήσῃ, ταυτοχρόνως δὲ προβάλλοντα μεγάλην ἀσπίδα κατ' ἄλλου, ὅστις ἔχει ἕτοιμον νὰ ρίψῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς του χονδρὸν πτυάριον.

Τὸ θέμα ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἐν ἔτει 1688 γενομένην ἀπόβασιν τοῦ δουκὸς τῆς Νασσωβίας εἰς τὸ Newport, ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου καὶ ἐνίκησε τὸν δοῦκα Marlborough. Ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ λυχνούχου τούτου εἶναι ἐγλυμμένη ἡ ἀπόβασις αὕτη· εἰς δὲ τοὺς πόδας του λαγωνικοὶ κύνες ὁρμῶντες κατὰ λύκου καὶ κάπρου, καὶ διάφορα ἄλλα ποικίλματα καὶ τέχνης καὶ πολυτελείας ἀξιοθαυμάστου.

Ἐν ἀγγεῖον τῶν ἰδίων τεχνιτῶν ἐν εἴδει λυχνούχου εἶναι θαυμαστόν. Φέρει ἐπὶ Πηγάσου τὸν Περσέα, ὅστις μὲ τὴν ἀσπίδα τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἑρμοῦ τὸ κηρύκειον ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸν φόνον τῆς Γοργόνος Μεδούσης ἐλευθερόνει τὴν θυγατέρα τοῦ Κηφέως Ἀνδρομέδαν, ἥτις φαίνεται ἐπὶ βράχου τινὸς ἁλυσιδεμένη, καθ' ὃν χρόνον θαλάσσιον τέρας ὁρμᾷ νὰ τὴν καταφάγῃ. Εἶναι δὲ πολὺ ἀξιοπερίεργον καὶ διὰ τὸ θέμα του καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἀνδρομέδας ἔκφρασιν λύπης καὶ φόβου, ὀργῆς δὲ καὶ γενναιότητος εἰς τὸ τοῦ Περσέως.

Ὁ μέγας ἀργυροῦς λυχνοῦχος τῶν Κυρίων P. καὶ S. Carrard καὶ Συντρ., ἀδαμαντοδετῶν καὶ τούτων τῆς βασιλίσσης, κατὰ τὸν ρυθμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον τῶν νέων Ἀράβων, δὲν ὁμοιάζει οὔτε κατὰ τὴν τέχνην, οὔτε κατὰ τὰ ἄλλα, ὅσα μέχρι τοῦδε εἶδον.

Ἡ βάσις του εἶναι ἀστὴρ ὁμοιάζων ἐντελῶς ἑξάγωνον προμαχῶνα (bastion) τῆς ὀχυρωματικῆς. Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ὑψοῦται ἑξάγωνον τύμπανον, εἰς τὰς 6 γωνίας τοῦ ὁποίου ἵστανται 6 μικραὶ ἀργυραῖ λάγηνοι. Ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ τυμπάνου τούτου, ἥτις εἶναι ἀνώμαλος καὶ πετραία ὡς φυσικὸν ἔδαφος, ἵσταται τὸ ἄγαλμα τοῦ Σαλαδίνου κρατοῦντος τὸν ἵππον του, καὶ τὸ τοῦ σὶρ Kenneth ἐφίππου πλησίον πηγῆς τινος. Οἱ δύω οὗτοι ἄνδρες, οἱ τόσον ἐπίσημοι ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν, εὑρίσκονται ὑποκάτω δύω ὑψικόμων φοινίκων, τῶν ὁποίων καὶ τὰ στελέχη καὶ τὰ φύλλα εἶναι κατειργασμένα μὲ ἀμίμητον τέχνην καὶ φυσικότητα. Ἄνω δὲ τῶν δένδρων 20 καμπύλοι κλάδοι κρατοῦσιν 20 κηρία. Τὸ θέμα τοῦ λυχνούχου τούτου ἐλήφθη ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κυρίου Σκώττου τὸ ἐπονομαζόμενον Talisman.

Οἱ Κύριοι Σμὶθ καὶ Νίκολσων τοῦ Λονδίνου ἔθεσαν καὶ οὗτοι τὸν μαργαρίτην των ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς βιομηχανίας. Ἔστειλαν δ' ἐνταῦθα ὡραῖον λυχνοῦχον, τὸν ὁποῖον, οὐ μόνον θέλομεν φανῇ ἐλλειπεῖς, ἂν δὲν ἀναφέρωμεν, ἀλλὰ καὶ φοβούμεθα μὴ ἡ κομψότης ἀφιλοκάλους μᾶς ὀνομάσῃ ἂν λίαν δὲν θαυμάσωμεν. Ἡ βάσις του εἶναι τρίγωνον τύμπανον καὶ ἐπὶ τούτου ἵστανται ὄρθιοι τρεῖς γυμνοὶ ἄνδρες κρατοῦντες τὰ παράσημα τοῦ δουκὸς Roxburgh, εἰς ὃν καὶ τὸ σκεῦος ἀνήκει· πλησίον δὲ αὐτῶν βλαστάνει βάλανος ὀλίγον ὑψηλή, μὲ τοὺς καρπούς της, ὀλίγα φύλλα καὶ 12 κλάδους οἵτινες φέρουν 12 κηρία.

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν καὶ ἄλλους ἀργυροῦς λυχνούχους οἵτινες ἔχουν σχῆμα δένδρων ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται παιδία, ἢ κρέμανται καρποὶ καὶ ἄνθη, ὁμοίως καί τινας ὁμοιομετάλλους καρποδόχας μὲ ὑάλινα δοχεῖα εἰς τὴν κορυφὴν, ὡς ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 153.

Ἂν ὁ λυχνοῦχος τῶν ἐν Λονδίνῳ Κυρίων Μιχαὴλ Ἐμμανουὴλ ὑπῆρχε καθ' ὃν καιρὸν ὁ Κύριος Louvet de Couvray περιέγραφε τοὺς τερπνοὺς tête-à-tête δείπνους τοῦ ἱππότου Φοβλὰς καὶ τῆς μαρκεσίας Β. . . . , οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἤθελε τεθῆ μεταξύ των πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος τῆς ἡδυπαθείας. Δὲν εἶναι κυρίως λυχνοῦχος, πλὴν φέρει 6 κηρία ἱκανὰ νὰ διαχύσωσι τόσον φῶς ὅσον χρειάζονται δύω ἐρασταὶ διὰ νὰ θαυμάσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ἰδοὺ δὲ ὁποίας μαγευτικῆς κατασκευῆς εἶναι. Εἷς δίσκος πρῶτον χρυσοῦς. β'. τέσσαρες Ποσειδῶνες εἰς κογχυλοειδῆ ἅρματα ἐγκαθιδρυμένοι καὶ συρόμενοι ἀπὸ 4 ἀφρίζοντας θαλασσίους ἵππους ἕκαστος, οἵτινες σχηματίζουν τοὺς 4 πόδας τοῦ δίσκου· γ'. μεταξὺ δύω Ποσειδώνων ὑπάρχει ἐλλειψοειδὴς εἰκὼν τῶν παλλακίδων τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. ἐπὶ ἀλαβάστρου τῆς Σέβρης· δ'. δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν 4 τούτων εἰκόνων 8 σειρῆνες μὲ σάλπιγγας εἰς τὰ χείλη. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου φέρει ὡσαύτως 7 εἰκόνας ἐξ ἀλαβάστρου τῆς Σέβρης παριστανούσας παιδία φαντασιώδη, γυναῖκας, κτλ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δίσκου γυνὴ καὶ ἀνὴρ ὄρθιοι στρέφοντες τὸ σῶμα πρὸς τὰ ὀπίσω σηκόνουν μεγάλην ὑαλίνην λεκάνην προσδιωρισμένην δι' ὀπωρικά, γλυκίσματα, ἢ ἀρώματα· πέριξ δὲ τῆς λεκάνης 6 ὀφιοειδεῖς κλάδοι κρατοῦν τὰ κηρία, τὰ ὁποῖα κατατάττουν τὸ περίεργον καὶ τερπνὸν τοῦτο σκεῦος εἰς τὴν τάξιν τῶν λυχνούχων. Τὸ σκεῦος τοῦτο κατεσκευάσθη διὰ τὸν κόμητα τῆς Ἰάβας καὶ ἀξίζει περίπου λίρας 500.

Εἷς τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν τὴν ὑαλίνην σκευοθήκην

ἕτεροι δύω λυχνοῦχοι ἐθεωρήθησαν ὑπὸ πολλῶν ἔργα μοναδικὰ εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι δὲ δύω μεγάλα ἀγγεῖα ἔχοντα σχῆμα λαγήνου μὲ δύω βραχίονας ἐξ ὑάλου χρώματος βαθέος κυανοῦ. Οἱ δὲ βραχίονες οὗτοι εἶναι δύω χρυσοῖ ἔρωτες ἔχοντες τὸ σῶμα κυρτωμένον. Ἐκ τοῦ στομίου ἑκάστου τῶν ἀγγείων ἐξέρχονται 6 καρυόφυλλα καὶ ῥόδον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, μὲ τὰ φύλλα καὶ τοὺς κάλυκάς των. Τὰ δὲ καρυόφυλλα ταῦτα εἶναι αἱ κηροδόχοι ὀπαὶ τῶν λυχνούχων. Αἱ βάσεις τῶν ἀγγείων εἶναι θάλασσαι κυματώδεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων πλέουν σειρῆνες γυμναὶ, ἵπποι θαλάσσιοι καὶ τῆς μυθολογίας μας ἄλλαι θεότητες. Ὁ τρόπος καὶ ὁ ῥυθμὸς μὲ τὸν ὁποῖον οἱ τεχνῖται ἐπιτηδείως συνεδύασαν καὶ κατειργάσθησαν τὸν ὕαλον καὶ τὸ μέταλλον ἐνταῦθα, εἶναι καὶ ἐπαίνου καὶ πάσης περιεργείας ἄξια.

Ἀντικρὺ τοῦ περιφήμου τάπητος, τὸν ὁποῖον αἱ Κυρίαι τῆς Ἀγγλίας ἐκέντησαν διὰ τὴν χαριτόβρυτον Βασίλισσάν των, κρέμαται ὁ κρυστάλλινος πολυέλαιος τῶν Κυρίων Perry καὶ Συντρ., ὁ ἀδελφὸς οὗτος τοῦ μεγάλου πίδακος τῶν Κυρίων F. & C. Osler. Ὁ ἀριθ. 177 δεικνύει ὅλον τὸ κάτω μέρος τουτου. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶναι δύο ἀναστήματα ὑψηλοῦ ἀνδρὸς καὶ φέρει 144 κηρία· ἤθελεν εἰπεῖ τις ὅτι κατεσκευάσθη διὰ νὰ φωτίσῃ αἴθουσαν μεγάλου θεάτρου, παλατίου, ἢ τοὐλάχιστον μεγάλην ἐκκλησίαν. Συνίσταται δὲ ὁ πολυέλαιος οὗτος, τὸν ὁποῖον ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν, ἀπὸ χιλιάδας θαυμασίως συνδεμένων καὶ σπινθηροβόλων κρεμαστῶν κρυστάλλων, φακωτῶν, πρισματοειδῶν, καδωνοειδῶν, τριγλύφων, σφαιρικῶν, φύλλων, ἁλύσεων λεπτῶν ὡς ἀδαμάντινα περιδέραια, ἢ παχέων ὡς τὰ πώματα κρυσταλλίνων φιαλῶν τὰς ὁποίας ἔχομεν· ἀπὸ πολυέδρους μικροὺς ὀβελίσκους, ἢ πυραμίδας, καὶ πᾶν ἄλλο τὸ ὁποῖον ἡ φαντασία, ἡ ἁρμονία καὶ ἡ φιλοκαλία ἐνέπνευσαν εἰς τὸν δημιουργὸν διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ πολύλυχνον τοῦτο σκεῦος.

Πλησίον τοῦ λαμπροῦ πολυελαίου τῶν Κυρίων Perry ὑπάρχουν ἕτεροι 14 περίπου ὑάλινοι διαφόρων χρωμάτων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ προῤῥηθεὶς κολοσσιαῖος οὐδεμίαν ἐπιτρέπει περιγραφήν. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ μὴν ἀναφέρωμεν ἐξ αὐτῶν τὸν πολυέλαιον τῶν Κυρίων Apsley Pellat καὶ Συντρ., ὅστις φέρει τὰ δευτερεῖα κατά τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν κομψότητα, πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τοῦ διαβάτου.

Δύω μικροὶ καὶ δύο μεγάλοι κρυστάλλινοι λυχνοῦχοι 8 ποδῶν ὕψους καὶ μὲ 15 κηρία ἕκαστος, ἀνήκοντες μὲν εἰς τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, κατασκευασθέντες δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Βιρμιγγάμῃ Κ. F. & C. Osler, ἵστανται ὡς βασιλεῖς μεγαλοπρεπεῖς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Βασιλείου τῶν λυχνούχων. Ἕκαστος τῶν λυχνούχων τούτων ὀρθοῦται ἐπὶ μικροῦ στηλοβάτου καλυπτομένου ἀπὸ ἐρυθρὸν κατυφέ· φέρει δὲ ἁπλᾶ ὑαλουργικὰ ἄνθη καὶ κλάδους, ἐπὶ τῶν ὁποίων αἱ λαμπραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες παίζουσαι παράγουσι ποικιλίαν χρωμάτων. Οἱ λυχνοῦχοι οὗτοι ἐπισύρουσι τὸν γενικὸν θαυμασμὸν μᾶλλον διὰ φυσικῆς κομψότητος καὶ χάριτος, ἢ διὰ πλουσίων στολισμῶν καὶ ἐπιδεικτικῶν κοσμημάτων. (ἰδὲ ἀριθ. 140).

Ὁ εἰς τὸν ἀριθ. 181 μεγαλοπρεπὴς λυχνοῦχος τοῦ Κυρίου Sharp ἐκ Γερμανικοῦ Ἀργύρου, χρήσιμος διὰ τὸ κέντρον πλουσιοπαρόχου συμποσίου, εἶναι ἔργον ὄχι μικροτέρου θαυμασμοῦ.

Ἡ βάσις του εἶναι φυλλῶδες τετράγωνον μὲ ἀγρίους λέοντας καὶ σήματα (armour) τὸ σῶμά του φυσικώτατος κορμὸς δένδρου κάτωθεν τοῦ ὁποίου ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἀφοῦ διεπέρασε τὸ δόρυ του εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ δράκοντος, ἑτοιμάζεται νὰ τὸν πατάξῃ μὲ τὴν σπάθην του.

Πᾶν ὅ,τι ἔντεχνον, ὡραῖον καὶ ἀξιοσημείωτον ἐκθέτει ἡ ἀγγλικὴ λυχνοποιΐα ἀνέφερα ἐνταῦθα. ἤδη δὲ μεταβαίνω εἰς τὰ δωμάτια τῶν λοιπῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπου καὶ πολλὰ καὶ ἀξιοθαύμαστα ὑπάρχουσιν.

Ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τὴν φιλαρμονικὴν λυχνίαν τῶν Κυρίων Fleischmann τῆς Sonnenberg, τὴν εὑρισκομένην εἰς τὸ πρωσσικὸν ὑπερῷον καὶ ἀξιοσημείωτον μόνον διὰ τὴν γελοιογραφίαν της. Εἶναι ὀρειχάλκινος καὶ συνίσταται ἀπὸ δύω ὁμοκέντρους κύκλους ὧν ὁ μὲν εἶναι ὑψηλότερος τοῦ ἄλλου. Ἐπὶ τῶν περιφερειῶν τῶν κύκλων τούτων, ὅπου ὑψοῦνται τὰ 6 κηρία της, κάθηται μέρος τῆς ἐν Λονδίνῳ περιφήμου μουσικῆς ἑταιρίας τοῦ Κ. Ἰουλιανοῦ, ἢ μᾶλλον 19 ἄνδρες ἀναστήματος μικρῶν παίδων, ἔχοντες τὰ πρόσωπα γελοιωδῶς παραμορφωμένα, ἕκαστος μὲ τὸ ὄργανόν του, εἰς ἱδρωτοποιὸν ἀγωνίαν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν Ἰουλιανὸς, μὲ ἱμάτιον μαῦρον καὶ περισκελίδας μαύρας, ὑπενδύτην λευκὸν, χειρίδας λευκὰς, μὲ ἐξωγκωμένην γαστέρα, δίδων εἰς τὸ σῶμά του γελοίους μορφασμοὺς, ὄρθιος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λύχνου καὶ κρατῶν μικρὰν ῥάβδον, μετρᾷ τὸν χρόνον.

Ἡ λυχνία αὕτη προξενεῖ μεγίστην εὐχαρίστησιν καὶ ἐντύπωσιν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Λονδίνου, διότι γνωρίζοντες καὶ τὴν μουσικὴν τοῦ Κυρίου Ἰουλιανοῦ καὶ τὰς θέσεις τὰς ὁποίας ὁ διευθυντὴς λαμβάνει, εὑρίσκουν τὴν παραβολὴν ἀγχινουστάτην.

Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ σκεύους συνίσταται ἀπὸ κλάδους, φύλλα καὶ λοιπὰ τορνεύματα μικροῦ λόγου ἄξια.

Εἰς τὴν ἰταλικὴν συλλογὴν οἱ ἐκ Λιβόρνου Κύριοι Solaini ἐκθέτουν ζεῦγος ὑψηλῶν λυχνούχων ὡς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρώπου. Εἶναι ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ ἕκαστος φέρει 19 θολὰς σφαίρας ὑπὲρ τῶν 16 ἐλλυχνίων του. Ἡ ἐπὶ τούτων γλυπτικὴ δὲν εἶναι πολύτιμος, οὔτε περίπλοκος· φέρει ἁπλοῦν τι καὶ κομψὸν, πλὴν ἐπειδὴ τὸ ὅλον τῶν σκευῶν εἶναι βαρύτατον καὶ ὀγκῶδες, ὅλη ἡ ἐργασία χάνεται· ὁμοιάζουν δὲ ἄνδρα ὡραῖον, ὅστις φουσκόνων τὰς παρειάς του καὶ ἐνδυόμενος παχύτατα ἱμάτια ἀσχημίζεται. Οἱ δύο οὗτοι λυχνοῦχοι εἶναι προσδιωρισμένοι βέβαια ἢ διὰ μέγαν ναὸν, ἢ διὰ τὴν μεγάλην κλίμακα βασιλικοῦ τινος παλατίου.

Τὰ ὑάλινα σκεύη τῆς Βοημίας ἀποτελοῦσιν ἕνα τῶν ὡραιοτέρων καὶ οὐσιωδεστέρων κλάδων τῶν ἐκθεμάτων τῆς αὐστριακῆς βιομηχανίας. Μεταξὺ τούτων οἱ Κύριοι E. F. Harravh ἐκθέτουν 15 λυχνούχους κατασκευῆς ἀξιεπαίνου καὶ θεωρίας τῳόντι μαγικῆς. Τέσσαρες τούτων ἔχοντες μέγεθος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρώπου, εἶναι ἀπὸ ὕαλον διαφανέστατον, χρώματος ἀμεθύστου, χρυσωμένοι δὲ μὲ ποικίλματα, γεωμετρικὰ σχήματα καὶ ἄλλα σχέδια, ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς ἀπατᾶται καὶ νομίζει ὅτι εἶναι ὕαλος πεφυρμένος μὲ πολύτιμον μέταλλον. Ἐκ τῆς κορυφῆς ἑκάστου αὐτῶν ἐξέρχονται 10 κλάδοι κυκλοειδεῖς, ἐκ κρυστάλλου ἐσβεσμένου καὶ θολοῦ ὡς παγωμένου ὕδατος, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται 10 μικρὰ κρυστάλλινα παιδία φέροντα εἰς τὰς κεφαλάς των 10 κηρία. Ἀπὸ δὲ τὴν βάσιν τῶν κηρίων πίπτουν περὶ τὰς κεφαλὰς τῶν παίδων τρίγλυφα καὶ κώδωνες κρυσταλλοειδεῖς. Οἱ 4 οὗτοι λυχνοῦχοι εἶναι προτιμότεροι τῆς πολυτελοῦς κλίνης τῆς Αὐστρίας, καὶ ἡ βοημικὴ ὑαλοποιΐα οὐδὲν τελειότερον ἠδύνατο νὰ προάξῃ διὰ νὰ κοσμήσῃ τὰ βασίλεια τῶν διαδόχων τοῦ Φριδερίκου τῆς Ἀβσβούργης.

Πρὶν γίνῃ ἡ παροῦσα Ἔκθεσις, πόσοι δὲν ἦσαν ἠπατημένοι διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς ἡμιπολιτισμένης Ῥωσσίας; Ἂν ἔζη ὁ Μέγας Πέτρος, ἡ σκληρὰ καρδία του ἤθελεν αἰσθανθῇ σάλον ἀνεκφράστου χαρᾶς διὰ τὰ ἔργα τῶν ἐπιδιδόντων ὑπηκόων του.

Τὰ ἔργα ταῦτα σήμερον διαφιλονεικοῦσιν ἐνταῦθα τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰ τῆς κομψῆς Γαλλίας καὶ τὰ τῆς μηχανικωτάτης Ἀγγλίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων αὐτῶν εἶναι Γάλλοι, πλὴν οἱ μαθηταὶ τοσοῦτον ἐπροώδευσαν, ὥστε δυσκολεύεταί τις εἰς τίνος τὴν κεφαλὴν νὰ θέσῃ τὸν στέφανον τῆς ἐλαίας, εἰς τοῦ διδασκάλου ἢ εἰς τὴν τοῦ μαθητοῦ.

Ἡ Ῥωσσία ἐκτὸς τῶν ἀδαμαντουργημάτων καὶ ὑφασμάτων τὰ ὁποῖα ἔπεμψε, μὲ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ὑπομονὴν, μὲ τὴν ὁποίαν μετέφερεν εἰς τὴν Πετρούπολιν ἐκ τῆς Φινλανδίας τὸν μέγαν γρανίτην, ἐπὶ του ὁποίου ἵσταται τὸ ἄγαλμα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, μετεκόμισεν ἀπὸ τὰς κατεψυγμένας ζώνας της, ἐντὸς τοῦ ὡραίου παλατίου τῆς βιομηχανίας, 4 κολοσσιαίους ὀρειχαλκίνους λυχνούχους, οἵτινες, ὡς ἄλλοι τῳόντι κολοσσοὶ, φρουροῦσι τοῦ εὐρυχώρου δωματίου τῆς ῥωσσικῆς βιομηχανίας τὰς εἰσόδους. Ἵστανται δὲ ἐπὶ στηλοβατῶν ἐκ μαύρου μαρμάρου, καὶ ἕκαστος ἔχει ἀριθμόν τινα θολερῶν σφαιρῶν. Ὁ ὀγκώδης κορμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι ἐπιφορτισμένος ἀπὸ πολλὰς γλυφὰς καὶ κλάδους, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην ἁπλότητα ἥτις χαρακτηρίζει τὴν τέχνην τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων—· πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς ποικιλίας ἕκαστος ἔχει εἰδικὸν καὶ διάφορον σχέδιον. Ὁ τοῦ ἀριθ. 105, εἶναι πλέον πεποικιλμένος.

Ἀλλ' ἡ ῥωσσικὴ τέχνη δὲν διερμηνεύεται διὰ τῶν λυχνούχων τούτων. Τὸ εἰς εἶδος λυχνούχου σύμπλεγμα (group) τοῦ δουκὸς τῆς Μόσχας Δημητρίου Δόνσκοϊ, ὡς ὡραῖος ἀθλητὴς εἰς τὰ ἀγγλικὰ ταῦτα Ὀλύμπια, θαῤῥαλέως προκαλεῖ πάντα τὰ ἔθνη εἰς συναγωνισμὸν κατά τε τὴν τέχνην καὶ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ σχέδιον καὶ τὴν ἀξίαν (ἰδὲ ἀριθ. 99).

Ιδοὺ τί εἶναι τὸ ἀργυροῦν τοῦτο σκεῦος.

Μία ὑψηλὴ πλάτανος, μὲ κλάδους ὁριζοντείους καὶ δασυφύλλους. Τὰ φύλλα τῆς κορυφῆς ὄντα εὐφυῶς περιπεπλεγμένα σχηματίζουν πλατὺ καὶ κομψὸν κάνιστρον διὰ ὀπωρικὰ ἢ ἄνθη. Πλησίον τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου, ὁ ἵππος τοῦ δουκὸς Δημητρίου Δόνσκοϊ, ἵσταται ζωηρότατος καὶ κρατούμενος ἀπὸ ὁπλίτην στρατιώτην. Ὀλίγον δὲ μακρὰν τοῦ ἵππου ὁ ῥηθεὶς δοὺξ, ὁ ἐλευθερώσας τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τὴν ἑκατονπεντηκονταετῆ δουλείαν τῶν Ταρτάρων, τὸ 1,380, κεῖται ἡμιθανὴς ὑπὸ βολῆς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην ἔλαβε. Φέρει δὲ μέγαν πλατὺν θώρακα καὶ σιδηροῦν κράνος· ἡ ἀσπὶς καὶ ἡ σπάθη του παράκεινται τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔχει τὴν παλάμην ἐπὶ τῆς πληγῆς, ἥτις στέλλει αὐτὸν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Ὁ πρίγκιψ Μιχαὴλ Tverskoy ἀναγγέλλει εἰς αὐτὸν τὴν νίκην, οὗτος δὲ μεταξὺ ἀγωνίας θανάτου καὶ λάμψεως χαρᾶς παρουσιάζει φυσιογνωμίαν τὴν ὁποίαν μόνη ἡ ἐξιδιασμένη τέχνη ἐξόχου τεχνίτου δύναται νὰ παραστήσῃ ἐπ' ἀργύρου.

76

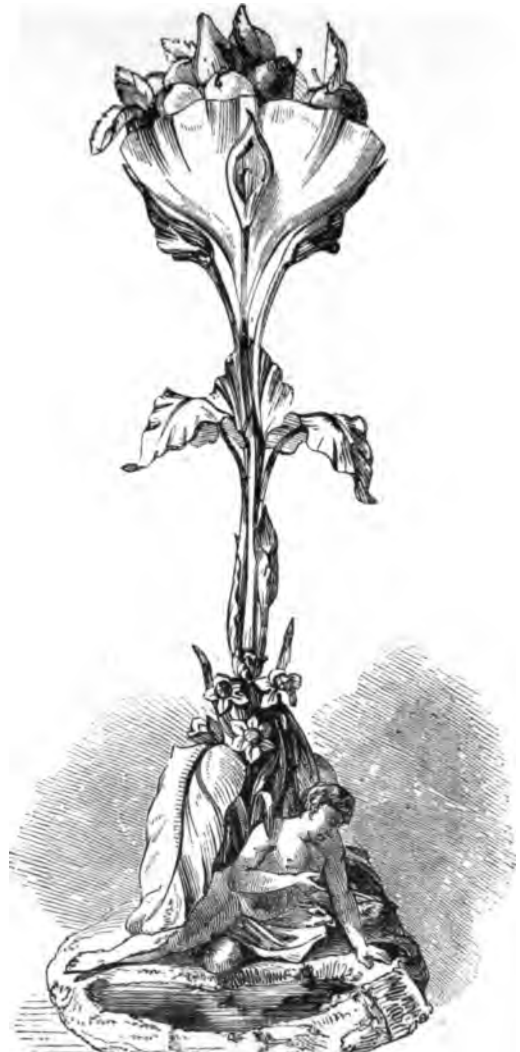

77

K

78

79

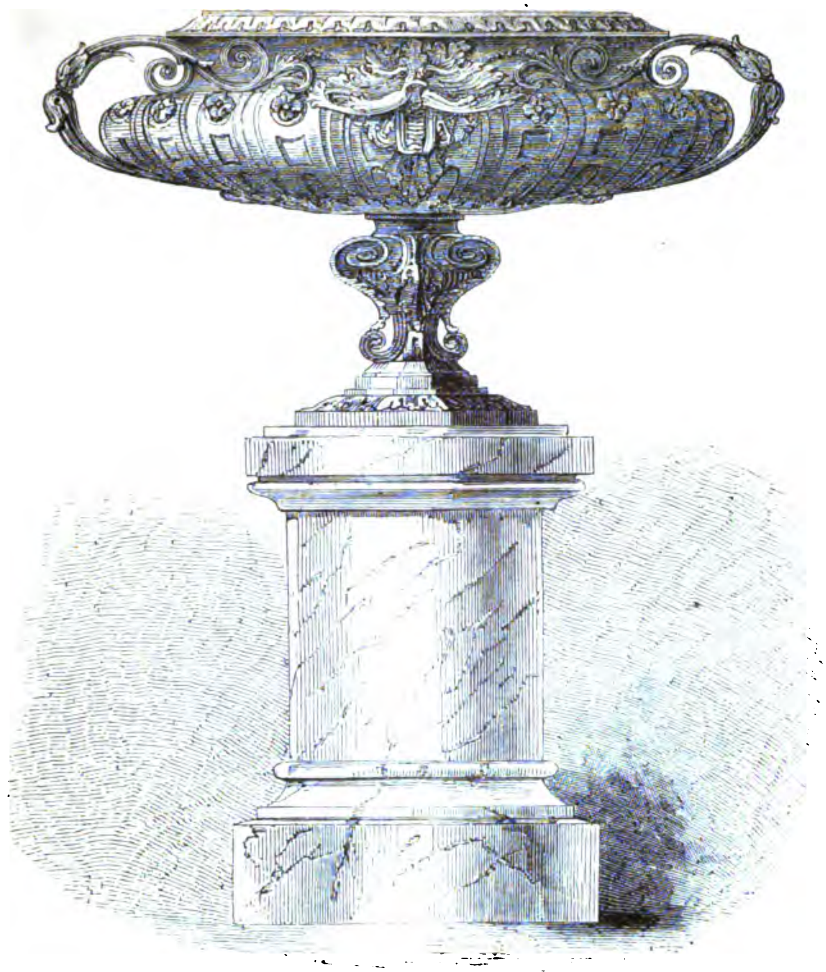
80

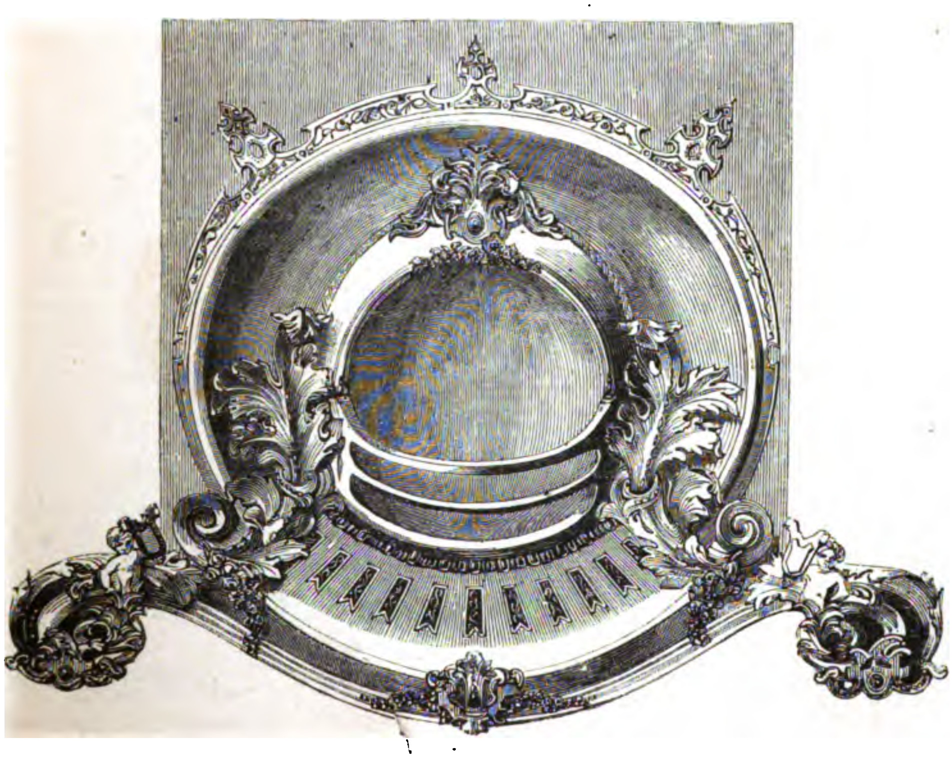
81

82

83

84

Τὸν θνήσκοντα δοῦκα κρατεῖ ὡσαύτως σημαιοφόρος, ὅστις διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς φέρει τὴν μεγάλην του σημαίαν· ἡ δὲ κυματοῦσα σημαία περιπλεκομένη μὲ τοὺς κλάδους τοῦ ἀμφιλαφοῦς δένδρου ἀποτελεῖ σκιὰν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ δοὺξ θνήσκει.

Ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν τὸ σύμπλεγμα τοῦ δουκὸς Δόνσκοϊ προξενεῖ ἤθελε μένει ἀνεξάλειπτος, ἂν τις μεταβαίνων εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια, ὅπου τοσαῦτα ἔργα μὲ τόσην τάξιν καὶ ἁρμονίαν εἶναι τοποθετημένα, δὲν περιέπιπτεν εἰς νέας ἐκστάσεις.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς ἔχομεν μίαν ἁπλῆν καὶ κομψὴν λυχνίαν τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Κορνήλιος καὶ Συντ· ἐκθέτουν (ἰδὲ ἀριθ. 46).

Ἡ κομψότης τῶν Γάλλων καὶ ἡ περὶ τὰ ὡραῖα κρίσις αὐτῶν εἶναι παροιμιώδη σήμερον· πλὴν διὰ νὰ γνωρίσῃ τις πόσον ἡ γενικὴ αὕτη ἰδέα εἶναι ὀρθή, πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον καὶ νὰ ῥίψῃ ἓν μόνον βλέμμα εἰς τοὺς 400 καὶ ἐπέκεινα λυχνούχους καὶ λυχνίας τὰς ὁποίας μὲ τόσην χάριν συνηρμολόγησαν ἐνταῦθα. Οὐδέποτε γραμμὴ στρατιωτῶν παρέστησε θέαμα ἀναλογώτερον καὶ ὁμαλώτερον τοῦ λυχνοστασίου τούτου τῆς Γαλατίας.

Οἱ ἓξ ἐπιχρύσου ἀλαβάστρου 5 λυχνοῦχοι τῶν ἐν Παρισίοις Κυρίων Lahoche, ἀξίας 7,000 φράγκων, ὁποῖον κομψὸν κόσμημα διὰ τὴν αἴθουσαν εἰς τὴν ὁποίαν θέλουν τεθῇ! Τὰ ζωηρὰ καὶ φυσικὰ χρώματα τῶν ἐπὶ τούτων ἐζωγραφημένων ἀνθῶν καὶ ἐρώτων, κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς Σέβρης· τὰ ἁπλᾶ κλαδία καὶ ψαλιδίσματα τοῦ μετάλλου των, τὸ ἐλαφρὸν καὶ λεπτὸν τῶν σκευῶν, ἡ ἀναλογία, ἡ ἁρμονία, παντὸς σκαλίσματος, πάσης χρωματογραφίας ἢ λευκογραφίας, δὲν δύνανται νὰ συνδυασθῶσιν ἀλλαχοῦ καλλίτερον, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὅλον, δυνάμενον νὰ ἐπονομασθῇ δικαιότερον ὡραῖον.

Ὁ Κύριος Boyer ἐκθέτει δύο ὀρειχαλκίνους λυχνούχους ἐπὶ τῶν ὁποίων ἵστανται ὁπλῖται σταυροφόροι, μικροὶ μὲν τὸ ἀνάστημα, πλὴν ἐπιτηδειοτάτης ἐργασίας. Οἱ δὲ Κύριοι E. Vittoz καὶ Συντρ. ἔστειλαν ἕνα λυχνοῦχον τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν πάντως νὰ σημειώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Συνίσταται ἀπὸ κυλινδρικὸν ῥαβδωτὸν στηλοβάτην ἐκ μέλανος μαρμάρου, οὗ τινος ἡ βάσις εἶναι χρυσῆ. Ὁ στηλοβάτης οὗτος διασταυροῦται ἀπὸ χρυσῆν ἅλυσιν ἀνθέων τῆς ὁποίας τὰ ποικίλα ἄνθη εἶναι ζωηροτάτη ἐργασία. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ στηλοβάτου ἵσταται ὄρθιον μικρὸν ἀνθοφόρον παιδίον, ἀναστήματος τετραετοῦς νηπίου. Τὸ παιδίον τοῦτο ὑποστηρίζει διὰ τῶν χειρῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πλατὺ κάνιστρον περιέχον καρποὺς καὶ ἄνθη· μεγίστη δὲ ἀνθοδέσμη ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κανίστρου ἐξερχομένη καὶ σχηματισμένη ἀπὸ ῥόδα, καρυόφυλλα, κρίνους καὶ ἄλλα ἄνθη, περιέχει ἐντὸς τῶν φύλλων της τὰς διαφόρους κηροδόχους ὀπὰς τοῦ ὑψικόμου τούτου λυχνούχου.

Ὁ Κύριος Froment Meurice, ὁ κατασκευαστὴς τοῦ περιφήμου καλλυντηρίου τῆς δουκίσσης τῆς Πάρμας, τὸν ὁποῖον καὶ προανέφερα, δὲν μένει κατώτερος εἰς τὴν λυχνοποιΐαν. Οἱ ἀργυροῖ λυχνοῦχοί του εἶναι μὲν μικροὶ καὶ ἁπλῆς κατασκευῆς, πλὴν καλλίτεροι τῶν ἐπιδεικτικῶν τοῦ Κυρίου Μόρτιμερ καὶ τῶν Κυρίων Carare διά τε τὴν κομψότητα καὶ διὰ τὴν φιλοκαλίαν.

Ὁ λυχνοῦχος τοῦ Κ. Odiot, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Πὰν ἵσταται κρατῶν τράγον, καὶ ἄλλη θεότης ἐξ ὑδροχόης χύνουσα ὕδωρ εἰς παιδίον τὸ ὁποῖον προσφέρει εἰς αὐτὴν κέρας, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ, ὡς συμβαίνει τοῦτο ἐξ ἀνάγκης εἰς μέγαν ἀριθμὸν γαλλικῶν λυχνούχων, τοὺς ὁποίους παραλείπομεν ἕνεκα τῶν στενῶν ὁρίων τῆς περιγραφῆς ταύτης.

Οἱ δὲ Κύριοι Caghean, ὁ Κύριος L. Hadrot καὶ ἄλλοι τινὲς ἔφεραν μέγαν ἀριθμὸν λυχνούχων ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὄντες κατεσκευασμένοι μὲ μηχανὴν ὡρολογίου κυκλοφοροῦσιν ἀεννάως τὸ ἔλαιόν των περὶ τὴν θρυαλλίδα, ὥστε καὶ τὸ φῶς των εἶναι λαμπρότερον καὶ τὸ σκεῦος εὐχρηστότερον.

Ἂν μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ταύτην τῶν λυχνούχων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἤθελέ τις μᾶς ἐρωτήσει ποῖοι καθ' ἡμᾶς φέρουσι τὰ πρωτεῖα, τὸ πρόβλημα ἤθελε μᾶς φέρει εἰς οὐ μικρὰν ἀμηχανίαν. Οἱ ἀργυροῖ λυχνοῦχοι τῆς τε Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἰσοδύναμοι, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ τῆς Ἀγγλίας εἶναι ὀλίγον βαρύτεροι· τοῦτο δ' ἐξηγεῖται εὐκόλως. Τὰ περιωνυμώτερα χρυσουργεῖα τοῦ Λονδίνου, εἶναι γαλλικά, συστηθέντα ὑπὸ τῶν κυρίων των πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπερ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπωνυμίαν των Morel, Michel, Emmanuel, κτλ. Ἡ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονὴ ἔκαμε, φαίνεται, τοὺς κυρίους νὰ λησμονήσωσιν ὀλίγον τὸ ἐλαφρὸν κομψὸν τῆς πατρίδος των καὶ νὰ παραδεχθῶσι τὸ βαρὺ κομψὸν τῆς Ἀγγλίας.

Οἱ ὑάλινοι λυχνοῦχοι τῆς Βοημίας εἶναι οὐ μόνον ἀμίμητοι, ἀλλὰ καὶ μοναδικοὶ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ὅθεν οὐδένα παραλληλισμὸν ἐπιδέχονται.

Τὸν ἀργυροῦν λυχνοῦχον τοῦ ῥωσσικοῦ δουκὸς Δόνσκοϊ ἡ κοινὴ γνώμη ἀνηγόρευσε βασιλέα πάντων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ ἀργυρῶν ἔργων.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἀλαβαστρίνους, ὀρειχαλκίνους καὶ λοιποὺς μεταλλικοὺς λυχνούχους τῆς

Γαλλίας, πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τῶν πρωτείων των ἀφανίζεται. Εἶναι τὰ ὡραιότερα καὶ εὐθηνότερα σκεύη, τὰ ὁποῖα πᾶς εὐκατάστατος πρέπει νὰ προτιμήσῃ διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς οἰκίας του.

VII.

Ἀγγεῖα.

Ἐπειδὴ ἡ λέξις ἀγγεῖα σημαίνει οὐ μόνον τὰ σκεύη τὰ χρησιμεύοντα εἰς διατήρησιν τῶν ἐδεσμάτων, ῥευστῶν καὶ ἀρωμάτων, οὐ μόνον ὅσα μεταχειριζόμεθα πρὸς συμπλήρωσιν συσκευῆς ἢ στολισμοῦ οἰκίας τινὸς, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἄλλα χρησιμεύοντα εἰς καθημερινὰς χρείας· ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ τούτων ἄρχεται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπειδὴ ὁλόκληρα στρώματα τοῦ ὑαλίνου παλατίου καλύπτονται ἀπὸ τοιαῦτα ἀγγεῖα τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔμβωμεν εἰς λεπτομερείας τινάς.

Τὰ ἀγγεῖα τῶν Αἰγυπτίων θεωροῦνται ἀρχαιότερα πάντων· πλὴν ἐπειδὴ ὁ τρόπος καθ' ὃν κατεσκευάζοντο, τὰ ἐπ' αὐτῶν σχέδια καὶ χρώματα, τὰ σχήματά των, ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ τῶν Σινῶν καὶ Ἰνδῶν, διὰ τοῦτο γενικὴ γνώμη τῶν ἀρχαιολόγων εἶναι, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι τὰ ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, λέγει ὁ Πλίνιος (Βιβλ. 7, κεφ. 56, Διογ. Λαερτ. 74), πρῶτος Ἀθηναῖός τις, ἐφεῦρε πήλινον ἀγγεῖον, καὶ ὁ Σκύθης Ἀνάχαρσις τοὺς τροχοὺς τοῦ πηλοῦ.

Ὁ Κ. Roux, ὅστις ἀνέλυσε Τυῤῥηνικὰ καὶ Καμπανικὰ πήλινα σκεύη, βεβαιοῖ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον, ὅ, τι καὶ οἱ σημερινοὶ, ἤγουν τὴν τέχνην τοῦ νὰ βερενικῶσιν (ὑαλίζωσιν) ἢ μολυβδῶσι τὸν πηλὸν καὶ αὐτὴν τὴν ἀλαβαστροποιΐαν τῶν Σινῶν, μὴ διαφέρουσαν διόλου τῆς εἰς τὰ μερη εκεῖνα κατασκευαζομένης (Cayl. Rec. τόμ. 5, σελ. 233).

Τὰ κέρατα τῶν ζώων ἦσαν τὰ πρῶτα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις ἐδίδαξε τὸν ἄνθρωπον νὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὸ ὕδωρ, ἅτινα καὶ ὠνομάζοντο ὅλμοι ἢ ῥυτά. Τὰ δὲ πρῶτα ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος κατεσκεύασεν ἀπὸ πηλὸν ἦσαν παραπλήσια τῶν κεράτων. Εἰς ταῦτα προσετέθησαν ὕστερον κεφαλαὶ ζώων, ἡμισώματα καὶ διὰ τοὺς κραιπαλῶντας καὶ μεθύσους ἀπεμιμοῦντο τὸ πλέον ἀπόκρυφον μέρος τοῦ σώματος· αἱ δὲ κεφαλαὶ τῶν ζώων πολλάκις ἦσαν μυθολογικαὶ, ὡς τραγελάφων καὶ ἄλλων φανταστικῶν τεράτων.

Τὰ ἀγγεῖα τῶν ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα διὰ τοὺς μεταγενεστέρους εἶναι διερμηνεῖς τῶν συνηθειῶν, ἐνδυμασιῶν καὶ ἐπίπλων τῶν ἀρχαίων, καὶ τὰ ὁποῖα διέσωσαν εἰς ἡμᾶς δείγματά τινα τῆς ζωγραφικῆς ἐκείνων, διῃροῦντο εἰς τὰ τῆς κηδείας ἢ ὀστοδοχεῖα, εἰς τὰ πρὸς κόσμον ἀρχιτεκτονικὸν χρησιμεύοντα, εἰς τὰ πρὸς πόσιν, εἰς χονδρὰ ἀγγεῖα, ὅσα εἶχον χονδρὰ σχέδια, ὡς κεφαλὰς ζώων, κτλ., εἰς ἐπιδεικτικὰ, δηλαδὴ τὰ τιθέμενα εἰς τοὺς ἄβακας, στολισμοῦ καὶ ἐπιδείξεως χάριν, ὡς τὰ τῶν σημερινῶν, εἰς τὰ sideboards, εἰς ἀρωματικὰ, ἤγουν ἀγγεῖα δώρων διὰ τοὺς ἀθλητὰς, τὰ ὁποῖα περιεῖχον ἱερὸν ἔλαιον ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν πεφυτευμένων ἐλαιῶν, καὶ εἰς τὰ ἐν Ἡρακλείῳ ἀνευρεθέντα, τὰ ὁποῖα ἦσαν λεπτότατα παραβαλλόμενα πρὸς τὸν λεπτότατον ὕαλόν μας. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἀγγεῖα κατεσκευάζοντο ἀπὸ κέρατα, ξύλον, ἑψημένην γῆν, λίθον, μάρμαρον, ἐλέφαντα, πολυτίμους λίθους, κρύσταλλον, μίγμα ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, καθαρὸν χρυσὸν ἢ ἄργυρον, καὶ ἀπὸ εἶδός τι ἀλαβάστρου. Ἂν τὰ σημερινὰ τῆς Σέβρης ἀγγεῖα ἦναι πολυτιμότερα διὰ τὰς εἰκονογραφίας των, τὰ τῶν ἀρχαίων ὅμως, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἐποχήν μας εἶναι πολύτιμα διὰ τὴν ἀρχαιότητά των, δὲν ἦσαν εἰς ὀλιγωτέραν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπόληψιν. Ὁ Ἀθήναιος λέγει, ὅτι μεταξὺ τῶν λαφύρων τὰ ὁποῖα ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εὗρεν εἰς τοῦ Δαρείου τοὺς θησαυροὺς, τὰ ἀγγεῖα μόνον ἦσαν ἀξίας 63 χρυσῶν ταλάντων (σχεδὸν 3,200,000 γρόσια). Ὁ δὲ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι, ὅτε ὁ Νέρων ἔμαθε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ του, ἐνῷ εὑρίσκετο εἰς τὴν τράπεζαν, ἀνέτρεψε καὶ ἔθραυσε δύο κρυστάλλινα ἀγγεῖα πολυτιμοτάτης κατασκευῆς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν χαραγμένοι στίχοι τοῦ Ὁμήρου.

Ὁ Κικέρων ἀγορεύων κατὰ τοῦ Βέῤῥου λέγει, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ δεκάτου Ἀντιόχου, βασιλέως τῆς Συρίας, ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὸν κρυφίως διάφορα χρυσᾶ καὶ ἀδαμαντοκόλλητα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ βασιλεῖς τῆς Συρίας μετεχειρίζοντο· μάλιστα δὲ ἀναφέρει ἓν ἀπὸ πολύτιμον λίθον, ἔχον χρυσῆν λαβὴν, ἀπροσδιορίστου τιμῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ὡς καὶ τῶν νεωτέρων. Ὁ Πλίνιος λέγει, ὅτι κατὰ τὸν τρίτον θρίαμβον τοῦ Πομπηΐου τοσαῦτα ἀγγεῖα ὑπῆρχον, ὥστε νὰ φορτωθῶσιν 9 βόες. Εἰς τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχουν σήμερον 2,500, διαφόρου ἐργασίας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ συλλογὴ 800 πολυτίμων ἀγγείων,

τὴν ὁποίαν ὁ πάππος τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ΄. ἔκαμεν, εἶναι σπανιωτάτη διὰ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐργασίαν, τοὺς πολυτίμους λίθους, τὸν κρύσταλλον, τὸν χρυσὸν, κτλ. Εἰς τὸ βρετανικὸν Μουσεῖον τοῦ Λονδίνου ὁ ἀριθμὸς τῶν σωζομένων ἀγγείων τῆς ὡραιοτέρας ἐποχῆς τῶν Ἑλλήνων ἀναβαίνει εἰς 1,244· ἄλλα τόσα εἶναι τὰ Ἰταλικά. Παραλείπω δὲ τὰ τῶν ἐπιλοίπων ἰδιωτικῶν καὶ ἐθνικῶν Μουσείων· παραλείπω καὶ τὴν φθορὰν καὶ θραῦσιν ἣν ἐπ' αὐτῶν ἐπέφεραν 2,000 ἔτη.

Τὰ σχήματα τῶν ὡραίων ἀγγείων τὰ ὁποῖα ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ Βιέννη, ἡ Πρωσσία, ἡ Κίνα ἐξέθηκαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἶναι ἀπομιμήσεις τῶν οἰνοχοῶν, λαγήνων, καλπίδων, κυλίκων, πέλλων, κυμβῶν, φιαλῶν, κρατήρων, πιστίδων καὶ ἄλλων ποικίλων σχημάτων τῆς ἀρχαιότητος, τῶν ὁποίων τὴν βάναυσον κατασκευὴν ἡ Ἑλληνικὴ φαντασία ἐξευγένισε θέτουσα ἐπ' αὐτῶν τὰς εἰκόνας τῶν κατοίκων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἑλικῶνος καὶ μεταχειριζομένη ταῦτα εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας.

Ὡς εἰς τὰ πρωτότυπα ἀγγεῖα τῶν Σινῶν, τὰ ἐπὶ τούτων ἐζωγραφημένα σχέδια εἶναι ὅσα ἡ φαντασία δύναται νὰ συλλάβῃ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐδύναντο νὰ παραστήσωσιν ὅ,τι ἤθελον· τοῦτο τὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ Ἀνακρέων εἰς τὰς ᾠδὰς ιζ. καὶ ιη. Τὰ δὲ ζωηρὰ, καὶ ἀνεξάλειπτα μέχρι σήμερον χρώματα αὐτῶν, ἡ στερεότης, ἡ κομψότης καὶ ἐλαφρότης πρὸ πάντων τῶν κατασκευασθέντων πρὸς στολισμὸν τῶν κυλικείων, οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς τότε τέχνης παραβαλλομένης πρὸς τὴν σημερινήν. Πλὴν θέλει εἰπεῖ τις, ποῦ ἡ πολυτέλεια τοῦ δίσκου καὶ τεσσάρων ἀγγείων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τὰ ὁποῖα προσφέρονται δῶρον εἰς τὸν Ἐδουάρδον Κόλινς, τὰ ἐκ χρυσοῦ τῆς Καλλιφορνίας ἀξίας 1,000 λιρῶν; Τάχα εἰς τὰ ἀγγεῖα ἐκεῖνα ὅπου τὸ ψαλίδιον ἢ ἡ γραφὶς τοῦ Μέντορός μας, τοῦ Ἀκράγαντος, τοῦ Στρατονίκου, τοῦ Πραξιτέλους, Ποσειδωνίου τοῦ Ἐφεσίου καὶ τοῦ Ζωπoίου, ὅστις ἐπὶ κύμβης εἶχε ζωγραφήσει τὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τὴν δίκην τοῦ Ὀρέστου, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀπὸ λίθους πολυτίμους, ὄνυχας, χρυσὸν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἔβλεπέ τις διὰ μιᾶς δύο φαινόμενα, τὴν φύσιν καὶ τὴν τέχνην, ἦσαν κατώτερα τῶν σημερινῶν; Ὄχι βέβαια· Μόνον ὁ χρόνος καὶ ἡ λήθη κάμνουσι νὰ νομίζωμεν οὕτως, ὅταν βλέπωμεν τὰ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Ὁ τρόπος τοῦ ζωγραφεῖν τῶν ἀρχαίων ἐπὶ ἀγγείων ἐλέγετο ληκυθίζειν· διηροῦντο δὲ τὰ ἀγγεῖα ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν εἰς μέλανα καὶ κίτρινα.

Τὰ μέλανα ἦσαν ὅσα ἔφερον σχέδια μαῦρα ἐζωγραφημένα ἐπὶ κεραμοχρόου γῆς· εἶναι δὲ τ' ἀρχαιότερα καὶ τὰ σχέδιά των εἰλημμένα ἐκ τῶν παλαιοτέρων μύθων τῆς Μυθολογίας. Αἱ ἐπ' αὐτῶν εἰκονογραφίαι ὁμοιάζουσι τὰ ἔργα τῶν σημερινῶν· ὀνομάζονται δὲ Δαιδαλείου ῥυθμοῦ.

Τὰ ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα ἐπὶ κιτρίνης γῆς φέρουσι μαῦρα μονογράμματα, εἶναι πολυάριθμα· αἱ δὲ εἰκονογραφίαι αὐτῶν διαφόρων εἰδῶν.

Τὰ μὲ ἐρυθρὰς εἰκονογραφίας μαύρης ἑψημένης γῆς ἀγγεῖα εἶναι ἐκ τῆς διακεκριμένης ἐκείνης τάξεως τῆς καλουμένης Τυῤῥηνικῆς. Κατὰ τὸν Πλίνιον, Δημάρατος ὁ Κορίνθιος, ὁ πατὴρ τοῦ Ταρκυνίου, ἔφερε τὴν τέχνην τῆς πηλουργίας εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν (Παράρτημα Montfaucon 292). Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα κατεσκεύαζον, φαίνεται, ἀπὸ ἐκλεκτὸν καὶ καθαρὸν χῶμα, κατειργάζοντο δὲ μὲ εἰδικὴν ἐπιμέλειαν κατ' ἄλλην τινὰ προπαρασκευὴν, κατά τι ὁμοίαν ἴσως ἐκείνης τὴν ὁποίαν σήμερον μεταχειρίζονται διὰ τὰ σινικὰ (porcelaine). Δὲν πρέπει μόλον τοῦτο νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὅλα τὰ ἀγγεῖα τῆς τάξεως ταύτης εἶναι καλά· διότι πλεῖστα τούτων ἀπὸ γῆν λευκὴν ἀνακαλυφθέντα εἶναι ἀθλιέστατα, κατά τε τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἕψησιν.

Ὁ Κύριος Fauvel, ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας εἰς Ἀθήνας τὸ 1804, ἀνεκάλυψεν εἰς διαφόρους τάφους τῆς Ἀττικῆς μέγαν ἀριθμὸν Τυῤῥηνικῶν ἀγγείων, ἅτινα σώζονται ἐν Γαλλίᾳ. Ἀπόδειξις ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετεφέρθη ἡ κατασκευή των εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν· διὰ τοῦτο οἱ σημερινοὶ ἀρχαιολόγοι τὰ κατατάττουν καὶ ὀνομάζουν Ἑλληνικά.

Ἐνταῦθα ἦτο τόπος κατάλληλος νὰ εἴπω δύο λόγους περὶ τῶν μυῤῥινικῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα διαφιλονεικοῦσι τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰ σημερινὰ σινικὰ (porcelain)· τὰ ἀναβάλλω ὅμως ἕως οὗ ὁ ἀναγνώστης μάθῃ πλειότερα περὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς κεραμοποιίας.

Λαμβάνω τὴν Ἀγγλικὴν καὶ Γαλλικήν. Τὴν πρώτην ὡς εὐθηνοτέραν καὶ εἰς περισσοτέραν κυκλοφορίαν οὖσαν· τὴν δευτέραν ὡς ὡραιοτέραν, πολυέξοδον καὶ κομψοτέραν.

Ἡ σημερινὴ κεραμοποιία τῆς Εὐρώπης διαιρεῖται εἰς δύο διακεκριμένας τάξεις, εἰς τὴν ἀργιλλοπλαστικὴν ἢ φαγεντικὴν (faïence) καὶ εἰς τὴν σινικὴν, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ μυῤῥινικὴν διὰ λόγους τοὺς ὁποίους παρακατιὼν θέλω ἀναφέρει.

Ἡ μιλτωτὴ ἀργιλλοπλαστικὴ (la faïence émaillée) πρώτη ἐγένετο γνωστὴ ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν ις

καὶ ιστ' αἰῶνα. Πιθανολογοῦσι δὲ ὅτι ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν ἐφέρθη ἡ τέχνη αὕτη εἰς τὰς Βαλεαρίδας νήσους, καὶ ἐκεῖθεν μετεδόθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν. Τὰ προϊόντα αὐτῆς ὑπῆρξαν ὡραιότατα, κομψὰ καὶ ζωηρότατα, ὥστε ἐζητοῦντο πανταχόθεν· ἐπέπρωτο ὅμως νὰ ἐκλείψωσι ταχέως. διότι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὅστις δὲν εὐχαριστεῖται ποτὲ εἰς βαθμόν τινα τελειοποιήσεως, ἀνεκάλυψε συντόμως τὴν σινικὴν καὶ φαγεντιανὴν τέχνην, μὲ λεπτὴν ζύμην, μίμησιν τῆς σινικῆς, ὄχι τόσον ὡραίαν καὶ τελείαν ὡς ἐκείνην, εὐθηνοτέραν ὅμως καὶ μᾶλλον ἐν χρήσει.

Τῆς Ἀγγλίας τὰ κεραμεῖα ἐφοδιάζουσιν ὅλου τοῦ κόσμου τὰς ἀγορὰς μὲ τὰ ἔργα τῆς φαγεντιανῆς. Τὸ Staffordshire εἶναι διὰ τὸ εἶδος τοῦτο ὅ,τι τὸ Μάντζεστερ διὰ τὰ ὑφάσματα καὶ ἡ Βιρμιγγάμη διὰ τὸ σιδηρικά. Εἰς τὰ διάφορα χωρία του, εἰς τὸ Longport, Newport, Shelton, Stoke-upon-Trent, ἔχοντα θελκτικὴν τοποθεσίαν καὶ δεχόμενα διὰ τῶν διωρύγων τοῦ Newcastle, τοῦ Καλιδωνίου καὶ Trunk τὸ ἔλαιον καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς κεραμικῆς, ἐργάζονται περίπου 60,000 ἀνθρώπων πάσης ἡλικίας ἀμφοτέρων τῶν γενῶν· Τὰ πρόστυχα φαγεντιανά, ὅμοια μὲ τὰς ἐκ τιτανώδους ζύμης καπνοσύριγγας τῶν Βαυαρῶν, κατασκευάζονται ἀπὸ πλαστικὴν ἄργιλλον, ἐξορυττομένην εἰς τὸ δουκάτον τοῦ Δεβονσχεῖρ ἢ τοῦ Dorsetshire, καὶ πυρῖτιν λίθον (τσακμακόπετραν) τριμμένην καλῶς· ἀλείφονται ὕστερον μὲ βερενίκιον μολυβδόχρουν, ἐκτυποῦνται ἐπ' αὐτῶν κοσμήματά τινα καὶ στέλλονται εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα γαλακτοχρόων (cream colour) ἢ ἀργιλλοτύπων (printed-ware) ἀγγείων. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι μετρία· διότι ἡ ἐξαγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις εἶναι μεγίστη.

Διὰ νὰ κατασκευασθῇ φαγεντιανὴ καλλιτέρας ποιότητος ὁ κατασκευαστὴς θέτει εἰς τὴν ζύμην του ἀργιλλῶδες καολῖνον, ἢ χαλικώματα τὰ ὁποῖα φέρει ἀπὸ τὸ Cornwall, μέρος δυτικομεσημβρινὸν τῆς Ἀγγλίας· ἀλείφει αὐτὴν μὲ βερενίκιον χρυσωτὸν καὶ συηνίτην, καὶ οὕτως ἔχει τὴν φαγεντιανὴν ἐκείνην ἥτις ὀνομάζεται ἡμισινικὴ ἢ λιθοκέραμος (ironstone).

Ἡ τελειοποίησις αὐτῆς ὡδήγησε ταχέως τοὺς Ἄγγλους εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς σινικῆς ζύμης, κατασκευὴν ἥτις ἐν Ἀγγλίᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Ἡ ἀγγλικὴ σινικὴ κατατάττεται εἰς τὴν τάξιν τῶν μαλακῶν ζυμῶν· δὲν ψήνεται μὲ πολλὴν θέρμην, καὶ χαράσσεται διὰ τοῦ χάλυβος ὡς ἡ φαγεντιανή. Ἡ ζύμη αὕτη ἐκτὸς τοῦ καολίνου, τοῦ ἀργίλλου καὶ τῆς πυρίτιδος, περιέχει μεγίστην ποσότητα φωσφορούχων ἀτόμων καὶ τιτάνου· τὰ δὲ φωσφοροῦχα ἐξάγουσιν ἀπὸ κόκκαλα. Ἐπὶ τῶν σινικῶν τούτων ἔργων ζωγραφοῦν μὲ ὑπομονὴν ποικίλα σχέδια, καὶ ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ Γαλλικά, καί τοι ὀλιγώτερον στερεὰ καὶ κατώτερα κατὰ τὴν ζωγραφικήν.

Τὰ σινικὰ ἔργα τῶν Ἄγγλων ἦσαν πρὶν βαρέα, στρυφνά, καταφορτισμένα ἀπὸ καλλωπισμοὺς καὶ ζώνας· πλὴν σήμερον τείνουν ν' ἀποδειχθῶσιν ἁπλούστερα. Μιμοῦνται τὰ τῶν Γάλλων, ἀντιγράφουσιν ὁλόκληρον τὴν Σέβρην καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐργοστάσιά των, καὶ οἱ διευθυνταὶ καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐργατῶν εἶναι ἐκ τῆς Σέβρης. Ἰδοὺ λ. χ. ὁ Κ. Minton, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἐργοστάσιον καὶ ὁ διευθυντὴς καὶ πολλοὶ τῶν ἐργατῶν εἶναι Γάλλοι, ἐκθέτει τραπεζικὰ σκεύη (service) τοῦ συρμοῦ τοῦ λεγομένου Πομπαδοὺρ, τὰ ὁποῖα ἠγοράσθησαν ἀπὸ τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας 1050 λίρας, διὰ νὰ προσφερθῶσι δῶρον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς πολυτίμου βιβλιοθήκης τὴν ὁποίαν οὗτος ἐδωρήσατο τῇς Βασιλίσσῃ. Τίς βλέπων τὰ μικρὰ ἀγαλμάτια τῶν γυναικῶν καὶ παίδων, τὰ ὡς Πάριον λίθον λευκότατα, τὰ μικρὰ ῥόδα, ἄνθη ἢ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐντὸς τῶν λεπτοτάτων ἀγγείων καὶ πινακίων εἶναι ἐζωγραφημένα μὲ ζωηρὸν κυανοῦν χρῶμα, καὶ μὲ λεπτὰς χρυσᾶς καμπύλας καὶ στεφάνους, δὲν ἀναγνωρίζει τὴν γαλλικὴν τέχνην, ἢ μᾶλλον τὸν ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' συρμὸν τῆς σινικῆς;

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐκθέτει καὶ ἓν ἀγγεῖον τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 207 ἐκ σινικῆς ζύμης καὶ λαβὰς ἐξ ἠλεκτρικοαργύρου κατειργασμένου ἀπὸ τοὺς Κυρίους Elkington. Καὶ τὰ χρώματα τούτου, καὶ τὰ σχέδια εἶναι μιμήσεως τῆς ἀρχαίας Σεβρικῆς τέχνης. Ἠγοράσθη δὲ ἀπὸ τὸν Πρίγγιπα Ἀλβέρτον, καὶ δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι εἶναι ἓν τῶν ἐκλεκτοτέρων δειγμάτων τῆς Ἀγγλικῆς τέχνης.

Ὡσαύτως οἱ Κύριοι Α. Β. καὶ Ρ. Π. Δανιὴλ ἐξέθηκαν σκεύη τραπέζης ἐπιλεγόμενα "Ῥοδόχροα τῶν ὀπωρικῶν τῆς δουκίσσης Δουβαῤῥύ." Εἶναι τοῦ συρμοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἐκ λευκῆς καὶ ὠχρᾶς ῥοδίνης σινικῆς ζύμης, οἱ δὲ πόδες καὶ αἱ χεῖρες τῶν ἀγγείων χρυσοῖ δελφῖνες. Ἦτο δὲ ὁ συρμὸς οὗτος μέγας τότε ἐν Γαλλίᾳ, διότι ἡ δούκισσα Δουβαῤῥὺ εἶχε κατασκευάσει εἰς τὴν Σέβρην ἀγγεῖά τινα ῥοδόχρα (ἰδὲ ἀριθ. 167).

Ἡ δούκισσα αὕτη, ὁσάκις δὲν τὴν ἀπησχόλει ὁ Βασιλεὺς, φαίνεται ὅτι ἠδύνετο νὰ χορηγῇ τὴν

85

K*

86

87

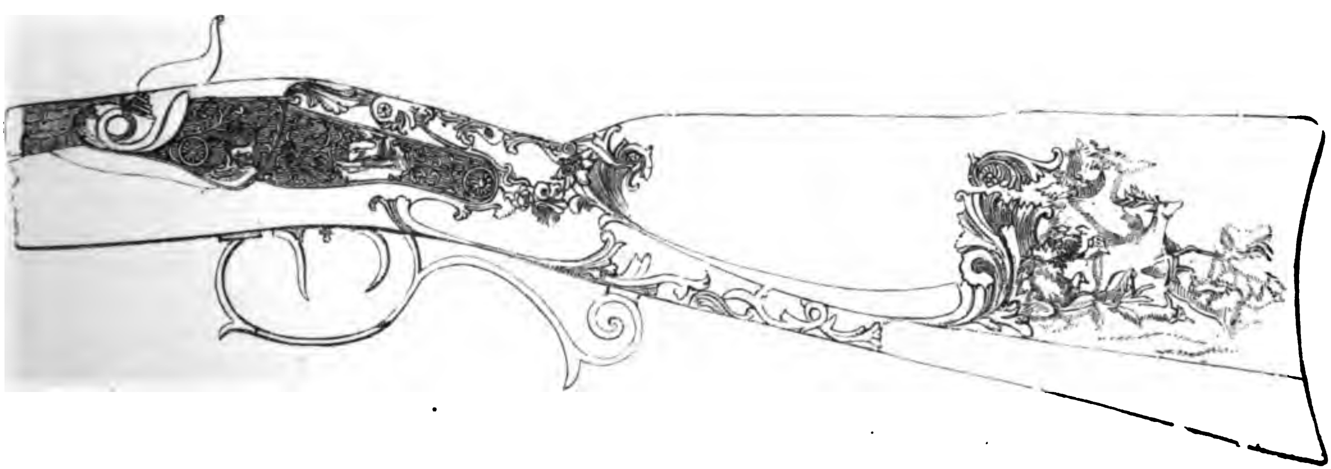
88

89

90

91

προστασίαν της εἰς τὴν Σέβρην, ὅθεν καὶ κατὰ μέγα μέρος ἡ πρόοδος τῶν ἐργοστασίων τούτων ὀφείλεται εἰς αὐτήν· διὰ τοῦτο συχνάκις εἰς πᾶν τεμάχιον γαλλικῆς σινικῆς εὑρίσκονται ὁμοιώματα τῆς πολυθελγήτρου ταύτης γυναικός.

Ἡ γαλλικὴ φαγεντικὴ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἔκαμε πρόοδον ἀπίθανον. Ἂν ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἐκτεταμένη ὑπόληψις τῆς ἀγγλικῆς δὲν ὑπῆρχον, οὐδεμία προτίμησις ἢ διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἤθελεν ὑπάρχει. Καὶ ὅμως ἡ τῆς Ἀγγλίας εἶναι εὐθηνοτέρα. Τοιαύτη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὥστε μόνον τὸ Staffordshire ἐξάγει ἐτησίως ἔργα φαγεντικῆς ἀξίας 60 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐνῷ ὅλη ἡ Γαλλία μόνον 5 ἑκατομμυρίων.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῆς γαλλικῆς φαγεντικῆς ἀναπληροῖ ἡ τῆς σινικῆς· Αὕτη εἶναι εὐθηνοτέρα, ὡραιοτέρα, στερεωτέρα, δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμοκρασίας. Εἶναι μιλτουργημένη διὰ βερενικίου, τὸ ὁποῖον οὔτε τοῦ μαχαιρίου, οὔτε τοῦ περονίου, οὔτε ἄλλου μετάλλου τὰ χαράγματα δέχεται. Φέρει δὲ γλυκυτάτην λευκότητα. Τὰ ἐπ' αὐτῆς χρώματα τῶν ἀνθέων ἔχουν ζωϊκόν τι ὡς τὰ τῆς φύσεως. Ἔρχεται δὲ εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν εὐθηνίαν της, ὄχι ν' ἀνταγωνισθῇ πρὸς τὴν σινικὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, διότι εἶναι ἀνωτέρα, ἀλλὰ νὰ κυκλοφορήσῃ πλειότερον καὶ αὐτῆς τῆς φαγεντικῆς τῶν Ἄγγλων. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκτὸς τῆς Σέβρης ὑπάρχουσιν ἕτερα 40 ἐργοστάσια, τὰ ὁποῖα παράγουν 10 ἑκατομμυρίων φράγκων σινικὰ ἀγγεῖα κατ' ἔτος, μὴ συμπαραλαμβανομένων τῶν χρωμάτων καὶ εἰκονογραφιῶν, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν ὕστερον μεταφερόμενα εἰς τοὺς Παρισίους.

Εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς τελειοτάτης τῶν Γάλλων σινικῆς, ἀπαντῶμεν τὰ ἔργα τῆς Σέβρης, φέροντα ὅλα τὰ σχήματα τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τυῤῥηνικῶν ἀγγείων, ὅλα τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅλα τῆς Κίνας, ὅλα ὅσα ἡ ἀρχαία καὶ νέα φαντασία ἐδύνατο νὰ παράξῃ. Ἡ λεπτή, πλὴν ξηρὰ διαφανὴς καὶ καθαρωτάτη ζύμη των, τὸ ἐλαφρὸν καὶ κομψὸν αὐτῶν, τὰ ποικίλα σχέδιά των, ἡ ὑπομονὴ καὶ ὁ χρόνος μεθ' ὧν ἐξετελέσθησαν, τὰ ἐντελῆ, ἁρμονικώτατα καὶ φυσικώτατα ἐπὶ τοῦ γαλακτώδους ἢ ἐλεφαντίνου λευκοῦ των ζωγραφήματα, ὅλα ταῦτα οὐ μόνον ἀποκαθιστῶσιν αὐτὰ πολυτιμότερα τῶν λοιπῶν ἀγγείων τῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἤθελον φέρει εἰς ἔκστασιν καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, τοὺς ὁποίους θεωροῦμεν τόσον ἀμιμήτους εἰς τὰς ὡραίας τέχνας.

Ὀλίγους λόγους ἤδη καὶ περὶ τῆς Σαξωνικῆς, Πρωσσικῆς, Αὐστριακῆς καὶ Ῥωσσικῆς κεραμοποιΐας, ἥτις ἂν καὶ ἔρχεται μετὰ τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς τέχνης, ὅμως εἶναι λόγου ἀξία.

Τὰ πρῶτα ἐν Εὐρώπῃ κατασκευασθέντα σινικὰ σκεύη κατεσκευάσθησαν εἰς τὴν Δρέσδην, εἰς δὲ τὴν Μέϊσεν παρὰ τὸν Ἔλβαν συνεστήθη τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον. Τὰ ἔργα τοῦ ἐργοστασίου τούτου, ὅτε ἐπεστάτει ἐν αὐτῷ ὁ περιώνυμος τεχνίτης Κάνδλερ, περὶ τὰ 1731, ἐθεωροῦντο ὡς εἰς τὴν μεγαλητέραν ἀκμὴν τῆς τεχνικῆς ζωῆς των φθάσαντα. Οὗτος ἐκόσμει αὐτὰ μὲ ἄνθη, στεφάνους, ἀνθοδέσμας καὶ λοιπὰ ζωγραφήματα· πλὴν ἐπειδὴ ἡ Μέϊσεν τὸ 1759 ὑπῆρξε τὸ πεδίον τῆς μάχης μεταξὺ Πρώσσων καὶ Αὐστριακῶν, τὸ μεγίστας προόδους ὑποσχόμενον ἐργοστάσιον τοῦτο, οὐ μόνον ὑπερόγκους ζημίας ὑπέστη, ἀλλ' ἔκτοτε ἤρχισε νὰ δύῃ, καὶ σήμερον μόνον μικρὸν μέρος τῆς ἀρχαίας ὑπολήψεως αὐτοῦ σώζεται.

Ἡ σινικὴ τοῦ Βερολίνου, ἢ μᾶλλον ἐκείνη τῆς ὁποίας τὰ ἔργα ἐξέθηκαν αἱ εἰς τὸ Τζολλβερεῖν κατατεταγμέναι πολιτεῖαι, εἶναι θυγατηρ τῆς Σαξωνικῆς. Ὅταν ὁ μέγας Φριδερῖκος ἦτον εἰς τὴν Δρέσδην, διαρκοῦντος τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου, κατενόησε πάραυτα τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς τέχνης ταύτης, ἔστειλεν ἀξίαν λόγου ποσότητα σινικῶν σκευῶν εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, καὶ ἐσύστησε τὸ βασιλικὸν ἐργοστάσιον τοῦ Βερολίνου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζονται σήμερον πλειότεραι τῶν 800 ψυχῶν.

Ἡ σινικὴ τῆς Βιέννης εἶναι καὶ αὕτη ἑτέρα θυγάτηρ τῆς Σαξωνικῆς. Ἐργάτης τις τοῦ Μέϊσεν, ὀνόματι Stobsell, λειποτακτήσας ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην, καὶ ἤρχισε τὰ πρῶτα ἔργα τῆς τέχνης. Ἡ τέχνη αὕτη, ἥτις εὗρε γενναίους προστάτας τὸν Κάρολον ΣΤ'. καὶ τὴν Μαρίαν Θηρεσίαν, ἔκαμεν ἀξιολόγους προόδους, ἔλαβε μεγίστην κυκλοφορίαν, καὶ ἤδη ἡ Ἰταλία, ἡ Ῥωσσία ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἑλλὰς δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἄλλα παρὰ τὰ σκεύη ταῦτα δὲν μεταχειρίζονται. Εἶναι δὲ χονδρότερα τῶν Σαξωνικῶν, τὸ ὑαλῶδες αὐτῶν κλίνει ὀλίγον εἰς τὸ ψαρόν· πλὴν εἶναι στερεά, καθαρά, ἀντέχουσιν εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς τοῦ θερμομέτρου, καὶ τὰ σχέδια καὶ χρώματά των εἶναι μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν συνδυασμένα, ὅθεν καὶ κατέχουσιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου θέσιν πολλὰ διακεκριμένην.

Ἂν πρέπῃ νὰ κρίνωμεν τὴν Ῥωσσικὴν σινικὴν ἀπὸ 2 ἀγγεῖα τὰ ὁποῖα ἔστειλεν εἰς τὴν Ἔκθεσιν, τὸ ζήτημα λύεται εὐκόλως. Ἡ Ῥωσσικὴ τέχνη

κάθηται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μὲ τὴν Γαλλικὴν θρόνου, ἀλλὰ κάθηται διότι καὶ οἱ ἐργάται καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου τῆς Πετρουπόλεως εἶναι ἐκ τῆς Σέβρης.

Ἤδη μένει νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν μυῤῥινικῶν ἀγγείων τῶν ἀρχαίων καὶ ἔπειτα, ἀναγνῶστα, ἐκ τῶν ἀγγείων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου σ' ἀναφέρω ὅ,τι ἄξιον τῆς περιεργείας σου, ὅ,τι χωρεῖ εἰς τὴν περιγραφήν μου.

Ἐν πρώτοις εἶχον σινικὴν ζύμην οἱ ἀρχαῖοι;

Δὲν εἶχον ὡς τῆς Σέβρης, τῇ Ἀγγλίας καὶ Σαξωνίας· εἶχον ὅμως ἄλλου εἴδους, καλλιτέραν, δηλ. ἐκείνην ἐξ ἧς ἔπλαττον τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγγεῖα·

Τὴν σύστασιν ἢ τὴν ποιότητα ταύτης δὲν γνωρίζουσιν ἀκριβῶς οἱ ἀρχαιολόγοι. Ὁ μὲν ὑποθέτει αὐτὴν Ἰνδικὸν στύρακα (μοσκολίβανον) ἢ ἀπεξηραμένον κόμμι, ὁ δὲ σκωρίαν μετάλλων· ὁ δόκτωρ Κλὰρκ κόνιν τῆς Κίνας μεταφερομένην διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἄλλος ὀπάλλιον λίθον, ἕτερος σάρδιον λίθον, ἄλλος εἶδος ἀχάτου, ἄλλος ἄλλο, κτλ., κτλ.

Ἂν τὰ μυῤῥινικὰ ἀγγεῖα κατεσκευάζοντο ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων, εἶναι ζήτημα ἔτι. Ὅτι ὅμως τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἦσαν ἀνώτερα κατά τε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ποιότητα τῆς σεμερινῆς τέχνης, κατωτέρω θέλει ἀποδειχθῇ.

Τὰ μυῤῥινικὰ ἀγγεῖα ἐφέρθησαν πρῶτον εἰς τὴν Ῥώμην ἀπὸ τὸν Πομπήϊον, ὅστις ἐλαφυραγώγησεν αὐτὰ ἐκ τῶν θησαυρῶν τοῦ Μιθριδάτου· τοσοῦτον δ' ἐφημίσθησαν καὶ τοσοῦτον ἐθαυμάσθησαν, ὥστε ἀπίστευτα ποσὰ ἐδίδοντο πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν. Ἡ ἱστορία μᾶς λέγει ὅτι Ὕπατος τῆς Ῥώμης ἐθυσίασεν ὅλην του τὴν κατάστασιν, συνισταμένην ἀπὸ 70 τάλαντα (σχεδὸν 700,000 γρ.) διὰ ν' ἀγοράσῃ ἓν τοιοῦτο· Πετρώνιος ὁ Ἄρβιτρος, ὑπουργὸς τοῦ Νέρωνος, ἔδωκεν ὕστερον 300 τάλαντα (περὶ τὰ 3,000,000 γρ.) διὰ μίαν μόνην λεκάνην, καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἠγόρασεν ἀντ' ἄλλου τόσου χρυσίου ἕτερον ἀγγεῖον τῆς αὐτῆς τάξεως. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἦσαν ὑψηλά, λαμπρότατα, μὲ διαφανεῖς φλέβας, κομψὰ τὸ σχῆμα, μὲ εἰκονογραφίας καὶ χρώματα καλὰ ὁπωσοῦν· τέλος ἔφερον πᾶν πλεονέκτημα ὅπερ ἐδύνατο νὰ κάμῃ ἀνθρώπους τοσοῦτον ἐμβριθεῖς καὶ εὐφυεῖς, οἷοι οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ δώσωσιν εἰς αὐτὰ τιμὴν καὶ λατρείαν τόσον μυθώδη.

Διὰ τῆς λέξεως ἀλάβαστρος δὲν δυνάμεθα βέβαια νὰ μεταφράσωμεν τὴν γαλλικὴν porcelain. Ἡ λέξις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὄρους Ἀλαβάστρου καὶ τῆς πόλεως Ἀλαβάστρων, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχεν ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ κατεσκεύαζον ἀγγεῖα μικρὰ δι' ἀρώματα, ἀπὸ λίθον τιτανώδη εὑρισκόμενον εἰς τὸ παρακείμενον ὄρος. Ἔκτοτε ὠνομάσθησαν καὶ ἀλάβαστρα παντὸς εἴδους ἀγγεῖα ἀπὸ λίθον, ὄστρακον, ὕαλον, κατειργασμένον μέταλλον, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο μὲ ἀρώματα εἰς τοὺς Αἰγυπτιακοὺς τάφους. Ὁ δὲ ἀλάβαστρος ἦτο γυψώδης μαλακὸς λίθος, ὅστις ἐψήνετο εὐκόλως ὡς ζύμη· ὕστερον ὑαλίζετο καὶ ἐγίνετο παραπλήσιος τῷ μαρμάρῳ. Ἰδοὺ διατὶ ἡ λέξις faience ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀλάβαστρον, ἡ δὲ porcelain πρὸς τὴν μυῤῥινικήν, ὡς ἐκ τῆς πόλεως Μυῤῥίνης· διὸ μέγιστοι λόγοι καὶ φιλονικεῖαι γίνονται, ἂν τὰ μυῤῥινικὰ ἀγγεῖα ἦσαν porcelain· οἱ πλεῖστοι δέ, διὰ τὴν μεγάλην ὁμοιότητά των, τὰ παραδέχονται ὡς τοιαῦτα.

Ἐκτὸς τῶν Κυρίων Μίντων καὶ Α. Β. καὶ Ῥ. Π. Δανιὴλ, οἱ Κ. Κάρολος Meigh καὶ Υἱὸς, Copeland, Wedgewood, Chamberland, Manson, Pinder καὶ Hope ἀντιπροσωπεύουσι κάλλιστα εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὰ κεραμεῖα τοῦ Staffordshire. Μεταξὺ δὲ τῶν ποικίλων ἔργων τῆς φαγεντικῆς τῶν Κυρίων Meigh ἤρεσαν δύο μεγάλα ἀγγεῖα περίπου ἑνὸς μέτρου, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἀρχαίων ἀμφορέων, δηλ. ἀπὸ τὴν βάσιν των ἀνεπαισθήτως κοιλαίνονται πρὸς τ' ἄνω μέχρι τῶν δύο λαβῶν, ἐκεῖθεν δὲ κυρτούμενα σχηματίζουν τὸν λαιμὸν καὶ τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου.

Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα φέρουσι μεγάλα χρυσᾶ καὶ πλατέα φύλλα καλάμου, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους μὲν εἶναι ἐζωγραφημένον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ἐκ τοῦ ἄλλου δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης καὶ ἡ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου· ἡ τιμὴ ἑκάστου εἶναι μόνον 50 λιρῶν, ἤγουν μικρά· διότι εἶναι φαγεντικά. Ὡσαύτως ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης τραπεζικὰ σκεύη εἴκοσι ἑπτὰ, δὲν τιμῶνται περισσότερον τῶν 12 λιρῶν.

Δύο ἕτερα ἀγγεῖα τοῦ Chamberland καὶ τραπεζικὰ σκεύη τοῦ λόρδου Ward, φέροντα τὸ σῆμα τούτου καὶ κατεσκευασμένα ἐξ ἀληθοῦς σινικῆς ζύμης δεικνύουν ἀμέσως τὴν διαφορὰν τῆς ἀξίας. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχαίων κρατήρων, δηλ. προχωροῦντα πρὸς τὰ ἄνω πλατύνονται διὰ τριῶν παραλλήλων γραμμῶν καὶ σχηματίζουν τὸ στόμιον· ἀξίζουν δὲ 300 λίρας ἕκαστον.

Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς εἶναι ἐζωγραφημένη ἡ ὑποδοχὴ τοῦ καρδιναλίου Βολσέϋ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Λέϊστερ, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας του, ἤγουν ὅτε οἱ ἐχθροί του ἐζήτουν νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὸ

Λονδῖνον διὰ νὰ δικασθῇ. Τὰ νέφη καὶ τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ βύσσινον, ἐρυθρὸν καὶ χρυσοῦν τῶν στολῶν τῶν ἱερέων, τὸ μέλαν τῶν ἵππων, τὸ σκοτεινὸν καὶ σοβαρὸν τῶν σταυροθολίων τοῦ μοναστηρίου, ἐπὶ τῆς μικρᾶς ταύτης εἰκόνος μὲ τοσαύτην ἁρμονίαν καὶ ἀκρίβειαν εἶναι συνδυασμένα, τὰ σώματα τοσαύτην ὁμοιότητα ἔχουν, τὰ πρόσωπα τόσην ἔκφρασιν, ὁ κλονούμενος καρδινάλιος τοσοῦτο πάσχων φαίνεται ἐνταῦθα, τόσον ἄθλιος καὶ ἐλεεινὸς, ὥστε ὁ τεχνίτης ἔχων ἐξ ἰδίας πεποιθήσεως τὴν γνώμην τοῦ κοινοῦ δὲν ἐδίστασε νὰ ἐπιγράψῃ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου τούτου Ὑπερτάτης ἐργασίας.

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκε πλησίον τοῦ εἰρημένου κρατῆρος, ἕτερα δύο ἀγγεῖα ἔχοντα σχῆμα ἀμφορέων. Εἰς τὸ ἓν εἶναι ἐζωγραφημένη ἡ Κωνσταντινούπολις, ἢ μᾶλλον τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πρωτευούσης ταύτης τὸ περιέχον τὴν Ἁγίαν Σοφίαν· εἰς τὸ ἄλλο ἡ Σμύρνη. Καὶ ἡ ὁμοιότης δὲ τῶν εἰκονογραφιῶν καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἀγγείων εἶναι σπάνια.

Τοῦ Κυρίου Μάνσων τὰ ἀγγεῖα ἔχουσιν ὅλα καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὰ φανταστικὰ σχέδια τῶν σινικῶν. Ἤθελες εἰπεῖ ὅτι ἐξετέθησαν ἀπὸ Κινέζον καὶ ὄχι ἀπὸ Ἄγγλον, ἂν δὲν εὑρίσκοντο εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια. Εὕρομεν ὅμως μεγίστην διαφορὰν εἰς τὰς τιμάς των. Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Κίνας, ἀγγεῖα πρωτότυπα ἔχοντα τὸ μέγεθος τῶν τοῦ Κ. Μάνσων ἀξίζουν 20 *λίρας, καίτοι μετεφέρθησαν ἀπὸ τὸ Πεκῖνον, ἐνῷ τὰ κατὰ μίμησιν τοῦ εἰρημένου τεχνίτου, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ κατωτέρας ποιότητος ἴσως, τιμῶνται ὡς* 50 *λίρας.*

Μεταξὺ τῶν τεχνικῶν καὶ λαμπρῶν οὐκ ὀλίγων ἀγγείων τοῦ Κυρίου W. T. Copeland, *ἐκ τοῦ χωρίου* Stoke-upon-Trent *τοῦ* Staffordshire, *ἓν ἀγγεῖον σχήματος ἀρχαίας λαγήνου, ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν πάντων. Εἶναι δὲ ἀντίγραφον ἀρχαίου τινὸς, τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον εὑρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ σὶρ* Woodbine.

Οἱ ἐπὶ τούτου ἵπποι καὶ τὸ κεραμόχρουν παρεποιήθησαν κάλλιστα, πλὴν ὁ μικρὰν γνῶσιν τῆς ἀρχαιολογίας ἔχων ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι δὲν εἶναι ἀρχαῖον. Τόσον ὄζει νέας τέχνης. Ἐν τούτοις ὁ εἰρημένος τεχνίτης ἐξέθηκε πολλὰ ἄλλα ἀγγεῖα τοῦ αὐτοῦ σχήματος κατὰ πάντα, σημερινῆς ὅμως τέχνης. Τὸ μιξοβάρβαρον τοῦτο, καθ' ὃ βλέπει τις τὴν ἀρχαίαν μορφὴν μὲ ἔνδυμα τοῦ σημερινοῦ συρμοῦ, διὰ τοὺς συνειθισθέντας εἰς τὰ ἐνδύματα ταῦτα καὶ ἀγαπῶντας τὴν νόθευσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ γίνεται ποικιλία, ἔχει καλῶς. Ὁποῖον φαινόμενον ὅμως ἤθελεν εἶσθαι εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἂν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἦσαν συνειθισμένοι νὰ βλέπωσι μὲ τὸ ἁπλοῦν κράνος καὶ τὸν θώρακα, ἔβλεπον ἐξαίφνης μὲ τὸν κυλινδρικὸν πῖλον καὶ τὴν στενὴν περισκελίδα τοῦ Εὐρωπαίου. Ἡ ἡρωϊκὴ ὄψις ἤθελεν ἀφανισθῇ παντάπασι. Τὸ ἀρειμάνιον, τὸ ἁπλοῦν καὶ φυσικὸν ἤθελον μεταβληθῇ εἰς τὸ στρεβλὸν καὶ τὸ ἄχαρι. Ἕκαστος ἤθελεν ἀηδιάσει πρὸς τοιοῦτο θέαμα. Τοιοῦτό τι συμβαίνει εἰς τοὺς λαμβάνοντας τέλειόν τι ἐξ ἑνὸς ἔθνους καὶ μὴ ἀρκουμένους εἰς τὸ νὰ μιμηθῶσιν αὐτὸ ἐντελῶς, ἢ, ἂν ἐπιδέχεται τελειοποίησίν τινα, νὰ τὸ τελειοποιήσωσιν, ἀλλὰ προσπαθοῦντας παντοιοτρόπως νὰ τὸ παραμορφώσωσι κατ' ἰδίαν ἐμπνευσιν καὶ φαντασίαν.

Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 198, *τοῦ ἰδίου τεχνίτου Κυρίου* Copeland *ἀγγεῖα, ῥυθμοῦ Τυῤῥηνικοῦ ἴσως εἶναι τὰ ὡραιότερα ἔργατου, ἡ γῆ των εἶναι κυανῆ, οἱ στολισμοί των κεχρυσωμένοι, καὶ τὰ ὅλα σκεύη μιλτωτὰ μὲ λαμπρὰ χρώματα.*

Ἡ Ἐπονομαζομένη Ἑταιρία Coalbrook Dale *τοῦ Σχρόπσχερ, πλησίον τῶν ἐκ σιδήρου καὶ ὀρειχάλκου ἔργων της, ἐκθέτει διάφορα μεγάλα ἀγγεῖα ἐπὶ στηλοβατῶν ὡς τοῦ ἀριθ.* 83, *ἐξ ὀρειχαλκωμένου καὶ σφυρηλατημένου σιδήρου, χρήσιμα διὰ στολισμὸν τοῦ κέντρου ἑνὸς κήπου ἢ ἑνὸς μεγάλου περιαυλίου.*

Τοῦ Κυρίου M. Mansard, *τ' ἀγγεῖα ἐκ λιθοκεράμου πλησιάζουν περισσότερον τὸν ἑλληνικὸν ῥυθμὸν (ἰδὲ ἀριθ.* 195), *πλὴν εἶναι πολὺ πτωχὰ ὡς πρὸς τὴν ἁρμονίαν καὶ ζωηρότητα τῶν χρωμάτων. Τὰ ζωγραφήματά των εἶναι ὅλα ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφήν, ἐπὶ δὲ τοῦ στομίου τοῦ μεγαλητέρου κάθηται ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶν.*

Μεταβαίνομεν εἰς τὸ καλλισκεύαστον καὶ χαρμόσυνον ἐκεῖνο δωμάτιον τῆς Γαλλίας, εἰς τὰς τραπέζας καὶ τοὺς τοίχους τοῦ ὁποίου εἶναι ἐκτεθειμένα τὰ θαυμάσια ἔργα τῆς Σέβρης καὶ τῶν Gobelins.

Μεταξὺ δὲ τῶν κομψῶν τούτων ἀγγείων ὁποῖον σχῆμα τῶν ἀρχαίων δὲν περιέχεται! Θέλεις τὰ καρχήσια ἢ τὰ σπονδεῖα τῶν θυσιῶν; Ἐδῶ εἶναι. Θέλεις τὰς παροψίδας καὶ τὴν πατάνην διὰ τὰ κρέατα καὶ τοὺς ἰχθῦς; Εἰς τὰ πινάκιά της τὰ εὑρίσκεις. Θέλεις τὰς γάστρας, τὰ κιβώρια, τὸν κάνθαρον, τὰ ἀμφικύπελλα; Οὐδὲν τούτων λείπει ἐντεῦθεν. Ἀλλ' αἱ εἰκονογραφίαι, αἱ ἐπὶ τούτων εἰκονογραφίαι εἶναι αἱ κάμνουσαι ταῦτα τόσον περίφημα. Ἐνταῦθα βλέπεις ἐπὶ τοῦ ὑαλίζοντος λευκοῦ χλόην, οὐρανὸν, χωρία, πρόσωπα, δένδρα, προσφέροντα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν θέαμα φυσικὸν καὶ δελεαστικώτατον. Παρέκει ὡραίας ὀπώρας, ἄνθη καὶ

πλατέα φύλλα άναμεμιγμένα μὲ καρποὺς, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηνται φυσικώτατα μυῖαι ἢ περιπατοῦσι μύρμηκες ὥστε σ' ἔρχεται ἡ ὄρεξις νὰ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρα, καὶ νὰ πιάσῃς τὰ ἔντομα ταῦτα.

Ἀλλ' ἐβαρύνθης τὴν ποικιλίαν τῶν χρωμάτων; εὑρίσκεις τότε ἀνθρώπους, ἐδάφη, δένδρα, οἰκίας, ὅλα ὑπὸ σκέπην ἀρχαϊκὴν, κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ρυθμόν.

Θέλεις ἀγγεῖα μὲ δύο χρώματα; θέλεις μ' ἔδαφος ἑνὸς χρώματος καὶ ἔκτυπα ἄλλου, κατὰ τὸν σινικὸν τύπον; θέλεις μελανωπὰ καὶ ὑαλίζοντα ὡς τὸ μέλαν τοπάζιον; ἑνὶ λόγῳ, ὅ,τι θέλεις, ἡ Σέβρη σοὶ τὸ δίδει, ἀρκεῖ νὰ τὸ πληρώσῃς μὲ ὀλίγας χιλιάδας φράγκων, διότι τὸ μικρότερον σκεῦός της ἀξίζει 300 ἢ 500 φράγκα.

Πρῶτον σκεῦος πλησίον τῆς εἰσόδου παρουσιάζεται ἡ τράπεζα τοῦ Κυρίου Jacober, ἀξίας 18,000 φρ. Εἶναι μονόπους· φέρει δὲ ἐφ' αὐτῆς τρεῖς Ποσειδῶνας καὶ τρεῖς πίθηκας περὶ τὴν βάσιν τοῦ ποδός της. Ὁ στρογγύλος ὅλμος της φέρει καθ' ὅλην τὴν περιφέρειάν του ἐζωγραφημένην παχεῖαν στεφάνην συνθεμένην ἀπὸ βότρυας, χαμοκέρασα (φράουλας), ῥόδα πολύχροα, ἀμπελόφυλλα, ἡλίους, κεράσια, καμελίας, κ.τ.λ. Ἡ λοιπὴ ἐπιφάνεια τοῦ ὅλμου, ἥτις ἔχει χρῶμα τέφρας κυανοειδοῦς, φέρει εἰς τὸ μέσον της ὡραῖα πτηνά (ἴδε ἀριθ. 208).

Μεγάλη τις γάστρα, ἔχουσα ὕψος περίπου ἑνὸς γαλλικοῦ μέτρου καὶ ἀξίαν 16,000 φρ., μὲ λαβὰς χρυσᾶς, ἐκ τῶν ὁποίων κρέμανται σταφυλαὶ, δὲν εἶναι ὑποδεεστέρα τῆς τραπέζης. Ἐπὶ τοῦ σώματός της οὔτε γλυφαὶ ὑπάρχουν, οὔτε ἐξοχαὶ, οὔτε εἰσοχαὶ, ἀλλ' 6 χωρίσματα χαραγμένα διὰ τῆς γραφίδος, τὰ ὁποῖα φέρουν τόσα σπάνια καὶ πολύτιμα χρώματα καὶ καρποὺς καὶ ἄνθη, ὅσα ἡ φύσις παράγει. Ἐπὶ τῶν ἀνθέων κάθηνται μικρὰ ἑτερογενῆ πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις παραδόξως ἐστόλισε δοῦσα εἰς τοῦ ἑνὸς τοὺς ὤμους κίτρινα καὶ ἐρυθρὰ πτερὰ, εἰς τοῦ ἄλλου πράσινα, λευκὰ καὶ κίτρινα, κτλ.

Αἱ ὡραῖαι κεφαλαὶ τῶν περιωνύμων ζωγράφων Βανδὶκ καὶ Ῥαφαὴλ, τοῦ δευτέρου σχεδιασθεῖσα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον, εὑρίσκονται ἐπὶ πινάκων κατεσκευασμένων ἐκ τῆς γαλλικῆς ταύτης κεράμου, καὶ ἡ μὲν πρώτη τιμᾶται 7,000 φρ., ἡ δὲ ἄλλη 16,000.

Εἰκών τις ὅμως τῆς Θεοτόκου θαυμαζούσης τὸν Ἰησοῦν παιδίον ὄντα, καὶ κρατούσης πέπλον ἄνω τῆς κεφαλῆς του, ἀξίας 25,000 φρ., εἶναι τὸ πρώτιστον ἔργον τοῦ θαλάμου τούτου.

Εἰς ἓν τῶν Γαλλικῶν δωματίων ὑπάρχει καὶ τὸ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν ἀριθ. 101 μέγιστον σιδηροῦν ἀγγεῖον, χρήσιμον διὰ τὸ κέντρον ἑνὸς μεγάλου κήπου, ἢ περιαυλίου, σχήματος κομψοτάτου ἐργασίας ἐντέχνου, καὶ σχεδίων ἁπλῶν καὶ ἀπεριπλόκων.

Αἱ εἰς τὸν ἀριθ. 8, καὶ ἀριθ. 21, δύο ὀρειχάλκιναι ἁλατοδόχαι τὰς ὁποίας ὁ Κύριος Monttifat, ἐκθέτει μὲ Τρίτωνας, βατράχους καὶ ἄλλα θαλάσσια σύμβολα, εἶναι ὄχι μόνον σκεύη ὡραῖα εἰς τὴν θέαν, πλὴν καὶ ἀρκετῆς ὑπομονῆς καὶ ἐργασίας προϊόντα.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Αὐστρίας γάστρα τις, ἀξίας 100 λιρῶν, καὶ τὰ τραπεζικὰ σκεύη τοῦ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικοῦ ἀγγειουργείου, συγκείμενα ἐκ 12 δωδεκάδων πινακίων πωληθέντων 800 λίρας, εἶναι τὰ ὡραιότερα σινικὰ σκεύη τὰ ὁποῖα τὸ ἔθνος τοῦτο ἔστειλε.

Τῆς Πρωσσίας μία γάστρα, ἀξίας 800 διστήλων, καὶ ἑτέρα κεχρυσωμένη, ἀξίας 3,150 διστήλων, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἐζωγραφημένοι χωρικοὶ θερίζοντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ τῶν Κυρίων L. Keller καὶ Συντρ. αἱ κύμβαι τοῦ τσαΐου, κατεσκευασμέναι ἀπὸ κορνηλιανὸν ὄνυχα καὶ ἀξίας 500 λιρῶν, συγκαταριθμοῦνται ὡσαύτως εἰς τὰ ὡραιότερα ἀγγεῖα πάντων τῶν ἐθνῶν.

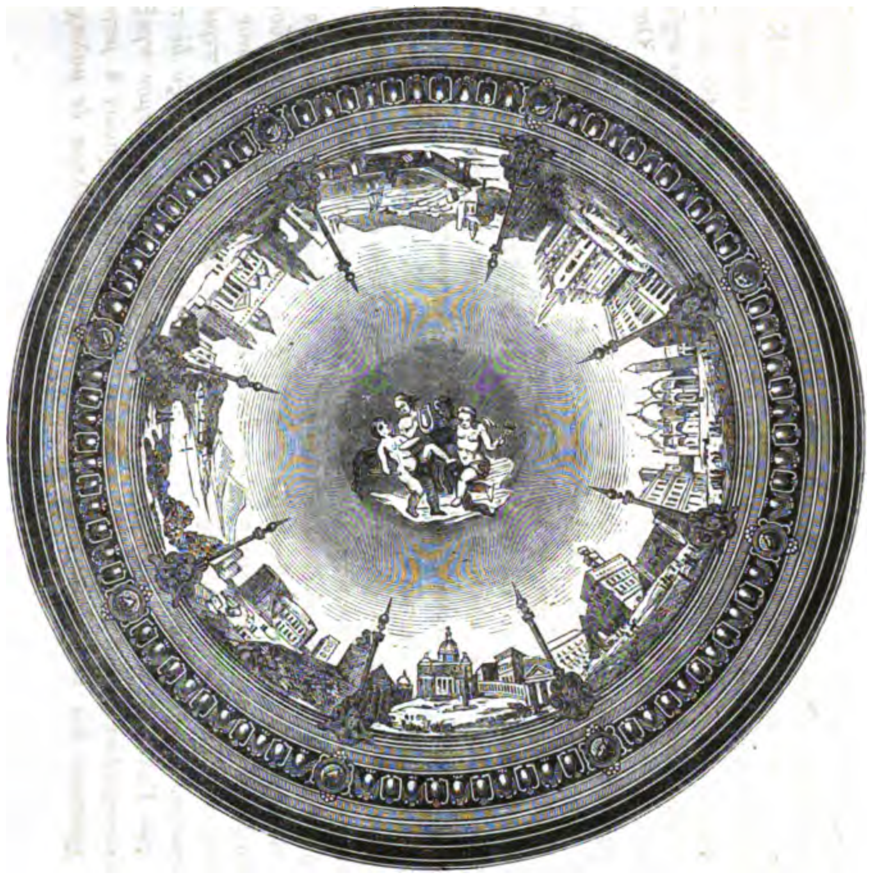
Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐργοστασίου τῆς Σαξωνικῆς Μέϊσσεν τὸ κάτοπτρον τοῦ ἀριθ. 57, οὗτινος τὸ πλαίσιον εἶναι πολύχρουν σινικὸν, ἀξίας δὲ 150 λιρῶν, καὶ μικρά τις εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μὲ τὸν Ἰησοῦν, ἐκτιμηθεῖσα 40 λίρας, εἶναι ἀξιοθαύμαστα.

Τῆς ἀρχαίας ὅμως Σαξωνικῆς σινικῆς τὰ ἔργα ἅτινα ποτὲ ἔφερον τὸ μεγαλήτερον ὄνομα εἰς τὴν Εὐρώπην, μᾶς τὰ δεικνύει ὁ Κύριος Fischer ἐκ τῆς μικρᾶς πόλεως τῆς Οὐγγαρίας Herend. Εἶναι ἁπλούστατα (ἴδε ἀριθ. 68) μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ εἰκονογραφίας. Τὸ δὲ ὅλον σχῆμά των ἔχει κἄτι τι προδίδον τὴν εἰς μίαν τῶν Ὀστρογοτθικῶν φυλῶν ἀνήκουσαν τάξιν των.

Οἱ Κύριοι Kriegel καὶ Συντρ. ἐκ Δρέσδης ἐκθέτουν εἰς τ' Αὐστριακὰ δωμάτια ἕτερον ἀγγεῖον (ἴδε ἀριθ. 41) σχήματος γάστρας μὲ μικροὺς ἔρωτας τῆς ἀξιολογωτέρας τέχνης καὶ ἐργασίας τοῦ εἴδους τούτου τῆς κεραμοποιίας.

Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 171 εἶναι ἄλλα ὡραῖα δείγματα τῆς Σαξωνικῆς κεραμοποιίας, ἔρχονται δὲ ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιον τῆς Μεΐσεν.

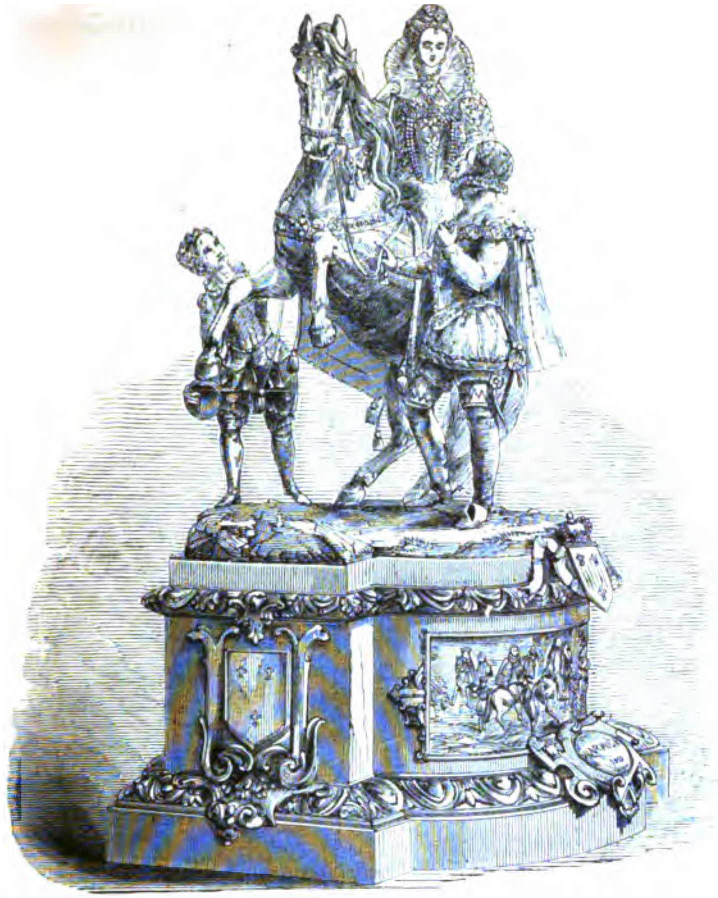
Τὸ δωμάτιον τῆς Ῥωσσίας τοσοῦτον ἐφημίσθη ἐντὸς τοῦ ὑαλίνου παλατίου, ὅσον τὸ παλάτιον αὐτὸ εἰς τὸν κόσμον ὅλον. Μόνον μικρόν τι κιβώτιον ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου περιέχει ἀδάμαντας ἀξίας 160,000 λιρῶν. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄπληστον εὐχαρίστησιν καὶ θαυμασμὸν προξενούντων ἔργων τῆς ῥωσσικῆς βιομηχανίας 4 μεγάλα ἀγγεῖα, τάξεως γαστρῶν, ὁλόκληρα ἐκ μαλαχίτου λίθου, καὶ δύο

L 92

93

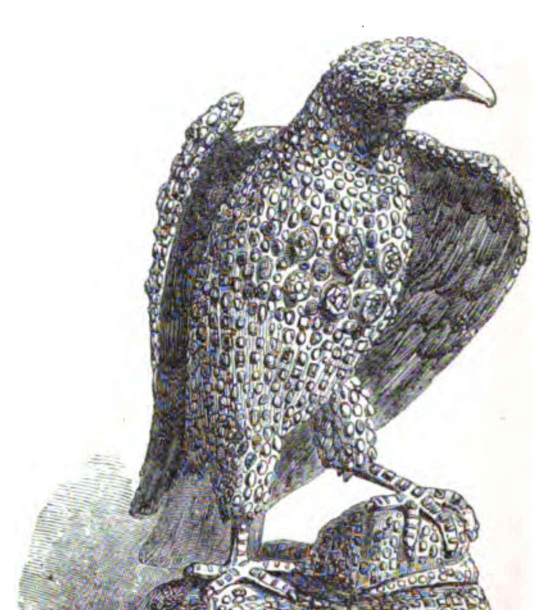
95

96

97

98

κεχρυσωμένα σινικά, είναι έκ τών ώραϊσμάτων έκείνων τά όποία δυνατόν νά διατρέξης τόν κόσμον όλον καί νά μήν άπαντήσης. Τά άγγεία ταύτα, έχοντα ύψος τού ύψηλοτάτου άνθρωπίνου άναστήματος, μέ περιχείλια, περιζώνια, καί στολίσματα έκ κεχρυσωμένου μετάλλου, κομψότητος καί φιλοκαλίας έξιδιασμένης, καταβακχεύουσι τήν όρασιν μέ τά πολύμορφα νερά των, τά όποία έδώ μέν έχουσιν όμοιότητα πρός τήν χλόην τών λειβαδίων, έκεί δέ πρός τό κυανούν καί άμαυρόν τής θαλάσσης (ίδέ άριθ. 115).

Έν τούτων άξίζει 2,500 λίρας· τό άλλο ήγοράσθη άπό τόν πρίγκιπα Παύλον Έστερχάζην άντί 3,200 λιρών. Τό μέν τών άλλων δύω έξετιμήθη 2,000 λίρας, τό δέ 240.

Τών δέ δύο σινικών, όντων τού ρυθμού τού έπιλεγομένου τών Μεδίκων, μέ είκονογραφίας έκ τών τού Winterhalter, τό μέν έτιμήθη 1,046 λίρας, τό δέ 269 καί ό άριθ. 77 δίδει μικράν τούτου γνώσιν.

Ήδη έχετε μικράν ίδέαν τής εύρωπαϊκής κεραμοποιΐας· άς ρίψωμεν καί έν βλέμμα είς τήν τού Ούρανίου Βασιλείου, ούχί διά νά περιγράψωμεν αύτήν, άλλά διά μικράν παραβολήν πρός τά είρημένα.

Οί Εύρωπαίοι έμιμήθησαν έπιτηδείως τά έργα τών Σινών, καί καθ' ήμάς τά εύρωπαϊκά θεωρούνται καλλίτερα, διά τε τάς έπί τούτων είκονογραφίας, καί διά τήν τέχνην καί τήν ύπομονήν· ή μίμησις όμως αύτή παρήγαγεν ίδίαν τέχνην· συνέβη ό,τι καί είς τ' άντίγραφα τών είκόνων τών μεγάλων καλλιτεχνών τών ξένων έθνών. Είς μέν τ' άντίγραφα βλέπεις τάς γραμμάς λεπτοτάτας, τήν σκιάν ώς άχνόν, τά χαρακτηριστικά, τούς δακτύλους, τάς τρίχας, τήν έκφρασιν πιστά· πλήν ή μεγίστη λεπτότης καταβοά ότι είναι άντίγραφα. Είς τό πρωτότυπον αί χονδραί γραμμαί, ή μαύρη σκιά, τά χονδροειδή χαρακτηριστικά λέγεις ότι κατεσκευάσθησαν είς όλιγώτερον χρόνον, άπό χείρα πλέον έλευθέραν καί κινουμένην όπως ή φαντασία τήν ώθεί, καί όχι όπως ή όρασις, ώς είς τήν άντιγραφήν. Όλίγον κατ' όλίγον ό άντιγραφεύς προσθέτει έδώ καί έκεί άντικείμενόν τι τής ίδέας του, άφαιρεί τι τό όποίον νομίζει άνάρμοστον, γελοίον ή παραμορφωμένον διά τούς συμπατριώτας του, καί τέλος καταντά νά ίχνογραφή χωρίς πρωτοτύπου. Ποιά τινα θέλουσιν είσθαι τά έργα του τότε; Ή ίστορία, τό κλίμα, ή μυθολογία τής πατρίδος του τόν έμπνέουν νά κατασκευάση έργα σύμφωνα πρός τούς άνθρώπους οί όποίοι θέλουν τά ίδεί, τά θαυμάσει καί τά έκτιμήσει. Ίδού λοιπόν ό μαθητής διδάσκαλος άνοίγων νέον σχολείον είς τήν πατρίδα του. Άλλά μένει έτι κοινόν τι μεταξύ τού διδασκάλου καί τού μαθητού, τά άναγκαία τής ύλης· έπειδή δέ είς τήν πατρίδα του ό μαθητής δέν τά έχει, πρέπει νά τρέχη νά ζητή αύτά είς τήν τού διδασκάλου· όταν όμως καταντήση καί τά άναγκαία ταύτα νά έφεύρη τρόπους νά κατασκευάζη, τότε δέν έχει πλέον άνάγκην τού διδασκάλου, τότε ό μαθητής άφίνει έαυτόν είς τής φαντασίας του τόν οίστρον, καί ίδού μία τέχνη γεννάται είς τήν πατρίδα του, ήτις λέγεται θυγάτηρ τού τόπου έκείνου.

Τοιούτό τι συμβαίνει σήμερον μεταξύ τής εύρωπαϊκής σινικής καί τής τού Ούρανίου Βασιλείου· άλλ' ή θυγάτηρ αύτη τοσούτο παρήλλαξε, τοσαύτην άνομοιότητα έχει πρός τήν μητέρα της, ώστε διόλου δέν φαίνεται ή συγγένεια· έπειδή δέ ή εύρωπαϊκή σινική κατασκευάζεται δι' ήμάς, καί τά ζωγραφήματά της είναι ό βίος μας καί αί πόλεις τής γεννήσεώς μας, διά τούτο καί περισσότερον τήν άγαπώμεν καί περισσότερον μάς θέλγει αύτή. Άλλ' όταν είς τό κρυστάλλινον παλάτιον ρίψωμεν τό βλέμμα πρός τήν γηραιάν ταύτην μητέρα, τής όποίας τό πρόσωπον δέν ρυτιδούσιν ούτε γλυφαί ούτε ζώναι· τής όποίας τό άνάστημα είναι όλίγον ύψηλόν, κομψόν όμως καί μεγαλοπρεπές· ήτις έχει τόν λαιμόν όλίγον μακρόν, ήτις φορεί τόσα ένδύματα όσα ή Ίστορία, οί μύθοι καί ή φύσις τού άπείρου τούτου έθνους δύνανται νά χορηγήσωσι· τής όποίας τά χρώματα είναι ζωηρότερα τών τής εύρωπαϊκής, τό όλον έλαφρότερον καί ή ζωή διαρκεστέρα· ήτις σοί παραχωρείται άντί όλίγου άργυρίου, ένώ ή θυγάτηρ σού έκκενόνει τό βαλάντιον· όταν τέλος έν αύτή δέν εύρίσκης ούδέν ξενικόν τό όποίον νά κηλιδώση τήν έθνικότητά της, άλλ' είναι ό καθαρώτατος καθρέπτης τής ποιήσεως, ίχνογραφίας καί γλυπτικής τού άπωτάτου έκείνου Βασιλείου, ποίος άπειρόκαλος δύναται νά μή τήν προτιμήση;

Πλησίον τής κρυσταλλίνης κρήνης τών Κυρίων Osler καί Συντρ. ύπάρχουσιν αί δύο ώραίαι είκόνες, ή μέν τού πρίγκιπος Άλβέρτου, ή δέ τής Βασιλίσσης Βικτωρίας, αί προσφερθείσαι δώρον είς τό βασιλικόν τούτο ζεύγος ύπό τού μακαρίτου Λουδοβίκου Φιλίππου τής Γαλλίας έργα τού περιωνύμου ζωγράφου Ducluzeau. Έζωγραφήθησαν δέ έπί σινικής ζύμης, ή μάλλον άντεγράφησαν άπό τόν ρηθέντα έκ τών όμοιωμάτων τά όποία ό ζωγράφος F. Winterhalter έλαβε τώ 1846. Αί περί ών ό λόγος είκόνες είναι έκ τών ώραιοτέρων έργων τής Έκθέσεως· πλήθος δέ θεατών περικυκλούσιν αύτάς

θαυμάζοντες τὴν τέχνην καὶ ὁμοιότητα, ἂν καὶ τῆς Βασιλίσσης εἶναι ὀλίγον κολακευτική.

Ἰδοὺ ἓν ὡραῖον ἀγγεῖον (*ἰδὲ ἀριθ.* 38) *τ' ὁποῖον ὁ Κύριος Τέστας ἐκ τῆς ὁδοῦ* St. Giovani *τῆς Μελίτης ἐκθέτει. Ἵσταται ἐπὶ στηλοβάτου οὕτινος, οἱ τέσσαρες πόδες εἶναι τέσσαρες βάτραχοι. Πλησίον τῆς λαβῆς του, κάθηται ὁ Τρίτων, κάτωθεν δὲ τούτου φαίνονται ἀναγλυμμέναι ἡ Γαλάτεια, ἡ Ἀμφιτρίτη, κ.τ.λ., μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ ἐπιτυχίαν. Τ' ὅλον τοῦ ἀγγείου τούτου ὡς καὶ μερικῶν ἄλλων τὰ ὁποῖα ἡ νῆσος αὕτη ἔστειλε εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν καλλιτέρων ἔργων τῆς τοιαύτης ἐργασίας. Ἡ ὕλη ἐξ ἧς εἶναι κατεσκευασμένα, εἶναι ἐκ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου λίθου τὸν ὁποῖον ἡ νῆσος παράγει.*

Εἰς τὸν ἀριθ. 131 *δίδομεν τὰς εἰκονογραφίας τριῶν ἀγγείων, μεσαίου Τυῤῥηνικοῦ ῥυθμοῦ. Τὸ ἓν εἶναι ἀπὸ τὸν κύριον Τέσταν τῆς Μελίτης καὶ τοῦτο εἶναι τὸ φέρον τοὺς ἀετοὺς, τὸ ἄλλο ἐξ ἀλαβάστρου πεμφθὲν ἐκ τῆς Τοσκάνης, καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐπίμηκες καὶ κομψὸν ἐξῆλθε ἀπὸ τ' αὐτοκρατορικὰ ἀγγειοποιεῖα τῆς Πετρουπόλεως, εἶναι δὲ κατεσκευασμένον ἀπὸ πρασίνην Ἴασπιδα καὶ πιστεύεται ὅτι ἐστάλθη δῶρον πρὸς τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας.*

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων σινικῶν ἀγγείων ἔχομεν μίαν ἄλλην ἀπειρίαν ἀργυρῶν τῶν ὁποίων τ' ἀξιολογώτερα, θέλομεν ἀπαντήσει ἐς τὸ περὶ ἀργυρῶν σκευῶν κεφάλαιον.

Οἱ Κύριοι Walton *καὶ υἱὸς ἐξέθηκαν τὰ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν* 168 *ἀγγεῖα, ἐκ* papier maché *τῶν ὁποίων αἱ ζωγραφίαι εἶναι φυσικώταται, ὁμοιάζουν δὲ ὀλίγον τὰ σκεύη ταῦτα τὴν ἀρχαίαν μελανοκέραμον τέχνην.*

VII.

Ὑαλικά.

Εἰς τὴν κεραμοποΐαν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εὐκόλως ἐδυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὰ ὑαλικά· ἐπειδὴ ὅμως ταῦτα ἀνάγονται εἰς τέχνην καὶ χρῆσιν διαφέρουσαν, πρέπει νὰ τελειώσωμεν τὴν τῶν ἀγγείων ἐπιθεώρησίν μας λέγοντες τὰ ἀναγκαιότερα καὶ περὶ τούτων.

Ὅτε διήλθομεν τὰ κάτοπτρα ἀδιστάκτως ἐξεφράσαμεν τὴν γνώμην, ὅτι οἱ σημερινοὶ ὑπερέχουν τῶν ἀρχαίων· πλὴν ὅτε ἤλθομεν εἰς τὰ ποτήρια, τὰς φιάλας, τὰ πινάκια καὶ τοὺς χρωματισμένους ὑάλους, ὅτε εἴδομεν τὰ ἐπὶ τούτων ζωγραφήματα, τότε εὕρομεν πάλιν ἐκείνους ὑπερέχοντας, τουλάχιστον καθ' ὅσα εἴδομεν.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὴν κατασκευὴν τοῦ κρυστάλλου, εἰργάζοντο ὅμως τὸν ὕαλον καὶ ἐχρωμάτιζον αὐτὸν θαυμασίως. Ἡ δὲ Αἴγυπτος καὶ ἡ Συρία ὑπῆρξαν αἱ κοιτίδες τῆς λαμπρᾶς ταύτης τέχνης.

Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὴν Ἱστορίαν τοῦ Κούμα γνωρίζουσι τὸ περὶ ἐφευρέσεως τοῦ ὑάλου διήγημα τοῦ Πλινίου. Ἔμποροι ταξιδεύοντες εἰς τὴν Φοινίκην ἤναψαν πῦρ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Βήλου διὰ νὰ βράσωσί τι· ἐπειδὴ δὲ ἐχρειάσθησαν ὑποστηρίγματα διὰ τὸν τρίποδά των ἔθεσαν βώλους νιτρολίθου μὲ ἄμμον. Ταῦτα ἡ θέρμη τοῦ πυρὸς ἀνέλυσεν εἰς ἐρυθρὸν ῥυάκιον τὸ ὁποῖον ἀποψυχρανθὲν ἐπαρουσίασε κατὰ πρῶτον τὸν λαμπρὸν ὕαλον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ εἰς ἡμᾶς τόσον ἀναγκαία οὐσία καὶ αὐτὴ τέκνον τῆς ἰδίας μετὰ τοσούτων ἄλλων ἐφευρέσεων μητρὸς, δηλ. τῆς τύχης. Ἅμα δὲ ὁ ἄνθρωπος ἔγεινε κύριος τῆς οὐσίας ταύτης, τὴν ὁποίαν οὔτε ὁ ἀὴρ, οὔτε τὸ ὕδωρ, οὔτε ὁ χρόνος δύνανται ν' ἀποσυνθέσωσι, δὲν ἦτο βέβαια τόσον ἄφρων ὥστε νὰ παραμελήσῃ τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς πρὸ πάντων δὲ τῆς Ἀνατολῆς τὰ ἔθνη, τὰ τοσοῦτον ζωηρὰν φαντασίαν ἔχοντα, ἔπρεπε νὰ τὴν εἰσάξωσιν εἰς ὅ,τι λαμπρὸν ἡ Μυθολογία των εἶχεν.

Ὁ Πλίνιος (*Β. Ι. λϛ'. κεφ.* 26) *λέγει τὴν πόλιν Σιδῶνα περιφημοτάτην διὰ τοὺς ὑάλους της· πλὴν ὁ Κ.* Martial (*Βιβλ. ιά. ἐπ.* 12), *ὁ Κ.* Paw (Recherches Phil. *σελ.* 304) *καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν διασήμων ἀρχαιολόγων θεωροῦσι τὴν Αἴγυπτον περιφημοτέραν.*

" Οἱ Αἰγύπτιοι," λέγει ὁ Κ. Martial, *" χωρὶς ν' ἀναφέρω τὰ ἐκ τοῦ διαφανεστέρου κρυστάλλου τῶν βράχων ποτήριά των, οὔτε ὅσα ὀνομάζουσιν Ἀλλασούτας, ἅτινα περιεῖχον εἰκονογραφίας τῶν ὁποίων τὰ χρώματα μετεβάλλοντο ἅμα μετεβάλλετο καὶ ἡ θέσις των, ἐψαλίδιζον, ἔκοπτον καὶ εἰργάζοντο, τὸν ὕαλον τόσον λεπτῶς καὶ καλῶς, ὥστε ἐνίοτε ἁπλοῦν τι σκάλισμα ἢ μικρὸς κτύπος σφυρίου ἔθραυε τὸ πολυτελέστατον ἐκεῖνο ἀγγεῖον διὰ τὸ ὁποῖον τοσοῦτον χρόνον καὶ τοσοῦτον κόπον κατέβαλεν ὁ ἐργάτης."*

Τὰ ὑαλικὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐθεωροῦντο ὡραιότερα πάντων, διότι ἔμιγνυον εἰς αὐτὰ ὕλην τινὰ ἰδιαιτέραν, κατὰ τὸν Κ. Paw *εἶναι σοῦδα τὴν ὁποίαν οἱ Βενετοὶ ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὸ καὶ τὰ βενετικὰ ἀγγεῖα ἔλαβον τοσαύτην ὑπόληψιν.*

Ἡ Ῥώμη μόνον ἐπὶ Τιβερίου ἤρχισε νὰ κατασκευάζῃ ὑαλικά· ἡ δὲ τιμὴ τῶν ὑαλίνων ἀγγείων τὰ ὁποῖα ἐξ Ἀλεξανδρείας ἔφεραν εἰς Ῥώμην ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Νέρωνος, καταντᾷ ὅλως διόλου μυθώδης.

Ὅσοι τῶν σήμερον ἀμφιβάλλουσι περὶ τῶν ὑαλουργείων τῆς ἀρχαιότητος, ἂς ἐνθυμηθῶσι τὴν σκηνὴν τοῦ θεάτρου τοῦ Αἰμιλίου Σκαύρου εἰς τὴν Συρίαν, συνισταμένην ἀπὸ 360 στήλας τριῶν τάξεων, ὧν ἡ πρώτη ἦτο μαρμαρίνη, ἡ δευτέρα ὑαλίνη, καὶ ἡ τρίτη ἐκ κεχρυσωμένου ξύλου. Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὰς ὑψηλὰς καὶ παχείας ὑαλίνας στήλας τοῦ ναοῦ τῆς Ἀράδου, νήσου τῆς Φοινίκης (Βιβλ. ζ΄ .... Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως), τὰς ὁποίας ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐθαύμασεν, ὅτε ἐπεσκέφθη τὸν ναόν, περισσότερον τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων περιφήμων ἀγαλμάτων τοῦ Φειδίου; Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὰ ὡραῖα ὑάλινα σκεύη τὰ ὁποῖα εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον βλέπομεν, ἢ διὰ τὰ 2,000 καὶ ἐπέκεινα τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς Πομπηΐας καὶ τοῦ Ἡρακλείου φέρουσιν εἰς τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως; Τί θέλουσιν εἰπεῖ διὰ τὸ ἀγγεῖον Βαρβαρίνη, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου παλατίου τῆς Ῥώμης ἔφεραν εἰς τὸ Βρεττανικὸν, εὑρεθὲν σῶον ἐντὸς λάρνακος ἐπιγεγραμμένης τῷ Ἀλεξάνδρῳ Σεβήρῳ καὶ τοσοῦτον ὡραιότατον καὶ τεχνικώτατον εἶναι, ὥστε πολλοὺς τῶν μεγάλων συγγραφέων ἔκαμε νὰ νομίζωσιν ὅτι εἶναι ἀπὸ σάρδιον λίθον;

Ἂν αἱ ἀποδείξεις αὗται δὲν ἀρκοῦν, λαμβάνομεν τὸν Κ. Winckelman, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πᾶς ἀρχαιολόγος κλίνει τὸ γόνυ. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ (Ἱστορία τῆς τέχνης 1). Ἀκούσατε τοὺς λόγους του κατὰ γράμμα.

"Εἶναι δίκαιον ν᾽ ἀναφέρωμεν τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων μάλιστα διότι ἔφεραν τὴν ὑαλοποιΐαν εἰς ἀνώτερον ἡμῶν βαθμόν. Ἴσως φαίνονται παράδοξοι οἱ λόγοι οὗτοι εἰς ἐκείνους ὅσοι δὲν εἶδον τὰ ἔργα αὐτῶν. Τῶν ἀρχαίων οἱ σύνθετοι καὶ χρωματισμένοι ὕαλοι μᾶς ἐκπλήττουσι. Δύο μικρὰ τεμάχια ὑάλου τὰ ὁποῖα εὗρον εἰς τὴν Ῥώμην ἔχοντα μῆκος ἑνὸς δακτύλου καὶ τὸ ἓν τρίτον πλάτος, βεβαιοῦν τοὺς λόγους μου. Τὸ ἓν τούτων παριστᾷ ἐπὶ γῆς ἀμαυρᾶς καὶ χρωματισμένης πτηνὸν ὁμοιάζον νῆσσαν μὲ ζωηρότατα καὶ ποικίλα πτερά. Τὸ ζωγράφημα εἶναι ἀκριβὲς καὶ ἀπότομον, τὰ ὡραῖα καὶ καθαρὰ χρώματα ἀποτελοῦν θέαμα ἡδονικώτατον· διότι ὁ τεχνίτης ἔδωκεν εἰς αὐτὰ προχωρῶν ὅ,τι ἡ περίστασις ἀπῄτει.

" Ὁ ὕαλος εἶναι διαφανὴς καὶ σκιερός. Οὐδενὸς ζωγράφου λεπτοτάτη γραφὶς ἐδύνατο νὰ κατασκευάσῃ καθαρώτερα τὸν κύκλον τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς νήσσης, ὡς καὶ τὰ πτερὰ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν πτερύγων· ἀλλ᾽ ὅ,τι πρὸ πάντων καταπλήττει εἶναι ὅτι ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ὑάλου τούτου φαίνεται τὸ αὐτὸ πτηνὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαφορᾶς· ὅθεν συνάγεται ὅτι ἡ εἰκονογραφία τοῦ πτηνοῦ διέρχεται δι᾽ ὅλου τοῦ πάχους τοῦ ὑάλου.

"Τὸ δεύτερον τεμάχιον ἐκ γῆς κυανῆς περιέχει ἐζωγραφημένα πράσινα, κίτρινα καὶ λευκὰ κοσμήματα, δηλ. κυμάτια, περιδέραια μαργάρινα, ἀνθύλλια λήγοντα εἰς πυραμίδας. Τὰ καθέκαστα παρίστανται εὐκρινῶς, χωρὶς σύγχυσιν, καὶ εἶναι τοσοῦτον λεπτά, ὥστε ὁ ὀξυδερκέστερος ὀφθαλμὸς δὲν δύναται ν᾽ ἀκολουθήσῃ τὸ νῆμα ὅπου ἡ ἐργασία αὕτη χάνεται. Ὅλα ταῦτα τὰ κοσμήματα διέρχονται δι᾽ ὅλου τοῦ πάχους τοῦ τεμαχίου."

Ἂν τοιαύτας ἐπισήμους ἀποδείξεις φέροντας ἔτι τις θελήσῃ νὰ μᾶς διαφιλονεικήσῃ διὰ τὴν τέχνην, θέλομεν τὸν στείλει νὰ ἴδῃ τὰ ἐδάφη τῶν οἰκιῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, τὰ ὁποῖα ἐστρωμένα ὄντα μὲ μικροὺς πολυχρόους ὑάλους, τρόπον τινὰ μωσαϊκῶς, σχηματίζουσι ψηφία, ζῶα καὶ διάφορα σχέδια ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὡς εἰς τὰ σημερινὰ ἔργα τῶν Gobelins, φαίνονται ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ μεγίστη ὑπομονή.

Ἂν καὶ πολλοὶ τῶν σημερινῶν ἐκθειάζωσι τὰ ἔργα των πλέον τοῦ δέοντος, καταφρονοῦντες μέχρι μηδενὸς τὴν ὕπαρξιν καὶ αὐτῶν τῶν ὁμολογουμένως διαπρεψάντων, ἡμεῖς ὅμως δὲν εἴμεθα τοιοῦτοι. Φέροντες ἀναμνήσεις σεβασμίας καὶ σοβαρὰς διὰ τὸ παρελθὸν μεγαλεῖόν μας, δὲν δυστάζομεν ν᾽ ἀποκαλυφθῶμεν μὲ πολὺ σέβας ἐνώπιον τοῦ γιγαντιαίου καὶ διαφανεστάτου ἄντρου εἰς τὸ ὁποῖον εἰσερχόμεθα, ἐνώπιον τῆς ἀγγλικῆς, γαλλικῆς καὶ αὐστριακῆς ὑαλουργίας. Δὲν περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς ἁπλοῦν θαυμασμόν, εἰς ἁπλῆν ἐπιθεώρησιν, ἀλλ᾽ ἐκτεινόμεθα ἕως εἰς τὸ νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ περὶ συνθέσεως τῶν ὑαλικῶν τούτων ἀναγκαιότερα, ἡμεῖς οἵτινες ἀφοῦ τοσοῦτον δαψιλῶς διενείμαμεν τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας μας πρὸς τοὺς νῦν λάμποντας, τώρα ἐπαιτοῦμεν παρὰ τὰς θύρας αὐτῶν. Μόλον τοῦτο ἂς ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς ὡραίους λόγους τοῦ ἑλληνικοῦ δωματίου "Θαρσεῖν χρή .... τάχ᾽ αὔριον ἔσσετ᾽ ἄμεινον." Ἂς ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι κατοικοῦμεν σφαῖραν, καὶ ἂν διὰ τὴν περιστροφήν της ὁ πολιτισμὸς μετέστη τόσον εὐκόλως ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν ἑσπερίαν Εὐρώπην, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μεταστραφῇ πάλιν ποτὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν.

Κοινὴ γνώμη ἐπικρατεῖ ὅτι ἀπὸ τὴν Βενετίαν ἡ

ὑαλοποιΐα μετεδόθη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Βοημίαν. Ἔκαμε δὲ μεγίστας προόδους εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ 1400 ὁ κόσμος ὅλος ἐλάμβανε τὰ ὑαλικὰ μόνον ἐξ αὐτῆς· πλὴν τὸ μονοπώλιον τοῦτο κατήργησε τάχιστα ἡ Βοημία, προσφέρουσα νέαν ὕλην λευκοτέραν καὶ καθαρωτέραν, τὴν ὁποίαν κατεσκεύαζεν ἀπὸ κουάρκιόν τι καὶ πότασσαν, τὰ ὁποῖα τὰ δάση αὐτῆς τῇ παρεῖχον.

Τῆς Ἀγγλίας ἡ ὑαλουργία ἄρχεται ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν τῶν ἐθνῶν τούτων· οὐδεμία δὲ ἀμφιβολια ὅτι πρῶτοι ἐργάται τοὺς ὁποίους εἰς τὴν τέχνην ταύτην μετεχειρίσθη ἦσαν Βενετοί, Βοημοὶ ἢ Γάλλοι. Ὁπωσδήποτε δὲ ἡ τέχνη αὕτη μεγάλως προώδευσε, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφορᾷ τὰ ὑαλικὰ τῆς τραπέζης, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν τὰ κάτοπτρα, τὰ ὁποῖα τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ κοινὴ γνώμη τὰ θέλουσιν ὑποδεέστερα τῶν κατόπτρων τῶν Κυρίων Godard καὶ Toussaint τῆς Γαλλίας. Τὰ εἰρημένα ὑαλικὰ δὲ προφανῶς σήμερον ἔχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον περισσοτέραν κυκλοφορίαν καὶ ὑπόληψιν. Πρὸ πάντων δὲ ἡ Ἀγγλία χρεωστεῖ τὴν πρόοδόν της εἰς τὰ ἄφθονα φυσικὰ μέσα της. Ἡ δὲ Βιρμιγγάμη, τὸ Μάντζεστερ, ἡ Ἁγία Ἕλενς, τὸ Σανδερλὰν καὶ ἡ Νιοὺ Κὰσλ περιέχουν τοῦ μεγάλου τούτου ἔθνους τὰ πρῶτα ὑαλουργεῖα.

Οἱ σημερινοὶ ὕαλοι διαιροῦνται εἰς τοὺς τῶν παραθύρων, τῆς τραπέζης, τῆς ἰχνογραφίας, τῶν φιαλῶν, τῶν ἐργαλείων τῆς χημείας, καὶ τοὺς κρυστάλλους.

Ὅλοι οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐκτὸς τοῦ ἀδάμαντος ἔχουν τὰ αὐτὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ κατασκευαστοῦ ὑάλου, δηλ. σύγκεινται ἀπὸ σιλιγνιδοῦχον καὶ καλιοῦχον γῆν μὲ ἀνάλογον θερμότητα.

Πᾶν κάλιον ἑνούμενον μὲ σίλιγνιν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ὕαλον· διὰ δὲ τὸν κρύσταλλον πρέπει νὰ ἐκλεχθῇ τὸ ἄριστον κάλιον.

Ἡ ἄμμος περιέχει κατὰ διαφόρους ἀναλογίας σίλιγνιν, σίδηρον καὶ μαγνήτην.

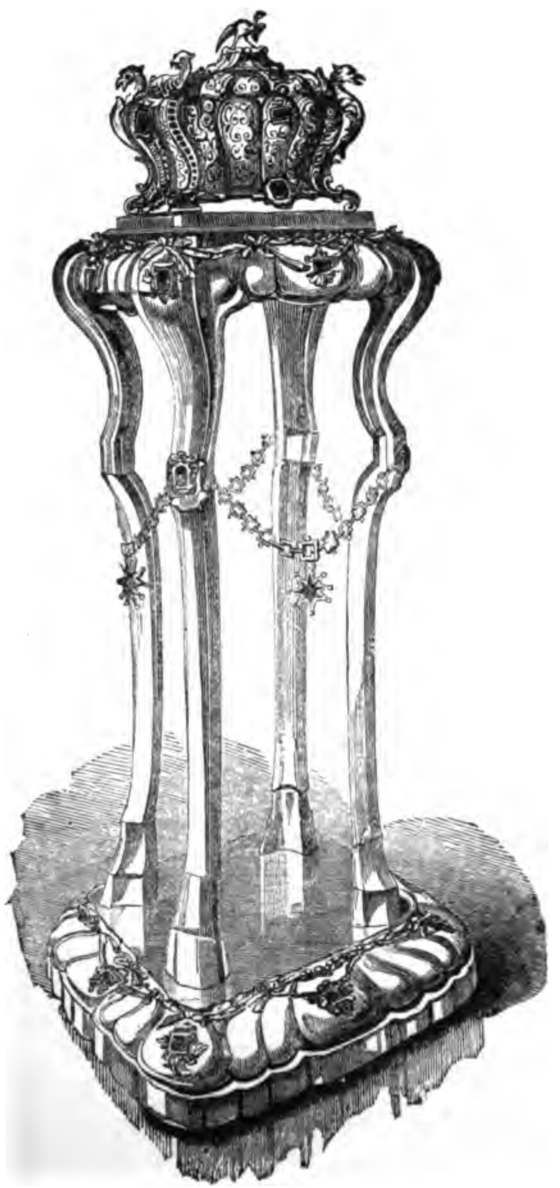
Ἡ σίλιγνις πολλάκις εὑρίσκεται εἰς βώλους, ὡς ὁ χάλυψ· συνήθως ὅμως εἰς κόκκους, ὡς ἡ ἄμμος, τὴν ὁποίαν καὶ προτιμῶσιν οἱ τεχνῖται· πρὶν δὲ ἀναλύσωσιν αὐτήν, τὴν πλύνουσι καλῶς καὶ τὴν ξηραίνουσιν.

Οἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων συνίστανται ἀπὸ 71·4 σιλίγνιδος, 15·0 καλίου, 12·4 ἀσβέστου καὶ 1·8 λευκαργίλλου. Ἡ ἀναλογία τοῦ ὑάλου τῶν φιαλῶν εἶναι 53·35 σιλίγνιδος, 5·48 ποτάσσης, 29·22, ἀσβέστου 6·01 λευκαργίλλου καὶ 5·47 ὠξυδωμένου σιδήρου. Τῶν ὑαλικῶν τῆς τραπέζης 51·93 σιλίγνιδος, 13·67 ποτάσσης, 33·28 ὠξυδωμένου μολύβδου πλὴν οἱ ἀκολουθήσαντες τὸ σύστημα τοῦ Ἀβραὰμ Thévart μεταχειρίζονται διὰ τὴν κρυσταλλουργίαν τῶν πινακίων καὶ φιαλῶν 300 λίτρας λεπτῆς ἄμμου, 200 καλίου, 30 ἀσβέστου, 32 μαγκανησιανοῦ ὀξυδίου, 3 κυανοῦ κοβαλτίου καὶ 300 λίτρας τεμαχίων καλοῦ ὑάλου. Ὅταν αἱ οὐσίαι αὗται συμμιχθῶσι καλῶς, βάλλονται εἰς τοὺς λέβητας τῶν καμίνων τοῦ ὑαλουργείου καὶ διαλύονται. Τῆς ἀναλύσεως διαρκούσης περίπου 60 ὥρας ὁ ὕαλος λαμβάνει διάφορα χρώματα. Μετὰ τὰς πρώτας 12 ὥρας φαίνεται ὡς λευκοτάτη ζύμη ὁμοιάζουσα τὸ μέλι τῆς Ἀττικῆς· ὀλίγον ὑστερώτερον κιτρινίζει καὶ γεμίζεται ἀπὸ φυσαλίδας· μετὰ ταῦτα ἀρχίζει νὰ γίνεται κατ' ὀλίγον πορφυροῦς, αἱ φυσαλίδες χάνονται, καὶ τέλος, ὅταν ἐξάγεται, εἶναι ἐρυθροτάτη πηκτὴ ζύμη, τὴν ὁποίαν δύνασαι νὰ ψαλιδίσῃς ὡς ὕφασμα, νὰ κόψῃς, νὰ ἐκτείνῃς, νὰ χύσῃς, νὰ τυπώσῃς. Διὰ νὰ κατασκευάσῃ δὲ ὁ ὑαλουργὸς χρωματισμένον ὕαλον, προσθέτει μόνον τὰ ὀξύδια ἢ ἀνθρακικὰ ἅλατα μετάλλων τινῶν. Τοιοῦτο δὲ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν, ὥστε, ἂν προστεθῶσι περισσότερον μία ἢ δύο ῥανίδες, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι γενικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὅλου.

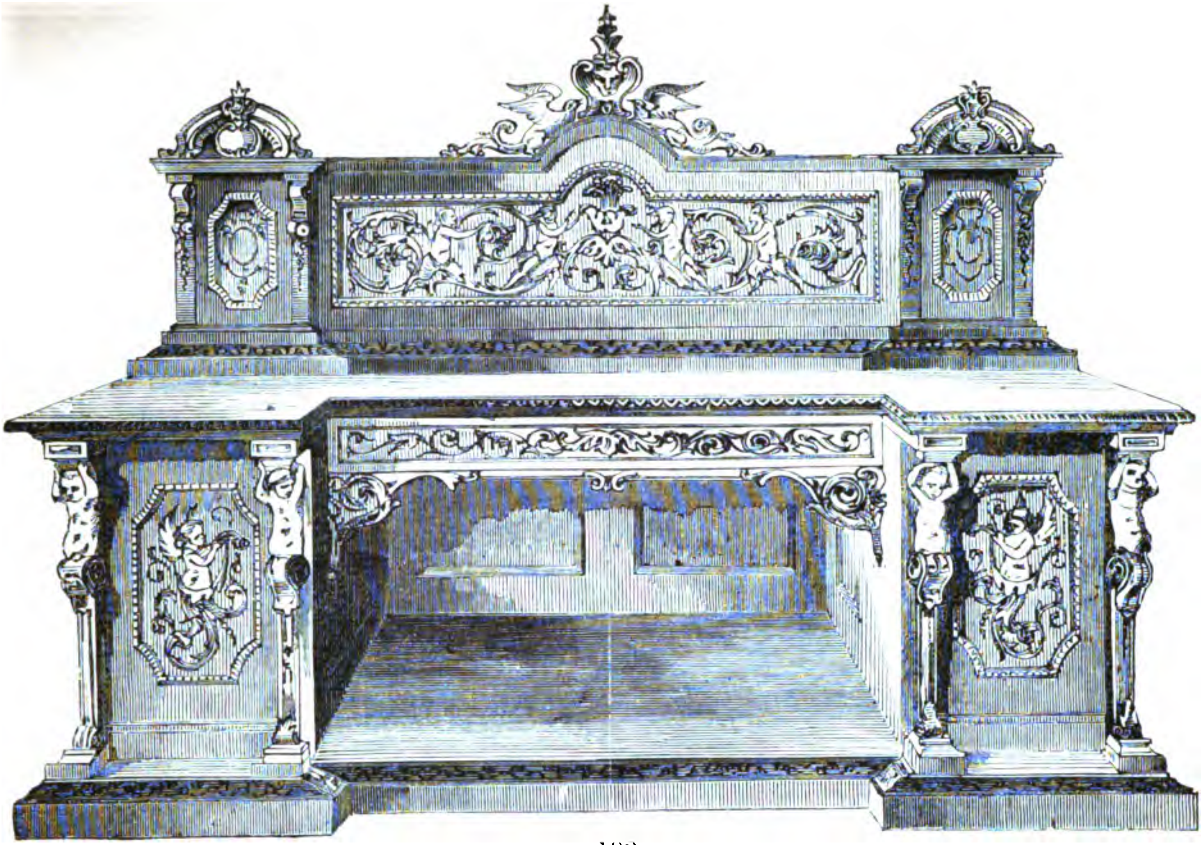
Ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸν ἅλας τοῦ σιδήρου ἔχομεν τὸ ἐλαφρὸν κίτρινον χρῶμα, τὸ κυανοῦν ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ κοβάλτου, τὸ πορφυροῦν ἀπὸ τὸ τοῦ μαγκανησίου, τὸ χρῶμα τοῦ ῥόδου καὶ τοῦ ῥουβινίου ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ χρυσοῦ. Τὸ χρῶμα τοῦ τοπαζίου παράγεται ἀπὸ τὸ ὀξύδιον τοῦ οὐρανίτου, τοῦ σμαράγδου ἀπὸ τὸ αὐτὸ μὲ προσθήκην ὀλίγου ὀξυδίου χαλκοῦ· τὰ ὡραῖα χρώματα τοῦ ὀπαλλίου λίθου λαμβάνομεν ἀπὸ τὰ φωσφοροῦχα ἄτομα τῆς ἀσβέστου. Ἡ δὲ ποιότης ὅλων τούτων τῶν χρωμάτων ἐξαρτᾶται τὰ μέγιστα ἀπὸ τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμότητος διαρκούσης τῆς ἀναλύσεως τῶν ὑλῶν, ἢ μὲ ἄλλας λέξεις, ὁ κατασκευαστὴς πρέπει νὰ παραφυλάξῃ ἀκριβέστατα τὴν ἁρμοδίαν στιγμὴν τῆς διοξυδώσεως. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης βασιζόμενος ὁ Κ. Bontemp, ἀπέδειξεν, ὅτι ὅλα τὰ χρώματα φαινομένου τινός, δύνασαι νὰ τ' ἀπολαύσῃς ἀπὸ τὸ ὀξύδιον ἢ τὸ ἀνθρακικὸν ἅλας ἑνὸς τῶν συνήθων μετάλλων, ἀρκεῖ μόνον νὰ τεθῇ εἰς τὸν προσδιωρισμένον ἐκεῖνον βαθμὸν τῆς θερμότητος, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κάμῃς τὴν ὁποίαν θέλεις ἐνέργειαν.

Ἡ Γαλλία μικρὸν μέρος λαμβάνει εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ὑαλικῶν. Οἱ τεχνῖταί της μᾶς ἐστέρησαν τὰ ὡραῖα κάτοπτρά των, μᾶς ἐστέρησαν ὡσαύτως καὶ τὰ ὡραῖα κρυστάλλινα σκεύη των. Ὅσα ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν εἶναι ῥάκη τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ συγκριθῶσιν οὔτε πρὸς τὰ ὑαλικὰ τῆς Ἀγγλίας

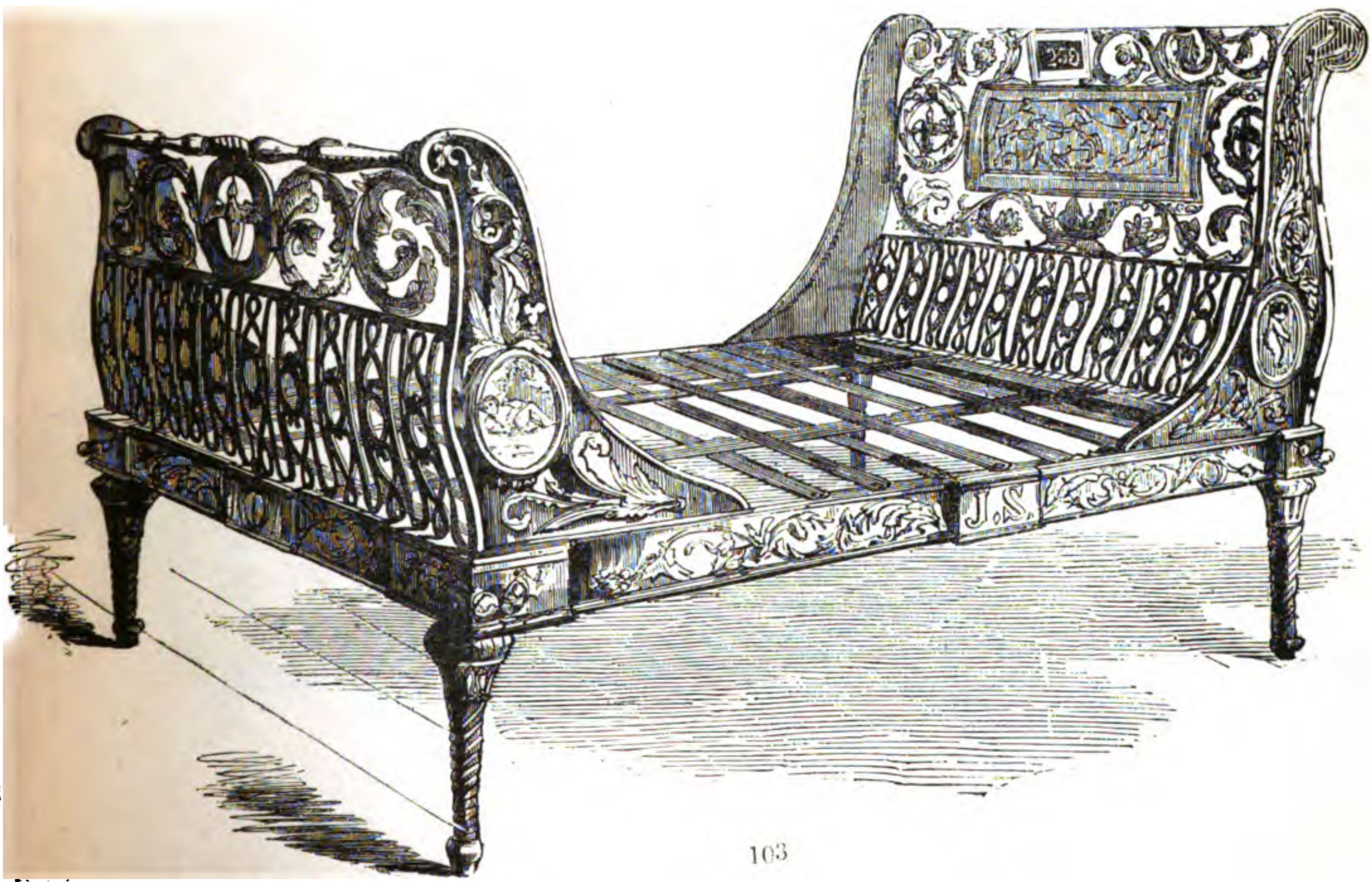

100

101

102

103

104

οὔτε πρὸς τὰ τῆς Βοημίας καὶ τοῦ Τζολλφερέϊν. Ἀγγλικὰ δὲ ἀγγεῖα τοσαῦτα ἐξετέθησαν, ὥστε ἀδιστάκτως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι ἰσάριθμα μὲ τὴν συλλογὴν ὅλων τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν. Οἱ Κύριοι Osler καὶ Συντρ., οἱ δημιουργοὶ τῆς κρυσταλλίνης κρήνης, οἱ Κύριοι Ῥότζερσων, οἱ Κύριοι Apsley Pellatt καὶ Συντρ. εἶναι οἱ πρώτιστοι Ἄγγλοι κρυσταλλουργοί. Τῶν τελευταίων μάλιστα ἐξετέθησαν ὡραιότατα τραπεζικὰ σκεύη, ῥυθμοῦ ἀγγλοβενετικοῦ, ἐκ διαφανοῦς κρυστάλλου καὶ μὲ μικρὰς χρυσᾶς στιγμάς. Τὸ σχῆμα τῶν ποτηρίων πλησιάζει εἰς τοὺς ἀρχαίους κρατῆρας, τὸ τῶν φιαλῶν εἰς τοὺς ναργιλλέδας τῆς Τουρκίας, δηλ. εἶναι στογγύλον καὶ παχὺ πρὸς τὸν πυθμένα. Τῳόντι εἰς ταῦτα ἀναγνωρίζει τις τὸν τύπον τοῦ μεσαιῶνος μεμιγμένον μὲ ἀγγλικόν τινα νεωτερισμόν.

Ὁ Κ. Ἰωσὴφ Γεώργιος Γρὴν ἐκθέτει ἀγγεῖα (ἰδὲ ἀριθ. 166) αἰγυπτιακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ, καὶ ἕτερα κατὰ τὸν ῥυθμὸν Φραγγίσκου Α'. μὲ φύλλα, κλάδους, γλυφὰς καὶ εἰκονογραφίας, ἅπαντα ὡραιότατα κατειργασμένα.

Τὰ ὑάλινα σκεύη τῶν Κ. Rice Harris καὶ Υἱῶν ἔχουσί τι μαγικὸν εἰς τοὺς ζωηροτάτους χρωματισμούς των, εἰς τὰ ζωγραφήματά των καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀλοιφήν· εἶναι δὲ παραπλήσια τῶν σινικῶν.

Ὁ Κ. Ῥοβέρτος Κόγκαν ἐκθέτει ἀπεικόνισμά τι τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, περίπου $2\frac{1}{2}$ μέτρων, ἐξ ὑάλου καὶ μετάλλου, εἰς τὸ ὁποῖον διεφύλαξεν ὅσον ἠδύνατο πιστότατα τὸν τύπον τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου. Πολλοὶ ξένοι παρήγγειλαν τοιαῦτα ἀπεικονίσματα διὰ νὰ τὰ φυλάξωσιν εἰς τὰ ἰδιαίτερα μουσεῖά των χάριν τῶν μεταγενεστέρων.

Οἱ θολοειδεῖς ὕαλοι τῶν μεγάλων ὡρολογίων, τὰ ᾠοειδῆ καλύμματα τῶν χρυσῶν ἀγγείων μὲ πλαστὰ ἄνθη τῶν Κ. James H. Hetley καὶ Συντρ. εἶναι ἀμίμητα ἐνταῦθα. Τινὰ αὐτῶν ἔχουν τόσον ὕψος, τόσον λεπτὸν καὶ διαφανῆ θόλον, ὥστε νομίζεις ὅτι ὡς πομφόλυξ σμήγματος (σαπωνίου) μέλλει νὰ διαλυθῇ ἅμα ἐγγίσῃς.

Ἐκτὸς τῶν ῥηθέντων ὑαλουργῶν οἱ Κ. Greathead Δαυῒδ καὶ Γρὴν ἐκθέτουν μεγίστην συλλογὴν ὑαλικῶν χρωματισμένων, μὲ διάφορα κοσμήματα, ἀνθύλλια κεχρυσωμένα, φέροντα ὅλα τὰ χρώματα τῶν οὐρανῶν, ῥουβινίου, τοπαζίου μαζαρινοῦ, κυανοῦ, ὀπαλλίου, μαργαρίτου καὶ ἄλλων, εἰς αἰγυπτιακὸν ἑλληνικὸν ἢ βενετικὸν ῥυθμόν, καὶ συγκατατάσσοντα τὸ ἐργοστάσιον τῶν εἰρημένων Κυρίων εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰ λοιπὰ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας τάξιν.

Ἐκ τῶν πλείστων δειγμάτων τῆς σιλιγνούχου ἄμμου τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὰ ὀρυκτὰ προϊόντα τῆς Ἀγγλίας, ἐκείνη τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Collinson ἐξέθηκεν εἶναι ἡ καλλιτέρα τῆς νήσου ταύτης. Εἶναι λεπτὴ ὡς ἄλευρον, καὶ ἐρυθρὰ ὡς κεραμοκονία· ἔχει δὲ μικρὰν ὁμοιότητα μὲ τὴν Aventurina τὴν ὁποίαν ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἰδεῖ εἰς τῆς Αὐστρίας τὰ ἐκθέματα.

Τὴν ἄμμον ταύτην ἀναφέρω ἰδίως ἐνταῦθα διότι ἐκ ταύτης κατασκευάζονται αἱ ὡραῖαι μαρμαρόχροοι καὶ πορφυροειδεῖς θερμάστραι, τὰς ὁποίας φέρουν εἰς τὰ μέρη μας.

Ἡ Ἰταλία, ἡ Τουρκία, ἡ Ἑλλὰς, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἄλλα ἀκόμη τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν εἶναι πρὸ χρόνων τακτικοὶ ἀγορασταὶ τῶν ὑαλικῶν τῆς Αὐστρίας. Ἡ Βενετία, τὸ ἀρχαιότερον ὑαλουργεῖον τῆς Εὐρώπης, μᾶς ἔστελλε τοὺς κεχρυσωμένους ὑάλους της, ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐπωνομάσαμεν mille fiore καὶ συνήθως καλοῦμεν ἐλαφροὺς ὡς χαρτίον. Οὗτοι εἶναι τῳόντι ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν καθαρότητα καὶ λεπτότητά των, διότι εἰς τὴν σύνθεσίν των δὲν τίθεται ὀξύδιον μολύβδου. Οἱ ψευδεῖς ἀδάμαντες, τὰ μικρὰ κάτοπτρα τὰ διπλωμένα εἰς κόκκινον χονδρόχαρτον, τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον τῶν ὑαλίνων κομβολογίων της μὲ τὴν Ἀνατολὴν, ἰδίως δὲ μὲ τὴν Ἀραβίαν, εἰς τίνος τὴν μνήμην ἐκ τῶν μικροτέρων χρόνων μας δὲν εἶναι ἐντυπωμένα; Σήμερον ὅμως εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὴν αὐστριακὴν ὑαλουργίαν δὲν ἀντιπροσωπεύει εἰμὴ ἡ Βοημία. Ποῦ εἶναι τὰ ἔργα τῆς Βενετίας, ποῦ τῆς Ἰλλυρίας, Στυρίας καὶ Οὐγγαρίας. ἐπαρχιῶν τῶν ὁποίων τὰ ὑαλουργεῖα μεγάλως συμβάλλουν εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ τεραστίου ποσοῦ 400,000 τόνων, ὅπερ ἡ Αὐτοκρατορία παράγει; Ἐν τούτοις τῶν βοημικῶν ἔργων ἡ θέα εἶναι ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς. Εἰς τὰ ποτήρια, τὰς φιάλας, τοὺς κρατῆρας, τὰ ἀγγεῖα διὰ μυρωδικὰ ἢ ἄνθη, τοὺς ἀμφορεῖς, τὰς ὑδροχόας, τὰς λαγήνους, καὶ τὰ λοιπὰ τραπεζικὰ σκεύη, οὐ μόνον βλέπεις εἰς ποῖον βαθμὸν τελειοποιήσεως ἡ κομψότης φθάνει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν χρωμάτων μὲ τὴν μαγικωτέραν χάριν. Βλέπεις τὸ ἐρυθρὸν τοῦ ῥουβινίου εἰς λεπτὰ χρυσᾶ κλαδία ἢ ἄνθη· τὸ ἀνοικτὸν ῥόδινον μὲ ὀλίγον χρυσοῦν ὡς τὸν ὡραῖον πέπλον τῆς Ἠοῦς· τὰ πράσινα φύλλα τῆς λεμονιᾶς ἐπὶ ὑδροχόης λευκῆς καὶ σκιερᾶς ὡς ὁ ἀλάβαστρος· τὸν ἐσβεσμένον ὕαλον μὲ τοῦ σαπφείρου τὸ κυανοῦν ἀνοῦγον εἰς τὸ τοῦ σμαράγδου καὶ χανόμενον ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ τοῦ βυριλλίου· ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἐδύνατο ν' ἀντιγράψῃ ἀπὸ τὴν φύσιν, τὴν μεγάλην ταύτην διδάσκαλον τῶν ὡραίων τεχνῶν, εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Βοημίας, ἥτις καὶ ἠγοράσθη ὁλόκληρος, τὸ βλέπεις. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 183 εἶναι μέρος τούτων.

Τοῦ ἐν Πράγᾳ Κ. Μ. Χόφμαν, τῶν ἀνεψιῶν Μέϋερ καὶ τῶν Κ. Κ. Φρὰντζ Κόνυγκ τὰ ἔργα διεκρίθησαν· πρὸ πάντων δὲ ἐξ αὐτῶν σημειοῦμεν τὰ δύο μεγάλα ἀγγεῖα τῶν ἀνεψιῶν Μέϋερ, τὰ ἐπὶ ὑαλίνων κυλινδρικῶν στηλοβατῶν ἐξ ὑάλου γαλακτοχρόου, μὲ διαφανῆ ῥουβινόχροα κλαδία, καὶ ἓν ζεῦγος κολοσσιαίων ἀλαβαστρίνων καὶ ἐκ πρασίνου ὑάλου ἀγγείων τοῦ Κ. Χόφμαν, σχήματος πίθων μὲ λαιμὸν μακρὸν, τῶν ὁποίων τὰ ὡραῖα ἄνθη, αἱ καλιαὶ τῶν πτηνῶν, αὐτὰ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα δὲν ἐδύναντο νὰ ζωγραφηθῶσιν ἐπιτυχέστερον ἐπὶ τοῦ χαρτίου.

Πλησίον τῶν ὑαλικῶν τούτων ἔχομεν ταμβακοθήκας, ἐπιστόμια (ἱμαμέδας), σταυροὺς, βάρη χαρτίων, σιγαροθήκας καὶ ἄλλα διάφορα εἴδη ἐκ τοῦ λίθου ἐκείνου ὅστις ὀνομάζεται aventurina *καὶ τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα εἶναι ἀνοικτῆς σχοκολάτας, ἢ μᾶλλον ὁμοιάζει ὕλην πλασμένην ἀπὸ ῥοδόχρουν κεραμοκονίαν καὶ λεπτοτάτην χρυσῆν ἄμμον, διότι στρέφων τις πλαγίως τὰ εἴδη ταῦτα βλέπει τὰς ἐπιφανείας των σπινθηροβολούσας.*

Τὰ εἴδη ταῦτα ἔρχονται ἀπὸ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐργοστάσιον τῆς Βιέννης.

Ὁ εὐτελέστατος ὕαλος εἶναι ὁ τῶν βαυκαλῶν (bouteilles), *καὶ ὅμως ἡ χρῆσίς του εἶναι μεγίστη. Τοῦτο εἶναι πασιφανές· ἀλλὰ πρὸς περισσοτέραν ἀπόδειξιν σημειοῦμεν ὅτι τὰ ὑαλουργεῖα τῆς Ἀγγλίας κατασκευάζουσι καθ' ἑβδομάδα* 400,000 *βαυκάλεις, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένα περισσότερα τῶν* 800 *διαφόρων σχεδίων, καὶ ὅτι τόσον εὐθηνὰ εἶναι, ὥστε μία συλλογὴ* 432 *ἐξ αὐτῶν παντὸς εἴδους ἀξίζει μόνον* 9 *σελίνια (περίπου* 50 *γρ.). Μεταχειρίζονται δὲ διὰ τὴν κατασκευήν των πᾶσαν σιλιγνοῦχον ἄμμον, σύνηθες φωσφοροῦχον τῆς σόδας, ἄργιλλον, τίτανον, ἄσβεστον ἢ ἀναλελυμένον σμῆγμα.*

Ἤδη δύο λόγους μένει νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν ὑαλογραφιῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀνταγωνισμὸς καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εἶναι μέγιστα. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη τέχνη περὶ τὸν μεσαιῶνα ἐξετάθη εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης κράτη.

Θόλοι καὶ πλευραὶ ὁλόκληροι ἐκκλησιῶν ἐκοσμοῦντο δι' αὐτῆς παριστώσης βασιλεῖς, ἥρωας, ἁγίους καὶ ἄλλα θεάματα, ἅτινα ἐλάμβανον εἴτε ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἴτε ἐκ τῆς Ἱστορίας, συμφώνως πρὸς τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἔμελλον νὰ τεθῶσιν. Ἂν τεθῶσιν εἰς σκιόφωτον θέσιν, καὶ ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος προσβάλλονται ὑπὸ ζωηροῦ φωτὸς, αἱ σκιαὶ καὶ τὰ χρωματισμένα χαρακτηριστικὰ ἐκφράζονται καλλίτερον καὶ τότε δύναταί τις ἐντελέστερον νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ζωγραφίαν.

Ἡ τέχνη αὕτη ἤρχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν περὶ τὰ 600 *μ. Χ., δηλ. ὅτε ἔθεσαν τοιούτους ὑάλους κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Ἔκτοτε δὲ εἰς τὸ γαλλικὸν σχολεῖον ἡ τέχνη ἔκαμε προόδους μεγίστας καὶ ἀδιαφιλονεικήτους μέχρι σήμερον. Ἡ* Sainte Chapelle, *τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπεσκέφθην εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην, ἥτις ἐπισκευάζεται ὑπὸ τοῦ* K. M. Lusson, *μ' ἐπροξένησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὑαλογραφιῶν καὶ χρωμάτων παραβαλλομένων πρὸς τὰ ὅσα εἶδον εἰς τὸ παλάτιον τῆς βιομηχανίας. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ τέχνη αὕτη εἶχε κάμει ποτὲ προόδους τινὰς, πλὴν ἀπεκοιμήθη διὰ χρόνους πολλοὺς καὶ μόλις σήμερον οἱ Κ. Κ. Ἀδελφοὶ* Chance *καὶ Συντρ. φαίνεται ὅτι ζητοῦν νὰ τὴν ἀναστήσωσιν ὀλίγον.*

Τὰ ἐπίλοιπα ἀγγλικὰ ἔργα τῆς τέχνης ταύτης δὲν εἶναι διόλου ἀξιοσημείωτα· μάλιστα δὲ εἰς Σχεκσπεῖρος τοῦ Ἐδουάρδου Baillie *ἀναγινώσκων τὰς τραγῳδίας του πρὸς τὴν Ἐλισάβετ εἶναι τὸ τραγελαφικώτατον θέαμα.*

Ὁ εἰρημένος τεχνίτης τῆς Γαλλίας, K. Lusson, *ἐκθέτει μίαν κεφαλὴν τοῦ ἁγίου Συμφορόζα, σχέδιον τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ δύο παράθυρα μὲ σκηνὰς χωρικὰς καὶ ἀγροτικὰς, τῶν ὁποίων τὰ χρώματα, ἄνθη καὶ πτηνὰ ἐπέτυχον τῳόντι θαυμασίως.*

Οἱ Κύριοι M. Thevenot, M. Hermanowska, *καὶ* M. Thibaud, *Γάλλοι, ἐξέθηκαν διάφορα ὡραῖα ἔργα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος τέχνης.*

Τέλος τὰ Μεδιόλανα ἔστειλαν τοῦ Κ. Μ. Βερτίνη τὸν Δάντην, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τῶν θεατῶν περισσότερον πάσης ἄλλης ὑαλογραφίας.

Ὁ ποιητὴς κάθηται σύννους, ἔχων τὸ ἓν γόνυ ἐπὶ τοῦ ἄλλου, κεκαλυμμένος ἀπὸ μακρὸν μανδύαν. Ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἵσταται ἡ Ματθίλδη καὶ ἐξ εὐωνύμων ἡ Βεατρίκη του· ἄνω δὲ τῆς κεφαλῆς του ἵπτανται διάφορα πρόσωπα καὶ ἄλλα πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ μεγάλου τούτου ποιητοῦ. Εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ᾠοειδοῦς ταύτης εἰκονογραφίας κάθηται ὁ Χριστὸς ἐπὶ θρόνου περιστοιχισμένος ἀπὸ τὴν ἁγίαν οἰκογένειαν.

VIII.

Πολύτιμοι λίθοι.

Ὁποῖον τερπνὸν καὶ ἀνεξάντλητον ταμεῖον γνώσεων εἶναι τὸ κρυστάλλινον τοῦτο Πανεπιστήμιον! Ὁ χημικὸς καὶ ὁ μεταλλουργὸς περιεργάζονται μετ' ἐπιστασίας τὰ ὀρυκτὰ καὶ τὰ μέταλλα ὅσα αἱ ἀπώταται ἀκρώρειαι καὶ τὰ βαθύτατα βάραθρα ἔστειλαν ἐνταῦθα. Ὁ μηχανικὸς, ὁ βιομήχανος, ὁ καλλιτέχνης, ὁ ἔμπορος, ὁ ἰατρὸς, σπεύδουν νὰ ἴδωσιν ἕκαστος ὅ,τι περίεργον, σπάνιον καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐκ τῶν τοῦ ἐπιτηδεύματός του. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν περίπατον ὀλίγον τερπνότερον καὶ εὐαρεστότερον.

Ὁ ἀδάμας τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ (ὄρος τοῦ φωτὸς), τὸ ἀληθῶς ὄρος αὐτὸ τοῦ φωτὸς τῆς Λαχωρίας, τὸ ἐντὸς ὀρειχαλκίνου ᾠοειδοῦς κλωβίου ἐκτεθειμένον, καὶ εὐτυχῶς ἐσχάτως εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἀγγλίας πεσόν, πρωτεύει πάντων τῶν ἐνταῦθα ἀδαμάντων. Διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅμως καὶ τούτου καὶ τῶν λοιπῶν τὴν ἀξίαν, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προσθέσωμεν ὅσα ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀπολύτως ἀπαιτεῖ.

Ὁ ἀδάμας εἶναι ὁ τραχύτατος τῶν λίθων. Εὑρίσκεται δὲ εἰς τὴν Γολκόνδην, τὴν Βιζαπούρην, τὴν Βεγγάλην, τὴν Βόρνεον καὶ τὴν Βραζιλίαν. Τὰ ἀργιλλώδη στρώματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶναι θαμμένος, εἴτε εἰς τὰς Ἰνδίας, εἴτε εἰς τὴν Ἀμερικὴν, εἶναι ὑποκάτω ἐρυθροῦ ἢ μελανοκυανοῦ πηλοῦ. Ἐξερχόμενος δὲ τῆς κοίτης του ὁ λίθος οὗτος εἶναι συνήθως ἀμαυρότατος καὶ ὁμοιάζει ἁπλοῦν χάλυκα, διὸ καὶ ἐπονομάζεται χυδαῖος ἀδάμας. Εὑρίσκεται δὲ δυσκολώτατα, ά. διότι ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς κεῖται διεσπαρμένος, β'. διότι οὐδὲν σύμπτωμα δεικνύει ποῦ εἶναι ἀφθονώτερος, καὶ γ'. διότι ὢν ἐντὸς χωματώδους καὶ ξηρᾶς ἰλύος καταντᾷ ἀγνώριστος, καὶ μόνον ὅταν ξύσῃ τις τὴν ἰλύν ταύτην, εὑρίσκει ἐντὸς αὐτῆς τὸν χυδαῖον ἀδάμαντα. Οἱ Ἰνδοὶ τὸν ἐξετάζουν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, θέτοντες αὐτὸν ἐντὸς κυβικῆς ὀπῆς περίπου ἑνὸς ποδὸς (τὴν ὁποίαν κατασκευάζουν εἰς τοῖχόν τινα) καὶ ἐπιφέροντες χονδροθρύαλλον κηρίον.

Ἡ τέχνη τοῦ καθαρίζειν ἢ μᾶλλον τέμνειν τοὺς ἀδάμαντας ἐφευρέθη κατὰ τὸ 1,476, ὀφείλεται δὲ εἰς νεανίσκον τινὰ Γάλλον, Λουδοβῖκον δὲ Μπερκὲν καλούμενον. Οὗτος πρῶτος παρετήρησεν ὅτι δύο ἀδάμαντες συντριβόμενοι τρώγονται.

Ὁ Κ. Hancarville ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῆς περὶ τῶν Τυῤῥηνικῶν ἀγγείων τοῦ κόμητος Χαμιλτῶν συγγραφῆς του βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον τὴν τέχνην νὰ κόπτωσι καὶ γλύφωσι τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον. Ἡ γνώμη του ὅμως αὕτη εἶναι ἀναπόδεικτος· διότι μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων γεγλυμμένων λίθων τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες διεσώθησαν μέχρι τοῦδε, οὐδεὶς τοιοῦτος εὑρέθη· οἱ δὲ στιλπνοὶ ἐκεῖνοι οὓς ὁ Πλίνιος ἀναφέρει (Plin. 37, 4.) ὅτι ἀποκλειστικῶς ἐχρησίμευον εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, φαίνεται ὅτι κυλισθέντες καὶ συρθέντες μεταξὺ τῶν ἄμμων ὁρμητικῶν χειμάῤῥων ἐτρίβησαν καὶ ἔλαβον στιλπνότητά τινα.

Ὁ νέος Μπερκὲν ἀφοῦ μετὰ τὸ πρῶτον πείραμά του κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ ἐπὶ τῶν ἀδαμάντων φακοὺς, ἐδοκίμασε καὶ τὴν κόνιν των, καὶ ἐπέτυχε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν στίλβωσιν καὶ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο φῶς, ὅπερ σήμερον οἱ λίθοι οὗτοι ἔχουσι.

Πρῶτος μέγας ἀδάμας ἐστιλβωμένος ὑπῆρξεν ὁ τοῦ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ, δουκὸς τῆς Βουργονδίας. Οὗτος συνέδεσεν αὐτὸν μὲ τρεῖς ἄνθρακας (ῥουβίνια) καὶ τέσσαρα μεγάλα μάργαρα, καὶ ἔφερεν αὐτὸν προσηρτημένον διὰ χρυσῆς ἁλύσεως. ἀλλ' εἰς μάχην τινὰ ἀπώλεσεν αὐτόν. Ὕστερον δὲ πωληθεὶς εἰς ἔμπορόν τινα τῆς Αὐγούστης περιῆλθεν εἰς τὰς χεῖρας Ἐῤῥίκου τοῦ Η' τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὕστερον εἰς τὰς τῆς θυγατρός του Μαρίας, ἥτις τὸν ἔδωκε προῖκα εἰς τὸν Φίλιππον Β' τῆς Ἱσπανίας. Ἔκτοτε δὲ ἀγνοεῖται τί ἀπέγεινεν ὁ λίθος οὗτος. Τὸ 1564 ὁ ἐν Μαδρίτῳ Κ. Birague διαταγῇ Φιλίππου τοῦ Β' ἔγλυψεν ἐπὶ ἀδάμαντος τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Καρόλου. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτον ἐπιπονωτάτη πασῶν ὅσας τοῦ ἀνθρώπου ἡ χεὶρ καὶ ἡ φαντασία δύνανται ν' ἀναδεχθῶσι, διὸ καὶ τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι ὀλίγιστα. Ἴσως δὲ ἤθελον φαίνεσθαι μῦθοι, ἂν μεταξὺ τῶν 28 ἀδαμάντων τοῦ βαθυπλούτου Κ. Ἐῤῥίκου Φιλίππου Χὸπ δὲν ἐβλέπομεν ἕνα σχήματος ᾠοειδοῦς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μὲ μεγίστην ὁμοιότητα εἶναι γεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος Λεοπόλδου τοῦ Β', εἰς ὃν ἀνῆκέ ποτε. Ἂς φαντασθῇ ὁ ἀναγνώστης ά. ὅτι, διὰ τὴν στίλβωσιν τοῦ λίθου τούτου μεταχειρίζονται μέγιστον βάρος, διὰ νὰ τρίβεται καλῶς ὁ λίθος, καὶ β'. ὅτι ὁ γλύπτης ἢ ὁ τομεὺς μεταχειρίζεται μακρὰς καὶ λεπτὰς σμίλας ἐχούσας εἰς τὴν ἄκραν λεπτὰς ἀκωκὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τῆς τραχύτητος τοῦ λίθου συντρίβονται συχνάκις κατὰ τὴν ἐργασίαν. Ἂς φαντασθῇ λοιπὸν ὁποία ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ τοιοῦτον ἔργον. Ἡ ἀδαμαντογραφία αὕτη ἀστράπτει πανταχόθεν, καὶ ἂν ὁ τεχνίτης τοῦ εἰρημένου ἔργου ἔζη, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἤθελε βραβευθῆ δαψιλῶς.

Μὲ ὅλην τὴν σκληρότητά του ὁ ἀδάμας δὲν εἶναι σῶμα ἀμετάβλητον. Πρῶτος δὲ ὁ Κ. Ἰσαὰκ

Νεύτων ἐννόησεν ὅτι ἕνεκα τῆς μεγάλης σκληρότητος καὶ δυνάμεώς του πρέπει νὰ ἦναι φλογιστός. Τῳόντι Κοσμᾶς ὁ Γ', μέγας δοὺξ τῆς Τοσκάνης, ὁ ὕστερον αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκῖσκος Α', ἔκαμε πειράματα εἰς τὴν Βιένναν καὶ κατέστρεψε τὸν ἀδάμαντα ἐντὸς τοῦ πυρός. Τὰ δὲ χημικὰ ταῦτα πειράματα ἐπανελήφθησαν κατὰ καιρούς, καὶ τέλος ἐξήχθη ὅτι ὁ ἀδάμας ἐντὸς μεγάλης θερμοκρασίας ἐξογκοῦται, σχηματίζει περὶ αὐτὸν φωτεινὸν σέλας, ἁπαλύνεται, καὶ τέλος καίεται ὡς ὁ γαιάνθραξ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔχει πολλὴν ὁμοιότητα κατὰ τὴν σύνθεσιν· πολλάκις δὲ φλέβες, νέφη, ἢ κηλῖδες, αἵτινες μολύνουν τὰ καθαρὰ ὕδατα τοιούτων λίθων, ἐν μετρίᾳ καὶ ὡρισμένῃ θερμοκρασίᾳ ἐξηλείφθησαν καὶ ἐκαθαρίσθησαν.

Τὸ σύνηθες σχῆμα τῆς κρυσταλλώσεως τοῦ σπανιωτάτου τούτου λίθου εἶναι ὀκτάεδρον ἢ τετράεδρον. Εὑρίσκονται δὲ διαφόρων χρωμάτων ἀδάμαντες· οἷον ξανθοί, ἐρυθροί, κίτρινοι, πράσινοι, κυανοῖ, μαῦροι καὶ σκιεροί, τῶν τελευταίων δύο ὄντων σπανιωτάτων. Ἐν τούτοις εἰς τὴν Ἔκθεσιν ὑπάρχει εἷς μέγας μέλας ἀδάμας ἐπονομαζόμενος τῆς Bahia, ζυγίζων 350 καράτια· ἐκθέτει δὲ αὐτὸν πλησίον τῶν ἀργυρῶν σκευῶν του ὁ Κ. Mayer, χρυσοχόος τῆς Λιβερπούλ. Οὐδεμίαν δὲ στιλπνότητα ἔχει καὶ γενικῶς ἤθελεν ἐκληφθῇ ὡς ἁπλοῦς γαιάνθραξ, ἂν δὲν εἶχε τὴν σκληρότητα, τὸ βάρος καὶ τὰ ἄλλα συστατικὰ σώματος τοῦ γένους τούτου. Ἡ πλησιεστάτη αὕτη ὁμοιότης εἶναι ψηλαφητὸν παράδειγμα τοῦ ὅτι ὁ ἀδάμας δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ καθαρὸς γαιάνθραξ. Ὁ Κ. Ἐρρῖκος Φίλιππος Χὸπ ἐκθέτει ὡσαύτως ἐντὸς σιδηροῦ κιβωτίου ἕνα κυανοῦν $44\frac{1}{2}$ καρατίων, ἔχοντα περὶ αὐτὸν σειρὰν μικρῶν καὶ λευκῶν ἀδαμάντων. Ὅταν τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὸν ἀδάμαντα τοῦτον ἡμικλείσῃς, καὶ ἀφήσῃς τὸν ἀδάμαντα εἰς τὸ σκιόφως, τότε οὗτος διαχέει περισσότερον φῶς. Ὅταν ὁ ἀδάμας ἦναι πυραμιδοειδῶς κομμένος ἄνωθεν καὶ κάτωθεν λέγεται βριλλάντιον, καὶ ἐκ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ διαχέονται ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἴριδος. Ἐπαρατηρήθη μάλιστα ὅτι, ὅταν μείνῃ ὀλίγον εἰς τὸν ἥλιον καὶ θερμανθῇ, ἔπειτα δὲ μεταφερθῇ εἰς τὸ σκότος, τότε ὡς φωσφόρος διαχέει λάμψεις καὶ ζωηρότατα καὶ ὡραιότατα χρώματα.

Ὁ Κὸχ-ἰ-νοὺρ δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῶν γνωστῶν ἀδαμάντων, ἀλλ' ὁ ἱστορικώτατος. Ζυγίζει δὲ $297\frac{9}{16}$ καράτια καὶ ἀξίζει 468,959 λίρας στερλίνας, κατὰ δὲ τὸν Κ. Jeffries 622,000.

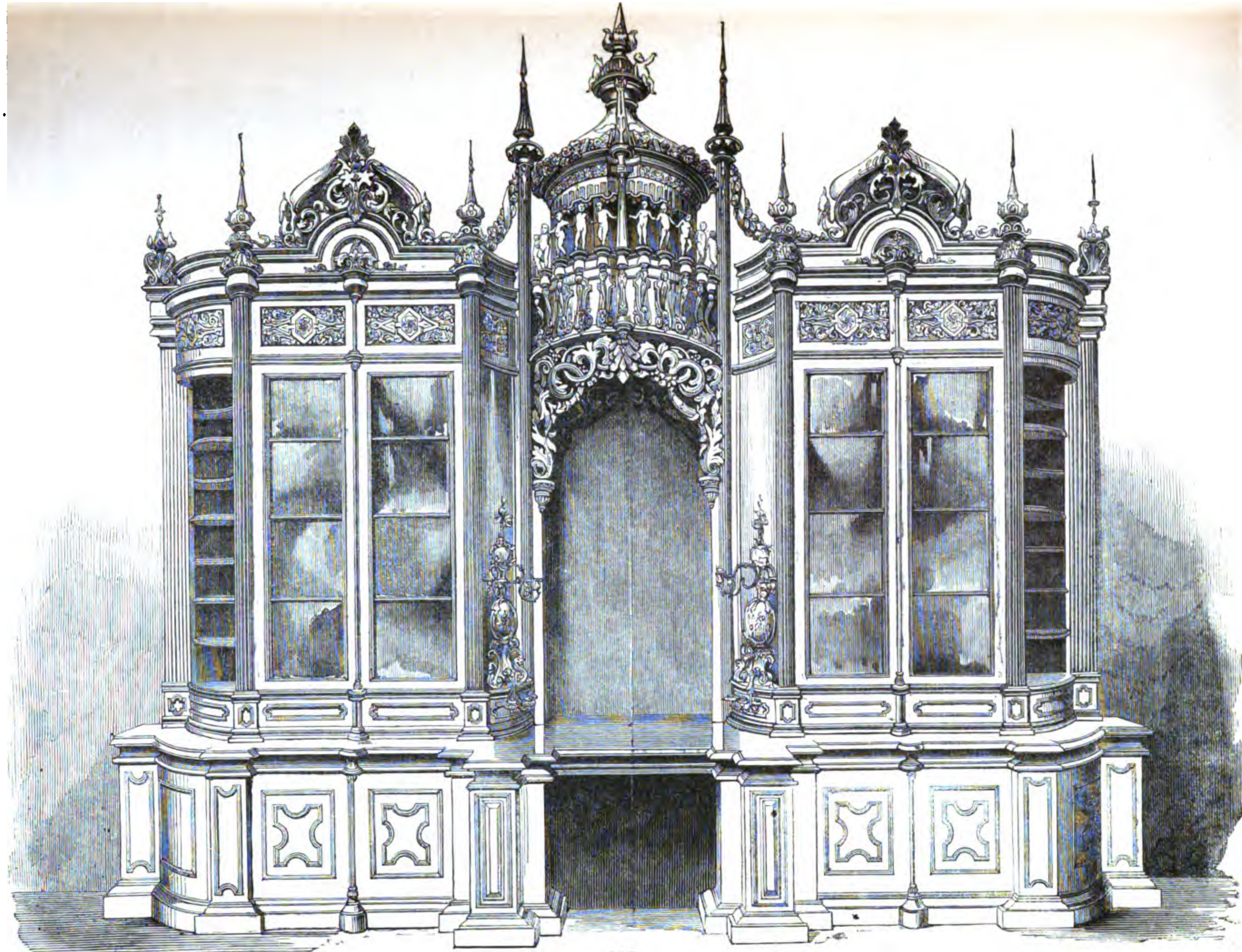
Ὁ ἀριθ. 118 δεικνύει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μετὰ ἑτέρων δύο ἄλλων. Ὁ ἀριθ. 120, δεικνύει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας τὸν ἔχει δεμένον διὰ ψέλλιον.

Ἡ ἰνδικὴ φιλολογία λέγει ὅτι εὑρέθη εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας ἐπὶ τοῦ μεγάλου πολέμου τοῦ ψαλλομένου εἰς τὸ ἡρωϊκὸν ποίημα τῆς Μαχα-Βάράτας δηλ. 3,001 χρόνους π. Χ., καὶ ὅτι διαδοχικῶς περιελθὼν εἰς τὰς χεῖρας πολλῶν ἡγεμόνων κατήντησεν εἰς τὰς τῶν Μωαμεθανῶν κατακτητῶν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην, καλύπτει σκότος πυκνόν, ὥστε εἰς ἕκαστον ἐπιτρέπεται νὰ δώσῃ πίστιν εἰς ταῦτα ὁπόσην ἂν θέλῃ· πιθανωτέραν δὲ περὶ τούτου πληροφορίαν ἔλαβον τὸ 1,400 μ. Χ. Αὐτόγραφον τοῦ Σουλτάνου Βάβερ λέγει ὅτι ὁ Ἀλαδῖνος Σουλτάνος τοῦ Δελχὶ νικήσας τὸν Μάλβαν τὸ 1,306 ἔλαβε τὸν μέλανα τοῦτον λίθον, ὅστις ἔκτοτε ἀνῆκεν εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Δελχί. Τὸ 1665 ὁ Κ. Β. Ταβερνίε καὶ ὁ Κ. βαρῶνος δ' Ὀμπὼν ἐπεσκέφθησαν ἐπίτηδες τὰς Ἰνδίας διὰ ν' ἀγοράσωσιν ἀδάμαντας. Εἰς τὸ Δελχὶ δὲ ἀξιωθέντες τῆς εὐνοίας τῶν εὐγενῶν καὶ διὰ τὰς γνώσεις των τιμηθέντες παρὰ πάντων ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ περιεργασθῶσι καὶ ζυγίσωσι τὸν λίθον τοῦτον, τὸν ὁποῖον ὁ Κ. Ταβερνίε περιγράφει ἔχοντα σχῆμα ὠοειδές, ὡραῖα νερὰ καὶ βάρος $319\frac{1}{2}$ ῥάτες, ἤτοι 280 καράτια.

Ἡ περιγραφὴ τοῦ σουλτάνου Βάβερ συμφωνεῖ πολὺ μὲ τὴν τοῦ Κυρίου Ταβερνιὲ, ὥστε ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος λίθος ὅστις διαδοχικῶς ἐστάθη κτῆμα τῶν βασιλέων ὅλων τοῦ Καβούλ.

Ὁ Ναδὶρ Σὰχ κυριεύσας ἐν ἔτει 1739 τὸ Δελχὶ ἐβίασε τὸν Μωχαμὲτ Σὰχ, τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ μεγάλου Ὀραντζὲβ, νὰ παραδώσῃ ὅλα τὰ κειμήλιά του. Ὁ δὲ Μωχαμὲτ Σὰχ ἔφερεν εἰς τὴν κίδαρίν του (σαρίκι) τὸν ἀδάμαντα τοῦτον, ὅστις περιελθὼν εἰς τὴν τοῦ Ναδὶρ Σὰχ ἐπωνομάσθη ὀθωμανιστὶ Ὄρος τοῦ φωτός, Κὸχ-ἰ-νούρ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου, ὁ ἀδάμας ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Τιμοὺρ μετέβη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀχμὲτ Σὰχ, θεμελιωτοῦ τῆς δυναστείας τοῦ Καβοὺλ, καὶ ὕστερον εἰς τὰς τῶν διαδόχων του. Ὁ Σὰχ Σούζας αἰχμαλωτισθεὶς ἀπὸ τὸν Ῥουτζὲτ Σὶγγ τὸ 1813, ἠναγκάσθη νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸν κατακτητὴν λαβὼν δῶρον ἀπ' αὐτὸν 25,000 περσικοὺς ῥουπιέδες, ἤγουν περίπου 12,000 λίρας. Ἔκτοτε ἔμεινεν εἰς τοὺς διαδόχους του, καὶ ὅτε ἐδολοφονήθη ὁ τελευταῖος Σχοὺ Σὶγγ, ἔμεινεν πλέον εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Λαχωρίας, μέχρις οὗ ὁ Δουλὶπ-Σὶγγ ὑπετάχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἅμα δὲ ἡ Ἀγγλία ἔλαβε τὴν κατοχὴν τῆς Λαχωρίας, δυνάμει προϋπαρχουσῶν ὁμολογιῶν, τὰ κτήματα τοῦ βασιλείου τούτου περιῆλθον εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Ἀνατο-

106

107

108

109

110

λικῶν Ἰνδιῶν διὰ νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις τῆς Λαχωρίας ἐχρεώστει εἰς τὴν Ἑταιρίαν καὶ διὰ μέρος τῶν ἐξόδων τοῦ πολέμου. Μετὰ δὲ τῶν ἄλλων θησαυρῶν ἐδόθη καὶ ὁ ἀδάμας τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ, ὅστις ἐκ μέρους τῆς Ἑταιρίας ἐστάλη διὰ τοῦ λόρδου Δαλουζῆ δῶρον πρὸς τὴν Βασίλισσαν Βικτωρίαν.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ τοῦ παραδόξου τούτου λίθου, ὅστις ἐφελκύει περὶ τὴν κοίτην του μυριάδας ἀνθρώπων ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας.

Οἱ ἐν Βιρμιγγάμῃ Κύριοι C. R. Collis καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν τοὺς ἐξ ὑάλου τεχνητοὺς λίθους ὅλων τῶν μεγαλητέρων ἀδαμάντων τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὰ διάφορα κράτη τῆς οἰκουμένης.

Ὁ ἀκατέργαστος ἀδάμας τῆς Πορτουγαλλίας, ὁ μέγεθος μὲν ἔχων ᾠοῦ Ἰνδιάνου, χρῶμα δὲ θολοῦ ὑάλου, καὶ βάρος μὲν 1,680 καρατίων, ἀξίαν δὲ 5,927,040 λιρῶν, εἶναι ὁ πρῶτος· ὁ ὄγκος αὐτοῦ ὅμως θέλει σμικρυνθῇ πολὺ, ἂν κατεργασθῇ. Ὁ τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἔχει σχῆμα μεγάλης φακῆς, ἐκτιμᾶται 4,854,728 λ.

Ὁ καθαρώτατος ἀδάμας τοῦ Παϊᾶ τοῦ Μεττὰν τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις πρὸ 100 χρόνων εὑρέθη εἰς τὸ Λαδὰκ καὶ ζυγίζει 367 καράτια, ἔρχεται τρίτος. Μετὰ τοῦτον ἕπονται τὸ βριλλάντιον τῆς Πορτουγαλλίας, 215 καρατίων καὶ ἀξίας 369,800 λιρῶν, καὶ τὸ τῆς Ῥωσσίας, τὸ ὁποῖον εἶναι 193 καρατίων καὶ ἀξίζει 290,992 λίρας. Τὸ τελευταῖον μάλιστα ἔχει ἱστορικότητά τινα τυχοδιωκτικὴν ἀξιοδιήγητον. Τὸ ᾠοειδὲς τοῦτο βριλλάντιον ἦτον εἷς τῶν ὀφθαλμῶν ἀγάλματος τοῦ Σχερεγγὰν εἰς τὴν παγώδαν τοῦ Βράμα· Γάλλος δέ τις ἐπίλεκτος αὐτομολήσας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μαλαβὰρ ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὴν νύκτα καὶ ἔκλεψε τὸν λίθον τοῦτον, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπώλησεν εἰς πλοίαρχόν τινα διὰ 2,000 λίρας. Ὁ πλοίαρχος τὸν μετεπώλησεν εἰς Ἰουδαῖον διὰ 12,000 λίρας καὶ οὗτος εἰς Ἕλληνα, ὅστις τὸν ἐπώλησεν εἰς τὴν Αἰκατερίνην τῆς Ῥωσσίας διὰ 90,000 λίρας καὶ μισθὸν ἐτήσιον 4000 λιρῶν διὰ βίου.

Ἡ ἀξία τῶν ἀδαμάντων βαίνει κατὰ τὴν ἑπομένην ἀναλογίαν.

Ἂν ὁ μέσος ὅρος δι' ἓν καράτιον καλοκομμένου καθαροῦ ἀδάμαντος εἶναι 8 λίραι, τὰ δύο καράτια ἀξίζουν $2^2 \times 8 = 32$ λ., τὰ τρία $3^2 \times 8 = 72$ λ., τὰ τέσσαρα $4^2 \times 8 = 128$ λ., τὰ ἑκατὸν $100^2 \times 8 =$ 80,000 λ. Ὁ κανὼν οὗτος ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς πλειότερα τῶν 100 καρατίων. Τοῦ ἀκατεργάστου ἀδάμαντος τὸ καράτιον ἀξίζει μόνον 2 λίρας. Κατὰ δὲ τὴν ἀναλογίαν ταύτην ὁ ἀδάμας τῆς Πορτουγαλλίας ἀξίζει περίπου 5,927,040 λίρας.

Ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τ' ἀναγκαιότατα ταῦτα, ἂς προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν πολυτίμων λίθων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοὺς τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell, διαδόχων τῶν Κυρίων Store καὶ Mortimer. Ὁ ὑπὸ ὑάλους πλοῦτος αὐτῶν κινδυνεύει ν' ἀποδειχθῇ ἰδανικὸς, καί τοι εἶναι πραγματικώτατος. Μία μεγάλη ἀδαμαντίνη ἀνθοδέσμη διὰ τὸ στῆθος κυρίας, ἰδὲ ἀριθ. 94, ἀπὸ ἀνεμώνας, ῥοδὰς καὶ καρυόφυλλα, φέρουσα 6,000 ἀδάμαντας, ὧν οἱ μεγαλήτεροι εἶναι 10 καρατίων καὶ οἱ μικρότεροι τὸ ἓν χιλιοστὸν τοῦ καρατίου, καὶ χωριζομένη εἰς 7 διαφόρους δέσμας διὰ νὰ καθαρίζηται, ἀξίζει περίπου 15,000 λίρ. Τρία διαδήματα, μία τιάρα ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ ἄνθρακας, ἓν περιδέραιον, ἀξίας 70,000 λιρῶν, ἀπὸ ἀδάμαντας μικροὺς ὡς λεπτοκάρυα καὶ τρεῖς τούτων ὡς μικρὰ κάρυα· ἰδὲ ἀριθ. 94, εἷς κόσυμβος (φιόγκος) ἐκ ταινίας ἀδαμαντίνης, μὲ δύο μεγίστους σαπφείρους, μὲ πόρπην ὁμοίας κατασκευῆς, ἀξίας 45,000 λιρῶν, ἕνεκα τῶν ἐπὶ τούτων μεγάλων ὡς ᾠῶν σαπφείρων· δύο ἕτερα περιδέραια, ὧν τὸ μὲν ἀπὸ μαργαρίτας μεγίστους ὡ λεπτοκάρυα καὶ ἀπὸ ἀδάμαντας, τὸ δὲ μόνον ἀπὸ περίπου 36 ἀδάμαντας χονδροὺς ὡς ἐρεβίνθους καὶ ἐλαίας, ἀξίας 30,000 λιρῶν· ψέλλια, πόρπαι, ἐνώτια, ἁλύσεις, πλῆθος ὡρολογίων, διαφόρου ἀξίας, παντὸς εἴδους ἀκατέργαστοι καὶ κατειργασμένοι λίθοι, καὶ τέλος πλησμονὴ διαφόρων ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν, ἔργων, σχηματίζουν τὴν πολύτιμον ταύτην συλλογὴν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν δύνασαι νὰ περιέλθῃς χωρὶς νὰ ἱδρώσῃς, ἂν καὶ δύο χωροφύλακες βιάζωσι τοὺς ἀνθρώπους νὰ παρέρχωνται ταχύτερον.

Ἡ ἐλλειψοειδὴς καὶ μὲ περιθώριον ἀπεικονίζον κλάδον δρυὸς, ἐξ ἀδαμάντων ἐκλεκτῶν καὶ λευκοτάτων μαργαριτῶν, φέρουσα στέφανον εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας, ζωγραφισθεῖσα ὑπὸ τοῦ I. Haslem, ἐντὸς τοῦ ἀδαμαντοστασίου τούτου θεωρεῖται πρῶτον ἔργον, διὰ τὴν καλὴν καὶ λεπτὴν ἐργασίαν μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν τιμήν του. Τῴόντι, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἀδιστάκτως, ὅτι τὰ ἀδαμαντουργήματα τοῦ εἰρημένου τεχνίτου, καί τοι ἀριθμοῦν τὴν ὑλικὴν των ἀξίαν κατὰ δεκάδας, καὶ ὄχι μονάδας, ὡς τῶν ἄλλων, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς των ταύτης ἀξίας, οὔτε κομψότητα οὔτε βασιλικόν τι ἔχουν, ὡς τὰ τοῦ Κ. Λεμονίε τῆς Γαλλίας ἢ τὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ῥωσσίας. Εἶναι δὲ ἄξια νὰ κοσμήσωσι μᾶλλον τὸν λαιμὸν ἐλέφαντος τῶν Ἰνδιῶν ἢ βασιλίσσης τῆς Εὐρώπης.

Οἱ σάπφειροι τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell εἶναι μοναδικοὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν λαμπρότητα.

Ὁ σάπφειρος γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ὁ δεύτερος πολύτιμος λίθος μετὰ τὸν ἀδάμαντα καὶ κατὰ τὴν σκληρότητα καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν· συνίσταται δὲ ἀπὸ στυπτηρίαν, ὀλίγην κονίαν (lime) καὶ ὀξύδιον σιδήρου ἀποκρυσταλλωμένον, καὶ ὀνομάζεται ἀνατολικὸς σάπφειρος, διότι εὑρίσκεται εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ταπροβάνην. Πολλάκις ὅμως ἀνεκάλυψαν σαπφείρους καὶ εἰς τὰς ἄμμους τῆς Expailly τῆς Γαλλίας. Σάπφειρον δὲ τῆς Βραζιλίας ὀνομάζουν τὸ πρασινοκυανοῦν τοπάζιον. Ὁ ἀληθὴς σάπφειρος εἶναι οὐρανόχρους ἢ ἰοειδής, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄχρους, ὅταν μάλιστα τεθῇ ἐντὸς τοῦ πυρός.

Μετὰ τὰ ἀδαμαντουργήματα τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell παρουσιάζονται τὰ τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard, ἀδαμαντοδετῶν τῆς Βασιλίσσης, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα μᾶς εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὸν μέγαν ἀραβικοῦ ῥυθμοῦ λυχνοῦχον, τὸν ὁποῖον περιεγράψαμεν. Κατὰ πρῶτον δὲ προσβάλλει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας τιάρα ἀδαμαντίνη, μὲ μεγάλους καὶ ἐπιμήκεις ὡς κουκουνάρια μαργαρίτας, καὶ ἓν περιδέραιον ἀπὸ μεγίστους ὀπαλλίους λίθους καὶ ἀδάμαντας, τοῦ ὁποίου τὴν ἀξίαν δὲν ἐδυνήθημεν νὰ μάθωμεν, ὑποθέτομεν δὲ μεγίστην. Ὁ δὲ μαργαρίτης τῆς μαρκεσίας Abercorn, ὅστις εἶναι ὀλίγον μεγαλήτερος ᾠοῦ περιστερᾶς, καὶ πρότερον ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν τῆς Καστιλλίας, εἶναι ὁ ὡραιότερος, ἂν ὄχι ὁ μεγαλήτερος πάντων τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ διά τε τὸ σχῆμα καὶ διὰ τὸ διαυγὲς χρῶμά του.

Ὁ μαργαρίτης εἰς τὴν μυθολογίαν μας εἶναι κόσμημα τῆς Ἀφροδίτης, μολονότι συχνάκις ἐστόλιζε καὶ τὰς κεφαλὰς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Δήμητρος. Οἱ Ῥωμαῖοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἶχον ἐξ αὐτοῦ ψέλλια, ἐνώτια καὶ περιδέραια· ὁ Πλίνιος μάλιστα ἀναφέρει τὰ ἐνώτια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον *κρόταλα*, διότι κρεμάμενοι οἱ μαργαρῖται ὡς τὰ κρύσταλλα τῶν πολυελαίων ἔκαμνον κρότον. (Πλιν. Θ'. 35). Εἰς δὲ τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον Βαρβερίνη ὑπάρχει ἓν περιδέραιον ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ εἶχε θώρακα μαργαροκόλλητον, τοῦ ὁποίου τὰ μάργαρα εἶχον ἀλιεύσει εἰς τὰ παράλια τῆς Ῥώμης· ὅτε δὲ ἠράσθη τῆς Σερβιλίας, μητρὸς τοῦ Βρούτου, προσέφερεν εἰς αὐτήν, κατὰ τὸν Σουετώνιον, δῶρον μαργαρίτην ἀξίας 6,000,000 σεστερτίων, ἤγουν περίπου 1,300,000 φράγκων (ἑνὸς sestertius ἰσοδυναμοῦντος μὲ 4 σολδία καὶ 6 δηνάρια).

Πολλὰ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἀρχαίων μαργαριτῶν διεσώθησαν, διότι, ὄντος τοῦ λίθου τούτου μέρος μὲν ζωτικῆς οὐσίας, μέρος δὲ τιτανώδους, εὐκόλως ἐφθάρησαν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκονίων τοὺς μαργαρίτας, διότι ἐφρόνουν ὅτι ἡ κόνις αὕτη ἦτο ἀλεξιφάρμακον, ἀντεπιληπτικὸν, ῥωστικὸν, ἀντικεφαλγικὸν, κτλ., πρὸ πάντων δὲ ὅτι ἐθεράπευε τὸν κακοήθη πυρετόν.

Οἱ μαργαρῖται γεννῶνται ἐντὸς διαφόρων ἀνοιγοκλειομένων ὀστράκων τῶν Ἰνδιῶν. Ἐντὸς τῶν πλακῶν τούτων, αἵτινες εἶναι ζωϊκῆς τιτανώδους οὐσίας φύραμα, ἀναφύεται ὁ μαργαρίτης, ὅστις δὲν εἶναι εἰμὴ ἁπλοῦν ἀνθρακικὸν ἅλας ἀσβέστου, κεκαλυμμένον ἀπὸ σκέπην πηγματώδη.

Οἱ μαργαρῖται τῆς Κλεοπάτρας, τοὺς ὁποίους δι' ἐπίδειξιν καὶ πολυτέλειαν λέγεται ὅτι αὐτὴ εἰς τὰ συμπόσια διέλυεν ἐντὸς ὄξους καὶ ἔπειτα ἐκέρνα τοῖς παρακαθημένοις, εἶναι ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἡ χημεία ἀποδεικνύει ψευδῆ καὶ ἀνυποστήρικτον· διότι τὸ κοινὸν ὀξύδιον διόλου δὲν ἐπενεργεῖ εἰς τὸν μαργαρίτην, τὸ δὲ καθαρὸν ὀξὺ εἶναι δριμύτατον καὶ ὀλέθριον εἰς τὸν πίνοντα.

Εἰς τοῦ Κ. R. S. Carrard καὶ Συντρ. τὴν συλλογὴν βλέπομεν ἐπὶ ψελλίων καὶ ἄλλων κοσμημάτων σμαράγδους τινὰς μεγάλους ὡς δαμάσκηνα. Νομίζομεν δὲ ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τοῦ λίθου τούτου. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οὐ μόνον ἦτο γνωστὸς ὁ σμάραγδος, ἀλλὰ καὶ ἔγλυφον ἐπ' αὐτοῦ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ Πλίνιος (Βιβλ. 37, ἀρ. 3) ἀναφέρει δύο μεγάλους σμαράγδους ἐφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἦτο γεγλυμμένη ἡ Ἀμυμώνη, μία τῶν Δαναΐδων. Κατὰ δὲ τὸν Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρέα ἡ περιβόητος σφραγὶς τοῦ Πολυκράτους ἡ χαραχθεῖσα ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, ἥτις ῥιφθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν εὑρέθη ἔπειτα εἰς τὰ ἐντόσθια ἰχθύος τὸν ὁποῖον μάγειρός τις ἐκαθάριζεν, ἦτο μέγας σμάραγδος. Ὁμοίως ὅτε ὁ Πτολεμαῖος ἐδέχθη τὸν περίφημον διὰ τὴν δαπάνην καὶ τὴν πολυτέλειαν Λούκουλλον, τῷ ἐπρόσφερε δῶρον μέγαν σμάραγδον, φέροντα ἐπιγεγλυμμένην τὴν εἰκόνα του (Πλουτάρχ. Λούκουλ.).

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει 10 σμαράγδους τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι ἐθαύμασαν τὸ μέγεθος· μεταξὺ δὲ τούτων ὁ τῆς Σκυθίας, ὁ Βακτριανὸς καὶ ὁ σμάραγδος τοῦ Κόπτου εἶναι γνωστότατοι εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Ὁ σμάραγδος χαράσσει τὸν ὕαλον καὶ δυσκόλως τὸν κουάρκιον λίθον, κυρίως δὲ ἔχει σχῆμα κανονικὸν ἑξάεδρον, πλὴν εὑρίσκεται καὶ ὑπὸ 7 διαφόρους ἄλλας μορφάς. Τὸ χρῶμά του ἀπὸ καθαρὸν πράσινον μεταβάλλεται εἰς λευκὸν καὶ ἀπὸ κυανοῦν πράσινον εἰς κιτρινοπράσινον ἢ κυανοῦν· ὡσαύτως δὲ ἀπὸ βαθὺ πράσινον εἰς τὸ φαιὸν τοῦ μέλιτος. Συνίσταται δὲ ὁ λίθος οὗτος ἀπὸ σίλιγνιν, λευκάργιλλον, ἄσβεστον καὶ ὀξύδιον χρωμίου.

Οἱ ὡραιότεροι σμάραγδοι ἐξάγονται ἀπὸ τὸ Περοῦ καὶ εὑρίσκονται εἰς βράχους καὶ στρώματα γρανιτικά, πολλάκις περιτυλιγμένοι εἰς λεπιδωτὴν ἄσβεστον ἢ ἀνθρακικὸν ἅλας τιτάνου. Ὁ βήρυλλος, ὁ χρυσοπράσινος (aqua marina), τοὺς ὁποίους φέρουσιν ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Σιβηρίας Tchelon, εἶναι εἴδη σμαράγδων διαφερόντων μόνον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον.

Οὐ μακρὰν τῆς πολυτίμου ἐκθέσεως τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard καὶ Συντρ. ὁ Κ. Μ. Morel, γάλλος διαμένων ἐν Λονδίνῳ, φέρει νέον θέλγητρον εἰς τὰ ἀδαμαντοστάσια τοῦ ἀγγλικοῦ δωματίου. Ἐκ τῶν ὡραιοτάτων δὲ δειγμάτων τούτου σημειοῦμεν ἀνθοδέσμην, κατέχουσαν θέσιν γυναικείας πόρπης, ἀπὸ ἄνθρακας καὶ ἀδάμαντας, ἀξίας 15,000 λιρῶν, ἥτις διαμελιζομένη εἰς πολλὰ μέρη σχηματίζει ἄλλα εἴδη γυναικείου καλωπισμοῦ. Πρὸ πάντων δὲ οἱ ἄνθρακες τῆς ἀνθοδέσμης ταύτης εἶναι ἐκλεκτότατοι καὶ πολύτιμοι (ἰδὲ ἀριθ. 189).

Τὸ νῦν λεγόμενον ῥουβίνιον οἱ μὲν Ἕλληνες ὠνόμαζον ἄνθρακα, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι carbunculus (μικρὸν ἄνθρακα), καὶ ἐνίοτε ἔγλυφον ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἐρυθρὸν τοπάζιον ὀνομάζεται ἄνθραξ τῆς Βραζιλίας, ὁ ῥοδόχρους κουάρκιος λίθος, ἄνθραξ τῆς Βοημίας, ὁ καρχηδόνιος ἄνθραξ τῆς Βαυαρίας· εὑρίσκεται δὲ εἰς τὰς ἄμμους τῶν χειμάρρων καὶ τῶν ποταμῶν. Ὁ φερόμενος ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, δηλ. ἐκ τῆς Ταπροβάνης καὶ τῆς Σιάμης, ὅστις εἶναι καὶ ὡραιότερος, συνίσταται ἀπὸ ἀνθρακοῦχον τιτανόχωμα μεμιγμένον μὲ χρυσῖτιν ἐρυθρὰν ἄμμον, θειώδη σίδηρον καὶ φωσφοροῦχον γύψον.

Ὁ βαθύπλουτος Κ. Ἐρρῖκος Φίλιππος Χὸπ, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων πολυτίμων λίθων τῶν ἐντὸς χωριστοῦ κλωβίου εὑρισκομένων πλησίον τῆς Τελωνιακῆς Ἑνώσεως (Τζολφερέϊν), ἐξέθηκε 50 πολυτίμους λίθους δεμένους εἰς σφραγίδας ἢ δακτυλίδια· ἡ σπάνις τῶν λίθων τούτων εἶναι μυθώδης.

Ὁ μέγιστος τῶν ἄχρι τοῦδε γνωστῶν μαργαριτῶν ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐστεμμένος ἀπὸ μικρὸν χρυσοῦν στέμμα. Εἶναι ὀλίγον ἐπιμήκης, ἔχει σχῆμα πιπεριᾶς, ζυγίζει 1,800 κόκκους (grains), ἔχει περιφέρειαν 4½ ἀγγλικῶν δακτύλων (ἰντζῶν) καὶ ἤθελεν εἶσθαι σπάνιον φαινόμενον, ἂν δὲν ἦτον ὀλίγον μελανὸς πρὸς τὰ κάτω, διὸ καὶ χάνει τὴν ἀργυροειδῆ λευκότητα τῆς κεφαλῆς του.

Ὁ μέγιστος βήρυλλος ἀνήκει ὡσαύτως εἰς τὸν Κύριον τοῦτον. Ἔχει μῆκος 8 ἢ 9 ὑφεκατομέτρων καὶ εἶναι μονοκόμματος· ὑπῆρξε δὲ ποτὲ λαβὴ τοῦ ξίφους τοῦ βασιλέως Μουράτ.

Ὁ Cat's eye, λίθος πολύτιμος, εἶδος σμαράγδου ἢ βηρύλλου, ψαρός, πράσινος, ἐρυθρός, κτλ., λαμπων ἀμυδρῶς, συνιστάμενος ἀπὸ σίλιγνιν, λευκάργιλλον, τίτανον καὶ ὀξύδιον τοῦ σιδήρου, δὲν εἶναι σπάνιος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον· ὁ μέγιστος δὲ καὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν εἶναι ὁ τοῦ Κ. Χὸπ, ὅστις λέγεται ὅτι ποτὲ ἀνῆκεν εἰς βασιλέα τινὰ τῆς Κρήτης.

Εἷς ὑάκινθος, εἷς ὀπάλλιος λίθος καὶ εἷς μέγας ἀμέθυστος τῆς Τρανσυλβανίας δὲν εἶναι κατώτεροι τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἀξίαν. Τοῦ ἀμεθύστου τὰ χρώματα εἶναι ἐρυθρόν, πράσινον, ψαρὸν καὶ σπανιώτατα κίτρινον. Φέρεται δὲ ἀπὸ τὴν Ὠβέρνην, ἀπὸ τὰ πλησίον τῆς Πίσης, ἀπὸ βράχους τινὰς πλησίον τῆς Λισβόνης, ἀπὸ τὰ πλησίον τοῦ Galloway παράλια τῆς Ἰρλανδίας καὶ ἀπὸ τὴν εὐφορωτάτην Ταπροβάνην. Κύρια συστατικὰ τούτου εἶναι ἰνδικὸς λευκοσίδηρος (zinc), ἡ σίλιγνις καὶ τὸ ὀξύδιον τοῦ σιδήρου. Ὁ ἰώδους χρώματος ἀμέθυστος μόνον κατὰ τὸ χρῶμα διαφέρει τοῦ σαπφείρου. Ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ τοῦτον σκληρότητα καὶ διαχέει μεγάλην λάμψιν· ὅταν δὲ τὸ χρῶμά του πλησιάζῃ εἰς τὸ ῥοδόχρουν ἢ πορφυροῦν, τότε ἀξίζει ἔτι περισσότερον· ὁ τοῦ Κ. Χὸπ πλησιάζει πολὺ εἰς τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας. Εἰς τὴν Ἀσίαν εὑρίσκεται εἰς τὰς χώρας ὅπου καὶ οἱ σάπφειροι καὶ οἱ ἄνθρακες, ἀλλ' εἶναι ἀφθονώτερος εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὰς δυτικὰς Ἰνδίας.

Ἓν ὡραιότατον τοπάζιον χρώματος ἀμαράντου, δηλ. ἐρυθροκίτρινον, δεμένον εἰς δακτυλίδιον, ἐκτεθειμένον ὑπὸ τῶν Κυρίων Hunt καὶ Roskell, καὶ ἀνῆκον εἰς τὸν αὐτὸν βαθύπλουτον Χὸπ, μᾶς δίδει ἀφορμὴν νὰ εἴπωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τοῦ λίθου τούτου.

Τὸ τοπάζιον, τὸ ὁποῖον εἶναι σκληρὸν ὡς ὁ σάπφειρος, καὶ συνήθως ἔχει χρῶμα κίτρινον χρυσοῦν, εὑρίσκεται εἰς τὴν Σαξωνίαν, εἰς τὴν Βοημίαν, εἰς τὴν Κορνουαλίαν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Μοῦκαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν Βραζιλίαν καὶ τὰ Οὐράλια καὶ τὰ Ἀλτάϊα ὄρη τῆς Σιβηρίας. Λέγεται δὲ ὅτι τὸ τοπάζιον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μαυριτανίας Ἰούβα εἰς τὴν ὁμώνυμον νῆσον τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομά του. Ἡ νῆσος αὕτη λέγουν ὅτι ἔβριθε τοιούτων λίθων καὶ τοσούτων μάλιστα, ὥστε Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος εὗρεν ἕνα 4 κονδύων μήκους, μὲ τὸν ὁποῖον κατεσκεύασε τὸν αὐλὸν τῆς συμβίας του Ἀρσινόης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ λευκάργιλλον, σίλιγνιν, φλωρικὸν ὀξὺ (acide florique) καὶ σίδηρον, καὶ εὑρίσκεται ἐντὸς ἀβακοειδῶν πηλοστρωμάτων γῆς.

Ὁ Κ. Ε. Φ. Χὸπ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκθέτει καὶ

δακτυλίδιον φέρον μέγαν ὠοειδῆ σάπφειρον χρώματος πορφυροῦ, δηλ. μίγμα ἄνθρακος καὶ σαπφείρου, ὅστις εἶναι σπάνιον φαινόμενον εἰς τὸ βασίλειον τῶν τιμαλφῶν λίθων, διότι εἰς τὰ σπλάγχνα του διακρίνονται μικρὰ σπήλαια καὶ φυσαλίδες περιέχουσαι ῥευστόν. Τέλος οἱ Κ. Hunt καὶ Roskell ἐξέθηκαν ὀστρείδιον ἐξ οὗ ῥέει μαργαρίτης, καὶ τεμάχιον ὀστράκου μὲ μαργαρίτας εἰς σχῆμα ἰχθύος. Τὸ τελευταῖον τοῦτο παράγει ἡ Κίνα.

Ἡ Ἰνδικὴ εἶναι ἡ πολυτιμοτέρα κατάκτησις καὶ ἀποικία τῶν Ἄγγλων, διὸ καὶ τὰ προϊόντα τῆς ἐκτεταμένης ταύτης χώρας ἐντὸς τῶν ἀγγλικῶν δωματίων ὑπάρχουσι. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐκπλήττεται ὁ παρατηρητὴς, ὅταν μεταξὺ αὐτῶν ἀπαντᾷ ἐργαλεῖα, λεπτουργήματα, ἀδαμαντουργήματα, ὑφάσματα καὶ κεντήματα σχέδια μὲν ἐγχώρια φέροντα, ἐργασίαν δὲ καὶ τέχνην εὐρωπαϊκὴν ἔχοντα ἄριστα ἀπομιμημένην.

Ἡ Ἰνδικὴ, γονιμωτάτη μήτηρ, ὡς παρετηρήσαμεν, ὅλων σχεδὸν τῶν πολυτίμων λίθων, ἐκθέτει ὡραῖα δείγματα τούτων, πλὴν ἀναλόγως τῆς ἀφθονίας των ἡ προσφορὰ δὲν εἶναι δαψιλής. Ἡ φειδὼ δὲ αὕτη πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἢ εἰς τὴν μεγάλην ἀπόστασιν τῆς χώρας ταύτης, ἢ εἰς τὸ ὅτι, ἐπειδὴ τὰ κειμήλια ταῦτα εἶναι διεσπαρμένα εἰς τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ ἰδιώτην, εἰς ἡγεμόνας ἢ ἀρχηγοὺς ἡμιπολιτισμένους, ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ τὰ λάβωσεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ τὰ στείλωσιν. Ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ ἀξιοθαύμαστα. Περὶ τὰ δύο ὑάλινα κιβώτιά της τὰ πλησίον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ πλήθη συνωθοῦνται μὲ ὄχι ὀλιγώτερον κυματισμὸν ἢ εἰς πᾶν ἄλλο τῶν πεφημισμένων τῆς Ἐκθέσεως πραγμάτων. Οἱ ἀδάμαντες, οἱ ἄνθρακες, οἱ σμάραγδοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ μαργαρῖται εἶναι ἐκλεκτότατοι. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἔχομεν δύο μοναδικὰ περιδέραια, ὧν τὸ μὲν ἐκ 224 κόκκων, τὸ δὲ ἐξ 104. Ἕκαστος δὲ τῶν κόκκων τῶν μαργαριτῶν ἔχει μέγεθος ῥαγὸς τῆς μικρᾶς σταφίδος τῆς Σμύρνης, τῆς ἐπονομαζομένης σουλτανίνας, καὶ θαυμάζονται διὰ τὸ ὁμοιόμορφον στρογγύλον σχῆμά των, διὰ τὴν τελειοτάτην ἐπιφάνειαν καὶ διὰ τὴν λευκότητά των. Ὡσαύτως χρυσῆ τις στολὴ ἀρχηγοῦ τῶν Σεΐκων φέρει δύο ἐπωμίδας ἀπὸ μαργαρίτας, οἵτινες οὐχ ἧττον τοῦ ἀδάμαντος τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ καὶ τοῦ Κυρίων Hunt καὶ Roskell ἐξέπληξαν ἅπαντας. Ὅλοι εἶναι μέγιστοι καὶ λευκοὶ ὡς ἡ χιών.

Ἐκ τῶν ἰνδικῶν ἔργων διαπρέπουσι τρία φάλαρα (προμετώπια ἵππων) μὲ μεγίστους σμαράγδους καὶ μία ζώνη φέρουσα 20 σμαράγδους, ὧν ἕκαστος ἔχει μέγεθος δακτύλου. Τὰ ἔργα ταῦτα, ἅτινα φέρουν πρὸς τούτοις χρυσὸν καὶ μαργαρίτας, εἶναι κατειργασμένα μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ τέχνην.

Ὁ ἀδάμας Δουῤῥιὰ-ἰ-νοὺρ (ἡ θάλασσα τοῦ φωτὸς) περικυκλούμενος ἀπὸ 10 μικροτέρους καὶ χρησιμεύων ὡς στρατιωτικὸν περιβραχιόνιον, δὲν δύναται βέβαια νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν Κὸχ-ἰ-νοὺρ· πλὴν εἰς τὸν μικρὸν ὁρίζοντα τῆς ἰνδικῆς ἐκθέσεως λάμπει τόσον, ὅσον ὁ Κὸχ-ἰ-νοὺρ εἰς τὸν μέγαν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου (ἴδε ἀριθ. 122). Τέλος τὰ ψέλλια, αἱ πόρπαι, τὰ ἀλεξήλια, τὰ περιδέραια, τὰ τεχνητὰ ἀδαμάντινα ἄνθη τῆς Κουττὰκ, τὰ ἐνώτια, οἱ ῥινόκρικοι, τὰ ποδοκόσμια, τὰ περιβραχιόνια καὶ στολίσματα τῆς κεφαλῆς τῶν κατοίκων τῶν βορειοανατολικῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα ἔστειλε τὸ Δελχὶ, οἱ ἐξ ἰνδοκαρύου κατεσκευασμένοι καὶ μὲ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ κοσμήματα πεποικιλμένοι ναργιλέδες τῆς Καλκούτας, αἱ ἐξ ἀχάτου λίθου φιάλαι καὶ αἱ ἐξ ὄνυχος κύμβαι τῆς Λαχωρίας καὶ τὰ πολυάριθμα ἐκθέματα τῆς Βομβάης καὶ τῆς Βουρχαμπούρης εἶναι ἔργα τεχνικώτατα, ἅτινα οὔτε διὰ περιγραφῆς οὔτε δι' εἰκονογραφίας δύνανται νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν φαντασίαν.

Ὁ Κύριος H. P. Truefitt τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 12 γυναικείαν τιάραν ἐξ ἠλεκτροχρόου ὀστοῦ τῆς χελώνης, ἥτις ἐθαυμάσθη ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν λεπτὴν κατεργασίαν της, καὶ περίπλοκον μὲν πλὴν ἁρμονικὸν σχέδιόν της.

Ὁ Κύριος Σαμψὼν Wertheimer τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει μικρὸν κιβώτιον πλουσιώτατα πεποικιλμένον μὲ διαφόρους πολυτίμους λίθους, μὲ μαλαχίτην, καὶ ἐσωτερικῶς ὑπενδυμένον μὲ μεταξωτὸν κατυφέν. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον χρήσιμον διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ἀδαμάντων βασιλίσσης τινὸς ἵσταται ἐπὶ τετραστήλου χρυσοῦ στηλοβάτου μὲ χρυσοῦς ἀστερίσκους καὶ ἁλύσεις περιτυλιγμένον (ἴδε ἀριθ. 100).

Ἀπομακρυνόμενοι τῶν θησαυρῶν τούτων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ φέροντες τὸ βῆμα πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῆς Τελωνιακῆς Ὁμοσπονδίας (Τζολλφερέϊν) εὑρίσκομεν ἐν ἀφθονίᾳ τὸ πολύτιμον ἤλεκτρον τὸ ὁποῖον ἡ Βαλτικὴ ῥίπτει εἰς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας, καὶ τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐτιμᾶτο, καὶ τοσοῦτον εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν ἐθνῶν εἰσήρχετο.

Εἰς τὰ δωμάτια Τζολφερέϊν εὑρίσκομεν ἐνώτια, σφραγῖδας, ἐγχειρίδια, κομβολόγια, κομβία καὶ πλῆθος διαφόρων ἄλλων πραγμάτων ἐκ τῆς ὕλης ταύτης, κατειργασμένων μὲ τέχνην ἐξιδιασμένην, τὴν ὁποίαν εἰς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐκθέτον τοιαύτης ὕλης ἔργα ἀπηντήσαμεν. Τὰ ἐξ ἠλέκτρου ταῦτα

σκεύη ἔχουν χρῶμα ἀνοικτὸν κίτρινον καὶ ἐρυθρὸν παραπλήσιον τῷ κοραλλίῳ· παρὰ ταῦτα δὲ ἐξετέθησαν καὶ διάφορα ἀκατέργαστα τεμάχια ἠλέκτρου, ὧν ἓν διακρίνεται διὰ τὸ μέγεθός του, ἐπειδὴ εἶναι ἴσον μὲ κεφαλὴν μικροῦ παιδίου.

Περιττὸν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ἤλεκτρον ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τοὺς ὁποίους παρήγετο ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φαέθοντος. Ὁ ἀναγνώστης, ὅστις μᾶς ἠκολούθησεν ἕως ἐδῶ, εἶδε τὴν χρῆσίν του· ἐνταῦθα δὲ περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν μόνον, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι, κατὰ τὸν Πλίνιον, πρὸς ἀγορὰν ἑνὸς μικροῦ ἐξ ἠλέκτρου ἀγαλματίου ἔδιδον περισσότερα χρήματα ἢ δι' ἄνδρα ῥωμαλέον καὶ ὑγιᾶ, καὶ ὅτι, κατὰ τὸν αὐτὸν Πλίνιον, καί τοι ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ἐξάγεται ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς, αἱ περὶ τῆς συνθέσεώς του ὅμως γνώσεις αὐτῶν ἦσαν ἀμυδρόταται καὶ ἀμφίβολοι ὡς αἱ ἡμέτεραι.

Τὸ ἤλεκτρον εἶναι εἶδος κόμμεως ἢ ῥητίνης, τὸ ὁποῖον τὰ κύματα ῥίπτουν εἰς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας· ἀφοῦ δὲ ῥιφθῇ, καὶ μεγάλη τρικυμία ἂν ἐπικρατῇ, σπεύδουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἁλίευσίν του, φοβούμενοι μήπως τὰ κύματα πάλιν τὸ ἐπανασύρωσιν.

Ἐντὸς πολλῶν τεμαχίων ἠλέκτρου εὑρέθησαν μυῖαι καὶ ἄλλα μικρὰ τῆς ξηρᾶς ἔντομα (εἴδομεν μάλιστα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τοιαῦτα καὶ εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον καὶ εἰς τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον), ὅθεν καὶ συμπεραίνεται, ὅτι εἶναι προϊὸν μᾶλλον τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης· τίνι τρόπῳ ὅμως ἐκ τῆς θαλάσσης καταντᾷ εἰς τὴν ξηράν, εἶναι ζήτημα ἔτι. Ὁ δόκτωρ Κάρολος Θωμᾶς ἀποδεικνύει, ὅτι εἰς τὰ Σαλαμαντικὰ παράλια ὑπάρχει ὑποθαλάσσιον ὁριζόντειον στρῶμα συσσωματωμένης ἄμμου καὶ ἕτερον γαιανθρακοπηλοῦ, κάτωθεν δὲ τούτων τὸ στρῶμα τοῦ ἠλέκτρου. Ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐξέρχεται, ὑψοῦται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ πλέει πρὸς τὰ παράλια τῆς Πρωσσίας. Τὸ 1848 τρικυμία τις ἔρριψε περὶ τὰς 800 λίτρας. Εἰς τὴν Πρωσσίαν ἀνεκάλυψαν καὶ μεταλλεῖον ἠλέκτρου, τὸ ὁποῖον ἦτο διατεθειμένον οὕτω πως· τὸ ἄνω στρῶμα ἦτο ἄμμος, κάτω τούτου ἦτο στρῶμα κιμωλίας γῆς, ὑποκάτω τούτων ἕτερον στρῶμα ξύλων, μέρος σωζομένων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαλελυμένων εἰς ἀσφαλτώδη ὕλην, καὶ τέλος κατώτατον ὑπῆρχε φωσφορικόν, ἢ μᾶλλον στυπτηριῶδες στρῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ ἤλεκτρον.

Πολλοὶ χημικοὶ εἰκάζουσιν ὅτι ἔχει καταγωγὴν φυτικήν, δηλ. ὅτι εἶναι κοινὴ ῥητίνη ῥέουσα ἀπὸ φυτά, εἴτε θαλάσσια εἴτε τῆς ξηρᾶς, ὡς βάλσαμον τὸ ὁποῖον πηγνύμενον ἀποτελεῖ τὸ ἤλεκτρον.

Εἰς τὸ Βερολῖνον ὑπάρχει τεμάχιον ζυγίζον 18 λίτρας· εἶναι δὲ τὸ μέγιστον πάντων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἤδη, ὅτε ὁ ἄνθρωπος τόσον γοργῶς μεταβαίνει ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον, θέλει κατορθώσει τέλος νὰ μάθῃ ἀκριβῶς καὶ τὰ περὶ τοῦ ἠλέκτρου. Ἐν τούτοις δέ, διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον ἡ Βαλτικὴ χορηγεῖ εἰς τὴν Πρωσσίαν, σημειοῦμεν ὅτι ἡ ἁλιευτικὴ ἑταιρία πληρόνει κατὰ μῆνα εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας περίπου 25,000 διστήλων. Ἐκτὸς δὲ τῆς Πρωσσίας μικρὰ ποσότης ἠλέκτρου εὑρέθη εἰς ἄκραν τινὰ τῆς Σικελίας καὶ εἰς ἑτέραν τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ ἐν Σιλεσίᾳ Κ. Β. Μπεργμὰν, πλησίον τῶν ἠλέκτρων τούτων, ἐξέθηκε διάφορα ὀκτάγωνα ἢ ᾠοειδῆ τοπάζια ἐκ τοῦ ὄρους τῶν Γιγάντων, ποικίλα χρώματα ἔχοντα καὶ λαμπρότατα καὶ καθαρώτατα ὕδατα.

Ὁ Κ. Ι. Α. Βιντερφὲλδ ἐξέθηκεν ἀγγεῖα, ψέλλια, δακτυλίδια, μαχαίρια, κυμβία, κιβώτια, βελονοθήκας, χαρτομάχαιρα, σαντράκια καὶ ἄλλα ἠλέκτρινα σκεύη, εἰργασμένα μὲ μεγίστην ὑπομονὴν καὶ τέχνην, ὡς μαρμάρινα ἢ ξύλινα.

Ὡραῖον καὶ εὐφυὲς ἐνταυτῷ ἔργον τοῦ Τζόλφερεϊν εἶναι ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 35 περόνη τὴν ὁποίαν ἡ πλησίον τοῦ Φραγκφόρτου μικρὰ πόλις Hanau ἔπεμψε. Τὸ σχῆμά της εἶναι μικρὰ γάστρα φέρουσα ὑψηλὸν καρυόφυλλον πρασίνως μιλτωτόν, τοῦ ὁποίου ὁ κάλυξ φέρει ἀδάμαντας, ἄνθρακας καὶ ἄλλους τιμαλφεῖς λίθους. Ἡ γάστρα εἶναι ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἐπίσης, ὅταν δὲ ἦναι ὁμοῦ μὲ τὸ καρυόφυλλον χρησιμεύει ὡς λαμπρὸς στολισμὸς τοῦ ὅλου ἑνὸς καλλυντηρίου (toilette), ὅτε δὲ τὸ καρυόφυλλον ἀπὸ τὴν γάστραν δι' εὐφυοῦς μηχανισμοῦ ἀποσπᾶται, τοῦτο χρησιμεύει ὡς περόνη γυναικείας κόμης.

Οὐ μακρὰν τῆς μοναδικῆς ταύτης ἐκθέσεως τῶν ἠλέκτρων, εὑρίσκεται καὶ ἡ συλλογὴ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἐν αὐτῇ βλέπομεν μίαν ἀνθοδέσμην τοῦ Κ. Ῥωμαὶν, ἀδαμαντοδέτου τῆς αὐλῆς ἐν Ῥοττερδὰμ (Ὀλλανδίᾳ), ἐξ ἀδαμάντων καὶ μεγίστων μαργαριτῶν, φέρουσαν τὴν εἰκόνα τῆς Βασιλίσσης καὶ ἀξίζουσαν μόνον 1,400 λίρας. Πλησίον δὲ ταύτης εἶναι καὶ ὁ ἱέραξ τοῦ δουκὸς Δεβονσχέϊρ.

Ὁ ἱέραξ οὗτος, ὁ ἀξίας μὲν 30,000 λιρῶν, μεγέθους δὲ ὢν μελεαγρίδος (αἰγυπτιακῆς ὄρνιθος), εἶναι ὅλος κεκαλυμμένος ἀπὸ ἀναριθμήτους ἄνθρακας, καλάϊδας (περουζέδες) καὶ ἤλεκτρον. Ἡ κεφαλὴ

αὐτοῦ χωριζομένη ἀπὸ τὸν λαιμὸν σχηματίζει ποτήριον, ἐξ οὗ ἔπιόν ποτε διὰ νὰ φιλιωθῶσιν οἱ δύο κόμητες τῶν δύο διαφερομένων οἰκογενειῶν τῆς Ὀλλανδίας, δι' οὓς καὶ κατεσκευάσθη (*ἴδε ἀριθ.* 98).

Παρὰ τὸν φυλλώδη στέφανον, τὰ ταινιώδη διαδήματα καὶ τὰς ἀνθοειδεῖς μαργαροφόρους περόνας τοῦ ἐν Παρισίοις Κ. Λεμονίε, ἔργα κομψότατα μὲν, ὄχι δὲ καὶ ἀναλόγως βαρύτιμα, ἐπειδὴ ἡ ἀξία των εἶναι μόνον 25,000 *λιρῶν δὲν ὑπάρχει ἄλλη συλλογὴ ἀδαμάντων περὶ τῆς ὁποίας κοινῶς νὰ ὁμιλῶσι μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἐπικρίσεως. Οἱ ἀδάμαντες οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἱσπανίας, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ συρμοῦ δὲν ἤθελεν ἀνταλλάξει αὐτοὺς οὐδὲ μὲ τὸν μέγαν Κὸχ-ἰ-νοὺρ γυμνὸν ὄντα καὶ ἀτημέλητον.*

Ἐνώπιον τῆς συλλογῆς ταύτης, συνισταμένης ἀπὸ 15 *ἢ* 18 *τεμάχια, δηλ. περόνας, πόρπας, ψέλλια, ἐνώτια, διαδήματα, ἀνθοδέσμας καὶ ἓν ἀδαμαντοκόλλητον ξίφος, ἠκούσαμεν Κυρίας τῆς ἀνωτάτης τάξεως, γνωστὰς εἰς τὸ μέγα ἀγγλικὸν ἔθνος διά τε τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐγενῆ καταγωγήν των, νὰ ἐκφωνήσωσι θαυμαστικὰς ἐκφράσεις ἀκρατήτους, ὡς νὰ ἦσαν νεοφανῆ πράγματα εἰς ταύτας τὰς ἐχούσας τετραπλάσια καὶ πενταπλάσια τούτων εἰς τὰ κιβώτιά των. Ἁπλῆ δέ τις παρατήρησίς δὲν εἶναι ἀκατάλληλος ἐνταῦθα. Τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἡ εἴσοδος εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἐπληρόνετο ἓν σελίνιον, καὶ ὁ ὄχλος ἐσύχναζεν εἰς αὐτὸ, εἴδομεν τὸν ὄχλον τοῦτον νὰ συνωθῆται, νὰ ἱδρόνῃ διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τοὺς ἀδάμαντας τῶν Κυρίων* Hunt *καὶ* Roskell *καὶ ἐκεῖ ἕκαστος νὰ προφέρῃ τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ του. Ἕκαστος ἤθελεν ἓν τῶν πολυτίμων ἐκείνων λίθων διὰ νὰ κάμῃ τὴν τύχην του, δὲν ἐξέταζε δὲ οὔτε τὴν τέχνην οὔτε τὴν ἐργασίαν. Ὅτε δὲ ἡ εἴσοδος ἐπληρόνετο* 5 *σελίνια, καὶ κατ' ἀρχὰς* 1 *λίραν, αἱ δούκισσαι, αἱ πριγκιπέσσαι καὶ αἱ κόμησσαι μὴ συνωθούμεναι, ἀλλὰ βαδίζουσαι ἀξιοπρεπῶς, καὶ μάλιστα συνοφρυούμεναι, παρήρχοντο μὲν πλησίον τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ, τῶν σαπφείρων καὶ ἀδαμάντων τῶν Κυρίων* Storr *καὶ* Mortimer *ἵσταντο δὲ μεμαγευμέναι ἐνώπιον τῶν πολυτίμων λίθων τῆς βασιλίσσης τῆς Ἱσπανίας ἐπιφωνοῦσαι· Τί ὡραῖα! Ὁποία φιλοκαλία! Ὁποία ἁρμονία! Τφόντι, βλέπεις ἐκεῖ τὰ φύλλα τῆς δάφνης διὰ τῆς μίλτου προσφυέστατα ἀπεικονισμένα κατά τε τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὸ σχῆμα· βλέπεις νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθέων χαριέστατοι θύσσανοι μαργαριτῶν καὶ ἄλλων λίθων· βλέπεις τὸ ἄνθος τῆς πορτοκαλλέας φυσικώτατα ἀπεικονισμένον διὰ μακρῶν μαργαριτῶν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τεχνικώτατα καὶ κομψότατα ἔργα· ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ ἀδάμας, ὁ σάπφειρος ὁ ἄνθραξ, ὁ σμάραγδος, ὁ μαργαρίτης οὐδέποτε διετέθησαν φυσικώτερα, ἁρμονικώτερα, μὲ περισσοτέραν φιλοκαλίαν, ἀναλογίαν καὶ ἐπιτηδειότητα.*

Φαντάσθητι τοιοῦτο διάδημα, μὲ πλατέα πράσινα φύλλα, στέφον μέλαιναν κόμην ὑπὲρ κρινολεύκου μετώπου, ὑπεράνω ὡραίων ἀμυγδαλοειδῶν καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν· φαντάσθητι τὴν καλλιμάργαρον ἐκείνην περόνην, ἔχουσαν σχῆμα ῥοδοφύλλου ἀνθοδέσμης, εἰς τὸ στῆθος εὐζώνου καὶ κομψοῦ ἀναστήματος περιβεβλημένου τὸν πλουσιώτατον κατυφὲ τῆς Λουγδονικῆς Ἐκθέσεως, τὴν ὁποίαν παρακατιόντες θέλομεν ἀπαντήσει· φαντάσθητι, λέγω, τοιαύτην Κλεοπάτραν, ἐν μέσῳ λαμπρᾶς καὶ ηὐτρεπισμένης μὲ τὰ ἐκλεκτότερα τοῦ παλατίου τούτου ἔργα αἰθούσης, ἀκοντίζουσαν ἐναλλὰξ γλυκὺ βλέμμα πρὸς χαρακτῆρας οἷοι τοῦ Δημοκρίτου καὶ τοῦ Ἡρακλείτου, καὶ ἔπειτα εἰπὲ, ὅτι οἱ Κύριοι οὗτοι ἔτι θέλουν θρηνογελάσει διὰ τὴν ἀνοησίαν τοῦ κόσμου τούτου.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Κυρίου L. Rouvenat *τῶν Παρισίων ἡ εἰς τὸν ἀριθ.* 58 *περόνη ἐξ ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, ἐργασίας τῆς πλέον λεπτῆς, καὶ φιλοκαλίας σπανιωτάτης, δὲν παραχωρεῖ τὰ δευτερεῖα εἰς κανὲν ἄλλο τῶν ἀδαμαντουργημάτων τῆς Γαλλίας. Ἡ ῥηθεῖσα εἰκονογραφία δὲν δίδει εἰμὴ ἀτελῆ σχεδὸν ἰδέαν ταύτης.*

Ἤδη μεταβαίνομεν εἰς τὰ ἀδαμαντοστάσια τῆς Ῥωσσίας, ὧν αἱ θύραι βραδέως ἠνοίχθησαν εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τῶν ὁποίων πᾶν τεχνούργημα φέρει ξενότροπόν τι μοσκοβικὸν σχέδιον, διάφορον τῶν σχεδίων τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν.

Οἱ Κύριοι Κάρολος Μπολὲν καὶ Ἰὰν, ἀδαμαντοδέται τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Οἴκου, ἐξέθηκαν ἀδαμάντινον διάδημα μὲ ὡραίους ὀπαλλίους λίθους, ἀξίας 4·800 *λιρῶν, ὅπερ μὲ τὸ τῶν Κυρίων Καίμερερ καὶ Ζέφτυγγεν, ἑτέρων ἀδαμαντοδετῶν τῆς αὐλῆς, συνθεμένου ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ* 12 *διαφανεστάτους μακροὺς σμαράγδους, ἀξίας* 3,315 *λιρῶν, κατέχουν διακεκριμμένην θέσιν μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς λαμπρᾶς ταύτης τέχνης· μάλιστα δὲ προτιμῶνται ὑπὸ πολλῶν τὰ ἔργα ταῦτα, διότι οἱ λίθοι δὲν εἶναι κεκαλυμμένοι ὄπισθεν ἀπὸ ἄργυρον ἢ ἡμιτεθαμμένοι ἐντὸς τοῦ μετάλλου τούτου, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὸ δέσιμον, ἀλλ' ἕκαστος κρατεῖται ἀπὸ ἀνεπαίσθητον λεπτότατον ἀργυροῦν σύρμα, ὥστε ὡς φύλλα δένδρου τρέμουν πρὸς τὴν ἐλαχίστην πνοὴν τοῦ ἀνέμου, οἱ δὲ λίθοι καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν φαίνονται ἐντελέστατα. Τὴν στερεότητα καὶ διάρκειαν τῆς ἐργασίας ταύτης δὲν γνωρίζομεν. Περιττὸν*

δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν τούτων κειμηλίων καταφαίνεται ἄκρα φιλοκαλία καὶ ἁρμονία (ἰδὲ ἀριθ. 188).

Εἰς τὰ κιβώτια τῶν δύο τούτων τεχνιτῶν ὑπάρχουν ὀλίγα περιδέραια, περόναι, ψέλλια καὶ ἀνθοδέσμαι μὲ λευκοὺς καὶ μαύρους μαργαρίτας, σμαράγδους καὶ καλάϊδας, ἀξίας 5,500 λιρῶν· Ἡ δὲ ἐργασία καὶ ὁ ῥυθμὸς εἶναι καθ' ὅλου ἀνάλογα πρὸς τὰ τῶν δύο εἰρημένων διαδημάτων, καὶ πρὸς τὴν γαλλικὴν τέχνην. Πλησίον τούτων εἷς μέγας βήρυλλος, καὶ ἕτερος μέγας κυανοῦς λίθος καλούμενος Φενακίτης τῶν Οὐραλίων, κινοῦσι τὴν περιέργειαν τῶν θεατῶν.

Ὁ Φενακίτης οὗτος, ζυγίζων 710 καράτια καὶ λάμπων ὡς ὁ διαφανέστατος ἀδάμας, ἔχων δὲ καὶ διαφανέστατα ὕδατα, καὶ χρῶμα κυανοῦν αἰθρίου οὐρανοῦ, εἶναι ζήτημα σήμερον ἂν ἦναι ἀδάμας κυανοῦς ἢ ἕτερος πολύτιμος λίθος. Οἱ ἐξετάσαντες αὐτὸν εὗρον τὸ τραχὺ τοῦ ἀδάμαντος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τούτου, ἐκτὸς ἑνός, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὸν εἰσάξωσιν εἰς τοὺς λίθους ἐκείνους· ὅπερ ἂν ἐγένετο, ἡ τιμή του ἤθελεν ἀναβῆ εἰς ἑκατομμύρια, ἐνῷ ἤδη, κατὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας παρ' ἑνὸς τῶν ἐπιστατῶν τῆς ῥωσσικῆς ἐπιτροπῆς ἔλαβον, ἀξίζει μόνον 160,000 λίρας.

Τὸ κιβώτιον τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, ἐν ᾧ τὰ κειμήλια ταῦτα φυλάττονται, εἶναι κειμήλιον αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Καί τοι δὲ οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον περιγραφήν, διότι διεκφεύγει τῆς γραφίδος τὴν ἱκανότητα, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παρασιωπηθῇ. Εἶναι ἀπὸ ἔβενον ἄριστα κατειργασμένον· ἐπὶ τούτου δὲ ὑπάρχουσιν γεγλυμμένα ἐπὶ ἀμεθύστων καὶ λοιπῶν πολυτίμων λίθων κεράσια, ἀπίδια καὶ σταφυλαὶ μὲ τὰ φύλλα των, ὥστε τὸ ὅλον ἀνήκει εἰς τὴν ἀδαμαντουργίαν καὶ ξυλουργίαν ἐν ταὐτῷ (ἰδὲ ἀριθ. 48).

Διερχόμενοι τὴν ἀγγλικὴν ἀδαμαντουργίαν, ἀκουσίως παρελείψαμεν τῶν Κυρίων Παραβάνα καὶ Κασσέλα τὴν κοραλλίων συλλογήν, ἥτις προσφέρει πᾶν γυναικεῖον κόσμημα ἐκ τοῦ λιθώδους τούτου φυτοῦ τῆς θαλάσσης.

Πλησίον ταύτης ὑπάρχει Βάκχος διακρινόμενος διὰ τὴν ἐργασίαν του. Ἐκτὸς τούτου δὲ οἱ ῥηθέντες Κύριοι ἐξέθηκαν πλῆθος κοραλλίων, τὰ ὁποῖα κατέχουν μεγάλην ἔκτασιν καὶ φαίνονται τοιαῦτα ὡς εἶναι, ὅταν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξάγωνται.

Καὶ τὸ κοράλλιον ἐχρησίμευε πολὺ εἰς τὰ στολίσματα τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἡ ζωηρὰ φαντασία τῶν προγόνων μας, ἡ ἐκ τῶν διαφανῶν πέπλων τῆς μυθολογίας μας πᾶν τι παραγαγοῦσα, ἡ πλάσασα τὸν ὄνυχα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τὸ ἤλεκτρον ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φαέθοντος, ἔπλασε καὶ τοῦτο ἀναπαύσασα τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης ἐπὶ χλόης· ἡ χλόη ἀπελιθώθη καὶ ἐκ τοῦ αἵματος ἐκείνης ἔλαβε τὸ αἱμόχρουν.

Ἡ ζωϊκὴ αὕτη οὐσία ἁλιεύεται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Τυῤῥηνικὴν θάλασσαν, δηλ. εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Σικελίαν. Εἶναι δὲ τριῶν χρωμάτων, λευκόν, μαῦρον καὶ ἐρυθρόν, ὧν τὸ λευκὸν εἶναι τὸ πολυτιμότερον. Τὸ κοράλλιον ἐντὸς τῆς θαλάσσης φύεται ὡς χόρτος καὶ ἐξάγεται διὰ κάμακος. Συνίσταται δὲ ἀπὸ ἀνθρακικὸν ἀσβέστου, ὀλίγον σίδηρον, ὀλίγην πηγματώδη ὕλην καὶ ἄλλας τινὰς οὐσίας. Οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς καὶ οἱ σημερινοί, ἐπὶ πολὺ μετεχειρίζοντο τὴν κόνιν του ὡς ἀντισπασμωδικὴν καὶ πραϋντικὴν τῶν νεύρων· τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀπεδείχθη σήμερον καθ' ὅλα ἐσφαλμένον.

Ἐκ τῶν ὡραίων λίθων τῆς ῥωσσικῆς ἐκθέσεως ὁ κάλαϊς, ὁ συγγενὴς οὗτος τοῦ μαλαχίτου λίθου, ἐκτίθεται ἐνταῦθα μὲ ἐπίδειξίν τινα· ἓν ψέλλιον μάλιστα ἐκ τοῦ λίθου τούτου ἐπισύρει πολὺ τὴν προσοχὴν τοῦ πλήθους. Ὁ κάλαϊς τῶν ἀρχαίων ἀμφίβολον ἂν ἦναι ὁ σημερινὸς Turquoise τῶν Εὐρωπαίων ἢ ὁ Περουζὲς τῶν Ὀθωμανῶν· ἡμεῖς ὅμως παρεδέχθημεν τὴν λέξιν, διότι ἐκ διαφόρων περιγραφῶν συνάγομεν, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα σημαίνουσι σχεδὸν τὸ αὐτό. Οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι τὴν ὀνομάζουν Turquoise ἕνεκα πρασίνων ἢ κυανῶν ὀστέων (καταντῶσι δὲ τοιαῦτα ἐκ τῆς πολυχρονίου διαμονῆς των ἐν τῇ γῇ), τὰ ὁποῖα ὠνόμασαν οὕτως ὅτε κατὰ πρῶτον ἐφέρθησαν ἐκ τῆς Τουρκίας.

Τέλος διὰ νὰ τελειώσωμεν τὴν περιγραφὴν τῶν πολυτίμων λίθων, καί τοι ἠναγκασμένοι νὰ παραλείψωμεν πλείστους δευτερεύοντας, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀποτελεῖ μέγα ποσόν, ὅπερ ἂν τυχὸν περιήρχετο εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑλλάδος, ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετὰ οὐσιῶδες, ἀναφέρομεν τὸν μέγα καρχηδόνιον ἢ ὀπάλλιον λίθον τῆς Αὐστρίας, ζυγίζοντα 526 καράτια, τὸν ὁποῖον ἐξέθηκαν οἱ Κύριοι Γολσμὶθ καὶ Τιοί.

Οἱ λιθολόγοι συγχέουν τὸν ὀπάλλιον λίθον μὲ τὸν κουάρκιον, τὸν ἀχάτην, τοὺς χάλικας καὶ ἄλλα σώματα· φρονοῦσι δὲ ὅτι ὁ καρχηδόνιος λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ ἀρχαῖοι ἐχάραττον ἐπιτυχῶς, πλησιάζει μᾶλλον τῶν ἄλλων εἰς τὸν σημερινὸν ὀπάλλιον λίθον διαιρούμενον εἰς 7 κλάσεις. δηλ. τὸν πολύτιμον, τὸν κοινόν, τὸν πύρινον, τὸν ξύλινον, τὸν ἡμιοπάλλιον, τὸν ἰασπίζοντα καὶ τὸν μαργαρώδη·

Ὁ ὀπάλλιος ἢ καρχηδόνιος λίθος τῆς Αὐστρίας,

εὑρέθη εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, πατρίδα γενικὴν τοῦ πολυτίμου τούτου λίθου· εἶναι δὲ μᾶλλον καμπυλοειδής, καὶ ἡ γαλακτόχρους ἐπιφάνειά του σπινθηροβολεῖ θαυμασίως τὰ ἡδέα τῆς Ἴριδος χρώματα κατὰ πᾶσαν ἀλλαγὴν ἐπόψεως. Ἡ δὲ τιμή του εἶναι μόνον 4,500 λίραι.

IX.

Ἀργυρᾶ σκεύη.

Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν λυχνούχων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἔχετε ἰδέαν τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀργυρῶν σκευῶν· τὸ οὐσιῶδες ὅμως τοῦτο κεφάλαιον ἤθελε μείνει ἀτελέστατον, ἐὰν εἰς ἐκεῖνα μόνον περιωριζόμεθα.

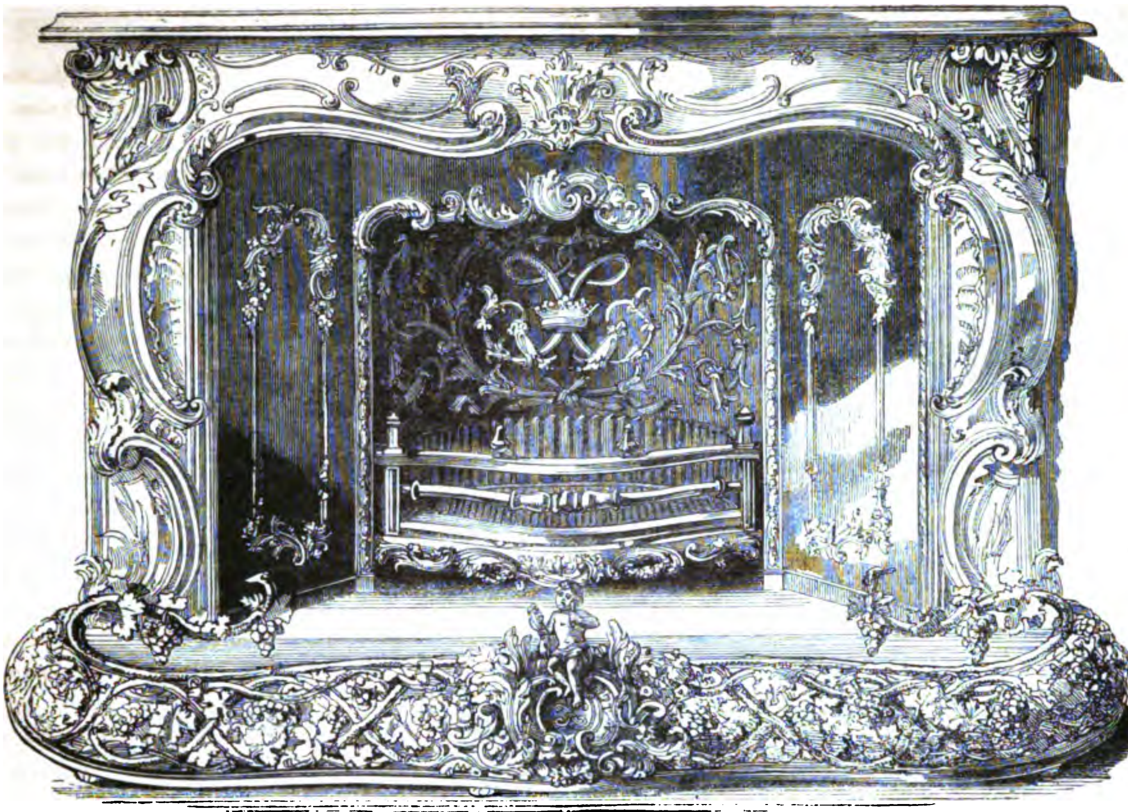
Οἱ Κύριοι Hunt καὶ Roskell ἐξέθηκαν ἐστεμμένον καὶ ἔφιππον Ναπολέοντα, προωρισμένον βέβαια διὰ τὴν αἴθουσαν ἡγεμόνος ἢ πλουσίου εὐγενοῦς. Σύγκειται δὲ ἀπὸ τρίγωνον στηλοβάτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου χαριέντως εἶναι χαραγμένα παρισινὰ μνημεῖα καὶ τὰ σήματα τοῦ μονάρχου. Εἰς τὰς τρεῖς γωνίας τοῦ στηλοβάτου ἵστανται τρεῖς ξιφήρεις ἀξιωματικοί· ἡ δὲ ἄνω βάσις του εἶναι βραχώδης, καὶ ἐπὶ ταύτης κυλίεται δράκων καταπατούμενος ἀπὸ τὸν ὀρθοποδοῦντα ἵππον τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς, ὅστις ἀγερώχως καὶ ὑπερηφάνως διοικεῖ τὸ ζῶον, καὶ συγχρόνως προστάσσει διὰ τῆς δεξιᾶς.

Μία μεγάλη ἀσπὶς, τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἔδωκε βραβεῖον εἰς τὸ ἱπποδρόμιον τοῦ Ἄσκοτ, καὶ ἡ ὁποία σήμερον ἀνήκει εἰς τὸν Σιρ Ἰωάννην Μίλλ, σχέδιον τοῦ Κ. Ἀλφρέδου Βράουν, εἶναι ὡραῖον δεῖγμα τῆς ἀγγλικῆς ἀργυροποιΐας. Ἡ ἀσπὶς αὕτη παριστᾷ τὸν Μέγαν Πέτρον θριαμβεύοντα κατὰ τῆς ἀμαθίας, κακίας καὶ φιλοδοξίας· τὸν παριστᾷ ἐργαζόμενον ὡς ξυλουργὸν εἰς τὸ Deptford, κτίζοντα ὕστερον τὴν Πετρούπολιν, κατισχύοντα τῆς ἀποστασίας τῶν Στρελίτσων, παριστάμενον εἰς τὴν μάχην τὴν παρὰ τὸν Προῦθον ποταμὸν, καὶ στέφοντα τὴν Αἰκατερίνην Αὐτοκράτειραν.

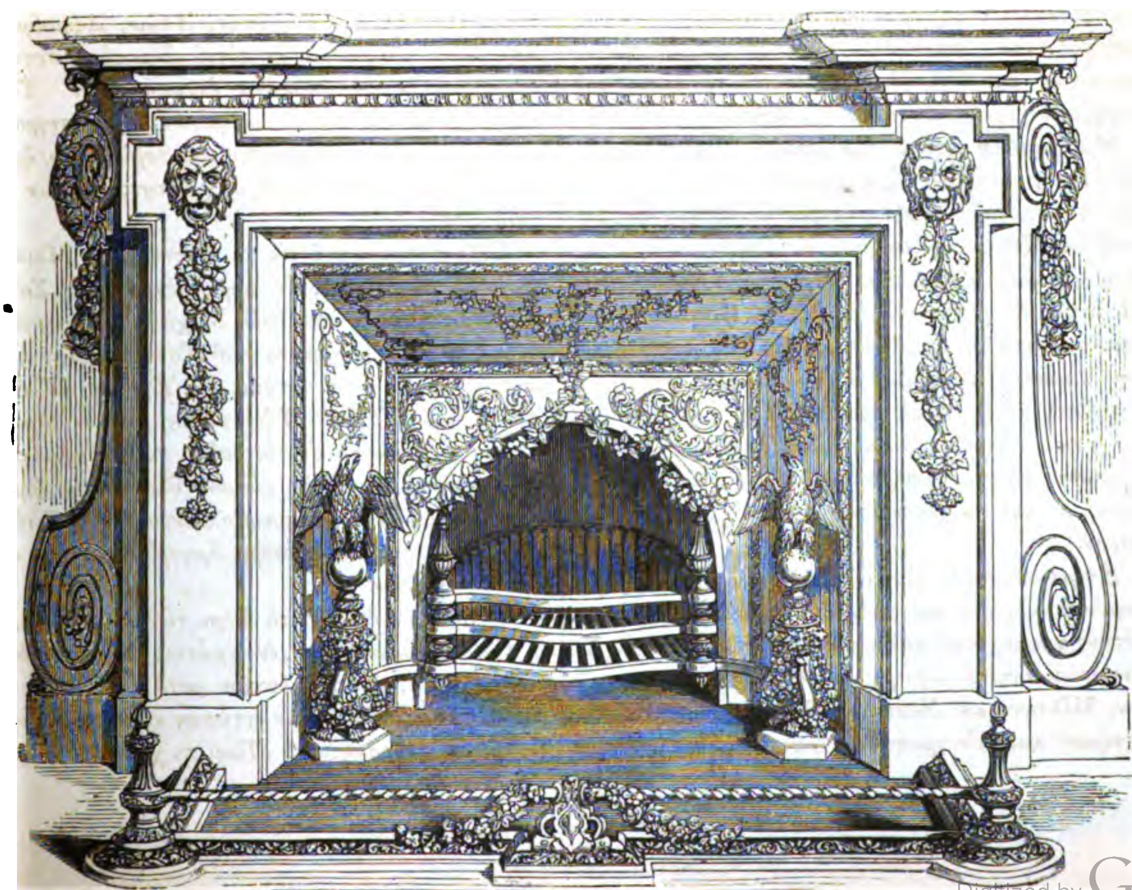
Ἑτέρα στογγύλη ἀσπὶς, ἀτελείωτος ἔτι ἐξ ὀξυδωμένου ἀργύρου καὶ σιδήρου, ἀνήκουσα εἰς τοὺς αὐτοὺς χρυσοχόους καὶ σχεδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀντωνίου Vechte, ἀφιερωμένη δὲ εἰς τὸν Σχεκσπεῖρον, Μίλτωνα καὶ Νεύτωνα, εἶναι ἐκ τῶν περικλεεστέρων καὶ αἰνιγματωδεστέρων ἔργων τὰ ὁποῖα ἐνταῦθα ἀπηντήσαμεν. Ἐπὶ ταύτης φαίνονται ἔκτυποι· ά. ὁ Σχεκσπεῖρος ἐπὶ τοῦ πλοίου τῆς ἀθανασίας διαπορθμεύων τὸν ποταμὸν τοῦ βίου, καὶ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, αἵτινες τῷ δεικνύουσι τὰ ποικίλα ἐλαττώματα καὶ τὰς κακίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἅτινα καὶ παρίστανται ἐπὶ τῆς ἀσπίδος δι' ἀνθρωπαρίων βασανιζομένων ἀπὸ τέρατα· ἐπὶ τῆς πλευρᾶς δὲ τοῦ πλοίου φαίνονται αἱ ἑπτὰ ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρεῖς Σειρῆνες ἀναγινώσκουσαι τὰ ποιήματα τοῦ Σχεκσπείρου· ὁ ἔρως καθήμενος ἐπὶ δελφῖνος καὶ ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα ἀνάγονται ὡσαύτως εἰς τὸν ἔνδοξον τοῦτον ἄνδρα· β'. ὁ Μίλτων, ὁ μέγας οὗτος καὶ τυφλὸς ποιητὴς, ὅστις ὑπαγορεύει εἰς τὴν θυγατέρα του τὸν Ἀπολωλότα Παράδεισον, βοηθούμενος ὑπὸ δύω γυναικῶν, ὧν ἡ μὲν φέρει δᾷδα, ἡ δὲ λύραν, δηλ. τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ποίησιν· πρὸς τὰ δεξιὰ τούτου, ἡ Εὔα ἁμαρτάνει καὶ παρακινεῖ τὸν Ἀδὰμ νὰ τὴν μιμηθῇ· ἐξ εὐωνύμων δὲ φαίνονται Ἄγγελοι πορευόμενοι πρὸς τὴν Ἐδὲμ καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Ἄβελ καὶ Σατανᾶ μονομαχία· γ'. ὁ Νεύτων, ὅστις ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ σφαῖραν θαυμάζει τὰ θαύματα τοῦ οὐρανοῦ, περιστοιχίζεται δὲ ἀπὸ τὴν σοφίαν, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν χρόνον, οἵτινες ἀγωνίζονται νὰ καταστρέψωσι τὴν ἀμάθειαν καὶ δεισιδαιμονίαν. Ἑτέρα γυνὴ εὑρίσκεται πλησίον αὐτοῦ, ἥτις ἀλληγορεῖται πρὸς τὴν γῆν διδάσκουσαν τὰ τέκνα της, δηλ. τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικήν. Οὐ μακρὰν δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ πλανητικὸν σύστημα, λεπτομερέστατα ἐκτυπωμένον. Ταῦτα καὶ πλῆθος ἄλλων ἀντικειμένων καὶ ἐπιγραφῶν σχηματίζουν τὸ πολύμοχθον καὶ βαρὺ τοῦτο, ἔργον, ἐφ' ᾧ ὁ ἄριστος ἥρως τῆς ἀρχαιότητος ἤθελεν ὑπεραίρεσθαι.

Ἓν ἀντίτυπον τοῦ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ἀγγείου Βαρβερίνη, ἓν περίπλεγμα τοῦ Σατανᾶ καταβαλλομένου ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου, ἀνήκοντα εἰς τὸν κόμητα τοῦ Τσέστερ-Φὶλ, ἡ Ἰωάννα δ' Ἄρκη, ἡ συνάντησις τοῦ Ἐρρίκου Η' εἰς τὸ πεδίον τοῦ Χρυσοῦ Ὑφάσματος μὲ τὸν Φραγκῖσκον Α', ἀνήκοντα εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Νόρφολκ, καὶ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον θαυμαζόμενον ἀγγεῖον τοῦ Διὸς κεραυνοβολοῦντος τοὺς Τιτᾶνας, εἶναι τὰ καταπληκτικώτερα ἀργυρᾶ ἔργα τῶν εἰρημένων τεχνιτῶν.

Μεταβαίνοντες εἰς τὰ ἔργα τῶν Κυρίων R. καὶ S. Carrard ἀπαντῶμεν ἐν πρώτοις μέγιστον ἀργυροῦν ἀγγεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετὰ θαυμασίας ἐπιτηδειότητος ὑπάρχουσιν ἐντύπως κατειργασμένοι οἱ ἆθλοι τοῦ Ἡρακλέους. Ἰδοὺ π. χ. ὁ βραχίων τοῦ

112

113

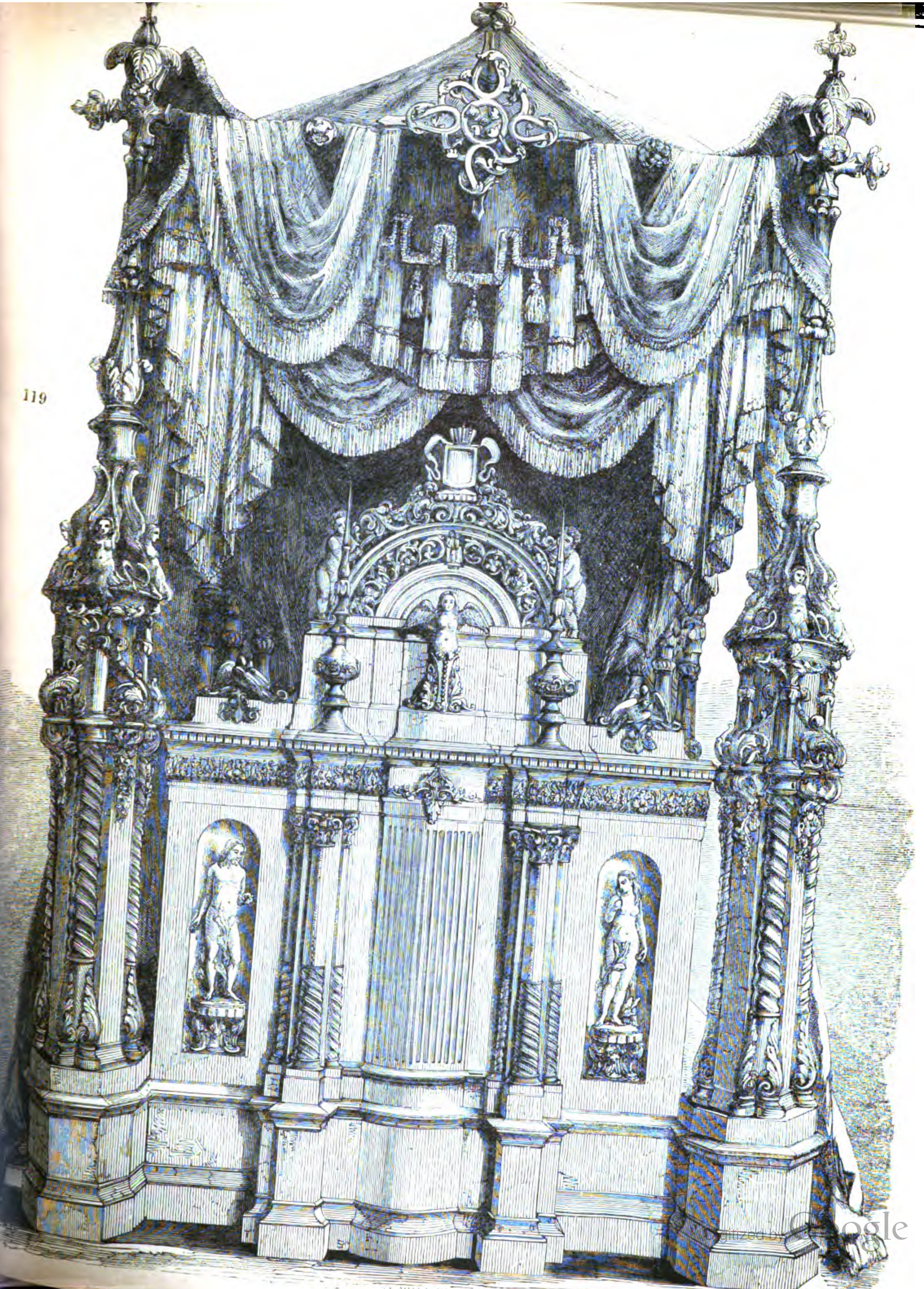

114

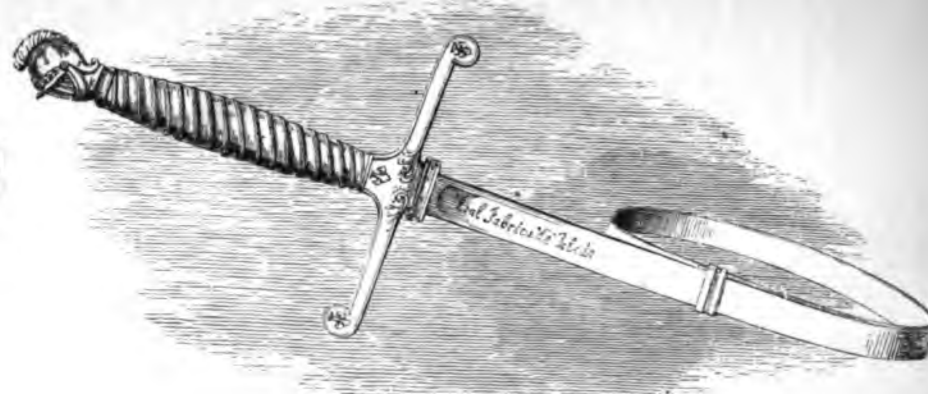
115

119

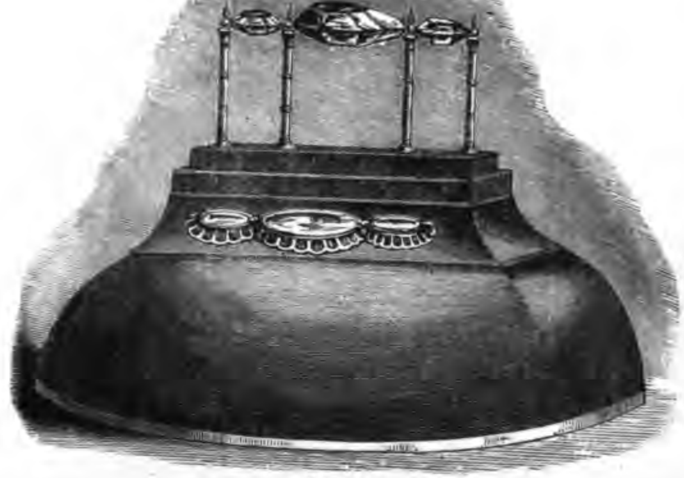

116

117

118

ἀγγεῖου ἡ Λερναία Ὕδρα, ὁ μακρὸς λαιμός του αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες, καὶ ἡ βάσις του ἡ κάθαρσις τῶν σταύλων τοῦ βασιλέως τῆς Ἤλιδος Αὐγείου· ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ ἀγγείου τούτου ἀνορθοῦται ὁ γυμνὸς Ἡρακλῆς μὲ τὴν Λερναίαν Λεοντῆν κρατῶν ῥόπαλον, καὶ ἕτοιμος νὰ πατάξῃ ἕνα τῶν χρεμετιζόντων ἵππων τοῦ Διομήδους. Ὁ Ἐρυμάνθιος κάπρος, ἡ Κερυνῖτις ἔλαφος, ὁ ταῦρος τῆς Κρήτης καὶ ὅλα τὰ ἄλλα φαίνονται κατὰ σειρὰν ἐπὶ τοῦ μυθολογικωτάτου τούτου σκεύους, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἰδέα καὶ τὸ σχῆμα ὄζουν ἀρχαίας τέχνης.

Ἕτερον ἀριστούργημα τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν, μικρὸν μὲν, τέλειον δὲ, εἶναι μία σακχαροθήκη σχῆμα ἔχουσα κογχυλώδους ἅρματος συρομένου ἀπὸ δύο θαλασσίους ἵππους ἐπὶ τῶν ἀφρῶν τῆς θαλάσσης, ἐφ' ὧν κολυμβῶσι καὶ Νηρηΐδες. Ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν τρίαινάν του σχηματίζει τὴν λαβὴν τῆς σακχαροθήκης ταύτης, ἥτις, καί τοι δὲν ἀποδεικνύει μεγάλην ἐργασίαν, διὰ τὸ ἁπλοῦν αὐτῆς ὅμως καὶ τὴν εὐφυᾶ ἰδέαν, εἶναι ἱκανὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοῦ πλουσιωτάτου μεγιστᾶνος τὰς θύρας.

Δύο δισκοπότηρα μὲ ταὼς μαργαροφόρους, ὧν ἕκαστος κρατεῖ εἰς τὸ ῥάμφος του μέγαν σμάραγδον, ἀνήκοντα εἰς τοὺς Κυρίους Havrey καὶ Συντρ., καὶ τοῦ Κ. Μόρελ ἡ κύμβη ἢ τὰ ἐκ lapis-lazuli σχήματος κογχυλώδους ἀγγεῖα, φέροντα τὸν Τρίτωνα καὶ τὰς Ναϊάδας, ἢ τὰ ἀπὸ ἀνατολικὸν ἀχάτην ἢ κρύσταλλον ἀγγεῖα, τὰ δεμένα μὲ χρυσίον καὶ μίλτον, μὲ διάφορα πρόσωπα καὶ κλαδία, εἶναι πᾶν ὅ,τι ὡραιότερον ὁ ἄργυρος καὶ ὁ ψαλιδωτὸς κρύσταλλος δύνανται νὰ παραστήσωσιν.

Ἐκ τῶν ἀργυρῶν ὅμως ἔργων τοῦ Κ. Μόρελ διακρίνεται μεγάλως ἡ ἔφιππος Ἐλισάβετ αὐτοῦ, ἥτις ἔχει ἀνάστημα τριετοῦς παιδὸς ἐφ' ἵππου, ὕψος μὲν 4 ποδῶν καὶ 2 δακτύλων, μῆκος δὲ 3 ποδῶν ἔχοντος, τοῦ ὁποίου τοὺς χαλινοὺς κρατοῦσι δύο αὐλικοί. Κρατεῖ δὲ εἰς μὲν τὴν μίαν τῶν χειρῶν σκῆπτρον, εἰς δὲ τὴν ἄλλην σφαῖραν τῆς γῆς, καὶ φαίνεται πορευομένη πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παύλου διὰ νὰ προσφέρῃ εὐχαριστήριον δέησιν, ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ ἱσπανικοῦ στόλου. Τὸ ἔργον τοῦτο λάμπει πλειότερον ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης τέχνης, μεθ' ἧς ὁ τεχνίτης ἐπεξειργάσθη τὴν πλουσίαν στολὴν τῆς πολυτελοῦς ταύτης βασιλίσσης. Ὁ δὲ ῥυθμὸς τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς τὸν τοῦ ΙΣΤ', αἰῶνος, καὶ ἤδη πάλιν εἶναι ἐν χρήσει.

Ὁ Κύριος Ἰωσὴφ Ἄγγελος τοῦ Λονδίνου, εἶναι ἕτερος περιώνυμος ἀργυρουργὸς, οὗτινος τ' ἀναρίθμητα ἔργα καταστολίζουν ὑπερηφάνως τὰ Ἀγγλικὰ δωμάτια. Μεταξὺ τούτων σημειοῦμεν τ' ἀκόλουθα πλέον διακεκριμένα καὶ ὡς πρὸς τὴν κατεργασίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν κομψότητα.

α'. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 29 χρυσομιλτωτὸν ἀνθοφόριον, χρησιμεῦον πρὸς στολισμὸν τοῦ μέσου μιᾶς τραπέζης ἑνὸς συμποσίου καὶ ἀλληγοροῦν τὴν Εὐρώπην.

β'. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 15 ὅμοιον ἀλληγοροῦν τὴν Ἀσίαν.

γ. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 56 ἀναγκαῖα τοῦ τείου ἐπίσης ἀργυρᾶ καὶ μιλτωτὰ (μὲ σμάλτον).

δ. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 63 ἀργυρᾶ καὶ μιλτωτὴ οἰνοχόη.

ε'. Ὁ εἰς τὸν ἀριθ. 16 χοεὺς μὲ πῶμα κυρτὸν ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 27 οἰνοχόη, ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 14 ζακχαροθήκη, τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 28 ποτήριον, ὅλα ταῦτα εἶναι Ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ, ἐξ ἀργύρου κεχρυσωμένου καὶ μιλτωμένου μὲ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν. Ἂν δὲ πρόκειται τις νὰ κάμῃ ἐκλογὴν μεταξὺ ὅλων τῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου, ἀναμφιβόλως ἤθελε εἶσθαι ἡ τοῦ ἀριθ. 5 μ' ἐρώτια, κεφαλὰς λεόντων βότρυας, πτηνὰ, πόδας ἵππων, κ.τ.λ., οἰνοχόη.

Ἀφίνοντες τὸν ἀργυρουργὸν τοῦτον καὶ μεταβαίνοντες ὀλίγον μακρύτερα πρὸς τοὺς Κυρίους Σμίθ καὶ Νίκολσων, ἀπαντῶμεν νέα πάλιν ἔργα καὶ θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου ἄξια. Θεωρήσατε παρακαλῶ τὰς εἰς τοὺς ἀριθ. 4, 78, 79, καὶ 80, ἀργυρᾶς καρποδόχας ἀξίας νὰ στολίσωσι τοῦ μεγαλητέρου μεγιστᾶνος τὴν τράπεζαν, εἰς τὰς ὁποίας ἡ κομψότης καὶ ἡ χάρις βασιλεύουν, καὶ τῶν ὁποίων καὶ τ' ἄνθη, καὶ οἱ καρποὶ, καὶ τ' ἀγάλματα εἶναι φυσικώτατα κατεσκευασμένα, θεωρήσατε τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 73 μεγάλην καρποδόχην διὰ τὸ κέντρον συμποσίου, μὲ τέσσαρας βάκχους εἰς τὴν βάσιν, καὶ δύνασθε νὰ ἐννοήσετε ἂν ἦναι δίκαιον ν' ἀφήσωμεν τ' Ἀγγλικὰ δωμάτια, χωρὶς ν' ἀπονέμωμεν καὶ εἰς τοὺς τεχνίτας τούτους ἑνὸς εὖγε χαιρετισμόν.

Οἱ ἴδιοι τεχνῖται ἐκθέτουν καὶ ἕνα ὑψηλὸν φοίνικα (ἰδὲ ἀριθ. 18) ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἵσταται κάμηλος καὶ ἐπὶ ταύτης ἀναβάτης Ἄραψ Κύριος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑπηρέτης του προσφέρῃ ἓν κύπελλον ὕδατος. Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἀργυροῦν σκεῦος, οἱ τεχνῖται του ἐπωνόμασαν "Πηγὴ εἰς τὴν ἔρημον."

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 39 μικρὸν κοχλιάριον τῶν Κυρίων Lias καὶ υἱοῦ δὲν εἶναι πρᾶγμα πολύτιμον, πλὴν εἶναι ὡραῖον δεῖγμα ἁπλῆς καὶ λεπτῆς ἐργα-

σίας. Τὸ δὲ τοῦ ἀριθ. 72 *εἶναι τὸ ἀχινούστερον ὅπερ ἡ φαντασία ἑνὸς τεχνίτου ἐδύνατο νὰ ἐφεύρῃ. Οἱ ἴδιοι τεχνῖται Κύριοι* Lias *καὶ υἱὸς ἐκθέτουν καὶ τὴν εἰς τὸν ἀριθ.* 123 *οἰνοχόην, σχέδιον τοῦ Κυρίου* Fitzcook *καὶ ὡραίας ἐργασίας. Τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀμπελόφυλλα, αἱ βότρυες, κ.τ.λ., δεικνύουν φυσικότητα.*

Αἱ δύο ἀργυραῖ φιάλαι (ἰδὲ ἀριθ. 107 *καὶ ἀριθ.* 109) *τῶν Κυρίων* Lambert and Rawlings, *ῥυθμοῦ ἀναγεννήσεως, διὰ τὸν οἶνον τοῦ Βορδῶ, ἐκ κρυστάλλου σκεπασμένου μὲ ἄργυρον, εἶναι μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδος των. Ἓν βλέμμα τοῦ ἀναγνώστου πρὸς τὰς εἰκονογραφίας ταύτας, δύναται νὰ φέρῃ ζωηρότατα εἰς τὴν φαντασίαν του, ὁποῖα ὡραΐσματα ἐστάθησαν τὰ σκεύη ταῦτα εἰς τὸ παλάτιον τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ὁμοίως καὶ ὁ μικρὸς κώδων τοῦ ἀριθ.* 108 *εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου κάλυκος κρίνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθηται φωνάζον παιδίον, εἶναι τὸ χαριέστερον σκεῦος διὰ τοὺς λεπτοὺς δακτύλους μιᾶς εὐειδοῦς Κυρίας.*

Ἰδοὺ καὶ ἕτερον ἀξιοθαύμαστον ἔργον τῆς ἀργυρουργίας, τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 139 *τοῦ Κυρίου* Dodd *ἀγγεῖον διὰ τὰ παγωτά, τοῦ ὁποίου καὶ τούτου ἡ εἰκονογραφία μᾶς ἀπαλλάττει πάσης περιγραφῆς.*

Ὁ ἴδιος Κύριος Morel *ἐξέθηκε ἓν μεγαλοπρεπὲς ἀργυροῦν ἀνθοφόριον διὰ τὸ κέντρον ἑνὸς συμποσίου, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ.* 198. *Τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἔργον φέρον κάθε τεχνικὸν ἄνθος ἐπὶ τοῦ κορμοῦ του, κάθε φυσικὸν ἐπὶ τοῦ ἐπὶ φυλλίνων ἀψίδων κανίστρου του, φέρον ἔρωτας παίζοντας μὲ βότρυας καὶ φύλλα, εἶναι τὸ μᾶλλον στολίζον καὶ συσταῖνον τὴν Ἀγγλικὴν ἀργυρουργίαν εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα.*

Τῆς αὐτῆς σχεδὸν ἰδέας τοῦ Κ. Μόρελ ἔχομεν ἑτέρας δύο Ἐλισάβετ, μίαν τῶν Κυρίων Elkington *(ἰδὲ ἀριθ.* 95) *καὶ ἑτέραν τοῦ Κ. Καρόλου Φριδερίκου Χαγκόκ, οὖσαν ἐπὶ ἵππου, τοῦ ὁποίου τοὺς χαλινοὺς εἰσερχομένου εἰς τὸ φρούριον τοῦ Κενιλγόρθ κρατεῖ ὁ Λέϊστερ. Τὸ θέμα τοῦτο ἀπαντᾷ τις τόσον συχνὰ ἐπὶ διαφόρων ἔργων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ὥστε βαρυνόμενος καταντᾷ νὰ μὴ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Μολοντοῦτο δικαιοσύνῃ φερόμενοι, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν δύο λόγους καὶ περὶ τῆς Ἐλισάβετ τοῦ Κ. Χαγκόκ.*

Ἵσταται ἐπὶ στηλοβάτου ἐξ ἀρχαίας δρυὸς κατεσκευασμένου, μὲ 12 *μαρμαρίνους κίονας κορινθιακῆς τάξεως, φέροντας τὰ σήματα τῆς βασιλίσσης καὶ τὰ τρία στέμματα τῆς Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Γαλλίας. Ὁ ἵππος της εἶναι κυρτωμένος καὶ φέρει θύσσανον πτερῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· δύο δὲ μεγάλοι κύνες σκιρτῶσιν εἰς τοὺς πόδας του. Ἡ πλουσία στολὴ τοῦ λόρδου Λέϊστερ καὶ ἑνὸς ἄλλου αὐλικοῦ τῆς βασιλίσσης, τὰ πολλὰ περιδέραια, τὰ πλούσια τρίχαπτα, αἱ ἁλύσεις, τὰ παράσημα καὶ τὸ στέμμα, συνδυάζοντα τὴν τέχνην μὲ τὴν ὑλικὴν ἀξίαν, σχηματίζουσιν ἔργον τῳόντι ἀξιομνημόνευτον.*

Οἱ ἐν Βιρμιγγάμῃ Κύριοι Τ. Βίλκινσων καὶ Συντρ. μεταξὺ τῶν ὡραίων ἀργυροηλεκτρισμένων σκευῶν αὐτῶν, ἐξέθηκαν καὶ κάνιστρον ὀπωρῶν λίαν περίεργον καὶ κομψόν. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δίσκον ἐμβαδὸν ἔχοντα κάτοπτρόν τι, καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ ὑψοῦται τρίπους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵσταται ὁ Ποσειδῶν κρατῶν σύριγγα. Τὸν θεὸν τοῦτον στέφει μία θαλάσσιος νύμφη, ἐνῷ ἄλλη τὸν θεωρεῖ. Ὄπισθεν ξηρόν τι ἄφυλλον δένδρον λήγει εἰς μέγαν κοραλλιοειδῆ σπόγγον, σχηματίζοντα εἶδος οὐρανοῦ διὰ τὰς θεότητας ταύτας· ἄνω δὲ τοῦ σπόγγου εὑρίσκεται τὸ διὰ τὰς ὀπώρας κρυστάλλινον πινάκιον.

Τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον εἶναι ἡ κατεργασία τοῦ κοραλλιοειδοῦς σπόγγου, ὅστις καί τοι εἶναι ἀπὸ ἠλεκτρισμένον μέταλλον, παρουσιάζει ὅμως ἀναριθμήτους ὀπάς, φλέβας, φυσικώτατα κλαδία, καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου πλανᾷ τὸν ὀφθαλμὸν νομίζοντα, ὅτι εἶναι φυσικὸν λευκὸν κοράλλιον ἢ μέταλλον, ὁμοιάζον μὲ τὸ ἀνθύζωον ἐκεῖνο τῆς φύσεως ποίημα.

Οἱ Κύριοι Martin Baskett *καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν μικρὸν καλλυντήριον, ἀνῆκον εἰς τὴν θυγατέρα τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶναι ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, μὲ μικρὰς χρυσαλλίδας καὶ κατειργασμένον μὲ μεγίστην φιλοκαλίαν.*

Εἰς τοὺς ἀριθ. 47 *καὶ* 59 *δίδομεν τὰς εἰκονογραφίας ἑνὸς ψελλίου, μιᾶς γάστρας καὶ μιᾶς ἀνθοδέσμης, κατειργασμένα μὲ ἀργυροῦν λεπτὸν σύρμα κατὰ τὴν γνωστὴν ἐκείνην τέχνην τῆς Νεαπόλεως ἢ Γενούβης.*

Τὰ ἔργα ταῦτα ἔρχονται ἐκ Βιρμιγγάμης, καὶ ἡ τέχνη αὐτὴ ἡ χρήσιμος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ στολισμὸν τῶν νεονύμφων κυριῶν, φαίνεται ὅτι φέρει ἐπίσης κάποιαν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Παραλείποντες τὴν ἀφθονίαν, τὴν ποικιλίαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τέχνην τῶν ἀργυρῶν σκευῶν, τὰ ὁποῖα πλείονα τῶν 105 *ἄλλων διακεκριμένων ἐργοστασίων τοῦ μεγάλου τούτου βασιλείου ἔστειλαν ἐνταῦθα, παραλείποντες σχεδὸν καὶ ἓν βλέμμα ἀναγκαῖον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ῥίψωμεν ἐπί τινων ἀργυροτεχνημάτων τῶν Ἰνδιῶν, ἐξερχόμεθα τῆς Ἀγγλίας μέλλοντες νὰ διατρέξωμεν μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ἄλλων ἐθνῶν.*

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀπαντῶμεν ἱερὸν ἀρτοφόριον μὲ πολυτίμους λίθους, ἔχον ὕψος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἀναστήματος ἀνθρωπίνου καὶ ἀξίζον περίπου 25,000 λίρας. Συνίσταται δὲ πρῶτον ἀπὸ δεκαεξάεδρον στηλοβάτην, δηλ. μὲ 8 γωνίας ἐξεχούσας καὶ εἰσεχούσας, ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ὑποδεκαμέτρου ὕψους, φέροντα κίονας, ἀγγέλους καὶ ἄλλας χρυσᾶς γλυφάς. Εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ στηλοβάτου ὑπάρχει ἐκτυπωμένος ἐπὶ ἀργύρου ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, εἰς τὴν ἄλλην ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ πώλου, εἰς τὴν τρίτην ὁ Χριστὸς αἴρων τὸν σταυρόν του, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ἡ Ἀνάστασις. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τυμπάνου, τὸ ὁποῖον πρὸς τὰς γωνίας λήγει εἰς πυργίσκους, δέονται 4 γονυκλινεῖς ἄγγελοι. Ἄνω τοῦ στηλοβάτου τούτου ὑψοῦται τύμπανον ὀκτάεδρον, μὲ μικρὰς βαθμίδας πανταχόθεν ἀνερχομένας, ὁμοιάζον μέτωπον γοτθικῆς ἐκκλησίας, διότι λήγει εἰς γοτθικὰ κωδωνοστάσια, πυργίσκους καὶ ἄλλα κοσμήματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταύτης. Ἐκ τοῦ μέσου τοῦ τυμπάνου ἄρχεται ὁ κορμὸς τοῦ ἀρτοφορίου ἐργασίας ὅλως γοτθικῆς, ὅστις προεκτείνει πρὸς τὸ ὕψος του 4 ἐξώστας, ἐπὶ τῶν ὁποίων φαίνονται τέσσαρα ἀργυρᾶ ἀγάλματα δεομένων ἀποστόλων, καὶ παρὰ τοὺς πόδας τούτων βοῦς, λέων, ἀετὸς καὶ παιδίον. Ἄνω δὲ τῶν κεφαλῶν τούτων γοτθικὰ πυραμιδοειδῆ κωδωνοστάσια, παρέχουν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο σκεῦος παράδοξον μεγαλοπρέπειαν. Τέλος ἡ κεφαλὴ τοῦ κορμοῦ εἶναι στέφανος ἀπὸ στάχυας, βότρυας καὶ ἀμπελόφυλλα, διαχέει δὲ πανταχόθεν ἀκτῖνας, ὡς ἐκείνας μὲ τὰς ὁποίας ζωγραφίζουσι τὸ ἅγιον πνεῦμα. Αἱ ἀκτῖνες αὗται εἶναι ἀδαμάντιναι, μὲ σμαράγδους, ἄνθρακας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, εἰς δὲ τὴν κορυφὴν τῶν ἀκτίνων τούτων ὑψοῦται μικρὸς σταυρὸς, κατεσκευασμένος ἀπὸ μεγάλους πολυτίμους λίθους. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐνώπιον τοῦ θησαυροφόρου τούτου εἰκονίσματος ὑπάρχουσι πλήθη εὐσεβῶν.

Μεταξὺ τῶν πλέον διακεκριμένων ἀνθέων, τὰ ὁποῖα τὸ πολύκλαδον τοῦτο τῆς Βιομηχανίας δένδρον φέρει, κατατάσσεται τὸ ζατρίκιον (σαντράκιον) τῶν Κυρίων C. M. Weishaupt καὶ υἱὸς, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὸν εὔκομψον θάλαμον τῆς Τελωνιακῆς Ἑνώσεως (Τζολφερεῖν). Τὰ τετράγωνά του εἶναι ἀπὸ ὀστοῦν χελώνης ἢ ἐλέφαντος, αἱ τέσσαρες γραμμαί του ἀργυρόχρυσοι· αἱ τέσσαρες πλευραὶ εἶναι κεκοσμημέναι καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ ἀπὸ ἄνθη, μαργαρίτας, καλάϊδας, ἄνθρακας, σμαράγδους καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, ἐπ' αὐτῶν δὲ κάθηνται ἀργυροῖ κύκνοι μὲ ἀδαμάντινα πτερὰ, μικροὶ κροκόδειλοι καὶ ἄλλα τεχνητὰ ὄντα. Οἱ 4 πόδες του εἶναι 4 Σειρῆνες, φέρουσαι ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν ἀνθοκοσμήματα. Τέλος οἱ βασιλεῖς, αἱ βασίλισσαι, οἱ δορυφόροι, οἱ πεσσοὶ, ὅλα ἐκ πολυτίμων λίθων λεπτότατα κατειργασμένα, καὶ εἰκονίζοντα τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον Ε΄. τῆς Γερμανίας, τὴν θυγατέρα του Μαργαρίταν τῆς Πάργας, τὸν Φραγκῖσκον Α΄. τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἀδελφήν του Μαργαρίταν τοῦ Βαλουᾶ, εἶναι τοῦ ῥυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως. Τὸ σαντράκιον τοῦτο περιέχει 15 οὐγκίας χρυσοῦ, ἀξίζει 1,000 λίρας καὶ εἶναι ἄξιον τοῦ Σὰχ τῆς Περσίας.

Ἂν ἐπιθυμῆτε νὰ θαυμάσητε ὁλόκληρον ἄθροισμα ἀργυρῶν σκευῶν, εἰσέλθετε εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια. Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ὀδιὼ (Odiot) εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Λουκούλλου. Ὁ Κ. οὗτος ἔπεμψε πολὺ ἀργὰ τὰ ἔργα του εἰς τὴν Ἔκθεσιν, τὰ ὁποῖα, καί τοι δὲν περιορίζονται εἰς νέα ἀντικείμενα, ἀλλ' εἰς ὀλίγον τι ἀρχαιολογικῶς χρονολογημένα, εἶναι ὅμως πάντοτε θελκτικώτατα. Ἐδῶ βλέπεις π. χ. ἀλώπεκα πνίγουσαν φυσικώτατα ἐπὶ παροψίδος ἀλέκτορα· ἐκεῖ ἐπὶ ἐλλειψοειδοῦς δίσκου μὲ βραχώδες ἔμβαδὸν, μέγαν κάπρον παλαίοντα πρὸς τέσσαρας κυνάγρας· παρέκει δίσκον, ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ὁποίου ἀναφύονται δύο χονδραὶ ἄμπελοι, τὰ φύλλα τῶν ὁποίων περιπλεκόμενα εἰς ἀψῖδας σχηματίζουν τερπνότατον κάνιστρον δι' ὀπωρικὰ ἢ ἄνθη, καὶ κάτωθεν τῆς ὡραίας ταύτης ἀψῖδος, ἔρωτας ζητοῦντας νὰ φθάσωσι τοὺς βότρυας.

Διὰ νὰ λάβετε ἰδέαν τῶν ἔργων τοῦ τεχνίτου τούτου, δίδομεν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 130 εἰκονογραφίαν ἑνὸς μεγάλου ἀγγείου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου φαίνεται ἡ βασίλισσα τῶν ὠκεανῶν, ἀλληγοροῦσα τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἄλλαι διάφοροι θαλάσσιαι θεότητες.

Ἑνὶ λόγῳ, εἰς πᾶν ἔργον τοῦ τεχνίτου τούτου, δὲν ἐξάγεις τὴν τιμὴν ἐκ τῆς ὕλης, ἢ τὴν ἐπίδειξιν ἐκ τῆς περιπλοκῆς τοῦ θέματος καὶ τῶν εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ἐπίδειξιν, καὶ τὴν χάριν, ἀπὸ τὴν μίμησιν καὶ ἔκφρασιν τοῦ φυσικοῦ, καὶ τὸ εὔχρηστον τοῦ σκεύους, ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν γοητείαν τὴν πηγάζουσαν ἐκ τῶν ἀφελῶν καὶ εὐφραδῶν λόγων, ἢ τὴν ἔκπληξιν τὴν προερχομένην ἀπὸ τὰς παχυλὰς καὶ πομπώδεις ἐκφράσεις.

Εἰς τὸν ἀριθ. 191 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς ἔργου ἐξ ὀξυδωμένου ἀργύρου τῶν Κυρίων Froment Meurice, παριστάνον τὴν σφαῖραν τῆς γῆς ἐπὶ τῶν νώτων Τριτώνων, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἐπ' αὐτῆς· ἐσχεδιάσθη δὲ ἀπὸ τὸν Κύριον Klagmann διὰ τὸν Δοῦκα τῆς Luynes. Ἵσταται εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ καλλυντηρίου τῆς Δουκίσσης τῆς Πάρμας, καὶ εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῆς εἰρημένης ἐπωνυμίας.

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 138 *ἀγγεῖον εἶναι καὶ τοῦτο τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, καὶ κατεσκευάσθη ἐπίτηδες διὰ δῶρον ἐκ μέρους τῆς πόλεως τῶν Παρισίων πρὸς τὸν μηχανικὸν Κύριον* Emmeney, *διὰ τὰ ὑδραγωγεῖα τὰ ὁποῖα εἰς τοῦτον χρεωστεῖ. Τὰ μικρὰ ἀγαλμάτια τὰ ὁποῖα τὸ περικυκλοῦν, παριστάνουν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ τοὺς μῆνας.*

Ἀλλὰ μήπως οἱ χρυσοχόοι οὗτοι, εἶναι οἱ μόνοι ὅσοι φέρουν τὴν Παρισινὴν κομψότητα καὶ ἁπλότητα, τόσον ἀναπεπτυγμένην ἐνταῦθα; Τὰ μικρὰ ἔργα τῶν Κυρίων Ῥοδόλφη, δηλ. σιγαροθῆκαι, πυξίδες, περόναι, ἁλύσεις, ὡρολόγια, ἐξ ἀκατεργάστου ἢ ὀξυδωμένου ἀργύρου, τὰ τεχνουργήματα τῶν ἀδελφῶν Μαῤῥὲ, οἵτινες ἀπέλαβον τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1849, *εἶναι ἆρά γε ὀλιγώτερον ἀξιέπαινα καὶ ἀξιοθαύμαστα; Πρέπει νὰ μὴν εἴπωμεν προσέτι εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, ὅτι τὰ ὡραιότερα ἀργυρᾶ σκεύη τῶν ἀγγλικῶν δωματίων εἶναι σχέδια καὶ ἔργα γάλλων τεχνιτῶν; Μήπως τὸ ἀγγεῖον τοῦ Διὸς κεραυνοβολοῦντος τοὺς Τιτᾶνας, καὶ ἡ ἀσπὶς τοῦ Σχεκσπείρου, Μίλτωνος καὶ Νεύτωνος δὲν ἦναι ἔργα τοῦ ἐν Παρισίοις γεννηθέντος καὶ ἀνατραφέντος Γερμανοῦ Κ.* Vechte; *Μήπως ἡ Ἐλισάβετ τοῦ Κ. Ἐλκιγκτων δὲν ἦναι ἔργον τοῦ Γάλλου Ζαννέρ; ἡ τοῦ Μορέλ, τοῦ Κ. Καβολίε, καὶ ἡ τοῦ Χαγκὸκ, τοῦ Κ. Μαροκέτη; Μήπως ὁ Κ.* Fenchère, *ὁ Κ. Δεφουρνίε, ὁ Κ.* Baryé *δὲν ἔθεσαν τὴν χεῖρά των εἰς πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν καὶ θαυμαστὸν βασιλεύει ἐντὸς τῆς ἀγγλικῆς ἀργυροποιΐας;*

Διὰ νὰ τελειώσω δὲ τὸν παράγραφον τοῦτον της γαλλικῆς ἀργυροποιΐας ἀναφέρω ἐν συντόμῳ τὸν ὑψηλὸν λέβητα τεΐου τοῦ Κ. Φραγκίσκου Δουρὰν, ἀξίας 1,500 *λιρῶν. Ἡ λεπτὴ ἐργασία τοῦ ἔργου τούτου, παραβαλλομένη πρὸς τὰ λοιπὰ ἀργυρουργήματα, ὁμοιάζει τὰ λεπτὰ τρίχαπτα τῶν Βρυξελλῶν παραβαλλόμενα πρὸς χονδροειδῆ κεντήματα (ἰδὲ ἀριθ.* 206).

Ἡ βάσις αὐτοῦ εἶναι κύκλος ἔχων διάμετρον περίπου $\frac{1}{2}$ *τοῦ μέτρου. Ἐπὶ τῆς καμπύλης τοῦ κύκλου ἐξέρχονται ἐξ ἴσων ἀποστημάτων* 17 *μικροὶ κυκλικοὶ δίσκοι διὰ τὰς κύμβας· ἀνὰ δύο δὲ τῶν δίσκων τούτων ὑπάρχει νομισματόσημον* (medaille) *παριστάνον ζῶα, κ.τ.λ. Εἰς τὴν βάσιν ταύτην καὶ εἰς τὸν κορμὸν τοῦ λέβητος, ὑψουμένου ὡς τρόπαιον, φαίνονται μητέρες ποτίζουσαι τὰ τέκνα των, καὶ ἄλλα λεπτοσκαλίσματα, καὶ ἐξέχουν διάφοροι δίσκοι ἐπὶ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ τεΐου, δηλ. τεϊδόχαι, σακχαροθῆκαι, γαλακτοδοχεῖα, ἀρτοδοχεῖα, κ.τ.λ. Ὁ κορμὸς οὗτος τελευτᾷ εἰς μεγίστην ἀργυρᾶν σφαῖραν ἥτις εἶναι ἐσκαλισμένη, ψαλιδωμένη, σφυρηλατημένη καὶ φέρει διαφόρους θεότητας, ἀγγέλους, ἔρωτας, ὄφεις, δελφῖνας, κλάδους, φύλλα, ζῶα καὶ ἄλλας διαφόρους γλυφὰς, ἐξ ὧν καταφαίνεται λεπτοτάτη τέχνη. Τέσσαρες δὲ κρουνίσκοι χύνουσιν εἰς τὰς κύμβας τῶν παρακαθημένων, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ πυθμένος τοῦ λέβητος, τὸ ῥευστὸν τοῦτο.*

Εἰς τὸν ἀριθ. 192, *δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς κομματίου χρυσοῦ εἰς τὸ φυσικόν του μέγεθος, τ' ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὴν Καλιφορνίαν.*

Πόσον παράδοξον φαίνεται εἰς τὸν ἀναγνώστην ν' ἀκούῃ τοὺς νέους ἔτι ἀπογόνους τῶν Ταρτάρων καὶ Φιλλανδῶν, οὐχὶ ἁπλῶς κρούοντας τὴν θύραν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου, ἀλλὰ εἰσδύοντας μέχρι τοῦ κέντρου, μέχρι τοῦ θρόνου ἐκείνου, ὅστις προσδιωρίσθη διὰ τὴν Γαλλίαν ἢ τὴν Ἀγγλίαν. Τῳόντι, ἡ ῥωσσικὴ ἀργυροποιΐα εἰσέρχεται εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ἀγῶνα ἄνευ ἐνδύματος μυθολογίας, ἄνευ γενικῆς ἱστορίας, φέρουσα μόνον τὸ ἁπλοῦν ἔνδυμα τῆς βουκολικῆς, καὶ ἐμπνεομένη μόνον ἀπὸ τὰς ἐγχωρίους συνηθείας της, προγυμνασμένη δὲ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς ὁποίους οἱ Κζάροι πάντοτε ἁδραῖς δαπάναις φροντίζουν νὰ μεταφέρωσι· εἰσέρχεται καὶ διὰ τῶν προσωπικῶν θελγήτρων της· διὰ δὲ τῶν καθαρῶν φλεβῶν τοῦ μετάλλου της, διὰ τοῦ κομψοῦ καὶ εὐστρόφου ἀναστήματός της, ἑλκύει ὅλων τὴν προσοχὴν, μεταβάλλει διὰ μιᾶς τὴν γνώμην των, καὶ σχηματίζει τὸ κόμμα της· διὰ τοῦτο φέρεται καὶ αὐτὴ τρίτη ὑποψήφιος, ἐνώπιον τοῦ ἀμφισβητουμένου βραβείου τῶν πρωτείων.

Τὰ ῥωσσικὰ ἀργυροτεχνήματα φέρουν τυπικώτατα τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρά των. Ἐδῶ λ. χ. βλέπετε Χαχῶλον φέροντα τὴν στολὴν τῶν παραποταμίων λαῶν τοῦ Δὸν, κρατοῦντα τύμπανον καὶ κρούοντα πρὸς ἄρκτον ὀρχουμένην· ἐκεῖ σωρὸν χωρικῶν τοῦ Βόλγα ὀρχουμένων τὸν Κοζακικὸν χορόν. Αἴφνης ὑψοῦται ἐνώπιόν σου λυχνοῦχος, ὅστις δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ γυμνὸς κορμὸς πολυκλάδου δένδρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναβαίνουσιν ἄρκτοι· μόλις δὲ ὁ θαυμασμός σου παύει ἐνώπιον τοῦ ἀλλοκότου τούτου σκεύους, καὶ πίπτεις εἰς νέαν ἔκστασιν βλέπων κρατῆρα τοῦ ὁποίου ἡ ὑποκάτω λαβὴ, εἶναι γυνὴ μὲ ταρταρικὸν ἔνδυμα, φέρουσα πλαγίως τὸν σκοῦφόν της καὶ κρούουσα τὸν ταμπουράντης· ἑτέρα γυνὴ πωλοῦσα γάλα, ἄλλη θεωροῦσα εἰς φρέαρ, εἷς κυνηγὸς Φιλλανδὸς κρατῶν ζωντανὸν λαγωὸν ἀπὸ τὰ ὠτία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα τοῦ Κ. Ἰγνατίου Σαζικὸφ, κατασκευαστοῦ τοῦ λυχνοῦ-

χου τοῦ Δόνσκοη, συγκροτοῦν τὰ ἀργυρουργήματα τῆς Ῥωσσίας, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν στιλπνὴν λευκότητά των σὲ κάμουν πραγματικῶς νὰ νομίζῃς ὅτι περιηγεῖσαι ἐντὸς τῶν χιόνων τοῦ τόπου ἐκείνου. Προσθέσατε τώρα, ἂν ἀγαπᾶτε, καὶ τὰ ἀργυρόχρυσα ἐκκλησιαστικὰ ἀγγεῖα, τοὺς σταυροφόρους κώδωνας, τοὺς χρυσοὺς κάδους, γάστρας καὶ δισκοπότηρα τῆς ἁγίας τραπέζης, ἔργα βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, καὶ θέλετε λάβει μικρὰν ἰδέαν τοῦ ἐνδύματος μὲ τὸ ὁποῖον τὸ ἔθνος τοῦτο ἦλθεν ἐνταῦθα.

X.

Ὡρολόγια.

Ἔχομεν ἀνάγκην τῶν ὡρολογίων ἢ ὄχι; Ἔχομεν μεγίστην, καὶ περιττὴ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀνάγκης ταύτης, διότι ἕκαστος γνωρίζει καὶ αἰσθάνεται αὐτήν· τοῦτο δὲ μόνον προσθέτομεν, ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβείας τῶν ὡρολογίων πολλάκις κεφαλαὶ καὶ λαοὶ ὁλόκληροι ἐσώθησαν, καὶ πολλάκις προελήφθησαν δεινότατα κακὰ καὶ δυστυχήματα. Πλὴν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀργανικὴν ταύτην ἀνάγκην εἰς τοσαύτην προήγαγε πολυτέλειαν, ὥστε σήμερον τὰ ὡρολόγια εἶναι μᾶλλον στολίσματα τῶν θυλάκων καὶ τῆς τραπέζης, ἢ ἀνάγκη· ὅπερ καὶ εὐκόλως ἐννοεῖται. Ἂς ῥίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ὅπου θέλομεν εὕρει αὐτὰ ὑπὸ τόσας διαφόρους μορφάς, ὅσοι εἶναι καὶ οἱ πολυάριθμοι κατασκευασταί των.

Οἱ ἀρχαῖοι διόλου δὲν ἐγνώριζον τὰ ὡρολόγια ταῦτα, ὅθεν καὶ ἐκανόνιζον τὰς ὥρας τοῦ βίου των μὲ τὰ ἡλιακὰ καὶ μὲ τὴν ἐξ ἄμμου ἢ ῥευστοῦ κλεψύδραν, ἀμφότερα ἀτελῆ ὄργανα, τὸ μὲν πρῶτον ἄχρηστον τὴν νύκτα ἢ ἐν συννεφεῖ ἡμέρᾳ, τὸ δὲ ἄλλο ἄχρηστον διὰ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα λεπτά, εὐκολώτατα χαλαρονόμενον, καὶ συχνάκις πηγνύμενον ἐν ψυχρῷ καιρῷ, ἂν περὶ αὐτὸ δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀναγκαία θερμοκρασία. Περιττὴ καὶ τῆς κλεψύδρας ἡ περιγραφή, διότι ἕκαστος εἰσῆλθεν εἰς πλοῖον, καὶ γνωρίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ὅτι συνίσταται ἀπὸ δύο κατὰ κορυφὴν ὑαλίνους κώνους περιέχοντας ἄμμον ἢ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον εἰς προσδιωρισμένον χρόνον πίπτει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον. Ἡ κλεψύδρα καὶ τὸ ὡρολόγιον ἐφευρέθησαν ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὰ παρέλαβον οἱ Ἕλληνες. Ὁ Δημοσθένης ἀναφέρει συχνάκις τὴν κλεψύδραν, διότι εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, οὔσης προσδιωρισμένης τῆς ὥρας τῆς ἀγορεύσεως τῶν δικηγόρων, ἀξιωματικὸς καλούμενος ἐφύδωρ ἐπετήρει τὴν κλεψύδραν καὶ διέκοπτε τὸν δικηγόρον, ὅταν ὁ χρόνος ἔληγεν. Ἡ ἄμμος εἰς τὰς σημερινὰς κλεψύδρας χρειάζεται, διὰ νὰ ἐκκενωθῇ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δοχείου εἰς τὸ ἄλλο, ἡμίσειαν ὥραν· ἐκ τούτου δὲ προέρχονται καὶ αἱ φράσεις τὰς ὁποίας ἴσως ποτὲ ἠκούσατε εἰς γαλλικὰ πλοῖα. Καλοῦν λ. χ. τὴν ἡμίσειαν ὥραν "ἓν ὡρολόγιον," τὰς 24 ὥρας "48 ὡρολόγια·" λέγουσι "τὸ ὡρολόγιον κοιμᾶται," ὅταν ἡ ἄμμος δὲν τρέχῃ· "τὸ ὡρολόγιον ἀλέθει," ὅταν ἡ ἄμμος τρέχῃ, κτλ.

Τῶν ὡρολογίων ἡ ἐφεύρεσις ἀνάγεται εἰς τοὺς πλησιεστάτους τοῦ Χριστοῦ αἰῶνας· πότε ὅμως ἐφευρέθησαν καὶ τίς ὁ ἐφευρετὴς αὐτῶν, οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ. Τινὲς τῶν ἱστορικῶν ἀπονέμουν τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τὸν ἐξ Ὠβερνίας Γέρβερτον, ἀρχιεπίσκοπον Ῥαβέννης, τὸν καὶ ὕστερον πάπαν Σύλβεστρον Β΄. Οὗτος λέγεται ὅτι πρῶτος κατεσκεύασεν τὸ 996 εἰς Μαγδεβοῦργον τὸ πρῶτον μὲ τροχοὺς ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον ὡς μετέωρον ἔκαμε κρότον εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην. Ἡ δὲ τιμὴ αὕτη ἤθελεν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν πάπαν τοῦτον, ἂν ἐξ ἀρχαιοτέρων περιγραφῶν δὲν ἐπληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Τιμαλκύων, ὁ Βοέκιος καὶ ὁ Κασσιόδωρος, εἶχον ὡρολόγια μὲ τροχοὺς μάλιστα δὲ ὁ Κασσιόδωρος, ἔξοχος μηχανικός, ὅστις καὶ ἀπεβίωσεν εἰς τὴν Καλαβρίαν.

Ὡσαύτως ἐξ ἀρχαίων διηγήσεων μανθάνομεν, ὅτι ὁ πάπας Παῦλος Α΄. τῷ 760 ἔστειλεν εἰς τὸν Πιπῖνον τὸν Βραχύν, ὡρολόγιον μὲ τροχούς, καὶ ὅτι ὁ καλίφης Ἀαρὼν Ῥασχὶλδ, ὁ γνωστὸς διὰ τὸν πρὸς τὰ φῶτα καὶ τὰς ἐπιστήμας ζῆλόν του, ἔπεμψε δῶρον τῷ 807 πρὸς τὸν Καρολομάγνον, τὸν ἄκρον φίλον του, τοιοῦτον ὡρολόγιον.

Ἡ Ἰταλία, προαγωγὸς πάντοτε τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἐμιμήθη ὅσον ἔνεστι τὰ εἰρημένα ὡρολόγια, καὶ εἴς τινα Πασίφικον, ἀρχιδιάκονον τῆς Βερώνης, ἔξοχον μηχανικὸν ἀποβιώσαντα τὸ 846, ἀποδίδουσι σήμερον θετικώτερον τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην, εἴτε διότι τὰ ἐτελειοποίησεν, εἴτε διότι ἐκ τούτου τὰ ὡρολόγια ἤρχισαν τὴν πορείαν των πρὸς τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅλου. Ὁπωσδήποτε δέ, ἐκ τούτου ἀρχίζει ἡ ἐπαισθητὴ πρόοδος τοῦ χρησίμου τούτου ὀργάνου. Τῷ 1344 ὁ Ἰάκωβος δὲ Δόντης ὁ ἐκ Παδούας, κατεσκεύασε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ὡρολόγιον τῆς πόλεως ταύτης, τὸ ὁποῖον, ἐκτὸς τῶν ὡρῶν, ἐδείκνυε καὶ τὰ 12 ζώδια καὶ τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ εἰρημένος μηχανικὸς ἔλαβε τὸ ὄνομα Ὡρολόγιος, ἐξ οὗ κατάγεται καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν μαρκεσίων Ὡρολογίων.

Ὁ Κ. Huyghens κατὰ τὸ 1647 προήγαγε τὴν τέχνην πολὺ εἰς τὰ πρόσω, εἰσάξας εἰς τὴν ὡρολογοποιΐαν τὸ ἐκκρεμές.

Τὸ περίφημον ὡρολόγιον τοῦ Στρασβούργου, τὸ ἄχρις ὥρας τόσον πεφημισμένον, κατεσκευάσθη τὸ 1573. Τέλος δὲ τὸ 1732 ὁ Κ. M. le Roy πατὴρ ἐφεῦρε τὰ ὁριζόντεια ὡρολόγια, τὰ μυριάκις προτιμότερα, ἐξ ὧν καὶ ἡ τέχνη προήχθη ὅπου σήμερον εἶναι.

Εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια περίπου 60 ἐργοστάσια ἔστειλαν διάφορα εἴδη ὡρολογίων, οἷον ὡρολόγια τῶν θυλάκων, τῶν τραπεζῶν, τῶν κωδωνοστασίων, ἀστρονομικὰ, γεωγραφικὰ, αὐτοχρονογραφικὰ, χρονομετρικὰ, ναυτικοχρονομετρικὰ, ὡρολόγια μὲ πνευματικὴν βοηθητικὴν πίεσιν, κτλ. Ἐκ τῆς Γαλλίας ἔρχονται περίπου 50 κατασκευασταὶ διαφιλονεικοῦντες τὴν τέχνην· πρὸς τούτοις δὲ πλῆθος ἐξετέθησαν καὶ ἐκ τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βελγίου· ὥστε, ἂν θελήσωμεν ὀλίγον νὰ ἐκταθῶμεν ἐπὶ τοῦ οὐσιώδους τούτου κεφαλαίου, αἴφνης παρίσταται ἐνώπιόν μας σχολεῖον ἀπέραντον. Ἐνταῦθα δὲ σημειοῦμεν τὰ περιεργότερα διά τε τὸν μηχανισμὸν καὶ διὰ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῶν.

Ὁ Κ. Ἐδουάρδος Δέντ ἐξέθηκε χρυσᾶ ὡρολόγια τὰ ὁποῖα κανονίζονται (κουρδίζονται) ἄνευ κλειδίου, δηλ. στρέφεις μὲ τοὺς δύο δακτύλους τὴν λαβὴν τοῦ ὡρολογίου πρὸς τὰ δεξιὰ, ἕως νὰ σταθῇ, καὶ τετέλεσται. Ὑπάρχουν δὲ καὶ ὡρολόγια τὰ ὁποῖα ἔχουν μικρὸν ἄνοιγμα εἰς τὸ μέσον τοῦ καλύμματος, διὰ νὰ βλέπῃς τὴν ὥραν δίχως ν' ἀναγκάζεσαι ν' ἀνοίγῃς τὸ κάλυμμα. Τὸν τεχνίτην τοῦτον θέλομεν ἀπαντήσει καὶ εἰς τὰ χρονόμετρα.

Ὁ Κ. Κ. Κόπλανδ ἐκθέτει ὡρολόγιον τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν εἰς Ἑρρῖκον τὸν Η΄. καὶ ἕτερον ἀρχαιότερον τούτου κατὰ 150 ἔτη, ἐκ τοῦ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Δ΄.

Ὁ Κ. Κάρολος Βρούττων ἐξέθηκεν ὡρολόγιον διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ὁποίου ἐδαπανήσθησαν 34 ἔτη. Ἰδοὺ πόσα πράγματα τὸ μηχανικώτατον τοῦτο ἔργον προσφέρει. Πρῶτον ἓν κινητὸν πανόραμα τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερον τῆς νυκτός· τὸ μὲν τῆς ἡμέρας ἐκφράζεται διὰ τεθρίππου ἅρματος διοικουμένου ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις συνοδεύεται ἀπὸ τὰς δώδεκα ὥρας· τὸ δὲ τῆς νυκτὸς διοικούμενον ἀπὸ τὴν Ἄρτεμιν συρομένην ἀπὸ ἐλάφους, καὶ συνοδευομένην ὡσαύτως ἀπὸ τὰς δώδεκα νυκτερινὰς ὥρας. Δύο ἀγάλματα ἀντιχαιρετώμενα στρέφουν καὶ σημαίνουν τὰς ὥρας· ἓν διηνεκὲς ἡμερολόγιον δεικνύον τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐπὶ ἡμικυκλίου δίσκου, καὶ τὸν ἰσοχρονισμὸν, ἤγουν τὴν διαφορὰν τὴν μεταξὺ τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἡλιοτρόπιον, καὶ κανονιζόμενον ἀνὰ πᾶσαν ἑκατονταετηρίδα· ἐπὶ ἑνὸς κύκλου φαίνεται ἡ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος μὲ τὸν ἀποδιδόμενον εἰς ταύτην πλανήτην, καὶ ἐπὶ ἑτέρου κύκλου στρεφομένου ἀνὰ πᾶσαν τετραετηρίδα, οἱ βίσεκτοι ἐνιαυτοί. Ἐπὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου, βλέπεις ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, μεταβαλλομένης συμφώνως πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος. Πρὸς τούτοις δὲ τὰς ἡλικίας καὶ φάσεις τῆς σελήνης, τὴν Φήμην καὶ Τερψιχόρην, ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τῆς πλακὸς τοῦ ὡρολογίου κινουμένας, ὅταν τὸ ὄργανον τοῦ ὡρολογίου παίζῃ, καὶ τὸν Κρόνον μετροῦντα τὸν χρόνον κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην. Τέλος ὑπάρχει κύκλος δεικνύων τὴν μουσικὴν, τὴν ὁποίαν παίζει τὸ ὄργανον ἀπὸ 4 εἰς 4 ὥρας, ἓν κωδωνοστάσιον μὲ 4 κώδωνας καὶ ἓν ὀργανικὸν πτηνὸν, τὸ ὁποῖον παίζει ὅταν θέλῃς. Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Κ. Ἰακώβου Loudan καὶ ἀνήκει εἰς τὸν ἐκθέτοντα αὐτὸ Κύριον Βρούτων.

Ὅμοιον τούτου, πλὴν ὄχι τόσον περιπεπλεγμένον, εἶναι καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ Κ. Οὐΐλλιαμ Ῥάϊτ τοῦ ἐξ Ἀβερδὴν τῆς Σκωτίας. Δεικνύει δὲ τὰς ὥρας, τὰ λεπτὰ, τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς καὶ τοὺς μῆνας, τὰς ὥρας τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου, τὴν περιστροφὴν τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου, τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης καὶ τὰς φάσεις αὐτῆς, τὴν διάρκειαν τῶν παλιρροιῶν τοῦ Ἀβερδὴν, τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰς τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας, Γαλλίας, Ἱσπανίας, Πορτογαλλίας, Γερμανίας, Ὁλλανδίας, βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς· κανονίζεται δὲ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ὁ Κ. Οὐΐλλιαμ Τάννερ ἐκθέτει ὡρολόγιον τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖ Πολυώριον, διότι δεικνύει συγχρόνως μὲ τὴν ὥραν τοῦ Λονδίνου τὴν τῶν Παρισίων, τοῦ Δουβλίνου καὶ τῆς Ἐδιμβούργης.

Ἓν τῶν μεγάλων ὡρολογίων, ἐκ μαλακοῦ χρυσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπέσυρε περὶ ἑαυτὸ τὰ πλήθη ἕνεκα τῶν μεγάλων ἐπαίνων τῆς δημοσιογραφίας, εἶναι τὸ τῶν Κυρίων Howell καὶ James, παριστᾶ δὲ ἐφ' ἅρματος τὸν Δία, τὰς 12 ὥρας, τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Ἄρτεμιν καὶ τὰς 4 Ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Εὑρέθημεν ὅμως λίαν ἠπατημένοι ἐνώπιόν του καθ' ὅλα. "Ὅπου ἀκούεις πολλὰ κεράσια, κράτει καὶ μικρὰ καλάθια," λέγει ἡ παροιμία. τφόντι, μήτε ὁ Ζεὺς, μήτε ὁ Ἀπόλλων, μήτε ἡ Ἄρτεμίς του φέρουν τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἑλληνικῆς γλυπτικῆς· ἡ κίνησις αὐτοῦ οὐδὲν ἔκτακτον προσφέρει· ἐνὶ λόγῳ, τὸ ὡρολόγιον τοῦτο δὲν εἶναι ὁποῖον ἐπαινεῖται (ἰδὲ ἀριθ. 132).

Ὁ διασημότερος ὡρολογοποιὸς τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξεν ὁ Κ. Ἀρνὸλδ, τὸν ὁποῖον διεδέχθη ὁ Κ.

Κάρολος Frodsham. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐκθέτει διάφορα δείγματα διαφόρων τιμῶν, ἀπὸ τῆς εὐτελεστάτης μέχρι τῆς ἁδροτάτης, ἀρίστως κατειργασμένα· πλὴν οὐδὲν νέον φαίνεται εἰς αὐτά.

Ὁ Κ. Θωμᾶς Cole δὲν εἶναι ὡρολογοποιὸς τοῦ συρμοῦ. Τὸ ἐργοστάσιον τούτου οὔτε τὸ Πικαδίλλυ στολίζει, οὔτε τὸ Ῥίτζεν-στρὴτ, οὔτε τὸ Ὄξφορτ-στρὴτ, οὔτε ἄλλην τῶν ὁδῶν ἐκείνων πρὸς τὰς ὁποίας ἐμπορεύεται ἡ ἀριστοκρατία· ἀλλὰ κοσμεῖ ἀπωτέραν ὁδόν· ἡ συλλογή του ὅμως εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ὡραιοτέρα τῶν ἀγγλικῶν δωματίων. Εἰς τὰ ὡρολόγια τούτου εὑρίσκεις τὴν γαλλικὴν λεπτότητα καὶ κομψότητα, τοσοῦτον στενῶς συνδυασμένην μὲ τὴν ἀγγλικὴν στερεότητα, διάρκειαν καὶ ἀκρίβειαν, ὥστε οὐδὲν περισσότερον χρειάζεται διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι καθ' ὅλα καὶ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ἐπίδειξιν. Ἐνώπιον τούτων διὰ πολλοῦ χρόνου σκέπτεσαι ἂν ἦναι ἔργα Γάλλου ἢ Ἐλβετοῦ. Μὲ τοσαύτην φιλοκαλίαν καὶ λεπτομέρειαν εἶναι κατεσκευασμένα. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἤρεσεν εἰς ἅπαντας, μελανοδοχεῖον τὸ ὁποῖον δεικνύει τὰς ὥρας, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, καὶ φέρει πρὸς τούτοις θερμόμετρον. Εἶναι δὲ κατεσκευασμένον ἀπὸ κεχρυσωμένον μέταλλον μεμιγμένον μὲ ὡραῖον μαλαχίτην.

Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐξέθηκεν ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὰς ὥρας καὶ κανονίζεται ἀνὰ 8 ἡμέρας· πρὸς τούτοις διάφορα ἄλλα πολυειδῶν μηχανισμῶν καί τινα τελειοποιημένα μηνολόγια.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὡρολογοποιΐαν διακρίνονται ἐν ἀφθονίᾳ τὰ σκελετά. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ὡρολογίων εἶναι ἀγγλικὴ ἐφεύρεσις, καὶ μόνον ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐν χρήσει. Ὀνομάζονται δὲ σκελετά, διότι αἱ πλατύναι ἐπὶ τῶν ὁποίων κυλινδοῦνται οἱ τροχοί, καθὼς καὶ πᾶσα κίνησις καὶ πᾶς παλμὸς εἶναι ἀνοικτὰ ὄπισθεν, ὥστε βλέπεις ὅλον τὸν δρόμον καὶ τὸν μηχανισμὸν τοῦ ὡρολογίου· πρὸς τούτοις δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σκιόθυρον, δηλ. ἡ πλὰξ τῶν ὡρῶν, ἐν τῷ μέσῳ εἶναι ἀνοικτόν, ὥστε διακρίνεις πᾶν ὅ,τι ὄπισθεν εἰς τὴν μηχανὴν αὐτοῦ συμβαίνει.

Οἱ Κύριοι Οὐΐλλιαμ Payne καὶ Συντρ., Γεώργιος Χὸλ, Κάρολος Frodsham καὶ Ἐδουάρδος Δὲντ εἶναι οἱ πρώτιστοι ἐκθέται Ἀστρονομικῶν ὡρολογίων τῶν ἀγγλικῶν δωματίων.

Ἀστρονομικὰ ὡρολόγια καλοῦνται ὅσα χρησιμεύωσιν εἰς τὴν παρατήρησιν, τὸν ὑπολογισμὸν καὶ προσδιορισμὸν τῶν ἀποστάσεων τῶν σωμάτων καὶ μετρῶσι τὸν χρόνον καθ' οἱανδήποτε μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ταῦτα δεικνύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς ὥρας, τὴν ἡμερομηνίαν, τὰς ἡλικίας τῆς σελήνης, τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, τὰ ζώδια, τὴν ἀλλαγὴν τοῦ βαρομέτρου καὶ θερμομέτρου πᾶσαν ὥραν, κ.τ.λ.· ἐνὶ λόγῳ εἶναι τὸ μὴ περαιτέρω τῆς τελειότητος τοῦ ὡρολογίου, καὶ ὡς νομοθέται χρησιμεύουσιν εἰς τὸν κανονισμὸν τῶν κοινῶν ὡρολογίων· ἀγοράζονται δὲ μᾶλλον ἀπὸ ἐπιστήμονας. Ὁ παλμὸς τῶν τεχνικῶν ὀνομάζεται νεκροῦ κτύπημα, διότι μόνον τὸ ἐκκρεμὲς εἶναι τὸ ἐνεργοῦν τὴν δόνησιν καὶ τὴν κίνησιν αὐτῶν.

Τὸ Γεωγραφικὸν ὡρολόγιον τοῦ Κ. Ἰωνᾶ Ῥάδφορδ, ἐκ τῆς πόλεως Cheltenham, εἶναι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ὁ Κ. Ι. Φ. Ῥατζενχόφερ ἐξέθηκεν εἰς τὰ αὐστριακὰ δωμάτια παρόμοιον, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ εἶναι πολλὰ περιπεπλεγμένη.

Τὰ Γεωγραφικὰ ὡρολόγια χρησιμεύουσιν εἰς περιηγητάς, εἰς ταχυδρόμους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους πρέσβεις περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων, οἵτινες θέλουν νὰ γνωρίζωσιν ἀκριβῶς ποίαν ὥραν ἔχει χώρα τις τὴν ὁποίαν διέρχονται, ποίαν ὁ ἰσημερινὸς τὸν ὁποῖον παρήλλαξαν, καὶ ποίαν ἐκεῖνος ἐξ οὗ κατ' ἀρχὰς ἀνεχώρησαν. Εἶναι ἔργον ἀκατόρθωτον ἄνευ διαγραφῆς καὶ εἰκονογραφίας, μὲ λόγους μόνον νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ ἐννοήσῃ αὐτά· ἐν παρόδῳ ὅμως προσθέτομεν τὰ ἑπόμενα. Πρῶτον συνίσταται τὸ ὡρολόγιον τοῦτο ἀπὸ κυκλικὴν πλάκα, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι σημειωμέναι αἱ ὧραι καὶ τὰ λεπτὰ (ὡς εἰς τὰ συνήθη μεγάλα ὡρολόγια) τοῦ τόπου ἐξ οὗ ἀναχωροῦμεν; τοῦ Λονδίνου, λ. χ. Δεύτερον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς πλακὸς ταύτης, κολλῶμεν ἀκριβῆ γεωγραφικὸν χάρτην τοῦ τόπου εἰς τὸν ὁποῖον περιηγούμεθα, τῆς Γερμανίας, π. χ., τῆς Αὐστρίας, κ.τ.λ. (σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου εἶναι διαγεγραμμένοι, οἱ μεσημβρινοὶ καὶ ἰσημερινοὶ τῶν διαφόρων πόλεων καὶ σταθμῶν· ἀδιάφορον ὅμως ἂν δὲν ἦναι ὅλοι, διότι ἀπολύτως πρέπει νὰ ἦναι οἱ κυριώτεροι). Ταινιώδης ἅλυσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι γεγραμμένοι ἀριθμοὶ δηλοῦντες ὥρας καὶ λεπτά, κινεῖται βραδέως δι' ὡρολογικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, τέμνουσα ὡς χορδὴ τὴν στρογγύλην πλάκα τοῦ ὡρολογίου καὶ ὅλους τοὺς μεσημβρινοὺς καθέτως. Τὸ ὡρολόγιον δεικνύει τὴν ὥραν ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ βλέπεις τὸν μεσημβρινὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἔφθασες διερχόμενον διὰ τῆς ἁλύσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγινώσκεις τὴν διαφοράν, ἢ τὴν ἀκριβῆ ὥραν τοῦ τόπου τὸν ὁποῖον διέρχεσαι.

Ὁ Κ. Ἀδὰμ Τόμψων εἶναι ὁ μόνος ἐκθέτης τῶν αὐτοχρονογραφικῶν ὡρολογίων, ἐφευρεθέντων καὶ τούτων ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Χρησιμεύουσι δὲ εἰς

τοὺς σταθμοὺς τῶν σιδηροδρόμων, εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ἀρχῶν, εἰς τραπεζιτικὰ ἢ ἐμπορικὰ καταστήματα, νοσοκομεῖα, φυλακάς, λιμεναρχεῖα, λοιμοκαθαρτήρια, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέγα κατάστημα. Ἡ κάτοψις αὐτῶν εἶναι ὀρθογώνιον κιβώτιον, ὅπερ δεικνύει τὰς ὥρας καὶ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα λεπτά. Πλησίον τούτου στρέφονται δύο κύλινδροι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφαρμόζεις ἐπίμηκες τεμάχιον λευκοῦ χαρτίου, καὶ ἐπὶ τούτου κανονικῶς τυποῦται διὰ μηχανισμοῦ κινουμένου, ἡ ἡμερομηνία, ὁ ἀριθμὸς ἢ τὸ ὄνομα τοῦ φύλακος, καὶ ὁ χρόνος τῆς φυλακῆς του. Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο κανονίζεται ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα, ἡ δὲ μηχανὴ τῆς ἡμερομηνίας καὶ τῶν φυλάκων κατὰ μῆνα. Ἐννοητέον δὲ ὅτι διὰ τῆς χρησίμου ταύτης μηχανῆς, ἂν συμβῇ τι τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν, εἴτε εἰς τὸν σιδηρόδρομον, εἴτε εἰς ἄλλο τῶν καταστημάτων ὅπου τοιαύτη εὑρίσκεται, διὰ τοῦ τυπωμένου καταλόγου, ἀμέσως γνωρίζουν ποῖος ἦτο ὁ μηχανικὸς ἢ φύλαξ· διότι τὸ ὄνομά του αὐτογράφως εὑρίσκεται σημειωμένον ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὴν ὥραν τῆς φυλακῆς του, ὥστε δὲν δύναται τὸ σφάλμα ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν μὲν καὶ τὸν δέ.

Τὰ χρονόμετρα εἶναι τὰ μετὰ τὰ ἀστρονομικὰ τελειότερα, καὶ ὀλίγον διαφέρουν ἐκείνων. Κατασκευάζουν δὲ χρονόμετρα τῶν θυλάκων, (μικρὰ καὶ εὐμετακόμιστα) καὶ χρονόμετρα μεγάλα εἰς κιβώτια, διὰ τὰ πλοῖα ἢ δημόσια καταστήματα. Τὰ χρονόμετρα τοῦ Κ. Δέντ θεωροῦνται τὰ τελειότερα εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια, πλὴν εἶναι πολυτελέστατα, διότι τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν ἀξίζει 40 λίρας στερλίνας.

Ὁ K. S. Lowry ἐφεῦρεν ὑπομόχλιον ὡρολόγιον (lever watch), τὸ ὁποῖον δεικνύει τὰ δεύτερα λεπτὰ ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δίσκου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει συγχρόνως ὁ συνήθης ἀριθμὸς τῶν δονήσεων καὶ κτύπων.

Οἱ Κύριοι W. Πεττὶ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν ὡρολόγιον κρεμάμενον ἐντὸς ὑαλίνης σφαίρας πλήρους ὕδατος, καὶ περικυκλούμενον ἀπὸ ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς ἰχθῦς. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ὡρολογίου τούτου χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κανονίζωσι τὰ ἄλλα ὡρολόγια ἢ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ὅσα μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ἢ τὸ ὕδωρ.

Μεταξὺ τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν ὡρολογίων τὸ τοῦ Κ. Καρόλου Shepherd, ἔχον ὕψος γιγαντιαῖον, διότι μόνον εἰς τοὺς κυλίνδρους του περιτυλίσσεται χάλκινον σύρμα τοῦ ἀριθμοῦ 18 ἔχον μῆκος 25,000 ποδῶν, δηλ. σχεδὸν 5 μιλίων, καὶ ζυγίζον 160 λίτρας, ἤθελεν εἶσθαι ἓν τῶν διδακτικωτάτων παραδειγμάτων, ἂν ἡ περιγραφή μας ἐδύνατο νὰ ἐκτανθῇ εἰς σελίδας τινάς, καὶ νὰ ἔχῃ τὰς ἀναγκαίας εἰκονογραφίας διὰ τὸν ἀναγνώστην. Ἡ βάσις τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν τούτων ὡρολογίων συνίσταται ἀπὸ γαλβανικὴν συστοιχίαν ἠλεκτρικῶν κανονικῶν δονήσεων, αἵτινες κινοῦσιν ἀδιαλείπτως τὴν μηχανὴν καὶ τὸ ἐκκρεμές.

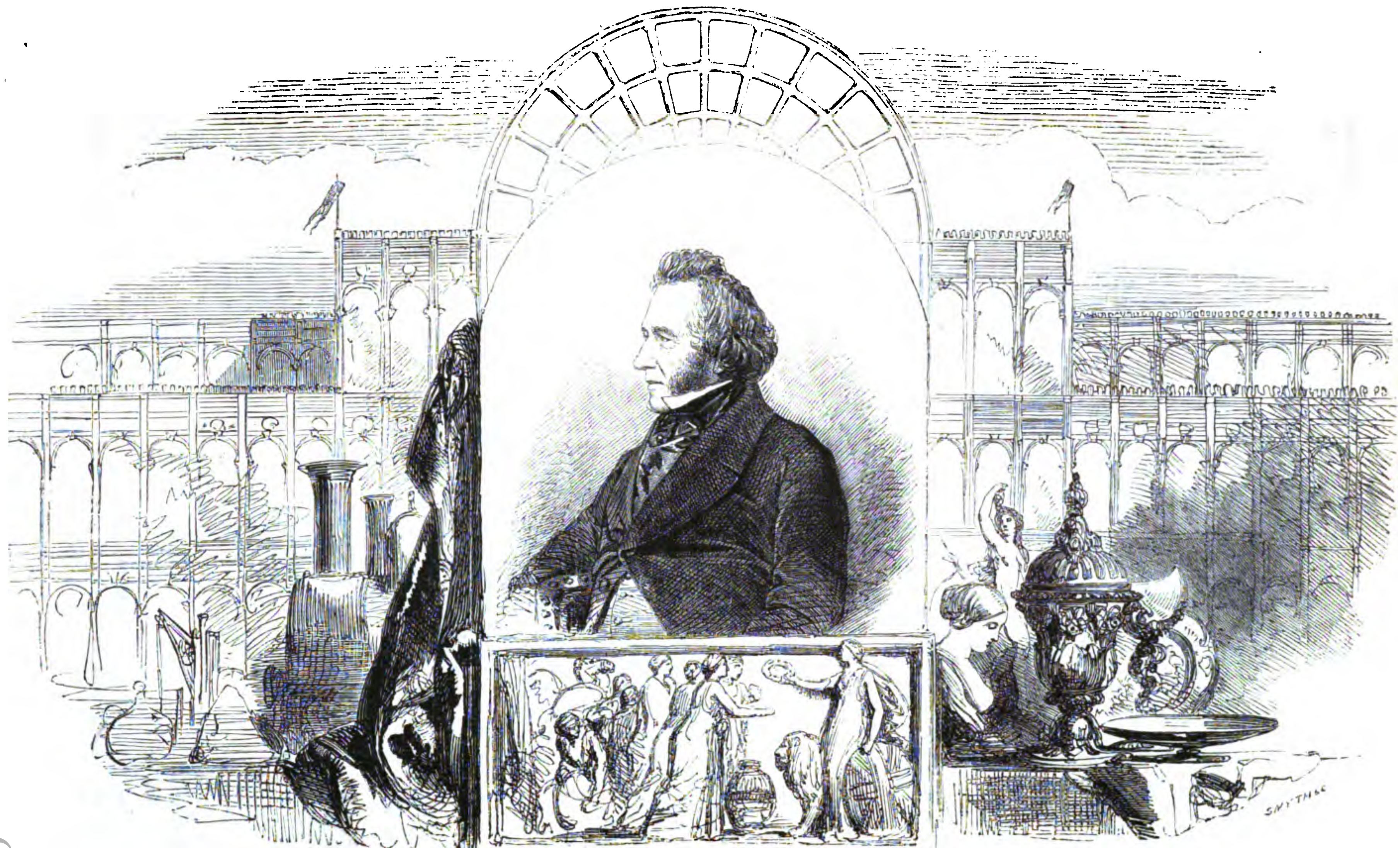
Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀργυρῶν σκευῶν τῶν Κυρίων Μαρτὲν Μπασκὲ καὶ Συντρ. ἀπαντῶμεν δακτυλίδιον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Γ'. περιέχον ὡρολόγιον μικρότατον περικυκλωμένον ἀπὸ ἀδάμαντας, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μικρότερον τῶν δύο ἐκείνων, τὰ ὁποῖα θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰ ἑλβετικὰ δωμάτια.

Τοιαῦτα μικρὰ ὡρολόγια πλεῖστα ἐξέθηκεν ὁ Κ. Δέντ ἐπὶ ψελλίων, περονῶν, πορπῶν καὶ ἄλλων χρυσῶν στολισμάτων τῶν Κυριῶν.

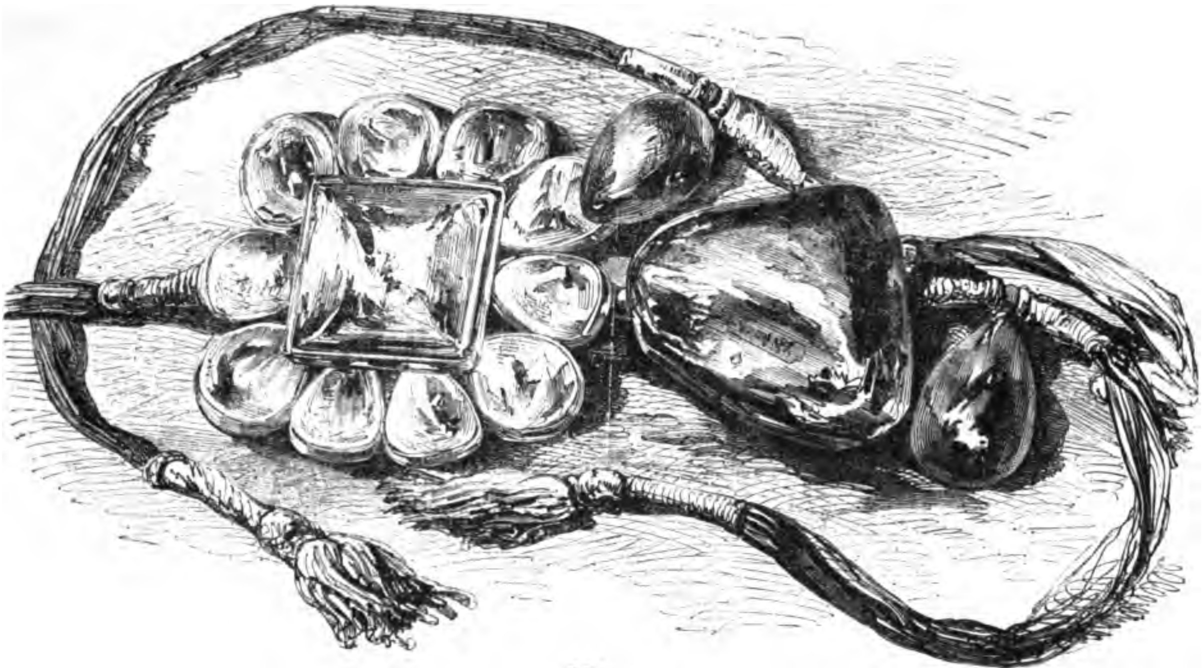
Τὰ ἀγγλικὰ ὡρολόγια εἶναι γενικὸν ἐμπόριον ὅλων τῶν ἐθνῶν. Ἡ Ἀμερική, ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐντεῦθεν τὰ λαμβάνουσιν· ὄχι διότι ἡ τέχνη εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν εἶναι ἐπίσης τελειοποιημένη· μάλιστα ἐπισκεφθεὶς διαφόρους τῶν διασήμων ὡρολογοποιῶν τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ λάβω πληροφορίαν, μὲ ἀπορίαν μου ἤκουσα ὅτι τοὺς καλοὺς τροχούς, τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα τοῦ ὡρολογίου, συχνάκις προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν· ἀλλὰ διότι τὰ γαλλικὰ ὄντα χάριν κομψότητος πολὺ πλακωτά, ὡς καὶ τὰ φύλλα των πολὺ λεπτά, πρῶτον δὲν ἐπιτρέπουν τὴν εὔκολον ἐργασίαν τῆς μηχανῆς, καὶ δεύτερον τὴν ἐλαχίστην πίεσιν ἢ συντριβὴν τῶν ἐξωτερικῶν φύλλων αἰσθάνεται καὶ ἡ μηχανὴ χαλαρουμένη.

Μάτην ἠθέλομεν προσπαθήσει νὰ περιγράψωμεν τὸν ἀτμοσφαιρικὸν κανονολόγον τοῦ ἐν Λονδίνῳ Κ. Γεωργίου Δολλὸνδ, ὡρολογικὴν μηχανὴν χρησιμωτάτην, ἐπιστημονικωτάτην, εὐφυεστάτην καὶ οὐχὶ πολὺ περιπεπλεγμένην. Περιοριζόμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι περιέχει ἓν θερμόμετρον, ἓν βαρόμετρον, ἓν ὑγρόμετρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεις τοὺς βαθμοὺς τῆς ξηρασίας, ἓν ἠλεκτρόμετρον δεικνύον τὴν ἠλεκτρικὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἓν βροχόμετρον δεικνύον τὴν ποσότητα καὶ τὴν πτῶσιν τῆς βροχῆς, ἓν ἀτμόμετρον δεικνύον τὸ ποσὸν τοῦ ἐξατμιζομένου ὕδατος ἀπὸ ὄγκον τινὰ ὕδατος, ἓν ἀερόμετρον δεικνύον τὴν δύναμιν καὶ διεύθυνσιν τῶν ἀνέμων, ἓν ὡρολόγιον, 10 δοχεῖα τοῦ βροχομέτρου καὶ ἀτμομέτρου, καὶ ἓν μετεωρολογικὸν θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ χρησιμώτερος ὑπηρέτης παντὸς ἀστρονόμου.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν κατ' ἀκρίβειαν τὴν ὡρολογοποιΐαν τῶν Γάλλων. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν δωματίων τούτων ὑπάρχουν ποικίλα καὶ ἄφθονα ὡρολόγια, ὥστε διὰ μιᾶς λησμονεῖς τὸ πλῆθος

P 119

122

123

124

τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἔκθεσιν ἐζαλίζεσο νὰ ἐξετάσῃς.

Οἱ Ἀδελφοὶ Λεβὺ ἐκθέτουν διάφορα ὡρολόγια σινικά, ποικιλμένα μὲ καλάϊδας καὶ χρυσᾶ κοσμήματα, φέροντα τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἔργα τῆς σχολῆς τοῦ Ῥαφαὴλ, ὁμοιώματα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', τὴν Πανδώραν, κ.τ.λ., ἅπαντα ἄξια λόγου διὰ τὴν τέχνην καὶ τὸ σχῆμά των.

Ὁ ἐν Παρισίοις Κ. J. Wagner μεταξὺ διαφόρων ἄλλων δειγμάτων τὰ ὁποῖα ἔπεμψεν ἐνταῦθα, ἐξέθηκεν ὡρολογικὴν μηχανὴν διὰ τῆς ὁποίας δύναταί τις νὰ κανονίσῃ τὴν τροχιώδη κίνησιν δεδομένης τινὸς ταχύτητος. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει μεγάλως εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν φυσικῶν καὶ ἀστρονόμων, μάλιστα διότι δεικνύει καὶ τὴν ἀκαριαίαν διάρκειαν τοῦ ἑκατοστημορίου τοῦ δευτέρου λεπτοῦ.

Ὁ ἐν Παρισίοις Κ. Ι. Συμεὼν ἐξέθηκε διάφορα μαρμάρινα ὡρολόγια, ὁ δὲ Κ. Θεόδωρος Τιφρὼ ὑδραυλικὸν ὡρολόγιον, τοῦ ὁποίου ἡ κατασκευὴ βασίζεται εἰς ἓν ἐκκρεμὲς πλέον ἐπὶ τοῦ ὕδατος· δεικνύει δὲ τὰς ὥρας, τὰ τέταρτα καὶ λεπτὰ, ὡς τὰ συνήθη ὡρολόγια. Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο βαδίζει 30 ὥρας καὶ χρειάζεται 2 quarts ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὁ κύριος αὐτοῦ πρέπει νὰ προσέχῃ πρὶν λήξωσιν αἱ 30 ὧραι νὰ ἐκκενόνῃ ἀπὸ τὸ κάτω εἰς τὸ ἄνω ἀγγεῖον. Ἂν τοῦτο δὲν παραμεληθῇ διόλου, ἡ ἐργασία τοῦ ὡρολογίου θέλει εἶσθαι ἀέναος.

Οἱ Κύριοι Detouche et Houdin ἐξέθηκαν ὡρολόγια παντὸς μεγέθους καὶ πάσης ποιότητος, τὰ ὁποῖα δεικνύουσι τὰ πρῶτα, τὰ δεύτερα, καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ ἡμίσεως τῶν δευτέρων λεπτῶν, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος· ἐξέθηκαν δὲ καὶ χρονόμετρα, ὡρολόγια ὁδοιπορικὰ καὶ ἓν οὐρανογραφικὸν κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. M. Guenal, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡσαύτως εὐφυέστατος ὑπηρέτης τῆς ἀστρονομίας.

Μεταξὺ τῶν γαλλικῶν ὡρολογίων καὶ χρονομέτρων, ὑπάρχουσιν ὡρογραφικά τινα οὐχ' ἧττον ἀξιοθαύμαστα· χρησιμεύουν δὲ εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, διότι δεικνύουν τὴν ταχύτητα τῶν ἁτμαμαξῶν, τὰ μίλια τὰ ὁποῖα διατρέχεις, τὴν διάρκειαν τῶν σταθμῶν σου καὶ ἑνὶ λόγῳ ὅλα τὰ περιστατικὰ τῆς ὁδοιπορίας σου. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρεμελήσωμεν καὶ μέγα ὡρολόγιον μὲ 18 πλάκας καὶ 169 τροχοὺς, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ δωμάτια τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, καὶ δεικνύει τὴν ὥραν εἰς 12 διάφορα καὶ κύρια μέρη τοῦ κόσμου, τὸν ἡλιακὸν χρόνον, τὴν ἡμερομηνίαν (ἥτις διορθοῦται ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τοὺς βισέκτους χρόνους), τὴν ζωδιακὴν θέσιν τοῦ ἡλίου καὶ ἄλλα διαφορα, τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὸ ὡρολόγιον τοῦτο ὡς ἓν τῶν εὐφυεστέρων ἔργων τῆς γαλλικῆς τέχνης.

Σημαντικὰ ὡρολόγια (répétitions) δὲν βλέπομεν σήμερον πολλὰ εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια. Τὰ τοιαῦτα ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει, ἴσως δὲ ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει τὸ ἑπόμενον ἱστορικὸν ἀνέκδοτον. Εἷς τῶν αὐλικῶν τοῦ ῥηθέντος βασιλέως, χάσας ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τὰ χαρτία ἐν τοῖς ἀνακτόροις, εἰσῆλθεν εἰς τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα, καὶ κλέψας τὸ ὡρολόγιον τοῦ βασιλέως ἔκρυψεν αὐτὸ ἐντὸς τῆς χειρίδος τοῦ φορέματός του· ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τυχαίως εὑρέθη πλησίον τοῦ βασιλέως, τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε καὶ ὁ κλέπτης ἐφωράθη. Ὁ βασιλεὺς ὅμως σπλαγχνισθεὶς τῷ ἐσυγχώρησε τὴν πρᾶξιν συγχρόνως δὲ τῷ ἐχάρισε τὸ ὡρολόγιον.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦ Κ. Λ. Ποτονίε εἶναι λίαν περίεργον. Δεικνύει τὰς ὥρας, παίζει τερπνὰ τεμάχια μουσικῆς, καὶ εἰς δένδρον ἐπ' αὐτοῦ τεχνικώτατα κατασκευασμένον κάθηνται μικρὰ ταριχευμένα πτηνά, τὰ ὁποῖα ψάλλουν πηδῶντα καὶ πετῶντα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον διὰ τόσον κρυφίου μηχανισμοῦ, ὥστε ὁ ὀξυδερκέστερος ὀφθαλμὸς ἀδυνατεῖ νὰ διακρίνῃ τὴν τεχνητὴν κίνησιν τῶν πτερύγων καὶ τῶν ῥαμφῶν αὐτῶν. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι τὸ ὡρολόγιον τοῦτο εἶναι ὁ μέγας μαγνήτης ὁ ἕλκων περὶ ἑαυτὸν τὰς μητέρας καὶ τὰ παιδία.

Τὰ ὡρολόγια τῶν Κυρίων Κλημεντίου Λέοντος, Π. Βαλλῆ, Ἀδελφῶν Μοντανδὼν, Σ. Μαρτῆ, Λερουᾶ και Τίων, τῶν ὁποίων τὸ ἐργοστάσιον συνεστήθη τὸ 1785, καὶ τοῦ Κ. Γκουρδὲν, μέλους τῆς ἐνθαῤῥυντικῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων, ὅστις ἔλαβεν 8 βραβεῖα, εἶναι τὰ ἀντιπροσωπεύοντα τὴν γαλλικὴν τέχνην. Ὁ Κ. Γκουρδὲν μάλιστα ἐξέθηκε μέγα ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον μὲ τοὺς 20 μεγάλους κώδωνάς του, καὶ διὰ κινητοῦ τινος σφυρίου, δύναται νὰ παίξῃ ὅ,τι ᾆσμα καὶ καθ' οἱανδήποτε ἁπλὴν ἢ χρωματικὴν κλίμακα θελήσῃς.

Τέλος ἀναφέρομεν ἁπλῶς τὰ μὲ ἐκκρεμὲς καὶ παντὸς εἴδους ὡρολόγια τῶν Κυρίων Λ. Ποτονίε καὶ Συντρ. ξύλινα, ὀρειχάλκινα, σινικά, ἀλαβάστρινα, μαρμάρινα, ἐκ πολυτίμων λίθων, ἐκ στιλπνοῦ χαλκοῦ, φέροντα Σχεκσπείρους, Ναπολέοντας, τὴν Βιομηχανίαν, τὴν Ἰωάνναν δ' Ἄρκ, Πολωνοὺς ὀρχουμένους, Ἕλληνας ἐφίππους καὶ πλῆθος ἄλλων ἀγαλμάτων ῥυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως, Γοτθικοῦ ἁπλοῦ ἢ συνθέτου, τῆς Μεντενὼν, τῆς Μοντεσπὰν ἢ τοῦ Ἀραβικοῦ, καὶ τελειόνομεν τὴν περιγραφὴν τῆς ὡρολογοποιΐας τοῦ ἔθνους τούτου.

Τὸ ἐκτεταμένον ἐμπόριον τῶν ὡρολογίων τῆς Αὐστρίας γίνεται μόνον ἀπὸ τὰς πόλεις Βιένναν, Πράγαν, Μεδιόλανα καὶ Γράτς. Τὰ κυριώτερα ὄργανα τῶν ὡρολογίων αἱ πόλεις αὗται λαμβάνουσιν ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, τὰ δὲ λοιπὰ κατασκευάζονται ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς τεχνιτῶν· αἱ ῥηθεῖσαι ὅμως πόλεις παράγουσιν ἱκανὰ τεχνικώτατα ὡρολόγια μεγάλων διαστάσεων καὶ ἀστρονομικά. Ἡ ἐξαγωγὴ τῶν ὡρολογίων τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν τὸ 1847 ἀνέβη εἰς 565,000 φλωρίνια, εἰσήχθησαν δὲ ξένα μόνον 400 χιλιάδων.

Πρώτιστοι ἐκθέται διαφόρων μηχανικωτάτων ὡρολογίων τοῦ ἔθνους τούτου εἶναι οἱ Κύριοι Kralik, Αὔγουστος Ζελῖσκος, Πασκουάλης Ἀνδερβάλτ, Ἀντώνιος Λὶτζ καὶ Ι. Ῥατζενχόφερ. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἀναφέρομεν τὰ δύο τοῦ Κ. Πασκουάλη Ἀνδερβάλτ, τὰ ὁποῖα εἶναι μοναδικὰ ἐνταῦθα, διότι πώποτε δὲν κανονίζονται. Ὁ εὐφυὴς οὗτος τεχνίτης κατώρθωσε διὰ τοῦ ὑδρογόνου γκὰζ νὰ κανονίσῃ τὸ ἓν διὰ 30 ἔτη, καὶ τὸ ἕτερον διὰ 20· ταῦτα δὲ εἶναι ἐπίσης ἐπιδεκτικὰ κανονισμοῦ διὰ μίαν ἑκατονταετηρίδα. Εἶναι ἀδύνατον διὰ περιγραφῆς νὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ ὑάλινα ἀγγεῖα, τὰ περιέχοντα τὸ θεϊκὸν ὀξὺ καὶ μικράν τινα ἐκ ψευδαργύρου σφαῖραν καταπίπτουσαν ἐκ τοῦ ἑνὸς, ἅτινα συντείνουσιν εἰς τὸν κανονισμὸν καὶ ἀποτελοῦσιν ὁμοῦ τὴν συνάρθρωσιν τῶν περικαλῶν τούτων σκευῶν.

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερέϊν, ὁ Κ. Μιχαὴλ Δόρερ ἐκ τοῦ δουκάτου τοῦ Βάδεν ἐξέθηκε διάφορα μικρὰ ὡρολόγια ὁλόκληρα ἀπὸ ἐλέφαντα· τροχοὶ, ἄγκυρα, ἐκκρεμὲς, γέφυραι καὶ τὸ κιβώτιον τοῦ ἐλάσματος, ὅλα εἶναι ἀπὸ τὸ ὀστοῦν τοῦτο· τὸ δὲ βάρος αὐτῶν ὁμοῦ μὲ τὴν θήκην καὶ τὸν ὕαλον ζυγίζει ἡμίσειαν οὐγκίαν. Τὰ κοχλίδιά του εἶναι χρυσᾶ, ἡ ἄλυσις ἐκ χάλυβος κινεῖται δ' ἐπὶ 10 ῥουβινίων, καὶ δεικνύει τὰ δεύτερα λεπτά.

Τὰ ἑλβετικὰ ὡρολόγια ἔχουν σήμερον τὴν μεγαλητέραν ὑπόληψιν· προτιμῶνται δὲ διὰ τὸ χαριέστατον σχῆμά των, διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐργασίαν, καὶ διὰ τὸ εὔωνον αὐτῶν. Εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, πλειότεροι τῶν 40 ἐκθετῶν ἐκ διαφόρων καντονίων (πολιτειῶν) τοῦ ὀρεινοῦ τούτου μέρους τῆς γῆς ἐξέθηκαν ὡρολόγια, τὰ ὁποῖα δὲν προσῆλθον νὰ φιλονεικήσωσι διὰ τὸ βραβεῖον πρὸς τὰ λοιπὰ ἔθνη, διότι γνωστὴ εἶναι ἡ ὑπεροχὴ αὐτῶν. Ἐκ τῶν 1,200,000 ὡρολογίων τὰ ὁποῖα ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐτησίως κατασκευάζονται εἰς τὸν κόσμον ὅλον, τὰ δύο τρίτα εἶναι ἑλβετικὰ, καὶ καλλίτερα τῶν ἄλλων.

Τὰ κυριώτερα ὡρολογοποιεῖα ὑπάρχουσιν εἰς τὰ καντόνια Γενεύης, Νεφσατὲλ, Βάδης καὶ Βέρνης· ἐξέχει δὲ πάντων ἡ Γενεύη διὰ τὰ ἐντελέστατα καὶ ὡραιότατα ἔργα της. Ἐν αὐτῇ κατασκευάζονται τὰ μικρότατα ἐκεῖνα ὡρολόγια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἐπὶ περονῶν, ψελλίων καὶ ἀλύσεων τῶν Κυριῶν. Εἰς τὰς πλησίον τῆς κοιλάδος τοῦ Γιουρασίου ὄρους μικρὰς πόλεις Λὸκλ καὶ Chaux de fonds ὅλοι οἱ κάτοικοι κατασκευάζουσι τροχοὺς, ἀκτῖνας, ἁλύσεις, ἄγκιστρα καὶ λοιπὰ ὄργανα τῶν ὡρολογίων, καὶ ἐκεῖθεν λαμβάνουσιν αὐτὰ ὅλαι αἱ ἀγοραὶ τοῦ κόσμου· πρὸς τούτοις δὲ καὶ εἰς Νεφσατὲλ, Βέρναν καὶ Βάδην ὑπάρχουσιν ἐργοστάσια διὰ τὰ ὄργανα τῶν ὡρολογίων. Οἱ Κύριοι Φίλιππος Πατὲκ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν πλῆθος παντὸς εἴδους ὡρολογίων, μικρὰ, λεπτὰ, σημαντικὰ, διὰ τοὺς τυφλοὺς, τὰ ὁποῖα δύνασαι νὰ μεταβάλῃς εἰς τρεῖς διαφόρους μορφὰς, καὶ μικρὸν ὡρολόγιον τὸ ὁποῖον ἔχει διάμετρον 3 γραμμῶν καὶ τριῶν τετάρτων τῆς γραμμῆς, ἤγουν τριῶν δεκατημορίων ἑνὸς ἀγγλικοῦ δακτύλου.

Ὁ Κ. Δαβὶδ Ἐλφρὸδ ἐξέθηκε τὸ μικρότατον πάντων τῶν ἄχρι τοῦδε κατασκευασθέντων ὡρολογίων, τὸ ὁποῖον σχηματίζει τὴν κεφαλὴν μολυβδοφόρου καλάμου, ἔχει διάμετρον τὰ $\frac{3}{16}$ ἑνὸς ἀγγλικοῦ δακτύλου, καὶ δεικνύει μὲ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν καὶ τελειότητα ὡς τὰ μεγάλα τὰς ὥρας, τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος καὶ τὴν ἡμερομηνίαν.

Ὁ ἐν Γενεύῃ Κ. Σ. Μερσὶε ἐξέθηκεν ἡμιχρονόμετρον πρὸς χρῆσιν τῶν κωφαλάλων, τὸ ὁποῖον νεωστὶ ἐφευρέθη, καὶ δακτύλιον φέροντα μικρὸν ὡρολόγιον.

Ὁ Κ. Φρὶτζ Μποβὲ ἐξέθηκεν ὡρολόγιον κινούμενον ἐπὶ 16 ἀνθράκων καὶ κανονιζόμενον ἀνὰ 370 ἡμέρας. Ὁ Κ. Αὔγουστος Δουτὲρτρ σιγαροθήκην ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει μικρότατον ὡρολόγιον, ὁ δὲ Κ. Φ. Κουρβουαζὶε διάφορα ἄλλα, καθὼς ὡρολόγια τοῦ κυνηγίου, χρονόμετρα, ὡρολόγια μικρὰ, ὧν ἓν ἔχον διάμετρον ἑνὸς καὶ τριῶν τετάρτων δακτύλου, ἀδαμαντοκόλλητα, κ.τ.λ.

Ἐκτὸς τῶν τεχνιτῶν τούτων ἐξέχουν καὶ οἱ Κύριοι Δαβὶδ Περρὲ καὶ Υἱοὶ ἐν Νεφσατὲλ, ὁ Λουδοβῖκος Ὠδεμὰρ καὶ οἱ Ἀδελφοὶ Μερμὸδ ἐν Βάδῃ, καὶ ἄλλοι.

Τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν τὰ ὡρολόγια παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ὅσα ἀνέφερα δὲν εἶναι ἄξια σημειώσεως· ὅθεν κλείω τὸ κεφάλαιον τοῦτο μνημονεύων μόνον τὸ εἰς τὰ δωμάτια τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὡρολόγιον τοῦ δερβίσου Ἀχμὲτ-Ἐφλακὴ-Δεδέ.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦτο κατηνασχόλησεν ἅπαντας. Ἡ ἁπλῆ κατασκευὴ αὐτοῦ, οἱ ὀλίγοι τροχοὶ, ἡ

τινακτὴ καὶ παλινδρομικὴ κίνησις κύκλου τινὸς ὑπάρχοντος ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ ὅλον τὸ σχῆμα τοσοῦτον ὄζουν εὐρωπαϊσμοῦ, τοσαύτας ἀποδεικνύουν μηχανικὰς γνώσεις, τοσαύτην μαθηματικὴν ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὴν γαλλικὴν καὶ ἑλβετικὴν ἁπλότητα τῆς τέχνης, ὥστε διόλου δὲν πιστεύουν ὅτι ἐφευρέθη εἰς τόπον ὅπου ἡ τέχνη δὲν ἥπλωσεν ἔτι τοὺς κλάδους της. Τὸ μέτωπόν του συνίσταται ἀπὸ τρεῖς συνεφαπτομένας περιφερείας κύκλων, ὧν ὁ μὲν δεικνύει τὰς ὥρας κατ' Εὐρωπαίους, ὁ δὲ κατ' Ὀθωμανούς, καὶ ὁ τρίτος τὰ δευτερόλεπτα.

XI.

Τάπητες καὶ Τοιχόχαρτα.

Ἐξαιρέσει τῶν νεωτέρων Gobelins, ὧν ἡ κατασκευὴ ἀνάγεται εἰς τέχνην πάντῃ διάφορον, ἡ τῶν ἀρχαίων ταπητουργία, κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν ἀξιοπίστων συγγραφέων, ἦτο ἀνωτέρα τῆς σημερινῆς. Ἀλήθεια ἀναντίρρητος. Οἱ τάπητες καὶ πάλαι καὶ σήμερον εἶναι ὁ πρώτιστος στολισμὸς τῶν οἰκιῶν τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν μᾶλλον ἢ τῶν δυτικῶν· ἀποτελοῦν δὲ μέρος τῶν χρονικῶν τῆς ἀρχαιοτάτης περιόδου τῶν ἐθίμων μας. Εἰς τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν ἀπαντῶμεν τούτους (Ἰλ. ιστ'. 224. κδ'. 230 καὶ 645. Ὀδύσσ. δ'. 298 καὶ ζ. 337). Ὁ Ξενοφῶν, ὁ Ἀθήναιος καὶ διάφοροι ἄλλοι συγγραφεῖς διετήρησαν καὶ τῆς κατασκευῆς, ἐμπορείας καὶ χρήσεώς των πιστοτάτας περιγραφάς. Εἰς δὲ τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Τύρον, τὴν Σιδῶνα, τὰς Σάρδεις, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Καρχηδόνα ὑπῆρχον τὰ περιφημότερα ταπητουργεῖα, ἐξ ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον τὸ χρήσιμον τοῦτο ἔργον τῆς βιομηχανίας. Ἀλλὰ καὶ σήμερον μάτην ἡ σοφὴ Εὐρώπη ζητεῖ νὰ διαφιλονεικήσῃ, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ταπήτων τῆς Ἀνατολῆς. Αἱ ἀπομιμήσεις τῶν τουρκικῶν, περσικῶν καὶ ἰνδικῶν δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ πρωτότυπα· διότι ἐνῷ ἤδη μέλλουν νὰ ἐξισωθῶσι πρὸς ἐκείνους ἢ καὶ νὰ ὑπερβῶσιν αὐτούς, αἴφνης τὸ δαιμόνιον τοῦ πολιτισμοῦ ἐμπνέει εἰς τοὺς κατασκευαστὰς σχέδια διάφορα, ἁρμονίαν ἀντίστροφον, πράγματα συμφωνοῦντα μᾶλλον πρὸς τὰ ἤθη καὶ τὴν φαντασίαν αὐτῶν· καὶ ἀκολουθοῦσι μὲν τὴν ἐργασίαν τῆς τέχνης, πλὴν ὑφαίνουσι καὶ κεντῶσιν ἄλλ' ἀντ' ἄλλων· κατασκευάζουσι τάπητα, ἀλλ' οὗτος δυστυχῶς, ἀντὶ νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον προέθετο, τοὐναντίον ἀπεμακρύνθη αὐτοῦ, καὶ οὔτ' αὐτὸς ὁ τεχνίτης οὔτ' οἱ θεαταὶ ἐννοοῦσι τοῦτο. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς συγκρίσεως, ὅταν ῥίψωσι τὰ βλέμματα εἰς τὰ ἀφελῆ καὶ ἐπαγωγὰ σχέδια τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, εἰς τὰ ζωηρὰ καὶ ἀμετάβλητα χρώματά των, τὰ ὁποῖα οὐδ' αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες οὐδὲ τὰ ἔτη ἀλλοιοῦσιν, ὅταν ἐναργῶς βεβαιωθῶσιν ὅτι οἱ τάπητες τῆς Ἀνατολῆς, ἀφοῦ ὑποστῶσι δεκαετῆ ἢ καὶ μακροτέραν πάλην πρὸς τὰ σανδάλια καὶ τὰ χονδροειδέστατα ὑποδήματα τοῦ ἀνθρώπου, ἀντὶ νὰ μεταβληθῶσιν ἢ φθαρῶσι, τοὐναντίον γίνονται ὡραιότεροι καὶ εἶναι ζωηρότατοι καὶ διαρκέστατοι, ἐνῷ τοὐναντίον αἱ ἀπομιμήσεις αὐτῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἂν δὲν ἐξηλείφθησαν, πνέουσιν ὅμως τὰ λοίσθια, τότε αἰσθάνονται τὴν ἀξίαν λόγου διαφοράν, τότε θέλουν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς ἀνατολικούς, ἀλλὰ μάτην. Ἤδη οἱ ἀνατολικοί, διά τε τὸ εὔωνον καὶ διὰ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν αὐτῶν, χαίρουν μεγάλην ὑπόληψιν παρὰ πᾶσι καὶ ἀγοράζονται ὑπὸ πάντων.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο τοὺς τάπητας μόνον πρὸς στρῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὡς δῶρα τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς τοὺς μεγιστᾶνας· τοὺς δὲ πολυτιμοτέρους διὰ τὰς τρικλίνους ἕδρας των, διὰ τοὺς θρόνους, δι' ἀνάκλιντρα, διὰ τὰς κλίνας τῶν νεονύμφων καὶ δι' ἐφίππια. Αἱ Σάρδεις (Ἀθήν. στ'. σελ. 255. καὶ ιβ'. σελ. 514. Διογέν. Λαέρτ. ε'. 72.) κατεσκεύαζον τοὺς λεπτοὺς ἐκείνους τοὺς ἐπονομαζομένους ψιλοτάπητας, οἵτινες ἦσαν ἐλαφρότατοι, μὲ ὀλίγον ἢ πολὺν μαλλόν, πλὴν πάντοτε μαλακοὶ καὶ οὖλοι. Οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν ἕτερον εἶδος παχυτέρων καὶ πολυτιμοτέρων, τοὺς ὁποίους ἐπωνόμαζον μαλλωτούς, καὶ οἱ ὁποῖοι ὡμοίαζον πρὸς τὰς φλανέλας τῶν κλινῶν τῶν νεωτέρων. Οὗτοι διηροῦντο εἰς δύο εἴδη, εἰς τοὺς ἑτερομάλλους, δηλ. τοὺς ἔχοντας τὸν μαλλὸν μόνον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους, καὶ τοὺς ἀμφιμάλλους ἢ ἀμφιτάπητας, τοὺς ἔχοντας μαλλὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (Ἀθήν. ε'. σελ. 197. στ'. σελ. 255. Διογέν. Λαέρτ. ε'. 72. 73). Τούτους δ' ἐχρωμάτιζον μὲ τὰ λαμπρότερα χρώματα καὶ ἐξύφαινον ἐπ' αὐτῶν κλάδους, ἄνθη, μικρὰ ζῶα, θέας καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις καὶ ἡ φαντασία ὑπηγόρευον εἰς αὐτούς· πάντων δὲ τῶν χρωμάτων ἐξεῖχον τὰ ἁλουργὰ καὶ ἁλιπόρφυρα, τὰ ὁποῖα ἀμφιβάλλομεν ἂν ἔτι σήμερον ἐδυνήθησαν νὰ μιμηθῶσιν.

Εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἐξετέθησαν ὑπὸ 50 Ἄγγλων κατὰ τὴν ἀφθονίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν

παρετηρήσαμεν καὶ τὰ λοιπὰ βιομηχανήματα τοῦ ἔθνους τούτου, ὑπὲρ τοὺς 170 τάπητας, ἔργα τῳόντι λαμπρά, ὡς πρὸς τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ταύτης ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ Γαλλία, ἐκτὸς τῶν Gobelins, δὲν δύναται νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς τούτους, καίτοι ὑπάρχει τὸ περίφημον ταπητουργεῖον τῆς Σαββονερή, συστηθὲν ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η'., τὸ ὁποῖον ἐμιμήθη ὅσον ἔνεστι, καθὼς καὶ ἡ πόλις τῆς Ἀγγλίας Axminster, τοὺς περσικοὺς καὶ τουρκικοὺς τάπητας, πρὸς δὲ ἡ Ῥουάν, ἡ Ἀρράς, ἡ Μποβαὶ καὶ τὸ Λούγδουνον, πόλεις περίφημοι διὰ τὰ ταπητουργεῖά των.

Εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη σποράδην ἀπαντῶμεν τάπητας, οἱ ὁποῖοι ὅμως, ἐκτὸς τῶν τοῦ Βελγίου, τοὺς ὁποίους παρακατιόντες θέλομεν ἀναφέρει ἐν ὀλίγοις, οὐδὲν ἔκτακτον παριστῶσιν, ὥστε νὰ περιγράψωμεν αὐτούς. Οἱ τάπητες τῆς Τουρκίας ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου ἀρκετά, ἐπειδὴ ὅμως περὶ αὐτῶν μέλλω νὰ ὁμιλήσω εἰς δύο ἰδιαίτερα περὶ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἄρθρα, μεθ' ἃ τελειόνω καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιθεώρησιν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παρασιωπήσω καὶ τούτους ἐνταῦθα.

Οἱ ὡραιότατοι τάπητες τῆς Ἀγγλίας κατασκευάζονται εἰς τὰς ἀγγλικὰς πόλεις Kidderminster, Wilton, Halifax, Cirencester, Worcester, Axminster, καὶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Σκωτίας Kilmarnock καὶ Γλάσκον. Ἐπειδὴ δὲ σχεδὸν ἑκάστης τὸ εἶδος διαφέρει τοῦ τῆς ἄλλης, χαρακτηρίζουν τὴν ἐργασίαν μὲ τὰ ἐπίθετα ὀνόματα τῶν πόλεων.

Πρῶτος ἐκθέτης ταπήτων εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εἶναι ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἥτις ἐξέθηκε τὸν μέγαν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἡ σύζυγος τοῦ λόρδου δημάρχου τοῦ Λονδίνου καὶ ἄλλαι 150 Κυρίαι τῆς Μεγάλης Βρεττανίας συνεκέντησαν κατὰ τὸ 1850 ἀπὸ μαλλὸν τοῦ Βερολίνου.

Τὸ σχέδιον τοῦ τάπητος τούτου εἶναι τοῦ Ἰωάννου W. Papworth· ἔχει 30 ποδῶν μῆκος, 20 πλάτος, καὶ ἐκεντήθη εἰς μικρὰ χωριστὰ τετράγωνα, τὰ ὁποῖα συναρμοσθέντα ἐσχημάτισαν τὸ ὅλον.

Εἶναι τολμηρότατον νὰ γνωμοδοτήσῃ τις περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας του. Ἂν ῥίψῃς κατ' αὐτοῦ τὴν μέλαιναν ψῆφον, ἔχεις κατὰ σοῦ 150 διακεκριμένας Κυρίας καὶ τοιαύτην παντοδύναμον Βασίλισσαν· ἂν τὴν λευκήν, σοὶ λέγουν ὅτι κολακεύεις τὸν λόχον τοῦτον τοῦ ὡραίου φύλου. Ὅθεν ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παρέλθωμεν καὶ τοῦτον ἐν σιωπῇ.

Ἡ Βασίλισσα ἐξέθηκεν ἄλλους δύο ὡραιοτάτους περσικοὺς τῆς Axminster, τῶν ὁποίων ὅμως ὁ μὲν κατεσκευάσθη εἰς Γλάσκον, ὁ δὲ εἰς τὴν Wilton.

Οἱ Κύριοι Μπὲλ, Ὀάλτων καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν τάπητας τῆς Axminster, ἀπομιμήσεις περσικῶν, τάπητας τῶν Βρυξελλῶν, ἰνδικοὺς μετακομισθέντας ἀπὸ Μαδρὰς, καὶ τουρκικοὺς κατασκευασθέντας εἰς τὸ Οὐσὰκ, πλησίον τοῦ Κοτυαίου. Οἱ Κύριοι οὗτοι ἐξῆλθον, ὡς βλέπετε, τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐκθέσεως, διότι, ἀντὶ νὰ προσφέρωσι τὰ ἔργα τῆς βιομηχανίας των, ἐξέθηκαν ἔργα ξένων ἐθνῶν.

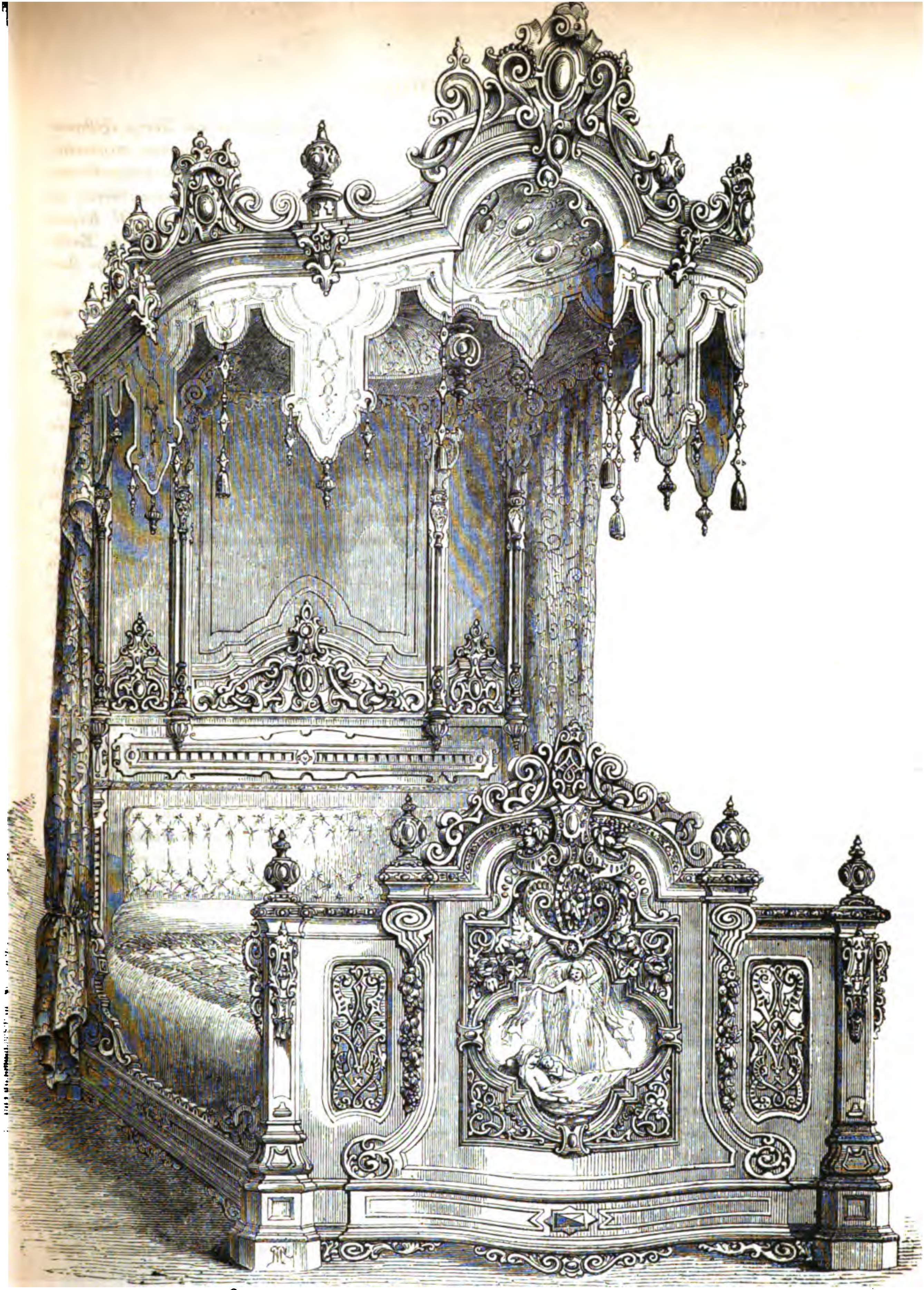
Τὰ ὡραιότερα δείγματα μωσαϊκῶν ταπήτων, κατυφεδωτῶν, μιμήσεων τῶν Βρυξελλῶν, τουρκικῶν, περσικῶν καὶ διαφόρων ἄλλων μερῶν ἐξέθηκαν οἱ Κύριοι Ἰωσὴφ Kitely, τὰ δύο ἐν Kidderminster ἐργοστάσια τῶν Woodward, οἱ Ἀδελφοὶ Mac-Farlane καὶ οἱ J. Templeton καὶ Συντρ. ἐκ Γλάσκου.

Ὁ K. V. L. Jones ἐξέθηκε κεντημένον χάρτην τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι σημειωμέναι αἱ μεγάλαι πόλεις, τὰ ὄρη, αἱ λίμναι, οἱ ποταμοί, σιδηρόδρομοι, κ.τ.λ., σχεδίου ὀρθογωνίου μὲ πλευρὰς 3 ποδῶν καὶ 6 δακτύλων. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ δωδεκαετὲς κοράσιον.

Αἱ ἀπομιμήσεις τῶν Gobelins εἶναι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ οὐσιωδῶς ὑποδεέστεραι τῶν γαλλικῶν πρωτοτύπων, διὸ καὶ περὶ τῶν πολυαρίθμων δειγμάτων τὰ ὁποῖα εἴδομεν εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια, οὐδὲν ἀναφέρομεν. Ἡ δὲ τῶν γαλλικῶν περιγραφὴ θέλει δώσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἀμυδρὰν ἰδέαν περὶ τῆς ἐπιπόνου ταύτης ἐργασίας.

Οἱ ἐκ λεπτοτάτου κατυφὲ καὶ χρυσίου κεντημένοι τάπητες τῆς Μουρσχεβὰδ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, καὶ οἱ ἐκ χρυσοκεντήτου μεταξωτοῦ τῆς Κορποὺρ εἶναι μοναδικοὶ οὐ μόνον εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ δωμάτια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Κατασκευάζονται δὲ διὰ νὰ κοσμῶσι τοὺς πρόποδας τῶν θρόνων τῶν ἐγχωρίων ἡγεμόνων, καὶ ἐνθυμίζουν τοὺς ἴσον χρυσοῦ βαρυτίμους καὶ πολυτελεῖς ἐκείνους τῆς Ῥώμης, μὲ τοὺς ὁποίους ἐκάλυπτον τὰ φέρετρα καὶ τὰ κενοτάφια τῶν αὐτοκρατόρων.

Πλὴν διὰ νὰ γνωρίσῃ τις τὴν ἀξίαν τῆς ταπητουργίας τῶν Ἰνδῶν, πρέπει νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα εἰς τοὺς χνοώδεις μαλλίνους ἢ μαλλινολίνους τάπητας τοῦ Μιζαποὺρ, εἰς τοὺς βαμβακηροὺς ἢ κεντητοὺς τῆς Βεγγάλης, εἰς τοὺς μεταξοκασημιρίνους τῆς Λαχωρίας, τῆς Κασημιρίας καὶ τῆς Μουλτὰν, εἰς τοὺς μαλλίνους καὶ ἐκ μετάξης διηνθισμένους τῆς Κορπούρ. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχέδια καὶ ἡ ἐργασία φέρουν τὴν γνωστὴν ἐκείνην διαφοράν, τὴν ὁποίαν μάτην ὁ Εὐρωπαῖος ζητεῖ

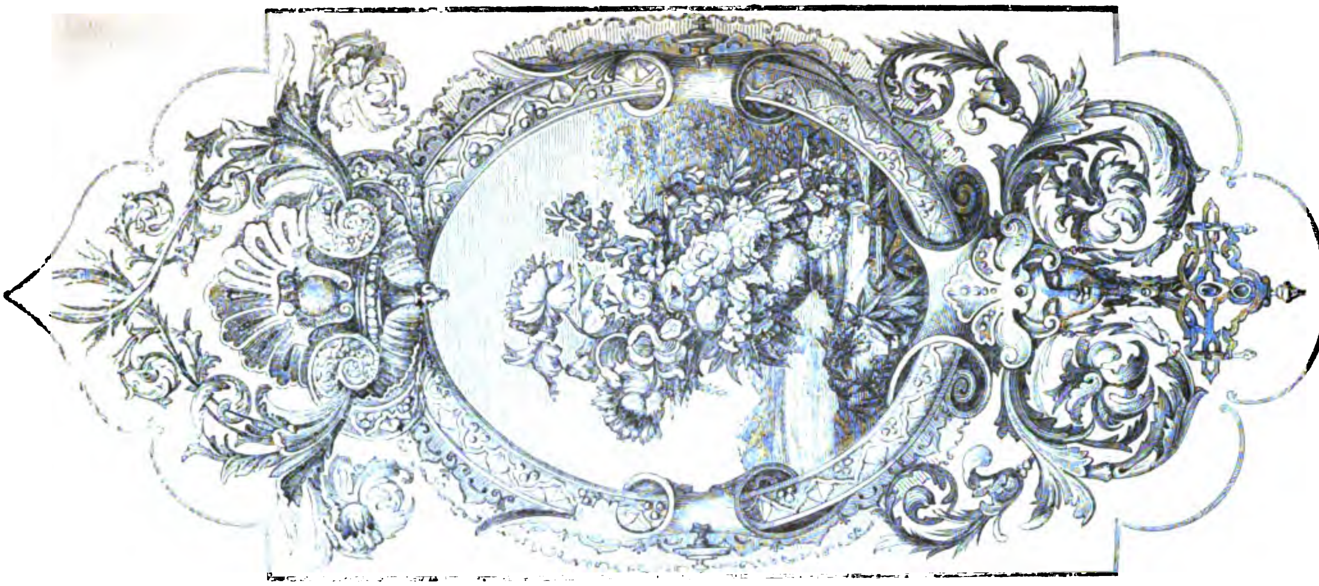

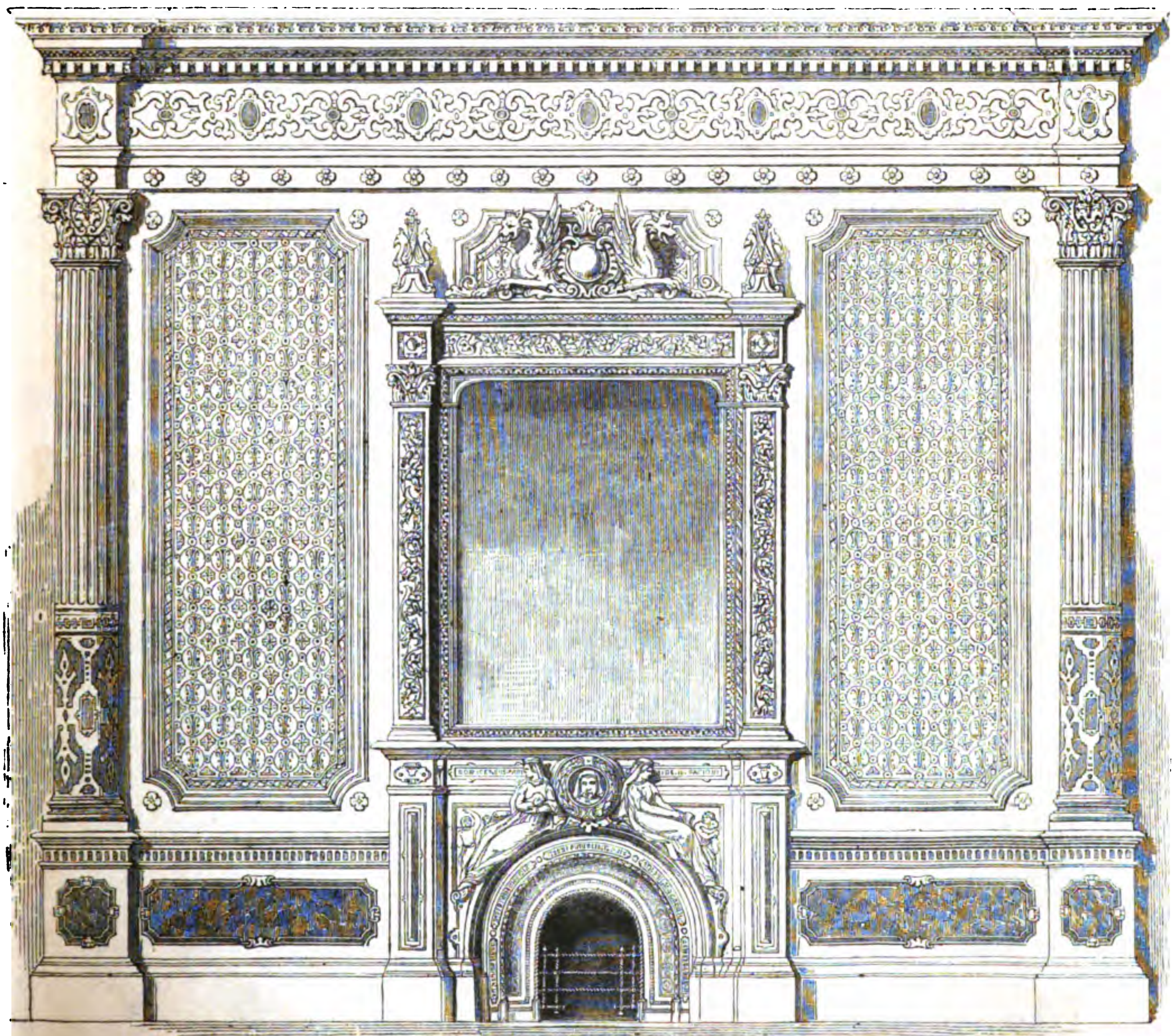
126

127

128

129

130

131

νὰ εὕρῃ, διὰ νὰ ἐξισώσῃ πρὸς ἐκείνους τοὺς ἰδικούς του.

Ἡ ταπητουργία τοῦ Βελγίου ἐγνωρίζομεν ἐκ φήμης ὅτι εἶχεν μεγάλην ὑπόληψιν διά τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ τέλειον αὐτῆς. Χρεωστεῖ δὲ πολλὰ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη εἰς τὸ βιομήχανον αὐτὸ ἔθνος δι' αὐτήν· οἱ λεγόμενοι βρυξελλιανοὶ τάπητες μετακομίζονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον τοῦ συρμοῦ καὶ τῆς ἐπιδείξεως. Οἱ Κύριοι Κάρολος Μαρτὲν, καὶ Verduré-Berge *ἔπεμψαν τάπητα κατυφεδωτὸν μικτῆς ἐργασίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίστανται τὰ σήματα τῶν ἀρχαίων ἐπαρχιῶν τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ ἄλλα ἀλληγορικὰ σύμβολα. Ὁ ἐκ Βρυξελλῶν Κ. Λουδοβῖκος* Jorez *ἔπεμψε μέγιστον ἐλαιόχρουν, ὡραίου σχεδίου καὶ μὲ ζωηρὰ χρώματα. Οἱ Κύριοι* Weinknecht *καὶ τὸ ἐν Τουρναὶ βασιλικὸν ταπητουργεῖον ἔπεμψαν δείγματα ἀπομιμήσεως τῶν ταπήτων τῆς Σμύρνης. Τῶν ἔργων τούτων ἐδύνατο νὰ στείλῃ περισσότερα δείγματα τὸ Βέλγιον, καὶ οὕτω νὰ δώσῃ ἀκριβεστέραν ἰδέαν εἰς τὸν κόσμον περὶ τῆς βιομηχανίας του· μὲ ἀπορίαν μας ὅμως δὲν εὕρομεν ἄλλους τάπητας παρὰ τοὺς εἰρημένους.*

Ἡ Περσία οὐδὲ ταπήτιον (σιτζαδὲ) ἔστειλεν. Ἡ ἔκθεσις αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο εἶναι ἀτελεστάτη, καθὼς καὶ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα εἴδη γενικῶς.

Ὅτε κατὰ πρῶτον εἶδον τὸν μέγιστον τάπητα τῶν Gobelins *τὸν παριστάνοντα τὴν σφαγὴν τῶν Μαμαλούκων, τὸν φέροντα τὸν ἀρειμάνιον ἐκεῖνον ἄνδρα, τὸν Μεχμὲτ-Ἀλῆ ὡς λέοντα καθήμενον ἐπὶ λεοντῆς, θεωροῦντα τὴν καταστροφὴν μὲ ἀγρίαν ὀργὴν καὶ ἀδυσώπητον ὄψιν, ἐπὶ πολὺ ἔμεινα ἐμβρόντητος, καὶ ἐπίστευσα ὅτι ἦτον ἔργον τῆς γραφίδος περιωνύμου τινὸς ζωγράφου μᾶλλον ἢ βελόνης ἁπλοῦ ἐργάτου. Ἡ θέσις μου αὕτη, Κύριοι, δὲν εἶναι τόσον γελοία, διότι μόνος ἐγὼ δὲν περιέπεσα εἰς τὴν ἀπάτην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ περὶ ἐμὲ, τοὺς ὁποίους ἤκουσα νὰ φιλονεικῶσι καὶ νὰ ἐρωτῶσιν ἀλλήλους μεγαλοφώνως, ἂν ἦναι ζωγράφημα ἢ κέντημα. Ἡ δὲ κλίσις μου νὰ ἐπισκέπτωμαι τὸ δωμάτιον ὅπου ὁ τάπης οὗτος ὑπῆρχε, τόσον μεγάλη κατέστη, ὥστε ποτὲ δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον δίχως νὰ εἰσέλθω καὶ εἰς τὸ εἰρημένον δωμάτιον· ὅταν δὲ φίλος μου τις ἤρχετο εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐπεθύμει μετ' ἐμοῦ νὰ περιέλθῃ τὴν ἔκθεσιν, πάντοτε ἐκ τούτου ἠρχίζαμεν.*

Εἶχα ἀκούσει ὅτι πρὸς κατασκευὴν τοιούτου τάπητος ἀπαιτοῦντο 10 *ἢ* 20 *ἔτη, δηλ. ἄξιον λόγου μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἡ ἐργασία ἄρα ἀπαιτεῖ καὶ τέχνην καὶ μεγάλην ὑπομονήν! Ἰδοὺ, εἶπον, οἱ δύο μεγάλοι πλάσται τῆς προόδου τῶν κοινωνιῶν, ἡ τέχνη καὶ ἡ ὑπομονή· καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ᾐσθάνθην μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ κατάστημα τῶν* Gobelins, *τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἀναγκαίως πρῶτον ἢ ὕστερον ὤφειλον νὰ περιγράψω.*

Τφόντι, εἰς γαλλικὴν ἐφημερίδα ἀνέγνωσα ὅτι ἑταιρία τις ἀνεδέχθη τὴν μετακόμισιν ἀνθρώπων ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους καὶ τ' ἀνάπαλιν, διὰ Χάβρης, ἀντὶ μόνων 45 *φράγκων. Ἡ διὰ τῆς Νορμανδίας αὕτη πορεία μὲ ἤρεσε· διότι, πρὶν ἀφιχθῶ εἰς τοὺς Παρισίους, ἐδυνάμην νὰ ἐπισκεφθῶ δύο ἀξίας λόγου πόλεις, τὸ γαλλικὸν Μάντζεστερ, τὴν πατρίδα τοῦ περιφήμου δραματοποιοῦ Πέτρου Κορνηλίου, τὸ Ῥουὰν, λέγω, καὶ τὸ Ἐλμπαὶφ, ὧν τὰ ὑφάσματα δὲν εἶναι κατὰ τὸ εἶδός των ὑποδεέστερα τῶν τοῦ Λουγδούνου καὶ τῶν* Gobelins, *καὶ διαπρέπουσιν οὐχ ἧττον αὐτῶν εἰς τὰ χωρίσματα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.*

Αἰτοῦμαι τὴν συγγνώμην τοῦ ἀναγνώστου, ἂν ἀπὸ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τόσον γοργῶς τὸν μεταφέρω ἐνώπιον τοῦ εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ἁγίου Μαρκέλλου ἀρχαίου καταστήματος τῶν Gobelins· *ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶναι τόσον ἄτοπον νὰ ἐξέλθω τῆς σειρᾶς μου ὀλίγον, ὅτε ἤδη ἡ συγκοινωνία μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Παρισίων κατέστη εὐκολωτάτη, διὰ νὰ βλέπωμεν τὰ ὠφέλιμα.*

Ἡ θέα τοῦ βασιλικοῦ ἐργοστασίου τῶν Gobelins *ἐξωτερικῶς οὐδὲν βασιλικὸν ἢ δημόσιον χαρακτηριστικὸν ἔχει. Μικρὸν περιαύλιον κακῶς λιθοστρωμμένον, τὸ χαμηλὸν τοῦ κτιρίου, τὸ ἄχαρι καὶ ἀκανόνιστον τοῦ σχεδίου, οἱ μαῦροι τοῖχοί του καὶ τὸ ἀκάθαρτον καὶ ποταπὸν τῆς ἐνορίας, μ' ἔκαμαν νὰ νομίσω ὅτι περιέπεσα εἰς συναγωγὴν ῥυπαράν. Εἷς μόνος φύλαξ, ἔχων μορφὴν καὶ ἐνδυμασίαν Κυρίου μᾶλλον ἢ φύλακος, ἐδείκνυεν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ κατάστημα τοῦτο, ποῦ νὰ διευθύνωσι τὸ βῆμα, ἐνῷ δύο γυναῖκες ἐζήτουν τῶν Κυριῶν τοὺς ἐπενδύτας.*

Ἤδη ᾐσθανόμην δύσπνοιάν τινα καὶ ἤρχισα νὰ ὑποπτεύω μήπως τὸ ἰδανικόν μου θέατρον δὲν πραγματοποιηθῇ ἀναλόγως, διὸ καὶ σιωπηλῶς ἐπροχώρουν. Εἰς τὰ δημόσια κτίρια τῆς Ἀγγλίας τὰ πάντα προετοιμάζουσι τοῦ περιηγητοῦ τὸν θαυμασμόν. Βλέπεις κτίριον μέγα, πύλας μεγάλας, ὑπηρέτας μὲ ἐρυθρὰς χλαμύδας, μὲ ἐπιπόδια μακρὰ καὶ στιλπνὰς πόρπας, καὶ ἐνίοτε μὲ πασπαλωτὴν φενάκην. Ὁ μὲν σοῦ προσφέρει τὸ βιβλίον τῆς ἱδρύσεως, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν περιεχομένων τοῦ κτιρίου, ὥστε μὲ τὸν ἀριάδνειον τοῦτον μίτον ἄνευ

ὁδηγοῦ δύνασαι νὰ πλανηθῇς εἰς τὸν Λαβύρινθόν σου, ἕτερος σοῦ ζητεῖ τὸ ἀλεξίβροχον, καὶ τρίτος δεικνύει βιβλίον νὰ γράφῃς τὸ ὄνομά σου. Εἰς δὲ τὸ κατάστημα τοῦτο ἡ δημοκρατία φαίνεται ὅτι κατήργησεν, ἂν ὑπῆρχον, τὰς βασιλικὰς ταύτας συνηθείας, καὶ τὰ πάντα ἔχουσι τὴν θέαν τῆς κατοικίας τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ Φωκίωνος καὶ τοῦ Ἀγησιλάου, εἰς τὴν ὁποίαν διαβαίνων ἔξωθεν ποτὲ δὲν ἤθελες εἰσέλθει, ἂν δὲν ἐγνώριζες ὅτι ἐντὸς τοιαύτης οἰκίας τοιοῦτοι ἄνδρες κατοικοῦσι.

Τὸ βασιλικὸν ἐργοστάσιον τῶν Gobelins ἦτο κατ' ἀρχὰς ἰδιοκτησία τῶν Ἀδελφῶν Gobelin, ἀρίστων βαφέων τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος, οἵτινες ἐπὶ πολὺ διετήρουν τὸ μυστικὸν τοῦ ἁλουργοῦ χρώματος· ὠνομάζετο δὲ τότε Folie Gobelin. Τῷ 1667 μετέβαλεν ὄνομα καὶ ἐκλήθη βασιλικὸν ἐργοστάσιον τῶν Gobelins. Πολλοὶ εἶπον ὅτι ὁ ὑπουργὸς Κολβὲρ ἐσύστησε τὸ ταπητουργεῖον τοῦτο· ἡ φήμη ὅμως αὕτη ἀπεδείχθη μεγάλως ἐσφαλμένη, διότι ὁ ῥηθεὶς ὑπουργὸς ὀλίγους μόνον προσέθηκεν ὅρους εἰς τὸν διοργανισμόν του, οἵτινες λέγεται ὅτι τὸ ἔβλαψαν μᾶλλον ἢ τὸ ὠφέλησαν.

Ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ πρώτου θαλάμου εἰς ὃν εἰσήλθομεν, ἐθαύμασα διαφόρους τάπητας. Τὰ θέματα αὐτῶν ἦσαν ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἢ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Μυθολογίας, πρὸς δὲ καὶ εἰκὼν τοῦ Μεγάλου Πέτρου τῆς Ῥωσσίας, διευθύνοντος πλοιάριον κλυδωνιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου. Τὸ αὐτὸ τοῦτο θέμα, ὅπερ ἐξ ὀρειχάλκου κεχρυσωμένου ὑπάρχει καὶ ὑπεράνω τοῦ ἐκ μαλαχίτου λίθου ὡρολογίου τῆς Ῥωσσίας, ἐπὶ τοῦ τάπητος τούτου ὑπερβαίνει τοῦ μεγίστου ζωγράφου τὴν τέχνην. Βλέπεις ζωηροτάτην ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεγάλου Πέτρου πηδαλιουχοῦντος τὸ πλοιάριον, τοῦ ὁποίου ὁ ἱστὸς θραύεται, καὶ τὸ ἱστίον γέμον ἀπὸ ἄνεμον κινδυνεύει νὰ τὸ ἀνατρέψῃ· βλέπεις τὴν φυσικὴν ἐκείνου μὲν γενναιότητα, φυσικὴν δὲ δειλίαν τῶν συμποντοπόρων· βλέπεις τὰ ὑψηλὰ κύματα συγχωνευόμενα εἰς τὸν καπνὸν τῶν ἀνέμων, τοὺς ἀφροὺς καὶ θρόμβους συντριβομένους ἐπὶ τοῦ ἀνατρεπομένου σκάφους, τὸν συννεφῆ οὐρανὸν, ἑνὶ λόγῳ, τὸ ἄγριον τῆς κρισίμου ἐκείνης στιγμῆς τοσοῦτον καθαρῶς, ὥστε ἀδυνατεῖς νὰ ἐννοήσῃς τίνι τρόπῳ ἡ βελόνη κατώρθωσε νὰ ὑφάνῃ τὴν συνέχειαν τῶν χρωμάτων οὕτω πως, ὥστε νὰ μεταβαίνῃς ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο δίχως νὰ διακρίνῃς πότε μετέβης, καὶ ν' ἀδυνατῇς νὰ προσδιορίσῃς τὰ ὅρια ἐκείνου εἰς ὃ περιῆλθες.

Τάχα, ἐὰν ἀναφέρω τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον κατασκευάζονται, νομίζετε ὅτι θέλετε ἐννοήσει τι; Ὅταν τὰ βλέπῃς κατασκευαζόμενα, ἡ ἐργασία εἶναι εὔληπτος· καὶ ὅμως ὑπάρχει τί ἐν τῷ μέσῳ μέγα ὡς ὄρος, τὸ ὁποῖον σὲ πείθει ὅτι ἐδῶ ἕκαστος ἐργάτης εἶναι μέγας καλλιτέχνης, τοῦ ὁποίου αἱ χεῖρες ἐγήρασαν εἰς τὴν τέχνην, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ διακρίνουν τοὺς ἐλαφροὺς ἐκείνους βαθμοὺς τῆς χροιᾶς, ὡς ὁ μαθηματικὸς διὰ τοῦ Διαφορικοῦ καὶ Ὁλοκληροτικοῦ ὑπολογισμοῦ προσδιορίζει τὴν ἀνεπαίσθητον συνέχειαν τῶν στιγμῶν γραμμῆς τινος ἢ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς.

Ὁ ἐργάτης ἀρχίζει τὴν ἐργασίαν οὕτως. Ἔχει πρῶτον ἐντεταμένους καὶ σχεδὸν συνεχομένους παραλλήλως, καθέτως καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, ὡς χορδὰς ἅρπης, τοὺς πρώτους μεταξίνους ἢ λινοὺς μίτους (κλωστάς). Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ὅπου ἕκαστος ἐργάζεται, εἶναι χωρισμένον πρὸς τὸν τοῖχον, ὁ ἐργάτης ὄπισθεν τῶν χορδῶν νομίζεις ὅτι εἶναι ἐντὸς κλωβίου, καὶ σχεδὸν δὲν φαίνεται· ὅθεν καὶ ἐνίοτε δὲν διακρίνεις εἰμὴ τοὺς δακτύλους του παίζοντας τὴν βελόνην ἐπὶ τῶν εἰρημένων χορδῶν, καὶ ὅταν πλησιάσῃς, βλέπεις τὸν ἐργάτην ἐντὸς τοῦ ὄχι πολὺ φωτεινοῦ τούτου μέρους καθήμενον, ἔχοντα ἐνώπιόν του πολλας ἀγαθίδας μίτων παντοίων χρωμάτων καὶ τὸ πρωτότυπον (εἰς χαρτίον ἰχνογραφημένον ὑπὸ ἐξόχου πάντοτε καλλιτέχνου, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἀξίζει πολλὰς χιλιάδας φράγκων) κρεμάμενον εἰς τὸν τοῖχον.

Ἡ ἐργασία εἶναι εὔληπτος, εἶναι τέχνη προσεγγίζουσα εἰς ἐκείνην δι' ἧς τὰ κοράσιά μας κεντοῦν εἰς τὸ σχολεῖον συρτὰς ἐμβάδας (pantoufles) καὶ προσκεφάλαια· πλὴν, ὅπερ δὲν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ, εἶναι ὅτι ὁ ἐργάτης καθήμενος ὀπίσω τῶν χορδῶν κεντᾷ ἀπὸ τὰ ὄπισθεν, καὶ ἡ εἰκονογραφία ἢ τὰ διάφορα ἀντικείμενα γίνονται ἐμπρὸς χωρὶς νὰ βλέπῃ ἐκεῖνος· δηλ. γράφει διὰ σὲ τουρκιστὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερὰ, ὅπερ ὁ γράφων ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ νομίζει ὅλως ἀδύνατον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ἡ χείρ του μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν, καθὼς ὁ στοιχειοθέτης εὑρίσκει τὰ διάφορα στοιχεῖα οὕτως εὑρίσκει τὸ χρῶμα τὸ ὁποῖον χρειάζεται, ἐνῷ, ἂν θέσωσιν ἐνώπιόν σου δύο ἀγαθίδας τοῦ αὐτοῦ μὲν χρώματος, δύο δὲ συνεχῶν βαθμῶν, καὶ εἴπωσι νὰ προσδιορίσῃς ποῖον εἶναι τὸ βαθύτερον, ἀμφιβάλλω ἂν θέλῃς τὸ εὑρεῖ. Τόσον ἀμυδρὰ εἶναι ἡ διαφορά. Ῥίπτων ὁ ἐργάτης τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐννοεῖ τοὺς βαθμοὺς τῶν χρωμάτων, τοὺς ὅρους των, μιμεῖται τὸ πρωτότυπόν του τόσον ζωηρῶς, ὥστε τὸ ἐργόχειρόν του φαίνεται γνησίας δημιουργικῆς φαντασίας ζωγράφου μᾶλλον

ἢ ἀντιγραφέως ἔργον. Ἰδοὺ διατὶ εἶπον ὅτι ἕκαστος ἐργάτης ἐνταῦθα εἶναι καλλιτέχνης.

Ἐπλησίασα πρός ἕνα ἐκ τούτων καὶ ἠρώτησα περὶ τῆς κατασκευῆς. — Πέντε καὶ ἓξ ἔτη διαρκεῖ συνήθως ἡ κατασκευὴ μικροῦ τάπητος, μὲ ἀπεκρίθη μὲ ὅλην τὴν γνωστὴν ἐκείνην φιλοφροσύνην τῶν Γάλλων· ὅταν ὅμως πρόκειται περὶ μεγάλων, ὡς τῆς Ἐκθέσεως ἢ τοῦ τῶν Μαμαλούκων, τότε προσθέτονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον χειμῶνές τινες ἔτι, καὶ ἐνίοτε ὑπερπηδῶμεν τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος.

—Δὲν κοπιάζετε πολὺ εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην; Ἡ ὅρασίς σας δὲν πάσχει; Εἶναι πολὺ δύσκολος ἡ ἐργασία; Πῶς κατορθόνετε νὰ ἀντιλαμβάνεσθε τῶν χρωμάτων καὶ νὰ κεντᾶτε ὄπισθεν δίχως νὰ βλέπετε τί συμβαίνει ἐμπρός;—Οὔτε καταπονούμεθα, οὔτε ἡ ὅρασίς μας πάσχει, οὔτε δυσκολευόμεθα· μάλιστα ἡ τέχνη μας εἶναι διασκεδαστική, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ τὴν φαντασίαν καὶ τὸ σῶμά μας ἐπασχολεῖ, ἔχομεν ἔτι καθ' ἑκάστην μεγαλητέραν διασκέδασιν τοὺς βαθμοὺς τῶν ἐντυπώσεων καὶ τὰς ἐκπλήξεις τὰς ὁποίας ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ πρόσωπα ἐκείνων οἵτινες μᾶς ἐπισκέπτονται.

Αἱ τιμαὶ τῶν ταπήτων τούτων εἶναι διάφοροι. Τινὲς αὐτῶν τιμῶνται 150 ἢ καὶ 200 χιλιάδας φράγκων Ὅ,τι δὲ κατασκευάζουσιν ἐντὸς τοῦ ἐργοστασίου τούτου, δὲν φέρεται εἰς τὰς ἀγορὰς, ἀλλὰ χρησιμεύει πρὸς στολισμὸν τῶν παλατίων τῆς Γαλλίας, ἢ αὐτοῦ τοῦ ἐργοστασίου καὶ ἐνίοτε προσφέρουσί τινας δωρεὰν εἰς πρίγκιπας ἢ βασιλεῖς ἐπισκεπτομένους τοὺς Παρισίους.

Ὁ τάπης τῶν Μαμαλούκων, ὅστις λέγεται ὅτι ἀξίζει 200 ἢ 220 χιλιάδας φράγκων, παριστᾷ τὸν Μεχμὲτ-Ἀλῆν καθήμενον ἐπὶ χαμηλοῦ ἀνακλίντρου κεκαλυμμένου μὲ λεοντῆν, ὁρῶντα τὴν σφαγὴν καὶ τείνοντα τὸν ἀριστερὸν βραχίονά του μὲ σπασμωδικῶς συνεσφιγμένην πυγμήν. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἵστανται κατεχόμενοι ὑπὸ φρίκης οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπάλληλοί του, καὶ εἷς μαῦρος κύπτων νὰ τῷ προσφέρῃ τὸν ναργιλὲ θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διὰ νὰ μὴ βλέπῃ τὸ ἀντικρὺ θέαμα, δηλ. τοὺς ἱππεῖς, τὰ θύματα, τὴν σφαγὴν, ἅπαντα ἀφανιζόμενα ὑπὸ τῶν νεφῶν τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ, τὸν ὁποῖον ἥ τε πυρκαϊὰ καὶ ὁ πυροβολισμὸς ἀπετέλεσαν.

Ἕτεροι τρεῖς μέγιστοι τάπητες, φέροντες ἄνθη, καρποὺς καὶ ἄλλα τῆς φύσεως ἀντικείμενα, πρὸς δὲ καὶ νεκρὸν Ἰησοῦν ὁριζοντείως ἐξηπλωμένον, εἶναι τὰ ὡραιότατα ἔργα τὰ ὁποῖα τὸ κατάστημα τῶν Gobelins ἔστειλεν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο ἐθαύμασα ἐπίσης τοὺς θαλάμους εἰς τοὺς ὁποίους προετοιμάζουν τὰ χρωματισμένα μαλλία καὶ μέγαν τάπητα φέροντα τὸν Ναπολέοντα ἔξω τῆς Πτολεμαΐδος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑπὸ τῆς πανώλους προσβεβλημένων. Ἐπὶ τούτου βλέπεις τὸν ἀτρόμητον ἐκεῖνον μονάρχην ἐπιθέτοντα τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς πληγῆς ἀθλίου τινὸς Ἄραβος, ἔχοντος πελιδνὴν ὄψιν καὶ γυμνὸν σῶμα· Βλέπεις εἰς τὰ πρόσωπα τῶν πασχόντων, οἵτινες κατήντησαν σκελετὰ, ἀγρίαν χαρὰν διὰ τοὺς ἐνθαῤῥυντικοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀπευθύνει εἰς αὐτοὺς, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἥρωος εὑρισκομένου ἐν τῷ μέσῳ τοιούτου δεινοῦ κινδύνου καὶ τὴν βεβιασμένην γενναιότητα τῶν ὑπασπιστῶν του, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὸ παράδειγμά του.

Ὁ ἀριθ. 128 δεικνύει ἕνα μικρὸν τάπητα τῶν Κυρίων Crossley της Halifax ὡραιοτάτων χρωμάτων, τὸν ὁποῖον ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἐπαινῶν θέτει εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν μὲ τὰ Gobelins.

Τοιχοστρώματα. — Διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἠναγκάσθην νὰ μεταφράσω τὴν γαλλικὴν Tapisserie, διότι τὰ τοιχόχαρτα δὲν εἶναι εἰμὴ κλάδος τούτων. Οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ ἰδίως οἱ Γάλλοι, ὅταν λέγωσι Tapisserie, ἐννοοῦν τὰ ἀπὸ ὕφασμα, κατυφὲν, δαμασκηνὸν, διάχρυσον, διάργυρον ἢ διηνθισμένον μεταξωτὸν, τὰ ἀπὸ ὁλοσηρικὸν, ἀπὸ καλάμινθον, ἰνδόστικτον καὶ χαρτίον καλύμματα τῶν τοίχων τῶν θαλάμων καὶ δωματίων των. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν των τοιαῦτα, δὲν μᾶς ἀφῆκαν οὐδεμίαν καταλληλοτέραν λέξιν. Αἱ οἰκίαι τῶν προγόνων μας ἐσωτερικῶς ἐχρίοντο μὲ ἄσβεστον, ὡς καὶ σήμερον ἔτι αἱ ἰδικαί μας, καὶ ὁ κονιατὴς (σουβατζῆς) διὰ τοῦ κανόνος, τοῦ ἀλφαδίου καὶ τῆς στάθμης διέγραφεν ἐπὶ τῶν τοίχων μικρὰ ζῶα, διακλαδιζόμενα σχέδια καὶ ἄλλα διάφορα, πρὶν ἢ ὁ τοιχογράφος διαδεχθῇ αὐτόν.

Ἐκτὸς τούτου οἱ ἀρχαῖοι ἐμαρμάρονον καὶ τοὺς τοίχους μεταχειριζόμενοι διάφορα εἴδη ἀμμοκονίας. Ἐπὶ Πλινίου (Plin. H. N. 35. 1) οἱ μονόχροοι μαρμαρωτοὶ ἐψηφιδοῦντο μὲ διαφόρους ὕλας, ὥστε νὰ σχηματίσωσι ζῶα, δένδρα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα· ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ ὡραία ἐφεύρεσις ἡ ἐπονομαζομένη Φλωρεντινὴ Μωσαϊκὴ εἶναι θυγάτηρ τοῦ τρόπου τούτου. Ἐπίσης μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν σήμερον ψηφιδοῦσι τὸ ἔδαφος καὶ τοὺς θόλους, λέγει ὁ Πλίνιος ὅτι μὲ μικρὰ τεμάχια μαύρων ὑάλων ἐψήφιδονον καὶ τοὺς τοίχους των (Plin. H. N. ΛΣΤ'. 26. 5. 67).

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ τοιχόστρώματα φέρουν τὰς ἑπομένας διαφόρους ὀνομασίας·

Tapisserie	basse-lisse	— ὁριζοντοῦφαστα.
,,	haute-lisse	— καθετοῦφαστα.
,,	Bergame	— Βεργάμης.
,,	de l'apport	— τοῦ συναγωνισμοῦ.
,,	de cuir doré	— χαλκόχροα.
,,	de coutil	— τῆς κανναβίδος.
,,	de papier	— τοιχόχαρτα.
,,	de cire	— κηρωτά.

Τὰ ὁριζοντοῦφαστα εἶνα ἀπὸ διαχρυσωμένην ἢ διαργυρωμένην μέταξαν καὶ λινόν· φέρουν δὲ ἀνθρώπους, διάφορα ἀντικείμενα, ῥωπογραφίας, κτλ. Τὰ καθετοῦφαστα εἶναι τῆς αὐτῆς κατασκευῆς καὶ τέλεια ὡς ταῦτα, πλὴν ὀνομάζονται οὕτω, διότι κατασκευάζονται καθέτως, καὶ ὄχι ὁριζοντείως.

Τὰ Βεργαμηνὰ ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι λέγουν ὅτι πρῶτοι οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Ἰταλίᾳ πόλεως Βεργάμης κατεσκεύασαν τοιαῦτα. Εἶναι δὲ χονδρότερα καὶ κατασκευάζονται ἀπὸ τρίχας βοῶν καὶ αἰγῶν, λινὸν, καὶ βάμβακον. Ἡ Ἐλμπαὶφ καὶ ἡ Ῥουὰν ἦσαν ἄλλοτε περιφημόταται διὰ ταῦτα· ὠνομάζοντο δὲ καὶ τοιχοστρώματα τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἢ τῆς πύλης τῶν Παρισίων, διότι ἐπωλοῦντο εἰς τὰς ἐνορίας ταύτας τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως.

Apport ὀνομάζουν τὸν δημόσιον τόπον τῶν πανηγύρεων, ὅπου φέρουν ἐμπορεύματα καὶ γίνεται συναγωνισμός. Τὰ Coutil ὁμοιάζουσιν ὀλίγον μὲ τὰς βόλζας τῆς Βεγγάλης, δηλ. εἶναι σφιγκτὰ καὶ δυνατὰ ὡς στρωματόπανα.

Τοιχόχαρτα ἀγγλικὰ ἐξέθηκαν οἱ Κύριοι Ἐδουῖνος Φλέσχερ, Ναθαναὴλ Hinchliff, Πάρκερ Townsend καὶ Ἐῤῥῖκος Τοῦρνερ.

Ὁ ἐν Royston Κ. Ἐδουῖνος Φλέσχερ ἐξέθηκε διάφορα τοιχόχαρτα χρωματισμένα, γρανιτικὰ καὶ μαρμαρωτὰ, τὰ ὁποῖα δύνασαι νὰ πλύνῃς. Ὁ Κ. Ναθαναὴλ Hinchliff ἐξέθηκε διάφορα φέροντα ἀραβουργήματα. Οἱ Κύριοι Πάρκερ Townsend ἐξέθηκαν τοιχόχαρτα συνιστάμενα ἀπὸ μαλλίον καὶ χρυσοῦν χαρτίον, φέροντα δὲ ἄνθη, καρποὺς, ἀραβουργήματα καὶ γλυπτὰ περιθώρια· εἶναι δὲ ἄξια νὰ κοσμήσωσι τοῦ πλουσιωτέρου παλατίου τοὺς τοίχους.

Ἡ εἰκονογραφία τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 129 εἶναι τοιχόχαρτον ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον C. Moxon τοῦ Λονδίνου, ὅστις καὶ ἐστόλισε τὸ παλάτιον τῆς βασιλίσσης Βούκιγκαμ μὲ τὰ ὡραῖα ἔργα του. Εἶναι ῥυθμοῦ τῆς Ἐλισάβετ, μαρμαρωτὸν, χρυσοῦν, ἠλεκτρωτὸν, καὶ τῳόντι τῶν ὡραιοτέρων δειγμάτων τοῦ εἴδους τούτου ὅπου ἔχομεν ἐνταῦθα.

Δίδομεν ἔτι εἰς τὸν ἀριθ. 3 τὴν εἰκονογραφίαν ἑτέρου δείγματος τοιχοχάρτου ἁπλουστέρου μὲν, πλὴν φυσικωτέρου καὶ οἰκονομικωτέρου.

Ὁ Κ. Ἐῤῥῖκος Τοῦρνερ αὐξάνει τὴν ποικίλιαν αὐτῶν ἐκθέτων τοιχόχαρτα διαφόρου κατασκευῆς. Μεταξὺ τούτων δὲ διακρίνονται τὰ μάλλινα δαμασκηνὰ, ἢ πράσινα μάλλινα, καὶ τὰ ὑαλωτὰ βαμβακηρὰ, μὲ περιθώρια καὶ Ἐλισαβετίους στολισμοὺς ἢ Ἑλληνικὰ ποικίλματα.

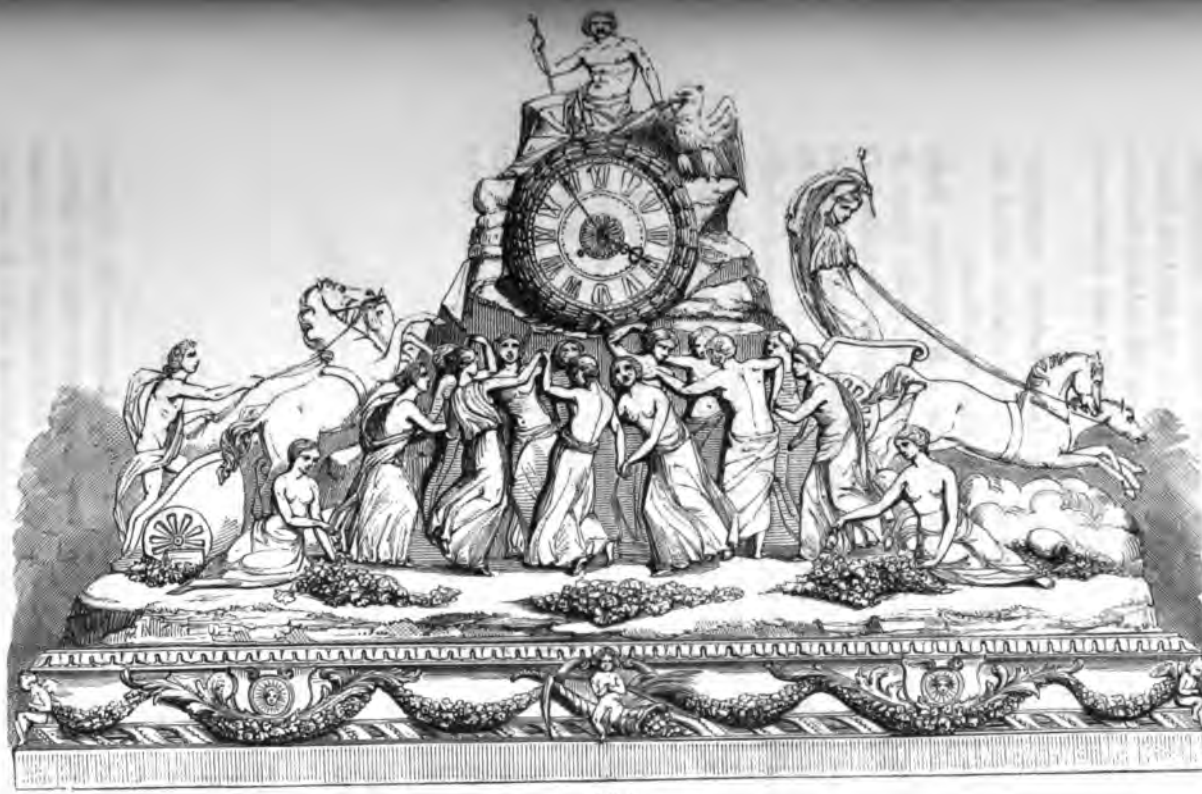
Ἐκτὸς τούτων πολλοὶ ἄλλοι ἐκθέται συναποδεικνύουσιν ἀρκούντως τὴν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς βιομηχανίας πρόοδον τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους.

Εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια ὁ Κ. Θεόδωρος Βιβὲ ἐξέθηκε κηρωτὰ τοιχόχαρτα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐν μεγάλῃ χρήσει περὶ τὴν ιστ'. ἑκατονταετηρίδα. Ὁ Κ. Ἐῤῥῖκος Οὐΐλλιαμς διάφορα ῥυθμοῦ Γοτθικοῦ, Τοσκανικοῦ καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀπομιμήσεις δὲ ἀχάτου, ξύλου καὶ μαρμάρου. Οἱ Κύριοι Λουδοβῖκος Φρανσουὰ Cerceuil βαμμένα καὶ συμπεφυρμένα μάλλινα. Οἱ ἐκ τοῦ ἄνω Ῥήνου Κύριοι Ζουμπὲρ καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν τοιχόχαρτα λεπτοτάτης ἐργασίας· μεταξὺ τούτων δὲ ἓν περιστάνον τὸν οὐρανὸν, τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἑλιγμοὺς τοῦ Νείλου, ἓν τζαμίον, διάφορα αἰγυπτιακὰ ἐρείπια, δένδρα καὶ ἄνθη. Εἶναι δὲ τὸ ὡραιότατον τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου καὶ ἱκανὸν ν' ἀποδείξῃ μαγικωτάτην τὴν αἴθουσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελε προσαρμοσθῇ.

XIII.

Ὡραῖαι Τέχναι.

Οὐδὲν χαρακτηρίζει ἀκριβέστερον τὴν εὐφυΐαν καὶ ζωηρὰν φαντασίαν ἔθνους τινὸς παρὰ τὰς ὡραίας τέχνας. Ἔλπιζε πάντοτε ἀπὸ τὸν λαὸν τὸν ὁποῖον βλέπεις ἐμπαθῶς καλλιεργοῦντα αὐτὰς, ἂν καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ δουλείαν. Αἱ ὡραῖαι τέχναι εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῶν ὀνείρων τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου. Ὁ ἰδανικὸς κόσμος γεννᾶται εἰς τὴν φαντασίαν μας ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ ποίησις, ὁ ἔρως, ἡ γενναιότης ἡ ἐλευθερία· ἐνὶ λόγῳ, ὁ κρύφιος ἐκεῖνος πόθος νὰ παραστήσῃς αἰσθητὸν εἰς τοὺς ἄλλους

132

133

134

R

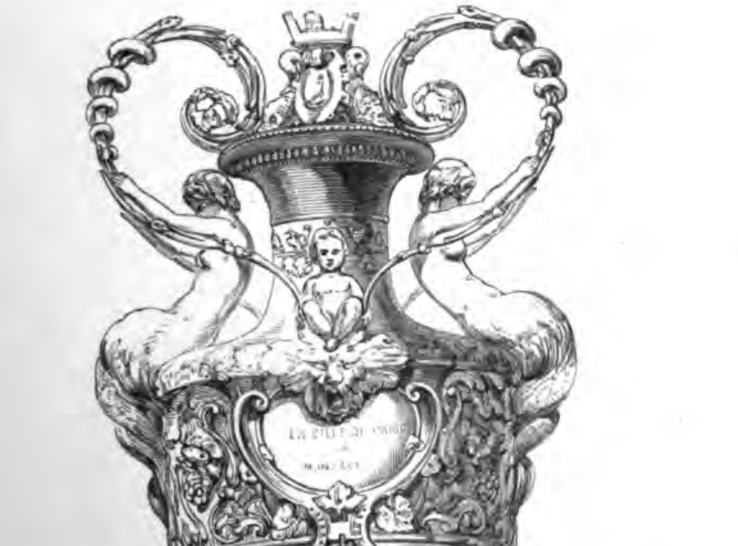
135

136

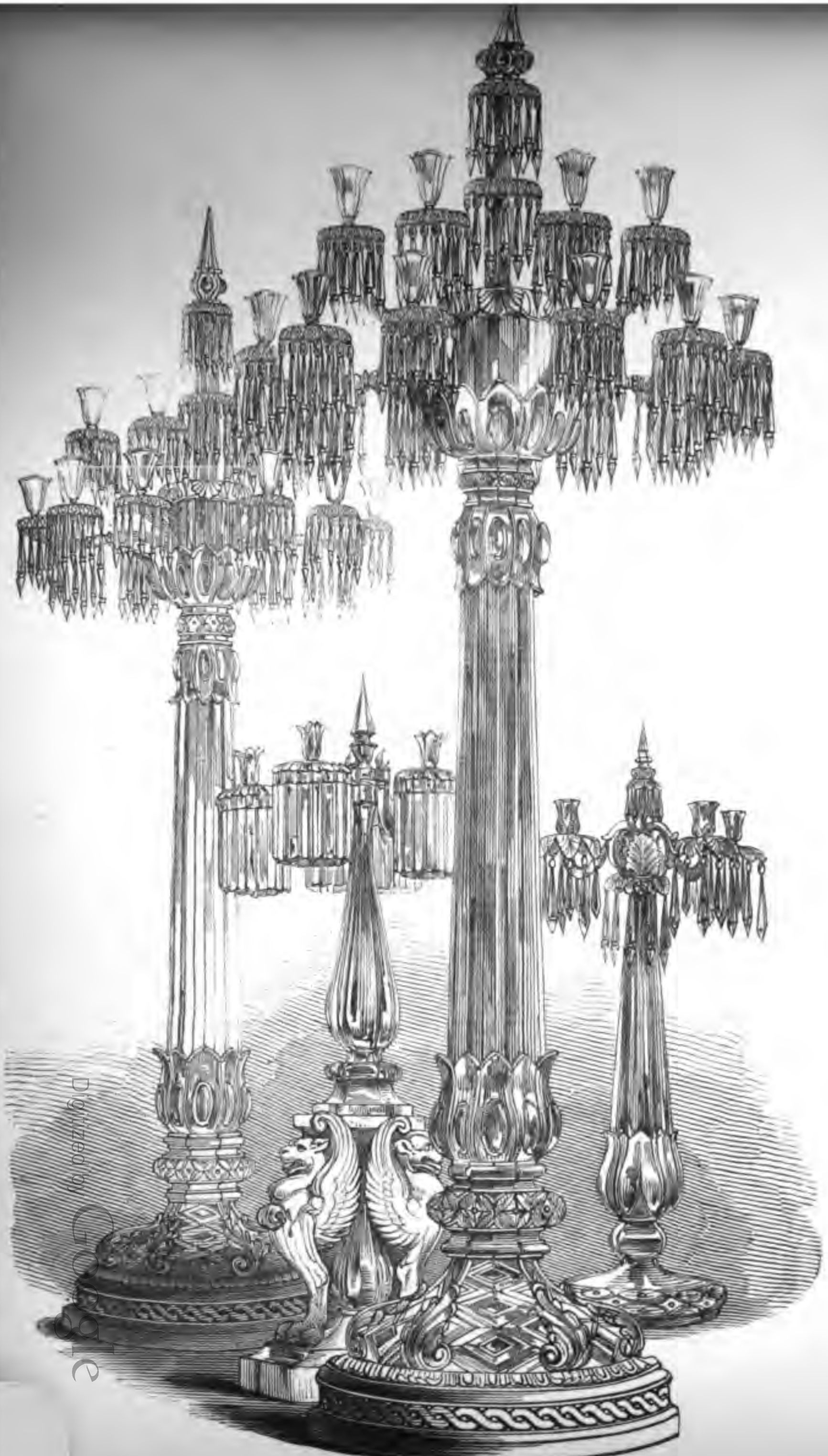
137

138

139

140

141

κἄτι τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας σου, εἰς τὴν διάνοιάν σου, καὶ τὸ ὁποῖον ποτὲ μὲν σ' ἐξάπτει ἐνθουσιωδῶς μέχρι πτερύγων, ποτὲ δὲ σὲ ῥίπτει εἰς μεγίστην ληθαργίαν.

Ὅταν εἰς ἓν ἔθνος ὑπάρχωσι τοιαῦτα αἰσθήματα, ὅταν βλέπῃς αὐτὸ ἔχον τοιαύτας φυσικὰς κλίσεις, τοιοῦτον σφοδρὸν ἔρωτα πρὸς πᾶν ὅ,τι μὲ δύο λέξεις ὠνομάσαμεν ὡραίας τέχνας, τὸ ἔθνος τοῦτο τρέφει σπινθῆρα φωτὸς, ὅστις μίαν ἡμέραν θέλει μεταβληθῇ εἰς λαμπρὸν σέλας.

Ἐξετάσετε τὰ παρελθόντα μεγαλεῖα τῶν ἐθνῶν. Πότε ἤκμασεν ἡ Αἴγυπτος; Ὅτε αἱ ὡραῖαι τέχναι ἤκμαζον ἐν αὐτῇ. Πότε ἡ Ἑλλάς; ἡ Ῥώμη; ἡ Ἰταλία; Ὅτε καὶ αἱ ὡραῖαι τέχναι. Ἐξετάσετε ποῖα τῶν ὑποδουλωθέντων ἐθνῶν ὡρμητικώτερον ἐπροσπάθησαν νὰ θραύσωσι τὰ δεσμά των· ὅσα τὰς ἀναμνήσεις τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐφύλαττον. Ταῦτα ἐδάκρυον καὶ ἐθερμαίνοντο ἐνώπιον ἑνὸς καὶ μόνου μικροῦ Ἑρμοῦ, καὶ ἡ φαντασία των, καί τοι δεδουλωμένη, ἔκραζεν ἐλευθερίαν. Τουναντίον, ἐδουλώθη ἔθνος μὴ ἔχον κλίσιν πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας; ἡ δουλεία του εἶναι αἰωνία, οὐδὲ παρέχει ἀπελευθερώσεως ἐλπίδα.

Ἡ παρακμὴ, Κύριοι, τῶν ὡραίων τεχνῶν σημαίνει τὴν παρακμὴν τοῦ λαοῦ. Τολμηρὰ μὲν ἡ ἰδέα, ἀληθεστάτη δὲ καὶ ἀποδεδειγμένη. Πότε ἡ Ἑλλὰς παρήκμασεν; Ὅτε οἱ Δημήτριοι οἱ Φαληρεῖς, βασιλεῖς τινες καὶ ἀρχηγέται ἐταπείνωσαν τοὺς καλλιτέχνας της, καὶ ἐβίαζον αὐτοὺς νὰ κατασκευάζωσι τὰ ἀγάλματα καὶ τὰς εἰκόνας των καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ. Ὁ καλιτέχνης δὲν ἐξήσκει ἔκτοτε ἐλευθέρως τὴν τέχνην του, καὶ ἡ φαντασία του περιωρίζετο εἰς στενὰ ὅρια. Πότε ἡ Ἑλλὰς ἤκμαζεν; Ὅτε ὁ καλλιτέχνης εἶχεν ὅλα τὰ προνόμια τοῦ ἐλευθέρου πολίτου, ὅτε ἐκλέγετο στρατάρχης, σύμβουλος, νομοθέτης τοῦ ἔθνους, ὅτε ἡ νεολαία ἐφοίτα, ἢ μᾶλλον εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο εἰς τὰ ἐργοστάσιά των ὡς εἰς δημόσια σχολεῖα (Ἀριστοτελ. Πολιτ. 8, 3). Ἐξετάσετε τὰς ὡραίας τέχνας εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ θέλετε εὕρει τὰ αὐτὰ αἴτια ἀκμῆς καὶ παρακμῆς.

Ἐντὸς τῆς μεγάλης ταύτης κρυσταλλίνης ἐγκυκλοπαιδείας εὕρομεν ὅλα τὰ ἐξευγενισμένα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔθνη καλλιεργοῦντα τὰς ὡραίας τέχνας, ὀλίγα ὅμως ἐξ οἰκείας φαντασίας καὶ καρδίας. Ὅλα ἔστειλαν ἀγάλματα, πλὴν εἰς τὰ πλεῖστα ὁ πιθηκισμὸς εἶναι γενικὴ ἀσθένεια· ἂν δὲ καὶ εἰς ἔθνος τι φαίνωνται αἴφνης δύο ἢ τρεῖς καλλιτέχναι, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κρίνωμεν ὅτι ὅλος ὁ λαὸς εἶναι ἔκδοτος εἰς τὰς ὡραίας τέχνας. Ἡ ὑπόληψις ἔθνους τινὸς ὁμοιάζει τὴν ὑπόληψιν ἀνθρώπου, καὶ καθὼς ἡ ὑπόληψις τοῦ ἀνθρώπου ἔχει νηπιότητα, ἀνδρισμὸν καὶ ἀθανασίαν, καθὼς πλεῖσται ἀγαθαὶ πράξεις συμβάλλουν νὰ συστήσωσιν αὐτὴν, καὶ ἡ ἐλαχίστη κακὴ νὰ ἀφανίσῃ ὅλας τὰς πολυμόχθως ἀποκτηθείσας δάφνας, οὕτω καὶ διὰ τὴν σύστασιν τῆς ὑπολήψεως ἔθνους τινὸς ἀπαιτοῦνται πλεῖστα παραδείγματα, καὶ πλεῖστοι νὰ συμβάλωσι διὰ νὰ σχηματισθῇ ἡ ἱστορία αὐτοῦ.

Ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ταῦτα ἂς μὴ περιπέσωμεν λοιπὸν διὰ μιᾶς εἰς ἔκστασιν ἐνώπιον τῆς ἀφθονωτάτης ταύτης ποικιλίας τῶν ἔργων τῶν ὡραίων τεχνῶν, τὰ ὁποῖα ἐπλημμύρησαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ἂς μὴ ἀκολουθήσωμεν τυφλοῖς ὄμμασι τὴν γνώμην τῶν πέριξ ἡμῶν κραζόντων. Ἡ Ἀμερικὴ, ἡ ἐκθέσασα τὴν Ἑλληνίδα δούλην καὶ τὸν Ὄλιβερ Τουΐστ, εἶναι τὸ πρῶτον ἔθνος εἰς τὴν γλυπτικήν. Ἡ Πρωσσία, ἡ ἐκθέσασα Ἀμαζόνα, παλαίουσαν μὲ τίγριν, εἶναι πρώτη εἰς τὴν ὀρειχαλκογλυπτικήν, τὸ Βέλγιον, τὸ ἐκθέσαν τὸν ἐρωτόληπτον Λέοντα εἰς τὴν πλαστικὴν, κ.τ.λ. Ἐντὸς τοῦ σχολείου τούτου ὑπάρχουν καὶ ἀριστουργήματα καὶ περιττὰ πολλά. Ἡμεῖς δὲ ἂς ἐξετάσωμεν τὰ ἀριστουργήματα μὲ τοὺς κανόνας, τοὺς ὁποίους μᾶς ἀφῆκαν οἱ Φειδίαι, οἱ Πολύκλητοι, οἱ Εὐφράνορες καὶ Λύσιπποι, καὶ ἂς παραλείψωμεν τὰ περιττὰ διὰ τοὺς θέλοντας νὰ τὰ προσθέσωσιν εἰς τὰ πολύτομα συγγράμματά των.

Ἡ Γλυπτικὴ, ἡ Ζωγραφικὴ καὶ ἡ Μουσικὴ ἦσαν καὶ εἶναι αἱ πρῶται τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Τῆς γλυπτικῆς ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐνταῦθα εἶναι μέγιστος. Τῆς ζωγραφικῆς ἐστάλησαν εἰκόνες τινὲς ἐπὶ σινικῆς ζύμης καὶ ἐλέφαντος καί τινα ἡλιότυπα· τῆς δὲ μουσικῆς ἔχομεν ἄφθονα δείγματα πάντων τῶν ξυλίνων, μεταλλίνων καὶ ἐγχόρδων ὀργάνων αὐτῆς.

Ἂν ἀκούσῃς τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον ὁμιλοῦντα περὶ γλυπτικῆς ἐνώπιον τῆς Ἑλληνίδος αἰχμαλώτου, ἡ τέχνη, οὐ μόνον ἔφθασε τὴν ἀρχαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερέβη. Τὰ ἐκδοθέντα ἀντίτυπα τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὁ περὶ αὐτοῦ πολὺς λόγος εἰς τὰς ἐφημερίδας τόσον μεθύσκουν τὸν περικυκλοῦντα τὸν στηλοβάτην τῆς Ἑλληνίδος κόσμον, καὶ εἰς τοσοῦτον φέρουν ἐνθουσιασμὸν, ὥστε, ἂν τὸ δυστυχὲς ἄγαλμα ὡμίλει ἤθελεν ἐκφωνήσει, ἀρκεῖ! μ' ἐπνίξατε! Ὅταν δὲ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὅλοι ἐνθουσιωδῶς κράζουν, ἀριστούργημα! ἀριστούργημα! (ἰδὲ ἀριθ. 175 καὶ 176).

Ἐξετάζων τις τὸ ἄγαλμα τοῦτο ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν εὑρίσκει αὐτὸ τῳόντι ἀριστούργημα· διότι βλέπει ὡραῖον σῶμα γυναικὸς, ἐχούσης τὸ αὐτὸ ὡς

ἔγγιστα σχῆμα ὁποῖον καὶ ἡ Κνιδία Ἀφροδίτη τοῦ Πραξιτέλους ἢ ἡ Μεδικαία Ἀφροδίτη τοῦ Κλεομένους (εἶναι δηλ. ὀρθία καὶ φέρει τὰς χεῖρας πρὸς τὸ ὑπογάστριον)· διότι βλέπει λεπτοτάτην ἀναλογίαν τοῦ σώματος πρὸς τὰ μέλη· διότι βλέπει ὅτι ὁ καλλιτέχνης ἄριστα ἐμιμήθη τοὺς μηρούς, τοὺς βραχίονας, τὰ νῶτα, τὰ κοιλώματα τῆς σαρκὸς, τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, τὴν κόμην, καὶ τέλος ὅλην τὴν συναρμογὴν τοῦ προσώπου. Ἂν ὅμως τὸ ἐξετάσῃ λεπτομερέστερον, βλέπει ὅτι ὄζει νέας τέχνης. Περὶ δὲ τῆς ἐπωνυμίας αὐτοῦ λέγομεν, ὅτι πᾶν ἄλλο ἄγαλμα δυνατὸν νὰ παραστήσῃ Ἑλληνίδα παρὰ τὸ τοῦ Κ. Hiram Power. Ὁποίαν δούλην Ἑλληνίδα ἐννοεῖ ὁ τεχνίτης· τῆς ἀρχαιότητος ἢ σημερινήν; Ἂν τῆς ἀρχαιότητος, ἂς μᾶς συγχωρηθῇ νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ γλύπται τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν κατεσκεύαζον ἀγάλματα θνητῶν μὲ τοσαύτην ἀβρότητα, ὥστε τὸ κάλλος αὐτὸ νὰ καταντᾷ ψευδὲς μᾶλλον ἢ ὑπαρκτὸν, μάλιστα δὲ δούλης ἀλυσιφόρου, τὴν ὁποίαν τὰ δεινὰ ἠλλοίωσαν βεβαίως. Τότε μόνον οἱ γλύπται περιειργάζοντο τὸ ἄγαλμα, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ θεᾶς τινος τῆς Μυθολογίας, τῆς Ἀφροδίτης. Ἂν ἐννοῇ αἰχμάλωτον ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ζαλίζομεν καθ' ἑκάστην τὴν κεφαλήν μας διὰ νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ἄν ποτε εἰς τὰ μέρη μας ἀπηντήσαμεν κάλλος μὲ χαρακτηριστικὰ ἀψύχου μᾶλλον ἢ ἐμψύχου γυναικός. Ἂν ποτε ὁ γλύπτης οὗτος περιηγηθῇ τὴν Ἑλλάδα, θέλει πεισθῇ ὅτι οὔτε αἱ γυναῖκες τῆς Σπάρτης, οὔτε τῆς Μεσσηνίας, οὔτε τῆς Ἀργολίδος, οὔτε τῆς Ἀττικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἐπαρχίας μας ἔχουσι τὰ χαρακτηριστικὰ τόσον νεκρὰ ὡς τὰ τοῦ ποιήματός του. Ἡ σημερινὴ Ἑλληνὶς, ἥτις οὐδ' εἰς μαλακὰ στρώματα ἀνετράφη, οὐδὲ μὲ ὅλμον (κορσὲν) εἰς τὴν μέσην, οὐδ' ἐφυλάκισε τοὺς πόδας της εἰς σανδάλια τοῦ συρμοῦ· τῆς ὁποίας τὸ αἷμα δὲν παράγεται ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ καὶ σπάνια ἐκεῖνα ἐδέσματα τὰ ὁποῖα ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ γαστριμαργία κατασκευάζουσιν· ἥτις δὲν χορεύει τοὺς ἐθνικοὺς χοροὺς εἰς λαμπρὰ καὶ θερμὰ δωμάτια, ἐν μέσῳ τοῦ καύσωνος, ὥστε νὰ ξηραίνεται ὅλη, ἀλλ' εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ κατὰ μεσημβρινὸν ἥλιον ἢ διαπεραστικὸν ψῦχος· ἥτις ὡς ἐλαστικὴ δορκὰς ἀναβαίνει τὰ ὄρη καὶ καταβαίνει τὰς κοιλάδας, ἡ σημερινὴ Ἑλληνὶς, λέγομεν, ἔχει τὸ ἀνάστημα μᾶλλον ὑψηλὸν, τὸ σῶμα εὐτραφὲς, τοὺς μυῶνας, τὰς φλέβας καὶ τὰ νεῦρα ἔκτυπα καὶ ἐκφραστικώτερα, τὸ πρόσωπον πλέον ἀρρενωπὸν, τὴν ῥῖνα εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὸ μέτωπον γραμμὴν, ὡς καὶ τὰ ἀγάλματα, τοὺς ὀφθαλμοὺς μᾶλλον μεγάλους καὶ ζωηροὺς, καὶ τὰς παρειὰς σπανίως ὑστερημένας χρώματος. Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Κ. Hiram Power οὐδὲν τούτων φέρει, διὰ νὰ ὀνομασθῇ Ἑλληνὶς δούλη· καὶ ἂν εἰς αὐτὸ ἐνεφύετο ζωὴ, ἂν μετεβάλλετο εἰς ἄνθρωπον καὶ ἐῤῥίπτετο εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπέμενε τὴν εἰρημένην σκληραγωγίαν, οὐδὲ δύο ἡμέρας ἤθελε ζήσει· ἄλλως τε, οὔτε ἁρμοδία, οὔτε ἀνάλογος, οὔτε ἀρεστὴ ἤθελεν εἶσθαι εἰς τοὺς ἄνδρας τοῦ τόπου τοιαύτη γυνή.

Ἂν πρέπῃ νὰ κρίνωμεν αὐτὸ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρχαίας τέχνης, δύο παρατηρήσεις μόνον ἀποδεικνύουν ὅτι οὐδ' ἀρχαίαν Ἑλληνίδα ἐκφράζει.

Τὴν σήμερον θεωροῦν καὶ παροιμιωδῶς ὀνομάζουν ὡραιότερον τοῦ ὡραίου φύλου πόδα τὸν Ἱσπανικόν· δηλ. τὸν ἔχοντα εὔμορφον καὶ ἐξέχον τὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων καὶ τοῦ ταρσοῦ πρίσμα. Ὡραιότεροι δάκτυλοι τῶν χειρῶν θεωροῦνται σήμερον εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ μικρότατοι ἐκεῖνοι, οἱ ἐλεφάντινοι, οἱ λήγοντες εἰς ὄνυχας κυρτοὺς, στιλπνοὺς, ἐπιμήκεις ὀλίγον, ἠλεκτροχρόους. Ἡ ἐνταῦθα Ἑλληνὶς δούλη ἔχει θαυμασίους Ἱσπανικοὺς πόδας, Γαλλικοὺς δακτύλους, καὶ ἂν εἴχομεν τὸ μικροσκόπιον τοῦ Φειδίου ἢ τοῦ Πραξιτέλους, ἠθέλομεν ἀνακαλύψει καὶ ἄλλα ξένα.

Τόλμη, τόλμη μεγίστη, ἴσως παραλογισμὸς τὸ νὰ ζητῶμεν νὰ διαφωνήσωμεν πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην· ἠθέλαμεν δὲ παραιτηθῇ τοῦ ἀγῶνος, ἂν πρὸς ἀπόδειξιν τῶν παρατηρήσεών μας τούτων δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐκθέσωμεν ἐν συνόψει τὰς ἑπομένας σκέψεις, ἤγουν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ποτὲ ἡ σημερινὴ γλυπτικὴ, ὅσον καὶ ἂν ὑψωθῇ, δὲν θέλει φθάσει τὴν ἀρχαίαν.

Αἱ περίοδοι τῆς ἱστορίας μας ὑπῆρξαν καὶ περίοδοι τῶν ὡραίων μας τεχνῶν. Βλέπομεν ὅτι μέχρι τοῦ 580 π. Χ., ὅτε ἔπαυσαν οἱ μῦθοι καὶ ἡ ἱστορία εἶναι μᾶλλον ἀξιόπιστος, μόνον ἀγάλματα θεῶν καὶ ἡμιθέων κατεσκευάζοντο. Τὰ ἀκόλουθα 100 ἔτη, δηλ. 580—480 π. Χ., πρόδρομοι τῆς ἐνδοξοτέρας ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος, εἶναι πρόδρομοι ἐπίσης τῆς ἐνδοξοτάτης ἐποχῆς τῶν Φειδιῶν καὶ Πραξιτελῶν. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους συνεστήθησαν εἰς Ἀθήνας, Ἄργος, Αἴγιναν, εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ εἴς τινας νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους αἱ διάφοροι σχολαὶ τῆς τέχνης, καὶ σχεδὸν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἤρχισαν τὸ πρῶτον νὰ φαίνωνται οἱ ἀνδριάντες, καὶ ἁμιλλώμενοι οἱ τεχνῖται νὰ ἐξομοιώσωσιν αὐτοὺς ἐντελῶς πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ἥρωάς των, ἔφερον τὴν τέχνην εἰς τὸν κολοφῶνά της. Ἔρχεται τέλος ἡ ἐποχὴ τοῦ 480—336, ἡ λαμπρὰ ἐκείνη ἐποχὴ, ἡ μήτηρ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ῥητορικῆς, τῆς στρατη-

ψυχῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, ἥτις ἐγέννησε τὸ μέγα ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, διὰ τοὺς ὁποίους τοσοῦτον σήμερον σεμνυνόμεθα, οἵτινες καὶ σήμερον καὶ ἀείποτε θέλουν μείνει ὑπογραμμὸς καὶ πρότυπα ὅλου τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Ἀττικὴ σχολὴ παρήγαγε τὸν Φειδίαν, τὸν δαιμόνιον ἐκεῖνον ἀντιγραφέα τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, τὸν ἐκ Ῥηγίου Πυθαγόραν, τὸν Ἀλκαμένην, τὸν Ἰκτῖνον, τὸν Καλλικράτην καὶ τέλος τὸν Σκόπαν καὶ τὸν Πραξιτέλη, οἵτινες ἔφεραν τὴν σχολὴν εἰς βαθμὸν ἀνώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Φειδίου· βλέπομεν τὴν Ἀργείαν σχολὴν παράγουσαν τὸν Πολύκλειτον, μέγαν διδάσκαλον τῆς τορευτικῆς ἢ χρυσελεφαντικῆς καὶ τῆς ἐξ ὀρειχάλκου ἀγαλματοποιΐας, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ ἴχνη τοσοῦτον εὐκλεῶς ἐβάδισαν Μύρων ὁ Ἐλευθερεὺς, Εὐφράνωρ ὁ Κορίνθιος, Λύσιππος ὁ Σικυώνιος καὶ πλῆθος ἄλλων ἐξόχων καλλιτεχνῶν. Ἡ ἱστορία τῆς τέχνης κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τοσοῦτον νευρώδης καὶ μεγάλη καὶ σεμνὴ φαίνεται, ὥστε καὶ ἡ ἐλαχίστη παραβολὴ πρὸς τὴν σημερινὴν εἶναι βλασφημία. Τὰ γηραιὰ καὶ σεσαθρωμένα ἔργα τῆς ἀρχαίας τέχνης ὅσα εὑρίσκονται σήμερον φυλακισμένα εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, ἂν μετεφέροντο ἐπί τινα χρόνον εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, τοσοῦτον φόβον καὶ σέβας ἤθελον ἐμπνεύσει εἰς τοὺς σημερινοὺς καλλιτέχνας, ὥστε νὰ συντρίψωσι τὰ ἔργα των μᾶλλον, ἢ νὰ δεχθῶσι τὸν συναγωνισμόν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 336 μέχρι τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου 146, ὅτε ὁ Μούμιος ἐκυρίευσε τὴν Κόρινθον, ἄρχεται ἐποχὴ διχονοιῶν, ἀποστασίας, ἐμφυλίων πολέμων καὶ παραλυσίας τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ὡραῖαι τέχναι δυστυχῶς ἀκολουθοῦν τὴν αὐτὴν φθίσιν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χρόνων τούτων, ἡ σχολὴ τῶν Πολυκλείτων καὶ Λυσίππων ἐξήπλωσε τοὺς κλάδους της εἰς τὴν εὐκραῆ Ῥόδον. Ἐκεῖ ἀνεβλάστησαν ὁ Ἀγήσανδρος, ὁ Πολύδωρος, ὁ Ἀθηνόδωρος καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, τῶν ὁποίων τὰ περιβόητα ἔργα, δηλ. ὁ Λαοκόων, μνημεῖον σωζόμενον εἰς τὸ Βατικανὸν τῆς Ῥώμης, ὁ Φαρνεσιανὸς ταῦρος ὁ παριστῶν τὸν Ζῆθον καὶ τὸν Ἀμφίωνα τιμωροῦντας τὴν Δίρκην καὶ σωζόμενος εἰς τὴν Νεάπολιν, εἶναι καθ' ὅλα ἄξια τῶν διδασκάλων των. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης αἱ ὡραῖαι τέχναι ἀπεδήμησαν εἰς Ἔφεσον, Πέργαμον, Σελεύκειαν καὶ Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου καὶ ὑπεδουλώθησαν ἀνεπαισθήτως ὑπὸ τὸν Μακεδονικὸν ζυγόν. Οἱ τεχνῖται ἐκχαυνοῦνται καὶ αἱ ὡραῖαι τέχναι πίπτουν, ὡς ἔπεσε καὶ τὸ μέγα Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὄχι διὰ νὰ ἐξαλειφθῶσι καὶ λησμονηθῶσι διὰ παντὸς, ἀλλὰ διὰ νὰ σχηματίσωσιν ἑτέραν περίοδον παραδοξοτέραν καὶ πλέον διακεκριμένην ἴσως, ἐπειδὴ οἱ δουλωθέντες Ἕλληνες ἔγειναν διδάσκαλοι τῶν νικητῶν Ῥωμαίων καὶ πρωτότυπα τῆς μέχρι νῦν διαλαμπούσης τέχνης ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει. Ἔκτοτε ἄρχεται ὁ ἐξευγενισμὸς τοῦ ἀκάμπτου τούτου στρατιωτικοῦ ἔθνους. Τῷόντι, οἱ Ῥωμαῖοι φιλόσοφοι, νομοθέται καὶ ῥήτορες τὰ πρῶτα μαθήματα τοῦ μεγαλείου των ἐδιδάχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα τῶν δουλωθέντων· οἱ ναοὶ, αἱ πλατεῖαι καὶ αἱ ἀγυιαὶ τῆς πόλεως ταύτης ἐστολίσθησαν ἀπὸ τὰ ἀγάλματα καὶ λοιπὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα ὅσα ἔστειλεν ὁ Μούμιος, ὅσα ἐκ τῶν Συρακουσῶν μετεκόμισεν ὁ Μάρκελλος, καὶ ὅσα ἄλλα ἐλήφθησαν ἐπὶ τῶν πολέμων τοῦ ἔθνους τούτου κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, τοῦ Ἀντιόχου, τῶν Γαλατῶν τῆς Ἀσίας, τῶν Περσῶν, τοῦ Μιθριδάτου καὶ τῆς Κλεοπάτρας· ἡ γλυπτικὴ τότε ἀναφύεται εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἀναπτύσσεται καὶ σχηματίζει τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πέμπτην λαμπρὰν περίοδόν της.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ σμίλη καὶ ἡ γραφὶς ἔχουν μεγίστην καὶ ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν φαντασίαν, τὴν κρίσιν, τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας καὶ ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα. Ἀλλὰ φαντασία, κρίσις, μεγαλεῖον ψυχῆς καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα δὲν εὑρίσκονται τάχα σήμερον εἰς τόσους πεφωτισμένους λαούς; Εὑρίσκονται, ἀλλ' αἱ σημεριναὶ κοινωνικαὶ συνθῆκαι δὲν εἶναι κατάλληλοι εἰς τὴν ἀνάπτυξίν των. Ἐξηγούμεθα σαφέστερον.

Ἡ ἔμπνευσις τοῦ καλλιτέχνου τῆς ἀρχαιότητος ἦτο ἔμπνευσις τὴν ὁποίαν ἐγέννων οἱ τότε νόμοι, τὸ πολίτευμα, τὰ ἔθιμα, οἱ τρόποι, ἡ θρησκεία, τὰ παραδείγματα καὶ οἱ χαρακτῆρες. Ὁ τότε καλλιτέχνης λ. χ. διὰ τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμά του ἐπάτει εἰς τὸν αὐτὸν τάπητα ἐφ' οὗ σήμερον πατοῦν οἱ φέροντες τὸ αἷμα τῆς εὐγενείας· ὁ τότε καλλιτέχνης λ. χ. εἰργάζετο διὰ μίαν ἁπλῆν δάφνην, καὶ ὄχι διὰ χιλιάδας ἀργυρίων· ὁ τότε καλλιτέχνης ὅταν ἔμελλε νὰ κατασκευάσῃ σῶμα, ἀντέγραφεν αὐτὸ ἐκ τῶν ἀγώνων εἰς τοὺς ὁποίους οἱ ῥωμαλεώτεροι ἄνδρες γυμνοὶ ἐξέθετον τὰ μυώδη καὶ σύμμετρα σώματά των· ἔκαμνε τὰς φυσιογνωμικὰς παρατηρήσεις του, εἰς τὰ ἀμφιθέατρα ὅπου συνήρχοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λοιπῶν ἐξευγενισμένων τόπων, τὸ δὲ βραβεῖον τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας, ἦτο πῦρ διαφλέγον τὴν φιλοτιμίαν του. Διάγων ὁ καλλιτέχνης εἰς τοιαύτην κοινωνίαν, ἐν ᾗ οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Λυκούργου εἶχον ἐμπνεύσει ἀνδρίαν, ἔρωτα τῆς πατρίδος, φιλοτιμίαν, χρηστότητα, ἐλευθερίαν, ἀξιοπρέπειαν, ἐτίμων τὴν ἱκανότητα, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κακούργους

ἐνεποίουν σέβας μᾶλλον ἢ φόβον, εἶχε τὴν ψυχὴν, τὴν φαντασίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τρεῖς ἀκατασβέστους καμίνους· ὅλος δὲ κατεβασανίζετο ἕως οὗ ἐπὶ τοῦ παπύρου, τῆς σανίδος ἢ τοῦ μαρμάρου ἀπειργάζετο τὸ ἰδανικόν του ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον οὔτε νὰ γευματίσῃ οὔτε ν' ἀναπαυθῇ ἄφινεν αὐτὸν, ἀλλ' ἀεννάως παρίστατο ἐνώπιόν του. Πολλάκις ὁ βίος του ὅλος κατετρίβετο εἰς ἓν καὶ μόνον ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχε σχεδὸν τελειωμένον· οἱ φίλοι του ἐθαύμαζον αὐτὸ καὶ τὸν παρεκίνουν νὰ τὸ φέρῃ πλέον εἰς τὸ δημόσιον· μάτην ὅμως. Ἐκεῖνος ἦτον ὁ πλάστης του, ἐκεῖνος ἐκ τῆς ψυχῆς του ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν κόσμον, ἐκεῖνος μόνος ἐγνώριζε τί ἔτι ἐλείπετο διὰ νὰ τελειοποιηθῇ. Ἐξήρχετο λοιπὸν ἐκ νέου εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔτρεχεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ τελείου τῆς φύσεως, ἐγίνετο ἑκουσίως βορὰ ἔρωτος καὶ πάσης ἡρωϊκῆς πράξεως, ζητῶν εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα νὰ εὕρῃ τὸ λειπόμενον τοῦ ἀριστουργήματός του, καὶ τέλος ἀπέθνησκε μὴ ἀφίνων ἄλλην κληρονομίαν, ἄλλο κλέος εἰς τὰ τέκνα του, εἰμὴ το εἴδωλον τοῦ βίου του, τὸ εἴδωλον τῆς ἀθανασίας του.

Τὸ δὲ μαρμάρινον τοῦτο εἴδωλον τιθέμενον εἴς τινα ναὸν ἢ ἄλλο δημόσιον κατάστημα ἐγίνετο πῦρ φιλοτιμίας διὰ τοὺς λοιποὺς καλλιτέχνας, πῦρ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην διὰ τοὺς θεατὰς, δόξα ἀείμνηστος διὰ τὸν ποιητήν του.

Ἐρωτῶμεν λοιπόν· τέχνη παραγομένη ἐκ τῶν βαθυτάτων τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας αἰσθημάτων, ἐνδεδυμένη μὲ ὅ,τι ὡραῖον οἱ οὐράνιοι, θαλάσσιοι καὶ καταχθόνιοι κόσμοι τῆς μυθολογίας παρεῖχον, μεμιγμένη μὲ ὅ,τι ἡ θαλερὰ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν γῆν μας, ἐμψυχουμένη ἀφ' ὅ,τι αὐστηρὸν, σεμνὸν καὶ γενναῖον ὁ νόμος προεῖδεν, εἶναι δυνατὸν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν σημερινήν; ἥτις λαμβάνει ἀπὸ αὐτὴν τὰς ἀρχάς της, τῆς ὁποίας ὁ καλλιτέχνης θαυμάζεται μὲν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους, δὲν ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ ὅλους, καὶ μὲ ὅλα τὰ προτερήματά του κατὰ τὴν κρίσιν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων εἶναι κατώτερος τῶν ἀγραμματωτέρων καὶ ἀμαθεστέρων, ἐὰν οὗτοι μόνον ἦναι πλούσιοι ἢ εὐγενεῖς, καὶ ἐργάζεται μᾶλλον διὰ τὸ ἀργύριον ἢ διὰ τὴν δάφνην, τέλος δὲ, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἀριστούργημά τι, πληρόνει ἄθλιόν τι πλάσμα, τὸ γυμνόνει, τὸ θέτει ἀπέναντι αὐτοῦ, ταπεινόνει τὴν φαντασίαν του, τὸν μέγαν τοῦτον κόσμον, ὅστις συνέχει αὐτὸν μὲ ὅ,τι ὑψηλὸν εἰς τὴν φύσιν ὑπάρχει; Ὁ οἶκτος, ἡ συμπάθεια, ἡ ἀθλιότης τοῦ κόσμου ἐμφωλεύουν τώρα εἰς τὴν καρδίαν του· διότι, ἀντὶ τοῦ ὡραίου καὶ ἀθανάτου τὸ ὁποῖον ἐδίψα καὶ ἐλάτρευεν ἡ φαντασία του, τὸ ἄθλιον ἐκεῖνο πρωτότυπόν του, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον στερεῖται καὶ αἰδοῦς καὶ πάσης ἄλλης ἐντυπώσεως, τί ἄλλο δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ; Ἡ χεὶρ αὐτοῦ μηχανικῶς ἐργάζεται, ὡς ὁ ἐπαίτης μουσικὸς παίζει τὸ ὄργανόν του εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ κατασκευάζει μὲν ἔργον, βεβαίως, πλὴν τὸ κατασκευάζει ὄχι ὡς δημιουργὸς, ἀλλ' ὡς ἀντιγραφεὺς πεπλανημένης φαντασίας.

Ἐξετάσετε, πρὸς περισσοτέραν βεβαίωσιν τῶν σκέψεών μας, τὸν βίον τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τοῦ σημερινοῦ κόσμου καὶ θέλετε ἰδεῖ ὅτι ὡραιότερα ποιήματά των ὑπῆρξαν ὅσα ἐξῆλθον κατ' εὐθεῖαν ἐκ φαντασίας ἀναζωπυρωθείσης ἀπὸ τὰ σφοδρότερα πάθη τῆς ψυχῆς.

Ἡ ὡραία Δανάη τοῦ Βανδὶκ, τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ καθαρὸς καρπὸς ἔρωτος τῆς Λαΐδη Βενετίας, ὅτε αὕτη μετὰ τὴν μονομαχίαν τοῦ Καρόλου Φιαμίγκου ἔκλεισεν εἰς τὸν μέγαν ζωγράφον τὰς θύρας τῆς οἰκίας της;

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Πάπα Σίξτου Δ', Βιάγγιος, ζωγραφισθεὶς ὡς δαίμων μὲ ὠτία ὄνου, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τί ἄλλο εἶναι εἰ μὴ καρπὸς ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ Βιαγγίου, ὅστις πικρῶς εἶχε κατακρίνει τὰ ἔργα ἐκείνου;

Αἱ Μαδόναι τοῦ Ῥαφαὴλ, ἐμπνεύσεις τῆς ὡραίας Ψωμοῦς (la bella Fornarina) τὴν ὁποίαν τόσον σφοδρῶς ἠγάπησεν, ἡ Μαδόνα del Prorario τοῦ Δομενικίνου, ἡ Ἀειπάρθενος Μαρία τοῦ Κορεγίου, ὅλα ταῦτα καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν εἶναι προϊόντα σφοδροῦ πάθους τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ μέγας φυσιογνώμων Λαβάτερ (Ἁρμονία μεταξὺ τοῦ ἠθικοῦ καὶ σωματικοῦ κάλλους. Σελ. 109). " . . . . . Ὁποῖά τινα εἶναι τὰ φρονήματά σου, ἄνθρωπε καλοκἀγάθων αἰσθημάτων, ὅταν βλέπῃς τὰ ὑψηλὰ ἔργα τῆς ἀρχαιότητος! ὅταν ἐπιθεωρῇς τὰ θεῖα δημιουργήματα, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀγγέλους τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ Guido, Mengs, West, Fuseli; Λέγε· ὁποία τις εἶναι ἡ συγκίνησίς σου; Θερμαίνεται ἡ ἐπιθυμία σου διὰ τὴν πρόοδον, τὸν ὡραϊσμὸν καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν τῆς καθημέραν ἐκπιπτούσης φύσεως ἡμῶν! Ὦ ἐρασταὶ καὶ ἐφευρεταὶ τῶν τεχνῶν, οἵτινες πλουσίας εἴσθε ἄξιοι εὐγνωμοσύνης διὰ τὰ ἔργα τῆς ἀγχινοίας σας! σεῖς τέκνα τῆς ἀγχινοίας, ἐξ ὧν τὰ ἔργα ταῦτα ἐγεννήθησαν, ἀκροασθῆτε τὴν ἀλήθειαν ταύτην· εἴσθε οἱ ἐξιχνιασταὶ τῆς τελειοποιήσεως καὶ ἡμεῖς βαθεῖαν ἀπονέμομεν εἰς ὑμᾶς εὐχαριστίαν."

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἀγάλματα εἶναι κατεσκευασμένα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐξ ἧς καὶ

τὰ ἀρχαῖα, δηλ. μαρμάρινα, ξόανα, ἐκ γύψου, ἐξ ὀρειχάλκου, ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Ἐκτὸς τούτων ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ μεγάλα δὲν ἔχομεν· μόνον δὲ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν σκευῶν ὅσα εἴδομεν ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀργυρόχρυσον γλυπτικήν.

Διερχόμενος αὐτὰ νομίζεις ὅτι ὅλα κατεσκευάσθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιον τεχνίτην. Ὑπάρχει παράδοξός τις ὁμοιότης· νομίζεις τῳόντι ὅτι ὅλα εἶναι ἔργα τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου ἢ ὅτι ὅλοι οἱ καλλιτέχναι ἐξῆλθον ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς. Ὁ αὐτὸς ῥυθμὸς, ἡ αὐτὴ λεπτότης καὶ ἡ αὐτὴ γυμνότης χαρακτηρίζει αὐτὰ, ἂν καὶ ἦναι εἰς διαφόρους θέσεις καὶ διαφόρων ἐθνῶν.

Ἐξακολουθοῦμεν τὴν Ἀμερικὴν, ἐξ ἧς ἠρχίσαμεν χάριν τῆς Ἑλληνίδος αἰχμαλώτου.

Εἰς τὰ δωμάτια ταύτης εἴδομεν ἕτερα δύο ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἂν περιεργασθῇ τις λεπτομερέστερον, θέλει κατατάξει αὐτὰ εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἔργων τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως.

Τὸ ἓν εἶναι ὁ τραυματισμένος Ἰνδὸς τοῦ Κ. Στίβενσων, καὶ τὸ ἕτερον ὁ Ὄλιβερ Τουΐστ τοῦ Κ. Bull Hughes. Ὁ τραυματισμένος Ἰνδὸς, κατασκευασθεὶς ἐκ μαρμάρου, εἶναι γυμνὸς ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἔχει δὲ τὸ σῶμα κυρτωμένον πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ θεωρεῖ τὸ εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ τραῦμα. Τὸ βάρος τοῦ σώματος καταπίπτει σχεδὸν ὅλον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, τοῦ ὁποίου ἡ παλάμη εἶναι ἐξηπλωμένη εἰς τὸ ἔδαφος. Ἡ μία κνήμη του εἶναι τανυμένη, ἐνῷ ἡ ἄλλη εἶναι καμπτὴ καὶ καθέτως πατοῦσα ἀναδεικνύει καλῶς ὅλα τὰ νεῦρα τοῦ σώματος, ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὤμου μέχρι τοῦ γόνατος.

Τὸ ἄγαλμα εἶναι τῳόντι ἔντεχνον ἔργον· πρῶτον διότι εἰς τὸ κυρτωμένον στῆθος βλέπεις ὅλους τοὺς αὔλακας καὶ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὸ ἀνοικτὸν καὶ ὀλίγον διεστραμμένον στόμα του διακρίνεις τὴν θνήσκουσαν φυσιογνωμίαν· καὶ δεύτερον, διότι ὅλον τὸ ἡλιόκαυστον σῶμά του, ἐπειδὴ ἕνεκα τοῦ κλίματος οἱ ἄνθρωποι εἶναι γυμνοὶ, γέμει νεύρων, μυώνων καὶ ὀστῶν ἄριστα μιμημένων. Τὸ ἄγαλμα ἔχει φυσικὸν μέγεθος, ἡ ξυρισμένη κεφαλή του δὲν φέρει ἄλλας τρίχας παρὰ θύσσανον πρὸς τὴν κορυφὴν σφικτοδεμένων μαλλίων ὡς λόφον κράνους. Ἐκ τῆς ἀνοικτῆς πληγῆς του τὸ αἷμα ῥέει ἐπὶ τῆς σαρκός. Ἂν δὲ θελήσῃς νὰ ἐξετάσῃς τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀκριβέστερον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀνατομίας τὸ εὑρίσκεις τελειότερον, ἀφοῦ ἀναβῇς εἰς τὰ ἀμερικανικὰ περίστοα. Ἐκ τοῦ ὕψους τούτου θεωρῶν αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὸ θαυμάσῃς ἐπὶ πλεῖον. Ὁ τράχηλος, τὰ νῶτα, ἡ μεταξὺ τῶν δύο ὤμων φάραγξ, οἱ σπόνδυλοι τῆς νοτιαίας ἀκάνθης (ῥαχοκοκκάλου) καὶ τὰ διάφορα κοιλώματα τῆς σαρκὸς, εἶναι ἄριστα εἰργασμένα.

Ὁ Ὄλιβερ Τουΐστ, ἥρως ὁμωνύμου τινὸς μυθιστορήματος τοῦ ζῶντος μυθιστοριογράφου τῆς Ἀγγλίας Κ. Καρόλου Δίκενς, εἶναι μικρὸν παιδίον περιπεσὸν εἰς βορεῖαν νόσον. Εἶναι δὲ ἀπὸ μαλακὸν λίθον καὶ καθ' ὅλα πρωτότυπον νέας τέχνης. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ τραυματισμένου Ἰνδοῦ δύνασαι καλλίτερον νὰ ἐννοήσῃς τὰς προόδους τῆς νέας γλυπτικῆς. Τὰ ἐνδύματά του, παλαιὰ καὶ ῥακώδη, εἶναι ὡραιότατα κατεσκευασμένα· τὸ ἱμάτιόν του εἶναι θηλυκωμένον σφιγκτὰ μὲ μεγάλα κομβία, ὁ πῖλός του κεῖται χαμαὶ, οἱ φαινόμενοι ὀδόντες, οἱ γυμνοὶ πόδες, οἱ λεπτοὶ δάκτυλοι τῶν χειρῶν ἐμπνέουν τῳόντι ἀληθῆ συμπάθειαν πρὸς τοιοῦτον ἄθλιον πλάσμα.

Τῆς Βαυαρίας ἐπῄνεσαν πολὺ κόρην τινὰ ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας, ἔργον τοῦ Κ. Ἰωάννου Leeb, γυμνὴν ὅλην, κρατοῦσαν κάνιστρον μὲ φωλεὰν μικροτάτων ἐρώτων, ἐξ ὧν λαμβάνει ἕνα ἀπὸ τὰς πτέρυγας. Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, ἂν καὶ δὲν ἔχῃ μεγάλην ζωηρότητα, ἐκφράζει ὅμως τὴν ἀθωότητα· τὸ σῶμα λεπτῶς εἰργασμένον χαίρει φυσικότητά τινα, πλὴν μεγάλως βλάπτουν αὐτὸ αἱ μεγάλαι καὶ βαθεῖαι κηλῖδες τοῦ μαρμάρου, αἵτινες φαίνονται εἰς τὸν λαιμὸν, εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τὴν πλευράν.

Οὐ μακρὰν τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὑπάρχει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερέϊν ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ ἐν Στουτγάρδῃ Κ. Βάγγερ· εἶναι δὲ ὅλη γυμνὴ, ὡς Εὔα, μὲ κόμην λυτὴν σχηματίζουσαν δύο θυσσάνους, τὸν μὲν πρὸς τὸν ἀριστερὸν, τὸν δὲ πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον· καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν τῶν χειρῶν κρατεῖ σταυρὸν, ἡ δὲ ἄλλη ἀναπαύεται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἔχουσα δὲ τὸ σῶμα ἐξηπλωμένον εἶναι ἔργον κάλλιστον· Τὸ πρόσωπον ἐκφράζει πικρὰν μελαγχολίαν, πλὴν καὶ αὐτῆς τὸ μάρμαρον φέρει ἀσχήμους κηλῖδας πλησίον τῶν μαστῶν.

Ἡ Εὔα τοῦ Κ. Van-der-Ven· ἐκτεθεῖσα μικρὸν πρὶν λήξῃ ἡ Ἔκθεσις, εἶναι οὐ μόνον τὸ ὡραιότερον ἄγαλμα τοῦ Τζολλφερέϊν, ἀλλὰ καὶ ἓν τῶν πρωτίστων τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, διὰ νὰ μὴ εἴπω τὸ πρώτιστον.

Ἡ κάθισίς του δὲν εἶναι πολὺ εὐσχήμων, ἀλλὰ τυγχάνει τῆς συγγνώμης τοῦ θεατοῦ, διότι εἰς τοιαύτην θέσιν τὰ ἁπλᾶ, ἁβρὰ, εὐτραφῆ καὶ εὔρυθμα μέλη διαγράφονται ἀκριβέστερον.

Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Εὔας ταύτης, ἥτις θεωρεῖ τὸν πλησίον της ἕρποντα ψυχρὸν ὄφιν, ἀναγινώσκεις

τὴν ἀθωότητα, ἡ δὲ μακρὰ κόμη της χύνεται κυματωδῶς ἐπὶ τῶν ὤμων της.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔχει φυσικὸν μέγεθος, καὶ ἂν δὲν ὠνομάζετο Εὔα καὶ δὲν ὑπῆρχε πλησίον της ὁ ὄφις, ἤθελες τὸ ἐκλάβει ὡς Ναϊάδος θεωρούσης τὴν ἑαυτῆς μορφὴν ἐντὸς ὕδατος.

Ἔργα τῆς σχολῆς τοῦ Πολυκλείτου, δηλ. ἐξ ὀρειχάλκου ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἦσαν ἐν χρήσει ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὑπάρχουσι καὶ ἐνταῦθα. Πάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς ὕλης ταύτης ἔργων προΐστανται ἡ Ἀμαζὼν καὶ ἡ Τίγρις, κατασκευασθέντα ἐν Βερολίνῳ. Δὲν ἔχει βέβαια ἡ Ἀμαζὼν τὸ ἑκατόμποδον ἐκεῖνο μέγεθος, καθ' ὃ διέταξεν ὁ Νέρων τὸν Ζηνόδωρον νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἑαυτοῦ ἄγαλμα, πλὴν μὲ τὸν στηλοβάτην καὶ τὸν ἀπότομον βράχον ἐφ' οὗ εὑρίσκεται εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὕψος τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ἰδοὺ δὲ εἰς τί συνίσταται τὸ ἄγαλμα τοῦτο τοῦ Κ. Κὶς, τὸ ἀληθῶς ἀριστούργημα νέας τέχνης.

Ἀμαζὼν ὑπεργυναικείου ἀναστήματος, καθημένη ἐπὶ ἵππου ἄνευ σάγματος καὶ χαλινῶν ὑψόνει τὸ ἀκόντιόν της διὰ νὰ καταβάλῃ ἀγρίαν τίγριν ὁρμήσασαν κατὰ τοῦ ἵππου, καὶ ἤδη τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας βυθίζουσα εἰς τὰς σάρκας τοῦ ζώου. Τρία δέ τινα συνέτειναν εἰς τὴν φήμην τοῦ φρικαλέου τούτου συνόλου. Αἱ ὀδύναι τοῦ ἵππου, τὸ θηριῶδες τῆς τίγριδος καὶ ἡ γενναιότης τῆς Ἀμαζόνος (ἰδὲ ἀριθ. 90).

Οἱ ῥώθωνες τοῦ ἵππου εἶναι ἀνοικτοὶ, ἡ χαίτη του ὠρθωμένη, ἡ σόβη του (οὐρὰ) τοξοειδὴς καὶ κυματίζουσα, ἡ στάσις του ὀρθία, τὰ δὲ νεῦρα καὶ αἱ ἀρτηρίαι του ἀναφαίνονται τρανῶς ἐπὶ τοῦ φρικάζοντος δέρματος.

Ἡ τίγρις μὲ ἀγρίους ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ πλατὺ στόμα ῥοφῶσα τὸ αἷμα τοῦ ἵππου, κατασχίζει μὲ τοὺς ὄνυχάς της τὸν τράχηλον τοῦ ζώου καὶ ἀκοντίζει πύρινα βλέμματα πρὸς τὴν Ἀμαζόνα. Ἡ δὲ Ἀμαζὼν κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν ἐκφράζει διὰ στάσεως ἀνδρείας τὸ ἀκαριαῖον δεινὸν, γενναιότητα καὶ εὐτολμίαν. Εἶναι δὲ γυμνὴ καὶ φέρει ἁπλῆν ἐναέριον χλαμύδα περὶ τοὺς μηροὺς καὶ μικρὸν ἄλοφον κράνος.

Τὸ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ ἰνδικοῦ λευκοσιδήρου (zinc) τοῦτο ἄγαλμα εἶναι ἀντίτυπον τοῦ ἐξ ὀρειχάλκου ἀγάλματος τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὸ Βασ. Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου, καὶ τὸ ὁποῖον καλλιτέχναι τινὲς κατεσκεύασαν κατὰ τὸ 1839 καὶ ἐπρόσφεραν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας.

Ὁ ἐν Μονάχῳ Κ. Φερδινάνδος Μίλλερ ἐξέθηκε κολοσσιαῖον λέοντα, ἕνα τῶν τεσσάρων ἐκείνων τῶν ἐν Μονάχῳ, οἵτινες ἕλκουσι τὸ ἅρμα τῆς Βαυαρίας. Ἂν ἴδετέ ποτε εἰς τὴν Μυθολογίαν εἰκόνα τινὰ τοῦ ἅρματος τῆς Κυβέλης ἑλκουένης ἀπὸ δύο λέοντας, εἶναι περιττὴ ἡ περιγραφὴ, διότι ἀκριβῶς εἶναι τὸ αὐτὸ ἐξαιρέσει τῶν μεγαλητέρων διαστάσεων.

Ὁ κολοσσιαῖος οὗτος λέων ἔχει κρίκον εἰς τὸν λαιμὸν, καὶ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ στόματός του δεικνύει τοὺς ὀδόντας του. Ἔχει μῆκος 15 ποδῶν καὶ ὕψος 9. Εἶναι δὲ ἀτελὴς καὶ ἐξετέθη μόνον ὡς δεῖγμα τοῦ νέου τρόπου, καθ' ὃν δύνανται νὰ διαφυλάξωσι τὸ καθαρὸν μεταλλικὸν χρῶμα τοῦ χυθέντος μετάλλου, ἄνευ τῆς ὑστέρας βοηθείας τῆς σμίλης (ἰδὲ ἀριθ. 194).

Πλησίον τούτου ἔχομεν δύο ἀγάλματα τοῦ Κ. Schwanthaler, τὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Βοημίας Libusa, ἥτις ἔζη περὶ τὸ 700 μ. Χ., καὶ τὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου Podiebrad· εἶναι δὲ χυμένα ἐξ ὀρειχάλκου καὶ τελειοποιημένα μὲ τὴν σμίλην ἐπιτυχῶς (ἰδὲ ἀριθ. 233).

Ἡ μοῦσα τῆς λυρικῆς ποιήσεως Πολύμνια ἔχουσα μέγεθος ὀλίγον μικρότερον τοῦ φυσικοῦ καὶ κατασκευασθεῖσα ἀπὸ ὀρείχαλκον ἐξετέθη ὑπὸ τοῦ Κ. Καρόλου Κέσσελερ· εἶναι δὲ ἀντίτυπον ἀρχαίου ἀγάλματος αὐτῆς εὑρισκομένου εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. Ἡ μοῦσα αὕτη εἶναι περιβεβλημένη τὴν χλαμύδα της, οὖσα δὲ ὀρθία καὶ σύννους στηρίζεται ἐπὶ δένδρου καὶ ἐπὶ τῆς παλάμης τῆς χειρὸς, ὥστε οἱ δάκτυλοι πλησιάζουν τὰ χείλη· τὸ δὲ πρόσωπόν της εἶναι ἐκ τῶν ἐκφραστικωτέρων μεταλλίνων προσώπων ὅσα ὑπάρχουσιν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον.

Ὄχι μακρὰν τῆς Πολυμνίας εὑρίσκεται ἔργον τοῦ ἐν Βερολίνῳ Κ. Τ. Kalide, τὸ ὁποῖον χάνεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πληθύος τῶν ἄλλων ἔργων τῆς γλυπτικῆς· δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείψωμεν αὐτὸ, διότι εἶναι λίαν ἀξιοσημείωτον. Εἶναι δὲ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ παριστᾷ μικρὸν παιδίον κρατοῦν κύκνον, τοῦ ὁποίου αἱ πτέρυγες εἶναι ἀνοικταί. Ὁ λαιμὸς τοῦ κύκνου εἶναι ὀφιοειδής· τὸ πτηνὸν βλέπει πρὸς τὸν οὐρανὸν, καθὼς καὶ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ὑψόνει τὸν βραχίονα ἄνω τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τρόπον τινὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας καὶ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ πίδακος τοῦ βασιλικοῦ παλατίου Charlottenberg.

Εἰς τὸ Βέλγιον ἀπηντήσαμεν ἀρκετὰ ὡραῖα ἀγάλματα· τρία δὲ αὐτῶν εἶναι πρώτης τάξεως· τὸ εὐτυχὲς παιδίον, τὸ τεθλιμμένον παιδίον, καὶ ὁ ἐρῶν λέων.

Τὸ εὐτυχὲς παιδίον, γυμνὸν ἐντὸς χλαμύδος, ἥτις ὀλίγον περιβάλλει αὐτὰ, κρατεῖ ξοανίδιον, τὸ ὁποῖον

θαυμάζει καὶ μὲ τὸ ὁποῖον παίζει. Εἰς τὸ μειδιῶν πρόσωπόν του ἀναγινώσκεις τρόντι τὸ ἀμέριμνον, τὴν χαρὰν καὶ τὴν τρυφερότητα τῆς χρυσῆς ἡλικίας· δυστυχῶς ὅμως καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀσχημίζει πολὺ κεραμόχρους τις γραμμὴ, ἥτις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ κρανίου, διέρχεται τὸ μέτωπον, τὸ στόμα, τὴν σιαγόνα, ὅλον τὸ στῆθος, καὶ λήγει εἰς τοὺς μηρούς (ἰδὲ ἀριθ. 134).

Τὸ τεθλιμμένον παιδίον εἶναι ἐξηπλωμένον καὶ φέρει περὶ τὸ στῆθος λεπτὸν τελαμῶνα, ἐξ οὗ κρέμαται τὸ μικρὸν τύμπανόν του, τοῦ ὁποίου ἡ βύρσα ἐθραύσθη, καὶ ἓν τῶν τυμπανοξύλων ἐβυθίσθη ἐντὸς τοῦ τυμπάνου. Διὰ τὸ συμβὰν τοῦτο τὸ δυστυχὲς παιδίον κλαίει, καὶ τρίβει μὲ τὴν παλάμην τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνοίγει τὸ στόμα του, συστέλλει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του καὶ ζωηρότατα τῇ ἀληθείᾳ παριστάνει τὴν λυπηρὰν ἐκείνην θέσιν θρηνούντων παιδίων, τὴν ὁποίαν πολλάκις βλέπομεν (ἰδὲ ἀριθ. 133).

Ὁ ἐρωτευμένος λέων ἂν δὲν ἦτον ἐκ γύψου πεπλασμένος, ἀλλ' ἀπὸ λευκὸν μάρμαρον, ἤθελεν εἶσθαι ἀναντιῤῥήτως τὸ τελειότερον ἄγαλμα τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Κ. Geefs παριστᾷ λέοντα μὲ οὔλην χαίτην ἐξηπλωμένον. Ἐπὶ τούτου κάθηται γυμνὴ κόρη μὲ κεφαλὴν κεκομμωμένην κατὰ τὸν ἀρχαῖον συρμὸν, καὶ κόπτει μὲ ψαλίδιον τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου. Ὁ λέων ὑποτάσσεται καὶ θεωρεῖ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ στήθη τῆς νέας μὲ χαῖνον στόμα, ἐξ οὗ ἐξέρχεται ἥμερον μειδίαμα. Τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ζώου τούτου ἀπὸ τὸ θηριῶδες μεταπίπτουσιν εἰς μεγαλοπρεπές τι καὶ εὐπρόσιτον, ὥστε ἀφόβως ἤθελες τῷ προτείνει τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν γλύψῃ. Ἡ νέα γυνὴ ἐξ ἄλλου ἀντιθεωρεῖ τὸν λέοντα χαριέντως καὶ εὐφραίνεται διὰ τὸν θρίαμβόν της· ἐργάζεται δὲ μὲ μεγάλην προσοχὴν διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἀποτομὴν τῶν ὀνύχων. Ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου τοῦ ἀγάλματος εἶναι γεγραμμένοι οἱ ἀληθεῖς οὗτοι λόγοι· "Amour, amour, quand tu nous tiens, on peut dire adieu prudence!" (ἰδὲ ἀριθ. 88.)*

Ὁ ἔφιππος Γοτοφρέδος τοῦ Βουϊλλιὼν, ἔργον τοῦ Κ. Εὐγενίου Σιμωνίδου, κατασκευαστοῦ τοῦ εὐτυχοῦς παιδίου καὶ τοῦ τεθλιμμένου παιδίου, εἶναι τὸ μᾶλλον κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῶν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Εἶναι δὲ μίμησις τοῦ ἀγάλματος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχέ ποτε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Καπιτωλίου, μάλιστα ὁ ἵππος ὁμοιάζει πολὺ, διότι ἔχει τὸν τράχηλον κυρτὸν καὶ ἐναέριον τὸν ἐμπροσθινὸν ἀριστερὸν πόδα· μόνη δὲ μικρὰ διαφορὰ εἶναι, ὅτι ὁ Γοτοφρέδος κρατεῖ τὰς ἡνίας συνάμα μὲ τὴν ἀσπίδα του, ἐνῷ ὁ ἵππος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου δὲν φέρει διόλου ἡνίας. Ἡ στολὴ τοῦ Γοτοφρέδου εἶναι ἡ τῆς πρώτης Σταυροφορίας· κρατεῖ δὲ ὑψηλὸν δόρυ μὲ κυματίζουσαν σημαίαν (ἰδὲ ἀριθ. 172).

Ἡ πατρὶς τοῦ Τορβάλδσεν ἔστειλεν ὀλίγα δείγματα τῆς σχολῆς τοῦ μεγάλου τούτου καλλιτέχνου, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ καλλίτερος σχεδὸν στολισμὸς τοῦ πτωχοῦ δωματίου τῆς Δανίας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων διακρίνεται πυξὶς ἐξ ἐλέφαντος χρησιμεύουσα πρὸς φύλαξιν τιμαλφῶν λίθων, ἔργον τοῦ ἐν Κοπενάγῃ Κ. Χριστιανοῦ Γεωργίου Klingsey. Ἐπὶ τῆς πυξίδος ταύτης ὑπάρχουν ἐκτυπωμένα ἀγάλματα διαφόρων γυναικῶν ἑλληνιστὶ ἐνδεδυμένων, αἵτινες παίζουσι μὲ μικροὺς ἔρωτας. Ἡ λαβὴ του καλύμματος εἶναι ὁ Γανυμήδης ποτίζων ἀπὸ κυπέλλου τὸν ἀετὸν τοῦ Διὸς ἀμβροσίαν. Ἡ πυξὶς αὕτη εἶναι βέβαια τὸ ὡραιότερον ἔργον τῆς ἐλεφαντογλυπτικῆς ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ, διότι δὲν εἶναι καταφορτωμένη οὔτε ἀπὸ πολλὰς γλυφὰς, οὔτε ἀπὸ πολλὰ ἄνθη, καὶ διότι καὶ τὰ πρόσωπα καὶ ἡ κατεργασία εἶναι ἔργα ἄξια καθόλου τῶν ἀρχαίων (ἰδὲ ἀριθ. 165).

Ἡ ἔξωσις τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας ἀπὸ τοῦ Παραδείσου, ὁ γάμος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετὰ τῆς Ῥωξάνης καὶ ὁ κυνηγὸς ὁ παλαίων μετὰ θηλείας πάνθηρος, ἔργα τοῦ Κ. Jerichau, ὧν τὰ δύο πρῶτα τῆς πλαστικῆς, καὶ τὸ τελευταῖον μαρμάρινον, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῶσι· πρὸ πάντων δὲ εἶναι ἀξιοσειμείωτος ὁ κυνηγός. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο συνίσταται ἀπὸ νευρώδη γυμνὸν ἄνδρα ἀφαιροῦντα ἀπὸ θηλεῖαν πάνθηρα τὸ μικρὸν τέκνον της, ὅπερ καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀριστεράν του χεῖρα. Ἡ ἀγρία μήτηρ ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ, ἐπιθέτει τοὺς δύο ὀνυχοειδεῖς ἐμπροσθίους πόδας της εἰς τὸ πλευρὸν καὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ, καὶ ζητεῖ νὰ τὸν καταφάγῃ. Οὗτος δὲ ὑψόνει ἄνω τῆς κεφαλῆς του μικρὸν ἀκόντιον καὶ ἀναχαιτίζει τὴν ὁρμὴν αὐτῆς. Τὸ σῶμα τοῦ κυνηγοῦ εἰς τὴν ἀμυντικὴν ταύτην θέσιν διαστρέφεται θαυμασίως, καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου παριστᾷ τὸ ὡραιότερον μάθημα τῆς ἀνθρωπολογίας· τὸ δὲ πρόσωπόν του δὲν ἐκφράζει δειλίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον γενναιότητα, ὡς ἡ θήρα αὕτη νὰ τῷ ἦναι συνήθης. Ἡ λυσσώδης πάνθηρ τοὐναντίον μὲ τὸ χαῖνον καὶ ὀδοντόφρακτον στόμα της διεγείρει φρίκην (ἰδὲ ἀριθ. 170).

Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Τζολλφερεΐν ὑπάρχει κύπελλον ἀπὸ ἐλέφαντα φέρον διάφορα ἀνάγλυφα

* Ἔρως, Ἔρως, ὅτε πλέον τὴν καρδίαν μου κρατήσῃ,
Τότε δύναμαι νὰ εἴπω καὶ τὸ χαῖρε τῇ φρονήσει.

πρόσωπα, ἀραβουργήματα καὶ βακχίδας, ἀξίας δὲ περίπου 3,600 φιορινίων.

Ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τῆς Γαλλίας ἐξέχουν τρία, τὰ ὁποῖα ἐπέσυραν τὴν περιέργειαν καὶ τὸν θαυμασμὸν ὅλων. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦ Κ. Αὐγούστου Ἰωάννου Lechesne, ὧν τὰ μὲν δύο εἶναι ὁ κύων, τὸ παιδίον καὶ ὁ ὄφις, τὸ δὲ τρίτον ἡ κοιμωμένη γυνή, τὸ παιδίον καὶ ὁ ἀετός.

Εἰς τὸ πρῶτον παρίσταται μέγας δασύμαλλος κύων τῆς Newfoundland ὑπερασπιζόμενος μικρὸν ἔντρομον παιδίον κινδυνεῦον νὰ δηχθῇ ἀπὸ μέγιστον ὄφιν. Τὸ παιδίον κλαίει καὶ ζητεῖ νὰ κρυφθῇ ὄπισθεν τοῦ κυνὸς, τὸ δὲ πιστὸν ζῶον δείχνει τοὺς μεγίστους ὀδόντας του εἰς τὸ ἑρπετὸν τὸ περιτυλιχθὲν ἤδη εἰς τὸν πόδα του, καὶ ὡς πατὴρ ὑπερασπίζεται τὸν μικρὸν κύριόν του.

Εἰς τὸ δεύτερον ὁ ὄφις εἶναι φονευμένος ὑπὸ τοῦ κυνὸς, τὸ δὲ σῶμα καὶ ἡ κεφαλή του φαίνονται διχοτομημένα ἐπὶ τοῦ φυλλώδους ἐδάφους· ὁ κύων ὅμως ὅλος ἀπηυδημένος ἔχει τὸ στόμα του ἀνοικτὸν καὶ τὴν γλῶσσαν κρεμαμένην ὡς τῶν διψώντων. Τὸ παιδίον κάθηται ἐπ' αὐτοῦ, τὸν σφίγγει, τὸν ἐναγκαλίζεται, τὸν φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον, καὶ ὅλον ἐκφράζει μεγάλην εὐγνωμοσύνην.

Ἡ κοιμωμένη γυνὴ, ἔχουσα μέγεθος φυσικὸν, ἔχει παρ' αὐτῇ μικρὸν παῖδα, τὸν ὁποῖον μέγας καθιπτάμενος ἀετὸς ἀφαρπάζει. Τὸ δὲ παιδίον κρατοῦν κλάδον εἰς τὰς χεῖρας κλαίει διὰ τὸν πόνον τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ὄνυχες τοῦ ὀρνέου βυθίζονται εἰς τὴν τρυφερὰν σάρκα του. Εἰς τῆς μητρὸς τὸ πρόσωπον ἐπικρατεῖ θανάσιμος γαλήνη ὕπνου. Καὶ τὰ τρία ταῦτα ἔργα εἶναι τῆς πλαστικῆς, τὸ δὲ χρῶμά των κλίνει ὀλίγον πρὸς τὸ κιτρινίζον ὡς τὸ τῆς σκωριᾶς τοῦ σιδήρου, καὶ ὄχι πρὸς τὸ λεπτὸν ὡς τοῦ γύψου.

Ἡ Πορτουγαλλία δὲν ἐξέθηκεν ἔργον τῆς γλυπτικῆς ἄλλο παρὰ μικρόν τινα Προμηθέα δεσμώτην, τοῦ ὁποίου τὸ ἧπαρ καταβιβρώσκει ὄρνεον. Εἶναι δὲ ἐξ ἐλέφαντος τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Κ. M. J. Viera, καὶ λεπτότατα εἰργασμένον.

Μήτηρ τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς τῶν ἐθνῶν εἶναι ἡ Ἰταλία. Εἰς αὐτὴν ἔρχονται πανταχόθεν ἢ νὰ λάβωσι τὰς ἀρχάς των οἱ ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὴν τέχνην ταύτην, ἢ νὰ τελειοποιηθῶσι.

Τὰ τῆς Ἰταλίας ἔργα εἶναι ἀναντιῤῥήτως τὰ πρώτιστα ἐνταῦθα. Λέγοντες δὲ τῆς Ἰταλίας συμπεριλαμβάνομεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ τὰ τῆς Αὐστρίας· διότι ὅσα ἡ αὐτοκρατορία αὕτη ἔστειλεν, εἶναι τῆς Λομβαρδίας.

Ὁ ἐν Μεδιολάνοις Κ. Ῥαφαὴλ Μόντης εἶναι ὁ Φειδίας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Οὗτος ἐξέθηκεν ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας μίαν Εὔαν, μίαν Κιρκασίαν δούλην, τὴν Ἀγγελικὴν καὶ Μεδώραν, σύστασιν παιδίων εἰκονιζόντων τὴν ἀθωότητα, δύο ἁλιευούσας κόρας καὶ τὴν πεπλοφόρον Ἑστιάδα του.

Ἡ πεπλοφόρος Ἑστιὰς, ἀνήκουσα εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Δέβονσχερ, γυνὴ φέρουσα ἐνδυμασίαν τῶν παρθένων ἐκείνων, κρατεῖ γονυκλινὴς μὲ τὰς δύο χεῖρας κάνιστρον μὲ ῥόδα, ὅπερ προσφέρει εἰς τὸν βωμόν. Εἶναι δὲ ἐστεμμένη μὲ στέφανον ὑπεράνω διαφανεστάτου πέπλου, κρύπτοντος τὴν κόμην αὐτῆς ὅστις πίπτων ἐπὶ τοῦ προσώπου της καταβαίνει μέχρι τῶν βραχιόνων. Ὅλον τὸ πρόσωπον κρύπτεται ὑπὸ τὸν διαφανῆ μαρμάρινον τοῦτον πέπλον, καὶ ὅμως μὲ ἔκπληξίν σου ἀνακαλύπτεις ὑπ' αὐτὸ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ, ἤτοι τὴν ῥῖνα, τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· ἀδυνατεῖς δὲ νὰ ἐννοήσῃς τίνι τρόπῳ κατώρθωσεν ὁ τεχνίτης νὰ κατασκευάσῃ τὸ τοιοῦτον, ἐνῷ εἰς οὐδὲν μέρος φαίνεται κούφωμά τι, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πιθανὸν νὰ εἰσέδυσαν ἡ σμίλη καὶ τὰ λοιπὰ ἐργαλεῖα αὐτοῦ (ἴδε ἀριθ. 81).

Ὁ εἰς τὴν ἔρημον θνήσκων Ἰσμαὴλ, ἔργον τοῦ Κ. Τζιοβάννη Στάτσα, ἦλθεν ὡσαύτως ἐκ Μεδιολάνων, καὶ θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς ἀνώτερον καὶ αὐτῆς τῆς Ἑλληνίδος δούλης. Νομίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο πρωτεύει. Εἶναι δὲ γυμνὸν παιδίον ἐξηπλωμένον εἰς τὴν ἄμμον καὶ θνῆσκον ὑπὸ δίψης· εἰς τὴν χεῖρα κρατεῖ ξηρὸν ὕδατος ἀγγεῖον. Ὠχρότης μεταβάλλουσα τὸ χρῶμα τοῦ μαρμάρου εἰς τὸ τῆς νεκρουμένης σαρκὸς εἶναι τὸ πρώτιστον χαρακτηριστικόν. Τὰ ἀποξηρανθέντα χείλη, τὰ ἐξητονισμένα μέλη, ἡ κατάστασις τῶν μαλλίων καὶ οἱ ὀστεώδεις νεφροὶ καὶ δάκτυλοί του παριστοῦν πραγματικῶς τὴν ἀληθεστέραν εἰκόνα ἀνθρωπίνου λειψάνου.

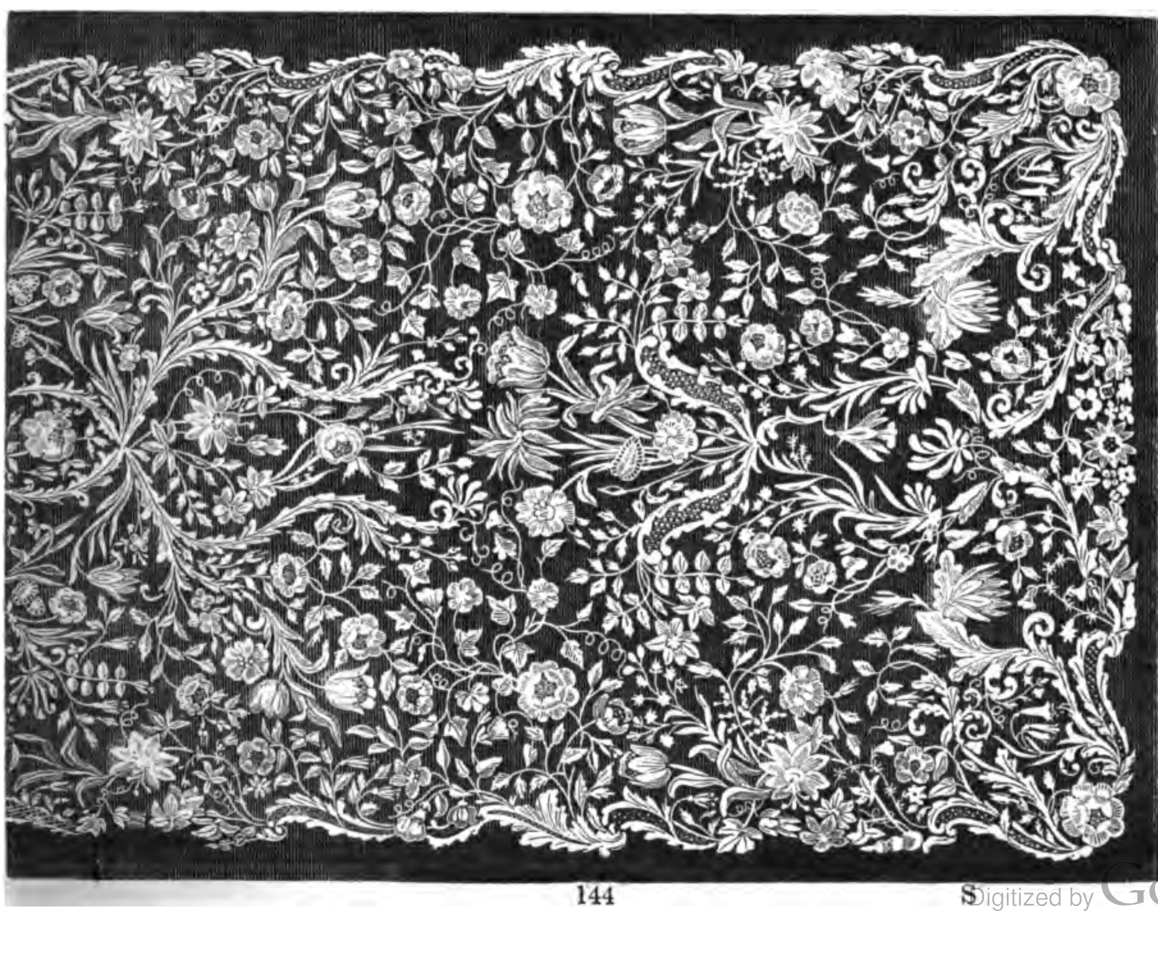
Εἰς Νάρκισσος τοῦ Κ. Γαετάνου Μανφρεδίνη θεωρῶν τὴν μορφήν του εἰς τὰ νάματα τοῦ ποταμοῦ, ἡ ἀπὸ χρυσῆν βροχὴν κεκαλυμμένη Δανάη τοῦ Κ. Γκιουζέππε Γκρώφ, ἕτερον μικρὸν πεπλοφόρον ἀγαλμάτιον γυναικὸς δεομένης διὰ τὸν ἀποδημοῦντα υἱόν της, κατασκευασθὲν ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας ὑπὸ τοῦ Κ. Δημητρίου Γανδόλφι, καὶ ἐκφραστικωτάτη μήτηρ διδάσκουσα τὸ τέκνον της νὰ βαδίσῃ τὸ πρῶτον βῆμα, καὶ κρατοῦσα αὐτὸ ἐκ τῶν δύο μασχαλῶν, ἔργον τοῦ Κ. Πέτρου Μάγνη, καὶ τὰ ἑπόμενα δύο ἀγάλματα τῆς Τοσκάνης, εἶναι τὰ ζωηρότατα ἀγάλματα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ ὁποῖα καὶ περισσότερον πλησιάζουν πρὸς τοὺς ἀρχαίους κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν τέχνην.

142

143

144

Τὰ ῥηθέντα ἀγάλματα τῆς Τοσκάνης εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ ἀθωότης. Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μικρὸν κοράσιον ἐξάγον ἀπὸ τὸν πόδα μικρᾶς δασυμάλλου κυνὸς ἄκανθαν· τὸ δὲ ζῶον πονοῦν γλύφει τὴν εὐεργέτιδα χεῖρα. Εἰς τὴν ζωηρὰν φυσιογνωμίαν τοῦ κορασίου παρατηρεῖται ἡ προσοχὴ, καὶ τὸ ἀφελὲς μειδίαμα τοῦ ἡμιανοικτοῦ στόματος αὐτῆς, ὅπερ φανερόνει ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς τὴν κύνα. Τὰ μαλλία τοῦ κορασίου σχηματίζουν ὡραῖον λόφον, τὰ ἐνδύματά του ἔχουν μεγίστην ὁμοιότητα καὶ τὰ πλατέα ὦτα τῆς κυνὸς καὶ οἱ μαστοὶ εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένα (ἰδὲ ἀριθ. 135).

Ἡ ἀθωότης, ἔργον καὶ αὐτὸ τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς εὐγνωμοσύνης Κ. Ἰωάννου Βενζόνη, εἶναι κοράσιον πλέκον ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτοῦ στέφανον ἀπὸ ἄνθη. Ἔχιδνα πλησιάζει νὰ τὸ δαγκάσῃ, πλὴν ἡ πιστὴ κύων αὐτῆς, καθ' ὅλα ὁμοία τῆς προειρημένης (ὅθεν καὶ συνάγεται ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ κοράσιον εἰς θέσιν διάφορον), πατεῖ μὲ τὸν ἕνα πόδα τὸν ὄφιν καὶ τὸν φονεύει, ἐνῷ μὲ τὸν ἄλλον κτυπᾷ τὸ γόνατον τοῦ κορασίου, διὰ νὰ τὸ ἐγείρῃ ἀπὸ τὴν ἀμέριμνον ἐκείνην θέσιν καὶ τῷ δείξῃ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διέτρεξεν (ἰδὲ ἀριθ. 136). Εἰς τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα φαίνεται ὅτι ἡ σμίλη τοῦ γλύπτου διέτρεξεν ἐλευθέρως τὸ μάρμαρον μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας τῆς φαντασίας αὐτοῦ. Ἂν δὲ ἦτο συγχωρημένον ὁ θαυμασμός ἡμῶν νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῶν ὁρίων τῆς ἐπιθυμίας, ἤγουν ἐὰν μᾶς ἔλεγον νὰ ἐκλέξωμεν ἓν τῶν δύο, ἢ τὰ ἔργα ταῦτα τῆς τέχνης, ἢ τὸν ἀδάμαντα Κὸχ-ἰ-νοὺρ, ἔργον τῆς φύσεως, ἠθέλομεν προτιμήσει τὰ ῥηθέντα ἀγαλμάτια.

Ὁ πληγωμένος Ἀχιλλεὺς, ἔχων φυσικὸν σχεδὸν μέγεθος, ἔργον τοῦ. Κ. Ἰνοσέντζου Φρακαρόλη, καὶ τούτου γλύπτου τῶν Μεδιολάνων, εἶναι ἀνὴρ νέος, γυμνὸς, φέρων ἁπλοῦν μόνον κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχων συνεστραμμένον ὁλόκληρον τὸ νευρῶδες σῶμά του, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ εἰς τὴν πτέρναν του ἐμπηγμένον βέλος. Ἡ ἀναλογία εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένη, τὸ δὲ πάσχον πρόσωπον ἐκφράζει καὶ ἄλγος καὶ ἔκπληξίν τινα διὰ τὸ τραῦμα τοῦτο τοῦ μόνου τρωτοῦ μέρους τοῦ σώματός του.

Εἰς τῆς Ἀγγλίας τὰ ἐκτεταμένα δωμάτια ὑπάρχουν ἀγάλματα ὄχι ὀλιγώτερα τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν· ἐκ τούτων ὅμως ὀλίγα εἶναι ἐκλεκτὰ καὶ ἄξια νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς σημερινῆς γλυπτικῆς.

Ὁ Βιργίνιος τοῦ Κ. Πατρικίου Μὰκ-Δόβελ, ἔχων μέγεθος ὀλίγον ἀνώτερον τοῦ φυσικοῦ ἀναστήματος, εἶναι ζωηρὸν ἀντίγραφον ῥωμαϊκῆς φυσιογνωμίας. Ἵσταται δὲ ὄρθιος ἔχων τὸν ἕνα πόδα ὀλίγον ὀπίσω καὶ πατοῦντα εἰς τοὺς δακτύλους του· ἡ ὑψωμένη δεξιὰ αὐτοῦ κρατεῖ γυμνὸν ἐγχειρίδιον, καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατεῖ ἐνηγκαλισμένην τὴν θυγατέρα του, ἥτις οὖσα λειποθυμημένη καὶ ἔχουσα τὴν κόμην καὶ τοὺς βραχίονας κρεμαμένους πρὸς τὸ ἔδαφος περιμένει τὸν κτύπον. Ἡ ἀπόφασις, ἡ λύπη καὶ τὸ πατρικὸν φίλτρον, φαίνονται ἐκφραστικώτατα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀτρομήτου Ῥωμαίου, καὶ ὁ ὁρῶν αὐτὸν καταλαμβάνεται ὑπὸ θλίψεως. Αἱ κνῆμαι, καὶ οἱ στιβαροὶ βραχίονές του εἶναι ὅσον ἔνεστιν ἀῤῥενωποί· ἂν δὲ ἄκρως μεγάλη λεπτότης ὑπάρχουσα εἰς τὸ στῆθος καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νέας Βιργινίας, δὲν κατέσταινε τὸ σῶμα αὐτῆς ὀλίγον δυσάρμοστον πρὸς τὸ τοῦ πατρός της, τὸ ἄγαλμα ἤθελε πρωτεύει πάντων τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Γκράχαμ Λὰφ (Graham Lough) εἶναι καὶ αὐτὸς περιώνυμος καλλιτέχνης τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους. Ἔργα δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ Μιχαὴλ Ἀρχάγγελος καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἡττηθέντος Σατανᾶ, ἡ Τιτάνια τοῦ Σχεκσπείρου καὶ ἡ θλίψις.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον, ἔχον μέγεθος φυσικὸν, παριστᾷ ἱππότην πανοπλίτην κείμενον νεκρὸν, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ μὲν ἵππος του ὀσφραίνεται, ἡ δὲ ἐρωμένη αὐτοῦ κρατοῦσα τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου θρηνεῖ.

Ὁ Ἕλλην κυνηγὸς τοῦ Κ. Ἰωάννου Γκίβσων εἶναι ἀξιόλογος τύπος Ἑλληνικῆς φυσιογνωμίας. Τὸ ἔργον τοῦ τεχνίτου τούτου παριστᾷ γυμνὸν ἄνδρα ἡμιεσκυμμένον καὶ κρατοῦντα ἀπὸ τὸν κρίκον κύνα ὁρμητικὸν, θέλοντα ν' ἀφεθῇ κατόπιν τοῦ θηρεύματος. Ἡ δὲ φυσιογνωνία τοῦ ἀγάλματος φαίνεται καὶ αὐτὴ ἐπίσης προσηλωμένη μακρὰν πρὸς τὴν θήραν. Ὁ Ἕλλην κυνηγὸς εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατεῖ τεμάχιον δόρατος (ἰδὲ ἀριθ. 137).

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν συλλογὴν ἀπαντῶμεν τὰς Ἀμαζόνας καὶ τὸν Θησέα, ἔργον λαμπρότατον ἐκτεθὲν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου· ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Οὔγγρου Κ. Ἰωσὴφ Ἔγγελ, διά τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς ἀγγλικῆς τέχνης (ἰδὲ ἀριθ. 82).

Τέλος εἷς ὀρειχάλκινος ἵππος πατῶν μὲ τὸν πόδα του μέγαν Πύθωνα, ἡ σφαγὴ τῶν ἀθώων, μία νύμφη, ἡ Ἀριάδνη, ὁ ἔρως καὶ Ὀρφεὺς, τὰ ὁποῖα ἡ Ἑταιρία τῶν Συνηνωμένων Τεχνῶν (Art Union) ἐξέθηκε, δὲν πρέπει νὰ μείνωσιν ἀμνημόνευτα, ὡς ἀναγκαζόμεθα νὰ πράξωμεν διὰ τόσα ἄλλα πολύτιμα ἔργα τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀγαλμάτων ἡ Ἀγγλία ἐξέθηκεν ἐντὸς δωματίου τινὸς, πλῆθος μικρῶν φιλοκαλῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων ἀξίων τῆς περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν μας. Ἰδοῦ λ. χ. ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου ἔχων μῆκος μόνον ἡμίσεως μέτρου καὶ ὕψος ἀνάλογον. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ 50,000 τεμάχια χονδροχάρτου ὑπὸ τοῦ Κ. Ἐῤῥίκου Καρόλου Σκόλικ (Scolick), ὅστις διὰ τὴν ἐργασίαν δὲν μετεχειρίσθη ἄλλο ἐργαλεῖον εἰμὴ μαχαιρίδιον. Τὰ ἀναγεγλυμμένα μέτωπα τοῦ ναοῦ, οἱ τοξοφόροι κίονες, αἱ στῆλαι, οἱ θόλοι τοῦ κωδωνοστασίου, αἱ ἐξωτερικαὶ γλυφαὶ καὶ ὁ στολισμὸς τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ μικροπεποιημένου τούτου οἰκοδομήματος, κατέχουσιν ἀξίως τὴν θέσιν των ἐπὶ τοῦ πυγμιαίου τούτου ἔργου τοῦ Κ. Σκόλικ, τὸ ὁποῖον παριστᾷ καὶ φιλοπονίαν καὶ μεγίστην ἀγχίνοιαν.

Ὁ Ἰρλανδὸς Κ. Θωμᾶς Τοβὴν ἐξέθηκεν ἐπίσης τὸν ἐν Λευκανίᾳ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ ἐλέφαντα μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 8 πόδας, τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ῥώμης (Forum Romanum) Στατορίου Διὸς καὶ τοῦ Τοναίου μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 4 πόδας, τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στήλην τοῦ Πομπηΐου μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 10 πόδας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔργα διάφορα, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς στολισμὸς τῶν μουσείων ἢ δωματίων πλουσίων ἡγεμόνων καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ὅσον ἔνεστι τεχνικά.

Τὰ ἑπόμενα δὲ εἶναι τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν πολυαρίθμων τούτων μικρῶν ἔργων τῶν εἴτε ἐκ χονδροχάρτου, εἴτε ἐξ ἐλέφαντος, ξύλου ἢ ἄλλης ὕλης.

Ὁ Κ. Ῥιχάρδος Δέϋ ἔπεμψε τὸν Παρθενῶνα, ὁ Κ. Θωμᾶς Σμὶθ τὸ Βασιλικὸν Συναλλακτήριον τοῦ Λονδίνου ἀπὸ φελλὸν μικρὸν $\frac{1}{8}$ τοῦ δακύλου εἰς τὸν πόδα, ὁ Κ. Οὐΐλλιαμ Χάρισων μικρὰν πολύπυργον οἰκίαν τοῦ ῥυθμοῦ τῶν Tudors, ἀρχιτεκτονικῆς ἀλλοκότου πολὺ ὡς πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν καὶ βλέπομεν, ὁ Κ. Οὐΐλλιαμ Βάρδβελ τὸ πρῶτον σχέδιον τῆς κατὰ τὸ 1832 ἀνακαινίσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Westminster, ὁ Κ. Γεώργιος Wilson ἓν Cribbage Board,* ἐστρωμμένον μὲ πίνναν τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὁ Κ. Ἐδουάρδος Χὶν ὡραίαν ἅμαξαν ἀπὸ χαρτόχαρτον τῆς ὁποίας ὅλα τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐνεργῶσιν, ὁ Κ. H. C. Jacot ὄστρακα ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι γεγλυμμέναι διάφοροι ῥωπογραφίαι, ἡ Κ. Μαρία Ἄννα Σμὶθ ἐξέθηκεν ἀπὸ κηρίον οἰκίαν τοῦ παρόντος αἰῶνος διὰ οἰκογένειαν μεσαίας τάξεως τῆς Ἀγγλίας μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, δεικνύουσα τὸν τρόπον τοῦ ζῆν τοῦ ἔθνους τούτου. Ὁ Κ. Ἰωσὴφ Σέηλ τὴν ἑτοιμόῤῥοπον οἰκίαν τοῦ Crosby-Hall, κτισθεῖσαν τὸ 1,470 ἀπὸ Ῥιχάρδον τὸν Γ', καὶ ὁ Κ. Φριδερῖκος Ἰωάννης Πίδγλεη τὴν δέησιν τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας, Τὸ ἐκ μαρμάρου τοῦτο ἔργον εἶναι ἄξιον μικρᾶς περιγραφῆς.

Παρίσταται πρῶτον ὁ βωμὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ μάρμαρον ἐπὶ ὡραίου ἰσοπέδου μὲ δύο δεκαβάθμους κλίμακας. Ἐπὶ στηλοβάτου κάθηται ἡ Παλλὰς κρατοῦσα δόρυ, καὶ ἡ Νίκη μὲ ἀνοικτὰς πτέρυγας τὴν στέφει. Περὶ αὐτὴν δὲ ὑπάρχουν ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ μέγας ἱερεὺς, διάφοροι τροπαιοφόροι, κήρυκες, μουσικοὶ, ἡ Κλυταιμνήστρα, ὁ Ὀρέστης, ἡ Ἠλέκτρα καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, προσφέροντες εὐχαριστήριον θυσίαν διὰ τὴν λῆξιν τῆς δεκαετοῦς πολιορκίας. Ὅλα δὲ τὰ ἀγάλματα, 21 τὸν ἀριθμὸν, εἶναι ζωηρὰ καὶ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν κατειργασμένα. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν κλιμάκων ὑπάρχουν μικραὶ ὡραῖαι λάγηνοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὰ κεφαλόβαθρα καὶ ποδόβαθρα τοῦ ἰσοπέδου τοῦ βωμοῦ.

Ὡραιότατον συστατικὸν τῆς φιλοπονίας τοῦ ἔθνους τούτου εἶναι καὶ τὸ πανδραμάτιον τοῦ Σχεκσπείρου, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Στ. Ἀλφρέδου, τυπογράφου, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς του. Πρῶτον παρίσταται ἡ οἰκία τοῦ μεγάλου δραματοποιοῦ, ὡς ἦτο τὸ 1,564. Τὰ καφάσια, τὰ παράθυρα, οἱ κέραμοι, οἱ ἐξῶσται, αἱ θύραι καὶ ἡ ἐκ ξύλου κατασκευὴ αὐτῆς, μᾶς ἐνθυμίζουν μικρὰς τουρκικὰς οἰκίας στενῶν ὁδῶν τῆς Σμύρνης. Περὶ τὴν οἰκίαν ἄνθρωποι μικροὶ παριστῶσιν ὡς εἰς θέατρον ὅλα τὰ δράματα τοῦ συγγραφέως. Ἐδῶ λ. χ. ἀπαντᾷς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας μὲ τὰς ῥωμαϊκὰς στολάς των, βλέπεις τὸν θρίαμβον τοῦ Ἀντωνίου συρομένου ἐπὶ ἅρματος ἀπὸ 4 Ἄραβας καὶ προηγουμένης τῆς μουσικῆς, ἐκεῖ τὸν Ἄμλετ καὶ τὴν μητέρα του, ὀλίγον μακρύτερα τὸν Ῥωμαῖον θρηνοῦντα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἰουλίας, καὶ οὕτω καθεξῆς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα συγγράμματα αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι δὲ ὀλιγωτέρας ἐκπλήξεως ἔργον καὶ ἡ δυτικὴ πρόσοψις τῆς περιφήμου μητροπόλεως τοῦ Ἔξετερ, κατασκευασθὲν εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν ὑπὸ τοῦ Κ. Οὐΐλλιαμ Κλίφορδ. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεσκευάσθη ἀπὸ τὴν ἐντεριώνην τοῦ σχίνου καὶ ἔχει μέγεθος περίπου ἑνὸς μέτρου. Ὁ κατασκευαστὴς αὐτοῦ διεφύλαξεν εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τὴν ἀκρίβειαν τῆς πολυκλάδου ἐκείνης γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς πιστῶς καὶ μὲ ἀπαράμιλλον μίμησιν.

* Cribbage-board εἶναι ἀγγλικὸν παίγνιον διὰ τὴν σημείωσιν τῶν χαρτίων εἰς τὰ χαρτοπαίγνια.

Πλὴν τὸ ὡραιότερον ἔργον πάντων τῶν ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, διὰ τὸ ὁποῖον τοσοῦτος θόρυβος καὶ ταραχὴ γίνονται, εἶναι ἡ συλλογὴ τοῦ Κ. Ναπολέοντος Μοντανάρι, κατοικοῦντος πρὸ χρόνων ἐν Ἀγγλίᾳ, τὰ κήρινα ἀγαλμάτια τῶν Ἰνδῶν τοῦ Μεξικοῦ, τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων φυλῶν.

Ταῦτα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ἔχουν μέγεθος μεγαλήτερον τῶν δύο ἢ τριῶν ποδῶν, καὶ ἐκτὸς τῆς ἀμιμήτου ἐξομοιώσεως καὶ φυσικότητός των, φέρουσι πολυαριθμοτάτην ποικιλίαν στολῶν καὶ κοσμημάτων ὅλων ἐκείνων τῶν ἀγρίων λαῶν, ὥστε παριστῶσιν εἰς τὸν θεατὴν τὸ ἀξιολογώτερον καὶ γεωγραφικώτερον μουσεῖον. Ἐδῶ π. χ. βλέπεις ἕνα Θύγγον ἔχοντα γονυκλινῆ γυμνὸν περιηγητὴν Εὐρωπαῖον, τὸν ὁποῖον κρατεῖ ἀπὸ τὴν κόμην καὶ διὰ τοῦ ξίφους αὐτοῦ εἶναι ἕτοιμος νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ· παρέκει Ἰνδὴν τοῦ Canniba κλέπτουσαν μικρὸν λευκὸν παιδίον καὶ κρατοῦσαν ἐγχειρίδιον εἰς τὴν χεῖρα. Βλέπεις γυναῖκας πωλούσας ἄνθη, ἄλλας ὀρχουμένας ἐγχωρίους χορούς, Μεξικανοὺς παλαίοντας μὲ βουβάλους, δώδεκα ἄτομα ἐκ τῆς ἡμιπολιτισμένης ἐκείνης φυλῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Μεξικοῦ, τῆς ἐπονομαζομένης Mecos, πωλοῦντα κυνήγιον ἢ φέροντα ὕδωρ. Ἰνδοὺς κυνηγοῦντας τίγρεις, ἄλλους ὀρχουμένους τὸ Fandango, γυναῖκας παιζούσας μουσικὰ ὄργανα καὶ δύο ἀγαλμάτια τοῦ Osceola, περιβοήτου ἀρχηγοῦ τῆς Φλωρίδος ἀγωνισθέντος τόσους χρόνους κατὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τέλος ἀποβιώσαντος εἰς τὰ δεσμά, εἰς τὸ φρούριον τοῦ Μόυλτρη Σχάρλεστων. Μεταξὺ ὅμως ἁπάντων τὸ μᾶλλον ἔντεχνον καὶ οἰκτρὸν ἐνταυτῷ θέαμα εἶναι μικρὸν γυμνὸν πτῶμα ἀνδρὸς θνήσκοντος μετ' ἀγωνίας ὑπὸ φθίσεως. Τὸ σκελετῶδες καὶ λειπόσαρκον τοῦτο πτῶμα δὲν διστάζομεν διόλου νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὅστις νὰ εἶδε καὶ νὰ μὴ ἔφριξε. Τοσοῦτον ὁμοιάζει τὰς ἀποτροπαίους ἐκείνας στιγμάς.

Εἰκόνας ζωγραφικῆς ἐπὶ χάρτου δὲν ἔχομεν ἄλλας εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον ὡς καὶ εἰς ὅλον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, εἰμὴ τὰ ἡλιότυπα διαφόρων τελείων ἔργων, πλῆθος μιλτωμένων, ὁμοιώματα ἐπὶ ἐλέφαντος, χαλκοῦ, ὑάλου καὶ σινικῆς ζύμης. Μεταξὺ τούτων δὲ διακρίνονται τρεῖς μεγάλαι τοῦ σὶρ Οὔλιαμ Νεύτωνος ἐπὶ ἐλέφαντος, δηλ. ὁ γάμος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἡ βάπτισις τοῦ διαδόχου πρίγκιπος τῶν Wales καὶ ἡ ὑποδοχὴ περιέχουσα τὰ ὁμοιώματα τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν δουκῶν Σώσσεξ, Κάμπριτζ, Σαθερλάνδ, Οὐελιγκτῶνος, λόρδου Παλμερστῶνος καὶ διαφόρων ἄλλων εὐγενῶν παρουσιαζομένων εἰς τὴν Βικτωρίαν.

Κλείομεν τέλος τὸ δωμάτιον τοῦτο ἀναφέροντες μόνον ὀνομαστικῶς τὰ ὡραῖα ἔργα τῆς ἐλεφαντογλυπτικῆς τοῦ Κ. Ῥιχάρδου Κὸκλ Λουκᾶ, δηλ. τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Παρθενῶνος, τὸν Δία, τὴν Περσεφόνην, τὴν Ἀφροδίτην, τὸν Ἀπόλλωνα, τὰς Χάριτας, τὴν Ἀριάδνην καὶ τὸν Λέανδρον· ἀναφέρομεν δὲ ὡσαύτως καὶ τὰ ἐξ ὀρειχάλκου ἔργα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου, δηλ. τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν Ποσειδῶνα καὶ ἄφθονον συλλογὴν νομισματοσημάτων (medailles) εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει ἀρκετὴ ἐπιτυχία.

Ὁ μέγας καὶ μικρὸς ἄξων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἐπληρώθη καὶ κατεκοσμήθη ἀπὸ ἀγάλματα ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἀπὸ πίδακας μαρμαρίνους, ὀρειχαλκίνους, φάρους κρυσταλλίνους, κολοσσιαῖα ἀγγεῖα καὶ πολλὰ μικροπεποιημένα ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ὁδοποιίας, γεφυροποιΐας καὶ ὑδραυλικῆς. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὰς ὡραίας τέχνας ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν καὶ αὐτῶν τὰ μείζονος λόγου ἄξια. Πῶς λ. χ. εἶναι δυνατὸν νὰ παρασιωπηθῇ ἡ μικροπεποιημένη σιδηρᾶ καὶ κρεμαστὴ γέφυρα τοῦ Κ. Καρόλου Βινιὸλ, ἥτις ἔχει κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 8 πόδας, τὴν ὁποίαν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔῤῥιψεν ἄνω τοῦ Δνιέπερ εἰς τὸ Κίεβον καὶ ἥτις ἔχει μῆκος μὲν ἡμίσεως ἀγγλικοῦ μιλίου, πλάτος δὲ $52\frac{1}{2}$ ἀγγλικῶν ποδῶν καὶ ἐπιφάνειαν 140,000 τετραγωνικῶν ποδῶν. Ὁ Κ. Κάρολος Βρινιὸλ διὰ τῆς μικροπεποιημένης ταύτης γεφύρας, δίδει εἰς τὸν θεατὴν σαφεστάτην ἰδέαν τοῦ τολμηροῦ καὶ ἀθανάτου τούτου ἔργου τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, ὅστις ἐδαπάνησε δι' αὐτὸ ὑπὲρ τὰς 400,000 λιρῶν στερλινῶν.

Πέντε ἔνυδροι χονδραὶ γρανιτόκτιστοι στῆλαι, ὑψούμεναι ὡς πυργίσκοι ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ποταμοῦ, συνδέονται διὰ σιδηρῶν κοίλων τόξων ἐκ τῶν ὁποίων κρέμαται τὸ κατάστρωμα τῆς γεφύρας. Οὐδεμίαν δὲ βλέπεις ἁψῖδα, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐντεχνέστατον ἀνοιγόκλεισμα συγχωρεῖ εἰς τὰ πλοῖα νὰ διέλθωσιν ὑπ' αὐτήν. Τὸ κατάστρωμα ἔχει βάρος μόνον 150 τόνων· ἡ δὲ ποσότης τοῦ σιδήρου ὅστις κατηναλώθη εἶναι 3,500 τόνων. Τοῦ Δνιέπερ ὁ σωλὴν τὸν χειμῶνα εἶναι 35 πόδας, τὸ ἔαρ ἐξογκοῦται μέχρι 50 ἢ 55. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας ταύτης εἰργάσθησαν 5 ἔτη· σημειωτέον ὅμως ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος, ἕνεκα τοῦ κλίματος, δὲν εἰργάζοντο περισσότερον τῶν 100 ἡμερῶν. Πρὸς μεταφορὰν τοῦ σιδήρου ἀπὸ Λιβερποὺλ εἰς Ὀδησσὸν ἐχρειάσθησαν 16 πλοῖα καὶ ἐκ τῆς πόλεως ταύ-

της τὸν μετέφεραν εἰς τὸ Κίεβον, ἀπέχον τῆς Ὀδησσοῦ περίπου 400 μίλια, διὰ βοαμαξῶν.

Πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Δνιέπερ ὁ Κ. Ἐδουῖνος Κλὰρκ ἐξέθηκε τὴν φαβερὰν γέφυραν τῆς Βρεττανίας μὲ κλίμακα $\frac{1}{8}$ τοῦ δακτύλου εἰς τὸν 1 πόδα, ἥτις μόλις ἐτελείωσε τὸν Μάρτιον τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ γεφυροποιοῦ Κ. Καρόλου Μέαρ (Charles Mare). Ἡ γέφυρα αὕτη σταυρόνουσα τὸν πορθμὸν Menai ἑνόνει τὴν νῆσον τοῦ Anglesea μὲ τὰ μεσημβρινὰ τοῦ Wales· συνίσταται δὲ ἀπὸ κολοσσιαῖον παραλληλεπίπεδον σωλῆνα, κατεσκευασμένον ἀπὸ σιδηρᾶς πλάκας συνηρμοσμένας μὲ μεγάλην στερεότητα καὶ τέχνην. Ἐντὸς τοῦ ἀντρώδους τούτου κυλίνδρου ταξειδεύει ἡ ἄλυσις τῶν ἀτμαμαξῶν, δηλ. διέρχεται σιδηρόδρομος καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς γεφύρας. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀθανάτου καὶ χρησίμου τούτου ἔργου ἐδαπανήθησαν τὸ ὅλον 601,860 λίραι στερλίναι, δηλ. ποσὸν ἐξισούμενον σχεδὸν πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀχρήστου διὰ τὴν κοινωνίαν ἀδάμαντος τοῦ Κὸχ-ἰνούρ. Διὰ μόνον τὸν σίδηρον ἐδαπανήθησαν 443,000 λίραι, ποσὸν εὐτελὲς μέν, σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ νῆσος τῆς Ἀγγλίας σήμερον εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ σιδήρου δι' ὅλην τὴν Μεσόγειον, ὥστε διὰ τὴν αὐτὴν ποσότητα ἄλλο ἔθνος ἤθελε δαπανήσει περισσότερα χρήματα. Ἡ γέφυρα περιέχει κτίσιμον 1,500,000 κυβικῶν ποδῶν καὶ 11,468 τόνους σιδήρου. (Α.)

Τοῦ Κ. Ἰωάννου Leather τὸ μικροποιημένον κρεμαστὸν ὑδραγωγεῖον, τὸ ἄνω τοῦ ποταμοῦ Calder, εἶναι θαῦμα τὸ ὁποῖον οὐχ ἧττον ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν πάντων. Ὅστις δὲν ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τὸ πρότυπον βλέπων τοὐλάχιστον τὸ ἐνταῦθα μικρὸν ὁμοίωμά του λαμβάνει πληρεστάτην περὶ τοῦ πρώτου ἰδέαν. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶναι εἰς τὸ Στάνλεϋ, πλησίον τοῦ Wakefield, καὶ δύνανται νὰ πλεύσωσιν εἰς αὐτὸ πλοῖα χωρητικότητος μέχρις 120 τόνων. Ἡ κατασκευή του εἶναι μοναδικὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὸ ἔργον εἶναι τολμηρότερον καὶ αὐτῶν τῶν κρεμαστῶν κήπων τῆς Βαβυλῶνος. Κατεσκευάσθη δὲ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ποταμοῦ διὰ νὰ μὴ διακοπῇ καὶ βλαφθῇ ὁ ῥοῦς του. Τὸ σχέδιον τούτου εἶναι ὡς ἔγγιστα τὸ ἑξῆς. Ἐκ τῆς μιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν ἄλλην, ἐῤῥίφθησαν δύο γιγαντιαῖα σιδηρᾶ τόξα 155 ποδῶν, ἕκαστον εἰς παράλληλον ἀπόστασιν 30 ποδῶν· ἐκ τῶν στερεῶν τούτων τόξων, διὰ σιδηρῶν καθέτων βραχιόνων, κρέμαται ἡ τεχνιτὴ κλίνη τοῦ ὑδραγωγείου, τοῦ ὁποίου ὁ πυθμὴν εἶναι ὁριζόντειον κατάστρωμα ὡς τῶν γεφυρῶν.

Τὸ βάθος τῆς τεχνικῆς ταύτης κλίνης τοῦ ὑδραγωγείου εἶναι 9 ποδῶν, τὸ μῆκος 165, δηλ. μεγαλήτερον τῶν σιδηρῶν τόξων, διότι βαίνει ἐξ ἑκατέρων τῶν ὀχθῶν πρὸς τὴν ξηρὰν, καὶ τὸ πλάτος 24. Τὸ βάρος ἑκάστου τῶν σιδηρῶν τόξων εἶναι 101 τόνων, τὸ βάρος τοῦ ἐμπεριεχομένου ὕδατος ἐντὸς τοῦ ὑδραγωγείου (ἂν δι' ὀλίγον ἀναχαιτίσῃς τὸν ῥοῦν του) 940 τόνων καὶ τὸ ὁλικὸν αὐτοῦ βάρος 1,700 τόνων. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεραιώθη τὸ 1839, καὶ διὰ νὰ μεταβάλωσι τὴν βαρεῖαν καὶ ὀγκώδη κατασκευήν του εἰς κομψὴν καὶ τερψίθεον, ἔστησαν ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τῆς κλίνης, συστοιχίαν 70 περίπου στηλῶν δωρικῆς τάξεως.

Ὁ Κ. Κάρολος Κλὰρκ ἐξέθηκε μικροπεποιημένον τὸν μέγαν μελετώμενον πλευστὸν διώρυγα τῆς Σουέζης, ὅστις, ἂν ἐπιτύχῃ, θέλει καταστήσει τὸν πρὸς τὰς Ἰνδίας κατάπλουν τῶν ἀγγλικῶν πλοίων κατὰ 5,000 μίλια συντομώτερον.

Ὁ Κ. Οὐΐλλιαμ Στουὰρτ ἐξέθηκε, μὲ κλίμακα 1 δακτύλου εἰς τοὺς 42 πόδας καὶ μὲ ἀργυρᾶς φωτολαμπεῖς οἰκίας καὶ φάρον, τὴν προκυμαίαν (ἥτις ἔχει σχῆμα γλώσσης) τοῦ Πλυμοὺθ, μεγαλούργημα κατατασσόμενον εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰ εἰρημένα τάξιν. Ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ ἤρχισε τὸ 1812 καὶ μόλις ἐτελείωσε μετὰ 38 ἔτη. Ἔχει δὲ μῆκος πρὸς τὴν θάλασσαν 5,100 ποδῶν καὶ ἐπιφάνειαν 45, ἐνῷ ἡ πρὸς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης βάσις του ἔχει μῆκος 5,280 ποδῶν, δηλ. εἶναι τρὶς μεγαλητέρα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Διὰ δὲ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐχρειάσθησαν 3,768,879 τόνους λίθων καὶ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἐδαπάνησεν 1,500,000 λίρας. Ἡ μεγάλη αὕτη γλῶσσα βοηθεῖ τὸν λιμένα τοῦ Πλυμοὺθ νὰ περιλαμβάνῃ, ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν πλοίων του, καὶ 40 μεγάλα πλοῖα τῆς γραμμῆς.

Οὐκ ὀλιγωτέρου θαυμασμοῦ ἀξία εἶναι καὶ ἡ τοξοτὴ γέφυρα, ἔργον τοῦ Κ. J. Rennie, διὰ τὸν Ῥῆνον. Ἐπὶ τῆς μελετωμένης ταύτης γεφύρας θέλει διέρχεσθαι ὁ πρωσσικὸς σιδηρόδρομος ὁ φέρων πρὸς τὴν Κολωνίαν. Ἑκάστη δὲ ἀψὶς αὐτοῦ θέλει εἶσθαι 572 πόδας.

Πλησίον τῆς δυτικῆς πύλης τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἀπηντήσαμεν ἓν τῶν ὡραιοτέρων καὶ περιεργοτέρων θεαμάτων, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς προσεδόκει, δηλ. τὸ ἓν τρίτον τῆς πόλεως Λιβερποὺλ, τὸ ἐμπορικὸν μέρος, λέγω, μὲ ὅλα τὰ νεώρια (Docks) καὶ τὸ σμῆνος τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολεμικῶν πλοίων, ἀτμοκινήτων, πλοιαρίων καὶ λέμβων ἅπερ διαπορθμεύουν τὴν νέαν ταύτην Σιδῶνα. Αἱ ὁδοὶ, αἱ οἰκίαι, τὰ δημόσια κτίρια καὶ οἱ ναοὶ κεῖνται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν των. Δύναται δὲ ὁ κάτοικος τῆς Λιβερποὺλ ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ν' ἀναγνωρίσῃ

ἐξαίρετα τὴν οἰκίαν του, μικροπεποιημένην μὲ κλίμακα 8 ποδῶν εἰς τὸ μίλιον. Κατεσκευάσθη δὲ ἀπὸ χονδρόχαρτον ἢ λεπτὸν ξύλον. Ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐπὶ τῶν ὁδῶν καὶ ἐπὶ τῶν πλατειῶν διέρχονται ἄνθρωποι, φορτηγαὶ ἅμαξαι, ὀχήματα, ἀχθοφόροι καὶ ἄλλοι. Οἱ ἐπ' αὐτῆς διερχόμενοι σιδηρόδρομοι, τὰ 60 ἀτμοκίνητα, τὰ ὁποῖα καθ' ἡμέραν διασχίζουν τὰ κύματα αὐτῆς, φαίνονται εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον. Τέλος ἡ θάλασσα καὶ τὰ νεώρια ἅτινα κατέχουν ἐπιφάνειαν ὕδατος 300 στρεμμάτων (acres), παρίστανται δι' ἑνὸς κατόπτρου πρασινοχρόου ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὰ πλοῖα, αἱ οἰκίαι, τὰ κωδωνοστάσια, οἱ πύργοι καὶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα κατοπτριζόμενα δὲν ὑστεροῦνται οὐδ' αὐτῆς τῆς σκιᾶς τῆς φύσεως. Τὸ μικροπεποιημένον τοῦτο ἔργον ἐστάλη εἰς τὴν μεγάλην Ἔκθεσιν τῶν ἐθνῶν, ἀπὸ τὴν τοπικὴν ἐπιτροπὴν τῆς εἰρημένης πόλεως Λιβερπόυλ καὶ ἐτέθη ἐντὸς ὀρθογωνίου ὑαλίνου κλωβίου· στέκει δὲ εἰς τὰ νῶτα 14 ἐλεφάντων καὶ ἐπιστηρίζεται ἀπὸ 20 κίονας.

Πόσον χαρίεν καὶ ἔντεχνον εἶναι τὸ ἐξ ἀλαβάστρου εἰς τὸν ἀριθ. 196 διδόμενον κάνιστρον, τοῦ Κυρίου Voisinlieu ἐκθετόμενον ἀπὸ τοὺς Κυρίους James Powell καὶ υἱὸν τοῦ Λονδίνου. Εἶναι προσδιωρισμένον διὰ νὰ κρεμασθῇ ἄνω πλουσιοπαρόχου συμποσίου, φέρει δὲ σπάνια ἄνθη καὶ ὀλίγα κηρία.

Εἰς τὸν ἀριθ. 200 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἑνὸς τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἐκ λευκῆς σινικῆς ζύμης, τὸ ὁποῖον οἱ Κύριοι Ῥὸζ καὶ συντρ. τῆς Coalport ἐκθέτουν. Παριστάνει τὰς ἑπτὰ θυγατέρας τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πληϊόνης δηλ. τὴν Ἀλκυόνην, Μερόπην, Κελαινώ, Ἠλέκτραν, Στερόπην, Ταϋγέτην καὶ Μαῖαν, λατρευούσας τὴν Νύκτα. Πλησίον τοῦ συνόλου τούτου οἱ ἴδιοι τεχνῖται ἐπρόσθεσαν δύο ἀγγεῖα, οὐχὶ κατωτέρας τέχνης καὶ ὕλης.

Ὁ Κύριος Copeland τὸν ὁποῖον εἰς τὸ περὶ ἀγγείων κεφάλαιον ἀπηντήσαμεν, μᾶς ἐξέθηκε τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 87 ἐπίσης ἐκ σινικῆς ζύμης Ἰνὼ καὶ Βάκχον του, σχεδιασθέντα ἀπὸ τὸν Κύριον J. H. Foley, κατ' ἀντιγραφὴν μιᾶς εἰκόνος εὑρισκομένης εἰς τὴν πινακοθήκην τοῦ Κόμητος Ellesmere.

Τ' ἀγαλμάτια ταῦτα εἶναι καλῶς εἰργασμένα καὶ ἡ μεγάλη λευκότης των τὰ ἀποκαθιστᾷ ὅμοια πολὺ τοῦ Παρίου λίθου.

Οἱ Κύριοι J. E. Jones ἐξέθηκαν τὸ ἀπὸ γύψον σύνολον ὅπερ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸν ἀριθ. 86 βλέπει. Παριστάνει ἕνα ἥμερον ἵππον, ἕνα πιστὸν κύνα, τρία μικρὰ παιδία ζωτανώτατα ἀπεικονίζοντα τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν, καὶ τὸν ἀγροτικὸν βίον.

Εἴπομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου τῶν ὡραίων τεχνῶν, ὅτι ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς βιομηχανίας ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἀριστουργήματα, καὶ πολλαὶ περιττότητες· χάριν περιεργείας δίδομεν καὶ μίαν ἐξ αὐτῶν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 89 ἐκ γύψου τοῦ Κυρίου Bell γυναῖκα καθισμένην ἐπὶ λέοντος. Τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς εἶναι δυσανάλογον, ἄχαρι, ἄψυχον, τὸ τοῦ λέοντος παραμορφωμένον, μὴ ἔχον τὴν παραμικρὰν ζωηρότητα καὶ ἐλαστικότητα, ἣν ὁ βασιλεὺς οὗτος τῶν ζώων χαίρει, ἄλλως τε καὶ αὕτη ἡ ἰδέα ν' ἀναβιβάσῃ ὁ τεχνίτης μίαν γυναῖκα ἐπὶ ἑνὸς τοιουτου βουκεφάλου λέοντος εἶναι γελοιωδεστάτη.

Εἰς τὴν σημερινὴν συσκευὴν μιᾶς αἰθούσης θέτουν ὑπὸ ὑάλους συχνὰ διάφορα ταριχευμένα πτηνά, ζῶα, κτλ. Τὸ Τζολλφερεῖν ἔστειλε τὰ φυσικώτερα καὶ ζωντανώτερα τούτων. Ἰδοὺ λ. χ. εἰς θυριώδης κάπρος παλαίων μὲ τέσσαρας τῆς ἄγρας κύνας, ἰδοὺ ἔλαφοι πληγωμέναι καὶ αἱματοσταγεῖς διωκώμεναι ἀπὸ κύνας, μέγιστα ὄρνεα σπαράττοντα νεωσσούς, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὰς φωλαιὰς ἀφήρπασαν, ἢ ἄγρια θηρία θηλάζοντα τὸ αἷμα προβάτων καὶ ἄλλων οἰκιακῶν ζώων. Ἡ Ἀγγλία ἁμιλλᾶται πρὸς τὸ Τζολλφερεῖν οὐχὶ ὑποδεεστέρως, εἰς δὲ τὸν ἀριθ. 49 δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν ἀγρίου ἱέρακος κατατρώγοντος τὸ πτῶμα ἑνὸς πτηνοῦ, τ' ὁποῖον ὁ Κύριος Hancock τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει.

Ὁ Κύριος Ackerman ἐκθέτει διάφορα κιβώτια μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 64 καὶ 65 δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶσι, εἶναι κεχρυσωμένα καὶ κατειργασμένα, μὲ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν. Τὸ τοῦ ἀριθ. 65 εἶναι τῆς ζωγραφικῆς, ἔχει 34 δακτύλων μῆκος, 18 βάθος, καὶ 24 πλάτος. Εἶναι ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, καλαΐδων (περουζέδες) καὶ μιλτωτὸν· τὰ σκεπάσματα τῶν φιαλῶν, τὰ ῥαβδία του, αἱ φιάλαι αἱ περιέχουσαι τὰ χρώματα, εἶναι τῆς μεγαλητέρας πολυτελείας καὶ λαμπρότητος. Ὁ εἰρημένος κατασκευαστὴς εἶναι ὁ χορηγῶν εἰς τὴν μητέρα τῆς βασιλίσσης δηλ. τὴν Δούκισσαν τοῦ Κέντ. καὶ εἰς τὴν ἐπίλοιπον βασι. οἰκογένειαν τ' ἀναγκαῖα τῆς Ἰχνογραφίας, ὡς καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ κιβωτίου του ἐπιγράφει. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 25 εἶναι ὁμοίως ἓν πολυποίκιλτον καὶ πλουσίως κεκοσμημένον κιβώτιον, μὲ μυστικοὺς σύρτας.

Ἐκτὸς τοῦ ἀρωματικοῦ πίδακος τῆς Αὐστρίας ἔχομεν καὶ μερικοὺς ἄλλους ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ὁ Κύριος E. Primmel ἐκ τῆς ὁδοῦ Gerrard Street, Soho, τοῦ Λονδίνου, ἐκθέτει, τὸν εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 22 μὲ ἄνθη, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι ζητοῦν νὰ ὑγράνουν τὰ μανδύλιά των.

Οἱ Κύριοι Ῥολάνδοι εἰς τὰ δώμάτια τοῦ Τζολλφερέϊν ἐκθέτουν ἕτερον χύνοντα εὐωδέστερον καὶ πολυτιμότερον ἀρωματικὸν ὕδωρ ἢ τὸ τῆς Κολλωνίας, ἐπονομαζόμενον aqua d'oro, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀριθ. 75 εἰκονογραφίαν του.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν ἑστιῶν (fire-places) αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον εἰς μέγιστον ἀριθμὸν ἐφέρθησαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνωτάτης κατεργασίας καὶ πολυτελείας εἶναι εἰς ὅλας τὰς οἰκίας τῶν ψυχρῶν τούτων κλιμάτων. Αἱ ἑστίαι αὗται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μαρμάριναι, ὀρειχάλκιναι, ἢ καὶ ἐκ στιλβωτοῦ χάλυβος· αἱ τῶν πλουσίων, καὶ μάλιστα αἱ ἐκλεκτότεραι τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κεχρυσωμέναι, ἀργυρωταὶ καὶ μὲ μαλαχίτην λίθον.

Εἰς τὸν ἀριθ. 112 ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἑστίαν την ὁποίαν ὁ Κύριος William Pierce τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει ῥυθμοῦ σημερινοῦ· Αἱ βότρυες, τ' ἀμπελόφυλλα, τὰ παιδία, τὰ μικρὰ σκαλίσματα ὅλα κεχρυσωμένα καὶ μιλτωτὰ, εἶναι τῆς πλέον τελείας κατεργασίας καὶ θεάματος μαγευτικοῦ, αἱ δὲ πυροκιγκλίδες ἐκ στιλβωμένου χάλυβος· τὸ δὲ ὅλον ἄξιον διὰ δωμάτιον τοῦ πλουσιωτέρου παλατίου.

Ἡ ἐκ μαρμάρου ἑστία τῶν Κυρίων Bailey καὶ υἱοῦ (ἰδὲ ἀριθ. 113) εἶναι ἄλλου ὕφους· ἁπλουστέρα, πλὴν ἐπειδὴ ἐπὶ ταύτης τὸ λευκὸν μάρμαρον συνδυάζεται τόσον ἁρμονικῶς μὲ τὸν χάλυβα, τὸν σίδηρον καὶ τὸ χρυσιόν, εἶναι προτιμοτέρα. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἐκ σινικῆς, πλούσια μιλτωμένης, αἱ δύο μικραὶ στῆλαι μὲ τὰς σφαίρας καὶ τοὺς ἀετοὺς, χρήσιμαι διὰ νὰ ἐπακουμβῶνται, ἡ πυράγρα, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τῆς ἑστίας ἀναγκαῖα, ἐκ χρυσίου καὶ χάλυβος· τὸ ὅλον δὲ εἶναι ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τοῦ κλάδου τούτου ὅπερ ἄχρις ὥρας ἀπηντήσαμεν.

Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 84 ἑστία ἐκ σιδήρου μιλτωτοῦ ἀργυρόχρους, ὡς λευκὸς χάλυψ, ἀξίας περίπου £350, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ τὸν Κύριον A. Darby, εἶναι καὶ αὕτη ὡραιότατον κόσμημα ἑνὸς λαμπροῦ δωματίου, οὐχὶ τόσον διὰ τὸ πλούσιόν της, ὅσον διὰ τὸ χαρίεν ἀχυβαδωτόν της σχέδιον.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς ἐπιλοίπου Εὐρώπης πρὸ πάντων εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀυστρίας, ἀπαντῶνται πολλόταται ἑστίαι ἐκ μαρμάρου γεγλυμμένου μὲ τὴν ὡραιοτέραν καλλιτεχνικὴν ὑπομονὴν, καὶ φέρουσαι ἐπὶ τούτων, ἔρωτας, ἀγγέλους, παιδία, καρποὺς, φύλλα, καὶ παντὸς εἴδους γλυφάς. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ τούτων ἵσταται, ἡ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ῥωσσίας ἐκ μαλαχίτου λίθου, καὶ κεχρυσωμένων μετάλλων ἀξίας 1,600 λιρῶν.

Ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἄξονος τοῦ παλατίου εὑρίσκονται οἱ δύο μεγάλοι πίδακες τοῦ ἀριθ. 76, καὶ 85, Ἡ τοῦ ἀριθ. 76, κατεσκευασμένη ἀπὸ τὸν ἐν Λονδίνῳ Κύριον J. Thomas, ἐπονομάζεται ἡ τοῦ Ἄκιδος καὶ τῆς Γαλατείας, διότι ἐπὶ τῆς κορυφῆς της ἵστανται ἡ θυγάτηρ αὕτη τοῦ Νηρέως καὶ ὁ ποιμὴν Ἄκις, ἐνηγκαλισμένοι. Τέσσαρες Τρίτωνες, ὄστρακα, θαλάσσια φυτὰ, καὶ ὁ μουρμουρισμὸς τοῦ ἐκ διαφόρων ὀπῶν ἀνατειναςσομένου ὕδατος σὲ προσφέρουν θέαμα ἐκ τῶν μαγικωτέρων. Ἡ τοῦ ἀριθ. 85, ἐξ ὀρειχάλκου, κατασκευὴ τοῦ Κυρίου Ἀνδρέου ἐκ τοῦ νομοῦ Val d' orne τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι κατωτέρα, περιέχει Τρίτωνας, θαλάσσια πτηνὰ, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς της μίαν νύμφην. Ἡ εἰκονογραφία δεικνύει τὸν πίδακα τοῦτον ὅτε δὲν χύνει διόλου ὕδωρ, εἰμὴ ὀλίγον ἐκ τῶν συρίγγων τῶν Τριτώνων.

Ἡ ἐπονομαζομένη Coalbrook Dale ἑταιρεία, τοῦ Shropshire, κατεστόλισε ὅλας τὰς ἄκρας τοῦ παλατίου, μὲ τὰ ἐκ χυτοῦ καὶ σφυροκτυπημένου σιδήρου ἔργα της. Μία ὡραία δεξαμενὴ φέρουσα εἰς τὸ μέσον αὐτῆς μεγίστην γάστραν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵπταται κύκνος μὲ ἀνοικτὰ πτερὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθηται παιδίον ἐναγκαλιζόμενον τοῦτον, καὶ ἐκ τοῦ ῥάμφους τοῦ ὁποίου ἀναπηδᾷ τὸ ὕδωρ, μία ὑψηλὴ κιγκλιθύρα μὲ στέμματα καὶ ἄνθη, καὶ μὲ ἐπιμήκεις πτέρυγας ἐξ ἑκατέρων τῶν πλευρῶν αὐτῆς, χρήσιμος διὰ τὸ μέτωπον καὶ τὴν εἴσοδον λεγαλοπρεποῦς Πάρκου, τὰ ὁποῖα ἵστανται ἀντικρὺ τῆς μεσεμβρινῆς θύρας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, καὶ ὑποκάτω τοῦ ἑνὸς τῶν δύο μεγαλοσώμων δένδρων, τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος Ἰωσὴφ Πάξτων συμπεριέλαβε ἐντὸς τούτου, εἶναι τὰ πρώτιστα ἔργα της. Ἡ ἑταιρία αὕτη 200 περίπου χρόνων ἀρχαία, εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς ὁποίας 4,000 περίπου ψυχαὶ ἐργάζονται, τῆς ὁποίας εἰς τὸν ἀριθ. 83, ἐδόσαμεν ἓν μέγα σιδηροῦν ἀγγεῖον, ἐκθέτει καὶ μίαν μαγικωτάτην σκιάδα (κιόσκι) 30 ποδῶν ὕψους, κυκλικήν, καὶ 20 ποδῶν διαμέτρου. Ἡ σκιὰς αὕτη συνίσταται ἀπὸ 6 διπλᾶς στήλας, σχῆμα κορμοῦ δένδρου ἑκάστη ἔχουσα. Ὁ θόλος τῆς σκιάδος εἶναι πλέγμα κλάδων καὶ φύλλων σιδηρῶν ὁμοιαζόντων πολὺ τὰ φυσικά. Ἐντὸς τοῦ θόλου μέγας ἀετὸς ὅστις ἀφήρπασε πρόβατον διαπερασμένος ἀπὸ βέλος κυνηγοῦ, φαίνεται ὅτι κυλίεται εἰς τὰ ὕψη τῶν ἀνέμων διὰ νὰ πέσῃ κάτω πρὸς τὴν γῆν. Ἐντὸς τῆς σκιάδος, πλησίον τῶν ὡραίων ἀγροτικῶν ἑδωλίων καὶ καθισμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ ἑταιρεία ἐξέθηκε διὰ τὰς Κυρίας, ἵσταται ὁ κυνηγὸς, τοῦ ὁποίου καὶ δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν εἰς τὸν ἀριθ. 96, ἔχων ἔτι τὸ τόξον ὑψωμένον πρὸς τὸ ὄρνεον. Εἰς τοὺς πόδας του κεῖται τὸ πρόβατον νεκρὸν, διεκφυγὸν

ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ ἀετοῦ, καὶ μερικὰ τῶν πτερῶν τοῦ πτηνοῦ. Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ δώμου τούτου εἶναι πυργίσκος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πατῶν μὲ τὸν ἕνα πόδα ὁ Αἴολος, δεικνύει τοὺς ἀνέμους.

Ἐντὸς τῆς σκιάδος ὑπάρχουν διάφορα ὁμοιομέταλλα καθίσματα καὶ ἑδώλια, τὰ ὁποῖα πάντοτε σχεδὸν εἶναι πιασμένα ἀπὸ τὰ πλήθη, διότι πλησίον τούτων εὑρίσκεται καὶ ἓν μεγαλοπρεπὲς κλειδοκύμβαλον, τ' ὁποῖον εἷς τῶν περιφημοτέρων καλλιτεχνῶν τοῦ Λονδίνου παίζει. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 202 εἰκονογραφία δίδει καθαρὰν ἰδέαν τοῦ κολοσσαίου τούτου ἔργου τῆς σιδηρουργίας.

Λυπούμεθα πολὺ διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτανθῶμεν ὀλίγον περισσότερον ἐπὶ τοῦ ὠφελιμωτάτου τούτου μαθήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπηντήσαμεν ἄπειρα σχέδια ὁδῶν, γεφυρῶν, οἰκοδομημάτων, ὑδραγωγικῶν ἔργων, ἐνὶ λόγῳ εἰς μικρὰς διαστάσεις τὰ ἀξιολογώτερα θαύματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου καὶ πᾶν ὅ,τι στολίζει τὰς μεγάλας πόλεις.

Ἐξερχόμεθα λοιπὸν καὶ αὖθις τῆς Ἀγγλίας διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Θέλομεν δὲ ἐπισκεφθῆ τὰ Μωσαϊκὰ τῆς Ἰταλίας, τὰ μικρὰ ξόανα τῆς Ἑλβετίας, καὶ θέλομεν εἰπεῖ ὀλίγα περὶ ζωγραφικῆς καὶ ῥίψει ἓν βλέμμα εἰς τὴν πολυάριθμον συλλογὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων.

Πολὺ ἠρευνήσαμεν διὰ νὰ μάθωμεν πόθεν παράγεται ἡ λέξις τῶν Εὐρωπαίων Μωσαϊκά. Ἡ τοῦ Κ. Ἰωσὴφ Σκάλιγερ παραγωγὴ ἐκ τῆς λέξεως μοῦσον, προερχομένης ἐκ τοῦ εὔμουσον καὶ μουσικὸν, μᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ὀρθωτέρα· διότι μουσικὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐσήμαινε τὸ λιτὸν, κομψὸν, ὑαλιστόν. Ὁ Κ. Nebricensis τὴν παράγει ἐπίσης ἀπὸ τὰ μούση καὶ λέγει ὅτι μούση ἦσαν εἶδος εἰκόνων κρεμαμένων εἰς τοὺς τοίχους τῶν Μουσείων. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ δὲ, ὁ ὡραῖος οὗτος κλάδος τῆς ζωγραφικῆς, ἀνώτερος τῆς ὑπομονῆς τῶν Gobelins, τῶν ἔργων τῆς Σέβρης καὶ τῶν τριχάπτων τῶν Βρυξελλῶν, ὁ στήσας τὸν θρόνον του ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ῥώμης, κατάγεται ἐξ ἡμῶν.

Πρέπει νὰ παρασιωπήσωμεν παντὸς ἄλλου ἔθνους τοιαῦτα ἔργα, ἀφοῦ ἅπαξ ἀπεφασίσαμεν νὰ παραλείψωμεν καὶ τὰ δευτερεύοντα τῆς Ῥώμης, τὰ ὁποῖα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν εἶναι ἀριστουργήματα.

Τὰ Μωσαϊκὰ, τὰ ὁποῖα ὁ Πλίνιος ὀνομάζει καὶ λιθόστρωτα (Plin., H. N., 36, 64) ἀνάγονται εἰς τινας ἑκατονταετηρίδας π. Χ. καὶ πολλοὶ ἀμφισβητοῦσιν ἂν ἡ ἐφεύρεσις αὐτῶν ἀνήκῃ εἰς τοὺς Πέρσας ἢ τοὺς Βυζαντινούς. Περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ἐπίσης ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἤκμασε πολὺ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τὸν ζωγράφον τῆς Περγάμου Σῶσον, ὅστις κατεσκεύασε τὸ ἔδαφος τοῦ Ἀσάρου Οἴκου, τὸ ὁποῖον ἐπαρίστανε τὰ λείψανα δείπνου, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὺς τοὺς γνωρίζοντας ὅτι ἦσαν ψηφιδωτὰ ἠπάτων, καὶ ἔκαμον νὰ νομίζωσι ὅτι εἶναι πραγματικὰ λείψανα δείπνου.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐπίσης περιστερὰν πίνουσαν ὕδωρ ἀπὸ τρυβλίον, τῆς ὁποίας ἡ ἀντανακλωμένη σκιὰ ἤθελεν ἀπατήσει καὶ τὸν ὀξυδερκέστερον, καὶ ἤθελε κάμει αὐτὸν νὰ νομίσῃ ὅτι εἶναι πραγματικὴ περιστερὰ, καθὼς καὶ ἄλλας τινὰς συῤῥεμβομένας περὶ τὰ χείλη τοῦ τρυβλίου. Ἐκτὸς τούτων, ἅπερ ἤδη δὲν ὑπάρχουν, διετηρήθησαν λείψανά τινα τῆς ἀρχαίας τέχνης, οἷον διαφόρων ἐκκλησιῶν, πρὸ πάντων τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ ὁλόκληρος ἡ Πομπηΐα.

Ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὸ Βουρβωνικὸν Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, δὲν ἔχει ἀνάγκην περιγραφῶν καὶ μαρτυριῶν, διὰ νὰ μάθῃ ὁποία ἦτο ἡ πρόοδος τῆς τέχνης ταύτης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. Εἰς τὴν Πομπηΐαν τοῖχοι, ἐδάφη, ὀροφαὶ, περιαύλια, καθίσματα καὶ δίοδοι ὅλα ἦσαν μωσαϊκῶς εἰργασμένα μὲ πλεῖστα σχέδια καὶ ζωηρότατα χρώματα, ὥστε βαδίζων τις σήμερον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποτεφρωμένης ταύτης πόλεως βαδίζει συνάμα καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀπετεφρωμένου Μουσείου.

Εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἡ τέχνη αὕτη ἔκαμε προόδους τινὰς, πλὴν μετ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθη μέχρι τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος, ὅτε οἱ Βενετοὶ ἐπανήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν, δηλ. ἐπροσκάλεσαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (ἥτις μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας τὴν διετήρησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν) τὸν περίφημον καλλιτέχνην Ἀπολλώνιον νὰ στολίσῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Φλωρεντίας μὲ διαφόρους ἱστορίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἔκτοτε ἡ Ῥώμη δίδει νέαν τροφὴν εἰς τὸν φοίνικα τῆς τέχνης καὶ σήμερον εἶναι ἡ πρωτίστη εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Τὰ Μωσαϊκὰ καὶ τὸ πάλαι καὶ σήμερον διαιροῦνται εἰς δύο διακεκριμένας κλάσεις· ά. εἰς τὰ opus tessellatum, ἤγουν τὰ συνθεμένα ἀπὸ μικροὺς κύβους μαρμαρίνους ἢ ὑαλίνους χρωματισμένους κατὰ βαθμολογίαν, καὶ τοιαῦτα ἔχει ὁ ναὸς τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἁγίου Πέτρου, καὶ β'. εἰς τὰ συναρμονικὰ ψηφοθετήματα, ἅτινα οἱ μὲν Γάλλοι ὀνομάζουν pierre de rapport, οἱ δὲ Ἰταλοὶ di commesso· διότι περιέχουν ὄχι μόνον μάρμαρα καὶ ὑάλους, ἀλλὰ καὶ πάντα λίθον, οἷον ἀχάτην, χάλικας τῆς Αἰγύπτου, lapis lazuli καὶ συχνάκις ψευδεῖς τιμαλφεῖς λίθους,

δηλ. ἄνθρακας, κορνιλιανοὺς, σαπφείρους, σμαράγδους, κ.τ.λ. Εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ παλάτιον Ἄλβα ὑπάρχει τοῖχος μὲ τοιαῦτα ψηφοθετήματα ἐν ᾧ φαίνεται ὁ Ὕλας τὸν ὁποῖον ἁρπάζουν αἱ Ναϊάδες.

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου Μωσαϊκὰ ἔργα τῆς Ῥώμης εἶναι λεπτότατα, καὶ δὲν δύνασαι νὰ μετρήσῃς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ψηφίων αὐτῶν, ἂν δὲν ἔχῃς καλὸν μικροσκόπιον. Ὁ καλλιτέχνης τοῦ εἴδους τούτου τῆς ζωγραφικῆς δαπανᾷ καὶ οὗτος 5, 10 ἢ καὶ 15 ἔτη ὄχι διὰ νὰ κατασκευάσῃ τάπητα 5 ἢ 6 ὀργυιῶν μήκους, ἀλλὰ διὰ νὰ ψηφιδώσῃ πίνακα μόνον ἡμισείας ἢ μιᾶς ὀργυιᾶς. Ἰδοὺ δὲ τίνι τρόπῳ ἐργάζεται. Ἔχει πρῶτον ἔμπροσθέν του, ὡς ὁ στοιχειοθέτης, εἰς μικρὰ κιβώτια τὰ ψηφία του καὶ τὰς ἀντιστοίχους αὐτῶν σκιὰς, ἐννοητέον ὅμως ὅτι τὰ κυβικὰ ταῦτα ψηφία διαφέρουσι καθ' ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν χρωμάτων καὶ τὸ μέγεθος. Δεύτερον ἔχει πλάκα χυτοῦ σιδήρου κεκαλυμμένην ἀπὸ ὕλην ἰξώδη, ἥτις κατασκευάζεται ἀπὸ τίτανον καὶ διαφόρους κεκονιαμένας ἡφαιστίους ὕλας, καὶ τρίτον ἔχει ἐπὶ ἐζωγραφημένου χαρτίου τὸ πρωτότυπόν του. Μετὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτην λαμβάνει μὲ λαβίδα ἓν πρὸς ἓν τὰ ψηφίδια τοῦ ὑάλου, καὶ τὰ θέτει κατὰ τάξιν ἐπὶ τῆς ἰξώδους ὕλης. Κατὰ δὲ τὴν ἐργασίαν μεταχειρίζεται συχνάκις μικροσκόπιον. Οὕτω δὲ κεκυφὼς, περισσότερον καὶ τοῦ ὡρολογοποιοῦ, τήκει τὸ στῆθος καὶ τὴν ὑγείαν του εἰς τὴν πολύμοχθον ταύτην ἐργασίαν.

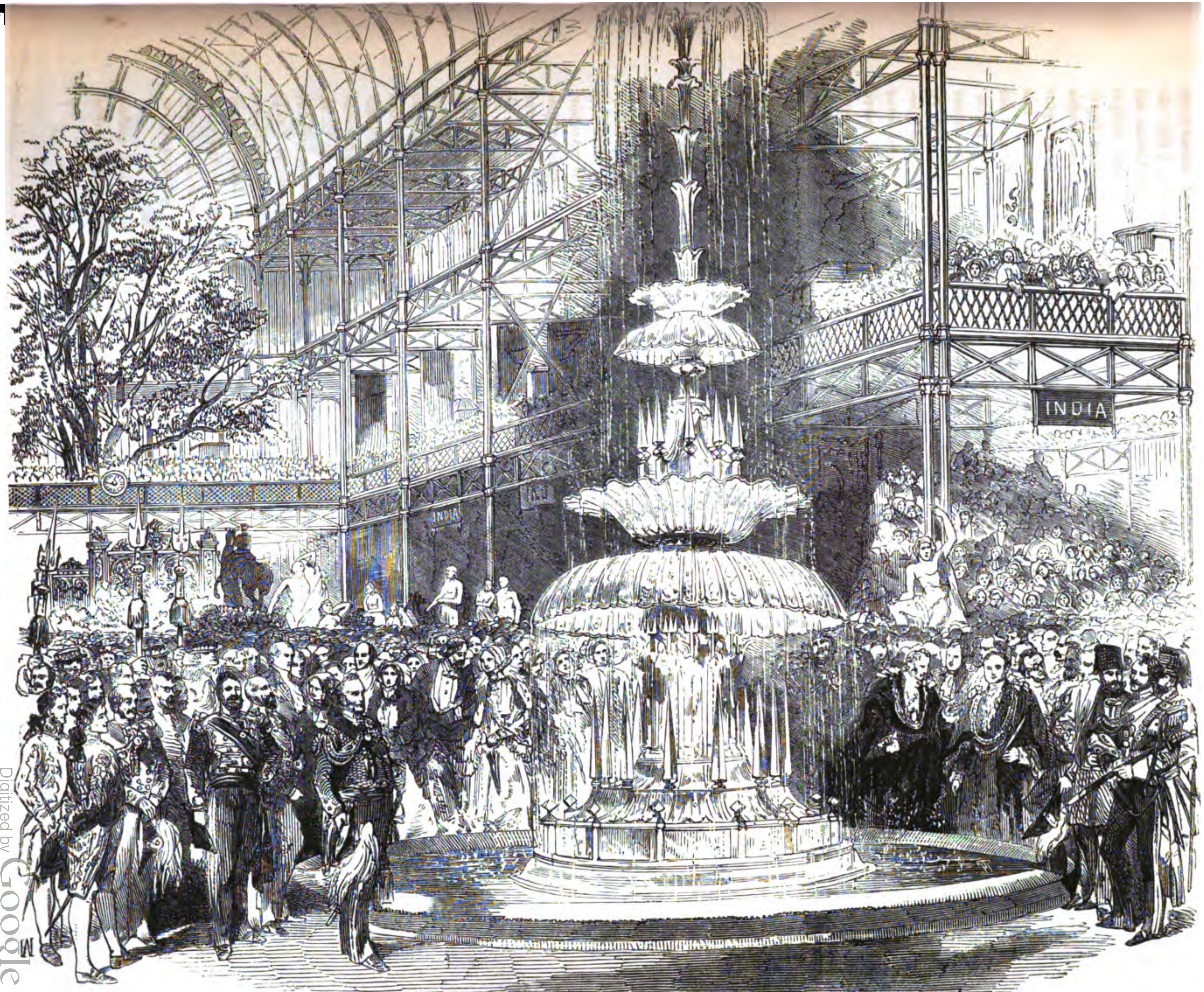
Ὅταν τὸ ἔργον τελειώσῃ, τότε τὸ ὑαλίζει καὶ τὸ πλύνει μέχρις οὗ γίνῃ καθαρώτατον καὶ τερψίθεον.

Τὸ ὡραιότερον τῶν ἐνταῦθα ἔργων τῆς τέχνης ταύτης εἶναι ἀναμφιβόλως εἰκών τις ἐντὸς χρυσοῦ περιθωρίου, ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἄξονος τοῦ παλατίου, οὖσα τεθειμένη εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἰταλίας, καὶ παριστῶσα τὰ ἐρείπια τοῦ ἐν Λευκανίᾳ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἔργον τοῦ Κ. Μ. Ῥινάλδη. Τὸ αὐτὸ ἔργον ἐξετέθη καὶ ἀπὸ τρεῖς ἄλλους καλλιτέχνας, ἀπὸ τοὺς Κυρίους Λουΐγκιον Μόγλια, Δομένικον Μόγλια καὶ Ἀντώνιον Ῥοκκυγιάννην. Εἰς τὰς εἰκόνας τῶν Κυρίων Μόγλια βλέπεις ἐρείπια ἐν τῷ μέσῳ τερπνῆς ἐξοχῆς, πλησίον ὡραίας λίμνης, τὴν χλόην, τοὺς βόας, τοὺς κύνας, τὰ ποίμνια καὶ τοὺς ποιμένας των, κυανωτάτην θάλασσαν μὲ πλοῖα, τὰ ὑψηλὰ ὄρη καὶ τὰ πυκνόφυλλα καὶ ὑψίκομα δένδρα, ὥστε νομίζεις ὅτι τὰ πάντα παρῆξε γραφὶς ζωγράφου. Πρέπει δὲ νὰ εἴπωσι πρὸς σὲ ὅτι εἶναι Μωσαϊκὰ, νὰ ἐπισύρωσι τὴν προσοχήν σου, νὰ πλησιάσῃς καὶ νὰ ἀνακαλύψῃς τὴν ψηφογραφίαν· ἂν δὲ σοὶ τὸ εἴπωσι θέλεις πέσει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολλῶν, οἱ ὁποῖοι εἶδον καὶ ὅμως οὐδὲν εἶδον. Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Κ. Ῥινάλδη, διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁποίας εἰργάζετο 15 ὁλόκληρα ἔτη, ἡ θέα τῶν ἐρειπίων εἶναι εἰς θέσιν διάφορον. Θάλασσα καὶ λίμνη δὲν φαίνονται, πλὴν ὑπάρχουσιν ἐξοχαὶ ῥομαντικώτεραι, οὐρανὸς κυανώτερος, δένδρα δασύτερα, βοσκήσεις περισσότεραι, σκηνῖται καὶ ψηφία λεπτότερα· ἂν δὲ δὲν ἐσυνειθίζαμεν εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν παραδόξων καὶ θαυμαστῶν, τὰ ὁποῖα εἰς πᾶν βῆμα ἀπαντῶμεν ἐντὸς τοῦ παλατίου, ἠθέλαμεν διὰ πολλὰς ἡμέρας θαυμάζει κεχηνότες τὸ ἔργον τοῦτο.

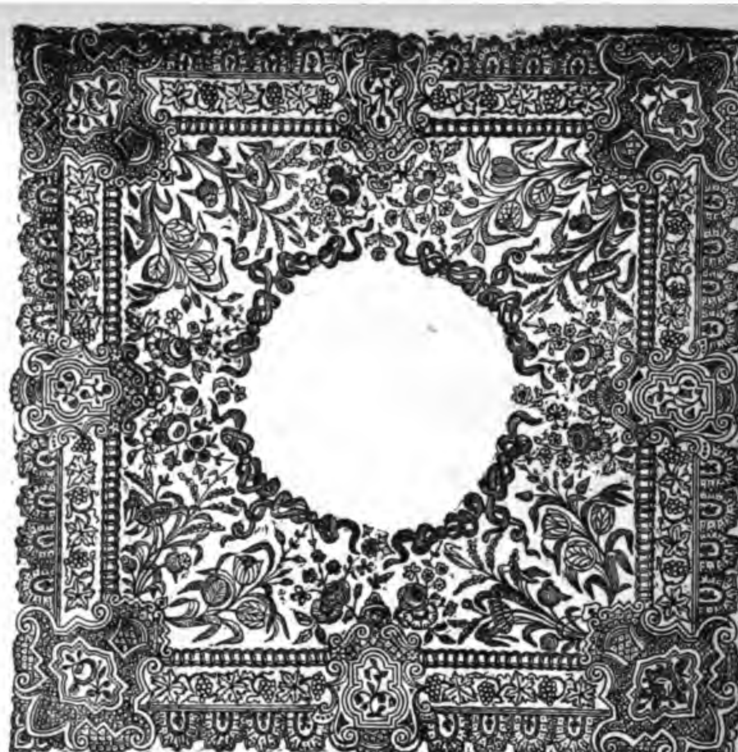
Ἡ τράπεζα τοῦ ἱππότου Βαρβιέρη, τὴν ὁποίαν προλαβόντως ἀναφέραμεν, ὡς καὶ ἑτέρα τοῦ Κ. Λουΐγκίου Μόγλια, ἴσης σχεδὸν ἀξίας μὲ τὴν πρώτην, δύο ἕτεραι μωσαϊκαὶ τράπεζαι τοῦ Βενεδίκτου Βοσχέτη παριστάνουσαι τὸν θριαμβεύοντα ἔρωτα καὶ τὴν τετρωμένην ψυχὴν, ὡραία τις κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Πάπα Βονιφατίου ΙΑ'., ἔργα τοῦ Κ. Ῥοβέρτου Βομπιάνη, εἶναι τὰ θαυμασιώτερα ἔργα τῆς λεπτοτάτης ταύτης τέχνης, τὰ ὁποῖα ἐξελέξαμεν ἐκ διαφόρων ἔργων ἅπερ περίπου 25 ἐκθέται ἐξέθηκαν.

Εἰς τὰ περίστοα τοῦ Τζολλφερέϊν ὑπάρχουν, πλησίον τοῦ ὡραίου ἐκείνου σχολείου τῆς ξυλουργίας, τὸ ὁποῖον χάριν συντομίας παραλείπομεν, δηλ. πλησίον τῶν πολυαρίθμων ξυλοδέσεων, πλησίον τῆς μικροπεποιημένης Γοτθικῆς καθέδρας τῆς Μεγδεμβούργης, τὴν ὁποίαν βλέπων τις καταγοητεύεται διὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἐξωτερικῶν γλυφῶν, ἁρμῶν, λίθων, θόλων, πυραμίδων, μακρῶν παραθύρων, κ.τ.λ., εἰς τὴν ὁποίαν μὲ μεγαλητέραν σου ἀπορίαν ἀνακαλύπτεις, ἂν πλησιάσῃς τὸ ὄμμα εἰς παράθυρόν τι, τὰς ἐντὸς γλυφὰς, τὸ ἱερὸν βῆμα, τὰ καθίσματα, τοὺς δεομένους ἀνθρώπους, τὸν θρόνον τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸν τάφον τοῦ ἐπισκόπου Ἐρνεστίου, πλησίον, λέγομεν, τοῦ ὡραίου τούτου ἔργου τοῦ Κ. C. J. Boesche, ὑπάρχει σειρὰ ἄλλων ἔργων ἐκ πτιλωτοῦ ἐλαφροξύλου (φελοῦ) λίαν ξενοτρόπου τέχνης. Ἐφευρετὴς ταύτης καὶ κατασκευαστὴς εἶναι ὁ ἐκ Stettin τῆς Πρωσσίας Κ. C. R. Kruse. Οὗτος ἐξέθηκε τὴν ὡραίαν ἐκκλησίαν τῆς Kobern παρὰ τῷ Μόζελ, τὰ ὀχυρώματα τῆς Σαλζβούργης, σκηνογραφίαν τινὰ τοῦ φρουρίου τῆς Βρεττανίας Ζοσσελὲν, τὰ ἐρείπια τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τῶν ἑπτὰ θλίψεων καὶ τὰ ἐρείπια πύλης τινὸς τῆς Δαμασκοῦ, ἕκαστον τῶν ἔργων τούτων μὲ χωριστὸν περιθώριον, ἀναγεγλυμμένα, ψαλιδωτὰ, ἔκτυπα, ἐκγεγλυμμένα καὶ κεκονιαμένα.

Οἱ θόλοι, αἱ θύραι, τὰ δένδρα, οἱ κέραμοι, καθὼς καὶ οἱ ἄνθρωποι, τὰ ζῶα, τὰ πτηνὰ, ἅπαντα εἶναι

INDIA
INDIA

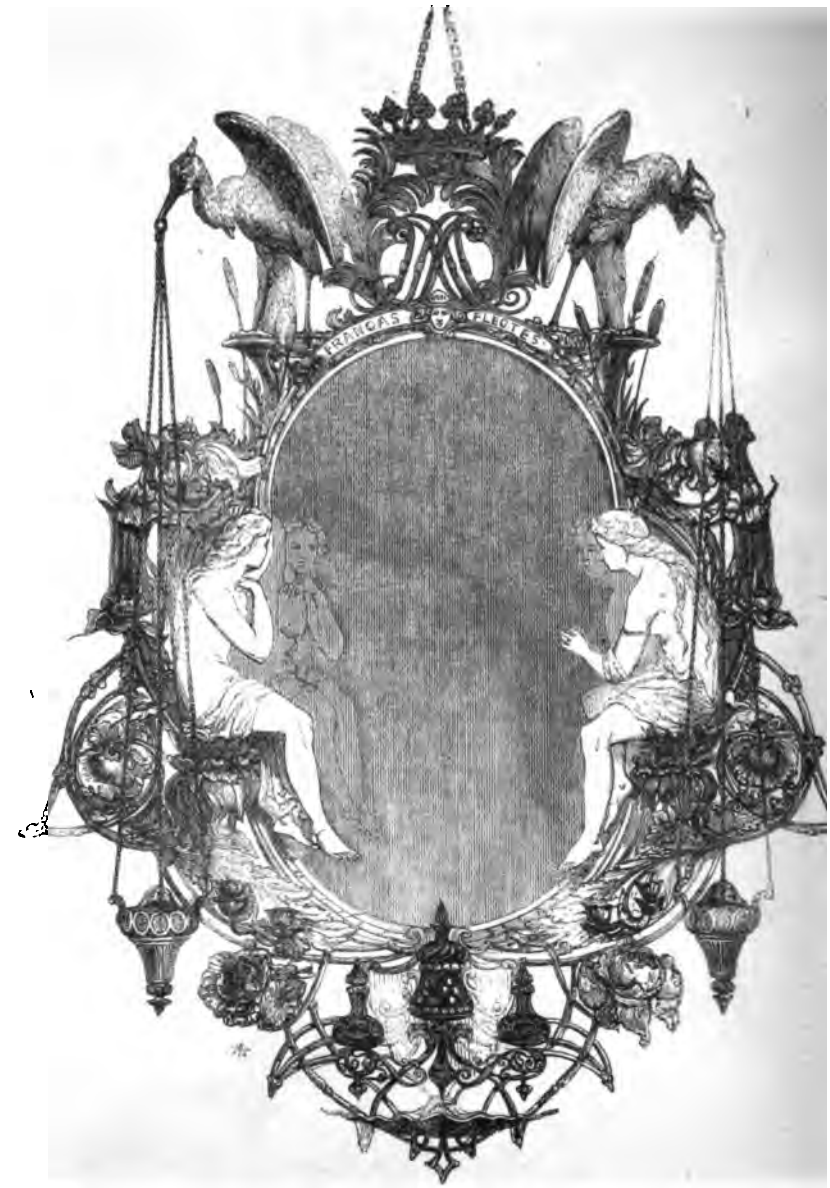

148

149

150

151

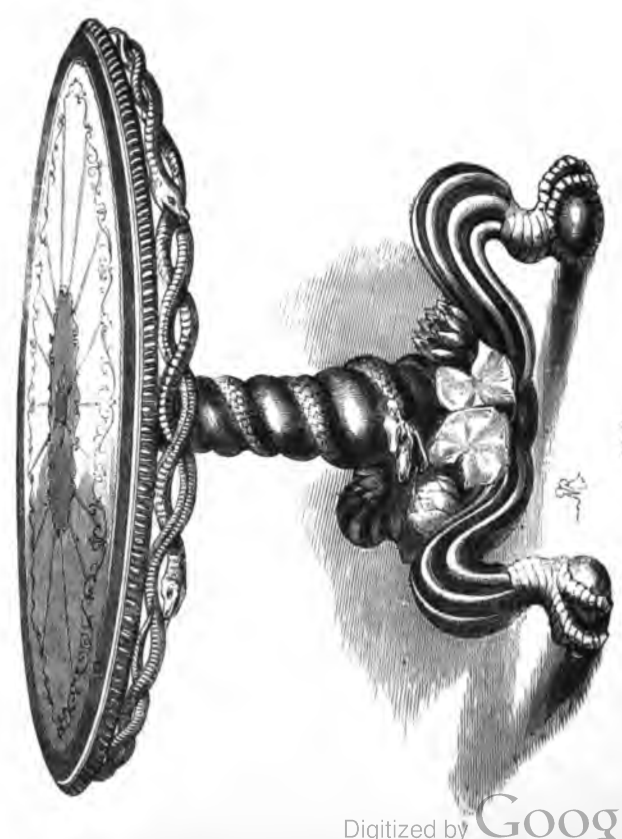
152

153

154

155

περιεργότατα καὶ φέρουν διάφορα χρώματα. Νομίζεις ὅτι τὸ μὲν εἶναι ζυμωμένον ἀπὸ χονδράλευρον (πίτουρα) τὸ δὲ ἀπὸ κιτρινωπὸν κηρόν· ἑτέρου νομίζεις ὅτι τὰ φύλλα τῶν δένδρων εἶναι μικρὰ ἀληθῆ φύλλα κολλημένα ἢ μικρὰ πτερὰ, καὶ ὅμως δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ τεμάχια φελοῦ λεπτῶς κατειργασμένα. Ἐν συντόμῳ, καίτοι ὁ κατασκευαστὴς αὐτῶν οὐδένα βιομηχανικὸν σκοπὸν εἶχεν, ὑπάρχει ὅμως ἐν αὐτοῖς ξενότροπόν τι, ἄλλου εἴδους ὑπομονῆς τὴν ὁποίαν βλέπων ὁ θεατὴς ἤθελε τοῖς πέμψει χαρίεν μειδίαμα, φιλικὸν χαιρετισμόν.

Ἐκτὸς τῶν ὡραίων ὑφασμάτων διὰ τὰ ὁποῖα διακρίνονται τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας τὰ δωμάτια, εἶδός τι λεπτουργίας ὁμοίας ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἄθωνος ἢ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, οὐχὶ βέβαια Βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ ἀλλ ἐθνικοῦ Ἀλπικοῦ, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ εἰς τὸ περὶ ὡραίων τεχνῶν κεφάλαιόν μας.

Τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι κατειργασμένα μὲ τὴν αὐτὴν λεπτομέρειαν, μεθ' ἣν καὶ τὰ ὑφάσματα καὶ τὰ κεντήματα τῆς ὀρεινῆς ταύτης χώρας. Ταῦτα δὲ δὲν συνίστανται ἀπὸ ἔπιπλα, ἀλλὰ ἀπὸ μικρὰ ἀγγεῖα, ζῶα, μαχαιροπέρονα, πινάκια, κύπελλα, κοχλιάρια, ζωγραφίας παριστώσας τὰς Ἄλπεις μὲ τοὺς ποίμενας των, πυξίδας, ταμβακοθήκας, διάφορα κοσμήματα, παίγνια καὶ πλεῖστα ἄλλα εἴδη· εἶναι δὲ ἐσκαλισμένα, ἐξυμένα καὶ φέρουν διαφόρους γλυφὰς, οἷον ἄνθη, μικρὰ ζῶα, παρυφὰς καὶ διάφορα ἄλλα ὄζοντα ἐξιδιασμένου ἐθνισμοῦ. Εἶναι δὲ κατεσκευασμένα ἀπὸ παντὸς εἴδους ξύλον, μάλιστα μικρά τις στρογγύλη τράπεζα τοῦ Κ. Ἀντωνίου Boyel εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ 28 εἴδη ξύλου καὶ 50,000 τεμάχια τεθειμένα κατὰ 8 διαφόρους τρόπους.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τούτων ὑπάρχουν ἀρκετὰ τῶν τυφλῶν παίδων τοῦ ἀσύλου τῆς Λαυσάνης, τὰ ὁποῖα ὑπερέχουν κατὰ τὴν τέχνην τὰ ἔργα τὰ κατασκευασθέντα ἀπὸ τοὺς ἔχοντας δύο ὀφθαλμούς. Τοιαῦτα μάλιστα εἶναι δύο κύπελλα καὶ ἓν ὡρολογοστάσιον τοῦ τυφλοῦ Ἐδουάρδου Μεΐστρου, τοῦ ὁποίου τὰς θαυμασίους προόδους, ἐλάβομεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δημοσιεύσωμεν πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς τὴν Ἀμάλθειαν.

Πυξίς τις διὰ τὴν διατήρησιν ἀδαμάντων, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Ἄππενζελ Κ. Ἰωσήπου Ἀντωνίου Κλάρερ, καὶ φέρουσα τὰ 22 σήματα τῶν 22 καντωνίων τῆς Ἑλβετίας καὶ 7 ἀγάλματα ἐν οἷς διακρίνονται ὁ Γουλιέλμος Τὲλ καὶ ὁ υἱός του εἶναι, νομίζομεν, τὸ ὡραιότερον ἔργον τῆς Ἑλβετικῆς ταύτης λεπτουργίας, τῆς ὁποίας καὶ τὰ ἐλάχιστα ἔργα ἠγοράσθησαν.

Ἡ εἰκονογραφία τὴν ὁποίαν ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἀριθ. 70. ἡ παριστάνουσα ἀγγέλους λατρεύοντας τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Χριστὸν, εἶναι τοῦ Κυρίου G. Geerts Louvain καὶ ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῆς Ἑλβετικῆς ξυλουργίας.

Ἕτερον ἔργον, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει βαθμόν τινα πολιτισμοῦ τῶν χωρικῶν τῆς Ἑλβετίας εἶναι τὰ ψιαθουργήματα καὶ ἀχυρουργήματα, ἐκτεθειμένα πλησίον τῶν λεπτουργημάτων τούτων. Εἶναι ἀδύνατον διερχόμενός τις ἐκ τῶν ἔργων τούτων νὰ μὴ σταθῇ διὰ νὰ θαυμάσῃ τὰς ταινίας, τὰ πτερὰ, ἄνθη, σανδάλια, πίλους, δικτυωτὰ καλύμματα, σπυρίδας, καπελλῖνα, κάνιστρα, σιγαροθήκας, σάκκους, τάπητας, φόρμια καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅπαντα λεπτότατα πλεγμένα, μάλιστα δὲ πολλοὶ τὰ ἐκλαμβάνουν ὡς ὑφαντά. Τὰ σχέδιά των εἶναι τοῦ σημερινοῦ συρμοῦ, καὶ τοσοῦτον τὸν ἀκολουθοῦν, ὥστε, εἴτε ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ χωρικοῦ ἐξέρχονται εἴτε ἐκ τῶν ἐργοστασίων, ἀποδεικνύουν τὸν κατασκευαστὴν αὐτῶν πολὺ πεπολιτισμένον.

Εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἐνασχολοῦνται 40,000 ἄτομα, τινὰ μὲν εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀργοβίας, Θεργοβίας, Ἄππενζελ, Σαὶν Γκὰλ καὶ Φριβούργου, τὰ πλεῖστα δὲ εἰς τὰς οἰκίας των. Εἰς τὸ πλέξιμον τοῦ ἀχύρου συχνάκις παρεισάγουν ὀλίγην μέταξαν ἢ τρίχας ἵππων διὰ νὰ καταστήσωσι τὰ ἔργα κομψότερα καὶ στερεώτερα· ἐπειδὴ δὲ εἶναι πολὺ εὐθηνὰ ἀγοράζονται παντοχόθεν. Οἱ κυριώτεροι ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι Ἀδελφοὶ Μέϊερ, Ἀδελφοὶ Ἄμπτ, Ἴσλερ καὶ Συντροφία.

Ἂν τὸ παλάτιον τῆς βιομηχανίας τῶν ἐθνῶν ἐδέχετο καὶ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς ἐπὶ χάρτου, δὲν ἤθελε μείνει τόπος διὰ τὰ λοιπὰ τεχνουργήματα· διότι ἐκτὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν, ποῖος νέος, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καλῶς ἀνατραφεὶς, δὲν ἐξασκεῖ σήμερον οἰκείᾳ θελήσει ἢ ἀνάγκῃ τοῦ συρμοῦ τὴν ὡραίαν ταύτην τέχνην καὶ τὴν μουσικήν. Ἤθελεν εἶσθαι δυσχερέστατον εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, πρὶν γίνῃ ἡ ἔναρξις καὶ ἐκτεθῶσιν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δημοσίου τὰ ἔργα, ν' ἀποῤῥίψῃ ταῦτα καὶ νὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνα διὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀφθονίαν των. Διὸ ἄφησε τὸν ἀνταγωνισμὸν τῆς τέχνης εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἐτησίους ἐκθέσεις, αἵτινες γίνονται εἰς ἄλλα καταστήματα καὶ δὲν ἐδέχθη ἄλλα ἔργα ἐνταῦθα εἰμὴ τὰ ἡλιότυπα, τὰ ἐπὶ ἐλέφαντος, σινικῆς ζύμης, χαλκοῦ, ὑάλου, κτλ.

Διερχόμενοι ἐνώπιον τούτων, πρὸ πάντων πλησίον μιᾶς Μαγδαληνῆς, μιᾶς Μαδόνας καὶ μιᾶς

Ὀδαλίσκης τοῦ ἐν Μεδιολάνοις Κ. Πέτρου Βαλσέκη Βακάττη, ἅπαντα ταῦτα ἐπὶ σινικῆς ζύμης, δὲν δυνάμεθα ἀβρόχοις ποσὶ νὰ παρέλθωμεν τὴν τέχνην, ἀφοῦ ἅπαξ ὡμιλήσαμεν περὶ γλυπτικῆς.

Γλυπτικὴ καὶ ζωγραφικὴ εἶναι ὅ,τι λέγει ὁ Λουκιανὸς διὰ τὴν μουσικὴν καὶ τὸν χορὸν, δηλ. ζεῦγος νυμφευμένον. Ὅστις δὲν γνωρίζει νὰ διακρίνῃ καλῶς ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ἀναλογίαν τῶν μελῶν σώματός τινος εἶναι ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ὑπῆρξεν ἔξοχος ζωγράφος, διότι ἦτο καὶ ἔξοχος γλύπτης, καθὼς καὶ ὁ Ῥαφαήλ. Ὁ Κανόβας καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὅλοι οἱ ἄριστοι καλλιτέχναι οὐδεμίαν ἔξοχον ἐφαρμογὴν ἔκαμνον εἰς τὴν μίαν τέχνην ἂν ἐμβριθῶς δὲν ἐσπούδαζον τὴν ἄλλην. Διὰ τοῦτο ἂν ἡ Ἑλλὰς ἐκέρδισε διὰ παντὸς τὸν στέφανον τῆς γλυπτικῆς, ὁ τῆς ζωγραφικῆς δὲν πρέπει ν' ἀπεῖχε πολὺ τῆς κεφαλῆς της. Τὰ ἔργα ὅμως τῆς τελευταίας εἶναι ἐφήμερα καὶ ὀλιγόβια ἕνεκα τοῦ χρόνου καὶ τῆς περιπετείας τῶν κοινωνιῶν, ὅθεν καὶ ὀλίγιστα ἔργα τῆς ζωγραφικῆς ἐσώθησαν, διὸ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποφανθῇ τις.

Ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ τῆς ὡραίας ταύτης τέχνης τὸ γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἱστορίας. Εὐτυχῶς δὲ ἡ Ἱστορία τοσοῦτον πιστῶς μᾶς διεφύλαξε τὰς προόδους τῆς τέχνης, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἐλαιογραφίας, ἤκμαζε κατὰ τοὺς ἐνδόξους ἐκείνους χρόνους. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι ἐπὶ Φειδίου ὁ ἀνταγωνισμὸς τῆς ζωγραφικῆς ἦτο μέγιστος καὶ ἡ ἅμιλλα ἐγένετο δημοσία. Ἐσυστήνοντο ἐκ τῶν περιωνυμωτέρων γλυπτῶν καὶ ζωγράφων ἐπιτροπαὶ, βῆμα καὶ ἀγορευταὶ εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ τὴν Κόρινθον διὰ νὰ κρίνωσι περὶ τῶν ἔργων τῆς ζωγραφικῆς. Βλέπομεν τὸν Πάναινον καὶ τὸν ἐκ Χαλκίδος Τιμαγόραν βραβευομένους, μετὰ ταῦτα τὸν Ἀετίωνα, τὸν ζωγραφήσαντα τὸν γάμον τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ τῆς Ῥωξάνης, ἀνταγωνιζόμενον πρὸς αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁποίους οὐ μόνον ἐνίκησεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν πρόεδρον ἐνθουσίασεν, ὥστε νὰ τῷ δώσῃ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του. Ὁ ἔνδοξος Πολύγνωτος, ὁ ζωγραφίσας τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος, ἔτυχεν ἀπὸ τὸ Ἀμφικτυωνικὸν συμβούλιον κατάλυμα καὶ ζωοτροφίαν δωρεὰν εἰς οἱανδήποτε πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἤθελεν ἀπέλθει. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν τοὺς βότρυας τοῦ Ἀπελλοῦς καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀντιγόνου, ὅστις στερούμενος τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐζωγραφήθη ἀπὸ τὸν μέγαν τοῦτον ζωγράφον οὐχὶ κατὰ μέτωπον ἀλλὰ πλαγίως· περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ζεύξιδος καὶ τοῦ Παῤῥασίου, τοῦ Πρωτογένους καὶ τόσων ἄλλων ἐπιφανῶν καλλιτεχνῶν τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μᾶς διετήρησαν ὁ Παυσανίας, Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος, ὁ Αἰλιανὸς, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Ἀθήναιος, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Κικέρων. Πλεῖστα τῶν ὁμοιωμάτων τῆς ἀρχαιότητος μᾶς ἦλθον ἐσφαλμένα, διὸ δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ εἰκονικὴ δὲν ἐπροόδευεν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ μέγα σφάλμα ἡμῶν, ὅτι τὰ παρεδέχθημεν ἀπὸ τὰ μετάλλινα νομισματόσημα τὰ ὁποῖα εὕρομεν εἰς τὴν γῆν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῶν νομισματοσήμων ἐξετύπουν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος, λ. χ. τὸν Δημοσθένη, Σωκράτη, Σοφοκλέα, μὲ τὰς λέξεις ἐπὶ ἄρχοντος Σοφοκλέους, Δημοσθένους, κτλ. οἱ εὑρόντες ταῦτα ἐνόμισαν ὅτι εἶναι τὰ ὁμοιώματα τοῦ Σωκράτους, Σοφοκλέους, Δημοσθένους, κτλ., καὶ ἐπειδὴ ἀντέγραψαν καὶ διέδωκαν τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὸ κοινὸν τὸ ὁποῖον ἅπαξ τὰ παρεδέχθη δυσκόλως δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην του.

Τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν δεικνύουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι καλλιτέχναι ἐζωγράφουν ἐπὶ πλακῶν ξύλου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλάτης, καὶ ὠνόμαζον τὰς εἰκόνας των ταύτας πίνακας ἢ πινάκια· ἂν δὲ ἐζωγράφουν μεγάλας εἰκόνας ἱστορικῶν συμβάντων τὰς ὁποίας μὲ περιθώρια ἐκρέμων εἰς τοὺς τοίχους τὰς ὠνόμαζον μεγαλογραφίας ἢ χρηστογραφίας.

Αἱ ὗλαι τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο εἰς τὰ χρώματά των ἦσαν τὸ κηρίον, ἡ ῥητίνη, τὸ κόμμι, τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ καὶ τὸ ὕδωρ. Διὰ νὰ μὴ ἀναλύεται δὲ τὸ κηρίον, τὸ ἐμίγνυον μὲ περισσοτέραν μαστίχην, δηλ. ἔθετον 5 οὐγγίας μαστίχης καὶ 2 κηρίου, καὶ ἡ ζωγραφία ὠνομάζετο τότε κηρογραφία. Αἱ γραφίδες των ἦσαν ὡς τῶν σημερινῶν ἀπὸ τρίχας καὶ ὠνομάζοντο ὑπογραφίδες ἢ ῥαβδία, ὡς λέγει ὁ Τιμεὺς "Χρώζειν διὰ τοῦ ῥαβδίου" (Λεξ. Πλατ. Σ. Τ. Χραίνειν).

Ἡ Σικυὼν καὶ ἡ Κόρινθος ἦσαν ἡ Σέβρη καὶ τὸ Staffordshire τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ ζωγράφημα τῶν ἀγγείων. Προσθετέον δὲ ὅτι ὁ χρωματισμὸς ἦτο γνωστὸς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τοῦ Ὁμήρου· διότι εἰς τὴν Ἰλιάδα II. 637. λέγει νῆες μιλτοπάρῃσι καὶ εἰς τὴν Ὀδύσσειαν XI. 123. νέας φοινικοπαρῄους.

Ἡ σκιαγραφία λέγεται ὅτι ἀνεκαλύφθη ἀπὸ νεάνιδά τινα τῆς ὁποίας ὁ πατὴρ, ὀνόματι Διβουτάδης, ἦτο ἀγγειοποιὸς τῆς Σικυῶνος. Αὕτη φέγγουσα εἰς τὸν ἐραστήν της μὲ λύχνον ἐθαύμασε τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου ῥιφθεῖσαν σκιάν του, τὴν ὁποίαν παραυτα ἀντέγραψε μὲ μολιβδοκόνδυλον.

Ἀφίνοντες τὴν Ἐρατὼ πλησιάζομεν ὀλίγον πρὸς τὴν Τερψιχόρην, τῆς ὁποίας οἱ Μαρσύαι, οἱ Ὀρφεῖς

οἱ Τέρπανδροι καὶ οἱ Ἀρίωνες ἔρχονται μέχρις ἡμῶν, ἕκαστος μὲ ὑπεράνθρωπον δύναμιν καὶ μὲ μυθολογικὸν προτέρημα.

Αἱ περὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων γνώσεις ἡμῶν εἶναι ὀλίγισται, καί τοι ἐγράφησαν ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς ὁλόκληροι τόμοι περὶ τῆς ὡραίας ταύτης τέχνης. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἶναι δύσκολον σήμερον νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος ποῖος βαθμὸς ἁρμονίας ἢ συμφωνίας ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀΰλους φωνὰς τῶν ὀργάνων καὶ τοῦ λάρυγγος, διότι πρῶτον μὲν ἡ ἀρχαία τέχνη διέφερε τῆς σημερινῆς καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ δεύτερον ἐκ τῶν διασωθέντων δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν βαθέως καὶ ἀκριβῶς περὶ αὐτῆς. Οἱ ἔχοντες ὅμως ὁπωσοῦν νοῦν παραδέχονται ὅτι ἡ μουσικὴ ἤκμασε πολὺ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ὡραῖαι τέχναι· διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς ἔθνος τι νὰ ὑπάρχῃ ποίησις δίχως νὰ συνυπάρχῃ καὶ μουσικὴ, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς λαοὺς τοὺς ὁποίους καὶ οἱ νόμοι καὶ τῶν φιλοσόφων τὰ παραγγέλματα προέτρεπον ν' ἀγαπῶσιν αὐτήν. Βλέπομεν λ. χ. τὸν Πλούταρχον εἰς τὸ "Περὶ παίδων ἀγωγῆς" συνιστῶντα εἰς ἕκαστον γεννήτορα νὰ διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα του τρία ἔτη. Ἓν τῶν πρωτίστων μαθημάτων τῆς Πυθαγορικῆς σχολῆς ἦτο ἡ μουσική. συχνάκις ἀπαντῶμεν πολλοὺς μεγάλους ἄνδρας οἵτινες ἦσαν ἐνθουσιώδεις διὰ τὴν μουσικήν. Ὁ Ἰσμηνίας, ὁ Τυρταῖος, ὁ Πλάτων, ὁ Επαμεινώνδας (Ἀθήν Βιβλ. Δ. § 184) καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ὅστις ἑξηκοντούτης ἤρχιζε νὰ σπουδάζῃ τὴν κιθάραν, ἠγάπων πολὺ αὐτήν.

Τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ὄργανα, ἐκτὸς τῶν κλειδοκυμβάλων καί τινων ἄλλων, ἔχουν καὶ αὐτὰ τὴν καταγωγήν των ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, καί τοι διαφέρουν ὁπωσοῦν κατὰ τὴν κατασκευήν των. Ἐξετέθησαν λ. χ. ἡ σάλπιγξ τῶν Ἑλλήνων, Τυῤῥηνῶν καὶ Περσῶν, ὁ αὐλὸς τῶν Ἀρκάδων καὶ Λακεδαιμονίων, τὸ τύμπανον τῶν Αἰγυπτίων, τὸ κύμβαλον τῶν Ἀράβων, ὁ παίκτης τῶν Σικελῶν, ἡ λύρα (ἅρπα) τῶν Ἰουδαίων, κ.τ.λ.

Βιβλία μουσικῆς δὲν ὑπάρχουσιν, οὔτε ἀνταγωνισμὸς ἐγένετο εἰς τὴν μελοποιΐαν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι ἡ σημερινὴ γραφὴ τῆς μουσικῆς εἶναι πολὺ ἁπλουστέρα καὶ εὐκολωτέρα τῆς ἀρχαίας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι μετεχειρίζοντο, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἀναφέρει, διὰ τὴν γραφὴν τῆς μουσικῆς των τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ διὰ τὰ διέζης, βεμόλε, κ.τ.λ. τὰ ἴδια κυρτὰ, ὁριζόντεια ἢ ἀντεστραμμένα, ὥστε τὸ ἀλφάβητον τῆς μουσικῆς ἀνέβαινεν εἰς 120 περίπου φθόγγους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν περιπλοκήν των ἀπῄτουν καὶ μνημονικὸν καλὸν καὶ ὀφθαλμὸν ἀντιληπτικώτατον. Ὁ πάπας Γρηγόριος Α' τὸ 599 μετεχειρίσθη μόνον τὰ πρῶτα 7 ψηφία καὶ ὁ Gue d' Arezzo τὸ 1,100 ἀντεκατέστησε τὰ γράμματα διὰ τῶν μαύρων στιγμῶν καὶ εἰσῆξε τὰς ὁριζοντείους γραμμάς.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα εἶναι μέγιστος, ἴσως καὶ ἀνώτερος τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ὑφασμάτων καὶ τῆς γλυπτικῆς. Μόνον 100 ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας παρεστάθησαν εἰς τὸ πεδίον, ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας, τῶν Ἰνδιῶν, κ.τ.λ.

Ἡ μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων διῃρεῖτο εἰς τρεῖς διακεκριμένας τάξεις· εἰς τὴν Δωρικὴν, ῥυθμοῦ σοβαροῦ διὰ τοὺς πολέμους καὶ τὰς τελετάς· εἰς τὴν Λυδικὴν, ῥυθμοῦ ὑψηλοτέρου διὰ τὰς κηδείας καὶ θλίψεις, καὶ τὴν Φρυγικὴν, ἐπέχουσαν τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῶν δύο πρώτων, διὰ τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας καὶ τὸν ἔρωτα. Ὑπάρχουν προσέτι ἡ Ἰώνιος, μεταξὺ Δωρικῆς καὶ Φρυγικῆς, καὶ ἡ Αἰόλιος, μεταξὺ Φρυγικῆς καὶ Λυδικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι κλάδοι παρήκμαζον πολὺ ἐν Ἑλλάδι ὅτε παρήκμαζον καὶ αἱ λοιπαὶ ὡραῖαι τέχναι. Εἶχον δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Ὑποφρυγικὴ, ὑπολυδικὴ, ὑποδωρικὴ καὶ ὑπερδωρική.

Ἡ μουσικὴ τῶν σημερινῶν διαιρεῖται εἰς τὴν ὀργανικὴν συμφωνίαν, εἰς μελοδράματα (τραγικὰ ἢ κωμικὰ) εἰς ἐκκλησιαστικὰς ψαλμῳδίας, εἰς στρατιωτικὴν καὶ εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐμπνεύσεις τῶν πολιτῶν παντὸς τόπου. Τὸ πάθος τῆς ψυχῆς μεθερμηνεύεται εἰς τοὺς ἄλλους εἴτε διὰ τῆς φωνῆς, εἴτε διὰ τῶν τεχνητῶν ὀργάνων. Τεχνητὰ δὲ ὄργανα εἶναι τὰ διὰ τῆς πνοῆς ἢ τῶν δακτύλων ἁπλῶς παιζόμενα.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὰ κυριώτερα αὐτῶν, διότι οὔτε διὰ λόγων, οὔτε δι' εἰκονογραφιῶν δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνῶσταί μας τὸν βαθμὸν τῆς τελειοποιήσεως τῶν διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα στερούμεθα εἰς τὰ μέρη μας. Ταῦτα καὶ οἱ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν δὲν ἐννοοῦσιν, ἂν γνωρίζωσι τὰ τῆς κατασκευῆς των. Περιοριζόμεθα ὅθεν ν' ἀναφέρωμεν μόνον ἐφευρέσεις καὶ γενικά τινα ἀναγκαῖα καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Τὸ κλειδοκύμβαλον, τοῦ ὁποίου διάφορα εἴδη ἐξετέθησαν ἐνταῦθα, λέγεται ὅτι ἐφευρέθη ἐν Φλωρεντίᾳ κατὰ τὸ 1,711 ὑπό τινος Δημητρίου Χριστοφάλη, ἄλλοι δὲ λέγουν ὅτι ἐφευρέθη κατὰ τὸ 1,717 ὑπὸ τοῦ Βοεμοῦ Schroeter καὶ ἄλλοι ὑπό τινος Ἄγγλου μοναχοῦ Padre Wood καλουμένου καὶ διαμένοντος ἐν Ῥώμῃ.

Τὸ ὄργανον τοῦτο ὑπεδέχθη ἐνθουσιωδῶς ὅλος ὁ

πεφωτισμένος κόσμος. Ἀλλ' ἡ τελειοποίησις ὀφείλεται εἰς τὸν Κ. Ἑῤῥὰρδ, ὅστις ἀπέῤῥιψε τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο σύστημα, καθ' ὃ ἕκαστον ἔθνος κατεσκεύαζε διαφόρως τὰ κλειδοκύμβαλα, καὶ εἰσῆξε τὸ εἶδος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν οἱ Κύριοι Ταλμπέρ, Λεοπὸλδ δὲ Μέϋερ, Χέλλερ, Λὶστ, ἡ Κυρία Clauss καὶ ὅλοι οἱ διάσημοι κλειδοκυμβαλισταὶ, καὶ ἤδη τὸ ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ὁδὸν Rue de Mail ἐργοστάσιόν του προμηθεύει εἰς ὅλον τὸν κόσμον κλειδοκύμβαλα καὶ ἅρπας, τῶν ὁποίων ὡραιότατα δείγματα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα. Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 6, εἶναι ἓν τούτων.

Εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια οἱ Κύριοι Γεώργιος Λὰφ καὶ Υἱοὶ ἐξέθηκαν κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν ἁρμόνιον, διότι χρησιμεύει καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον. Ἡ κατασκευή του εἶναι ἁπλουστάτη.

Ὁ Κ. Ῥὶτζ Χάντ ἐφεῦρε κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ὅταν ἦναι κλεισμένον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τράπεζα γεύματος ἢ τράπεζα διὰ νὰ ἐργασθῇ τις· ἀνοίγει δὲ δι' ἐλατηρίων καὶ μ' ὅλον ὅτι εἶναι μικρὸν, ἔχει καὶ τὴν βοὴν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου (ἰδὲ ἀριθ. 61).

Οἱ Κύριοι Οὐΐλλιαμ Σένκινς καὶ Υἱοὶ ἐφεῦρον ἕτερον διὰ τὰ πλοῖα ἢ τὰ δωμάτια τῶν Κυριῶν, τὸ ὁποῖον ἔχει βάθος $13\frac{1}{2}$ δακτύλων μόνον, καὶ εἶναι καθ' ὅλα τέλειον.

Οἱ Κύριοι Broadwood καὶ Κόλλαρδ εἶναι δύο ἐργοστασιάρχαι οἱ ὁποῖοι ἐμιμήθησαν τὰ κλειδοκύμβαλα τοῦ Κ. Ἑῤῥὰρδ καὶ μετὰ τοῦτον χαίρουν μεγάλην ὑπόληψιν. Τῶν Κυρίων Κόλλαρδ ἐσχάτως ἐπυρπολήθη ἐν Λονδίνῳ ἀποθήκη κλειδοκυμβάλων τῶν ὁποίων ἡ ζημία ἀνέβη εἰς 30,000 λίρας στερλίνας, ὅθεν δύνασθε νὰ ἐννοήσητε ὁποῖον ἐκτεταμένον ἐμπόριον γίνεται. Ὁ ἀριθ. 43, δεικνύει ἓν τῆς ἐπωνυμίας Broadwood.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Ἰωάννων ἐφεῦρε κλειδοκύμβαλον μὲ δύο ἐπιφανείας, δηλ. ὁμοιάζει δύο κολλητὰ καθέτων χορδῶν κλειδοκύμβαλα, ὥστε δύνανται τέσσαρες μουσικοὶ παίζοντες ἐπὶ τούτου, δύο ἐπὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ἕτεροι δύο ἐπὶ τοῦ ἄλλου, νὰ σχηματίσωσιν ὁλόκληρον ἁρμονίαν.

Οἱ Κύριοι Φριδερῖχος Χάντ καὶ Υἱοὶ ἐφεῦρον κλειδοκύμβαλον τὸ ὁποῖον ἐπωνόμασαν λύραν διὰ τὸ ἀλλόκοτον σχῆμά του. Τὸ ὄργανον τοῦτο φέρει μικρὸν ὕψωμα, ὥστε ὁ κρούων θεωρεῖ καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον.

Ὁ Κ. Ῥοβέρτος Ἄδδισων ἐφεῦρε κλειδοκύμβαλον ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύνασαι νὰ κρούσῃς πέντε ἡμιτόνους ὑψηλότερα ἢ χαμηλότερα παρ' ὅ,τι εἶναι ἡ κλεὶς ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει γεγραμμένον τὸ τεμάχιον τῆς μουσικῆς. Ὁ μηχανισμὸς συνίσταται ἐπὶ τῶν ὀστῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ ἐννοεῖται ὅτι τὸ ὄργανον εἶναι χρησιμώτατον εἰς μουσικὰς συμφωνίας διὰ νὰ κανονίζεται μὲ τὸν αὐλὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἐμπνευστὰ ὄργανα.

Εἰς τὰ ἀμερικανικὰ δωμάτια διεκρίθη κλειδοκύμβαλον τοῦ Κ. Μ. Σ. Γοὺδ, ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ ἰδίου, τὸ ὁποῖον εἶναι κλειδοκύμβαλον καὶ βιολίον συνάμα, δηλ. δυνάμει ποδάλου τὸ ὁποῖον κεῖται ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ παίζοντος, τὸ κλειδοκύμβαλον τοῦτο ἐκβάλλει τὰς φωνὰς τοῦ ἑνὸς ὀργάνου καὶ τοῦ ἄλλου χωριστὰ ἢ συνάμα, ὥστε εἷς μόνος μουσικὸς δύναται νὰ σχηματίσῃ συμφωνίαν, ἰδὲ ἀριθ. 20.

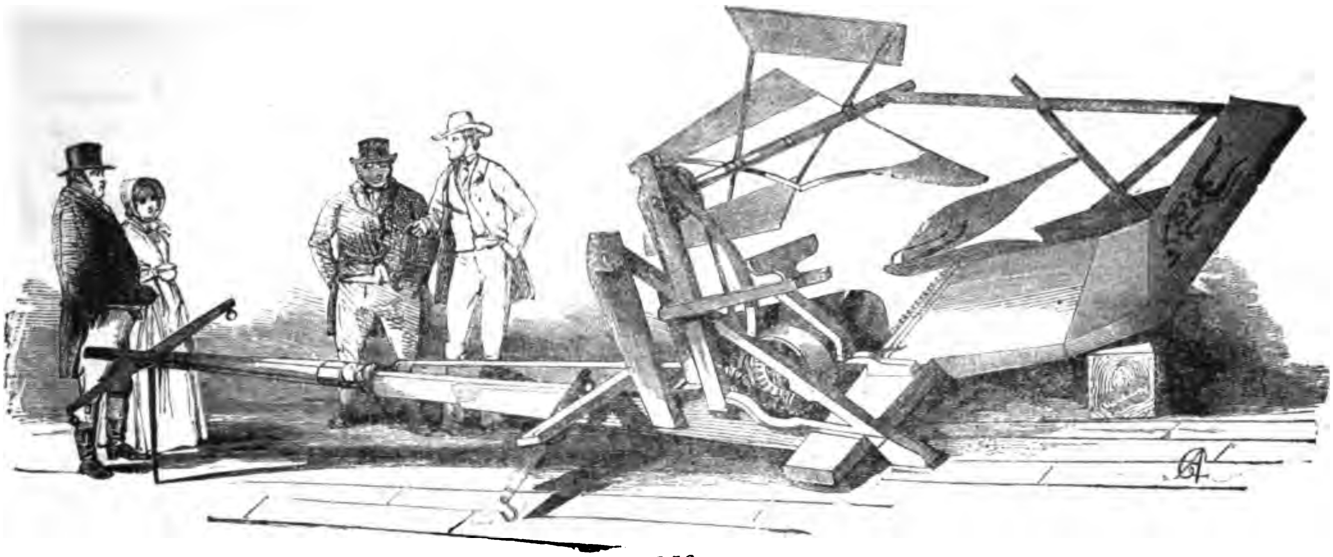
Τὸ μηχανικὸν κλειδοκύμβαλον τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Παρισίων Vivienne Κ. Δεμπαὶν δὲν εἶναι ὀλιγωτέρου θαυμασμοῦ ἄξιον διά τε τὴν ἀγχίνουν ἐφεύρεσίν του, διὰ τὴν μικρὰν δαπάνην του καὶ διὰ τὴν φωνήν του, ἥτις εἶναι μεγαλητέρα μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου. Τοῦτο τὸ κρούεις καὶ μὲ τοὺς δακτύλους ὡς κλειδοκύμβαλον, ὅτε δὲ στρέφεις ῥοδάνην οὖσαν περὶ αὐτὸ, ἐκβάλλει τὰς φωνὰς ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου διὰ τὸ γεγραμμένον τεμάχιον τῆς μουσικῆς τὸ ὁποῖον παίζεις, καὶ τὸ ὁποῖον μὲ δύο περόνας προσαρμόζεις ἐπὶ πλακός τινος τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν ἀντιφώνιον, ἰδὲ ἀριθ. 23.

Ὁ Κ. Πὰπ ἐξέθηκε μικρὰν ἑξάγωνον τράπεζαν ἥτις ἀνοίγουσα σχηματίζει ὡραῖον κλειδοκύμβαλον. Τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 97, καὶ 164, παριστανόμενα εἶναι τὰ καλλίτερα ἐκ 50 διαφόρων κλειδοκυμβάλων τὰ ὁποῖα εὕρομεν εἰς τὰ γαλλικὰ δωμάτια.

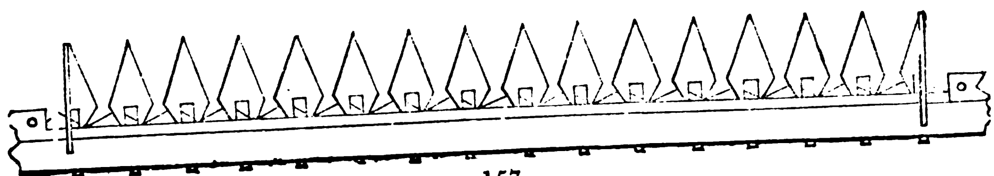
Ὁ Κ. Ἰωάννης Βερνάρδος Κλὲμς ἔστειλε μέγα κλειδοκύμβαλον εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Τζολλφερεΐν, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει μὲ τὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Κ. Ἑῤῥὰρδ, δηλ. ἐκβάλλει μεγάλην φωνὴν καὶ δύναταί τις νὰ παίξῃ ἐπ' αὐτοῦ εὐκόλως. Τὸ ὄργανον τοῦτο κατατάσσεται μεταξὺ τῶν πρωτίστων.

Τὰ κλειδοκύμβαλα τοῦ Βελγίου ἀντιπροσωπεύονται, ἀπὸ τὰ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Δεφῶ, ῥυθμοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Λοδοβίκου τοῦ XV. Μεταξὺ τούτων τὸ τοῦ ἀριθ. 205, ἐπονομαζόμενον κυλικίον κλειδοκύμβαλον, διὰ τὸ ὅμοιόν του μὲ τὰ σκεύη ἐκεῖνα, εἶναι ἔργον ἐκ μέλανος κεχρυσωμένου ξύλου τῆς λεπτοτέρας τέχνης, εὐφυὲς διὰ τὴν ἰδέαν του, πλὴν βαρὺ, καὶ δυσμετακόμιστον ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἄλλως τε εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσῃ τις ὁποίας τελειοποιήσεως εἶναι οἱ ἦχοι του, καὶ πόσας ἡμέρας διαρκεῖ ὁ χορδισμός του. (Β.)

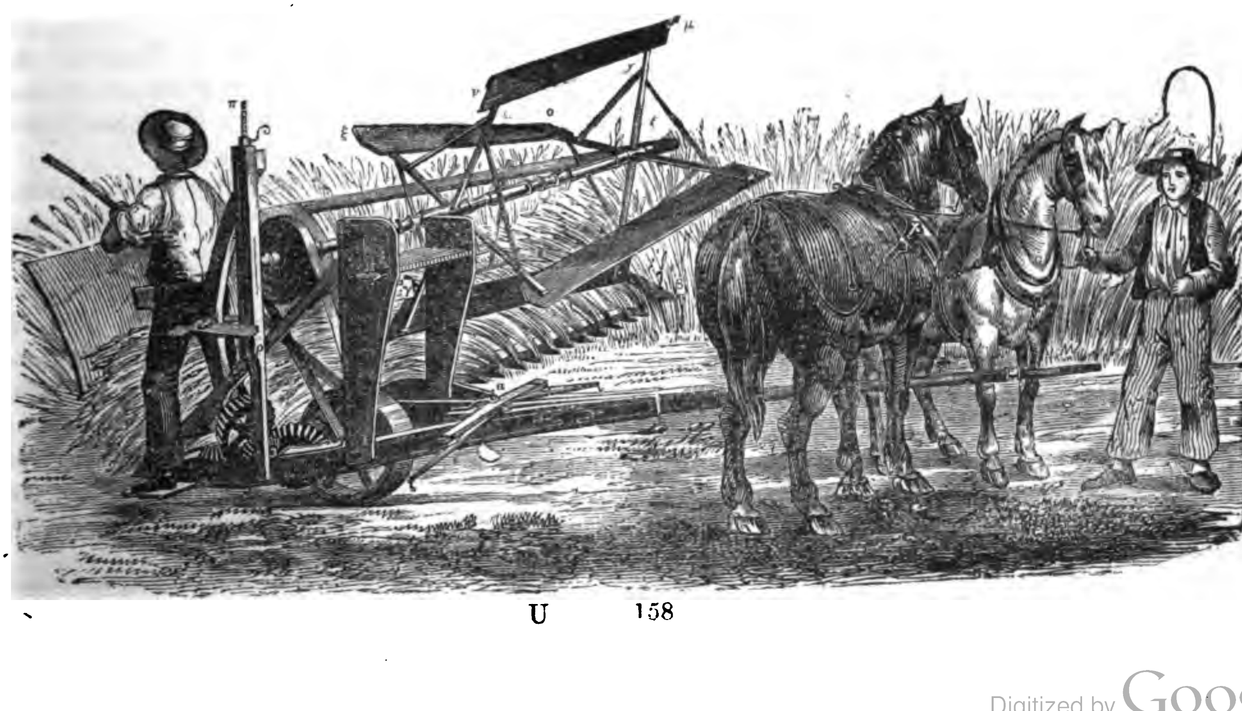
Ἐμπνευστὰ ὄργανα εἶναι οἱ πλαγίαυλοι, τὰ κλα-

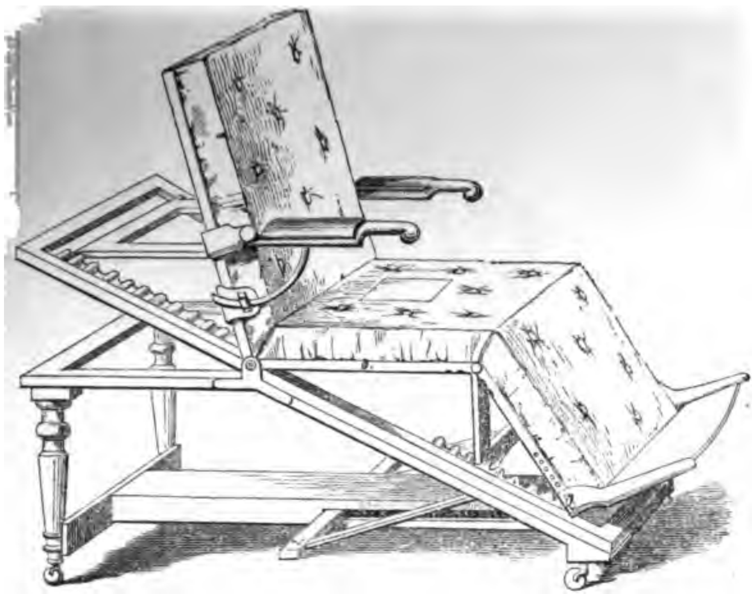
156

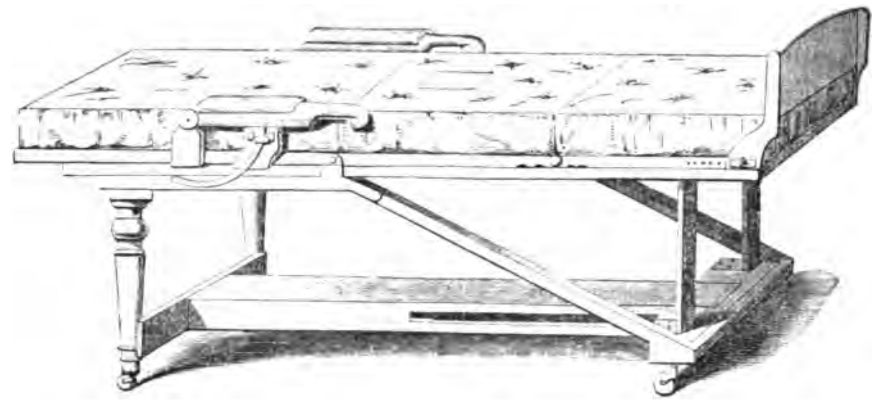
157

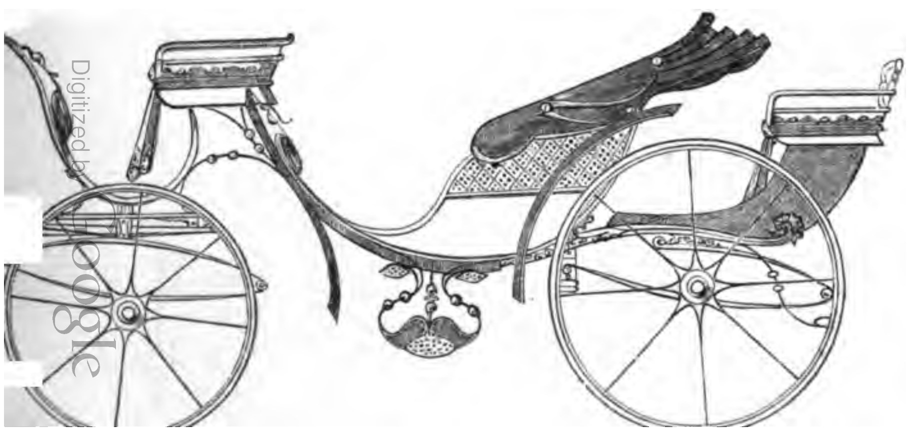
U 158

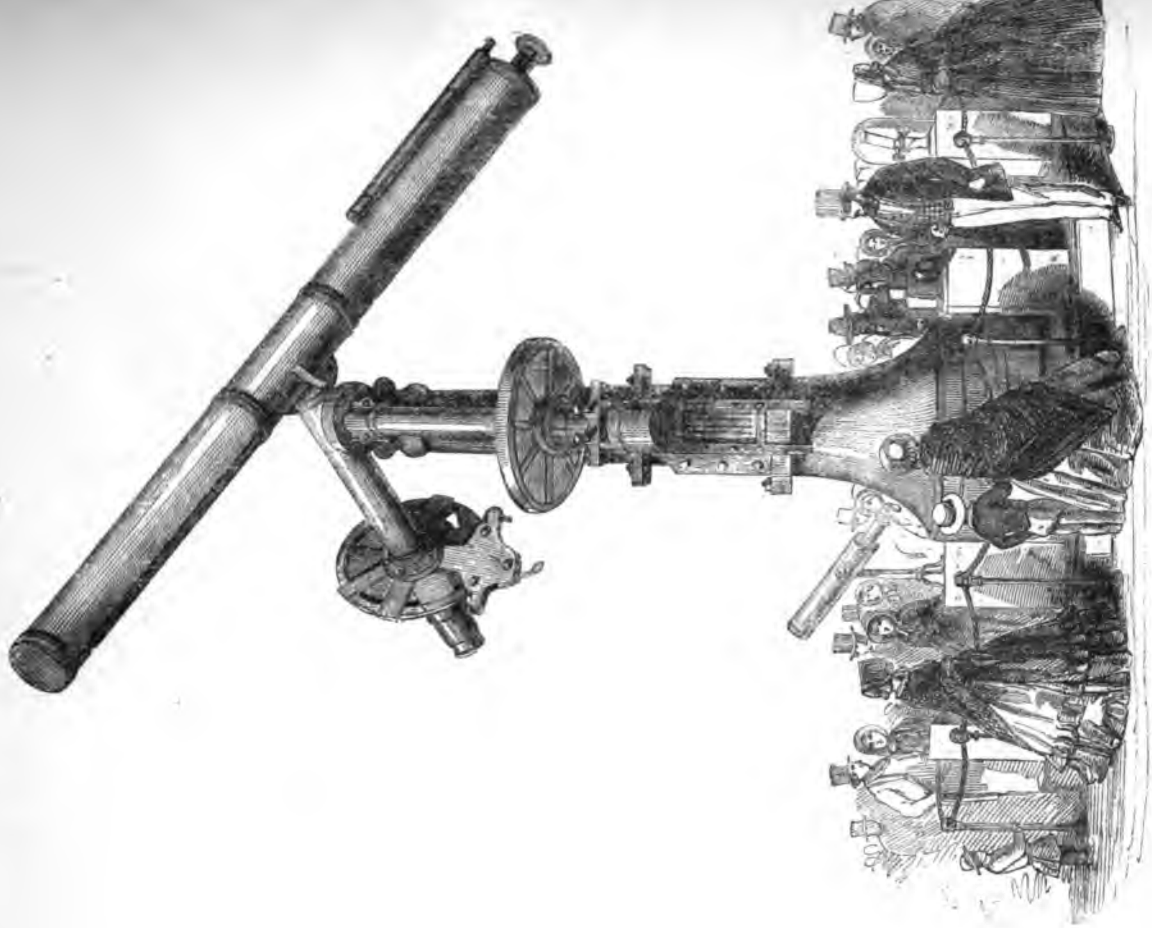
159

160

163

164

165

166

167

ρινέτα, αἱ σάλπιγγες, τὰ κέρατα (corns), κτλ., ὧν πλεῖστα ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. Ἡ Γερμανία φημίζεται διὰ ταῦτα, διὸ καὶ βλέπεις εἰς τὰ δωμάτια τοῦ Τζολλφερέϊν ὅλας τὰς μορφὰς, ἁπλοποιήσεις ἢ τελειοποιήσεις τὰς ὁποίας ἡ τέχνη ἔλαβεν Ἡ σάλπιγξ τῶν ἀρχαίων λ. χ. ἥτις ὡμοίαζε χωνίον ἢ θαλάσσιον σάλπιγγα (trompa marina) τῶν πλοίων, σήμερον εἶναι μὲ κλειδία, μὲ πολλοὺς ἕλικας, μὲ σωληνοειδεῖς χορδὰς κοινωνούσας μὲ τοὺς ἕλικας τούτους, καὶ ἐν γένει διαφέρει ὅλως διόλου τῆς ἀρχαίας. Ἡ κερατοειδὴς σύριγξ, ἡ ὁμοιάζουσα ὀλίγον τὴν προβοσκίδα τοῦ ἐλέφαντος, ἀντικατεστήθη ἀπὸ τὰ κέρατα μὲ διαφορὰν ὅτι εἰς ταῦτα προσετέθησαν πλεῖστοι κυκλικοὶ σωλῆνες. Ὁ αὐλὸς τὸν ὁποῖον κρατεῖ ὁ Πᾶν δὲν φέρει κλειδία, ὡς οἱ σημερινοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι πλήρεις, μάλιστα δὲ ὁ αὐλὸς τοῦ ἐν Μονάχῳ Κ. Boehm καὶ αὐτὰς τὰς ὀπὰς, εἰς τὰς ὁποίας θέτουν τοὺς δακτύλους, ἀντικατέστησε διὰ κλειδίων ὅπως αἱ μὲν ὀπαὶ γίνωσι μεγαλήτεραι καὶ αἱ φωναὶ ἐξέρχωνται ἁρμονικώτεραι. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ στόμιον τῶν αὐλῶν ἔλαβεν ἄλλην μορφήν ἐκαλύφθη ἀπὸ χρυσῆν πλάκα διὰ νὰ μὴ βλάπτεται ὁ σωλὴν ἀπὸ τὸ φύσημα.

Οἱ αὐλοὶ οὐ μόνον ἀπὸ πᾶν εἶδος ξύλου κατασκευάζονται σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κρύσταλλον καὶ μέταλλον, μάλιστα δὲ τοὺς ὑαλίνους λέγουσι μελῳδικωτέρους.

Τὰ βιολία, αἱ κιθάραι, αἱ κονσερτῖναι, αἱ φλαουτῖναι, τὰ μεγάλα ὄργανα καὶ τὰ κρόταλα σχηματίζουσιν ἕτερον κλάδον, ὅστις ἀπαιτεῖ ὁλοκλήρους χρόνους διὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν πρόοδον καὶ τελειοποίησιν αὐτοῦ. Ἰδοὺ λ. χ. ὑπάρχουν 5 ἢ 6 ἐκκλησιαστικὰ ὄργανα τῶν ὁποίων ἡ φωνὴ, παίζοντος τινος αὐτὰ, ἀκούεται εἰς ὅλον τὸ ἀπέραντον παλάτιον. Ἡ κατασκευή των εἶναι πολὺ διάφορος τῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας ὑπαρχόντων, πλὴν οὐδέποτε ἤθελες φαντασθῇ ὅτι ὁ ἐν Παρισίοις Κ. Δουκροκὲ ἔθελεν εἰσάξει εἰς τὸ ὄργανόν του τ' ἀεροαντλικὰ φυσητήρια, ὥστε διὰ δύο ἢ τριῶν ἐργατῶν τὸ ὄργανον τοῦτο ἐργάζεται καὶ κρουόμενον ἀκούεται εἰς ὅλον τὸ παλάτιον τῆς Ἐκθέσεως.

Ὡσαύτως οὐδέποτε ἐδύνασο νὰ φαντασθῇς ὅτι ὁ Ἰσπανὸς Κ. D. Josè Galegos ἤθελεν ἐκθέσει ἓν μόνον ὄργανον τὸ ὁποῖον συγχρόνως εἶναι κιθάρα, ἅρπα καὶ βιολενσζέλο, δηλ. ἔχει σχῆμα κιθάρας τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰ μέρη μας, πλὴν εἶναι μὲ δύο χεῖρας καὶ 41 χορδὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων δύνασαι νὰ παίξῃς ὁποιονδήποτε τῶν τριῶν τούτων ὀργάνων θελήσῃς. Ἐν συντομίᾳ, παραλείποντες πλεῖστα ὄργανα καὶ ἐκτενεστέραν περιγραφὴν, ἡ σημερινὴ μουσικὴ διαφέρει πολὺ τῆς ἀρχαίας καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αὐτὴ εἶναι θυγάτηρ τῆς πρώτης ἢ ἡ πρώτη μήτηρ τῆς δευτέρας, οὔτε πάλιν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ποία τῶν δύο ἤκμασε περισσότερον. Τῆς ἀρχαίας μουσικῆς ἡ ἀνάπτυξις δὲν μᾶς διεσώθη, διότι ἐχάθη ὡς ἅπαξ χάνονται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν οἱ φθόγγοι ὀργάνου. Δὲν γνωρίζομεν θετικῶς ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν ὑπῆρχε ῥυθμὸς καὶ ἂν ὑπῆρχε πῶς ἐμετρεῖτο. Διαφιλονεικεῖται ἐπίσης ἡ ὕπαρξις τῆς ἁρμονίας εἰς τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας, ἂν δηλ. τὸ τεμάχιον ἑκάστου μουσικοῦ ἦτο συμφωνητικὸν (accompagnamento) εἰς διάφορον κλειδίον ὥστε νὰ σχηματίζεται ἁρμονία ὡς τῶν σημερινῶν, ἢ ἔπαιζον ὅλα τὰ ὄργανα ὁμοῦ τὸ ἴδιον τεμάχιον εἰς τὸ αὐτὸ κλειδίον. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι ὑπῆρχον μουσικαὶ ἑταιρίαι, ἐπειδὴ τὰς ἀγαθὰς πράξεις καὶ τὰ περικλεῆ ὀνόματα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐσυνείθιζον νὰ ἐπαινῶσι, ψάλλοντες καὶ ᾄδοντες δημοσίως εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγυιὰς ἀκολουθούμενοι ἀπὸ μουσικούς. Ὁ Πλάτων κατηγόρει τοὺς μεταχειριζομένους "μέλος καὶ ῥυθμὸν ἄνευ ῥημάτων, ψιλῇ κιθαρίσει τε καὶ αὐλήσει προσχρώμενοι" ἀλλὰ ταῦτα μόνον δὲν ἀρκοῦν εἴς τινας διὰ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ὑπῆρχον ἁρμονία καὶ ῥυθμὸς ὡς σήμερον. Ὅταν τις θέλγεται ἀπὸ τὴν ὕπαρξιν παρόντος πράγματος, ὅταν οὐδὲν καλλίτερον δύναται ν' ἀνεύρῃ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος τὴν καταγωγὴν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τῷ εἶναι συγχωρημένη πᾶσα ὑπόθεσις, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν νὰ φέρωμεν ἀποχρῶντα ἐπιχειρήματα διὰ ν' ἀποδείξωμεν ὅτι, ἀφοῦ ἡ μουσική μας ἤκμασε τόσον, ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπῆρχον ῥυθμὸς καὶ ἁρμονία, πλὴν δὲν δυνάμεθα πάλιν εὐθὺς νὰ χαιρετήσωμεν τὸν Ἑλικῶνα τοῦτον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὰ ἑπόμενα, τὰ ὁποῖα δανειζόμεθα ἐκ μιᾶς πλουσίας ἀρχαιολογίας τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου, ἐξ ὧν ὁ ἀναγνώστης θέλει λάβει ἰδέαν τινὰ τῆς ἀρχαίας μελοποιΐας καὶ ἐξ ὧν δύναται νὰ παραβάλῃ αὐτὴν, ἀφοῦ ἐρευνήσῃ ἐκτενέστερον, πρὸς τὴν σημερινήν.

Εἴπομεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀντὶ τῶν σημερινῶν μαύρων στιγμῶν μετεχειρίζοντο τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν μουσικὴν ἀνάγνωσιν ἐκάλουν φθόγγους, καὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ notes ἢ suono τῶν σημερινῶν. Οἱ φθόγγοι διῃροῦντο εἰς διαστήματα (intervallo ἢ spazio τῶν σημερινῶν), εἰς συστήματα (sistame) καὶ τόνους (tuono ἢ modes).

Μεταβολὴν ὠνόμαζον τῶν σήμερινῶν τὸ passaggio ἢ transizione, καὶ τάσιν τὴν διάρκειαν τοῦ

φθόγγου. Φθόγγος ὀξὺς ἦτο τὸ suono acuto, καὶ φθόγγος βαρὺς τὸ suono basso.

Διὰ πασῶν ὠνόμαζον τὴν octava, διὰ πέντε ἢ δι' ὀξειῶν τὴν quinto καὶ διὰ τεσσάρων ἢ συλλαβὴν τὴν quarto.

Τὰ πρῶτα διαστήματα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ ἦσαν τὸ δίτονον, ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ majore terzo, τὸ τριημιτόνιον, ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ minore terzo, ὁ τόνος, ἴσος μὲ τὸ majore tuono τὸ ἡμιτόνιον καὶ τὸ ἓν τέταρτον τοῦ τόνου ὀνομαζόμενον δίεσις (Εὐκλ. σελ. 8).

Πρῶτον σύστημα παρ' αὐτοῖς ἦτο τὸ τετράχορδον ἢ σύστημα τῶν τεσσάρων φθόγγων τοῦ ὁποίου τὰ πέρατα ἀπεῖχον μίαν συλλαβήν. Τῶν σημερινῶν εἶναι ἡ octava, δηλ. τὸ ὀκτάχορδον. Τὸ τελευταῖον εἶναι τελειότερον, ἐγνωρίζετο ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ὠνομάζετο διὰ πασῶν, πλὴν δὲν τὸ μετεχειρίζοντο πολύ.

Ἐκτὸς τούτων οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τρία γένη μουσικῆς, generi τῶν σημερινῶν, τὸ διατονικόν, τοῦ ὁποίου τὰ διαστήματα (κατιόντα), τὰ μεταξὺ τῶν τεσσάρων φθόγγων, ἦσαν τὸ ἡμίτονον, ὁ τόνος καὶ ὁ τόνος. Τὸ χρωματικόν, τοῦ ὁποίου τὰ μεταξὺ τῶν τεσσάρων φθόγγων διαστήματα ἦσαν τὸ ἡμίτονον, ἡμίτονον, ὁ τόνος καὶ ὁ ἥμισυς τόνος· καὶ τὸ ἐναρμονικὸν τοῦ ὁποίου ἦσαν ἡ δίεσις, δίεσις καὶ διπλοῦς τόνος.

Ἐκτὸς τούτων ἀριθμοῦνται καί τινες χρόαι ἢ περιστολαί.

Τὸ ἐναρμονικὸν εἶχε μίαν χρόαν, δηλ. τὸ ἴδιον γένος τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν, ἐπονομαζομένην ἁρμονίαν. Τὸ χρωματικὸν τρεῖς. 1ον τὴν τονιαίαν, ὁμοίαν μὲ τὸ γένος, 2ον τὴν ἡμιολίαν εἰς τὴν ὁποίαν διαστήματα τριῶν ὀγδόων τοῦ τόνου διήρκουν ἀντὶ δύο ἡμιτόνων, καὶ 3ον τὴν μαλακήν, εἰς τὴν ὁποίαν παρεισάγοντο διαστήματα ἑνὸς τρίτου τοῦ τόνου. Τὸ διατονικὸν εἶχε δύο χρόας, τὸ διάτονον σύντονον, τὸ ἴδιον ὡς τὸ γένος, καὶ τὸ διατονικὸν μαλακόν, εἰς τὸ ὁποῖον διάστημα τριῶν τετάρτων τοῦ τόνου ἠκολούθει διὰ τὸ δεύτερον ἡμίτονον.

Ταῦτα θέτομεν εἰς τὸν ἑπόμενον πίνακα οὕτω·

1ον Διατονικὸν	1	διάτονον σύντονον	$\frac{1}{2}$ 1.1.
	2	„ μαλακὸς	$\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{5}{4}$
2ον Χρωματικὸν	1	χρῶμα τονιαῖον	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{2}$
	2	„ ἡμιόλιον	$\frac{3}{8}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{7}{4}$
	3	„ μαλακὸν	$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{11}{6}$
3ον Ἐναρμονικὸν	1	ἁρμονία	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ 2.

Οἱ τέσσαρες φθόγγοι τετραχόρδου ἢ ἑλληνικῆς κλίμακος διεκρίνοντο ὡς ἑξῆς. Ὠνόμαζον ὑπάτην τὴν χαμηλοτέραν φωνήν, παρυπάτην τὴν ἀμέσως μεγαλητέραν, παρανήτην τὴν ὑψηλοτέραν τῆς παρυπάτης, καὶ νήτην ἢ νεάτην τὴν ἀνωτέραν δηλ. ἦσαν τὰ δὸ, ρὲ, μὶ, φὰ τῶν σημερινῶν.

Ἡ παρανήτη συχνάκις ὠνομάζετο καὶ λίχανος, ἴσως διότι εἰς τὰ ἀρχαῖα ὄργανα ἡ φωνὴ αὕτη ἐξήρχετο βοηθείᾳ τοῦ λιχανοῦ δακτύλου ὠνομάζετο δὲ καὶ τρίτη.

Ὅταν τὰ δύο κατώτερα διαστήματα τοῦ τετραχόρδου ἐλαμβάνοντο ὁμοῦ εἰς ὀλιγώτερον διάστημα τοῦ ἐναπολείποντος τὰ δύο ταῦτα, ἔλεγον ὅτι ἐσχημάτιζον ἓν πυκνόν.

Οἱ τρεῖς φθόγγοι ἑνὸς πυκνοῦ συχνάκις ἐκαλοῦντο βαρύπυκνοι, μεσόπυκνοι καὶ ὀξύπυκνοι καὶ οἱ τρεῖς φθόγγοι οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς πυκνὸν ἐκαλοῦντο ἄπυκνοι.

Ὅταν τὰ δύο τετράχορδα συνηνοῦντο ὥστε ὁ ὑψηλότερος φθόγγος τοῦ ἑνὸς νὰ χρησιμεύῃ ὁμοίως διὰ τὸν χαμηλότερον τοῦ ἄλλου ὠνομάζοντο συνημμένα, καὶ ὅταν ὁ ὑψηλότερος φθόγγος τοῦ ἑνὸς ἦτο ἕνα τόνον χαμηλότερος ἀπὸ τὸν χαμηλότατον τοῦ ἄλλου ἐλέγοντο διαζευγμένα ὡς ἑξῆς·

ΒΓΔΕΖΗΘ συνημμένα

ΕΖΗΘΒΓΔΕ διαζευγμένα

Εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν ὁ τόνος ὅστις τὰ χωρίζει ὠνομάζετο διαζευκτικός.

Μεταβολὴν ὠνόμαζον τὴν μεταφορὰν ἀπὸ ἑνὸς γένους εἰς ἄλλο, ἀπὸ ἑνὸς συστήματος εἰς ἄλλο, ὡς π. χ. ἀπὸ andante εἰς allegro.

Ἐν gamme τῶν σημερινῶν εἰς τὸ ὁποῖον οἱ φθόγγοι ἀκολουθοῦν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, ἢ ἀπὸ τὴν χαμηλοτέραν φωνὴν τοῦ ὀργάνου εἰς τὴν ὑψηλοτέραν, ἢ τ' ἀνάπαλιν, ὠνομάζετο ἀγωγή. Ὅταν προσελάμβανον ἀλληλοδιαδόχως τὰ διαστήματα καὶ ἀνεβοκατέβαινον ὠνομάζετο πλοκή. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἰδίου φθόγγου πολλάκις ἀλληλοδιαδόχως ἐκαλεῖτο πεττεία. Ὅταν δὲ ὁ ἴδιος φθόγγος διήρκει συνεχῶς εἰς ἀρκετὸν διάστημα ἐλέγετο τονή.

Ἡ μελῳδία διῃρεῖτο εἰς εἴδη, ὡς καὶ σήμερον. Εἰς τὸ διασταλτικόν, ἴσον μὲ τῶν Ἰταλῶν τὸ μαεστόζο, ἐρώϊκο ἢ βιβάτσε. Τὸ συσταλτικόν, ἴσον μὲ τὸ μοντεράτο, λάργγο. ἀντάτζιο, χαμηλὸν καὶ γυναικεῖον, καὶ τὸ ἡσυχαστικόν, ἴσον μὲ τὸ πιάνο, πίανο, διὰ τὸν γαληνιαῖον καὶ ἥσυχον νοῦν.

Ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τούτων καὶ συστημάτων, ὅσα ἐξ ἱστορικῆς μόνον περιγραφῆς διεσώθησαν, ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὅτι ἡ σημερινὴ μελοποιΐα καθ' ὅλα ἠκολούθησε τὴν ἀρχαίαν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὑπάρχει

μέγα χάσμα μεταξὺ τῶν δύο τούτων, τὸ ὁποῖον δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ τὰς συγγενεύσωμεν. Τὸ χάσμα τοῦτο, ἂν μᾶς συγχωρῆται, ἂς ὀνομάσωμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον χρόνον. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ συμβῇ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν μουσικὴν ἂν μεταβάλλῃ γραφὴν καὶ μετασχηματισθῇ ἄλλως πως, μετὰ δισχίλια ἔτη οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν γνωρίζει πόσον λαμπρῶς παρίστατο ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡ Νόρμα, ἡ Λουκρητία Βόρζια ἢ ἡ Σεμίραμις, ἀλλὰ θέλουν μανθάνει ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὑπῆρχε γυνή τις, Ἰωάννα Λὶνδ καλουμένη, ἥτις ἐκέρδιζεν εἰς μίαν ἑσπέραν 2,000 λίρας στερλίνας, μία περίφημος Γκρίζη, μία Ἀλβόνη, εἰς ἀηδονόφων Μάριος, ὡς ἡμεῖς γνωρίζομεν ἤδη ὅτι ὑπῆρχεν εἷς Ὀρφεὺς κινῶν τοὺς λίθους, εἷς Ἀρίων μεθύσκων ἡδονῆς τοὺς δελφῖνας, εἷς Τέρπανδρος, κτλ. Αὐτὸς ὅμως ὁ χρόνος δὲν θέλει ἀφήσει νὰ διακρίνωσιν ὁποία ἦτον ἡ ἁρμονία, ὁ ῥυθμὸς καὶ ὅλη ἡ συμφωνία τῶν σημερινῶν. Ἂν δὲ διασωθῶσι τεμάχιά τινα μουσικῆς καὶ τὰ παίξουν, ἢ οὐδεμίαν θέλουν λάβει ἰδέαν, ἢ ἡδονήν, ἐπειδὴ δὲν θέλουν εἶσθαι συνειθισμένα τὰ ὦτά των, ὡς συνέβη ἐσχάτως εἰς Λονδῖνον εἴς τινα περίφημον καθηγητὴν τῆς μουσικῆς τοῦ Πεκίνου, ὅστις, ἀντὶ νὰ θέλξῃ ὡς ἔθελγε τοὺς συμπατριώτάς του, ἀηδίασε μὲ τοὺς ψιλοὺς (ὡς μικροῦ ἐντόμου) φθόγγους, ἢ ὡς συνέβη εἰς τὰ ὀλίγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς τεμάχια τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν, δηλ. πλεῖστοι μυρίας γνώμας ἐξέφρασαν ὑπὲρ καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ ὅμως οὐδὲν ὡς θετικὸν παρεδέχθη, διότι καὶ οὐδὲν ἐννόησαν.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῶν ὡραίων τεχνῶν, τὸ ὁποῖον ἀναγκαζόμεθα νὰ τελειώσωμεν ἐνταῦθα διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὰ ὑφάσματα, δὲν εἶναι βέβαια τέλειον, οὔτε δι' ὅσα ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἔργων περιεγράψαμεν, οὔτε πάλιν δι' ὅσα εἴπομεν περὶ τῶν ἀρχαίων, τὰ ὁποῖα ὁλόκληροι τόμοι τῶν μεγάλων βιβλιοθηκῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἐδυνήθησαν νὰ περιλάβωσιν. Ἡμεῖς ἐσχηματίσαμεν μόνον σκελετόν, ὅστις ἴσως δώσει νύξιν εἰς ἄλλους δοκιμωτέρους νὰ γράψωσιν ἐκτενέστερον καὶ οὕτω δώσωσιν εἰς ἡμᾶς (εἰς τὴν πατρίδα τῶν ὁποίων ἐγεννήθησαν αἱ ὡραῖαι τέχναι καὶ ἤδη στερούμεθα συνοπτικῆς περὶ αὐτῶν φυλλάδας) βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ὡς ἔγγιστα νὰ σπουδάζωμεν αὐτὰς χωρὶς ν' ἀναγκαζώμεθα νὰ κοπιάζωμεν πολὺ προστρέχοντες εἰς τὰ ἐκτεταμένα συγγράμματα τῆς ἀρχαιότητος.

XIV.

Ὑφάσματα.

Οὐδεὶς τῶν βιομηχανικῶν κλάδων, τοὺς ὁποίους μέχρι τοῦδε περιεγράψαμεν, εἶναι τόσον ἀναγκαῖος εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅσον τὰ ὑφάσματα. Ταῦτα κατὰ πρώτην ἔποψιν, εἶναι ἀνάγκη ἀναπόφευκτος τῆς ὑπάρξεώς μας, ὡς ἡ τροφή, κατὰ δευτέραν, διερμηνεῖς τῆς εὐπορίας κράτους τινός, τοῦ ἰδιαιτέρου πλούτου αὐτοῦ, τῆς πολυτελείας καὶ βαθμοῦ τινος πολιτισμοῦ καὶ κατὰ τρίτην ἀποδεικνύουν ἐπιτηδειότητα χειρῶν, εὐφυΐαν μηχανικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν φιλοκαλίαν. Νομίζω δὲ ὅτι οἱ ἀναγνῶσται μου θέλουν διέλθει τὸ κεφάλαιον τοῦτο μὲ περισσοτέραν περιέργειαν, διότι, τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὄντος φύσει ἐμπορικοῦ, οὐδὲν ἀντικείμενον δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ αὐτὸν τοσοῦτον ὅσον ὁ πρώτιστος οὗτος κλάδος· ἄλλως τε, πᾶς τις ἔχων τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον περιμένει νὰ ἴδῃ, ἂν ὑπῆρχον τότε πλούσια σάλια ὡς τῆς Καζιμιρίας, ἂν ὑπῆρχον μεταξωτὰ καὶ κατυφέδες ὡς τοῦ Λουγδούνου, ἂν ὑπῆρχον λεπτοὶ καὶ μαλακοὶ μερινοί, τέλος ἂν ὑπῆρχον ὅλα ὅσα διακρίνουν τὸν πτωχὸν ἀπὸ τὸν πλούσιον καὶ τὸν αὐθέντην ἀπὸ τὸν δοῦλον.

Διὰ νὰ διέλθωμεν δὲ καὶ τὰ εἴδη ταῦτα μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα, μεθ' ἧς καὶ τὰ προηγούμενα, τὰ διαιροῦμεν εἰς τέσσαρας διακεκριμένας τάξεις· εἰς βαμβακερά, μάλλινα, μεταξωτὰ καὶ κεντήματα.

Βαμβακερὰ ὑφάσματα. Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπεροχὴ τοῦ εἴδους τούτου εἶναι ἀδιαφιλονείκητος. Διαιροῦνται δὲ εἰς πλείστους κλάδους καὶ ἔλαβον τεραστίαν καὶ ἀπίθανον πρόοδον, πρὸ πάντων ἐσχάτως, ὅτε ἡ μεγάλη αὐτῆς ἀράχνη, ἡ Μαγκεστρία, ὑφαίνουσα μὲ ἀτμὸν ηὔξησε τὴν ἀφθονίαν καὶ κυκλοφορίαν αὐτῶν εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τοῦ κόσμου.

Ἡ τέχνη τοῦ γνέθειν εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1505. Τότε Ἰταλός τις ἐδίδαξεν εἴς τινας γυναῖκας τὴν τέχνην ταύτην καὶ τὸ 1641 τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα ἀρχίζουν τὸ στάδιον των εἰς Μαγκεστρίαν, δηλ. τότε ἐσυστήθησαν τὰ πρῶτα ἐργοστάσια τῆς πόλεως ταύτης.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος κατέπληξαν ὅλον τὸν κόσμον διότι ἡ Ἀγγλία ἐξήγαγε πραγματείας ἀξίας 23,000 λιρῶν καὶ εἰσήγαγε 2,000,000 λίτρας βάμβακος. Ἂν τοῦτο ἦναι ἀληθὲς τί πρέπει νὰ αἰσθαν-

θῶμεν ἡμεῖς οἵτινες βλέπομεν τὸ κολοσσιαῖον τοῦτο ἔθνος νὰ εἰσάγῃ 500 ἢ 550,000,000 λίτρας βάμβακος, νὰ κατασκευάζῃ ἐκ τούτου ἐτησίως ὑφάσματα ἀξίας 36,000,000 λιρῶν καὶ νὰ δίδῃ ἄρτον εἰς 900,000 πτωχοὺς ἐργάτας, οἵτινες μόνον εἰς τοῦ κλάδου τούτου τὰ διάφορα ἐργοστάσια ἐργάζονται! Τί πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν διὰ τὸν κλάδον τοῦτον τοῦ ὁποίου κατὰ τὸ 1787 ὑπῆρχον μόνον 143 ἐργοστάσια καὶ σήμερον ὑπάρχουσι 2,000! Εὐτυχία δὲ μεγίστη διότι ὅλα ταῦτα τὰ ἐργοστάσια δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν πολύεθνον ταύτην ἔκθεσιν. Μόνον ἀπὸ δύο δείγματα τῶν 1,500 ὑποδιαιρέσεων τῶν ὑπαρχουσῶν εἰς ταῦτα, δηλ. λογκλόθια, τικλόθια, μανδύλια, καμβρίκια, τσίτια, ζακονέτια, γκίγκαμς, μουσελίνια, δίμιτα, βιβερτίνες, κ.τ.λ., ἂν ἔστελλεν ἕκαστος ἐργοστασιάρχης ἤθελον ἀποτελέσει τεράστιον ἀριθμόν, ὅστις καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἤθελε φέρει εἰς οὐκ ὀλίγην ἀμηχανίαν ποῦ νὰ θέσῃ αὐτά, καὶ οἱ μέλλοντες νὰ τὰ ἐξετάσωσιν ἤθελον ἀπαυδήσει πρὶν ἢ ἀρχίσωσι τὴν ἐξέτασιν. Περίπου δὲ 65 ἐργοστασιάρχαι ἐκ τῶν βιομηχανικῶν πόλεων Μαγκεστρίας, Γλάσκου, Νοττιγκάμης, κ.τ.λ. ἔστειλαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τὰ ὡραῖα ἔργα των· πλὴν καὶ οἱ 65 οὗτοι ἀξίζουν πᾶν γέρας, πάντα ἔπαινον τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἕκαστος αὐτῶν εἶναι θρίαμβος διὰ τὴν Ἀγγλίαν· ἑκάστου τὰ κρεμάμενα ἔργα εἶναι τρόπαιον τὸ ὁποῖον ἐκέρδισεν εἰς τὸ παιδίον τῆς εἰρήνης, σύμβολον τῆς ἡσυχίας, εὐημερίας καὶ προόδου τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς ταύτης φυλῆς, τῆς ὁποίας ποῖος δὲν εἶναι ζηλωτής;

Ἐσκέφθητε ποτὲ τί εἶναι ἐτησίως 36 ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν βαμβακοϋφάσματα, τὰ ὁποῖα ὁ τόπος οὗτος παράγει; Εἶναι ἀξίας 720 ἑκατομμυρίων σελινίων. Ἂν δὲ λάβετε ὡς μέσον ὅρον τὴν τιμὴν τῆς ὀργυιᾶς τῶν ὑφασμάτων τούτων πρὸς 8 πέννας (τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ) ἔχετε 1,080,000,000 ὀργυιάς, δηλ. ἡ Ἀγγλία κατασκευάζει βαμβακοϋφάσματα τριακοντάκις μεγαλήτερα τῆς περιφερείας τῆς σφαίρας μας.

Ὁ βάμβαξ, τοῦ ὁποίου τόσον ἐκτεταμένον ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ὑφάσματα, ἀλλὰ ἐξοδεύεται πολὺ καὶ διὰ τὰ νήματα. Ἡ Ἀγγλία χορηγεῖ σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Ἤπειρον, τὴν πέραν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλὲ, νήματα πάσης ποιότητος. Τὸ δὲ νῆμα τοσαύτην περιποίησιν λαμβάνει εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὥστε μία λίτρα βάμβακος, παράγει νῆμα μήκους 165 ἀγγλικῶν μιλίων. Ἂν οἱ ἰδιότροποι οὗτοι ἄνθρωποι ἐκ συμφώνου τὰς 550 ἑκατομμυρίων λίτρας βάμβακος, τὰς ὁποίας ἐτησίως ἐξοδεύουν, μετεσχημάτιζον εἰς νῆμα, ἤθελον ἀποτελέσει μῆκος 90,750,000,000 μίλια νήματος, ἤγουν ἀπόστασιν εἰκοσιπεντάκις περίπου μεγαλητέραν 3,780,000,000 ἀγγλικῶν μιλίων, ἤτοι τὸ ἄθροισμα τῶν ἀποστάσεων ὁμοῦ τῶν 8 πλανητῶν τοῦ συστήματός μας ἀπὸ τὸν ἥλιον.*

Ἡ ἀνωτάτη ποιότης τοῦ νήματος τῆς Ἀγγλίας παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἐθνῶν (ἐκτὸς τῶν Ἰνδιῶν) εἶναι γίγας πρὸς βρέφος· διότι τ' ἄλλα ἔθνη μόλις σχηματίζουν νῆμα μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 250 ἢ 300, τὸ δὲ τῆς Ἀγγλίας, ἀφοῦ ἔφθασε μέχρι τοῦ 400 ἢ 600 καὶ μέχρι τοῦ 1,400, ἤδη μ' ἔκπληξίν μας βλέπομεν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Θωμᾶ Basley νῆμα μέχρι τοῦ μυθώδους ἀριθμοῦ 2,070.

Κατ' ἐμὲ καὶ καθ' ὑμᾶς, Κύριοι, ὁ ἀριθμὸς οὗτος εὗρε πλέον τὸν τελευταῖον ὅρον τῆς λεπτότητος, καὶ ὅμως ἂς ἑτοιμασθῶμεν εἰς νέαν ἔκπληξιν. Τὸ περίφημον ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Houldsworth, τὸ ὁποῖον σᾶς εἶχον ἀναφέρει εἰς τὴν περιγραφήν μου τῆς Μαγκεστρίας, ἐξέθηκε τεμάχιον **μουσελινίου** κατασκευασθὲν ἀπὸ νῆμα ἀριθμοῦ 5,408, ὅπερ θεωρεῖται τὸ λεπτότερον μέχρι τοῦδε ἐξυφανθὲν, τὸ λεπτότερον καὶ αὐτῆς τῆς λεπτουργοῦ καὶ εὐδιαλύτου ἀράχνης, τὸ λεπτότερον, ἂν θέλετε, καὶ ἐκείνου ὅπερ ἡ Ἐργάνη Ἀθηνᾶ κατασκεύασεν ὅτε ἐνίκησε καὶ μετέβαλε τὴν Ἀράχνην εἰς τὸ ὁμώνυμον ζωΰφιον.

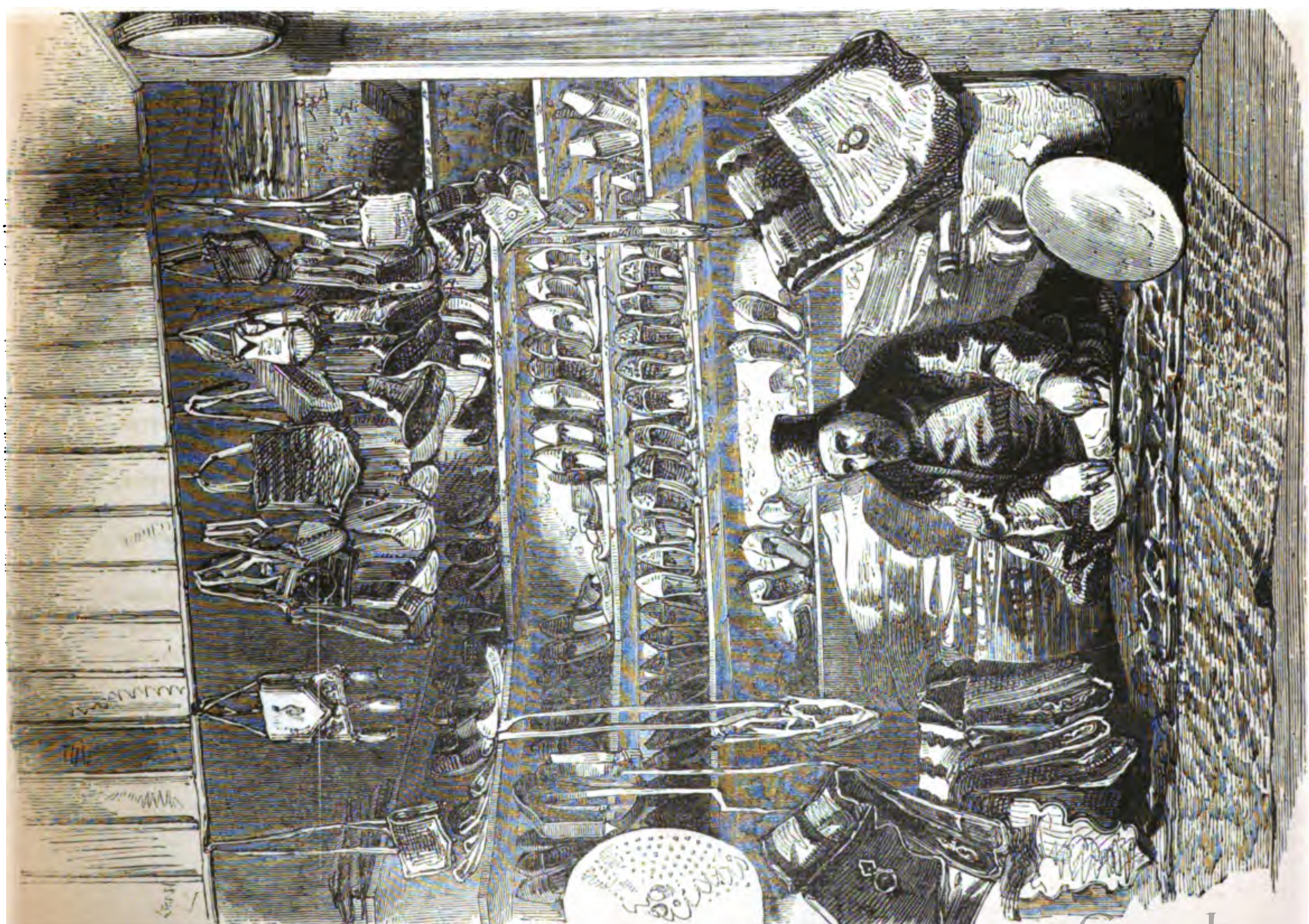
Ἀρχίσαντες μὲ τοιοῦτο προοίμιον περὶ τῆς σημερινῆς χρήσεως τοῦ βάμβακος, δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τοῦ μεγαλείου τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἄξια μεγαλητέρας ἐκπλήξεως. Καὶ βέβαια οἱ προπάτορές μας ἐγνώριζον τὸν βάμβακα, ἔκαμνον μεγίστην χρῆσιν αὐτοῦ, ἐμπορεύοντο αὐτὸν μ' ὅλα τ' ἀνατολικὰ ἔθνη καὶ μᾶς ἀφῆκαν ἀρκετὰς ἱστορικὰς περιγραφὰς περὶ τῶν ὅσα ἐξ αὐτοῦ κατεσκεύαζον, πλὴν ἀφθονίαν, ταχύτητα κατασκευῆς, εὐθηνίαν καὶ κυκλοφορίαν, ὡς σήμερον, ἀδύνατον νὰ εἶχον, ἐκτὸς ἂν ἐγνώριζον καὶ ἐκεῖνοι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀτμοῦ, ἂν εἶχον ὅλας τὰς σημερινὰς μηχανὰς καὶ ὅλην τὴν ἀφθονίαν τοῦ σιδήρου καὶ τῶν γαιανθράκων, πρώτιστα στοιχεῖα ἅτινα ἔκαμαν τὴν Ἀγγλίαν νὰ ὑπερπηδήσῃ ὅλων τῶν ἐθνῶν τὸ βαμβακοεμπόριον.

Δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ μηχανὴ δύνα-

* Ὁ Ἑρμῆς ἀπέχει 37,000,000 ἀγγλικὰ μίλια, ἡ Γῆ 96,000,000, ἡ Δήμητρα 262,000,000, ὁ Κρόνος 890,000,000, ἡ Ἀφροδίτη 68,000,000, ὁ Ἄρης 142,000,000, ὁ Ζεὺς 485,000,000, ὁ Οὐρανὸς 1,800,000,000.

168

169

X

173

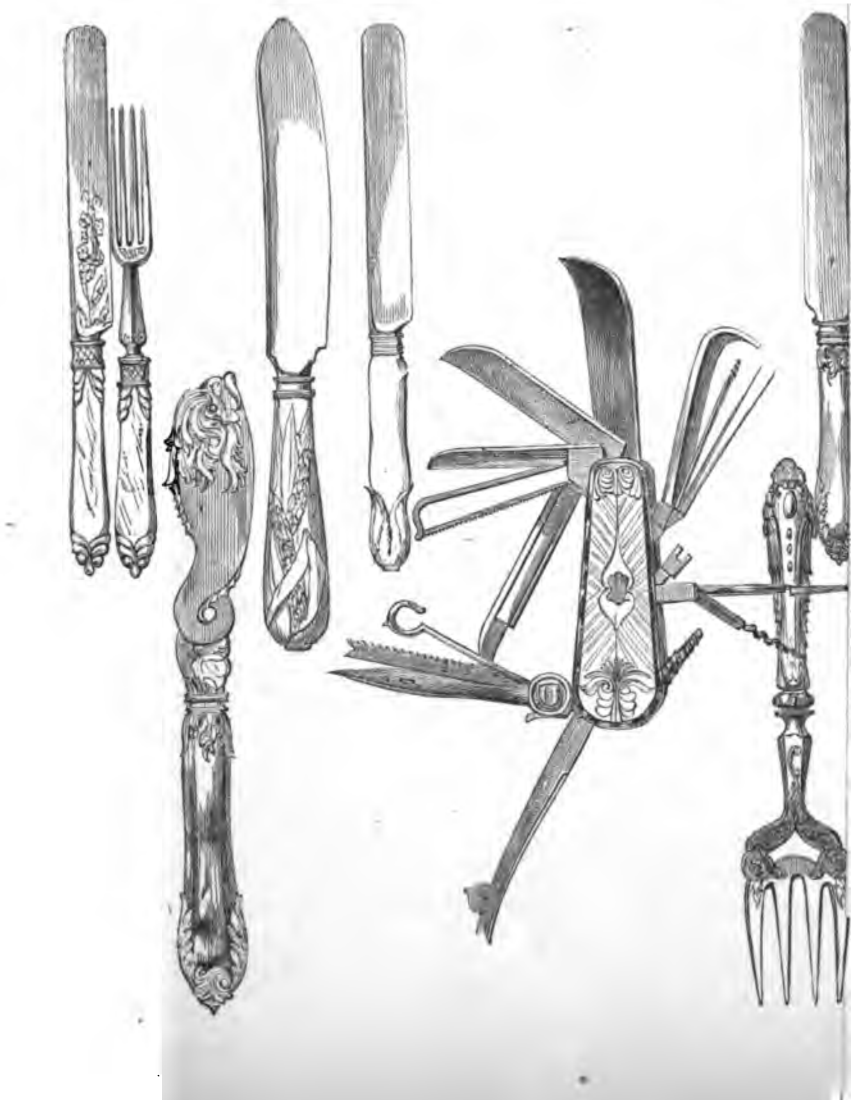

κά-
νῶς
utz
ἰνι-
λις
ρτα
λὰ
ιῶν
γίᾳ
ιυ-
21,
της

ω-
ῶν
ω-
εν.
ιεν
ὺς
ιεν
ιεν
6
τᾷ
ιεν.
Τὸ
ῆς
ὺς
μ-
πὸ
τὰ
ώ-
όν
οι-
α-
ια,
λι-
βά-
λ-
ῖα
να
τὰ
ῖς
ὺς
καὶ
τὰ
ος
τὸ
κά-
ον,
ὸν
ες

173

κά-
γῶς
utz
ἰνι-
λες
ρτα
λλὰ
ρῶν
χίᾳ
ου-
21,
της

ω-
ιῶν
τω-
εν.
μεν
οὺς
μεν
μεν
6
τᾷ
μεν
Τὸ
ῆς
οὺς
μ-
πὸ
τὰ
ώ-
ὸν
οι-
α-
ια,
λι-
βά-
λ-
ῖα
να
τὰ
ῖς
ὺς
καὶ
τὰ
ος
τὸ
ά-
ον,
ὸν
ες

ται πάντοτε νὰ κατασκεύασῃ νηματοΰφασμα λεπτότερον τοῦ κατασκευαζομένου διὰ τῶν δακτύλων, διότι ἐξ ἐναντίας εἴδομεν ὑφάσματα χειρὸς ὑπερβαίνοντα τῆς λεπτοτέρας μηχανῆς τὴν ἐργασίαν, πλὴν ἐγένετο χρεία μεγάλου μόχθου, καὶ ἐνῷ διὰ τῶν δακτύλων ἀπαιτεῖται περισσότερος χρόνος διὰ νὰ κατασκευάσῃ τις ὀλίγας ὀργυιάς, ἡ Μαγκεστρία εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δύναται νὰ περιτυλίξῃ διὰ τῶν μηχανῶν της τὴν ὑδρόγειον καὶ νὰ μεταβάλῃ τὸν μέγαν τοῦτον πλανήτην ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν εἰς μέγα κουβάριον.

Οἱ σημερινοὶ δὲν ἀμφιβάλλουν διόλου ὅτι κομμάτιον ὑφάσματος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἦτον ἴσον ἢ ἀνώτερον τοῦ σημερινοῦ, πλὴν σοὶ ἀντιπαρατάσσουν τὴν κυκλοφορίαν, ταχύτητα τῆς ἐργασίας, τὴν ἀφθονίαν καὶ τὸ εὔωνον. Ὁ Ἄγγλος δύναται νὰ σοὶ εἴπῃ, ὅτι ἂν εἰς τῆς βασιλίσσης του τὴν κεφαλὴν ἤρχετο ἡ φαντασιοπληξία, νὰ καλύψῃ ὑπὸ μίαν σκηνὴν τοῦ ἰδίου ὑφάσματος ὁλόκληρον τὴν νῆσον τῆς Ἀγγλίας, ἀπὸ τὰ βορειότερα μέρη μέχρι τῶν νοτιωτέρων, ἡ ὑπόθεσις ἤθελεν εἶσθαι ὀλιγοχρόνιος ἐργασία, ἤθελεν εἶσθαι διασκέδασις, ἐνῷ ἂν ἡ ἰδία φαντασιοπληξία προσέβαλλε τὸν Νέρωνα, μόνον διὰ νὰ καλύψῃ τὴν Ῥώμην ἤθελεν εἶσθαι τιμωρία, ἤθελεν ὑποβάλει τὸν λαὸν τῆς Ἰταλίας εἰς ἔργον τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἤθελε περαιωθῇ.

Αἱ γνῶμαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅτι ἡ βύσσος ἦτον ὁ βάμβαξ ἢ τὸ λινάριον τῶν σημερινῶν, εἶναι τόσον ἀμυδραί, ὥστε οἱ σημερινοί, καί τοι ἔγραψαν πλεῖστα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀποσύρονται προφασιολογικώτατα τῆς γνωμοδοτήσεως καὶ οὐδὲν θετικὸν μᾶς ἀφίνουν. Τφόντι, ὁ μὲν φέρει τοὺς λόγους τοῦ Ἀρριανοῦ "Ἐσθῆτι δὲ Ἰνδοὶ λινέῃ χρέονται κατά περ λέγεται Νέαρχος λινόν τι ἀπὸ τὸ δένδρον" (σελ. 179, ἔκδοσις Η Στεφ.), ὁ δὲ τοὺς λόγους τοῦ Πολυδεύκους "Καὶ μὲν καὶ τὰ βύσσινα, καὶ ἡ βύσσος λινόν τι εἶδος παρ' Ἰνδοῖς, ἤδη καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἀπὸ ξύλον τι ἔριον γίγνεται (Ὀνομαστ. βιβλ. 8 κεφ. 17), ἄλλος τοὺς τοῦ Ἡροδότου (βιβλ. 2, κεφ. 86) ὅστις ἀναφέρει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐκάλυπτον τὰ πτώματα μὲ ὑφάσματα ὑφασμένα μὲ βύσσον, καὶ βεβαιοῖ ὅτι τὸ λινάριον τῶν σημερινῶν ἦτον ἡ βύσσος, ἄλλος πάλιν ἀναφέρει χωρία τινα καὶ μεθερμηνεύει τὴν βύσσον διὰ τοῦ βάμβακος, ἕτερος ἀποδεικνύει ὅτι διὰ τῆς λέξεως βύσσος ἐκάλουν καὶ τὸ λινάριον καὶ τὸν βάμβακα. Τὸ τελευταῖον νομίζομεν ὅτι εἶναι ὀρθώτερον τῶν λοιπῶν, τουτέστι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον δύο εἴδη βάμβακος, τὸν κυρίως βάμβακα καὶ τὸ τῶν βαρβάρων γοσίπιον, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ λινάριον, ἀμφότερα δὲ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν μοναδέλφιαν καὶ πολυανδρίαν τοῦ Λιναίου καὶ ἀμφοτέρων τὸν καρπὸν ἐκάλουν ξύλον. Τὰ δύο ταῦτα εἴδη ὠνόμαζον κοινῶς βύσσον, λέξιν παραγομένην ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ butz τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Φοίνικας. Ὁ Κ. Οὐΐλλιαμ Σμὴθ λέγει, ὅτι ἡ Ἦλις κατὰ τὸν Παυσανίαν παρήγαγε μεγάλην ποσότητα βύσσου, ἥτις δὲν ἦτο κατωτέρα τῆς ἑβραϊκῆς, ἀλλὰ ὄχι τόσον ξανθή, καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες τῶν Πατρῶν ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀπὸ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ αὐξάνουσαν βύσσον κατασκευάζουσαι κεκρυφάλους, εἶδος καλύπτρας τῶν γυναικῶν (Παυσ. 21, § 7), καὶ κεκρυφαλόπλοκα, εἶδος δικτύων ἐπίσης διὰ τὰς γυναῖκας.

Εἶναι καὶ θέλει εἶσθαι ἀδύνατον νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ποιότητα τῶν ἐκ τῶν δύο τούτων εἰδῶν κατασκευαζομένων τότε ὑφασμάτων. Ἐκ τῶν σωζομένων περιγραφῶν οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν. Πρέπει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας νὰ ἔχωμεν ἐνώπιόν μας, νὰ μετρήσωμεν καὶ ἐξετάσωμεν τοὺς μίτους καὶ τὴν λεπτότητα των, διὰ νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς διαρκείας καὶ ποιότητος αὐτοῦ· γνωρίζομεν ὅτι ὕφασμά τι, βαμβακερὸν ἢ λινόν, μετὰ 5 ἢ 6 ἔτη, ἀφοῦ μάλιστα πλυθῇ, σήπεται καὶ καταντᾷ ἄγνωστον. Πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν τὴν τέχνην ἐκ τῶν μὴ σωθέντων λειψάνων. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης, τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἔπρεπε κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους νὰ ὑπῆρχον πλεῖστα εἴδη λινοβαμβακερῶν ὑφασμάτων, ὅπερ βεβαιούμεθα καὶ ἀπὸ τὰς ὀνομασίας των. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι εἶχον τὰ χειρόμακτρα, τὰ ἐκμαγεῖα ἵνα σπογγίζωνται οἱ τρώγοντες, καὶ οἱ νιπτόμενοι, τὴν ὀθόνην, λεπτὸν λινὸν ὡς τῶν μανδυλίων, τὸν φώσωνα, χονδρὸν λινὸν ὅμοιον σχεδὸν μὲ τὰ domestiques, τὸν ἑανόν, λεπτότατον ὕφασμα ὅμοιον μὲ τὰ ζακονέτια, τὰ ἱμάτια, λέξιν γενικὴν διὰ τὰ ἐλαφρὰ καλύμματα τῶν κλινῶν, τὰ σινδόνια, τὰ καλύμματα τῶν νεκροκραββάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν βαμβακερὰ καὶ συχνάκις μάλλινα, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ, καὶ τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον πορφυρᾶ, ἁλουργά, κροκωτά, ὀμφάκινα (pale-vert), ὡς ἐκ τῶν διαφόρων χρωμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἐβάφοντο· ἐπλύνοντο δὲ ἀπὸ τοὺς πλυνεῖς ἢ στιβεῖς, ὡς σήμερον λευκαίνονται ἀπὸ τοὺς λεγομένους bleacher, καὶ ὠνομάζοντο εὔπλυνῆ καὶ εὔστιπτα ὅταν ἦσαν τέλεια καὶ ἠδύναντο νὰ τὰ φέρωσιν εἰς τὴν ἀγοράν· τὰ ἐκ λινοῦ ἢ βάμβακος ὑφάσματα, ὡς τῶν σημερινῶν τὰ sheetings, ἢ τὸ φᾶρος, ὕφασμα λεπτότατον τὸ ὁποῖον ἴσως δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν μὲ τὰ twills τῶν Ἄγγλων, τὴν ἀμπεχόνην, μέγαν πέπλον λεπτότατον τὸν ὁποῖον ἔθετον ἄνω ὅλων τῶν φορεμάτων αἱ γυναῖκες

ὁμοίαν σχεδὸν εἰς τὴν ἀφὴν μὲ τὰς σημερινὰς λεπτὰς μουσελίνας.

Οὐδὲν σχεδὸν ἐστερεῖτο ὁ κόσμος ἐκεῖνος καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν εἰρημένων πρέπει νὰ εἶχεν ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τιμὰς ὡς τῶν σημερινῶν, δηλ. ἦσαν ἀνάλογα πάντοτε τῆς χρήσεως, τῆς ἀγορᾶς, καταναλώσεως καὶ ἐξαγωγῆς τόπου τινὸς, καὶ ἦσαν ἀνάλογα τῶν ἐπιλοίπων μαλλίνων καὶ κεντητῶν ὑφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐν παρόδῳ θέλομεν ἀναφέρει, καὶ κατώτερα τῶν σημερινῶν μόνον κατὰ τὴν ταχύτητα τῆς κατασκευῆς, τὴν ἀφθονίαν, ἴσως καὶ τὸ εὔωνον. Τὰ τελευταῖα ταῦτα τρία προσόντα καθιστοῦν ἀδιαφιλονείκητον τὴν ὑπεροχὴν τῶν νεωτέρων βαμβακολίνων ὑφασμάτων, ἂν ὑποθέσωμεν αὐτὰ ἴσα κατὰ τὴν κατασκευὴν μὲ τὰ τῶν ἀρχαίων (μολονότι οἱ σημερινοὶ καὶ κατὰ τοῦτο λέγουσιν ὅτι ὑπερέχουν)· πᾶσα δὲ σύγκρισις μεταξὺ τῶν εἰς τὸ ἄνθος τῆς τεχνικῆς ζωῆς τῶν σημερινῶν ὑφασμάτων, καὶ τῶν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ἀποβιωσάντων καὶ οὐδὲν ἴχνος ἀφησάντων, εἶναι μάταιος.

Τῆς Γαλλίας τὸ βαμβακοεμπόριον καὶ τὰ ἐκ τοῦ εἴδους τούτου παραγόμενα ὑφάσματα εἶναι οὐσιωδῶς ὑποδεέστερα τῆς Ἀγγλίας. Οἱ δύο οὗτοι λαοὶ, οἱ τόσον διαφέροντες καὶ διαφερόμενοι εἰς ὅλα, δὲν συνηγωνίσθησαν εἰς τὸ βαμβακοεμπόριον παρὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ συναγωνισμὸς ὁ τῆς Γαλλίας, ἥτις τὸ μεγαλήτερον ποσὸν τοῦ βάμβακος, τὸ ὁποῖον ἐτησίως μεταχειρίζεται, εἶναι 132,000,000 λίτραι.

Τῳόντι, ἡ Γαλλία κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος δὲν εἰσῆξεν εἰμὴ 14,000,000 λίτρας βάμβακος, τὸ 1815 τὸ ποσὸν τῆς εἰσαγωγῆς ηὔξησεν εἰς 36,000,000 λίτρας, τὸ 1823 ἀνέβη εἰς 45,000,000, τὸ 1824 εἰς 61,000,000, τὸ 1833 εἰς 78,000,000 καὶ ἀπὸ τοῦ 1843 τὸ ποσὸν τοῦτο ἔφθασε μέχρι τοῦ εἰρημένου ἀριθμοῦ 132,000,000 λιτρῶν.

Ἡ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος αὔξησις αὕτη εἶναι πρόοδος λαμπρὰ, εἶναι πρόοδος περίπου ἑβδομήκοντα τοῖς ἑκατόν· πλὴν ἐνθυμηθεῖτε καὶ τὸ μέγα ποσὸν τῆς Ἀγγλίας, τὰς 550,000,000 λίτρας, τὸ τετράκις μεγαλήτερον αὐτοῦ, καὶ θέλετε ἰδεῖ ἀμέσως τὴν διαφοράν. Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη ἀποβαίνει ἔτι μᾶλλον ἐπαισθητὴ ὅταν παραβάλωμεν καὶ τὰς τιμὰς τῶν κατασκευαζομένων εἰδῶν εἰς ἀμφότερα τὰ κράτη. Τῆς Ἀγγλίας εἶναι εὐθηνότερα καὶ θέλουν εἶσθαι καὶ ἂν ἡ Γαλλία δαπανήσῃ τὸ αὐτὸ ποσὸν βάμβακος, ὁποῖον καὶ ἡ Ἀγγλία, καὶ ἂν παράξῃ τὴν αὐτὴν ἀφθονίαν νηματοϋφασμάτων, διότι αἱ μηχαναί της καὶ τὰ ἐργοστάσιά της μὴ ἔχοντα τὸν σίδηρον τῆς Ἀγγλίας θέλουν ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ δαπανᾷ πάντοτε μεγαλήτερα ποσὰ διὰ τὴν κατασκευήν των καὶ διότι οὐ μόνον δὲν ἔχει τοὺς γαιάνθρακας τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλε βαρεῖς δασμοὺς ἐπ' αὐτῶν χάριν τῶν δασῶν καὶ τῶν κυρίων αὐτῶν.

Μ' ὅλην τὴν δυσαναλογίαν τῶν δύο τούτων ἐθνῶν τοῦ κόσμου, μ' ὅλην τὴν φαινομένην καθαρῶς ὑπεροχὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸ βαμβακοεμπόριον ἐν γένει, ὑπάρχει εἰς τὴν Γαλλίαν κλάδος τις τὸν ὁποῖον τὰ τέκνα τῆς Ἀλβιόνης δὲν ἐδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν ἔτι· εἶναι δὲ τὰ τυπωμένα ὑφάσματα ἢ κοινῶς **τσίτια** καὶ **μουσελίναι**. Τὰ ἐργοστάσια τῶν Κυρίων Δόλφους Μίεγ, Χάτμαν, Ὀδιὲ, Γκρὼ, Ῥωμὰν καὶ Συντρ. καὶ τὸ τῆς Alsace τοῦ Κ. Ζουπουὶ εἶναι ἀπαράμιλλα, πρὸ πάντων διὰ τὰ τῶν στερεῶν χρωμάτων. Ταῦτα ἀντιγράφουν καὶ μιμοῦνται οἱ Ἄγγλοι συχνάκις, μάλιστα ἐνθυμοῦμαι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1850, ὅτε ἤμην εἰς Μαγκεστρίαν, πολλὰ τῶν Ἑλληνικῶν καταστημάτων δίδοντα σχέδια εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῆς πόλεως ταύτης, τὰ ὁποῖα ἔστελλον εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα 9/8 **Γαλλικὰ σχέδια**. Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ τσίτια ταῦτα εἶναι πολὺ ἀκριβέστερα εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι πολλάκις καταντοῦν 3 φράγκα τὸ μέτρον, ἐνῷ μόνον μὲ 15 σελίνια εἰς Μαγκεστρίαν δύνασαι ν' ἀγοράσῃς ἓν κομμάτιον 24 ἢ 25 μέτρων φέρον λαμπρὰ χρώματα.

Φοβερὸς καὶ μέγας ἀνταγωνιστὴς τῆς Ἀγγλίας σήμερον δὲν εἶναι πλέον ἡ γείτων αὐτῆς Γαλλία, ἀλλ' ἡ εἰς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ, ἡ εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον Ἀμερική. Ἡ ἰδία τάσις, τὸ ἴδιον αἷμα, τὸ αὐτὸ φλέγμα καὶ ἡ αὐτὴ βραδύτης καὶ σκέψις διὰ τὴν σύλληψιν ἰδέας τινὸς, καὶ ἡ αὐτὴ πάλιν γοργότης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς χαρακτηρίζουν τὰ δύο ταῦτα μονότονα εἰς τοὺς τρόπους των ἔθνη. Ἡ ῥὶς τοῦ ὑπερηφάνου Ἄγγλου ἐκεῖ εὑρίσκει τὸν σκόπελόν της. Δὲν τολμᾷ πλέον νὰ ἐκφράσῃ τόσον ἀγερόχως **Εἶμαι Ἄγγλος**. Ἐκεῖ ὁ προβλεπτικὸς νοῦς τῆς Ἀγγλίας διορᾷ μέγαν καὶ φοβερὸν ἀντίπαλον, μόνον ἱκανὸν ἐν ἡμέρᾳ τινὶ νὰ ταράξῃ τὴν μακαριότητα καὶ εὐδαιμονίαν ἥτις ὑπάρχει σήμερον ἐν ἑαυτῇ.

Ἡ πλουσία αὕτη ἐκτεταμένη χώρα, ἥτις ἐπέπρωτο νὰ διεκφύγῃ τὰ ὄμματα τῶν Σεσωστρίδων, τῶν Μεγάλων Ἀλεξάνδρων, τῶν Σκιπιώνων καὶ τῶν Καισάρων, τῶν μεγάλων κατακτητῶν οἵτινες ἔρριπτον τὸ βλέμμα καὶ εἰς τὰ μικρότερα πολύχνια τοῦ τότε κόσμου, αὕτη, λέγω, τὴν ὁποίαν τόσον μυστηριωδῶς ἡ φύσις διὰ τόσους αἰῶνας ἄφησε νὰ καταβιβρώσκεται καὶ κατασπαράσσεται ἀπὸ

τοὺς γυμνοὺς καὶ ἀνθρωποφάγους κατοίκους της, αὕτη ἅμα ἐβάδισεν ἅπαξ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἀπέβαλε τὸ πολυχρόνιον κάλυμμα τῶν ὀφθαλμῶν της, εἶδε καλλίτερον ἀπὸ τοὺς εἰς τὸ φῶς γεννηθέντας καὶ αὐξήσαντας τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ διατρέξῃ, καὶ θέσασα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοὺς Βασιγκτῶνας τοὺς Φραγκλίνους ἔδραξε μὲ χεῖρα στιβαρὰν τὴν πρόοδον ἀπὸ τὴν κόμην καὶ οἰκειώθη μετ' αὐτῆς, ὅθεν μέλλον αὐτῆς εἶναι ἡ πρόοδος καὶ ἡ τύχη τῆς προόδου. Μιμεῖται τὰ καλὰ καὶ δὲν φθονεῖ ἂν δὲν ἦναι ἐφευρετής των. Ἀνταμείβει ἁδρῶς ὅλους τοὺς ἐνδόξους ἄνδρας, καί τοι δὲν εἶναι τέκνα της· χορηγεῖ τὰ πλούτη αὐτῆς χωρὶς νὰ τὴν μέλῃ ὅτι θέλουσιν ἐξαντληθῇ ὅ,τι δὲν ἔχει, τὸ πρόσωπόν της δὲν ἐρυθριᾷ νὰ τὸ ζητήσῃ, μάλιστα καὶ νὰ τὸ ἀπαιτήσῃ. Τοιαύτη εἶναι ἡ γῆ, ἡ γονιμωτάτη μήτηρ τοῦ βάμβακος, ἡ ἀληθὴς πηγὴ αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Εὐρώπη ὀφείλει μέγα μέρος τῆς εὐδαιμονίας της.

Τίς ἤδη ὁ τόσον ἀμβλύνους διὰ νὰ μὴ ἐννοήσῃ ὅτι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι διοικούμεναι μὲ τὸ καλλίτερον τῶν πολιτευμάτων, ἄξιον τοῦ Ἀμφικτυωνικοῦ μας συμβουλίου, αἱ παράγουσαι ἀφθονώτατον σίδηρον, τὸν ὁποῖον ἤδη ἐργάζονται 600 ἢ 700 ἐργοστάσια, καὶ περίπου 4,000,000 τόνους γαιανθράκων ἐτησίως, αἱ ἔχουσαι ἀφθονίαν ὑδάτων καὶ παντὸς μετάλλου, θέλουν ποτὲ ἔχει τὰ πρωτεῖα διὰ τὰ βαμβακοϋφάσματα;

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον δὲν ἔστειλεν εἰμὴ ὀλίγα ἀσήμαντα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα διερχόμενός τις καὶ βλέπων ἴσως θέλει μειδιάσει, πλὴν ἔστειλε τὰ ὡραιότερα δείγματα τοῦ βάμβακος, τοῦ σιδήρου, τῶν γαιανθράκων της, τὰ ὁποῖα εἶναι ἴδια σύμβολα, ὡς τὸ τόξον, ὁ μῦς καὶ ὁ βάτραχος τῶν Αἰθιόπων. Χάριν περιεργείας προσθέτομεν ἐνταῦθα τοὺς ἑπομένους ἀριθμοὺς τῶν διαφόρων ὑφασμάτων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τοὺς ὁποίους δανειζόμεθα ἔκ τινος αὐθεντικῆς καταγραφῆς τῆς Βασιγκτῶνος δημοσιευθείσης τὸ 1850.

	Λίραι στερλίναι.	Dollars.
Κεφάλ. καταβεβλημένα, λ. στ.	106,000,000=	530,000,000
Πρώτισται ὗλαι διὰ κατασκευὴν	110,000,000=	550,000,000
Χειροτεχνήματα „ .	58,000,000=	240,000,000
Ἀξία τῶν κατασκευασθεισῶν διὰ μηχανῶν πραγματειῶν .	204,000,000=	1,020,000,000
	478,000,000=	2,340,000,000

Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν ὑπολογίζεται ὑπὲρ τοὺς 1,050,000.

Ἀρχαιόταται μητέρες τοῦ βάμβακος εἶναι ἡ Ἰνδία καὶ ἡ Αἴγυπτος. Αἱ χῶραι αὗται φέρουσι σημασίαν ἐπίσημον ὡς τὴν Ἀμερικὴν οὐ μόνον εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου ὅλου, ἀλλὰ καὶ πλέον ψηλαφητὴν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Ἂς παραλείψωμεν πρὸς τὸ παρὸν τὴν γῆν τῶν Πυραμίδων, περὶ ἧς ἀλλαχοῦ θέλομεν λάβει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσωμεν, καὶ ἂς ῥίψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἰς αὐτὰς τὰς Ἰνδίας, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ πολιτισμὸς ἀείποτε ἔῤῥευσε καὶ ἔκτοτε διατρέχει τὴν σφαῖραν ταύτην ἀπὸ κράτος εἰς κράτος, καὶ τῆς ὁποίας πᾶν τεχνούργημα οὐδὲ τὸ κανονικὸν καὶ ἁπλοῦν τῶν Ἑλλήνων φέρει, οὐδὲ τὸ βαρυποίκιλτον καὶ περιπεπλεγμένον τῶν Εὐρωπαίων, οὐδὲ τῶν Σινῶν τὰ ξενότροπα καὶ φαντασιώδη σχέδια, ἀλλ' ἐθνικόν τινα χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον οὐδ' ὁ αἰὼν δύναται ν' ἀλλοιώσῃ, οὐδ' ἡ συνήθεια τῶν κατακτητῶν, οὐδ' ἡ συῤῥοὴ ξένων, ὅστις διατηρεῖται αναλλοίωτος καὶ σταθερὸς ὡς αἱ Παγῶται αὐτῆς, ὡς αἱ πάντοτε λευκαὶ κορυφαὶ τῶν Ἱμαλαίων της.

Ὁ βάμβαξ τῶν Ἰνδιῶν παραβαλλόμενος πρὸς τὸν τῆς Ἀμερικῆς διαφέρει κατὰ τὴν σιμότητα τοῦ δένδρου καὶ ὀλίγον κατὰ τὸ χονδροειδὲς τῆς ποιότητος, πλὴν ἡ διαφορὰ εἶναι τόσον μικρὰ, ὥστε καταντᾷ ἀσήμαντος. Αἱ γαῖαι τῆς Ναγπὸρ, τῆς Μπεράρ, τῆς Σουρὰτ, τοῦ Κοϊμβατὸρ καὶ τῆς Tinnivelley ἦσαν γνωσταὶ πρὸ ὀλίγων χρόνων εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἐμπόριον ὡς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἡ Ἀγγλία ἠγόραζε τὸν ἀσιανὸν βάμβακα μὲ περισσοτέραν προθυμίαν, πλὴν, ὅταν ἤρχισαν νὰ τὸν στέλλωσι πολὺ ἀκάθαρτον καὶ νοθευμένον, ἔχασε τὴν ὑπόληψίν του καὶ ἔκτοτε ὁ τῆς Ἀμερικῆς θεωρεῖται προτιμότερος. Τούτου ἕνεκα ἐδοκίμασαν φυτείας βάμβακος τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὰς Ἰνδίας, ὅστις μ' ὅλην τὴν διαφορὰν τοῦ κλίματος ἐπέτυχε πολὺ εἰς τὸ Candoish, Κοϊμβατὸρ καὶ Tinnivelley, ὅθεν τὸ παρελθὸν ἔτος 9,000 δέματα ἰνδοαμερικανικοῦ βάμβακος ἔφθασαν κατὰ πρῶτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν κερδοσκόπων τῆς Λιβερπούλης, τὰ ὁποῖα μεθ' ὅλων τῶν ἐξόδων των ἔρχονται μόνον τρεῖς ἥμισυ πέννας ἡ λίτρα, καὶ πωλοῦνται εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῶν ὑφασμάτων τῆς Μαγκεστρίας πρὸς 6 ἢ ἓξ ἥμισυ πέννας ἡ λίτρα, δηλ. μὲ ἀρκετὸν ὄφελος.

Ἐπιστήσατε, παρακαλῶ, ὀλίγον τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ μέγα τοῦτο κερδοσκοπικὸν σχέδιον τῆς Ἀγγλίας, ὅπερ ἄλλως τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνδιαφέρει.

Ὅτε εἶδεν ἡ Ἀγγλία ὅτι οἱ κατασκευασταὶ τῶν ὑφασμάτων δὲν ὑπελήπτοντο τὸν βάμβακα τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅστις ἄλλοτε ἤρχετο διὰ τῆς Σμύρνης, ἀλλὰ τὸν ἀμερικανικὸν, ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἀπεσκίρτησεν ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἔλαβε διαφορετικὴν ὁδὸν καὶ διεύθυνσιν, διεύθυνσιν τὴν ὁποίαν φοβεῖται μήπως μετὰ μεγάλην περιστροφὴν ζητήσῃ νὰ περιλάβῃ ἐντός της καὶ αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν, τότε αὕτη περιεπτύχθη μὲ τὰς δύο της χεῖρας καλλίτερον τὴν Ἰνδικήν. Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ζωὴ, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς θαλασσίου ταύτης ἀράχνης ἥτις οὐδεμίαν γωνίαν τῆς σφαίρας ἀφῆκεν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔθεσε τὸν ἱστόν της. Ὑπελόγισεν ὅτι ἂν ποτε ἡ Ἀμερικὴ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ χορηγῇ τὸν βάμβακα αὐτῆς, αἱ γαῖαι τῶν Ἰνδιῶν ἀρκοῦν νὰ ἀντικαταστήσωσιν αὐτόν. Τῳόντι μόνον τὸ Δαρβὰρ καὶ Βελγὸμ τῶν Ἰνδιῶν ἐξάγουν ἐτησίως 29,872 κανδεῖς, δηλ. 23,455,248 λίτρας (ὄντος τοῦ κανδύος 784 λίτρας), χωρὶς ν' ἀριθμήσωμεν τὸ Σαλὲμ, τὸ Μαδρὰς, τὸ Κοϊμβατὸρ, τὸ Ἀσσὰμ καὶ Μουλμεΐν, τὴν Βόρνεον, τὴν Σουμάτραν, τὴν Ταπροβάνην, τὴν Ἰάβαν καὶ πλείστας ἄλλας γονιμωτάτας γαίας. Ἂν λοιπὸν αἱ νέαι αὗται φυτεῖαι εὐδοκιμήσωσιν ὡς τὰ δείγματα τῶν 9,000 δεμάτων, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἐκαλλιέργησαν ἀγγλικαὶ χεῖρες ἀλλ' ἰνδικαὶ, ἡ Ἀγγλία ἐτελεσφόρησε τὸ μέγα σχέδιόν της. Προσθέσατε ἤδη τὸν σιδηρόδρομον τῆς Αἰγύπτου ἢ μᾶλλον τοὺς σιδηροδρόμους, τοὺς ὁποίους τόσον ποθεῖ καὶ τοὺς ὁποίους ὑποκινεῖ καὶ προσθέσατε τὰ σχέδιά της διὰ τὴν ἐξόρυξιν τῆς Σουέζης καὶ θέλετε ἀναγνώσει εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἐν κατόπτρῳ ὅτι ζητεῖ νὰ ῥίψῃ ἐφ' ἡμῶν βαρεῖαν γέφυραν, ἥτις, ἔχουσα τὰ θεμέλια χρυσᾶ, τὸ σῶμα σιδηροῦν καὶ τοὺς φύλακας Ἄργους μὲ ἀλωπεκὴν, νὰ μένῃ ἐπὶ τῶν νώτων μας ἐνόσῳ ζῇ καὶ ὑπάρχει.

Μὲ τὸ αὐτὸ ὄμμα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τὰ νηματοϋφάσματα καὶ τὸν βάμβακα τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, διότι ταῦτα ἀπολύτως ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰ προειρημένα. Τὸ Τζολλφερέϊν λ. χ. ἐξέθηκεν ἀρκετὰ δείγματα νηματοϋφασμάτων, ὡραῖα ὑφασμένα καὶ δεικνύοντα ἀρκετὴν πρόοδον τῆς τέχνης εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, πλὴν σημειώσατε ὅτι τὸ νῆμα δανείζεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὅτι εἰς τὴν Μαγκεστρίαν ὑπάρχει τετραπλάσιος ἀριθμὸς Γερμανικῶν καταστημάτων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Γερμανίας, ἀφ' ὅ,τι Ἑλληνικῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Τουρκίας, Αἰγύπτου καὶ Ἑλλάδος.

Ἡ Μαγκεστρία, τὸ Γλάσκον, ἡ Ἐδιμβούργη, ἡ Νοττιγγάμη, τὸ Βόλτων, τὸ Μανσφὶλδ καὶ ἄλλαι τινὲς πόλεις διαπρέπουσι διὰ τὰ τεχνουργήματά των μεταξὺ τῶν 26 ἐκθετῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἐξ αὐτῶν οἱ Κύριοι Berrie, Auld *καὶ* Mathieson *ἐξέθηκαν μουσελίνια παντὸς εἴδους μὲ τὰς γνωστὰς ἐκείνας ὀνομασίας εἰς τὸ ἐμπόριον, τὰς ὁποίας ἂς μᾶς συγχωρηθῇ νὰ διατηρήσωμεν, δηλ. εἰς τὰ χαρτία μουσελίνια τῶν* 12 *γιαρδῶν μήκους καὶ* 39 *δακτύλων πλάτους· Σακαρίλλας μουσελίνια· Σακαρίλλας μοὺλ μουσελίνια,* mull mouslin (*μοὺλ εἶναι εἶδος μαλακῶν καὶ λεπτῶν*)· *τῶν χαρτίων* Tarlatan mouslin, *Ταρλατὰν μουσελίνια· τ'* Arness *μουσελίνια, δι' αὐλαίας· τὰ* leno *μουσελίνια τῶν* 27 *δακτύλων καὶ* 12 *ὀργυιῶν* (*λένο εἶναι λεπτότερα καὶ διαφανέστερα ἀπὸ τὰ τῶν χαρτίων*), *τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται ὡς καλύμματα τῶν παραθύρων, διὰ νὰ ἐμποδίζωσι τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.*

Τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. J. H. Young, *τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στέλλονται εἰς τὴν Ἰνδικὴν, προσφέρει πολυποίκιλα εἴδη, ἐξ ὧν διεκρίναμεν τὰ κρέπια τὰ ἐπονομαζόμενα τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν πτηνῶν* (bird's-eye), *διάφορα μουσελίνια καὶ λεπτὰς πολυχρόους λάπεις* (lappets), *ἀπομιμήσεις τῆς Ἑλβετίας, καὶ τὰ πρὸς χρῆσιν τῆς Εὐρώπης ζακονέτια, καμβρίκια, τὰ μὲ βύσσινα πλινθία μουσελίνια, τὰ μὲ πλινθία ζακονέτια, κτλ.*

Ἐκ τῆς Νοττιγκάμης τρία μόνον ἐργοστάσια ἔπεμψαν 12 ἢ 13 ἔργα σχεδὸν μηδαμινὰ ἀπέναντι τῶν προσδοκουμένων ἐκ τῆς μεγίστης εἰς τὸ ἐμπόριον ἐχούσης σημασίας πόλεως ταύτης. Ταῦτα δὲ εἶναι τρίχαπτα καὶ λεπτότατον νῆμα χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν

Ὁμοίως ὀλίγα τῶν πολυαρίθμων ἐργοστασίων τῆς Μαγκεστρίας ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἔκθεσιν, διὸ καὶ δὲν ἀπηντήσαμεν τὴν ποικιλίαν καὶ ἀφθονίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐπεριμένομεν ἀπὸ τὴν καθέδραν ταύτην τοῦ ἐμπορίου. Τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Θωμᾶ Barley (*Βάρλεϋ*) *ὅπερ ἐξέθηκεν ὅλους τοὺς κυριωτέρους ἀριθμοὺς τῶν νημάτων καὶ τὸ τοῦ Κ.* Houldsworth *εἶναι τὰ γνωστότερα.*

Τσίτια ἐξέθηκεν ἡ πόλις αὕτη ὀλίγον ἀφθονώτερα. Ἡ τέχνη τοῦ βάφειν καὶ τυπόνειν ἐν Ἀγγλίᾳ ἔλαβεν ἀνάπτυξιν οὐχ ἧττον ἀξιοθαύμαστον τῆς λοιπῆς βιομηχανίας. Βέβαια δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα καιρὸν νὰ περιγράψωμεν τὴν ὠφέλιμον ταύτην τέχνην, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἥτις κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος δὲν παρῆγεν εἰμὴ μόνον 32,869,729 ὀργυιὰς τυπωμένων πανίων τὸ 1830 ἐπολλαπλασίασε τὸν

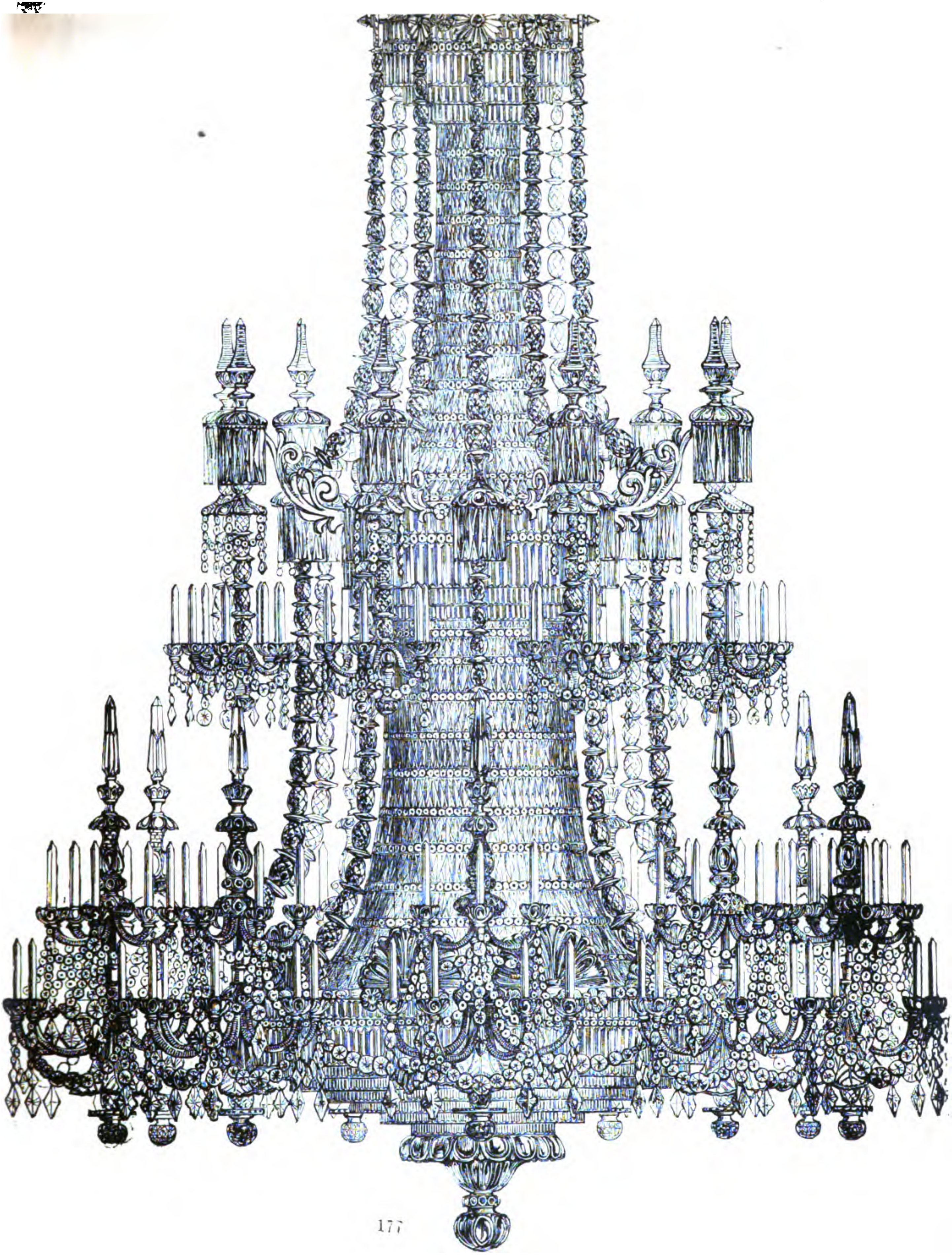

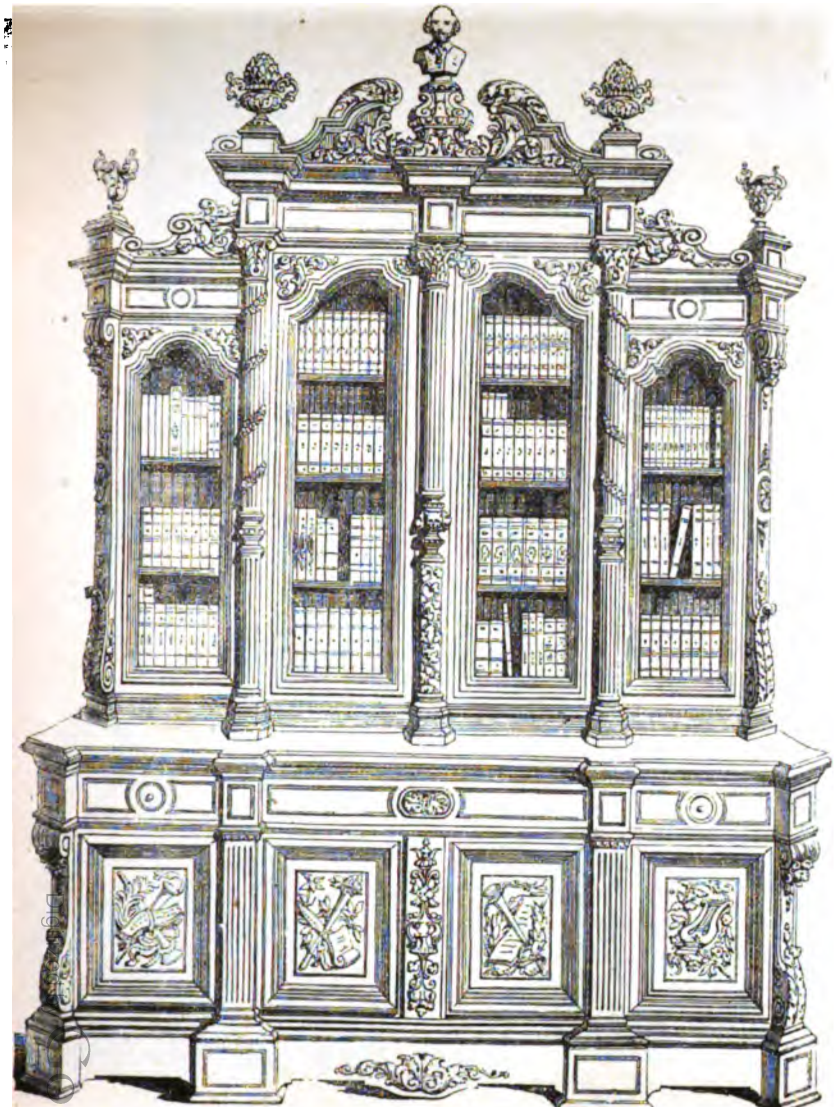
175

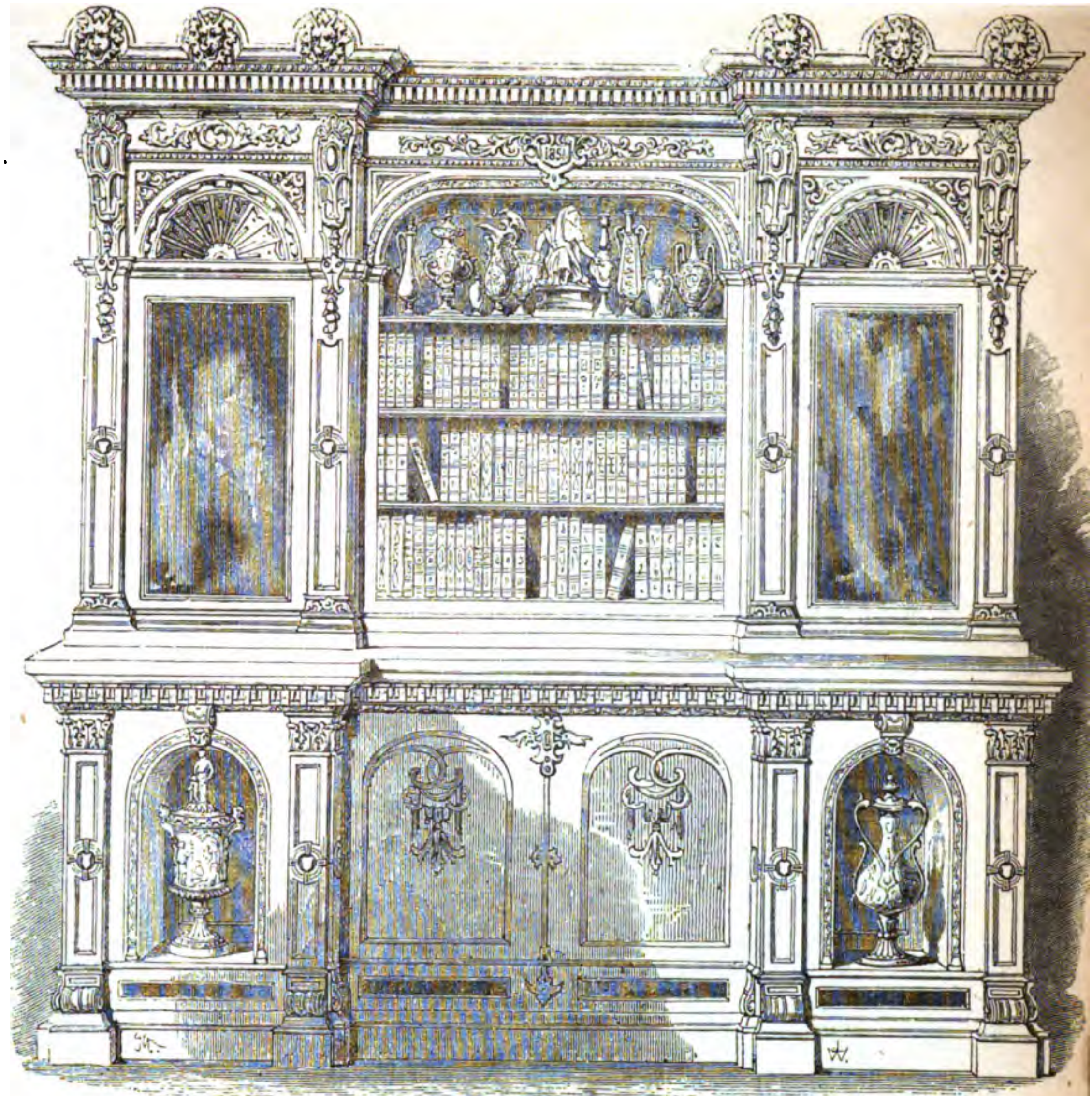
176

Y

178

179

180

181

ἀριθμὸν τοῦτον μέχρι τοῦ μεγίστου ἐκείνου 347,450,299 καὶ ἔκτοτε, καί τοι δὲν γνωρίζομεν θετικῶς κατὰ πόσον ηὐξήθη, ὑποτίθεται πολὺ μεγαλήτερος.

Ὁ Κ. John Burd εἶναι γνωστὸς σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν ἀγορὰν τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, διότι ἐκ τοῦ ἐργοστασίου του στέλλονται μεγάλαι ποσότητες εἰς τὰ μέρη ταῦτα. Οὗτος ἐξέθηκε πλεῖστα ὡραῖα καὶ σταθερῶν καὶ ψευδῶν χρωμάτων τσίτια.

Ὁ Κ. Ἐδμὼν Πόττερ, γνωστὸς καὶ οὗτος διὰ τὰ τσίτια τῶν 9/8 τὰ ὁποῖα εἶναι πεφημισμένα εἰς ὅλας τὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης, λαμβάνει μικρὸν μέρος, καὶ ὀλίγα δείγματα τῶν ἔργων του ἔπεμψε. Πλεῖστοι ἄλλοι κατασκευασταί, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τοὺς Κυρίους Θωμᾶν Hoyle καὶ Υἱούς, τοὺς Κυρίους Ἀδελφοὺς Hargreaves (πρὸ πάντων οἱ τελευταῖοι) ἐτίμησαν πραγματικῶς καθ᾽ ὅλην τὴν ἀνάπτυξιν τὴν ἀτμώδη ταύτην πόλιν, ἥτις οὐ μόνον δι᾽ ἑαυτὴν ζῇ καὶ ἐργάζεται, ἀλλὰ δι᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην.

Τὰ ὑφάσματα τῶν Ἰνδιῶν, ἀρχὴ καὶ πηγὴ ὅλων τῶν κλάσεων καὶ ὑποδιαιρέσεων ἐκείνων σήμερον τῆς Εὐρώπης, δὲν παριστῶσι κατώτερον σχολεῖον εἰς ὅν τινα ὀλίγας μόνον ὥρας σταθῇ καὶ τὰ ἐπεξεργασθῇ. Ἐδῶ τφόντι βεβαιοῦται ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν ἐξεφράσαμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου τούτου, τουτέστι ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν, ὅτι ἡ ἀτμομηχανὴ δύναται πάντοτε νὰ παράξῃ ὕφασμα λεπτότερον τοῦ γινομένου διὰ τῶν χειρῶν.

Ῥίψατε τὸ ὄμμα εἰς τὰ ὑφάσματα τῆς γῆς τῶν Βραχμάνων καὶ θέλετε εὑρεῖ ἀκόμη ἀμίμητα τὰ ἀνθώδη, τὰ στικτόχροα καὶ κεντητὰ μουσελίνια τῆς Δάκας, ἐξ ὧν παρήχθησαν τὰ εὐρωπαϊκά, ἅτινα ὅταν κατὰ πρῶτον ἦλθον εἰς Εὐρώπην ἐπωλοῦντο 11 ἢ 13 λίρας ἡ ὀργυιά, θέλετε εὑρεῖ τὰ γγίγκαμς τῆς Ἀζιμγούρ, ἀραχνοειδοῦς λεπτότητος ἢ κάλλιον ὅμοια ἀέρος ὑφασμένου, ὡς τὰ ὀνομάζουσιν οἱ ἐγχώριοι (μίτος 20 ὀργυιῶν ἐξ οὗ ὑφαίνονται ταῦτα ζυγίζουν μόνον ἓν σπυρίον), θέλετε εὑρεῖ τὰ δοριγιά, τὰ φουλκαρί, τὰ μῆθα τῆς Γουαλιέ, ἅτινα ὁ ἡγεμὼν Μαχαραζὰχ-Ῥαὸ-Σκινδιὰχ ἐξέθηκε, φορέματα ἐξαισίου κάλλους ἐκπλήττοντα πάντα Εὐρωπαῖον καὶ ποθητὰ ἀπὸ πάντα ἄνθρωπον τοῦ συρμοῦ, θέλετε εὑρεῖ τὰ γκαράχια τῆς Ἄγρας τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἦσαν περιβόητα καὶ τῶν ὁποίων ἀφότου εἰσήχθησαν αἱ μανδαπολάμαι τῶν Ἄγγλων εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἠφανίσθη τὸ ἐμπόριόν των, ὥστε σήμερον οὔτε 10,000 λιρῶν τοιαῦτα κατασκευάζονται, τὰ τραπεζομάνδυλα καὶ χειρόμακτρα τῆς Λαχωρίας, τὰ πλούσια νεπολία τοῦ Νεπὸλ καὶ ἄλλα ἀλεύκαστα ἢ χρωματισμένα μὲ τὰ πεφημισμένα χρώματα τοῦ τόπου ἰνδικόν, τζούκουραν, κοσσοὺμ, χουσίγγα, σαφλοβέρ, ὑφάσματα τῶν ὁποίων οὔτε τὴν ὕπαρξιν ἐφαντάζετο ὅστις δὲν τὰ εἶδεν οὔτε τὴν ὁμοιότητα ὑπέθετε τόσον παραπλήσιον τῶν εὐρωπαϊκῶν. Ἂν δὲ ἐξετάσωμεν μὲ ὀλίγην ὑπομονὴν τὰ τοιαῦτα, τῶν ὁποίων ἡ χρονολογία ἀναγεται εἰς ἀμνημονεύτους χρόνους καὶ δὲν εἶναι χθεσινή, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι, πρὶν φθάσωσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, μετέβησαν εἰς τὴν Φοινίκην, εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ κατήντησαν ἐνταῦθα ὀλίγον μεταβεβλημένα, φέροντα ἄλλας ὀνομασίας, ἄλλους τρόπους καὶ ἄλλην ταχύτητα κατασκευῆς.

Ἔχομεν ἤδη τὴν Γαλλίαν ἥτις σπιθαμὴν δὲν ἀφίνει οὐδένα κλάδον τῆς βιομηχανίας νὰ τῆς διαφύγῃ. Τοσοῦτον δὲ ἐθεώρησε σπουδαίαν τὴν Παγκόσμιον Ἔκθεσιν, ὥστε ἔστειλεν ἀφ᾽ ὅλα. Κύρια στοιχεῖα τῆς Γαλλίας εἶναι τὰ ἑπόμενα δύο, τὰ μάλλινα καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα· μήπως ὅμως νομίζετε ὅτι εἰσέρχεται γυμνὴ βαμβακερῶν ἐνδυμάτων; ἢ ὅτι εἶναι τόσον παρακατινὰ ὅσα ἔστειλεν, ὥστε νὰ μὴ ἀναφέρωμεν αὐτά; Τοὐναντίον, τὰ εὑρίσκομεν ἀνώτερα παντὸς ἐπαίνου. Καθ᾽ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὅλον ἐμπόριον, τὴν ὅλην ἐξαγωγὴν καὶ τὸ εὔωνον τὰ τῆς Ἀγγλίας ὑπερέχουν, καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου οὐδὲν θελκτικώτερον τούτων.

Ἐξέτασα διὰ πολλὴν ὥραν τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα μουσελίνια τῶν Κυρίων Γκρὼ, Ὀδιέ, Ῥωμὰν καὶ Συντρ. ἐκ τοῦ Ἄνω Ῥήνου, τὰ ὁποῖα οἱ Γάλλοι ἐπικαλοῦν mousselin de laine, διότι παρεισάγουσιν ὀλίγον μαλλίον εἰς τὸ νῆμα καὶ τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ὑπολήπτεται ἡ πολυτέλεια, καὶ δὲν ἐδυνήθην νὰ μὴ τὰ εὕρω καθ᾽ ὅλα τελειότατα. Τὰ χρώματά των, ὁπωσοῦν ἀσθενῆ, φαινόμενα ὅτι ἅμα πλυθῶσι θέλουσιν ἀφανισθῇ, εἶναι στερεώτατα καὶ ἁρμονικώτατα. Τὰ ἄπειρα σχέδιά των φαίνονται ὅτι πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον φαντασίαν τῶν Γάλλων. Εἴς τινα συνεννοῦσι μὲ ἐξιδιασμένην τέχνην τῶν Ἰνδιῶν τὰ σχέδια μὲ τὰ τῆς Εὐρώπης, πλὴν μεγάλη ἐπεξεργασία χρειάζεται διὰ ν᾽ ἀνακαλύψῃς τοῦτο. Ἄλλα πάλιν εἶναι ἀπομιμήσεις Καζημηρινῶν σαλίνων καὶ τότε πάλιν ἔχεις ἀνάγκην τῆς ἀφῆς διὰ νὰ λύσῃς τὸ πρόβλημα. Τὰ μουσελίνια ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα οἱ Γάλλοι ὀνομάζουν satiné (ὁλοσηρωτὰ) τὰ φέροντα ὀλίγας μεταξίνους γραμμὰς εἶναι ἀμίμητα ὡς πρὸς τὰ σχέδια καὶ τὴν διαφανῆ λεπτότητα. Ἡ ἐπὶ τούτων μέταξα λάμπει ὡς χρυσός, τὰ δὲ διὰ τῶν χειρῶν κεντήματα καὶ ἡ λεπτότης τοῦ ὑφάσμα-

τος χαρακτηρίζουν τὴν σκιὰν τῆς γραφίδος ζωγράφου. Τὸ ὅλον σχέδιον ὁμοιάζει εἰκόνα, κεκαλυμμένην ἀπὸ σκέπην· ἄλλως δὲ εἶναι δυνατὰ καὶ ἀρκετὰ διαρκῆ.

Δὲν ἀναφέρω τώρα τὰ διὰ ἐνδυμασίας, αὐλαίας ἢ ἐπιπλοκαλύμματα τσίτια, τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀπειρία πλησίον τῶν μουσελινίων, ἅτινα, ἂν δὲν ἔχῃς γνῶσιν τοῦ ἐμπορίου τῶν δύο ἐθνῶν καὶ ἂν δὲν γνωρίζῃς κατὰ τί ὑπερέχει τὸ βαμβακοεμπόριον τῆς Ἀγγλίας τοῦ τῆς Γαλλίας, ἤθελες προτιμήσει. Ἡ Ἑλβετία καὶ σημασίαν ἀρκετὴν ἔχει καὶ ὡραῖα δείγματα ἔστειλαν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ὅμως τὸ γέρας αὐτῆς εἶναι τὰ κεντήματα, ἂς μὴ ἀναφέρωμεν οὐδὲν μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς ταῦτα.

Τὰ ἐκ λιναρίου καὶ καννάβιος ὑφάσματα τῆς Ἀγγλίας ἀποτελοῦσιν ἕτερον ὁλόκληρον κλάδον, τοῦ ὁποίου ἐκθέματα εἶναι τὰ μανδύλια, δίμιτα (drills), τραπεζοκαλύμματα, χειρόμακτρα, σινδόναι, λινὸν διὰ χιτῶνας, σάκκοι, δίκτυα, ἀρπεδόναι, κτλ.

Ἡ λινοῦφαντικὴ εἰς τὴν Ἀγγλίαν φαίνεται ἀρχαιοτέρα τῆς βαμβακοῦφαντικῆς· καλλιεργοῦνται δὲ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ λινάριον καὶ ἡ κάνναβις. Εἰς τὴν ἄφθονον ἔκθεσιν τοῦ ἐξ Ἰρλανδίας Κ. Μιχαὴλ Ἀνδρέου ὑπάρχει μέγα τραπεζοκάλυμμα, τὸ ὁποῖον ἡ βασιλικὴ ἐπιτροπὴ ἐδώρησεν εἰς τὸν λόρδον Κλερμὼν, διὰ τὴν πρόοδον καὶ καλλιέργειαν τῶν εἰρημένων εἰδῶν εἰς τὰς γαίας του. Μολαταῦτα ἡ Ἀγγλία εἰσάγει καὶ οὐκ ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ μάλιστα ἐκ τῆς Ῥωσσίας, τῆς ὁποίας τὸ λινάριον ἕκαστος ἔμπορος ἀρκούντως γνωρίζει. Τὸ 1841 εἰσῆξεν ὑπὲρ τὰς 141,000,000 λίτρας λιναρίου.

Αἱ διασημότεραι διὰ τὰ λινοϋφάσματα πόλεις τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας εἶναι τὸ Γλάσκον, ἡ Βελφάστη, τὸ Dunfermline, τὸ Leeds, ἡ Νῆσος τοῦ Ἀνθρώπου (Isle of Man), τὸ Bridport, τὸ Kirkaldy, ἡ Lisburn καὶ τὸ Barnsley.

Ἡ Αὐστρία ὡς πρὸς τὰ εἴδη ταῦτα ἔχει καὶ αὐτὴ σημασίαν τινά· ἐξέθεσε δὲ ὡραῖα δείγματα. Ἡ ἐπικράτεια αὕτη ὑπολογίζουσιν ὅτι παράγει 134,000,000 λίτρας λιναρίου καὶ ἄλλας τόσας καννάβιος, ὅτι εἰσάγει ξένον 11,300,800 λίτρας καὶ ἐξάγει 3,886,400 λίτρας ὑφασμένων.

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ῥωσσίας ἀπηντήσαμεν ὀλίγα δείγματα βάμβακος τῆς ἐκτεταμένης ταύτης ἐπικρατείας, καὶ ταῦτα ἔρχονται σχεδὸν ἀπὸ τὸ Ἐριβὰν καὶ τὴν Ἡμερέτην, πλὴν λινάριον καὶ κάνναβιν οὐ μόνον ἀφθονώτερα ἔστειλεν, ἀλλὰ καὶ διάφορα εἴδη καὶ διαφόρους ποιότητας, ἀπὸ τῶν χειροτέρων μέχρι τῶν ἐκλεκτοτέρων ἐκείνων, μὲ τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσι τὰ λεπτότερα μανδύλια τῆς Leeds, ὅθεν δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ προϊὸν τοῦτο τῆς Ῥωσσίας τὸ ὁποῖον ἔχει ἀρκετὴν σημασίαν εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον παραβαλλόμενον πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν κατέχει τὴν πλέον διακεκριμένην θέσιν.

Μάλλινα Ὑφάσματα.—Καὶ τὰ εἴδη ταῦτα καὶ αἱ ὑποδιαιρέσεις των δὲν εἶναι ὀλιγαριθμότεραι τῶν βαμβακολίνων ἐκ τῶν ὁποίων ἐξερχόμεθα· ἔχουν δὲ σημασίαν ἐπίσης μεγάλην, διότι ἐξ αὐτῶν κατασκευάζονται τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν ἀρχαιότητα τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων γνωρίζομεν θετικώτερον τῆς ἀμφισβητουμένης βύσσου. Αἱ ἀμφιβολίαι μας ἐδῶ δὲν κατέχονται ἀπὸ τόσην ἀμυδρότητα, οὔτε τὸ χάσμα τὸ μεταξὺ τῶν παρόντων ἔργων καὶ τῶν τῆς ἀρχαιότητος εἶναι τόσον μέγα καὶ σκοτεινὸν, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ εἰσδύσωμεν εἰς ταῦτα.

Ἡ ταλασιουργία ἢ ἐριουργία ἢ καὶ ξαντική, ἡ προστατευομένη ἀπὸ τὴν Ἐργάνην Ἀθηνᾶν, ἦτο τέχνη ἥτις ἤκμασεν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν Περσίαν, Βαβυλῶνα, Αἴγυπτον, Φοινίκην, Φρυγίαν, Λυδίαν καὶ Ἑλλάδα. Ταύτην εἰργάζοντο ἰδίως αἱ γυναῖκες, αἵτινες ὠνομάζοντο Ἔριθοι, ἐκτὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου, ὡς ὅλα ἦσαν ἀντίστροφα, ἦτο καὶ αὐτὴ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνδρῶν. Ἐκ δὲ τῆς τέχνης ταύτης κατεσκευάζοντο αἱ χλαῖναι, ὅμοιαι μὲ τὰ χράμια ἢ σάλια, τὰ χλαίνια, ὀλίγον ψιλώτερα, παραπλήσια ἴσως τοῖς μερινοῖς, τὰ χλαινίδια, ὅμοια τῶν γαλλικῶν μερινῶν, καὶ τὰ ῥήγεα διὰ τοὺς πλουσίους καὶ ἀριστοκράτας, τὰ ὁποῖα ἦσαν ὅμοια σχεδὸν μὲ τοὺς λεπτοτάτους γαλλικοὺς μερινούς.

Πλινθία ὠνόμαζον εἶδος δαμάτων, ὡς τὰ σημερινὰ σκωτικὰ, δηλ. μὲ πολύχροα τετράγωνα. Αἱ ἐφεστρίδες, ἀμφιεφεστρίδες, ἐπιβόλαια, ξυστίδες παριστῶσιν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν σημερινῶν φλανελῶν. Βαβυλωνικὰ ἦτο λέξις γενικὴ δι' ὅλα τὰ εἴδη τῶν λαχουρίων, δηλ. ὡς τὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Περσίας, διότι ἡ Βαβυλὼν ὡς πρὸς ταῦτα ἦτον ὅ,τι ἤδη εἶναι αἱ δύο εἰρημέναι χῶραι. Τὰ δὲ κεντήματα ὠνομάζοντο ποικιλτὰ ἢ πλουμιστὰ καὶ ὁ κεντητὴς ποικιλτὴς ἢ πλουμαριός. (Αἰσχ. γ. Τιμαρχ. § 118.)

Περιεργότατον πάντων εἶναι, ὅτι ἐξετάζοντες τὴν ἀρχαίαν ταλασιουργίαν καὶ τὰ διασωζόμενα ἐργαλεῖά της εὑρίσκομεν ἀξιοθαύμαστον ὁμοιότητα οὐ μονον εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα καὶ ἀναγκαῖα τῶν σημερινῶν, τὰ ἐν χρήσει πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀτμοῦ. Τῷόντι, τὸ μαλ-

λίον ἐπεριποιεῖτο πρῶτον καλῶς, ἐκτενίζετο διὰ τῆς κερκίδος, μετεβάλλετο εἰς νῆμα καὶ ἀνεπηνίζετο (ἐκουβαριάζετο) ἐπὶ τῆς πήνης (μασουρίου). Τὸ νῆμα τοῦτο ἐστρέφετο εἰς ἧτριον, δηλ. προῆγε τὸν λεπτὸν ἐκεῖνον μίτον ἐξ οὗ κατεσκευάζετο ὕφασμα ὁμώνυμον, ὅμοιον τῶν σημερινῶν σημαιῶν μας, ἢ ἐκείνου τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι ὀνομάζουν etamine καὶ οἱ Ἄγγλοι buntine. Ὁ ὑφαντὴς μετεχειρίζετο τὸ πανοῦλκον, ἤτοι τὴν σαΐταν, καὶ ὕφασμά τι ἐσύγκειτο ἀπαραλλάκτως ἀπὸ τὰ δύο τῶν σημερινῶν διακεκριμένα μέρη, ἤγουν τὸν στήμονα, ὅντινα οἱ Ἄγγλοι χαρακτηρίζουν μὲ τὴν λέξιν warp καὶ οἱ Γάλλοι μὲ τὴν chaîne, ἤτοι τοὺς κατὰ μῆκος τοῦ ὑφάσματος παραλλήλους μίτους, καὶ ἀπὸ τὴν κρόκην, τῶν Ἄγγλων τὸ woof ἢ τῶν Γάλλων τὸ trame, ἤτοι τοὺς ὁριζοντείους μίτους τοὺς σταυροῦντας τοὺς καθέτους διὰ νὰ σχηματισθῇ ἡ ὑφή, ὅθεν καὶ ἡμεῖς κοινῶς τὸ καλοῦμεν ὑφάδι. Οἱ στήμονες ἐτανίζοντο ὡς χορδαὶ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ, δηλ. τοῦ περιθωρίου ἐκείνου τὸ ὁποῖον οἱ μὲν Γάλλοι ὀνομάζουν metier de tisserand οἱ δὲ Ἄγγλοι loom. Ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἱστοῦ ὑπάρχει τὸ ἀντί, δηλ. ἀντίον, τῶν ἀρχαίων κύλινδροι, καλούμενοι ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους jugum ἢ roller καὶ ἀπὸ τοὺς Γάλλους ensouple de tisserand.

Δὲν δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν εἰς περισσοτέρας ἐρεύνας διότι ἐξερχόμεθα τοῦ προκειμένου, πλὴν ἐκ τούτων βλέπετε ὅτι, ἂν ποτὲ εὐτυχήσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα ἤδη μεταχειρίζονται οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, οὐ μόνον δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ λάβωμεν τὰς ὀνομασίας των ἀπὸ αὐτούς, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τῶν μικροτέρων (ἐννοῶ δὲ τὰ μὴ ὄντα μὲ ἀτμὸν) αὐτῶν μελῶν τὰς ὀνομασίας θέλομεν δανεισθῇ.

Τὰ μάλλινα καὶ μετάξινα ὑφάσματα ἦσαν καὶ εἶναι ἡ πρώτη πολυτέλεια τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἡ δὲ τέχνη αὐτῶν ὥδευσε συνάμα μὲ τὴν τῶν ταπήτων μετὰ τῆς ὁποίας συγγενεύει, ἥτις τοσοῦτον ἠρίστευσεν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου. Καὶ τφόντι, ἂν ποτὲ τρυφὴ καὶ πολυτέλεια κατεῖχον τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, ἂν διαφθορὰ καὶ σπατάλη τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ῥώμης, ἂν χαυνότης καὶ παραλυσία τοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ τί ἄλλο ἐδύναντο ν' ἀποδείξωσι τὴν θέσιν των ταύτην εἰ μὴ περιβαλλόμενοι ὑφάσματα πλουσιώτατα κατὰ τὴν ὕλην, λεπτότατα τὴν ἁφὴν καὶ ἐκλεκτότατα τὴν τέχνην καὶ φιλοκαλίαν.

Ἀλλ' ὕλην πλουσίαν ποῦ ἀλλοῦ εὑρίσκει τις εἰ μὴ εἰς τὴν Ἀνατολήν; ἥτις καὶ σήμερον ἔτι χορηγεῖ αὐτὴν εἰς τὴν Δύσιν, ὑφὴ δὲ λεπτοτάτη πότε γεννᾶται παρὰ ὅπου πολυτέλεια καὶ σπατάλη; διότι ἐκεῖ ὁ τεχνίτης ἐξαντλεῖ τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιτηδειότητά του διὰ νὰ προσφέρῃ πάντοτε νέον τι εἰς τὸν μηχανώμενον ν' ἀργυρολογήσῃ. Κοιτὶς δὲ τῆς τέχνης καὶ φιλοκαλίας γνωστὸν ὅτι εἶναι ἡ Ἀνατολή, ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ καὶ ἡ πρεσβυτέρα των ἀδελφή, ἡ φαντασία, ἥτις ποτὲ δὲν μᾶς ἐγκατέλειψεν. Αἱ ὀλίγαι αὗται σκέψεις ἀρκοῦν νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι τὰ μάλλινα ὑφάσματα τῶν ἀρχαίων, μολονότι δὲν ἔχομεν ψηλαφητὰ δείγματα διὰ νὰ τὰ παραβάλωμεν πρὸς τὰ ἐνώπιόν μας, ἔπρεπε νὰ ἦσαν παραπλήσια τοῖς σημερινοῖς. Ἂν δὲ εἰς ταῦτα ὑπάρχῃ ὑπεροχή τις δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσωμεν εἰς πρωτότυπον τέχνην, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι, οἱ σημερινοὶ ἐξέτασαν, ἐδοκίμασαν, ἐξέλεξαν καὶ ἐκαθάρισαν πᾶν ὡραῖον τῆς Ἀνατολῆς, ἀπέρριψαν πᾶν ἀσύμφωνον ἢ ἐλλειπὲς καὶ ἐσχημάτισαν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν καὶ αὐτῶν φαίνονται τελειοποιημένα.

Πλὴν τὰ αὐτὰ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κατασκευῆς καὶ τὸ ἐμπόριόν των. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὸν βάμβακα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ὑφάσματα, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ μάλλινα. Ἰδοὺ λ. χ. 500 ἐκθέται τῆς Ἀγγλίας, οἵτινες, μετὰ τόσας φιλονεικίας ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπίσημον ταύτην πρόσκλησιν τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου, μετὰ τοσαύτας ἐπιμόνους συζητήσεις καὶ φόβους μήπως ἡ ἔλευσίς των ἐνταῦθα διδάξῃ τὴν τέχνην των καὶ τὰ ἀπόκρυφα τῶν μηχανῶν των εἰς τὰ ξένα ἔθνη καὶ οὕτω βλαφθῶσι τὰ συμφέροντά των, μετὰ τὴν ἀποστολὴν ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἀπὸ διαφόρους μεγάλους ἐργοστασιάρχας ἐντολὴν ἔχοντας νὰ ἐπισκεφθῶσιν ὅλα τὰ μεγάλα ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης καὶ ν' ἀναφέρωσι ποῖος βαθμὸς διαφορᾶς ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἰδικῶν των καὶ τέλος μετὰ τὰς πληροφορίας ὅτι ἡ ἐπίλοιπος Εὐρώπη δὲν εἶναι τόσον ὀπίσω ὅσον ἐφαντάζοντο καὶ ὅτι καὶ ἡ ἐλαχίστη μηχανὴ τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχει καὶ ὅτι μόνος ὁ πλοῦτος τῆς Ἀγγλίας ἐπιφέρει τὴν σημαντικὴν ταύτην διαφορὰν εἰς τὸν κόσμον, οἵτινες, λέγω, πομπωδέστατα εἰσῆλθον φέροντες τὴν ἀφθονίαν καὶ ποικιλίαν τῶν μαλλίνων ἐκείνων ὑφασμάτων εἰς τὰ ὁποῖα 312,500 πτωχαὶ ψυχαὶ ἐργαζόμεναι χρεωστοῦν τὸν ἄρτον αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἰδία Ἀγγλία χρεωστεῖ 25,000,000 λιρῶν στερλινῶν, μὲ τὰς ὁποίας ἐτησίως ἐξισοῦνται.

Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον, τὸ Τζολλφερεῖν καὶ αἱ Ἰνδίαι ἐκρέμασαν, ἐξετύλισαν καὶ ἐξέθεσαν ἑκάστη μὲ ἰδιαίτερον σύστημα τὰ ἔργα των, ὥστε μεταβαίνων ἀπὸ τὸ δωμάτιον τῆς

μιᾶς ἐπικρατείας εἰς τὸ τῆς ἄλλης νομίζεις ὅτι μεταβαίνεις ἀπὸ νέον Παζάριον πόλεώς τινος τῆς Ἀνατολῆς εἰς ἄλλο ἑτέρας.

Συναντώμενοι μὲ τοὺς 500 κατασκευαστὰς καὶ ἐκθέτας τῆς Ἀγγλίας ἀμηχανοῦμεν ποῖον νὰ πρωτοχαιρετήσωμεν. Ὅλοι σχεδὸν ἔρχονται ἀπὸ τὴν δυτικὴν Ἀγγλίαν· ὁ εἷς φέρει τὰ ἐξαίσια φορέματα τῆς Leeds, ὁ ἕτερος τὰς ὡραίας ἀλπάκας καὶ μοχαὶρ τῆς Βράτφορδ, ὁ ἄλλος τὰς ὡραίας στόφας τῆς Huddersfield, ὁ ἕτερος τὰς ἀξιολόγους περισκελίδας (pantalon) καὶ καλοΰφαντα γεργκὰς δι' ἐφίππια ἐκ τῆς Halifax καὶ ὁ ἄλλος ἄλλα διάφορα δείγματα. Τούτους πρέπει ἢ γενικῶς νὰ χαιρετήσωμεν διὰ μιᾶς, ἢ ἂν θλίψωμεν ἑκάστου τὴν χεῖρα καὶ ἀνταλλάξωμεν μετ' αὐτοῦ δύο λόγους, θέλομεν χάσει πολὺν χρόνον. Ἡμεῖς εἴμεθα τῆς πρώτης γνώμης ὅθεν ὁ χαιρετισμός μας εἶναι γενικῶς πρὸς ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς τούτους ἄνδρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πατρίδος των, οἱ δὲ ἀναγνῶσταί μας θέλουν κάμει βραχὺν περίπατον μεταξὺ αὐτῶν.

Οἱ ἐν Λονδίνῳ Κύριοι Bull Wilson καὶ Συντρ. ἐξέθεσαν εἶδος στόφας ἐπικαλουμένης τῶν Ἰμαλαίων, διότι κατεσκευάσθη ἀπὸ μαλλὸν τῶν αἰγῶν τῆς Καζιμιρίας καὶ διαβᾶσα 6,000 μίλια τῆς ξηρᾶς καὶ 4,000 τῆς θαλάσσης, δηλ. τὰς χώρας τοῦ Θιβὲτ, τοῦ Καβοὺλ, τὴν Περσίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Τουρκίαν, τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν Ἀτλαντικὸν, ἦλθεν ἐνταῦθα νὰ διαφιλονεικήσῃ πρὸς τὰς εὐρωπαϊκάς. Ἡ κατασκευή της, ἂν καὶ δὲν ἦναι διὰ μηχανῶν, πλησιάζει μεγάλως τὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐργοστασίων, ὅθεν ἤθελεν ἐκληφθῇ ὡς εὐρωπαϊκὴ χονδρὰ στόφα ἐξ ἐκείνης ἐξ ἧς κατασκευάζομεν ἐπανωφόρια, ἂν ὁ ἐκθέτης δὲν ἐσημείονε μὲ διακεκριμένα γράμματα τὸ μέγα τοῦτο ταξείδιόν της.

Οἱ ἐν Leeds Κύριοι James Walker καὶ Συντρ. ἐξέθεσαν ὡραιότατα μοχαὶρ, δηλ. τὰ δι' ἐπανωφόρια μάλλινα ἐκεῖνα ὑφάσματα ἅτινα ἡμεῖς καλοῦμεν καλμούκους, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἤδη εἶναι τοῦ συρμοῦ εἰς τὸ Λονδῖνον τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ μίμησιν τῶν ἀνατολικῶν ἐκείνων· λαμβάνουν δὲ ἐτησίως ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν περίπου 12,000 δέματα μαλλίου διὰ ταῦτα.

Οἱ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Κύριοι Β. Γκὸτ καὶ Υἱοὶ ἐξέθεσαν στόφας καὶ ἐνδύματα διὰ τὰς ἀγορὰς τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Κίνας, τῆς Ἰνδίας καὶ Εὐρώπης, ὥστε ἐκ τούτων καὶ τὴν διαφορὰν τοῦ κλίματος καὶ τὴν κλίσιν καὶ φιλοκαλίαν τῶν λαῶν αὐτῶν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς.

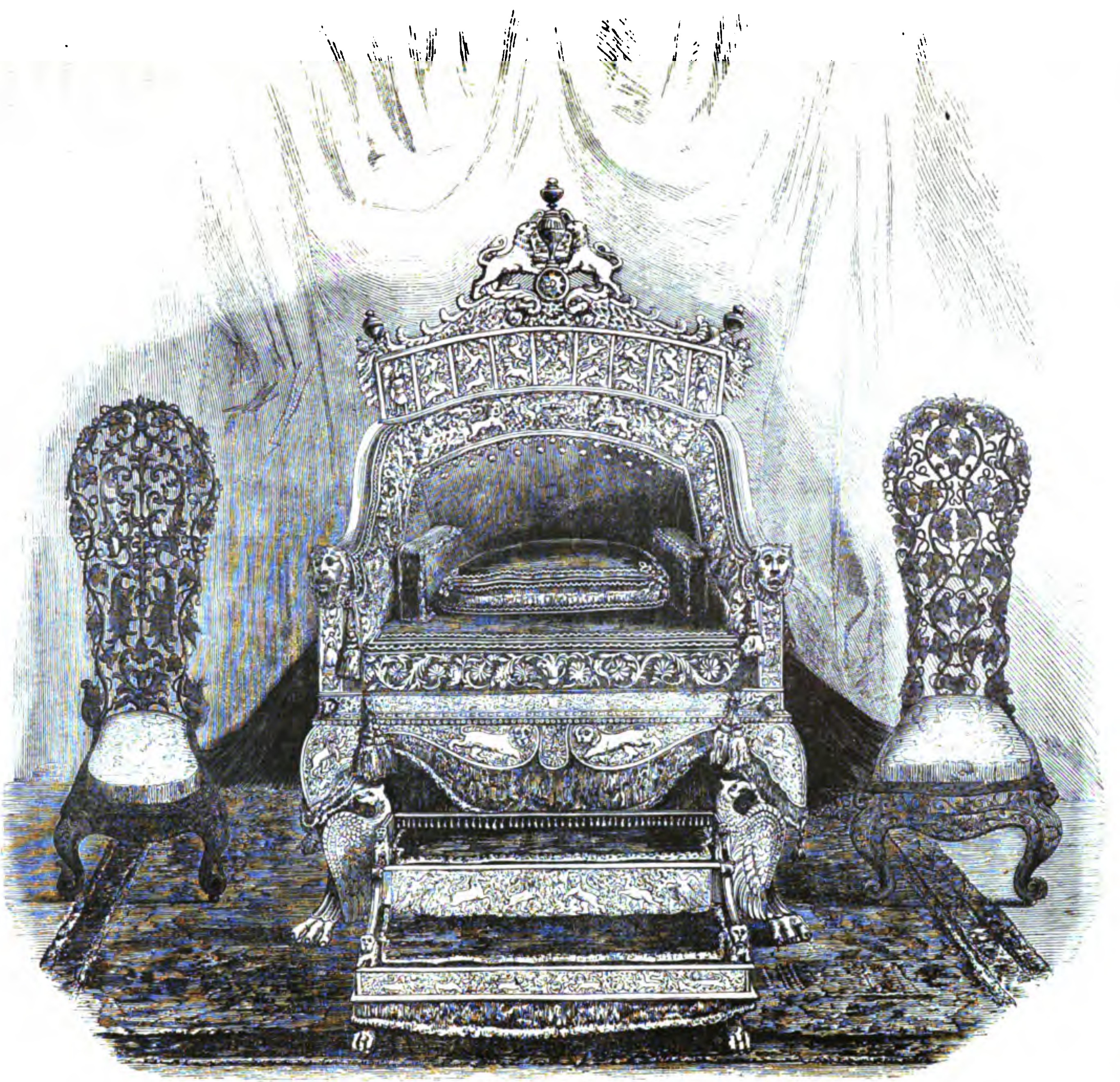
Ἡ ἀλπάκα, τῆς ὁποίας πλεῖστα διακεκριμένα δείγματα ἐπρόσφεραν οἱ ἐκ τῆς Halifax Κύριοι Σχέπαρδ καὶ Πέρφεκτ καὶ τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἐμπόριον γίνεται εἰς τὰς ἀγοράς μας, εἶναι ὕφασμα κατασκευαζόμενον ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ζῶον τοῦ Περοῦ.

Τὸ ζῶον τοῦτο, τὸ ἐκ τοῦ γένους τῶν λάμων (Llama), ἔχει τὰ μαλλία μαλακώτατα, στιλπνότατα, μακρὰ, διαφόρων φυσικῶν χρωμάτων, δηλ. μέλανα, λευκὰ, ψαρὰ, καφφέχροα, κ.τ.λ.

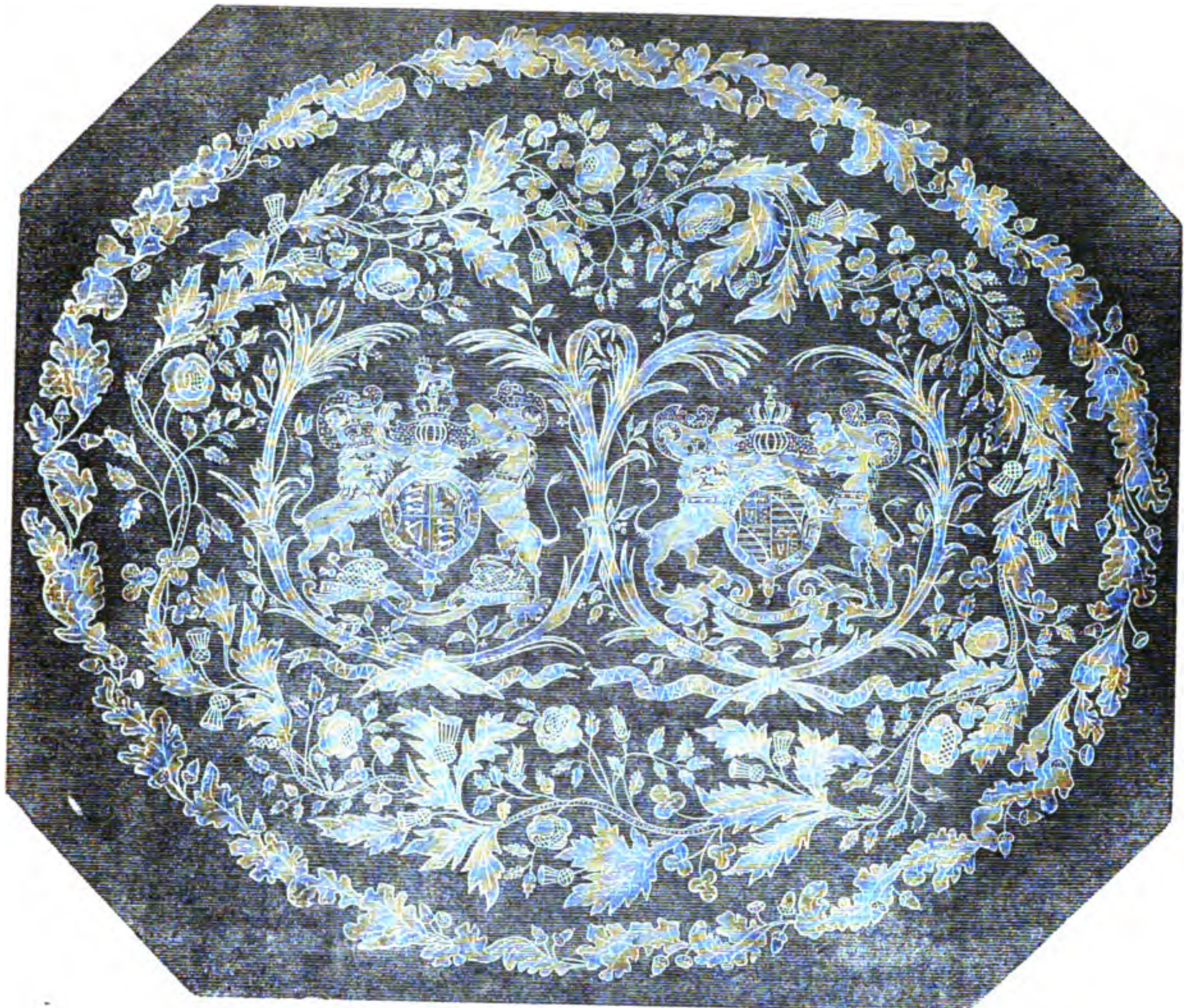
Ἡ πολύτιμος χρῆσίς του ἐγνωρίσθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸ 16 μόνον ἐνιαυτῶν καὶ τὸν παρελθόντα χρόνον ἐλήφθησαν 12,880 δέματα μαλλίων τοιούτων. Ἐν τούτοις οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι μετ' ὀλίγους χρόνους τὰ ἐξ αὐτῶν κατασκευαζόμενα ὑφάσματα θέλουν καταντήσει πολὺ εὐθηνὰ, διότι διάφοροι εὐγενεῖς ἔφεραν εἰς τὰ πάρκα των πολλὰ ζῶα διὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσι· μάλιστα ὁ ἴδιος Πρίγκιψ Ἀλβέρτος τρέφει πλεῖστα αὐτῶν εἰς τὸ πάρκον τοῦ Windsor, ὁ δὲ κόμης τοῦ Δέρβη ἐπίσης εἰς τὸ πάρκον αὐτοῦ τοῦ Knowsley ἔχει ὑπὲρ τὰ 60.

Τῆς Bradford τὰ ἔργα εἶναι ἀναρίθμητα καὶ ἡ πρόοδος ἀξία τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου ἔθνους. Φαντασθῆτε ὅτι ἡ πόλις αὐτη δὲν εἶχε τὸ 1810 εἰμὴ μόνον 7,000 κατοίκους καὶ σήμερον ἀνέβησαν εἰς 100,000. Τὰ κουβοῦργς, αἱ μιμήσεως τῆς Σαξωνίας στόφαι, τὰ ὑφάσματα ἀπὸ μεμιγμένην ἀλπάκην καὶ μοχαὶρ, οἱ βραζιλιανοὶ μπαζέδες (κατὰ τὴν ὀνομασίαν τῆς ἀγορᾶς μας) τὰ βομπαζὶν, οἱ μερινοὶ τῆς Ὀρλεὰνς, αἱ στόφαι τῆς Παραμάτας, τὰ βαλζαρίνια, αἱ ἀλπάκαι τῆς Μαδόνας, τὰ μοχαὶρ τῆς Βαρὲζ, ἡ Κιρκασιανὴ στόφα, ἡ στόφα ἡ κατασκευαζομένη ἀπὸ τρίχα τῶν λαγωδίων (κουνελίων) τῆς Angolas, αἱ Incas ἀλπάκαι καὶ πλῆθος ἄλλων μαλλίνων ὑφασμάτων, ἀγνώστων ἢ ἀχρήστων εἰς τὰς ἀγοράς μας, τὰ ὁποῖα φέρονται ὅλα ἀπὸ τὴν Ἑρμούπολιν ταύτην, εἶναι τὰ καλλίτερα ἐκθέματα.

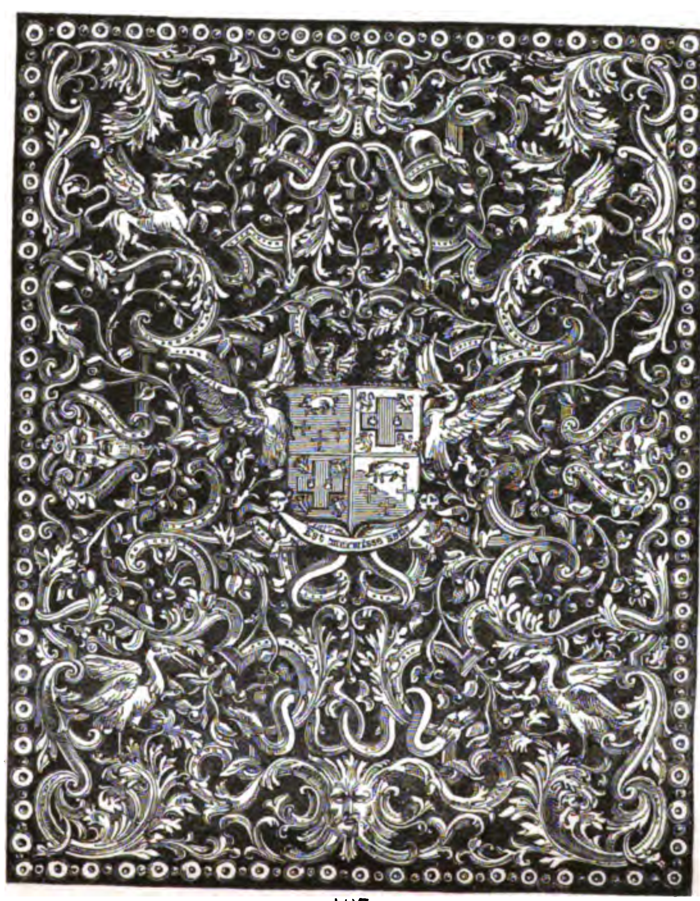
Τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἰρλανδίας δὲν φαίνονται κατώτερα πρὸ πάντων τὰ τοῦ Δουβλίνου. Οἱ Κύριοι Οὐΐλλιαμ Reynolds καὶ Ῥιχάρδος Allens ἐξέθεσαν ὑφάσματα πάντῃ διάφορα τῶν ὅσα ἡ Ἀγγλία παράγει. Μεταξὺ αὐτῶν δὲ διεκρίνομεν τὴν πολυάριθμον ὑποδιαίρεσιν τῶν ποπελινίων, δηλ. τὰ λευκόχρυσα ποπελίνια, τὰ αὐτοκρατορικὰ κυανᾶ καὶ ἠλεκτρόχροα ποπελίνια, τὰ ἀλουργὰ, τὰ ῥοδόχροα τῆς Κίνας, τὰ Βικτωριανὰ, τὰ Ἀλβερτιανὰ καὶ τὰ Στουάρδων ποπελίνια, τὰ Ἰρλανδικὰ frieze (εἶδος στόφας χονδρᾶς δι' ἐπανωφόρια) παντὸς χρώματος καὶ τὰ κεντητὰ καζιμίρια

Z 182

186

187

δι' ὑπενδύτας καὶ πλεῖστα ἄλλα μάλλινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἡ ὑπερεσπερία αὕτη νῆσος παράγει.

Εἴπομεν ἀλλαχοῦ ὅτι πρώτιστον χαρακτηριστικὸν τῶν γαλλικῶν δωματίων εἶναι ἡ τάξις καὶ ἡ ἁρμονία, μεθ' ὧν κατέταξαν τὰ διάφορα ἐκθέματά των. Ἀλλ' ἡ τάξις αὕτη εἶναι πλεῖον παρὰ τάξις, καταντᾷ σχεδὸν τέχνη εἰς τὰ τῶν ὑφασμάτων. Αἱ στόφαι, τὰ σάλια, οἱ μερινοί, τὰ καζιμίρια ἔρχονται κατὰ τάξιν ἀναλόγως τῆς λεπτότητος, κατὰ βαθμολογίαν τῶν χρωμάτων, καὶ πολλάκις θεωρῶν μακρόθεν ταῦτα· τὰ τόσον βαθμοχρόως κρεμάμενα ὑφάσματα ἀπαντᾷς ψηλαφητὸν τὸ ὡραῖον θέαμα τῆς Ἴριδος.

Αἱ στόφαι τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι τόσον ἄφθονοι, ὡς τῆς Ἀγγλίας, πλὴν αἱ ὀλίγαι ὑπάρχουσαι τῶν Κυρίων Berteche Chesnon καὶ Συντρ., βραβευθέντων μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ 1834, 39, 44, καὶ 1849, μαλακώταται, λεπτόταται, μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ πολλὰ διαρκεῖς, αἱ τοῦ Κυρίου Randoing τῆς d'Abbeville, οὗτινος τὸ ἐργοστάσιον ἐσυστήθη τὸ 1665 ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΔ'., γνωσταὶ καὶ περίφημοι ἔκπαλαι εἰς τὴν ἀγοράν μας, αἱ τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Κ. Chenneviére, τοῦ ἐν τῇ μικρᾷ πόλει Ἐλμπαὶφ, ἴσως αἱ ὡραιότεραι πάντων, διότι δὲν ὑπάρχουν σχέδια καλλίτερον χρωματισμένα, αἱ περισκελίδες τῶν Κυρίων Παρνουῒ, καὶ Δοτρὲσμ Υἱῶν καὶ Συντρ., αἱ τῶν Κυρίων Σιγνιορὲ καὶ Συντρ., αἱ τῶν Ἀδελφῶν Contrey καὶ Μπαρὲ καὶ αἱ τῶν Κυρίων Β. Λαπὸρτ καὶ Υἱῶν, τὰ διάφορα καὶ πολύχροα bombaix τῶν Κυρίων Χ. Δελὰτ πατρὸς καὶ Υἱῶν, βραβευθέντων τὸ 1839, 44 καὶ 49 μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον, ὁμοιάζοντα μεταξωτοὺς μερινοὺς, χρήσιμα δὲ διὰ καλύμματα τραπεζίων, αὐλαίας ἢ χειμερινὰ ἐνδύματα, καὶ ἡ ἐκτεταμένη ἔκθεσις τῶν μερινῶν εἶναι τὰ μάλλινα ὑφάσματα τῆς Γαλλίας ὅσα δύνανται νὰ ἀνταγωνισθῶσι πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Διὰ τοὺς μερινοὺς μάλιστα δυνάμεθα ἀδιστάκτως νὰ εἴπωμεν ὅτι συναγωνισμὸς δὲν ὑπάρχει. Οἱ γαλλικοὶ μερινοί, ἀπαραμίλλου λεπτότητος, πλησιάζουσιν αὐτὰ τὰ φύλλα τοῦ φυσικοῦ καλάμου καὶ χρησιμεύουν ὡς πρωτότυπον εἰς ὅλους, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι, τῶν ὁποίων τὴν ἀφθονίαν εἴδομεν, τοὺς μιμοῦνται καὶ ζητοῦν νὰ πλησιάσωσιν αὐτούς. Οἱ δὲ ἐξοχώτεροι ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι, Καῤῥιὲ καὶ Σύντρ., Πατοὺρ - Λουπὲν - Σεϋδὸυ - Σίεμπερ καὶ Συντρ., Ῥαφφὲν - Θεβενὲ - Ῥοὺ καὶ Συντρ. ἐκ Ῥουὰν καὶ ὁ τῆς Μπαζαγκοὺρ (Marne) Κ. Φραγκεβὶλ Caill.

Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Βελγικὴ φυσικῶς στηρίζονται ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Καὶ ἐντὸς δὲ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου συσφίγγουν τὰς χεῖρας, ὥστε δὲν ἐξέρχεσαι τοῦ δωματίου τῆς μιᾶς εἰμὴ διὰ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ τῆς ἄλλης. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ μικρότατον τοῦτο τῆς γῆς μέρος, πλὴν βιομηχανικώτατον καὶ μᾶλλον προωδευμένον ἀφ' ὅ,τι τὰ περιέχοντα μυριάδας στρεμμάτων, εὑρίσκεις τὸν κλάδον τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀκρωρείας ἐφ' ἧς καὶ τὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Τῳόντι, αἱ στόφαι του διαφιλονεικοῦσι πρὸς τὰς τῶν προηγουμένων ἐθνῶν, πολλοὶ μάλιστα τὰς θεωροῦν ὁπωσοῦν καλλιτέρας. Τὰ ὀνόματα τῶν Κυρίων Σιμόνη, τοῦ ἐκ τῆς πόλεως Βερβιὲ, Δουμπουὰ, τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, τῶν Κυρίων Γίβσων καὶ Μποσοὺ, Φραγκίσκου Biolley καὶ υἱῶν, οἵτινες ἐβραβεύθησαν τὸ 1825 καὶ οἵτινες ἐξέθεσαν τὰς πολυειδεῖς φλανέλας τὰς ὁποίας οὐδεμία ἄλλη ἐπικράτεια ἐξέθεσε, δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ ὅστις ἔθεσε τὸν πόδα εἰς τὸ μέγα τοῦτο παλάτιον τῆς βιομηχανίας.

Ἡ Πρωσσία, ἡ Σαξωνία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Ἑλβετία ἐξέθηκαν ἄφθονα ἔργα τοῦ εἴδους τὸ ὁποῖον περιγράφομεν, πλὴν δευτερεύοντα· ἡ νεογέννητος μάλιστα Ῥωσσία ἀναδεικνύει πρόοδον ἀνέλπιστον, πρὸ πάντων εἰς τοὺς μερινούς. Δὲν ἀναφέρω τὰς Ἰνδίας, διότι μετὰ δύο βήματα θέλομεν ἀπαντήσει αὐτὴν εἰς τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ εἰς τὰ λαχούρια, καὶ διότι ἅπαντες γνωρίζομεν ὅτι αὐτὴ ἔδωκε τὸ φῶς εἰς τὰ τῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα μὲ τόσον θαυμασμὸν διεξερχόμεθα.

Τί ἔγεινε τὸ μέγα κράτος τῆς Ἱσπανίας; θέλετε μ' ἐρωτήσει, τὸ ὁποῖον περιέζωσε τὴν σφαῖράν μας, ὥστε οὔτε ἀνατολὴν οὔτε δύσιν νὰ ἔχῃ; τοῦ ὁποίου ὁ γηραιὸς κόσμος ἐνθυμεῖται τὰ μεταξουργεῖα, τὰ χαρτοποιεῖα, τὰς στόφας, τὰ ὅπλα, τοὺς τάπητας, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἄλλας τέχνας διαπρεψάσας οὐχὶ μιμητικῶς, ἀλλὰ πρωτοτύπως ὡς τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Κίνας; τὸ ὁποῖον, διαχύσαν εἰς τὴν βιομηχανίαν του ἀρκετὴν φιλοκαλῆ φαντασίαν τῶν Ἀράβων, ἐχορήγει τ' Ἀνδαλουσιανὰ, Καστελιανὰ, καὶ Τολεδιανὰ, ἐκεῖνα τεχνουργήματα, τὰ ὁποῖα τοσαύτην ὑπόληψιν ἔχαιρον.

Ἡ ἰδία τύχη ἥτις ἀκολουθεῖ τοὺς παρακμάζοντας λαοὺς ἡ ἰδία τὰ συνοδεύει. Εἶχε ποτὲ ὡραίας ἡμέρας καὶ τὸ ἔθνος τοῦτο, πλὴν σήμερον δὲν ἔστειλεν εἰμὴ πᾶν ὅ,τι διεσώθη εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ὀρέων καὶ κοιλάδων του, δηλ. ὀρυκτὰ, λίθους, μέταλλα καὶ φυτὰ, ὡραῖον καταφύγιον τῶν στερουμένων βιομηχανίαν ἐθνῶν. Καὶ πάλιν τὸ ἔθνος τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον εἴδομεν τὸν φανατισμὸν καὶ ἱπποτισμὸν νὰ σκιολάμψωσιν, ἐναλλὰξ δὲν εὑρίσκεται εἰς

θέσιν τόσον οἰκτρὰν ὅσον φαντάζεταί τις. Χάρις εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἡ περὶ αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς Ῥωσσίας κοινὴ γνώμη ἐβελτιώθη πολύ. Τὰ ὅπλα του εἶναι τὰ ὡραιότερα, ἂν ὄχι τὰ εὐχρηστότερα· αἱ μαῦραι στόφαι του, ἂν καὶ παλαιᾶς τέχνης, εἶναι τῆς πρώτης ἀριστοκρατίας· τὰ μεταξωτὰ τῆς Βαλάνσης, οἱ μερινοί του, τὰ σιγάρα του καὶ λείψανά τινα λεπτουργικῆς δὲν ἀπελπίζουν τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τῆς ἔτι ἰσχυρᾶς καὶ ἐκδικητικῆς ταύτης ἐπικρατείας. Ἡ περιέργεια δὲν νηνεμεῖ ἐνταῦθα, τρέφεται ἀπὸ σπάνιά τινα ἐκθέματα καὶ διεγείρεται μάλιστα μέ τινα αἰσθαντικὴν ζωηρότητα ἐνώπιον ἐσθῆτος τὴν ὁποίαν ἐξέθεσαν οἱ Κύριοι W. P. Hamond καὶ Συντρ., κατεσκευάσθη δὲ εἰς τὰς Φιλιππίνας νήσους ἀπὸ ἶνας τοῦ ἀνανᾶ καὶ ἐκεντήθη ἀπὸ τὴν Κυρίαν Μαργαρίταν Μανίλλαν. Τὸ χρῶμά της εἶναι ἀνοικτὸν κίτρινον, ἡ λεπτότης αὐτῆς διαφανεστέρα τοῦ μεταξωτοῦ τῆς Κίνας καὶ ἂν δὲν σοὶ εἴπωσιν ὅτι εἶναι φυτικὴ ὑφὴ καὶ ὄχι μέταξα, ἡ ἀπάτη εἶναι ἀναμφίβολος.

Μεταξωτὰ ὑφάσματα.— Κλείομαι, Κύριε Συντάκτα τῆς Ἀμαλθείας, μὲ ἑκατὸν χιλιάδας διαφόρους ψυχὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου οὐχὶ μόνον διὰ νὰ ἐπεξεργασθῶ τῆς ἐπιδείξεως τὰ λαμπρότερα ἐπιβλήματα, δηλ. τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προφθάσω ἐκ τοῦ αἰωνίου τούτου μεγαλουργήματος τῆς Ἀγγλίας νὰ σᾶς σημειώσω καί τινα ἑτέρων κλάδων εἰς τῶν ὁποίων τὴν περιγραφὴν ὅσον προχωρῶ τόσον αἰσθάνομαι ὅτι κακῶς ποιῶν ἐπέγραψα "Ὅσα εἶδον, ὅσα βλέπω, ὅσα μέλλω νὰ ἴδω" διότι ἐκ τῆς ἀφθονίας τούτων τῶν τεχνουργημάτων, ἅτινα ἡ ἀνθρωπότης ἐξεκένωσεν ἐνώπιόν μας, ὅσα σᾶς περιέγραψα δὲν εἶναι βέβαια ὅσα εἶδον· διότι εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς περιγράψω ὅσα βλέπω, διότι ἔπρεπε τοὐλάχιστον 4 ἢ 5 ἔτη νὰ μένῃ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἀνοικτὸν διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπεξεργασθῶ μὲ σπουδὴν καὶ μελέτην ὅσα ἔμελλον νὰ ἴδω, καὶ σήμερον ἢ διέφυγον τὴν προσοχήν μου, ἢ ἂν εἶδον δὲν εἶδον. Κλείομαι, λέγω, Κύριε Συντάκτα, ὑπὸ τοὺς διαφανεῖς τούτους θόλους, οἵτινες παίζοντες πρὸ 6 μηνῶν μὲ τὰς τερπνοτέρας ἐαρινὰς ἀκτῖνας ἐπολλαπλασίαζον τὴν τέρψιν μας, σήμερον ὅτε αἱ συνεχεῖς βροχαὶ, ἡ μικρὰ ψύχρα, ὁ τεθολωμένος οὐρανὸς καὶ ὁ κεκρυμμένος ἥλιος τοὐναντίον καταθλίβουν καὶ προετοιμάζουν τὴν ψυχὴν εἰς τὸ μέγα περιμενόμενον πένθος, δηλ. εἰς τὸν θάνατον τοῦ παλατίου τούτου, οὗτινος ἡ ζωὴ, τὸ στάδιον καὶ ἡ ἀποθέωσις εἰς ἕνα μόνον χρόνον ἔλαβον χώραν, καὶ κλείομαι οὐχὶ πλέον μὲ βασιλεῖς, πρίγκιπας, δοῦκας καὶ ἐπιφανεῖς τῆς ἡμέρας, ἐρχομένους ἐνταῦθα διὰ περίπατον, ἢ διὰ περιέργειαν, ἢ διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ εὐσεβής των ὁδοιπορία πρὸς τὸν ναὸν τῆς πολυτελείας καὶ ὄχι παλάτιον τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ μὲ τὴν τάξιν ἐκείνην ἥτις ἐνδεδυμένη τὴν πενιχρότητα καὶ φέρουσα τὸ ἀγοραῖον ἐξῆλθε κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἑβδομάδας ἀφ' ὅλας τὰς βιομηχανικὰς πόλεις καὶ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας καὶ σχηματίσασα ἀνθρώπινον χείμαρρον ἐχύθη ἐνταῦθα.

Ἡ κλάσις αὕτη, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὧν πλεῖστοι εἶναι ἐργάται, ἥτις κατειργάσθη πᾶν ὅ,τι κοσμεῖ τὰ πελώρια ἀγγλικὰ δωμάτια, εἶναι ἡ μόνη ἥτις ὠφελήθη καὶ ἐδιδάχθη ἀληθῶς ἐνταῦθα, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας οἱ μεταγενέστεροι προσδοκοῦν τ' ἀποτελέσματα τοῦ ὡραίου τούτου ἔργου τοῦ Πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Πολλάκις ἐστάθην πλησίον ἀνδρῶν πενιχροφορούντων ὅτε ἐπεξειργάζοντο ὕφασμα ἢ σιδηρικὸν τῆς Γαλλίας ἢ Γερμανίας καὶ ἤκουον αὐτοὺς τίνι τρόπῳ λογικώτατα τὰ ἐξήγουν πρὸς τὰς συμβίας ἢ τὰ τέκνα των, αἱ δὲ πολύτιμοι παρατηρήσεις των οὐδόλως ἐρυθριῶ νὰ εἴπω ὅτι συχνότατα μ' ὡδήγησαν εἰς ἔρευναν τῆς ἀληθείας.

Ὧν μέλος τοῦ μεγάλου τούτου πελάγους τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἀρχίζω οὔτε ἀπὸ τὰ μεταξωτὰ τοῦ Spitalfields, οὔτε ἀπὸ τὰ Λουγδουνικὰ, οὔτε ἀπὸ τὰ Γενευϊκὰ, ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖνα ἄλλου κράτους ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπήγασαν, κράτους τὸ ὁποῖον ἔχει περισσότερα δικαιώματα εἰς τοὺς πίνακας τῆς χρονολογίας, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀφιλοδοξίαν παρατάσσει τόσας καὶ τόσας ἐφευρέσεις τὰς ὁποίας ἡμεῖς νομίζομεν γνησίας ἰδικάς μας, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχαιοτάτη μία καὶ μόνη μοναρχία περιλαμβάνει διὰ μιᾶς τὰς αὐτοκρατορίας, βασιλείας καὶ δημοκρατίας ὅλης τῆς Εὐρώπης, καὶ τὸ ὁποῖον οὔτε μὲ πομπήν, οὔτε μὲ ἐπίδειξιν, οὔτε μὲ οὐδεμίαν ἀπαίτησιν ἐπαρουσιάσθη ἐνταῦθα, ἀλλὰ προσῆλθε μὲ τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ φέρῃ· δηλ. ἔμποροί τινες τοῦ κράτους τούτου ἀποκαταστημένοι πρὸ καιροῦ εἰς Λονδῖνον ἔστειλαν ἢ ἔφεραν ὅ,τι εἶχον καὶ αὐτὴ εἶναι ὅλη καὶ μόνη ἡ ἔκθεσίς του.

Τὸ κράτος τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ **Οὐρανίου Βασιλείου** καὶ συναντώμενος μὲ τὰ περίεργα τέκνα του ἅτινα μὲ οὐδένα ἡμῶν τῶν 100,000, ὁμοιάζουν, εἰς τῶν ὁποίων τὴν φωνὴν οὔτε ἦχον βαρὺν, οὔτε ὀξὺν, οὔτε ἀμβλὺν ἀκούεις, ἀλλὰ γλυκεῖάν τινα μουσικὴν, ὡς ἑκάστη λέξις των νὰ ἦναι εἷς φθόγγος διαφόρου ὀργάνου, εἰς τῶν ὁποίων τὰ ἄτριχα καὶ στερημένα ἐκφράσεως χαλκόχροα πρόσωπα των

δυσκολεύεσαι ν' ἀναγνώσῃς τὰ δύο γένη καὶ τὴν ἥβην ἢ τὸ γῆρας, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν ἤπιον, ἄκακον καὶ εὐπροσήγορον συμπεριφορὰν διὰ μιᾶς ἐννοεῖς τὴν μακρὰν καὶ νηνεμῆ εἰρήνην εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κράτος τοῦτο τόσους αἰῶνας εὐδαιμονεῖ, ἂς μοὶ συγχωρηθῇ ἐντὸς τῶν σελίδων τούτων, τῶν ὁποίων σκοπὸς κύριος εἶναι τὰ περὶ μετάξης, ἂς μοὶ συγχωρηθῇ, λέγω, νὰ μὴ ἐξέλθω εἰμὴ ἀφοῦ συμπεριλάβω καὶ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ἄλλα ἄρθρα, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τὴν μικράν του ἔκθεσιν, διότι φοβοῦμαι ὅτι οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀνθρώπων θέλουν μ' ἐπιτρέψει νὰ εἰσδύσω πάλιν εἰς τοῦτο.

Τὰ δωμάτια τῆς Κίνας, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιέχονται καὶ ἄρθρα τινὰ τῆς Ἰαπωνίας, εἶναι τὰ μόνα ἅτινα διετήρησαν τὸ ἐπίμονον καὶ ἰδιότροπον τοῦ ἔθνους των, ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς κατατάξεως τῶν ἄρθρων καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἴδια ἄρθρα. Ὅλοι οἱ λαοὶ ἐρχόμενοι ἐνταῦθα καὶ βλέποντες τὴν εὐρωπαϊκὴν κατάταξιν, εἴτε διὰ νὰ μὴ ἀντιβῶσιν εἰς τὴν γενικὴν τάξιν, εἴτε διὰ νὰ κολακεύσωσι τὴν εὐρωπαϊκὴν ταύτην αἴθουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν προσεκλήθησαν, εἰσῆλθον μὲ τὴν ἐθιμοταξίαν τοῦ τόπου καὶ ἐστολίσθησαν μὲ τὴν ἀρέσκειαν τῶν λοιπῶν καὶ ὄχι μὲ τὴν τῆς φαντασίας των. Ἡ Κίνα ὅμως ἔπραξεν ὅ,τι ἐγνώριζεν. Ἰδιότροπος εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς τέχνης, φαίνεται πλέον ἰδιότροπος εἰς τὴν ἔκθεσίν της. Θέτει ἀγγεῖον διὰ οἶνον ἢ ἔλαιον πλησίον ὡραίου μεταξωτοῦ, ἀναμιγνύει τὰ ἔργα τῆς λεπτουργίας της μὲ 50 διάφορα δείγματα τεΐου, τὰ δὲ ἐξ ἐλέφαντος ἔργα της ἀσπάζονται τὸ ἀρσενικὸν, τὸ θεῖον, τὸν σίδηρον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς χημείας προϊόντα καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὰ τοιαῦτα ἂν ἦσαν ἄφθονα ὑπὸ τοιαύτην τάξιν ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατος ἡ ἐπιθεώρησις· μ' ὅλα ταῦτα ὁ Εὐρωπαῖος, ὁ ζητῶν νέα πράγματα διὰ νὰ τρέφῃ τὴν περιέργειάν του, βαρυνόμενος εἰς τὰ ἐπίλοιπα δωμάτια ἐδῶ εἶναι ὅπου τὰ εὑρίσκει. Ἰδοὺ λ. χ. μέγα φασούλιον τέσσαρας περίπου σπιθαμὰς μήκους καὶ τεσσάρων δακτύλων πλάτους φέρον 12 σπυρία μέγιστα. Τὸ φασούλιον τοῦτο εὑρέθη εἰς τὸ δάσος τῶν Ghants, πλησίον τῆς Κανδαλλά. Οὐ μακρὰν αὐτοῦ βλέπεις σινικὸν σκῆπτρον ὅμοιον ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ Ὑοῦ-τὲ-σχοῦν ἔδωκεν εἰς τὸν Ὑοῦ τὸ 2169 π. Χ. διὰ τοὺς αὔλακας τοὺς ὁποίους κατεσκεύασε καὶ ἔχυσε τὰ πλημμυροῦντα ὕδατα τοῦ κινεζικοῦ κατακλυσμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. Βλέπεις τὰ Πὰ-σεὶν, δηλ. τοὺς 8 ἀθανάτους κατειργασμένους ἐπὶ λίθου, ὑπὸ τὸ κάτω δὲ μέρος τοῦ λίθου εἶναι τὰ σήματα τοῦ αὐτοκράτορος, φέροντα ἀρχαιότητα 5,000 ἐτῶν· βλέπεις μέγα σινικὸν ἀγγεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι γεγλυμμένα 10,000 ψηφία συμβολικὰ, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐκφράζει μίαν λέξιν τῆς σινικῆς διαλέκτου καὶ τὸ ὅλον μίαν ᾠδήν· βλέπεις προσέτι χαρτίον κατεσκευασμένον ἀπὸ ὀρύζιον, λευκότερον καὶ λεπτότερον τοῦ ἰδικοῦ μας, ὄστρακα μὲ πολλὴν τέχνην εἰργασμένα, σαντράκια ὡραῖα, ἀγγεῖα ἀπὸ λίθον τινὰ τοῦ Jade, ὁμοιάζοντα πολὺ τὰ ἀπὸ στιλπνὸν κηρίον ἀγάλματά μας, βρωσίμους φωλεὰς, δηλ. ἐκείνας τὰς ὁποίας πτηνά τινα τῆς Κίνας κατασκευάζουν ἀπὸ τὸ φουσὶ, εἶδος θαλασσίου βοτάνης ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ἢ ἀντρωδῶν κορυφῶν, τὰς ὁποίας μὲ μέγα τῆς ζωῆς των κίνδυνον οἱ Σῖναι μόλις φθάνουν καὶ πωλοῦν εἰς μεγίστας τιμάς· πεντήκοντα εἴδη τεΐου, μέλαν, πράσινον, ἀργυρόχρουν, ψαρὸν, κ.τ.λ., ἅτινα φέρουν τὰς ὀνομασίας Καπὲτ, Ὀρὰνζ-Πεκοὲ, Οὐλὰν, Χαλὰν, Ἀσσὰμ, Κόγγυ, Πουσχὸν, κ.τ.λ., τῶν ὁποίων ἐτησίως ἐξάγονται ποσότητες ἀξίας περίπου 16,000,000 λιρῶν στερλινῶν· ἔπιπλά τινα ἢ ἀγγεῖα μετάλλινα καὶ ξύλινα, μωσαϊκῶς εἰργασμένα, πλὴν πολὺ διάφορα τῶν ἰδικῶν μας, 47 δέματα περιέχοντα δείγματα τῶν λαμπροτέρων χρωμάτων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται εἰς τὴν κεραμοποιΐαν των οἱ Σῖναι, δείγματα ὡραίας νικοτιανῆς, ἰνδικὸν, δείγματα ναγκινῶν, δύο εἰκόνας μ' ἔλαιον τοῦ Τούγκα, περικλεοῦς ἐγχωρίου ζωγράφου, πλησιαζούσας πολὺ τὴν εὐρωπαϊκὴν σχολὴν, 16 δείγματα σινικῆς μελάνης, μονοκόμματον ἐλεφαντίνην σφαῖραν περιέχουσαν εἰς τὸ κενόν της ἑτέραν ἄλλην καὶ ἡ ἄλλη ἄλλην μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 24, χωρὶς νὰ δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς πῶς, ἐνῷ ἡ ἐξωτερικὴ εἶναι μονοκόμματος καὶ ἡ ὀπὴ, ἐκ τῆς ὁποίας βλέπεις τὸ κενόν της, ὄχι, τόσον μεγάλη, εἰσήχθησαν αἱ 24 ἄλλαι σφαῖραι, ἡ μία περιλαμβάνουσα τὴν ἄλλην καὶ ἔχουσαι ὅλαι τὸ αὐτὸ κέντρον.

Ἐννοητέον ὅτι ἐκ τῆς ὀπῆς ταύτης κατεσκευάσθησαν ὅλαι ἐντὸς καὶ ὄχι εἰσήχθησαν. Ὑπάρχουν ἔτι εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα οἶνος σινικὸς, κατασκευαζόμενος ἀπὸ ὀρύζιον καὶ πινόμενος θερμὸς, ἄτλαντές τινες τοῦ κράτους τούτου, ὀπιοσύριγγες, ποικίλα μέταλλα, δύο λεπτουργημένα κύπελλα χρήσεως τῶν Βαμβοῦ, ἐν Βαὶκ-νοὺκ ἢ ὄνυχες τίγριος, τοὺς ὁποίους οἱ Μαράτται μεταχειρίζονται διὰ νὰ δολοφονῶσι μυστικῶς τοὺς ἐχθρούς των τῆς Ποάνας, ἔπιπλά τινα παραδόξου κατασκευῆς, πλὴν λίαν ἔντεχνα, ὀρυκτὰ, τὰ πεφημισμένα ἀγγεῖα καὶ τὰ μεταξωτὰ σάλια, κρέπια, μανδύλια, αὐλαῖαι καὶ λοιπὰ ὑφάσματα, χρυσοποίκιλτα ἢ ἁπλῶς εἰργασμένα.

· Περὶ τῶν σινικῶν ἀγγείων ὡμιλήσαμεν εἰς τὸ περὶ κεραμοποιΐας κεφάλαιον, ὅθεν ἐνταῦθα δὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν εἰμὴ ὅτι τὸ περιφημότερον κεραμεῖον τῆς Κίνας εἶναι τὸ Κἰγγ-τὶκ-σχὶν εἰς τὴν Παϋανγδάλην· δὲν μένει λοιπὸν εἰμὴ ν' ἀρχίσωμεν τὰ περὶ μετάξης.

Ἡ Κίνα, ἡ γνωρίσασα πρὸ ἡμῶν τὴν τυπογραφίαν, τὴν πυξίδα, τὴν πυρίτιδα καὶ τόσα ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ Εὐρώπη ἀδίκως λέγεται ἐφευρετὴς, εἶναι ἡ μήτηρ καὶ τῆς μετάξης. Ἡ πολυτέλεια τῆς ἀρχαίας Βαβυλῶνος, Ἑλλάδος, Αἰγύπτου καὶ Ῥώμης ἦτον ἡ μέταξα, πλὴν οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν καταγωγήν της, ὥστε ἔπλαττον τοὺς γελοιωδεστέρους περὶ αὐτῆς μύθους. Εἷς λ. χ. τὴν ἐνόμιζε προϊὸν ἀράχνης, ἄλλος ὑφὴν πτηνῶν, ἐξαγομένην ἀπὸ τὰς καλιὰς αὐτῶν, ἕτερος φυτικὴν οὐρίαν ὡς τὸν βάμβακα καὶ τὸ λινάριον καὶ ἄλλος ἄλλο· οὐδ' αἱ κατακτήσεις δὲ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του καὶ ἄλλων προχωρησάντων πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἐδυνήθησαν νὰ δώσωσι θετικωτέρας πληροφορίας μέχρι τοῦ 1130 μ. Χ.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Κῶ 400 ἔτη π. Χ. λαμβάνουσαι τὰ μεταξωτὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα τῶν Ἰνδιῶν ἐξύφαινον αὐτὰ, ἀπέῤῥιπτον τὸ μαλλίον ἢ τὸν βάμβακα καὶ ὕφαινον ἐκ νέου μὲ καθαρὰν μέταξαν τὰς περιφήμους ἐκείνας μεταξωτὰς ἐσθῆτας, τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι καὶ αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἠγόραζον ἁδρότατα, αἵτινες ἦσαν ἡ μεγαλητέρα ἐπίδειξις τῆς πολυτελείας των, καὶ τὰς ὁποίας ἐπωνόμαζον Koa-vestis. Τὰ ἐνδύματα ταῦτα μετεβλήθησαν ἔπειτα εἰς χρυσοϋφῆ ἢ χρυσόπαστα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ Ἀντωνίνου τοσοῦτον ὑπελήπτοντο, ὥστε ὑπῆρχε μανία ποῖος νὰ φέρῃ βαρύτερα.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον κατεσκεύαζον διάφορα εἴδη ὑφασμάτων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν ὅμοια μὲ πολλὰ τῶν σημερινῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ κατυφέδες τοὺς ὁποίους ἐκάλουν ἐξάμιτα. Εἰς τὸν μεσαιῶνα ἡ λέξις αὕτη ἔγεινε ζάμιτον, ὅθεν καὶ τῶν Γερμανῶν τὸ Sammet.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα διετηρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἦσαν πολὺ ἀνώτερα τῶν τῆς Δύσεως μέχρις ὀλίγων σχεδὸν ἑκατονταετηρίδων πρὶν τῆς ἐνεστώσης, διότι τὰ ἱερατικά μας ἐνδύματα ἦσαν ὅλα ἐκ τούτων, διότι αἱ ἀρχαῖαι στολαὶ τῶν Ὀθωμανῶν ἐκ τούτων ἐγίνοντο καὶ διότι οἱ πλούσιοι σατράπαι τῆς Τουρκίας καὶ σήμερον ἔτι γνωρίζομεν ὁποίαν χρῆσιν αὐτῶν κάμνουν.

Εἴπομεν ὅτι μέχρι τοῦ 1130 μ. Χ. οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὴν παραγωγὴν τῆς μετάξης. Τῷόντι, τὸ ἔτος τοῦτο δύο μοναχοὶ, ὡς λέγει ὁ Προκόπιος, ἐλθόντες ἀπὸ τὰς Ἰνδίας (εἰς τὰς ὁποίας εἶχεν μεταβῇ ἀπὸ Κίναν) εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔφεραν τὰ ὠά της εἰς τὴν ἤπειρόν μας καὶ ἔκτοτε ἤρχισεν ἡ καλλιέργειά της.

Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς Θεοδώρας εἶδε ἡμέρας πλουσίας καὶ λαμπροτάτας ἕνεκα τοῦ τιμαλφοῦς τούτου προϊόντος, πλὴν Βαρσαμής τις, διευθύνων τὸ πρώτιστον μεταξουργεῖον, καταπιέσας ὑπὲρ τὸ δέον τοὺς ἐργάτας κατέστρεψε τὴν τέχνην, ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι προσέφυγον εἰς Σικελίαν διὰ νὰ ἐξασκήσωσι τὴν τέχνην ταύτην ὅπου ἐσυστήθη ἀπὸ Ἕλληνας ἐργάτας εἰς Παλέρμον τὸ πρῶτον μεταξουργεῖον καὶ ἐκεῖθεν διεσκορπίσθη εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ τέχνη αὕτη, διὰ τὴν ὁποίαν τοσοῦτον καυχᾶται ἡ Εὐρώπη, εἶναι καταγωγῆς Ἑλληνικῆς.

Ἡ μέταξα, ἡ ἐκ τῆς Κίνας ἐξελθοῦσα εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὰ δωμάτιά της τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰσέρχεται ὄχι μὲ πολλὴν ἐπίδειξιν. Τὰ κεντήματα ἢ ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα εἰς ταῦτα ἀπαντῶμεν, ναὶ μὲν δεικνύουν καὶ τέχνην ἀρχαίαν καὶ λεπτότητα ἀξιοθαύμαστον, πλὴν περιορίζονται εἰς ἀριθμὸν τόσον μικρὸν, ὥστε οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν ἰδέαν τοῦ ἐκτεταμένου ἐμπορίου της καὶ τῶν ποικίλων ὑποδιαιρέσεών των τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ὑπάρχωσι.

Τὰ πρῶτα μεταξουργεῖα τῆς Ἀγγλίας εἶναι τὰ εἰς τὴν ἐνορίαν Spitalfields τοῦ Λονδίνου, εἰς τὸ Halifax, τὸ Derby, Macclesfield, Leek, Μάνγκεστερ, Leeds καὶ Coventry, διὸ καὶ τὰ ὡραιότερα ἔρχονται ἀπὸ τὰς πόλεις ταύτας.

Ἡ Ἀγγλία δὲν παράγει διόλου μέταξαν. Ἔγειναν μὲν πολλαὶ ἀπόπειραι, ἔλαβον ἐπιτυχίαν τινὰ καὶ ἔχομεν μάλιστα καί τινα δείγματα ἐνώπιόν μας, πλὴν ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ ἡ ποιότης των οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάζει, φαίνεται ὅτι καὶ ὁ κόπος καὶ τὰ ἔξοδα εἶναι μέγιστα, ὥστε ἐλπὶς περισσοτέρας καλλιεργείας δὲν ὑπάρχει. Ἀμφιβολία λοιπὸν δὲν μένει ὅτιε ἰς τὸ ἑξῆς ἡ Μεγάλη Βρεττανία δὲν θέλει συλλογίζεσθαι περισσότερον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς μετάξης, ἀλλὰ θέλει ἀκολουθεῖ τὴν ἐκ Κίνας, Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, Τουρκίας καὶ Ἰταλίας εἰσαγωγήν της ἀναβαίνουσαν ἐτησίως περίπου εἰς 4,734,755 λίτρας.

Ἡ Γαλλία παράγει ἀρκετὴν μέταξαν, τῆς ὁποίας ἐξέθεσεν ἄφθονα καὶ ποικίλα δείγματα. Τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Κ. Καζιμὶρ Σαμπὼν τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἀλαὶ (νομὸς Κκὰρδ) παράγει μόνον 110,000 λίτρας

στρεπτὴν μέταξαν καὶ 154,000 ἀπροπαρασκεύαστον, τὸ δὲ τῶν Κυρίων Gurin Μεβὶλ καὶ Εὐγενίου Bober, ἐκ τῶν Κάτω Ἄλπεων, βραβευθέντων εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1849 μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον, ἐξέθεσε δεῖγμα Ἑλληνικῆς μετάξης τὴν ὁποίαν οὗτοι ἔλαβον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐτελειοποίησαν θαυμάσια.

Δὲν σημειῶ ἤδη τὴν πορτοκαλλοειδῆ, ἢ λεμονόχρουν μέταξαν τῆς Γαλλίας, οὔτε τὴν ἀργυρόχρουν ἐκείνην τοῦ πεφημισμένου βόμβυκος τοῦ καλουμένου brouski, ἥτις ἔρχεται ἀπὸ τὸ φρούριον Σαὶν Σὲλβ τοῦ Girond, ἢ ἐκείνην τῶν grege, organsin, κτλ.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Ἀγγλίας δὲν παίζουν μέγα πρόσωπον ἐνταῦθα. Μόνον δὲ 18 ἐκθέται τούτων ἔρχονται, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ Λούγδουνον δὲν παραχωρεῖ θέσιν εἰς τὴν σύντομον ταύτην περιγραφήν· πλὴν αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, πρωτίστη κατάκτησις τῆς Ἀγγλίας, συμμερίζονται τὴν θέσιν ταύτην καὶ τιμῶσι μεγάλως τῶν κατακτητῶν τὴν ἀξιοπρέπειαν.

Τὰ εἴδη καὶ αἱ ὑποδιαιρέσεις αὐτῶν εἶναι πολυάριθμοι. Ἡ Μουρσχεδαβὰ ἐξέθηκε τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα τυπωμένα μανδύλια τῆς Βερχαμπὸρ, τῶν ὁποίων τοσαῦτα ἐξοδεύονται ἐν Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ· ἡ Ποάνα τὰ περίεργα ἐκεῖνα δίχροα μεταξωτὰ τὰ καλούμενα πυτανὴ, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους εἶναι κόκκινα καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου πράσινα· τὰ μεταξωτὰ τῆς Σουράτης, κατασκευαζόμενα εἰς τὴν Κίναν καὶ βαφόμενα εἰς τὴν Σουράτην, ὑφάσματα ἀποτελοῦντα τὴν πολυτέλειαν τῶν γυναικῶν τῆς Βομβάης, τῆς Κούτς τὰ ὅμοια τῶν εὐρωπαϊκῶν ὁλοσηρικῶν, αἱ ταινίαι τῆς Ἀχεδαβὰδ, τὰ ἀγγλικῆς μιμήσεως ὑφάσματα τῆς Τάννα, καὶ ἄλλα διάφορα εἶναι τὰ πρώτιστα αὐτῶν.

Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Ῥωσσίας φέρουν χάριν ἐξιδιασμένην καὶ κρατοῦν τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Ἰνδιῶν, δηλ. ὡς πρὸς τὴν τέχνην κλίνουν εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὡς πρὸς τὴν φιλοκαλίαν ἀκολουθοῦν τὰ τῆς Δύσεως, διὸ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ ταῦτα ἔκαμαν ἀρκετὸν κρότον καὶ ἔδωκαν μεγάλην ἰδέαν τῆς μοσκοβιτικῆς ὑφαντουργίας εἰς τὸν κόσμον.

Ἐκ τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ Τζολλφερεῖν ἐστάλησαν ἀρκετὰ εἴδη, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς Crefeld τῆς Πρωσσίας Κύριοι Ἀδελφοὶ Hermes, Wolffer καὶ Συντρ. ἐξέθηκαν ἓν εἶδος μεταξωτῶν ὁμοιαζόντων πολὺ τὰ εἰς χαρτία κουτουνιὰ τῆς Προύσης, ὁ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως Κ. Πέτρος Στὸρκ περιλαίμια ὁλοσηρωτὰ ὑδατώδη, καὶ λεπτὰ γυναικεῖα μεταξωτὰ σάλια.

Ἡ Ἑλβετία στηρίζουσα τὸ ἓν πλευρὸν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν Γερμανίαν φέρει ὕφος ἐκφράζον τοῦ ἑνὸς ἔθνους τὴν φιλάρεσκον φιλοκαλίαν καὶ τοῦ ἑτέρου τὴν ὑπομονητικὴν φλεγματικὴν τέχνην. Εἰς περίπου 170 κιβώτια ἐξέθηκεν ὑπὲρ τὰ 1000 εἴδη ταινιῶν πλατέων, ποικιλοχρόων, δι' ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς πολυτελείας. Τὰ 284 εἴδη μεταξωτῶν φορεμάτων, τὰ ὁποῖα 48 κατασκευασταὶ τοῦ Ζουρὶχ ἔστειλαν, μὲ τὰς ποικίλας ὀνομασίας των, δηλ. miflorences, florences, marcelinettes, marcelines, taffetas, lustrines, gros de florences, du Rhin, d'Orlens, Favori, satins de Chine, κτλ., οὐ μόνον εἶναι ἄξια παντὸς ἐπαίνου διὰ τὴν τέχνην των, ἀλλὰ δύνανται νὰ κορέσωσι τὰς ἀνάγκας τῆς πλέον πολυτελοῦς γυναικός.

Τὰ ὑφάσματα ταῦτα ἐκτὸς τῆς φήμης χαίρουν καὶ ἀρχαιότητά τινα. Ἡ ὕπαρξίς των ἄρχεται ἀπὸ τῆς καταδιώξεως τῶν διαμαρτυρομένων εἰς τὴν Γαλλίαν, δηλ. τότε Γάλλοι μεταξουργοὶ προσέφυγον εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐσύστησαν μεταξουργεῖα, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ηὔξησαν σήμερον, ὥστε μόνον τὰ τοῦ Ζουρὶχ ἐξάγουν ἐτησίως μέταξαν ἀξίας 1,000,000 λιρῶν· ἐργάζονται δὲ εἰς ταῦτα 20 ἢ 25 χιλιάδες ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδες.

Ἡ Περσία, ἥτις τόσον πεφημισμένη εἶναι διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς μετάξης της, δὲν ἔστειλεν ἐνταῦθα εἰμὴ ἄθλιά τινα δείγματα.

Ἡ Ἰταλία ἔστειλεν ὡραῖα δείγματα μετάξης, πρὸ πάντων ἡ Σαρδηνία, ἡ δὲ Γένοβα ἐξέθηκε τοὺς πλουσίους καὶ πεφημισμένους κατυφέδες της, τοὺς ὡραιοτέρους οὐ μόνον τῶν Ἀγγλικῶν, Γερμανικῶν καὶ Ἑλβετικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Γαλλίας, διὸ καὶ θεωροῦνται οἱ πρῶτοι τοῦ κόσμου. Ἐπισημότεροι δὲ ἐκθέται αὐτῶν εἶναι οἱ Κύριοι Ἰωσὴφ Γγιλὼ, Βερνάρδος Soley, Ὀστὲν Μουλινάρης καὶ Ἀδελφοὶ Δεφεράρη.

Ὅποιον λίθον ἀνεσηκώσαμεν ἄχρις ὥρας, ἡ Αὐστρία εὑρίσκετο πάντοτε ὑπ' αὐτὸν μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν, πλὴν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἡ ἀξιοπρέπειά της καταντᾷ διάκρισις μᾶλλον ἢ ἁπλῆ ἀξιοπρέπεια. Ἡ Αὐστρία παράγει ἀφθονωτέραν μέταξαν, παρὰ αἱ ἄλλαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης. Ἡ Λομβαρδία, τὸ Τυρὸλ, ἡ Ἰστρία, ἡ Δαλματία, ἡ Βοημία καὶ ἡ μεσημβρινὴ Οὐγγαρία παράγουν περίπου 5,000,000 λίτρας μετάξης κατ' ἔτος, ἴσης μὲ 60,000,000 φιορίνια· ἐργάζονται δὲ εἰς τὰ μεταξουργεῖα 800,000 ψυχαί. Μόνον δὲ τὸ Τυρὸλ περιέχει 55 μεταξουργεῖα καὶ 125,047 ἀτράκτους,

Ἐννοητέον λοιπὸν ὅτι τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Αὐστρίας πρέπει νὰ ἔχωσι σημασίαν τινὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Καὶ βέβαια οἱ ὑδατώδεις μοναρέδες τοῦ Κ. Φρὰντς Reichert, *οἱ γραμμωτοὶ κατυφέδες τοῦ Κ. Λεοπόλδου* Dorfleuthner, *αἱ αὐλαῖαι, τὰ μεταξωτὰ σάλια, μανδύλια καὶ φορέματα τῶν Κυρίων Βοσσὶ Σπανράφτ δὲν κατατάσσονται μὲν εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰ Λουγδουνικὰ τάξιν, πλὴν εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολόγων τῆς Εὐρώπης.*

Φθάνομεν τέλος εἰς τὴν Λουγδουνικὴν ἐκείνην ἔκθεσιν τῆς ὁποίας τὸ καλλιτεχνικὸν σέλας διέχυσε λάμψιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὴν ὁποίαν ὅλοι σπεύδουν νὰ ἴδωσι, διὰ νὰ εἴπωσιν ὅτι εἶδον ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν, καὶ ἥτις θέλει μείνει εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἱστορίας ἀείμνηστος, ἀείμνηστος εἰς τὴν μνήμην τῶν ματαίων, ἀείμνηστος εἰς τὴν τῶν φιλοσόφων, εἰς μὲν τοὺς πρώτους διότι ἡ ἐπίδειξις προσέφερε τὰ πάντα τῇ πολυτελείᾳ, εἰς δὲ τοὺς δευτέρους διότι εὑρίσκουν τὰ πέρατα τῆς τέχνης. Πλησιάζων μὲ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ἐγὼ εἰς τὰ κρεμάμενα ἢ ἀμελῶς περιτυλιγμένα ἐντὸς ὑαλίνων ὑψηλῶν ἀρμαρίων ὑφάσματα μὲ τόσην κομψότητα καὶ φιλοκαλίαν, ὡς νὰ ἐτέθησαν οὐχὶ ἀπὸ χεῖρας ἀνδρῶν ἀλλὰ νεανίδων τοῦ συρμοῦ, ὧν ἑκάστη μίαν καὶ μόνην τέχνην της εἶχε τὴν φιλαρέσκειαν, ἡ ἀθυμία μου εἶναι μεγίστη, διότι δὲν δύναμαι οὔτε διὰ λόγων, οὔτε διὰ εἰκονογραφιῶν, οὔτε δι' ἄλλου οἱουδήποτε τρόπου νὰ διαφυλάξω εἰς τὸν ἀκολουθοῦντά με εἰς τὴν περιήγησιν ταύτην ὄχι τὴν λαμπρότητά των, ἀλλὰ τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἔφερε τὴν τέχνην, ὥστε ἐνταῦθα καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἐπιθυμίας του ἀκριβέστατα νὰ ἐκπληροῖ.

Τὸ Λούγδουνον, ἡ Τύρος αὕτη τοῦ Ῥοδανοῦ, ἔστειλεν ἐνταῦθα πᾶν ὅ,τι ἡ πολυτέλεια ἐφεῦρε, πᾶν ὅτι ἀπαιτοῦσι τὸ ψῦχος καὶ ὁ καύσων τῶν διαφόρων ζωνῶν τῆς σφαίρας. Οἱ Σαρδανάπαλοι, οἱ Λούκουλοι καὶ οἱ Νέρωνες τῆς ἀρχαιότητος ἤθελον τρομάξει εἰς τὴν θέαν τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ σιδηροδρόμων καὶ ἤθελον ἀποῤῥίψει αὐτούς, πλὴν εἰς τὴν θέαν τῶν ἔργων τῆς πόλεως ταύτης ἔδιδον ἴσως καὶ τὸν θρόνον των διὰ νὰ τ' ἀπολαύσωσι. Τὰ δὲ κυριώτερα αἴτια τῆς τοσούτῳ διακρινομένης τέχνης εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἶναι ἡ διαφθορὰ τῆς αὐλῆς τῶν Λουδοβίκων, ἡ σπατάλη τῆς Πομπαδοὺρ, τῆς δουκίσσης Δουβαρύ, ἡ εἴσαξις τῆς αὐστριακῆς καὶ λοιπῆς γερμανικῆς ἐθιμοταξίας καὶ πολυτελείας εἰς τὴν αὐλὴν ταύτην καὶ συγχρόνως εἰς τὸν λαὸν τοῦ ὁποίου ἡ ἄστατος φαντασία δὲν ζητεῖ εἰμὴ μόνον αὔραν νὰ φυσήσῃ αὐτὴν διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ νεωτερισμὸν εἰς νεωτερισμόν.

Οἱ ὡραῖοι μοναρέδες τοῦ Κ. Κ. M. Teillard *μὲ κύματα καὶ πολύχροα ὕδατα ὁμοιάζουν μὲ τὰς παραλλήλους γραμμάς των πτερὰ σπανίου πτηνοῦ. Τοῦ Κ. Ἀδόλφου Βερτρὰνδ αἱ χρήσεως τῶν πλουσίων γυναικῶν τῆς Περσίας ἐσθῆτες, ἢ αἱ τοῦ συρμοῦ Πομπαδοὺρ, τὰ μιμήσεως ἰρλανδικῶν πλὴν μᾶλλον τελειοποιημένα ποπελίνιά του, τῶν ὁποίων βλέπων τὰς ὑποδιαιρέσεις,* faumée, manches, baille, cablier, *νομίζεις ὅτι ἀπαντᾷς διαφόρου εἴδους ὑφάσματα, εἶναι καθ' ὅλα ὅμοια μὲ τὰ ὡραῖα μουσελίνια καὶ τσίτια.*

Ἱστάμενος ἀπέναντι αὐτῶν νομίζεις ὅτι ἐξηντλήθη πλέον ὁ θαυμασμὸς τῆς ψυχῆς σου, καὶ μολοντοῦτο μόλις συναντηθῇς μετὰ τοῦ Κ. Ἀνδρέου Δονὰ λησμονεῖς ὅ,τι εἶδες καὶ περιπίπτεις εἰς νέαν ἔκστασιν. Ἐδῶ εὑρίσκεις τὸν λεπτότατόν δι' ἐπενδύτας ἢ γυναικείας ἐσθῆτας κατυφὲ, φέροντα χρυσᾶ κεντητὰ κλαδία, ἢ ἀστάχεις· ἐκεῖ εὑρίσκεις ὑφάσματα μ' ἔδαφος μεταξωτὸν, ὁμαλόστιλπνον (glacé) *ἢ στιλπνωτὸν* (satiné) *καὶ μέγιστα κλαδία ἀπὸ κατυφὲ, κρέπια, μιμήσεως τῆς Κίνας σάλια, γρεναδίνα* (grenadines), *ποπελίνια καὶ ἄλλα διάφορα ὑφάσματα.*

Οἱ Ἀδελφοὶ Μπρισσὼν ἐξέθεσαν ποικιλτὰς σάρπας καὶ τὸν χνοώδη ἐκεῖνον κατυφὲ τὸν ὅμοιον συσσίρας πολυτίμου ζώου τῆς Σιβηρίας, τὰ ὡραῖα τοῦ λαιμοῦ μανδυλάκια καὶ διαφανέστατον ἑανὸν (τουλλιπάνιον) *ποικιλμένον μὲ μεταξωτὰ, χρυσᾶ κλαδία ἢ καὶ στιγμάς.*

Πλὴν πάλιν τί λέγουν οἱ χρυσωτοὶ μοναρέδες τῶν Κυρίων Μαθεβὼν καὶ Μπουβὰρδ τοὺς ὁποίους ὅταν ἐκ πλαγίου ἴδῃς τότε λάμπουν ὡς νὰ ἔῤῥιψες χρυσῆν ἄμμον ἐπὶ τῶν ὑδάτων αὐτῶν· ὅταν δὲ ἴδῃς ἀπέναντι ὁμοιάζουν ὡς ὑδατῶδες δίμιτον. Χρησιμεύουν δὲ διὰ ἐνδύματα βασιλέων ἢ ἱερατικὰς στολάς. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ Λούγδουνον σήμερον εἶναι ἡ πόλις ἡ ἐνδύουσα ὅλας τὰς βασιλικὰς οἰκογενείας τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, καὶ οὐδὲν ἐπικινδυνέστερον εἴς τινα πατέρα ἢ σύζυγον ἢ νὰ φέρῃ συχνὰ τὴν συμβίαν του ἢ τὰς θυγατέρας του ἐνώπιον τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε τὰς χιλιάδας τῶν λιρῶν τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ, οὔτε τὰς χιλιάδας τῶν ἀδαμάντων τοῦ Μόρτιμερ, ἀλλὰ μὲ ὀλίγα ἀργύρια εὐχαριστῶν σήμερον τὸν ὦμόν των με ἓν μανδυλάκι, αὔριον τὴν κεφαλήν των μὲ ἓν καπελλίνιον, μεθ' αὔριον τὸ σῶμά των μὲ μίαν ἐσθῆτα, ἀνεπαισθήτως καὶ εὐκολώτερα ἐξαντλοῦν ἐπίσης τὸ βαλάντιόν του.

Ἐκτὸς τῶν μανδυλίων καὶ ἀερίων ἐπωμίων (êcharps), τοῦ μεταξωτοῦ ἐκείνου κατυφὲ τὸν ὁποῖον διὰ τοὺς πίλους μεταχειρίζονται καὶ πλείστων ἄλλων κρεπίων καὶ χρυσοπάστων ἐνδυμάτων, οἱ Κύριοι Ποττὸν καὶ Ῥαμπὰνδ ἐξέθεσαν τρεῖς μεταξωτὰς εἰκόνας, δηλ. τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ διαδόχου κατὰ τὸν Winterhalter, ὄχι κεντημένας ὡς τῶν Gobelin ἀλλ' ὑφασμένας λεπτότατα κατὰ διάφορον σύστημα, ὁμοιότητος ἀρκετῆς καὶ τέχνης ἀξιοθαυμάστου.

Κεντήματα.—Ἡ τέχνη εἶναι ἀρχαία καὶ ἔχομεν διδόμενα ὅτι τὰ ἔργα τῶν γυναικῶν τῆς τότε ἐποχῆς δὲν πρέπει νὰ ἦσαν κατώτερα τῶν σημερινῶν. Γνωρίζομεν λ. χ. ὅτι ἡ Κρέουσα ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι μήτηρ τῆς Ἴους (Εὐρ. Ἴους. 1416 καὶ 1147) ἀπὸ σάλιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἶχε κεντήσει παιδίον οὖσαν, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε ὁμοιότης τῆς μεγαλητέρας καλλιτεχνικῆς ἐπιτηδειότητος. Ἡ Ἰφιγένεια (Εὐρ. Ἰφιγ. ἐν Ταυρ. 814—817) καὶ ἡ Ἠλέκτρα (Αἰσχ. Κοιφ. § 225) εἰς δύο διαφόρους περιστάσεις ἀνεγνώρισαν τὸν Ὀρέστην ἀπὸ τὰ εἰκονοποικιλμένα ἐνδύματά του, τὰ ὁποῖα αὗται τῷ εἶχον κεντήσει.

Εἰς τὴν Σπάρτην κατ' ἔτος ὕφαινον ποικιλτῶς ἕνα χιτῶνα διὰ τὸν Ἀμυκλαῖον Ἀπόλλωνα, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁμοίως μέγαν πέπλον ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρίστατο ἡ μάχη τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν καὶ τῶν Τιτάνων, καθὼς καὶ ἕτερον ὅμοιον εἰς τὸ Ἄργος. (Εὐρ. Ἰφιγ. ἐν Ταυρ. 213—215).

Ἡ τέχνη ὅμως παρίστα τὴν ἀνάπτυξίν της μᾶλλον εἰς τὰ βαβυλωνικά, ἅτινα, κατὰ διαφόρους περιγραφάς, δὲν ἦσαν ἄλλο εἰμὴ τὰ σημερινὰ λαχούρια καὶ καζιμίρια, καὶ εἰς τὰ πλούσια ἐκεῖνα ἐνδύματα τῶν Ἰνδιῶν, τὰ ἴδια σχεδὸν τῶν ἤδη ἐκτεθέντων ἀπὸ τὴν εὐδαίμονα ἐκείνην γῆν, τὰ ὁποῖα πρὶν ἀρχίσωσι νὰ προάγωσι τὴν τέχνην των πρὸς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, ἀναμφιβόλως ἤκμασαν ἀρκούντως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν.

Ἐν τούτοις ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου σχηματίζονται ὁλόκληροι κλάδοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἵστανται τὰ Φιλανδρικὰ ἔργα, δηλ. τῆς Βελγικῆς ἢ μᾶλλον τῶν Βρυξελλῶν.

Ἐξετάσαντες μὲ προσοχὴν τοὺς Βέλγας ἐκθέτας Βὰν Ἄκκερ, Θιμπῶ Ἀκκοῦ, Μοερμὰν Βὰν Λάερ εἰς τὸ νῆμα καὶ τὰ λινοϋφάσματα εὕρομεν αὐτοὺς κατέχοντας τὴν πρώτην τάξιν εἰς τὰ διὰ τῶν χειρῶν ἔργα· πλὴν ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Ἀγγλία μὲ τὰ διὰ τῶν τεραστίων μηχανῶν των οὐδεμίαν ἀφῆκαν δι' αὐτοὺς ἐπευφημίαν. Μᾶς εἶναι δὲ τερπνότατον διότι συναναντώμεθα ἐκ νέου μὲ τὸν καλλιτεχνικώτατον καὶ βιομήχανον τοῦτον λαὸν τῆς Εὐρώπης, οὐχὶ διὰ νὰ τῷ προσφέρωμεν πλέον ἁπλοῦν θαυμασμόν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν κατατάξωμεν μὲ τὴν ψῆφον πάντων ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ εἰρημένου κλάδου. Τὰ τρίχαπτα, οἱ κροσσοί, τὰ πλεκτὰ κομβία, οἱ θύσσανοι καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἀμίμητα· πλὴν ἐρχόμενος τις εἰς τὰ τρίχαπτα (νταντὲλ) τῶν Βρυξελλῶν καὶ θεωρῶν λ. χ. μίαν κήρινον γυναῖκα τοῦ Κ. Λουδοβίκου Ῥομπὺ, φέρουσαν ἐσθῆτα ἀπὸ ἀεροειδὲς ὕφασμα, κεντημένην πυκνότατα καὶ μὲ ὑπομονήν, ὁμοίαν τῶν μωσαϊκῶν ἢ Gobelin, λεπτότητος τοιαύτης ὥστε διστάζεις νὰ ἐγγίσῃς τὴν ὕλην φόβῳ μὴ διαλυθῇ, ἤθελεν εἰπεῖ, ἂν δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἔρχονται ἀπὸ τὰς Βρυξέλλας, ὅτι τὸ ἔργον κατεσκευάσθη ἀπὸ μάγον ἢ δαίμονα μᾶλλον ἢ ἀπὸ ἀνθρώπους. Ναὶ μὲν τὰ στίλβοντα ὑφάσματα τοῦ Λουγδδύνου παριστῶσι τέχνην καὶ πλοῦτον, πλὴν τὰ τῶν βρυξελλῶν τὰ ὄντα εἰς τὰ ἀντικρὺ περίστοα εἰς ὅμοια ἁρμάρια παριστῶσι τέχνην καὶ ὑπομονήν. Ὑπὸ δὲ τὴν λέξιν ὑπομονὴν ἐννοοῦμεν τὴν ἰδανικὴν ἀξίαν ἀνωτέραν τῆς ὑλικῆς, δηλ. ἐννοοῦμεν τὴν δαπάνην τοῦ βίου καὶ τὴν τῆξιν ὀλίγων πλασμάτων διὰ νὰ κατασκευασθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει στολίσει τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ σῶμα ἑτέρου πλάσματος, ὅπερ δι' ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὴν βίβλον τῆς αἰωνιότητος χαίρει ἀνωτέραν τάξιν καὶ μετὰ θάνατον εἶναι ἴσον, ἢ ἴσως καὶ κατώτερον αὐτῶν.

Διατρέχουν μὲ θαυμασμὸν σκιρτῶντα ἢ χοροπηδῶντα ὁλόκληρα ποίμνια πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς κάλλους γυναικῶν ἐνώπιον τῶν ἔργων τούτων τῶν Κυρίων Βὰν Eeckhoudt καὶ Συντρ., τῶν Δαρτεβὲλ καὶ Μουνουρὺ, τῶν Βὰν Στράελεν, τῶν Delehy, καὶ ἑκάστη ποθεῖ μικρότατον τεμάχιον τριχάπτου, ἀντὶ ἀγάλματος, εἰκόνος ἢ μηχανῆς, διὰ νὰ τὸ προσαρμώσῃ ἐπάνω της καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ μόνον ἑαυτήν, διότι ἀμφιβάλλομεν ἂν ὅλοι οἱ βλέποντες αὐτὸ ἦναι εἰδήμονες τῆς ἀξίας του· διατρέχουν, λέγω, ἀπὸ τὸν Κὸχ-ἰ-νοὺρ εἰς τὸ Λούγδουνον καὶ ἀπὸ τὸ Λούγδουνον εἰς τὰς Βρυξέλλας καὶ περικλείουν τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τοὺς πλησιάζοντας νὰ ἐξετάσωσι τὴν τέχνην καὶ εἰς τοὺς θέλοντας μόνον ἁπλοῦν βλέμμα νὰ ρίψωσι καὶ διέλθωσιν.

Εἰς συνέχειαν τῶν τριχάπτων καὶ κεντητῶν ὑφασμάτων ἔρχονται εἰς φυσικὸν ἀνάστημα ἀπὸ κηρὸν τρεῖς ἀρχιεπίσκοποι, δηλ. ὁ μάρτυς τοῦ Καντέρβουρυ κατὰ τὸ 1170, ὁ τῶν Παρισίων τοῦ 1848 καὶ ὁ νῦν ζῶν ἀρχιεπίσκοπος τῶν Βρυξελλῶν, φέροντες χρυσᾶς στολάς, τὰς πλουσιωτέρας ὅλων τὰς ὁποίας ἡ ἀνθρώπινος φαντασία δύναται νὰ ἐφεύρῃ. Τὸ κέντημα τῶν στολῶν τούτων δὲν ὁμοιάζει οὔτε τὴν ρωσσικὴν καὶ ἑλληνικὴν ἱερατικὴν τέχνην, οὔτε τὰ χρυσόπαστα ὀθωμανικὰ ἐνδύματα, οὔτε πάλιν τὰ τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλὰ εἶναι κεντητὰ ὡς δίμιτα, ἐν

εἴδει κροσσῶν καὶ μὲ ὡραῖα σχέδια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀντανακλῶσι πλῆθος πολυτίμων καὶ ψευδῶν λίθων· ἡ δὲ ἀξία ἑκάστης στολῆς λέγεται ὅτι ὑπερβαίνει τὰς 1,200 λίρας.

Τῆς Ῥωσσίας τὰ χρυσοποίκιλτα ἱερατικὰ ἐνδύματα δὲν ἐθαυμάσθησαν μὲν ὡς τὰ προῤῥηθέντα, πλὴν ἤρεσαν περισσότερον. Ὑποθέσατε γῆν γραμμοειδῶς χρυσῆν, κεντημένην μὲ ἀργυρᾶ κλαδία καὶ μεταξωτὰ ἄνθη, ἢ τοὐναντίον γῆν ἀργυρᾶν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐξηπλωμένα ῥόδα ἢ ἄλλα ἄνθη πολύχροα ἐκ μετάξης ἢ χρυσίου. Τοιοῦτο τὸ ὕφος της τὸ ὁποῖον εἶναι τύπος τῶν στολῶν τῆς ἐκκλησίας μας, ἄλλως τε εἶναι καταγωγὴ ἐκείνων τῶν ἀρχαίων πατριαρχῶν, καὶ δεῖγμα συγκριτικὸν ἐνταῦθα τῆς ἀρχαίας καὶ νέας τέχνης.

Τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἀρχαῖον ἐργοστάσιον τῆς Bayaux τοῦ Λεφφεμποὺρ καὶ ἀδελφῶν, βραβευθέντων κατὰ τὸ 1819, 1823, 1827, 1844 καὶ 1849 εἰς ὅλας τὰς ἐκθέσεις τοῦ ἔθνους τούτου, συνεξέθηκε μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐκθετῶν πλεῖστα μπλὸνδ καὶ τρίχαπτα μελανὰ τὰ ὁποῖα εἰς τὴν τάξιν τῶν κεντημάτων φέρουν τὸν ἄμεσον βαθμὸν μετὰ τῆς Βελγικῆς καὶ Ἑλβετίας· πλὴν ἐπειδὴ ἡ Γαλλία χαίρει τὰ πρωτεῖα εἰς ἕτερον εἶδος ἀναγκαιότερον τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἀναγόμενον εἰς τὴν τέχνην ταύτην, δηλ. εἰς τὰ σάλια τὰ μιμήσεως τῶν Περσικῶν, διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ κλάδου τούτου πρέπει νὰ θέσῃ τις τὸν ῥόδινον στέφανόν του.

Τῳόντι, ἡ Γαλλία εἶναι ἡ μόνη εὐρωπαϊκὴ χώρα ἥτις ἔδωκε μεγίστην προσοχὴν εἰς τὰ λαχούρια καὶ καζιμίρια τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἥτις ἔφθασε καὶ τὴν μαλακότητά των καὶ τὴν λεπτότητά των νὰ μιμηθῇ. Ἀνέλυσε μίτον πρὸς μίτον καὶ ὑφὴν πρὸς ὑφὴν τὰ πολύτιμα ἐκείνων ἔργα, ἐμβῆκεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς τέχνης καὶ σήμερον σχεδὸν μιμεῖται οὐ μόνον τὴν τέχνην, ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν φιλοκαλίαν καὶ τὰ αὐτὰ σχέδια ἐκείνων. Μόνη λοιπὸν ἱκανὴ πεῖρα δύναται νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην διὰ νὰ γνωρίσῃς ποῖον τὸ γαλλικὸν σάλιον καὶ ποῖον τὸ ἰνδικόν.

Τὰ ὀνόματα τῶν Κυρίων Deneirouse - E. Bois - Glavy καὶ Συντρ. βραβευθέντων τὸ 1827, 1834 καὶ 1839 καὶ λαβόντων μόνων τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον τοῦ 1849, καθὼς καὶ τὰ τῶν Κυρίων Μ. Γκωσσὲν, Δελαμορινιὲρ καὶ Μισελὲ τῶν Devill et Grolleau καὶ Chenneviére τῆς Ἑλμπαὶφ, ὅλων σχεδὸν βραβευθέντων εἰς τὰς κατὰ καιροὺς ἐκθέσεις τῆς Γαλλίας, εἶναι τὰ κυριώτερα ἐνταῦθα, εἶναι τὰ στέφαντα ἄφθονον συλλογὴν δειγμάτων, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας μου δὲν μένει εἰμὴ νὰ μεταβῇς ἀπὸ τὰ γαλλικὰ δωμάτια εἰς τὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.

Εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα ὅταν θέσῃς βέβαια τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην παρὰ τὴν ἀσιατικὴν εὑρίσκεις ὑπεροχήν τινα εἰς τὴν τελευταίαν, πλὴν ταύτην δὲν ἐδύνασο νὰ γνωρίσῃς ποτὲ ἂν χωριστὰ εἰς ἰδιαιτέραν περίστασιν ἐθεώρεις ἑκάστης τὰ ἔργα.

Ἐν τούτοις τὰ σάλια τῆς Λαχωρίας μὲ λευκὸν ἢ κίτρινον ἔδαφος καὶ βαρέα κεντήματα, ἢ μὲ ἔδαφος ἐρυθρὸν καὶ κεντήματα χρυσᾶ καὶ μὲ μικροὺς μαργαρίτας, τὰ σάλια τῆς Καζιμιρίας μὲ κεντήματα ἔτι βαρύτερα, τὰ κεντημένα μουσελίνιά της ἐπίσης μὲ χρυσᾶ κλαδία καὶ μικρὰ χρυσᾶ στρογγύλα πεταλάκια, ἢ ἄλλα ὑφάσματα φέροντα πλούσια χρυσᾶ κεντήματα, εἶναι ἕτερα ἀντικείμενα ἐπισωρεύσεως τῶν πληθῶν μας.

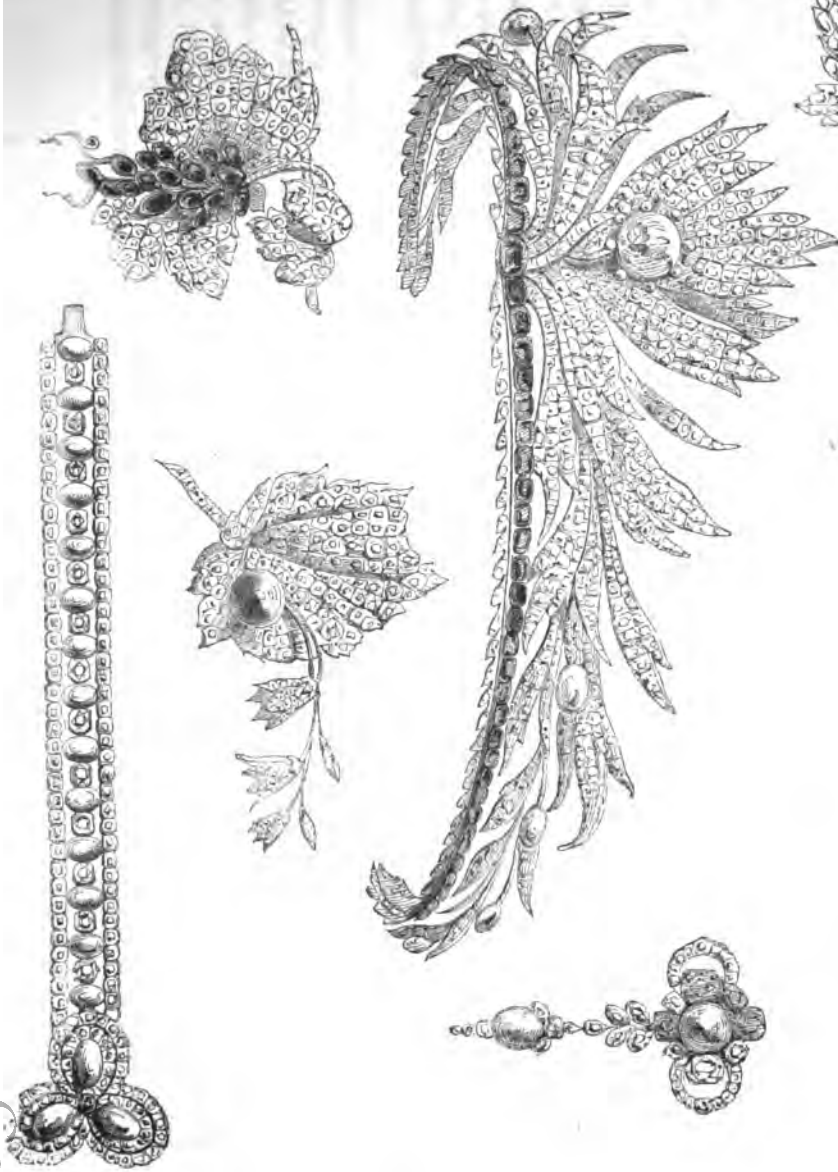
Μετὰ τὰ μιμήσεως ἰνδικῆς σάλια τῆς Γαλλίας δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμέν τι περὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Ἔχομεν βέβαια ἀρκετὸν ἀριθμὸν μάλιστα εἰς τὰ ἀγγλικὰ δωμάτια, πλὴν ἡ τέχνη φοβούμεθα μὴ λάχῃ οὔτε τὰ τριτεῖα ἀπέναντι τῶν εἰρημένων.

Ἡ Ἑλβετία, μήτηρ τῆς νυμφικῆς πολυτελείας, διότι ὅλοι ἐκ ταύτης μηνύουν τῆς ἀῤῥαβωνιστικῆς των τὴν λευκὴν, διαφανεστάτην καὶ λευκοκλάδως κεντητὴν ἐσθῆτα, καθίδρυσεν ἀληθῶς ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δωμάτια μὲ ὅ,τι πλούσιον καὶ χαρίεν τὰ ἐπιτηδειότατα δροσερὰ κοράσια τῆς ὀρεινῆς ταύτης ἐπικρατείας κατασκευάζουσιν.

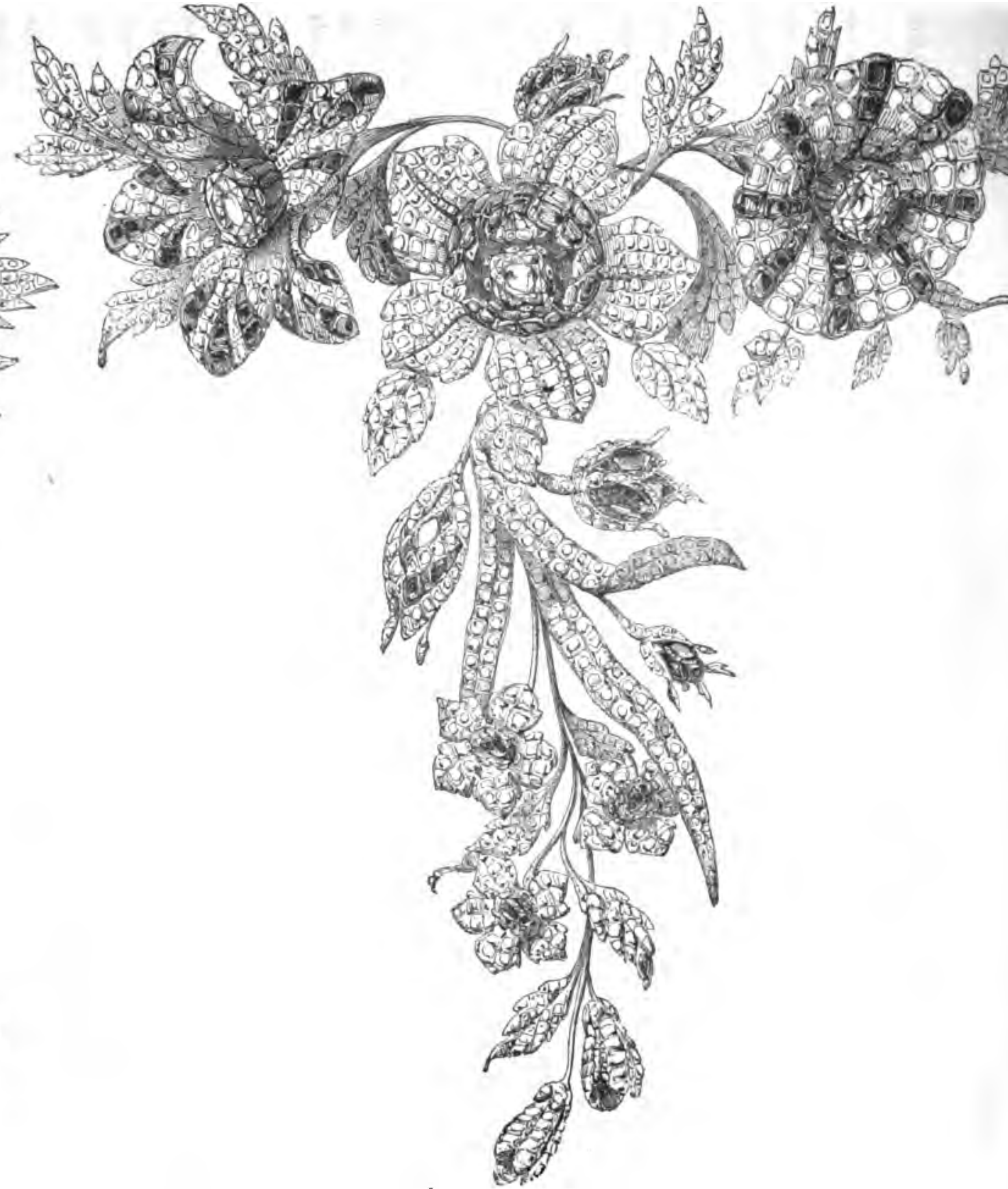
Ἡ περιήγησίς σου πάλιν ἐντὸς τούτων εἶναι περιήγησις πρὸς νέαν ἀτμοσφαῖραν. Ἐδῶ ὑπάρχει τάξις καὶ παράταξις ἐθνικὴ, καὶ μάλιστα ὅτε εὑρίσκεσαι εἰς τὰ λευκά του ὑφάσματα, ἅτινα μὲ τόσην χάριν εἶναι ἀναπετασμένα, διότι τὸ διαφανές των εἶναι τοποθετημένον πρὸς τὰ φωτεινότερα μέρη ὥστε στρέφων ἔνθεν κακεῖθεν φρονεῖς ὅτι εἶσαι περιτυλιγμένος εἰς τὸν λεπτὸν ἑανὸν (τουλπάνιον) τῶν αὐλαιῶν τῆς κλίνης σου.

Ἐκτὸς τῆς τακτοποιήσεως ταύτης, ἥτις τόσον πλησιάζει τὰς χώρας ταύτας τῶν Ἄλπεων πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡ τέχνη συναπαντᾶται μὲ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ὑπομονὴν τοῦ Βελγίου εἰς τὰ κεντήματά της.

Μεγίστη εἰκὼν κεντητὴ ἔχουσα μῆκος περίπου δύο μέτρων καὶ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως πλάτος, παριστάνει ἐπὶ λεπτοτάτου καμβρικίου τὸν Γουλιέλμον Τέλ. Ὁ ἥρως κρατεῖ τὸ τόξον του καὶ εἶναι περικυκλωμένος ἀπὸ τὰ σήματα τῶν 22 καντονίων τῆς πατρίδος του· εἶναι δὲ ἔργον νέας χωρικῆς καὶ δεῖγμα ὅλων τῶν τάξεων καὶ εἰδῶν τῶν κεντημάτων. Ὅστις δὲν εἶδε τὴν εἰκόνα ταύτην ποτὲ δὲν ἠμπορεῖ

188

AA

189

191

192

νὰ ἐννοήσῃ τί δύνανται νὰ προάξωσιν οἱ λεπτοὶ δάκτυλοι κόρης, ὅταν μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐπιτηδειότητα γνωρίζῃ νὰ διευθύνῃ τὴν βελόνην. Ὅστις δὲ πάλιν τὴν εἶδε δὲν θέλει ἀπονείμει πρὸς τὴν νέαν ὀλιγωτέραν ἀξίαν ἀφ' ὅ,τι πρὸς μίαν εἰκόνα, ἢ ἓν ὡραῖον ἄγαλμα περιωνύμου καλλιτέχνου.

Οὐ μακρὰν τῆς εἰκόνος ταύτης εἶναι ἑτέρα μικρὰ ὡσαύτως κεντημένη ἐπὶ καμβρικίου, ἔργον οὐχὶ μὲν τόσον ἐκτεταμένον, πλὴν ἴσως ἐντεχνώτερον· παριστάνει δὲ τὴν νέαν χωρικήν, ἥτις ἐκέντησε τὴν προῤῥηθεῖσαν, ἐργαζομένην ἐπὶ ταύτης. Ὁ οἰκίσκος της, αἱ ἐξοχαὶ τῆς Ἑλβετίας καὶ ὅλη ἡ λοιπὴ μιτογραφία εἶναι θαυμασίως καὶ ἀμιμήτως κατεσκευασμένα. Τὰ δύο ταῦτα δείγματα δὲν συνιστῶσι βεβαίως τὴν τέχνην ταύτην ἐνταῦθα. Αὕτη ἀντιπροσωπεύεται καλλίτερον ἀπὸ τὰς ἐκ μουσελινίου κεντητὰς αὐλαίας της, ἀπὸ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῶν καμβρικιακῶν κεντητῶν μανδυλίων της, ἀπὸ τὰς κεντητὰς ἐσθῆτας, σκεπάσματα τῶν τραπεζῶν καὶ κεντητὰ ἐπώμια τῶν Κυρίων Τάννερ καὶ Κόλλερ, τῶν Κυρίων Οὔλρὶκ καὶ Τάννερ καὶ ἄλλων γνωστῶν ἐργοστασιαρχῶν.

Εἰς τὸν ἀριθ. 149, δίδομεν τὴν εἰκονογραφιάν ἑνὸς ῥινομάκτρου τῶν Βρυξελλῶν, ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον Reallier, τοῦ ὁποίου τὸ πολύτιμον ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τὰ βαρέα καὶ πυκνὰ κεντήματά του.

Ὁποῖαι ὑπερβολαὶ θέλουν φαίνεσθαι, εἰς ὅντινα δὲν εἶδε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, αἱ συχναὶ ὑπερθετικαὶ ἐκφράσεις τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ, εἰς κάθε περιγραφήν μας! καὶ ὅμως τίποτε πλέον ἀναπόφευκτον τούτων. Εὕρετε παρακαλῶ τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ἀριθ. 111, καὶ ῥίψετε ἐπὶ ταύτης ἓν μικρὸν βλέμμα, ἔπειτα ἐρωτήσατε ἑαυτοὺς τὶ ἠθέλατε ἐκφράσει διὰ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς Ἑλβετίας ὅπερ ὁ Κύριος J. J. Sutter, ἐκ τοῦ καντονίου Appenzell ἐκθέτει; Εἶναι ἀπὸ ἀερῶδες λευκὸν μουσελίνι, ἐπ' αὐτοῦ εὑρίσκονται τῆς λεπτοτάτης ἐργασίας κεντήματα, αἱ Ἄλπεις καταῤῥάκται, λίμνη μὲ πτηνά, μία πόλις, ῥόδα, φύλλα, ἄνθη κ.τ.λ. ὅσα οὔτε ὁ κάλαμος, οὔτε ἡ γραφὶς τοῦ ζωγράφου δυνατὸν νὰ παραστήσουν εἰς τὸν μὴ ἰδόντα τὸ ὕφασμα τοῦτο. Τὸ κεντητὸν τοῦτο ἔργον εἶναι, ἢ δι' ἐαρινὰς αὐλαίας πλουσίου παλατίου, ἢ δι' ἐσθῆτα Βαθυπλούτου Κυρίας.

Τὰ κεντήματα τῆς Ἀγγλίας, ἂν καὶ ὁδεύσαντα εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἑλβετίας, σήμερον ἀποτελοῦσιν ὡραῖον κλάδον ἐνταῦθα φαινόμενον ὡς πρωτότυπον.

Αἱ νέαι τῆς βελόνης εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν εἶναι τόσον ἄφθονοι ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν. Ἡ τελευταία γριζέτη τῆς Γαλλίας ἅμα μεταβῇ εἰς ἄλλο κράτος ἀμέσως εὑρίσκει πόρον, ἐνῷ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅλαι χάριν διασκεδάσεως μανθάνουν νὰ κεντῶσι· πλὴν ἄν τις τῶν πλουσίων δυστυχήσῃ, προσπαθεῖ διὰ τῆς μουσικῆς μᾶλλον ἢ τῆς ζωγραφικῆς νὰ ζήσῃ, τῇ εἶναι ὅμως σχεδὸν ἀδύνατον διὰ τῆς βελόνης. Ὁμιλῶν δὲ γενικῶς, δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι πᾶς κανὼν ἔχει καὶ τὰς ἐξαιρέσεις του. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἂν δὲν μὲ λανθάνῃ ἡ μνήμη, εἰς ἓν τῶν περιοδικῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνέγνωσα καλὴν διατριβὴν ἥτις ἀνέλυε τὰ αἴτια τοῦ δυστυχήματος τούτου. Πρώτιστον δὲ αἴτιον ἐθεώρει, ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἐνταῦθα ἐργαστήρια καὶ τὰς συντεχνίας μεταχειρίζονται ἄνδρας καὶ ὄχι κοράσια, ὡς εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ὅτι ἂν ἐλαμβάνετο πρόνοια περὶ τούτου χιλιάδες πτωχῶν κορασίων τῆς Ἰρλανδίας ἤθελον κερδίσει τὸν ἄρτον αὐτῶν. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, τὰ ἐνταῦθα κεντήματα τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι κατώτερα τῶν προαναφερθέντων. Ἡ Ἀγγλία ἔκαμε τὴν ἔκθεσιν εἰς τὴν γῆν της, διὸ καὶ ἐφρόντισεν ὅπως ἕκαστος κλάδος τῆς βιομηχανίας της ἐκτεθῇ μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν.

Οἱ Κύριοι Φριδερῖχος Γεώργιος Οὔρλικ καὶ συντ. ἐκθέτουν τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 126, κεντητὸν ὕφασμα ἔργον λίαν παραπλήσιον τῶν Βρυξελλικῶν. Τὰ ἐντὸς ἄνθη του, λευκά, κεντητά, ἀπεικονίζουν ἄνθη τῆς Μ. Βρεττανίας, τὰ πέριξ εἰς τὰς ἄκρας, καὶ ὁ ἀριθ. 1851, εἶναι ἐκ χρυσίου καὶ ἐρυθρᾶς μετάξης, τ' ὅλον εἶναι ἐκ λεπτοῦ μουσελίνου.

Ὁ Κύριος Δανιὴλ Βίδλ (Daniel Biddle) διαμένων εἰς τὸν ἀριθ. 81, τῆς ὁδοῦ τοῦ Λονδίνου Ὄξφορδ, ἐκθέτει τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 127 καὶ 186, τρίχαπτα (dentelle) λεπτοτάτης ἐργασίας. Εἰς τὸ τοῦ ἀριθ. 186, φαίνονται τὰ σήματα (armes) τῆς Βασιλλίσσης Βικτωρίας, καὶ τοῦ πρίγγιπος Ἀλβέρτου, περικυκλωμένα ἀπὸ φύλλα καὶ κλάδους δάφνης φοίνικος, ῥόδων, καὶ τριφυλλίου, κεντημένα μὲ τὴν λεπτοτάτην βελόνην, μὲ τὴν ψιλωτάτην κλωστήν, μὲ χεῖρα ἐλαφροτάτην καὶ φαντασίαν καλλιτεχνικήν. Περιττὸν νὰ ἐπέμβωμεν εἰς μακρυτέρους ἐπαίνους διότι αἱ εἰρημέναι εἰκονογραφίαι ἀρκούντως δίδουν περὶ τούτων ἰδέαν.

Εἰς τὸν ἀριθ. 148, δίδομεν ἓν τῶν σπανιωτέρων ἔργων τῆς ἀγγλικῆς κλωστουργίας, δηλ. ἓν κομμάτιον μουσελίνι τὸ ὁποῖον οἱ Κύριοι Mair καὶ υἱὸς τοῦ Γλάσκου ἔφερον ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς Βιομηχανίας. Τὸ μουσελίνι τούτου ὑφάνθη ἀπὸ τὸ λεπτότατον ἐκεῖνο νῆμα τοῦ ἀριθμοῦ 5,408 τ' ὁποῖον τὸ περίφημον ἐν Μαγκεστρίᾳ ἐργοστάσιον τοῦ

Κυρίου T. Houldsworth κατασκευάζει. Τὰ σχέδιά του εἶναι ἁρμονικώτατα, φυσικά, καὶ τῆς πλέον φιλοκαλοῦς χάριτος.

Οἱ Κύριοι Cornell, Lyell καὶ Webster, τοῦ Λονδίνου ἐξέθηκαν πλεῖστα δείγματα ταινιῶν πλουσίως κεντημένων χάριν περιεργείας. Εἰς τὸν ἀριθ. 142, δίδομεν τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς τούτων.

Τὰ τῆς μηχανῆς κεντήματα τοσοῦτον ἔφθασαν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν, ὥστε εἶναι ὀλίγον δύσκολον εἰς πρώτην ἔποψιν νὰ διακρίνῃς τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄλλην τέχνην. Εἰς τὸν ἀριθ. 144, δίδομεν ἓν κομμάτιον τριχάπτου (dentelle) τῆς μηχανῆς, τ' ὁποῖον οἱ Κύριοι Heyman καὶ Alexander τῆς Νόττιγκαμ ἐκθέτουν.

Οἱ Κύριοι Dewar, υἱὸς, καὶ υἱοὶ τοῦ Λονδίνου, ἐκθέτουν τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 143, τραπεζοκάλυμμα, σχέδιον περίπλοκον τῶν Κυρίων Webb καὶ υἱοῦ, κατασκευὴ δὲ τοῦ εἰς τὸ Spitalfields ἐργοστασίου τῶν εἰρημένων ἐκθετῶν. Διὰ νὰ λάβῃ ἁπλῆν ἰδέαν ὁ ἀναγνώστης τίνι τρόπῳ ἡ μηχανὴ ἔφθασε νὰ κατασκευάσῃ ὅλα ταῦτα τ' ἄνθη καὶ φύλλα, τὸν λέγομεν μόνον ὅτι 43,000 ξάνια (cards) τῆς μηχανῆς ταύτης διὰ τοῦ ἀτμοῦ εἰργάσθησαν διὰ τοῦτο τὸ ὕφασμα.

Οἱ ἐν Νοτιγκάμῃ Κύριοι Recless καὶ Hicling ἐξέθεσαν λεπτὰ καὶ μέλανα florence, μιμήσεως τῶν Βρυξελλῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει τις νὰ ἦναι πολλὰ ἔμπειρος διὰ νὰ πιστεύσῃ ὅτι δὲν εἶναι βελγικά. Οἱ Κύριοι Gresley καὶ Hopcroft, οἱ ἐν Δουβλίνῳ James Forrest καὶ Crick Ellam καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐστόλισαν ὁλόκληρον δίοδον τοῦ ἀνατολικοβορείου περιστόου μὲ τὰ ἔργα των.

Μεταξὺ τούτων δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω ἓν κέντημα περίπου 5 ὀργυιῶν, σχολῆς τῶν Βρυξελλῶν, τὸ ὁποῖον μετὰ προσοχῆς παρετήρουν ἡμέραν τινὰ, ὅτε γυνὴ μᾶλλον εὐτραφὴς καὶ ἡλικίας οὐχὶ τόσον νεαρᾶς, ἰδοῦσά με ὅτι ἐσημείονά τι περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου μ' ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησεν ἂν μ' ἀρέσῃ, ἐπρόσθεσε δὲ πρὶν ἔτι ἀπαντήσω—Εἶναι, νομίζω, πολλὰ ὡραῖον! ἀξιόλογον!—Εἴσθε ἡ κεντήσασα αὐτό; ἠρώτησα. Εἶναι τῳόντι ἀξιοθαύμαστον—Μάλιστα, ἀπεκρίθη. Ἐγὼ μετὰ 50 ἄλλων γυναικῶν τὸ ἐκεντήσαμεν εἰς διάστημα 8 μηνῶν—Εἶμαι βέβαιος ὅτε θέλετε βραβευθῇ· ἂν δὲ δὲν ἦναι ἀδιακρισία μου, ἐξηκολούθησα, εἰμπορῶ νὰ ἐρωτήσω τὴν τιμήν;

—Ὦ! μάλιστα, Κύριε. Ἀξίζει 500 λίρας, διότι τόσας μόνον ἐπλήρωσα διὰ τὴν ὕλην καὶ τὰ ἡμερομίσθια τῶν γυναικῶν αἵτινες τὸ κατειργάσθησαν, χωρὶς νὰ προσθέσω τὴν ἐλαχίστην ἀμοιβὴν δι' ἐμαυτήν.

Ἡ ἀξιέπαινος αὕτη γυνὴ ἦτον ἡ Κυρία Κλὰρκ ἐκ τῆς πόλεως Honiton καὶ ἂν τὸ παράδειγμά της ἐμιμοῦντο καὶ ἄλλαι, ἤθελέ τις ἰδεῖ τὴν ἀγγλικὴν βελόνην νὰ διαλάμψῃ, ὡς αἱ μηχαναί της εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ συγχρόνως, ὡς ἐλέχθη, πολλὰ τῆς Ἰρλανδίας κοράσια νὰ εὕρωσιν ἄρτον.

Ἂν ὑπάρχῃ ἀλήθειά τις εἰς ταῦτα, ἡμεῖς οἵτινες εἴμεθα ἔτι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναγεννήσεως μας, δὲν πρέπει νὰ προλάβωμεν νὰ ῥιζώσωμεν εἰς τὰ σχολεῖα μας ὅλα, τὴν βελονουργίαν ἐν γένει (ἂν μᾶς συγχωρῆται νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν λέξιν αὐτὴν) ἥτις μίαν ἡμέραν δύναται νὰ δώσῃ πόρους ἀφθόνους, ὄχι μόνον εἰς κάθε πτωχὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔθνος; Ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ ἐδανείσθημεν ἀπὸ τὸν Κύριον Landells ἰδιοκτήτην τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν (Lady's Newspaper) τ' ἀκόλουθα σχέδια τὰ ὁποῖα δι' ἀγκιστροβελόνης (crochet) ἢ κεντητῶς δύνανται νὰ κατασκευάσουν τὰ κοράσια τῶν παρθεναγωγείων μας. Δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ ἔμβωμεν εἰς ἀνάλυσιν τῆς κατασκευῆς των. Αὐτὸ εἶναι ἔργον τῶν διδασκάλων, διότι ἤδη ἡ τέχνη εἶναι γνωστὴ εἰς τὰ μέρη μας. Τοῦτο ὅμως προσθέτομεν, ὅτι ἂν τὰ σχέδια ταῦτα εὕρουν ὑποδοχήν τινα εἰς τὰ παρθεναγωγεῖά μας, ἀναδεχόμεθα ἄνευ οὐδεμιᾶς προμηθείας νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὸν εἰρημένον Κύριον, εἰς μετρίαν τιμὴν καὶ ἄλλα πλεῖστα μετὰ τῶν ἐξηγήσεων των. Δίκαιον νομίζομεν ἐπίσης εἶναι ἐνταῦθα νὰ κάμωμεν γνωστὸν ὅτι ὁ εἰρημένος Κύριος Landells ὁ περιώνυμος ξυλογράφος τοῦ Λονδίνου εἶναι ὅστις μᾶς ἐπρομήθευσε ὅλας τὰς εἰκονογραφίας· τοῦ Βιβλίου τούτου τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως. Ἐκρούσαμεν τὰς θύρας σχεδὸν ὅλων, πλὴν μόνον εἰς τὸν Κύριον τοῦτον καὶ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τῆς ἐφημερίδοι Illustrated News, Κύριον Ingram εὕρομεν ἀκρόασιν. Εἶναι οἱ μόνοι οἵτινες ἐπέβλεψαν πρὸς τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους ἐκείνου, ἐξ οὗ τὰ πάντα ἐπήγασαν, καὶ εἰς ὃ σήμερον καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ ὁ κόσμος ὅλος χρεωστεῖ τὸν φωτισμὸν του. Ἄς μὲ συγχωρηθῇ λοιπὸν καὶ ἐκ μέρους μου, καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν μου νὰ προσφέρω ἤδη ἐνταῦθα, πρὸς τοὺς δύο τούτους φιλέλληνας βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστήσιν.

211. Σκέπασμα τῆς κλίνης πεπλεγμένον μὲ πολύχροα μαλλία.

212. Βαλάντιον ἐκ λευκῆς κερασοχρόου, ὠχρᾶς πρασίνου, καὶ βαθέως ἠλεκτροχρόου μετάξης. Οι κρίκοι, οἱ θύσσανοι, καὶ τὰ σφαιρίδια (χάνδραι) ἐξ ἐστιλβωμένου χάλυβος ἢ ἀργύρου.

213. Πλεκτὰ ἐλαστικὰ ἡμιχειρόκτια διὰ τὰς Κυρίας.

214. *Κεντήματα δι' ἕνα πέπλον.*

215, 216 *καὶ* 234. *Σχέδια λεπτῶν πισζιλίων διὰ τ' ἄκρα μιᾶς ἐσθῆτος, τῶν χειρίδων, ἢ περιλαιμίου.*

217. *Ὀμματοϋαλοθήκη ἐκ δέρματος κεντημένου μὲ μέταξαν, ἢ χρυσίνην κλωστήν.*

218. *Κάλυμμα τραπέζης, κιβωτίου, ἢ ἄλλου σκεύους ὁμοίως ἐκ δέρματος χρυσοκέντητον, ἢ μεταξοκέντητον.*

219, 220, 223 *καὶ* 376. *Διάφορα σήματα, κατεσκευασμένα μὲ ἀγκιστροβελόνην* (crochet) *καὶ κλωστὴν τοῦ ἀριθ.* 30.

221. *Ἡ χαρτοθήκη αὕτη ἢ ἄλλοις λόγοις θήκη διὰ νὰ φυλάττωνται τὰ γραμμάτια τῶν ἐπισκέψεων, δυνατὸν νὰ κατασκευασθῇ ἢ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν, ἢ ἐκ κατυφὲ πεποικιλμένου μὲ χρυσᾶ κλαδία ἰνδικοῦ ῥυθμοῦ, ὡς φαίνονται εἰς τὴν εἰκονογραφίαν.*

222. *Μικρὸν βαλάντιον διὰ τὰ εἰκοσάδραχμα μὲ χρύσινον περιστόμιον, χρύσινα σφαιρίδια ἐπὶ κατυφὲ ἢ πλεκτῆς μετάξης.*

224. *Βασιλικὸς Βαβυλωνικὸς ἐπενδύτης* (Royal shawl cloak) *ἐκ κασχιμιρίου πρασίνου μαλαχίτου μὲ πλούσια ἀραβουργήματα. Κατεσκευάσθη ἀπὸ τοὺς Κυρίους* Holmes *καὶ Συντρ. διὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν, καὶ ἔκτοτε εἶναι μεγάλου συρμοῦ, ἐσωτερικῶς εἶναι ὑπενδυμένος μὲ ἰῶδες ὁλοσηρυκὸν, ὡς καὶ ἡ καλύπτρα τῆς κεφαλῆς (κουκοῦλα), ἥτις ἀποχωρίζεται τεχνικῶς τοῦ γυναικείου τούτου ἐπανωφορίου ὅτε θελήσεις.*

225. *Μικρὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ τὴν οἰκίαν ἐκ κατυφὲ ποικιλμένου, μὲ χρυσίνας, ἢ μεταξωτὰς ταργάνους (γαϊτάνι) καὶ ὅμοιον θύσσανον.*

227 *καὶ* 228. *Δύω σχέδια ἐμπροσθοποδιῶν, ἐκ μετάξης, ἢ ὁλοσηρικοῦ μὲ ἄνθη καὶ φύλλα χρωμάτων φυσικῶν, δηλ. ἀφίνονται εἰς τὴν φιλοκαλῆ ἐκλογὴν τοῦ ποικιλτοῦ.*

229, *καὶ* 237. *Περιτραχήλια ἐξ Ἑλβετικοῦ μουσελίνου καὶ Γαλλικοῦ νήματος.*

230. *Διπλωτὸν ἀλεξίφλογον ῥυθμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως ἐκ λεπτῆς μετάξης μὲ κεντητὰς εἰκόνας, ἢ ἐζωγραφισμένας κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον, ἀντιγραφθὲν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τ' ὁποῖον κατεσκευάσθη ἐπὶ Λουδοβίκου* XIII, *κατὰ τὸν τρόπον τῶν* Gobelins. *Αἱ εἰκόνες του εἶναι τῆς σχολῆς τοῦ Βανδίκ.*

231 *καὶ* 379. *Τρητὰ σχέδια διὰ τὰς ἄκρας τῶν χιτώνων (μεσοφούστανα) τῶν Κυριῶν.*

232. *Σχέδιον ταργανώσεως* (cordonner) *μιᾶς ἐσθῆτος τοῦ χοροῦ· τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ εἶναι καὶ ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ.* 239.

235. *Χαρτοθήκη ἐκ κατυφὲ κεντημένου μὲ μέταξαν.*

236. *Μικρὸν σκιάδιον μὲ πτερὸν δι' ἓν μικρὸν παιδίον ἐκ ψάθης, ἢ ψάθην καὶ μέταξαν.*

238. *Πλουσιώτατον βαλάντιον πλεγμένον μὲ χρυσοῦν σύρμα (τιρτίρι), μὲ χρυσοῦς θυσσάνους, φέρον δὲ χρυσᾶ δακτυλίδια.*

368. *Περιτραχήλιον κατεσκευασμένον μὲ* crochet *κατὰ μίμησιν τριχάπτου.*

369 *καὶ* 377. *Περίπλεγμα μάλλινον διὰ τὴν ἰδίαν χρῆσιν ὡς καὶ τὸ τοῦ ἀριθ.* 380.

370. *Γυναικεῖον μάλλινον περικάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ τὸν χειμῶνα.*

371. *Σιγαροφόρος ἐκ κατυφὲ πρασίνου, μὲ χρυσᾶ ἢ ἠλεκτρόχροα μετάξινα κεντήματα, καὶ μὲ τὰ κεφαλαῖα γράμματα εἰς τὸ μέσον τοῦ ὀνόματος ἐκείνου εἰς ὃν μέλλει νὰ προσφερθῇ δῶρον.*

372 *καὶ* 373. *Σκεπάσματα σφελίτων* (tambourins) *πεπλεγμένα μὲ ἀγκιστροβελόνην.*

374. *Βαλάντιον μὲ χρυσοῦν σύρμα, καὶ σφαιρίδια ἀργυρᾶ, ἢ ἐκ χάλυβος.*

375. *Κεντητὰ ψηφία* (marcks) *διὰ τὰ ῥινόμακτρα.*

378. *Γυναικεῖον βαλάντιον ἐξ ἀνοικτῆς κυανῆς καὶ λευκῆς μετάξης, ἐκ χρυσοκλωστῆς, καὶ ἀργυρῶν ἢ ἐκ χάλυβος σφαιριδίων.*

380. *Μάλλινον κυκλόπλεγμα διὰ τὴν ἐπίθεσιν ἑνὸς λαμπτῆρος, ἢ ἄλλου τινὸς σκεύους.*

381. *Γυναικεῖος βραχιονιστὴρ διὰ τὸν χειμῶνα.*

XV.

Σίσυραι καὶ ψευδῆ ἄνθη.

Πρὶν μεταβῶ εἰς τὰ μέταλλα καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐργαλεῖα, ἂς κάμω, μικρὸν σταθμὸν εἰς τὰς σισύρας ἢ διφθέρας. Ὑπάρχουν καὶ ἐνταῦθα πολλὰ ἄξια μεγάλης περιγραφῆς, ἀλλὰ περιορίζομαι εἰς τὰ πλέον διακεκριμένα. Τοῦ εἴδους τούτου ἡ Ἀγγλία, καίτοι δὲν εἶναι μήτηρ οὐδεμιᾶς σισύρας ἐκτὸς τῆς ἀλώπεκος, προσέφερε τὴν τελειοτέραν ἔκθεσιν, καὶ ἴσως ποτὲ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων, οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς πανηγύρεις τῆς Λειψίας, ἐπαρουσιάσθη διὰ μιᾶς συλλογὴ πλέον ἄφθονος καὶ ποικίλη, προσφέρουσα ὁλόκληρον σπουδὴν καὶ σχολὴν ὡς αὐτή.

Τῶν Κυρίων Ἰωάννου, Αὐγούστου, Νικολάου καὶ Υἱῶν ἡ ἔκθεσις, προμηθευτῶν σισυρῶν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας, καθὼς καὶ τῶν τοῦ Ἀννόβερ, Βελγίου, Γαλλίας, Πορτουγαλλίας καὶ Ἱσπανίας, φέρει πρώτιστον χαρακτῆρα ἐνταῦθα. Ἡ μέλαινα ἢ ἀργυρωτὴ ἀλώπηξ, δηλ. τὸ ἥμισυ μέλαν καὶ τὸ ἕτερον ψαρὸν, ἐδῶ ὑπάρχει. Ἐδῶ βλέπεις σισύρας ἀπὸ ἀμερικανικὸν κάστορα μέλανα ἢ καφέχρουν, ἀπὸ τὸν λευκὸν σκίουρον, ἀπὸ τὸν τριχωτὸν καὶ τὸν δασύμαλλον τράγον, ἀπὸ τὸν μέλανα καὶ μαλακώτατον πίθηκα τῆς Ἀφρικῆς, ἀπὸ τὴν ἐνυδρίδα (loutre). Καὶ ἀπὸ τὴν ἐκλεκτὴν ἰκτίδα (κακούμι) τῆς Ῥωσσίας, Σουηδίας καὶ Νορβεγίας, ἀπὸ τὸν τῆς Καμτσάσκας λευκὸν σίμωρα (σαμούρι), τοῦ ὁποίου ἓν μόνον τεμάχιον ἀξίζει ὑπὲρ τὰς 1,100 λίρας. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην βλέπεις τὴν σισύραν τοῦ ἀρνίου τῆς Κριμαίας, τοῦ Ἀστραχὰν καὶ τῆς Περσίας· ἐνὶ λόγῳ, ζῶα τῶν ὁποίων τὰς διαθέσεις ἡ φύσις ἔπλασεν ἐναντίας, ὥστε τὸ ἓν ν' ἀπομακρύνεται τοῦ ἄλλου, ὥστε τὸ ἓν νὰ μὴ δύναται νὰ ζῇ εἰς τὴν ζώνην τοῦ ἄλλου, ἐνταῦθα συνεφιλιώθησαν καὶ συνεκλιματίσθησαν. Οὕτω λ. χ. ὁ ἄγριος μέλας αἴλουρος τῆς Ὀλλανδίας ἢ Οὐγγαρίας ταριχευμένος ὡς ζωντανὸς κάθηται πλησίον λαγωδίων ὅλων τῶν χρωμάτων, ἢ ὁ λέων, ἡ λεοπάρδαλις, ἡ ἀφρικανὴ τίγρις, ὁ πάνθηρ δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὸν ὄναγρον ἀντελόπιν, ἀπὸ τὸν μυρμικοφάγον (myrmicophaga jubata), ἀπὸ τὴν δορκάδα, ἀπὸ τὸν αὐστραλιανὸν δασύαρον (dacyarus viverrinus), ἀπὸ τὸν τράγον τῆς Ἀγκύρας (capra hircus), κ.τ.λ.

Καλλιτέραν ἰδέαν τοῦ κλάδου τούτου λαμβάνεις πλησίον εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ βορείου κόλπου τοῦ Hundson. Ἡ ἑταιρία αὕτη, τῆς ὁποίας αἱ γαῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ κατῳκημένου μέρους τῆς σφαίρας μας, προσέφερε τὴν ἑπομένην, οὐκ ὀλίγον ἀξιοπερίεργον διὰ τὸ ἐμπόριον, ποσότητα δερμάτων καὶ σισυρῶν, ἅτινα εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐντεῦθεν πάλιν ἐξάγονται δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἀγορὰς τοῦ κόσμου.

	Ὁλικὴ εἰσαγωγή.	Ὁλικὴ ἐξαγωγή.
Δασυμάλλου λυγκὸς (Racoon)	525,000	525,000
Καστόρων (Beaver) - - -	60,000	12,000
„ (Chinchila)* - -	85,000	30,000
Ἄρκτου (Bear) - - - - -	9,500	8,000
Ἀλκυόνος (Fisher) - - - -	11,000	11,000
Ἐρυθρᾶς ἀλώπεκος - - -	50,000	50,000
Σκιοχρόου ἀλώπεκος - - -	4,000	4,500
Ἀργυροχρόου ἀλώπεκος - -	1,000	1,000
Ἀλώπεκος λευκῆς - - - -	1,500	500
„ ψαρᾶς - - - -	20,000	18,000
Λυγκὸς - - - - - - - -	55,000	50,000
Κορόνης (Martin) - - - -	120,000	15,000
Ἀμφιβίου Φιλανδρίας (Mink)	245,000	75,000
„ „ (Musquash)	1,000,000	150,000
Ἐνυδρίδος (Otter)† - - -	17,000	17,000
Φώκης (Fur seal) - - - -	15,000	12,000
Λύκου (Wolf) - - - - -	15,000	15,000
Εἴδους πτηνοῦ (Martin & Stone)	120,000	5,000
Σκιούρων (Squirrel) - - -	2,271,258	77,160
Αἰλούρων (Fitch) - - - -	65,091	28,276
Τῆς Σιβηρίας ζώου (Kolinski)	53,410	200
Ἰκτίδος (Ermine) - - - -	183,104	0

* Ζῶον τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερ. μὲ πολύτιμον σισύραν.

† Ζῶον τῆς Ἀμερικ.

Ἐκ τῶν ἄνωθι εἰδῶν ἡ ἑταιρία αὕτη ἐξέθεσεν ἐκλεκτὴν συλλογὴν, ὡς καὶ ἄλλων διαφόρων θηρίων, ὥστε ὁ κλάδος οὗτος ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου καταντᾷ εἰς τὴν μεγαλητέραν του ἀνάπτυξιν. Εἰς τὰς σισύρας ταύτας ἐννοητέον ὅτι δὲν περιλαμβάνομεν τὰ δέρματα τὰ διὰ τῶν χημικῶν προπαρασκευῶν ἢ βυρσοδεψικῶς εἰργασμένα πρὸς χρῆσιν τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορείου. Διὰ ταῦτα σχηματίζεται πάλιν ἕτερος τεράστιος κλάδος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐργάζονται περίπου 250,000 χιλιάδες ψυχῶν· διότι πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ ποσότης τῶν τοιούτων δερμάτων χρησίμων διὰ ὑποδήματα, χειρόκτια, σάγματα, κιβώτια, πίλους, κ.τ.λ., ἀναβαίνει εἰς 60,000,000 λίτρας, αἱ ὁποῖαι, πρὸς 1 σελίνιον καὶ 6 πέννας ἡ λίτρα κατὰ μέσον ὅρον, δίδουν 4,500,000 λίρας στερλίνας ἐτησίως, ἀξίαν μόνον τοῦ δέρματος· ὅταν δὲ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθῶσι σανδάλια, κιβώτια, χειρόκτια, κ.τ.λ., δηλ. ὅταν προστεθῇ καὶ ἡ τέχνη τότε ἡ ἀξία των ἀναβαίνει ἕως 15,000,000 λίρας τὸ ἔτος.

Ὁμοίως οἱ Κύριοι Ῥοβέρτος Κλάρκ καὶ υἱοὶ, καὶ ὁ Κύριος R. Drake ἕτερος τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας προμηθευτὴς σισυρῶν, ἐν ἀφθονίᾳ ἐκθέτουν πάμπολλα ὡραῖα δείγματα. Αἱ εἰς τοὺς ἀριθ. 31 καὶ 42 εἰκονογραφίαι δεικνύουν τὰ ὑάλινα ἀρμάρια εἰς τὰ ὁποῖα τὰ ἐτοποθέτησαν. Τὰ τοῦ ἀριθ. 42 εἶναι πολύτιμα ἀξίζοντα 50 λίρας περίπου τὸ ἕν.

Ἡ Αὐστρία ὑπολογίζει ἐτησίως 105,824,000 λίτρας δερμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς εἰσαγωγῆς. Τὰ δὲ δέρματα τὰ ὁποῖα παράγει

ἡ αὐτοκρατορία αὕτη εἶναι 61,049,000, ἀξίας περίπου 57,000,000 φιωρινίων.

Ἡ Ῥωσσία, μήτηρ τόσων ἀγρίων ζώων καὶ θηρίων τῶν ὁποίων τὰς σισύρας καὶ τὰ δέρματα ὅλοι τρέχουν ν' ἀγοράσωσιν ἁδρότατα, ἐσχημάτισεν ἀτελέστατα τὸν κλάδον της ἐνταῦθα. Ναὶ μὲν ὑπάρχουν δείγματά τινα ὁπωσοῦν καλά, πλὴν τὴν ἀφθονίαν καὶ ποικιλίαν τὴν ὁποίαν ὅλοι ἐπερίμενον δὲν εὗρον. Ἡ ἔλλειψις αὕτη δικαιολογεῖται οὕτω πως. Προεῖδε, φαίνεται, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει, ὅτι αἱ κυριώτεραι σίσυραι τῶν λοιπῶν ἐθνῶν εἶναι τέκνα της, ὅθεν δὲν ἔστειλεν ἄλλο εἰμὴ τὰ ἀπὸ μέλαν κατειργασμένον δέρμα σκεύη της, ὡς λεκάνας, οἰνοχόας, ποτήρια, κ.τ.λ., ἔργα πολὺ καινοφανοῦς καὶ παραδόξου τέχνης, λίαν εὔχρηστα καὶ διαρκῆ, τὰ ὁποῖα ἄλλως καὶ ὅταν πιάνῃς, καὶ ψηλαφητῶς ἐξετάζῃς, διὰ πολὺν ὥραν δὲν δύνασαι νὰ διακρίνῃς ἂν ἦναι ξύλινα ἢ δερμάτινα, καὶ οὐδὲν περιπλέον.

Ἡ Γαλλία διαπρέπει εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μᾶλλον εἰς τὴν λεπτοβυρσοδεψικήν. Τὰ ὑποδήματα, σανδάλια καὶ χειρόκτιά της εἶναι ἀπαράμιλλα. Τὸ δωμάτιον τοῦτο τῆς Γαλλίας, ὅμοιον μὲ ἐκτεταμένον διαδρόμιον (passage) εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πᾶν γυναικεῖον κόσμημα, εἶναι τὸ μόνον ὅπερ οὐ μόνον χαρακτηρίζει μᾶλλον τὴν φιλοπονίαν, ἐπιτηδειότητα καὶ φιλοκαλίαν τῶν κορασίων τοῦ ἔθνους τούτου, ἀλλὰ καὶ τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὰς ὠφελιμωτέρας πωλήσεις εἰς ὅλα τὰ ἄρθρα του.

Ἡ εὐθηνὴ π. χ. ἔκθεσις τοῦ Κ. Δουφοσσὲ Μελνότ, ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Εἰρήνης τῶν Παρισίων, περιβοήτου σανδαλοποιοῦ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἱσπανίας, τῆς αὐτοκρατορίσσης Ῥωσσίας, τῆς Μαρίας Ἀμαλίας, τῆς αὐτοκρατορίσσης τῆς Βραζιλίας καὶ πλήθους δουκισσῶν καὶ ἄλλων ἡγεμονίδων, συνισταμένη ἀπὸ σανδάλια, ἐμβάδας καὶ ὑποδημάτια (botines) τῶν κομψοτέρων σχημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ γυναικεῖος ποῦς ἐνασμενίζεται, χρωμάτων θελκτικωτάτων ἀπὸ κατυφέ, στόφαν, τρίχαπτα πιτσίλια ἢ τούλια χρυσοκέντητα ἢ μεταξουργημένα, εἶναι ἀμίμητος καὶ ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς.

Οἱ ἐν Παρισίοις γείτονες τοῦ ἐντίμου τούτου ὑποδηματοποιοῦ Κύριοι Ζουβὲν καὶ Κύριοι Χουμπιγγὰν-Σαρδέν, χειροκτιοποιοὶ γνωστοὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, διότι ποτὲ Κυρία τοῦ συρμοῦ δὲν ἐννοεῖ ὅτι τὰ χειρόκτιά της εἶναι ἐκλεκτά, ἂν δὲν φέρωσι τὴν σφραγίδα ἑνὸς τούτων, ἔλαβον καὶ ἐνταῦθα θέσιν γειτονικὴν μὲ τὸν Κ. Δουφοσσὲ Μελνότ. Εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτῶν βλέπεις χειρόκτια τῆς ἱππικῆς, τῆς σπαθασκίας, τοῦ χοροῦ, τοῦ ψύχους, ὑπενδυμένα μὲ σισύραν, κεντημένα μὲ τρίχαπτα, μὲ μαργαρίτας, κ.τ.λ., παντὸς συρμοῦ καὶ ψιλὰ χειρόκτια στιλπνὰ (glacee).

Εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον εὑρίσκεις τὰς πολυεξόδους κεντητὰς ἢ ποικιλτὰς μὲ λίθους, φλωρία, πτερὰ καὶ ψευδῆ ἄνθη καλύπτρας τῶν γυναικῶν. Εἰς τὸ ἴδιον εὑρίσκεις πλῆθος ἄλλων παρισινῶν ἄρθρων τὰ ὁποῖα τόσον σὲ παρακινοῦν νὰ τ' ἀγοράσῃς, δηλ. κεντημένα ὑποκάμισα, κεντημένας βρακοσύρτας, ψύκτρας ὀδόντων καὶ μαλλίων ἀπὸ ἐλέφαντα, ὡραιοτάτας θολίας (παρασόλια), πλουσίας μάστιγας, κομψοτάτας βακτηρίας, πίλους, κ.τ.λ. Οὐ μακρὰν τούτων τέλος, διὰ νὰ κλείσω τὴν διεξοδικὴν ταύτην περὶ ὑφασμάτων περιγραφήν, ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Μπρεβὲτ ἐξέθεσε τὰ ψευδῆ ἐκ καμβρικίου ῥόδα, κρίνους καὶ λοιπὰ ἄνθη ἅτινα ἔπαιξαν καὶ ἠπάτησαν μὲ τὰ ψευδῆ φύλλα των, μὲ τοὺς ψευδεῖς ἀνθοφοροῦντας ἢ μαραινομένους κάλυκάς των καὶ τὸ ψευδὲς ὑγρόξηρον ἔδαφός των ἀνεξαιρέτως ὅλους ὅσοι τὰ ἐπλησίασαν, ὥστε νὰ νομίσωσι προσφορὰν μᾶλλον τοῦ βοτανικοῦ κήπου λόρδου τινὸς ἢ ἔργα τῆς τέχνης. Τὸν Κ. Κωνσταντῖνον Μπρεβὲτ συναγωνίζονται μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κ. Γουνδὲ αἱ ψευδεῖς τρίφυλλοι πτελέαι τῶν Ἰνδιῶν, αἵτινες ἀφιερώθησαν εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, τὰ ἀνακτόχυτα σπέρανθα, τῶν ὁποίων τὰ ὡς βαθὺ βυσσινόχρουν κατυφὲ φύλλα των εἶναι ὅμοια μὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ φύλλα τοῦ κινναμώμου, ζωηρὰ καὶ ὅμοια τῶν κοκκινογουλίων, ὁ ποῦς τῆς Ἀφροδίτης, ἡ δίχρους μαρένθα, ἡ τρίχαπτος βεγαννία καὶ πλῆθος ἄλλων εὐρωπαϊκῶν, ἀσιανῶν ἢ ἀμερικανικῶν ἀνθέων τὰ ὁποῖα ὅταν λέγω ὅτι ἀπατῶσιν ὅλους ὥστε νὰ τὰ νομίζωσιν ἀληθῆ, ἐννοῶ καὶ τὴν φράσιν καθ' ὅλην τὴν σημασίαν της καὶ δὲν ἐξοκέλλω εἰς οὐδεμίαν ὑπερβολήν.

Ὀλίγοι τῶν ἀναγνωστῶν μας βέβαια γνωρίζουν τὴν ὕπαρξιν τοῦ περιέργου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐνταυτῷ ἄνθους, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 226 ἐπικαλουμένου ἡ βασίλισσα Βικτωρία (Victoria Regia). Τὸ Ἀφρικανὸν τοῦτο φυτὸν ἀνεκαλύφθη τὸ 1837 ὑπὸ τοῦ σίρ R. Schombergk εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Berbice τῆς Βρεττανικῆς Γουϊένης, καὶ μεταφερθὲν εἰς Ἀγγλίαν ἐπωνομάσθη χάριν τῆς βασιλίσσης Victoria Regia. Ἡ διάμετρος τοῦ ἄνθους εἶναι 14 δακτύλους, καὶ τὸ φύλλον του 5 πόδας. Βλαστάνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ὡς ἐπιπλέον σῶμα, καὶ τὰ φύλλα του εἶναι τῶν ποικιλωτέρων καὶ ζωηροτέρων χρωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν φύσιν ἀπήντησέ ποτε. Τὸ τῆς εἰκονογραφίας

μας εἶναι κατ' ἀντιγραφὴν ἑνὸς κηρίνου, τ' ὁποῖον ὑπῆρχε εἰς τὴν ἔκθεσιν πεπλασμένον ἀπὸ τὴν περίφημον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας κηροπλάστριαν Κυρίαν Peachey. *Ὁμοίως ἡ εἰκονογραφία* 367 *παριστάνει μίαν ἀνθοδέσμην κηρίνων ἀνθέων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὰ ὁποῖα εἰς τ' ἀγγλικὰ δωμάτια ἡ* Miss Lumsden *ἄλλη περίφημος κηροπλάστρια ἐξέθηκεν.*

XVI.

Σιδηρικά.

Τὸ Τζόλλφερέϊν καὶ ἡ Ἀγγλία μόνον ἐξέχουσιν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰς τὴν μαχαιροποιΐαν, ἀξινοποιΐαν καὶ ἐν γένει εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο πλῆθος τῶν σιδηρικῶν, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνω ὑπὸ τὸν ἄνωθι τίτλον.

Τὸ Τζολλφερέϊν χαίρει τὰ πρωτεῖα, διότι τὰ ἐργοστάσιά του τῆς Reimischeid. *τῆς Νουρεμβέργης, τῆς* Sulz, *τῆς* Iserlohn *καὶ* Solingen, *τὰ μόνα ἐφοδιάζοντα ὅλας τὰς ἀγορὰς τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου, εἶναι οὐχὶ τόσον διαβόητα διὰ τὴν ἐπίδειξιν ἢ διάρκειάν των, ὅσον διὰ τὴν εὐθηνότητα, ἥτις τοσαύτην διαφορὰν ἔχει ἀναλόγως τῶν ἄλλων, ὥστε οὔτε ἡ Ἀγγλία οὔτε ἡ Γαλλία δύνανται νὰ φθάσωσιν αὐτήν, ἐκτὸς ἂν τὰ ἡμερομίσθια ἐκπέσωσιν εἰς τὰ ἀγγλικὰ ἐργοστάσια ὅσον καὶ εἰς τὸ Τζολλφερέϊν, ἢ ἂν τὰ τοῦ Τζολλφερέϊν ὑψωθῶσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.*

Ἡ εἰς τὸ εὐρύχωρον δωμάτιον τῆς Ὁμοσπονδίας ταύτης ἐπιθεώρησις τοῦ ξένου δὲν μένει ἄμοιρος εὐχαριστήσεώς τινος. Τὸ νὰ ἴδῃ τις ὁποίας μορφὰς καὶ σχήματα ἡ ῥυκάνη, ὁ πρίων, τὰ κλεῖθρα, αἱ ἀξίναι, τὰ μαχαιρικά, τὰ ψαλίδια, τὰ σιδηρᾶ ὀλισθηρὰ πέταλλα τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται διὰ νὰ τρέχωσιν ἐπὶ τῶν πάγων, αἱ ἁλύσεις, αἱ ῥίναι καὶ τὰ λοιπὰ ἄρθρα ἔλαβον καὶ ἔχουν, τὸ νὰ ἴδῃ τις διὰ μιᾶς ὅλα ταῦτα τὰ ἄρθρα, τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ ἀναβαίνει εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, εἰς ποῖον βαθμὸν τελειοποιήσεως ἔφθασαν μέχρι τοῦδε, ὅτε ὁ ἀτμὸς διὰ ταῦτα εἶναι νοσώδης ἐπιδημία, ὀλιγοστεύσασα τὴν κυκλοφορίαν των, εἰς πᾶσαν πόλιν ὅπου ἤθελε προχωρήσει, εἶναι νέον ὡραῖον μάθημα τὸ ὁποῖον μὲ μέγιστα δίδακτρα δὲν ἐδύνασο ἀλλαχοῦ νὰ διδαχθῇς.

Οἱ ἐν Heilbronn (Wurtemberg) *Ἀδελφοὶ* Dittmar *εἶναι οἱ περιφημότεροι ἐκθέται ξυραφίων, πλὴν ὅσον ἄριστα καὶ ἂν ἦναι τὰ ἔργα των, ἀφίνων τὴν ἀξίαν κατὰ μέρος, λέγω ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐτελειοποιήθη μεγάλως.*

Τῳόντι, ἡ Sheffield *εἶναι ἡ πόλις τῆς Ἀγγλίας διὰ δὰ σιδηρικὰ ὅ,τι τὸ Μάνγκεστερ, ἡ Νοττιγκάμη καὶ τὸ Γλάσκον διὰ τὰ λοιπὰ ὅσα. ἄχρι τοῦδε περιέγραψα. Ἡ πόλις αὕτη ἐφιλοτιμήθη νὰ στολίσῃ τὰ δωμάτιά της οὐ μόνον μὲ δείγματα παντὸς ἄρθρου καὶ πάσης τέχνης, ἀλλὰ καὶ νὰ κατατάξῃ αὐτὰ μὲ ὕφος ἄξιον τοῦ λαμπροτέρου ὁπλοστασίου τῆς Εὐρώπης. Εἶναι περιττὴ ἡ λεπτομερὴς ἐξέτασις αὐτῶν, διότι παρελείφθησαν πολλὰ ἄλλα σπουδαιότερα, ὅθεν ἀναφέρω μόνον ὡς λίαν περίεργα τὰ ἑπόμενα δύο.*

Πρῶτον τὸ τρόπαιον τῶν σιδηρικῶν τῶν Rodgers *καὶ Τίων, τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει, ὅμοιον ὀκταέδρου πυραμίδος τῆς ὁποίας τὰ πλευρὰ περιέχουσι ξυράφια, περόνια, ψαλίδια, μαχαίρια, κτλ., ἡ δὲ κεφαλὴ εἶναι μέγα πολυλέπιδον μαχαιρίδιον, ἔχον σχῆμα ἐκείνων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται διὰ τὰς γραφίδας καὶ μῆκος περίπου ὑποδεκαμέτρου. Τὸ μαχαιρίδιον τοῦτο περιέχει* 96 *λεπίδας, δηλ. μαχαιρίων, πριόνων, στροφέων, κτλ. Ἐννοητέον δὲ ὅτι ἐξετέθη μόνον ὡς δεῖγμα καὶ δὲν εἶναι τόσον διὰ χρῆσιν.*

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν ἐπί τινος μικρᾶς πλάστιγγος 12 *ψαλίδια τελείας κατασκευῆς, πλὴν μικρότατα, δηλ. ἐπὶ τῆς ἄλλης πλάστιγγος ὑπάρχει βάρος ἡμίσεως κόκκου* (grain) *καὶ μόλις τὰ* 12 *ὁμοῦ ζυγίζουν τὸ βάρος τοῦτο. Ἐν τούτοις ταῦτα τὰ ὁποῖα μόλις δύνασαι νὰ ἴδῃς εἶναι τόσον τέλεια, ὥστε δι' ἑνὸς τούτων δύνασαι νὰ διχοτομήσῃς μίαν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου.*

Ὁ Κ. Ἰωσὴφ Μαππὲν ἐξέθεσεν ὡραιότατα ξυράφια τῶν ὁποίων ἡ λαβὴ εἶναι ἀπὸ ἐλέφαντα ἢ ἄλλου εἴδους κέρατον σπανίου ζώου. Τὰ εἰς τὸν ἀριθ. 174 *μαχαιροπέρονα εἶναι ἐπίσης τῶν Κυρίων Μαππὲν τῆς* Sheffield *ἀπὸ ἠλεκτροάργυρον, καὶ ἑλληνικοῦ ῥυθμοῦ. Οἱ Κύριοι Ἰωάννης Οὐάτερ καὶ Συντρ. καὶ οἱ Κύριοι Τοῦρνερ καὶ Συντρ. τὸν ἀκολουθοῦν μὲ ὄχι ὀλιγώτερον ἀνταγωνισμόν.*

Ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ Τζολλφερέϊν, αἱ Ἰνδίαι ἐξέθεσαν σιδηρικὰ πολὺ πλησιάζοντα τὰ εὐρωπαϊκά. Τὰ σιδηρικὰ ταῦτα εἶναι ἀπόγονα τῶν ἀγγλικῶν, ὅθεν δὲν πρέπει τις νὰ ἐκπλήττεται διὰ τὴν μὲ τὰ εὐρωπαϊκὰ μεγάλην των ὁμοιότητα.

Ὁ εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐν Λονδίνῳ Κ. Chubs *εἶναι ὁ ἐκθέτων περισσότερα εἴδη*

κλείθρων τῆς πλέον ἀποκρύφου κατασκευῆς, εἴτε διὰ τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν, εἴτε διὰ τὰ σιδηρᾶ ταμεῖα.

Σχεδὸν ὅλα τὰ σιδηρικὰ ταῦτα εἶναι καταγωγῆς ἀρχαιοτάτης. Γνωρίζουσιν ὅλοι λ. χ. ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον τὸ ψαλίδιον, τὸ σκεπάρνιον, τὸν πέλεκυν, τὴν ἀξίνην, τὸν πρίονα, τὴν ῥυκάνην, τὴν σμίλην, τὰς ἁλύσεις, τὴν ἄγκυραν καὶ τὰ κλεῖθρα, ἐκτὸς μάλιστα τῶν κλείθρων τῆς θύρας μετεχειρίζοντο τὸν μάνδαλον, τὸν κατοχέα καὶ τὸν μοχλὸν ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ὅστις διεσταύρονε τὴν θύραν.

Ὁ κρίκος τὸν ὁποῖον ἔθετον ὡς καὶ σήμερον ἐκτὸς τῆς θύρας διὰ στολισμὸν, ὅστις ἐκρεμᾶτο ἀπὸ τὸ στόμα κεφαλῆς θηρίου ἂν ἦτο χρυσοῦς, ὠνομάζετο κορώνη, ἂν δὲ ἐχρησίμευε διὰ κρούσιμον, ὡς τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον σίδηρον τῆς θύρας, ῥόπτρον ἢ καὶ κόραξ, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ σιδηρον τοῦτο εἶχε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁμωνύμου πτηνοῦ.

Εἰς περιγραφὰς περὶ τῶν ἀρχαίων κουρείων ἀπαντῶνται δύο εἰδῶν ψαλίδια, ἡ ψαλὶς καὶ ἡ διπλὴ μάχαιρα, τὰ ξυράφια καλούμενα ξυρὰ, φυλαττόμενα ὡς καὶ τὰ σημερινὰ εἰς μικρὰ κιβώτια τὰ ὁποῖα ἐπωνόμαζον ξυροθήκας ἢ ξυροδόκας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐξύριζον τὰς τρίχας τοῦ προσώπου των, πρὸ πάντων οἱ φιλόσοφοι, ὅθεν καὶ ἡ παροιμία διὰ τοὺς ὅσοι ἔτρεφον τὸν πώγωνα διὰ νὰ φαίνωνται σεβασμιώτεροι. Πωγωνοτροφία φιλόσοφον οὐ ποιεῖ." Πλὴν ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἤρχισεν ὁ συρμὸς τοῦ ξυρίζεσθαι, καὶ ὁ Πλούταρχος (Θεμιστοκλ. Κ. 5) λέγει, ὅτι ἔπραττον αὐτὸ διότι εἰς τὸν πόλεμον ἐρχόμενοι οἱ στρατιῶται εἰς χεῖρας μὲ τοὺς πολεμίους ἐβλάπτοντο.

XVII.

Φυσικὰ προϊόντα, ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα.

Ἰδοὺ ἓν κεφάλαιον τὸ ὁποῖον περιέχει τόσην ἐλαστικότητα, ὥστε δύνασαι νὰ τὸ ἐκτείνῃς ὅσον θέλεις καὶ, χωρὶς νὰ εἴπω ὑπερβολὴν, δύνασαι περὶ αὐτοῦ νὰ συγγράψῃς εἰκοσάτομον ἐγκυκλοπαιδείαν, καὶ τὸ ὁποῖον, μὲ ἄπειρον τῆς ψυχῆς μου λύπην, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ συντέμω ὅσον δύναμαι, ὅπως χωρέσῃ εἰς τὴν ἐπιπόλαιον ταύτην ἔποψιν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου.

Γάλλος τις συγγραφεὺς λέγει· " Θέλεις νὰ πληροφορηθῇς εἰς ποῖον βαθμὸν ὁ πολιτισμὸς ἐπροχώρησεν εἰς ἓν ἔθνος, ἐξέτασε πόσον σίδηρον καταναλίσκει κατ' ἔτος καὶ θέλεις τὸ μάθει."

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀναχωρῶν τις, ἥτις ἂν καὶ δὲν ἦναι ὁρισμὸς γενικὸς περιέχει ὅμως μέγα μέρος τῆς ἀληθείας, βλέπει τὴν Ἀγγλίαν τὴν οὖσαν πρὸ 100 ἐτῶν τρόντι ὄπισθεν πολλῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, βλέπει, λέγω, αὐτὴν σήμερον ἐξέχουσαν ὅλων, διότι τὸ 1750 μόλις παρῆγε σίδηρον 30,000 τόνων, τὸ 1800 τὸ ποσὸν ἀνέβη εἰς 180,000, τὸ 1825 εἰς 600,000 καὶ σήμερον ἔφθασε μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 2,250,000 δηλ. τὰ μεσημβρινὰ Οὐέϊλς (Wales) δίδουν 700,000 τόνους, τὸ μεσημβρινὸν Στάφφορδσχερ 600,000 καὶ ἡ Σκωτία ἄλλας 600,000 τόνους, ἀποτελοῦντα ὅλα ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τὸ μέγιστον ποσὸν 2,250,000 τόνων. Συνοπαδὸς πιστὸς τοῦ σιδήρου εἶναι ὁ γαιάνθραξ τοῦ ὁποίου ἡ ἐξόρυξις ἀναβαίνει κατ' ἔτος εἰς 35,000,000 τόνων, ἀξίας 9,000,000 λιρῶν. Ἀνάλογος τοῦ σιδήρου αὔξησις ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν χαλκὸν τῆς Μ. Βρεττανίας, ἥτις τὸ 1744 παρῆγε μόνον 7,000 τόνους χαλκοῦ καὶ τὸ 1844 ἀνέβη εἰς 150,000 τόνους. Τὸ 1770 ὁ ἐτήσιος χαλκὸς τοῦ βασιλείου τούτου ἐτιμᾶτο μόνον 170,000 λίρας καὶ σήμερον μόνον τὸ Cornwall, ἤτοι μία ἐπαρχία, παράγει χαλκὸν ἀξίας 900,000 λιρῶν.

Ὁ ἰνδικὸς λευκοσίδηρος (zinc), ὁ μόλυβδος, τὸ ἀντιμόνιον, τὸ οὐράνιον, τὸ ἀρσενικὸν, ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσὸς εἶναι μέταλλα εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐξόρυξιν ἡ Ἀγγλία δὲν δύναται νὰ καυχηθῇ πολὺ, πλὴν μεγίστη κατανάλωσις καὶ εἰσαγωγὴ αὐτῶν γίνεται εἰς τὴν ἐπικράτειαν ταύτην.

Εἰς τὸ ἡνωμένον βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας τὸ 1850 ἠροτρεύθησαν 56,522,970 στρέμματα (acres) γῆς, τὰ ὁποῖα παρῆξαν 140,000,000 λιρῶν δημητριακοὺς καρπούς. Διὰ νὰ λάβετε δὲ ἰδέαν ὁπόσον αἱ τιμαί των ἦσαν ὑψωμέναι εἰς τὸ εἰρημένον βασίλειον πρὸ ὀλίγων ἔτι χρόνων, σημειῶ κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ Κ. Spackman τοῦ 1843, ὅτι μόνον 46,522,970 στρέμματα γῆς ἠροτρεύθησαν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, δηλ. 10 ἑκατομμύρια ὀλιγώτερον, καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ἐτιμήθησαν 279,137,820 λίρας· ἡ δὲ ἀξία τοῦ βρεττανικοῦ σίτου μέχρι τοῦ 1830 καὶ 1835 ἦτο 102 σελίνια καὶ 7 πέννας· ἀπὸ τοῦ 1842—45, 80 σελίνια, καὶ σήμερον μόλις 40—44 σελίνια.

Ἂν ἡ βελτίωσις αὕτη χρεωστῆται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν δασμῶν καὶ φόρων, δὲν δύναται ἡ Μεγάλη Βρεττανία νὰ μὴ πέμψῃ καὶ μικρὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὰ 50 ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὰ καταστήματα τὰ ὁποῖα φέροντα ἐκ τοῦ Πόντου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅλης τῆς Λυβίας καὶ

τοῦ Δέλτα τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς ἐσύστησαν τοιοῦτον ἰσχυρὸν ἀνταγωνισμὸν, ὥστε ἂν λείψωσι μίαν ἡμέραν, τὸ μέγα τοῦτο ἔθνος μ' ὅλον τὸ πελώριον μεγαλεῖόν του ἐπαισθητῶς θέλει αἰσθανθῇ τὴν ἔλλειψίν των.

Ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀποικιακῶν καὶ ὑφασμάτων, τὰ ὁποῖα τὰ ῥηθέντα καταστήματα ὁμοῦ μὲ ἕτερα 70 τῆς Μαγκεστρίας καὶ Λιβερπούλης κάμνουν καὶ τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἐφοδιάζουν ὅλην τὴν Τουρκίαν, μεσημβρινὴν Ῥωσσίαν, Ἑλλάδα καὶ Αἴγυπτον μὲ ταῦτα, καὶ ἐρχόμενος εἰς τὸ περὶ εἰσαγωγῆς κεφάλαιον, παραθέτω ἐνταῦθα τὸν ἀξιοσημείωτον τοῦτον πίνακα τῶν ξένων προϊόντων ὅσα κατὰ τὸ 1851 εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλήτερον ποσὸν, διόλου δὲν διστάζω νὰ βεβαιώσω, ὅτι διῆλθεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων.

Σῖτος	3,778,435	κουόρτερ
Ἄλευρον	1,102,380	„
Κριθὴ	1,042,801	„
Βρώμη	1,167,177	„
Κύαμοι	449,493	„
Λινάριον	1,821,588	„
Ἀραβόσιτος . . .	1,286,281	„
Κάνναβις . . .	1,048,638	„
Λίπος	1,241,781	„
Μαλλία	72,674,683	„

Ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ καυχηθῇ ἐπίσης διὰ τὰ ἁρμυρὰ κρέατά της, ὧν ὡραιότατα δείγματα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, διὰ τὴν κατανάλωσιν τῆς ζακχάρεως, τοῦ καφὲ, τοῦ τεΐου καὶ τῶν ξηρῶν καρπῶν. Παραθέτω δὲ ἐπίσης, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀφορῶντος τὴν Ἀγγλίαν μέρους, τὸν ἑπόμενον πίνακα τῶν εἰσαχθέντων προϊόντων κατὰ τὸ 1850.

Εἰσαχθέντα προϊόντα καὶ εἴδη κατὰ τὸ 1850 εἰς τὸ βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Νεοσφάκτου κρέατος . . .	1,316,224	λίτραι
Ἀλατισμένου βοϊδίου . . .	13,851,114	„
Χοιρίνου κρέατος	23,659,664	„
Χοιρίνου ἡμιπάχους (bacon) .	37,667,934	„
Χοιρομερίων	1,821,344	„
Τὸ ὅλον . .	125,336,288	λίτραι.

Βουτύρου . .	35,902,720	λίτραι
Τυρίου . . .	38,257,296	„
Πάχους χοίρου	25,516,768	„
Γαιομήλων . .	7,533,728	„
Ὠῶν	101,761,995	„
Κοκκάλων	27,183	τόνοι
Πτηνοκόπρου (κουτσουλιαῖς) .	116,926	„
Ἐλαίου	65,055	„

Ἔξω τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἵστανται ὡς γίγαντες μέγιστα τεμαχια γαιανθράκων, τοὺς ὁποίους ἐκ τῶν διαφόρων γαιανθρακωρυχείων τῆς Ἀγγλίας μετεκόμισαν ἐνταῦθα. Μεταξὺ τούτων διεκρίθη ὁ τῶν Κυρίων Ῥιχάρδου Χαῖνς καὶ Τίῶν, δεῖγμα κολοσσιαῖον τοῦ Στάφφορδσχερ, ἔχων ὕψος 10 ὀργυιῶν, 9 ποδῶν καὶ 6 δακτύλων, περιφέρειαν 21 ποδῶν καὶ 10 δακτύλων καὶ βάρος 13 τόνων.

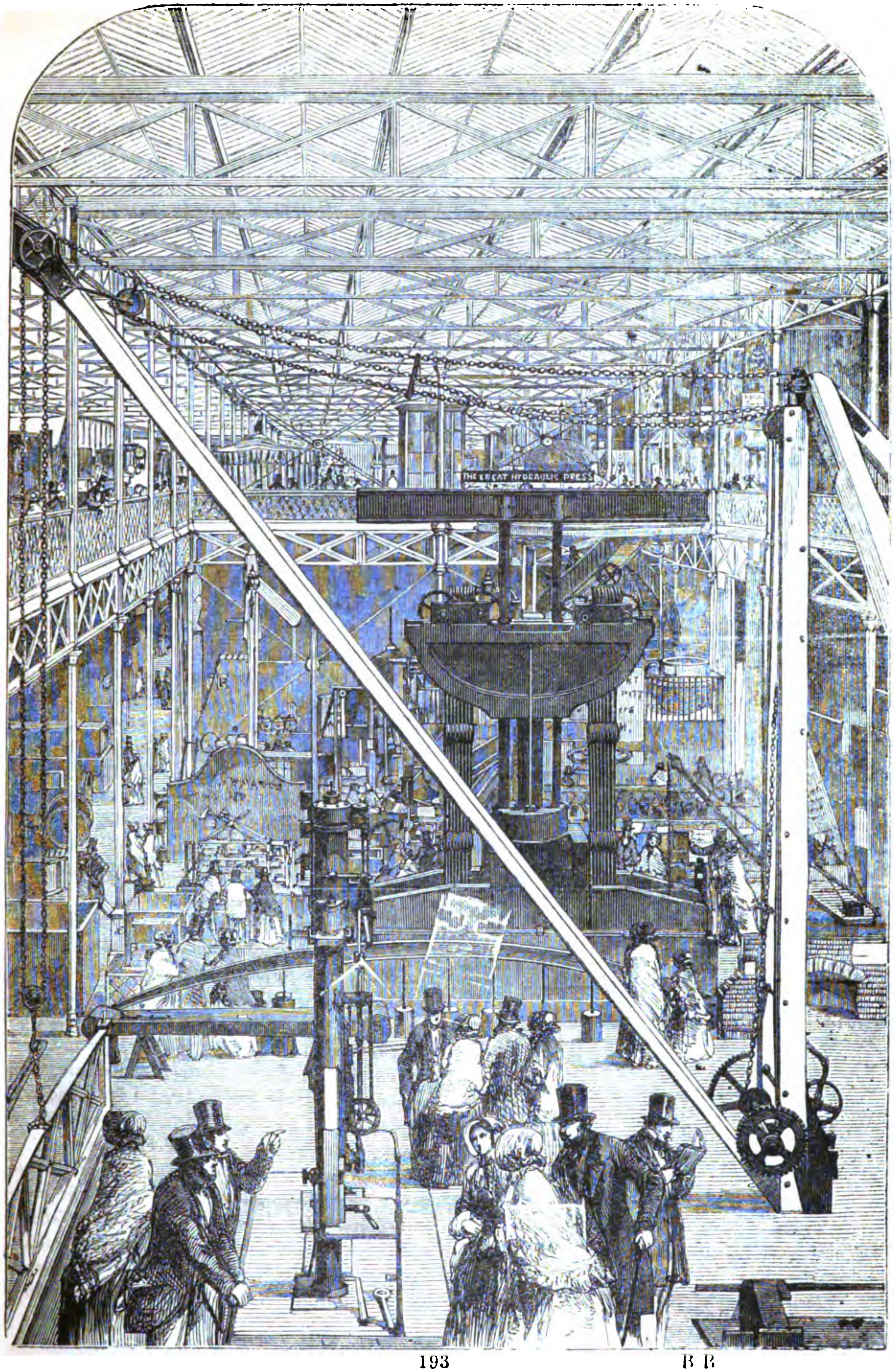
Ὁ γαιάνθραξ οὗτος ἀνεβιβάσθη 70 ὀργυιὰς ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς εἰς τὸν πυθμένα τοῦ λατομείου του, καὶ ὑψώθη 165 ὀργυιὰς μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς διὰ νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

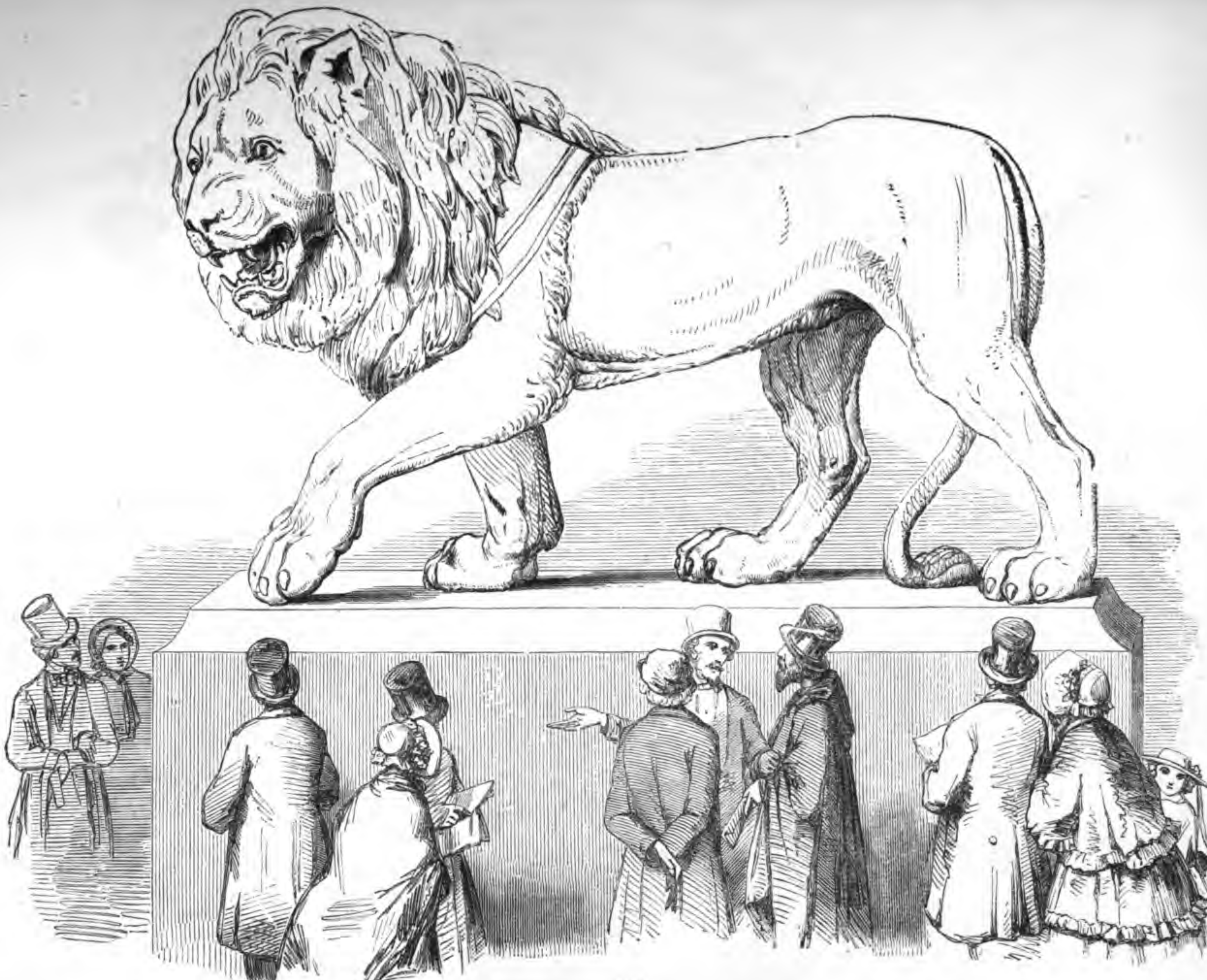
Ὁμοίως ὁ Κ. Ῥ. Βαῤῥόου ἐξέθεσεν ἕτερον μέγιστον γαιάνθρακα, ζυγίζοντα 24 τόνους. Ἐξήχθη δὲ ἐκ τῶν λατομείων τοῦ δουκὸς τοῦ Δεβονσχὲρ ἀπὸ βάθος περίπου 460 ὀργυιῶν.

Ὁ Κ. Ἐδουάρδος Oakely ἐξέθεσε μονοκόμματον στήλην, ὁμοίως ἀπὸ μέλανα ἄνθρακα, κομψοτάτην, ὡς νὰ ἦτο ἀπὸ μαῦρον μάρμαρον, ζυγίζουσαν περίπου 16 τόνους. Ἡ στήλη αὕτη εἶναι κατεσκευασμένη ἀπὸ ἄνθρακα τοῦ γνωστοτάτου ἐκείνου λατομείου τοῦ Flintshire (εἰς τὰ βόρεια Οὐέϊλς, οὗ τινος τὸ μῆκος εἶναι περίπου 40 μίλια, ἀπὸ βοῤῥᾶν πρὸς μεσημβρίαν, τοῦ ὁποίου ἔσκαψαν ἤδη 1,300 στρέμματα (acres) τὸ ὁποῖον ὑπάρχει πρὸ 30 ἐτῶν καὶ τὸ ὁποῖον χορηγεῖ καθ' ἑβδομάδα 2,000 τόνους.

Ἐκτὸς τῶν γαιανθράκων τούτων εἰς τὴν τάξιν ταύτην τῶν ὀρυκτῶν δύναταί τις νὰ ἴδῃ διαφόρους πολυτίμους λίθους τῆς Ἀγγλίας, ὡς τοὺς ἀχάτας τοῦ Κ. Οὐΐλλιαμ, τοὺς μαργαρίτας τοῦ Κ. Ἰωάννου Νέλη, τοὺς ὁποίους ἡλίευσαν εἰς Ἀβερδὴν, τοῦ Κ. Μαγδόναλ τοὺς καλάϊδας, θεῖα διάφορα ἀποκρυσταλλωμένα, φωσφορικὰ μαλάκια, τιτάνους διαφόρους, πολλὰ εἴδη λίθων, μετάλλων, ξύλων καὶ καρπῶν τῆς γονιμωτάτης ταύτης νήσου, τὴν ὁποίαν ἂν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἔβλεπε σήμερον, ἤθελεν αἰσχυνθῇ διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους λέγεται ὅτι ἐπρόφερεν, ὅτε ἐπάτησε τὸ ἔδαφός της, δηλ. ὅτι εἶναι ἀξία νὰ κατοικηθῇ ἀπὸ χοίρους καὶ ὄχι ἀνθρώπους.

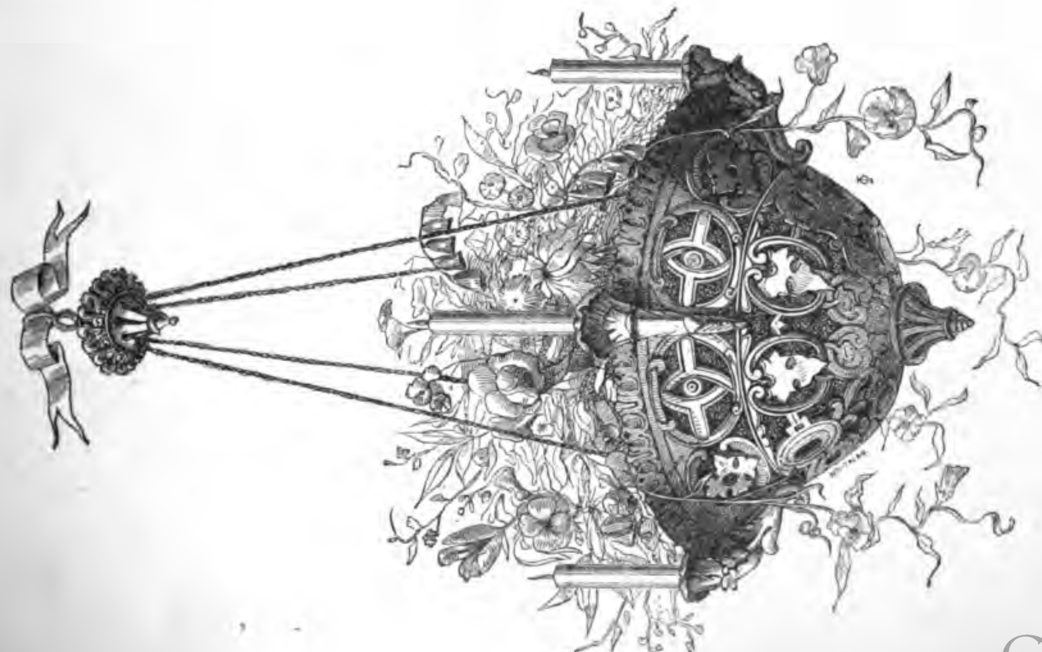
Παράρτημα τῆς Ἀγγλίας εἶναι αἱ Ἰνδίαι· ἂς μὴ διέλθω λοιπὸν σιωπηλῶς τὴν γῆν ταύτην τῆς ἐπαγγελίας, ἥτις ἀφοῦ ἐστόλισε τὴν ἀγγλικὴν ἔκθεσιν μὲ ὅ,τι χρυσοῦν, ἀδαμάντινον καὶ μεταξωτὸν κάλλος εἶχε, τὴν πλουτίζει ἔτι καὶ μὲ τὰ δῶρα τῆς φύσεως καὶ τοῦ κλίματός της. Εἰς ταύτην ὑπάρχουν 30 ἢ

THE GREAT HYDRAULIC PRESS

195

196

198

197

40 δείγματα σιδήρου όλων των ποιοτήτων, μεταξύ των οποίων διεκρίθησαν τὰ μαγνητικὰ σίδηρα τῆς Vizagapatam, τὸ εὐῶδες σίδηρον τῆς Τεροῦ ἀπὸ τὸ Ἀσσὰμ, καὶ τὸ εὐῶδες σίδηρον τῆς Ἰνδὸρ μετὰ τοῦ ξύλου τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται διὰ νὰ τὸ κάμνωσιν εὐῶδες· ὑπάρχουν δὲ θειϊκὸν ἀντιμόνιον, εὐῶδες ἀντιμόνιον τῆς Μαδρὰς καὶ τῆς Βόρνεο, ἀφθονία χαλκοῦ, μολύβδου, λευκοσιδήρου, χρυσοῦ, ἀργύρου, ὁ λίθος τὸν ὑποῖον ὀνομάζουν monzligool, ὅμοιος μὲ τοὺς τῶν σφραγίδων τῶν ὡρολογίων, τοῦ ὑποίου μέγα ἐμπόριον γίνεται μὲ τὴν Κίναν, διότι ἐκεῖ τοὺς μεταχειρίζονται διὰ τὰ ἐνδύματα καὶ ἐπιβραχιόνια, κρύσταλλα διάφορα, λίθοι διαφόρων σκληροτήτων, ποικίλα δείγματα γαιανθράκων, λευκὸν καολῖνον, μαγνιτικὸν καολῖνον, καολῖνον διὰ σινικὴν ζύμην καὶ ἐν γένει 23 εἴδη καολίνου, πολυτιμοτάτου εἰς τὴν χημείαν, σμηγματόλιθος, ἀμέθυστος κουάρκιος, πολλὰ εἴδη συενίτου, σελινίτου, τιτάνου, ὑαλίτου, ἅλατος ἐκκαθαρισμένου, ἀνθρακικῆς ποτάσης, μάρμαρα ποικίλων εἰδῶν, πρὸ πάντων τὰ ψαρὰ ἐκεῖνα διὰ τὰς λιθογραφίας, δολομῖται λίθοι, ὄστρακα τοῦ Μαδρὰς, λευκότατος γρανίτης τῆς Chingleput καὶ πορφυρίτης τῆς Σεριγγαπητὰμ, σπογγόλιθοι, λεπιδόλιθοι, βύρηλος, καρχηδώνιος, λινέλαιον, ἔλαιον ἀπὸ λίπος, 150 διάφορα φαρμακικὰ ἔλαια ἢ χημικὰ ῥευστὰ, φέροντα 150 τῆς ἰνδικῆς χημείας ὀνομασίας, ἀξιολογώτατον ἄλευρον ἀπὸ σῖτον τῆς Καλκούτας, βρώμη καὶ 45 δείγματα ὀρυζίου τῶν καλλιτέρων ποιοτήτων, ξηροὶ καρποὶ τῶν Ἰμαλαίων, καφὲς, νικοτιανὴ, ὄπιον, κιννάμωμον, ζάκχαρις, γούτα-πέρκα, πλῆθος ἀρωματικῶν ἐλαίων, ἰνδικὰ διάφορα, ἀρωματικὰ ξύλα, ἀρωματικοὶ καρποὶ, τῶν ὁποίων ἕκαστος φέρει τὸ ἐγχώριον ὄνομά του, τὸ ὁποῖον ἐὰν ἀνέφερα ἔπρεπε νὰ συγγράψω μᾶλλον λεξικὸν ἢ περιγραφὴν, βάμβαξ, λινάριον, κάνναβις, μέταξα, 117 εἴδη ἰνδικῶν ξύλων τῶν Ἰμαλαίων, τὰ ὁποῖα ὡς βιβλία εἶναι κατεσκευασμένα, μὲ τὰς διαφόρους ὀνομασίας των, χρήσιμα εἰς τὴν βιομηχανίαν, καὶ τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἐπικράτεια δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ, ὡς καὶ ἕτερα εἴδη ξύλων ἑτερογενῶν, ὅλων τῶν χρωμάτων, τὴν ὕπαρξιν τῶν ὁποίων οὔτε κἂν ὠνειρεύεσο, καὶ ὀρυκτολογικὴ καὶ ζωοφυτικὴ συλλογὴ, τὴν ὁποίαν ὁ δόκτωρ Boyle ἔκαμεν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Βεγκάλης, τῆς περιεργοτέρας ἐπεξεργασίας, διότι δεικνύει τὰ εἴδη τὰ ὁποῖα οἱ ἐφευρεταὶ τῆς χημείας Ἄραβες, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, μετεχειρίζοντο. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 193 εἴδη ῥιζῶν, δηλ. λιθόσπερμα, πολύποδα, ἐλλέβορα, εὐλόφυα, ἐνόφια, κ.τ.λ., ἀπὸ 165 εἴδη φυτῶν, ἀπὸ 470 εἴδη διαφόρων ξηρῶν καρπῶν καὶ καναβουρίων, 12 εἴδη διαφόρων γαιανθράκων, 202 μεταλλικῶν ὀρυκτῶν καὶ 33 τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, δηλ. κοράλλια, ὄστρακα, μαργαρίτας, κ.τ.λ.

Δευτέρα ἀποικία ἥτις ἐτελειοποίησε τὰ δωμάτια τῆς Ἀγγλίας μὲ τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τὰ φυτά της εἶναι τὸ Καναδᾶ τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ σῖτος τῆς χώρας ταύτης εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων, ἵνα μὴ εἴπω ὁ καλλίτερος. Οἱ κόκοι του εἶναι μεγάλοι καὶ ὄχι τόσον ξηροὶ, καθαρώτατοι καὶ κλίνοντες εἰς τὸ λευκὸν ἢ κίτρινον. Ἡ βρώμη, οἱ ἄρακες (βιζέλια), οἱ κύαμοι, ἡ κριθὴ, τὸ ἄλευρον, ὁ καπνὸς, τὸ ὀρύζιον, τὰ κάρυα καὶ μέγιστος ἀριθμὸς ὀρυκτῶν εἶναι τὰ πρώτιστα ἄρθρα τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἔκθεσιν τῆς μεγάλης ταύτης χώρας.

Τὸ Καναδᾶ ἐξέθεσε πρὸς τούτοις ὡραιότατα δείγματα χρυσοῦ τῶν ἐκτεταμένων μεταλλείων του, διαφόρους μικροὺς λίθους διὰ στολισμὸν οὐχὶ πολυτίμους μὲν, ἀλλὰ σπανίους. Τὰ προϊόντα τῆς γεωργικῆς τοῦ Καναδᾶ χαίρουν μεγίστην ὑπόληψιν· διότι κατὰ τοὺς ἓξ μῆνας τοῦ χρόνου ὁ τόπος οὗτος εἶναι κεκαλυμμένος ἀπὸ πάγη καὶ χιόνας, ὅθεν ἡ γῆ μένει ἀκαλλιέργητος, ἀπὸ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου ἡ χιὼν διαλύεται καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἓξ μηνῶν σπείρουν καὶ θερίζουν ἐπὶ ἐφόρου καὶ καλοχύμου γῆς. Τοῦ ἄνω Καναδᾶ αἱ ὧραι δὲν εἶναι τόσον δριμεῖς ὡς τοῦ κάτω, δηλ. τὴν Νέαν Σκωτίαν (Nova Scotia) καὶ Νέον Βρουνσβίχ. Εἰς τὴν περιεργοτάτην καὶ ἄφθονον ἔκθεσιν τοῦ Καναδᾶ ἀπαντῶνται πυραμίδες τινες καὶ σωροὶ διαφόρων εἰδῶν ξύλων, πάντῃ ἀλλοίων τῶν ὅσα ἄχρι τοῦδε εἶδον, σκληροτάτων καὶ μὲ ὡραίας ἶνας. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν διεκρίθησαν ἡ λευκὴ πεύκη, ἡ κέδρος, τὸ κερασόξυλον, ἡ λευκὴ spruce (εἶδος πεύκης), τὸ hickory, τὸ tamarisk διὰ κατασκευὴν πλοίων, ἡ λευκὴ δρῦς καὶ τὸ μέλαν καρυόξυλον.

Ἡ Βρεταννικὴ Γουϊένα δὲν εἶναι κατωτέρα ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ξύλων της, τῶν ὁποίων ὑπάρχει πλησμονὴ ἐνταῦθα καὶ τῶν ὁποίων ἕκαστον φέρει ὄχι τόσον εὔφωνον ἐγχώριον ὄνομα· πρὸς τούτοις ὑπάρχουν δείγματα τοῦ δένδρου τοῦ καφὲ, ὡραίου βάμβακος, μετάξης, φασουλίων, μέλιτος καὶ τινων ἐγχωρίων τεχνουργημάτων.

Ἡ Νέα Αὐστραλία διεκρίθη πολὺ διὰ τὸν σῖτόν της, ὅστις εἶναι σχεδὸν ὁ καλλίτερος τῶν ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ καὶ ζυγίζει 64 περίπου λίτρας εἰς τὸ βούσχερ (ἀγγλικὸν κοιλὸν), τὰ ἁλατισμένα κρέατά της ἅτινα, ἂν καὶ ἦλθον ἀπὸ ἀπόστασιν 16,000 μιλίων καὶ εἶναι ἁλατισμένα πρὸ τριῶν ἐτῶν, εἶναι ἐκλεκτότατα. Ἐν συντομίᾳ ὅλαι αὗται αἱ ἀποικίαι τῆς Ἀγγλίας, ἔτι καὶ ἡ Ἁγία

Ἑλένη, τὸ Van-Dieman's Land καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία χαρακτηρίζονται περισσότερον παντὸς ἄλλου εὐρωπαϊκοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἀφθονίαν καὶ ἀπειρίαν τῶν προϊόντων, ὀρυκτῶν καὶ φυτῶν των ἢ τεχνουργημάτων αὐτῶν, διὸ καὶ τὰ δωμάτια ταῦτα, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶναι μουσεῖα τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Ἡ Μαυριτία καὶ αἱ νῆσοι Σέχελ ἐξέθεσαν μέταξαν, ἰνδικὰ κάρυα, ὀρύζιον, διάφορα πνευματώδη ῥευστά, ὡραιότατα κάνιστρα κατεσκευασμένα ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ καρυοκόκου δένδρου καὶ ζάχαριν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο προϊὸν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν, διότι καλλιεργοῦν εἰς 60,000 περίπου στρέμματα (acres) τὸ ζαχαροκάλαμον καὶ στέλλουν ἐτησίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν 80,500,000 λίτρας ζαχάρεως.

Τὸ Montserrat ἐξέθεσε τὸν περιεργότατον καρπὸν τοῦ δένδρου μαὸν, ὅστις φύεται εἰς τὴν Ἰαμάϊκαν, Κούβαν, Ἅγιον Δομίνικον, Πόρτο Ῥίκον καὶ τὴν Μεσόγειον Ἀμερικήν.

Τὸ Barbadoes ἐξέθεσε τοὺς ἡδίστους τροπικοὺς καρπούς του, δηλ. τὸ ἀρτόκαρπον, τὰ ζαχαρόμηλα, τὰ γαλακτόμηλα (εἶδος ἀνανὰ), τ' ἀνόκατα (εἶδος περιφήμων ἀχλαδίων) καὶ τὰς βανάνας του.

Τῆς Ἀντίγκας (Antigua) διεκρίθησαν τὰ ὀρυκτὰ ξύλα, τῶν νήσων τῆς Βαχάμης οἱ κήρινοι καρποί, διάφορα ὄστρακα, τὸ λινάριον καὶ τὰ ἀπὸ τὰς ἴνας τῶν δένδρων ὑούκα καὶ παλμέτο πλέγματά των.

Τῶν μεσημβρινῶν Οὐέϊλς ὑπάρχουν τὰ ἐξαίσια μαλλία. Ἐκ τῆς ἀποικίας ταύτης ἔρχονται κατ' ἔτος 23,000,000 λίτραι, ἀξίας 1,200,000 λιρῶν. Δύναταί τις δὲ νὰ προσθέσῃ, ὅτι τὸ ὅλον τῶν μερινῶν μαλλίων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὰς ἀποικίας τῆς Αὐστραλίας ἔρχονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἶναι περίπου 36,000,000 λίτραι.

Ἡ νῆσος Ταπροβάνη, καίτοι εἶναι εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Ἰνδιῶν, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Ἑταιρίαν τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἀλλ' ὑπάγεται ἀμέσως ὑπὸ τὸ ἀγγλικὸν στέμμα. Ἡ ἔκθεσις αὐτῆς εἶναι λίαν περισπούδαστος. Τὸ 1845 εἰσήχθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν 16,657,239 λίτραι καφὲ τῆς νήσου ταύτης. Ἐνταῦθα δὲ ἐξέθεσε δείγματα αὐτοῦ, ὡς καὶ ποικίλας εὐώδεις ῥίζας. Τ' ἀρωματικὰ δένδρα της, οἱ μαργαρῖται, οἱ πολύτιμοι λίθοι, τὰ μέταλλα καὶ οἱ παντοῖοι καρποί της εἶναι παροιμιακά.

Τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ἔστειλε διάφορα ἔλαια, σίτους, ἀραβοσίτους, ἀλατισμένα κρέατα, στολὰς καὶ ἐνδυμασίας ἐγχωρίων, μαλλία γένους τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μερινοῦ, τῶν ὁποίων ἐτησίως ἐξάγει περίπου 25,000 λίτρας, ὠὰ τῶν στρουθοκαμήλων, τῶν ὁποίων ἐπίσης μεγίστη ἐξαγωγὴ γίνεται καὶ διάφορα ἄλλα ἄρθρα.

Τῆς Γαλλίας τὰ δωμάτια ἂν καὶ δὲν στεροῦνται δειγμάτων καὶ φυσικῶν προϊόντων, δὲν δύναταί τις ὅμως νὰ τὰ κατατάξῃ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐπιπολαίως διέτρεξα. Ταῦτα χαρακτηρίζονται καλλίτερον ἀπὸ τὸ ὡραῖα ἀρώματα, τὰ σμήγματα, τ' ἀρωματικὰ ἔλαια καὶ ὕδατα τοῦ Κ. Βιολὲ, τὰ τουρσία, κομφέτα, σιοκολάτας, φιδὲν καὶ λεπτὴν ἄλευρον (βισεστέν).

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἶπον ἀλλαχοῦ ὅτι δὲν ἔστειλαν πολλὰ τεχνουργήματα, πλὴν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο φαίνονται μὲ περισσοτέραν ψυχήν.

Ἡ Ὁμοσπονδία αὕτη ἐξέθεσεν ὡραιότατα δείγματα ἀραβοσίτου τοῦ Ohio, τοῦ ὁποίου οἱ κόκοι εἶναι πλέον πλακωτοὶ καὶ μεγάλοι παρὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Γαλαζίου, ὡραῖα δείγματα βάμβακος, μάλιστα ἔφεραν καὶ τὰ βαμβακόδενδρα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι χαμόκλαδα ὡς τῶν μερῶν μας, ἀλλ' ἔχουσιν ἀνάστημα 1 μέτρου καὶ ἐπέκεινα. Οἱ κλάδοι των εἶναι γυμνοὶ φύλλων καὶ λεπτοὶ, ἕκαστος δὲ περιέχει δύο ἢ τρία κάρυα ἐκ τῶν ὁποίων ὁ βάμβαξ καταῤῥέει καὶ ἐκχειλίζει ὡς λευκὴ χιὼν εἰς χάσμα βράχου σταθμεύουσα. Τὰ δείγματα τούτων εἶναι διάφορα· ἄρχονται ἀπὸ τὸ μολυβδόχρουν καὶ λήγουσιν εἰς τὸν ἀφρὸν τοῦ σμήγματος.

Οὐ μακρὰν αὐτῶν εἶναι τὰ μαλλία, ὁ σῖτος καὶ διάφοροι κάδοι ἀλεύρου, τοῦ εὐθηνοῦ καὶ ἀξιολόγου ἐκείνου ἀλεύρου τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Ἀγγλίαν συναγωνίζεται μὲ ὅλον τὸν σῖτον τῆς Μεσογείου, πλεῖστα δείγματα καναβουρίου, φάρου, καπνῶν, ἀρωματικοῦ σμήγματος, μολύβδου, ἰνδικοῦ λευκοσιδήρου (zinc), σμηγματολίθων, κηρίων ἀπὸ spermaceti, καὶ δεῖγμα τοῦ γλυκυτάτου ἐκείνου καρποῦ τῆς Βιργινίας τοῦ ὁποίου ἐτησίως εἰσάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν 31,628,886 λίτρας.

Ἐκτὸς τοῦ κουαρκίου τῶν βράχων οἱ Κύριοι Catlins ἐξέθεσαν ἓν εἶδος γαιώδους κουαρκίου τοῦ Μισσισιπῆ, ὁμοιάζοντος ἐξωτερικῶς μὲ μεγίστας, στρογγύλας καὶ ἀκαθάρτους βώλους τιτάνου, ὅταν δὲ κόψῃς αὐτὸν εἶναι ὅμοιος μὲ ἀπεκρυσταλλωμένον σπόγγον.

Ἡ Ῥωσσία κεχωρισμένη διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βεριγγίου ἐπὶ τοῦ ἄτλαντος ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δὲν χωρίζεται εἰμὴ διὰ λεπτοῦ παραπετάσματος, τὰ δὲ φυσικὰ προϊόντα καὶ ὀρυκτά της εἶναι τῆς εὐχαριστοτέρας

ἐπεξεργασίας. Ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος, ὁ μαλαχίτης λίθος, ὁ χαλκὸς, ὁ σίδηρος, ὁ συενίτης, τ' ἀπελιθωμένα ξύλα, ὁ ἀνατολικὸς ἀλάβαστρος, ὁ λευκὸς τίτανος, ὁ σινικὸς χοῦς, τὰ μάρμαρα, ὁ δολομίτης, ἡ μαγνησία, τὰ ὀρυκτὰ ἅλατα, ὁ ἀνθρακίτης, οἱ γαιάνθρακες, τὸ λευκὸν, πράσινον καὶ κυανοῦν βιτριόλιον, ἡ πότασσα, ἡ ζάχαρις τοῦ μολύβδου, τὸ μουριάτιον (muriata) τοῦ λευκοσιδήρου τὸ ταρταρικὸν ὀξύδιον (acide), ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ φασούλια, ὁ ἐκ σουκούρας καφὲς, οἱ ἁλατισμένοι ἰχθεῖς, τὰ μαλλία τῶν προβάτων καὶ τῶν καμήλων καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ ἦλθον καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ποικιλίας καὶ ἀφθονίας.

Τοῦ Τζολλφερεΐν ἡ ἔκθεσις εἰς τὸ εἶδος τοῦτο δὲν εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος. Ὅ,τι δὲ μᾶλλον χαρακτηρίζει αὐτὴν εἶναι τῆς Πρωσσίας αἱ λεπταὶ χρωματισμέναι κόνες, αἱ ἐπονομαζόμεναι κόνες ultramarine διὰ χρῆσιν τῶν ζωγράφων καὶ πρὸ πάντων χρήσιμοι διὰ τὴν βαφὴν τῶν ταπήτων· τὸ ἄλευρον τῶν γεωμήλων κατεσκευασμένον ἄνευ τῆς χρήσεως οὐδενὸς χημικοῦ μίγματος, τῆς Βαυαρίας ἡ κοπανιστὴ κριθὴ καὶ τὰ δείγματα τοῦ ὑδραυλικοῦ λίθου τῆς Βιτεμβέργης ὀνομαζομένου chalk cement hardening, ὁμοίου τῆς πλακὸς τῆς Μελίτης, πλὴν κλίνοντος ὀλίγον εἰς τὸ κεραμόχρουν.

Ὁμοίως ἡ Πρωσσία ἐξέθεσε δείγματα ὡραίας ποτάσσης, τὴν ὁποίαν ἐπονομάζουν ferrocyanide potassium, ὁμοίας μὲ κίτρινον ἀπελιθωμένον κηρίον καὶ μεγίστην φιάλην χλωριφόρμου, ἀπαραλλάκτου ἀπεσταλαγμένου ὕδατος. Ἐκ τῶν μετάλλων τοῦ ἔθνους τούτου ὑπερέχει ὁ σίδηρος, τοῦ ὁποίου κατ' ἔτος ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐξάγεται ποσότης 224,000,000 λιτρῶν, ὅστις κυκλοφορεῖ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ὁποίου ἀναλύεται εἰς τὴν Νασσάου, ὡς καὶ ὁ ἰνδικὸς λευκοσίδηρος τῆς Πρωσσίας, ὅστις τοσοῦτον ἐπροχώρησεν εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἔθνους τούτου.

Τὸ ζίγκ διαιρεῖται εἰς μέταλλον καὶ κατασκευαστόν· τὰ δὲ ἐκτεθέντα μέταλλα τοῦ ζίγκου εἶναι τὸ θειϊκὸν καὶ ἀνθρακικὸν ἢ καλαμίνα, ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως calamus, διότι εἰς τὴν χύσιν του ὁμοιάζει τοὺς κορμοὺς τοῦ φυτοῦ τούτου.

Ἡ καλαμίνα εἶναι ἐν χρήσει ἀπὸ τοῦ 1435, πλὴν πρότερον δι' αἰῶνας τὴν μετεχειρίζοντο ὡς ἁπλῆν γῆν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀρειχάλκου, διότι δὲν ὑπέθετον ὅτι περιεῖχε μέταλλον· ἀπὸ δὲ τοῦ ῥηθέντος ἔτους ἐγνωρίσθη καλλίτερον. Τὸ ἡμιμέταλλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον, φαίνεται, ἦτο ἐν χρήσει ἐκ τῶν ἀρχαίων χρόνων εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀρειχάλκου, κατὰ τὸν Κ. Βέργμαν δὲν εἶχεν ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἄραβας, τὸ δὲ ὄνομα ζίγκος κατὰ πρῶτον φαίνεται εἰς τὸν Θεόφραστον Παρασέλαν. Ὁ Ἀγρικόλας τὸ ὀνομάζει contrefeyn, ὁ Βοῦλος speltrina καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἰνδικὸν λευκοσίδηρον. Ὁ περίφημος Βράνδ τὸ 1735 ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ὀρυκτὸν ἐκεῖνο τῆς Γερμανίας τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν blende περιέχει ζίγκον, καὶ ὁ Κ. Van-Swab ἐξῆξεν αὐτὸ ἀπὸ τὴν βολωνιακὴν ψευδογαλέναν. Ὁ δόκτωρ Ι. Λόσσων παρετήρησεν ὅτι τὸ ὀξύδιον τοῦ ladis calamanaris ἦτο ὅμοιον ὡς τὸ τοῦ ζίγκου, ὁ δὲ Κ. Σχάμπιων ἐσύστησεν ἐργοστάσιον διὰ νὰ ἐξάξῃ τὸ μέταλλον τοῦτο ἀπὸ τὴν blende καὶ τὴν καλαμίναν, καὶ ἤρχισε πρῶτος νὰ τὸ ἐμπορεύεται μὲ τὴν Ἀγγλίαν.

Ἔκτοτε συνεστήθησαν αἱ διάφοροι ἑταιρεῖαι τῆς Γερμανίας καὶ Ἀγγλίας καὶ σήμερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μέταλλον τοῦτο τῆς Πρωσσίας, τὸ ὁποῖον μὲ ἄλλην καταλληλοτέραν λέξιν δὲν δυνάμεθα νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας εἰμὴ μὲ τὴν συγγενῆ του καλαμίνα ἢ ἰνδικὸν λευκοσίδηρον, ὡς εἰς τὸν μεσαιῶνα ἐκαλεῖτο, εἶναι ἐκ τῶν χρησιμωτέρων εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς ὡραίας τέχνας.

Τῆς Ἱσπανίας καὶ Πορτογαλλίας τὰ δωμάτια βρίθουσιν ὀρυκτῶν καὶ φυσικῶν προϊόντων, μάλιστα δὲ οὐδὲν εὐρωπαϊκὸν ἔθνος ἐξέθεσε τοσαῦτα ὅσα αἱ ἐπικράτειαι αὗται. Ὑπάρχουσι δὲ εἰς τὰ εἰρημένα δωμάτια πλεῖστα δείγματα ἀσφάλτου καὶ σιδήρου. Ὁ Κ. D. M. Heredin ἐξέθεσε δύο μεγάλα τεμάχια μαγνητικοῦ σιδήρου, ὁμοίου μέλανος ἀκαθάρτου γαιάνθρακος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔνθεν κακεῖθεν ὑπάρχουν φλέβες καὶ κηλῖδες κίτριναι. Πρὸς τούτοις ὑπάρχουν δείγματα μολύβδου καὶ ἀργύρου τῆς Soroso καὶ Ἀλμορίας, ἡ τῆς σιέρα Ἀλμάγρε καὶ Καδδρ, πλούσια δείγματα χαλκοῦ, χρυσοῦ καὶ μαρμάρου τῆς νήσου τῆς Ἀμερικῆς Πίνου (Pinos), ὡσαύτως ὑδατώδη μάρμαρα τῆς Καράρας καὶ 213 διάφορα εἴδη ξύλων τῆς Κούβας παντὸς βαθμοῦ χρώματος, μαλακότητος καὶ ὑδάτων, τὰ μάρμαρα ἐκεῖνα τῆς Πορτογαλλίας τ' ἀνοίγοντα εἰς τὸ ἐλαφρὸν πρασινόχρουν τῆς θαλάσσης, καὶ ἄλλων ἐλαφρῶν ἢ βαθέων χρωμάτων, χρήσιμα διὰ τοὺς ὅλμους τραπεζῶν, δημητριακοὶ καρποὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ὁ ἀραβόσιτος μὲ καταμέλανας κόκους, ὡραῖα σιγάρα τῆς Ἀβάνας, τῶν ὁποίων τὸ ἓν τιμᾶται περίπου ἑνὸς σελινίου, καὶ τὰ μάρμαρα τοῦ Κ. Ὀσκὰρ Στάμπ.

Τὰ μάρμαρα ταῦτα ἐπονομαζόμενα τῶν Monterombolo ἐξήχθησαν ἀπὸ τὰ ὁμώνυμα λατομεῖα τῆς Τοσκάνης καὶ ἐξετέθησαν ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν, θεωροῦνται δὲ καλλίτερα τῆς Καράρας. Ταῦτα ὁ

ἐκθέτης των ἐπωνόμασε Πάρια, διότι εἶναι τὰ μόνα, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουν μὲ τὸν λίθον τῆς νήσου ἐκείνης, καὶ σήμερον ὅλοι οἱ ἐν Ἰταλίᾳ διαμένοντες Ἄγγλοι, Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ γλύπται ταῦτα ἐκλέγουν διὰ τὴν ἐργασίαν των.

Περαίνων τὴν ἐπικράτειαν ταύτην περαίνω συγχρόνως καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο, διότι τὰ φυσικὰ προϊόντα καὶ μέταλλα τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης, δηλ. Αὐστρίας, Ἑλβετίας, κ.τ.λ., κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιέχονται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰς λοιπὰς τάξιν, ὅθεν καὶ δὲν ἐμβαίνω εἰς διεξοδικωτέραν περιγραφήν.

XVIII.

Ἐργαλεῖα τῆς Γεωργικῆς.

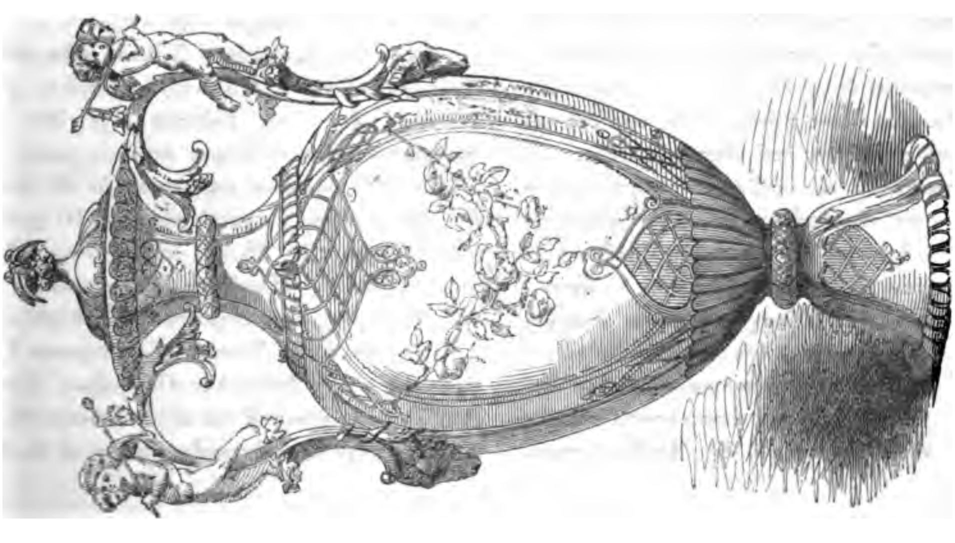
Ὅ,τι εἴδομεν, ὅ,τι ἄχρι τοῦδε ἐξετάσαμεν δὲν ἀπαιτεῖται σαφήνεια διὰ νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι καὶ ἐξαρτᾶται καὶ κατάγεται ἐκ τῆς γῆς. Ξύλα, ὑφάσματα, ὀρυκτὰ, μέταλλα, πολύτιμοι λίθοι ὅλα ἔρχονται ἐξ αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ κοινὴ αὕτη μήτηρ ποῦ μὲν εἶναι ἔφορος καὶ γόνιμος, ποῦ δὲ μετριωτέρα καὶ ἀλλοῦ πάλιν ξηρὰ καὶ στεῖρα. Ἐδῶ λ. χ. εὐτυχὴς συνδυασμὸς τοῦ ὕδατος, τῶν ἀνέμων, τοῦ χώματος, τῆς θερμότητος, τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐσχημάτισαν ὁρίζοντα εἰς τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἡ ἰδία φύσις σπείρει καὶ βλαστάνει ἀφθονίαν φυτῶν, ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἅτινα ἑτέρα ζώνη μὲ μόχθους καὶ ὑπέρογκα ἔξοδα δὲν ἤθελε παράξει· ἐκεῖ πάλιν ἡ γῆ ἔχουσα μὲν ἀρκετὰ ὕδατα, στερουμένη ὅμως θερμότητος, ἢ προσβαλλομένη ἀεννάως ἀπὸ ψυχροὺς ἀνέμους εἶναι ἀκατάλληλος διὰ ὀπώρας ἢ ἄνθη, πλὴν παράγει ἕτερα διάφορα οὐχὶ ἴσως τόσον οὐσιώδη, αὐξάνοντα ὅμως πάντοτε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἀπέραντον ποικιλίαν τοῦ βασιλείου των. Τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα εἰς ὁρίζοντας τοιούτους εἶναι τὰ προοδεύσαντα περισσότερον εἰς τὴν γεωργικὴν, διότι ἡ ἀνάγκη, ὁ μέγας ἐφευρετὴς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὰ ἐβίασε νὰ μηχανευθῶσι πᾶν τι, ὥστε ν' ἀντικαταστήσωσιν ὅ,τι ἀλλαχοῦ ἡ φύσις ἐδώρησε. Τῳόντι, ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἰς τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπαντᾶται ἡ γεωργικὴ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ ἐργαλεῖά των ἀποτελοῦσιν ὁλόκληρον μηχανικὴν ἐπιστήμην· ἡ δὲ Ἀγγλία παρειθάξασα καὶ τὸν ἀτμὸν εἰς ταῦτα ἐσύστησεν ἰδίαν μερικὴν σχολὴν, τῆς ὁποίας τὴν πρόοδον βλέπεις ἐνταῦθα εἰς τὸ ἀπέραντον δωμάτιόν της, τὸ ὁποῖον καὶ χορηγεῖ ὕλην μᾶλλον περισπούδαστον καὶ μηχανὰς χρησιμωτέρας διὰ περιγραφήν.

Ἐν τούτοις ἂν ἐπὶ τῶν γαιῶν ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ φύσις ἐνεργεῖ περισσότερον παρὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἰδία φύσις κάμνει τὸν γεωργὸν ὀκνηρὸν, πέσωσι ταῦτα τὰ ἐργαλεῖα ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι ὁ εἷς σπόρος θέλει γεννήσει ἑκατὸν καὶ ἐντεῦθεν ἤθελε πηγάσει περισσότερον καλὸν καὶ ὄφελος, περισσοτέρα ἀνάπτυξις παρὰ ἐκ τῆς ῥομφαίας. Μὲ ταῦτα βαδίζουν σήμερον ὅλα τὰ μικρὰ ἔθνη τὰ ὁποῖα ἐνώπιον τῶν πέντε Δυνάμεων δὲν ἔχουν φωνὴν, καὶ ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ Βέλγιον, τὰς Κάτω Χώρας, τὰ μικρὰ τῆς Γερμανίας κράτη, θέλει ἰδεῖ ὅτι ταῦτα μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν ἢ τὰ ῥομφαιοφόρα καὶ ἄπληστα κατακτήσεων.

Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ τῆς ἀρχαιότητος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ πολὺ διάφορα εἶναι καὶ πολὺ τελειότερα, ὄχι διότι ἡ γέωργία εἶναι νέα ἐπιστήμη, τοὐναντίον καὶ ἐξ εἰκασίας καὶ ἐκ περιγραφῶν γνωρίζει πᾶς τις ὅτι εἶναι ἀρχαιοτάτη, διότι ἅμα ὁ ἄνθρωπος ἄφησε τὸν νομαδικὸν καὶ ἄγριον βίον διὰ νὰ σχηματίσῃ κοινωνίαν αὕτη συνῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὄχι διότι περιεφρονεῖτο εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, διότι ἐκ μὲν τῶν ἱερῶν συγγραμμάτων γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ πατριάρχαι ἦσαν ἔκδοτοι εἰς αὐτὴν, ἐκ δὲ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ νεώτερος Κῦρος, ὁ Ἱέρων τῶν Συρακουσῶν, ὁ Ἄτταλος, ὁ Φιλοπάτωρ τῆς Περγάμου, ὁ Ἀρχέλαος, ὁ Κιγκινάτος καὶ πλῆθος ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν δὲν ἐδύναντο νὰ ζήσωσι χωρὶς αὐτῆς, ὄχι πάλιν διότι ἠγνόουν τὰς ὠφελείας αὐτῆς, διότι οἱ κτηματίαι τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν μοναδικοὶ διὰ τὰ εἰσοδήματά των, λ. χ. ὁ Μάρκος Λίκινος Κράσσος κατὰ τὸν Πλούταρχον εἶχε κτήματα εἰς γαίας 50 ἑκατομμυρίων φράγκων, ὁ Σύλλας ἐθεωρεῖτο πλουσιώτερος αὐτοῦ, ὁ Πάλλας, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Νέρωνος, κατὰ τὸν Τάκιτον εἶχε 300 χιλιάδας φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα ἀπὸ τὰς γαίας του, δηλ. 56,250,000 φράγκων κεφάλαιον· ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι πᾶν στρέμμα (arpent) *γῆς δίδει 10 φράγκα, εἶχε περισσότερα τῶν 28,250 στρεμμάτων· Δημήτριός τις, τὸν ὁποῖον ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει εἰς τὸν βίον τοῦ Πομπηΐου, εἶχε κτήματα 18,000,000 φράγκων, ὁ Κάτων κατὰ τὸν Σένεκαν εἶχε κτήματα 1,000,000 φράγκων καὶ ὁ Λεύτουλος Οὐγγοῦρος* (Leutulus l' Augure) *ὁμοίως κατὰ τὸν αὐτὸν Σένεκαν 85,714,286 φράγκων· ὄχι διότι ἐπρόοδευε μόνον εἰς ἓν ἔθνος καὶ*

200

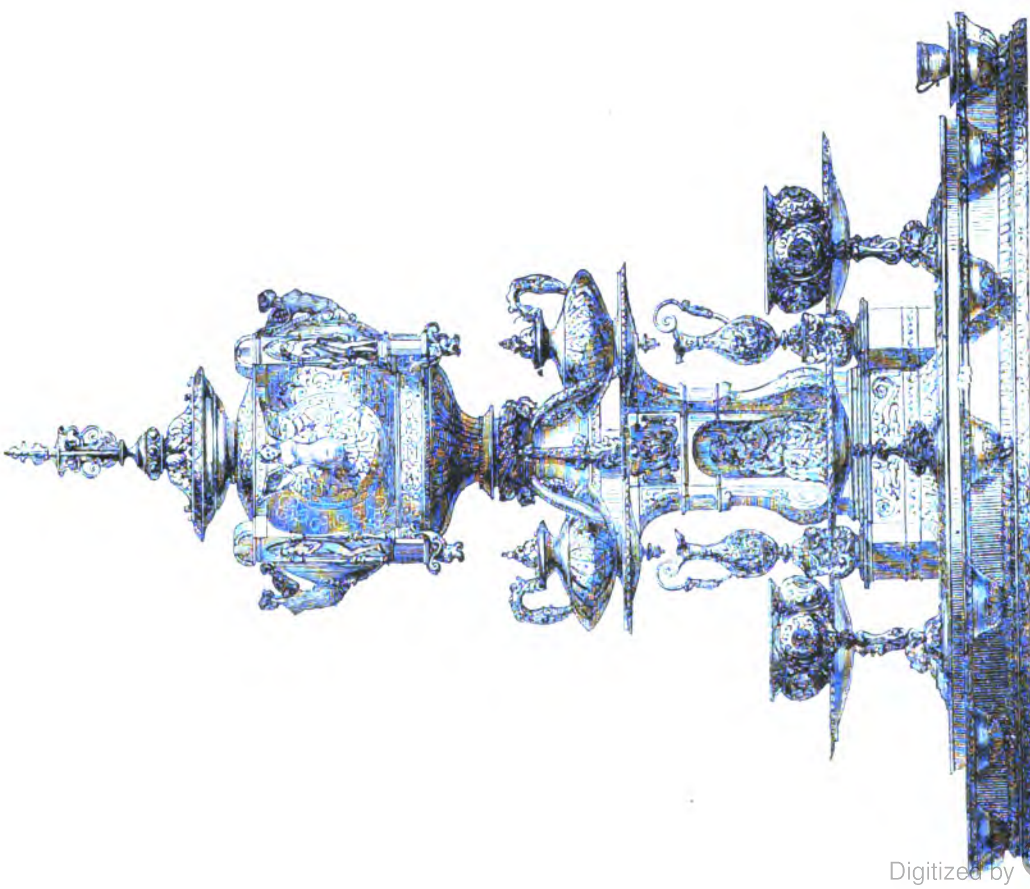

207

C C

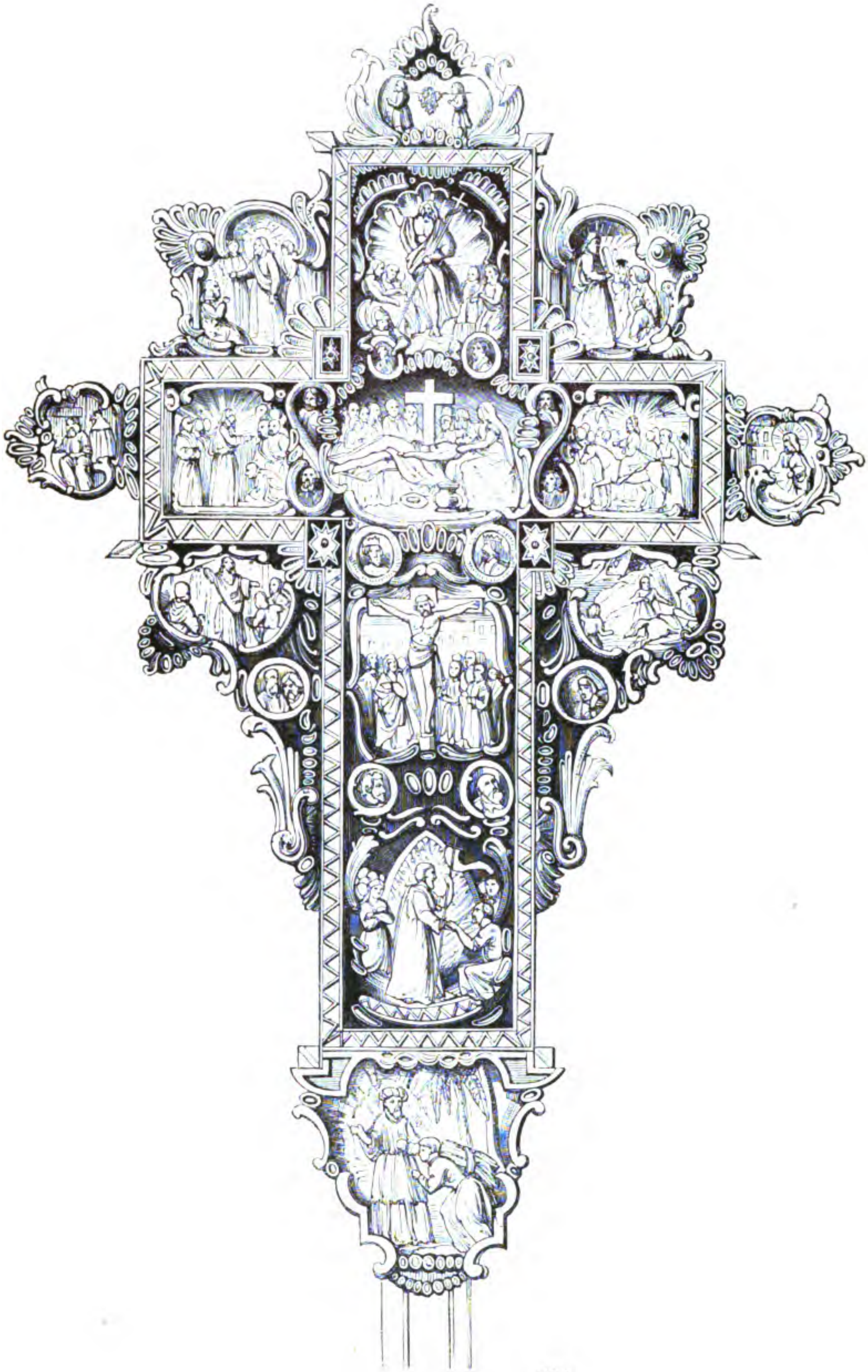
205

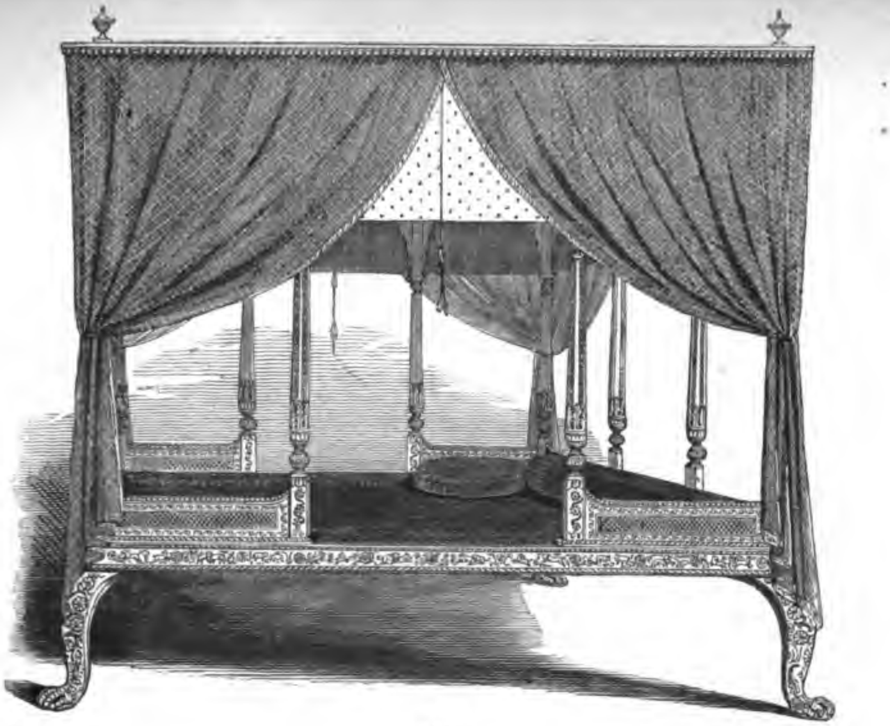
206

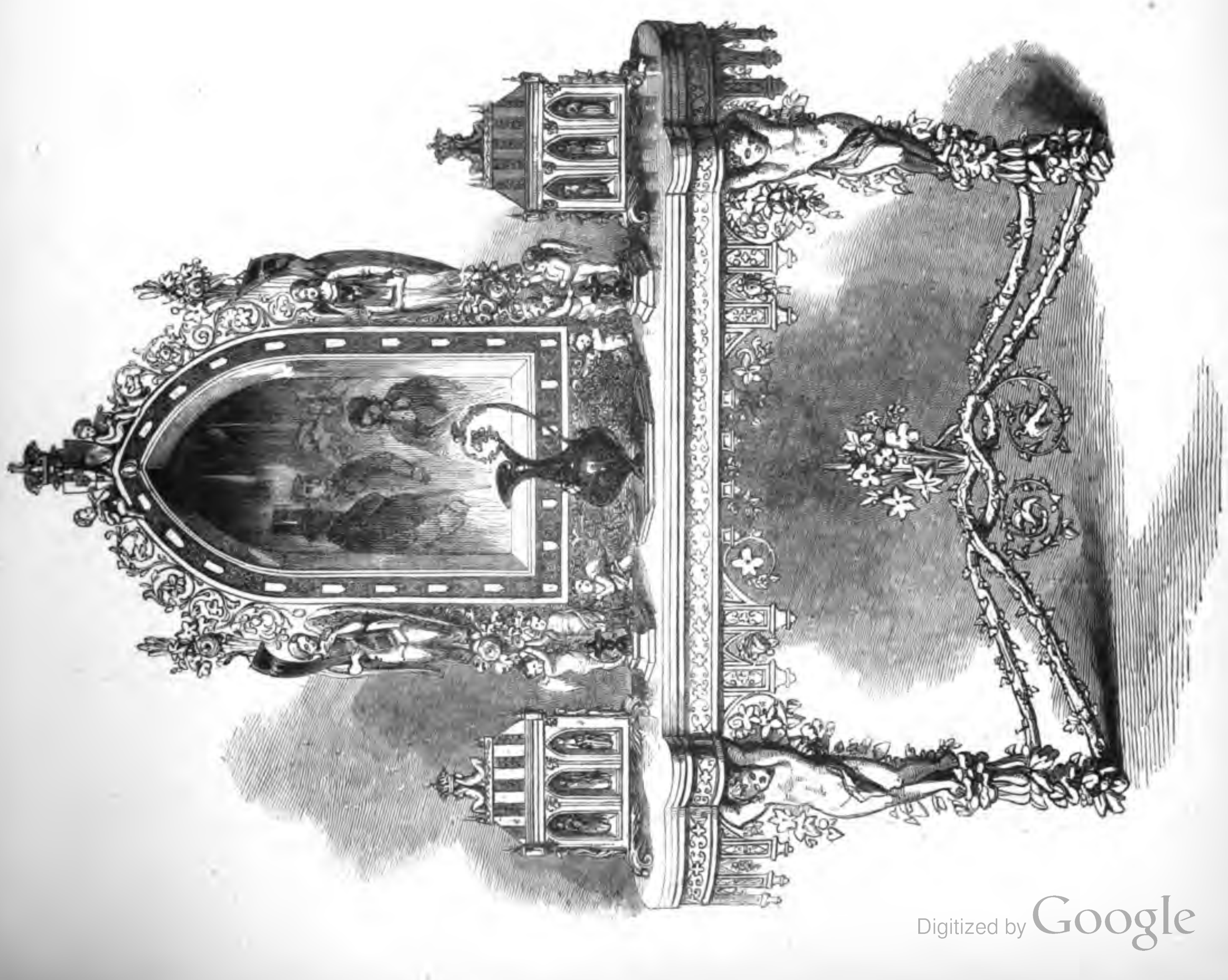
201 LD

210

209

εἰς τὰ λοιπὰ ὀπισθοδρόμει, καθότι οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Μῆδοι, οἱ Πέρσαι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σύριοι, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διέλαμψαν ἀλληλοδιαδόχως διὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης, αἱ δὲ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἡ Ῥόδος, ἡ Κύπρος, ἡ Κρήτη, ἑκάστη ἀφοῦ ἔτρεφε τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ τοὺς δημητριακοὺς καρπούς της, ἐξῆγε καὶ ὁλόκληρα φορτία καὶ τὰ ἐξαπέστελλεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὸν Πόντον. Ὄχι λοιπὸν ἕνεκά τινος τῶν ἄνωθι αἰτιῶν, ἀλλὰ διότι ἀδικημένα τὰ βόρεια ταῦτα ἔθνη ἀπὸ τὴν φύσιν, ἅμα ὁ πολιτισμὸς τὰ ἐξευγένισε, προσέτρεξαν εἰς τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα διὰ νὰ καταβάλωσι τὴν φύσιν αὐτὴν, καὶ τὴν ἀναγκάσωσι νὰ τοῖς δώσῃ ὅ,τι ἡμεῖς δι' ἁπλῆς ἀροτριάσεως ἢ σκαλίσματος ἀπελαύσαμεν. Ἡ μεγίστη αὕτη ἀνάγκη ἐγέννησεν ἐφευρέσεις τοιαύτας ὁποίας ἡμεῖς ἴσως δὲν εἴχομεν ποτὲ, τὰς ὁποίας ὅμως βλέποντες σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπιθυμήσωμεν διὰ νὰ προσθέσωμεν εὐκολίαν ἐπ' εὐκολίας, καὶ αὐξήσωμεν ταχύτερον τὴν πρόοδόν μας.

Οὐδὲν, νομίζω, τῶν ὅσα περιέγραψα ἢ τῶν ὅσα μέλλω νὰ περιγράψω μᾶς εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖον ὅσον αὐτά. Ἔκαμα λοιπὸν τὴν ἑπομένην συλλογὴν μετὰ τῶν εἰκονογραφιῶν, καὶ τιμῶν αὐτῶν, ἔθεσα τὴν διεύθυνσιν τῶν καταστημάτων, καὶ ἐκ καρδίας εὔχομαι πλούσιοί τινες κτηματίαι ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀξίαν των νὰ εἰσάξωσιν αὐτὰ εἰς τὰ μέρη μας.

Τὸ ἄροτρον φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον γεωργικὸν τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Τὴν δὲ ἐφεύρεσιν αὐτοῦ ἄλλοι μὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Αἰγύπτιον Ὄσιριν καὶ ἄλλοι εἰς τὸν Ἕλληνα Τριπτόλεμον. Τὸ σχῆμα τῶν τότε ἀρότρων εἶναι ὡς ἔγγιστα τὸ αὐτὸ μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σήμερον μεταχειρίζονται εἰς τὰ μέρη μας, δηλ. συνίστατο ἀπὸ τὴν ὕννιν, τὴν ἐχέτλην, τὸ μικρὸν ξύλον τὸ ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ τὸ ὁποῖον κρατεῖ ὁ γεωργὸς ὅταν τὸ διευθύνῃ, καὶ τὸν ῥυμὸν αὐτὸν διὰ τὴν ζεῦξιν τῶν βοῶν ἢ ἵππων. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων φαίνεται ὅτι τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο ἐτελειοποιήθη περισσότερον, καὶ εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους φαίνεται ὅτι τὸ θερίζειν καὶ ἀλωνίζειν ἐγένετο οὐχὶ πλέον διὰ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ διὰ μηχανῶν τῶν ὁποίων κατὰ δυστυχίαν δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀξία, διότι οὔτε περιγραφαὶ αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἐσώθησαν, οὔτε σχεδὸν οὐδεμία αὐτῶν ἀνεκαλύφθη, ἀλλ' ἁπλῶς μόνον γίνεται λόγος περὶ αὐτῶν εἴς τινας συγγραφεῖς. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι τὰ ἑπόμενα ἄροτρα, μακρὰ πεῖρα ἀπέδειξε τὰ τελειώτερα καὶ καταλληλότερα διὰ πᾶσαν γῆν, καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ γεωργοῦ, καὶ διὰ τὸν ὀλίγον μόχθον ὃν τὰ ζῶα ταῦτα τὰ ὁποῖα τὰ σύρουν ὑποφέρουν, καὶ διὰ τὴν εὐθηνίαν των.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May, τῶν ὁποίων τὰ ἐργοστάσια εἶναι εἰς τὴν Ipswich, καὶ τὸ διευθυντήριον ἐν Λονδίνῳ, εἰς τὸν ἀριθμὸν 3 Great George Street, Westminster, ἐπωνυμία λαβοῦσα μεγάλους ἐπαίνους καὶ βραβεῖα ἀπὸ τὴν Βασ. Γεωργικὴν Ἑταιρίαν τῆς Ἀγγλίας, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἐξέθεσαν μέγαν ἀριθμὸν ἀρότρων, ἐξ ὧν τὰ ἑπόμενα, ὅσα οἱ τεχνῖται ἐσημείωσαν μὲ κεφαλαιώδη γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, πρὸς εὐκολίαν τῶν μελλόντων νὰ τοῖς δώσωσι παραγγελίας, εἶναι τὰ τελειότερα.

1ον. Τὸ ἐκτάκτου δυνάμεως ἄροτρον Y. N. W., κατάλληλον διὰ βαθεῖαν ἀροτρίασιν ξηρᾶς καὶ τραχείας γῆς, ἀξίζον 7 λίρας, εἶναι κομψὸν καὶ ἐλαφρὸν, ἔχει ἕνα τροχὸν πλησίον τοῦ ῥυμοῦ διὰ νὰ σύρεται εὐκολώτερον, καὶ μίαν κοπτερὰν πλατεῖαν ἐλαστικὴν σπάθην ἄντικρυ τῆς εἰς τὸν χοῦν βυθιζομένης ὕννεως, διὰ νὰ κόπτῃ ὅσα ξηρὰ ξύλα ἀπαντᾷ ἢ τὰς ἐξορυττομένας βώλους τοῦ χώματος (ἰδὲ ἀριθ. 300.)

2ον. Τὸ ἄροτρον Y.N.W.D., τελειοτέρας κατασκευῆς, πλὴν ἄνευ σπάθης, ἀξίζει 8 λίρας καὶ χρησιμεύει ἐπίσης διὰ ξηρὰν καὶ τραχεῖαν γῆν (ἰδὲ ἀριθ. 335).

3ον. Τὸ ἄροτρον Y.J.W., εἶναι ἐλαφρότατον καὶ κατάλληλον διὰ γονίμους γαίας, ὅθεν οἱ κατασκευασταί του στέλλουν πλεῖστα εἰς τὰς Ἰνδίας. Τοῦτο νομίζω πλέον κατάλληλον καὶ διὰ τὰς γαίας τῆς Ἀργολίδος ἢ Μεσσηνίας, αἵτινες τόσον πεφημισμέναι εἶναι διὰ τὴν καρποφορίαν των· ἀξίζει δὲ 4 λίρας καὶ 8 σελίνια (ἰδὲ ἀριθ. 340).

4ον. Τὸ ἄροτρον τοῦ Κέντ Y.S.H., ἐλαφρὸν, συρόμενον ἀπὸ δύο ἵππους ἢ βόας, καὶ τὸ ὁποῖον πολὺ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τῆς Ἀγγλίας· ἀξίζει δὲ ὅταν ἦναι μὲ ἕνα τροχὸν 4 λίρας καὶ 4 σελίνια, καὶ ὅταν μὲ δύο 5 λίρας καὶ 5 σελίνια. Ἡ ὕννις αὐτοῦ βυθίζεται περίπου 10 δακτύλους εἰς τὴν γῆν ἢ καὶ περισσότερον ἂν ζεύξῃς περισσοτέρους βόας·

5ον. Τὸ Rackheath ἄροτρον ἐφευρεθὲν ἀπὸ τὸν βαρῶνον σὶρ Ἐδουάρδον Στράσεϋ, καλούμενον οὕτω ἕνεκα τοῦ ὁμωνύμου ὑποστατικοῦ του, μ' ἕνα τροχὸν, εἶναι πολλὰ οὐσιῶδες, διότι βυθίζεται ἀπὸ 15 ἕως 18 δακτύλους ἐντὸς τῆς γῆς. Ἡ τιμή του εἶναι 3 λίραι 17 σελίνια μὲ ἕνα τροχόν καὶ 4 λίρας 8 σελίνια μὲ δύο τροχούς (ἰδὲ ἀριθ. 327 καὶ 302).

6ον. Τὸ μὲ δύο παραλλήλους ὕννας ἄροτρον ὑπὸ τὰ σημεῖα Y.R.R., καὶ μὲ ἕνα τροχὸν εἶναι χρήσιμον διὰ ν' ἀνοίγῃς διὰ μιᾶς δύο παραλλήλους αὔλα-

κας. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶναι καταλληλότερον μᾶλλον διὰ γαίας μαλακὰς καὶ ὑδατώδεις· σύρεται ἀπὸ ἕνα ἢ δύο ἵππους ἢ βόας καὶ ἀξίζει περίπου 7 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 356).

7ον. Τῆς αὐτῆς χρήσεως καὶ πλέον τελειοποιημένον ἴσως εἶναι καὶ τὸ ἄροτρον τοῦ Lowcock παρὰ τοῖς ἰδίοις κατασκευασταῖς, οὗ τινος ἡ ἀξία εἶναι 6 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 301).

8ον. Τὸ ἄροτρον τοῦ Rutland ὑπὸ τὰ σημεῖα NL., ἂν καὶ καταντᾷ σχεδὸν ὅμοιον τῶν ὅσα ἀνεφέρομεν· ἐπειδὴ ὅμως φέρει ἔτι τελειοποιήσεις τινὰς καὶ ἐπειδὴ εἶναι εὐθηνότατον εἶναι μᾶλλον εἰς χρῆσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην· ἀξίζει δὲ περίπου 3 λίρας καὶ 3 σελίνια ὅταν ἦναι μ' ἕνα (ἰδὲ ἀριθ. 355).

9ον. Τὸ ὑπὸ τὰ σημεῖα W.S.R., λίστρον τῶν ἰδίων, ἄροτρον χρήσιμον διὰ νὰ συντρίβῃ τὰς βώλους τῶν αὐλάκων καὶ ἔπειτα νὰ ἐξαπλόνῃ τὸν χοῦν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, εἶναι ἁπλούστατον, ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου, καὶ ἐκ τῶν πλέον ἀναγκαίων διὰ τὰ μέρη μας, ἀξίζει δὲ 8 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 330).

Τὸ εἰς τὴν εἰκονογραφίαν 331 ἐργαλεῖον τῶν ἰδίων τεχνητῶν ἐπονομαζόμενον ὁ κρεμαστὸς βωλοκόπος (Suspension Harrow) ἑνὸς ἢ δύο ἵππων δυνάμεως εἶναι χρήσιμον διὰ μίαν παχεῖαν ἢ κοπρισμένην γῆν, δηλ. διὰ τῆς ἀναβάσεως, καὶ καταβάσεως τῶν 11 πτυαρίων τὰ ὁποῖα περιέχει, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ τοὺς ἵππους σύρεται, τὸ χῶμα ἀνακατόνεται. Ἡ τιμὴ τοῦ ἐργαλείου τούτου εἶναι £8.

Οἱ ἀριθ. 319, 320, 326, καὶ 365 παριστάνουν τὰ ζευκτὰ, δηλ. τὰ ἐλαφρὰ, δυνατὰ, καὶ ἁπλᾶ μέσα δι' ὧν δύνασαι νὰ ζεύξῃς, 1, 2, 3, 4, καὶ περισσοτέρους ἵππους, ἐπὶ ἑνὸς ἀρότρου ἢ μιᾶς ἄλλης τῶν μηχανῶν ὅπου εἴδαμεν. Καλοὶ κατασκευασταὶ τούτων εἶναι Οἱ Κ.Κ. James καὶ Frederick Howard, τῆς Bedford, καὶ τὸ μὲν τοῦ ἀριθ. 319, ἀξίζει 11, σελ. καὶ 6, πεν. τὸ τοῦ 320, £1 καὶ 6 σελ. τὸ τοῦ 326 εἶναι ἐπίσης τῆς αὐτῆς τιμῆς ἐκείνου τοῦ 320. Τὸ τοῦ ἀριθ. 365 εἶναι τῶν Κυρίων Ransomes καὶ May καὶ ἀξίζει 18 σελίνια.

Ὁ ἀριθ. 344, δεικνύει σαφέστερα τὴν ὕννιν τῶν σημερινῶν ἀρότρων, ὁ δὲ ἀριθ. 361, τὴν μάχαιράν των.

Εἰς τὰς τιμὰς ὅλων τούτων τῶν ἀρότρων, τῶν ὁποίων ἰδέαν σαφεστάτην λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης μᾶλλον διὰ τῶν εἰκονογραφιῶν, ἢ τῆς ἐκτεταμένης περιγραφῆς, ὡς καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα ἔργα τῆς ἐπωνυμίας ταύτης ὅσα μέλλω ν' ἀναφέρω, γίνεται ἔκπεσμὸς εἰς τὸ ὅλον 5 0/0 ὅταν ἡ ἀγορὰ γενῇ εἰς μετρητά.

Οἱ Κύριοι James καὶ Φριδερῖχος Howard, υἱοὶ καὶ διάδοχοι τοῦ ἀρχαίου ἐργοστασίου τοῦ Ἰωάννου Howard, συστηθέντος κατὰ τὸ 1813 εἰς τὴν Bedford καὶ ἐπονομαζομένου "Τὰ Σιδηρουργεῖα τῆς Βρεττανίας" (Britannia Iron Works) καὶ προστατευομένου ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου, ἐξέθεσαν τελειοποιημένον Νορβεγικὸν βωλοκόπον (Harrow) διὰ τοῦ ὁποίου δύνασαι νὰ θραύσῃς τὰς βώλους τῆς γῆς καὶ νὰ προετοιμάσῃς ταύτην διὰ τὸ σπείρειν. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ διαφόρους παραλλήλους κυλίνδρους μὲ περόνας, εἰς τὸν κυλινδρισμὸν τῶν ὁποίων περιπλέκονται αἱ βῶλοι καὶ διαλύονται εὐκολώτερα καὶ εὐθηνότερα παρὰ δι' ἄλλου μέσου· ἔχει δὲ δύω τροχοὺς, εἶναι δι' ἕνα ἢ δύο ἵππους, αἱ περόναι του βυθίζονται εἰς τὴν γῆν ἢ τὴν κτενίζουν ὅσον ἐπιπολαίως καὶ ἐλαφρῶς θέλεις διὰ μηχανισμοῦ, καὶ ἀξίζει περίπου 14 λίτρας. Τὴν εἰκονογραφίαν αὐτῆς ἐπίσης προσθέτω εἰς τὸν ἀριθ. 325.

Μία ζευκτὴ σκαπάνη τῶν ἰδίων (one-rowed horse hoe) ἀξίζουσα 1 λίραν καὶ 18 σελίνια ὅταν φέρῃ ἕνα μόνον τροχὸν, καὶ δύο λίρας καὶ 7 σελίνια ὅταν φέρῃ δύο, ἐκ σφυρηλατημένου σιδήρου, διὰ ν' ἀνοίγῃς αὔλακας διὰ τοὺς ἀράκους, κυάμους ἢ γογγύλια, δὲν εἶναι ἐργαλεῖον ἧττον ἀναγκαῖον καὶ χρήσεως. Συνίσταται ἀπὸ 3 μικρᾶς ὕννας ἀρότρων, τὰς ὁποίας δύνασαι νὰ πυκνώσῃς ἢ ν' ἀραιώσῃς μεταξύ των ὅσον θέλεις, δι' ὧν οἱ αὔλακες ἀνοίγονται. Ὄπισθεν τούτων 4 ἢ 5 ἀκανθωτοὶ τροχίσκοι, ἀφοῦ ἀνοιχθῶσιν οἱ αὔλακες καὶ ῥίψῃς ἐντὸς αὐτῶν τὸν σπόρον, ἀνακατόνουν τὸ χῶμα, δηλ. σκεπάζουν τὸν σπόρον, ὥστε διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης συγχρόνως ἀροτριᾷς, σπείρεις καὶ καλύπτεις τὸν σπόρον. Ἡ σκαπάνη αὕτη σύρεται ἀπὸ ἕνα ἢ περισσοτέρους βόας ἢ ἵππους, ἔχει ἕνα ἢ περισσοτέρους τροχοὺς καὶ εἶναι ἐλαφρὰ, εὐμετακόμιστος καὶ διαρκεστάτη· τὴν μεταχειρίζονται δὲ μεγάλως σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας (ἰδὲ ἀριθ. 324).

Οἱ Κύριοι W. Hensman καὶ Υἱοὶ, ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῆς Bedfordshire τῶν ἐπονομαζομένων Castle Works, ἐξέθεσαν σπερματικὸν ἄροτρον συρόμενον ἀπὸ ζεῦγος ἵππων ἢ βοῶν, ὑπηρετούμενον ἀπὸ δύο γεωργοὺς, ὧν ὁ εἷς διευθύνει τοὺς ἵππους καὶ ὁ ἕτερος κρατεῖ ὄπισθεν τὴν ἐχέτλην διὰ τὴν ἰσομετρίαν. Ἡ μηχανὴ αὕτη χρησιμεύει διὰ νὰ ἀροτριᾷς συγχρόνως καὶ νὰ σπείρῃς. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 8 ἢ 10 ὕννας, αἵτινες ἀνοίγουσιν 8 ἢ 10 αὔλακας παραλλήλους μεταξύ των, καὶ πλησίον ἑκάστης ὕννεως ὑπάρχει σωληνίσκος, ὅστις χύνει εἰς τὸν ἀνοιγόμενον αὔλακα ὅσην ποσότητα σπόρου θελήσεις. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς

ταύτης ἓν χωράφιον καλλιεργεῖται καὶ σπείρεται κατὰ τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ χρόνου τὸν ὁποῖον αἱ χεῖρες καὶ οἱ βόες τῶν μερῶν μας ἤθελον χρειασθῆ. Τὸ σπερματικὸν τοῦτο ἄροτρον χρησιμεύει διὰ γαίας ὑγρὰς ἢ ἁπαλὰς εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ σπείρειν· ἀξίζει δὲ 18 ἕως 20 λίρας. Ἡ ἀντίστοιχος εἰκονογραφία τὸ καθιστᾶ εὐληπτότερον πάσης διεξοδικωτέρας περιγραφῆς (ἰδὲ ἀριθ. 353).

Τὸ ἀξιολογώτερον ὅμως πάντων τῶν ἐκτεθέντων ἀρότρων, ὅπερ ἤρχισε νὰ προοδεύῃ μεγάλως εἰς ὅλα ταῦτα σχεδὸν τὰ βόρεια ἔθνη, καὶ τὸ ὁποῖον συνιστῶ λίαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, εἶναι τὸ ἀτμάροτρον τοῦ Κ. James Usher τοῦ ἐν Ἐδιμβούργῃ, πωλούμενον μόνον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἐφευρετοῦ. Τὸ σχῆμά του εἶναι ἐντελῶς τὸ αὐτὸ μὲ τὸ σχῆμα ἀτμομηχανῆς τῶν σιδηροδρόμων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι κατὰ μέτωπον αὐτοῦ ὑπάρχει τροχὸς ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων κοπτερῶν ὑννῶν, ὅστις στρεφόμενος, καθ' ὃν χρόνον ἡ μηχανὴ διὰ τοῦ ἀτμοῦ τρέχει, ἀνοίγει τὸν αὔλακα ὅσον βαθὺ τὸν θέλεις καὶ εὐθύγραμμον.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, ἐκτὸς τῆς ταχύτητος μὲ τὴν ὁποίαν ἀροτρεύει τὸν ἀγρὸν, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἐξόδων τὰ ὁποῖα κάμεις, διότι ἅμα ἅπαξ ἀγοράσῃς αὐτὴν ὄχι μόνον δὲν ἔχεις πλέον ἀνάγκην βοῶν καὶ ἵππων, δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἡμερομισθίων γεωργῶν, (ἐπειδὴ εἷς μόνος ἄνθρωπος ἀρκεῖ νὰ ὑπηρετῇ εἰς αὐτὴν), ἐκτὸς τοῦ ὅτι σκάπτει βαθέως ξηρὰν γῆν, ὡς εἶναι αἱ πλεῖσται τῶν ἡμετέρων, τὸ μεγαλήτερον ὠφέλημα τὸ ὁποῖον χορηγεῖ εἶναι ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐργασίας τῆς γεωργικῆς, αἵτινες γίνονται διὰ τῶν ἵππων ἢ ἄλλων ζώων, λ. χ. εἰς ὅλας τὰς μηχανὰς τοῦ ἀλωνίζειν, τὰς ὁποίας θέλω ἀναφέρει εἰς τὰς ἀεριστικὰς, εἰς τὰς συντριπτικὰς, εἰς τὰς ἕλξεις βαρέων σωμάτων, κ.τ.λ. Ἡ ἀξία της εἶναι ἀπὸ 160 ἕως 250 λίρας ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων.

Οἱ Κύριοι Σμὶθ καὶ Συντρ., τῶν ὁποίων τὰ σιδηρουργεῖα εἶναι εἰς τὸ Rutland-terrace τῆς πόλεως Stamford, ἐπαρχίας Lincolnshire, ἐξέθεσαν μηχανὴν διὰ νὰ ξηραίνεται ὁ χόρτος, διὰ τὴν ὁποίαν ἐβραβεύθησαν μὲ τὸ νομισματόσημον τῆς βασιλικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη εἶναι εἶδος πλατέος δίφρου συρομένου ἀπὸ ἕνα ἢ δύο ἵππους. Μεταξὺ τῶν δύο τροχῶν παραλλήλως τοῦ ἄξονος ὑπάρχουν ἀπὸ ἀπόστασιν εἰς ἀπόστασιν πολύκρανα μὲ περόνας, τὰ ὁποῖα κτενίζουν, καθαρίζουν καὶ ἀραιόνουν τὸν χόρτον, ὅταν ἡ μηχανὴ τροχηλατῇ (ἰδὲ ἀριθ. 303).

Ἡ μηχανὴ αὕτη εἶναι γνωστὴ πρὸ 6 ἐτῶν, πλὴν ἤδη ἐτελειοποιήθη ἀπὸ τοὺς ἐφευρετάς της, ὥστε εἷς μόνος γεωργὸς ἀπαιτεῖται δι' αὐτὴν καὶ ὁ ἵππος ὁ ὁποῖος σύρει· ἡ δὲ ἀξία της εἶναι 14 λίραι καὶ 14 σελίνια. Κρίνων δέ τις ἐκ τῶν δύο συστατικῶν ἐπαίνων, τῆς τε βασιλικῆς γεωργικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λονδίνου, καὶ ἐκείνης τῆς πόλεως Show εἰς τὸ Norwich, καθὼς καὶ ἐκ τῶν πρὸς τοὺς κατασκευαστάς της ἐπαινετικῶν ἐπιστολῶν δεκατεσσάρων μεγάλων κτηματιῶν, οἵτινες ἠγόρασαν καὶ ἐδοκίμασαν αὐτὴν, δύναται νὰ προσθέσῃ ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων καὶ χρησιμωτέρων ἐργαλείων τῆς ἀγγλικῆς γεωργικῆς. Συμπλήρωμα δὲ τῆς μηχανῆς ταύτης ὁ ἀναγνώστης βλέπει παρὰ τῇ εἰκονογραφίᾳ της καὶ τὰ διαλυτήριά της, χρήσιμα ἐπίσης διὰ νὰ κτενίζῃς καὶ νὰ διαλύῃς τοὺς συμπεπλεγμένους χόρτους (ἰδὲ ἀριθ. 334 καὶ 307).

Οἱ ἴδιοι ἐξέθεσαν καὶ ἐκριζωτικὴν μηχανὴν, συρομένην ἀπὸ 2, 4 ἢ καὶ 6 ἵππους, χρησιμωτάτην εἰς τὴν ἀροτρίασιν· δηλ. εἶναι ἄροτρον μὲ 5, 7 ἢ 9 ὕννας, τὰς ὁποίας διὰ μηχανισμοῦ δύνασαι νὰ θέσῃς εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος, ἂν τὸ ἔδαφος τὸ ὁποῖον καλλιεργεῖς ἦναι ὁριζόντειον, καὶ εἰς διάφορον, ἂν ἦναι ἀνώμαλον. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας πάσης περιστάσεως, δηλ. καὶ εἰς ἐπιπέδους ἀρούρας, καὶ εἰς λοφώδη καὶ λακώδη γήπεδα· ἀξίζει δὲ 7 λίρας ὅταν σύγκηται ἀπὸ τρεῖς ὕννας, 10 λίρας ὅταν ἀπὸ 5, 14 λίρας ὅταν ἀπὸ 7 καὶ 17 λίρας ὅταν ἀπὸ 9 (ἰδὲ ἀριθ. 317).

Οἱ προῤῥηθέντες Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν τὸν παρ' αὐτῶν μόνον πωλούμενον βωλοκόπον κύλινδρον (Clod-crushing roller), ἐργαλεῖον ἐπίσης χρήσιμον διὰ πολλὰς περιστάσεις τῆς γεωργικῆς. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 23 πριονοειδεῖς τροχιὰς ἀνίσου μεγέθους, αἵτινες ἔχουσι τὸν αὐτὸν ἄξονα καὶ εἶναι θεμέναι ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης, καὶ τοῦτο διὰ νὰ χορηγῇ ἑκάστη ἰδιαιτέραν ἐργασίαν εἰς τὴν ὁλικὴν κίνησιν τῆς μηχανῆς. Ὁ κύλινδρος οὗτος χρησιμεύει διὰ ξηρὰς γαίας καὶ ὄχι ὑγρὰς, διὰ νὰ μὴ φράσσωνται μὲ ἰλὺν αἱ τροχιαί. Ὁ βωλοκόπος οὗτος κύλινδρος, συρόμενος, ὡς φαίνεται εἰς τὴν εἰκονογραφίαν, ἀπὸ δύο ἵππους, παράγει τὰς ἑπομένας ὠφελείας (ἰδὲ ἀριθ. 358).

1ον. Ἀνακατόνει καὶ καλύπτει μὲ χῶμα τὸν σπόρον τοῦ σίτου τὸν ὁποῖον μία τῶν προειρημένων μηχανῶν εἰς τὴν ἀροτρίασίν της ἤθελε σπείρει, δηλ. τοῦ κυλίνδρου ἀκολουθοῦντος μίαν τῶν μηχανῶν τούτων, καὶ τὸ ἀρετρεύειν καὶ τὸ σπείρειν γίνονται συγχρόνως.

2ον. Φονεύει καὶ καταστρέφει τοὺς σκώληκας ἢ ἄλλα ἔντομα, τὰ ὁποῖα τυχὸν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν ἀγρόν σου.

3ον. Ὅταν ἐξάξῃς ἀπὸ ἀγρὸν τὰ γεώμηλα ἢ γογγύλια τὰ ὁποῖα εἶχες φυτεύσει καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι βῶλοι, οὗτοι διαλύονται διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης καὶ συγχρόνως φυτεύεις τὴν κριθήν.

4ον. Διὰ ταύτης ἐξάγεις τὰ ἑτερογενῆ ἄγρια φυτὰ τὰ ὁποῖα πλησίον τῶν σπαρτῶν σου ἀναφύονται.

5ον. Μετὰ τὸν κοπρισμὸν ἢ κονιασμὸν βαλτώδους γῆς, αὕτη χρησιμεύει διὰ νὰ ἐξομαλύνῃ, ἀνακατόνει καὶ ἐπιπεδόνει τὸν ἀγρόν.

6ον. Διὰ ταύτης, ὅταν τὰ γεώμηλα καὶ τὰ γογγύλια ἦναι ἐντὸς τῆς γῆς, ἐξάγονται τ' ἄγρια φυτὰ καὶ βότανα τὰ ὁποῖα ἄνω αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀναφύονται.

7ον. Δύνασαι τὰς τροχιὰς αὐτῆς νὰ διαθέσῃς οὕτως, ὥστε νὰ κυλινδύονται ἐντὸς τῶν αὐλάκων καὶ τοιουτοτρόπως νὰ καθαρίζῃς αὐτούς, ὥστε νὰ ἐνδυναμοῦνται καὶ τὰ φυτά. Σύρεται δὲ ἀπὸ ἕνα, δύο ἢ τρεῖς ἵππους ἢ βόας καὶ ἀξίζει 15 ἕως 20 λίρας ἀναλόγως τοῦ μεγέθους.

Οἱ αὐτοὶ ἐργοστασιάρχαι ἐξέθεσαν ἑτέραν μηχανὴν διὰ τὸ σπείρειν ἔτι χρησιμωτέραν τῆς προειρημένης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 7 ἢ 8 δοχεῖα εἰς τὰ ὁποῖα θέτεις τὸν σῖτον ἢ οἱονδήποτε ἄλλον σπόρον καὶ ταῦτα βαθμηδὸν τὸν σπείρουν καλλίτερον καὶ ταχύτερον παρὰ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. διὰ σωλήνων οἱ σπόροι πίπτουν εἰς τακτικὴν παράλληλον θέσιν εἰς 7 ἢ 8 αὔλακας διὰ μιᾶς, ὅτε ἡ μηχανὴ σύρεται ἀπὸ ἕνα ἵππον, παύει δὲ ἡ ῥεῦσις τοῦ σίτου ἅμα ἤθελες σταματήσει τὴν μηχανήν. Αἱ διαστάσεις της εἶναι διὰ πάντα ἀγρὸν, διὰ πᾶσαν στροφὴν καὶ ἐκτὸς τῆς μεγάλης ὠφελείας ἥτις πηγάζει ἀπὸ τὴν εὐθύγραμμον καὶ ὡραίαν ταύτην τάξιν μεθ' ἣν σπείρεται ὁ σῖτος, ὑπολογίζουσιν ὅτι ἀπαιτεῖται τὸ ἓν τέταρτον τοῦ χρόνου διὰ νὰ σπείρῃς δι' αὐτῆς τῆς μηχανῆς ἕνα μικρὸν ἀγρὸν ἢ μὲ τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἓν δέκατον δι' ἕνα μεγάλον. Ἡ δὲ τιμὴ αὐτῆς εἶναι 30 λίραι καὶ 10 σελίνια, ἡ δὲ εἰκονογραφία της σαφηνίζει αὐτὴν καθ' ὅλα.

Ἓν σκάρφιον (Scarifier) ὡς τῶν Κυρίων Σμὶθ καὶ Συντρ., ἐκτεθὲν ὑπὸ τῶν ἰδίων, μονοπωλούμενον ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν σκάρφιον τοῦ Βίδελς (Biddell's patent wrought-iron scarifier) εἶναι μὲν ὀλίγον ἀκριβώτερον, πλὴν χρησιμώτερον, μᾶλλον τελειοποιημένον καὶ ἀναγκαιότατον εἰς τὴν γεωργίαν. Δι' αὐτοῦ καθαρίζεις καὶ ἐκριζόνεις ἀπὸ τὸν ἀγρὸν μετὰ τὸ θέρος τὰς ῥίζας καὶ μικρὰ στελέχη, τὰ ὁποῖα ἀφίνουσιν εἰς τὴν γῆν τὰ κουκία, οἱ ἄρακοι καὶ λοιπὰ ὄσπρια, ἐργασία ἥτις εἰς τὰ μέρη μας γίνεται διὰ πολυεξόδου ἀνασκαφῆς. Οἱ ὀδόντες τῆς μηχανῆς ταύτης εἰσέρχονται ἄνευ κόπου διὰ μηχανισμοῦ εἰς τὴν γῆν ὅσον πυκνῶς καὶ βαθέως ἐπιθυμεῖς, ὥστε μόνον τὸ ἀναγκαῖον χῶμα ἐξορύσσεται ὅπερ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ σπείρῃς ἑπομένως τὴν κριθὴν, τὴν βρώμην, κ.τ.λ., ἐπειδὴ δὲ ἡ διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου ἀνασκαφὴ γίνεται κανονικὴ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βάθος παρὰ διὰ τῆς ἀξίνης, ἡ ποιότης τῶν δημητριακῶν καρπῶν γίνεται ὁμοία εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν. Ἐν συντομίᾳ, ἐκτὸς τῶν προῤῥηθέντων προτερημάτων τῆς μηχανῆς ταύτης, ἥτις τοσοῦτον εἰς τὴν Εὐρώπην ὅλην εἶναι ἐν χρήσει, δι' αὐτῆς τὸ σκάπτειν γίνεται εἰς ὀλιγώτερον χρόνον, αἱ βῶλοι τοῦ χώματος συντρίβονται εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον παρὰ μὲ τὸ ἄροτρον ἢ τὴν ἀξίνην, τὰ μὲ ῥίζας βαθέα ἄγρια φυτὰ ἐκριζοῦνται, καὶ τέλος δύνασαι νὰ ξύσῃς καὶ κτενίσῃς ἐπιφάνειαν γῆς ὅσον ἐλαφρῶς θέλεις χωρὶς νὰ γίνῃ ἀνάγκη τοῦ σκάπτειν. Τὸ σκάρφιον σύρεται ἀπὸ ἕνα ἢ πολλοὺς ἵππους καὶ πωλεῖται 18 ἕως 20 λίρας ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεώς του (ἰδὲ ἀριθ. 352).

Τὸ ἀλωνίζειν εἰς τὴν Εὐρώπην σήμερον γίνεται διὰ διαφόρων εὐκολωτέρων τρόπων παρὰ εἰς τὰ μέρη μας, δηλ. διὰ μηχανῶν αἵτινες ἀπαιτοῦν καὶ ὀλιγωτέρους ἀνθρώπους καὶ ὀλιγώτερα ἡμερομίσθια καὶ ὀλιγώτερον κόπον καὶ χρόνον.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν τὴν τέθριππον ἀλωεινὴν μηχανὴν, ἥτις συνίσταται ἀπὸ δύο διακεκρυμένα μέρη, τὴν κιβωτὸν (ἰδὲ ἀριθ. 329) ἐν ᾗ ῥίπτονται οἱ στάχυες διὰ νὰ καθαρισθῶσιν ἐκ τῶν σπόρων, καὶ τὸν ὀδοντωτὸν ἐργάτην.

Ὁ ἐργάτης οὗτος (ἰδὲ ἀριθ. 304) εἶναι μέγας ὁριζόντειος ὀδοντωτὸς τροχὸς πεφραγμένος εἰς περιθώριον χονδρῶν ξύλων, ὅταν δὲ στρέφεται δυνάμει 4 ἵππων τοὺς ὁποίους ζεύγουσιν εἰς τὰς 4 ἄκρας δύο μεγάλων ξυλίνων δοκῶν ἐσταυρομένων ἄνω τοῦ τροχοῦ τούτου, συνδέεται μεθ' ἑτέρου ὀδοντωτοῦ τροχίσκου καθέτου πρὸς τοῦτον, καὶ διὰ μακροῦ σιδηροῦ βραχίονος θέτει εἰς κίνησιν τὴν ἐντὸς τοῦ κιβωτοῦ μηχανὴν, ἥτις στρεφομένη 310 φορὰς εἰς πᾶσαν περιστροφὴν τῶν ἵππων καθαρίζει ὅλους τοὺς σπόρους ἀπὸ τοὺς ἀστάχυας, καὶ τοὺς ἐκκενόνει διὰ σωλῆνος εἰς μικρὰν ἀποθήκην εὑρισκομένην πλησίον της, ἢ εἰς ἀεριστικὴν μηχανὴν τὴν ὁποίαν προσκολλῶσιν ἐπίσης πλησίον της καὶ περὶ τῆς ὁποίας ὅσον οὔπω θέλω ὁμιλήσει.

Τὰς ἐκ τῆς μηχανῆς ταύτης ὠφελείας, ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ἀναμφισβήτως πολὺ ἀνωτέρας τῶν διὰ τῶν χειρῶν· ἀλλὰ δὲν δύναμαι διὰ τῆς περιγραφῆς οὔτε τὸν μηχανισμὸν τῆς κιβωτοῦ οὔτε τὸν τοῦ ἐργάτου νὰ καταστήσω καταληπτὸν, ἐκ τῶν τριῶν

ὅμως εἰκονογραφιῶν, τῆς μιᾶς μάλιστα οὔσης σκελετῆς, ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ αὐτὴν ἄριστα. Διὰ νὰ λάβετε δὲ ἰδέαν πόσον ὠφέλιμος εἰς τὴν γεωργίαν εἶναι ἡ μηχανὴ αὕτη σημειῶ τὰ ἑξῆς·

1ον. Διὰ ταύτης ἀλωνίζονται 20—50 quarters (1,200—4,000 ὀκάδες σίτου τὴν ἡμέραν), ποσὸν τὸ ὁποῖον ἀμφίβολον ἂν 50 ἢ 80 εὔρωστοι ἄνδρες ἤθελον δυνηθῆ ν' ἀλωνίσωσι.

2ον. Ὁ κτηματίας δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ ὁποιανδήποτε ὕψωσιν τῆς ἀγορᾶς, διότι χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν καιρόν του καὶ χωρὶς νὰ ἐμβαίνῃ εἰς ἔξοδα διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ γέννημα εἰς ἀποθήκας, τοῦτο χύνεται εἰς οἰκονομικὸν χορτοβολῶνα (grange), ὅστις προσκολλᾶται παρὰ τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀπὸ τὸν χορτοβολῶνα δύναται κατ' εὐθεῖαν νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν ἀγοράν.

3ον. Ὅταν τὰ γεννήματα μεταβαίνωσι πρὸς τὸν χορτοβολῶνα τοῦτον, ὁ ἰδιοκτήτης δὲν δύναται νὰ ὑποπτευθῇ οὐδεμίαν κατάχρησιν, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ ἐπιστάτου, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ γεωργοῦ.

4ον. Τὸ ἠθικὸν τοῦ γεωργοῦ διὰ τῶν μηχανῶν τούτων διόλου δὲν ὑποφέρει, δηλ. οὔτε ὁ ἐπιστάτης οὔτε ὁ κτηματίας δύνανται νὰ τὸν κατηγορήσωσι δι' ὀκνηρίαν, ἂν δὲν χορηγήσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα εἰς μίαν ἡμέραν ἢ εἰς προσδιωρισμένον διάστημα χρόνου, διότι τὰ ζῶα, οἱ τροχοὶ καὶ ἡ ὅλη μηχανὴ δὲν ἀπαιτοῦσιν εἰμὴ τὴν ἐπιστασίαν ἑνὸς καὶ μόνου καὶ οὐδὲν περιπλέον.

5ον. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τῶν μηχανῶν τούτων εἰς τὸν σῖτον ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλο γέννημα γίνεται οἰκονομία 5 τοῖς % περισσοτέρα ἢ μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. 5 τοῖς % ἀφανίζεται ἢ χάνεται κατὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐκτελοῦσιν εἰς τὰ μέρη μας τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι οὐσιωδεστάτη, διότι ἓν ἔθνος τὸ ὁποῖον παράγει λ. χ. 1,000,000 κουόρτερ σίτου, χάνει 50,000 κουόρτερ, ἅτινα πρὸς 2 λίρας τὸ ἓν, φέρουν ποσὸν περίπου 100,000 λιρῶν, ἤτοι 12,000,000 γροσίων.

Ἂν θελήσω ν' ἀριθμήσω ἔτι καὶ τὰς λοιπὰς ὠφελείας καὶ οἰκονομίας τῆς μηχανῆς ταύτης θέλω ἐξέλθει τοῦ προκειμένου, ὅθεν σημειῶ μόνον ὅτι ὁ κάτοικος τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἤθελεν εὐγνωμονήσει τὸν τῆς Δύσεως τόσον δι' ἄλλην ἐφεύρεσιν ὅσον διὰ ταύτην, ἄν ποτε τὴν παραδεχθῇ καὶ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Ἰδὲ τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 359 εἰκονογραφίαν παριστάνουσαν τὸ ὅλον τῆς μηχανῆς.

Ἡ τιμὴ μιᾶς αὐτῶν εἶναι 60 λίραι· πρὸς ἐντελῆ δὲ συμπλήρωσιν αὐτῆς δίδω μίαν εἰκονογραφίαν εἰς θέσιν διαμελισμένην, καὶ οὖσαν ἐπὶ κάρρου πρὸς μεταφορὰν ἀπὸ πόλιν ἢ ἀπὸ ἀγρὸν εἰς ἀγρόν. Ἰδὲ ἀριθ. 342).

Αἱ ἀεριστικαὶ μηχαναὶ εἶναι τὰ παρεπόμενα τούτων, δηλ. προσκολλῶνται πλησίον των, καὶ ἀμέσως οἱ σπόροι πίπτουσιν ἐξ αὐτῶν, ἢ εἶναι κεχωρισμέναι καὶ οἱ ἐργάται μεταφέρουσι τὰ γεννήματα εἰς αὐτὰς διὰ νὰ ἀερισθῶσι. Λέγων δὲ ν' ἀερισθῶσιν ἐννοῶ τὸ γέννημα νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ πάντα φλοιὸν, κονιορτὸν καὶ ξένον σπόρον, ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἐκείνην κατάστασιν τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ἡ ἀγορά.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, τῆς ὁποίας ἰδέαν λαμβάνει ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὴν (εἰς τὸν ἀριθ. 345) εἰκονογραφίαν, πωλεῖται ἀπὸ τοὺς ἰδίους κατασκευαστὰς 7 λίρας καὶ 3 σελίνια, καὶ συνίσταται ἀπὸ μεγάλην κιβωτὸν περιέχουσαν εἰς τὴν μίαν ἄκραν θάλαμον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται τὸ ἀεριστήριόν της. Τὸ ἀεριστήριον τοῦτο δι' ὀδοντωτῶν τροχῶν περιστρέφεται τάχιστα ἐγεῖρον σφοδρὸν ἄνεμον πρὸς τὸ μέρος ὅπου θέλεις. Ὁ σῖτος τιθέμενος ἄνω εἰς δοχεῖον, τοῦ ὁποίου τὸ στόμιον εἶναι εἶδος σκάφης, καταβαίνει ἐπὶ κρησερῶν (κοσκίνων), τεταγμένων εἰς εἶδος ἀεριστηρίου, καὶ πίπτει ἐπὶ τούτων· τότε δὲ αἱ μικραὶ ἀκαθαρσίαι καὶ οἱ φλοιοὶ διὰ τῆς κινήσεως αὐτῶν χωρίζονται καὶ ἀφανίζονται. Ἀφοῦ δὲ τοιουτοτρόπως ὁ σῖτος κοσκινισθῇ καλῶς, ὢν ἐκτεθειμένος εἰς τὴν πνοὴν τοῦ προσγενομένου ἀέρος, κυλίεται ἐπὶ τῶν ὀπῶν τῶν κρησερῶν καὶ πίπτει ἐπὶ μακρᾶς κεκλιμένης ψιλωτέρας κρησέρας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ μὲν κόνις, ὁ ψιλὸς σῖτος καὶ οἱ ἑτερογενεῖς σπόροι καταπίπτουσιν, ὁ δὲ σῖτος ὅταν φθάσῃ εἰς τὰς ἄκρας τῆς κεκλιμένης ταύτης κρησέρας ἐξέρχεται καθαρώτατος καὶ ἐκλεκτότατος διὰ τὴ ἀγοράν. Ὑπολογίζουν δὲ ὅτι διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἀερίζονται περίπου 3,000 ὀκάδες σπόρου τὴν ὥραν. Συμπεριλαμβάνονται δὲ ὑπὸ τὴν ἄνωθι σημειωμένην τιμὴν 6 διάφοροι κρησέραι διὰ τὸν σῖτον, τὴν κριθὴν, τοὺς κυάμους, τὸν ἄρακον, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀλωειναὶ μηχαναὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, συνεργάζονται μετὰ τῶν ἀεριστικῶν, διὰ ταύτην καὶ μόνην τὴν αἰτίαν ὁ ἀγγλικὸς σῖτος φέρεται εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς τόσην λαμπρὰν κατάστασιν, καὶ εἶναι ἀκριβώτερος τῶν λοιπῶν.

Ὁ Κύριος W. Crosskill, ἐκ τῶν σιδηρουργείων τῆς Beverley, ἐξέθεσεν ἀρχιμήδειον ῥιζοκαθαριστὴν (root washer), ἤτοι μηχανὴν διὰ τῆς ὁποίας πλύνονται τὰ γεώμηλα, τὰ γογγύλια, αἱ ῥαφανίδες, κτλ. ὅταν ἐξαχθῶσιν ἐκ τῆς γῆς καὶ ὁ χοῦς ἦναι προσκολλημένος ἐπ' αὐτῶν. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη εἶναι ὁριζόντειος κύλινδρος (διῃρημένος ἐσωτερικῶς εἰς δύο

θαλάμους) κρεμάμενος δι' ἄξονος ἐπὶ δύο καθέτων στηλῶν. Πλησίον τῆς μιᾶς βάσεώς της ἔχει σκάφην εἰς τὴν ὁποίαν ῥίπτεις τὰς ῥίζας τὰς ὁποίας θέλεις νὰ πλύνῃς, καὶ αὗται κυλίονται ἐντὸς τοῦ ἑνὸς κυλίνδρου τοῦ θαλάμου εἰς τὸν ὁποῖον θέτεις ὕδωρ. Εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς σκάφης ὑπάρχει λαβὴ μ' ἕνα τροχὸν, τὸν ὁποῖον ὅταν στρέφῃς ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, αἱ ῥίζαι ταράσσονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ καθαρίζονται, ὅταν δὲ ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τότε μεταβαίνουν διά τινος ὀπῆς πρὸς τὸν ἕτερον θάλαμον, καὶ ἐκεῖθεν δι' ἑτέρας κεκλιμένης σκάφης πίπτουν καθαρώταται ἐντὸς μεγάλου καλάθου, τὸν ὁποῖον θέτεις εἰς τοὺς πρόποδας τῆς μηχανῆς. Ἡ εἰκονογραφία τῆς μηχανῆς ταύτης μεθ' ἑνὸς ἀνθρώπου ἐργαζομένου ἐξηγεῖ ἄριστα εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν χρῆσιν καὶ κατασκευήν της. Ἡ τιμή της εἶναι 5 ἢ 7 λίραι, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της (ἰδὲ ἀριθ. 321).

Τὸ καπνιστήριον τοῦ Κ. Δαυῒδ Στεφάνου Βράουν, διαμένοντος εἰς τὸ Alexandrian Lodge, Old Kent Road τοῦ Λονδίνου, ἀπεδείχθη ἀναγκαιότατον εἰς τὴν γεωργικὴν, διότι διὰ τούτου δύνασαι νὰ ἐξολοθρεύῃς τοὺς σκώληκας καὶ τὰ μικρὰ ἔντομα τὰ ὁποῖα ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰς ῥίζας τῶν γεωμήλων, γογγυλίων, κτλ. συνίσταται δὲ καὶ τοῦτο ἀπὸ κύλινδρον ὄντα ἐπὶ σιδηροῦ κιβωτίου (ὅμοιον πλατείας ὕννεως ἀρότρου). Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κυλίνδρου εὑρίσκεται πλατὺ καπνοδοχεῖον (λουλᾶς) τὸ ὁποῖον γεμίζεις καπνὸν, ὡς εἰς συνήθη καπνοσύριγγα. Ὁ καπνὸς οὗτος καιόμενος καταβαίνει ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχει ἀεριστήριον (τὸ ὁποῖον κινεῖται διὰ τροχοῦ καὶ λαβίδος, εὑρισκομένων ἐξωτερικῶς εἴς τινα τῶν βάσεων τοῦ κυλίνδρου), ὅπερ καὶ τὸν καταπιέζει καὶ τὸν ἐξεμεῖ διὰ σωλῆνος μὲ ὁρμὴν πρὸς τὸ ἔδαφος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχεις ὑποψίας ὅτι ὑπάρχουσιν ἔντομα. Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι 4 ἕως 6 λίραι.

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν μηχανὴν τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν λοβόμυλον (Barley-awner), διότι δι' αὐτῆς μὲ μεγίστην ταχύτητα ἀφαιρεῖται ὁ λοβὸς ὅ ἐστι τὸ γένειον τῆς κριθῆς. Ἡ δὲ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ σιδηρᾶν σκάφην ἱσταμένην ἐπὶ σιδηρῶν ποδῶν μὲ περιστρεφομένην λαβίδα. Ὅταν περιστρέφῃς τὴν λαβίδα ταύτην μία ἄτρακτος, εὑρισκομένη ἐντὸς τῆς σκάφης, μὲ κοπτερὰς λεπίδας, περιστρέφεται ἐπίσης ταχέως, καὶ ἡ κριθὴ ἥτις χύνεται ἐντὸς τῆς μηχανῆς (διά τινος ὀχετοῦ ὄντος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κάδου), περιπλεκομένη ἐντὸς τῶν λεπίδων ἀποφλοιοῦται καὶ πίπτει εἰς τὸν πυθμένα τῆς μηχανῆς ἢ μᾶλλον ἐντὸς δοχείου, ἐκεῖθεν δὲ δι' ἑνὸς ὀλισθηρίου (glissoire), ὅπερ κανονίζει τὸ πίπτον ποσὸν, πίπτει καθαρώτατος εἰς τοὺς σάκκους ἢ τὰ κιβώτια. Διὰ τὴν μηχανὴν ταύτην ἕν τι εἶναι ἀναγκαῖον, νὰ μὴ ῥίπτῃς πολλὴν κριθὴν εἰς τὴν σκάφην καὶ ἐμποδίζεις τὴν ῥοήν της πρὸς τὴν μηχανήν. Ἀπεδείχθη δὲ διὰ μακρᾶς πείρας ὅτι ἡ κριθὴ διὰ τῶν μηχανῶν τούτων οὐ μόνον ἀπαλλάσσεται τῶν λοβῶν της, ἀλλὰ καθαριζομένη λαμβάνει καὶ ὡραῖον κίτρινον χρῶμα. Τιμᾶται δὲ 6 λίρας, καὶ ὑπηρετουμένη ἀπὸ ἕνα ἄνδρα καὶ ἓν παιδίον δίδει 10 κουόρτερς, δηλ. περίπου 800 ὀκάδας, τὴν ὥραν. Διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν μηχανῶν δύνασαι νὰ καθαρίσῃς καὶ σῖτον (ἰδὲ ἀριθ. 332).

Τῶν ἰδίων οἱ ἀχυροτόμοι (chaff-engine) ἀποτελοῦν σειρὰν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν ἀξιολογωτάτων εἰς τὴν γεωργικήν. Ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουσιν ὅλα τὴν αὐτὴν μορφὴν καὶ τὸν αὐτὸν μηχανισμὸν, ἐξαιρέσει μικρῶν τινων διαφορῶν. Ἐγὼ ἐκλέγω τὸ μᾶλλον τελειοποιημένον διὰ τὴν περιγραφὴν ταύτην καὶ δὲν προσθέτω εἰμὴ τὰς τιμὰς τῶν ἄλλων διὰ τὸν ἀναγνώστην (ἰδὲ ἀριθ. 310).

Κύριος σκοπὸς τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι νὰ κόπτῃ τὸ ἄχυρον, τὸν χόρτον, τὰς ῥίζας ἢ τοὺς καρποὺς, ἅτινα μεταχειριζόμεθα διὰ τροφὴν τῶν ἵππων, βοῶν, ἀρνίων, χοίρων, κτλ., εἰς τεμάχια ἀνάλογα διὰ τὰ στόματά των καὶ τὰς σκάφας τῶν φατνῶν αὐτῶν. Τῆς μηχανῆς ταύτης, τῆς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει ἰδέαν ἀπὸ τὴν ἀντιστοιχοῦσαν εἰκονογραφίαν, ἡ κοπὶς μεταβάλλει μῆκος δυνάμει ὀδοντωτῶν τροχῶν. Κινεῖται δὲ ἢ διὰ ἵππων ἢ δι' ἀτμοῦ, δηλ. τὸ ἀτμάροτρον τὸ ὁποῖον ἀνέφερα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ ταύτην. Ὅταν εὑρίσκεται εἰς ἐνέργειαν δυνάμει δύο ἵππων, χορηγεῖ 3,733 ὀκάδας ἀχύρου τὴν ὥραν κεκομμένον εἰς μῆκος ἡμίσεως δακτύλου, καὶ περιστρέφεται 90 ἢ 100 φορὰς τὸ λεπτόν· ὅταν δὲ ἐνεργῇ δυνάμει τοῦ ἀτμοῦ, ἡ ὠφέλεια εἶναι πολὺ μεγαλητέρα.

Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης τὴν ὁποίαν ὁ τεχνίτης διακρίνει μὲ τὸ στοιχεῖον A. εἶναι 21 λίραι.

Αἱ λοιπαὶ, καί τοι δὲν φέρουν τὰς τελειοποιήσεις ταύτας, δὲν εἶναι πολὺ διάφοραι αὐτῆς. Φέρουν δὲ τὰ στοιχεῖα B. C. D. E, ὥστε ἂν τυχὸν δώσῃ τις παραγγελίαν νὰ γνωρίζωσιν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡ μὲν B ἀξίζει 15 λίρας, ἡ δὲ C 11, ἡ D 12 καὶ ἡ E 10.

Οἱ προῤῥηθέντες Κύριοι Σμίθ καὶ Συντροφία, τοῦ Lincolnshire ἐκθέτουν τὴν εἰς τὸν ἀριθ. 343 καλαμοκόπον, κλαδοκόπον ἢ ἀχυροτόμον, διότι συμπληροῖ διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν. Περιέχει τρία κοπτερὰ μαχαίρια ἢ καὶ δύο, ἅτινα θέτονται εἰς κίνησιν ἢ διὰ τῆς χειρὸς, ἢ διὰ

δυνάμεως ἵππων, ἢ δι' ἀτμομηχανῆς. Δύναται νὰ κόψῃ ἀπὸ ¼ *τοῦ δακτύλου μέχρι* 5 *δακτύλους μήκους τοὺς καλάμους καὶ τ' ἄχυρα, δηλ. ἀναλόγως τοῦ μήκους ὅπου θελήσεις, δυνάμει μικροῦ μηχανισμοῦ. Ἀξίζει* £10 *ἢ* £14 *ὅτε περιέχει δύο ἢ τρεῖς μαχαίρας. Ἡ Μηχανὴ αὕτη ἐβραβεύθη ἀπὸ τὴν βασι. ἐπιτροπὴν τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως.*

Ὁ γογγυλοκόπος (Turnip Cutter) *τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, μηχανὴ τῆς αὐτῆς χρήσεως, πλὴν πολλὰ διαφόρου κατασκευῆς, δὲν πρέπει νὰ παρασιωπηθῇ. Ἂν εἰς μίαν τῶν μηχανῶν τούτων ῥίψῃς γεώμηλα, γογγύλια ἢ οἱουσδήποτε ἄλλους ῥιζοκάρπους, κόπτονται εἰς τεμάχια, ὅσον μικρὰ ἢ μεγάλα θελήσεις καὶ μὲ πολλὴν ταχύτητα (ἰδὲ ἀριθ.* 313).

Τὸ κόψιμον τοῦτο εἶναι πολὺ ἀναγκαῖον, πρῶτον διὰ τὰ ζῶα, διότι τὸ πρόβατον δυσκολεύεται νὰ δήξῃ μέγα γογγύλιον τὸ ὁποῖον θέτεις ἔμπροσθέν του· δεύτερον διὰ τὸ φυτεύειν, διότι διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης τὰ γεώμηλα κόπτονται εἰς 3 *ἢ* 4 *τεμάχια· τρίτον εἰς τὴν μαγειρικὴν, διότι διὰ ταύτης πάλιν ἂν μέλλῃς νὰ μαγειρεύσῃς δι' ὁλόκληρον τάγμα στρατιωτῶν ἢ διὰ πλείστους γεωργοὺς, ἐν ἀκαρεῖ κόπτεις τοὺς ῥιζοκάρπους εἰς ὅσα τεμάχια θελήσεις. Ἡ τιμή του εἶναι* 4 *λίρας ἕως* 4 *λίρας καὶ* 10 *σελίνια· ἵσταται δὲ ἐπὶ τροχῶν διὰ νὰ ἦναι εὐκολωτέρα ἡ μεταφορά του ἀπὸ τόπον εἰς τόπον.*

Ἕτερος γογγυλοκόπος τῶν ἰδίων, ἀξίζων 5 *λίρας καὶ* 10 *σελίνια, εἶναι μᾶλλον τελειοποιημένος, διότι ὅταν στρέψῃς τὸν τροχόν του ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, οἱ ῥιζόκαρποι κόπτονται εἰς μικρὰ τεμάχια διὰ τὰ μικρὰ ζῶα, ὅταν δὲ ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, κόπτονται εἰς μεγάλα διὰ βόας, ταύρους, κτλ.* (*ἰδὲ ἀριθ.* 337).

Ὁ ἀριθ. 328 *δεικνύει ἕνα καλαμοκόπον τῶν ἰδίων τεχνιτῶν ἤτοι μηχανὴν τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας διὰ τὰ ζακχαροκάλαμα, καὶ ἥτις οὖσα στερεωτάτη καὶ δυνατὴ εἶναι εἰς μεγάλην χρῆσιν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ κόπτῃ τις κάθε εἴδους μικρὰ στελέχη. Φέρει δύο πλατείας μαχαίρας, ὑπηρετεῖται ἀπὸ ἕνα μόνον ἄνδρα, καὶ ἀξίζει* £10 *καὶ* 10 *σελιν.*

Αἱ θραυστικαὶ μηχαναὶ ἢ ἀλεθόμυλοι τῶν ἰδίων τεχνιτῶν εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτοι, δηλ. διὰ τούτων κύαμοι, ἄρακοι, βρώμη, ξηροὶ καρποὶ, ξηρόψωμα (γαλέται) καὶ ἐνίοτε κόκκαλα μεταβάλλονται εἰς κόνιν. Τὸ σχῆμα αὐτῶν εἶναι σχεδὸν ὡς τὸ τῶν γογγυλοκόπων, πλὴν ὁ μηχανισμός των διάφορος· διαιροῦνται δὲ εἰς τρεῖς διαστάσεις· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ 8 *ἀξίζει* 16 *λίρας καὶ* 10 *σελίνια καὶ ἔχει δύναμιν ἑνὸς ἵππου θραύουσα* 20 bushels *κυάμων τὴν ὥραν· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ* 6 *θραύει* 7 bushels, *δηλ.* 175 *ὀκάδες τὴν ὥραν, καὶ ἀξίζει* 8 *λίρας καὶ* 10 *σελίνια· ἡ τοῦ ἀριθμοῦ* 7 *μικρὰ μηχανὴ, θραύουσα* 3 *ἢ* 4 bushels *κυάμων τὴν ὥραν ἢ* 2 bushels *βρώμης, τιμᾶται* 7 *λίρας. Οἱ κατασκευασταὶ ὑπόσχονται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀγοράζοντα μίαν τοιαύτην μηχανὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς χρήσεώς της (ἰδὲ ἀριθ.* 347).

Ὁ ἀριθ. 346 *δεικνύει τὴν εἰκονογραφίαν μιᾶς θραυστικῆς μηχανῆς τῶν Κυρίων* Barrett *καὶ συντροφία, διὰ τῆς ὁποίας μὲ τὴν χεῖρα δύνασαι νὰ μεταβάλῃς εἰς ἄλευρον ὁποιονδήποτε σπόρον, ἢ ὄσπριον, ἤγουν, κριθὴν, κυάμους, βρώμην, κτλ.*

Οἱ παξιμαδοθραῦσται (oil-cake breaker) *τῶν ἰδίων εἶναι μηχαναὶ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν, πλὴν διαφόρου μηχανισμοῦ. Δι' αὐτῆς συντρίβονται εἰς μικρότατα τεμάχια ξηροί τινες ἐλαιοπλακοῦντες* (oil cakes) *τοὺς ὁποίους κατασκευάζουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ παχύνωσι τὰ ζῶα. Τοσοῦτον δὲ εἶναι δυνατaὶ, ὥστε καὶ λίθους δύνασαι νὰ μεταβάλῃς εἰς κόνιν· πρὸς τούτοις δὲ χρησιμεύουσι καὶ διὰ πολλὰς ἄλλας περιστάσεις τῆς γεωργικῆς. Ἡ τιμὴ ἑκάστης εἶναι ἀπὸ* 2 *λίρας καὶ* 10 *σελίνια ἕως* 3 *λίρας (ἰδὲ ἀριθ.* 308, 333, 338).

Οἱ Κύριοι Clayton, Shuttleworth *καὶ Συντρ., ἐκ τοῦ* Lincoln *ἐξέθεσαν διαφόρους ἀτμομηχανὰς, δυνάμεως* 3, 4, 5, 6, *καὶ* 7 *ἵππων, τῶν ὁποίων δίδω τὰς εἰκονογραφίας. Διὰ τούτων θέτονται εἰς κίνησιν, ἀντὶ διὰ ἵππων, ὅλαι αἱ μηχαναὶ τὰς ὁποίας ἀνέφερα. Εἶναι δὲ ἐλαφρόταται, ὥστε εἷς μόνος ἵππος δύναται νὰ τὰς μεταφέρῃ ἀπὸ τόπον εἰς τόπον. Αἱ τιμαί των εἶναι ὀλίγον ἀκριβαί. Ἡ τῶν τριῶν ἵππων ἀξίζει* 135 *λίρας, ζυγίζει* 1,120 *ὀκάδας, καταναλίσκει* 112 *ὀκάδας γαιανθράκων ὅταν ἐργάζεται* 10 *ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ* 270 *γαλόνια ὕδατος (ἰδὲ ἀριθ.* 305)· *ἡ τῶν* 4 *ἵππων ἀξίζει* 155 *λίρας, καταναλίσκει* 147 *ὀκάδας γαιανθράκων διὰ* 10 *ὥρας καὶ* 120 *γαλόνια ὕδατος καὶ ζυγίζει* 1,306 *ὀκάδας (ἰδὲ ἀριθ.* 306)· *ἡ τῶν* 5 *ἵππων ἀξίζει* 175 *λίρας καὶ καταναλίσκει* 203 *ὀκάδας γαιανθράκων ἐπίσης διὰ* 10 *ὥρας καὶ* 450 *γαλόνια ὕδατος (ἰδὲ ἀριθ.* 311)· *ἡ τῶν* 6 *ἵππων ἀξίζει* 195 *λίρας, καὶ ἡ τῶν* 7 *ἵππων* 215 *λίρας, καταναλίσκει* 261 *ὀκάδας γαιανθράκων καὶ βράζουν* 630 *γαλόνια ὕδατος διὰ νὰ κινῶσιν αὐτὴν ἐπὶ* 10 *ὥρας (ἰδὲ ἀριθ.* 312). *Ἡ τοῦ ἀριθ.* 362 *εἶναι* 9 *ἵππων.*

Αἱ ἀτμομηχαναὶ αὗται δύνανται νὰ συνενωθῶσι μὲ τὰς ἀλωεινὰς μηχανὰς, ὡς φαίνεται καὶ ἀπὸ μίαν τῶν εἰκονογραφιῶν, καὶ μὲ ὀλιγώτερα ἔξοδα

ν' ἀντικαταστήσωσι τοὺς 4 ἵππους τοὺς ὁποίους αὗται χρειάζονται.

Αἱ μηχαναὶ αὗται εἶναι καλαὶ διὰ πλουσίους κτηματίας οἵτινες ἔχουν ἐκτεταμένας γαίας καὶ μεγάλα εἰσοδήματα· διότι διὰ τούτων δύνανται ν' ἀροτριῶσι, νὰ θερίζωσι καὶ ἀλωνίζωσι τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἀνάγκην ζώων καὶ πολλῶν ἡμερομισθίων. Εἰς δὲ τὰ μέρη ταῦτα πολλάκις οἱ κάτοικοι ἑνὸς χωρίου συνεισφέρουν ὅλοι καὶ ἀγοράζουν μίαν ἢ δύο τοιαύτας μηχανάς, καὶ ἕκαστος γεωργὸς τὴν δανείζεται ἀπὸ τοὺς προκρίτους.

Οἱ Κύριοι R. Hornsby καὶ Υἱοὶ, τῶν ὁποίων τὰ ἐργοστάσια εὑρίσκονται εἰς Λιγκολσάϊρ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Spittlegate Iron-works, εἶναι καὶ οὗτοι εἰς τὸ εἶδος των οἱ πρῶτοι ἐκθέται ἐργαλείων τῆς γεωργικῆς, ἐξ ὧν ὅμως διεκρίθη πρὸ πάντων μία ἀλωειvὴ, ταρακτικὴ, κοσκινιστικὴ καὶ τελειοκαθαριστικὴ μηχανὴ (thrashing, winnowing, riddling, and dressing machine). Διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἐκτελοῦνται διὰ μιᾶς αἱ τέσσαρες αὗται ἐργασίαι, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰ ἔθνη τὰ στερούμενα μηχανῶν καὶ ἔξοδα μεγάλα ἀπαιτοῦν καὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον. Χρησιμεύει δὲ διὰ παντὸς εἴδους γεννήματα, κυάμους, ἀράκους, σῖτον, ἀραβόσιτον, κριθὴν, κ.τ.λ., καὶ εἶναι μεταφερτὴ, διότι τίθεται ἐπὶ περιθωρίου μὲ τέσσαρας τροχούς· ἀξίζει δὲ 60 ἢ 80 λίρας ἀναλόγως τῶν διστάσεών της (ἰδὲ ἀριθ. 336).

Αἱ ἀτμομηχαναὶ τῶν Κυρίων Clayton καὶ Shuttleworth, τὰς ὁποίας ὀλίγον πρὶν ἀνέφερα εἰπὼν ὅτι εἶναι καλαὶ διὰ νὰ θέτωσιν εἰς κίνησιν τὰ διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, εἶναι ἀναντιῤῥήτως αἱ καταλληλότεραι ὅλων. Ἡ δὲ εἰκονογραφία μιᾶς αὐτῶν δίδει εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν τινὰ τοῦ σχήματός της, ἂν ὄχι τῆς χρήσεώς της. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν ἵππων τῆς μηχανῆς ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἀξία της, δηλ. ἂν κινῆται ἀπὸ δύναμιν 5 ἵππων ἀξίζει 62 λίρας, ἂν ἀπὸ 7 ἵππων 72 λίρας, καὶ ἂν ἀπὸ 9 ἵππων 80 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 348).

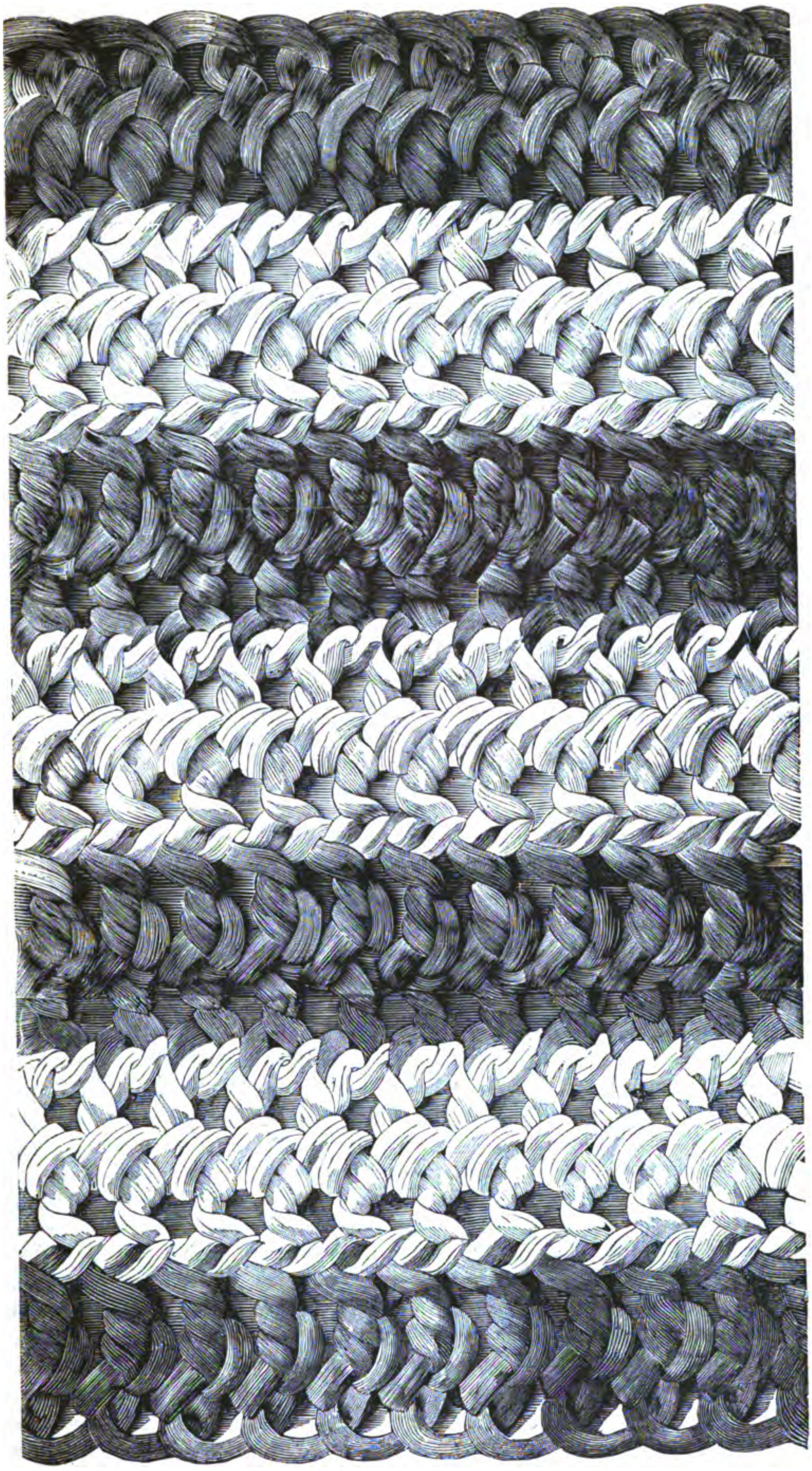
Ὁ Κ. Ducie ἐξέθεσεν ἀχυροτόμον ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι κατώτερος τῶν ἄλλων τοῦ εἴδους του. Καὶ οὗτος δὲ ἐργάζεται δυνάμει μιᾶς τῶν μηχανῶν τῶν Κυρίων Clayton καὶ Shuttleworth, ὁ δὲ κύλινδρος του ὁ περιέχων τὰς κοπτερὰς μαχαίρας στρέφεται 400 ἢ 300 φορὰς τὸ λεπτόν· ἂν δὲ στραφῶσι κατὰ τὴν ἀντίστροφον διεύθυνσιν τροχίζονται καὶ κόπτουν καλλίτερα. Ἡ ἀξία αὐτοῦ εἶναι 10 ἕως 15 λίραι ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεώς του. Ἡ ἰδία μηχανὴ χρησιμεύει διὰ νὰ κόπτῃς καὶ ἄλλας ῥίζας.

Τῶν Κυρίων R. Hornsby καὶ Υἱῶν ἡ μηχανὴ διὰ τὸ σπείρειν (drilling machine), ἥτις ἔλαβε τὸ πρῶτον χρυσοῦν βραβεῖον τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, εἶναι οὐ μόνον θαυμαστὴ διότι εἶναι κατάλληλος διὰ πᾶσαν γῆν, ἀλλὰ διότι δύναται νὰ τοποθετήσῃ τὸν σπόρον ὑπὸ ὁποιανδήποτε ποσότητα θελήσεις, δηλ. δύνασαι ν' αὐξήσῃς ἢ ὀλιγοστεύσῃς τὸ ποσὸν τοῦ σπόρου χωρὶς νὰ διακόπτῃς τὴν πορείαν τῆς μηχανῆς. Ὡσαύτως δυνάμει δύο σιδηρῶν βραχιόνων δύνασαι νὰ κανονίζῃς τὴν πίεσιν ἑκάστου χυτηρίου, ὥστε ἀφ' ὅλα νὰ πίπτῃ ἡ αὐτὴ ποσότης σίτου εἰς ὅλους τοὺς αὔλακας. Ἡ μηχανὴ αὕτη, συρομένη ἢ ἀπὸ ἕνα ἄνδρα ἢ ἕνα ἵππον ἢ ὄνον, ἀξίζει 19 ἕως 35 λίρας, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της. Καὶ αὐτῆς δὲ δίδω δύο εἰκονογραφίας διὰ νὰ ἐννοήσῃ καλλίτερον ὁ ἀναγνώστης. Ὁ ἀριθ. 349 δεικνύει τὴν κατὰ μέτωπον εἰκονογραφίαν της, καὶ ὁ ἀριθ. 316 τὴν πλαγίαν.

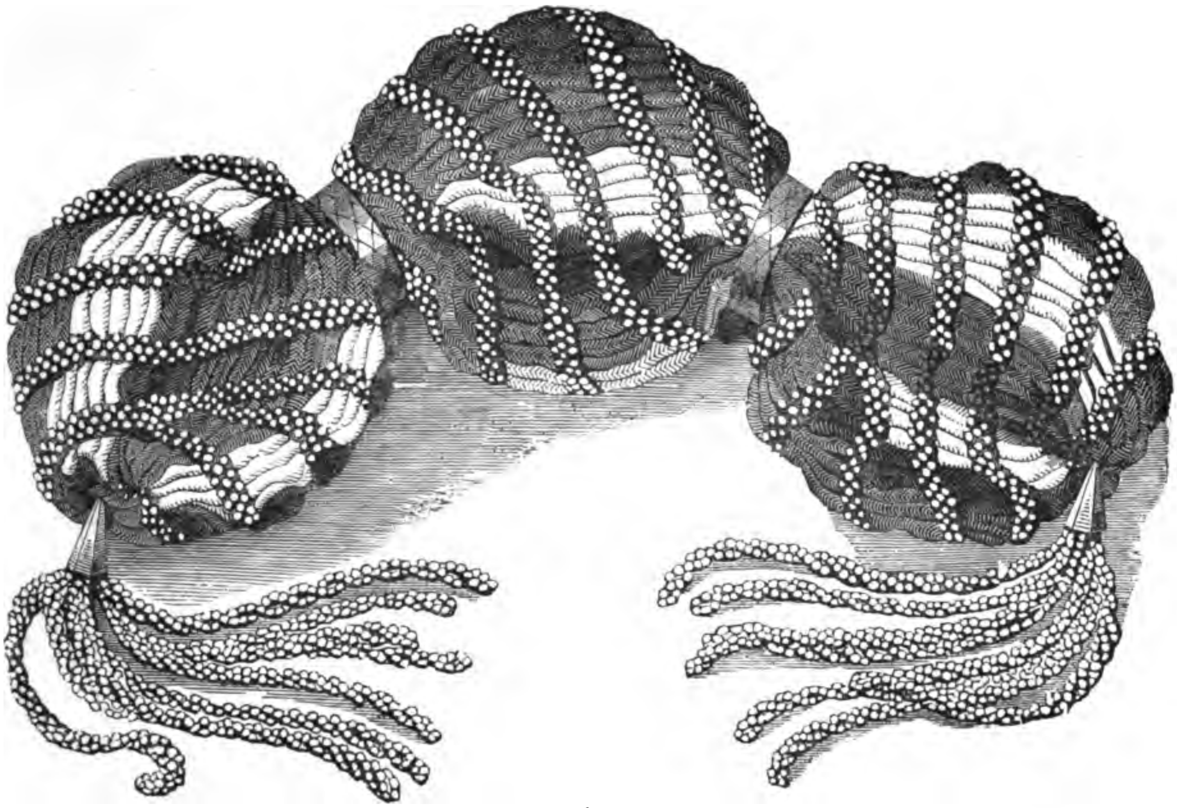
Οἱ αὐτοὶ ἐργοστασιάρχαι ἐξέθεσαν καὶ ἑτέρας δύο (ἰδὲ ἀριθ. 339 καὶ 351) τῆς ἰδίας χρήσεως καὶ κατασκευῆς, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ σωλῆνες τῆς μιᾶς εἶναι ἀπὸ ἐλαστικὸν ἀντὶ σιδήρου, ἀξίας 21 ἕως 28 λιρῶν.

Ἐν τούτοις οἱ ἐργοστασιάρχαι οὗτοι δὲν δύνανται νὰ καυχηθῶσι τόσον δι' ἄλλην μηχανὴν ὅσον διὰ τὴν κοπριστικήν των, ἥτις ἔλαβεν ἐπίσης τὸ πρῶτον βραβεῖον. Ἡ μηχανὴ αὕτη φέρει μεγάλην κιβωτὸν γέμουσαν κόπρου, ἀναλυμένων ὀστῶν ἢ διαφόρων κονῶν, ἅπερ μεταχειρίζονται διὰ νὰ λιπαίνωσι τὴν γῆν, καὶ ἅπερ διασπείρει ὑπὸ ὁποιανδήποτε ποσότητα, ἀπὸ 10 ἕως 15 μπούσελ εἰς τὸ στρέμμα καὶ μετὰ ταῦτα οἱ σπορофόροι σωλῆνες μιγνύουσι τοὺς σπόρους, δηλ. διὰ μιᾶς διὰ ταύτης κοπρίζεις καὶ σπείρεις τοὺς ἀγρούς σου (ἰδὲ ἀριθ. 350). Ἡ τιμὴ τῆς μηχανῆς ταύτης εἶναι 15 ἕως 33 λίραι, ἀναλόγως τῶν διαστάσεών της.

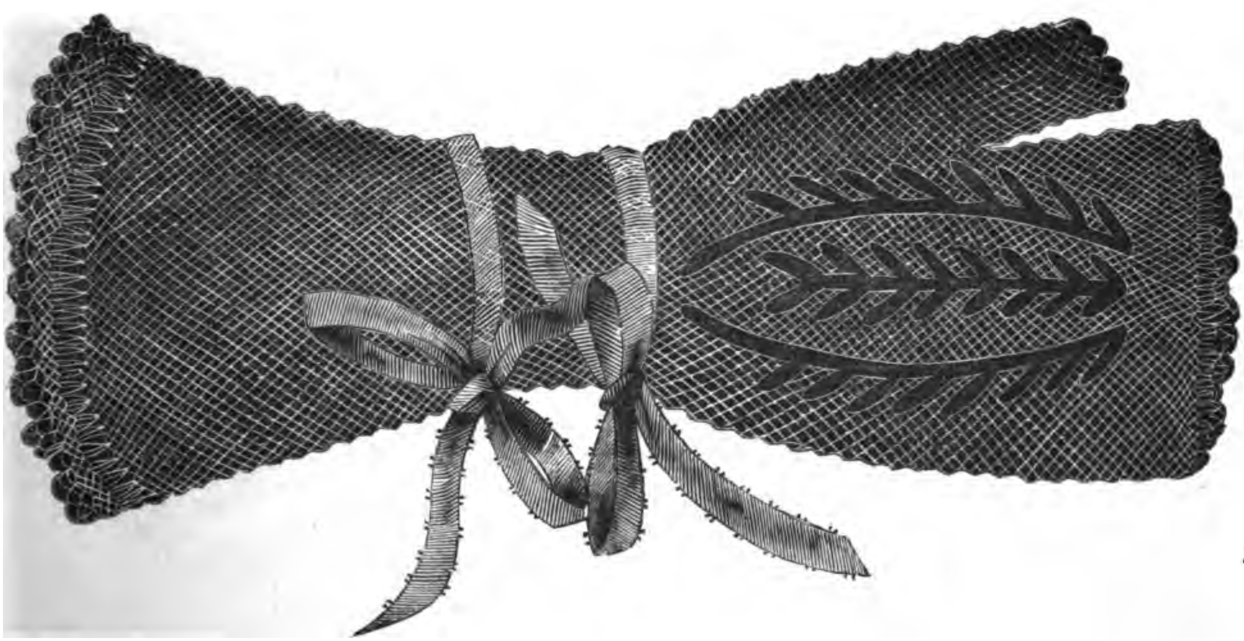
Οἱ αὐτοὶ ἐξέθεσαν προσέτι καὶ καθαριστικὴν (ἰδὲ ἀριθ. 360), ἥτις τοσαύτην ἀπήλαυσεν ὑπόληψιν κατὰ τοὺς τελευταίους 6 χρόνους, ὥστε οἱ κατασκευασταὶ ἔλαβον ὑπὲρ τὰς 870 παραγγελίας ἀφ' ὅλα τὰ μέρη διὰ νὰ κατασκευάσωσι τοιαύτας. Εἶναι δὲ μεγάλη κιβωτὸς ἐντὸς τῆς ὁποίας διά τινος ἀνοίγματος ῥίπτεις τὸν σῖτον ὅστις κοσκινίζεται, ἀερίζεται καὶ καθαρίζεται ἐντὸς αὐτῆς, καὶ πίπτει ἔπειτα εἰς τὴν λαμπροτέραν κατάστασιν ἄνευ ἀχύρου ἢ κονιορτοῦ. Ἡ ἀξία της εἶναι 13 λίραι καὶ 10 σελίνια· ἂν δὲ θελήσῃς νὰ ἔχῃς σῖτον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω καθαρὸν, τότε δύνασαι νὰ προσθέσῃς εἰς ταύτην τὴν μηχανὴν τὸν φύσωνα τῶν ἰδίων (blower machine) ἀξίζοντα περίπου 5 λίρας, ὅστις ἀποκαθαρίζει τὸν σῖτον ἀπὸ πᾶν

211

212

2 13

214

216

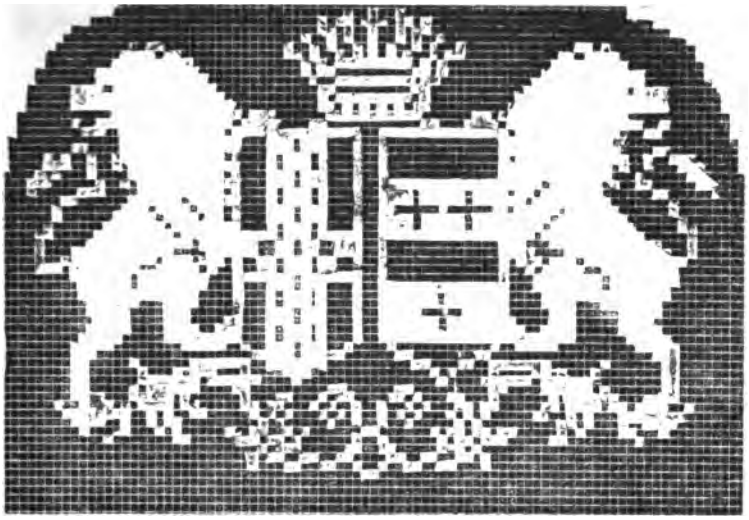
215

218

217

219

222

220

223

221

224

225

226

228

227

ἄχυρον καὶ πάντα κονιορτὸν καὶ εἴτι ἄλλο. Ἐπίσης δίδω καὶ τούτου τὴν ἀνάλογον εἰκονογραφίαν. Εἰς τὸν ἀριθ. 309.

Οὐδεμία ἐργασία γεωργικὴ εἶναι τόσον ἀναγκαῖον νὰ ἐκτελῆται διὰ μηχανικῶν ἐργαλείων ὅσον τὸ θερίζειν, διότι πολλάκις τὸ κλίμα τόπου τινὸς διακόπτει τὴν ἐργασίαν τῶν γεωργῶν, ἢ ἡ ὑγρασία τὸν ἐμποδίζει νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἤρχισε, πολλάκις ἀνάγκη σπουδαία τῆς ἀγορᾶς τὸν βιάζει νὰ σπεύσῃ τὸ θερίζειν καὶ εἴτε δι' ἔλλειψιν ἐργατῶν, εἴτε ἕνεκα τῆς ἀμελείας των ἀποτυγχάνει. Τὰ ἡμερομίσθια εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην (ὅσον μάλιστα πλέον ἐκτεταμέναι εἶναι αἱ γαῖαι) εἶναι ὑπέρογκα, ὁ χρόνος μακρύτερος, ἐνταῦθα μᾶλλον, ἂν καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ ἐργάτου ἐξαντλοῦνται, ἀδίκως ἢ δικαίως δύναται ὁ κύριος αὐτοῦ νὰ δυσπιστήσῃ περὶ τῆς τιμιότητός του, καὶ ἐνταῦθα μᾶλλον ὁ ἐργάτης δύναται νὰ ὑποκρύψῃ θαυμάσια καὶ τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ὀκνηρίαν του. Ὅλοι ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐργασίαν τῆς γεωργικῆς καὶ ὅμως παράδοξον πόσον τὸ πρακτικὸν μέρος της εἶναι ὀπίσω, καί τοι εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχουν πλεῖσται μηχαναὶ διὰ τὸ θερίζειν. Τὰ ἐκθέματα ταῦτα δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐφεῦρε μηχανάς, δι' ὧν εὐκόλως κόπτει τὰ χονδρὰ στελέχη τῶν δένδρων ἢ τὸν σκληρὸν σίδηρον, δὲν παρημέλησε καὶ ταύτας, ἀλλ' ἐπροσπάθησε νὰ ἐφεύρῃ τοιαύτας, ὥστε οἱ κοπτόμενοι ἀστάχυες νὰ πίπτωσι μὲ τάξιν τινὰ ὡς δέματα, καὶ νὰ μετακομίζωνται εὐκόλως εἰς τὰς ἀλωεινὰς μηχανάς, χωρὶς νὰ ἦναι χρεία ἑτέρων ἐργατῶν διὰ νὰ θέτωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀναγκαίαν τάξιν, καὶ χωρὶς νὰ διασκορπίζωνται τὰ γεννήματα.

Τῳόντι, πρὸ 50 ἐτῶν ὁ Κ. Boyce πρῶτος ἐφεῦρε τοιαύτην μηχανὴν, ἥτις δὲν ἐμβῆκεν εἰς πολλὴν χρῆσιν εἰς τὴν γεωργίαν, διότι μόνον ἐθέριζε καὶ ἄφινε εἰς τὸ ἔδαφος ἐν ἀταξίᾳ τοὺς ἀστάχυας. Ὁ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀγγλίας Stocksfield, πλησίον τοῦ Gateshead, Κ. Οὐΐλλιαμ Πρότερ ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ ἐξέθεσεν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μίαν τοιαύτην, ἥτις εἶναι καθ' ὅλα σχεδὸν ὁμοία τῆς πρώτης. Συνίσταται δὲ ἀπὸ τέσσαρα διαφόρου σχήματος δρέπανα ἢ μᾶλλον μαχαίρας προσκεκολλημένας εἰς βραχίονας, οἵτινες στρέφονται κυλινδρικῶς, καὶ δι' ἀγχινουστάτου μηχανισμοῦ, αἱ ἀκαὶ αὐτῶν εὑρίσκονται πάντοτε ἀπέναντι τῶν ἀστάχεων· δηλ. εἶναι κεκλιμέναι ὡς τὸ δρέπανον ὅταν ἐνεργῇ μὲ τὴν χεῖρα. Τὸ περιθώριον τῆς δρεπανηφόρου ταύτης μηχανῆς εἶναι τριγωνικὸν καὶ ἔχει ἕνα τροχὸν εἰς τὸ μέτωπον διὰ νὰ ὁδεύῃ, πλὴν δυστυχῶς, ὡς εἴρηται, δὲν θέτει εἰς τάξιν τινὰ τοὺς θερισμένους ἀστάχυας.

Ὁ Κ. Ῥιχάρδος Οὐΐνδερ, ὅστις διαμένει εἰς τὸν ἀριθμ. 2, Ingram-court, Fenchurch-street, τοῦ Λονδίνου, ἐξέθεσεν ἑτέραν τοιαύτην μηχανὴν διαφόρου κατασκευῆς, διότι σύρεται ἀπὸ ἕνα ἢ δύο ἵππους καὶ σύγκειται ἀπὸ δύο μικροὺς κυλίνδρους, ἀπό τινας ὁριζοντείους σπάθας πολὺ κοπτεράς· ἐνεργεῖ δὲ μηχανικώτατα τὸ θέρος, πλὴν ἀφίνει εἰς τὴν γῆν τοὺς ἀστάχυας ἐν μεγάλῃ ἀταξίᾳ.

Ὁ Κ. Γάρετ τέλος ἐξέθεσε μηχανὴν ὁμοίας σχεδὸν ἐκείνης τὴν ὁποίαν θέλομεν ἀπαντήσει εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις εἶναι εἰς μεγάλην χρῆσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ εἰς τὸ Καναδά. Συνίσταται δὲ ἀπὸ πλατὺν σιδηροῦν δίσκον μὲ ξύλινον περιθώριον, ὅστις κρέμαται ὀλίγον τι ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ μετώπου τῆς μηχανῆς ὑπάρχει σειρὰ ἀμφιστόμων πριονοειδῶν μαχαιρῶν, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς ταχεῖαν ὁριζόντειον διηνεκῆ κίνησιν, δηλ. σπαθίζουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ παλινδρομικῶς διὰ μηχανισμοῦ, καὶ κόπτουν ὅ,τι εὕρωσιν ἔμπροσθέν των. Σύρεται δὲ ἡ μηχανὴ ἀπὸ δύο ἵππους ἢ ἕνα, ἀρχῆς γενομένης πάντοτε ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ ἀγροῦ ἢ μᾶλλον ὁδεύει κατὰ πλευρὰν τῶν ὑψαυχένων ἀστάχεων, οἵτινες ἐμβαίνουν εἰς τοὺς ὀδόντας τῆς μηχανῆς, αἱ δὲ μάχαιραι τοὺς ἀποκεφαλίζουν. Μετὰ τὴν τομήν των οἱ ἀστάχυες πίπτουν εἰς τὸν δίσκον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται στρεψαύλαξ, ὅστις τοὺς ἐναποθέτει εἰς τὴν γῆν εἰς φακέλλους καθ' ὃν χρόνον ἡ ὅλη μηχανὴ προχωρεῖ. Ἐπὶ τῆς μηχανῆς ὑπάρχει ὑψηλὸν κάθισμα διὰ τὸν διοικοῦντα τοὺς ἵππους, μετὰ μοχλίσκου τὸν ὁποῖον ὅταν ὑψόνῃ ἢ χαμηλόνῃ, ὑψοῦνται καὶ χαμηλοῦνται αἱ μάχαιραι ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ἀστάχεων.

Ὁ Κ. Ῥοβέρτος Ῥώμας, ἐκ τῆς πόλεως Λαγχεῖλμ τοῦ Dumfries, ἐξέθεσε μηχανὴν διὰ νὰ λούωνται τὰ ἀρνία, χρησιμωτάτην, διότι διὰ ταύτης ὁ μαλλός των περιποιεῖται καὶ γίνεται καλλίτερος, καὶ διότι διὰ ταύτης ἐξολοθρεύονται οἱ διάφοροι σκώληκες ἢ ἔντομα τὰ ὁποῖα συχνάκις ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰ πυκνὰ μαλλία τῶν ζώων τούτων. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ μίαν σκάφην εἰς τὴν ὁποίαν βυθίζεται τὸ ἀρνίον καὶ ἓν κατάστρωμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου πατεῖ, ἐνῷ τὸ ὑπερχειλίζον ῥευστὸν χύνεται καὶ τρέχει ὄπισθεν τῆς σκάφης. Διὰ δὲ τῆς μηχανῆς ταύτης τρεῖς ἄνδρες δύνανται νὰ πλύνωσιν ἢ λούσωσι περίπου 800 ἀρνία τὴν ἡμέραν

ἐντὸς δὲ τοῦ ὕδατος ὑπάρχει διαλελυμένον φάρμακον τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ μέχρι τῆς σαρκὸς, καὶ φαρμακεύει τὰ ἔντομα χωρὶς νὰ βλάψῃ διόλου τὸ ζῶον.

Οἱ Κ. W. Williams τῆς Bedford ἐξέθεσαν μηχανὴν διὰ τὴν κατασκευὴν πηλίνων συρίγγων (κιούγγια) καὶ πλίνθων. Εἰς ταύτην ὑπηρετεῖ μόνον εἷς ἀνὴρ καὶ ἓν παιδίον. Εἰς τὴν κιβωτόν της χωρεῖ πηλὸς 1450 τετραγωνικῶν δακτύλων, ὅστις διὰ σωλήνων μακαρονοειδῶς ἐκβαίνει εἰς τὰς περὶ οὗ ὁ λόγος σύριγγας ἢ πλίνθους. Ἡ τιμή της εἶναι 13 λίρας καὶ 13 σελίνια (ἰδὲ ἀριθ. 322).

Ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ. 364 παριστάνει μίαν μηχανὴν τοῦ Κυρίου Henry Clayton ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Ἄτλαντος, πλησίον τῆς πλατείας Δόρσετ (Dorset-square) δι' ἧς κοσκινίζεται ἡ κεραμοκονία κάθε εἴδους, ἥτις εἶναι χρήσιμος διὰ κατασκευὴν πλίνθων, συρίγγων, ἢ ἄλλων κεράμων.

Οἱ Κύριοι Dray, Deane καὶ Deane, ἐκ τῆς ὁδοῦ Swan-lane, Upper Thames-street, πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Λονδίνου (London-bridge), ἐξέθεσαν μονοπωλουμένην οἰκονομικωτάτην μηχανὴν διὰ ν' ἀλέθῃς τὸν σῖτον, ἥτις ἐκτελεῖ τὴν ἐργασίαν μετὰ οἰκονομίας καὶ πολλῆς ταχύτητος. Τὸ σχῆμά της ὁμοιάζει ὀλίγον μηχανὴν τυπογραφίας, καὶ ἐπειδὴ πᾶσα περιγραφὴ δὲν καθιστᾷ αὐτὴν καταληπτὴν εἰς τὸν ἀναγνώστην, διὰ τοῦτο δίδω τὴν εἰκονογραφίαν της μόνον (ἰδὲ ἀριθ. 318). Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐργάζεται δι' ἀτμοῦ.

Ὁ Κ. Γεώργιος Φλεμῦγκος, ὅστις διαμένει εἰς Trentham, Newcastle-under-Line, ἐφεῦρε μηχανὴν καταστρέφουσαν τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ λοιπὰ ἄγρια φυτὰ τὰ ὁποῖα βλαστάνουν πλησίον τῶν ἀνθέων ἢ φυτῶν. Ἡ μηχανὴ αὕτη συνίσταται ἀπὸ μίαν χύτραν, περιέχουσαν 30 γαλόνια ὕδατος, μίαν θερμάστραν κάτωθεν καὶ ἕνα καπνοσωλῆνα· ἵσταται δὲ ἐπὶ τριῶν τροχῶν καὶ εἶναι μετακινητή.

Εἰς πᾶν γαλόνιον ὕδατος ῥίπτεις δύο λίτρας κοινοῦ ἅλατος τὸ ὁποῖον ἀφίνεις νὰ βράσῃ καλῶς καὶ ἔπειτα διά τινος σωλῆνος, ὅστις εἶναι ὄπισθεν τῆς μηχανῆς, χύνεις ὁρμητικῶς τὸ μίγμα τοῦτο ὅπου βλέπεις ὅτι ὑπάρχουσιν ἄκανθαι καὶ ἄγρια φυτά.

Οἱ Κύριοι Ἰωάννης Φεραμπῆ καὶ Υἱοὶ, ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Φοίνικος, εἶναι ἐκθέται μικρᾶς καὶ ἀξιολόγου μηχανῆς τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν χλοοκόπον (grass-cutter), διότι διὰ ταύτης (ὡς τελειότατα παρίσταται εἰς τὴν τοῦ ἀριθ. 366 εἰκονογραφίαν) δύνασαι νὰ κόψῃς κατ' εὐθεῖαν ἢ ἄλλας γεωμετρικὰς γραμμὰς τὴν χλόην, καὶ νὰ δώσῃς εἰς τὰ δάπεδα τοῦ κήπου σου τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα γεωμετρικὰ σχήματα, ἅτινα εἰς οὐδὲν μέρος τοῦ κόσμου ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ἀπαντᾷς. Ἡ τιμὴ αὐτῆς εἶναι 6 λίραι καὶ 5 σελίνια ἢ 7 λίραι καὶ 5 σελίνια, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της. Συνίσταται δὲ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς κυλίνδρους ὀδοντωτοὺς καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας κοπτερὰς μαχαίρας, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦν εἰς τὴν περιστροφὴν τῶν κυλίνδρων. Εἷς ἀνὴρ κυλινδύει αὐτὴν ἐπὶ τῆς χλόης, ἢ τὸ πολὺ εἷς ἀνὴρ καὶ ἓν παιδίον. Ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν κίνησίν της μεταχειρίζονται μικροὺς πώλους.

Ἡ μικρὰ αὕτη μηχανὴ εἶναι ἐπίσης χρήσιμος καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κανονοστασίων, διὰ νὰ κόπτωσι τὰς πλίνθους μὲ τὰς ὁποίας ἐπενδύουσι τὰ παραπετάσματα ἑνὸς κανονοστασίου· οἱ δὲ κατασκευασταὶ καὶ ἐφευρεταὶ αὐτῆς ἐπώλησαν ἄχρι τοῦδε ὑπὲρ τὰς τρισχιλίας.

Τὰ κάρρα, ἢ φορτηγαὶ ἅμαξαι, τῶν ἰδίων τεχνιτῶν, εἶναι χρησιμώτατα διὰ τὰ ἑπόμενα πλεονεκτήματά των.

1ον. Ἡ μεγάλη κιβωτὸς αὐτῶν εἶναι εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε δύνασαι νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃς δι' ἄλλης νέας μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας, χωρὶς τὸ λοιπὸν σύστημα τῶν τροχῶν νὰ βλαφθῇ ἢ διαλυθῇ.

2ον. Δύνασαι νὰ θέσῃς τὸ ἔλαιον εἰς τὰς ἄκρας τοῦ ἄξονος, χωρὶς νὰ ἦσαι ἠναγκασμένος νὰ μετακινήσῃς τοὺς τροχούς.

3ον. Ὁ ἄξων καὶ ἡ κιβωτὸς δὲν πλησιάζουν πολὺ τοὺς τροχοὺς, ὥστε εἰς τὴν πίεσιν ἢ συντριβὴν τινος τροχοῦ, ἡ κιβωτὸς δὲν ὑποφέρει, τὰ δὲ ἐντὸς αὐτῆς πράγματα δὲν βλάπτονται.

4ον. Διὰ στροφῆς τινος καὶ εὐκόλου μηχανισμοῦ ἡ κιβωτὸς τοῦ κάρρου κλίνει ὄπισθεν μὲ οἱανδήποτε ὀξεῖαν γωνίαν θέλεις καὶ ἐκκενόνει εἰς τὸ ἔδαφος τοὺς λίθους, τὸν χοῦν, τὰ χόρτα, τὰς ῥίζας, τὰ ὄσπρια ἢ οἱονδήποτε ἄλλο φορτίον φέρει χωρὶς τὸ ὅλον σύστημα νὰ τινάσσεται ἢ κλονίζεται καὶ χωρὶς ὁ ἐζευγμένος ἵππος νὰ ὑποφέρῃ τοὺς δονισμούς. Ἀξίζει δὲ 11 λίρας καὶ 10 σελίνια, ἢ 14 λίρας καὶ 10 σελίνια, ἀναλόγως τῆς τελειοποιήσεως.

Οἱ Κύριοι Exall, Barett καὶ Andrews ἐκ τῶν σιδηρουργείων Katesgrove τῆς Reading, ἐξέθεσαν σκωτικὸν τελειοποιημένον κάρρον, οὗτινος τὸ μεγαλήτερον πλεονέκτημα εἶναι, ὅτι δι' ὀδοντωτῶν τόξων κλίνει ὁπωσδήποτε θέλεις, εἴτε ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ ῥυμοῦ μέρος, εἴτε ἀπὸ τὸ ὄπισθεν, διὰ νὰ ἐκκενώσῃς τὸ φορτίον του, χωρὶς διόλου ὁ ἵππος ἢ τὸ ζῶον τὸ ὁποῖον τὸ σύρει νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἐλάχιστον

δονισμόν. Ἡ ἀξία του εἶναι 14 ἕως 15 λίραι (ἰδὲ ἀριθ. 341).

Οἱ Κύριοι Ransomes καὶ May ἐξέθεσαν κάῤῥα ἱκανὰ νὰ μεταφέρωσι βάρος 25 ἢ 50 καντάρια. Ἕκαστον δὲ αὐτῶν ἔχει ὅλας τὰς τελειοποιήσεις ὅσαι ἀνακουφίζουσιν ὅσον ἔνεστι τὸν μόχθον τῶν ἵππων, καὶ ἀξίζει 12 ἕως 13 λίρας (ἰδὲ ἀριθ. 314 καὶ 354).

Τὸ διὰ τὴν γενικὴν χρῆσιν κάῤῥον τῶν Κυρίων Σμὶθ καὶ Συντρ., ἀξίζον 14 λίρας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχει τοὺς ἄνωθι μηχανισμοὺς, δύναται νὰ ὑψόνῃ ἢ χαμηλόνῃ δι' ἑτέρου μηχανισμοῦ πρὸς τὸ ἔδαφος τὴν κιβωτόν του, καὶ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐπιβίβασιν ἢ ἀποβίβασιν τῶν βαρέων σωμάτων τὰ ὁποῖα φέρει (ἰδὲ ἀριθ. 315).

Ὁ Κ. Γεώργιος Ῥόμπετσων, εἰς τὴν ὁδὸν Allardice τῆς πόλεως Stonehaven τῆς Σκωτίας, ἐξέθεσε κάῤῥον τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ φέρῃ πάντοτε ὁριζόντειον τὴν κιβωτόν του, ὅταν φέρεται πρὸς τὸν ἀνήφορον ἢ κατήφορον. Ὁ μηχανισμός του ἐν ἄλλοις λόγοις εἶναι εἰς τὸ πνεῦμα κρεμαστῶν τινων πυξίδων, αἵτινες πάντοτε μένουσιν ὁριζόντειοι εἰς πᾶν ταλάντευμα τοῦ πλοίου.

Τὸ κάῤῥον τοῦτο νομίζω ὅτι εἶναι τὸ ἀξιολογώτερον πάντων, διότι τὸ φορτίον του εἰς μὲν τὸν ἀνήφορον δὲν ἀποσύρεται ὅλον ἐναντίον τοῦ ἵππου, εἰς δὲ τὸν κατήφορον πάλιν ὅλον δὲν σύρεται πρὸς τὸ ζῶον, καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις νὰ τὸ ἀφανίζῃ. Ἡ ἀξία του σχεδὸν εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὰς τῶν λοιπῶν.

Οἱ Κύριοι Οὐΐλλιαμ Seaward ἐκ τῆς Oulton τοῦ Wakefield ἐξέθεσε μηχανὴν διὰ νὰ μεταφέρῃ τις δένδρα ἢ μεγάλα φυτὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κήπου εἰς τὸν ἄλλον.

Ἡ μηχανὴ αὕτη παρουσιάζει σιδηροῦν δίσκον συνεχόμενον διὰ χονδροῦ σχοινίου μὲ τὴν ἀτμομηχανὴν ἢ τὸν ἐργάτην ὅστις ἕλκει αὐτὴν, καὶ ὅστις ἐμβαίνει ὅσον τὸ δυνατὸν βαθύτερα κάτωθεν τοῦ ἐκριζονομένου δένδρου, δηλ. κάτωθεν τῆς μεγάλης χωματώδους βώλου, ἥτις σχηματίζεται πάντοτε πέριξ τῶν ῥιζῶν τοῦ δένδρου, ὅταν ἐκ τῆς γῆς ἐξέρχεται. Ἡ γωνία τοῦ δίσκου τούτου ἥτις φέρει τὸ σχοινίον, καὶ ἥτις πρώτη εἰσέρχεται κατώθεν τοῦ δένδρου, σημειωτέον ὅτι εἶναι ἀμφίστομος ὡς σπάθη καὶ ὀξεῖα. Ἡ ἀτμομηχανὴ ἕλκει τὸν δίσκον τοῦτον μετὰ τοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον δι' ἁρμοδίων μοχλῶν ὑποστηρίζεται ὄρθιον ἐπὶ τοῦ δίσκου.

Ὁ ἐκ τῆς Taylorton τῆς Στίρλιγγ Κ. Ε. Ἀλέξανδρος ἐφεῦρεν ἄροτρον δι' οὗ οὐ μόνον ἀροτριᾷς ἀγροὺς, ἀλλὰ δύνασαι νὰ ἀνοίγῃς καὶ τάφρους μεγάλους δ' ὀχετοὺς ἢ διὰ νὰ σπείρωσι τ' ὀρύζιον. Ἐξέθεσε δὲ ἓν τοιοῦτο συρόμενον ἀπὸ 10 ἢ 12 ἵππους καὶ δι' αὐτοῦ δύνασαι ν' ἀνοίξῃς τάφρον 18 δακτύλων βάθους, 7 πλάτους τοῦ πυθμένος τῆς τάφρου καὶ 16 τοῦ πλάτους τῶν χειλέων της.

Ὡσαύτως ὁ Κ. W. C. Rickman, ὅστις διαμένει εἰς τὸ Park-side, Χάϊτ Πὰρκ τοῦ Λονδίνου, ἐξέθεσεν ὑαλίνην κυψέλην ἀπὸ τὴν ὁποίαν δύνασαι ν' ἀφαιρέσῃς τὸ μέλι χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃς τὰς μελίσσας, καὶ νὰ πλησιάζῃς αὐτὰς χωρὶς νὰ ἔχῃς φόβον μὴ κεντρωθῇς.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Μίλτων, κάτοικος τοῦ Λονδίνου εἰς τὸν ἀριθμὸν 10, Great Mary-le-bone-street ἐξέθεσεν ὡραίαν κυψέλην διαφόρου κατασκευῆς, ἐξ ἧς δύνασαι ἐπίσης ν' ἀφαιρέσῃς τὸ μέλι χωρὶς νὰ ταράξῃς τὰς μελίσσας. Ἡ κυψέλη αὕτη ἐνταυτῷ εἶναι καὶ ὡραῖον ἔπιπλον διὰ ἕνα θάλαμον, ἢ δι ἕνα ἐξώστην.

Ὁ Κ. Ἰωάννης Wyat Pettit, ἐξέθεσε τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ κυψέλην, πλὴν διαφόρου κατασκευῆς, ἥτις ἴσως εἶναι καὶ ἡ καλλιτέρα πασῶν, ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ ὅτι δύνασαι νὰ συνάξῃς τὸ μέλι καὶ τὸ κηρίον χωρὶς νὰ κεντρωθῇς καὶ ἐνοχλήσῃς τὰς μελίσσας, χορηγεῖ καὶ ἄλλας διαφόρους εὐκολίας εἰς τὰς μελίσσας (ἰδὲ ἀριθ. 184).

Ὁ Κ. W. P. Stanley ἐκ τοῦ Peterborough, ἐξέθεσε μηχανὴν δι' ἧς μαγειρεύει τις διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Ἡ ἰδία μηχανὴ χρησιμεύει καὶ διὰ νὰ λευκαίνῃς τὰ λευκὰ ἐνδύματα. Ἡ μηχανὴ αὕτη, εἶναι πολὺ εἰς χρῆσιν εἰς τὰ μεγάλα ἐργοστάσια καὶ εἰς τὰ ἀτμόπλοα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἤδη τὰς μὲ ἀτμὸν μηχανάς των. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι διὰ τούτων μαγειρεύεις καὶ ταχύτερα καὶ καλλίτερα, ἐπειδὴ ἔχει καὶ θερμόμετρον καὶ ὡρολόγιον μὲ τὰ ὁποῖα κανονίζεις τὴν διάρκειαν τοῦ μαγειρεύειν. Ἡ τιμή της εἶναι 12 ἕως 16 λίραι.

Διὰ νὰ τελειώσω τέλος τὸ δωμάτιον τῆς Ἀγγλίας καὶ σχεδὸν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἀναφέρω τὴν μηχανὴν τῶν Κυρίων R. Colman ἐκ τοῦ Essex, ἥτις ὁμοιάζει σκάρφιον, μὲ τρεῖς τροχοὺς, καὶ συρομένη ἀπὸ ἕνα ἢ δύο ἵππους. Διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης ἀνοίγεις λάκκους μικροὺς εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ φυτεύῃς τὰ γογγύλια ἢ γεώμηλα. Συνίσταται δὲ ἀπὸ 7 ὕννας, αἱ ὁποῖαι, ἐνῷ βαδίζει ἡ μηχανὴ βραδέως, διὰ μηχανικοῦ μοχλοῦ πιέζονται πρὸς τὴν γῆν, βυθίζονται καὶ ἐξέρχονται ἀφίνοντες διὰ μιᾶς 7 λάκκους. Ἡ εἰκονογραφία τοῦ ἀριθ. 323 τὴν χαρακτηρίζει ἀξιόλογα· ἀξίζει δὲ 7 ἕως 13 λίρας, ἀναλόγως τῶν τελειοποιήσεών της.

Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας δὲν

εἶναι τόσον ἄφθονα ὡς τῆς Ἀγγλίας, πλὴν ἐκ τῶν ὀλίγων δειγμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, βεβαιοῦταί τις ὅτι οὐ μόνον δὲν εἶναι κατώτερα κατὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀγγλικῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν των κατασκευὴν εἶναι στερεὰ καὶ διαρκῆ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Ἀγγλία παρεισῆξεν εἰς τὰ ἰδικά της τὸν ἀτμὸν, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ εὐχρηστότερα καὶ περισσοτέραν χαίρουσιν ὑπόληψιν.

Ἡ Αὐστρία δὲν ἐξέθεσε πολλὰς μηχανὰς τῆς γεωργικῆς, ἡ δὲ Βοημία φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ μόνη ἐπαρχία της, ἡ ὁποία προώδευσε μᾶλλον εἰς αὐτήν. Ὁ ἐκ τῆς Λιμπεζὶκ Κ. Μ. Γ. Χὸρσκ εἶναι ὁ μόνος ὅστις ἐξέθεσε τὰ ἄροτρα τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης, τὰ ὁποῖα μεγάλως ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῶν μερῶν μας. Ὁ Κ. Μ. Δίνφελδ ἐξέθεσεν ὡσαύτως ἐργαλεῖα χρήσιμα, φέροντά τινας νεωτερισμοὺς, τῶν ὁποίων ὅμως κανὲν κατ' ἐμὲ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, διὸ οὐδεμίαν περιγραφὴν αὐτῶν δίδω.

Ἡ Ἀμερικὴ ἐξέθεσε πλεῖστα ἐργαλεῖα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κεφαλαίου, ἅτινα καὶ ὁμοιάζουν καὶ διαφιλονεικοῦν τὰ τῆς Ἀγγλίας, πολλοὶ μάλιστα καὶ ἐπροτίμησαν τὰ ἄροτρά της. Ἀποφεύγων δὲ πᾶσαν περιγραφὴν καὶ τούτων, διὰ τὸ ὁμοιόμορφον τῶν τῆς Ἀγγλίας, σημειῶ μόνον τὴν ἑξῆς πολύτιμον θεριστικὴν μηχανὴν, ἥτις ἀφῆκεν ἐποχὴν εἰς ὅλους ὅσοι ἐπεσκέφθησαν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἡ μηχανὴ αὕτη (ἰδὲ ἀριθ. 156, 157 καὶ 158) εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ ἐκ Σικάγου Κ. C. Μ. Κόρμικ, βραβευθέντος μὲ τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Διδακτηρίου. Συνίσταται δὲ ἀπὸ κοπτερὰν πριονοειδῆ σπάθην, ἥτις εὑρίσκεται καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ στήθους τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία καὶ κινεῖται ταχέως καὶ παλινδρομικῶς διά τινος τινακτοῦ ἐλατηρίου. Ὁ ἀριθ. 157 δίδει ἰδέαν τῆς σπάθης, ἤτοι τοῦ δρεπάνου τῆς μηχανῆς. Τὸ ἄχυρον, ὅταν ἡ μηχανὴ κινῆται, εἰσέρχεται εἰς τὸ μεταξὺ τῶν 16 ῥομβοειδῶν ἐξοχῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης βλέπει εἰς τὸν ἴδιον ἀριθμόν, καὶ ἐκπρίεται διὰ τῆς κοπτικῆς κινήσεως τῆς σπάθης.

Ὁ ἀριθ. 156 παριστάνει τὴν μηχανὴν ὅτε δὲν ἐργάζεται, ὡς ἦτο εἰς τὴν ἔκθεσιν. Ὁ ἀριθ. 158 τὴν παριστάνει θερίζουσαν· αβ. εἶναι ἡ σπάθη· πρ. εἶναι μία κάθετος ἐπὶ τῆς μηχανῆς στήλη ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι διαπερασμένος ὁ ὁριζόντειος ἄξων εζ μὲ τέσσαρα πλατέα πτερὰ, τὰ μν. ξο. κ.τ.λ., τὰ ὁποῖα ὅτε ἡ μηχανὴ σύρεται ἀπὸ τοὺς ἵππους, ταῦτα δυνάμει ἑνὸς τροχοῦ μὲ τελαμῶνα εὑρισκομένου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἄξονος, πλησίον τῆς πρ. περιστρέφονται, καὶ ὠθοῦν τοὺς ἀστάχεις πάντοτε ἐναντίον τοῦ δρεπάνου, ὥστε οὔτε ὁ ἄνεμος ἐπιῤῥεάζει διόλου τὴν μηχανήν. Ὁ ἄξων οὗτος ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ἐπὶ τῆς μηχανῆς ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ἀστάχεων διὰ μηχανισμοῦ ὑπάρχοντος ἐπὶ τῆς πρ.

Ὅταν ὁ σῖτος κοπῇ πίπτει ἐπὶ τοῦ πατώματος τῆς μηχανῆς, καὶ ἔπειτα ἐναποτίθεται εἰς τὸ ἔδαφος ἀπὸ ἄνδρα τινὰ ὅστις ἵσταται ἐπὶ τῆς μηχανῆς, καὶ κάθηται ἐπὶ σάγματος ὁμοίου ἐκείνων τοῦ ἵππου. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἀξίζει 28 λίρας καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν τῶν ἐφευρετῶν Κ. Β. Σαμουέλσων, διάδοχον τοῦ Κ. Γκάρδνερ, παρὰ τὰ βρεττανικὰ σιδηρουργεῖα Μπαμπουρύ.

Εἰς τὸν ἀριθ. 363 δίδομεν καὶ ἓν σχέδιον μιᾶς ἑστίας τοῦ μαγειρείου, τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι Duley καὶ υἱοὶ ἐκθέτουν. Εἶναι κατὰ τὸ σχέδιον τ' ὁποῖον σχεδὸν ὅλαι αἱ μεγάλαι οἰκίαι τῆς Ἀγγλίας φέρουν δηλ. περιέχει ά. ἓν δοχεῖον μὲ θερμὸν ὕδωρ καὶ ἓν κρουνίσκον, ὥστε εἰς οἱανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ζητήσῃς τοῦτο, ἀμέσως νὰ σὲ τὸ φέρουν· β'. διαφόρους μικροὺς ἰπνοὺς (φουρνίσκους) διὰ τὰ ζυμαρικὰ, καὶ τρίτον τὸ μέρος τῆς ἑστίας ὅπου τίθενται, αἱ χύτραι, οἱ λέβητες, αἱ προχόαι. Εἶναι ἀπείρως σχεδὸν μεγάλη ἡ εὐκολία τὴν ὁποίαν τοῦ εἴδους τούτου τὰ μαγειρεῖα χορηγοῦν συγκριτικῶς τῶν ἰδικῶν μας μερῶν.

Ἀνακεφαλαιῶν πάντα ταῦτα προσθέτω, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο βασίλειον ἡ γεωργία παριστᾷ θέαμα τερπνότερον ὅσον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ γεωργία ἐν αὐτῇ τοσοῦτον στενῶς συνεδέθη μὲ τὴν οἰκονομίαν, μὲ τὰς ἐπιστήμας, μὲ τὴν τάξιν καὶ μὲ τοὺς μηχανικοὺς ὑπολογισμοὺς, ὥστε ὁ ἀγροτικὸς βίος εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐ μόνον εὐϋπόληπτος εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὁ εὐδαιμονέστερος. Ὁ κτηματίας ἔχει ἐνταῦθα λαμπρότατον οἰκίδιον πληροῦν ὅλας τὰς ἀνάγκας του, τὸ ὁποῖον καταθέλγεσαι ὅταν βλέπῃς, ἔχει ὅλα τὰ οἰκιακὰ ζῶά του καὶ μηχανὰς, ἔχει γνώσεις ἐπιπολαίους τῆς γεωργίας, χημείας, βοτανικῆς καὶ μηχανικῆς, εἶναι συνδρομητὴς εἰς τὰ περιοδικὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐφημερίδας, ἔχει καλὴν βιβλιοθήκην, καλὴν πινακοθήκην, αὐτὸς ὁ ἴδιος, αἱ θυγατέρες, οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ δαπανῶσι τὸν καιρόν των εἰς τὴν ἐργασίαν διαφόρων τεχνουργημάτων, ἢ εἰς τὴν ἐπιστασίαν τῆς καλλιεργείας, καὶ τέλος αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἐφευρεταὶ τῶν ἀναφερθέντων ἐργαλείων. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εὐτυχίας των, οἱ σιδηρόδρομοι διερχόμενοι ὅλοι σχεδὸν πλησίον τῶν γαιῶν των εἰς μικρὸν διάστημα ὡρῶν ἢ λεπτῶν τοὺς συγκοινωνοῦσι μὲ τὸν πολιτικὸν θόρυβον τοῦ Λονδίνου, μὲ τὰ βιομηχανικὰ ἐργοστά-

σια τῆς Μαγκεστρίας καὶ λοιπῶν πόλεων ἢ μὲ τὴν αὔραν τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Δικαίως ἄρα δύναται νὰ προσθέσῃ τις, ὅτι ἂν ἡ Ἰταλία ἦναι ὁ φυσικὸς κῆπος τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἀγγλία εἶναι ὁ τεχνικὸς, εἶναι ὁ κῆπος τὸν ὁποῖον, ὅταν διατρέχῃς ἐφ' ἁμάξης, εὑρίσκεις εἰς πάντα διώρυγα, εἰς πᾶν χωράφιον, εἰς πάντα γήλοφον, εἰς πᾶν οἰκίδιον τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν, τὸν αὐτὸν κανονισμὸν, τὴν αὐτὴν τάξιν, ἅπερ ἔχουσι καὶ αἱ γραμμαὶ καὶ ἡ ἀτμάμαξα τοῦ σιδηροδρόμου ἐφ' οὗ μεταφέρεσαι. Πῶς θέλετε λοιπὸν ὁ Ἄγγλος ὁ περιηγηθεὶς εἰς ἄλλα μέρη καὶ μὴ εὑρὼν τὰς εὐκολίας ταύτας καὶ ὠφελείας τὰς ὁποίας ἔχει εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν ὁποίαν πρὶν μεταβάλῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὠνόμασεν ἀξίαν διὰ χοίρους, ὁ περιηγηθεὶς τὰς ἄλλας χώρας, τῶν ὁποίων καὶ ἡ γῆ εἶναι εὐφορωτάτη καὶ τὸ κλίμα εὐκραέστερον, πῶς θέλετε, λέγω, νὰ μὴν ἦναι ὑπερήφανος διὰ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μὴ λέγῃ Εἶμαι Ἄγγλος μὲ ἐγωϊσμόν τινα.

XIX.

Ὅπλα καὶ φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα.

Ἂν καὶ ὁ πόλεμος εἰς τοὺς ἀρχαίους ἦτο μᾶλλον τοῦ συρμοῦ παρ' ὅ, τι σήμερον, ἂν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης ἀπαντᾷ τις τοὺς γενναιοτέρους χαρακτῆρας, τοὺς φιλοδοξοτέρους κατακτητὰς, τοὺς ἐμπειροτέρους στρατηγοὺς, μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡ τακτικὴ καὶ τὰ ἀμυντικὰ καὶ ἐπιθετικὰ ὅπλα ἦσαν καὶ πολὺ διάφορα καὶ πολὺ κατώτερα τῶν σημερινῶν. Οὐδεμία λοιπὸν σύγκρισις δύναται νὰ γίνῃ μεταξὺ δύο πραγμάτων, ἅτινα τὴν ἐλαχίστην ὁμοιότητα καὶ συγγένειαν δὲν ἔχουσιν, ἄλλως τε, ἂν ἤθελον ἐξετάσει τὴν ἀρχὴν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὅπλων καὶ πολεμικῶν μηχανῶν τῆς ἀρχαιότητος, τὸ ζήτημα ἐπεκτείνεται πολὺ, ἐξέρχομαι τοῦ προκειμένου καὶ οὔτε αἱ ὀλίγαι ἡμέραι αἵτινες ἔμεινον δὲν θέλουν ἐπαρκέσει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, οὔτε θέλω δυνηθῆ διὰ λόγων ν' ἀντιγράψω τὰ ποικίλα ὁπλοστάσια, ὅσα ἕκαστον ἔθνος τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως μὲ τόσην πολυτέλειαν καὶ κόσμον ἔστησαν ἐνταῦθα.

Σημερινὰ ὅπλα ὀνομάζω ὅσα κατεσκευάσθησαν μετὰ τὸ ἔτος 1323, ὅτε ἐφευρέθη ἡ πυρῖτις ἢ μᾶλλον ὅτε ἔγεινε γνωστὴ εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν Βαρθόλδον Σχβὰρζ, Γερμανὸν μοναχὸν, διότι ὅλοι σχεδὸν ἀναμφισβήτως παραδέχονται ὅτι τὴν θαυμαστὴν ταύτην κόνιν ἐγνώριζον πρὸ πολλῶν αἰώνων οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἄραβες, μάλιστα ὁ Κ. Φρίαρ Βάκων, συγγραφεὺς ἀκμάσας τὸ 1,200 εἰς Ἀγγλίαν, δίδει καὶ περιγραφὴν ἐκτεταμένην τῆς συνθέσεώς της.

Τὰ δὲ ὅπλα ταῦτα διαιρῶ εἰς τουφέκια, πιστόλια καὶ ξίφη, διότι μόνον τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα. Πυροβόλα, τηλεβόλα, πολεμοφόδια, ὅλμοι, κτλ. ἀπαντῶνται ὁμοίως σποράδην ὀλίγα, ὅθεν ἂς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ τὰ παραλείψω.

Τὰ τεχνικώτερα καὶ εὐφυέστερα τῶν θανατηφόρων τούτων ὀργάνων ἐξέθεσεν ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, καὶ τὸ Βέλγιον. Ἡ Ἱσπανία καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἐξέθεσαν τὰ πλουσιώτερα, τὰ πολυτελέστερα, τὰ μὲ πλείστας γλυφὰς καὶ στολισμούς.

Ἡ Ἀγγλία εἶναι πεφημισμένη διὰ τὴν δύναμιν, στερεότητα καὶ διάρκειαν τῶν ὅπλων τῆς θήρας, πλὴν τὰ πωλεῖ εἰς μεγάλας τιμὰς, ἐνῷ ἀπεναντίας τὰ στρατιωτικὰ ὅπλα της εἶναι εὐθηνότερα. Τὸ Βέλγιον ἀνταγωνίζεται πρὸς τὴν Ἀγγλίαν μὲ μεγίστην ἐπιτυχίαν, δηλ. μιμεῖται πᾶσαν ἐφεύρεσίν της, τὸ σχῆμά των, τὴν κατασκευήν των, πλησιάζει εἰς τὴν διάρκειάν των καὶ τὰ πωλεῖ μᾶλλον εὐσυνειδότως ἢ ἡ Μεγάλη Βρεττανία.

Ἡ Γαλλία οὐδόλως νομίζει ἑαυτὴν ὑποδεεστέραν εἰς τὴν κατασκευὴν παντὸς πυροβόλου ὅπλου. Τὰ τουφέκιά της τῆς Σαὶντ' Ἐτιὲν, τῆς Σιαρλεβὶλ, τῆς Λιὲζ καὶ τῶν Παρισίων διόλου σχεδὸν δὲν διαφέρουν τῶν ἀγγλικῶν. Εἶναι δὲ ἐπίσης στερεώτατα, ἐπίσης διαρκέστατα, μάλιστα ὀλίγον τι ἐλαφρότερα καὶ ἡ τιμή των εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ μικροτέρα τῶν ἀγγλικῶν. Τῳόντι, εἰς Λονδῖνον ἂν ἀγοράσῃς ἀπὸ ὁπλοποιόν τινα ἓν καλὸν τουφέκιον, δὲν δύνασαι νὰ τὸ πληρώσῃς ὀλιγώτερον ἀπὸ 40 ἢ 60 λίρας, ἐνῷ εἰς Παρισίους ἢ Σαὶντ Ἐτιὲν τὸ αὐτὸ ἀξίζει 200 φράγκα, ἢ τὸ πολὺ 600. Ἐρωτᾶτε πόθεν ἡ οὐσιώδης αὕτη διαφορὰ, ἐνῷ τὰ ὅπλα ταῦτα εἶναι πάντη ὅμοια, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ἀγγλία παράγῃ καὶ σίδηρον ἀφθονώτερον καὶ γαιάνθρακας; Ὡς ἀπάντησιν περιορίζομαι νὰ δώσω ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔδωκε γαλλικὴ ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἐν Λονδίνῳ, περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ὁποίας ἐβεβαιώθην καὶ ἐγὼ ἐκ πείρας.

Ἡ κατασκευὴ τῶν ἀγγλικῶν τουφεκίων τῆς θήρας ἔχει συρμὸν παράδοξον ὡς τῶν γυναικείων ἐνδυμάτων, ὥστε ὁ λόρδος ὅστις πληρόνει 60 λίρας δι' ἓν τουφέκιον πληρόνει τὸν συρμὸν μᾶλλον ἢ τὸ τουφέκιον. Ἰδοὺ δὲ πῶς. Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐργο-

στάσιον ὁπλοποιοῦ τινος καὶ παραγγέλλει ἓν τουφέκιον τῆς φαντασίας του, ἐκλέγει ὁ ἴδιος τὸ ξύλον καὶ δὲν τὸ παραδέχεται πολλάκις, εἰμὴ ἀφοῦ πελεκηθῇ καὶ ἴδῃ τὸ χρῶμά του ἢ τὸ σχῆμά του, ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸ κανόνιον τοῦ πυροβόλου πρὶν τελειωθῇ, κάμνει προσθήκας ἢ μεταβολὰς, παρευρίσκεται εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἢ σφυρηλάτησιν τοῦ σιδήρου καὶ χάλυβος τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὸ στρεπτὸν (ruban) ἢ δαμασκηνὸν (damas) κανόνιον, παρευρίσκεται εἰς πᾶσαν ἐργασίαν τοῦ προαγγελθέντος τουφεκίου του, ἀπασχολεῖ τὸν ἐργοστασιάρχην ὁλοκλήρους ὥρας μὲ ὁμιλίας καὶ πολλάκις καταστρέφει ὁλοκλήρους τελειωμένας ἐργασίας τοῦ ὅπλου διὰ νὰ παρεισάξῃ τι. Ὁ ἐργοστασιάρχης ὑποφέρει ἀσμένως ὅλα ταῦτα, καταπιέζει καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἐργάτας του, πλὴν περιμένει νὰ πληρωθῇ ἀκριβῶς δι' ὅλα ταῦτα. Ἀφοῦ δὲ ἅπαξ πληρωθῇ 50 ἢ 60 λίρας διὰ τὸ τουφέκιον τοῦτο, κατασκευάζει ἄλλα τρία ἢ τέσσαρα ὅμοια, καὶ ὅταν ἕτερος τις, ἔμπορος ἢ ἰδιώτης, εἰσέλθῃ διὰ ν' ἀγοράσῃ ἓν αὐτῶν, τῷ ζητεῖ 60 λίρας, τῷ λέγει ὅτι ὁ δεῖνα λόρδος ἠγόρασε τὸ ὅμοιον, ὅπερ καὶ ὀνομάζει κατώτερον τοῦ διαπραγματευομένου, εἰς τὴν τιμὴν ταύτην, τῷ δεικνύει τὸν πληρωθέντα λογαριασμὸν καὶ δὲν μετατίθεται οὐδὲ σελίνιον ἀπὸ τὸ λεγόμενον prix fixe. Ἡ δὲ ἀλήθεια αὕτη τοσοῦτον πραγματικὴ εἶναι, ὥστε ἡ ἰδία ἐφημερὶς βεβαιοῖ ὅτι ἐν Λονδίνῳ δὲν κατασκευάζονται ἐτησίως περισσότερα τῶν 1200 τουφεκίων τῆς πολυτελείας ἐνῷ εἰς τὴν Λιὲζ κατασκευάζονται 200,000 καὶ εἰς τὴν Σαὶντ Ἐτιὲν 30 ἢ 40,000 τουφέκια, ἐκτὸς τῶν ὅπλων τοῦ πολέμου.

Ἡ συλλογὴ τῶν ὅπλων τῆς Γαλλίας εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εἶναι ἀξιολογωτάτη. Ὁ Κ. Μπερτονὲ, ὁπλοποιὸς τοῦ δουκὸς Ὠμὰλ, ὁ Κ. Γκαστὶν Μπενὲτ, ὁ Κ. Ἰωάννης Γκωβαὶν ὁ Κ. Κ. Γκλοδὲν, καὶ ὁ Devisme εἶναι οἱ πρῶτοι ἐκθέται αὐτῶν, τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν πολλὰ ποικίλματα, εἶναι ἁπλούστατα, ἐλαφρὰ, εὔθηνα καὶ χρήσιμα εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ῥηθεὶς Κύριος Devisme εἶναι ὁ ἐκθέτης τοῦ εἰς τὸν ἀριθ. 145, ὡραίου ζεύγους πιστολίων τὰ ὁποῖα ἡ προσωρινὴ ἑταιρεία τοῦ τύπου τῆς Γαλλίας ἐδώρησεν εἰς τὸν στρατηγὸν Σχαγκαρνιὲ, εἶναι μεγάλης κατεργασίας μὲ ποικίλα ἐξ ἀργύρου ἀραβουργήματα. Ὁ αὐτὸς τεχνίτης ἐκθέτει καὶ τὰ τοῦ ἀριθ. 146, ὅπλα τὰ ὁποῖα εἶναι ὄχι κατώτερα καὶ κατὰ τοὺς στολισμοὺς καὶ κατὰ τοὺς μηχανισμούς.

Ὁ Κύριος Γκλοδὲν (Glaudin) διακρίνεται πρὸ πάντων διὰ τῶν εἰς τὸν ἀριθ. 173, πιστολίων του ῥυθμοῦ μεμιγμένου, μὲ γοτθικὸν κανόνιον δηλ. καὶ Λουδοβίκου 14ου στολισμοὺς, τὸ πλησίον τῆς πιστόλας σκεῦος ὅμοιον λαβῆς ξίφους εἶναι μικρὰ πυριτοθήκη.

Ὁμοίως ὁ εἰς τὸν ἀριθ. 91, κόπανος (κοντάκι) τουφεκίου εἶναι ὡραῖον τῆς λεπτουργίας ἔργον.

Τὸ τοῦ Κ. Gueyton τρόπαιον εἶναι τὸ μᾶλλον ἐπιδεικτικώτερον. Σύγκειται δὲ ἀπὸ μίαν ἀσπίδα τὸ κέντρον τῆς ὁποίας παριστάνει τὸν Ἀχιλλέα ἀνατρεφόμενον ἀπὸ τὸν Κένταυρον, τὰ δὲ πέριξ αὐτῆς τὰς διαφόρους φάσεις τῆς φυσικῆς ἱστορίας τοῦ ἵππου. Πέριξ τῆς ἀσπίδος ὑπάρχουσι διάφοραι σπάθαι μὲ πλείστους στολισμούς. Τὰ ἀγχέμαχα ταῦτα ὅπλα ὡς καὶ ἡ ἀσπὶς εἶναι κατεσκευασμένα ἀπὸ νέον εἶδος ἠλεκτροπλαστικῆς, τὸ ὁποῖον ὁ εἰρημένος τεχνίτης ἐφεῦρε, καὶ τὸ ὁποῖον οὔτε ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν οὔτε ἀπὸ τὸν χρόνον φθείρεται, ὥστε διατηρεῖ πάντοτε τὴν στιλπνότητά του. Τοῦ ὡραίου τούτου τροπαίου δίδω τὴν εἰκονογραφίαν, εἰς τὸν ἀριθ. 121.

Τῆς Ἀγγλίας τὰ δωμάτια εἶναι περιεργότατα διὰ τὰς τιμὰς τῶν ὅπλων· διότι περιέχουν τουφέκια ἀξίζοντα ἕως 420 λίρας τὸ ἓν καὶ ἄλλα πάλιν ἀξίζοντα 5 ἢ 6 σελίνια, δηλ. τουφέκια δυνατὰ καὶ στερεὰ τῶν ὁποίων μεγίστη ἀποστολὴ γίνεται εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν, μάλιστα εἰς τὴν τελευταίαν τὰ ἀνταλάσσουν πρὸς αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους ἔπειτα ἐλευθερόνουν. Εἰς τὰ δωμάτια ταῦτα ἀπαντᾶται ἓν τουφέκιον τοῦ Κ. Λαγκάστερ, ὅπλον πολύτιμον διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς σκοποβολῆς του. Ἡ ὁλκὴ αὐτοῦ εἶναι ὀλίγον ἐλλειψοειδὴς, καὶ ἀπαιτεῖται δυσκολία καὶ δύναμις διὰ νὰ καταβιβάζεται ἡ σφαῖρα μέχρι τοῦ κοιτῶνος τοῦ κανονίου. Αἱ σφαῖραί του εἶναι κατεσκευασμέναι μὲ προβολὴν, ἥτις ἐμβαίνουσα εἰς τὸν αὔλακα τῆς ῥαβδώσεως ὑπάγει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν μυχόν. Ἐπὶ τοῦ κανόνος τοῦ ὅπλου ὑπάρχουν μικρὰ τηλεσκόπια μὲ σταυρωτὰς τρίχας διὰ τὴν σκόπευσιν, ἥτις ὑπολογίζουσιν ὅτι δὲν ἀποτυγχάνει εἰς ἀπόστασιν 1,200 ἕως 1,500 ὀργυιῶν, καὶ ὅτι εὔστοχος σκοπευτὴς σπανίως δύναται ν' ἀποτύχῃ πῖλον τὸν ὁποῖον ἤθελον τοῦ στήσει εἰς 100 ὀργυιῶν διάστημα.

Μεταξὺ τῶν ὡραίων ὅπλων τῆς Πρωσσίας ἀπαντᾶται τὸ τουφέκιον τοῦ Κ. Τ. Γκέρμαν, ἀγχινουστάτης κατασκευῆς. Οὐδεμίαν δὲ παρουσιάζει πλατύνην ἢ ἑστίαν, ἀλλ' ἁπλῶς μικρὰν λαβὴν εἰς τὸ τέλος τῆς βαλάνου τοῦ κανονίου, τὴν ὁποίαν ἀφοῦ ἑλκύσῃς πρὸς τὰ κάτω, σχίζεται τὸ κανόνιον καὶ φαίνεται ὅλον τὸ μῆκος τοῦ μυχοῦ καὶ τοῦ κοιτῶνος του· τότε δὲ θέτεις τὴν σφαῖραν μὲ τὸ γέμισμά της, ὠθεῖς πάλιν τὴν λαβίδα, τὸ ὅπλον

κλείεται καὶ διά τινος μικροῦ σκανδάλου πυροβολεῖς ὡς εἰς τὰ συνήθη τουφέκια.

Τὸ ὅπλον τοῦτο, τὸ ὁποῖον τασαύτην ἀγχίνοιαν καὶ στερεότητα παριστάνει, ἀπεδείχθη ὅτι δύνασαι νὰ ἐκκενώσῃς καὶ γεμίσῃς 18 φορὰς κατὰ συνέχειαν τὸ λεπτὸν, καὶ νὰ φονεύσῃς ἄνθρωπον εἰς ἀπόστασιν 800 ὀργυιῶν.

Ἐπαναληπτικὰς πιστόλας ἐξέθεσεν ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ἀγγλία, πλὴν αἱ τῶν Κυρίων Σμὶθ καὶ Pecare, ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐθεωρήθησαν αἱ καλλίτεραι. Συνίστανται δὲ ἀπὸ ἕνα κύλινδρον περιέχοντα δέκα ὁλκὰς σφαιρῶν. Ὁ κύλινδρος οὗτος ὁ περιέχων τὰ δέκα κανόνια τῆς πιστόλας ταύτης ἐκκοχλιοῦται, καὶ εἰς τοὺς κοιτῶνας τοῦ ὅπλου διὰ μιᾶς θέτεις τὰς σφαίρας καὶ τὰ γεμίσματα. Ὅταν πάλιν συσφιγχθῇ τότε ὠθεῖς τὸ σκάνδαλον, καὶ ἅμα ὁ λύκος ἅπαξ πέσῃ καὶ ἐκκενωθῇ ἡ μία σφαῖρα διὰ περιστροφῆς, φεύγει τὸ κανόνιόν της καὶ ἔρχεται τὸ τῆς ἄλλης ὑπὸ τὸν λύκον, ὅστις ἀνορθοῦται καὶ οὕτω κατ' ἐπανάληψιν εἰς διάστημα μικρότερον τοῦ ἑνὸς λεπτοῦ δύνασαι νὰ ῥίψῃς δέκα πιστολισμούς.

Ἐκτὸς, τούτων εἰς τὰ εἰρημένα ὁπλοποιὰ ἔθνη, εὑρίσκει τις ἀφθονίαν ἐφευρέσεων διὰ νὰ μὴ πίπτῃ ὁ λύκος ὅταν ἤθελες σκοντάψει, πηδήσει ἕνα χάνδακα ἢ ἐξ ἀπροσεξίας παραμελήσει τὸ ὅπλον σου, περιστάσεις καθ' ἃς τόσα ὀλέθρια δυστυχήματα συμβαίνουν. Ὑπάρχουν δὲ ὅπλα μὲ ἑστίας καὶ πλατύνας, πλεῖστα ἄλλα ἔχοντα δύο μυχοὺς καὶ μίαν μόνην ἑστίαν, ἓν μόνον σκάνδαλον, ἄλλα ἔχοντα τὴν ἑστίαν τόσον ἁπλοποιημένην, ὥστε οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἕνα λύκον καὶ ἓν σκάνδαλον βλέπεις, ἄλλα ἔχοντα τὸν λύκον ὑπὸ τὴν βάλανον, σχεδὸν ἀόρατον, ἄλλα τῶν ὁποίων ὁ λύκος ἀπαιτεῖ νὰ στερεώσῃς καὶ ὠθήσῃς δυνατὰ τὸν ὑποκόπανον (κοντάκιον) τοῦ ὅπλου ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ σου ὤμου διὰ νὰ πέσῃ, καὶ πλεῖστα ἀερικὰ τουφέκια τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι χονδρὰς καὶ κομψὰς βακτηρίας. Τὰ τελευταῖα ταῦτα μεταχειρίζονται πρὸ πάντων εἰς τὸ κυνήγιον τῶν λαγωῶν, ἐπειδὴ ὁ ὑπόκωφος κρότος αὐτῶν δὲν τρομάζει τοὺς λοιποὺς, ὥστε νὰ τραπῶσιν εἰς φυγήν.

Τὰ ἀγχέμαχα ὅπλα τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου εἶναι πολυτελέστατα. Αἱ σπάθαι, τὰ ξίφη, τὰ δόρατα, αἱ μάχαιραι, τὰ ἐγχειρίδια καὶ οἱ ἀκινάκαι φέρουν λαβὰς ἀργυρᾶς, χρυσᾶς, πολυτίμους λίθους καὶ πλείστας γλυφάς. Τὰ τῆς Ἱσπανίας ἐξέχουν ὅλων·ὁ ῥυθμός των ἂν καὶ ὀνομάζεται μαυριτανικὸς εἶναι μίγμα θελκτικώτατον εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀνατολικῆς φιλοκαλίας. Φέρουν δὲ μικρὰ κλαδία, ἀγάλματα, ζωάρια καὶ στολίσματα τῆς ἀνδαλουσιανῆς ἐκείνης φαντασίας, ἥτις κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικήν της κλίνει πρὸς τὸ εὔχαρι καὶ σοβαρὸν συνάμα τοῦ ἱπποτισμοῦ.

Μεταξὺ τούτων δὲ διεκρίθη σπάθη τις τοῦ Τολέδου, τῆς ὁποίας δίδω τὴν εἰκονογραφίαν, εἰς τὸν ἀριθ. 117, ἥτις κατεσκευάσθη ἀπὸ τὸν Κ. Δὸν Μαννουὲλ δὲ Ὑζάζι καὶ ἥτις εἶναι διπλωμένη ὀφιοειδῶς, δηλ. ἔχει τόσην ἐλαστικότητα, ὥστε εἰσέρχεται εἰς σπυροειδῆ θήκην, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης καὶ ἐκ τῆς εἰκονογραφίας. Διεκρίθη δὲ ὡσαύτως καὶ ἡ σπάθη τὴν ὁποίαν οἱ ἀξιωματικοὶ, οἱ συνυπηρετήσαντες μὲ τὸν στρατηγὸν λόρδον Beresford εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Πενίνσουλαρ πολέμου, ἐδώρησαν πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον. Εἶναι δὲ ἐκ χρυσοῦ μὲ πολυτίμους λίθους, καὶ ἐπὶ τῆς λεπίδος της εἶναι χαραγμέναι ἑλικοειδῶς ὅλαι αἱ μάχαι τῆς ἐκστρατείας ταύτης.

Αἱ Ἰνδίαι, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Τοῦνις ἀκολουθοῦν τὴν Ἱσπανίαν εἰς τὴν ἐπίδειξιν τῶν ὅπλων, μάλιστα εἰς τὰ ὅπλα τῆς Ἀνατολῆς εὑρίσκεις περισσοτέραν ἐπίδειξιν καὶ ποικιλίαν, διότι ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος εἶναι ὁ ἀδιάσπαστος σύντροφός των.

Εἰς τῶν Ἰνδιῶν τὸ δωμάτιον οὐ μόνον πλούσιαι πανοπλίαι ὑπάρχουν, ἀλλὰ καὶ πλουσιώτεραι ἱπποσκευαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἐνδυμασίαι, αἱ ὁποῖαι μεγάλως ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνας τὰς ὁποίας βλέπομεν εἰς τὰ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ὁ δόκτωρ Λαϋὰρ ἐσχάτως ἀνεκάλυψεν εἰς Νινευή.

Μεταξὺ τῶν ὅπλων τῶν Ἰνδιῶν εἷς ἐργάτης καθαρίζων αὐτὰ ἀνεκάλυψε ἐπὶ ἑνὸς ἐγχειριδίου ὅτι, πιέζοντος ὀλίγον τὴν λαβήν του, ἐκ τῆς λεπίδος του ἐξήρχοντο 3 ἄλλαι δίστομοι, ὥστε τ' ὅλον ὅπλον συνίσταται ἀπὸ 4 λεπίδας.

Ἡ ἔκθεσις τῆς ἀγγλικῆς Γουϊνέας χαρακτηρίζεται διὰ τὰ φαρμακερὰ βέλη της. Εἶναι δὲ ταῦτα ὅπλα ὀλέθρια, τὰ ὁποῖα οἱ ἐγχώριοι μεταχειρίζονται εἰς τὸν πόλεμον ἢ εἰς τὸ κυνήγιον τῶν θηρίων, καὶ τὰ ὁποῖα εὐθὺς φονεύουν τὸν τρωθέντα. Ἔχουν δὲ μῆκος περίπου ἐννέα δακτύλων, εἶναι ἐλαφρότατα, ἡ αἰχμή των εἶναι ὀξυτάτη καὶ βεβαμμένη εἰς δριμύτατον δηλητήριον ὀνομάζομενον γουραλὶ, τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται ἀπὸ ἐγχώρια φυτά. Τὸ μεγαλήτερον θηρίον ὀλίγον ἂν πληγωθῇ δι' ἑνὸς αὐτῶν καταφλέγεται ἀπὸ τὸ δηλητήριον, καὶ μετὰ φρικτὴν ὀλιγόστιγμον φρενῖτιν πίπτει.

Ἡ Πρωσσία ἐξέθεσε θώρακα ὅστις εἰς δέκα βημάτων ἀπόστασιν, διά τινος ἀρκοβουζίου μεγάλης ὁλκῆς, ἐδοκιμάσθη ὅτι εἶναι ἀδιαπέραστος ἀπὸ τὴν βάλλαν του.

Τέλος ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος ἐξέθεσεν ἀργυρόχρυ-

σον ἀσπίδα, τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὅτε ἐβάπτισε τὸν πρίγκιπα τοῦ Οὐέϊλς ἐδώρησεν αὐτῷ. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν ὡραιοτέρων τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, καὶ ἵσταται ὀλίγα βήματα μακρὰν τοῦ Κὸχ-ἰ-νοὺρ ἐπισύρον τὰ πλήθη ἀπὸ τὸν πολύτιμον τοῦτον λίθον πρὸς ἑαυτόν.

Ἡ ἀσπὶς αὕτη ἐσχεδιάσθη ἀπὸ τὸν δόκτωρα Πέτρον Κορνήλιον, ἡ ἀρχιτεκτονική της εἶναι τοῦ Κ. Κούνσελλορ Στούλερ, ἡ ἐργασία τοῦ ἀργυροχρύσου καὶ μεταλλίνου μέρους της εἶναι τοῦ Κ. Μ. Γ. Χοσσάουερ, ἐπεραιώθη ἀπὸ τὸν Κ. Μ. Α. Φίσχερ, τὸ ψαλίδισμά της ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μ. Χ. Μέρτενς καὶ τὸ λιθόστρωμά της ὑπὸ τοῦ Κ. Καλανδρίλη.

Τὸ κέντρον τῆς στρογγύλης ταύτης ἀσπίδος εἶναι εἷς σταυρὸς, περιέχων τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ μέσον του. Εἰς τὰς 4 γωνίας τοῦ σταυροῦ εὑρίσκονται ἔκτυπα ὁ μυστικὸς δεῖπνος, ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ, ἡ πηγὴ τὴν ὁποίαν ὁ Μωϋσῆς ἤνοιξεν εἰς τὸν βράχον καὶ ἡ πτῶσις τοῦ μάννα εἰς τὴν ἔρημον. Πέριξ τοῦ κύκλου τούτου εἰς τὴν περιφέρειαν ἄλλων ὁμοκέντρων κύκλων ὑπάρχουν οἱ ἀπόστολοι, ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀλληγορικὴ ἔλευσις τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας εἰς Ἀγγλίαν, συνοδευομένου ἀπὸ τὸν βαρῶνον Χουμβὸλδ καὶ τὸν κόμητα Βὸν Στόλμπεργ, ὑποδεχομένου δὲ ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ τοῦ δουκὸς Οὐελλιγκτῶνος.

Ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ὑπάρχουν γεγραμμένοι τῆς ἀφιερώσεως οἱ λόγοι ὡς ἑξῆς·

Fredericus Gulielmus, rex Borussorum,
Alberto Eduardo, principi Wallae,
In memoriam diei bapt. XXV. Jan. A. MDCCCXLII.

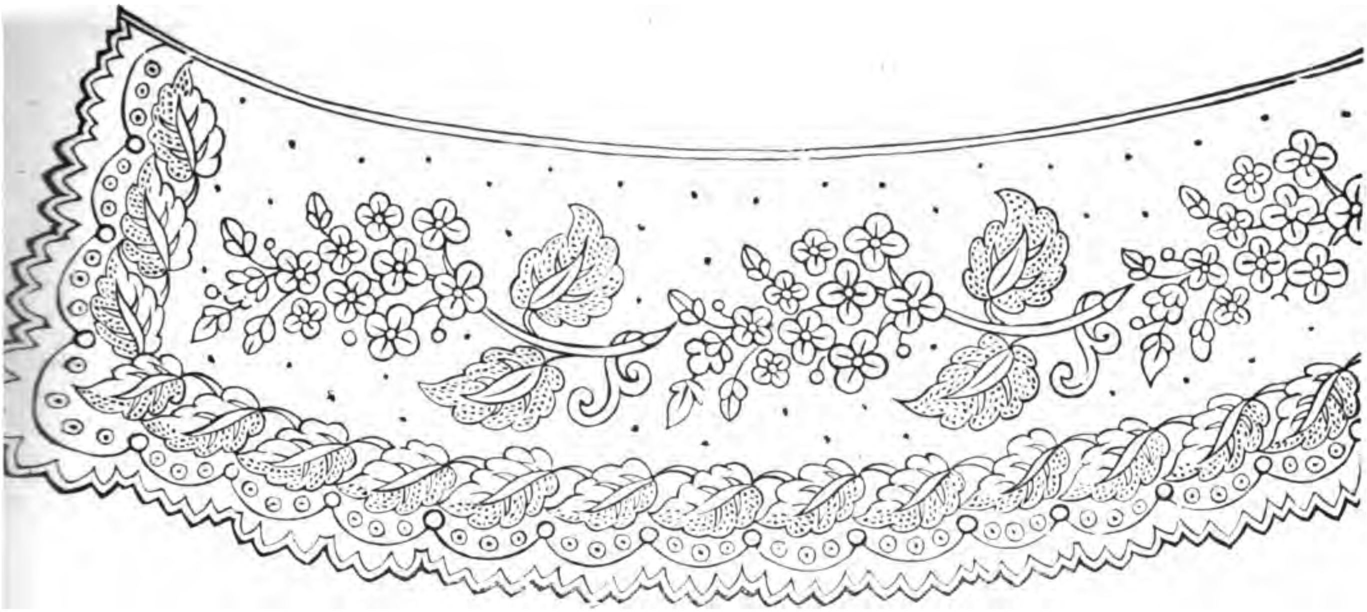
Φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο συμπεριλαμβάνω τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἀστρονομίας, τῶν καταμετρήσεων, τῆς γεωδεσίας, φυσικῆς, χημείας, ἰατρικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

Τούτων ὑπάρχει πλησμονὴ εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ὡς καὶ τῶν περιγραφέντων, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἔμβω εἰς περιγραφήν τινα διὰ τὸν λόγον ὅτι οὐδεμίαν ἐπιδέχονται περιγραφήν. Ἂν δὲ θελήσω νὰ σχηματίσω ὀνομαστικὸν κατάλογον αὐτῶν ὁ ἀναγνώστης δὲν θέλει ἀπαντήσει ἄλλο εἰμὴ μέγαν ἀριθμὸν τεχνικῶν λέξεων, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἂν δὲν γνωρίζῃ τὰς ἐπιστήμας ταύτας. Ἂν πάλιν θελήσω ν' ἀναπτύξω ὀλίγον αὐτὰς ἢ ν' ἀναφέρω τὰς τελειοποιήσεις, ἐφευρέσεις ἢ ἀρετάς των τότε πρέπει νὰ γράψω τοὐλάχιστον ὅσα καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὁμοῦ ἔγραψα, καὶ ὅμως ὀλίγοι θέλουν μ' ἐννοήσει. Παρέρχομαι λοιπὸν τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἐν σιωπῇ, ὡς ἔπραξε σχεδὸν καὶ ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος, καὶ ἀναφέρω ὀνομαστὶ μόνον τὸ μέγα τηλεσκόπιον τοῦ Κ. Ῥὸς (ἰδὲ ἀριθ. 163), ὅπερ εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἄξονος τοῦ παλατίου τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως, τοῦ ὁποίου ὁ κύλινδρος ἔχει 20 ποδῶν μῆκος καὶ ὁ σκοπικὸς ὕαλος ἕνδεκα καὶ ἡμίσεως δακτύλων διάμετρον.

XX.

Ἀτμομηχαναὶ, σιδηρόδρομοι, ναυπηγικὰ, καὶ ὀχήματα.

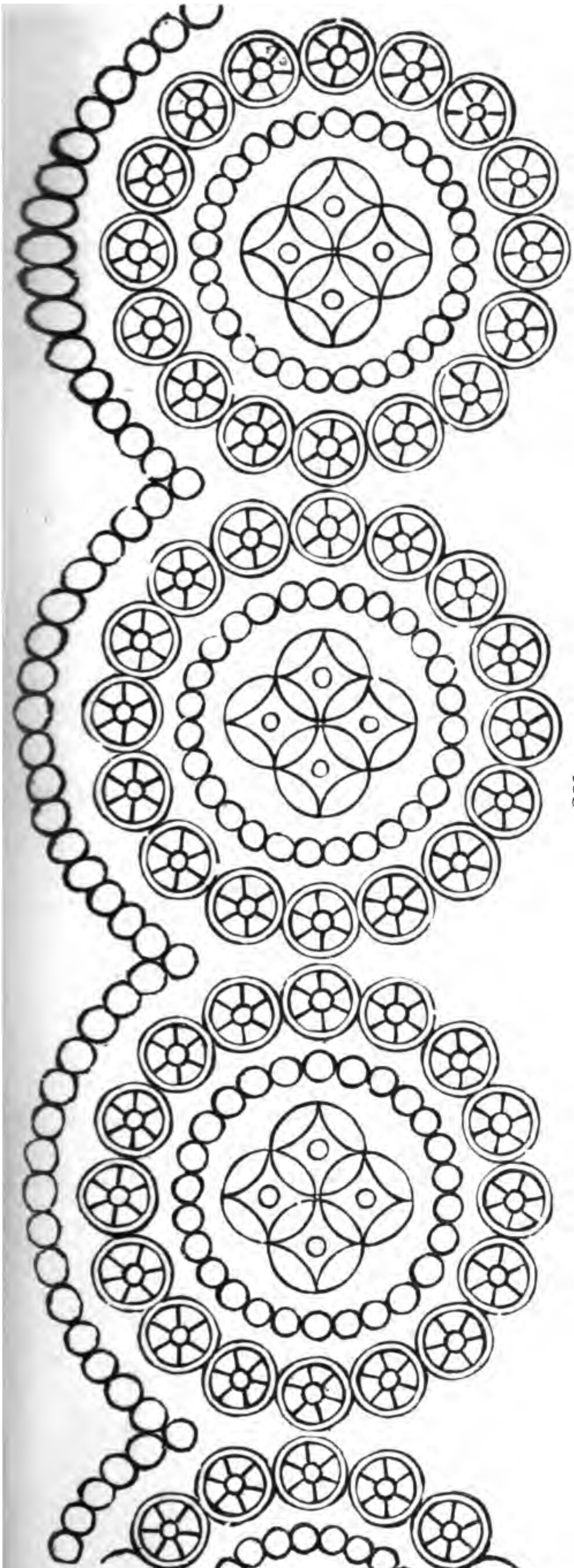
Τὰ πρῶτα τρία ταῦτα ἄρθρα, μεθ' ἃ τελειόνει ἡ τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου ἐπιθεώρησις, εἶναι τῶν σημερινῶν τὸ κυρίως κλέος. Ὁ κάτοικος τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης ὅταν θέλῃ νὰ σοὶ ἐκφράσῃ τὴν ὑπεροχήν του ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον κόσμον σοὶ δεικνύει μίαν μηχανὴν, τὴν ταχύτητα καὶ ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς κατασκευάζει τι δι' αὐτῆς, σοὶ φέρει παράδειγμα τὴν ταχύτητα τῆς διακοινώσεως τῶν ἰδεῶν διὰ τῶν ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων, τὴν ταχύτητα τῆς μετακομίσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν διαπλέουν καὶ διασχίζουν τὰ φοβερώτερα κύματα τῶν πόντων καὶ ὠκεανῶν διὰ τῶν πυροσκάφων ἢ μεγίστων σκαφῶν τῶν πλοίων τῆς γραμμῆς. Ἐνώπιον πάντων αὐτῶν τῶν ἐφευρέσεων τῷόντι διὰ μιᾶς λησμονεῖς ὅ,τι μεγαλεῖον εἶχες, δὲν δύνασαι νὰ πιστεύσῃς, καί τοι ὀφθαλμοφανῶς βλέπεις, τίνι τρόπῳ ἡ ἰδέα σου χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στόματός σου σχίζει τὸ αἰθέρα, βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξέρχεται πάλιν καὶ φθάνει εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους. Ἐν ὀλίγοις λόγοις τὰ τέσσαρα ταῦτα ἄρθρα μοὶ φαίνεται, ἂν θέσῃ τις εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν συνέχειαν τὴν ἀρχαίαν ἀνάπτυξίν μας, ὅτι εἶναι ἡ τελειοποίησις τοῦ ἀρχαίου κόσμου, δηλ. οἱ τότε μεγάλοι νόες ἐμάντευσαν ποῦ εὑρίσκονται αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, ἔφεραν αὐτὰς εἰς φῶς, πλὴν αἱ διχόνοιαι, τὸ γῆρας καὶ ἡ παρακμή των δὲν ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ τὰς τελειοποιήσωσιν ὡς οἱ σημερινοί, ἢ, τἀνάπαλιν, ἂν θέλῃς οἱ νεώτεροι ἀρχίσαντες τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἐτελείωσαν ἄλλας μὲν τέχνας ἀληθῶς ἐτελειοποίησαν,

229

230

231

232

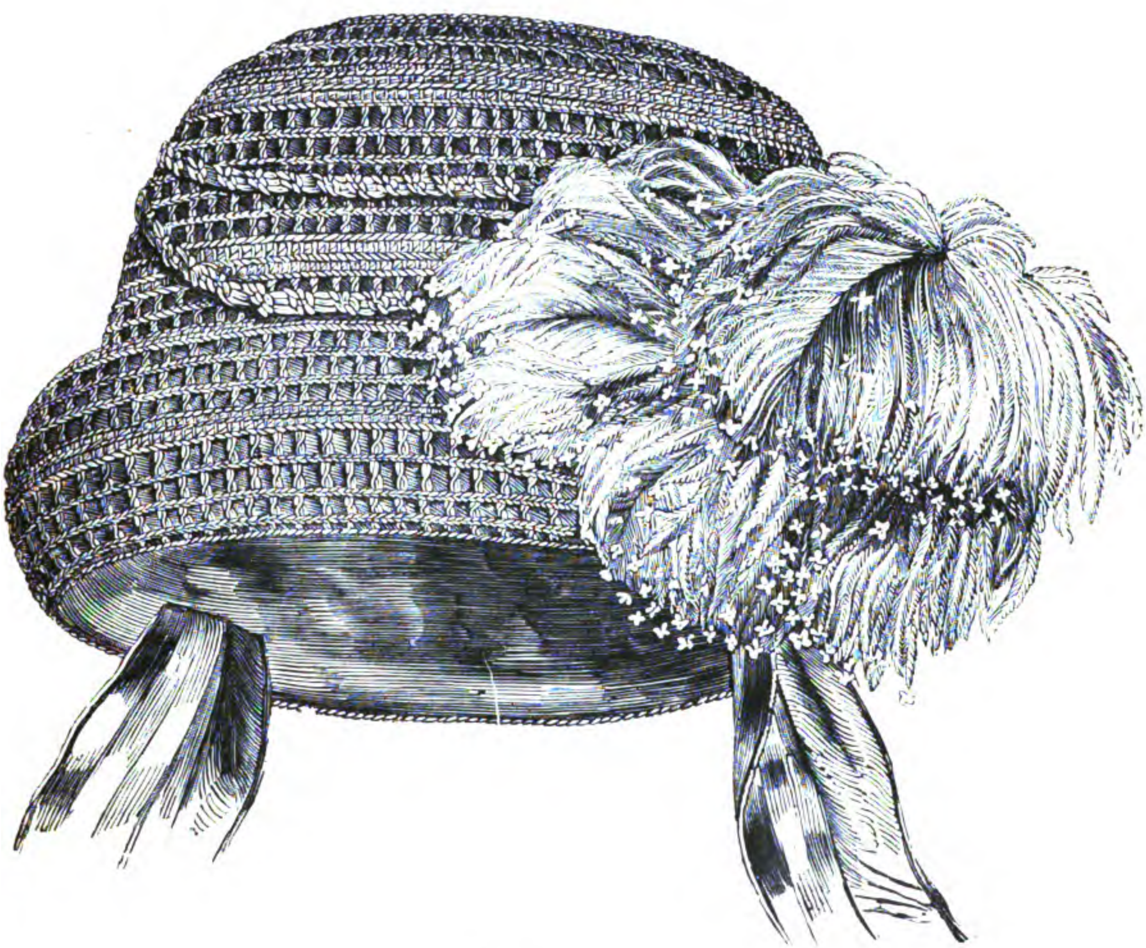

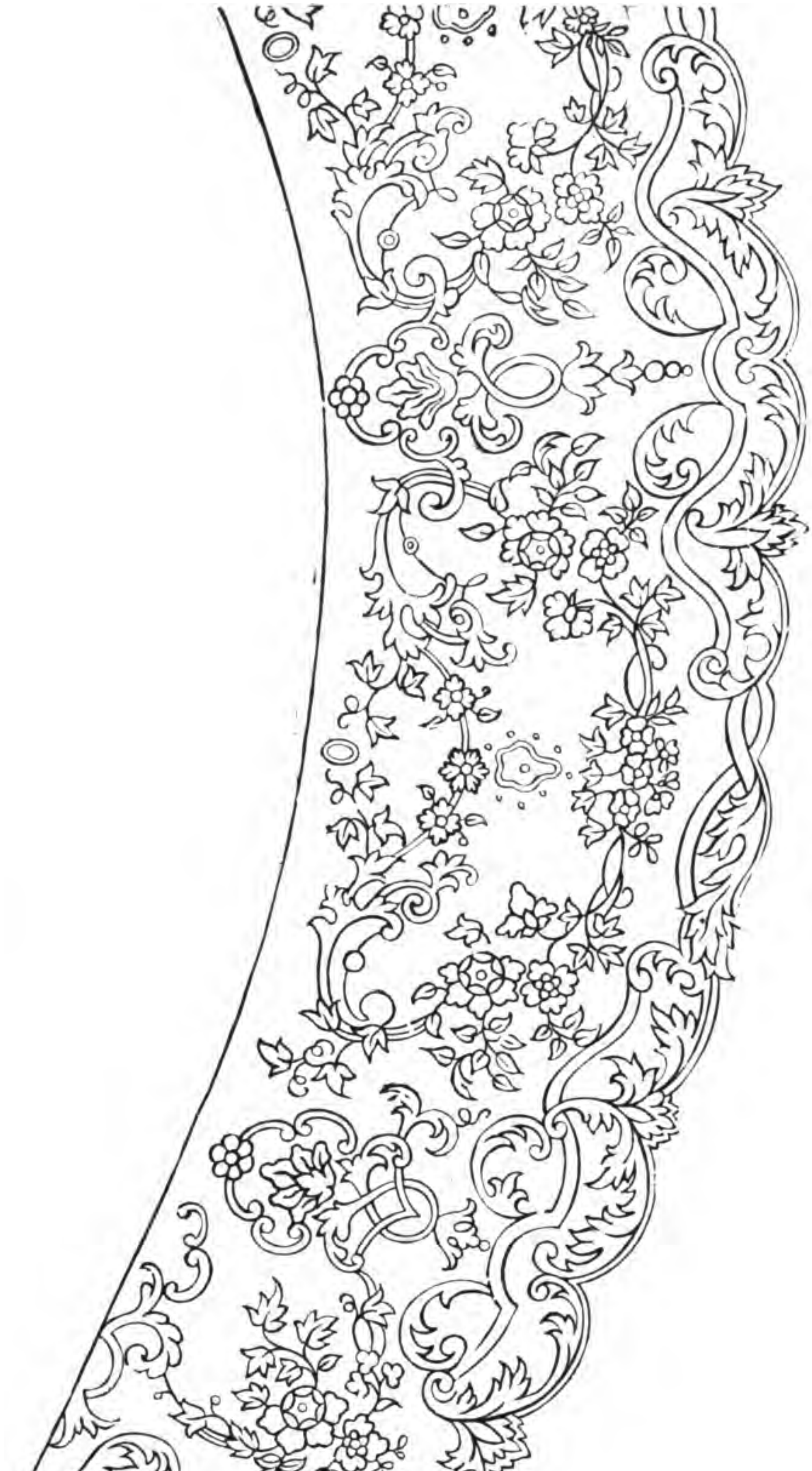
234

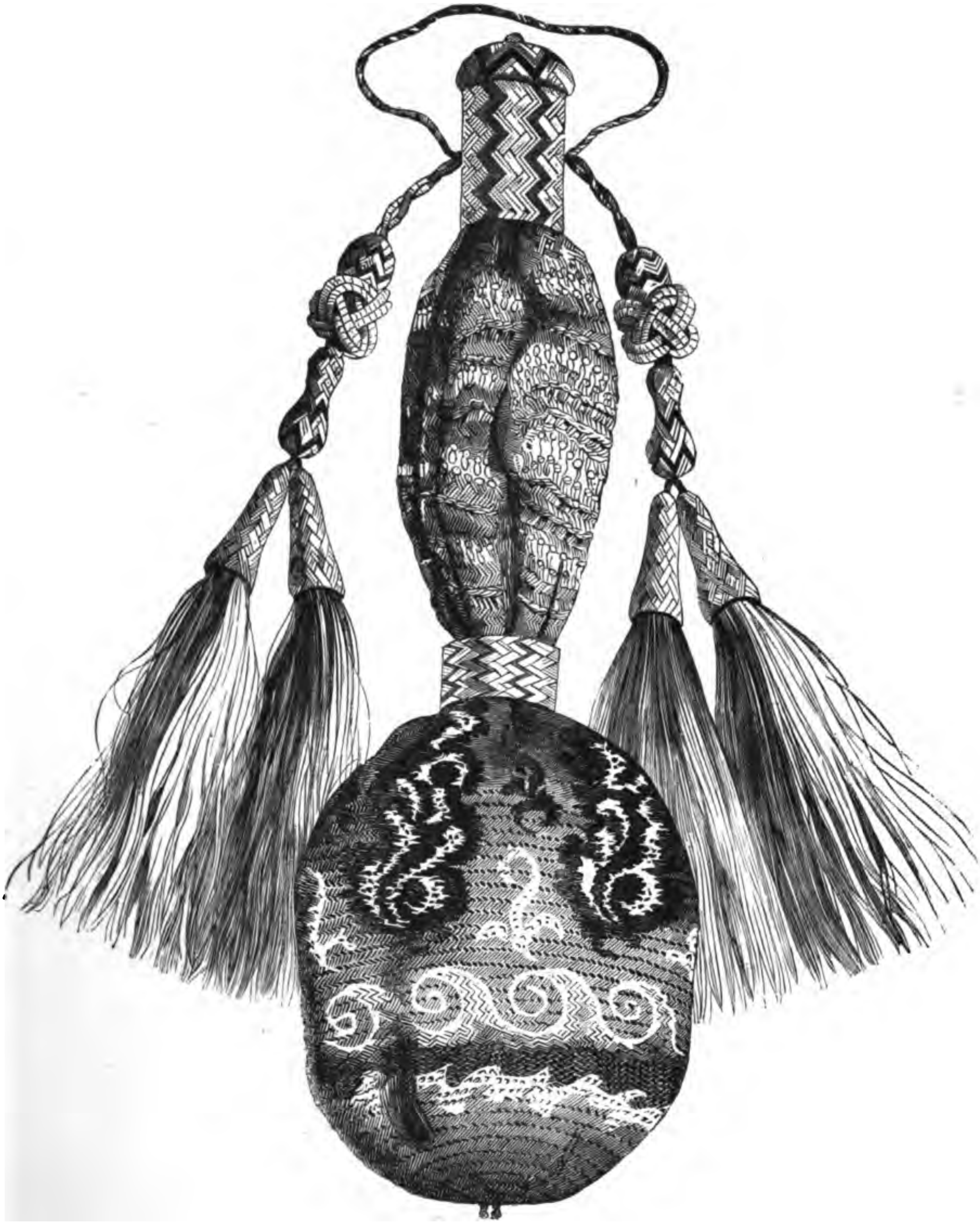

235

236

ἄλλας δὲ παρεμόρφωσαν θελήσαντες νὰ τὰς μεταβάλωσι κατ' ἰδίαν φαντασίαν καὶ ἁρμονίαν.

Τὸ μέγα δωμάτιον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, τὸ περιέχον τὰς μηχανὰς τῆς τε Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας καί τινων ἄλλων ἐθνῶν χαρακτηρίζεται διὰ μικρᾶς θερμοκρασίας καὶ πολυήχου κρότου, ἅτινα σὲ προσβάλλουν ἅμα ἐντὸς αὐτοῦ εἰσέλθῃς. Εἰς τὰ δύο ταῦτα δύνασαι νὰ προσθέσῃς καὶ τὸν ψιθυρισμὸν τῶν χιλιάδων ψυχῶν αἵτινες τὸ ἐπισκέπτονται, καὶ τὸν ψόφον δύο μεγάλων τεχνητῶν καταῤῥακτῶν διὰ νὰ ἐννοήσῃς ὁποῖος ὁ θόρυβος (ἴδε ἀριθ. 193).

Μέγα μέρος τῶν μηχανῶν τούτων εἶναι θαλάσσιαι μικροποιημέναι (models) ἀτμομηχαναὶ διὰ πυρόσκαφα σχεδὸν 25 ἵππων. Εἰς ταύτας βλέπεις τὰς τελειοποιήσεις ὅλας ἢ μηχανικὰς ἐφευρέσεις, ὅσας ἕκαστος τῶν ἐκθετῶν ἐπὶ τῶν ἰδικῶν του ἐπέφερε, δηλ. εἴτε ἔδωκε νέαν κατασκευὴν εἰς τὰς θερμάστρας τῆς μηχανῆς, ὥστε νὰ δαπανῶνται ὀλιγώτεροι γαιάνθρακες, εἴτε ἀπλοποίησε καὶ ἠλάττωσε τὰ μέλη της, εἴτε ἐφεῦρε τρόπον ὥστε τὰ συναπτόμενα μέλη της νὰ μὴ πιέζωνται πλέον πολύ, κτλ.

Αἱ τυπογραφικαὶ μηχαναί, ὡς αἱ τῶν ἐφημερίδων "Χρόνος" καὶ "Illustrated News," αἱ μηχαναὶ τῶν νημάτων καὶ τσιτίων, ἐργαζόμεναι ὅλαι καὶ παράγουσαι τὰ εἴδη ταῦτα εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἑκάστη μὲ διάφορον σύστημα, αἱ ὑδραυλικαὶ ἢ ὑδροπνευματικαὶ μηχαναί, αἵτινες διὰ τῆς πιέσεως τοῦ ὕδατος δίδουσι κίνησιν εἰς ὁλόκληρον μηχανουργεῖον, αἱ βαρουλκαὶ μηχαναί, αἱ σχοινομηχαναί, αἱ μηχανικαὶ ἀντλίαι διὰ τὴν πυρκαϊάν, αἱ μηχαναὶ διὰ τὸν ζύθον, αἱ ἁτμάμαξαι τῶν σιδηροδρόμων, αἱ μηχαναὶ τῆς ζαχάρεως, τοῦ χαρτίου, τῆς σιοκολάτας, τῶν κτενίων, τοῦ καφὲ, τῆς μαγειρικῆς καί τινων ἄλλων τεχνῶν δὲν παρέχουν πλέον ἐνταῦθα τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν αἰσθάνεσαι ὅταν ἐπισκέπτεσαι ἕκαστον μηχανουργεῖον τῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ σὲ ῥίπτουν εἰς τὴν βαθυτέραν ἔκστασιν εἰς ἣν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δύναται νὰ περιπέσῃ, διότι μόλις ἀπὸ τῆς μιᾶς τὰ θαύματα ἐγείρεις τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πίπτουν εἰς τὰ μεγαλήτερα ἄλλης, μόλις ἀπὸ τῆς μιᾶς τὸν κρότον ἐλαφρωθῇς καὶ ὁ τῆς ἄλλης εὐθὺς σὲ καταπλήττει.

Τὸ νὰ ἔμβω εἰς περιγραφὴν τῶν μηχανῶν τούτων δι' ἡμᾶς οἵτινες ὑστερούμεθα καὶ αὐτῶν τῶν μηχανῶν τῆς σιοκολάτας ἢ τοῦ καφὲ, ποτῶν τόσον κοινῶν εἰς τὰ μέρη μας, εἶναι καὶ κόπος μάταιος καὶ σπόρος ἐπὶ ἄμμου σπειρόμενος, ἐκτὸς ἂν διὰ τῆς περιγραφικῆς γεωμετρίας καὶ μηχανικῆς γράψω διαγραφικὴν ἔκθεσιν αὐτῶν, πλὴν διὰ νὰ μὴν περιέλθω τὸ θαυματουργὸν τοῦτο δωμάτιον κλειστοῖς ὄμμασι περιορίζομαι ν' ἀναφέρω γενικά τινα περὶ τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῶν προόδων του.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος ὁ Σολομὼν δὲ Γκὼ καὶ ὁ μαρκέσιος τοῦ Worcester πρῶτοι ἐξέφρασαν τὴν ἰδέαν ὅτι μηχανή τις δύναται νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν διὰ τῆς θερμότητος. Μετὰ 100 ἔτη ὁ Ἄγγλος λοχαγὸς Σαββέριος ἐφήρμωσε τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς μηχανὴν πρὸς ἐξάντλησιν πλεονάζοντος ὕδατος ἐντὸς μεταλλείου τινος. Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχήν, δηλ. τὸ 1707, ὁ Κ. Παπὲν, ἰατρὸς Γάλλος ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Λειψίαν περιγραφὴν ἑτέρας μηχανῆς τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν εἰς τὴν Λανδγρὰβ τῆς Ἀσσίας Κασσέλης, ἥτις εἰργάζετο σχεδὸν καθὼς καὶ ἡ τοῦ Σαββερίου, ὅθεν καὶ ἐνταῦθα ἀμηχανεῖ τις εἰς ποῖον ν' ἀποδώσῃ τὴν τιμὴν τῆς ἐφευρέσεως, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ Κ. Νιουκόμεν, ὑαλοποιὸς τῆς πόλεως Δαρτμοὺθ, τὸ 1705 ἐξητήσατο καὶ ἔτυχεν ἄδειαν μονοπωλήσεως ἀτμομηχανῆς μὲ σφιγκτὰ ἔμβολα (steam light piston), ἥτις ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἀπαράμιλλος, ἐφαρμοσθεῖσα εἰς διαφόρους ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας καὶ ἐπισύρουσα τοῦ κόσμου ὅλου τὴν περιέργειαν, καί τοι ἦτο πολὺ ἀτελεστάτη ἀπέναντι ἐκείνων τὰς ὁποίας οἱ σημερινοὶ ἀπλοποίησαν καὶ ἐτελειοποίησαν. Ὁ Κ. Οὐάτ, μαθηματικὸς καὶ μηχανικὸς τοῦ Γλάσκου, τὸ 1765 ἐδιώρθωσε τὰς ἐλλείψεις τῆς μηχανῆς τοῦ Κ. Νιουκόμεν καὶ πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ κινήσῃ τροχὸν περὶ τὸν ἄξονά του διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Καὶ τφόντι, τὸ 1781 ὁ μηχανικὸς οὗτος ἔλαβε τὴν ἄδειαν μονοπωλήσεως διαφόρων μηχανῶν χορηγούντων περιστροφικὴν κίνησιν.

Ὁ Κ. Ζὰμς Τάϋχορ ἀπὸ τὴν Deadhills, ὁ ἐκ τῆς Dalswinton Κ. Μίλλερ καὶ ὁ ἐκ τῆς Warlorkhead Κ. Σύμιγκτων περὶ τὸ 1787 ἐνησχολήθησαν νὰ κινήσωσι τὸ σκάφος πλοίου τινος εἰς τὴν θάλασσαν διὰ μιᾶς τῶν μηχανῶν τοῦ Οὐάτ. Αἱ ἀπόπειραι ὅμως αὗται δὲν ἐπέτυχαν καὶ μετὰ 10 ἔτη, δηλ. τὸ 1807, Ἀμερικανός τις, ὁ Κ. Φούλτων, μετὰ κόπων πολλῶν ἔῤῥιψεν εἰς τὸν ποταμὸν Ὑδσώνιον τὸ πρῶτον ἀτμοκίνητον ἐκ τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἡ ταχυπλοΐα καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἀτμοπλόων εἰς τὰ ὁποῖα ὁ κόσμος ὅλος ὀφείλει τὴν συγκοινωνίαν του.

Ὅλα ταῦτα ἔχουσι καλῶς διὰ τὴν Ἀγγλίαν, πλὴν δὲν πρέπει νὰ νομίσῃ τις ὅτι ἡ εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Καλαὶ Γαλλία καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ἐφευρέσεως ἐκάθευδε.

Μετὰ τὸν Κ. Παπὲν διάφοροι ἄλλοι Γάλλοι ἔκαμαν ἀρκετὰς δοκιμασίας εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μηχανικοῦ τούτου, ὡς οἱ Ἄγγλοι εἰς τὴν τοῦ λοχαγοῦ

Σαββερίου, καὶ ὁ Κ. Μπερνουλλῆ (Βραβεῖον ἐπιψηφισθὲν παρὰ τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸ 1752, τόμ. 7 σχμ. 2) τὸ 1752 ἔθεσε πλαγίως εἰς τὴν πρύμνην πλοίου τινος τροχὸν μὲ κεκλιμένην πτερωτὴν μύλου διὰ νὰ κινήσῃ αὐτό.

Ὁ Κ. Πάγκτων (εἰς τὴν πραγματείαν του περὶ ἀρχιμηδείου στρόφιγγος σελ. 209) ἀναφέρει δύο πτεροφόρα τὰ ὁποῖα ἐννοεῖ νὰ θέσῃ εἰς τὸ πλευρὰ πλοίου διὰ νὰ τὸ θέσῃ εἰς κίνησιν· ὀνομάζει δὲ πτεροφόρα, μηχανὴν ἥτις συνίσταται ἀπὸ περιστροφικὸν σκεπαστὸν ἕλικα στρεφόμενον πέριξ κυλίνδρου. Ταῦτα, λέγει, δύνανται νὰ ἦναι ὁλόκληρα βυθισμένα ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἢ τοὐλάχιστον μέχρις ἄξονος. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς δίδει, ἔχει μεγίστην συγγένειαν μὲ τὴν ἰδέαν τῶν τροχῶν τῶν ἀτμοκινήτων τὰ ὁποῖα σήμερον ὑπάρχουν ἐνώπιόν μας. Πλὴν ὅ,τι ἀναγκάζει τινα νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Γαλλία εἰργάσθη καὶ προώδευσεν ἀνεξαρτήτως τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀτμοκινήτου, καὶ τὸ ὁποῖον ἐνταυτῷ εἶναι παραδοξότατον, εἶναι, ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1841 διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἔγγραφα τῶν τεχνῶν, τὰ ὁποῖατ ὁ Συμβατήριον εἶχε κατακεκλεισμένα, ἀνεκάλυψε σχέδιον πυροσκάφου καὶ ἕτερον ἀτμαμάξης τοῦ ἰδίου μηχανισμοῦ, φέροντα τὴν χρονολογίαν τοῦ 1792, τὸ ὄνομα Δάλλερ καὶ τὸν ἀριθμὸν 213 ὡς ἀνήκοντα εἰς τάξιν σχεδίων τοῦ εἰρημένου μηχανικοῦ. Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ὁ μηχανικὸς οὗτος Κ. Κ. Δάλλερ, ἢ ὁ βαρῶνος Σεγκιὲ εἰς τὸν ὁποῖον ἄλλοι τ' ἀποδίδουν, φαίνεται τὰ ἐφεῦρεν ἐπὶ τοῦ χαρτίου καὶ τὰ εἶχε καθυποβάλει εἰς τὸ Συμβατήριον, τὸ ὁποῖον, ἐπειδὴ εἶχεν ἄλλους περισπασμοὺς καὶ φροντίδας, δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὴν ἐφαρμογήν των, ἀλλὰ τὰ ἔθαψεν εἰς τὰ ἀρχεῖά του μέχρι τοῦ ἔτους 1841, ὅτε ἀνεκαλύφθησαν.

Ὁ Κ. Καστέρας τὸ 1796 (Πρακτικὰ τῆς Ἐνθαρρυντικῆς Ἑταιρίας, 1809 τόμ. 8) ἐπρότεινε νὰ διευθύνῃ ἐπὶ τοῦ ὕδατος διὰ τροχοῦ πλοῖον· ἐπὶ δὲ τῆς ἰδέας του ὁ Κ. Μ. Γκιτὼν Μορβῶ τὸ 1800 κατεσκεύασε διὰ τὸν Φούλτωνα τὸ πρῶτον πλοῖον τοῦ εἴδους τούτου, ὅπερ ὠνομάσθη Ναυτίλος, ἀπὸ χαλκὸν ἐπιμήκους ᾠοειδοῦς σχήματος, ἔχοντος τοῦ σκάφους του περίπου δύο μέτρων διάμετρον.

Τὰ Χρονικὰ τῶν Τεχνῶν καὶ τῆς Βιομηχανίας τοῦ ἔτους 1805 (τόμ. 20) ἀναφέρουν πρότασίν τινα τοῦ νὰ σύρωσι τὸν στόλον καὶ τὰ πλοῖα τῆς Βουλώνης δι' ὑποθαλασσίων τροχοπλοίων ἄντικρυ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μάλιστα ἐδοκιμάσθη τὸ σχέδιον εἰς ἓν ἢ δύο, πλὴν ἐπειδὴ δὲν ἔτυχε μεγάλης ἐπιτυχίας ἀπερρίφθη.

Ὁπωσδήποτε αἱ ἀπόπειραι καὶ ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμοπλόων ὑπῆρξαν πάντῃ ἄκαρποι, ὅθεν μόνον εἰς τὸν Ἀμερικανὸν Φούλτωνα ὀφείλεται ἡ ὡραία αὕτη ἀνακάλυψις. Τότε δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία κατεσκεύασε περίπου 7 ἀτμοκίνητα καθ' ὁμοίωσιν τῶν ἀμερικανικῶν καὶ μόνον τὸν μικρὸν τοῦτον ἀριθμὸν εἶχε μέχρι τοῦ ἔτους 1815, πλὴν τὸ 1845 τὰ ἐπολλαπλασίασεν μέχρι τοῦ 1500, καὶ σήμερον ὑπολογίζουν περισσότερα τῶν 2,000 ἀνήκοντα εἰς τὸ βρεττανικὸν ἔθνος, τὰ ὁποῖα διασχίζουν ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ ὠκεανοὺς καὶ τὰ ὁποῖα μεταφέρουν τὰς ἐπιστολὰς καὶ πραγματείας ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου.

Αἱ μηχαναὶ τῶν ἀτμοκινήτων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐφευρέσεώς των μέχρι τῆς παρούσης καὶ ἁπλοποιήσεις καὶ τελειοποιήσεις πολλὰς ἔλαβον, τὸ δὲ κρυστάλλινον παλάτιον προσφέρει ἀπέραντον σχολεῖον μηχανικῆς πρὸς τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἐπιστήμην, καταπληκτικώτατον δὲ θέαμα πρὸς τὰ πλήθη τῶν περιηγητῶν τὰ βλέποντα μόνον τὰ ἀποτελέσματα.

Αἱ βαμβακομηχαναὶ φαίνονται κατά τι ἀρχαιότεραι τῶν πυροσκάφων. Ἡ δὲ ἐφεύρεσις αὐτῶν χρονολογεῖται πρὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, δηλ. πρὸ 70 ἐτῶν πᾶν μάλλινον βαμβάκινον ἢ μεταξωτὸν ὕφασμα ἐγίνετο διὰ τῶν χειρῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1764 μέχρι τοῦ 1744 οἱ Κύριοι Hargreaves, Arkwright καὶ Κρόμπτων ἤρχισαν τὰς ἐφευρέσεις των, τὰς ὁποίας παραλαβόντες ἔπειτα οἱ Κύριοι Κέλλυ, Λάναρκ, Ῥόμπερτς, κ.τ.λ., ἔφεραν εἰς τὴν τελειοποίησιν εἰς ἣν ἀπαντῶνται εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον. Ἀλλ' ἡ τελειοποίησις αὕτη γίνεται καταφανεστέρα ὅταν ἴδῃ τις καὶ συγκρίνῃ ταύτας πρὸς μίαν παλαιάν, τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν ὁ Κ. Χάρισσων, ἥτις κατεσκευάσθη τὸ 1798.

Τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀτμοκινήτου ἀκολουθεῖ ἡ τῶν σιδηροδρόμων, ἥτις ἀποδίδεται εἰς τὸν μέγαν μηχανικὸν τῆς Ἀγγλίας Κ. Γεώργιον Στίβενσων· ἐφευρέθη δὲ τὸ 1825. Ὁ μηχανικὸς οὗτος θεωρῶν τὰ μεγάλα ἔξοδα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πραγματειῶν ἀπὸ Μάνγκεστερ εἰς Λιβερποὺλ διὰ διώρυγος, ἤνοιξε τὸν πρῶτον μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων σιδηρόδρομον.

Οἱ σιδηρόδρομοι, ὡς γνωστόν, διαιροῦνται εἰς τρία διακεκριμένα μέρη· εἰς τὴν ἀτμάμαξαν (locomotive), εἰς τὰς ἁμάξας (train ἢ convoy) καὶ εἰς τὰς σιδηρογραμμάς. Αἱ δὲ σιδηρογραμμαὶ εἶναι ἐφεύρεσις ἀρκετὰ ἀρχαία. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι τοιαύ-

τας εἰς τὰς κομητείας τοῦ Νορθουμβερλὰνδ, Δούραμ καὶ Ὑόρκσχερ διὰ νὰ μεταφέρωσι τοὺς γαιάνθρακας ἀπὸ τὰ γαιανθρακωρυχεῖά των εἰς τὰ στόμια τῶν ποταμῶν Tyne καὶ Wear. Ἡ δὲ μεταφορὰ αὕτη ἐγίνετο δι' ἁμαξῶν συρομένων ἀπὸ ἵππους καὶ κυλινδιομένων εὐκολώτερον καὶ ἐλαφρότερον ἐπὶ τῶν σιδηρῶν γραμμῶν.

Ὁ Κ. Στίβενσων λοιπὸν ἐφεῦρε τὴν ἀτμάμαξαν, ὅθεν καὶ αἱ τοῦ συστήματος τοῦ μηχανικοῦ τούτου ἀτμάμαξαι καλοῦνται ἀτμάμαξαι τοῦ Στίβενσων. Ἔκτοτε δὲ ἄρχεται ἡ κατασκευὴ τῶν σιδηροδρόμων εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν, τῶν ὁποίων ὑπολογίζουν ἤδη τὸ μῆκος εἰς περίπου 20,000 μίλια.

Τῆς Ἀγγλίας οἱ σιδηρόδρομοι τὸ 1845 εἶχον μῆκος 2,023 μιλίων, διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὁποίων ἐδαπανήθησαν 71,647,000 λίραι, δηλ. 35,070 λίραι τὸ μίλιον, καὶ εἰσεπράχθησαν τὸ ἔτος ἐκεῖνο 6,669,230 λίρας, δηλ. 3,469 λίρας τὸ μίλιον, διὸ πλεῖστοι κερδοσκόποι ἔγειναν ὑπέρπλουτοι. Τὸ 1851 τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρόμων τοῦ βασιλείου τούτου ηὔξησε κατὰ 6,928 μίλια, δι' ἃ ἐδαπανήθησαν 236,841,420 λίραι, δηλ. 35,058 λίραι τὸ μίλιον, καὶ εἰσεπράχθησαν μόνον 14,989,310 λίραι, δηλ. 2,281 κατὰ πᾶν μίλιον.

Ὁ σημερινὸς τόκος τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα καταβάλλονται διὰ τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Ἀγγλίας εἶναι μόνον 3 ἥμισυ τοῖς ἑκατὸν, ἐνῷ πρότερον ὁ εἰρημένος σιδηρόδρομος, ἤτοι ὁ μεταξὺ Λιβερποὺλ καὶ Μάνγκεστερ, διὰ 15 κατὰ συνέχειαν ἔτη ἔδιδε 10 τοῖς ἑκατὸν, οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ βασιλείου τῆς Μ. Βρεττανίας 12 τοῖς ἑκατὸν, 10 τοῖς ἑκατὸν, 8 τοῖς ἑκατὸν καὶ ἕως 5 τοῖς ἑκατὸν ὁ ἧττον συχναζόμενος.

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐζήτησαν ν' ἀντικαταστήσωσι τὸν ἀτμὸν, δηλ. τοὺς γαιάνθρακας καὶ τὸ ὕδωρ, διὰ μόνου τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ εἰς τὸ Σαὶν Ζερμαὶν τῶν Παρισίων κατεσκεύασαν μηχανὴν πληροῦσαν τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, ἥτις, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ὑπάρχει ἔτι, πλὴν τοῦ τοιούτου εἴδους αἱ μηχαναὶ δὲν ἐπέτυχον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διότι ἀπεδείχθη ὅτι καὶ δυστυχήματα συχνότερον συμβαίνουσι καὶ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς μετακομίσεως.

Ὅταν τὸ ἔδαφος δὲν ἦναι ὁριζόντειον, ἀλλ' ἀνωφερὲς ἢ κατωφερὲς, τότε μεταχειρίζονται σχοινία, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ ἑνὸς σταθμοῦ ἕλκουσι τὰς ἁμάξας δι' ἀτμοεργατῶν πρὸς τὸν ἕτερον.

Ἕτερος κλάδος ὅστις καὶ μηχανικὰς γνώσεις ἀπαιτεῖ εἶναι ἡ ναυπηγικὴ, τῆς ὁποίας ὡραιότατον θέαμα βλέπεις εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀγγλίας. Ἕκαστον τῶν ἐθνῶν τούτων ἐξέθεσε δίκροτα, φρεγάτας, κορβέτας καὶ ἀτμόπλοα εἰς μικρὰς διαστάσεις, 2 ἢ 3 μέτρων μήκους, φέροντα ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας τελειοποιήσεις διὰ νὰ κατασκευάσῃς πλοῖον ταχὺ στερεὸν καὶ οἰκονομικόν.

Εἰς τὸν κλάδον τοῦτον ἀπαντῶνται ἄγκυραι διαφόρων σχημάτων, μηχαναὶ δι' ὧν εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος δύναται ν' ἀνασύρῃ ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης βάρη 3 ἢ 4 τόνων, ἢ καὶ περισσότερον, ἱστία, ἀτμοκίνητα διαφόρων κατασκευῶν, σχέδια ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν λέμβων, πλῆθος ἀτλάντων καὶ γεωγραφικῶν ἢ κρικωτῶν σφαιρῶν.

Τὸ ὡραιότερον ὅμως πάντων εἶναι ἡ τοῦ Ναυαρχείου ἔκθεσις ὅλων σχεδὸν τῶν κυριωτέρων πλοίων τῆς γραμμῆς τῆς Ἀγγλίας, ὧν ἐξέθεσε σχεδὸν 60, εἰς μέγεθος περίπου ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου, ἐντὸς τεχνητῆς λίμνης, δηλ. τὰ φοβερὰ δίκροτα τῶν 120,115 καὶ 90 κανωνίων, ὡς τὴν Βασίλισσαν, τὸν Ἀγαμέμνονα, τὴν Ζὰν δ' Ἀρκ, τὸν Ἀγέρωχον, τὸν Ῥεϋνάρδον, τὴν Ἀλβιόνην, κτλ· πρὸς τούτοις δ' ἐξέθεσε τὰς 50 κανονίων φρεγάτας Ναγκὶν, Ἅγιον Φλορέντζον, Θέτιδα, κτλ., κορβέτας, βρίκια, κτλ., ὥστε διὰ μιᾶς βλέπεις τὸ μέγα τοῦτο πλῆθος τῶν ἀγγλικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε πρέπει νὰ καταπλεύσῃς ὅλους τοὺς ὠκεανοὺς διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ τ' ἀριθμήσῃς.

Εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον ἀνάγεται καὶ πλῆθος λυτροζώων λέμβων, τῶν ὁποίων ἐφρόντισα νὰ δώσω εἰκονογραφίας τινὰς, διὰ νὰ γίνωσι καταληπτότεραι (ἰδὲ ἀριθ. 383, 384, 385, 386, 387, 388, 391, 392).

Αἱ λίαν ἀναγκαῖαι δι' ἡμᾶς λέμβοι αὗται, οἵτινες εἴμεθα ἔθνος ναυτικὸν, κατασκευάζονται ἢ ἀπὸ ἐλαστικὸν πλῆρες ἀέρος ἢ ἀπὸ χονδρόπανον κηρωτὸν ἢ ἀπὸ γκούτα πέρκα· εἶναι δὲ κατεσκευασμέναι τοιουτοτρόπως, ὥστε δύνασαι νὰ τὰς φορέσῃς ἢ περιζωθῇς ὡς ἱμάτιον, καὶ διά τινος κώπης νὰ διευθύνεσαι πρὸς τὴν ξηράν. Ἐν αὐταῖς δὲ ὑπάρχουν ἁρμάρια μικρὰ διὰ ζωοτροφίας ἢ ἐνδύματα καὶ τινὲς αὐτῶν οὖσαι κατεσκευασμέναι ἀπὸ γκούτα-πέρκα ἔχουν 30 ποδῶν μῆκος, 3 πλάτος καὶ 3 βάθος, ὥστε δύνανται νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν 30 ἀνθρώπων (ἰδὲ ἀριθ. 382, 390).

Ἐνταῦθα πρέπει ν' ἀναφέρω καὶ τὴν μετακομιστὴν οἰκίαν τοῦ ἐν Λονδίνῳ Κ. Ἀνδρέου Hytock, ἥτις κατασκευάζεται ἀπὸ γαλβανισμένον σίδηρον διὰ τοὺς ἀποδημοῦντας εἰς ξένους τόπους. Εἶναι δὲ διπλωτὴ καὶ τιθεμένη εἰς κιβώτια, δὲν ζυγίζει περισσότερον τοῦ ἡμίσεως τόνου, καὶ ἀπαιτοῦνται δύο ἄνθρωποι διὰ νὰ τὴν ἐκτυλίσωσι καὶ ἀνεγείρωσιν. Ἡ οἰκία αὕτη συνακολουθεῖται καὶ ἀπὸ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου ἐπιπλά της.

Ὁ Κ. Κλήμης Δέννιγκτων ἐξέθεσεν εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ἀμερικῆς μικροποιημένην μίαν τῶν πλευστῶν ἐκκλησιῶν τοῦ λιμένος τῆς Φιλανδρίας. Τὸ σχῆμα αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ πλατεῖα μεγάλη λέμβος εἰς τὸ κατάστρωμα τῆς ὁποίας ὑψοῦται ἐκκλησία τελειοτάτη ὡς τῆς ξηρᾶς, μὲ τὰ κωδωνοστάσια τῆς γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκ ξύλου, πλὴν χρωματισμένα καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὸ χρῶμα τῶν λίθων. Ἡ δὲ πλευστὴ αὕτη ἐκκλησία εἶναι διὰ τοὺς ναύτας, δηλ. περιφέρεται πλησίου τῶν πλοίων καὶ λαμβάνει ὅλους τοὺς ναύτας, οἵτινες ἀκούουν τὴν λειτουργίαν.

Αἱ ἅμαξαι, τὰ ὀχήματα, οἱ δίφροι, κτλ. εἶναι σήμερον μᾶλλον τῆς πολυτελείας καὶ τῆς ἐπιδείξεως ἀντικείμενα ἢ τοῦ πολέμου. Σήμερον ὁ διατηρῶν ὄχημα εἰς τὴν Εὐρώπην εἶναι διὰ μιᾶς ἀνώτερος τοῦ μὴ δυναμένου νὰ διατηρήσῃ αὐτό. Καὶ εἰς τὰ εἴδη δὲ ταῦτα ἔδωκαν ὅλην ἐκείνην τὴν μαλθακότητα τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ Συβαριτικὴ κλίνη, δηλ. κατεσκεύασαν τὰς στρωμνάς της ἀπὸ ἁπαλὸν δέρμα ἢ μεταξωτὸν ὕφασμα μὲ βυθιστικὰ ἐλατήρια, τὸ σῶμα τῆς ἁμάξης σχεδὸν ἐναέριον εἰς ἐλατήρια πετακτά, ἔθεσαν ἐμπρὸς ἕνα ἡνίοχον καὶ ἕνα παραιβάτην, ὄπισθεν δύο ὑπηρέτας χρυσοενδεδυμένους καὶ κρατοῦντας ῥαβδία, ἐπὶ τῆς θυρίδος τῆς ἀναβάθρας τοῦ σχήματος ἔγραψεν ἕκαστος ἓν σῆμα καὶ τέλος ὁ κατυφὲς, τὸ μεταξωτὸν, τὰ ὁλοσηρικὰ, τὰ κεντήματα, ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος καὶ τὰ κάτοπτρα στολίζουσι τοῦ βαθυπλούτου ἢ εὐγενοῦς τιτλούχου τὴν ἅμαξαν.

Αἱ τῶν ἀρχαίων ἅμαξαι ἦσαν μᾶλλον στρατιωτικαὶ, δίτροχοι ἢ τετράκυκλοι, μορφῆς κομψοτάτης, καὶ αἱ πλεῖσται σχήματος ἀνοικτῆς κογχύλης, ἐσύροντο δὲ ἀπὸ δύο ἢ τέσσαρας ἵππους· ἂν δὲ πλησιάσῃ τις τὰς τῆς μυθολογίας, θέλει τὰς εὕρει ὑπὸ μορφὴν ἔτι κομψοτέραν καὶ ἐπιδεικτικωτέραν, διότι κατασκευασταί των ἦσαν οἱ Ποιηταὶ καὶ οὗτοι ἀντὶ ἵππων ἔζευξαν εἰς αὐτοὺς λέοντας, τίγρεις, περιστερὰς, γλαῦκας, ὄρνεα, κτλ. διὰ νὰ τὰς σύρωσιν.

Ἡ Ἀγγλία ἤνοιξεν ὁλόκληρον δωμάτιον ὀχημάτων ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, ἄξιον τῶν λοιπῶν ἐκθεμάτων της, ὅπερ χαίρει τὰ πρωτεῖα εἴς τε τὴν τελειοποίησιν καὶ στερεότητα. Ἡ Γαλλία ἐξέθεσεν ὀλίγα τινα ἀρκετὰ κομψὰ, ἀλλὰ κατώτερα ἀναμφιβόλως τῶν ἀγγλικῶν. Εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι μία ἢ δύο ἅμαξαι, αἵτινες εἶναι αἱ μόναι παραπλησιάζουσαι τὰς τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη μόνον ὀλίγα τινα δίτροχα ἢ τετράκυκλα ὀχήματα ἀπαντῶνται σποράδην, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως δὲν δύναταί τις νὰ συλλάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἁμαξοποιΐας αὐτῶν.

Ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀρκετὴ διαφορὰ εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἁμάξης τοῦ συρμοῦ τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος, οὐδεμία ὅμως ἀμφιβολία ὅτι ἡ σημερινὴ ἁμαξοποΐα ἐβάδισεν εἰς τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας.

Ἓν ἀρχαῖον ἅρμα περιεῖχεν, ὡς καὶ σήμερον, τὰ ἑπόμενα, δηλ. τὸν ἄντυχα (rim ἀγγλιστὶ), τὸν ἄξονα (axles), τὸν ὁποῖον ἤλειφον μὲ ἔλαιον ἢ λίπος, τοὺς τροχοὺς ἢ κύκλα, τοὺς ἐμβόλους, δηλ. τὰς μικρὰς ἐκείνας περόνας τὰς ὁποίας ἔθετον εἰς τὰ ἀκραξόνια διὰ νὰ μὴ ἐξέρχεται τοῦ ἄξονος ὁ τροχός. Οἱ τροχοὶ ἢ τὰ κύκλα ἐδιαιροῦντο εἰς τὴν πλήμνην (Ὅμηρ. Ἰλ. 5ον 726), δηλ. τὸ κέντρον τοῦ τροχοῦ ἐξ οὗ ἀνεχώρουν αἱ ἀκτῖνές του ἢ κνῆμαί του, καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο περικυκλωμένον διὰ σιδηρᾶς ταινίας, πρὸς περισσοτέραν στερεότητα, ὀνομαζομένης πλημνόδετον. Ἴτυς (ἀγγλ. felly, γαλλ. jantes) ὠνομάζετο ἡ περιφέρεια τοῦ τροχοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ἔληγον αἱ ἀκτῖνες, ἥτις ἦτο κατεσκευασμένη ἀπὸ ἐλαστικὸν καὶ λυγυρὸν ξύλον ὡς τῆς ἀγρίας συκῆς ἢ ἀπὸ τεμάχια ξύλων καλούμενα ἀψῖδες, ὄντα συνδεδεμένα διὰ σιδηροῦ ἐλάσματος (λάμας), ὡς καὶ σήμερον.

Ῥυμὸς ὠνομάζετο τὸ ξύλον εἰς τὸ ὁποῖον ζεύγονται οἱ ἵπποι, καὶ ἀκροῤῥύμιον ἢ ἄκρα τούτου ὅπου διεπεράτο ἓν ἔμβολον ἢ ἡ ἅλυσις δι' ἧς συζεύγονται οἱ ἵπποι. Ἓν ζεῦγος ἵππων ἐκαλεῖτο δίζυγες ἵπποι, ἂν δ' ἐπρόσθετες καὶ ἕνα τρίτον ὁ τρίτος ἐκαλεῖτο παρήορος.

Τὸ δίτροχον καὶ τὸ διὰ δύο ἀνθρώπους ἁμάξιον ὠνομάζετο δίφρος, ὁ κρατῶν τας ἡνίας ὠνομάζετο ἡνίοχος, ἐνῷ ὁ συνέταιρός του παραιβάτης, τὰ καθίσματα τῆς ἁμάξης ἢ μᾶλλον αἱ στρωμναὶ ἐκαλοῦντο ἐνεύναια.

Ὑπὸ τὰς λέξεις ἅρμα, ἅμαξα, ἁρμάμαξα καὶ λαμπήνη ἐνόουν σχεδὸν ὅλα τὰ μὲ τέσσαρας τροχοὺς ἁμάξια τὰ ὁποῖα ἦσαν κεκαλυμμένα μὲ καμάρας, ὡς ἔλεγον, καὶ τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο ἢ δι' ὁδοιπορίας, ἢ διὰ μεταφορὰν οἰκογενειῶν ἢ, διὰ ἐπίδειξιν.

Ὑπὸ τὴν λέξιν κάναθρον ὠνόμαζαν τὰ ὀχήματα ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὸ ἄνω μέρος ἦτο πλεκτὸν μὲ ψίαθον, ὡς καὶ τὰ σημερινὰ (Ξενοφ. Ἀγησ. Η'. 7, Πλουταρχ. εἰς Ἀγησ. 19).

Εἰς τὴν Περσίαν ἡ ἁρμάμαξα ἦτο εἰς μεγίστην πολυτέλειαν καὶ ἀμφίβολον ἂν τῶν σημερινῶν ἡγεμόνων αἱ χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἅμαξαι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰς τῶν Δαρείων, Ξερξῶν καὶ λοιπῶν μεγάλων βασιλέων τῆς Περσίας.

Αἱ ἴδιαι αὗται ἁρμάμαξαι μετεβάλλοντο εἰς τὰς δρεπανηφόρους, δηλ. ἔθετον εἰς τὰ πλευρά των δρέπανα, καὶ συρόμεναι κατὰ τάγματος στρατιωτῶν ἀπὸ ὁρμητικοὺς ἵππους τὸ κατέκοπτον. Τὴν ἐφεύ-

ρεσιν ταύτην ἄλλοι μὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν νεώτερον Κῦρον, ἄλλοι δὲ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς τὸν Νῖνον, ὅπερ καὶ πιθανώτερον.

Ὡς παράδειγμα τῆς πολυτελείας, ἐλαφρότητος καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἁμαξοποιΐας εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ λάβῃ τὰς ἁμάξας τῶν θριάμβων ἢ τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὰς τῶν ἡρώων τῆς Τρῳάδος, τῶν ἐκφορῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἢ τέλος τὰς πλουσίας τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης.

Ὁ Αἰλιανὸς (V. H. XII. 64) λέγει ὅτι διὰ νὰ μεταφέρωσι τὸν νεκρὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ Βαβυλῶνα εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατεσκεύασαν μεγαλοπρεπεστάτην ἁρμάμαξαν χρυσῆν, ἀργυρελεφαντίνην, καὶ ἐζωγραφημένην, ἡ τελειποίησις τῆς ὁποίας κατηνασχόλησε δύο καὶ ἐπέκεινα ἔτη τοὺς κατασκευαστάς. Αἱ ἁρμάμαξαι τοῦ κρυσταλλίνου παλάτιου νομίζω ὅτι δὲν σφάλλω πολὺ ἂν εἴπω ὅτι ὡμοίαζον τὰς Carpentum, Carruca καὶ Rheda τῶν Ῥωμαίων, τὰς ὁποίας κατ' αρχὰς οἱ αὐτοκράτορες μετεχειρίζοντο μ' ἁπλότητα, ἔπειτα δὲ ἐκαλλώπισαν καὶ ἔφεραν εἰς τὸν μεγαλήτερον βαθμὸν τῆς πολυτελείας κατασκευάζοντες αὐτὰς ἀπὸ ἄργυρον καὶ ἐλέφαντα.

Ἂν θελήσῃ τις να εὕρῃ περισσοτέραν πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν εἰς τὰς ἁμάξας τῆς ἀρχαιότητος, διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἦσαν ὑποδεέστεραι τῶν σημερινῶν, τρέπει νὰ τὰς ζητήσῃ εἰς τοὺς θριάμβους τοῦ Παύλου Αἰμιλίου, τοῦ Αὐρηλιανοῦ, Βεσπεσιανοῦ, κ.τ.λ., ἢ εἰς τοὺς νεωτέρους ἔτι χρόνους τῶν Βελισαρίων, ὅτε ἡ πολυτέλεια τῆς Ἰταλίας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ ἓν δὲ μόνον δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀνωτέρας τὰς σημερινὰς ἁμάξας, ὅτι εὗρον τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα δὲν τινάσουν πολὺ τὸ σῶμα, καὶ ὑπάρχει περισσοτέρα ἀνάπαυσις.

Εἰς τοὺς ἀριθ. 161 καὶ 162 δίδομεν τὰ σχέδια δύο ὀχημάτων ἐναερίων σχεδόν εἰς τὴν ἐλαφρότητα, πολὺ δὲ διαρκῆ. Τὸ τοῦ ἀριθ. 161 ἐκθετόμενον ἀπὸ τὸν Κύριον Jones τῶν Βρυξελλῶν ἐπονομάζεται φαεθόντειος δίφρος (cab-phaeton) καὶ εἶναι τελειότατον διὰ τὸν σκοπόν του. Τὸ τοῦ 162 εἶναι τῶν Κυρίων Hallmarke καὶ Aldebert τοῦ Λονδίνου, καὶ δὲν εἶναι διόλου κατώτερον τοῦ Βελγικοῦ. Εἰς τὸν ἀριθ. 37 ἐπίσης δίδομεν τὸ σχέδιον μιᾶς ἁμάξης τοῦ Κυρίου Kesterton ἐπικαλουμένης Ἀμέμπτου, διότι εἶναι διὰ δύο σκοποὺς, καὶ κλειστὴ καὶ ἀνοικτὴ, δηλ. διὰ μηχανισμῶν ὅτε βρέχει εἶναι κλειστὴ, καὶ ὅτε πάλιν ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς χρησιμεύει ὡς φαεθόντειον.

XXI.

Τουρκία.

Πρὶν γίνῃ ἡ Παγκόσμιος Ἔκθεσις, ὅτε μυρίαι ἐξεφέροντο γνῶμαι περὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν τεχνῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἕκαστος ἐπροσδόκα, ὅτι ἡ Τουρκία, αἱ Ἰνδίαι καὶ ἡ Κίνα ἤθελον ἐπισύρει μὲ τὰ ἐργόχειρά των τὴν περιέργειαν τῶν Εὐρωπαίων μᾶλλον παρὰ τὰ ἴδια ἔργα των. Ἕκαστος τῶν κατοίκων τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης, ὅστις δὲν ἐδυνήθη νὰ περιηγηθῇ τὰς χώρας ταύτας, ὅστις ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαιοτάτων τούτων μερῶν ἐφαντάζετο τὸν ὁρίζοντα, τὰ ὄρη, τὰς θαλάσσας καὶ τὴν φύσιν των μὲ χρώματα γλυκύτερα καὶ ἰδανικώτερα, ἕκαστος, λέγω, ὅστις, ἐπεπόθει νὰ περιηγηθῇ καὶ ἴδῃ τὰς χώρας ταύτας μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην μεθ' ἧς καὶ ἡμεῖς νὰ ἴδωμεν τοὺς σοφοὺς Παρισίους καὶ τὸ θαυματουργὸν Λονδῖνον, πρὸς τὰς χώρας ταύτας, ὅτε κατὰ πρῶτον εἰσήρχετο εἰς τὸ κρυστάλινον παλάτιον, διεύθυνε τὸ βῆμά του, εἰς τὰς χώρας ταύτας ὅπου τόσα μεγάλα συμβάντα ἔλαβον χώραν, ἐκ τῶν ὁποίων οὗτος ἔγεινεν Εὐρωπαῖος, ἦλθε νὰ ζητήσῃ τὴν διαφορὰν ἐκείνην τῆς φυσεως, τὴν ὁποίαν τόσον ζωηρῶς ἐφαντάζετο, ἦλθε νὰ ζητήσῃ ἑτέραν φιλοκαλίαν ἀντὶ τῆς ἰδικῆς του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπηύδησε, τὴν ἰδίαν μὲν τέχνην, πλὴν ὑπὸ ἄλλο ἔνδυμα, ὑπὸ ἄλλην κατασκευὴν, καὶ ἐνταῦθα ἔτρεξε διὰ νὰ σπουδάσῃ ἐκ τῶν ἐργοχείρων καὶ φυσικῶν προϊόντων ὁποία ἡ φύσις, ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις σήμερον τὰς κατοικεῖ. Αἱ δὲ ἐκθέσεις τῶν μεγάλων τούτων τοῦ κόσμου κρατῶν μὲ τοιαύτην ἀνεπτύχθησαν ἐθνικότητα, ὥστε πραγματικῶς ὁ Εὐρωπαῖος ἐξερχόμενος τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου δύναται χαροποιῶς νὰ λέγῃ. Εἶδον, ἐσπούδασα ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολήν.

Τῳόντι, ὅταν διατρέξῃς τὸ παράδοξον καὶ ξενοτρόπως συσκευασμένον δωμάτιον τῆς Κίνας, ἐκ τῆς ἀλλοκότου τέχνης του καὶ ἐκ τῶν περιέργων καὶ σπανίων αὐτοῦ προϊόντων, ἀναγνωρίζεις τὸν μεμονωμένον, ξενότροπον, πλὴν εἰρηνικὸν καὶ ἐφευρετικὸν λαὸν τῆς μεγάλης τοῦ Κομφικίου πατρίδος· ὅταν περιπατῇς εἰς τὰ χρυσᾶ καὶ ἀδαμαντοῦχα δωμάτια τῶν Ἰνδιῶν ἐνθυμεῖσαι τὰ πλούτη, τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν τέχνην τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς ἐπηρεαζομένην ὀλίγον μόνον ἀπὸ τὰς ὀρέξεις καὶ

ἀρεσκείας τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς ὑπὸ τῆς ὁποίας τὸν ζυγὸν διατελεῖ· ὅταν πατήσῃς τὸν πόδα εἰς τὰ δωμάτια τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατατέρπεσαι βλέπων τὸ πλῆθος τῶν προϊόντων καὶ τεχνουργημάτων τῆς εὐρυχώρου ταύτης μοναρχίας, τακτοποιημένης εὐρωπαϊκώτατα. Ἡ Τουρκία καὶ ἡ Αἴγυπτος μὲ τὸ φυσικὸν καὶ ἐθνικὸν αὐτῶν ἔνδυμα εἰσελθοῦσαι, συμμορφωθεῖσαι ὅμως μὲ τὴν ἐθιμοταξίαν τοῦ τόπου οὐ μόνον ἀρκετὸν κρότον ἔκαμαν, ἀλλὰ καὶ ἤλλαξαν πολλὰς κακὰς περὶ αὐτῶν γνώμας. Ὅταν ῥίψετε τὸ βλέμμα εἰς τόσα ἐξευγενισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰ ὁποῖα ἤλπιζέ τις καὶ ἀφθονίαν τέχνης καὶ ἀφθονίαν φύσεως νὰ ἴδῃ καὶ ὅμως οὐδὲν εἶδε, πρέπει ν' ἀποδώσετε τὴν ἔλλειψίν των εἰς μόνην τὴν αἰτίαν, ὅτι δὲν ἐνόησαν τὸν σκοπὸν τοῦ μεγάλου τούτου ἀγγλικοῦ κατορθώματος. Ἡ Τουρκία λοιπὸν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐθεώρουν ἱκανὴν νὰ εἰσέλθῃ μὲ τόσην πομπὴν καὶ ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα, ἡ Τουρκία ἐγκαθιδρύσθη εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μακρὰν μὲν τῆς Γαλλίας καὶ Αὐστρίας, μακρύτερα δὲ τῆς γείτονός της Ῥωσσίας, συσφίγγουσα μόνον τὴν χεῖρα τῆς Ἑλλάδος, μεθ' ἧς καὶ θρησκευτικῶς εἶναι συνδεδεμένη, ἄντικρυ ἐγκαθιδρύσθη τῆς Κίνας, ἄντικρυ τῶν Ἰνδιῶν, ἄντικρυ τοῦ κρυσταλλίνου πίδακος, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ γλυκύτατα χρώματα ἐπενθυμεῖται τοὺς γλαφυροὺς οὐρανούς της, οὐ μόνον καθ' ὅλον τὸν σκοπὸν τῆς ἐκθέσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀφθονίαν περισσοτέραν, ὥστε πολλοὶ ἴσως τὴν κατηγόρησαν ὅτι ἔφερεν ἀπὸ πᾶν εἶδος περισσότερα παρ' ὅ,τι ἔπρεπε νὰ φέρῃ. Ἡ Τουρκία ἐννόησεν ὅτι ὅστις ἀποκτήσει ὑπόληψιν ἐντὸς τοῦ παλατίου τούτου, ἀποκτᾷ ὑπόληψιν αἰώνιον. Ἐννόησεν ὅτι ἐκ τῶν ἐπισκεφθησομένων τὸ παλάτιον τοῦτο ὀλίγοι θέλουν ἐξετάσει τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονὴν, πλὴν οἱ πλεῖστοι θέλουν θαυμάσει τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἀφθονίαν, ὥστε πλεῖστα ἐξέθεσε διὰ νὰ κορέσῃ τὴν ὅρασιν τῶν πολλῶν καὶ τέχνην ἀρκετὴν διὰ τὴν τῶν ὀλίγων. Ὅταν κάμῃς τὰς μικρὰς ταύτας παρατηρήσεις θέλεις συγχαρῆ τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ὡς τὸ μόνον ἔθνος τὸ ἀντιπροσωπεῦσαν τὴν Ἀνατολὴν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ εὐρωπαϊσμοῦ. Ἡ βιομηχανία τῆς Τουρκίας, ἡ φύσις καὶ αἱ τέχναι αὐτῆς εἶναι, Κύριοι, ἐθνικαί. Πᾶν ὅ,τι τὸ κράτος τοῦτο ἔχει, ἐξ ἡμῶν τὸ ἔλαβεν, ὅθεν ἔχομεν καὶ μέρος καὶ συμφέρον νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Δὲν πρέπει ἀπὸ τυφλὴν ζηλίαν ἢ μῖσος νὰ παραμορφόνωμεν αὐτὴν, καὶ πᾶς ἔπαινος, τὸν ὁποῖον σήμερον αὕτη λαμβάνει ἀπὸ τὸν σοφὸν Εὐρωπαῖον, εἶναι ἔπαινος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γραικὸς πρέπει νὰ σεμνύνεται ἐπίσης, ἔπαινος τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ συμμερίζεται μὲ τὸ αὐτὸ δικαίωμα μὲ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ὀθωμανὸς, διότι ἂν ταῦτα τὰ ἐκθέματα τῆς Τουρκίας εἶναι κατεσκευασμένα ἀπὸ χεῖρας ὀθωμανικὰς, ἐκεῖνα εἶναι ἀπὸ γραικικάς.

Ἐν ὀλίγοις λόγοις ἀμφότεροι σήμερον φαίνονται τέκνα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἡ δὲ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις τρανώτατα ἀποδεικνύει αὐτὸ, διότι οὐδεμίαν πλέον ἐπὶ τῶν τέκνων τούτων διάκρισιν κάμνει, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ τιμᾷ καὶ ἀνταμείβει ἀναλόγως τῶν ἐκδουλεύσεων καὶ τῆς ἱκανότητος των. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀπεδείχθη ἀναντίῤῥητος, ἀφοῦ καὶ ἡ γνώμη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου καὶ ἡ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ὑπὸ τοιοῦτον ὄμμα ἔφθασε νὰ θεωρῇ σήμερον τὰ πράγματα.

Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ἔμβω εἰς περιγραφὴν τῶν ἐκθεμάτων τοῦ ἔθνους τούτου, διότι ὅλοι τὰ γνωρίζομεν ἐκ τοῦ πλησίον, πλὴν ὀνομαστικῶς ἂς διατρέξωμεν τὰ δωμάτιά της διὰ νὰ ἴδητε ὅτι οὐδὲν σχεδὸν δὲν παρέλειψε· τοῦτο δὲ μόνον δύναται νὰ παρατηρήσῃ τις πάλιν, ὅτι τεχνουργήματα ἐξέθεσε περισσότερα παρ' ὅ,τι ἔπρεπεν, ὅπερ συνέβη καὶ εἰς τὴν Τούνιδα, ἥτις ἐξέθεσεν ὁλόκληρον Παζάριον δερματίνων σανδαλίων (τζαρουχίων), ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ σανδαλώσῃ ὁλόκληρον σύνταγμα ἀκροβολιστῶν (ἰδὲ ἀριθ. 169).

Ἡ Γαλλία εἶναι ἡ μόνη τὴν ὁποίαν ἐθαύμασα ἐντὸς τοῦ παλατίου τῆς Ἐκθέσεως διὰ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸν φιλοκαλῆ ῥυθμὸν ἅτινα ἐφύλαξεν εἰς τὴν κατάταξιν τῶν τεχνουργημάτων της. Ταύτην πάντοτε ἐξωμοίωσα μὲ ὡραίαν τοῦ συρμοῦ Κυρίαν ἐνδεδυμένην μὲ τοιαύτην φιλαρέσκειαν τὴν ὁποίαν καὶ ὁ πλέον ἀδιάφορος καὶ ἀπειρόκαλος ἄνθρωπος ἤθελε παρατηρήσει καὶ θαυμάσει. Ἡ Τουρκία, διὰ νὰ μὴ περιπέσω εἰς παχυλὰς εὐφημίας, ὡς ὡραία Σουλτάνα διὰ τὸν Εὐρωπαῖον εἶναι ὅ, τι ἡ Γαλλία διὰ τὸν κάτοικον τῆς Ἀνατολῆς.

Περιπατῶν εἰς τὰ δωμάτια τῶν φυσικῶν προϊόντων της ἀπαντᾷς τάξιν ὁποίαν τὸ τακτικώτερον φαρμακοπωλεῖον δὲν ἔχει. Ἅπαντα ἦλθον ἐν ἀφθονίᾳ, ἐξετέθησαν εἰς κυλινδρικοὺς διαφανεῖς ὑάλους ποιότης μὲ ποιότητα, εἰς ἱεραρχίαν ἀξίαν τῆς μεθοδικωτέρας ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ τεχνικωτέρου λεξικοῦ. Ἰδοὺ λ. χ. εἰς τὴν πρώτην σειρὰν αἱ σταφίδες τῆς Σμύρνης, τοῦ Ἀϊδινίου, τοῦ Τσεσμὲ, τῆς Χίου, τῆς Δαμασκοῦ Τριπόλεως, κτλ., εἰς τὴν δευτέραν τὰ λεπτοκάρυα τῆς Τραπεζοῦντος, τὰ κάρυα τοῦ Ἀϊδινίου καὶ τῆς Δαμασκοῦ, τὰ βαλανίδια τῆς Προύσης καὶ τοῦ Κοτυαίου, εἰς τὴν τρίτην τὰ σμήγματα (σαπούνια) τῆς Τριπόλεως καὶ τοῦ Ἰκονίου, ἡ ἀλόη

καὶ τὸ σαλέπιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διάφοροι ῥίζαι τῆς Προύσης, κ.τ.λ., εἰς τὴν τετάρτην τὰ δαμάσκηνα τῆς Δαμασκοῦ, οἱ φοίνικες τῆς Αἰγύπτου, τὰ κεράσια τῆς Κύπρου, τὰ σῦκα τῆς Σμύρνης, κ.τ.λ., εἰς τὴν πέμπτην ἡ μαστίχη τῆς Χίου, τὸ κόμμι τῆς Αἰγύπτου, ἡ τερεβίνθη τῆς Βλαχίας, αἱ κανθαρίδες καὶ οἱ κυδωνόσποροι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ψαρόκολλα καὶ ἡ τραγακάνθη τῆς Δαμασκοῦ, ἡ μέλαινα καὶ λευκὴ γούτα-πέρκα τοῦ Ἰκονίου, τὰ πολυειδῆ ἐρυθρόδανα (ῥιζάρια) τῆς Σμύρνης, οἱ κίτρινοι καρποὶ τοῦ Ἰκονίου, τῆς Καισαρείας καὶ Βλαχίας, εἰς τὴν ἕκτην τὸ ἔλαιον τῆς Προύσης, τῆς Δαμασκοῦ καὶ τῆς Κρήτης, τὸ σησαμέλαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἔλαιον τῆς σαβίνης τῆς Προύσης, τὸ πορτοκαλλέλαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἀνθόνερον καὶ ῥιγανόνερον τῆς Σμύρνης, εἰς τὴν ἑβδόμην τεσσαράκοντα δείγματα σίτου, ἀπὸ τῆς κατωτέρας μέχρι τῆς ἀνωτέρας ποιότητος, δώδεκα εἴδη κυάμων, δώδεκα εἴδη φασουλίων, εἴκοσιν ἀραβοσίτου, ἓξ ὀρυζίου, εἰκοσιεπτὰ κριθῆς, ἓξ καναβουρίου, δώδεκα λιναροσπόρου δεκαὲξ κέγχρου, ἐννέα ῥεβίνθων, κουκουναρίων καὶ καφὲ, εἰς τὴν ὀγδόην δεκατρία εἴδη γῆς διὰ τὴν πηλοποιΐαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν εἶδος τοῦ Ἀϊδινίου εἶναι κάλλιστον διὰ τὴν φαγεντικὴν γῆν, πέντε εἴδη νιτρικῆς γῆς, διάφορα ἅλατα, ὁ βάμβαξ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἐρζερούμ, ξύλα διάφορα καὶ πλεῖστα ἔτι ὀρυκτὰ τῶν ὁποίων περιττὴ ἡ ἐπαρίθμησις ὡς γνωστὰ τοῖς πᾶσιν.

Ἡ φύσις ὡμίλησεν ἀρκούντως ἄχρι τοῦδε περὶ Τουρκίας, ἂς ἐρωτήσωμεν ὀλίγον ἤδη καὶ τὴν τέχνην.

Ἐκτὸς τῶν ξυλίνων καὶ ὀστεΐνων μαχαιροπερόνων, κτενίων, κουταλίων, ὀδοντογλυφίδων, κτλ., τὰ ὁποῖα ἐξέθεσεν ἡ γυνὴ τοῦ ἐν Σόφιᾳ Σουλεϊμὰν Νταΐογλου, ἢ τῶν κομβολογίων, σταυρῶν καὶ ἱερατικῶν βακτηριῶν (πατεριτσῶν) τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐργασίας λεπτοτάτης, ἐκτὸς τοῦ ἀξιολόγου καὶ ἀξιεπαίνου χαρτίου τοῦ ἐν Σμύρνῃ χαρτοποιείου, δι' ὃ ἡ οἰκογένεια Δούζογλου ἀπαθανατίσθη, ἐκτὸς τῶν μεταξίων τῆς Προύσης τῶν Ἀδελφῶν Βιλιτζέξῆ, τῶν τοῦ ὄρους Λιβάνου τοῦ Σουλεϊμὰν ἢ τῶν πολυειδῶν τῆς Συρίας, ἐκτὸς τῶν δερμάτων τῆς Μολδαυΐας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ῥόδου, τῶν δερμάτων τῶν παρδάλεων καὶ ἄλλων ἀγρίων θηρίων, ἐκτὸς πλείστων πλεκτῶν πραγμάτων, δηλ. φορμίων, ζεμπιλῶν, καὶ ταπήτων, τὰ κεντητὰ καὶ ποικιλτὰ ὑφάσματα τῆς Τουρκίας, κλάδου μὲν τῆς ἰνδικῆς τέχνης, πλὴν διάφορα, ἤρεσαν, ἐθαυμάσθησαν καὶ κατετάχθησαν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν εἰς ἣν καὶ τὰ καλλίτερα τῶν Εὐρωπαίων.

Τὰ σελιμιὲ λ.χ. τοῦ Κ. Γκΐουλεσζόγλου, τὰ ποικιλτὰ καλύμματα τῶν τραπεζῶν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σερὶφ-ἀγᾶ, ὄντα κατειργασμένα μὲ πολωνικὸν τρόπον, δηλ. μὲ τάργανα ἐξηπλωμένα ὡς κλαδία καὶ ἄνθη, τοῦ ἰδίου τὰ μεταξοβαμβάκινα ζωνάρια ἀπὸ χρυσοῦν τι κηρωτὸν ὕφασμα (μουσαμᾶ), καλούμενα Ἀβδὲστ-φουτὰχ, τὰ λεπτότατα καὶ διαφανῆ ὑποκάμισα τοῦ Ἀϊδινίου, τῆς Νίσσης, Σμύρνης, Προύσης, Ἀδριανουπόλεως, Σκόδρας, Μολδαυΐας καὶ Κρήτης, τὰ ἀσχλαμιὰ τῆς Κρήτης, τὰ πεμπεζὰρ τῆς Κύπρου καὶ Κωνσταντινουπόλεως καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς διαρκείας τῆς πανηγύρεως ταύτης ἦσαν ἀντικείμενα θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνων τῶν μᾶλλον σημαντικῶν Κυριῶν τῆς Εὐρώπης. Ἂν δὲ ἀπὸ τὰ ἁπλῆς ἐργασίας ἔργα ταῦτα μεταβῇς εἰς τὰ ἐκ βατίστας μουσελίνια μὲ χρυσᾶ καὶ κυανοπράσινα ἰτέας φύλλα, κεντήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Σοφιανόγλου, ἂν μεταβῇς εἰς τοὺς καταχρύσους πεσσανδὲ τοῦ Κ. Γκιουλμεσζογλου, εἰς τὰ ἐκ μαλλοῦ αἰγὸς καὶ μὲ χρυσᾶ κεντήματα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Χατζῆ Μιχάλη, ἢ τὰ βαρύτερα ἔτι διὰ τὸν χρυσόν των τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Τουγσούζογλου, ὅταν ῥίψῃς τὸ βλέμμα ἐπὶ ἐσθῆτος ἀπὸ λεπτότατον ἑανὸν, μὲ μεταξωτὰ καὶ διάχρυσα κεντήματα, ἀφελεστάτης ἐργασίας καὶ τῆς πλέον παρισινῆς φιλοκαλίας, τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν ὁ Κ. Σοφιανόγλους, ἐσθῆτα, ἥτις ἀναμφιβόλως ἂν κατετάσσετο εἰς τὰ λουγδουνικὰ δωμάτια ἤθελε καὶ πολὺ διαπρέψει καὶ λίαν ὁμοία τῆς γαλλικῆς τέχνης εἶσθαι, ὅταν εἰς ταύτην, λέγω, ῥίψῃς τὸ βλέμμα ἢ εἰς τοὺς τσεβρέδες καὶ τὰ λοιπὰ κεντήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ Κ. Βαλζίκογλου ἐξ Ἀϊδινίου καὶ Σμύρνης, τότε ἀνευρίσκεις εἰς τὴν γείτονα Τουρκίαν τὴν ἀρχαίαν μας ἐκείνην τέχνην τῶν χειρῶν, ἥτις μετὰ τοιαύτας καὶ τοσαύτας τρικυμίας διασώζεται ἔτι, καὶ ἥτις διὰ τῶν μηχανῶν τῶν κατοίκων τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς σκεπτικῆς καὶ ἀκυμάντου φαντασίας, καὶ διὰ τοῦ φλεγματικοῦ καὶ μιμητικοῦ χαρακτῆρος τῶν ὑπερβορείων τούτων ἐθνῶν, τοσούτῳ ἠλλοιώθη, τοσούτῳ παρεμορφώθη καὶ διάφορος κατέστη.

Πλὴν ἂν τὰ παραδείγματα ταῦτα δὲν ἀρκοῦν νὰ στερεώσωσι καὶ παγιώσωσι τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἡ ὄλβιος Τουρκία ἐκέρδισεν ἐνταῦθα, παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνῶσται νὰ πορευθῶσιν ἐκεῖ ὅπου ὁ κόσμος συσσωρεύεται περισσότερον, δηλ. εἰς τὰ ἐπὶ καζιμιρίων χρυσᾶ κεντήματα καὶ πολύχροα κλαδία ἐπὶ γῆς πρασίνου τῆς θυγατρὸς τοῦ Σοφιανόγλου, τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τοσοῦτον ἐπλησίασε τὴν ἀνατολικὴν

τέχνην μὲ τὴν εὐρωπαϊκήν, εἰς τὰ ἐξ ἀργυροῦ ἐλάσματος ζάρφια, τὰ περιθώρια κατόπτρων, τὰ μικρὰ ὅπλα καὶ ἄλλα σκεύη τοῦ Ἰκονίου, τῶν Βιτωλίων, τῆς Νίσσης, τῆς Βηρυτοῦ καὶ τῆς Μαγνησίας, ὁμοιάζοντα ὀλίγον κατὰ τὴν ἐργασίαν μετὰ τῆς Σαρδηνίας καὶ Νεαπόλεως, πλὴν ὄντα ἀνώτερα καὶ φυσικώτερα κατὰ τὰ σχέδια, πρὸς τὰ ἀργυρᾶ ψέλλια καὶ τάσια τῆς Δαμασκοῦ ἢ τῶν Τρικάλων, τὰς ἀργυρᾶς ὑδροχόας, τ' ἀργυρᾶ ἀγγεῖα, τὰ μελανοδοχεῖα, τὰ τιθέμενα εἰς τὴν ζώνην, τὰς πυριτοθήκας, τὰς ἀλβανικὰς ἐνδυμασίας τῶν Ἰωαννίνων, δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς χρυσοκεντήτους καπνοσάκκους ἢ τὰ μανδύλια τῶν Κυριῶν τῆς Σμύρνης, τὰ ὁποῖα ἐξέθεσαν οἱ Κύριοι Χατζῆ Μωϋσῆς καὶ Βογὸζ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰς μὲ μαργαρίτας καὶ χρυσίον κεντημένας ἐμβάδας (πασούμια) τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γκιοϊλ-Ἰσεχὲ, ἢ τὰς τοῦ ὄρους Λιβάνου, κεντημένας μὲ χρυσᾶ τάργανα (τιρτίρι) καὶ θέλετε ἀνεύρει καὶ πάλιν τέχνην, ὄχι χειμαιρικῆς φαντασίας, ἢ ἁπλῆς ἐπιτηδειότητος δακτύλων, χωρὶς ἁρμονίαν καὶ τάξιν, ἀλλὰ τέχνην ἐρχομένην κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῆς τέχνης ἐκείνης, ἥτις ὑπῆρξε μήτηρ παντὸς τελείου καὶ ἀμιμήτου.

Αἱ στόφαι, τὰ τσίτια καὶ οἱ κατυφέδες τῆς Τουρκίας πλησίον τῶν εὐρωπαϊκῶν οὐδὲν σημαίνουσι, πλὴν κατυφέδες τινες ἐκ τοῦ μὲ ἀτμὸν αὐτοκρατορικοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ἰσμὶτ καί τινες ἄλλοι μὲ χρυσίον τοῦ Ἰβραὴμ ἀγᾶ ἐπέσυραν πολὺ τῶν Εὐρωπαίων κατασκευαστῶν τὴν προσοχήν.

Τὰ χρυσᾶ σάγματα τῶν ἵππων, τὰ χρυσᾶ ἐφίππια, τὰ φλωρωτὰ φάλαρα καὶ προμετώπιά των, τὰ ἀπὸ ἤλεκτρον καὶ ἀδάμαντας ἐπιστόμια (μαμέδες), οἱ χρυσοὶ νικοτιανοδόχοι (λουλάδες), τὰ ἀπὸ ἄργυρον καὶ κρύσταλλον ἀνάλαπτρα (ναργελέδες), αἱ ἀπὸ γιασεμίον τῆς Δαμασκοῦ ἢ ἀγρίαν δαμασκηνιὰν τῆς Θεσσαλονίκης καπνοσύριγγες εἶναι ἄλλα ὡραῖα δείγματα τὰ ὁποῖα ὁ κόσμος ἐπεξειργάζετο μὲ ὄχι ὀλιγωτέραν περιέργειαν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι μεταξὺ τῶν ἐπιστομίων καὶ ἀναλάπτρων δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν τῶν ἀδαμαντοφόρων καὶ πλουσίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν οἱ μεγάλοι πασσάδες τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ δευτέρας ἀξίας καὶ τιμῆς.

Ἂς περιλάβω εἰς τὸ σύντομον τοῦτο κεφάλαιον καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ Τούνιδα, μεθ' ὧν καὶ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς συνδέεται ἡ Τουρκία.

Ἡ Αἴγυπτος, ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἱστορικωτάτη γῆ τῶν Πτολεμαίων, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐπὶ τόσους αἰῶνας διέλαμψαν, εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἦλθε γυμνὴ βιομηχανίας, γυμνὴ τεχνῶν, μόνον μὲ πᾶν, ὅ,τι ἡ φύσις τὴν ἐπροικοδότησε. Τὰ πενιχρὰ ἐπανωφόριά της εἶναι ἀσθενὴς ἀπομίμησις τῶν εὐρωπαϊκῶν, εἰς τὰ ὁποῖα μὲ βίαν καὶ κόπον πολὺ προσπαθεῖ νὰ πλησιάσῃ. Τῳόντι, καμβρικιά τινα τυπωμένα, ὀλίγα λογγλόθια, πανία διὰ περισκελίδας τῶν στρατιωτῶν, μάλλινα σκεπάσματα τῶν Φελλάχων, βαζέδες ἢ σαρικλίκια, τὰ ὁποῖα ἐξέθεσαν τὰ νέα μηχανουργεῖα τῆς ἀντιβασιλείας ταύτης, δὲν εἶναι εἰμὴ ἁπλαῖ σκιαὶ τῶν τῆς Μαγκεστρίας καὶ λοιπῶν βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας.

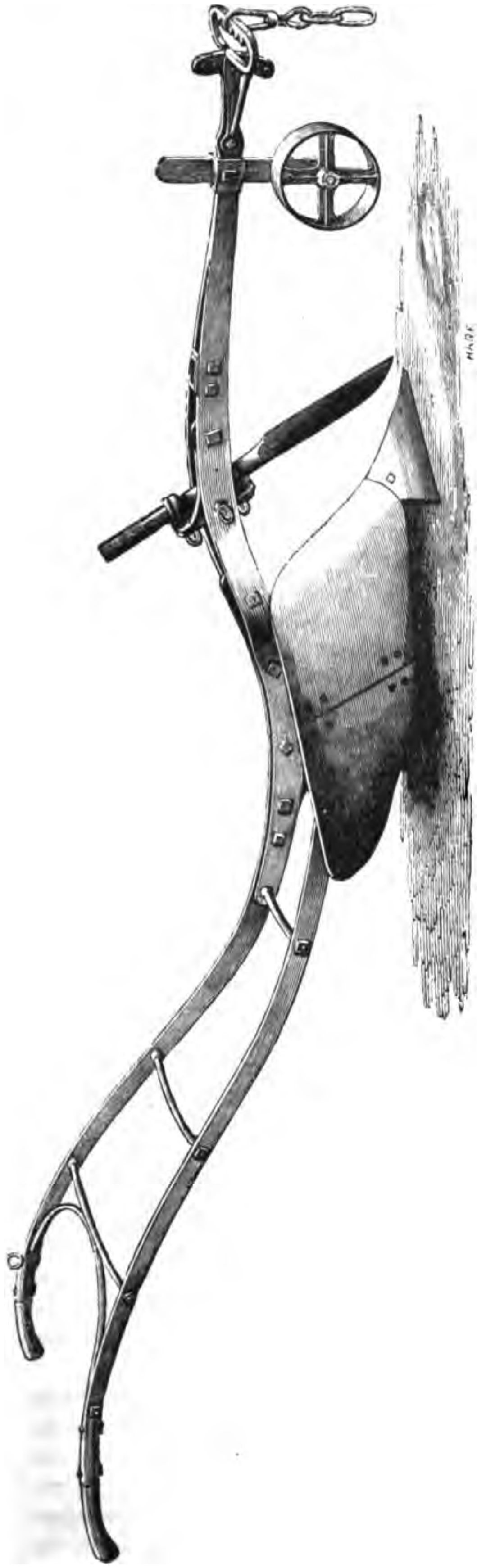
Τῆς φύσεώς της ὅμως τὰ δῶρα εἶναι ἀναρίθμητα. Οἱ δημητριακοὶ καρποί, τὰ ξύλα καὶ ἀπελιθωμένα δένδρα της, τὸ ὀρύζιον τῆς Ῥοζέτας, ἡ μάννα, τὸ ἰνδικὸν, οἱ κύαμοι τῆς ἄνω Αἰγύπτου, τὸ κέρατα τῆς Ἀντιλόπης, οἱ ἐλεφαντόδοντες, τὰ μαλλία, ὁ βάμβαξ, ἡ κάνναβις, τὰ κέρατα τοῦ βουβάλου, τὸ καρδάμωμον, οἱ φοίνικες, αἱ βανάναι, τὰ δέρματα τῶν κροκοδείλων ἢ ἄλλων πολλῶν ζώων, ὁ καπνὸς καὶ πλεῖστα ἄλλα συνιστῶσι τὴν ἔκθεσιν τῆς περιφήμου Αἰγύπτου, τῆς ὁποίας ὁ ἀγχίνους καὶ πνευματώδης λαὸς μικρᾶς ἔτι ὠθήσεως πρὸς τὸν πολιτισμὸν χρήζει, διὰ νὰ καταταχθῇ καὶ αὖθις εἰς τὸν σύλλογον τῶν ἐξευγενισμένων ἐθνῶν.

Ἡ ἔκθεσις τῆς Τούνιδος ἀκολουθεῖ καὶ αὕτη τὴν εὐρωπαϊκωτάτην τάξιν τῆς Τουρκίας. Χράμια, βουρνούζια, φέσια, σανδάλια, πήλινα ἀγγεῖα, φυσικὰ προϊόντα, πλούσια σάγματα (ἰδὲ τὸ τοῦ ἀριθ. 35), χρυσοποίκιλτα ἐφίππια καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐργόχειρά της ἐσχημάτισαν δωμάτιον, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν παρουσιάζῃ μεγάλην βιομηχανίαν καὶ τέχνην, ἐνδιαφέρει ὅμως κατά τι, διότι βλέπεις ὁποία εἶναι ἡ βιομηχανία τῆς νέας ταύτης Λιβύης.

Περιττὸν νὰ σημειώσω ὅτι μεταξὺ τῶν ἐκθεμάτων της ἐξέχουν τὰ φέσια, τὰ δέρματα τῶν λεόντων καὶ οἱ τάπητες.

Διὰ τοὺς τάπητας τῆς Τουρκίας δὲν λέγω ἄλλο, εἰμὴ, ὅτι ὅσοι ἐστάλθησαν εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον διὰ ν' ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν ἀσιανὴν ταπητουργίαν ἦσαν πολλὰ μέτριοι, καὶ ὄχι ἐκ τῶν περιφήμων ἐκείνων τοὺς ὁποίους πᾶς τις εἶδε καὶ ἐκ φήμης γνωρίζει· ἀλλὰ χάρις εἰς τὸ ὄνομά των τὰ δείγματα ταῦτα δὲν ἔβλαψαν τὴν μεγίστην ὑπόληψιν τοῦ εἴδους τούτου.

Ἀποχαιρετῶ τὴν γείτονα Τουρκίαν εἰς τῆς ὁποίας τὰ δωμάτια ἐνεθυμήθην οὐχὶ πλέον τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' αὐτὸν τὸν σμυρναϊκὸν καὶ βυζαντινὸν βίον· διότι εἰς τὰς πόλεις ταύτας ἡ τέχνη ἐξέρχεται ἀπὸ ἀτμοσφαῖραν ζωογόνον, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ τεχνίτου, ὅστις τὴν

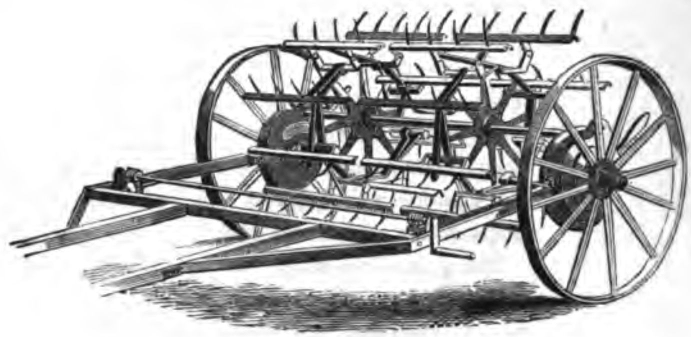
300

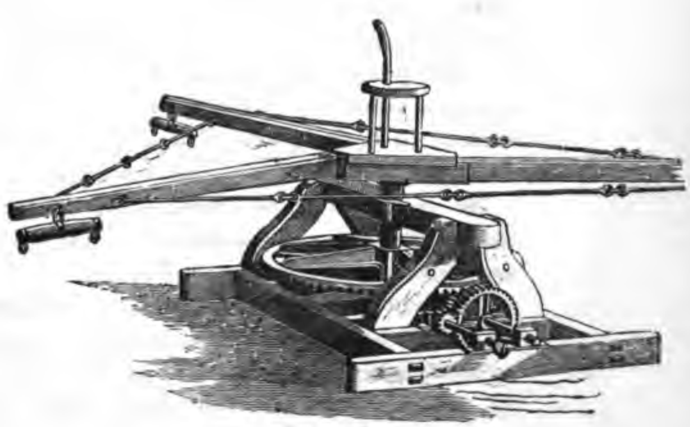
301

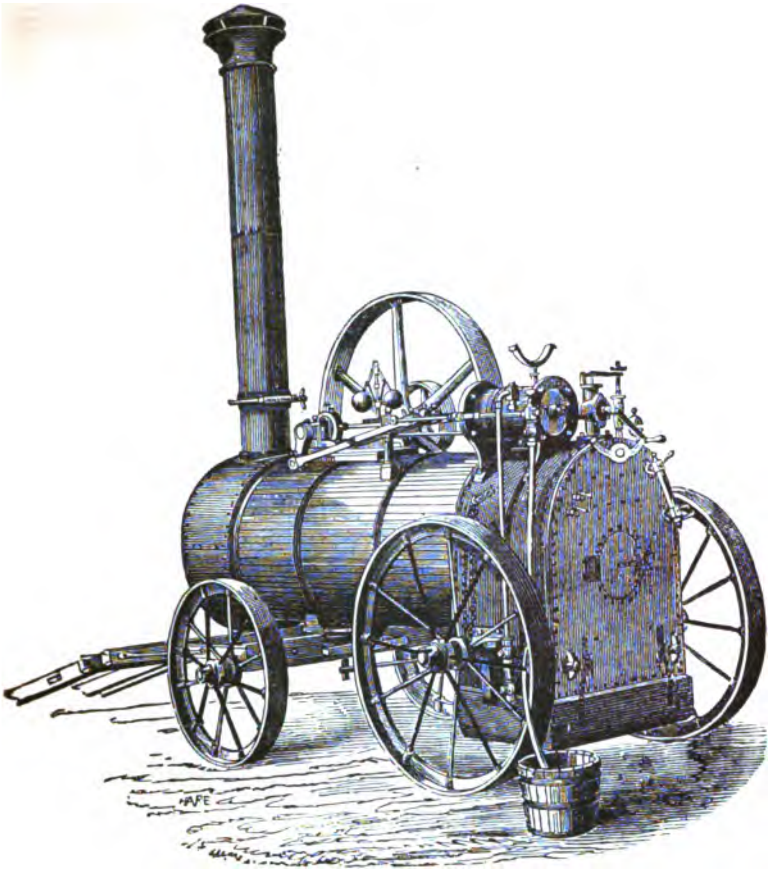
302

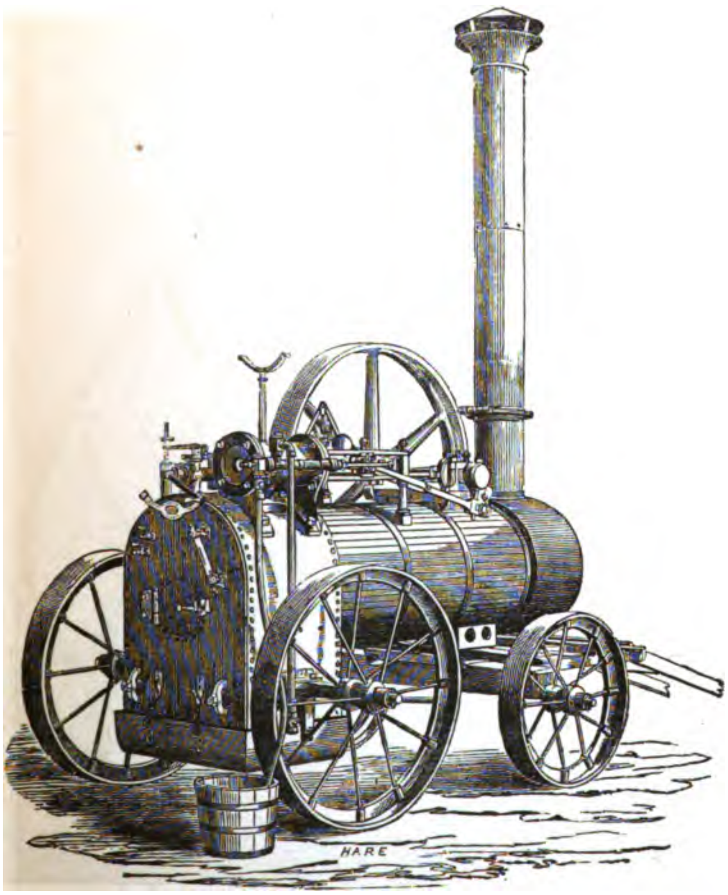
303

304

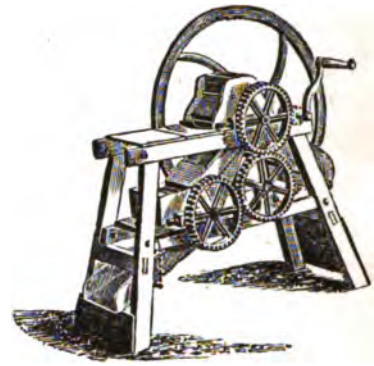
305

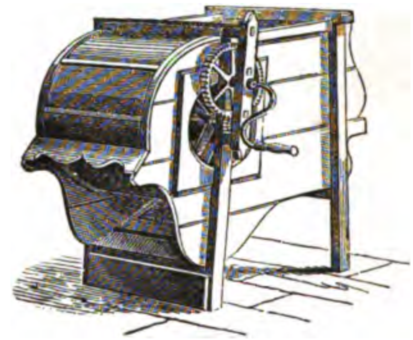
306

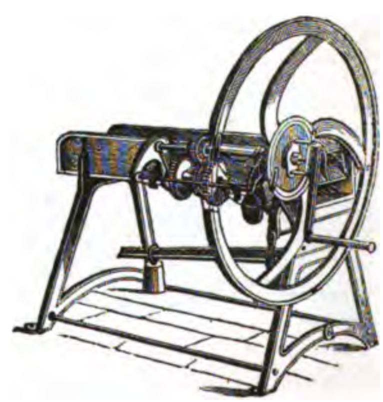
307

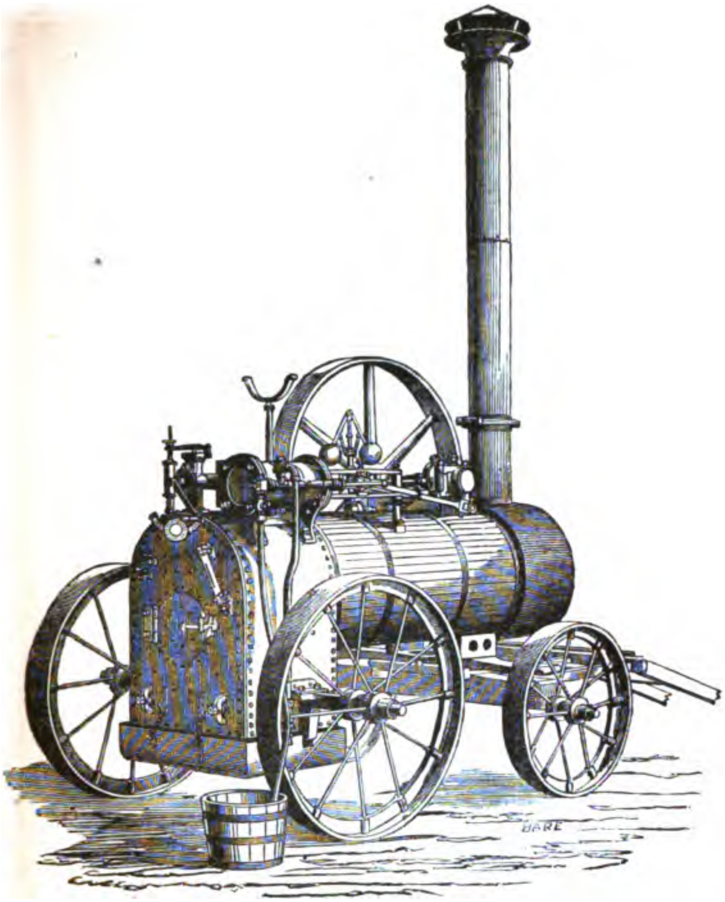
308

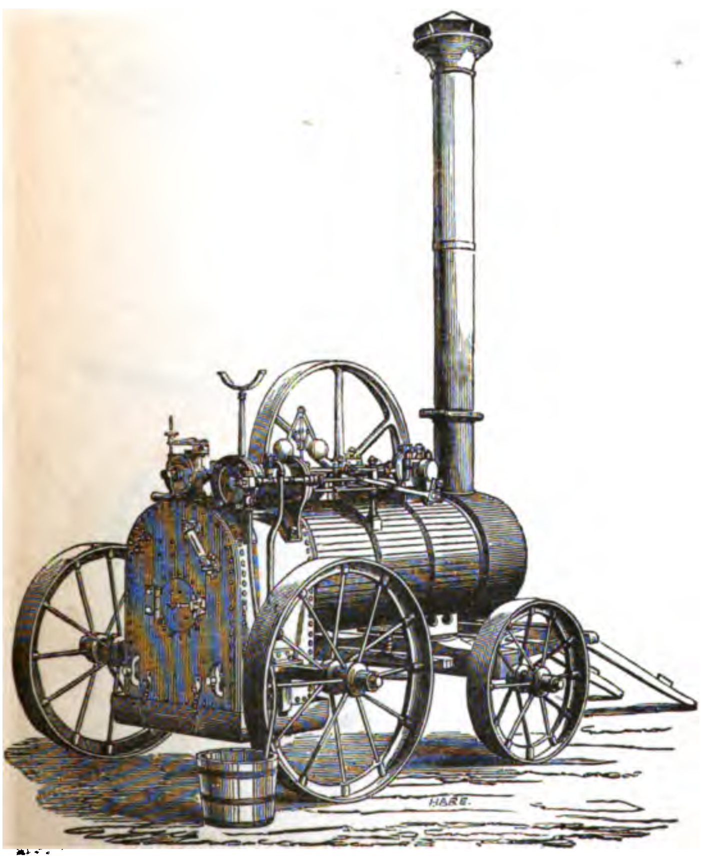
309

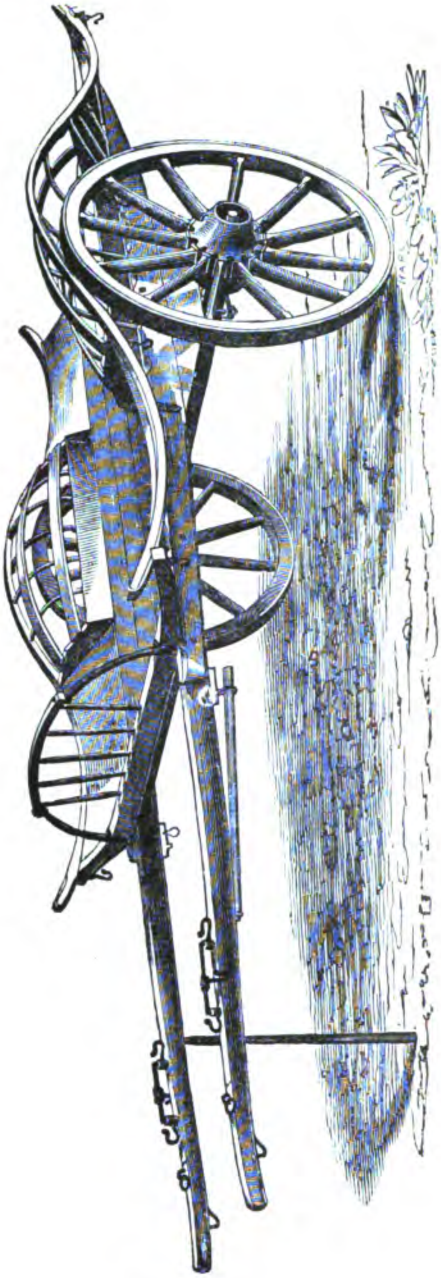
310

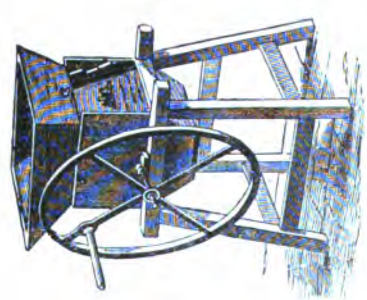
311

312

314

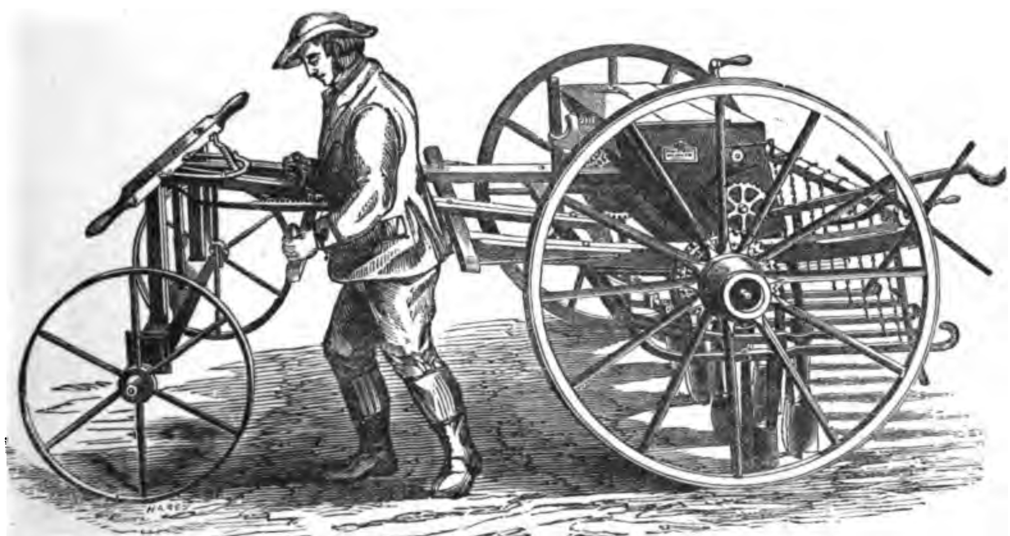
313

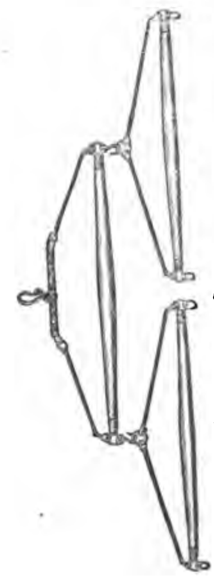
315

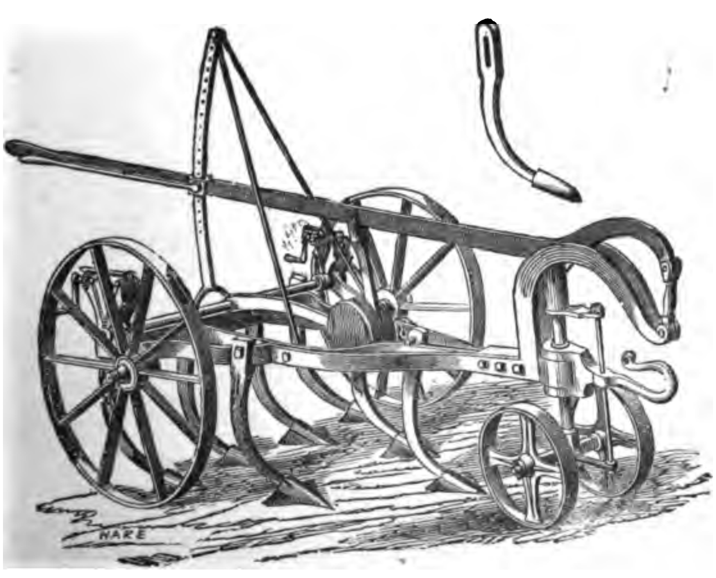
320

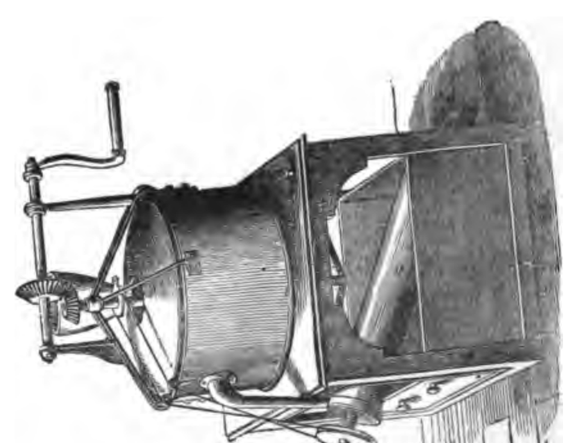
316

319

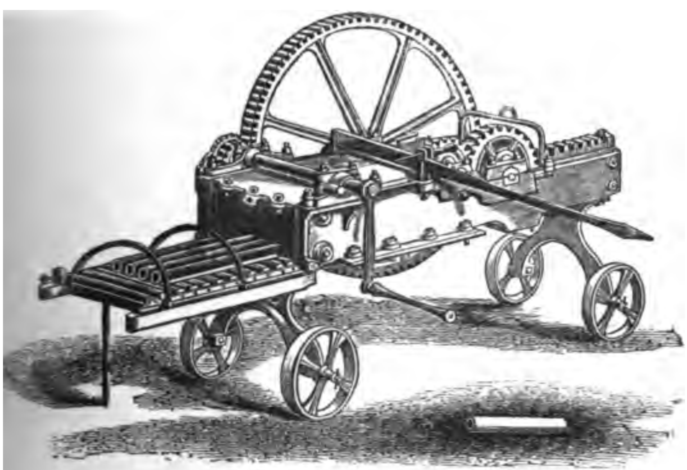
317

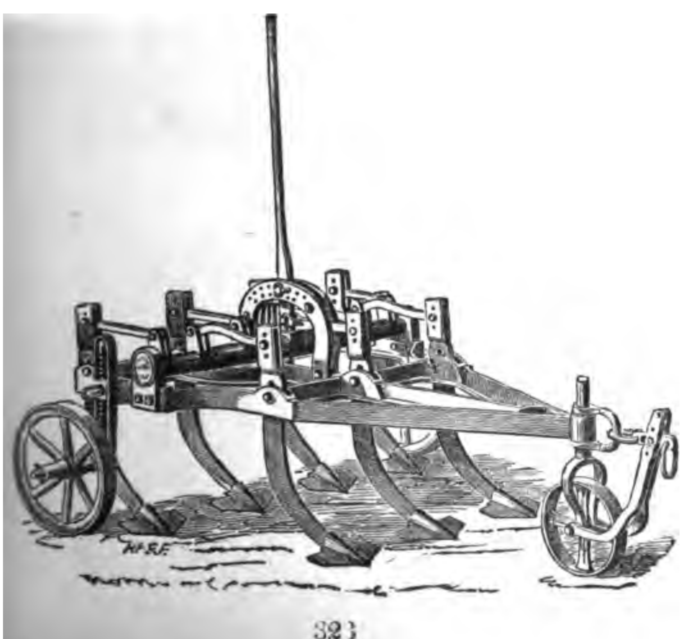
318

321

322

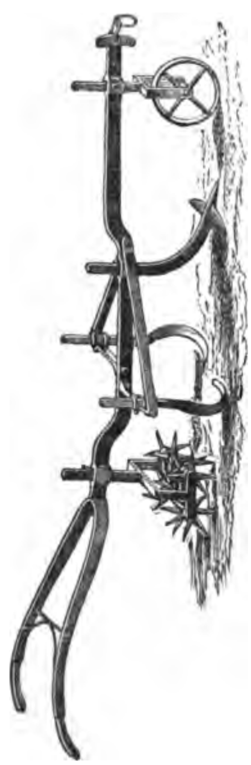
323

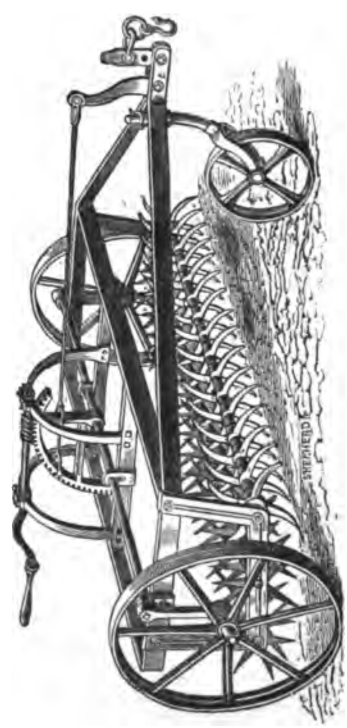
326

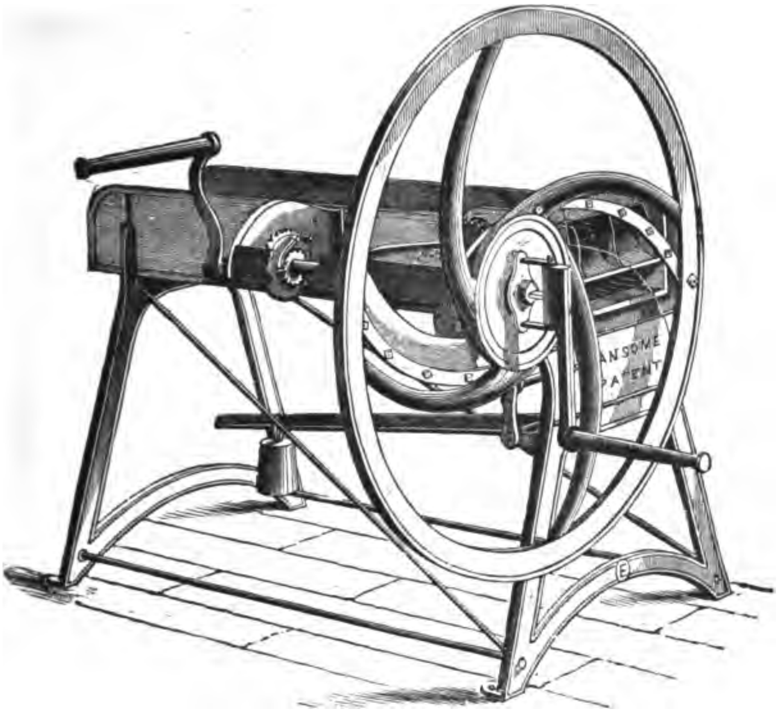
327

324

325

328

331

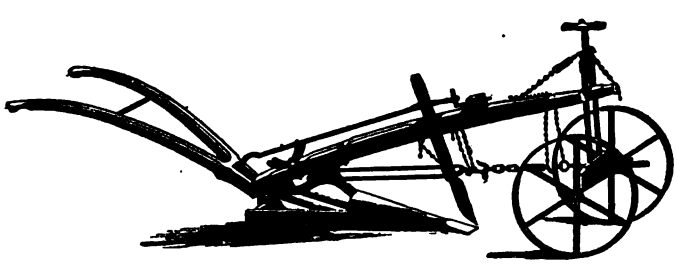
332

329

333

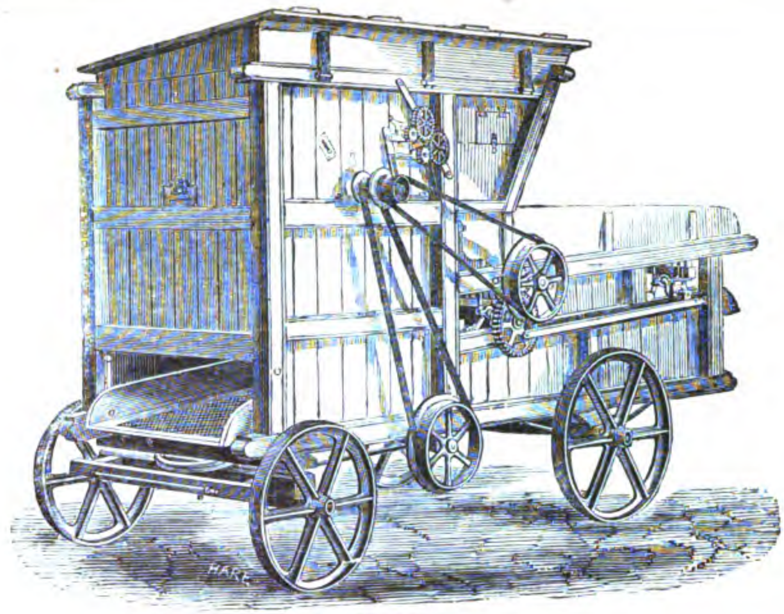
330

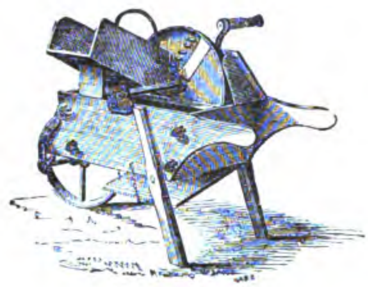
334

335

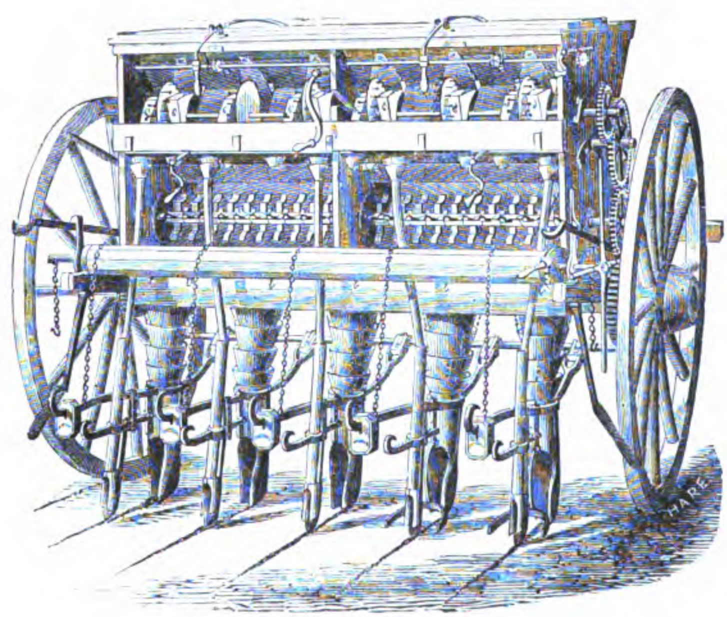
336

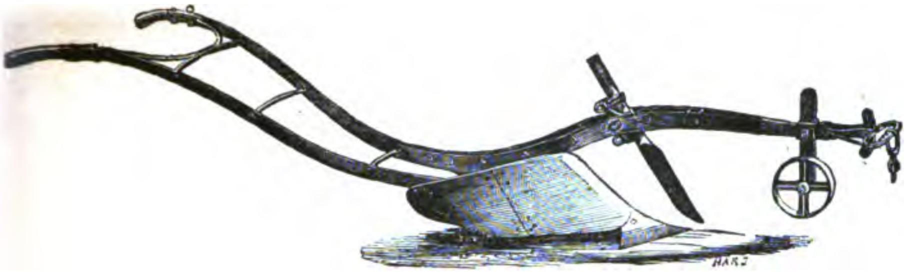
337

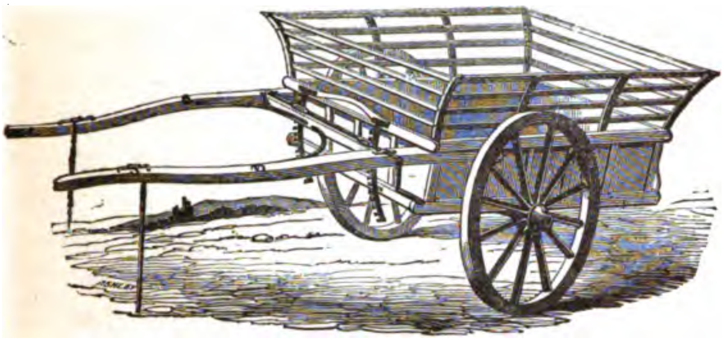
338

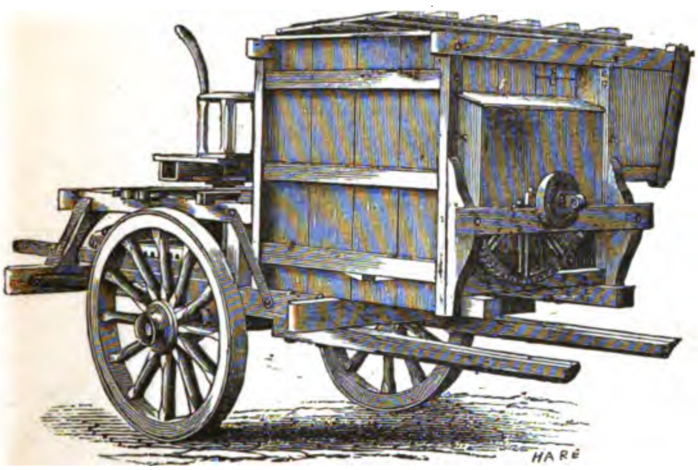
339

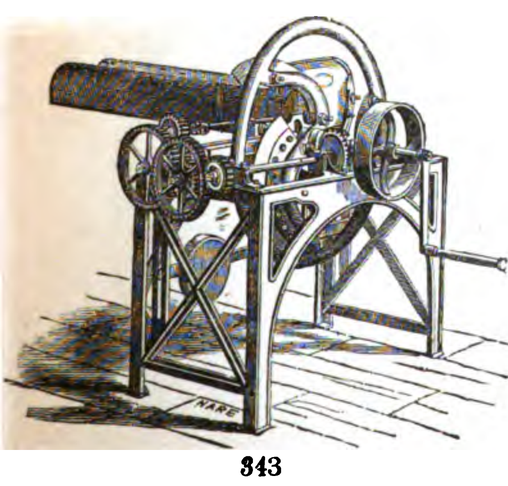
340

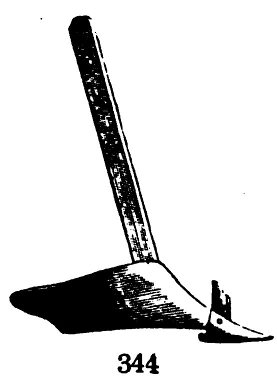
341

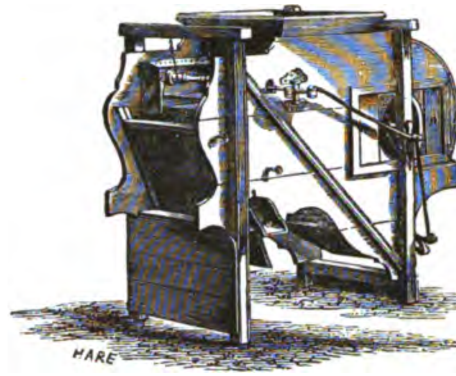
342

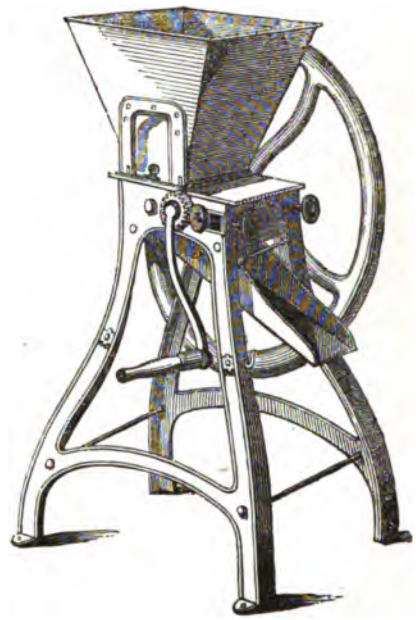
343

344

345

346

347

ἐργάζεται ᾄδων εὐθύμως καὶ ζωηρῶς, ἐνῷ ἐνταῦθα ὁ ἐργάτης ὢν πνιγμένος εἰς τὸν καπνὸν καὶ εἰς τὴν βοὴν τῆς μηχανῆς, σιωπηλὸς, σκεπτικὸς, πλήρης φλέγματος, κατατήκεται εἰς ἐπίγειον Τάρταρον, ἀποχαιρετῶ, λέγω, τὴν γείτονα Τουρκίαν, διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς Ἑλλάδος, ἐπευχόμενος εἰς αὐτὴν μετ' εἰλικρινείας πρόοδον εἰς τὰ γράμματά της, πρόοδον εἰς τὴν βιομηχανίαν της, πρόοδον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φυσικῶν προϊόντων της, διότι τρανώτατα ἀπεδείχθη ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὁ μεγαλήτερος ἐχθρὸς ἔθνους τινὸς δὲν εἶναι πλέον ἡ σπάθη, ἀλλ' ἡ ὀπισθοδρόμησις τῶν γραμμάτων, τῆς βιομηχανίας, τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ φυσικοῦ πλούτου αὐτοῦ. Ὅταν εἰς ἔθνος τι ὑπάρχωσιν ἀνεπτυγμένα τὰ τέσσαρα ταῦτα στοιχεῖα, τότε ἀπολαμβάνει δικαιώματα εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν κύκλον, καὶ τότε τοῦ δυνατωτέρου τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθυμίας ἄλλα ἔθνη ἀναχαιτίζουν.

Τοιοῦτο παράδειγμα ὑπάρχουσι Ζακχαῖά τινα κράτη τῆς Γερμανίας καὶ λοιπῆς Εὐρώπης, ζῶντα ἐλευθέρως μεταξὺ τῶν μεγαλητέρων αὐτοκρατοριῶν, μόνον διότι ἀπήλαυσαν ἤδη τὰ σεβαστὰ δικαιώματα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἂς συγχωρηθῇ ἐπίσης νὰ παρατηρήσω καὶ εἰς τὸ κράτος, οὗ τὴν ἐπιθεώρησιν τελειόνω, ὅτι τὸ παρελθὸν θάπτεται πάντοτε εἰς τὸ μέλλον, καὶ παράδειγμα τούτου αὐτὴ ἡ Ἀγγλία. Τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, ἡ σημερινὴ εὐδαιμονία, εὐνομία καὶ ἀτομικὴ ἀσφάλεια τῆς Ἀγγλίας ἐπιφέρουν λήθην καὶ συγχωροῦν εἰς τὸν νοῦν τοῦ διαμένοντος ἐνταῦθα τοὺς Ἄγγλους τοῦ Ῥιχάρδου Γ'., τοῦ Ἐρρίκου Η'., τῆς Ἐλισάβετ, Μαρίας, Κρόμβελ, Γεωργίων, κτλ., τοὺς πρὸ 100 ἐτῶν βαρβαρωτάτους Ἄγγλους, τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὅστις σήμερον τοσοῦτο μετεβλήθη, ὥστε καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ πράξεις του λαμβάνομεν ὡς παράδειγμα.

Ἡ ἔκθεσις τῆς Τουρκίας εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον μετέβαλε μὲν πολλὰς γνώμας, πλὴν ἐπέφερε καὶ σκέψεις σοβαρὰς εἰς τῶν μεγάλων τὸν νοῦν.

Ἐν αὐτῇ διορῶσι μέλλον ὁλόκληρον, τὸ ὁποῖον ὅμως κρέμαται ἐκ τριχός. Ἂν μὲ τὰ τόσα ἄφθονα καὶ χρηματικὰ καὶ φυσικά της μέσα δι' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς τελεσφορήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ἐφ' ἧς ἤρχισε νὰ πορεύεται, καὶ τὸ εὐτυχὲς στάδιόν της ἠσφαλίσθῃ καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου ἡ τύχη, ἂν δειλιάσῃ ἢ μετανοήσῃ δι' ὅ,τι ἔκαμεν, ἂς ἐνθυμηθῇ ὅτι ἕκαστος Εὐρωπαῖος, καὶ αὐτοὶ οἱ Πυλάδαι της, θεωροῦν τὰ κινήματά της ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μὲ τὸ λεπτομερέστερον τηλεσκόπιον. Τοιαύτη εἶναι ἡ θέσις τῶν ἐθνῶν σήμερον. Ταῦτα ὁμοιάζουν μὲ ὡραίας παρθένους μεγάλων οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας οἱ παράσιτοι καὶ διεφθαρμένοι νέοι, ὅσον βλέπουσι περιστοιχισμένας ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν γονέων καὶ συγγενῶν των τὰς κολακεύουν καὶ μὲ σέβας ἵστανται πλησίον των, ὅταν δὲ δυστυχήσωσι, τότε οὔτε παρελθὸν ἐνθυμοῦνται, οὔτε οἰκογένειαν, ἀλλὰ πίπτουν ἐπ' αὐτῶν, ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν πενίαν των καὶ τὰς ἀναγκάζουν νὰ κυλισθῶσιν εἰς τὰ βορβορώτερα βάραθρα.

XXII.

ἙΛΛΑΣ.*

Ὅτε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἤνοιξεν εἰς τὸ δημόσιον τὰς θύρας του, νομίζω, ὅτι πᾶς ὅστις ἐσκόπευε νὰ περιγράψῃ αὐτὸ εὑρέθη, ὡς καὶ ἐγὼ, περιπεπλεγμένος πόθεν ν' ἀρχίσῃ τὴν περιγραφήν του. Ἦτο μέγιστον ζήτημα πόθεν νὰ δράξῃ τις αὐτὸ διὰ νὰ τὸ ἐκτυλίξῃ εἰς τὰ ὄμματα ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν μακράν του καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸ ἴδωσι.

Διὰ πολλὰς ἡμέρας εὑρισκόμην εἰς ἀμηχανίαν καὶ διὰ πολλὰς ἡμέρας, καί τοι εἶχον δώσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἀμαλθείας ὑπόσχεσιν περιγραφῆς τινος, οὐδὲν εἶχον γράψει. Ὁ θόρυβος, ἡ λαμπρότης, ἡ πολυτέλεια τῶν τεχνῶν, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἀνθρώπων οὐδέποτε εἰς οὐδὲν χρονικὸν τοῦ κόσμου συνηθροίσθησαν τόσον συμφώνως ὑπὸ τοιοῦτον σκοπόν. Ἀπῃτεῖτο λοιπὸν μικρὰ ἕξις τοῦ φαινομένου τούτου, καὶ ἔπειτα ν' ἀρχίσω τὴν περιγραφήν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν περιεπάτουν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δωμάτιον μὲ τὸν σεβασμιώτατον ἱερέα Κάρολον Στρὼγκ, τὸν γηραιὸν καὶ φιλέλληνα καθηγητὴν τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Ὀξφὸρδ, γνωστότερον ἔτι εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον διὰ τῶν μελῳδικωτάτων ποιήσεών του Sonnets καὶ Specimen of Sonnets from the most celebrated Italian Poets, ὅτε οὗτος μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν ἐπρόφερε μὲ φωνὴν

* Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ἑλλ. προϊόντων κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἀθηνῶν, Λουκᾶς Ῥάλλης πρόεδρος. Γ. Τουμπάζης, Κ. Δομνάνδος, Α. Καυτανζόγλους, Γεωρ. Π. Σκουζὲς, Ξ. Δάνδερερ, Κωνστ. Ν. Δόσιος, Κ. Γ. Δουρούτης, μέλη. Σ. Α. Σπηλιωτάκης μέλος καὶ εἰσηγητής.

Ἡ Ἐν Λονδίνῳ ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ἑλλην. προϊόντων ἐπιτροπή. — Παντίας Σ. Ῥάλλης πρόεδρος Λέων Μελᾶς, Ἐμμανουὴλ Ψύχας, Σπυρίδων Μαυρογιάννης, Δημ. Π. Σκαραμαγκᾶς, μέλη.

συγκεκινημένην "Καϋμένη Ἑλλάς· ἦλθες μὲ ἁπλοῦν ἔνδυμα εἰς τὸν λαμπρὸν τοῦτον γάμον· εἶσαι ὅμως ἡ μήτηρ ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἀπείρου κόσμου." Ὁποίαν μ' ἔκαμον ἐντύπωσιν οἱ λόγοι οὗτοι, ἂς τὸ μάθῃ ἕκαστος Ἕλλην ἐρωτῶν τὴν καρδίαν του, τοῦτο ὅμως προσθέτω, ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης εὗρον τὴν ἄκραν ἐξ ἧς ἔπρεπε νὰ δράξω καὶ ἀναπτύξω τὸ μέγα τοῦτο πανόραμα τῆς βιομηχανίας καὶ ἐνθυμήθην, ὅτι συγχρόνως μὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ μεγάλου τούτου κρυσταλλίνου Πακτωλοῦ πρέπει νὰ δείξω καὶ τὴν πηγήν του. Τότε πρῶτον μ' ἦλθεν ἡ ἰδέα διατρέχων τὸν νέον κόσμον νὰ ῥίψω καὶ ἓν βλέμμα εἰς τὸν μεγάλον ἐκεῖνον τῆς ἀρχαιότητος, καὶ οὔτε τὸν μόχθον, οὔτε τὰς τεχνικὰς λέξεις, οὔτε τὸ σύντομον τοῦ χρόνου καθ' ὃν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον ἤθελεν εἶσθαι ἀνοικτὸν ἐσυλλογίσθην, οὔτε ἐδειλίασα εἰς παρατηρήσεις τινῶν μου φίλων διὰ τὴν δεινότητα τοῦ ἔργου. Ἤρχισα λοιπὸν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, διέτρεξα μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα τὸ εὐρὺ στάδιόν της, μεθ' ἧς καὶ τὸ μέγα τοῦτο κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ἤδη εἰς ταύτην τὴν ὡραίαν Ἑλλάδα τελειόνω, τῆς ὁποίας, ἂς εἴμεθα λίαν ὑπερήφανοι, διότι εὐτυχήσαμεν νὰ γεννηθῶμεν τέκνα.

Ὅταν τις εἰσέρχεται εἰς τὸν κόσμον ζητῶν ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα, κατ' ἀρχὰς ἔχει ὅλους ἐναντίους, πανταχοῦ ἀπαντᾷ κοινωνικοὺς σκοπέλους καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύει νὰ ναυαγήσῃ· ὅταν δὲ πάλιν εἰσέρχεται μὲ μέγα ὄνομα, τρέχουν ὅλοι νὰ τὸν ἴδωσιν, ὅλοι τὸν σέβονται καὶ ὅλοι συγχωροῦν καὶ τὰς μεγαλητέρας του ἐλλείψεις.

Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ κρυστάλλινον παλάτιον εὑρέθη εἰς ἀμφοτέρας τὰς θέσεις. Διὰ μὲν τὸν ὄχλον, ὅστις οὔτε ἱστορίαν ἐξετάζει, οὔτε ἐφευρέσεις, οὔτε πρόοδον τέχνης, οὔτε ἀστασίαν τύχης, οὔτε μέλλον, καὶ ὅστις ζητεῖ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ προσβλητικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἐπισύρουν τὴν προσοχήν του, ἡ Ἑλλὰς ἦτο τῆς πρώτης κατηγορίας, διὰ δὲ τὸν πεπαιδευμένον ὁποία τὴν παρέστησεν ὁ ἱερεὺς Κάρολος Στρώγκ.

Ἡ Ἑλλὰς ἡ κλασσικὴ γῆ, ἡ μήτηρ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, μὲ τῆς ὁποίας τ' ἀποφθέγματα, τοὺς νόμους καὶ τὰ παραδείγματα τρέφεται ἅπας ὁ σημερινὸς κόσμος, ἡ γῆ τῶν ἡρώων καὶ τῶν μεγαλητέρων ἄχρι τοῦδε ἀνδρῶν, ἡ Ἑλλὰς, λέγω, ὁ μικρὸς οὗτος ἀστὴρ τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου ἡ δόξα τοσοῦτον ἐστάθη μακρὰ, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἀποικίας ἡ Εὐρώπη ὀφείλει τὴν ὕπαρξίν της, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς διδασκάλους καὶ τὰς γνώσεις ὁ κόσμος ὀφείλει τὸν φωτισμόν του, παρευρέθη τφόντι ἁπλούστατα καὶ μόνον μὲ τὰ φυσικὰ αὐτῆς κάλλη εἰς τὰ βιομηχανικὰ ταῦτα Ὀλύμπια, παρευρέθη οὐχὶ διὰ νὰ συναγωνισθῇ, ἀλλὰ μόνον νὰ ἴδῃ ὁποῖον ῥοῦν, ὁποίαν στροφὴν καὶ ἀνάπτυξιν ἔλαβον ὅλα ὅσα ἐφεῦρε καὶ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους.

Ἡ μικρὰ σκηνὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πεδίον τοῦτο τῶν τεχνῶν ἐστήθη εἰς τὸ κέντρον τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, πλησίον τοῦ πίδακος τῶν Κυρίων Osler, πλησίον τῆς Τουρκίας καὶ ἄντικρυ τοῦ ἀδάμαντος τοῦ Κὸχ-ἰ-νούρ· διακρίνεται δὲ διὰ δύο ἐκτετυλιγμένων σημαιῶν λακωνικῶς ἐκφραζουσῶν τὴν αὔριον αὐτῆς.

Θαρσεῖν χρή..... τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

Οὔτε πέπλοι διαφανεῖς, οὔτε μεταξωτὰ ὑφάσματα, οὔτε πλούσια κεντήματα χαρακτηρίζουσιν αὐτὴν, καίτοι ἐδύνατο νὰ στείλῃ ὀλίγα, διότι ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι γυναῖκες καὶ ἄνδρες κατασκευάζουσι πλεῖστα εἴδη ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα τοσαύτην ὑπόληψιν περιεποίησαν εἰς τὴν Τουρκίαν, οὔτε λεπτουργήματα τῆς ξυλουργίας, μαρμαρουργίας, ἐξ ἐκείνων ἅτινα κατεργάζονται οἱ Τήνιοι καὶ Ἄνδριοι μὲ τοσαύτην φιλοκαλίαν καὶ τέχνην, ἥτις ἤθελεν ἐπαινεθῆ ἂν εἰσήρχετο ἐνταῦθα, οὔτε σιδηρουργήματα καὶ ὅπλα, δείγματα τῶν ὁποίων ἄξια λόγου ἐνθυμοῦμαι ὅτι παρήγαγον τὸ ὁπλοστάσιον τῆς Ναυπλίας καὶ ὁ ναύσταθμος τῆς Καλαυρίας (Πόρου), οὔτε ἀργυρουργήματα, καίτοι ἐδυνάμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ἓν ἀργυροῦν θυμιατήριον, ἕνα ἀργυροῦν δίσκον, ἓν ἀργυροδεμένον εὐαγγέλιον ἢ μίαν ἀργυρᾶν λυχνίαν τῶν μοναστηρίων μας, οὔτε ἀδαμαντουργήματα, καίτοι μᾶς εὑρίσκοντο ἓν ψέλλιον, μία ἀδαμαντίνη ταμβακοθήκη, ἓν μικρὸν περιδέραιον, οὔτε ἦλθον ὅλα τὰ προϊόντα, ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῶν μεταλλείων, οὔτε τέλος ὅλοι οἱ ξηροὶ καρποὶ, τῶν ὁποίων ἥτε γεῦσις καὶ ἡ ποιότης δὲν εἶναι ὑποδεέστεραι τῶν τῆς Τουρκίας.

Εἰσερχόμενος ὁ ἱστορικὸς ὑπὸ τὸ μικρὸν τοῦτο σκήνωμα, τὸ ὁποῖον ἡ ἔνδοξος Ἑλλὰς ἵδρυσε προσωρινῶς διὰ νὰ πατήσῃ τὸν πόδα της ἐπὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἀπαντᾷ τρία πράγματα ὁπωσοῦν ἀξιοσπούδαστα· ά. τὸν ἐντέχνως καὶ λεπτουργικώτατα κατειργασμένον σταυρὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔργον τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου Τριανταφύλλου, β'. τὰ ποικίλα εἴδη τῶν μαρμάρων, καὶ γ'. μικρὸν ἀριθμὸν φυσικῶν προϊόντων.

Ὅστις μ' ἠκολούθησεν ἄχρι τοῦδε, ὅστις ἐνθυμεῖται τὰ προαναφερθέντα ἔργα τῆς λεπτουργίας, καὶ ῥίψει ἤδη τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου Τριανταφύλλου, θέλει ἀναγνωρίσει ἐπ' αὐτοῦ μικροσκοπικὴν λεπτουργίαν, ἀξίαν τῆς ὑπομονῆς τῶν μωσαϊκῶν, τῶν κεντημάτων τῶν Βρυξελλῶν καὶ ἀνωτέραν ἀναμφιβόλως ὅλων

ἐκείνων τῶν μικρῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον εἰς τὰ δωμάτια τῶν ὡραίων τεχνῶν τῆς Ἀγγλίας (ἰδὲ ἀριθ. 208).

Φαντάσθητε ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μετώπου τοῦ σπιθαμιαίου τούτου ἔργου περίπου 85 ἀναγεγλυμμένους μικροὺς ἁγίους μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἰησοῦ, τῶν ὁποίων αἱ κεφαλαί, αἵτινες εἶναι ὀλίγον τι μεγαλήτεραι τῶν κεφαλῶν τῶν καρφίδων, εἶναι ἐκφραστικώταται καὶ ζωηρόταται. Θεωρήσατε εἰς τὴν ὁποίαν δίδω εἰκονογραφίαν αὐτῆς ὅλα τὰ λοιπὰ σκαλίσματα, ὧν τὸ ἓν εἶναι καλλίτερον τοῦ ἄλλου, ἅπαντα κατειργασμένα μὲ χεῖρα σταθεράν, συνειθισμένην εἰς τὴν ὑπομονήν, μὲ φαντασίαν καλλιτεχνικὴν καὶ μὲ ἰχνογραφίαν τῆς ἀρχαίας ἐκείνης Βυζαντινῆς σχολῆς, ἥτις, φυλάξασα τὸν μέσον ὅρον μεταξὺ τῆς περιπεπλεγμένης Γοτθικῆς καὶ ἁπλῆς Ἑλληνικῆς προσφέρει καὶ τὸ περιπεπλεγμένον καὶ πλούσιον τῆς μιᾶς, καὶ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀφελὲς συγχρόνως τῆς ἄλλης· θεωρήσατε, λέγω, τὸν μικρὸν τοῦτον σταυρόν, τὸ ἀξιέπαινον τοῦτο ἔργον, ὅπερ παρέβαλον πρὸς τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα ξυλουργήματα τῆς Ἑλβετίας, τὰ ὁποῖα τόσον ταχέως ἐπωλήθησαν, καὶ θέλετε εὑρεῖ τόσην ὑπεροχήν, ὅσην ἔχουν τὰ Ῥωμαϊκὰ μωσαϊκὰ ἀπὸ τὰ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν. Ἂν ὁ μικρὸς οὗτος σταυρὸς δὲν ἦτο μόνος, ὥστε νὰ χάνεται εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν θεαμάτων τοῦ ἀπεράντου τούτου παλατίου, ἂν περὶ αὐτὸν εὑρίσκετο καλή τις συλλογὴ ἄλλων ἔργων καὶ διαστάσεων λεπτουργίας, ἐκ τῶν ὁποίων τῳόντι ἐδύναντο νὰ στείλωσι πολλά, ἂν εὑρίσκοντο καὶ ἄλλα λεπτουργημένα τοιαῦτα ἔργα, ὡς κομβολόγια, ξύλινα μαχαιροπέρονα, κοχλιάρια, οἰνοδόχοι (τσότρες), κ.τ.λ., τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσιν οἱ μοναχοὶ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων, ἡ Ἑλληνικὴ λεπτουργία εἰς τὸν νοῦν τῶν πολλῶν ἤθελεν ἀφήσει τὸ ὄνομα τῆς Ἑλβετικῆς καὶ Γερμανικῆς. Ἐνταῦθα δὲν ἐννοῶ, ὅτι τὸ ἔθνος μας εἶναι ἀνεπτυγμένον εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς Βιομηχανίας, ὡς τὰ ἔθνη ταῦτα, πλὴν τοῦτο μόνον λέγω, ὅτι ἂν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Ἑλληνικὸς τύπος, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ Εὐρωπαϊκός, διὰ πληροφοριῶν ἔμβαινε πρὶν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκθέσεως, ἔπειτα διεπραγματεύετο καὶ ἐξήγει καλῶς τὸν σκοπόν της, ἐφώτιζε τὸν νοῦν τῶν ὀλίγων τεχνιτῶν καὶ βιομηχάνων, ἂν διήγειρε τὴν φιλοτιμίαν των μὲ προτροπὰς καὶ ἐνθαῤῥύνσεις, καὶ ἂν κατεπολέμει ὀλίγον τὰς γελοίας οἰκονομίας τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ περισπουδάστου τούτου ἀντικειμένου, βέβαια μίαν κλίνην, ἓν κάθισμα, ἓν ἀνάκλιντρον, μίαν σκευοθήκην, ἓν περιθώριον κατόπτρου, ἓν κιονόκρανον, μίαν μαρμαρίνην ἑστίαν, κ.τ.λ., ἐδύναντο νὰ στείλωσιν ὁ μὲν καὶ ὁ δέ, τὰ ὁποῖα καί τοι δὲν ἤθελον εἶσθαι καταφορτωμένα μὲ μικρὰ ζῶα καὶ πολυπλόκους γλυφάς, ὅσας ἡ σημερινὴ πολυτέλεια εἰσήγαγεν εἰς τὰ εὐρωπαϊκά, ἀλλ' ἁπλούστατα, μὲ χάριν ὀλίγην καὶ ἀνάλογα ὡς τῶν προγόνων μας, οὐχ ἧττον ὅμως ἤθελον σχηματίσει ἔκθεσιν, ἥτις λαμπρυνομένη μὲ τὸ μέγα ὄνομα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἴσως ἤθελε δώσει ζωήν τινα καὶ εἰς τὴν νέαν.

Ὅτε τάχα διέτρεχον τὸ κρυστάλλινον παλάτιον καὶ εἰς πᾶν βῆμα ἐπεκαλούμην τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην μητέρα τοῦ κόσμου, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σεβασμιωτάτου Κ. Στρὼγκ, μήπως ἐννόουν ὅτι πρέπει ν' ἀναπαυθῶμεν εἰς τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους Σπαρτιᾶτις εἶπε πρὸς τὸν χωλωθέντα υἱόν της, ὅτι ἕκαστον τῶν βημάτων του θέλει τῷ ἐπενθυμίζει τὴν ἀνδρείαν του, μήπως τὸ ἔπραξα διὰ νὰ καλύψω τὴν ἀκούσιον σημερινὴν θέσιν μας, ἢ νὰ ἐνθαῤῥύνω τὴν ὀλιγωρίαν τινῶν ἐξ ἡμῶν, οἵτινες ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὸ παρελθὸν μεγαλεῖόν μας περιμένουν ὡς τὸ μάννα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἡ βελτίωσις νὰ πέσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; ὄχι βέβαια. Διέτρεξα ἀμφοτέρους τοὺς δύο τούτους κόσμους μόνον καὶ μόνον διὰ ν' ἀποδείξω ὅτι ἡ ἀνάπτυξις καὶ τῶν δύο εἰς μίαν καὶ μόνην αἰτίαν ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ σημερινοὶ ὑπῆρξαν καλοὶ πολῖται. Εἶναι χρεία νὰ εἴπῃ τις, ὅτι τότε ἤκμασαν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Ῥώμη, ὅτε καὶ οἱ Θεμιστοκλεῖς ἐῤῥαπίζοντο χάριν τῆς πατρίδος των καὶ οἱ Βροῦτοι κατεδίκαζον τὰ τέκνα των εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Διατὶ ἡ Ἀγγλία εὑρίσκεται εἰς τὴν μεγαλητέραν της εὐτυχίαν; Διότι τέκνα της εἶναι οἱ Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι κοσμοῦν καὶ φωτίζουν τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὄχι ἡ κυβέρνησις. Οὗτοι κάμνουν ἀποικίας, συγκροτοῦν ἑταιρίας, ἀνεγείρουν σχολεῖα, καλλωπίζουν τὴν πόλιν των, καὶ αὐτοὶ καὶ τὸν τελευταῖον ὀβολόν των ἔδωκαν χάριν τῆς πατρίδος των, ἡ δὲ κυβέρνησις μόνον ἐνθαῤῥύνει. Πλήν, ποῦ, ἐρωτῶ, ὁ ἐνθουσιασμὸς ἡμῶν διὰ ν' ἀναπτύξωμεν καὶ ἀναμορφώσωμεν τὴν πατρίδα μας; Τί ἔγειναν τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα ἡμῶν; Τοῦ μὲν ἠλλοιώθησαν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, τοῦ δὲ ἀηδίασαν ἀπὸ τὰς ἐμφυλίους διχονοίας, τοῦ ἄλλου ἐνεκρώθησαν εἰς τὴν γενικὴν ἀδράνειαν, τοῦ ἑτέρου κατατήκονται εἰς τὴν πενίαν καὶ τοῦ ἄλλου ἐξωφρυώθησαν ἀπὸ τὴν ἡμιμάθειαν καὶ ἀπὸ τὰς λίρας.

Ὅτε ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης, ἐκ τῶν μᾶλλον φωτισμένων μάλιστα, ἤρχοντο αὐθορμήτως ἢ ἐστέλλοντο ἀπὸ τὰς κυβερνήσεις των ἄνδρες πεπαιδευμένοι ἐπίτηδες διὰ νὰ περιγράψωσι τὰς

τέχνας, διὰ νὰ μεταφέρωσι τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ἐφεύρεσιν, τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τελειοποίησιν, ἡ νέα Ἑλλάς, ἥτις πρὸ πάντων εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν, χάριν μηδαμινῆς οἰκονομίας παρέβλεψε τὴν ὠφέλειαν ταύτην.

Τὴν ἁπλῆν ἔκθεσιν τῆς Ἑλλάδος ὁ ἔμφρων Εὐρωπαῖος διόλου δὲν ἐκατηγόρησε, μάλιστα ἐπήνεσε περισσότερον ἐμοῦ· πλὴν ὅτε εἶδε τὴν πεφωτισμένην Γαλλίαν καὶ λοιπὴν Εὐρώπην νὰ στείλωσι τόσους καὶ τόσους διὰ νὰ σπουδάσωσι τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐκθέσεως ταύτης, καὶ νὰ περιγράψωσι λεπτομερῶς ὅ,τι δὲν εἶχον, ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἥτις ἐστερεῖτο ὅλων, ἐπροτίμησε νὰ οἰκονομήσῃ ὀλίγας χιλιάδας δραχμῶν δίδακτρα, καὶ νὰ μὴ στείλῃ εἰς τὸ κρυστάλλινον τοῦτο πανεπιστήμιον οὐδένα, δίδακτρα διὰ τὰ ὁποῖα πολλαπλῶς ἤθελεν ἀντιπληρωθῇ ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν, τότε........ Ἄς μοὶ συγχωρηθῇ, πρὸς Θεοῦ, νὰ μὴ προφέρω ἐγὼ ὅ,τι τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ.

Καὶ δυστυχῶς εἰς τὸ αὐτὸ ἀσύγγνωστον σφάλμα ὑπέπεσε καὶ ἡ γείτων Τουρκία, τῆς ὁποίας ἡ βιομηχανία τοσοῦτον στενῶς εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἡμετέρας.

Ἡ πρόοδος ἑνὸς ἔθνους, ὦ ὁμογενεῖς! εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑτέρου (καὶ ἄς μοὶ συγχωρηθῇ ἡ χυδαία αὕτη σύγκρισις) ὁμοιάζει τὴν πρόοδον δύο ἐμπορικῶν καταστημάτων. Ἂν ὁ διευθυντὴς τοῦ ἑνὸς ἐνδύεται μεγαλοπρεπῶς, ἂν διατηρῇ ἁμάξας καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας, δὲν εἶναι σημεῖον ὅτι καὶ πόρους καλλιτέρους ἔχει καὶ τάξιν καὶ διοργανισμὸν ἀσφαλέστερον· καὶ θαμβόνει μὲν τὸν κοσμον προσωρινῶς, πλὴν ὁ συναγωνιζόμενος πρὸς αὐτόν, ὅστις θεωρεῖ τὰς πράξεις του καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας του, οὗτος τὸν ζυγίζει καλλίτερον καὶ προμηνύει τὸ μέλλον του.

Προχωρῶ ἤδη ὀλίγον πρὸς τὰ μικρὰ τεμάχια τῶν μαρμάρων, εἰς τὴν ὕλην ταύτην μεθ' ἧς οἱ προπάτορές μας ἔπλασαν τὸν ὡραῖον κόσμον τῆς μυθολογίας των, μεθ' ἧς ἀπαθανάτισαν τοὺς ἥρωας καὶ τὰς πόλεις των καὶ μεθ' ἧς ὁ σημερινὸς ἐξευγενισμένος κόσμος εἶναι ἐστολισμένος.

Τὰ τεμάχια ταῦτα εἶναι ὡς ῥινίσματα μικρὰ ἀπέναντι τῶν μεγάλων γαιανθράκων τῶν Κυρίων Χαὶνς καὶ Βαῤῥόου, πλὴν τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε. Ὁ Αἰθίωψ διότι ἔχει ἀνάστημα μεγαλήτερον τῆς Κιρκασίας, διὰ τοῦτο καὶ δὲν προτιμᾶται· τοῦτο ὅμως προσθέτω, ὅτι ἂν ἡ οἰκονομία ἐτίθετο κατὰ μέρος καὶ ἐστέλλοντο εἰς σώματα μεγάλα, ἕκαστον τῶν σωμάτων τούτων ἴσως ἤθελε πληρώσει τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς, διότι οἱ Εὐρωπαῖοι καλλιτέχναι, οἵτινες διψοῦν δι' ὀλίγον Ἑλληνικὸν μάρμαρον, δὲν ἤθελον τ' ἀφήσει νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω· ἂν δ' ἐπρόκειτο νὰ στήσωσι μνημεῖόν τι τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου ἢ τῆς Ἐκθέσεως ποῖον ἄλλο καλλίτερον μάρμαρον ἤθελον ἐκλέξει εἰμὴ τὸ Πάριον ἢ τῆς Πεντέλης διὰ νὰ λέγωσιν ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἐπλάσθη ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ Παρθενῶνος ἢ τοῦ Θησείου. Τὰ δὲ τεμάχια ταῦτα εἶναι δείγματα τῶν λατομείων τῆς Πεντέλης, τῆς Πάρου, Τήνου, Σπάρτης, τοῦ Ταινάρου, τῆς Τριπόλεως, Καρύστου, Σκύρου, κ.τ.λ.

Τὴν ποιότητα καὶ ἀφθονίαν των δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐξετάσω, διότι οὐδεὶς ὁ διαφιλονεικῶν αὐτάς, καὶ ἂν ὑπάρχῃ, ἡ θρησκευτικὴ φωνὴ τῶν σωζομένων ἀγαλμάτων καὶ μνημείων μας κλείει τὸ στόμα του. Ἀλλ' ὁ Εὐρωπαῖος ἐρωτᾶ, εἰς τὸ δεκαοκταετὲς τοῦτο βασίλειον, τὸ συστῆσαν ἤδη ἑταιρίαν ὡραίων τεχνῶν, δὲν εὑρέθησαν σήμερον τινὲς νὰ γλύψωσιν ἓν κιονόκρανον, μίαν γάστραν, ἕνα ὅλμον τραπέζης, νὰ κατασκευάσωσιν ἓν μικρὸν ζῶον, μίαν κεφαλήν, τοὐλάχιστον ἓν ἁπλοῦν σκεῦος, ὥστε τὰ μάρμαρα ταῦτα ἀφοῦ δὲν ἦλθον εἰς σώματα μεγαλήτερα νὰ μὴ ἦναι ἄμορφα, ὡς λίθοι γυμνοί, ἀλλὰ νὰ ἔλθωσιν, ὡς ἦλθον τῆς Ἱσπανίας, Πορτογαλλίας καὶ Ἰταλίας ὑπὸ ποικίλας μορφάς, ἐπισύροντα τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου καὶ καλλιτέραν περὶ αὐτῶν ἰδέαν δίδοντα;

Εἶπον κατ' ἀρχὰς ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἦλθε νὰ συναγωνισθῇ καὶ τοῦτο εἶπον διὰ τὰ ὄμματα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, πλὴν ἤδη ὅτε ὁμιλῶμεν μεταξύ μας, χαμηλοφώνως ἄς εἴπω μικράν τινα ἀλήθειαν. Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ δέκα ἀνθρώπους νὰ μεταβάλωσι τοὺς λίθους εἰς ἓν ἁπλοῦν σκεῦος. Ἐνθυμοῦμαι καλῶς μαρμαρουργούς τινας Τηνίους καὶ Ἀνδρίους ἐργαζομένους εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων τῶν Ἀθηνῶν μὲ τόσην ἐπιτυχίαν, ὥστε ἐξέπληττον τοὺς Βαναροὺς διδασκάλους των. Οἱ μαρμαρουργοὶ οὗτοι σήμερον πρέπει νὰ ἦναι μᾶλλον τελειοποιημένοι, πλὴν οὔτε ἐφημερίδας ἀναγινώσκουν, οὔτε τί γίνεται εἰς τὸν δισχίλια μίλια μακρὰν τοῦτον τόπον ἐδύναντο νὰ γνωρίζωσιν. Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ἔπρεπεν ἢ προποποιοῦσα ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν πρόσκλησιν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, ἢ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἐδέχθη, νὰ θεωρήσῃ τὸ ζήτημα πολὺ καὶ πολὺ σπουδαιότερον, διότι ἔμελλε νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὰ ὄμματα ὅλου τοῦ ἐκλελεγμένου καὶ πεφωτισμένου κόσμου. Ἔπρεπε νὰ εἰδοποιήσῃ αὐτοὺς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς νὰ τοῖς ἐξηγήσῃ ὅτι πρόκειται τὰ μὲν ἐργόχειρά των νὰ πωληθῶσι, τὰ δὲ ὀνόματά των ν' ἀπαθανατισθῶσιν. Ἔπρεπε νὰ θέσῃ κατὰ μέρος τὴν

οικονομίαν καὶ τὰ ἔξοδα καὶ νὰ ἔλθη ἀπ' εὐθείας εἰς λεπτομερεστέρας πληροφορίας μὲ τὴν ἐνταῦθα ἐπιτροπὴν ἥτις ἐπροσκάλεσεν αὐτήν.

Δὲν γράφω ἐνταῦθα ἐπικριτικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ δωματίου, διότι οὔτε βιομηχανία, οὔτε μηχαναὶ ἀπαντῶνται ἐν αὐτῷ, καὶ ἂν ὑπῆρχον δὲν ἤμην ὁ ἁρμόδιος νὰ γράψω, πλὴν ἂν ἁπλῶς μοῦ συγχωρῆται νὰ ῥίψω ἐπὶ τοῦ χάρτου σκέψεις τινάς, ἂν οἱ ἀναγνῶσταί μου πιστεύωσιν ὅτι ἀμερολήπτως διῆλθον περὶ ὅσων ἄχρι τοῦδε ὡμίλησα, πρέπει νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν τοὐλάχιστον διὰ μελλούσας περιστάσεις, τοὐλάχιστον διὰ ν' ἀνοιχθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μας, ὥστε ἂν πάλιν παρουσιασθῇ ἄλλη περίστασις νὰ μὴν ὑποπέσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἴσως μᾶς παρέξει ἐχθρούς τινας, πλὴν ἀδιάφορον, διότι ἀρκεῖ νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν.

Πολλοὶ ἀπέδωκαν τὴν ἀτέλειαν τῆς ἐκθέσεώς μας εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῆς. Ἄδικον τὸ πρᾶγμα! Ὅλων τῶν μελῶν τὰ ὀνόματα εἶναι γνωστὰ καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν εὑρίσκει τις ἕνα διακεκριμένον πολίτην, καὶ ἕνα πεπαιδευμένον ἄνδρα.* Ὅταν ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ πράξῃ ὅ,τι ἤθελε, καὶ ὅτε ἐξ ἰδίων της ἐξώδευσεν ἴσως κατά τι, τὸ σφάλμα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτήν; Ἂς θεωρήσωμεν τὰ πράγματα ὀλίγον βαθύτερον καὶ σπουδαιότερον, Κύριοι, διότι τοιουτοτρόπως ψυχραίνομεν τὴν ψυχὴν παντὸς Ἕλληνος σκοπὸν ἔχοντος νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος. Ὁ Κ. Δουκᾶς, Ῥάλλης δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀφέθησαν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ φέρῃ πολιτικὸν τίτλον, οὐδ' ἐκ τῶν πολεμάρχων ὅσοι μὲ τὴν σπάθην ἐκόλλησαν τὸν βαθμὸν εἰς τὸν τράχηλόν των, ἀλλ' εἶναι ἰδιώτης, πλὴν ἰδιώτης μοναδικὸς καὶ ἀνεκτίμητος, τὸν ὁποῖον ἂν ἐμιμοῦντο ὅλοι οἱ πλούσιοι ἔμποροι μας, ἡ Ἑλλὰς ἤθελε κερδίσει ἑκατοντάκις περισσότερον παρ' ὅ,τι ἡ κυβέρνησις καὶ αἱ προστάτιδες δυνάμεις τῇ ὑπόσχονται.

Καὶ βέβαια ὁ Κ. Δουκᾶς Ῥάλλης δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1823 μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου πρῶτος κατῴκησε εἰς τὴν βραχώδη Σύρον καὶ διὰ προτάσεώς του εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν παροίκων ἐπωνομάσθη Ἑρμούπολις, συνέτεινε δὲ εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ διατήρησιν τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν καταστημάτων της; δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὅστις ἀκολουθήσας μετὰ ταῦτα τὸν συνταγματάρχην Φαβιέρον ἀπὸ Μέθενα εἰς Ἀγγίστρι ἐσυμβίβασεν ἐν ὀνόματι τῆς δημογεροντίας τῆς Χίου τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κοχράνου ἀντιζηλίας των; δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὅστις τὸ 1828 ὁμοῦ μὲ τὸν Κ. Α. Μαυροκορδάτον διεξήγαγον, τόσον ἐντίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς μετὰ τοῦ ναυάρχου Δανδάλου εἰς τὴν Περιβόλαν τῆς Αἰγίνης, τὸ δυσχερὲς ἐκεῖνο πολιτικὸν καὶ ἐμπορικὸν ζήτημα, περὶ κατασχέσεως τῶν σιτοφόρων Αὐστριακῶν πλοίων, καὶ διὰ τῶν ἐμβριθῶν αὐτῶν παρατηρήσεων τὸ ἠλάττωσαν ὑπὲρ τὰς 20,000 διστήλων πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου; Τὸν Κ. Δουκᾶν Ῥάλλην δὲν εἶδον πάντες εἰς τὴν ἕδραν τοῦ πρώτου διοργανισθέντος Ἑλληνικοῦ δικαστηρίου τὸ 1829 ἀντικαταστήσαντα τὸν Κ. Γιανατᾶν, ἔπειτα πληρεξούσιον τῶν Χίων εἰς τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν, συντάξαντα τὴν πρώτην καὶ πάντοτε ἐν χρήσει τελωνιακὴν διατίμησιν, μετέπειτα πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἄνω Μεσσηνίας καὶ μετέπειτα πάλιν δημογέροντα τῆς Ἑρμουπόλεως, ἐφορεύοντα τὰ σχολεῖά της καὶ συμπράττοντα χρηματικῶς εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ γυμνασίου της; Ὁ Κ. Δουκᾶς Ῥάλλης διὰ τοῦ ἠπίου καὶ συμβιβαστικοῦ χαρακτῆρός του, διὰ τῆς εὐγλωττίας του δὲν εἶναι ὅστις ἔπεισε τὸν ναύαρχον Ῥιχάρδον, ἀποκλείσαντα τὸ 1831 τὴν Ἑρμούπολιν, νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ὅθεν καὶ ἀναχωροῦντα ἀπὸ τὴν ναυαρχίδα τὸν ἐχαιρέτησε διὰ πυροβολισμοῦ; Ὁ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου ζηλωτὴς οὗτος ἀνὴρ δὲν εἶναι ὅστις ἐνήργησε τὴν κατὰ τὸ 1833 εἰς Σύρον ὀκταήμερον θρησκευτικὴν τελετὴν τοῦ ἐνδόξου Κοραῆ καὶ ἤγειρε τὸ μνημεῖόν του; Τὸ παρθεναγωγεῖον καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ τοῦ Πειραιῶς εἰς τὸν ἐπὶ ἐννεαετίαν τοῦτον δημοτικὸν σύμβουλον δὲν ὀφείλονται; Ὁ ἴδιος βασιλεύς, ἐνθυμοῦμαι ὅτε ἤμην εἰς Πειραιᾶ, διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν εὐηρεστήθη νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὸν ἀληθῆ τοῦτον πατριώτην, τὸν οὐδέποτε μισθοδοτηθέντα, τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὰς οἰκονομίας ἃς ἐχορήγησεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς Πειραϊκῆς προκυμαίας. Ἡ ἰδέα καὶ πραγματοποίησις τῶν ἐν Πειραιεῖ λουτρῶν εἰς τοῦτον δὲν ὀφείλονται; Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου τῆς ἰδίας πόλεως εἰς αὐτὸν δὲν ὀφείλεται; Τέλος, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω τοῦ ἀληθοῦς τούτου πατριώτου πλείστας ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς συνεισφοράς, ἡ ὀλίγη ἐνταῦθα μέταξα, ἡ ὀλίγη μεταξοκλωστή, οὐδόλως ὑποδεέστεραι τῶν μεγαλητέρων καταστημάτων τῶν εὐρωπαϊκῶν πόλεων, δὲν ἔρχονται ἀπὸ τὸ ἐν Πειραιεῖ μεταξοκλωστικὸν κατάστημα αὐτοῦ, τὸ μόνον ἴσως τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὴν μικρὰν πατρίδα μας, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον περίπου 60 ἕως 80 ψυχαὶ εὑρίσκουν ἄρτον; Διατί λοιπὸν νὰ ἀποδώσωμεν τὴν κατηγορίαν εἰς αὐτόν, ὅστις οὔτε διὰ βαθμόν, οὔτε διὰ χρήματα ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα, καθὼς καὶ εἰς τοὺς συναδέλφους του (εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων εὑρίσκει τις ἕνα Δουκᾶν Ῥάλλην), τὴν ἀτέλειαν τῆς ἐκθέσεώς μας.

* Ἐκτὸς δύω.

Ἂν ἐν τούτοις (ὅπερ θετικῶς γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει) ἐχορηγήθησαν ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἀπῄτει ἡ ἐκλογὴ καὶ ἀποστολὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἄρθρων καὶ δὲν ἔπραξαν ὅπως ἔδει, τὸ σφάλμα εἶναι ἀσύγγνωστον, ἂν τοὐναντίον, ἂς ὄψεται ὅστις ἔστειλε γυμνὴν πάγγυμνον τὴν μεγάλην Ἑλλάδα μέσῳ τοιαύτης λαμπρᾶς αἰθούσης.

Ὅ,τι ἄχρι τοῦδε εἶπον, τὸ εἶπον σιγαλέᾳ τῇ φωνῇ μεταξύ μας, δι' ἡμᾶς μόνον αὐτοὺς, διότι καὶ γνωριζόμεθα ἄνευ κατόπτρου. Ἂν δὲ ἐρωτᾶτε τί εἶπε καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος, τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Ἅπαντα, κατ' αὐτὸν, εἶναι μέλι καὶ γάλα, καὶ μᾶς ἐπῄνεσε ποιητικώτατα· διότι ποῖος ὁ ἱερόσυλος ἐκεῖνος κάλαμος, ὅστις ἱστάμενος ἀπέναντι τῶν ἱερῶν καὶ ἀπὸ δόξαν κεκαλυμμένων μαρμάρων τῶν Παρθενώνων καὶ Ὀλυμπίων Διῶν, ὁ πατῶν εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς ὅλου τοῦ κόσμου, ἤθελε γράψει κατ' αὐτῆς; Ὅλοι οἱ καταχθόνιοι καὶ ἐπίγειοι δαίμονές της ὡς φάσματα ἤθελον τὸν πνίξει τότε. Μᾶς ἐπῄνεσε λοιπὸν πατῶν εἰς τὸ παρελθὸν, κλείων τὰ ὄμματα εἰς τὸ παρὸν καὶ ἀγαθὰς ἐλπίδας τρέφων διὰ τὸ μέλλον· διότι τῷόντι ἔχομεν μέλλον, καὶ μέλλον μέγιστον. Πλὴν ἐρωτᾶτε ποῦ εὑρίσκετε τὸ μέλλον τοῦτο;—Εἰς τὰς ἄκρας τῆς προόδου, ἀποκρίνομαι—Καὶ πρόοδος δὲν ὑπάρχει ἆρά γε;—Ἂν ὑπάρχῃ ἢ ὄχι, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν γνωρίζω, ἂς ἐρωτήσωμεν τὸν Εὐρωπαῖον—Ὅταν ἴδω, ἀποκρίνεται οὗτος, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἥτις σήμερον καὶ αὐτὰς τὰς βελόνας καὶ καρφίδας καὶ τὰ πινάκιά της, εἰς τὰ ὁποῖα τρώγει, καὶ τὰ ὑποκάμισα, τὰ ὁποῖα φορεῖ, δέν τὰ φέρει πλέον ἀπ' ἐδῶ, ἀλλ' ἀρχίζει νὰ τὰ κατασκευάζῃ ἐκεῖ, ὅταν ἴδω ὅτι ὅλον τὸν πλοῦτόν της, τὸν ὁποῖον ἐγὼ σήμερον νέμομαι, τὸν σύρει εἰς ἑαυτὴν, τότε βέβαια ὑπάρχει πρόοδος. Πλὴν, ἀπαντῶμεν, εἴμεθα νέοι ἔτι, δὲν φέρομεν ἀκόμη 20 χρόνους—Δὲν ἀντιτείνω, προσθέτει, πλὴν πρέπει νὰ γενῇ ἡ ἀρχὴ, διότι εἴδατε ἅπαξ τὸ φῶς—Καὶ μήπως δὲν ἠρχίσαμεν νὰ ἔχωμεν ἀφ' ὅλα!—Ἔχετε ὡς ὁ αὐτοκράτωρ Σολούκης. Ἤκουσεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν αὐτοκράτορες καὶ ἔγεινεν αὐτοκράτωρ· ἤκουσεν ὅτι οἱ αὐτοκράτορες ἔχουν καγκελαρίους καὶ ἔκαμεν ἕνα καγκελάριον· ἀλλὰ τοιούτου εἴδους ἀρχὰς δὲν ἐννοοῦμεν. Αἱ ἀρχαὶ τῶν στοιχείων ἐκείνων, ἅπερ ποδηγετοῦσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἓν ἔθνος, εἶναι σπουδαῖαι, πολὺ σπουδαιότεραι ἀφ' ὅ,τι ὑμεῖς τὰς θεωρεῖτε καὶ πρέπει νὰ δράξῃ τις αὐτὰς μὲ σιδηρᾶς χεῖρας, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς νὰ προσκολληθῇ ἐπὶ τούτων μὲ σκεπτικὴν προσοχήν. Πᾶσα θυσία καὶ πᾶς κόπος εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπαιτοῦνται, καὶ ὅταν ἅπαξ τὰ πράγματα λάβωσι τὸν ῥοῦν των, οἱ τάφροι μόνοι των ἀνοίγονται διὰ τὸν ῥοῦν, καὶ τότε καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ θέλετε αἰσθάνεσθαι, χωρὶς νὰ ἔχετε ἀνάγκην νὰ σᾶς τὸ εἴπῃ ἄλλος, ἂν προοδεύετε ἢ ὄχι.

Ἀναπνέει τις μὲ περισσοτέραν ἄνεσιν ἐνώπιον τῶν φυσικῶν προϊόντων μας, καί τοι ἐκ τούτων ἐν πρώτοις λείπουν ὅλοι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, ὅλα τὰ ὄσπρια, τὰ ἔλαια, αἱ ἐλαῖαι, τὸ ὀρύζιον τῆς Λεβαδίας, οἱ ξηροὶ καρποὶ τῶν Κυκλάδων, καὶ Σποράδων, τὰ ἐκ τούτων γλυκά, τὰ τόσον πεφημισμένα, ἐκ τῶν ὁποίων ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα ἔθνη ἔστειλαν, ἡ μέταξα τῆς Πελοποννήσου καὶ Τήνου, οἱ θέρμοι (λουμπινάρια) τῆς Λακωνίας, τὰ ἐξ ἀχύρων καὶ ξηρῶν χόρτων κάνιστρα, φόρμια (ζεμπίλια) κτλ., ὅλα τὰ πήλινα ἀγγεῖα, μιμήσεως ἐκείνων τῆς Χίου, τὰ ἀρωματοῦδατα, οἷον ἀνθόνερον, ῥοδόσταγμα, τὰ ὀξύδια, δείγματα γαιάνθρακος, ὅλα τὰ ἅλατα, ὅλα τὰ εἴδη τῶν μετάλλων καὶ τέλος τὰ ποικίλα ξύλα, χρήσιμα εἰς τὴν ναυπηγίαν, εἰς τὴν λεπτουργίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν γλυπτικὴν, διότι, ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ Σικυώνιος Ἀπόλλων, ὁ Ἑρμῆς τῶν Κελαινῶν, ἡ Ἄρτεμις τῆς Ἐφέσου, κτλ., ἀναπνέει τις λέγω, μὲ περισσοτέραν ἄνεσιν εἰς τὴν μικρὰν ταύτην συλλογὴν, δηλ., τῆς κορινθιακῆς σταφίδος, τοῦ καπνοῦ τῆς Λεβαδίας, τῶν σύκων καὶ σταφίδων τῆς Μεσσηνίας, τῶν σπόγγων τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, τοῦ μέλιτος τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τῆς Καρύστου, τοῦ πηλοῦ τῆς Μήλου, τῆς κιμωλίας γῆς, τῆς κουαρκώδους, τῶν λιθογραφικῶν λίθων, τῶν βαλανιδίων τῆς Λακωνίας καὶ τῶν ἐρυθροδάνων (ῥιζαρίων) τῆς Εὐβοίας, ὄχι δι' ἄλλο παρὰ διότι ἐδῶ δὲν ἔχει νὰ ἐπιφέρῃ πικρὰς παρατηρήσεις ὡς ἐπὶ τῶν μαρμάρων. Βλέπει μὲν ὅτι ἡ συλλογὴ εἶναι ἀτελὴς, πλὴν γνωρίζει ὅτι ἡ εὐδαίμων γῆ ἡμῶν, καὶ ἂν δέσωμεν τὰς χεῖράς μας χωρὶς νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ἀξίνην, τὰ εἴδη ταῦτα θέλει παράξει καλλίτερα τῶν ἰδικῶν του, ὥστε καὶ δύο τινὰ συμπεραίνει, ἢ ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς, ὡς καί τινα τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, δὲν ἐννόησε καλῶς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐκθέσεως ἢ ἐννοήσασα αὐτὸν ὑπὸ πενίας, ἢ χάριν οἰκονομίας ἢ ὀλιγωρίας τὸν παρημέλησε.

Μετὰ τὰς πικρὰς ταύτας παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας μὲ βαθεῖαν τῆς ψυχῆς μου λύπην ἠναγκάσθην νὰ ἐπιφέρω, μ' εἶναι εὐάρεστον νὰ προσθέσω ὅτι εἰς τὴν μικρὰν ἔκθεσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ὑπῆρξαν καί τινα ἀντικείμενα ἑφελκύοντα τοῦ διαβάτου τὸ βῆμα. Ταῦτα δὲ εἶναι ἡ χρυσοποίκιλτος Ἑλληνικὴ ἐνδυμασία τῶν Κυρίων Σαρῆ καὶ Ῥέγκου ἐξ Ἀθηνῶν (ἰδὲ ἀριθ. 201) ἐφηρμοσμένη ἐπὶ κηρίνου Ἀγγλου παλληκαρίου,

οὗτινος δίδω τὴν εἰκονογραφίαν, καὶ δύο ἀναγλυφικὰ ἀντίγραφα τοῦ Παρθενῶνος, ἐκ μαρμάρων τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Πάρου, τῶν Κυρίων Λαζάρου καὶ Γεωργίου Βιττάλη.

Ἀποπέμπων τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν εἰς τὸ μικρὸν τῆς πατρίδος μας δωμάτιον, τὸν ἀποπέμπω συγχρόνως καὶ εἰς τὸ μέγα κρυστάλλινον παλάτιον. Εἴμεθα εἰς τὴν ἑσπέραν τῆς 11ης τοῦ Ὀκτωβρίου, ἑσπέραν πένθιμον εἰς πολλὰς μυριάδας ψυχῶν, συνελθουσῶν διὰ μίαν καὶ μόνην ἔτι φορὰν διὰ νὰ τὸ ἴδωσιν καὶ παρασταθῶσιν εἰς τὴν ἀποβίωσίν του. Ἡ φύσις ἐχαιρέτησε τὰ γεννέθλιά του μὲ τὰ τερπνότερα θέλγητρά της. Ἥλιος, ἄνθη, χλόη, ὁρίζων ἄνθρωποι τὰ πάντα πρὸ ἓξ μηνῶν τὸ περιεστοίχουν μὲ τὴν τελειοτέραν ζωογόνησιν, καὶ ἤδη ὁ ἥλιος εἶναι κεκρυμμένος, τὰ ἄνθη καὶ ἡ χλόη μεμαραμένα, ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ ὁρίζων τεθολωμένοι ἀπὸ νέφη, βρέχει ἀδιακόπως καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνία, ἥτις εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ, εἶναι μῖγμα τῶν μεγαλητέρων εὐγενῶν καὶ τῶν πτωχῶν, οἵτινες μὲ σανδάλια βυθισμένα εἰς τὴν ἰλὺν, συνεσωρεύθησαν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀποχαιρετοῦντες τὴν τέχνην καὶ βιομηχανίαν μίαν καὶ μόνην αἰσθάνονται θλῖψιν, ὅτι δὲν θέλουν ἰδεῖ πλέον τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Ἅπαντες ἤδη ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται πέριξ τοῦ κρυσταλλίνου πίδακος τῶν Κυρίων Ὄσλε, τοῦ κορωνιαίου τούτου τῆς ὑαλοποιΐας ἔργου.

Ὁ Κ. Δουκροκὲ ἤρξατο μὲ τὸ βοερὸν ὄργανόν του τὸ Σῶσον, Κύριε, τὴν Βασίλισσάν μας... καὶ τότε οἱ φθόγγοι ὅλων τῶν χιλιάδων συγχωνευθέντες εἰς μίαν ᾠδὴν **Σῶσον, Κύριε, τὴν Βασίλισσάν** μας κατέσεισαν ἐκ παραφορᾶς τὸ μέγα οἰκοδόμημα. Τὴν λῆξιν τῆς ᾠδῆς συνώδευσαν ζητωκραυγαί, σείσεις τῶν πίλων καὶ μανδυλίων, σπασμωδικοὶ ἐνθουσιασμοὶ καὶ κρούσματα τῶν ποδῶν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν οὔτ' ἐμπρὸς οὔτ' ὀπίσω ἐδύνασο νὰ προχωρήσῃς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν τὰ ἄνω τῆς κεφαλῆς μας λεπτὰ περίστοα καταφορτωμένα ἀπὸ τόσας χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ ὑποχωρήσωσι, τὴν στιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἤρχιζε νὰ μᾶς ἐγκαταλείπῃ ἕνεκα τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ἣν ἐθεωροῦμεν ὅλον τὸ λεπτὸν τοῦτο οἰκοδόμημα νὰ κλονίζεται σφοδρῶς, ἂς μὴν εἴπῃ τις ὅτι μία ἀπαίσιος ἰδέα δὲν διῆλθε τῆς φαντασίας μας, οὐδεὶς φόβος ἐτάραξε τὴν ψυχήν μας, ὅτι ἀδύνατον ἦτο μετὰ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου νὰ συνταφῶμεν καὶ ἡμεῖς.

Τοὺς ἀλλαλαγμοὺς τούτους ἔπνιξαν οἱ μεγάλοι κώδωνες, οἵτινες διὰ τῶν ἠχηρῶν φωνῶν των προσκαλοῦν καθ' ἕκαστον ἑσπέρας τὸν κόσμον ὅλον νὰ ἐξέλθῃ, πλὴν οὔτε οἱ βοεροὶ ἦχοί των, οὔτε ἡ αὐστηρότης τῶν χωροφυλάκων διὰ πολλὴν ὥραν ἦτο δυνατὸν νὰ μᾶς διώξωσιν. Ἕκαστος ἐκώφευε, καὶ ἕκαστος ἐζήτει νὰ ῥίψῃ ἀκόμη ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ὡραίων ἐκείνων Ἠλυσίων Πεδίων, ἐξ ὧν ἀπεβάλλετο.

Τὸ βλέμμα μου καὶ αἱ σκέψεις μου καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἦσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἐνθουσιώδης πατριωτισμὸς τὸν ὁποῖον ἔβλεπα εἰς τοὺς Ἄγγλους μ' ἐνεθύμισαν καὶ πάλιν τὸ μέγα ἀρχαῖον ἔθνος μας. Ἆρά γε εἶναι πεπρωμένον, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ἐπὶ τοῦ σαπφυροειδοῦς ὁρίζοντός μας ποτὲ πλέον σκηναὶ τοιαῦται νὰ μὴ ζωγραφηθῶσιν; Ἀλλ' αἱ σκηναὶ αὗται μόναι των δὲν ζωγραφοῦνται· οἱ ἄνθρωποι τὰς ζωγραφοῦν. Ἂν οἱ ἄνθρωποι, διατὶ νὰ μὴ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ὅ, τι εἶπεν ὁ περιώνυμος Κορέγιος "Καὶ ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος"*; Ἀληθῶς, πόσον κατάλληλος εἶναι ἡ φράσις Θαρσεῖν χρὴ..... τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιτροπὴ ἔθεσεν ἐπὶ τῶν σημαιῶν μας. Ἡ ἐκλογὴ τῆς φράσεως ταύτης σαφῶς ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν στερούμεθα ἀνθρώπων, ὅτι ἔχομεν μάλιστα ἀπὸ τοὺς σπανίους ἐκείνους, οἵτινες γνωρίζουν τὸ "Γνῶθι σαυτόν." Τί μένει λοιπόν; Ἡ Κυβέρνησις νὰ τοὺς διακρίνῃ, τοὺς προστατεύῃ καὶ τοὺς ἐμψυχόνῃ καὶ τότε οὐ μόνον τὰ ἐσωτερικά μας θέλουν βελτιωθῆ, ἀλλὰ θέλομεν κερδίσει καὶ πάλιν τοῦ ἐξωτερικοῦ πλουσίου κόσμου τὴν ψυχρανθεῖσαν συμπάθειαν.

XXIII.

Σκέψεις ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως καὶ Ἀγγλικοῦ τοῦ λαοῦ.

Πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἡ Βασιλικὴ ἐπιτροπὴ, προεδρευομένη ἀπὸ τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον, οἱ ἐκθέται, καὶ μέγας ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας τῶν τεχνῶν 20—25,000 ψυχαὶ τὸ ὅλον, συνηθροίσθησαν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου διὰ ν' ἀκούσουν τὴν κοινοποίησιν τῆς διανομῆς τῶν βραβείων, καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς Βασιλικῆς ἐπιτροπῆς.

* Ὁ περιώνυμος ζωγράφος Κορέγιος εἶδεν ἡμέραν τινὰ εἰκόνα τοῦ Ῥαφαὴλ, ἥτις πολὺ ἐθαυμάζετο. Μετὰ βαθεῖαν δὲ σιωπὴν ἀνέκραξεν ἐνθουσιωδῶς "Καὶ ἐγὼ εἶμαι ζωγράφος!" καὶ ἀνεχώρησεν. Ἔκτοτε ἔκαμε τὴν Παρθένον καὶ τὸ τέκνον της, Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὸν ἅγιον Ἱερώνυμον, καὶ ἔγεινε διὰ τῆς ἐπιμελείας του ὁ περίφημος Κορέγιος.

Ὅπου ἦτον ὁ κρυστάλλινος πῖδαξ, εἶχον ὑψώσει τώρα ξύλινον κατάστρωμα κεκαλυμμένον ἀπὸ ἕνα τῶν ἰνδικῶν ταπήτων. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τούτου ἐφαίνετο ἡ ἐλεφαντίνη ἕδρα τοῦ Ῥαγιᾶ τῆς Τραβαγκόρ, προσδιωρισμένη διὰ τὸν πρίγκιπα Ἀλβέρτον, καὶ μία τράπεζα μὲ διάφορα καθίσματα, τὰ ὁποῖα κατέσχον ἐπίσημα ἄτομα, ὡς ὁ λόρδος Ἰωάννης Ῥῶσελ, ὁ κόμης τοῦ Καρλαΐς, οἱ πρέσβεις τῆς Πρωσσίας, καὶ Ἀμερικῆς, κτλ.

Ἡ ἡμέρα ἦτο πολὺ σκοτεινοτέρα τῆς τῶν 11 ὀκτωβρίου, ὁ ἄνεμος ἐφύσα μὲ μυγμὸν, καὶ ἀναρπῶν τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν ἠχηρῶς κατέδερνε μὲ αὐτὴν τοὺς ὑάλους τοῦ οἰκοδομήματος· ἠναγκάσθησαν μάλιστα ν' ἀφαιρέσουν ὅλον τὸ χονδρόπανον μὲ τὸ ὁποῖον εἶχον καλύψει τὴν στέγην, καὶ δι' ἐλάφρωσιν καὶ διὰ νὰ ἔχουν περισσότερον φῶς. Ἡ τελετὴ διήρκεσε μίαν περίπου ὥραν δηλ. ἀπὸ τὰς 12 ὅτε ἔφθασεν ὁ πρίγκιψ Ἀλβέρτος μέχρι τῆς μιᾶς Μ. Μ. Ὁ ἀντικόμης Κάννιγκ ἀνέγνωσε πρὸς τὸν πρίγκιπα διατριβὴν τῶν πρακτικῶν, ὁ πρίγκιψ ἀνταπεκρίθη διεξοδικῶς εἰς ὅλην τὴν ὁμήγυριν, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου ἐπεφώνησε βραχεῖαν εὐχαριστήριον δέησιν ὑπὲρ τῆς λήξεως τοῦ μεγαλουργήματος τούτου, καὶ μετὰ δύο ὥρας ἀναγνῶστα, τίποτε ἄλλο δὲν ἔβλεπες εἰμὴ τὸν ἕνα σπεύδοντα νὰ ἐκκρεμάσῃ ἐκεῖνο τὸ ὕφασμα, τὸν ἄλλον νὰ ἐκκαρφώσῃ ἐκεῖνο τὸ στήριγμα καὶ τὸν ἄλλον νὰ μετατοπίσῃ ἐκεῖνο τὸ σκεῦος, εἰς ὀλίγας λέξεις πάραυτα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου τὸ παλάτιον ἤρχισε νὰ γυμνοῦται.

Ἐκάθησα τότε ἐπὶ τῶν βάθρων τοῦ καταστρώματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ἵστατο ὁ θρόνος τοῦ Ῥαγιᾶ τῆς Τραβαγκόρ, καὶ μάρτυς τῆς διαμελιτικῆς ἐκείνης θέσεως ἀνεπαισθήτως ἐβυθίσθην εἰς τὰς ἀκολούθους σκέψεις.

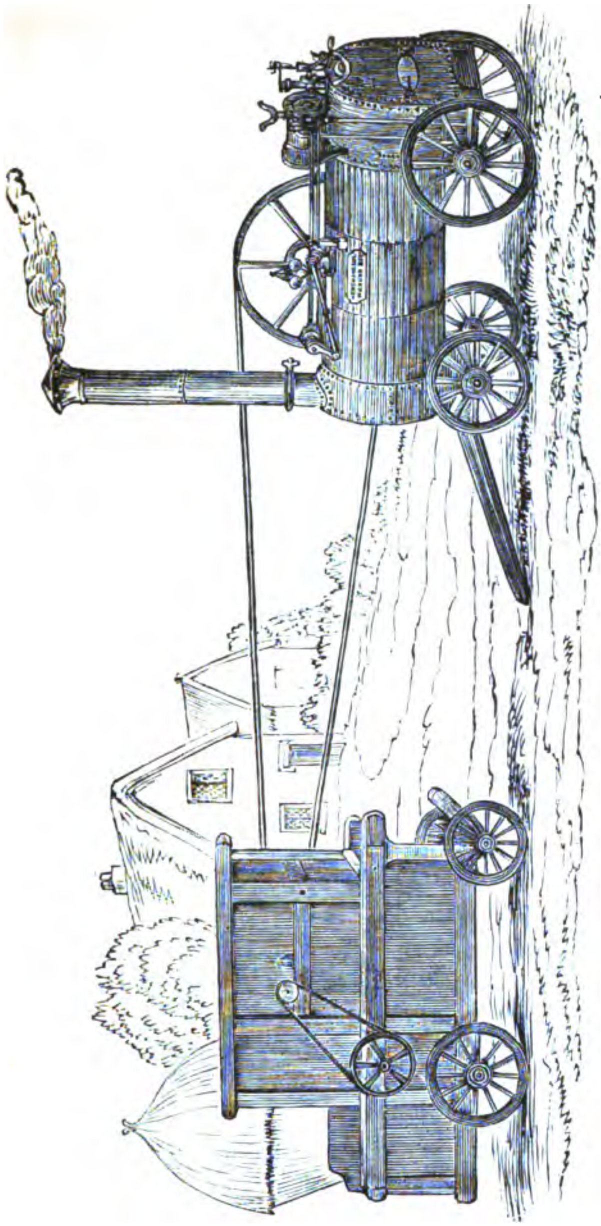
Ἰδοὺ ἔλεγον ἓν ἐφήμερον καὶ ψευδὲς ὡς τὸν ἄνθρωπον σκήνωμα, ὃ ἡ οἰκουμένη δι' ὀλίγους μῆνας κατῴκισε, μέσῳ τοῦ ὁποίου ἄνευ τις νὰ ἐπιχειρισθῇ τὰ ταξείδια τοῦ Μαγελάνου, ἢ του Κοὺκ ἔμαθε ὡς ἔγγιστα ὁποία εἶναι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου παντοῦ, ἰδοὺ τὸ σκήνωμα τοῦτο τ' ὁποῖον 6,201,856 ψυχαὶ* ἐντὸς 6 μηνῶν ἐπεσκέφθησαν ὑπὸ τὸ ὁποῖον εἰς μίαν μόνην ἡμέραν 110,000 ψυχαὶ† συνεπεριδιάβασαν, εἰς τ' ὁποῖον οἱ μαθηταὶ 466 σχολείων καὶ 7,758 τέκνα τῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας πρὸ πάντων γεωργοὶ διὰ κοινοφελῶν συνδρομῶν ἐστάλθησαν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἀγγλίας, νὰ σπουδάσωσι, ἰδοὺ καὶ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τὸ ὁποῖον κατέσεισε ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ἀρχίζει νὰ διαλύεται ἀφίνον ὀπισθέν του ἓν μέγα ὄνομα, χιλίας περιγραφὰς, ἕνα μῦθον ἀδιήγητον διὰ τοὺς μεταγενεστέρους. Τὰ ὡραῖα τρόπαιά του, οἱ ἀνδριάντες του, αἱ σημαῖαι του, αἱ πανοπλίαι του, οἱ ἀδαμάντινοι στέφανοί του, οἱ πλούσιοι μεταξωτοὶ ἱμάντες καὶ σίσυραι του, ὅλα τὰ κειμήλια ἅτινα τὸ ἔνεδυον, μὲ τὴν ἰδίαν, ταχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν τὸ κατεστόλισαν μὲ τὴν ἰδίαν τοῦ ἀφαιροῦνται· καὶ αὐτὰ τὰ κυπρίζοντα ἄνθη καὶ δένδρα του ἤρχισαν νὰ χροΐζωνται τοῦ φθινοπώρου τὴν ὠχρότητα· κανὲν ἄλλο ἴχνος του δὲν θέλει μένει δι' ὀλίγον καιρὸν καὶ ἀγνοῶ πόσον, εἰμὴ τὰ ὑάλινα φύλλα καὶ σιδηρᾶ πέταυρα τοῦ σκελετοῦ του!

Ἀλλόκοτον ἔθνος αὐτὸ τῆς Ἀλβιόνης! μέσον ὅρον εἰς τίποτε δὲν ἔχει· πρέπει νὰ τὸ διαιρέσῃς εἰς τάξεις διὰ νὰ τὸ χαρακτηρίσῃς, καὶ εἰς πολλὰ αἱ τάξεις αὗται τόσον διαφέρουν μεταξύ των, ὥστε νομίζεις ὅτι ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ δύο ἢ τρεῖς διαφορετικοὺς λαούς.

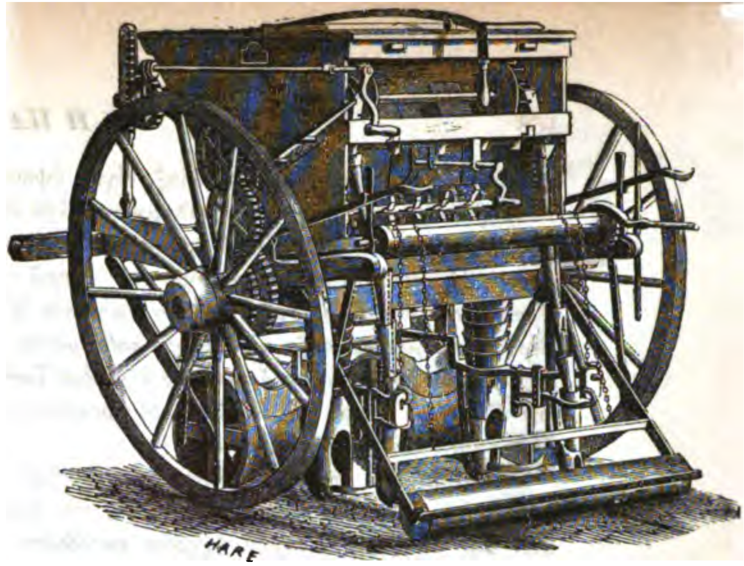
Συναπαντήσου μὲ τὸν ὄχλον τοῦτον ὅστις τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ῥακοενδεδυμένος ἐπλημμύρει ἐνταῦθα, ὅστις μὲ τὴν τροφὴν εἰς ἓν καλαθάκιον, μὲ τὸ ποτόν του εἰς μίαν μέλανα βαυκάλην, μὲ τὸ βρέφος εἰς τὸν μαστὸν, ὠθούμενος καὶ ὠθῶν περιήρχετο ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο ἄκρον τρώγων καὶ ῥίπτων τοὺς φλοιοὺς τῶν πορτοκαλλίων εἰς τὸ καθαρὸν τοῦ παλατίου ἔδαφος, συναπαντήσου λέγω μὲ τὸν ὄχλον τοῦτον εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ ἴδῃς τὶ παράδοξος εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου. Τὸν βλέπεις πολλάκις εἰς ἡμέρας ὡραίας νὰ ἔχῃ ἀνοικτὸν τὸ ἀλεξίβροχόν του, ὁπότε δὲ βρέχει ἢ νὰ μὴ τὸ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἢ νὰ τὸ κρατῇ κλειστόν. Βλέπεις τὰς ὑπηρετρίας τὰς πρωΐας τοῦ χειμῶνος ὁπότε ὑπάγουσι εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀνασηκονούσας τὴν ἐσθῆτα μέχρι κνημῶν μὲ σανδάλια καταλασπωμένα, μ' ἐλαφρὸν ἐπανωφόριον τ' ὁποῖον 15 δράμια δὲν ζυγίζει ἴσως, μὲ σισύρας δὲ πολλάκις τὸ θέρος. Ὅταν μὲ τούτους ὁμιλῇς πρέπει νὰ προφέρῃς ὅπως προφέρουν ἄλλέως δὲν θέλουν νὰ σὲ ἐννοήσουν, ἐπειδὴ δὲ ἓν φωνῆεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἔχει δύο ἢ τρεῖς προφορὰς ὁ ξένος ὅστις μόλις ἀρχίζει νὰ ψιττακίζῃ τὴν γλῶσσάν των εἶναι πάντοτε θῦμα· λ. χ. τὸ χαρτίον προφέρεται πεΐπερ (paper), τὸ πιπέριον πέπερ (pepper) ἂν λοιπὸν δὲν προφέρῃς ὅπως οὗτοι προφέρουν ἀντὶ χαρτίου ὅπου ζητεῖς σὲ φέρουν πιπέριον, καὶ ἀντὶ μιᾶς κύβης (κάπ), σὲ φέρει ἓν ὄχημα κάμπ). Βαδίζει γοργῶς ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου διὰ

* Τὸν Μαΐον . .	734,782	Τὸν Αὔγουστον . .	1,023,435
„ Ἰούνιον. .	1,133,116	„ Σεπτέμβριον .	1,155,240
„ Ἰούλιον .	1,314,176	„ Ὀκτόμβριον. .	841,107

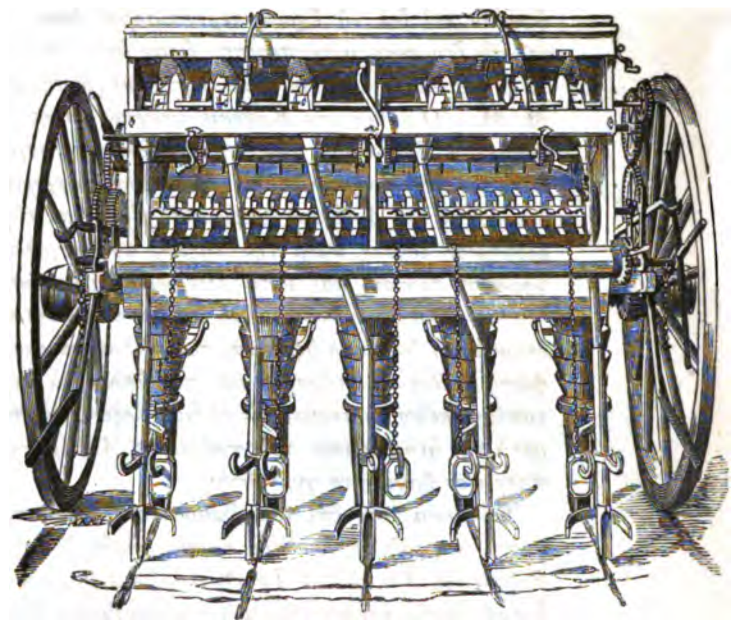
† Τὴν 7ην τοῦ 8μβρίου ἐμβῆκαν ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου 109,915 ψυχαί.

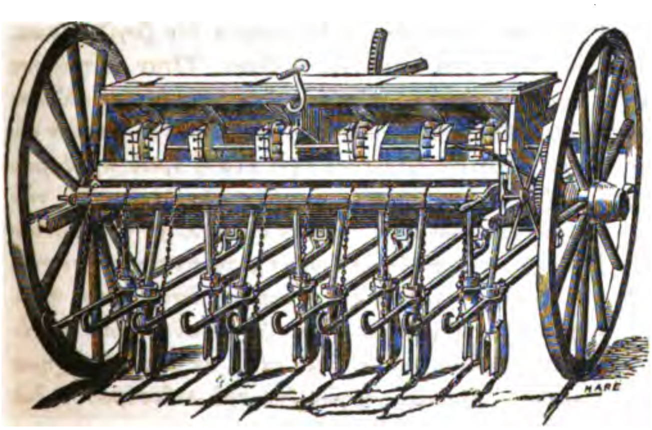
348

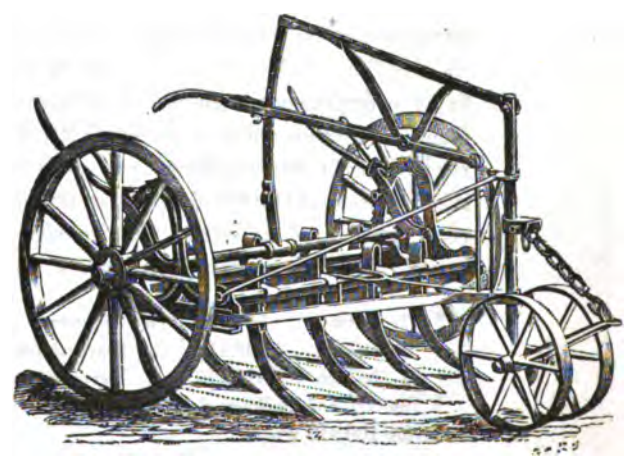
350

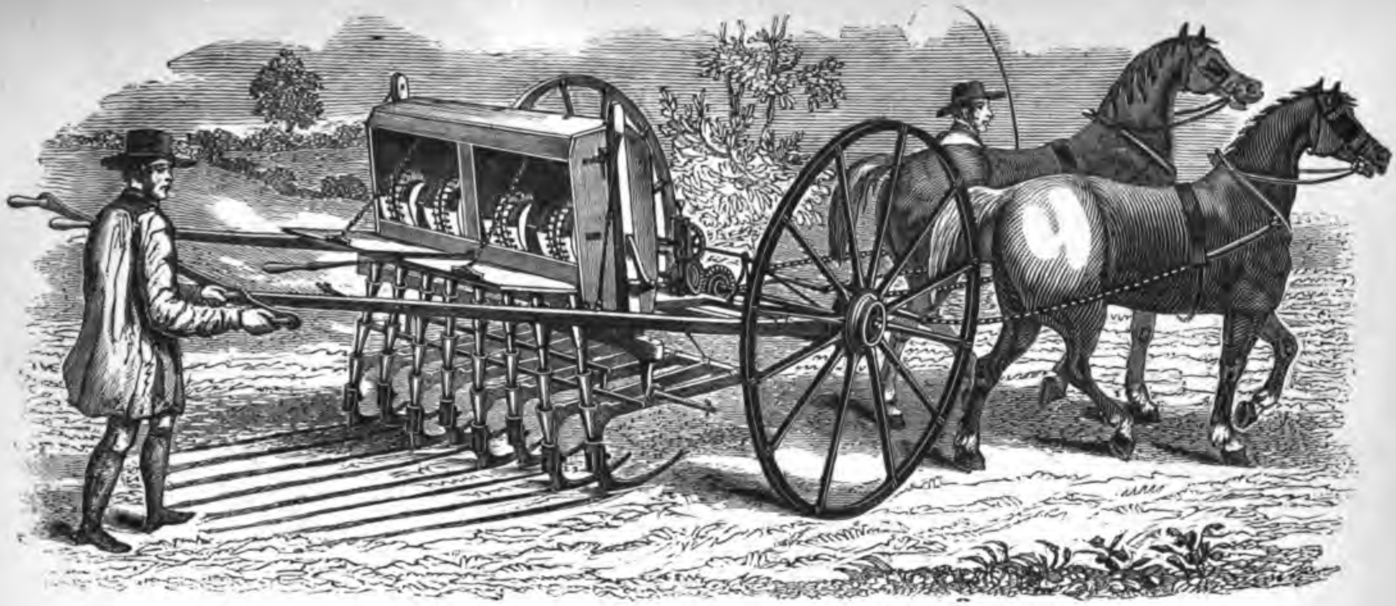
351

349

352

353

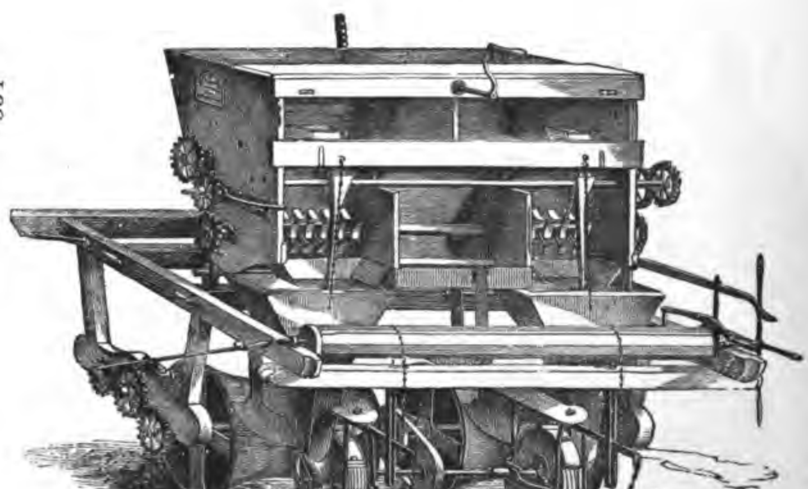
354

355

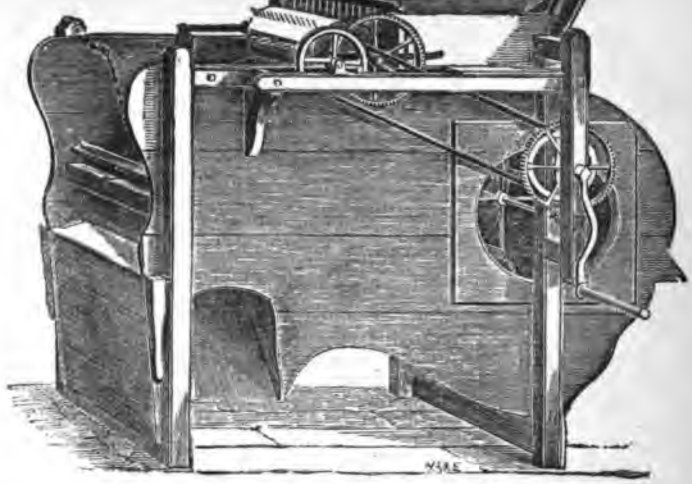
356

357

358

360

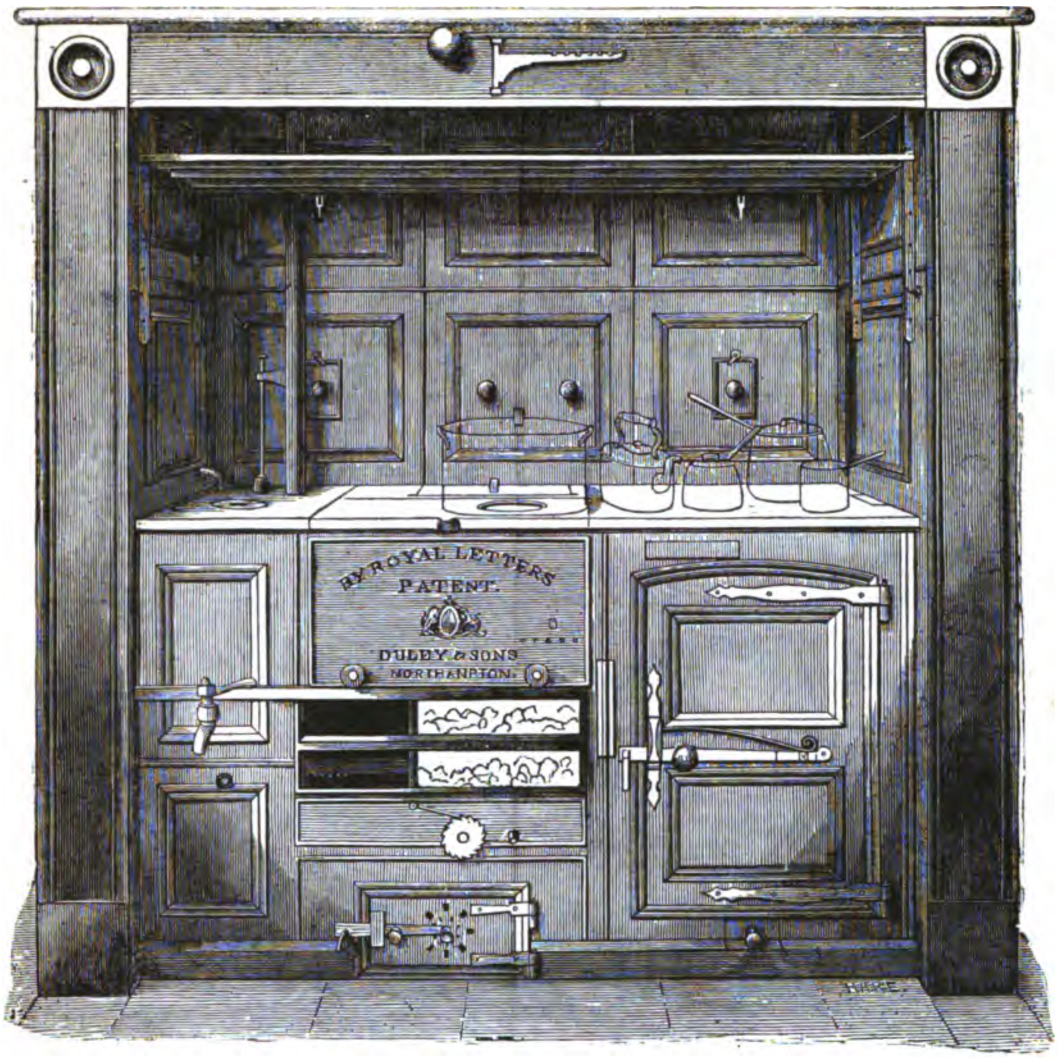
359

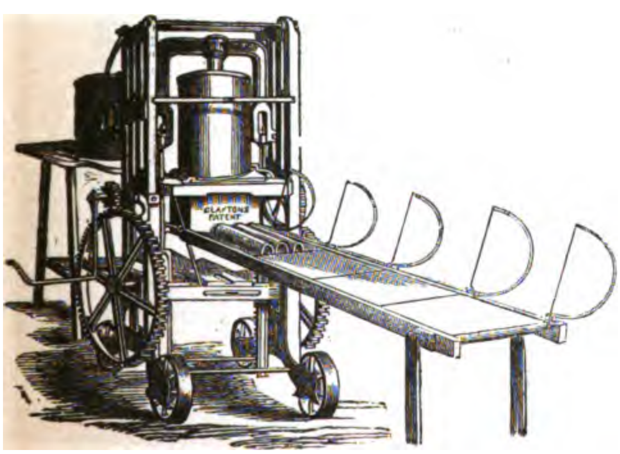
361

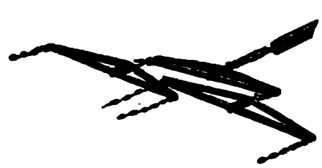
362

363

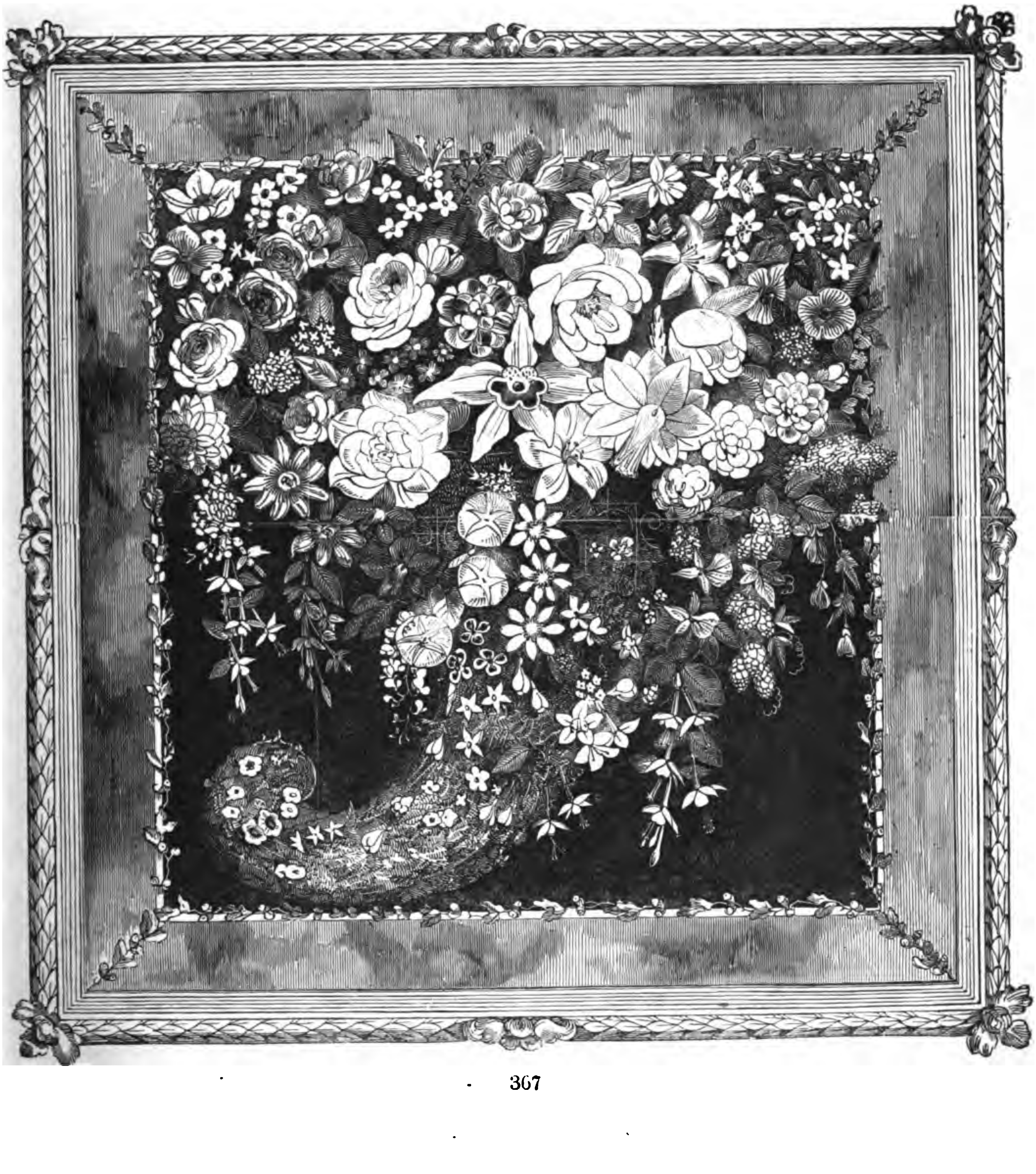
364

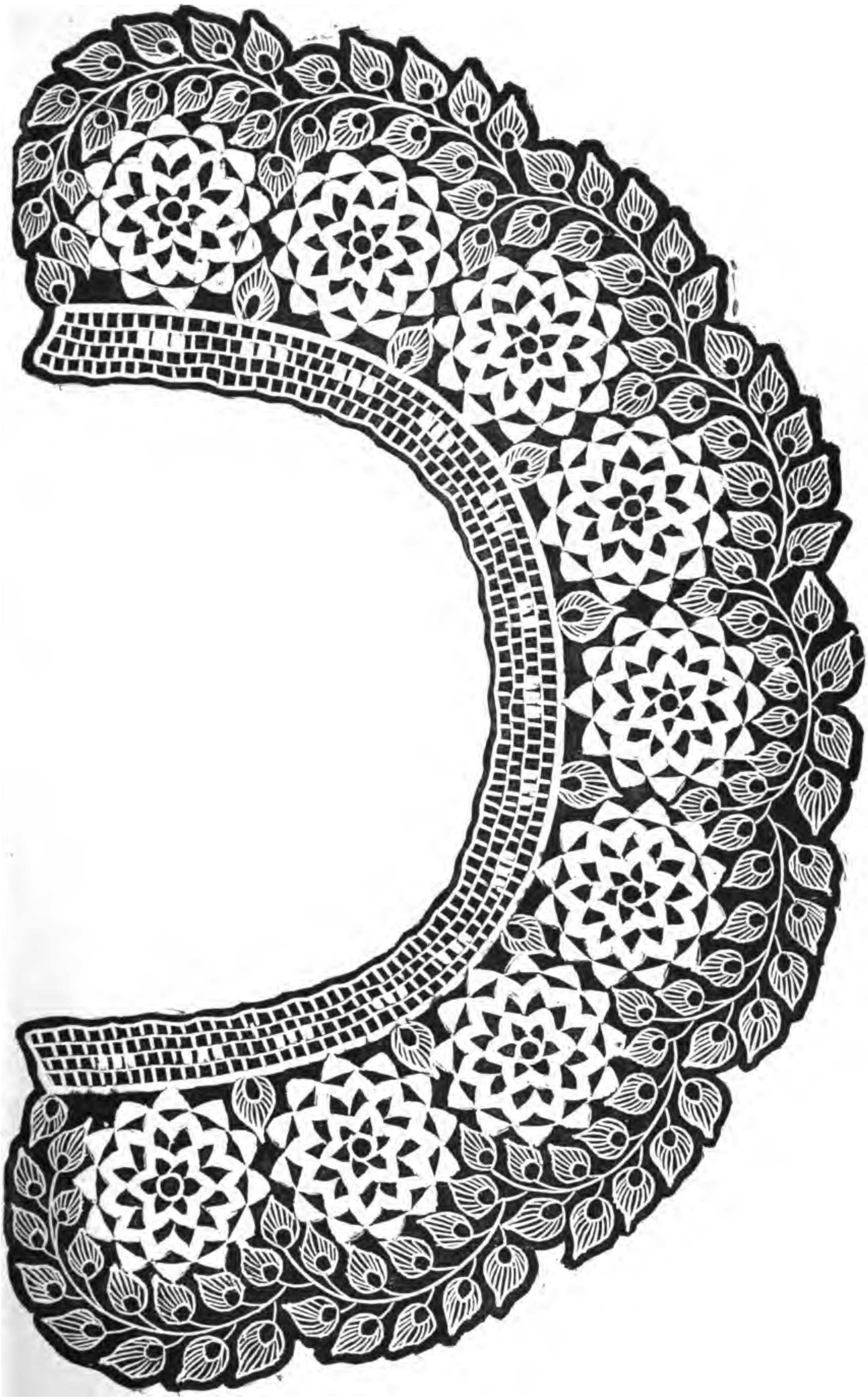

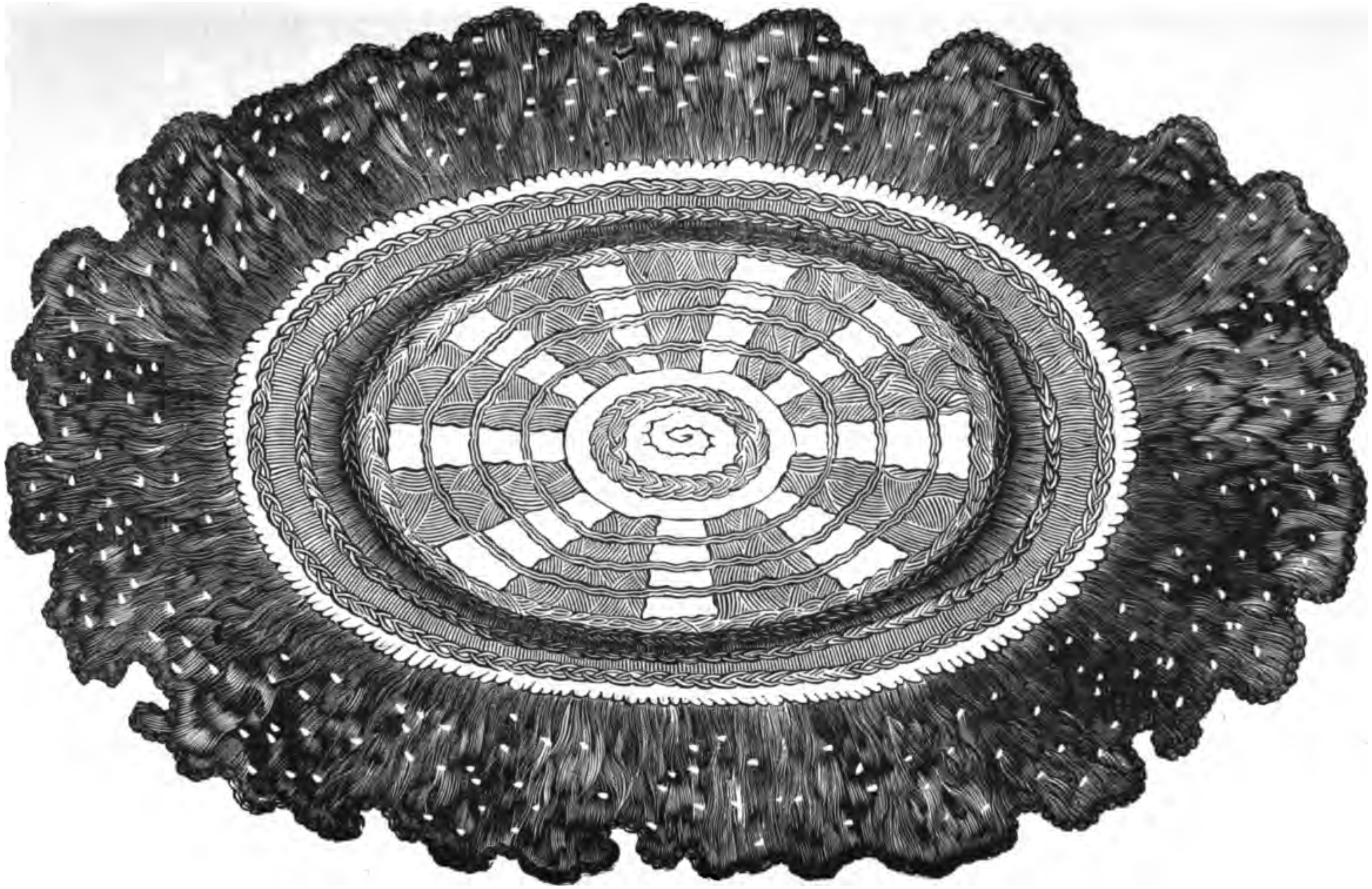
365

366

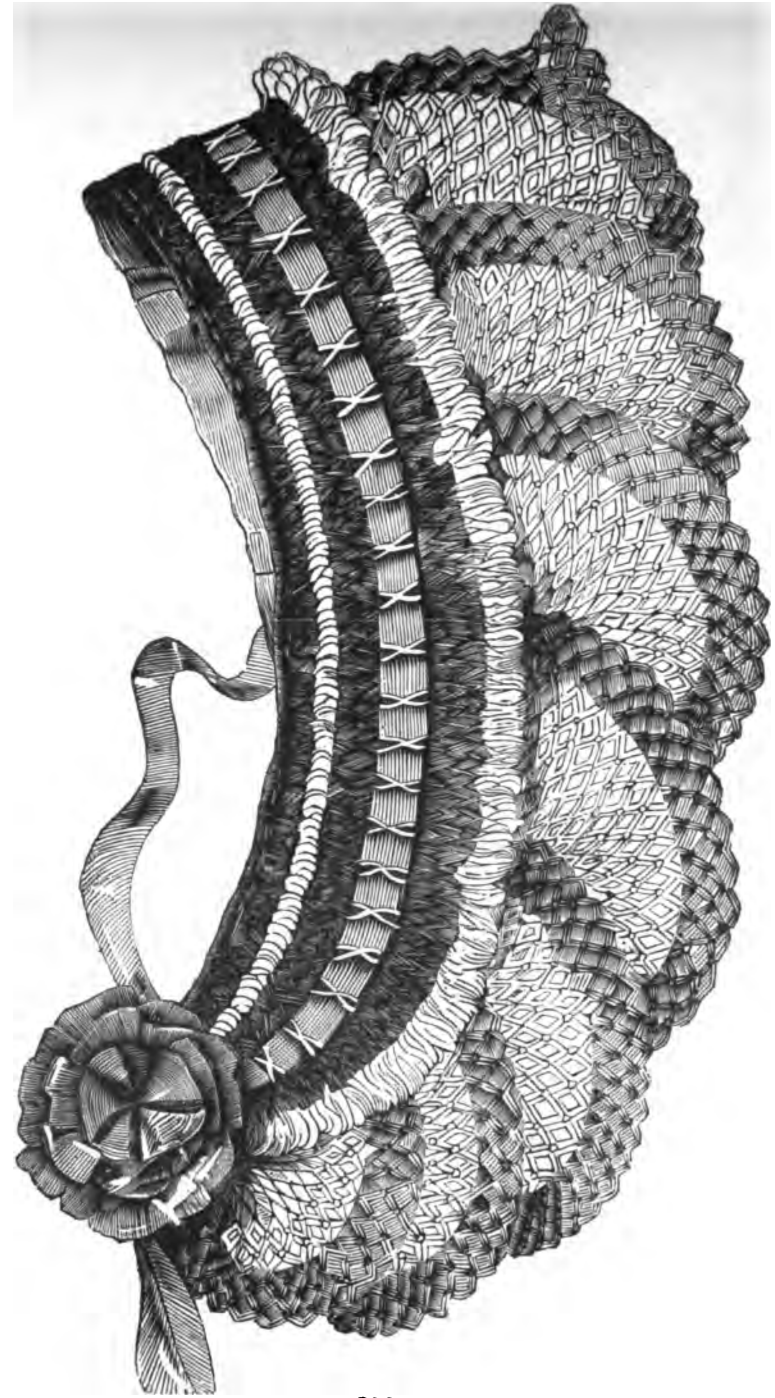

371

370

ν' ἀνοίξῃ τὸν δρόμον του, σὲ ὠθεῖ ἀπολιτεύτως, πολλάκις σὲ ἀνατρέπει καὶ οὔτε συγγνώμην σὲ ζητεῖ, οὔτε στρέφει τὴν κεφαλὴν νὰ ἴδῃ τί ἐκατάρθωσε ὄπισθεν του. Εἰς τὰς ὁμιλίας του διὰ κάθε αἴσθημα ἢ ἐντύπωσιν καλὴν ἢ κακὴν μεταχειρίζεται τὰς λέξεις αἱματωδῶς (bloody) *ἢ κατηραμένως* (damn). *θαυμάζει π. χ. μίαν ὡραίαν γυναῖκα λέγει* bloody, pretty, *αἱματωδῶς ὡραῖα θαυμάζει ἕνα καλὸν ἄνθρωπον λέγει* (damning good) *κατηραμένως καλός· εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν εἰς τὴν γλῶσσαν μας νὰ διερμηνεύσω τὰς καταχθονίους ταύτας βλασφημίας.*

Εἰς τὰς κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας του ἂν δὲν ὑπάρχουν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δύο ἢ τρεῖς φόνοι, μία μονομαχία, μία ἐκφορά, θέλγητρον δὲν ὑπάρχει. Οἱ κρεοπῶλαι, οἱ ἰχθυοπῶλαι εἰς τὴν 1 Μ. Μ. καθ' ἣν ὁ ὄχλος ὑπάγει πρὸς τὸ γεῦμα του, ἀποσύρουν τὰ κρέατα καὶ τοὺς ἰχθῦς των ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων, τὴν νύκτα δὲ πάλιν τὰ ἔχουν μέσῳ φώτων κρεμάμενα ἔξω τῆς θύρας τοῦ ἐργαστηρίου. Φύσει περίεργος ὁ λαὸς οὗτος διὰ τὸ παραμικρὸν ἵσταται καὶ φράττει τὸν δρόμον. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ εἷς ἵππος νὰ πέσῃ, δύο κύνες νὰ μάχωνται, μία εἰδοποίησις νὰ τοιχοκολληθῇ διὰ νὰ φραχθῇ διὰ μιᾶς ἡ εὐρυτέρα ὁδὸς ἀπὸ τοὺς διαβάτας· συνέβη μία πυρκαϊὰ ἀπὸ δύο ἢ τρία μίλια μακρὰν ἔρχονται νὰ τὴν ἴδουν· ἐξ ἄλλου ὅμως ὁ χυδαῖος οὗτος ὄχλος, εἶναι εὐάγωγος, ὑπήκοος, ἀνδρεῖος, φιλήσυχος, καὶ τιμιώτατος. Εὑρίσκεις συχνότατα εἰς τοὺς χονδροειδεστάτους τούτους χαρακτῆρας, προτερήματα καὶ ἀρετάς, τὰς ὁποίας οὔτε εἰς ἀνωτέρας κλάσεις ἄλλων ἐθνῶν ἀπαντᾷς, ὀλίγοι τούτων γνωρίζουσι μίαν ξένην διάλεκτον, πλὴν ἔτι ὀλιγώτεροι οἱ μὴ εἰδότες νὰ γράφωσι καὶ ἀναγιγνώσκωσι τὴν ἰδικήν των.

Κύριος οἶδε ὅτε 50 ἢ 70,000 ψυχαὶ καθ' ἡμέραν εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο, κύριος οἶδε πόσα μαχαιροκτυπήματα, πόσαι κλοπαὶ ἤθελον συμβῆν, ἂν ἦτο εἰς ἄλλο ἔθνος· ἐδῶ οὔτε δύο ῥαπίσματα ἠλλάχθησαν.

Ὁποία διαφορὰ μεταξὺ τούτου, τῶν εὐγενῶν, καὶ τοῦ κλήρου! ἡ Λαίδη Μόργγεν ἀντὶ νὰ περιγράψῃ εἰς τὰ ταξείδιά της τὰ ἤθη τῶν ὄχλων τῶν μεγάλων πόλεων τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθη, πόσον καλὸν ἤθελε κάμει εἰς τὴν κοινωνίαν νὰ περιγράψῃ τὰ τῆς πατρίδος της, καὶ νὰ κάμῃ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν, πρὸς τὰ τῶν ἄλλων, ἢ τοὐλάχιστον νὰ γεμίσῃ μερικὰς σελίδας μὲ πληροφορίας τῆς κοινωνίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη καὶ ζῇ, ἥτις εἶναι καὶ διδακτικὴ καὶ λίαν περίεργος.

Οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἀγγλίας εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸ αἷμά των, σπανίως δὲ νυμφεύονται μὲ θυγατέρας τῆς β^{ας} κλάσεως (bourgeoises) *καὶ σπανιώτερον ἔτι, ἄνδρες τῆς β^{ας} κλάσεως μὲ θυγατέρας τῆς εὐγενοκρατίας. Ἔχομεν μ' ὅλον τοῦτο μερικὰ παραδείγματα ἄξια διηγήσεως.*

Ὁ Παρὼν μέγας καγκελάριος Βαρῶνος Λόρδος Τρουρῶ, ἁπλοῦς πολίτης Κύριος Wilde *ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Δουκὸς Σώσεξ καὶ ἔγεινε ἐξάδελφος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ὅθεν καὶ ἡ βασίλισσα τὸν ἀπέδειξε Λόρδον Τρουρῶ.*

Μία θυγάτηρ τοῦ Λόρδου Ashburton *ἄλλοτε Ἀλεξάνδρου* Baring *ἠγάπησε ἕνα ὑπολοχαγὸν πτωχόν, ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν, πλὴν ὄχι εὐγενῆ. Ὁ πατὴρ τῆς νέας θεωρήσας τὴν θέσιν τῆς θυγατρός του, καλὸς γονεύς, καὶ φιλόσοφος, χωρὶς νὰ θεωρήσῃ τὸν τίτλον του, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦ πλούτου του καὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων του εἶχε ἀποκτήσει, ἐνύμφευσε τὴν θυγατέραν του μὲ τὸν ὑπολοχαγὸν καὶ τὸν ἔκαμε συμμέτοχον εἰς τὸ παλαιὸν ἐμπορικὸν κατάστημά του, τὸ τόσον γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.*

Μία ῥάπτρια ἔχουσα 8 περίπου χιλιάδας λίρας ἐτήσιον εἰσόδημα ἐνυμφεύθη τὸν πτωχὸν Δοῦκα τοῦ Δινὸ (Dino) *διὰ νὰ γενῇ δούκισσα, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του πριγκίπισσα· ἔκαμαν συμφωνητικὸν νὰ παραχωρῇ εἰς τὸν δοῦκα* £2,000 *ἐτησίως, τράπεζαν, ἁμάξας, κ.τ.λ., ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, διότι ἡ Δούκισσα ἔζη μ' ἕνα ὑψήφωνον* (tenorè) *καὶ ὁ δοῦξ μὲ τὴν περίφημον ὑποκρίτριαν* Signora di Begnis. *Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος* IV. *μὴ ὑποφέρων τὸ σκάνδαλον, ἐσυμβούλευσε τὸν δοῦκα, ν' ἀφήσῃ τὴν αὐλήν του, καὶ τὴν δούκισσαν νὰ ταξειδεύσῃ τὸν τενόρον της, ὅθεν ὁ μὲν πρῶτος κατῴκησε εἰς τὴν Βολωνίαν, ὁ δὲ δεύτερος ἐμισθώθη εἰς τὸ θέατρον τοῦ Μαδριτίου.*

Ὁ Δοῦξ τοῦ St. Alban's *ὁ πτωχότερος τῶν δουκῶν, ἀλλ' ἐξ οἰκογενείας ἐνδοξοτάτης, ἐνυμφεύθη τὴν Κυρίαν* Coutts, *ἄλλοτε κόρην τοῦ θεάτρου, διατηρουμένην ἀπὸ τὸν πλούσιον τραπεζίτην Κύριον* Coutts, *ὅστις μετὰ θάνατον εἶχε ἀφήσει εἰς αὐτὴν ὅλην του τὴν περιουσίαν. Ἡ νέα δούκισσα ἐπλήρωσε ὅλα τὰ χρέη τοῦ συζύγου της, καὶ ἐδώρησε εἰς τοῦτον ἔτι* £6,000 *ἐτησίως, ἁμάξας, τράπεζαν κ.τ.λ.*

Ὁ Κόμης Harrington *ἐνυμφεύθη ὁμοίως μίαν κωμῳδόν, πλὴν ἐπειδὴ ἦτο πολὺ γέρων, ἡ δυστυχὴς νέα ἐμαρτύρησε εἰς τὰς χεῖρας του.*

Οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἀγγλίας [συμπεριλαμβανομένων

καὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας] εἴπαμεν εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὸ αἷμα των, καὶ ὑψηλόφρονες τὸν χαρακτῆρα, κατοικοῦν εἰς τὰς ἐξοχάς των εἰς τὰς ὁποίας ἔχουν παλάτια καὶ ἀγροκήπια μεγαλοπρεπῆ. Ἐκεῖ εἶναι ὅπου φαίνεται ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἐπίδειξις εἰς κάθε τι. Λαμπρὰ ἔπιπλα, χρυσᾶ σκεύη, ἅμαξαι, ἵπποι, ἐκτεταμένα ἱπποστάσια καὶ φάτναι διὰ τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἁμάξας τοῦ πλήθους τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτούς· κάθε ἀνάπαυσις μὲ τὴν πολυτέλειάν της ἐκεῖ εὑρίσκεται. Ἀνατεθραμμένοι μὲ τοὺς περιφημοτέρους διδασκάλους καὶ καλλιτέχνας τοῦ κόσμου, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ πανεπιστήμια τοῦ Ὄξφορδ καὶ Κέϊμβριτζ, ταξειδεύσαντες διὰ δύο ἢ τρεῖς χρόνους μὲ παιδαγωγούς, εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης, ὁμιλοῦντες ξένας διαλέκτους, εἰς τὴν ἐπιστροφήν των γυμνοὶ τῶν προλήψεων τοῦ ἔθνους των εἰσέρχονται εἰς τὰ πράγματα, ἀποδίδουν δὲ εἰς τοὺς ξένους τὴν ἰδίαν φιλοφροσύνην καὶ οἰκειότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐδεξιώθησαν εἰς τὰ ταξείδιά των. Ἀρκεῖ τις νὰ ἔχῃ ἕνα μικρὸν τίτλον δηλ. ἱππότης τοῦ Λεγεῶνος τῆς τιμῆς ἢ τοῦ Χριστοῦ τῆς Πορτογαλλίας, ἢ Βαρῶνος τῆς Αὐστρίας, τὸν ὁποῖον μὲ ὀλίγα φιορίνια ἀγοράζεις, διὰ νὰ εἰσχωρήσῃς εἰς τὴν κοινωνίαν των.

Τὰ ὀνόματά των εἶναι πάντοτε ἐπὶ κορυφῆς πάσης συνεισφορᾶς δι' ἐκκλησίας, νοσοκομεῖα, σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, μουσικὰς ἑταιρείας, θέατρα, θεάματα, ἐκθέσεις, κ.τ.λ., συνδράμουν τοὺς ἐξορίστους τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ καταγράφονται πολλάκις διὰ μεγάλας ποσότητας διὰ τὰ κοινωφελῆ καταστήματα καὶ αὐτῶν τῶν ξένων ἐπικρατειῶν.

Τὰ πλούτη των εἶναι ἀνεξάντλητα· ὁ Δοῦξ τοῦ Νορθόμβερλανδ λ. χ. ἔχει 1,000 λίρας τὴν ἡμέραν εἰσόδημα, καὶ ἄλλας τόσας ὁ Μαρκέσιος τοῦ Westminster. Μόνον ἡ κλίμαξ τοῦ παλατίου τοῦ Νορθόμβερλανδ ἀξίζει 30,000 λίρας, ὁ δὲ πατήρ του ὅτε ἐστάλη νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν στέψιν τοῦ Καρόλου Χ. ἄνευ ὑπερβολῆς ἐξώδευσε 100,000 λίρας διὰ τὴν συνοδίαν του.

Συναπαντήσου τώρα μὲ τὴν β^αν^ κλάσιν τὴν δίδουσαν περισσοτέραν ἰδέαν τοῦ Ἀγγλικοῦ χαρακτῆρος, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶλλον τὸ ἔθνος χρεωστεῖ τὴν πρόοδόν του.

Ἄνθρωποι τοῦ συμφέροντος, ἓν μόνον καταθύμιον, μίαν μόνην λατρείαν ἔχουν, τὴν χρηματολογίαν. Λατρεύουν τὴν ἀριστοκρατίαν των, ὁμιλοῦν ἀδιακόπως περὶ ταύτης, καὶ γνωρίζουν τὴν γενεαλογίαν αὐτῆς καλλίτερον παρ' ὅτι εἷς ἱερεὺς τὴν τῶν πατριαρχῶν τῆς παλαιᾶς γραφῆς. Εἰς τοὺς λόγους των εἶναι φιλαλήθεις, εἰς τὰς σχέσεις των μὲ τοὺς ξένους βαρεῖς, δύσπιστοι διὰ πολὺν καιρόν, πλὴν φίλοι σταθεροὶ ὅταν ἅπαξ σὲ γνωρίσουν. Μὲ ὅσην ἐπιμονὴν φιλονεικοῦν τὸν ὀβολὸν εἰς τὴν κερδοσκοπίαν, μὲ τόσην ἐλευθεριότητα καὶ καλὴν προαίρεσιν ἐξοδεύουν τὴν λίραν διὰ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος των. Ὁ πατριωτισμὸς οὗτος εἶναι ὅστις τοὺς φέρει εἰς τὴν ἀλαζονείαν νὰ φρονοῦν ὅτι πᾶς μὴ Ἄγγλος βάρβαρος. Εἶναι φιλαναγνῶσται καὶ φιλόθρησκοι· ἔχουν περισσοτέραν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν εἰς τὸ ἐφαρμόζειν ἢ εὐφυΐαν εἰς τὸ ἐφευρίσκειν· ἀγαποῦν τὴν οἰκιακὴν ἡσυχίαν ἢ τὰς διασκεδάσεις τῆς ἀριστοκρατίας. Ἐδῶ εὑρίσκεις τὴν αὐστηρὰν ἐκείνην ἠθικὴν ἥτις στολίζει τὸ ἔθνος καὶ ἥτις τόσον παροιμιακὴ ἔγεινε. Ἐδῶ εὑρίσκεις τὰς σπανίας ἐκείνας συζύγους, τὰς φιλοστοργοτάτας καὶ ἀδόλους ἐκείνας μητέρας, αἱ ὁποῖαι μίαν μόνην μέριμναν ἔχουν νὰ κάμουν τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνδρός των, ν' ἀναθρέψωσι τα τέκνα των· εἰς δὲ τὴν τάξιν ταύτην πάλιν ἀπαντᾷς τὰς ἀγρίας ἐκείνας ἀρετὰς τῶν Ῥωμαίων, τούτεστι νὰ ἦναι σκληρότατοι, καὶ ἄσπλαγχνοι εἰς τὰ ἠθικά των περιπτώματα.

Ἓν ποτήριον οἴνου, ἓν οὐΐστ, λόγοι βραχεῖς, ἓν ᾀσμάτιον μὲ τὸ κλειδοκύμβαλον, ὀλίγαι συνδιαλέξεις περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἡμέρας, εἷς μικρὸς χορὸς πολλάκις καταδαπανοῦν ὅλας τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ χειμῶνός των· πᾶς μὴ Ἄγγλος ἀδύνατον νὰ εὕρῃ εὐχαρίστησιν εἰς τοιούτου εἴδους συναναστροφήν.

Αἱ φιλολογικαί των συνδιαλέξεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιορίζονται εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς Ἀγγλίας, ὅτε δὲ συναπαντᾷ ὅσους τούτων ἐταξείδευσαν, ὁ λόγος ἀναμφιβόλως εἶναι περὶ ταξειδίων. Ὅλοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωρίζουν τὴν φιλολογίαν των, ἀπαιτοῦν κάθε ξένος νὰ τὴν γνωρίζῃ ὀλίγοι δὲ βαθύνουν εἰς τὴν τοῦ ἄλλου κόσμου. Δὲν εἶναι εἰμὴ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ὅπου ἤρχισαν νὰ παραδίδωνται ὀλίγον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ξένων γλωσσῶν.

Μὲ ὅλην τὴν ἀντίφασιν τῶν τάξεων τούτων, ὑπάρχουν σημεῖά τινα εἰς τὰ ὁποῖα συναπαντῶνται καὶ ἐκ τῶν ὁποίων καλλίτερον δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν ταύτην φυλήν. Καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἐθνικὰ ζητήματα.

Ἂς ἀφήσωμεν τὸ κρυστάλλινον παλάτιον τοῦ ὁποίου τὸ ζήτημα εἰς τὰς ἀρχὰς ἤρχισε μερικόν, καὶ ἔπειτα κατήντησε ἐθνικόν, καὶ ἂς ῥίψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν βουλῶν

των, μόνη περίστασις ἥτις ζωγραφίζει εἰς ἕνα ξένον τὸ πνεῦμα ἑνὸς λαοῦ.

Ἀρχίζει διὰ μιᾶς εἰς ὅλον τὸ βασίλειον εἷς κυματισμὸς, μία προενασχόλησις ἀπὸ τὸν ἀνώτερον μέχρι τοῦ κατωτέρου πολίτου, ἥτις σ' ὑπενθυμίζει τὰ Κρόνια, ἢ τὰ Ἴδεα τοῦ Μαρτίου τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Εἶναι ἀκατάληπτος ὁ μηχανισμὸς, ἡ τακτικὴ, τὸ ἐριστικὸν πνεῦμα τὰ ὁποῖα θέτονται εἰς ἐνέργειαν διὰ τὴν ἐθνικὴν ταύτην μεταβολήν.

Ἐν πρώτοις τὰ παλαιὰ μέλη πασχίζουν νὰ ἐκλεχθοῦν ἐκ νέου, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι αὐτὰ, ἐπὶ κεφαλῆς ἑτέρου ἰσχυροῦ καὶ πλουσίου κόμματος, μὲ τὸν τύπον, μὲ προκηρύξεις, τὰς ὁποίας εἰς τὰς ὁδοὺς διανέμουν, φωνάζουν τοὺς τίτλους των, καὶ ἀναδεικνύονται ἐλευθερωταὶ καὶ προστάται τοῦ ἔθνους. Ἡ Κυβέρνησις διατάττουσα κάθε κομητάτον, πόλιν ἢ πολύχνιον νὰ ἐκλέξῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸν βουλευτήν της ἐξογκώνει τὸν κυματισμὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νομίζεις ὅτι μέλλει νὰ ἐκραγῇ θύελλα. Ὁ γεωργὸς ἀφίνει τότε τὸ ἄροτρον του, ὁ ἔμπορος τὰ συναλλάγματά του, ὁ τεχνίτης τὸ ἔργον του, καὶ ὅλοι τρέχουν ν' ἀκούσωσι τὰς δημηγορίας τῶν ἀλληλομαχούντων ἀπαιτητῶν.

Οἱ ἀπαιτηταὶ οὗτοι μεταφέρωσι τοὺς ὑπὲρ τούτων ψηφοδοτοῦντας δι' ἐξόδων των, μὲ ἁμάξας εἰς τὸν τόπον τῆς συνελεύσεως, καὶ ἐπειδὴ ὁ οἶκος τῆς συνελεύσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μέγα ξενοδοχεῖον, ἢ ἄλλο πανδοχεῖον, γεῦμα, οἶνος, σιγάρα ὅλα ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ ταμεῖον τοῦ ὑποψηφίου. Δὲν φθάνει τοῦτο, ἕκαστον κόμμα εἶναι μὲ τὰς σημαίας των, μὲ τὰ σήματά του, μὲ τὴν μουσικήν του, τὰ ὁποῖα ὅλα πληρόνονται ἀπὸ τὸν ὑποψήφιον. Ἐκεῖ τῳόντι διακρίνεις καλλίτερα τὸν Ἄγγλον. Ὑπάρχει ἀναβρασμὸς, προφέρονται αὐθάδεις ἀποκρίσεις, οἱ φλεγματικοὶ ἐκεῖνοι καὶ ἀκύμαντοι χαρακτῆρες ἐκριπίζονται, καταντοῦν πολλάκις ἔξαλλοι, ὁ καπνὸς τοῦ οἴνου καὶ τῆς εὐθυμίας πρὸς ὥρας τοὺς κάμνουν νὰ λησμονήσουν τὴν σεμνότητα, μ' ὅλον τοῦτο οὔτε ἀτιμίαι, οὔτε πυγμαχίαι λαμβάνουν χώραν, τὸ ἐθνικὸν συμφέρον δὲν καταντᾷ ἀτομικὸν, ὁ ὑποψήφιος διὰ ν' ἀναβῇ εἰς τὴν ἕδραν τοῦ βουλευτοῦ ἐκκενόνει μὲν τὸ βαλάντιον του, πλὴν δὲν ἔχει νὰ πατήσῃ εἰς τὴν λαιμητόμον διὰ νὰ ἀναβῇ τὴν ἕδραν ταύτην. Ἂν εἷς λαὸς ζῇ ὑπὸ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν νόμων, ἂν ἦναι ἔξυπνος ἢ ἀποκεκοιμημένος, ἐξευγενισμένος ἢ χονδρὸς, ἂν ἔχῃ γενναῖα αἰσθήματα ἢ ποταπὰ ἐκεῖ τὸ βλέπεις, ἐκ τῶν τοιούτων δὲ περιστάσεων συνάζεις ὅτι ὁ Ἄγγλος ὡς ἄνθρωπος ἔχει τὰ προτερήματά του καὶ τὰ ἐλαττώματα του, ὡς πολίτης εἶναι ἀμίμητος.

Τολμῶ νὰ εἴπω ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους τούτου καὶ τῶν κατακτήσεων του, μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας εἶναι ἡ πλέον πολύτομος καὶ ἡ πλέον περίεργος παρὰ κάθε ἄλλου ἀρχαίου τε καὶ νέου κράτους. Εἰς κάθε σελίδα της ἀπαντᾷς σκληρότητας, φανατισμὸν, προλήψεις, θρησκομαχίας αἱ ὁποῖαι σὲ κάμνουν νὰ φρικιᾷς καὶ βδελύττεσαι τὸν λαὸν, ἂν καὶ ὁ πτωχὸς λαὸς διόλου δὲν πταίει. Εἰς τὴν Γαλλίαν αἱ ἐπαναστάσεις ἐξέρχονται ἀπὸ τὸν λαὸν, οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ φθάνουν πολλάκις εἰς τὰς πρώτας θέσεις, καταντοῦν οἱ τύραννοι τοῦ λαοῦ, ὅστις τοὺς ὕψωσε. Ἐδῶ ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνεις, ὅτι ὅλα τὰ φρικουργήματα ἐπράχθησαν ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, τὴν αὐλὴν καὶ τοὺς ἀρίστους· εἶναι δὲ λίαν παράδοξον, ὅτι οἱ ἴδιοι οὗτοι ἄριστοι κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους αἰῶνας ἔστρεψαν τὰ πράγματα ὑπὸ ἄλλην διεύθυνσιν, καὶ ἡ Ἀγγλία ἐμβῆκε εἰς τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν της. Δὲν χρειάζεται εἰμὴ εἰρήνη μακρὰ, ὅπως τελειοποιηθῇ ἔτι ἡ εὐδαιμονία αὕτη, ἡ εὐδαιμονία 200 ἑκατομμυρίων διαφόρων ἀνθρώπων διαβιούντων ὑπὸ τὴν σκέπην της· εἰς μίαν εἰρήνην μόνον ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ διαφυλάξῃ τὰς κατακτήσεις της καὶ τὰς ἀποικίας της, εἰς μίαν εἰρήνην τὸ ἐμπόριόν της πρωτεύει, εἰς μίαν εἰρήνην καὶ αἱ ἐφευρέσεις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀτμομηχανῶν της προοδεύουν· Ἀπὸ ἕνα πόλεμον ἂς περιμένῃ νὰ χάσῃ μᾶλλον ἢ νὰ κερδίσῃ, διότι τίποτε δὲν ἔμεινε νὰ κερδίσῃ. Ὅλος ὁ χρυσὸς τῆς Καλιφορνίας ἐνταῦθα ἦλθε, ὅλος ὁ τῆς Ἀυστραλίας ἐνταῦθα ἔρχεται, οἱ περισσότεροι λαοὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου ὑπὸ ταύτην εἶναι, τὰ προϊόντα τοῦ κόσμου ὅλα ἐδῶ ἔρχονται, κάθε ἄνθρωπος διωκόμενος ἀπὸ τὴν πατρίδα του ἐδῶ εὑρίσκει καταφύγιον, καθ' ὅλα εἰς τελείαν μακαριότητα βασιλεύει τὸ ἔθνος τοῦτο.

Ἂν τὸ σημερινὸν κυβερνητικὸν σύστημα τῆς Ἀγγλίας ἤλλαξε τὰ πράγματα τόσον, καὶ παράγει τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην, ἡμεῖς οἵτινες ψηλαφοῦμεν ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνεστήθημεν νὰ εὕρωμεν τὸν τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι, δὲν εἰμποροῦμεν τάχα νὰ θηλάσωμεν κάτι τι ἐκ τούτου;

Ποσάκις ἀπὸ τοῦ τρίποδος εἰς τὰς βουλάς μας ἠκούσαμεν ἀνθρώπους μὴ γνωρίζοντας ἀκριβῶς εἰς ποίαν μοῖραν πίπτει ἡ Ἀγγλία, ποσάκις τοὺς ἠκούσαμεν νὰ λέγουν κύριοι, "Εἰς τὰς βουλὰς τῆς Ἀγγλίας τοῦτο οὕτω συζητεῖται καὶ ἐκεῖνο οὕτω διαπραγματεύεται."

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ βουλῶν καὶ βουλευτῶν τοῦ τόπου τούτου, ἢ μᾶλλον ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν διοικούντων ὄχι μόνον τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ὅλον, ἂς ἐξετάσωμεν

καὶ χάριν περιεργείας, καὶ χάριν διδαχῆς ἕνα τούτων.

Τὸ νὰ κερδίσῃ τις τοῦ βήματος τὴν ἄδειαν, τὸ νὰ ἐκλεχθῇ τις βουλευτὴς ἑνὸς τῶν κοινοβουλίων τῆς Ἀγγλίας, ἔχει νὰ εἴπῃ ὅτι διὰ μιᾶς τ' ὄνομά του γίνεται τῶν πρωτίστων τοῦ ἔθνους, διὰ μιᾶς ἀνοίγονται στάδιον καὶ μέλλον εἰς τὴν ἱκανότητά του, ἐνῷ χιλίων ἄλλων ἡ ἱκανότης γεννᾶται καὶ πνίγεται μέσῳ τῆς κοινωνίας, ὄχι μόνον χωρὶς νὰ διαπρέψῃ ἀλλὰ καὶ χωρὶς κἂν ν' ἀκουσθῇ. Δύναται μὲ τὸν τίτλον τοῦτον νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὅλα τὰ οἰκονομικὰ καταστήματα, τελωνεῖα, λογιστήρια, εἰσπρακτήρια, ὑπουργεῖα καὶ νὰ ἐξετάσῃ εἰς τὰ βιβλία των ἕως καὶ τὸ τελευταῖον κονδύλιον, νὰ κάμῃ παρατηρήσεις ἐπὶ τούτων, καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς τὰς βουλὰς μεταβολὴν, οἰκονομίαν, διόρθωσιν τῶν διατρεχόντων· δύναται νὰ προσκαλέσῃ κάθε λιβελογράφον, οἱασδήποτε τάξεως καὶ ἂν ἦναι, εἰς τὴν βουλὴν ἂν ἤθελε ἐγγίξῃ ἓν μέλος. Αἱ θύραι τῆς αὐλῆς τῷ εἶναι ἀνοικτὰι, καὶ χαίρει ἐπίσης πολλότατα ἄλλα προνόμια.

Ἡ Μανία τὸ νὰ ἔμβῃ τις εἰς τὸ κοινοβούλιον πρὸ 50 ἐτῶν ἦτο μεγίστη, διότι ὁ Ἀθάνατος Πίττ. ἠκάνθωνε τὴν φιλοδοξίαν ὅλης τῆς νεολαίας, εἴτε διὰ νὰ τὸν μιμηθῇ εἴτε διὰ νὰ τὸν ἀντιπολιτευθῇ. Συνεπείᾳ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἀνεφύησαν οἱ Λίβερπόλιοι, Mindham, Huskinson, καὶ τελευταία ἀνάλυσις τούτων οἱ Ῥοβέρτοι Πήλ.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις εἰς παραδείγματα, τὰ μέσα τὰ ὁποῖα καταβάλλουν ὑπὲρ μιᾶς ἐκλογῆς. Πολλάκις οἱ ὑποψήφιοι προστατεύονται ἀπὸ ἀνωτάτας τάξεις εὐγενεῖς, καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καταστάσεις ὁλόκληροι θυσιάζονται, ἰδοὺ λ. χ.

Διαρκείᾳ τοῦ μετὰ τῆς Γαλλίας πολέμου τῆς Ἀγγλίας, ὁ ἔνδοξος Ῥήτωρ Φῶξ ἔχων συμπάθειαν τινα πρὸς τοὺς Γάλλους, διὰ τὴν πολυχρόνιον διαμονήν του εἰς Παρισίους, ἐφώναξε κατὰ τῶν ὑποκινησάντων τοῦτον, ὅθεν ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Πίττ καὶ τοῦ ὑπουργείου· ἐδοκίμασε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἀδύνατον, τὰ πάντα ἦσαν ἐναντίον του. Ἡ Γραῖα δούκισσα τοῦ Ν——— ἥτις τὸν ὑπερηγάπα ὤμοσε νὰ πωλήσῃ ὅλους τοὺς πολυτίμους λίθους της, καὶ τὰ παλάτια της, ἂν τὰ χρήματα δὲν φθάσουν διὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ πράγματα.

Συντόμως ἡ βουλευτικὴ ἕδρα τοῦ Westminster ἑνὸς τῶν πλουσιωτάτων κομητάτων ἐπαρουσιάσθη.

Ἡ Δούκισσα ἀπέπεμψε μὲ ἄφθονον χρυσὸν διαφόρους ὑπαλλήλους της νὰ συνάξουν ψήφους ὑπὲρ τοῦ Κ. Φῶξ, ὅπερ καὶ ἐκατώρθωσε, ἐξαιρέσει μιᾶς ἀνηκούσης εἰς ἕνα πτωχὸν ἀρτοποιὸν, ὅστις ἠρνήθη νὰ τὴν δώσῃ ὡς ὑποσχεθεὶς αὐτὴν εἰς ἄλλον. Ἡ Γραῖα δούκισσα δὲν ἀπεκαρδιώθη. Μ' ἓν ἀγοραῖον ὄχημα παρουσιάζεται εἰς τὴν θύραν τοῦ ἀρτοποιοῦ καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν ἔδοσε τὴν ψῆφόν του. Εἰς τὴν ἀρνητικήν του ἀπάντησιν τὸν προσκαλεῖ τὴν ἐπαύριον νὰ προγευματίσουν. Ὁ ἀρτοποιὸς ἐπῆγε καὶ τίποτε ἤδη δὲν ἔκαμψε τὴν γνώμην του—ἔδωκας τὴν ψῆφον σου τὸν ἐρωτᾷ ἐκ νέου ἡ δούκισσα;—Τὴν ὑπεσχέθην ἀλλὰ δὲν τὴν ἔδωκα εὐγενεστάτη.—Σὲ δίδω ὅ,τι μὲ ζητήσῃς, φθάνει νὰ τὴν δώσῃς εἰς τὸν Κύριον Φῶξ ἐπρόσθεσε ἡ Γραῖα ἀριστοκράτις.—Ἓν φίλημα εἰς τὸ στόμα λοιπὸν θέλω, εἶπεν ὁ ἀρτοποιός.

Ἡ Δούκισσα χωρὶς δισταγμὸν τὸ ἔδοσε, καὶ ἔκτοτε διὰ χρόνον πολὺν ὁ Κύριος Φῶξ ἐπωνομάζετο εἰς τὸ κοινοβούλιον τοῦ φιλήματος ὁ βουλευτής.

Ἄλλο παράδειγμα· κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πρὶν δηλ. τῆς κοινοβουλευτικῆς μεταῤῥυθμίσεως, μερικὰ τῶν πολιχνίων δὲν εἶχαν εἰμὴ τρεῖς μόνον ψήφους.

Εἰς ἓν τούτων δύο ὑποψήφιοι εἶχον κερδίσει ἕκαστος μίαν, ἡ τρίτη εὑρίσκετο εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς παντοπώλου, ὅστις πότε εἰς τὸν ἕνα, πότε εἰς τὸν ἄλλον τὴν ὑπέσχετο.

Ὁ εἷς τῶν ὑποψηφίων παρουσιάζεται εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παντοπώλου, καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν τὰ χοιρομέριά του εἶναι ἀπὸ τὰ περίφημα ἐκεῖνα τῆς Ὑόρκ. Εἰς τὴν καταφατικήν του ἀπόκρισιν τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλῃ ἓν εἰς ὁποιανδήποτε τιμὴν καὶ ἂν ἦναι. Ὁ παντοπώλης τὸ ἔστειλε μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ του ἀναβαίνοντος εἰς 525 λίρας.

Ἐννοητέον ὅτι εἰς τὸν λ/ον τοῦ χοιρομερίου συμπεριελαμβάνετο καὶ ἡ τιμὴ τῆς ψήφου.

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τούτων ἐξάγεται ὁποία ἡ ἱκανότης τῆς κεφαλῆς τοῦ ἔθνους τούτου. Οὗτοι βλέπεττε θηρεύουν τὴν θέσιν τοῦ βουλευτοῦ μὲ τόσας θυσίας, ὄχι διὰ ν' ἀπολαύσουν μίαν θέσιν ἥτις νὰ τοὺς τρέφῃ ἀκολούθως, ἀλλὰ διὰ νὰ καθέξουν μίαν θέσιν, ἥτις νὰ τοὺς δώσῃ ὄνομα καὶ ὑπόληψιν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ κάμουν στάδιον. Ὅποιος δὲ διώκει μὲ τοιαύτην ἐπιμονὴν καὶ θυσίας τοῦ κοινοβουλίου τὴν ἕδραν, ὄχι μόνον σημαίνει ὅτι ἔχει κάποιαν κατάστασιν, ὅτι εἶναι φιλόδοξος, ἀλλ' ὅτι ἔχει καὶ πεποίθησιν εἰς τὴν ἀτομικήν του ἱκανότητα.

Ξένον τὸ κράτος τοῦτο πρὸς τ' ἀνατολικὰ καὶ

κεντρικά τῆς εὐρώπης ἔθνη, ἕνεκα τοῦ ὑπερηφάνου καὶ σοβαροῦ χαρακτῆρος του, ἀμετάφραστον σχεδὸν ἔχον εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν τοὺς πλουσίους θησαυροὺς τῆς φιλολογίας του, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν του, οὔτε πληνονοψηφίαν πρὸς ἡμᾶς χαίρει, οὔτε τὴν συμπάθειάν μας ἀπολαμβάνει, ἄλλως τε εἰς τοὺς χαρακτῆράς του καὶ χαρακτῆράς μας φαίνεται ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀντίφασις, ὁποία εἰς τὴν ἀτμοσφαῖράν των καὶ ἀτμοσφαῖράν μας, καὶ μόλον τοῦτο ὅταν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν γνωρίσῃς, ἔπειτα δ' ἐγκαταλείψῃς τὸν τόπον, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ διαφυλάξῃς εἰς τὴν μνήμην σου ἱερόν τι σέβας πρὸς τὰ συστήματά του, καὶ θαυμασμὸν πολὺν διὰ τὰ κατορθώματά του.

Τὸ μέγα τοῦτο κρυστάλλινον παλάτιον ἔκαμε τὴν Ἀγγλίαν γνωστὴν καλλίτερα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὡς λαμπρὸς ἥλιος ἐκ τοῦ βάθους πυκνῶν συννέφων ἔδειξε τὰ θέλγητρα τοῦ προσώπου της δι' ὀλίγον καιρὸν, εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, καὶ πάλιν ἀποσύρεται εἰς τὴν οἰκιακήν της ἡσυχίαν. Κύριος οἶδε μετ' ὀλίγους χρόνους, μὲ ποῖον ἄλλο κατόρθωμά της μέλλει νὰ σχηματίσῃ τὸ $β^{ον}$ θαῦμα τοῦ νέου κόσμου.

Αἱ περὶ παγκοσμίου ἐκθέσεως περιγραφαὶ τῶν Ἄγγλων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὀνομαστικοὶ κατάλογοι τῶν ἐκθεμάτων, καὶ ὄχι συγκριτικαὶ ἐπιθεωρήσεις τούτων. Δὲν εἶναι εἰμὴ οἱ Κύριοι H. Dussard, M. Arnoux, Blanqui, Michel Chevalier καὶ Lemoine οἵτινες ἐπιπολαίως ἔγραψαν συγκριτικὰ δοκίμια ἐπὶ τῶν ἀμφισβητουμένων τεχνῶν· ἐπειδὴ δὲ τὰ ὑπομνήματα χαίρουν πίστιν ὅτε εἶναι μόνον γεγραμμένα καθ' ὃν χρόνον καὶ τὰ συμβάντα λαμβάνουν χώραν, κάθε τι τ' ὁποῖον μεταγενεστέρως γραφθῇ χάνει τὸ ἥμισυ τῆς πιθανότητός του, φοβούμεθα ὅτι ποτὲ δὲν θέλει ὑπάρξει διὰ τοὺς μεταγενεστέρους πολύτιμον σύγγραμμα περιέχον κατ' ἔκτασιν τ' ἀναρίθμητα πλήθη τῶν μικρῶν ἐκείνων ἐφευρέσεων καὶ μηχανῶν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν σημερινὴν τελειοποίησιν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ χορηγοῦν τὰς τόσας ἀναπαύσεις τῆς εὐζωΐας.

Ποία εἶναι ἡ τύχη τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου; Θέλουν περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν γύμνωσίν του ἢ θέλουν καταστρέψει καὶ αὐτὸ τὸ ὡραῖον οἰκοδόμημά του; Ἄλλοι λέγουν ὅτι διὰ ν' ἀπαθανατισθῇ πρέπει νὰ τὸ ἐξαλείψουν ἐκ τοῦ μέσου, καὶ ἄλλοι θερμοδέονται ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς του. Τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅλον τοῦ πεφωτισμένου κόσμου ποθεῖ καὶ παρακαλεῖ τὴν ὕπαρξίν του, καὶ διότι τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι τ' ὡραιότερον καὶ τελειότερον τοῦ ὅλου κατορθώματος, καὶ διὰ νὰ ἔρχωνται ἀπὸ τὰς ἄκρας τῆς γῆς οἱ ξένοι νὰ τὸ βλέπωσι, ὡς οἱ Ἄγγλοι τρέχωσι εἰς Αἴγυπτον διὰ τὰς πυραμίδας.*

Ὁ Ἄνθρωπος βαρύνεται ὅτι ἔνδοξον ἔχει, προτιμᾷ μᾶλλον τὴν ἀνάμνησίν του, ἢ τὴν παρουσίαν του. Ἡ ἐπιθυμία του, ὅτε φαντάζεται, εἶναι ἀκόρεστος· ὅτε δ' εὐχαριστήσει τὴν φαντασίαν του, καὶ ὁ θαυμασμός του πραΰνεται καὶ αὕτη ἡ φαντασία του ὡς χρυσαλλὶς εἰς ἄλλα ἄνθη ζητεῖ νὰ βοσκήσῃ. Ἐθυμοῦμαι 84· ἐτῶν ἰχθυοπώλαιναν γραῖαν, τοὔνομα Μαρία Καλλινιάκ (τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα δίδομεν εἰς τὸν ἀριθ. 124) ἥτις ἀναζωπυρωθεῖσα ἀπὸ τὰς μακρὰς διὰ τὸ κρυστάλλινον παλάτιον περιγραφὰς, ἂν καὶ ἄπορος καὶ εἰς βαθεῖαν ἡλικίαν, ἔλαβε τὸ ἀλεξίβροχον καὶ τὸν τρίβωνά της, καὶ ὡς κυνικὸς φιλόσοφος ἀπὸ 300 σχεδὸν μιλίων ἀπόστασιν, ἐκ τῆς πόλεως τῆς γεννήσεώς της Penzance ἦλθε ἀποστολικῶς νὰ ἴδῃ τὸ μέγα τοῦτο τοῦ ἀνθρώπου δημιούργημα. Πρὶν ἐπιστρέψῃ ὀπίσω μίαν ἡμέραν ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Λόρδον δήμαρχον.

Ἐννόησα, ἦλθες νὰ μὲ ἴδῃς εἶπε ὁ ἄρχων τοῦ Ἄστεως.

Ναὶ ἀπεκρίθη ἡ γραῖα .... ποτέ μου δὲν ἐμβῆκα σ' ἕνα τοιοῦτο λαμπρὸν μέρος ἐπρόσθεσε θεωροῦσα πέριξ τοὺς τοίχους ὅλους τοῦ παλατίου .... ἦλθα νὰ σοῦ ζητήσω μερικὰ χρήματα, εἶμαι 84 χρόνων ἐξηκολούθησε.

Δημ.—Πόθεν ἔρχεσαι Κυρία Καλλινιάκ;

Ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Δημ.—Ἀπὸ ποῖα μέρη;

Ἀπὸ τὴν Penzance· καὶ ἤρχισε νὰ διηγῆται ὅτε εἰς 5 ἑβδομάδας διέτρεξεν ἀποστολικῶς τὸ διάστημα τοῦτο.

Δημ.—Καὶ διατὶ ἀπεφάσισες νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ Λονδῖνον;

* Τῇ πρώτῃ Μαΐου ἐνεστῶτος ἔτους, ἀκριβῶς ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἔναρξιν του· ἀπεφασίσθη εἰς τὸ κοινοβούλιον νὰ τὸ διαμελίσωσι: πλὴν ἐργολάβοι τινες, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Κύριος Ἰωσὴφ Πάξτων, ἀνεδέχθησαν νὰ μετακομίσωσι τοῦτο εἰς τὴν ῥωμαντικωτάτην θέσιν τοῦ Sidney· θέλουν ἐκθέτει ἐκεῖ ἔργα τῶν ὡραίων τεχνῶν, μηχανὰς, λεπτουργήματα, ὄχι μόνον τῆς Ἀγγλίας ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐθνῶν, τὴν πρόοδον μιᾶς μηχανῆς ἢ ἑνὸς χειροτεχνήματος, πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν ἐντελῆ κατάστασίν του. Ἐν ἄλλοις λόγοις, περιδιαβάζων τις ἄνευ κόπου θέλει διδάσκεται εὐκολώτατα τὰ ὑψηλὰ μαθήματα τῆς Μηχανικῆς, καὶ λοιπῶν. Ἤδη δὲ διεμέλισαν ἓν μέγα μέρος τοῦ παλατίου, καὶ ἤρχισαν τὴν μετακόμισιν.

Διὰ νὰ ἴδω τὴν ἔκθεσιν, καὶ τελειώσω μίαν μικρὰν ὑπόθεσίν μου.

Δημ.—Πῶς σ'ἐφάνη ἡ ἔκθεσις. (*Η Γραῖα μὲ ἀδιαφορίαν*);

Ναί! ἀρκετὰ καλὴ (*πολὺς γέλως*).

Ὁ Δήμαρχος ἔδοσε εἰς αὐτὴν μίαν λίραν, τὴν ὁποίαν αὔτη θεωρήσασα μὲ ἄφθονα χαρᾶς δάκρυα, ἔκραξε, "τώρα λοιπὸν ἔχω κάτι τι νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου."

Εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἐκθέσεως θέλει ἀναφέρεσθαι ἐπίσης, ὅτι μίαν ἡμέραν μ' ἓν κάῤῥον ἐκ δύο ἵππων συρόμενον τ' ἀκόλουθα γερόντια, διὰ συνδρομῶν τῶν κατοίκων τῆς εὐκραοῦς πόλεως Bletchingly (*Κομ.* Surrey) *ἦλθαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ παλάτιον τοῦτο.*

Ὁ W. Galyer, 83 *ἐτῶν. ὁ* James Lee, 82. Stephen Morris, 82. Thomas English, 77. W. Coffard, 77. Ramsey, 75. Thomas Gawley, 71. Tho. Main, 60. *ἡ γραία* Lee, 76. *γραία* Coppard, 76. *γραία* Sanders, 76. *γραία* Amy Lee, 68. *γραία* Collings, 66. *γραία* Main, 65. *γραία* Main, 60. *γραία* Colyister, 57. *γραία* Richardson, 50. *τ' ὅλον* 1201 *ἐτῶν. Ὁ Ὁδηγὸς των ἦτο* 47. *"Ολοι ἐπεριπάτουν ὁμοῦ, καὶ συχνότατα, ἤκουέ τις τὸν πρεσβύτερον τούτων νὰ φωνάζῃ "ὅποιος ἀπὸ ἡμᾶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ ἂς φύγῃ δὲν τὸν καταδεχόμεθα."*

Γάλλος περιηγητὴς ὁμιλῶν περὶ τῶν ταξειδίων του, ἠρωτήθη παρά τινος ἂν ἴδε τὸ Λονδῖνον, "ὄχι ἀπεκρίθη ὁ Γάλλος." Δὲν εἶδες λοιπὸν τὸ ἥμισυ τοῦ κόσμου ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτῶν. Βέβαια τὸ Λονδῖνον εἶναι εἷς ὁλόκληρος κόσμος· ἐντὸς τούτου κάθε 7 λεπτὰ γεννᾶται εἷς ἄνθρωπος, καὶ κάθε 9. ἀποθνήσκει εἷς ἄλλος, ὅστις δὲν τὸ εἶδε εἰς τὸ ἔτος 1851 ἀναμφιβόλως δὲν εἶδε τὸ ἥμισυ τοῦ κόσμου. Δὲν εἶναι ὅτι μὲ τὰ ἔργα τῆς τέχνης καὶ φύσεως ἤθελε συναπαντηθῆ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὰ τὰ ξένα ἔθνη. Μίαν ἡμέραν ἀπήντησα εἰς τοῦτο τὸ παλάτιον 80, ἢ 90 Σαρδονίους οἵτινες διὰ συνδρομῶν, ἦλθαν νὰ τὸ σπουδάσουν· ἄλλην πάλιν φορὰν συνηπαντήθην μ' ἕνα λόχον Τυρολῶν, μὲ τὰ πάτριά των ἐνδύματα διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐλθόντας. Ἄλλοτε ὁ κόσμος μὲ μανίαν ἔτρεχεν πέριξ ἑνὸς Ἰσπανοῦ ὅστις μὲ τὴν θυγατέρα του ἦτο ἐνδεδυμένος τὴν Καστιλλιανὴν στολήν. Μερικοὶ Πέρσαι ἔκαμαν τὸν κόσμον ν' ἀφήσῃ τὰ ἐκθέματα καὶ νὰ τρέχῃ ὄπισθεν τούτων. Ὁ Πάπας ἔστειλε μερικοὺς ἀστρονόμους ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Ῥώμης νὰ κάμουν ἰδίαν των σχολὴν τὰ φιλοσοφικὰ ἐργαλεῖα. Τὸ ταπητουργεῖον τῶν Κυρίων Blackmore *ἐκ τῆς πόλεως* Wilton *ἔστειλε μ' ἔξοδά του 500 ἐργάτας εἰς τὴν περιπατικὴν ταύτην σχολήν. Μίαν ἡμέραν 1555 παῖδες τοῦ σχολείου τοῦ* Woolwich, *δηλ. τοῦ ναυστάθμου τοῦ Λονδίνου, μὲ τὴν μουσικὴν ἐπὶ κεφαλῆς, μὲ ταινίαν ἠριθμημένην εἰς τὸν πῖλον, μὲ τὴν ζωοτροφίαν εἰς ἓν μικρὸν καλάθιον, καὶ ἓν δερμάτινον κύπελλον διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κρυσταλλίνου πίδακος, μὲ τὰς σημαίας των καὶ διδασκάλους των διεκυμάτιζον ὅλας τὰς ἄκρας τοῦ παλατίου. Ἄλλην πάλιν ἡμέραν 1500 νέοι τῆς ἀριστοκρατίας, δηλ. μαθηταὶ τοῦ Ὄξφορτ, ἐκ τῶν ὁποίων τὶς οἶδε πόσοι μίαν ἡμέραν θέλουν ἀποβῆ μεγάλοι ἄνδρες, εἰσῆλθαν ἐνταῦθα. Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, οἱ Βιβλιοπῶλαι, πᾶς διευθυντὴς ἐφιλοτιμήθη μ' ἔξοδα του νὰ στείλῃ τοὺς γραμματεῖς του. Δὲν ἀναφέρω τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἐνταῦθα ἐλθόντων ἦσαν Γάλλοι.*

Τὴν εἰκοστὴν πρώτην τοῦ Ἰουνίου μετά τινος φίλου μου ἐκθέτου εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, πρὶν αἱ πύλαι του ἀνοιχθοῦν εἰς τὸ δημόσιον, πρὶν μάλιστα ἀνοιχθοῦν καὶ εἰς τοὺς ἐκθέτας. Ἦτο πολλὰ πρωῒ καὶ καθήσας οὐχὶ μακρὰν τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχω τώρα ἐθαύμαζα τὴν ἀπέραντον ταύτην λαμπρὰν αἴθουσαν. Ἦτο τὸ ὡραιότερον θέαμα τ' ὁποῖον ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς μίαν ἐαρινὴν πρωΐαν ἐδύνατο νὰ περιοπτεύσῃ. Οἱ ἐκθέται ἤρχισαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἔρχωνται, καὶ οἱ ἦχοι τῶν τε φωνῶν καὶ ποδῶν των νὰ ζωογονοῦν περισσότερον τὸ θέατρον ἐκεῖνο. Μετ' οὐ πολὺ ἦλθε καὶ ἡ Βασίλισσα. Ἡ ἐθνάρχης αὔτη Κυρία ἔκαμνε συνήθως τοὺς περιπάτους της ἐντὸς τοῦ παλατίου κάθε Σάββατον, μὲ ἀξιέπαινον δὲ ὑπομονὴν καὶ περιέργειαν ἵστατο ἀρκετὴν ὥραν ἐνώπιον τῶν ἀντικειμένων ὅπου δὲν ἐνόει ζητοῦσα λεπτομερεῖς ἐξηγήσεις ἀπὸ τοὺς ἐκθέτας.

Τὴν ἡμέραν ταύτην (*ἰδὲ ἀριθ.* 1) *ἦτο συνωδευμένη ἀπὸ τὸν Πρίγκιπα Ἀλβέρτον* καὶ τὸν Βασιλέα τοῦ Βελγίου, ἄνευ Βασ. παρασήμων, ἄνευ πομπῆς. Ὀλίγον ὕστερον ἦλθε ἡ μήτηρ τῆς Βασιλίσσης δηλ. ἡ Δούκισσα τοῦ Κέντ, καὶ ὅτε ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια ἄφησε τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, καὶ ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ συσσωρεύεται, ἑτέρα ἄλλη βασι. οἰκογένεια ἐπίσης ἀρχαία καὶ ἰσχυρὰ χθὲς, πλὴν σήμερον ἐξόριστος καὶ δυστυχὴς ἐμβῆκε. Ἦτο ἡ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.*

Ὁποῖον βάδισμα ἀφελὲς καὶ ταπεινὸν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα τῆς Κυρίας Μαρίας Ἀμαλίας

* *Αἱ δύο ἀρχικαὶ χαλκογραφίαι εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας μετὰ τῆς ὑπογραφῆς της καὶ ἡ τοῦ Πριγκ. Ἀλβέρτου μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του.*

ἥτις φέρουσα τὸ πένθος τοῦ συζύγου της μᾶλλον ἢ ἑνὸς ἐφημέρου καὶ κινδυνώδους θρόνου τὸν ὁποῖον ἔχασε, φιλοσοφικώτατα ἐμειδία πρὸς ὅλους, πρὸ πάντων δὲ εἰς τοὺς ἐκθέτας τῆς πατρίδος της, εἰς τούτους τοὺς Ἀλκιβιάδας οἵτινες τόσον ἐνθουσιωδῶς τὴν ὑπεδέχοντο! Ὁ Δοὺξ τοῦ Νεμούρ, ὁ Στρατηγὸς Δουμᾶ, ἦσαν πλησίον της, ὁ Κόμης τῶν Παρισίων, καὶ ἡ Δούκισσα τοῦ Ὀρλεὰν παρηκολούθουν, τὰ δὲ πλήθη τὰ ὁποῖα ἠγνόουν ποῖοι ἦσαν οἱ περιηγηταὶ ἐκεῖνοι διόλου δὲν ἐστενοχώρουν τὴν σύντομον ἐπισκεψίν των.

Εἶναι 5½ Μ. Μ. ὅτε καὶ τὸ ψῦχος καὶ τὸ παχναῖον φῶς μὲ βιάζουν ν' ἀφήσω διὰ παντὸς τὸ παλάτιον τοῦτο. Σᾶς παρακαλῶ ῥίψετε καὶ ὑμεῖς οἱ μακρόθεν μου ἀναγνῶσται ἓν καὶ μόνον τελευταῖον βλέμμα. Τὰ τρόπαιά του ἠφανίσθησαν, τ' ἀγάλματά του, αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ ὡραῖα σκεύη του, ἢ μετεκομίσθησαν εἰς τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων τούτων ὡρῶν ἢ περιεφράχθησαν διὰ μιᾶς ἐντὸς ξυλίνων παραπετασμάτων. Οἱ πίδακες καὶ αἱ κρῆναι ἔχασαν τὴν φωνήν των, ἐκεῖ ὅπου χιλιάδες ἀστυνομικοὶ Ἄργοι ἐφύλατον τώρα ὁ ὀφθαλμός σου μόλις ἀπαντᾷ ὀλίγους ἀδιαφόρους χωροφύλακας. Ποῖος πιστεύει ὅτι τοιαύτη μεταβολὴ ἤθελε λάβει χώραν.

Ἔλαβα τὴν ὁδὸν τῆς ἀνατολικῆς θύρας καθ' ὃν καιρὸν εἰς τὸ κέντρον τοῦ παλατίου συνηθροίζοντο οἱ μείναντες διὰ νὰ ψάλλωσι τελευταίαν φορὰν τὸν ὕμνον τῆς Βασιλίσσης. Καὶ διερχόμενος τὴν Ἀμαζόνα, τὸν Γοτοφρέδον τὸ εὐτυχὲς καὶ δυστυχὲς παιδίον, τὴν Εὔαν τοῦ Κ. Van-der-Ven τὴν ἑλληνίδα δούλην, ἀποχαιρετῶν τ' ἀριστουργήματα ταῦτα δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι ᾐσθανόμην καὶ πάλιν τὴν ψυχὴν πεπιεσμένην ὅτι δὲν ἐδυνήθην εἰς τὸ βραχὺ διάστημα τῆς διαρκείας τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως νὰ δώσω εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν πλατυτέραν καὶ ζωηροτέραν περιγραφὴν τῶν καθεκάστων.

Ἂς συγχωρήσῃ ὅποιος διέτρεξε τὴν ἐπίτομον ταύτην συγγραφὴν τὰ χάσματα εἰς τὰ ὁποῖα θέλει πέσει, τοὺς ξένους διαδρόμους εἰς τοὺς ὁποίους θέλει περιπλεχθῇ, τ' ἀμυδρὰ χρώματα τὰ ὁποῖα θέλουν φωτίσει τὴν πορείαν του, καὶ τὴν δυσαναλογίαν τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου μὲ τὸ ὕφεν τῶν περιεχομένων. Ὅστις περιγράφει κόσμον ἰδανικόν, ἔχει τὸν κάλαμον ἐλευθερώτερον φθάνει ὀλίγον ἡ φύσις νὰ τὸν ἔπλασε μυθοποιόν· οἱ Ἡρωές του ἐξέρχονται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν φαντασίαν του, κατ' ἐνθύμησιν παρατηρήσεων ἃς ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἔκαμε, ἡ φιλοκαλία του τὸν πορίζει τ' ἀναγκαῖα χρώματα, τὰ ψυχικά του αἰσθήματα εἶναι φύραμα διὰ νὰ δημιουργήσῃ χαρακτῆρας, τὰ προτερήματά του, ἢ ἐλαττώματά του εἶναι αἱ πηγαὶ τῆς ἀρετῆς ἢ κακίας ἃς μέλλει νὰ πλάσῃ, τὰ ὀλίγα ταξείδια του κτίζουν τὰς πόλεις, τὰς ἐξοχὰς καὶ τοὺς οὐρανοὺς τοῦ βιβλίου του. Πλὴν ὅτε ἔχεις ν' ἀντιγράψῃς τοιοῦτον νεοφανὲς θέατρον, ὅτε τὸ θέατρόν σου τοῦτο εἶναι τοιοῦτον ὥστε διὰ πολλὰς ἡμέρας δὲν δύνασαι νὰ βεβαιωθῇς ἂν ἦναι ὀφθαλμοπλάνη ἢ πραγματικότης, ὅταν ῥίπτεσαι μέσῳ τόσων μυριάδων ψυχῶν τῶν ὁποίων καὶ αἱ φυσιογνωμίαι καὶ τὰ ἐνδύματα ἀπασχολοῦν καὶ θορυβοῦν τὴν φαντασίαν σου, ὅτε αἱ σκηναὶ τοῦ θεάτρου σου εἶναι ἀπείρων διαφορετικῶν κλάδων τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης, τότε ἡ περιγραφὴ εἶναι ὅρος εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κορυφὴν, οὔτε αἱ πτέρυγες τῆς φαντασίας, οὔτε ἡ ὁρμὴ τῶν ἐπιθυμιῶν σου δύνανται νὰ σὲ ὑψώσουν, πρέπει βῆμα πρὸς βῆμα νὰ τὸ ἀναβῇς μὲ μόχθον. Διὰ νὰ παραστήσῃς τὰ χρώματα ὅσα λάμπουν εἰς τοῦτο πρέπει νὰ τυραννήσῃς τὴν μνήμην νὰ σὲ ἐνθυμίσῃ εἰς ποίαν ἄκραν τῆς φύσεως ἀπήντησες τὰ ὅμοια των, διὰ νὰ παραστήσῃς τὰ ἄρθρα τὰ στολίζοντα τὴν ἄντικρυ σου σκηνὴν πρέπει νὰ εὕρῃς τρόπον μεθ' οὗ ζωγραφιζόμενα νὰ ἦναι μᾶλλον ὁρατὰ εἰς τοὺς ἄλλους, ἢ εἰς ἐσὲ τὸν ἴδιον. Διὰ νὰ σαφηνίσῃς τὴν σύνθεσίν των πρέπει νὰ κάμῃς μελέτην βαθεῖαν ἐρεύνας πολυώρους, καὶ πολλάκις, ἢ ἡ μελέτη σου εἶναι ἄκαρπος, ἢ εἶσαι ἠναγκασμένος ν' ἀποῤῥίψῃς ὡς ἀναρμοδίους ὅλους τοὺς καρπούς της. Εἶσαι ἠναγκασμένος νὰ καλῇς τὰ πράγματα μὲ τὰ ὀνόματά των, καὶ ὄχι ὅπως βούλεσαι· συχνὰ δὲ δι' ἓν μόνον ὄνομα δαπανᾷς μίαν ἡμέραν. Δὲν προσθέτω τώρα τὰ κοινωνικὰ μέσα ἐκ τῶν ὁποίων ἔχεις ἀνάγκην, νὰ γνωρίζῃς τὸν μὲν διὰ νὰ σοῦ ἐξηγήσῃ τοῦτο, τὸν δὲ διὰ νὰ σοῦ παραχωρήσῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἴδῃς ἐκεῖνο, καὶ τὸν ἄλλον νὰ σὲ εἰσάξῃ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς ἅτινα ὁ ξένος εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἄνευ καμμιᾶς προεισαγωγῆς ἀδύνατον νὰ εἰσχωρήσῃ.

Ὑπενθυμίζων ταῦτα ἅπαντα εἰς τὸν ἀναγνώστην χωρὶς καμμίαν ἀπαίτησιν συγγραφέως τίποτε ἄλλο καὶ αὖθις δὲν τὸν παρακαλῶ εἰμὴ εὐμενῆ συγκατάβασιν εἰς ὅ,τι ὑπὲρ τῶν δυνάμεων μου ἐπιχειρίσθην.

Λονδῖνον, τῇ 15 Ὀκτωβρίου, 1851.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

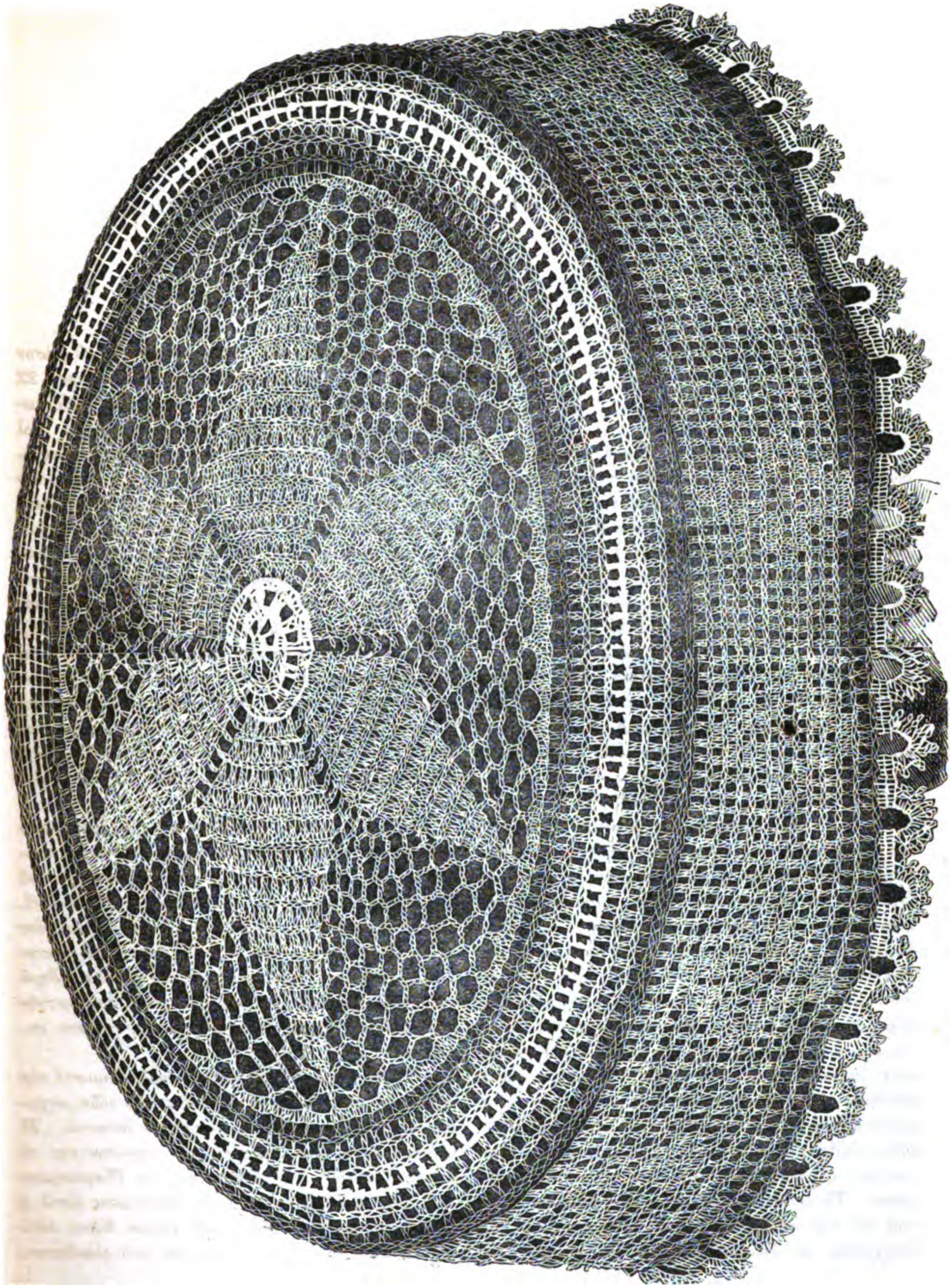
Α.

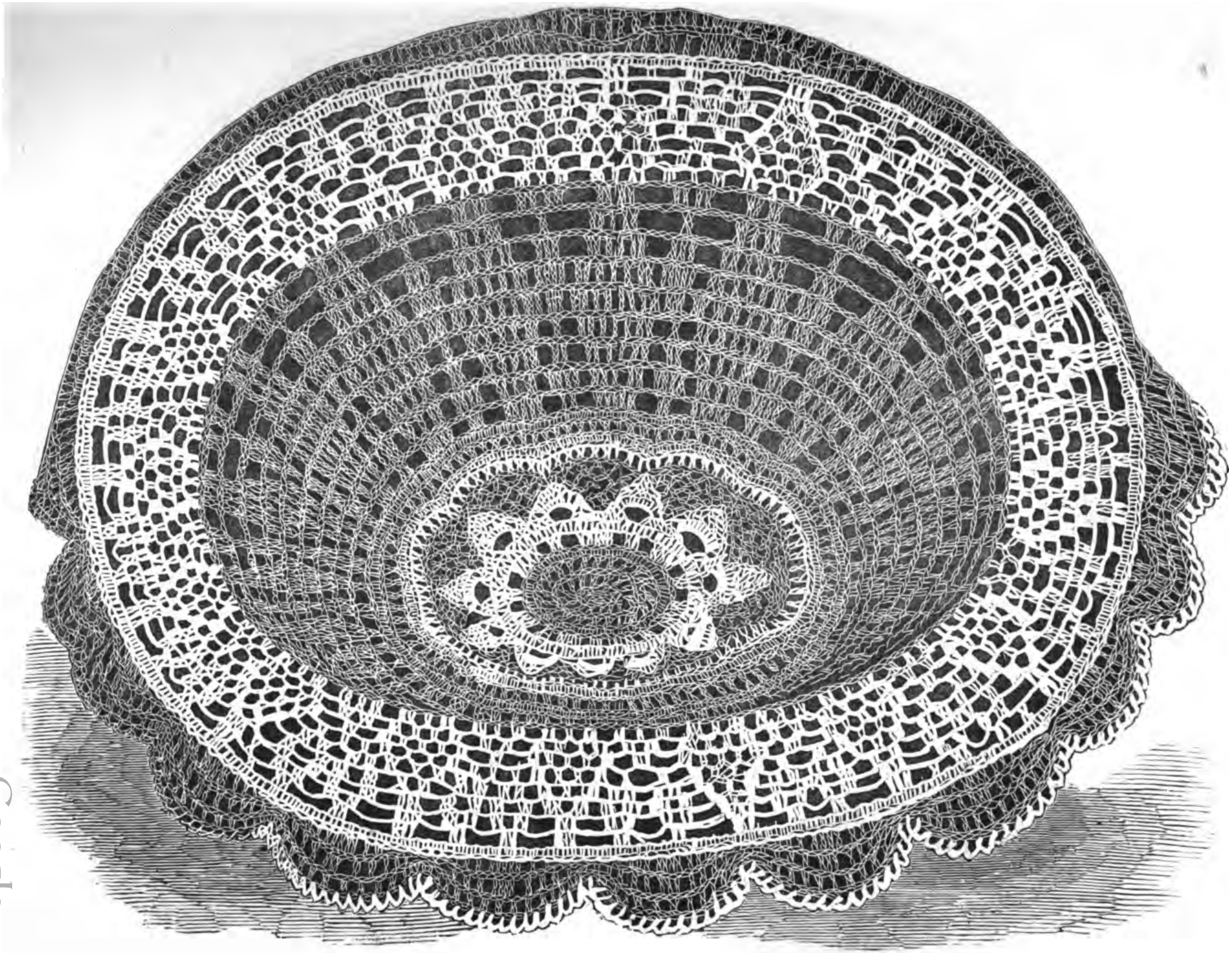
Τοῦ θαύματος τούτου νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα τὰς ἀκολούθους περιέργους πληροφορίας (ἰδὲ σελ. 96). *Τὰ ἄτομα τῶν συνυπηρετησάντων εἰς τὸν γενικὸν μηχανικὸν Κύριον Στίβενσων διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Γεφύρας, εἶναι ὁ* λοχαγὸς Moorsom *ὡς διευθυντής, ὁ* Κ. Frank Foster *ὡς μηχανικός, οἱ* Κ. Κ. Ε. *καὶ* L. Clarke *καὶ* Wild *οἱ Βοηθητικοὶ μηχανικοί, οἱ* Κ. Κ. Nowell, Hemingway *καὶ* Pearson *διὰ τὸ ξυλικὸν μέρος,* ὁ Κ. G. Campbell διὰ τὸ *μηχανικὸν μέρος τῶν σωλήνων. Οἱ* Κ. Κ. J. Morris *καὶ* H. Hodgkinson *διὰ τὴν τοποθέτησίν των, καὶ οἱ* Κ. Κ. Easton *καὶ* Amos *κατασκευασταὶ τῶν ὑδραυλικῶν μηχανῶν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν σωλήνων.*

β'. Ἡ Γέφυρα ἤρχισε τὸ 1846. *Ὁ* Κ. Forster *ἔθεσε ἄνευ τινὸς τελετῆς τὸν πρῶτον λίθον της, καὶ συνίσταται ἀπὸ* 4 *σωλῆνας συνεχομένους καὶ ἐπακουμβῶντας ἐπὶ τριῶν κτισμένων πυργίσκων. Οἱ πρὸς τὰς ὄχθας τῆς ξηρᾶς πυργίσκοι ἔχουν ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος* 190 *πόδας ἕκαστος, ὁ μεσαῖος ὅστις ἐπονομάζεται πύργος τῆς Βρεττανίας* 200 *ποδ. οἱ τῶν ὀχθῶν ἀπέχουν ἕκαστος* 330 *πόδας ἀπὸ τὴν ξηρὰν δηλ. τὰς ἀρχὰς τῆς γεφύρας, καὶ* 460 *πόδας ἀπὸ τὸν πύργον τῆς Βρεττανίας, εἰς τρόπον ὥστε τ' ὅλον μῆκος τῆς Γεφύρας εἶναι ἐπέκεινα τῶν* 2,000 *ποδῶν. Ἕκαστος τῶν* 4 *σωλήνων ἔχει μῆκος* 472 *πόδας δηλ. ἂν στήσῃς αὐτὸν ὄρθιον εἰς τὸ περιαύλιον τοῦ Ἁγίου Παύλου θέλει εἶσθαι κατὰ* 107 *πόδας ὑψηλότερος τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ οὐρανογείτονος τούτου μνημείου. Τὸ ἐσωτερικὸν πλάτος τῶν σωλήνων τούτων ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖνται αἱ σιδηρογραμμαὶ καὶ διέρχονται αἱ ἁτμάμαξαι εἶναι* 14 *πόδας. Τὸ ἐσωτερικὸν ὕψος τῶν σωλήνων εἰς μὲν τὸ μέσον τῆς γεφύρας εἶναι* 30 *πόδες, εἰς δὲ τὰς ἄκρας* 22 *περίπου, δηλ. ἐλαττοῦται ὀλίγον. Διὰ κάθε σωλῆνα ἐδαπάνησαν* 1,400 *τόνους, σιδήρου, καὶ* 327,000 *καρφία· διὰ δὲ τὴν ὅλην γέφυραν ἐμεταχειρίσθησαν* 2,000,000 *καρφία. Ὅτε ἤρχισαν τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας, ἔῤῥιψαν ἀπὸ τὴν μίαν ὄχθην εἰς τὴν ἄλλην κάλους ὧν ἕκαστος εἶχε* 3 *μίλια περίπου μῆκος καὶ* 12 *δακτύλους περιφέρειαν. Οἱ λίθοι μὲ τοὺς ὁποίους εἶναι κτισμένοι οἱ πυργίσκοι εἶναι ἐκ τοῦ σκληροῦ ἐκείνου ὅστις ἐπονομάζεται Ἀγγλεσιανὸν μάρμαρον* (Anglesea marble). *Μερικοὶ τῶν λίθων τούτων ἔχουν* 20 *πόδας μῆκος, καὶ* 12—14 *τόνους βάρος. Εἰς τὰ στόμια τῆς ἐναερίου καὶ ἀντρώδους ταύτης ὁδοῦ ὑπάρχουν κολοσσιαῖοι λέοντες Αἰγυπτιακοῦ ῥυθμοῦ, συνιστάμενοι ἕκαστος ἀπὸ* 11 *τιτανολίθους, ἂν δὲ καὶ εἰς καθηστικὴν θέσιν ὁ καθεὶς ἔχει ὕψος* 12 *πόδας, μῆκος* 25 *καὶ βάρος* 30 *τόνους.*

Τὸ ὅλον ὕψος τῆς γεφύρας ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος εἶναι 102 *πόδας μέχρι τοῦ καταστρώματός της, καὶ* 200 *ποδ. μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Βρεττανικοῦ πυργίσκου. Περιέχει* 148,625 *κυβ. πόδας τιτανολίθου,* 144,625 *κυβ. ποδ. ἀμμοκονίας ἅτινα βαρύνουν περίπου* 20,000 *τόνους. Διὰ δακτυλίδια, ἀκτῖνας, σιδηροελάσματα, καὶ ἔμβολα σιδηρᾶ τὰ ὁποῖα ἐμεταχειρίσθησαν διὰ τὴν συναρμογὴν τῶν λίθων ἐδαπάνησαν* 400 *τόνους περίπου σιδήρου.*

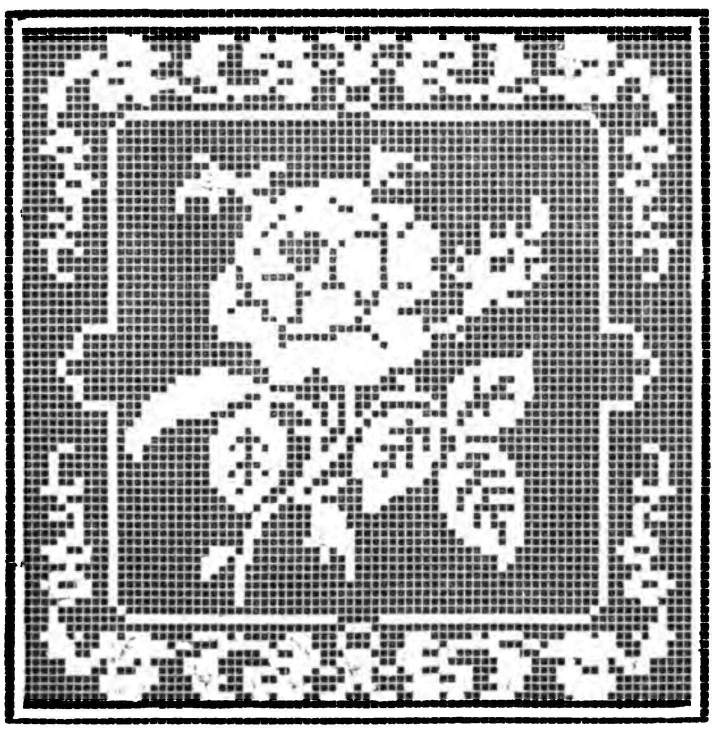
—Ἡ εἰς τὸν ἀριθ. 357 *εἰκονογραφία παριστᾷ τὴν ἀξιόλογον τῶν* Κ. Κ. R. Hornsby *καὶ υἱῶν μηχανὴν διὰ νὰ σπείρουν καὶ κοπρίζουν ἐνταυτῷ. Ἡ μηχανὴ αὕτη ἥτις ἔδοσε εἰς τὸν τεχνίτην της τὸ μέγα βραβεῖον τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως, δύναται νὰ χύσῃ τ' ἀναλυμένα ὀστᾶ ἢ ἄλλας κοπριστικὰς ὕλας, καθ' ὁποίαν θέλεις ἀπόστασιν ἀπὸ* 10—18 *δακτύλους καὶ ὑπὸ οἱανδήποτε*

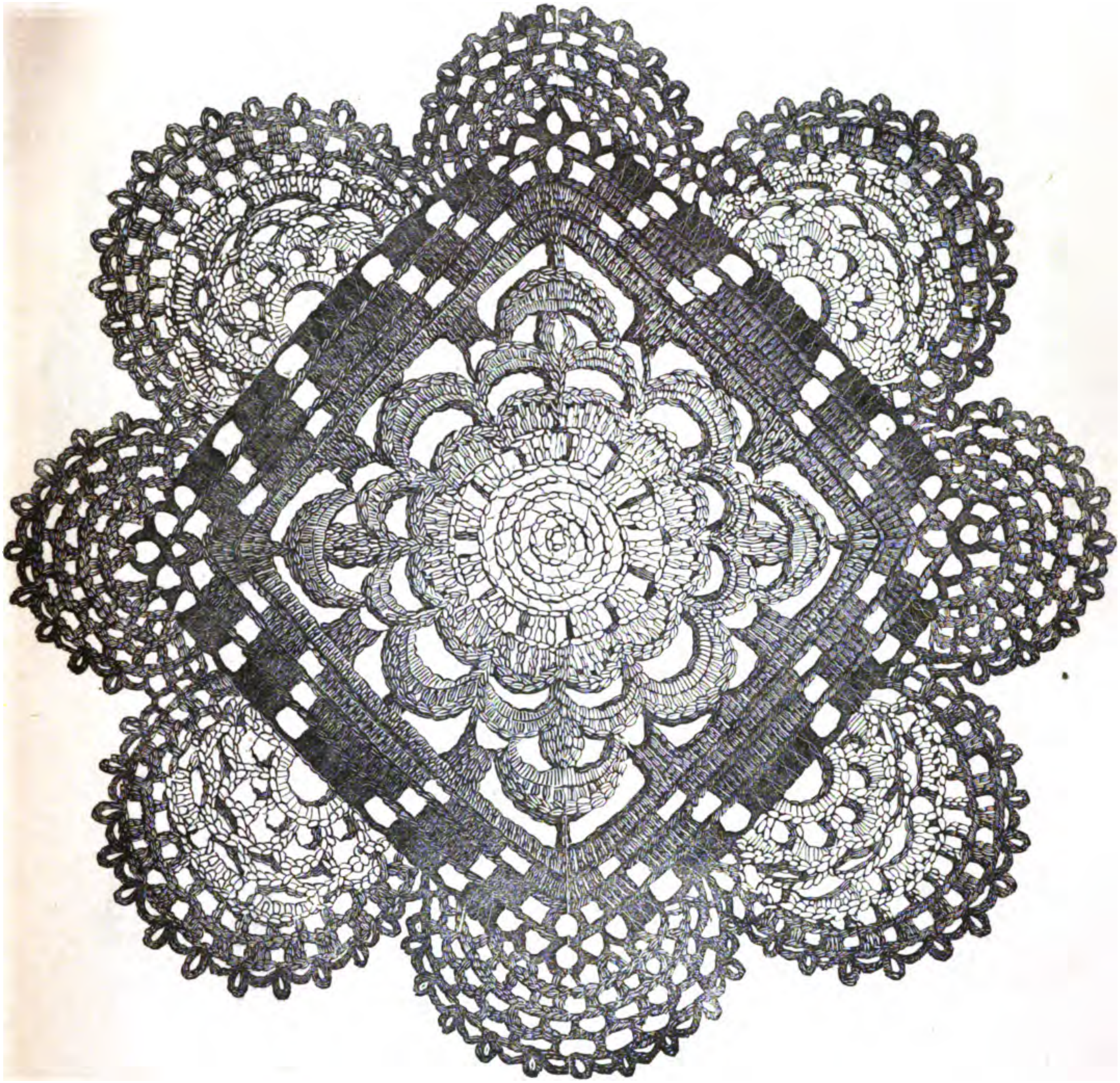
375

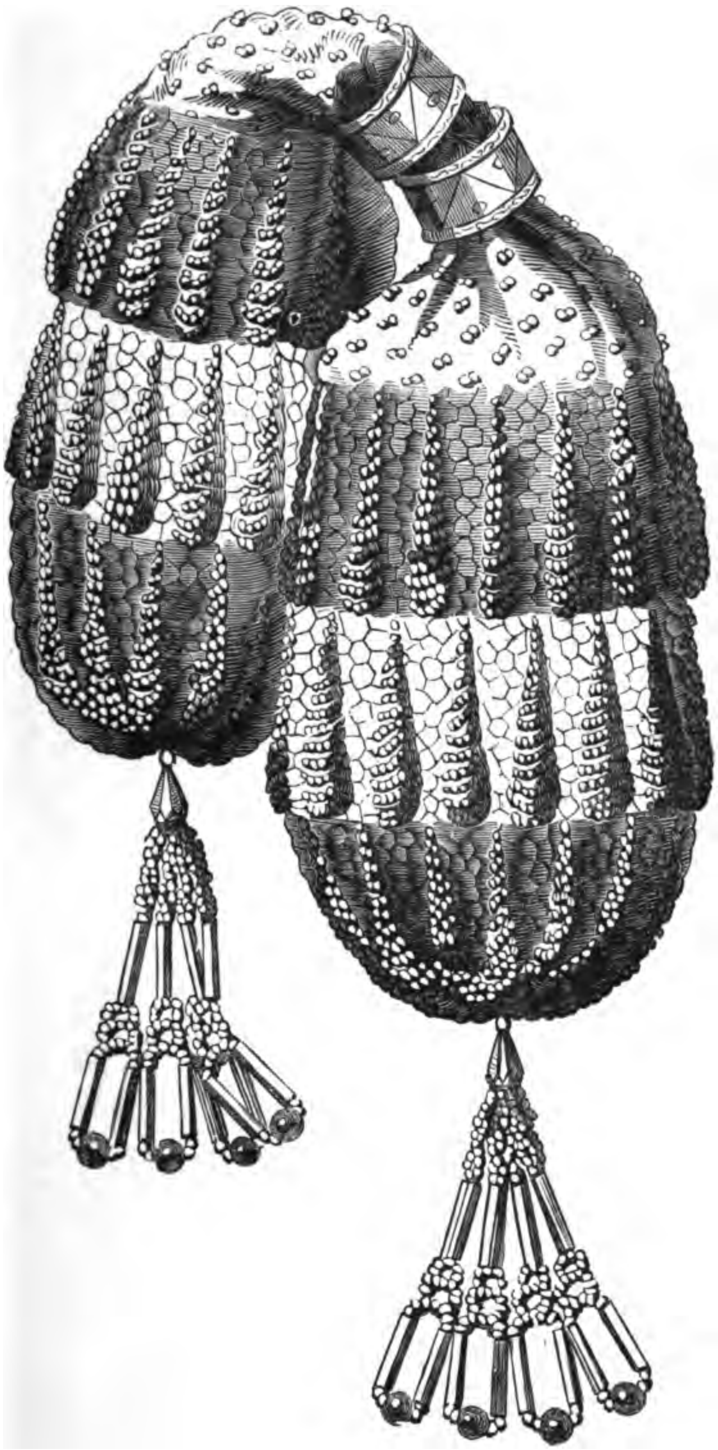
376

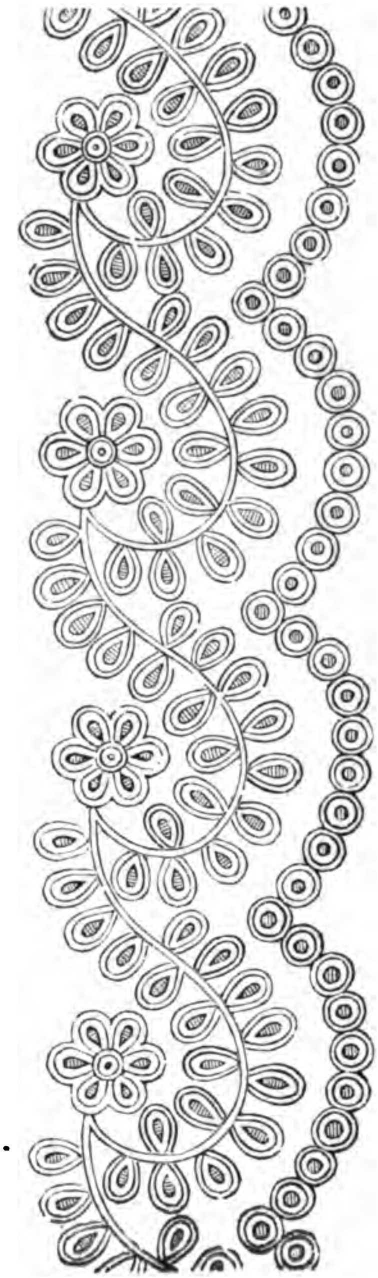
374

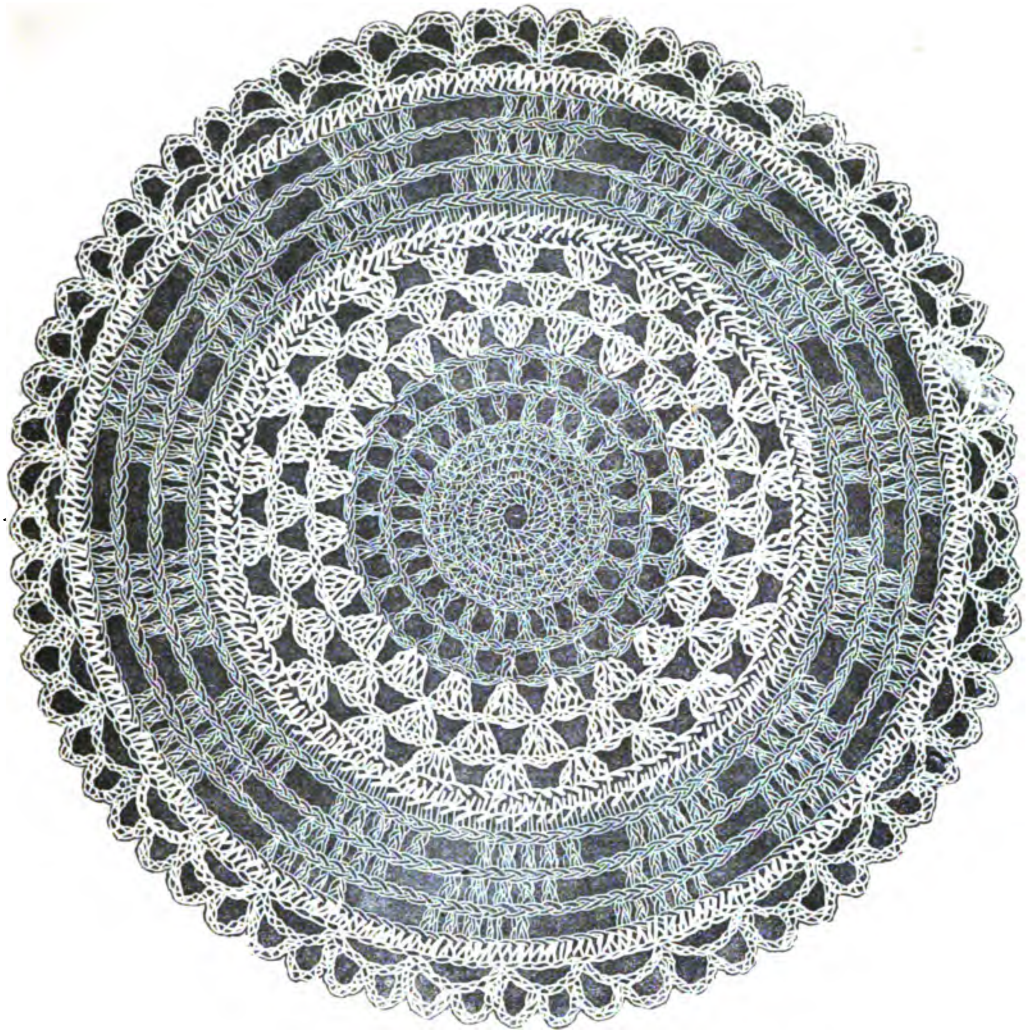
377

378

379

380

381

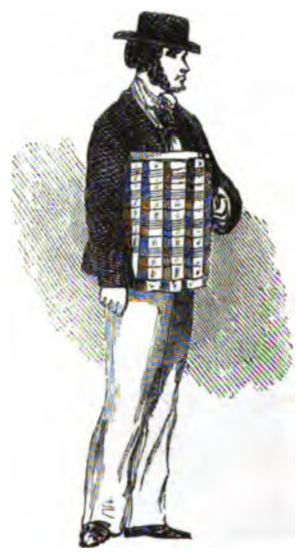
382

383

384

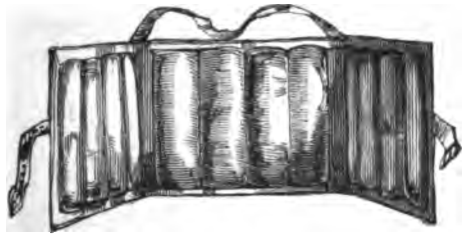
385

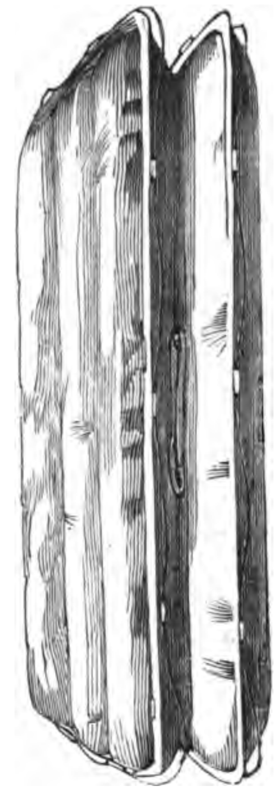
386

387

388

390

391

392

ποσότητα ἀπὸ 10—15 bushels *τὸ στρέμμα. Ὁ σπόρος εἰμπορεῖ νὰ πίπτῃ ἢ συγχρόνως μὲ τὴν κόπρον, ἢ πρῶτον ἡ κόπρος καὶ ἄνω αὐτῆς ὁ σπόρος. Ἡ τιμή της εἶναι ἀπὸ* £15—33 *ἀναλόγως τοῦ μεγέθους της.*

—*Μικρὰν ἰδέαν τοῦ ἐσωτερικοῦ κέντρου τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου λαμβάνει ὅστις δὲν τὸ εἶδε, ἀπὸ τὴν εἰς τὸν ἀριθ.* 11 *εἰκονογραφίαν. Οἱ ὑάλινοι θόλοι, τὰ σιδηρᾶ πέταυρα, αἱ σιδηραῖ ἀκτῖνες εἰς τὴν περιπλοκήν των παρατηρεῖτε σχηματίζουν τὸ πλέον τερπνὸν ὅραμα.*

—*Ἔξωθεν τῆς ἀνατολικῆς θύρας τοῦ κρυσταλλίνου παλατίου, εἰς συνέχειαν τοῦ Χάϊτ-Πάρκου ἀρχίζει ὁ κῆπος τοῦ Κένζιγκτων ὅστις εἶναι κῆπος τοῦ ἀρχαίου ὁμωνύμου παλατίου τῶν Βασιλέων τῆς Ἀγγλίας. Εἰς τὸν κῆπον τοῦτον διαρκοῦντος τοῦ ἔαρος κατ' ἔτος γίνεται δὶς τῆς ἑβδομάδος ὡραῖος περίπατος εἰς τὸν ὁποῖον μία στρατιωτικὴ μουσικὴ παίζει. Τὸ ἔτος τοῦτο ὁ περίπατος ἦτο πλέον ἐμψυχωμένος· διότι ὁ κόσμος δὲν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ παλατίου, εἰμὴ διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν μουσικήν, καὶ πάλιν δὲν ἄφινε τὴν μουσικὴν εἰμὴ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ παλάτιον· ἡ εἰς τὸν ἀριθ.* 19 *εἰκονογραφία δίδει μικρὰν ἰδέαν τοῦ περιπάτου τούτου.*

—*Καὶ εἰς τὰ περὶ ἐπίπλων, καὶ εἰς τὰ περὶ σιδηρικῶν κεφάλαιά μας παρεδράμαμεν ἀκουσίως νὰ κάμωμεν μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰωάννου, Ἰωσήφ Μεσχὶ ἐκ τῆς ὁδοῦ τοῦ Λονδίνου* Leadenhall *ὅστις ἐξέθεσεν ὡραῖα ξυράφια, μαχαιρίδια ψαλίδια, εἰς λαμπρότατα κιβώτια, καὶ ἀκατέργαστα καὶ ἡμικατεργασμένα κομμάτια χάλυβος δεικνύων ὁποίαν πρόοδον καὶ προπαρασκευὴν λαμβάνει τὸ μέταλλον τοῦτο μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν ὅπου τὰ ξυράφια ταῦτα καὶ ψαλίδια παρουσιάζουν. Ἐκτὸς τούτων ὁ εἰρημένος τεχνίτης ἐκθέτει καὶ λαμπρὰ κιβώτια, πυξίδας ἐκ μαονίου ξύλου, ἐβένου, ῥοδοξύλου* papier-machè, *ποικιλμένα μὲ χρυσίον, ἄργυρον, κρύσταλλα, ὄστρακα πίννης, κ.τ.λ.*

Τὰ κιβώτια ταῦτα εἴτε καλλυντήρια (toilette) *τῶν ἀνδρῶν, εἴτε περιέχοντα τ' ἀναγκαῖα τῆς ῥαπτικῆς τῶν κυριῶν, βλέπει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν εἰς τὸν ἀριθ.* 34 *εἰκονογραφίαν κατὰ τὴν τάξιν μὲ τὴν ὁποίαν ἐξετέθησαν.*

—*Ἡ εἰς τὸν ἀριθ.* 51 *εἰκονογραφία παριστάνει ἀγγεῖον μὲ ψευδῆ ἀργυρᾶ ἄνθη κατεσκευασμένα κατὰ τὸν εὐφυῆ καὶ ἐπιτήδιον ἐκεῖνον τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον καὶ εἰς Νεάπολιν τὰ ἐργάζονται. Τὰ τῶν ἀριθ.* 59 *καὶ* 10 *εἶναι ὁμοίας ἐργασίας (ἰδὲ ἀριθ.* 59).

—*Ὁ ἀριθ.* 66 *παριστάνει ὡραῖον ἀλεξίφλογον ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνήθως θέτουσι ἐπὶ τῶν μαρμάρων τῶν ἑστιῶν ὡς στολισμόν, ὅτε δὲ ὑπάρχουν φλόγαι μεγάλαι τὰ λαμβάνουν εἰς τὰς χεῖρας καὶ διά τούτων ἐμποδίζουν τὴν θερμότητα.*

B.

Ὁ Κύριος Καρολος Dawson *ἐκ τῆς ὁδοῦ* Strand *τοῦ Λονδίνου ἐκθέτει ἓν τελειοποιημένον ὄργανον τ' ὁποῖον καλεῖ αὐτόφωνον, διότι, οἱ ἦχοι του εἶναι ἀπροσδιορίστου διαρκείας ἕνεκα μηχανισμῶν τινων. Ἕκαστος ὅσον ἄπειρος καὶ ἂν ἦναι τῆς Μουσικῆς δύναται νὰ παίξῃ ἐπὶ τούτου προσδιωρισμένον τι κομμάτιον. Ἡ εἰς τὸν ἀριθ.* 9 *εἰκονογραφία του δίδει ὀλίγην ἰδέαν αὐτοῦ.*

Τὸ εἰς τὸν ἀριθ. 32 *κλειδοκύμβαλον ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀμβέρσαν τοῦ Βελγίου, καὶ εἶναι ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸ πλούσιον ἐξωτερικόν του, διὰ τὰς ὡραίας κατειργασμένας Καριάτιδας του, καὶ διὰ τὴν βοερὰν καὶ διαρκῆ φωνήν του.*

Εἰς τὰ δωμάτια τῆς Τοσκάνης ἀπαντῶμεν, τὸ μέγα ὄργανον τῶν Κυρίων Antoin *καὶ* M. A. Ducci 16 *ποδῶν ὕψους, πλουσίως λεπτουργημένον ἀπὸ τὸν Κύριον* A. Barbetti *τῆς Σιένης, καὶ λαμπρῶς κεχρυσωμένον ἀπὸ τὸν Κύριον* Vincenzio Stogli *τῆς Φλωρεντίας.*

Τ' ὄργανον τοῦτο τοῦ ὁποίου τὴν εἰκονογραφίαν ὁ ἀριθ. 33 *δεικνύει, εἶναι βοερώτατον καὶ γλυκύτατον, καὶ παρεδέχθησαν ὅλαι αἱ ὀρχῆστραι διότι δύναται νὰ μεταβῇ εἰς ὅλας τὰς ἀλλαγὰς τῆς φωνῆς, δηλ. εἰς τὸ βαρύτονον, ὑψήφωνον, διὰ πασῶν βαρύτονον* (octave basso), *διὰ πασῶν ὑψήφωνον* (octave soprano), *κ.τ.λ.*

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

Ἡ εἰς τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ βιβλίου εἰκονογραφία παριστάνει τὰ δύο πρόσωπα τοῦ χρυσοῦ βραβείου τ' ὁποῖον ἡ Βασ. ἐπιτροπὴ ἀπένειμε εἰς τοὺς ἐκθέτας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Λονδίνου.

	Σώματα.
Ὁ Αἰδεσ. Ἱερεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Νάρκισσος Μορφινὸς	3
Ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Παντίας Ῥάλλης . . .	10
Οἱ Κ. Κ.	
„ Μιχαὴλ Σπάρταλης . .	10
„ Εὐστράτιος Ῥάλλης . .	8
„ Π. Θ. Ῥάλλης . . .	6
„ Π. Συνανίδης . . .	6
„ Γεώργιος Δέλτα . . .	5
„ Ἀριστείδης Βαλτατζῆς . .	5
„ Ε. Ζ. Φραγκιάδης . . .	5
„ Α. Κ. Ἰωνίδης . . .	5
„ Σ. Τζιτζίνια . . .	5
„ Τουμαζῆς Ῥάλλης . .	5
„ Ε. Κ. Ἰωνίδης . . .	5
„ Δ. Ι. Κασσαβέτης . .	5
„ Ἀλεξ. Κασσαβέτης . .	5
„ Π. Ρ. Ἀλεξανδρίδης . .	4
„ Σ. Μ. Μαυρογορδάτος . .	3
„ Δ. Π. Σκαραμαγκᾶς . .	3
„ Γ. Ε. Σκαραμαγκᾶς . .	3
„ Α. Ψυχάρης	3
„ Ἐμμ. Ζ. Ψύχας . . .	3
„ Ι. Α. Περβάνογλου . .	3
„ Κωνστ. Γεραλόπουλος . .	3
„ Γ. Ἀλεξιάδης . . .	3
„ Ν. Παπαδάκης . . .	3
„ Σ. Κ. Γαλάτης . . .	3
„ Πανᾶ Φωκᾶ Κρομίδης καὶ συν	3
„ Σ. Α. Πιτζιπιὸς . . .	3
„ Α. Ροσσέτος. . . .	3
„ Βασίλειος Μελᾶς . . .	3
„ Γ. Π. Λασκαρίδης . .	3
„ Ι. Γ. Καβάφης . . .	3
„ Ἀνανίας Ἀμπὲτ . . .	2
„ Δ. Κουβελᾶς . . .	2
„ Σ. Μαυρογιάννης . . .	2
„ Γεώργιος Ῥυσσέτος . .	2
„ Π. Ἐμπεδοκλῆς . . .	2
„ Ἰωαν. Μαυρογορδάτος . .	2
„ Ἀμβρόσιος Ι. Ῥάλλης . .	2
„ Β. Μαλόδης	2
„ Γεώργιος Σουγδουρῆς . .	2
„ Λέων Μελᾶς . . .	2
„ Ι. Στεφ. Σκυλίτζης . .	2
„ Σπυρίδων Ι. Κεφαλᾶς . .	2
„ Δ. Γεωγιάδης . . .	2
„ Ἀυγ. Σαλβάγος . . .	1
„ Π. Λουτράρης . . .	1
„ Μ. Βοῦρος	1
„ Λεων. Ῥοδοκανάκης . .	1
„ Ι. Θ. Ῥοδοκανάκης . .	1
„ Ι. Γ. Γκαγκάδης . . .	1
„ Παναγ. Λενὸς . . .	1
„ Ν. Τ. Νοταρᾶς . . .	1
„ Ἰωσὴφ Μουσσαμπίνης . .	1
„ Υἱοὶ Ροδοκανάκη καὶ συν .	1
„ Πετροκόκκινος καὶ Συντ. .	1
„ Π. Γαλάττης . . .	1

Μάγκεστερ.

	Σώματα.
Οἱ Κ. Κ.	
„ Λουκᾶς Ζίφφος . . .	10
„ Σ. Ν. Φραγκόπουλος . .	8
„ Στέφανος Φραγκιάδης . .	8
„ Κ. Π. Λασκαρίδης . .	5
„ Π. Ζ. Ροδοκανάκης . .	5
„ Ν. Νομικὸς . . .	4
„ Σ. Ι. Πρώϊος . . .	4
„ Γ. Δ. Νεροῦτσος . . .	3
„ Χ. Κωνσταντινίδης . .	3
„ Ἰωάννης Βασιλείου . .	3
„ Ἀδελφοὶ Καλουτᾶ . .	3
„ Δ. Ῥάλλης	3
„ Κοκὸς Σκαραμαγκᾶς . .	3
„ Δόυκας Παλαιολόγου καὶ Συντ.	3
„ Α. Σοφιανὸς . . .	2
„ Τ. Ν. Μαντζαβῖνος . .	2
„ Ν. Συνναδινὸς . . .	2
„ Δ. Π. Δημητριάδης . .	2
„ Παρασκευᾶς Σκαραμαγκᾶς .	2
„ Π. Θεολόγος . . .	2
„ Κ. Βερνουδάκης . . .	1
„ Βενάκης	1
„ Π. Κ. Σαλβάγος . . .	1
„ Ἀντώνιος Ε. Μαυρογορδάτος	1
„ Ἀλεξ. Πανόπουλος . .	1
„ Ε. Κ. Φραγκιάδης . .	1
„ Α. Μ. Κοπκίλης . . .	1
„ Τ. Κορωνιὸς . . .	1
„ Ἀδελφοὶ Λαμπίκη . .	1
„ Ι. Π. Καλβοκορέσης . .	1
„ Ἀριστείδης Εὐμορφόπουλος .	1
„ Μ. Λουτράρης . . .	1

Λιβερποὺλ.

„ Δ. Ν. Γιαννακόπουλος . .	3
„ Σ. Κοκκιλάνης . . .	3
„ Ἐμμ. Ν. Παρόδης . .	2
„ Ν. Θ. Σταυρινάκης . .	2
„ Πέτρος Μουσσαμπίνης . .	1
„ Γρηγώριος Τύμβας . .	1
„ Γ. Μ. Παππαγιάνης . .	1

Ἀθηνῶν.

„ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν .	3
„ Λουκᾶς Ῥάλλης . . .	20
„ Ἰωᾶννης Ε. Χιλλ . . .	4
„ Ἀ. Γ. Δουρούτης . . .	3
„ Κωνστ. Παποῦλης . .	3
„ Ἐμ. Κοτσικάρης Φαρμακοποιὸς	3
„ Σωτῆρης Λελούδης . .	2
„ Γ. Σταῦρος	1
„ Ἀλεξ. Ἰωαννίδης . . .	1
„ Κωνστ. Α. Χατζόπουλος .	1
„ Ἀντ. Ἀ. Δοῦμας . . .	1
„ Ν. Μελισσίδης . . .	1
„ Γ. Α. Βασιλείου . . .	1

	Σώματα.
Οἱ Κ. Κ.	
„ Σ. Π. Τριανταφύλλης . .	1
„ Φρ. Κρ. Μαῦρος . . .	1
„ Ιωαν. Ἀ. Σοῦτσος . .	1
„ Π. Δελιγιάννης . . .	1
„ Α. Φ. Παππαδάκης . .	1
„ Κωνστ. Γ. Σοῦτσος . .	1
„ Ἰωαν. Δημόκας . . .	1
„ Ἀ. Κ. Σοῦτσος . . .	1
„ Κ. Ν. Λεβίδης . . .	1
„ Μ. Ῥενιέρης . . .	1
„ Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος . .	1
„ Στεφ. Δ. Ἀγέλαστος . .	1
„ Στεφ. Δ. Σκυλίτσης . .	1
„ Ἐμμ. Ν. Ξανθὸς Ἰατρὸς .	1
„ Ἀ. Παππᾶ Βασιλείου . .	1
„ Θ. Χαιρέτης . . .	1
„ Ἐμμ. Κόκκινος . . .	1
„ Ε. Ι. Κεχαγιᾶς . . .	1
„ Γεώργιος Β. Θαμβίσκος .	1

Πειραιῶς.

„ Ἀμβ. Σκαραμαγκᾶς . .	1
„ Ἀλεξ. Κοντόσταυλος . .	1
„ Δημ. Παππαδάκης . .	1
„ Γ. Ἀγγελόπουλος . .	1
„ Ιω. Τσουρῆς . . .	1
„ Ἀδ. Μουτσοποῦλου . .	1
„ Ἰωαν. Ἀφεντοῦλης . .	1
„ Σ. Ῥετσινόπουλος . .	1
„ Ἰωαν. Χρηστοφίδης . .	1
„ Δημ. Ν. Μουμτζῆς . .	1
„ Νικολ. Μελετόπουλος . .	1
„ Δημ. Χατζόπουλος . .	1
„ Ἀθαν. Ζωγράφος . . .	1
„ Περικλῆς Π. Κωνσταντουλάκης	1
„ Γ. Τουμπάζης . . .	1
„ Ποθ. Κουμπαροῦτσος . .	1
„ Χαρ. Πολυχρονόπουλος .	1

Ἑρμουπόλεως.

„ Ἀμβ. Δαμαλᾶς . . .	3
„ Πέτρος Ῥάλλης καὶ Συντ. .	3
„ Λεωνίδας Εὐμορφόπουλος .	3
„ Γεώργιος Λ. Μεταξᾶς . .	3
„ Νικόλαος Θ. Παλαιολόγος .	3
„ Μιχαὴλ Ιω. Δρόσος . .	3
„ Σωκράτης Ιω. Ῥάλλης . .	3
„ Ἰω. Μ. Γιαμβίλης . .	3
„ Ἐμμ. Ὀλυμπίτης . .	3
„ Κ. Ι. Βολονάκης . . .	3
„ Δ. Τ. Βολονάκης . . .	3
„ Πηλήδης	3
„ Ἰωάννης Ῥοδοκανάκης . .	1
„ Ἀχιλλεὺς Ν. Μεταξᾶς . .	1
„ Ἀμβρ. Θ. Ῥάλλης . .	1
„ Γεράσιμος Μεταξᾶς . .	1
„ Δημήτριος Βαφιαδάκης . .	1

Σμύρνης.

Οἱ Κ. Κ.	σώματα.
„ Τζιτζεκλῆς καὶ Παρόδης	3
„ Μιχαὴλ Καλοθῆς	3
„ Ν. Ἀλεξανδρὸφ	3
„ Γεωρ. Παππᾶ	3
„ Ἐμμ. Μ. Κάππαρης	3
„ Ἀδελφοὶ Μουγκέτης	3
„ Γ. Μίτσελ	3
„ Δημ. Ἀμηρᾶς	2
„ Ἰωαν. Ἀγκωνάκης	1
„ Κ. Μ. Σπένσερ	1
„ Καίσαρ Σάϋς	1
„ Κωνσταντῖνος Καρυδιᾶς	1
„ Ἡλίας Ἀ. Κιουπεντζόγλου	1
„ Κωνστ. Σεβαστόπουλος	1
„ Ἰωάννης Μαλκότζης	1
„ Αντ. Μωραΐτίνης	1
„ Ἰωάννης Καλλέργης	1
„ Ἀ. Σέψης	1
„ Ν. Σπανούδης	1
„ Λ. Θ. Ἄμηρος	1
„ Σ. Κουβελᾶ	1
„ Μ. Δ. Πετροκόκκινος	1
„ Χριστόφορος Σαμιωτάκης	1
„ Ι. Π. Μαρτζέλλα	1
„ A. Jacobo	1
„ Σοφοκλῆς Γ. Βαλτατζῆς	1
„ Αὐγουστῖνος Γαλάτης	1
„ Ἀντώνιος Ἀ. Δάλας	1
„ Ἡλίας Χ. Μωυσῆς	1
„ Ν. Μαυραγορδάτος	1
„ Ἰωσὴφ Μάγνης	1
„ Γεωρ. Τύμβας	1
„ Κ. Σβέτζος	1
„ Π. Βενάρδος	1
„ Ι. Ι. Σκυλίτσης	1
„ Ἀ. Δ. Κασσοτίδης	1
„ Π. Ζ. Ψύχας	1
„ Γεώργιος Χαρικιόπουλος	1
„ Μιχαὴλ Γεωργιάδης	1
„ Ν. Κ. Πετρᾶς	1
„ Δ. Μανιατάκης	1
„ Δ. Ἀποστόλου	1
„ Ἀ. Ἀρεάλης	1
„ Στέφανος Φωτιάδης	1
„ Μιχαὴλ Ἡλιάδης	1
„ Παντολέων Καρυδιᾶς	1
„ Π. Πυλαρινὸς	1
„ Ἰωάννης Βιτάλη	1
„ Σ. Τζερλέντης	1
„ Δ. Μ. Βαφιαδάκης	1
„ Π. Δ. Μασαούτης	1
„ Χ. Ἐυαγγελίδης	1
„ Νικόλαος Ἡ. Παππαδόπουλος	1
„ Δ. Κ. Πετρίτζης	1
„ Ἀ. Ἀ. Μάκρης	1
„ Δ. Ἀργυρόπουλος	1
„ Δημήτριος Πατοῦνα	1
„ Ἀθ. Γ. Ἀγαλόπουλος	1
„ Γεώργιος Παρθένης	1
„ Κωνστ. Βασιλειάδης	1
„ Ἀντώνιος Πατρίκιος	1
„ Κωνστ. Τούντας	1
„ Λεωνίδας Κλέντζου	1
„ Μ. Β. Ἀναστασιάδης	1
„ Γεώργιος Κωνσταντινίδης	1
„ Δ. Α. Χρυσαφινίδης	1
„ Ἰωάννης Σαββέριος	1
„ Γάσπαρης Παλαμάρης	1
„ Σ. Βαλτατζῆς	1
„ Κ. Ἀποστολίδης Φαρμακοποιὸς	1
„ Ἰωάννης Στεριάδης	1
„ Π. Περικλῆς	1
„ Ε. Δημητριάδης	1

Γαλαζίου.

Οἱ Κ. Κ.	σώματα.
„ Ἀλέξ. Ἀβράμοβιτζ	3
„ Πορφυρ. Ἀποστολίδης	3
„ Ἐπαμεινώνδας Πανᾶ	3
„ Στεφ. Ν. Ἀργέντης ὑποπρόξενος τῆς Ὁλλανδίας	1
„ Ν. Στεριάδης	1

Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Ἱππότης Μιχαὴλ Τοσίζτας Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος	10
Ὁ Ἱππότης Στέφανος Τζιτζίνιας Γεν. Πρόξενος τοῦ Βελγίου	5
Οἱ Κ. Κ. Ἀδελφοὶ Φιλιππήδη	3
„ Ἄγγελος Ἀθανασιάδης	3
„ Ἀθανάσιος Ῥ. Τζηρῶ	1
„ Ῥῆγας Ἰωαννίδης	1
„ Γ. Πυλάδης	1
„ Ἰδομενεὺς Βιτώρης	1
„ Ἀργυρὸς Δ. Ταρποξῆς	1
„ Κωνσταντῖνος Θ. Νάτζου	1
„ Σπύριδων Γεωργαλᾶς	1
„ Σωτ. Γεωργαλᾶς	1
„ Β. Γεωργαλᾶς	1
„ Μ. Γεωργαλᾶς	1
„ Α. Καρύδης	1
„ Θ. Ι. Παππαδόπουλος	2
„ Γ. Τύμβα	1
„ Ν. Εὐστρατιάδης	1

Νέας Ἐφέσου.

„ Μ. Καληγᾶς	2
„ Δ. Κ. Σταυρινίδης	1
„ Γεώργιος Ν. Λέου	1
„ Ἰωάννης Σταματιάδης	1
„ Γεώργιος Β. Πετροχεῖλου	1
„ Ἄγγελος Δ. Ἰατρίδης ἐξ Ὕδρας	1
„ Γ. Θωμαΐδης	1
„ Γεώργιος Μ. Καΐρης	1
„ Σ. Μ. Στελίδης	1
„ Παῦλος Ῥύγας	1
„ Λάμπρος Κωνσταντινίδης	1

Βουκουρεστίου.

„ Ἰωάννης Σκαρλάτου	50
„ Μιχαὴλ Χ. Δημητρίου	3
„ Χ. Κωνστ. Χ. Ἰωάννου	3
„ Ν. Σταματιάδης	3
„ Κωνσταντῖνος Γ. Σταυρίδης	3
„ Δημήτριος Β. Ἀρβανέσου	3
„ Γεώργιος Χρήστου Μελαχρινὸς	1
„ Πολυχρόνιος Φουρτοῦνας	1
„ Ζαχαρίας Π. Σαρδέλλης	1
„ Ἡ Ἑλληνικὴ Σχολὴ Παπίγων	1
„ Δ. Βίλλιος	1

Ὀδησσοῦ.

Οἱ Κ. Κ.	σώματα.
„ Κωνσταντῖνος Κόκκινος	6
„ Σπυρίδων Δ. Ἰγγλέσης	3
„ Ἰωάννης Β. Μαῦρος	3
„ Σπυρίδων Β. Μαῦρος	3
„ Πέτρος Καλοθῆς	3
„ Μ. Μαυρογορδάτος	2
„ Γρηγώριος Μαρασλῆς	2
„ Δημήτριος Νκολαΐδης	2
„ Γ. Ἀ. Καλοθῆς	2
„ Κριονᾶς Παππᾶ Νικολάου	1
„ Ν. Κριονᾶς	1
„ Κωνσταντῖνος Κριωνᾶς	1
„ Σταμάτιος Παππούδοφ	1
„ Δημήτριος Κουμελᾶς	1
„ Πασχάλης Ἀ. Κριωνᾶς	1
„ Ἰάκωβος Β. Ἀγαπητὸς	1
„ Θεωδ. Μαυρογορδάτος	1
„ Π. Ζυγομαλᾶς	1
„ Κωνστ. Εὐτυχίδης	1
„ Κωνστ. Μάτσας	1
„ Κωνστ. Νικολόπουλος	1
„ Κωνστ. Χριστίδης	1
„ Δημήτριος Χαζολίδης	1
„ Ἀριστ. Ξύδας	1
„ Θεμιστοκλῆς Μαρμαρινὸς	1
„ Μιχαὴλ Παρπαρίας	1
„ Γ. Παρπούττη	1
„ Στέφανος Ἰωαν. Ῥάλλης	1
„ Ἀντώνιος Φραγκόπουλος	1
„ Δημήτριος Ν. Στάνουφ	1
„ Κ. Νικολόπουλος	1
„ Πολύβιος Παππαδάκης	1

Χίου.

„ Ἡ. Ἀ. Ὑ. ὁ Διοικητὴς τῆς Νήσου Χαλὶλ Πασσᾶς	3
„ Ἰωάννης Ἀ. Οἰκονόμος	3
„ Ἰωάννης Θ. Πετροκόκκινος	1
„ Δ. Π. Μαυρογορδάτος	1
„ Κ. Κοστεμάνος	1
„ Ἐρρῖκος Κασιμάτης	1
„ Μιχαὴλ Ῥάλλης	1
„ Ἰατρὸς Δρακόπουλος	1
„ Μιχαὴλ Θ. Ζυγομαλᾶς	1
„ Παντολέων Ἀυγερινὸς	1
„ Ἐσὰς Ἐφέντης Μαμῆς	1
„ Νικόλαος Στεβῆς	1
„ Μιχαὴλ Α. Σαλβάγος	1
„ Κ. Β. Μποτζάνης	1
„ Ν. Πετροκόκκινος	1
„ Κωνστ. Κατλᾶς	1
„ Λέων. Καλβοκορέσης	1
„ Κ. Ν. Μαυρογορδάτος	1
„ Μιχαὴλ Κουβελᾶς	1
„ Κωνστ. Γλύψης	1
„ Ἀνώνυμος	1

Κυδωνιῶν.

Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος Μαργαρίτης Κούτευβας	1
Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ῥωσσίας Γ. Α. Βαλσαμάκης	3
Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἀυστρίας Ἀλεξ. Λιπόβατος	1
Οἱ Κ. Κ. Δ. Χ. Ἀθανασίου	1
„ Δ. Ἀμμανίτης	1

Μαγνησίας.

σώματα.

Οἱ Κ. Κ.

- „ Πέτρος Τσεκούρης Ἑλλ. Πράκτωρ . . . 2
- „ Δημήτριος Κωνστ. Ἰατρὸς . 1
- „ Ἰωάννης Εὐσταθόπουλος . 1
- „ Βασίλειος Βράνης . . 1
- „ Ἀντώνιος Περίδης Ἰατρὸς. Λάκων 1
- „ Ξενοφῶν Μ. Νικολαΐδης . 1
- „ Γεώργιος Β. Σάββα . . 1
- „ Γρηγόριος Βεντούρας . . 1
- „ Δημήτριος Κ. Ἀκτόρης . 1
- „ Π. Ζαχαριάδης . . . 1
- „ Χαράλαμπος Παναγιοτόπουλος 1
- „ Νικόλαος Χ. Γεωργίου . . 1
- „ Δημήτριος Ἱερεὺς . . 1
- „ Κωνστ. Ἀθ. Ξανθίας Ἰατρὸς. 1
- „ Μουστάφ. Ὀσμάνογλου Ἀχμὲτ Ἐφέντης. 1
- „ Δημήτριος Μαυροφρίδης . 1
- „ Ἀμφιλόχιος Διάκονος . . 1
- „ Συμεὼν Ἱερομόναχος . . 1
- „ Πολύκαρπος Ἱερομόναχος . 1
- „ Χρῆστος Ἀργυρόπουλος . 1
- „ Ἀρχιμανδρίτης Δαμασκινὸς Ἄνδριος 1

Μασσαλίας.

σώματα.

Οἱ Κ. Κ.

- „ Φ. Κλέντζος . . . 5
- „ Δ. Βαλτατζῆς . . . 3
- „ Ν. Π. Μαρτζέλας . . 2
- „ Π. Μελᾶς 1
- „ Βουτσινᾶς 1
- „ Π. Παλαιολόγος . . . 1
- „ Π. Νικοκλῆς . . . 1
- „ Μ. Σαγὲς 1
- „ Βελτάκης 1
- „ Εμμ. Χριστοδούλου . . 1

Ἰσμαηλίου.

Οἱ Κ. Κ.

- „ Νικόλαος Φωκιανὸς . . 3
- „ Ἀριστείδης Φωκιανὸς . . 3
- „ Γεώργιος Β. Σιόποβ . . 3
- „ Νικήτα Ν. Τρουμπάγιεφ . 3
- „ Δημήτριος Γ. Ἀναστασόπουλος 3
- „ Μ. Βατάλης. . . . 1
- „ Ἀδελφοὶ Κυλαψνοῦ . . 1
- „ Γεώργιος Σουραλῆς . . 1
- „ Ἀδελφοὶ Δρόπουλου . 1
- „ Ῥῆγας Π. Ψηρόπουλος . 1
- „ Ν. Ἡλιάδης . . . 1
- „ Δημήτριος Σ. Μαρίνου . . 1
- „ Πολυχρόνιος Τσελεπιδάκης . 1
- „ Ἀλέξανδρος Σπανομαρκίδης . 1

σώματα.

Οἱ Κ. Κ.

- „ Δημήτριος Τριανταφύλλου . 1
- „ Στογιάνος Μπούρτ . . 1
- „ Κωνσταντῖνος Παννόπουλος . 1

Βυρητοῦ.

- „ Δημήτριος Κοκκίνακης . . 2
- „ Κωνσταντῖνος Αὐγερινὸς . 2

Τριεστίου.

- „ Α. Σ. Ῥάλλης . . . 1
- „ Ἀντώνιος Δημητρίου . . 1

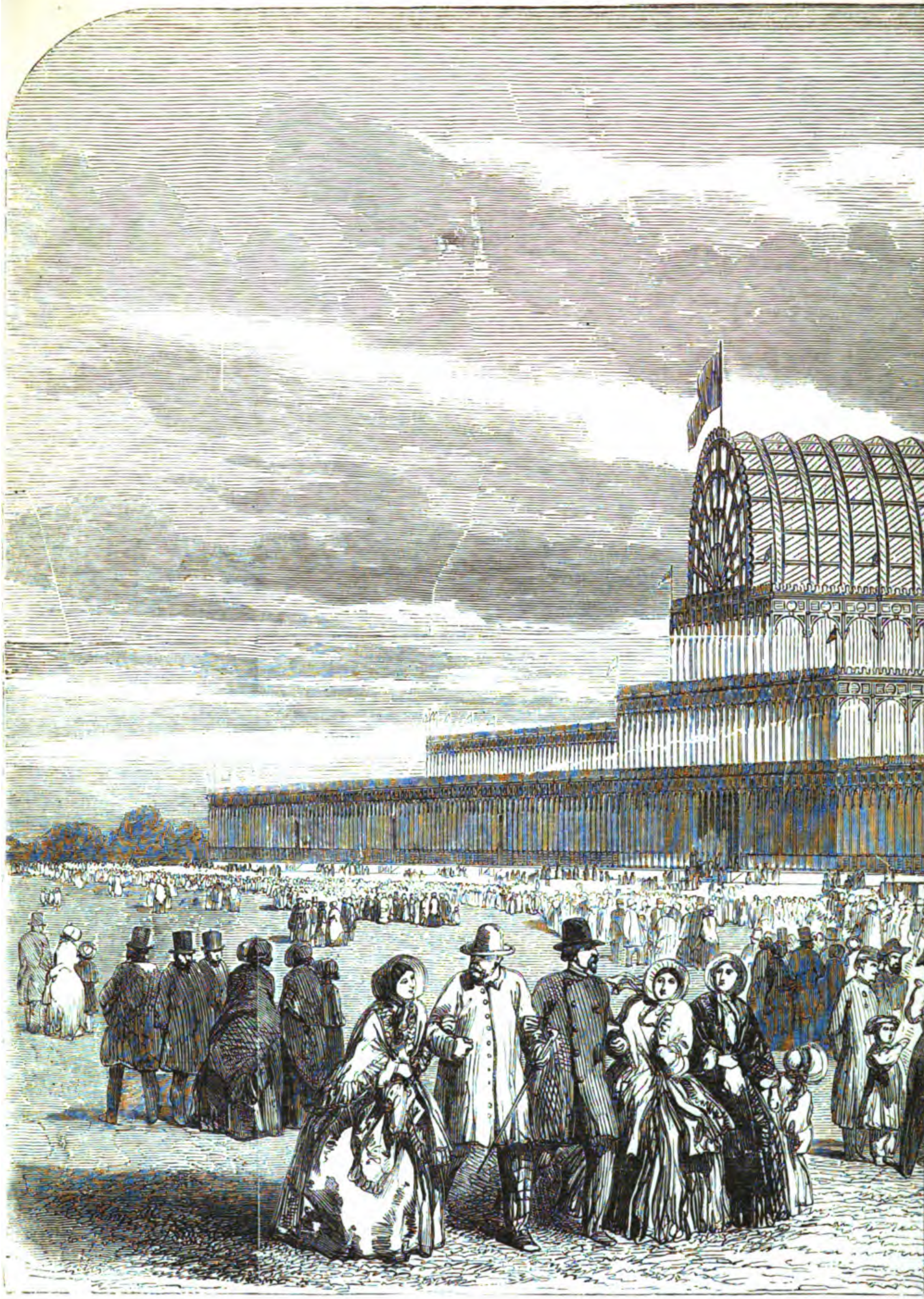
Μεσσήνης.

Ὁ Γεν. Ἑλληνικὸς Πρόξενος τοῦ Βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν Κ. Βαρότζης 4

Βιέννη.

- „ Ἀδελφοὶ Δούμβα . . 6

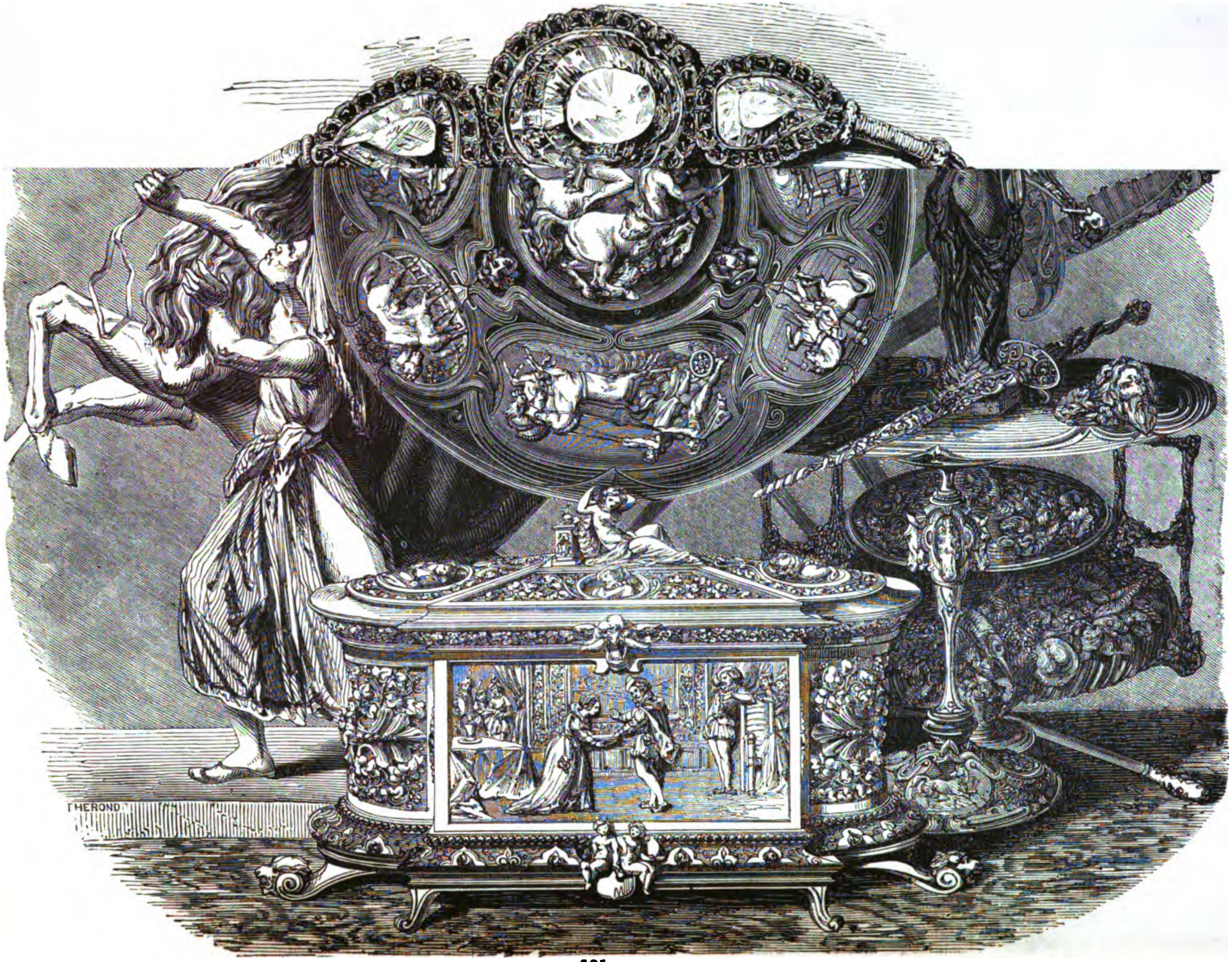
☞ *Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ βιβλίον ἐξῆλθε τῶν πιεστηρίων μᾶς ἔφθασαν τὰ ὀνόματα πολλῶν συνδρομητῶν, τὰ ὁποῖα μὲ λύπην μας δὲν ἐδυνήθημεν νὰ καταχωρίσωμεν.*

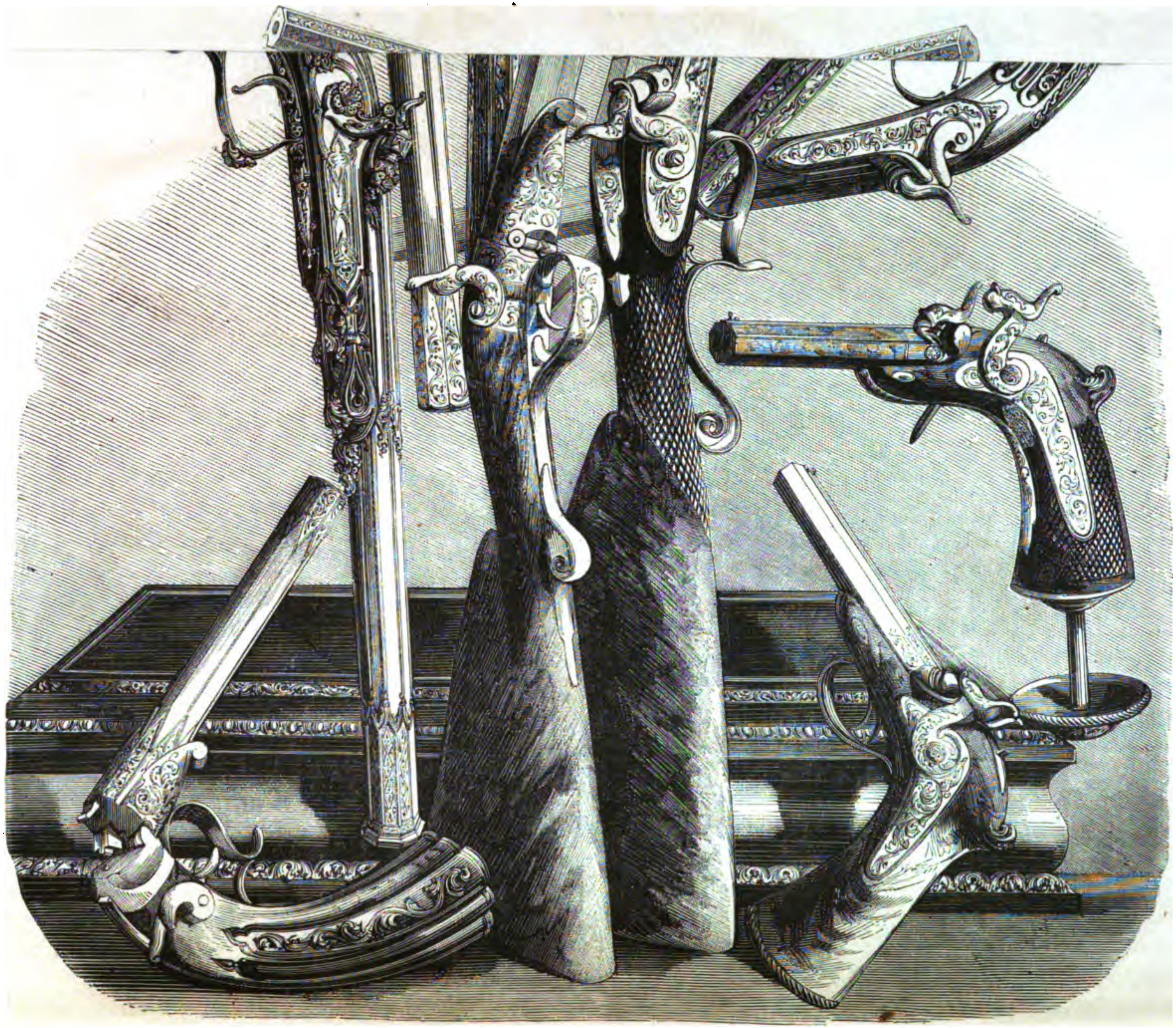

No. 199

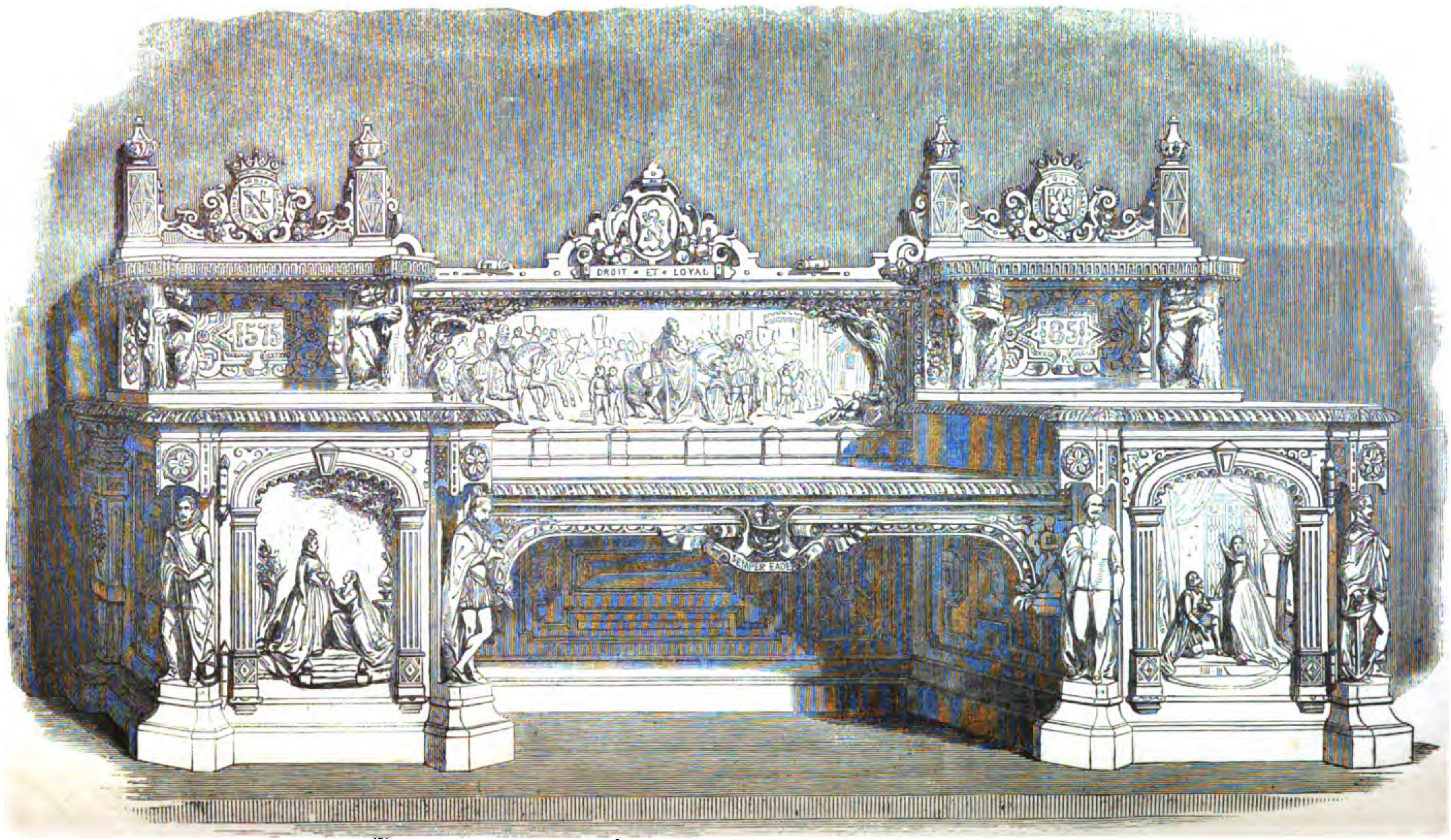

THEROND

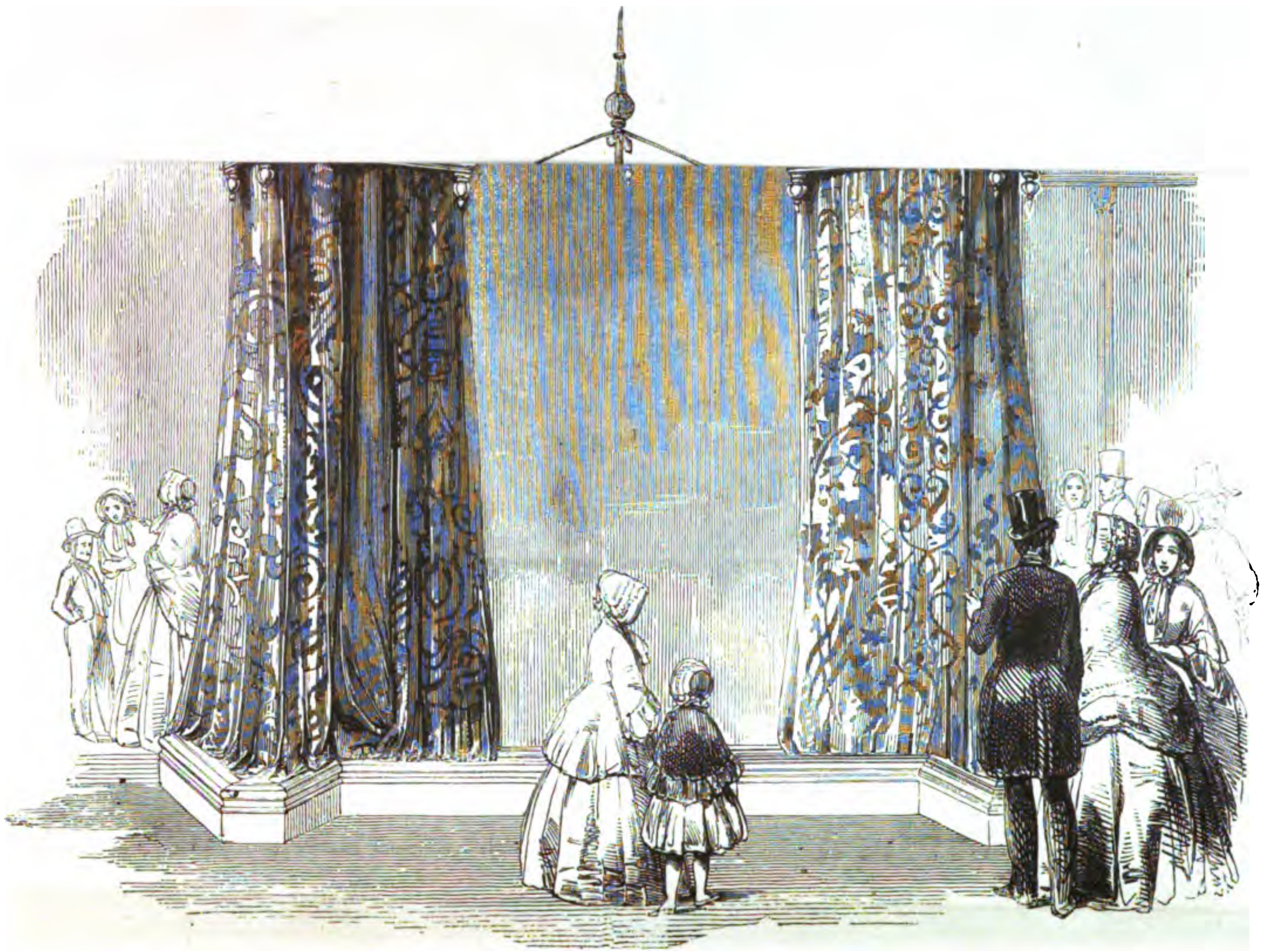

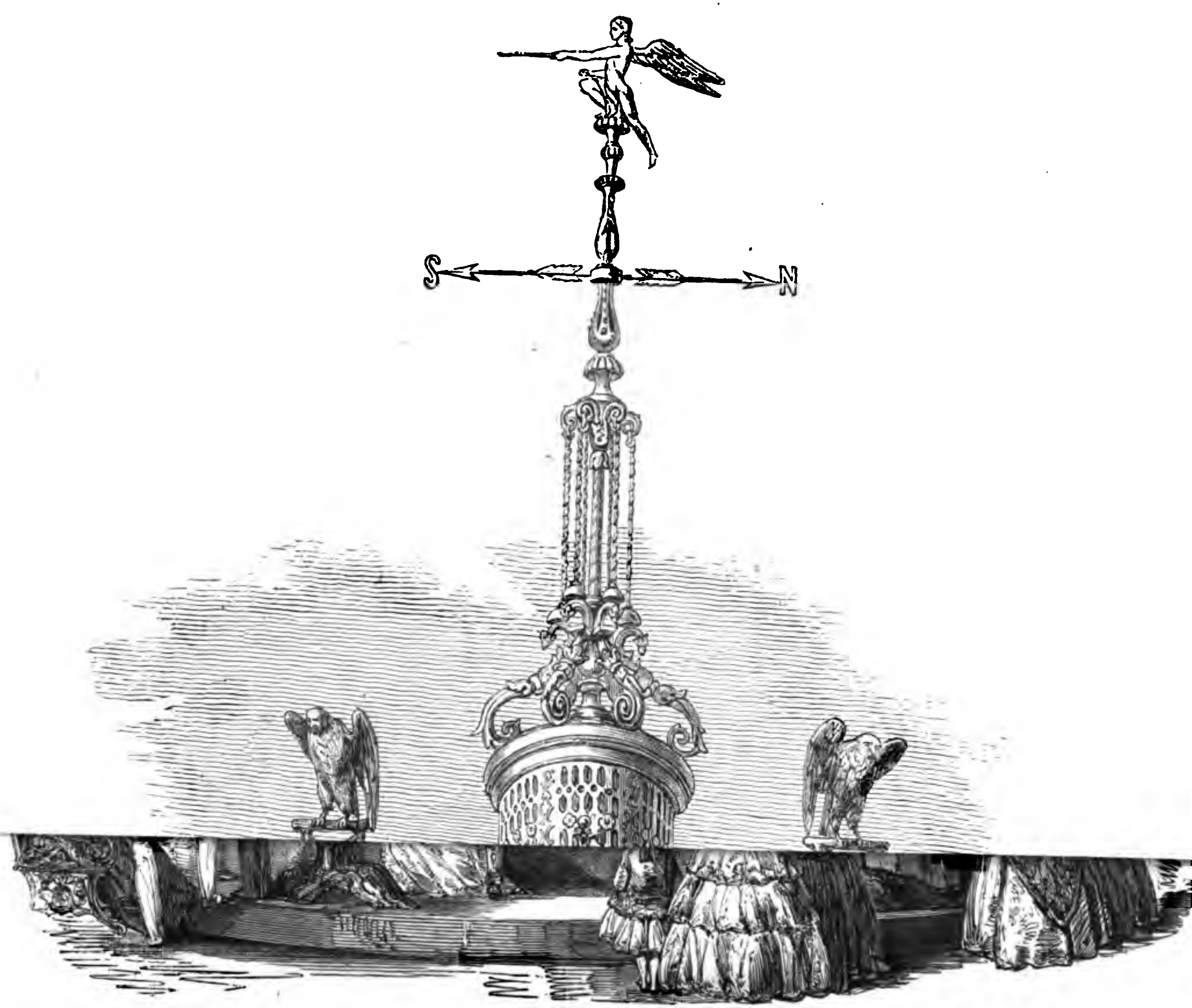

184

185

202